Pomhaj Bóh!

Čisło 1.
1. jannara.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Smolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ſu tam dostacz ſa schtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

Nowe lěto.

Fil. 1, 9—11.

Nasche ſnutskowne żiwjenje trjeba ſtajneho wobohaczenja a pschibywanja, njedyrbi-li wokhudnycz a ſaprahnycz; ſ kotrymž tu do prědka njeńdźe, ſ tym dźe do ſady. Do prědka! to budź nasche heßło pschi nastupjenju noweho lěta, niz w myßli dźěczi ßwěta, kiž w ßwojej tórnosczi měnja, ſo ßu tak daloko, ſo wěry, Bożeho ßłowa, haj Boha ßameho wjazy njetrjebaju, ale w myßli ſnatcho khěrluſcha: Dale dźi, Zion, dale w ßwětle dźi! Duž budź w nowym lěcze

1. nasche pósnacze pschezo rosomnische,
2. nasche ſadźerżenje pschezo wobhladniwſche,
3. nasch wuhlad pschezo wobschěrnischi.

1. „Sa to ja proſchu, ſo by waſcha luboſcz dale a bóle pschibywala we wſchěm pósnaczu a ſhonjenju.“ Żadyn kſcheſczijan njeje bjes wěſteho kſcheſczijanſkeho pósnacza a ſhonjenja. Hdźež ſo jenož něſchto wěcżneho żiwjenja w człowiſkej wutrobje pokaże, tam ſo tež wěſte pósnacze Boha w Khryſtuſu a wěſte ſhonjenje jeho luboſcze namaka. Hižom male pobożne dźěczo, kotrež pſched ßwojim njebjeſkim Wótzom ßwojej ruczży ſtykuje a ßwojemu ſbóżnikej rjekuje: „O Jeſu, moja pata, mi k pſchikrywanju data, ſhrěj twoje kurjatko“, czuje ſo ſbożowne w pſchikrywanju ßwojeho Jeſuſa, ma wěſtu, hdyż tež malu měru kſcheſczijanſkeho pósnacza a ſhonjenja. Ale ty dźěczo njewoſtanjeſch. Wot doroſczenych ſo tola żada, ſo ßu we wſchitkich wězach roſomniſchi, dyżli dźěczi, tež w duchownym pósnaczu. Tehodla dyrbiſch wſchědnje pſchibywacz w pósnaczu twojeho Boha a jeho puczow. Ale kak je to móżno? Tamni Filippiſzy mějachu ſo w tym lěpje hacz my, ſo běchu prědowanje żiweho japoſchtola ßłyſcheli a wobkhad ſ nim wużiwali a ſo móżachu, hdyż běchu ßebi w něczim njewěſczi, jeho wo roswuczowanje a wukładowanje proßycz: my mamy zyły nowy teſtament w rukomaj, ſ kotrehož móżemy wſchěduje nowu duchownu mudroſcz czerpacz. Duž ponurmy ſo pſchezo hłubje do bójſkich myßlow, kotrež ßu w ßw. pißmje nam ſjewjene. Czim ſnajomniſchi ßy w ßwojej bibliji, czim lěpje tež ßwojeho Boha pósnajeſch a te myßle měra, kiž ſ tobu ma. Wobhóńcze ſo w pißmje, ſo by waſcha luboſcz pſchezo dale a bóle pſchibywała we wſchitkim pósnaczu. So jenož prědowanje Bożeho ßłowa dyß a dyß ßłyſchiſch, tc hiſcheze njedoßaha.

Ale niz jenož pſches ponurjenje do Bożeho ßłowa budźeſch pſchezo roſomniſchi, ale tež pſches ſhonjenje, hdyż jo w duchu a wo prawdźe nałożnjeſch. Shonjenje je najlěpſchi wuczeř, a naſhonity człowjek je wjazy hódny, dyżli 10 wuczenych, hdyż mjenujzy, ſchtož je ſwonkownje ſhonił, nałożnje ſo ßwoje ſnutskowne żiwjenje. Wot někotreho wſchak rěka: wón je wjele ſhonił, ale hłupy je hiſcheze tola woſtał. Njedyrbi-li twoje kſcheſczijanſtwo něſchto njeſrałe woſtacz, dha maſch ſo kóżdy wjeczor praſchecz: Schto ßym dźenßa w ſchuli żiwjenja nawnknył? Ja ßym wſchelaku czěßnoſcz ſhonił, ßym nawnknył czerpicz bjes ſkórżby? Ja ßym dźenßa wjeßele ſhonił, ßym nawnknył ſachodne wjeßele

rosdźělicź wot njesachodneho a ßo wjeßelicź w tym Knjesu? Ja ßym dźenßa wjele njedźaka a njeprawdoscźe shonił, ßym nawuknył, wschitko wodacź a sabycź? Ja ßym dźenßa wjele ßamßneje ßłaboscźe a wjele Božeje mozy shonił, ßym nawuknył, Bohu ßo lěpje dźakowacź, hacź wečera, a jemu ßo pschezo bóle dowěricź? Hlaj, to je pucź pschezo pschibywacź we wschěm pósnacźu a shonjenju.

2. S tajkeho pósnacźa a shonjenja wukhadźa potom ta prawa wobhladniwoscź w twojim sadźerźenju. „So byscheźe rosesnali, schto by to lěpsche było; so byscheźe cźiscźi byli bjes poroka a nastorka.“ Dźěcźo ßwěta lěta kaž mjetel psches žiwjenje, cźini, schtož ßo jemu spodoba, a wostaji, schtož ßo jemu njespodoba. Kschescźijan ßmě jenož cźinicź, schtož ßo Bohu lubi, ma ßo wscheho wostajicź, schtož ßo Bohu njelubi. Powschitkownje je wschak kóždemu wědomne, schto je dobre a schto tón Knjes ßebi wot njeho žada; ale w jenotliwych padach je tola husto cźežko rosesnacź a ßo rossßudźicź, schto je tu Bohu spodobne, na pschikład kak daloko je moja pschißłuschnoscź, wo wěstych wězach mjelcźecź abo rěcźecź, kak mam ßo sadźerźecź, so njebych pschecźiwo bratrej, kiž je shrěschił, ani luboscź, ani wěrnoscź sapřěł. Tu ma kóždy samyßła doscź proßycź wo dar rosesnacźa, schto je prawe; pschetož sa tym ma kóždy honicź, so by był cźisty, bjes poroka a nastorka. Kaž schkleńza cźisteje wody, hdyž ju pschecźiwo ßłónzu dźerźisch, ßo cźista a jaßna pokaže, tak dyrbi tež kschescźijan cźim dale, cźim bóle ßo cźisty a wěrny wopokasacź w ßwojim zyłym sadźerźenju, so tež jaßne ßłónzo žaneho jebanja a ludanja na nim njenamaka. Tehodla budź wobhladniwy, njewudawaj ßo ženje hinak, hacź ßy, njerěcź niczo druhe, hacź wopravdźe myßlisch, njecźiń ženje, schtož dyrbjało twoje ßwědomnje sranicź. Potom budźesch bjes poroka khodźisch a njebudźesch žanemu dźěscźu Božemu pohorschenje dacź.

Ach, lubi pschecźeljo, stejcźe sa tym, so byscheźe w nowym lěcźe se ßwojim kschescźijanstwom psched Bohom a psched cźłowjekami wobstali, pschetož s kóždym lětom bliźimy ßo dnjej Jesom Khrysta!

3. Na dźeń Khrystußowy ma kschescźijan ßwoje woko słozicź, sa njón dyrbi wón płody prawdoscźe pschinjescź, so njeby ßwojemu knjesej, hdyž pschińdźe, k hańbje był, ale k cźescźi a khwalbje.

Kóždy ma jenož krótki, jara wobmjesowany wuhlad, kotrehož woko hacź k dnjej ßudźenja a kraßnoscźe Jesom Khrysta njedoßaha. Tehodla ßu wschitzy, kiž ßu lohkomyßlnje wote dnja do dnja žiwi, ßo njestarajo wo ßudny dźeń, kotremuž tola napschecźiwo dn, po prawom blasni, njemudri ludźo. Ach tež my, kotrymž je ßo ßmilnoscź dostała, kiž wěrimy do Jesom Khrysta a jeho evangelija, dyrbimy wusnacź, so ßo nasch wuhlad psches prózy a boloscźe wschědneho žiwjenja husto wobmjesuje a saracźuje. Bóh wodaj nam naschu ßłaboscź, wón pomhaj nam, so bychmy s tuteho błukeho cźaßa pschezo bóle hladali do jaßneje wěcźnoscźe, niz wězipnoscźe dla, ale se žadanjom po wunoženju! Derje tebi, hdyž móžesch s wutrobu spěwacź:

Jesu, prjedy dźi
Nam tu na semi;
Njedaj ßo nam dołho komdźicź
A toh' hnadnoh' cźaßa skomdźicź!
Wjedź naß sa ruku
K Wótzej do domu!

Jenož so cźe tuta próstwa tež nucźi, ßwoje žiwjenje na dźeń Khrystußowy pschihotowacź, ßwoju wutrobu duchej Khrystußowemu wotewricź, so by ßo pschezo bóle schtomej runał, kiž je płodźeny pschi wódnych rěkach, kotryž ßwój płód dawa w ßwojim cźaßu a jeho lisćźe njesswjadnje.

Schto nowe lěto nam pschinjeße? Sa někotreho starn cźežu, so někotreho nowe bědźenje. Schtožkuli je Boža rada nad tebi wobßamknyła:

Wudźerž tu,
Zion, wudźerž ßwěrnoscź tu,
Njebudź liwke, sběhń ßo spěschnje,
Skoro pschińdźesch k dobytku;
Sběhń ßo, wostaj wschitko hrěschne!
Zion, w tym ßmjertnym bědźenju
Wudźerž tu!

Hamjeń.

Mrósak-Hrodźischcźanski.

Sprawnoscź dowjedźe k dobremu kónzej.

6. Putnikowanje.

(Pokracźowanje.)

„Hdźež ßo ßwěra sakorjeni, tam da Bóh schtom s njej wuroscź.“

Hdyž běsche wojowanje w jeho wutrobje dobity, dha wotucźi tež wscha krutoscź w nim. Tak zyle jaßnje, jako běsche wón hrožazy strach spósnał, tak jaßny sdasche ßo jemu tež pucź sa wunoženje. Najßnadnische komdźenje hižo móžesche se schkodu bycź, ale tež najßnadnischa njewohladniwoscź; dohladachu ßo kakarjo pschi pucźu na njeho, dha běsche ßo wo njeho a wo putnikarjow stało. Skradźu měješche ßo wón na sad, donž na dalokim pucźu skóncźnje saßo na dróhu pschińdźe. Něłko běchu kakarjo daloko wot njeho. Kaž honjeny jeleń khwatasche wón dale, ßo ani njeroshladnjo. To jeho směrowa, so prozeßion hischcźe njepschińdźe. Tola spodźiwnje, so tež dale niczo wo nim widźecź njemóžesche, a so běchu wschě jeho wobliczenja wopacźne. Bjes dwěla běchu ßo w Freibergu někak sakomdźili. Saßo běsche dobry kónz dale pschischoł, tola prozeßion njepschińdźe; ani jeniczki synk pobožnych spěwarjow njechasche wětsik pschihnacź.

„Sawěcźe je ßo prozeßion wotprajił.“ Tale myßl pohnu jeho, so wosta stejo; schto tež to dyrbjesche něłko tam w měscźe; hacź drje bychu jemu wěrili? Tehdy pschińdźe jemu bur na dróhy napscheczo. Wón běsche poraženy, shoniwschi, so je prozeßion po druhim pucźu schoł. Hnydom khwatasche dale do města: burik pak sa nim hladajo rospominasche, schto je drje tamón pucźowař s nadpadom, s rubježnymi ryczerjemi, s prozeßionom a s druhimi ßłowami měnił.

Hižo saßłyscha Handrik, kak Freibergske swony dźeja. Hewak sasta kóždy, kotryž ßo domoj wrócźesche, swony saßłyschawschi, a wuspěwa cźichu modlitwu sa lubowane město. Tehdy pschihna wulki wjelk na Handrika. S rosdajeneje khlamy pokasowasche wón krejczerwjeny jasyk. Strach běsche wulki; k temu móžachu ßo k tutemu swěrisku kóždy wokomik hischcźe hłódnischi towařschojo pschidacź; najmjeńsche komdźenje powjetschi strach sa njeho. Tu njepomhasche niczo, khiba bědźenje s nim; bojasliwe zosanje by była jeho ßmjercź. Handrik bě khrobły cźłowjek po wutrobje. Sswoju duschu Bohu poruczíwschi, da ßo wón se ßwětłym mjeczom w prawizy a s kóncźojtym nožom w lěwizy do njepschecźela, khróble ßo na njeho měrjo. Tón pak zofasche do hnscźiny, prjedy hacź móžesche jeho khrobły mnž kaknycź. Porědko ßo tajke podawki tak sbožownje skóncźa. Ludźo, kotsiž w holach drjewo puschecźachu, wjedźachu mnoho wo wobrymsanych cźłowskich koscźach powjedacź, a tež tamne rapaki, kotsiž rapajo ßo na schtomowych, s mrósom poczehnjenych wjerschkach kolebachu; tón krócź pak běchu ßo tež wone wo ßwój dźěl sjebałe. Něłko wuhlada Handrik měschcźanske wěże a s nowa pospěschi wón ßwoje stopy. Wschón pschepocźeny dóńdźe wón skóncźnje hacź k wrotam, tola podarmo sdasche ßo jeho wokanje, so bychu jeho do města puschcźili.

„Tebje wschak ja snaju“, sabórbota ßwarjo strażnik, „twojeje schije dla wostań radscho psched wrotami!“

Tola njescźerpliwje proschesche Handrik dale. Skóncźnje běsche strażnik mudry doscź, so ßo tu wo ważnu wěz jedna, jako wón na stajnje wo rubježnych ryczerjach a putnikach saßłyscha. Do

truby ſatrubiwſchi ſawoła wón pomozneho ſtražnika k ßebi, ſo by wo ſaſtup proſchazeho na jeho ſamolwjenje pſched měſchczanoſtu dowjedł. Potom wrota wotewriwſchi ſhoni wón ßam wo ſtraſchnej powjeſczi.

Kaž žiwy woheń pſchehna tuta powjeſcz bórſy zyłe měſto, a lědma běſche ſ wěžow ſtrach pſchipowjedžaze ſwonjenje ßkyſchecz, hdyž ßo wichitzy na torhoſchczu ſhromadžowachu: kowarjo ſ hamorami, czěßlojo ſe ßekerami, woßebni kuježa w domjazej draſczże; žony a dźěczi wopuſchczichu ßwoje klepanſke kawki, płokańuje ßo wuprójdnichu: tepjerjo ſamkuychu dźěry ſchkrěčernjow: ſ podſemſkich podkopkow wulězechu hewjerjo a hórnizy; někotryžkuli měſchczan běſche ßo tež khětře wobronił.

Saßo běſche to pißany wobras na torhoſchczu, tola jenož naſtróžane mjeswoczа hladachu na pſchißahanych měſchczanow a na markhrabinſkeho hejtmana, na konju ßedžazeho, pódla kotrehož poßoł, njeſbože a ſtrach pſchipowjedžazy, ſtejeſche. K njemu ßo wſchitzy cziſchczachu, ſo bychu ßo jeho wuwopraſchowali. Tón njeczujeſche, kak jeho krawjazej noſy paleſchtej: khroble pohlada wón kóždemu do woczow. S hłoßom wſchitzy ſawołachu, hdyž běſche měſchczanoſta ſe ßwojimi ßłowami wſchěm roſjaßnił, ſchto běſche ßo ſtało. Hnydom běchu wſchitzy ſwólniwi, mužojo a młodźenzojo, ſo bychu putnikow ſchkitowali abo tola jich wjeczili. Markhrabinſki hejtman jim to wobaraſche. Jeho roſomny pſchikaß, ſo bychu jeho jenož jěſdni pſchewodźili, poł ſta je jich ſa to doſcz, ſpóſna ßo wot wſchitkich ſa prawy. Jeho konje a tež markhrabinſke konje wón ſa tutón czaß pſchiſwoli: ſchtóž ßobu na wójnu njejědźe, ma ßo ßobu ſa to ſtaracz, ſo ßo město wſchudźom derje ſtraži; nichtó pak ßo khrobkoſcze njech njewſda, ſ konjemi je móžno, ſa krótki czaß daloko dojěchacz, a dokelž maja putnizy wo něſchto dalſchi pucz, je nadźija, ſo jim pomoz pſchepoſdźe njepſchińdźe.

Sa krótki czaß běſche jich wjaz dyžli poł ſta khroblych mužow k jěſdu na wójnu wobrónjenych. Tež Handrik běſche ßo brónił a ßedźeſche wo ßrjedź czrjódy na njeſczerpliwje kopazym konju.

Hejtman kaſaſche a wobrónjena czrjóda ſahna wotßal. Kſchipjo poſběže ßo ſaßo padazy móſt Pětrowſkich wrotow: nichtó pak njekhwataſche, ſo by ßo k ßwojemu wſchědnemu, ſwuczenemu dźěku wrócził: hiſcheże ſtejachu mnoſy ßo žiwje rosręczujo na haßach, jako czi, kotſiž ßu ßwoju wutrobu ſeńſkim bohatſtwam ſapißali, hižo ßwoje najdróžſche pokłady khowachu. W mnohich domach pak ronjachu ßo ßylſy. Tajke domy běchu jara rědke, hdźež njeběſche rano nichtó na putnikowanje wuczahnył, na putnikowanje měſto k czeſczi maczerje Božeje do ßmjercze.

„Media vita in morte sumus“, — „wo ßrjedź žiwjenja wobjima naß ßmjercz“ — ſarjekny ſ czicha pobožny duchowny Volkmar.

Mjes tym běchu rubjeżnizy ſczerpliwoſcz ſhubili. Po pſchikaźni ſadnich běſchtaj ßo tamnaj, kotrejuž běſche Handrik wuhladał, dale na pucz do Freibergſkich ſtron podakoj. Wocżakowany prozeßion pak ßo njechaſche pſchibližowacz. Bjes małeho, a wonaj byſchtaj ßo ſ Freibergſkimi, jich bratram na pomoz khwatazymi, ſetkali. Tola bjes dwěla běchu rubjeżnizy ſ druheje ſtrony powjeſcz doſtali. Sady ßo ſnamjo ſapiſka, łakarjej mějeſchtaj ßa wróczicz. Bórſy poda ßo zyłe ſtadło, běſche jich wjazy dyžli ſchěſczdźeßacz, derje wobronjenych jěſdnych w żeleſnych kabatach na dróhu, do Frankenberga wjedźazu.

„Poßłuchaj, Jaßnopoljanſki“, rjekny jedyn ſ wobeju nawjedowarjow k druhemu, kaž ßmój ßebi wotręczałoj, tak woſtanje, dźělimoj wſcho na poł, hdyž ßo tež nadpad něſchto na twojej ſtronje ſtanje.“

Tamny něſchto njeſrosumliwje do brody ſabórbota a pohoni konja. Wón rospominaſche, hacž njebudźe móžno, nimo napominanja Schellenbergſkeho ßebi tola wjetſchu pokojzu rubjenſtwa žadacz, woßebje, dokelž je tón w poßledních czaßach pſchi tłóſtkowanju ſtraſchne ſboże měł.

* * *

Prozeßion, kotremuž běchu ßo, kaž běſche to poſtajene, mnſcha ſ klóſchtra Zella a mnoſy pobožni pſchitowaŕſchili, běſche ßo nahladnje powjetſchił, ſ tym pak njeběſche ani próſchka mozy pſchidobyt, ſo mohł ßo ßam pſched njepſchecżelemi wobaracz. Jenož jenotliwi jěſdni klóſchtrſzy wotroczzy běchu ſ mnichami pſchiſchli, ſo bychu konje ſ potrěbnej nadobu wjedli. Hižo běchu putnizy nimo Jaßneje Poljany a ßwojemu kónzu bliſko. Tu mějeſche ßo ſtacz, ſchtož njeby nichtó wěrił, na czož ßo najnjehańbiczišchi rubjeżnizy ſwažili njebychu: nadpad na ßwjaty prozeßion, rubjenje ßwjatych ßudobjow. To běſchtaj njewußłyſchanej njeſkutkaj.

S hroſnej wołanzu a ſ poſběhnjenymi „raŕſchimi hwěſdami“ wuwalichu ßo rubjeżnizy ſe ßwojeje ſkhowanki, kotruž běchu runje hiſcheże dozpili. Kaž naſtróżene dźěczatka mějachu ßo njewobrónjeni putnizy płakajo a żałoſczo hromadźe; czi kotſiž ſpytachu, ßo wobaracz, buchu bórſy wot njepſchecżelſkich jěſdnych poraženi; mjes nimi běſche tež Mudracżk. Pſchikład khroblosczе podajo běſche wón jenemu khorhoj ſ ruki wutorhnył a běſche ſ njej ryczerja ſ konja ſkakał. Se ſtrachom běſche ßo Pſenjeżnik na to dohladał. So by ßo ßam wukhował, chzyſche wón ſ druhimi czěkazymi pſches pſchidróſnu hrjebju do lěßa ſkoczicz, jako jeho pſchijěchazy ryczeř ſe ßwojej hlebiju mjes kopatkomaj pſchekłó. Roſnym ſhubiwſchi padźe wón na ſemju: jeho krej poczerwjeni ßněh. Wſchitzy druſy putnizy ßo poklaknychu, wołachu ßo ruzy wupſcheſtrěwſchi k Bohu wo pomoz a proſchachu ſ hłoßom wo hnadu. Woßebje měrjachu ßo rubjeżnizy na wſchěch putnikow, kotſiž běchu někak lěpje ſdraſczeni, a na duchownych, kotſiž ſkote ßudobja njeßechu. Bórſy běchu ßo jich ſmozowali. Runje poczachu bohatſchich putnikow wuwjaſowacz, ſo bychu ßebi na tajke waſchnje hiſcheże rjany wuſßwobodźazy pjenjes wunuſowali, a khudych, wot kotrychž njemóžachu ßebi niczo doczakacz, jeneho po druhim jakakacz, kaž běchu woni to ſwuczeni.

Tehdy ſapocza ßo na jene dobo na dróſy hibacz. Jako wjeczerjo ſ poſběhnjenymi mjeczemi pſchihnachu wumożerjo. Lědma nadeńdźechu rubjeżni czaßa, ſo na konje ſeſkakachu. Hej, kak ſakłinczachu wótre mjecże na ryczerjowych żeleſnych kabatkach. Někotreho njeſchkitowaſche jeho żeleſna draſta: k ßwojim woporam ſwjeſy ßo wón na ßmjercz ſranjeny na ſemju. Druſy pak naſtajichu ßo na czěkańzu bjeſe wſcheho porjadka. Handrik hroſnje ſe ßwojim mjeczom morſkaſche. Hižo ßwojeho konja pohoniwſchi, ſo by ßo ſa czěkazymi rubjeżnikami podał, wuhlada wón Jurja mjes putnikami. Handrik dyrbjeſche ſ druhimi dale, tola Jurjej hiſcheże pſchiwoła: „Jurjo, bórſy ßo wróczu!“

(Pokraczowanje.)

Nowe lěto.

Nětk lěto ſapocznu
W Jeſußowym mjenje,
Do njeho ſaſtupju
Nětk ſ nowej mozu rjenje,
Mój Jeſuß njech też je
W nowym lěcze ſaßo
Mi kubło drohotne,
Mój ſpočatk, kónz a czaßo.

Njech žiwy ßym, njech mru,
Njech je mój pucz mi w jaßnym,
Abo njech w czmowym du
W žiwjenju tu czaßnym.
S Jeſußom njemóžu
Sso w ßwěcze ſkaſyczz żenje,
Ja ßo jom' pokožu
Na wutrobu tak rjenje.

Ja derje wěm, ſo je
Moje žiwjenje tak khude,
Do ßmjercze woſtanje,
Je hrěchow połne tudy,
Ja hižo tſchepotam,
Hdyž na ßebje chzu hladacz,
So mało płodow mam
Kiž wote mnje b'dźeſch žadacz.

Na mojim žiwjenju
Pak njemóže to leżecz,
Mi wěra ſ nadźiju
Do prědka budźe běżecz.
Mi Jeſuß budźe dacz
Schtož mi je wón ßam ßłubił,
Do njebja chze mje wjacz,
Mi wěczju ſbóżnoſcz lubił.

Ernſt Helaß.

Wschelake s bliska a s daloka.

— Njane hodowne wobradźenje je ſo naſchemu ludej dostało s tym, ſo bu nam i wokrjeſnego hejtmanſtwa dowolene, w měſazu januarje 1899 ſjawnje dary w tudomnym wokrjeſu mjes Sserbami ſa naſch Maćičny dom hromadźeć. Jenicźke wobmjeſowanje w tym leži, ſo njeſmě ſo runje dom wot domu khodźić. Duž wſchitkich lubych Sserbow proſźymy, ſo bychu nam pomhali tón nam ſkiczeny czaſ prawje wukupować, ſo by naſch narodny ſkutk prawje ſpěchował a my naſch dom bórſy dotwarjeny měli. Maćičny dom dźě dyrbi być źrjedźiſchego naſcheho narodneho ſkutkowanja, kotrež na niczo druhe njedźiwa, hać ſo by ſo naſchemu ludej jeho rěć a jich pobožne waſchnje ſdźerżało, ſo njeby natykany byl wot ſkeho ducha naſcheho czaſa. Duž tež s dobrym prawom nad durjemi naſcheho doma napiſane ſteji: „Bohu k czeſći a Sserbam k wužitku.“ K dalſchemu wuradźenju, kak ma ſo ſběranje darow ſarjadować, ſo pſchichodnu póndźelu 2. jan. popołdnju w 5 hodź. w „Liſchćej jamje“ w Budyſchinje pſchedźydſtwo Maćizy Sserbſkeje a wubjerk, kaž tež finanzny wubjerk ſeńdu. Wſchitzy pſchećeljo naſcheho narodneho prózowanja budźa tam lubje witani. S dobom tež redakzija naſcheho łopjena „Pomhaj Bóh“ woſjewi, ſo dary ſa naſch dom hromadźuje a je tež w nim kwituje. Duž lubi Sserbja, njekomdźmy ſo: „Bohu k czeſći a Sserbam k wužitku.“

— Na tſjóch kralach ſběra ſo, kaž kóżde lěto, kollekta ſa miſſionſtwo mjes pohanami. Draždźanſke miſſionſke towarſtwo kóżde lěto lećaje łopjeno roſeſćele, w kotrymž ſchćeſćijanam wažnoſć naſcheho ſkutka luboſćе na wutrobu kładźe. Tele łopjeno wot nowiſcheho czaſa też w ſerbſkej rěći wukhadźa. Miſſionſke towarſtwo tónle woſebity ſerbſki wndawk wndawa, dokelž wě, ſo ma naſch ſerbſki lud wulku luboſć k miſſionſtwu a dokelž ſo dary naſchich Sserbow najbohaćiſcho po zykej Sakſkej ſa ſwojaty ſkutk miſſionſtwa źórla. Duž, lubi Sserbja, ſdźerżmy ſebi tule dobru khwalbu a woprujmy na ſwjedźenju tſjóch kralow. To dźě je hodowny ſwjedźeń pohanow, hdźež hodowne ſwětło prěnje pohanam ſeſkhadźa; duž pokožmy też ſwój dar na hodowne blido wbohich pohanow.

Na tſjóch kralow.

Ludo póhanſki budź w ſwětle,
W ſwětle budź Jeruſalem,
Tebi ſkhadźa jaſnoſć, wjeſ'le
Wot ſnadnego Bethlehem,
Wón, te ſwětło, ſboże dźe,
Khryſtuſ nětk mjes nami je.

Prjedy, hać ſo ſjewi ſwětłoſć,
Kiž ſej ludy žadachu,
Leżeſche tu na nich czěmnoſć,
Sswětły dźeń nětk widźachu,
Hwěſda kraſna, jaſnicha
Wjedźe jich nětk do njebja.

Ale ach, wot ſwojoh' luda
Khryſtuſ njebu ſpóſnaty,
S czmowej mróczelu toh' bluda
Je jich kraj wſchón wodźety,
Salem w twojim ſwětle je,
Salem pak cźe njeſnaje.

Hrěſchniźy, ach njeſaćiſćе je,
Teho, kiž waſ wumóz chze.
Pójćе, Boże dźěći budźćе,
A ſo k njemu modlćе.
Khwatajćе k njom', poſtańćе,
Budźćе w ſwětle, njeſkomdźćе.

Nětk my dźemy, s powitanjom
Tebje czeſćićź, ſbóżniko.
Proſźymy cźe s požadonjom,
Pokaž nam twoj' kraleſtwo,
Wjedź naſ junu ſbóżnje tam
Pſches wěru do njebja ſam.

Ernſt Helaſ.

Hodowna hwěſda.

Khwatajźy poſtupnjo wopuſchći młody lěkař khorownju wulkeho měſta. Jutſje je Boża nóz. — Tam młody muž ſdychowaſche; a tón króć wſchak wón njemóżeſche na hody domoj puczować. Saſtojnſtwo jeho dźerżeſche. Runje wjecźor ſydom bijeſche, jako wón po wſchěrokich ſkhodźeńkach dele dźěſche a ſwój nawoblekař twjerdſcho ſapinaſche, pſchetož wonka běſche ſyma. — Deleka běſche ſkoro pſches jene dźěćo panyk, kotrež běſche ſo tam czapnyło.

„Proſchu“, ſawoła něžny czěłki hłóſ, „ſcźe wy lěkař?“

„Haj“, prajeſche wón a pohlada żeluwje na ſymu mrějazu maku holczku.

„O dha proſchu, pójćе wſchak tola ſobu k naſchemu Jankej, jemu ſo ſlě dźe.“

„Hdźe bydli Jank?“

Holczka mjenowaſche dalſchu haſzu, we wotdźělenju khudych w měſćе.

„A dha ty jow po lěkarja pſchiňdźeſch?“

„O, hladajćе, Jankowa mać bu w tutej khorowni tak derje wothladana, prjedy hać wumrje, a Jank chzyſche ſwojeje mačeřeneho lěkarja měć.“

Młody lěkař ſo ſmějkotaſche a ſa tym dźěćźom dźěſche.

„Je Jank twój bratr?“ woprajſcha ſo lěkař ſa khwilu.

„Ně, my ſmy jich ſchěſć dźěći, ale Jank njeje nikoho bratr. Jeho mać je wumrjeła, jeho nan pak pije, ale dokelž je Jank tak luboſćiwy, je jeho naſcha mać k ſebi wſała.“

Wonaj dźěſchtaj pſches jaſznje wobſwětlene haſzy, nětko hakle wón póſna, kajka ſprózna a ſkaba ta holczka běſche. Rucźe ſaſtupi k pjekarjej a něſchto zaktow nakupi, potom kwmy konjazej żeleſnizy ſo by ſaſtała, a na to dale s tej holczku jědźeſche, kotraž wjeſoła ſwoju zaktu ſjě, nimale poł hodźiny daloko. Jako běſchtaj wuſtupiłoj, mějeſchtaj hiſchćе pſches někotre czmowe pobocźne haſzy hicź, potom do wulkeje czmoweje khěže a po pikotatym ſkhodźe horje. Horjeła běſche żonjazy hłóſ ſkyſchećź:

„Ssy to ty Haňźka?“

„Haj mać, je ſym lěkarja ſobu pſchiwjedła.“

Żona durje wocźini; tam leżeſche khory Jank, ſydomlětny hólczec s horzymaj lizomaj a czěźzy dychajo.

„Jemu je jara ſlě,“ praji żona, kiž make dźěćźo w rukomaj czumpaſche, „jow ſnano wěſćе wjele wjazy czinić njemóżećе, kujes lěkarjo.“

„Ně,“ to widźeſche młody lěkař na prěnje pohladnjenje, „jow pſchiňdźe człowſka pomoz poſdźe.“

Wón ſyny ſo k temu khudobnemu lěhwu, wſa Jankowu ruku do ſwojeje a prajeſche: „Nó mój hólczko, kajki dha maſch ty tola ſky kaſchel?“

„Haj, kujes lěkarjo, a ja ſebi myſlach, wy móżećе mje ſtrowego ſćinić, runjewon wy, pſchetož wy běſchćе tak pſchećeźelny mojej mačeri.“

Lěkař jemu něſchto napiſa.

„Haňźa,“ prajeſche w tu khwilu Jank, „ſy ty tu hwěſdu widźała?“

„Janko, dźenſa wjecźor njebě żana hwěſda.“

„Ale wone ſu bórſy hody, dha dyrbi tola pſchiňć, chzeſch hiſchćе jutſje junkróć ſa njej pohladać, Haňźka?“

„Schto dha to je do hwěſdy?“ praſcheſche ſo młody lěkař.

„Nó, ta hodowna hwěſda,“ prajeſche Jank ſwjatocźnje, „wy dyrbićе wjedźećź, ta, kotraž tych mudrych s raňſcheho kraja do Bethlehema k dźěćźatku Jěſuſej wjedźeſche; wona pſchezo na Bożu nóz pſchiňdźe.“

Lěkař chzyſche něſchto ſnapſchećźiwić, ſchtož ſebi wón wo tym myſlesche, ale wón ſo ſdźerża; dyrbjał wón mrějazeho dźěćźa pobožnu wěru wupuſćićź?

„Na czim ty ſpóſnajeſch tutu hwěſdu?“ ſo jeho woprajſcha.

„O wona je wjele wjetſcha hać wſchitke druhe, to ſym na wobraſach widźał, a ja bych ju jutſje tak rady ſaſo wohladał.“

Młody lěkař běſche hnuty.

„Jutſje wjecźor ſaſo pſchiňdu Janko, a ta hwěſda tu najſkerje budźe,“ prajeſche wón pſchećeźelnje pſchi woteńdźenju a da tej żonje rezept a pjenjes: „Kupćе rnćе něſchto poſźylnjaze ſa te dźěćźo, ſkoro s nim ke kónzej dźe.“ Skónćenje pſchichodnje.

Něſchto k roſpominanju.

Shubjeny ſyn dyrbjeſche najprjedy ſam k ſebi pſchiňć, prjedy hać móżeſche k ſwojemu nanej pſchiňć.

Samolwity redaktor: farař Góleć w Budyſchinku. Cźiſchećź a nakład Ssmolerjeć knihićźiſchećźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 2.
8. januara.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

1. njedjela po tsjoch kralach.

Ef. 5, 8—14.

Wy běschcze prjedy czěmnoscz, nětk pak scze ßwětłoscz w tym Knjesu. Khodźcze jako dźěczi teho ßwětła. Teho ducha płód ßo wopokasuje we wschej dobroscźi a prawdoscźi a wěrnoscźi. Tez spytajcze, schto by temu Knjesej spodobne było. A njemějcze niczo czinicz s tymi njeplódnymi skutkami teje czmy, ale ßwarcze wjele bóle na nje. Pschetoz, schtoz ßo skradźu wot nich stanje, to je tez hrosne prajicz. To wschitko pak budźe sjawne, hdyz budźe wot ßwětła dowjedźene. Pschetoz wschitko, schtoz budźe sjawne, to je ßwětło. Teho dla praji wón: Wotzucz, kiz ty spisch a stawaj wot morwych, dha budźe cze Khrystuß rossßwětlicz. — Efesus bě jene s najwjetschich a najkraßnischich městow ranscheho kraja. Do jeho templa pschibohowki Diany czahowasche jich wjele sakraßnych tyßaz a dla jich wuczenych placzesche wone jako ßwětło ßwěta. Duz je khroble a sahanibjaze ßłowo, kotrez ßw. Pawol pische: Wy běscheze prjedy czěmnoscz. To chze prajicz, so mjes Efesiskimi zana schkriczka wěrneho wěczneho ßwětła njebě. Nasch czaß mjenuje ßo rossßwětleny a sdźělany, wón je w ßamokhwalenju a ßamoczesczenju dale pschinjeßl hacz prjedawsche czaßy, wón ßebi myßli, so je na najwysischu wyßokoscz ßwětła pschischol. Schto pak budźe Knjesowy wotßud wo tajkim ßwětle rosoma a wo wschej hordej mudroscźi, kotraz Boha do khlódka a Khrystußa do kuczika staji, prajicz? Wy scze czěmnoscz, tak smeje ßo ßudnikowy wußud a kóždy sprawny kschescźijan wě a wusnaje: Wschón nasch rosom s mudroscźu je czma, my ßmy błudne dźěczi.

Kak kraßne pak je, hdyz móze nětk rěkacz, wy běscheze prjedy czma, nětk pak scze ßwětłoscz w tym Knjesu. Praschejmy ßo, psches czo je ßo tajke wulke pscheměnjenje stało! Wotmolwjenje dawa nam japoschtoł k wobsamknjenju nascheho teksta po wajchtarjowym hłoßu profety Jes. 60, 1: Wotzucz, kiz ty spisch a stawaj wot morwych, dha budźe cze Khrystuß rossßwětlicz. Hladaj derje, dwaj dźiwaj Bożej dyrbitej ßo w twojej wutrobje stacz, prjedy hacz mózesch ty, kiz ßy czěmny, ßwětło w tym Knjesu bycz. Najprjedy dyrbisch horjestanjenemu sbóżnikej dowolicz, so wón cze w twojej hrěschnej wěstoscźi satraschi a s njeje sbudźi, so wón tebi pokaże, pschi kotrej hłubinje ty na hrěschnym puczu stejisch, a do kotreho wěczneho skażenja ty dźesch, hdyz ßo s wutrobu njewobroczisch. Ale s duchwnym sbudźenjom hischcze czinjene njeje. Někotryżkuliz wotzuczi drje, ale s tym njestupicze hischcze won s czmowej jamy ßwojeho hrěschneho żiwjenja. Teho dla dyrbi k temu to druhe pschincz: Stawaj wot morwych. Pschetoz schto by sbubjenemu ßynej pomhałe, jeli so by wón wotzuczíwschi se ßwojeje ßmjercze pósnał: ja hłodu wumru. Wón dyrbjesche tez k temu wotmyßlenju pschincz: Ja chzu postanycz a k ßwojemu nanej hicz; jenoz tak stupi wón saßo do ßłónczneje pruhi luboscze nanoweje, jenoz tak bu wón saßo ßyn w nanowym domje. Runje tak dyrbimy tez stanycz wot morwych, jenoz potom móze naß Khrystuß rossßwětlicz.

Na to pak dźe wotczahowaza hnada nascheho Knjesa: My dyrbimy ßwětło bycz w tym Knjesu. To pak ßo po japoschtole na dwojake waschnje pokaże. Najprjedy a pschede wschěm dyrbi nasche khodźenje w ßwětle bycz a płód a skutkowanje ßwětła budźe ßo pokasacz we wschej dobrocze a prawdoscźi a wěrnoscźi. Wěrni budźemy k naschemu Bohu a sbóżnikej, hdyż s nascheho cźitanja w bibliji, s nascheho modlenja, s nascheho kemschi a spowjedźi khodźenja ßo pschezo bóle tez poßledni kusk ludaństwa shubi. Prawi budźemy psches wodźenje ßwjateho Ducha pschezo bóle w tym, schtoż wo naschim bliźschim rěczimy, wot njeho żadamy abo ßmy jemu winojczi. A na poßledku budźe dobrocźiwoscz, cźichoscz a ßmilnoscz nascheho bycza snamjo wot lěta k lětu bóle, tak so ßo nascheho sbóżnikowe pschißłowo na nas poczahuje: Stare wino je lěpsche. Derje, hdyż móże ßo wo kschescźijanskim żiwjenju rěczecz, so je khodźenje dźěczi ßwětła, potom khwali ßo s tym Knjesom mjeno wo wschěch wězach, potom budźe tajke khodźenje bjes wjele ßłowow ßwaricz a wotßudźicz wscho, schtoż je cźěmnoscz.

To pak żada ßebi ßw. Pawoł nětk woßebje. Kschescźijenjo dyrbja ßól semje bycz. Duż spyta dźěczo ßwětła wscho, schtoż jemu w ßwěcze napschecźiwo stupi, njeczita żane knihi, njekhwali żane cźłowske skutki, a hdy bychu ßo najkraßnische sdałe, ßo njepraschawschi, hacz je wscho to s Boha narodźene a Bohu spodobne. Pschetoż schtóż ma dostatk s Bohom, njemóże dostatk měcz s njepłódnymi skutkami cźěmnoscze, ale ßwari je wjele wjazy. Haj wschak je ßwjata pschißłuschnoscz, so my kschescźijenjo w tutym czaßu, hdźež njewěra a łża khroble ßwojej hłowje posběhataj, móznischo hacz hewak pschecźiwo bjesbóżnemu waschnju ßwědczenje wotpołożimy, so bychmy tole waschnje jako bjesbóżne a skażaze psched kóżdeho wocżomaj sjawne cźinili.

Tak daj, kschescźijano, jaßnemu ßwětłu twojeho sbóżnika tebi tak we wutrobje bydlicz, so twoje ßłowo, khodźenje a żiwjenje ßwět ke Khrystußej cźehnje, abo hdyż njecha ßo cźahnycz dacz, ßwari a sjawne cźini. Hamjeń.

Sprawnoscz dowjedźe k dobremu kónzej.

(Pokracżowanje.)

7. Poczinki wostanu.

W najwjetschim strasche běchu wumożerjo pschischli. Nětko běchu tudomne bitwischczo wopuschcźili, so bychu druhdźe bitwu s rubjeżnikami dobili. Nastróżeni putnizy pak pytachu ßwoje dalsche sbożc s tym, so tu cźeknychu, na morwych ani njespominajo. Sdasche ßo, so je też Pjenjeżnik ßwoje żiwjenje wudychał. W ßněsy tu leżesche, ßo ani njehybajo. Wschitzy khwatachu do bliskeho Ebersdorfa, měschnizy běchu skote ßudobja saßo dobyli. Nichtó njemějesche kedźku tamneho hólza, kotryż se ßylsojtymaj wocżomaj k Pjenjeżnikej knjesej pschistupi. Jeho nadźija, so je wón trasch jenoż franjeny a so je pomoz sa njeho hischcze móżna, njeběsche jeho sjebała. Luboscźiwje ßo Jurij wo jeho żiwjenje prózowasche a bórsy wotewri wón ßwojej wocżi; tola wón njemóżesche stanycz ani ßo posběhnycz. S napinanjom wschitkich ßwojich mozow běsche Jurjej lědma móżno, so Pjenjeżnika k schtomej ßadźi, so mohł sa jeho ranu pohladacz. Hischcze ronjesche ßo krej s njeje, kotraż mějesche ßo stajicz. To rosymjesche też Jurij. Wón pak njesamóżesche dale niczo, hacz so wón ßněh jemu nakładowasche. To wón husto wospjetowasche. S tym ßo żałoscżazemu cźłowjekej bjes dwěla wokschewjenje dosta. Podarmo pak roshladowasche ßo Jurij sa pomozu. Bitwischczo běsche dospołnje wopuschczene, żadyn s putnikow ßo njewróczi. Sswoje żiwjenje wukhowawschi ßebi żadyn na to njemyßlesche, so mohł hischcze nichtó jeho pomozy potrjebacz.

Hižo bliżesche ßo k wjeczorn, a cźěmnischo roslěhowasche ßo sczěn schtomow nad dróhu. Schto schkewrjesche tam w cźěmnej huscźinje? Kak, hdy by wjelk pschischoł?

„Wukhowaj ßo lubschi Jurjo!" napominasche ranjeny s cźichim hłoßom, „ty jenoż so mnu wumrjesch!"

„Żenje!" běsche hólzowe krute wotmolwjenje. Wón běsche mjecz na dróhy namakał a runasche ßo khroblemu młodźenzej prajo: „Handrik sawěscze bórsy pschińdźe, potom ßmój wukhowanaj!"

„Nadobny hólzo, pomoz ßo komdźi, khwataj, doniż njebudźe pschepośdźe; dźi jenoż, dźi, ja ßebi twoju pomoz njejßym saßłużił!"

„Mój nan je mi husto doscz napominajo prajił, prawa ßwěra sjewi ßo w nuśy."

„Mi chzesch ty ßwěru wopokasacz? Kak ßym ßebi ja tajku luboscz saßłużił? Jurjo, dyrbju ja psched twojeho nana stupicz s nowej winu, so ßym twoju luboscz wużiwał, hacz runjeż njeběch jeje hódny?"

„Wy njebudźecze wumrjecz. Ja wocżakuju Handrika, wón je mi ßłubił, so ßo bórsy ßam wróczi."

„Wumoż mje wótcze w njebjeßach," modlesche ßo Pjenjeżnik nutrnje, „so móhł wschu wobjeńdźenu njeprawdu sarunacz; wupomhaj mi s tuteje hórkeje nuśy, ßlubjn tebi sprawnu pokutu a polěpschenje. Modl ßo sa naß, ty sbóżny ducho mojeho wótza, so bychu naß ßwjeczi jandźelio s tuteje hórkoscze wotwjedli a wukhowali. Ach, kak wobcżeżuja mje moje hrěchi, kak tyscha mje moje njeprawdoscze!"

Sawěscze, w nuśy wotewri ßo cźłowjekej ert k modlitwje; tu pak běsche s hischcze wjetschej pschicżinu sa to njekabłaza ßwěra, ßwěra prosteho hólza.

Saßo spyta Pjenjeżnik, so by postanył; wobhladniwje jeho Jurij pódla podpjerasche; tola podarmo; żałoscżo swjesy ßo cźeżki cźłowjek na sad. Wón běsche telko krwje shubił, so běsche wschón woßłabnjeny a njewózny.

Jurjowej wócżzy věschtej połnej ßylsow se ßobużelniwoscżu a też se stysłom, wschak běsche wón hischcze dźěczo. Wón ßo dopomni na wschě tamne baßniczki wo hłódnych wjelkach, kiż běchu jemu tak husto bate; na wschě tamne ludki a cźěmne bytoscze, wo kotrychż běchu jemu pschiwěrki tamneho cżaßa powjedali, so wone w lěßach bydla; dźenßa wunurichu ßo wone żiwe psched jeho wocżomaj. Schto kschicżi tam saßo w huscźinje? Je trasch wjeczorny wětr, kotryż ßněh s hałsow tschaße? Je trasch wulětowaza nózna ßowa, trasch nascherjeny żornik? Hólzowe roshorjene myßle dachu jemu żałke wocżi w cźěmnocze widźecz, kotrež ßo psches lěßnu huscźinu błyschcżachu. Hdyż pak ßo na njeboh nana dopomni, kotryż běsche jeho napominał: „Hódny cźłowjek wukhowa ßwěru hacz do ßmjercze!" a na maczerne napominanje: „Tym, kotśiż Boha lubuja, dyrbja wschitke wězy k lěpschemu ßłużicz," dha miny ßo jemu wscha stysknoscz.

Schto to? To běsche sawěscze wjelkowe rucze, drje hischcze daloko, ale tola zyle jaßne.

„Nětko ßo pospěsch, hólzo, a wuspěwaj modlitwu sa mnje, hacz ja tak abo hinak wumru, ty pak ßo wukhowaj sa ßwoju macz!" Tak honjesche a napominasche Pjenjeżnik.

„Bjes dwěla dowobaram ßo psched nim s wótrym mjeczom," wotmolwi Jurij khroble, mjecz krucźischo pschimnywschi. Modlitwu s cźicha wuspěwajo wobrocźi ßo jeho duscha k Bohu, so by wón hnadnje pomhał.

S daloka sahrjehotaschtej koni, kotrejuż běsche bjes dwěla wjelkowe rucze też nastróżiło, a sa mało pschihnaschtaj jěsdnaj po dróhy.

„Pomhajtaj, pomhajtaj!" pschiwoła se wschej mozu ßwojeje schije Jurij jěsdnymaj s huscźiny wuskocżo: „Pomhajtaj, pomhajtaj!"

„Ssym ßebi tola myßlił, so tak budźe!" rjekny jedyn, „na njesbożowneho ßu sabyli." Jěsdnaj saßtaschtaj a tamny sawoła: „Schtó ßo tu na pomoz woła?"

„Handriko, Handriko! sawoła hólczez płaczo a ßo wjeßelo wschón wustyskany, „ja to ßym, Jurij, a tu leżi Pjenjeżnikez wuj cźeżko franjeny. Bohu budź dźak, so scze pschischoł!"

Handrik skocżi s konja, wusdy ßwojemu towarschej podajo.

„Tebje wschak pytam, lubschi wujko," sarjekny wón hnuty, „hdźe leżi franjeny?"

Pjenjeżnik sapocza ßam rěczecz.

Handrik ßo jeho wopraschа: „Móżecze trasch ßamón stanycz a hacz móżecze trasch jěchanje snjescz? Ja bych waß s mojimaj rukomaj dźeržał. Hewak póscźelu ßwojeho towarscha po pomoz."

„Ně, ně," wobarasche Pjenjeżnik, pomhajcze mi, proschu hnydom; to wschak póńdźe; ja bolescze hižo snjeßu; tola chzecze wy mi woprawdźe pomhacz?"

„Wostajcze nětko wschě praschenja, knjes Pjenjeżniko," wot=

molwi Handrik mile, „Bóh hižo wscho k dobremu kónzej dowjedźe. Mi ßo ßda, so je bjes dwěla najlěpje, hdyž waß khětsy wukhowamy.“

Wón sawoła ßwojeho towaršcha, kotryž koni sa schtom pschiwjasa a nětko Handrikej pomhasche, doniž wón s hkoßom žakoscźazeho cźlowjeka pšched ßobu na konju njeměješche. Towaršch pak wsa Jurja pšched ßo na konja, a nětko puschcźichu ßo wschitzy schtyrjo na pucź do Ebersdorfa. Hkuboki ßněh běšche dróha mjehka.

„Ssy trasch hischcźe druhich ranjenych we wokolinje pytnyk?“ woprascha ßo Handrik. Tón pak wo nikim njewjedźešche. Duž měnješche Handrik: „Tak dyrbimy ludźi ßem póßkacź, so njebychu wjelki morwych sežrałe.“ Pokracźowanje.

Hodowna hwěsda.

(Skónczenje.)

Na pucźu k jeho ßamotnemu wobydlenju klinczešche jemu pschezo we wuschach to pschecźe teho dźěćźa: „Ja chzyk rady tu hwěsdu widźecź,“ a prjedy hacź do koźa dźěšche, wsa wón prěni króć po dołhim cźaßu saßo mały testament do rukow, kotryž běšche jemu jeho macź pschi konfirmazyji darita, a cźitasche we nim stawisnu wo hwěsdźe tych mudrych s rańscheho kraja. Tak rucźe hacź ßo na druhim wjecźorje cźmiczkasche, hladasche hižo k njebjeßam. Haj, to běšche jaßna nóz, jena hwěsda po druhej ßo pokasa. „Tón wbohi mały hólcźez“, ßebi wón myßlesche, „kak budźe ßo wjeßelicź, hdyž jeho hodowna hwěsda pschińdźe.“ Jeho dźeńske dźěło bě dokonjane. Wón teho dla khwatasche, so by k ßwojemu małemu khoremu dóschoł, duž pschińdźe jemu hižo Hańźzyna macź napscheczo: „Jank hižo mrěje a Hańźka je pschi nim.“ Tón khory hólcźez ßedźešche s duschatym kaschelom we poßleschcźach, Hańźka jeho dźerźešche; a jako lěkař sastupi, prajesche Jank:

„O luby knjes lěkarjo, Hańźka praji, ta hwěsda tu je, a nětk ja njemóźu stanycź, so móhł ju widźecź.“

„Haj knjes lěkarjo,“ wobßwědźi Hańźka, „wona tu je, ale wona steji zyle tam na róźku, mjes wyßokimi khěźemi.“

Młody lěkař dźěšche k woknu. Haj tam steješche wulka hwěsda (Sirius), jaßna a ßo błyschcźo, kaź ju na rjanych symskich nozach widźimy, ßo ßdasche, jako by jeje błyskot wschě druhe hwěsdy wuhaschał.

„Ach, ja bych ju rady wohladał,“ ßdychowasche khory Jank.

„Pój, Janko, dyrbisch ju wohladacź.“

Lěkar sawali jeho do wołmjaneho rubischcźa a dźěšche s nim k woknu.

„O nětk móźu ju widźecź!“ sawoła Jank ßbożowny. „O kak rjenje ßo błyschcźi. mi je tak, jako by zyle blisko była. Wěricźe wy, so je wona hischcźe daloko wot domu?“

„Wot kotreho domu?“ woprascha ßo lěkař.

„Tam hdźež Jesuß je, te nowe narodźene dźěcźatko; wone je ßo dźenßa narodźiło.“

Jank mjelcźešche nětko, dokelž bě wustał. Potom pak skorźešche: „Ach, pucź budźe pschedaloki, a ja ßym pscheßłaby.

Lěkař poßyny ßo na stoł pschi woknje, s tym mrějazym dźěscźom na ßwojimaj rukomaj. Hdyž je tute dźěcźo tak ßbożowne pschi pohladźe na tu hwěsdu, dyrbjał wón jemu to wjeßele pschikrótsicź? Jank stykny ßwojej swjadnjenej rucźzy a prajesche: „Ja bych tam rady dóschoł, ale to je tak daloko, ach tak daloko! Hańźka, ßnano pójcźele to Jesußdźěcźatko ßwojich jandźelkow, a te mje tam donjeßu.“

Temu lěkarjej ßylsy do wocźow stupichu.

„Hańźka, spěwaj mi tola wo jandźelkach,“ scheptasche mały Jank s nimale wuhaschatym hkoßom, a Hańźka spěwasche:

Nětk klinczěcźe spěwy wjeßele,
Kaź jandźelow spěw klinczěsche,
Nóz Boźa, nóz najßwjecźischa
Je tu, je tu! Haleluja!

We cźěmnej nozy sesthadźa nam ßwětła hwěsda žiwjenja a jeje pruhi ßwěcźa ßo po zykym ßwěcźe schěroko. (Zionske hkoßy cź. 15.)

Khory Jank běšche pschi tym ßwoju hkojcźku lěkarjej k wutrobje stožił a bě wußnył. Bóh tón Knjes běšche jeho domoj dowjedł, tam hdźež Jesuß je. Mile pokoži lěkař te morwe cźěło na koźo, Hańźzyna macź płakasche.

„Wy sejce ßo jara pschecźelnje sa to dźěcźo starali,“ praji lěkař hnuty.

„O niz ja, niz ja,“ ßo wona wobarasche. Wy, knjes lěkarjo, běschcźe pschecźelny, jako byschcźe jeho ßamßny bratr byli, wjazy njebyschcźe cźinicź móhli. — A Jank njebě tola nikoho bratr był, a tola njeběšche niz jedyn prajił: Schtož wy cźinili sejce jenemu s mojich najmjeńschich bratrow, to sejce mi cźinili.

„Ja njeßßym niczo cźinił hacź moju pschißłuschnoscź,“ praji lěkař, „ale dajcźe to dźěcźo na moje płacźenje pohrjebacź,“ a wón poda tej žonje skoty. Duzy domoj dźěšche lěkař jako by wo ßnje był, ta hwěsda ßdasche ßo jemu wjetscha bycź a ßo hischcźe dźiwnischo błyschcźicź, jemu bě, jako by wona jemu ßwětku pruhu do wutroby nuts ßkawa. S lubej nězßnoscźu spominasche wón na to dźěcźo a jeho prajenja: „Wona tu je, ta hodowna hwěsda tu je!“ A wón dopomni ßo teho schprucha, kotryž bě wón jako dźěcźo pod hodownym schtomom prajił: „Hlejcźe, ja pschipowjedam wam wulke wjeßele, pschetož wam je ßo dźenßa tón sbóžnik narodźił.“ Wón nimo rosßwětlencje zyrkwje pschińdźe, wjeßeke ßwjedźenske spěwanje k njemu klinczešche:

Pójcźe cźescźicź Jesom Khrysta,
Dokelž s Bethlehemskoh' města
Skhadźa sa naß sbóžnoscź wěsta,
Kschescźijanstwo wjeßel ßo!

A tón młody lěkař sastupi a spěwasche pokuje s hnutej wutrobu ßobu, a jemu běšche, jako by też tu hwěsdu widźał a pschischoł, so by ßo k temu dźěcźatku modlił.

Nowe lěto.

(Se sejenja na nowe lěto:
„Jeho mjeno bě narjeknjene Jesuß, kotrež mjenowane bě wot jandźela, prjedy hacź bě ßo wón w macźěrnym žiwocźe podjał“).

Sso nowe lěto wotewri,
My hladamy pšches cźěmne wrota.
Schto njeße cźaß, to njesjewi
Nam pšched wocźomaj tucźel skota.
Kaź mhłowy kraj, nasch pschichod leži,
A husta khmura nad nim knježi.

Je paradisna sahroda,
Kiž s radoscźemi witacź budźe?
Je cźernipołna puscźina,
Kiž s boloscźemi rani wschudźe?
Schtó powě na te woprascheńja
Nam spokojazoh' wotmołwjenja?

Ach stójcźe s dwělom prascheczź ßo,
A wocźi skožcźe do wyßoka!
Tam je to jaßne wothrono,
Ta ßwěza do tajneho mroka:
Sso kraßni swjeřch tych wrotow rjane
To mjeno Jesuß sesthadźane.

Nam Jesuß pucźe rosßwětła,
So njekrocźimy cźary błudne;
Wón wutroby nam wobkrucźa,
Hdyž w horjach wustawaju srudne.
Schtóž wěru, ßwěru k njemu sthowa,
Tón sbóže smějе wschěduje s nowa.

*

Wschelake s blisła a s daloka.

— Saúdźenu póńdźelu popołdnju mějachu pschedßydstwo, wubjerk a finanzna komißija Mačiźy Sserbskeje w lischcźej jamje shromadne poßedźenje. Jednasche ßo wo tym, so je nam wokrjeßne hejtmanstwo dowoliło, w měßazu januarje dary sa nasch „Mačiźny dom“ hromadźicź. Duž ßo wobsankny, so maja ßo próstwy najspěschischo roseßłacź wuswolenym dowěrnikam, so by ßo tón cźaß derje wukupił sa naschu dobru wěz. Nadźecź ßo toho dla też ma, so dowěrniźy te ßwoje cźinja a ßebi s tym dźak nascheho ßerbskeho luda dobudu. Wy pak wschitzy lubi cźitarjo! njesdalnjecźe ßo a woprujcźe ßwój dar. Bóh je wam w saúdźenym lěcźe rjane a hohate žně wobradźił; duž woprujcźe też ßwój dar sa nasch dom, kiž chze bycź ßrjedźisna nascheho luda a narodneho prózowanja. W cźim pak wobsteji nasche narodne prózowanje druhim, hacź w tym, so chzemy naschemu ludej jeho rěcź, dobre waschnja a pobožnoscź

sdźerżećź, so by wostał kraloźwěrny bohabojasny lud, kajkiž je ßo stajnje wopokajował. Duž ßebi tež nasche prózowanje podpjery wyschnośće saßkuži. Dary lubych Sserbow tež redakzija „Pomhaj Bóh“ rad pschijimuje a nam budźe wulke wjeßele, hdyž budźemy jich prawje wjele kwitowacź móz. Dale móża ßo w Budyschinje wola kujesa Ssmolerja wotedawacź a kóżdy kujes duchownym je wam wěśće rad dale wobstara. Duž dha stupmy do dźěła po heßle, kotryž na naschim domje napißane steji: „Bohu k cześći a Sserbam k wużitku.“

— Ratarske wokrjeßne łużiske towarstwo ßwjećźi 19. januara ßwjedźeń 59letneho wobstacźa. Dopołdnja w 11 hodź. směje ßo ßwjedźeńska shromadźisna w krónje, hdźež směje pschedßyda kujes ökonomiski radźićźel Hänel ßwjedźeńsku rycź a ßwjedźeński pschednoschk kujes dwórski radźićźel profeßor Nobbe. Popołdnju w 3 h. budźe potom ßwjedźeńska hośćina w sozietećźe. My naschisch ßerbskich ratarjow na tón ważny ßwjedźeń ratarskeho wokrjeßneho towarstwa kedźbliwych cźinimy, kotrež je stajnje smužićźe sa derjehićźe naschich ratarjow dźěłało a wustupowało a ßo nadźijamy, so ßo tež bohata ličźba ßerbskich ratarjow na ßwjedźenju wobdźěli.

— Jako kritiske dny mjenuje snaty wjedrowěschćeć Falb sćěhowaze dny lěta 1899. 1. rjadownje: 12. januara, 10. februara, 11. měrza, 10. haprleje, 22. julija, 21. awgusta, 19. septembra. 18. oktobra: 2. rjadownje: 25. februara, 27. měrza 25. haprleje, 9. meje, 25. meje, 23. junija, 5. septembra, 3. novembra, 17. novembra, 3. dezembra: 3. rjadownje: 26. januara, 8. junija, 6. awgusta, 17. dezembra.

— Sastojnska protyka evangelsko-lutherskich duchownych w Saksim kralestwje na lěto 1899 podawa tež wobrasaj naschejn ßerbskeju sararjow a wótcźinzow Jmisch'a a Domaschki a spomina w dokładnymaj źiwjenja spißomaj na jeju zohnowane źiwjenje a skutkowanje. Tež nasche ßerbske cźaßopißy ßu tam naspomnjeny, kaž nasche „Pomhaj Bóh“, „Mißionski Pojoł“ atd.

— Nasch lubowany khěžor, kotryž je ßo psched krótkim strowy wot ßwojeho pućźowanja s Palästiny domoj wróćił, je nahle nowe lěto skhorił, so je dyrbjał we kożu leżećź a njeje ani sbożo pschećźow pschijimacź móhł. Bohu dźakowano pak nětko pißaja, so je wot khorośćźe saßo zyle wustrowjeny.

— W ßwojim cźaßu ßo wjele rěćźesche wo sararju Kneippje we Wörishofnje, kotryž wschitke khorośćźe se symnej wodu hojesche. Wón je psched něschto cźaßom wumrjeł. Nětko dóńdźe powjesćź, so je nowy Kneipp stanył — to je duchowny Felka w Repelnje. 120—150 tam pjećźa wob dźeń pschińdźe, kharty ßu hižom hacź do spočźatka februara rosdate. K temu je ßo akziske towarstwo sakožiło se sakožknym kapitalom wot 500,000 hriwnow, kotrež chże tam trěbne hojeńnje natwaricź. Wyschnośćiny präsindenta w Koblenzu drje je konsistorstwo napominał, so by pschećźiwo temu duchownemu sakročźiło; na to pak ßu wołsadne stawy prostwu podpißałe, kotraž duchownemu polne dowěrjenje wupraja. Kaž mało je to Kneipp samohł. njebudźe tež tónle jeho naßlědnik dźiwy cźinicź móz. Něschto nowe pak cźehnje. Hdy a kak ma ßo symna woda jako hojeński srědk wużićź, tež lěkarjo wjedźa. Sa kóżdu khorośćź pak wodu wużićź, wěśće dobre njeje. Wschitko na ßwojim blaku a w prawym cźaßu.

Wschelake schtanty.

(Pokraćźowanje s łońscheho cźißła 52.)

III.

Jenotliwehо cźłowjeka jeho schtant ani sbożownehо ani njesbożownehо njećźini. Ludźo njebychu ßo na ßwojim schtanćźe postorkowali, hdyž njebychu ßo husto dośćź w ßwojim schtanćźe njesbożowni cźuli, hdyž njebychu ßebi myßlili, so je we wschitkich schtantach wjetsche sbože a derjehićźe, hacź w jich schtanćźe. Wěźo móża cźaßy a wobstejnośćźe bycź, hdźež ma ßo jedyn schtant k schkodźe druhehо lěpje, hdźež je swonkowne derjehićźe jenemu cźeßsche sćźinjene hacź druhemu. A tola móże ßo s měrom wupraićź: prawe źiwjeńske sbože njeje na žadyn schtant swjasane. Tak njerunje Bóh sbože njerosdźěluje. Prascheje ßo wot najwyschschich hacź do najnißschich schtantow, wy wschudźom njesbożownych namakaćźe, njesbożownych na trónach, njesbożownych w hětach; a prascheje ßo wot najnißschehо hacź k najwyschschemu skhodźeńkej, wy wschudźom sbożownych nadeńdźećźe, husto wjele wjazy w cźichej komorzy, hacź we wßokim hrodźe. Jenož cźłowska hordośćź, kotraž wyschsche schtanty sa ważnische wobhladuje, ma je tehо dla sa sbożownische a sa nimi ßlědźi, runjeź tola wěćźnje wěrne wostanje, so móżesch na kóżdym měśćźe hódny cźłowjek a prawy kscheśćźijan bycź a so tón, kiž niczo hódny njeje, w Božich woćźach hódny njebudźe, byrnjeź by ßo tež k najwyschschemu skhodźeńkej sćěnskeje mozy a kraßnośćźe posběhnył. Kak wěrnje praji tohо dla Sirach w naschim tekśćźe: Lube dźěćźo, wostań rad we ponižnym schtanćźe; to je lěpsche dyžli wschitko, sa cźimž tón swět steji; cźestnische je sa tebje, prěni t. r. hódnischi w nižschim schtanćźe bycź, hacź poßledni t. r. najnjekhmanischi we wyschschim. A je dha cźeśćź schtanta sawěśćźenje pschećźiwo njesbožu? Schtó tebi sa to steji, so ty w twojim woßebnym schtanćźe, sa kotrymž stejisch, bolostnećźe khorośćźe, starośćźe a prózy, hněwanja w domje, žanych pschećźiwjenjow sawiśćźe a słośćźe snjesćź njesměješch? Ach kak žakoßnje je ßo hižom někotry sjebał, kiž psches prósdny błyschćź wyschscheho schtanta ßo saßlepićź da, kiž ßej měra njepopscha, doniž ßwoje cźiche sbože s błyschćźatym hubjeństwom wuměnjeni! Sbożowny móże cźłowjek w kóżdym schtanćźe bycź, ale schtant ßam njeje, kotryž jeho sbożownehо cźini, njesbożowny móże wón bycź, hdźećźkuliž steji, wón pak njeßmje ßwoje stejnischćźo wobskorżowacź. Jenož tón ßo s prawom na ßwój schtant wobćźećźuje, kotryž jemu tu móżnotu bjerje telko dobrehо skutkowacź, kaž by rad chżył, bycźe kotrež w najwjazy padach bóle pohórschnje dyžli polepschuje, hdyž ßwoje zyłe myßleuje na wyschschi schtant stožuje. Něschto je, schtož žadyn schtant wsacź njemóże, hdyž je prawe — to rěka: „Spokojnośćź“. Hdźež wona bydli, je schtant pódlanska wěź; potom kóżdy schtant cźłowjeka sbożownehо cźini, njech wjele abo mało poskićźuje. Hdźež wona njeje, móża ßo njesbożownemu wscha kraßnośćź ßwěta poskićźićź, jeho wutroba tola njespokojna wostanje. Derje wschitkim, kotśiž tule spokojnośćź sahe namakachu; derje wołsebje nam, hdyž my pschećźo wěmy, kak mamy ju pytacź a namakacź. Wschelakośćź schtantow je ważna a dobra, jenotliwehо pak schtant ani sbożownehо ani njesbożownehо njećźini.

Ssylsy diakoniśy.

W khorownej khěži namakamy wołsebnehо khorehо, polnehо bolostnych brjodow, kotrež wschak běchu sćěćźwki jeho źiwjenja. Tak husto hacź diakoniśa jeho rany wobalesche, ßo leitrarske ßłowa s certa sdźěkaneho muža wuliwachu. Diakoniśa kaž prosche na njeho pohladny, ale niczo njepraji. Tak běśche wjazy dujow. Jako ßaßo ras wobalku prjećź wsa a ranu myjesche, wón ßaßo ßakrowasche. Diakoniśa wot ßwojeho dźěła wóćźko njewotwobrećźi, ale bjes tehо so běśche to chżyła, běchu jej ßylsy do wo cźowstupiłe a jena ßylsa na rann padźe. Khory to widźesche a cźujesche. Wón praji s mjehkim hłoßom:

„Ja ßym njeprawje cźinił; wodajećźe mi; Žane leitrarske ßłowo njedyrbi wjazy psches mój ert pschińćź.“ Potom bu wón cźichi, kaž běśche jeho hladarka była.

To je prědowanje, kotrež bjes ßłowow tych dobudźe, kiž do Božehо ßłowa njewěrja. Ale tež ßłowo w prawym cźaßu rěćźane je kraßne, kaž słote jabłuko w ßlěbornej schkli.

Něschto k rospominanju.

Schtóž móże ßwój doth sapłacźićź a to njećźini, by kradnył, hdy by wjedźał, so jeho njelapnu.

* * *

Niczo rjeńsche na semi njeje, hacź cźiste kscheśćźijanske smyßlenje.

Sa nasch ßerbski dom

ßu w lěćźe 1899 darili:

Kantor Jordan 10 hr., B. w B. 50 np., G. 1 hr., S. A. 20 np. Hromadźe: 11 hr. 70 np.

S dźakom kwituje **J. Gólcź**, redaktor.

„Pomhaj Bóh“ njeje jenož pola kujesow duchownych, ale tež **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wßach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźißła** ßo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: farar Gólcź w Budyschinku. Cźiśćź a nakład Ssmolerjez knihicźiśćźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čjißło 3.
15. januara.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

2. njedzela po tsjoch kralach.

Jan. 17, 8:

Te ßłowa, kotrez ty mi dał ßy, ßym ja jim dał, tak praji tón Knjes k ßwojemu njebjeskemu Wótzej. To je po tajkim tón bohaty pokład, kotryž je wón s njebjes ßobu pschinjeßł, to drohe wotkasanje, kotrez je wón tym ßwojim sawostajił: te ßłowa, kotrez je jemu tón Wótz dał. Jeho ßłowa njejßu te ßłowa, kotrez je wschehomózny stworiczel njebjeß a semje k jandzelam abo cżłowjekam rěczał, ale kotrez je Wótz wot spočzatka a wot wěczności k ßwojemu jeniczkemu narodzenemu ßynej rěczał, s kotrymiž je wón jemu ßwoju zylu wutrobu wočinił, ßwoju zyłu lubosez jemu wuprajił a jemu wschitke wězy pschepodał. W tychle ßłowach je po tajkim zyla lubosez Boža, jeho zyłe bycze, jeho žiwjenje. Schtóž je ma, tón ma wschitke pokłady wutroby, doma a kraßnosczе Božeje. Duž praji ßwjaty japoschtoł Pawoł k tym, kiž tele ßłowa maja w ßwojej wutrobje a w ßwojim duchu: Wschitko je wasche.

Kotrežkuliž ßłowo ty wosmjesch s bohatstwa tuteje kraßnosczе Božeje a Ssynoweje, kóžde je płód se schtoma žiwjenja ja hłódnu duschu. Wino s njebjeskeho winoweho pjeńka, kotrez swjeßeli wutrobu po žiwym Bohu lacżnu, swjeßeli, schtóž s njeho je a pije, ma wěczne žiwjenje a njebjeske wjeßele hižo tu na semi. Te ßłowa, kotrez ja rěczu, ßu duch a žiwjenje, praji tón Knjes a ßwjate pißmo ßwědczi wo nim: Bóh je jemu wuczeny jasyk dał, rěczecz se spróznymi w prawym cżaßu. Wjazy hacz 18 lětstotkow je ßo minyło po tym, so je jeho ßwjaty tele ßłowa rěczał. Ale ta duscha, kotraž po nich žada, móže je dzenßa hischcze czerstwe s najnutrnischej ßwjatnizy teho wsacz a ßłyschecz, kiž je wczera a dzenßa a tón ßamy do wěczności. Nimamy jenož pißmiki ßłowow, kotrez ßu Wótzowe ßłowa, mamy tez ßwjateho Ducha, troschtarja, kiž tych ßwjatych troschtuje, jich dopomnjenjo na wscho, schtóž je tón Knjes k nim rěczał. My njeßłyschimy jenož jeho ßłowa, ale my ßłyschimy jeho hłóß a cżujemy w ßwojej duschi dychanje jeho erta. Duž praji tón Knjes: Moje ßłowa njesahinu. Wone maja njesachodnu móz a dopjelnja to pschezo a pschezo. Schtóž to shoni, tón praji polny wjeßela a dżaka: Ty masch ßłowa wěczneho žiwjenja. Pytaj, luby cżitarjo, cżitajo abo ßłyscho ßłowa twojeho hnadneho a mózneho Knjesa, w tebi prawje žiwu cżinicz tu myßl: Tón Knjes rěczi ke mni, wón chze mi dacz, schtóž je jemu tón Wótz dał. Schto móže cże hłubscho pokorjecz, schto móže cże wyschsche posběhnycz. Schto móže twoju wutrobu bóle wot wscheho wotczahnycz, hacz ta myßl: tón Knjes rěczi kemni, hacz sbóžna wěstosez: Wón chze mi to ßłowo dacz, kotrez je jemu Wótz dał! Schto móže twoju wutrobu bóle spokojicz a směrowacz, hdyž ßo wjeczor lehnjesch na ßwoje ložo, hdyž rano stanjesch, bóle poßylnjowacz k dzělam, cżerpjenjam a spytowanjam dnja, hacz jene ßłowo twojeho lubeho Jesnßa? Schto móže twoje zyle žiwjenje bóle žohnowacz a ßwjeczicz, hacz hdyž móžesch kóždy dzeń prajicz: Dzenßa ßym jeho hłóß ßłyschał, mojeho ßwěrneho pastyrjowy hłóß! Hamjeń.

Sprawnosćj dowjedźe k dobremu kónzej.

7. Poczinki wostanu.

(Pokračowanje.)

Handrik ßo wo to starasche, so Pjenjeżnik hnydom pschihódne łożo dosta a so ßo mnich, kotryż ßo na lěkarjenje wustejesche, wo njeho starasche. Drnhich napominasche, so bychu ßwoju pschißłuschnosćj dokonjeli a cźěła ſ měſtna, hdźež běſche nadpad ßo ſtał, khowali. S dobom powjedasche wón putnikam, kak je ßo rubjeżnikam w Cźertowni ſeschło; tak narjekny wón tamnej schkałbisnje, hdźež běchu jich Freibergſzy sacźěrili, so wjazy cźeknycź njemóżachu. Tu běſche jim sahubjenje wěſte: Freibergſzy nochzychu prjedy ßwoje měſtno wopuschćźicź, doniż njeběchu pscheßwědcźeni, so ßu njeſcheſcźanſzy njepſcheczeljo do zyła sahubjeni. Hdyż běſche najhórſche dźěło dokonjane, běſche nawjedowazy hejtman jemu a jeho towarſchej lubje rad wotpuſchćźił, so byſchtaj ſa ſranjenymi pohladałoj, a tak běſche derje było.

S tajkej powjescźu wodychnychu putnizy a wotbychn wſchu bojoſcź.

Pjenjeżnikowa rana běſche jara ſtraſchna, woßebje też teho dla, so běſche ßo pſches nju telko krewje wuroniło. Tak měnjesche lěkowazy mnich. Njeby-li Jurij krej ſe ßněhom ſtajił, njeby ſa Pjenjeżnika żana nadźija wjazy była. Tola dołho budźe tracź, prjedy hacź Pjenjeżnik wotkhori, dokelž je jena łopatka ßylnje wobſchkodźena.

Pjenjeżnik njeběſche wo wſchěm tym niczo ſhonił. Hdyż mnich jeho ranu pſchepytowaſche a wucźiſcźeſche, mějeſche Pjenjeżnik tak hórke boloſcźe, ſo jeho womora wobja. S wożiwjazym lěkarſtwom běſche ßo lěkowazemu mnichej bórſy poradźiło, ſo ßo Pjenjeżnikej roſom ſaßo wrócźi. Handrik a Jurij woſtaſchtaj hacź do ranja pſchi nim a powjedaſchtaj ßebi ſ cźichim hłoßom, jako Pjenjeżnik ſpaſche, wſcho, ſchtoż běſche ßo podało.

* * *

Do Freiberga njeběſche hiſchcźe żana powjeſcź dóſchła, kajti kónz je nadpad měł. Zyłu nóz ßwěcźachu we wſchěch domach. Straźnizy pſchi wrotach poßłuchachu khroble won do nozy. Wſchako mějachu woni krutu poručnoſcź, ſo bychu też najßnadniſchu powjeſcź hnydom měſchcźanoſcźe a tachantej woſjewili. Też Pjenjeżnikowa běſche ſtraźnikam jěźć a picźe a rjany pjenjes ßlubiła, hdyż jej prěnju powjeſcź pſchinjeßu.

Tola wona cźakaſche podarmo pſches zyłu nóz. Njeměrnje khodźeſche wona ſ jeneje ſtwy do druheje. Myßl, ſo jeje mandźelſkemu ſtrachi hroża, ſo je wón traſch morwy, putaſche jej wytrobu. Morwy? Schto to? Njeběſche hakle pſched krótkim jeho bratr wumrjeł? Móże to żónſka ſnjeſcź, ſo je ſ wudowu? Wo ßrjedź nozy da wona Khatu ſawołacź, k cźemu, to wona ßama lědma ſnajeſche. So by wona jej traſch prajiła, kak je żónſzy wokoło wutroby, kotrejż je hruba ßmjercź lubowaneho mandźelſkeho ſ rukow wotwjedła, traſch troſcht wjedźała na tak ſtyſkniwej njewěſtoſcźi? Kajka běſche wona tola nětko wſcha hinaſcha pſchecźiwo Khacźe! Pſched nękotrymi hodźinami to hiſchcźe njeby ani ſa móżne měła! Horda a bohata ſdaſche ßo nětko proſcherka, a ſazpjena ta, kotraż ßo nad njej ßmiliſche a jej dary ſchcźedriwje wudźělowaſche. A kak wjedźiſche wona troſchtowacź a luboſcź a nadźiju do wutroby wußywacź, wona, kotrejż běſche ßama wutroba nimale ſproſtnyła pſchi pomyßlenju na horzolubowaneho ßyna, na jeho njewinowatej wocźi! Jeje pobożnoſcź běſche żiwa a w hórkoſcźach cźłowiſkeho żiwjenja wuſpytowana; teho dla doſtachu jeje ßłowa też móz, ſo bohata na nje, ach, tak lubjerad poßłuchaſche, a hlej — ſchto ßo nětko ſtanje? Njewoſmje Hilża Pjenjeżnikowa troſchtowarku ſa ruku? Je tale wutroba ſkónczinje pucź k prawdoſcźi nadeſchła? Ssu nětko jeje ßnrowe pomyßlenja wucźiſcźene?

Nadeńdźichu traſch pobożne pomyßlenja jeje pobożneho mandźelſkeho w jeje wutrobje wothłóß? Sawěſcźe, jako dźěcźo běſche wona duſchna była a lubosna a dołho po tym też hiſchcźe, jenoż ſboże běſche ju ſtajnje pſchewodźało, ſboże a ſaßo ſboże! Tola ſtajne ſboże ſtwjerdnje wutrobu, a dołho je hižo ſnate, ſo móże cźłowjek wſcho łóżo ſnjeſcź, dyżli wobſtajny rjecźas ſbożownych dnjow. Tola kak, njeminje ßo ſpytowanje, budźe wonc doſcź krute a hłuboko ßahaze, ſo by ßnrowu ſymnu wutrobu na ſtajnje ſhrěło?

Schtó ſnaje, hacź njeby ßo tuta wotnecźaza luboſcź bórſy ſaßo ſe ßnrowej njecźucźiwoſcźu a ſe ſymnej hordoſcźu měniła, by-li ſkhadźazy dźeń Pjenjeżnikowej ſbożownu powjeſcź wobradźił. Bóh běſche ſpożcźił. ſo wopacźna, ſo najſrudniſcha powjeſcź do Pjenjeżnikej doma dóńdźe.

Nękotſi cźěkańzy běchu ßo wo wßy, wot bitwiſchcźa k Freibergſkim ſtronam leżazeje, ſetkali. Na nowe lěto dopołdnja proſchachu wo ſaſtup do měſta pſched Freibergſkimi wrotami. Mjes nimi běſche tamny nam derje ſnaty herz a ſpěwař. Po mnohich ſadźerżowanjach na haßach dowjedźe jeho ſtraźnik k Pjenjeżnikowej. Herz wudawaſche, ſo je zyłe jaßnje widźał, ſo je jedyn ſ tamnych njepſcheczeljſkich rycźerjow Pjenjeżnikej knjeſa ſ cźeżkej hlebiju pſchekłół a ſo je Pjenjeżnik ßwoju duſchu wudychnywſchi morwy ßo na ſemju ſwjeſł. Też Mudracźk a druſy běchu po jeho ßłowach morwi. Jenoż jemu, temule piſkarjej, běſche ßo ſ nękotrymi druhimi poradźiło, ſo běchu ßo ſkradźu do huſcźiny měli; potom běchu cźěrili, ſchtoż běchu móhli, doniż njeběchu wo wójnſkim ropocźe niczo wjazy ßłyſcheli; ſo běſche jim pomoz ſ Freiberga pſchiſchła, wo tym njeběchu niczo ßłyſcheli. Każ ßlepy běſche wón na ſtronu do Freiberga běżał, doniż njeběſche wjecźor poſdźe w małej wßy hoſpodu nadeſchoł. Tak powjedaſche wón w Pjenjeżnikej domje a jemu podobnje jeho towarſchojo w měſcźe.

Każ proſty ſtoły hladaſche Pjenjeżnikowa na tehole póßła, kotryż běſche pſchiſchoł, njeſboże pſchipowjedacź; wona njeběſche dale niczo doroſumiła, khiba ſo je wón morwy, wón, jeje mandźelſki a nan. Tehdy roſtorha ſadwělowanje puta. S hłoßom ſawołajo ſtorhny wona pacźerjowy rjecźas ſe ſchije a ſ rukow a ſ porſtow narucźniki a pjerſchcźenje a cźißny je tamnym cźłowjekam pſched nohi.

Nětko woſmcźe, woſmcźe wſcho!" tak wołaſche wona ſ boloſcźemi ßwojeje wutroby a duſche, „ſchto pomhaja mi rjecźaſy a pjerſchcźenje? Ach, ja njeſbożowna! S pſchecźemi ßebicźnoſcźe we wutrobje honjach ja ßwojeho mandźelſkeho na putnikowanje a ſ tym do ßmjercźe. Wy wbohe ßyrotki, moja cźeſcźelakomnoſcź je waſcheho nana ſabiła! Bożo Knjeźe w njebjeßach, kak ßym ja to ſaßłużiła? Wſchako ßym ſtajnje tak derje měniła. Njejßmy my zyrkwi ſtajnje bohate dary woprowali? Njejßym ja ſtajnje ſpowjedała a ßo modliła? Cźeho dla ßo mi takle ſtanje?"

Hiſchcźe njeběſche wona Bożе poſchwikanje ſwucźena; też njeběſche wona hiſchcźe tamnu horu dozpiła, ſ kotrejež pobożny hlada a w najcźeżſchich hórkoſcźach ſamoże ſ wutrobu połneje wěry prajicź: „Knjes je dał, Knjes je wſał, Knjeſowe mjeno budź ſa to khwalene!" Tola wona mějeſche to hiſchcźe nawuknycź.

(Pokračowanje.)

Wſchelake ſchtanty.

IV.

So bychmy nawukli prawje ſpokojni bycź, wopomńmy hiſchcźe ſkónczinje ſchtwórte roßßudźenje kſcheſcźijana wo wſchelakoſcźi ſchtantow, kotrež ßo w tych ßłowach wupraji: „Schtóż chze ſbożowny bycź, dyrbi ßwědomliwje pſchißłuſchnoſcźe ßwojeho ſchtanta a kſcheſcźijanſkeho powołanja dopjelnicź." Na ßamu pſchißłużnoſcź w powołanju je Bóh měr duſche ſwjaſał; ſchtóż jón nima, je njeſbożowny a wobżarowanja hódny. Pſchetoż hdy by też dopjelnjenje pſchißłuſchnoſcźe bjes ſaßłużenja ſwonkowneje mſdy woſtało, mſda dobreho ßwědomnja żenje pobrachowacź njemóże a ſchto je wſcha kraßnoſcź teje ſemje, hdyż ju hadowe kałanje njewěrneho ßwědomja hórku cźini? Ssnano nanuſowany ſchtant móże ßo do żorła żohnowanja wobrocźicź, hdyż ty ßwój wotßud jako Bożе wodźenje wobhladujeſch, hdyż ßo njedopomniſch, ſo mudry we wſchěch wobſtejnoſcźach na ßwojim měſcźe ſteji, błaſń pak nihdźe a żenje. Duż budźcźe dobreje nadźije, wy wſchitzy, kiž ſcźe dyrbjeli ſ wěſtym wotkhilnjenjom do waſcheho ſchtanta a powołanja ſtnpicź! Schtoż ßo bjes waſcheje winy ſta, dyrbi ſażo abo poſdźiſcho k ſbożu dowjeſcź, pſchetoż to je wodźenje wſchehomudreho a dobrocźiweho Boha. Duż njeſakomdź nichtó pſchißłuſchnoſcźe ßwojeho ſchtanta a powołanja, njech je wyſchſchi abo ßamo najnižſchi. Ssy-li knježeř abo prjódſtajeny, budź to ſ horliwoſcźu a ſe ßwěrnoſcźu! Ssy-li ßłużobnik a poddany, budź to ſe ſwólniwoſcźu a bohabojoſcźu! Ssy-li wucźeny abo wuměłź, budź to ſ pilnoſcźu a ßwědomliwoſcźu! Ssy hoſpodař a nan w domje, budź to w prawej doſtojnoſcźi! Ssy-li hoſpoſa a mać, budź to w prawej luboſcźi! Ssy-li bohaty a ſamożity, budź to w kſcheſcźijanſkej dobrocźelſkej myßli! Ssy-li khudy a potrjebny, njeß twój wotßud ſe ſpokojnoſcźu a ſe ſcźerpliwoſcźu. Pſchetoż nihdy njeſpożcźi ſchtant, nihdy njekubła cźłowjekej

spokojnosć; prawy pokoj leži w spokojnosći. Wužij, schtož je Bóh tebi dał; paruj rad, schtož nimasch. Kóždy schtant ma swój měr, kóždy schtant swoju wobćežnosć. Duž njehladaj sa wyschschim schtantom, kaž Sirach praji, a njemyšl sebi dale swojeho samoženja, dale swojich mozow, ale schtož je tebi poručene, po tym bjeř so horje. Pschetož tebi ničo njepomha, hdyž sa tym hladasch, schtož cži poručene njeje. Dosć je, so smy my wschitzy winizarjo we winizy Božeje; dosć je, so niz schtant, ale swěrnosć powołanja w Božimaj wočomaj prawu hódnosć spožćuje. Pched nim, tym wschehowědomnym a prawym, su husto poslednischi najprěnischi a prěnischi najposlednischi a na wjeczor kóždy swoju msdu dostanje. Duž budź swěrny w swojim powołanju, ale schtož tebje njenastupa, praji nasch text, tam wostaj so swojeho mudrowanja. To je cžisće prawje, pschetož Sirach myšli sebi na rjerosomne, njemudre spočinanje. Ale wschelake wschak tebje njenastupa a ty by tola njemudre cžinił, hdy by so teho wostajił. Pschetož ty masch wyschsche swojeho powołanja a schtanta tež kschesćijanske powołanje, kotrež tebi kasa, wschitko po swojich mozach podpjeracź a spěchowacź, schtož móže cžlowjsku sbožownosć powyschecź. Duž budź twoje prjódkwsacže: ja dyrbju dobre cžinicź, dokelž dźeń je, pschetož nóz pschińdźe, hdźež nichtó dźěłacź njemóže. Cžiń, kaž Jesus, kiž pschischoł njeběsche, so by sebi słužicź dał, ale so by sam słužił a swoje žiwjenje wostajił k wumoženju sa jich wjele. Hdźež móže kschesćijan wysche swojeho powołanja a schtanta s wužitkom bycź a swjeselecź, wón to tež dyrbi; to sebi kschesćijanska luboscź žada. Hdyž tež jeho swět nad tym hidźi a pschesćěha, hdyž ma tež njedźak a njeluboscź snjescź, woprawdźe njesbožowny wón tohodla bycź njemóže; pschetož schtóž swědomliwje pschsłuschnoscže swojeho schtanta a kschesćijanskeho powołanja dopjelnjuje, smě so dźěłacźeř a pschecźel Boži mjenowacź a tón je sbožowny w cžasu a we wumrjecźu.

Wěsch ty tež, hdźe ty dźesch?

„He, Korla, hdźe tak khwatasch?“ sawoła Jan na swojeho nimo khwatazeho towarscha.

„O nihdźe!“ tón sastawajo wotmolwi. To je po sdacźu njewažne a tola jara wažne wotmolwjenje; pschetož schtóž nihdźe njeńdźe, pola teho je móžnota, so wschudźom pschińdźe. Cžert stajnje łaka, niz jenož na prósdnje stejazych ludźi, ale tež na ludźi, kiž „nihdźe“ njeńdu.

17lětny młodźenz běsche hakle pched krótkim se wsy do wulkeho města pschischoł, so by tam pschekupstwo nawuknył. Jedyn wjecźor po dokonjanym dźěle dźěsche wón we wschelakich myslach po wobkhadnej hasy k wotležanemu Božemu domej, so by pschi mišionskej shromadźisnje pódla był. Duž na dobo pyschnje swoblekana žónska stejo wosta a k njemu praji: „Dobry wjecźor! Kak mje to swjeseli, so Wasz wohladam. Na, Wy pak scźe wulki a rjany narostł!“

„Ale schtó dha Wy po prawym scźe? Ja dźě Wasz njesnaju,“ snapschecźiwi młodźenz.

„Na, poslušajcźe. Ja sym Wascha dobra pschecźelniza; pójcźe so mnu, mój so krasnje sawjeselimoj.“

„Ja runje ke mschi du,“ wotmolwi młodźenz, „njechacźe sobu ke mschi hicź?“

Žónska sće mjeswocźo cźehnjesche a dźěsche dale.

Sa teho młodźenza pak běsche wulke sboże, so wjedźesche, hdźe dźěsche.

Wschelake s bliska a s daloka.

— 1. cžisto „Mišionskeho póslа“ je wuschło. S kónz lětom je jako redaktor wotstupił knjes farař Waltař we Wóslinku. Jemu so tehodla sjawny dźak sa jeho swěrne dźěło wupraji. Khowny redaktor je wot nowcho léta knjes farař Kschižan w Hodźiju a soburedaktor knjes kapłan Domaschka w Hodźiju. S pschecźelnymi słowami spomina so w tym cžisle tež na nasche njedźelske łopjeno „Pomhaj Bóh“ s tym napominanjom, so chzyli sebi lubi Sserbja pschi spočatku nowcho léta „Pomhaj Bóh“ na pruhu skasacź. My k temu pschistajimy, so smy rad swólniwi cžisła nascheho „Pomhaj Bóha“ na pruhu darmo słacź, hdyž so skasaja.

— Lubym cžitarjam smy hižo sjewili, so je nam wokrjesne hejtmanstwo sa nasch wokrješ sa měsaz januar hromadźenje dobrowólnych darow sa nasch „Mačźicźny dom“ pschisvoliło. Duž sasso s nowa prosymy, so bychu lubi Sserbja so na nasch narodny skutk bopomnili a swoje dary woprowali. Njeprajcźe: my mamy tak wudawkow dosć. Hdyž so wo swětne sawjeselenje jedna, je tu stajnje pjenjes dosć. Kak wjele swosy so pjenjes wob léto do korczmow. Hdźež je dobra wola, tam je tež scherpatka sa nasch dom. Polozja nascheho domu je natwarjena, druha pak hischcźe na swoje natwarjenje cžaka a so prjedy twaricź njemóže, hacź nimamy pjenjes. To pak dyrbi nam cžescź bycź, so po móžnosći bórsy tónle twar sapočnjemy a dokonjamy a so nasch lud s tym wopokasuje, so swoju narodnosć lubujemy.

— Najwjetsche byrgle zyłeho swěta su w khownej kathedrali w New-Yorku. Wone maja 150 klincźazych khosow, po tajkim na 9000 pischcźelow. Najwjetsche byrgle w Europje su w domje w Riga a maja 125 klincźazych khosow s 7500 pischcźelemi.

— W blizschim cžasu budźe so 400lětny narodny dźeń Katharinu s Bora, nehduscheje klóschtrskeje knježny w klóschtrje Nimbschen a posdźischeje mandźelskeje nascheho reformatora Luthera, swjecźicź. Pschetož 29. januara 1899 so wona jako dźowka Hansa s Bora a jeho mandźelskeje Katharinu rodźeneje s Haubitz w sušodnej wsy Lippendorfje pola Kiericza narodźi. Hacź runje běsche jeje narodny dźeń stajnje snaty, běsche njejasnosć wo narodnej wsy hacź pched mało lětami. Hakle psches historiske pschepytanja dr. Wenzela s Barlina je so poradźiło Lippendorf jako narodnu wjesć wunamakacź. W Torgawje, hdźež Lutherowa mandźelska 20. dezembra 1552 semrje, je měschcźanska wyschnosć wobsamkła, tamnu holcźazu schulu po njej mjenowacź; tež chzedźa jeje narodny swjedźeń na druhe waschnje swjecźicź.

— Nasch lubowany khěžor je sasso wot swojeho nasymnjenja wotkhorił. Khěžor je pched krótkim franzowskeho póslanza w Barlinje sam wopytał. To móže so jako snamjo wobhladowacź, so so njepschecźelske smyslenje mjes Franzowskej a Němskej bóle a bóle shubjuje. Wosebje pak mamy so naschemu khěžorej dźakowacź, so wón sa to wustupuje, so by so naschemu wótznemu krajej měr sdźerżał.

— Knjes wucźeř Domaschka, dotal s wucźerjom w Stróži pola Hucźiny, so jako wucźeř do Łuha pschesłydli. Na jeho město pjecźa knjes wucźeř Grülling stupi.

— Starschi, kotsiž chzedźa swojich hólzow na wyschschu schulu dacź, maja so nětko rossudźicź, dokelž je nětko tón cžas, hdźež maja so samolwicź. Samožicźischi móža swoje dźěcźi na gymnasij dacź a njech w prawym cžasu to pola rektora wosjewja. Tola pak budźe jich mało tajkich, kotsiž budźa to pschewjesćź móz. K temu pschezo bóle a bóle na serbskich wucźerjach pobrachuje. Duž njech so serbszy starschi, kotsiž maja wobdarjenych hólzow, njekomdźa jich w prawym cžasu na Budyskim seminaru pola direktora samolwicź. Derje tež je, so młodźi hólzy najprjedy léto na seminarsku schulu pokhodźa. Potom pak dyrbjeli hižo s 13lětami so do Budyschina dacź.

— Profesor Frika w Lipsku swjecźi w juniju teho léta 25lětny jubilej jako 1. pschedsyda zentralneho pschedsydstwa Gustav-Adolfskeho towarstwa. Wulki wucźeny, kotryž hischcźe w lěcźe 1894 towarstwo pschi wulkim Gustav-Adolfskim swjedźenju w Stockholmje sastupi, je pschi swojich 76lětach hischcźe cžiły a strowy a tež Gustav-Adolfske towarstwo s tym samym žiwym sahorjenjom nawjeduje. Wón ma najwjetschu sasłužbu, so je so towarstwo w poslednich 25lětach tak snate sćiniło.

Salożenje kschesćijanstwa w Pólskej.

Jako pschi kónzu 4. lětstotka Hunojo zyłu Europu satschasnywschi nastork k powschitkownemu pschecźahowanju ludow dachu, wopuschcźichu tež Sskowjenjo swoje stare sydła w dalokim ranju a rospschestrěchu so psches krajiny k pokodnju hacź k Donawje a k wjecźoru hacź k Wisle. Dalische pschesydlenje słowjanskich splahow dale k wjecźoru sta so w 6. lětstotku dla mongolskich Awarow, kotsiž Daziju, Panoniju a Dalmaziju wobsynychu. Pólski narod sapschija w tutym cžasu kraj, ležazy mjes rěkomaj Wódru a Wisku a dósta k susodam Morawjanow a Cžechow.

Wjetschej dźělbje słowjanskich ludow je so kschesćijanska wucźba, kaž je snate, psches bratrow Cyrilla a Methodija pschinjesła, a su so Botharjo jako najprěnischi pohanstwa wotrjekli, wokoło léta 860. Tych slědowachu bórsy Bosnjenjo, Khrowatojo a Ilirojo w pschijecźu kschesćijanstwa. Wschitzy pak pschiwisowachu w sapočatku grichisko-katholskej (prawosławnej) zyrkwi. W lěcźe 859 běscho Radyslaw, kral morawski, grichiskeho khěžora Michała III. we mišionarow prosył. Duž so Cyrill a Method na tajke požadanje 863 tež do Morawy podawoschi a kschesćijansku wucźbu w słowjanskej rěcźi wudźělejo tež tudy łohki puć k wutrobam pohanskich

Morawjanow namakaschtaj. Politiske sawitosćje tamneho čaßa nusowachu pak bórsy morawsku zyrkej ßo ke katholskej pod romskim bamžom pschisamkmyć, a Method bu tak 868 wot bamža Hadriana II. sa arzbiskopa w Morawskej wobkrućeny. Dokelž Morawjenjo se ßußodnymi Čzechami w dobrym pschećelstwje stejachu, dha ßo tež mjes tutymi kschesćijanstwo rosschěrićž poča. Jako pak Radyßkawowy naßlědnik Sswjatopolk s dźowku čěskeho wjerćha Boriwoja do mandźelstwa stupi, skutkowasche Method tež w čěskim kraju jako mißionar. Boriwoj a jeho mandźelska Ludmila dostaschtaj 871 s jeho ruki kupjel swjateje kschećeńzy. Pschińdźemy nětko k sakožkej kschesćijanstwa w Pólskej.

Polakam je kschesćijanske ßwětko s dweju bokow skhadźake. Prěnje pruhi pschińdźechu s Morawy. Jako w sapočatku 10. lětstotka Madźarojo husto nadpady na Morawu činjachu a tutu wopuschćichu, poda so wjele morawskich kschesćijanskich ßwójbow do Pólskeje. A kaž potom morawske kralestwo w lěcźe 908 rospadźe, a Madźarjo wulki dźěl teho ßameho wobßynychu, pschesßydli ßo hischćeje wjazy Morawjanow a mjes nimi wjele semjanow do Pólskeje. Dokelž tućźi tež w nowej domowinje kschesćijanstwu ßwěrni wostachu a jich duchowni tež tudy kschesćijansku wěru rospschěsćeracź pytachu, dha běsche ßo tak prěnja krocźel pschećiwo pohanstwu Polakow stała. Tola ßmědźische nowa wućźba jenož skradźu wustupowacź. Wjerćhaj Symowit a Lesko pschesćěhachu na radu pohanskich měschnikow wschitkich kschesćijanow. Tež hischćeje pod knjejstwom Semyßkawa, kotryž bě w lěcźe 913 s wjerćhom, dyrbjachu ßo woni w potajnym dźerźećź. Hakle pod wjerćhom Mjećźißkawom, jako běsche ßo tutón 966 kschćićź dał, dozpě kschesćijanstwo móz w pólskim kraju.

Mjećźißkawowe wobroćenje ke kschesćijanstwu sta pak ßo psches čěsku prynzeßnu Dobrowku, a tak ma tež Čěska na wobroćenju Polakow ßwój dźěl. Dobrowka běsche dźowka čěskeho wjerćha Boleßkawa I. a dobra kschesćijanka. Mjećźißkał proschesche wo jejnu ruku a dosta ju tež. Do pólskeho kraja pschischedschi stejesche Dobrowka sa tym, so by ßwojeho mandźelskeho bórsy ke kschesćanstwu pschiwjedła. To ßo jej tež psches woßebnu mudrosćź sa krótki čaß radźi. 966, lěto po kwaßu bu Mjećźißkaw kschećeny. Tež wón pytasche nětko ßwojich poddanow wot pohanstwa wotwobroćićź a w tajkim dźěle pomhachu jemu pilnje morawszy a čěßzy duchowni, kotsiž běchu pak hižom prjedy s kradźu w kraju byli, pak hakle s Dobrowku do Pólskeje pschićźahnyli. Wón pschikaza, so dyrbja so hać do 7. měrza 967 wschitke pschibohi roskamać a do wody sćźiskać, a so maja ßo na pomjenowanym dnju pólszy semjenjo a wschitzy drusy poddanjo kschćićź dać. Dwělować tak njemóźemy, so je ßo kschesćijanstwo tež w Pólskej po waschnju grichiskeje zyrkwje rospschesćerako, dokelž běsche Dobrowka grichiska kschesćijanka a duchowni s Morawy a s Čěskeje wěsće jenož sa tutu zyrkej skutkowachu. Na to pokasuja tež mjena w tutym čaßu sakoženych Božich domow a jich zyła twarba a wupyschenje, na to pokasuje napoßledku tež so ßo posćenje hischćeje hać do lěta 1248 po grichiskim waschnju sta. Wschitzy starschi pólszy stawisnarjo drje powjedaja, so je Dobrowka romsko-katholskeho wusnaćźa była a so je tež Mjećźißkaw psches katholskich duchownych wobroćeny. Tola dokelž woni niczo wo tym njepraja, s wotkal ßu tućźi romszy duchowni do Pólskeje pschischli, dha ujesaßkuża tež jich powjesćźe wjele wěry. Hdyž my jenož wěmy, se je ßo wobroćenje Polakow psches morawskich a čěskich, tehodla grichisko-katholskich kschesćijanow stało, dha tež my hinak wěrićź njeßměmy, hać so tež w Pólskej tute wusnaćźe w sapočatku knjeßesche. Pólszy stawisnarjo dale powjedaja, so je Mjećźißkaw hnydom po ßwojej kschećeńzy poßelstwo do Roma na bamža Jana XIII. póßłał a jeho proßył, so by wjazy duchownych do Pólskeje póßłał a tam tak sa rosschěrjenje kschesćijanstwa skutkował: so je bamž na tajku prośtwu kardinala Ägidija jako legata do Pólskeje póßłał, kotryž je biskopstwa, hižo wot Mjećźißkawa sakožene, srjadował a ßobu wsatych duchownych sa pólskich biskopow postajił. Tola tež tute powěsćźe njedadźa ßo wobtwjerdźićź. Wjele bóle ßu ßo po wobroćenju Mjećźißkawa dalische srjadowanje pólskeje zyrkwje psches němskeho khěźora stałe. Mjennjzy w lěcźe 963 běsche łużiski markhrabja Gero Mjećźißkawa w dwěmaj bitwomaj pschewinył, duž stejesche wot teho čaßa Pólska we wěstej wotwisnosćźi wot němskeho khěźora. Jako khěźor shoni, so ßo w Pólskej kschesćijanstwo po grichiskim waschnju rospschestrěwa, bojesche ßo wón, so móhłe tute mozy nad pólskim krajom schkodźićź a pytasche tehodla Mjećźißkawa k temu nawabićź, so by ßo romske biskopstwo w joho kraju sakožiło a s zyła romsko-katholske wusnaćźe sawjedło. Mjećźißkaw běsche k temu swólniwy, dokelž hewak krawna wójna w kraju hrożesche, a tak bu 968 prěnje pólske biskopstwo w Pósnanju sakožene. Sa wschitke ßłowjanske ludy běsche khěźor Oto arzbiskopstwo w Magdeburgu postajił. Dokelž ßo nětko jeho srjadowanje w lěcźe 965 sta, po tajkim prjedy hać ßo pósnańske biskopstwo sakoźi, dha je tež poßlednische hnydom magdeburgskemu metropolitanstwu pschiißłuschało a niz hakle k wokrjeßej mainzskeho arzbiskopa, to nękotsi stawisnarjo powjedaja. Pósnań dyrbjesche nětko romske kschesćijanstwo psches zyłu Pólsku rosschěrjećź. Pschińdźe nětko wjele duchownych, wot bamža póßłanych, do kraja, so bychu tak rućźe hać móżno grichisku wućźbu a tych, kotsiž ju wućźachu, sahnali. Tola jich dźěło dźěsche jenož pomału. Dokelž pólskeje rěćźe mózni njeběchu, dyrbjachu pschi sapočatku morawskim a čěskim duchownym dale wućźićź dać, a čźile wobtwjerdźichu hischćeje bóle w starym wusnaćźu. Pschi tajkej njejednosćźi duchownych móżesche kschesćijanstwo jenož pomału pschiběracź.

W lěcźe 977 wumrje Dobrowka, kotraž běsche wot młodosćźe w grichiskim wusnaćźu wotćźehnjena, a tuto tež w pólskim kraju podpjerała. Mjećźißkaw wsa ßebi nětko sa mandźelsku Odu, dźowku němskeho markhrabje Dietricha. Ta běsche hać dotal mnischka w romsko-katholskim klóschtrje Kalawje w Delnej Łużizy była a duchownstwo chzyschе ji jenož tehdy słamanje klóschtrskeho ßłuba wodać, hdyž budźe wona w ßwojim mandźelstwje rućźe ßwoju wěru sastupowacź. Wona dopjelni tajku wolu, a bórsy pschestupi na nućźenje Ody Mjećźißkaw sjawnje k romskemu wusnaćźu, a to čźinjachu tež najwyschschi jeho dwora a wjele semjanow. W lěcźe 979 bu do wschitkich Božich ßłużbow romski wobrjad (ritus) sawjedźeny, a tež ßwjate pißmo njeßměźische ßo wjazy w pólskej rěćźi čźitać, schtož běsche bamž hać dotal dowolił, ale to mějesche ßo we łaćźanskej rěćźi stać.

Mjećźißkaw wumrje 25. meje 992, a jeho ßyn s prěnjeho mandźelstwa, Boleßkaw Chrabły (Khrobły) knjejstwo nastupi 962 — 1025. Pod nim wobtwjerdźi so kschesćijanstwo hischćeje bóle. S dowolnosćźu khěźora Oty III. wottorźe wón pólsku zyrkej wot magdeburgskeje metropolije a sakoźi pólske arzybiskopstwo w Gnězdnje w lěcźe 1000. Wón starasche ßo sa to, so by kaž we wschej Pólskej tak tež w krajach wot njeho podćźißnjenych kschesćijanska wěra knjejstwo dostała a srjadowa teho dla nowe biskopstwa w Kołobrěgu (Kohlberg), Krakowje a we Wrótßkawju. Tež nastachu w tutym čaßu prěnje klóschtry, jako abtownja w Mjeserćźy a benediktinske klóschtry w Tinieku (?), w Sieziechowje a na Łysej Gorje.

Tutón podawk nam pokasa, so běsche kschesćijanstwo w Pólskej w tutym čaßu twjerdźe sakožene, a so běsche zyrkej hižom tež politisku móz dozpiła.

Sa nasch ßerbski dom

je ßo w lěcźe 1899 nawdało: 11 hr. 70 np.

Dale darichu:

G. 1 hr., B. w B. 50 np., S. A. 20 np.

Knjes farař Waktař we Wóßlinku dosta wot čźitarjow „Mißionskeho póßła" sa ßerbski dom tele dary:

Njemjenowany w L. 1 hr., sprawny Sserb w J. 1 hr. 50 np., k. Kh. J. W. we W. 10 hr., K. Schewćźik w Barlinje 3 hr.

Hromadźe: 17 hr. 20 np.

S dźakom kwituje **J. Gólćź,** redaktor.

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armenske ßyroty:

Pschinoschk Bukećźanskeho mißionskeho towaŕstwa 20 hr.

W mjenje wbohich ßyrotow praji wntrobny dźak

Gólćź, redaktor.

„Pomhaj Bóh" njeje jenož pola knjesow duchownych, ale tež **we wschěch pschedawaŕnjach „Sserb. Nowin"** na wßach a w Budyschinje dostać. **Na schtwórćź lěta** płaćźi wón **40 np., jenotliwe čźißła** ßo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: farař Gólćź w Budyschinku. Čźischćź a nakład Ssmolerjez knihićźischćźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 4.
22. januara.

Lětnik 9.
1899.

Sserbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóżdu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

3. njedzela po tsjoch kralach.

Sczenje swj. Matheja 8, 1—3.

Jako wón s hory dele dzěsche, dzěsche wjele luda s nim. A hlaj wußadny pschiúdże, modlesche so k njemu a dzesche: „Knjeże, chzesch-li, dha móżesch ty mje wuczisczicz." A Jesuß pschistrě ßwoju ruku, dótkne ßo jeho a dzesche: „Ja chzu, budź wustrowjeny. A hnydom bě wón wot ßwojeho wußada czisty."

Hladaj, mój kscheszijano! schto sprawna modlitwa samóże, a kak rady tón Knjes tajku modlitwu wußlyschi. Rospomń ßebi to k posylnjenju ßwojeje wěry. — Runje běsche tón Knjes ßwoje prědowanje na horje dokóncził. Prěni płód jeho sbóżneho ßłowa, kiż běsche jow wußył, je tutón wußadny kiż nasdala drje je pschiposkał, ale s zylej wutrobu sapschimnył, schtoż běsche wbohi s erta teho Knjesa saßłyschał. Bórsy steji twjerdże w jeho wutrobje: tole je tón jeniczki, kiż mi wbohemu w mojej wulkej nusy pomhacz móże, tež pomhacz wě. Na njeho saloži ßwoju nadziju, a wschitko, schtoż jeho wutrobu hnjesche, wobsamkny do ßwojeje wěrjazeje modlitwy, so wola a proßy: „Knjeże, chzeschli, dha móżesch ty mje wuczisczicz!" Krótke ßłowa, ale njebjeßa dobywaza modlitwa. Kajka sprawna poniżnosez, kajke njekhablaze dowěrjenje, kajke stroschtne podacze do Bożeje ßwjateje wole, je w telej prósstwje wopschijete! Tajka tež twoja prósstwa, mój kscheszijano, bycz dyrbi, je-li so tež tebi w twojej nusy pomhane bycz dyrbi! Ale ßłysch: wjele wjetscha hacz czělna, je duchowna nusa; wjele hrosnischi hacz czělne wußad je duchowny wußad: to je: hrěch, njeprawdosez, słósez. Tutón duchowny wußad mjennjzy czehnje sa ßobu wěczne satamanje. My wschitzy pschiúdzemy natykani s tutym wußadom na tutón ßwět. A czim wjazy jón kedżbu nimamy, czim wjazy tutón wußad naschu wutrobu, nasche myßle, nasche mozy dusche a czěła kasy, tež mori, nas njesbożownych czini, nam wschitke wjeßele żiwjenja sajědoczi, nas psched tym Knjesom naschim njebjeskim Wótzom czini dzěczi hněwa a satamanja. Jesuß, nasch luby sbóżnik, Bożi jeniczki narodzeny ßyn, je tón, kiż tutón wußad ducha hoji a wuczisczi. Pój k njemu, każ tamny wußadny, se sprawnej wěrjazej modlitwu wo wodacze ßwojich hrěchow, a sawěscze tež dostanjesch, wo czoż prawje proßysch. „Jesuß pschestrě ßwoju ruku a dótkny so jeho a dzesche: „Ja chzu, budź wuczisczeny!" A hnydom bě wón wot ßwojeho wußada czisty." Wschitzy drusy dzěchu tutemu wbohemu s pucza, dokelż jemu pomhacz njemóżachu a woßebje, dokelż ßo psched natykjenjom bojachu. Tola Jesuß ßo teho njebojesche. Wón ßo jeho dótkny a na měsczе jeho wuczisczi wot jeho hrosnej khorosczе. Tak tež hischcze nětko ßo tón Knjes ßmili na kóżdym, kiż ßo sprawnje w ßwojej nusy k njemu wola. Jeho ßwjata wola je hischcze pschezo a wostanje pschezo ta ßwjata sbóżna wola hrěschnikej pomhacz k wěczнemu sbóżnemu żiwjenju. Wón chze rady kóżdeho wot duchowneho wußada, hrěcha a słósczе wuczisczicz — a wuczisczi tež kóżdeho, kiż do njeho wěri, kiż na njeho ßo jeniczzy spuschcza, a ßo jeho dzerżi jako ßwojeho sbóżnika. A hdyż tón Knjes chze, schto a schtó chzył ßo jeho ßwjatej woli spjeczicz! Knjeże Jesu,

twoja ßwjata wola je tež ta wschehomózna wola. Pschewiń ſ njej moju ſłu a hrěschnu wolu, ſo bych ßo zyły tebi podał, ßwój wulki hrěch a duchownu nuſu spósnał, jeje ßo hladał, a pſches twoju ßmilnosćz wumożeny a wuczjisćzeny w tebi a ſ tobu w nowym, ßwjatym žiwjenju khodźił, a ßwój běh dokonjał. Hamjeń. A. D.

Sprawnosćz dowjedźe k dobremu kónzej.

7. Poczinki wostanu.

(Pokracżowanje.)

Khata běſche wot herza jenož njewěſte powjeſcze wo ßwojim Jurju ſhoniła; ſtajnje běſche hólz pſchi nim byl, tola w najhórſchim ſtraſche běſche ßo ſhubił; najſkerſcho je ßo wón ſe ſtracha wumohł. Hórku ſtaroſcz w ßwojej wutrobje potajo poſpyta wona bohatu ßwakowu troſchtowacz, kotraž tež ſkónczje ßwoje wucho k njej nakhili a ßwoju wutrobu wotewri. Běſche to tola tak ſtroſchtne wěricz, ſo njejſtaj Handrik a Jurij ßwaka, tak mějeſche Khata nětko Pjenjeżnikej narjez, w jeho nuſy wopuſchczikoj, ſo je ßo herz, kotryž mějeſche jenož myßle na czěkanje, lohzy doſcz mylił, a ſo budźe ßwakowe ßylne czěko, je-li tež někajku ranu doſtał, lohzy doſcz ju ſnjeſcz a pſchětracz. Potom powjedaſche dale wo Božej hnadźe a ßmilnosczi a wo mozy nutrnje modlitwy, kotruž je wona huſto doſcz ßama naſhoniła, a tak ßo jej poradźi, ſo ſadwělowanje ſ Pjenjeżnikowej ſahna.

Přenje ßylſy wuronichu ßo ſ jeje wocżow a roſkamachu poßlednju krutoſcz jeje wutroby. So by tež ſjewiła, kak je ßo wſchě jeje pomyßlenje do zyła pſcheměniło, ſawoła wona ßwojej dźowzy, jimaj prajo:

„Poßoł je mi powjeſcz pſchinjeßł, ſo je naſch nan we wulkim ſtraſche; ſpěwajtej paczerje, ſo by Bóh nam jeho wukhował, a dźakujtej ßo jemu ſ dobom, ſo je nam we waju częcze jandźela troſchta a luboſcze a poboźnoſcze do domu dał; pójtej, modltej ßo ſo mnu — tež ſa waju noweho bratra, jeje ßyna!“

Jako tele tſi tu kleczachu a płakajo ßo modlachu, khwataſche Khata won ſe jſtwy, a tam, hdźež běſche wóndy jeje njebocżiczki mandźelſki ſrudny ßedźał, tam płakaſche wona dźenßa ßylſy wjeßoloſcze a ſrudoby na jene dobo; njeběſche lohzy doſcz móżno, ſo běchu te, kotrež běſche wona nutſka wo jſtwje ſa Boże kraleſtwo dobywa, wudowa a ßyrotzy, kaž wona a jeje ßyn Jurij, a njeběſche tež lohzy móżno, ſo je tež Jurij ranjeny abo ßamón morwy?

Tola Bóh běſche hnadny a ßmilny. Hiſchcze ßamón dźeń dóńdźechu hejtmanowi póßły ſ Czertowje a Handrikowi, wot khorokoża wotpóßłani. Handrikowy poßoł mějeſche, ſo bychu jemu wěrili a ſo mohł ßo wupokaſacz, Pjenjeżnikowy pjerſchczeń ßobu. Khory, tak wón powjedaſche, běſche bórſy ſe ßwojeje womory wotucżił, běſche drje tež jeho rana czężła a běſche ßo tež ſahorjenje k njej pſchidało, dha běſche ßo tola Jurij w lěßu tak ßwěru ſa njeho poſtarał, potom běſche Handrik pſchiſchoł, a ſkónczje běſche jeho mnich-lěkał do wothladanja wſał. Tak běſche nadźija, ſo wón wěſcze wotkhori, hdyž ßo tež budźe ſ doſpoknym wuſtrowjenjom trochu komdźicz. Na to ßebi nětko hiſchcze ßamón dźeń mysłicz, ſo móhli ſranjeneho do Freiberga pſchewjeſcz. Pjenjeżnikowa pak dyrbjeſche k wothladanju ßwakowu Khatu ſe ſkładnosczu póßłacz, hdźež jej žadyn ſtrach njehrożeſche; nětko ßo hiſchcze Handrik a Jurij do wothladanja dźěliſchtaj.

Kak rad by Khata do Ebersdorfa khwatała; wſchako běſche wona wuwuczena wothladowarka khorych. Pjenjeżnikez knjeni pak njedaſche ßo w tym mylicz, ſchtož běſche ſa ßwojn pſchißłuſchnosczi póſnała. Wona ßama, tak běſche njepſcheměnjomnje poſtajiła, chzyſche ßo na pucz podacz, domjace hoſpodarſtwo pak a ſtaroſcz wo holczży chzyſche ßwojej ßwakowej pſchepodacz. Tež tachant a duchowny Volkmar, kotrajž běſchtaj ßobużarnjo k njej pſchiſchkoj, pſchihkoßowaſchtaj jej, ſo wona ſ ßwojej krutoſczu bjes dwěła ßwojemu mužej wjazy połóżenjow poſkiczi, dyžli kóżda druha wothladowarka. Tež budźe wona tu wſchědnje wjele bóle roshorjena dyžli tam, hdźež móże ſe ßwojimaj rukomaj ſtajnje pomhacz.

Dwoje wulke ßanje ſtejachu hižo naſajtra rano pſched Pjenjeżnikez domom. Do nich ſezydachu ßo Pjenjeżnikez knjeni ſ mnohimi derje wobrónjenymi wotroczkami. Dale nakładźechu do ßanjow wſchě móżne, traſch ſa khoreho trěbne naprawy, wſchelaku nadobu a draſtu. Wutrobne, luboſczjwe dźěłenje — a nětko běſche tamna, wóndano ſe ßwojeho wobydlenczła wuſtorczena wudowa ſarjadowarka jeneho ſ najbohatſchich domow w Freibergu.

Nětko drje móżeſche ſkładnosczi pytacz a tež nadeńcz, ſo by tym, kotſiž běchu jn w jeje njeſbožu tak krjudowali, jich ſkóſcz ſe ſkóſczu ſarunała; tola żana myßl na wjeczenje njewunuri ßo ſ jeje wutroby, k wodaczu ſtajnje hotowej. Tajkeje mikoſcze a dobroczżiwoſcze njeběchu jeje prjedawſchi domjazy knjes a teho mandźelſka a tamón njeſprawny měſchczanſki wotroczk ßo nadźecz ani ßo ſwěrili; dźakownje khwalachu tajke poczinki tež nětko wſchudźe ſjawnje a ſ dźakownej wutrobu. Jako powjeſcz měſto pſchekhwata, ſo je ßo dóńt tamneje khudeje wudowy doſpoknje pſcheměnił, dha běchu ßo tamni ludźo hroſnje naſtróżili, a hdyž běchu ßo mjes ßobu ſrěczeli, běchu bojaſliwje k njej pſchiſchli, khěžkarjezy ſ poßleſchczom a měſchczanſki wotroczk ſe ßłěbornym czeſtnym rjeczaſom, a běchu żakoſczo a polěpſchowanje ßłubjo wo wodacze proßyli.

Khata běſche jim tež wodacze bjes kombźenja ſ mikymi ßłowami pſchiſwolika, jich pak tež krucze napominała, ſo njebychu pſchichodnje ſaßo ßurowi a njeſprawni pſchecżiwo druhim byli, woßebje niz pſchecżiwo khudym, kotrychž nichtó njeſchkituje, pſchecżiwo wudowam a ßyrotam.

Tajke napominanja nadeńdźichu ſwólniwe wuſchi, hacz pak ßu ßo wone do wopravdźe płódneje role ſaßyłe abo hacz je ßo na nje w běhu žiwjenja kaž na někotrežkuli druhe ſabyło, wo tym wam njewěm niczo ſdźěłicz. Khata wěrjeſche tehdy, ſo móże ßo najlěpſcheho pola tutych ludźi nadźecz.

Woßebite żohnowanje pſchewodźowaſche jeje domjaze dźěło.

S měrnoſczu a pſchecżelniwoſczu dobu ßebi wona wot wſcheho ſpoczatka dowěru a luboſcz holczkow a tež czeledźe. Jako woßebje ßwěrna ßłużobniza wupokaſa ßo tamna ßobucżnczjwa młoda holczka, kotraž běſche wudowje pſchi ſacżehnjenju do ſtwicżki pod tſěchu ſ tajkej luboſczu napſchecżiwo pſchiſchła. Měłe a něžne waſchnje knjeżeſche wot nětka po zykym domje; to pomni tež bórſy tachant, kotryž tu huſto ſaſtupi, a tele waſchnje a tónle domjazy duch jeho zyle ſapſchimny; ſtajnje tu dóńdźe, ſo by ſa holczkomaj a ſa hoſpodarſtwom pohladał, a potom hakle póßła liſt do Ebersdorfa.

Hižo dźeń po knjeninym wotpucżowanju hladaſche Khata a ſ njej wobej holczży, kotrejž běſchtej ßo jej naměſcze pſchikhiliłoj, czaſto ſ woknom won. Skónczje wróczeſchtaj ßo ſ woběmaj ßanjomaj, kaž běſche to tež wotrěczane, Handrik a Jurij do Freiberga a pſchijěźeſchtaj pſched Pjenjeżnikez dom.

(Skónczenje pſchichodnje.)

Katharina ſ Bora.

Wopomnjeńſke łopjeno k jeje 400 lětnemu narodnemu dnjej.

(29. januara 1499.)

Někotremu człowjekej ßo pſchi jeho kolebzy ujeſpěwa, ſchto poſdźiſcho ſ njeho budźe. A knjes Hans ſ Bora, jako wón pſchi kolebzy ßwojeje dźowczżiczki Katharinu ſtejeſche, wón ßebi tež dźecz njedaſche, ſo budźe ßwět wo njej junu powjedacz lětſtotetka wot lětſtotetka. Pſchetož wona njeběſche rjana na pohladanje a ßobudacz jej nan tež niczo njemóżeſche: jeho łubło jemu jenož telko wunjeßy, ſo móżeſche ßo ſe ßwojimi najeſcz. Ssebi na pſchichod ßwojeje dźowki pomyßło jeho ſtaroſcz czjiſchczeſche a jeho jeniczki troſcht běſche, ſo ßu na ßwěcze wſchudźom klóſchtry jako wuczek a ſaſtaranje ſa khude, woßebne knjeżny. A jako běſche Khatka dźeßacz lět ſa jeho blidom jěła, rěkaſche ſa nju: Božemje, nano a macze, Božemje, domiſna, dobru nóz, ßwěcze!

S klóſchtrow kraja běſche nan ſa ßwoju dźowku tón wubrał, w kotrymž běſche bliſka pſchiwuſna ſ nahlodowarku — klóſchtr Nimpſchen pola Grimmy. Czeta ßo tež ſa nju ſtaraſche a běſche jej pomozna, ſo by prawa klóſchtrſka knjezna była, njebjeſka njewjeſta, ßwětej ſdalena a ſ jenej nohu hižo w njebjeßach, lubowana wot abbatißy jeje horliwoſcze dla, ſ kotrejž wſchitke żadanje klóſchtra dopjelni.

Jako pak běſche ßo na dwazyczi lět minyło, ßo jeje ſmyßlenje wobrocżi: ſ tym ſo w njej ta myßl wornezi, kaž by Bohu lubemu Knjeſej tež na druhe waſchnje ßłużicz mohła a ßuano hiſchcze lěpje hacz ſ poſczenjom, wachowanjom a ſ kleczenjom, dokelž wona ßama ſe ßwojimaj wocżomaj widźeſche, ſo je wonkach w ßwěcze tež jara poboźnych, bohabojaſnych ludźi, pſched kotrymiž měła ßo někotra klóſchtrſka knjezna khowacz. A jako běſche Wittenbergſki profeßor, kiž běſche Tezelej ſ jeho wotpuſkom wěrnoſcz prajił, nětko tež

pißmo wudał, w kotrymž wupraji, so ſ zykym klóſchtrſkim žiwjenjom niczo njeje, ſo ßu to cžlowjekojo wumyßlili, ſo bychu duſcham w ſtuchłej ßamotnoſcži ſawutlicž dali, kaž rójam, kotrež do pinzy donjeßeſch, ſapocža ßo w njej hibacž a klóſchtr bu jej wuſki a wona jón wobhladowaſche ſa pohrjebniſchczo, w kotrymž běchu ju žiwu pohrjebali. A jako nětko w hodownej nozy lěta 1523 Torgawſki měſchczan, knjes Leonhard Koppe, ßo najprjedy ſkradžu ſ nimi rosrěczowawſchi jich wulku liczbu do Torgawy wotwjeſy, běſche Katharina ſ Bora tež mjes nimi. A jako te wnmožene duzy ſhožowne k njebjeßam wyſkachu, běſche jeje hłóß ſe wſchěch won ßłyſchecž.

We Wittenbergu ßo jej dom měſchczanoſty Reichenbacha wotewri a bórsy ßo tam kaž dżowka cžujeſche. Wona tam tež huſto teho muža wohlada, na kotrymž jeje dnſcha jako na jeje wumožerjn wißaſche, a by huſto želniwje na njeho ſhladawała, dokelž běſche tajli błędy, a wona by ßo huſto na jeho poßłužobnika. Wolfganga hněwało, kotryž by w ßwojej lěnjoſcži huſto ſabył, ßwojemu knjeſej rano kožo derje póßłacž a ſa dobru jědž ßo ſtaracž, a wona by potom ſ cžicha ſdychowała: bych ßměła ja jemu ßłužicž jako jeho dżowka!

Na Luthera bychn těž ſ cžaßami wſchelake myßle khodźiłe. Tež wón běſche huſto na Katharinu pohladał a ſpodobanje namakał, dokelž widżeſche, ſo ßo w njej Marja a Martha ſjednocžitej, hdyž wón widżeſche, kak wona w domje ßwěru ßo prózowaſche a kaž pódla Boże ßłowo lubowaſche. Duž ßebi myßleſche, ſo dyrbi ßo dale ſa nju ſtaracž a jej jedyn dżeń młodżeńza pſchiwjedźe, kotryž wo jeju ruku proſcheſche, a jako wona wo tym niczo wjedżecž njechaſche, pſchiwjedźe druhcho, wo kotrehož tež njerodżeſche. Duž běſche wón hněwny a ßebi myßleſche: „Ei, kak je tola Khata horda! Dyrbju jej ßnano khěžora Korlu pſchiwjeſecž?“ A wón běſche ſły, ale jenož mały kuſk, pſchetož pſchecžiwo njemu wona pſchezo tajka pſchecžełniwa woſta. A jako wón jedyn dżeń k temu rosßudżenju pſchiňdźe: Ja chžu moje prědowanje wo ßwjatoſcži maudżełſtwa a njeprawoſcži zyrkwinſkeho ſakaſanja maudżełſtwa ſe ßwojim pſchikładom wobkrucžicž. Duž ßo jene ranje pyſchnje ſwobleka a pſched Khatu ſ tym praſchenjom ſtupi, hacž móže ßo rosßudžicž, dr. Měrcžinowa mandżełſka bycž. Wona běſche najprjedy wſcha poſtróżena a njewjedżeſche, ſchto wotmolwicž, potom pak ßo ſhraba a knjeſej doktorej ruku poda. Pſchichodnu nóz pak njeje wſcha ſhožowna žane wóczko ſacžiniła, ale pſchezo spěwała: „Ach, mój Božo, ach, mój Božo, kak dha mi je, kak buch ja to, ja khuda, ßłaba holza! Ja ßebi wuproßych, ſo bych jemu ßłužicž ßměła jako jeho dżowka, a nětko dyrbju pſchi nim ſtejecž jako jeho mandżełſka!“

Wonkach w ßwěcže běſche wulke wołanje, ſo běſche ßebi tón mnich tajke něſchto ſwěrił. Wón pak běſche wſchón ſměrny a wjeßely a ßmějeſche ßo ßwojim pſchecžiwnikam. A cžim bóle woni ſakhadżachu, cžim ſhožowniſchi ßo wón w ßwojim domje cžujeſche, kotryž bu jemu pſches ßwoju Khatu lubosny ſtatotk. Wón najlěpje wjedżeſche, ſchto na njej mějeſche a by ju ſtajnje khwalił. Hdyž ju dostał njeby, by bórsy rěkało: Luther je morwy, pſchetož jeho pſchecžełjo běchu dawno hižo ſe ſtaroſcžu na njeho hladali a ßebi myßlili, ſo ſ nim k kónzej dźe. Nětko pak ßo wón ſaßo ſhraba kaž wuſthnyta róża pſches mejſki deſchczik, nětko móžeſche ſ nowej mozu wojowacž. W tym rjanym porjadnym domjazym žiwjenju ßo jeho duchowna móz połnje roswi a cži njepſchecžełjo jeho njewuſtawazu móz ſacžuchu.

(Skónczenje pſchichodnje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Měßaz januar ßo k kónzej bliži a ſa tón měßaz je nam ſjawne ſhromadżenje darow ſa naſch dom pſchiſwolene. Duž, lubi Sserbja, njekomdźeže ßo a wobradźeže nam ßwoje dary.

— Porjedźicž ſ połłednjcho cžiſka ma ßo, ſo wuczeř Grülling do Stróže njepſchiňdźe, ale ſo ßo to wuczeřſke měſto wupiſche.

— Wokrjeßne Łužiſke ratarſke towarſtwo ßwjecžeſche ſaňdżenu póňdżelu ſwój połſtalětny jubilej. Pſchi tej ſkładnoſcži doſta jeho pſchedßyda, knjes rycžerkubler Hähnel nad Kopryzami titul tajnego ökonomſkeho radźicžela. Pſchi ßwjedżenju doſtachu tež wſchelzy ſaßłužbni ratarjo naſcheho wokrjeßa wuſnamjenjenja pſches medaille a diplomy. Minijtr ſnutſkownych naležnoſczow běſche tež na ßwjedżeń pſchijěł a ſdżěli pſchedßydźe to kralowſke wuſnamjenje, kotrež běſche ßo jemu doſtało.

Młodoſtne towarſtwa.

Schto tuto mjeno wopſchija, abo kajke młodoſtne towarſtwa po prawym towarſtwa ßu a kajki ſaměr maja, to rěka, ſchto chzedźa wuſkutkowacž abo dozpicž, k cžemu ßu ſakożene, k cžemu ßo jich towarſchojo ſkhadżuja a ſchto hromadźe cžinja, to je dota! w Sserbach mjes ludom hiſchcže jara njeſnata wěz. Teho dla chze naſch luby „Pomhaj Bóh“ něſchto wo tym powjedacž. Něchtóžkuli, kiž tuto mjeno ßnano prěni krócž cžita, budźe ßebi myßlicž, ſo je „Młodoſtne towarſtwo“ něſchto zyle nowe, abo jene tajke towarſtwo, kajkež ßo w naſchim cžaßu wołebje w měſtach a we wulkich němſkich wßach poſpochi ſakožuja, tak ſo tam ſkoro nichtó wjazy k domjazemu měrej njepſchiňdźe. Schtož by ßebi tak myßlił, tón by zyle wopak ßudżił. A tež tón njeby prawje měł, kiž by prajił: „To ßnadž je někajke nowe mukarſtwo, kajkež je ßo hacž do nowiſcheho cžaßa tam a jow w Sserbach hnało. Ně, ta wěz ſ zyła niczo nowe njeje a wo mukarjenju žaneje rěcže bycž njemóže. Skutkowanje evangelſkich „Młodoſtnych towarſtwow“ a ſkhadżowanje kſcheſcžijanſkich młodych ludźi njeje wěz wot wczerawſcheho dnja, ale je ſpocžinanje, kiž je ßo hižo pſched 50 lětami ſapocžało, je wěz. k kotrejž ßu mužojo ſ wótrym kſcheſcžijanſkim duchom a ſ wołebnymi Božimi darami wobdarjeni, ſ wulkim ſahorjenjom ßwoje mozy a ßwoje ſamóženje woprowali. Kſcheſcžijanſkich młodżenzow, kiž ßo k tutym towarſtwam dżerža, je hižo wjele ſtow tyßaz. Kſcheſcžijanſke „Młodoſtne towarſtwa“, kiž wſchitke we wěſtym ſwißowanju ſteja, namakaja ßo we wſchitkich dźělach evangelſkeho a tež katholſkeho ßwěta, haj ßamo w pohanſkich krajach ßo młodźi k kſcheſcžanſtwu wobrocženi mužojo w „Młodoſtnych towarſtwach“ ſhromadżuja. A njeje hinak móžno, hacž ſo młodych w jenakich lětach ſtejazych muži to, ſo wjedźa, ſo ſ nimi mnohe tyßazy a ſaßo tyßazy pſchecžiwo tym ßamßnym hrěcham wojuja, a tež ſe ßwojich dobycžow wjedźa, ſo Boža ruka jich wěru a prózu pſches Jeſom Khryſta, Božeho ßyna a ßwjateho ducha móznje podpjera a jich ſpodźiwnje poßłyluja. Wjele dobrych a ßławnych muži, haj wjele wyßoko ſtejazych woßobow je hižo ſ tutych towarſtwow wuſchło. Schtož ßu ſbywali, k temu ßu w nich ſakožk pokožili, a žohnuja tu hodźinu, w kotrejž ßu ßo ſ „Młodoſtnymi towarſtwami“ ſeſnali a ßo k nim pſchiſamkli.

Schto dha pak chzedźa „Młodoſtne towarſtwa“ dozpicž?

Wone chzedźa

1. ßwojim ßobuſtawam ſkładnoſcž k dobremu ſhromadnemu ſabawjenju a k njewinowatym ſawjeßelenjam dacž;
2. tak wjele hacž móžno jich wjedźiwoſcž a ſamóžnoſcž ſporicž;
3. jim pomhacž, ſo bychu ßwojim konfirmaziſkim ßłubjenjam ßwěrni woſtali;
4. jich k dobrym mužam (k dobrym kharakteram) a k žiwym ſtawam kſcheſcžijanſkeje zyrkwje wotcžahnycž.

To chzedźa dozpicž

1. ſ tym, ſo ßwojim ßobuſtawam pſchihódne nowiny, knihi a hry k ſabawjenju a k roswucženju wobſtaraja;
2. ſo ßo jim ſroſymliwe pſchednoſchki dżerža;
3. ſo ſpěwanje pěſcža atd.

S teho je widżecž, ſo ßo w tutych towarſtwach njemukari. Kſcheſcžijan, wołebje młody kſcheſcžijan njeßmě hłowu pójſchecž a próſdny ßedźo na zuje hrěchi ſkoržicž, ale dyrbi ßo we ßwojim ſhóžniku Jeſußu Khryſtußu Božeje hnady wjeßelicž a pſchecžiwo hrěchej, na kotrymž ma ßwět a cžert ßwoje wjeßele a k kotremuž naß naſche cžěło ſ pſchirodżenja wabi a cžehnje, khroble a ſe wſchej mozu ſ Božej pomozu wojowacž. Tajke wojowanje pak cžłowjeka ſrudnego a ſtruchłego njecžini, ale wjele ſkerje we wutrobinej hłubokoſcži wjeßełego, pſchetož ſchtóž prawje wojuje, tón bjes dobywanja njewoſtanje, dokelž ſ Božej pomozu wojuje, a kóžde dobywanje a dobycže je ſe ſradowanjom ſjenocžene.

So ßu tajke towarſtwa jara dobre a tež w Sserbach w naſchim cžaßu uuſuy, dyrbi kóždy kſcheſcžijanſzy ſmyßleny a ſa kſcheſcžijanſke žiwjenje ſahorjeny cžłowjek ſpóſnacž a pſchidacž. Ale wſchelzy Sserbja ßebi myßła, ſo je ſakożenje tajkich towarſtwow w Sserbach njemóžna wěz, dokelž ßu ßerbſke wßy ſ wjetſcha make. Schtož pak je tak nuſne a ſ wěſtoſcžu Bohu ſpodobne, to tež dyrbi móžne bycž. Na njeduſchnu młodoſcž a njekniczomnu cželedź ſtajnje ſkorži jenož ßam njeduſchny, lěni a ßebitny cžłowjek. Prawy dobry muž měſto ſtajnego ſkorženja wſcho móžne cžini, ßo žaneje prózy a pſchihodnych woporow njebojo, ſo by ßo knjeżaza njednſchnoſcž a njekniczomnoſcž poſhubjała.

So je ſakożenje a ſdżerženje „Młodoſtnych towarſtwow“ w małych ßerbſkich woładach cžeżſcha wěz hacž w němſkich wulkich

wßach a w mejtach, dyrbimy pschidacź. Ale njemóžno pak tež njeje, so ßo njedyrbjake sawjesćź a sdźerżećź hodźećź, schtož je sa njewobkhodnje nusne dopokasane a pschipósnate.

Hdyž ßo wschitzy ßerbszy duchowni a wučerjo a drusy widźeni a cźesćźeni ßerbszy a němszy mužojo w naschich wossadach sa tu wěz sahorja a na sakožowanju wobdźěla a potom ju tež se ßkowami - skutkami, se ßwojej wučenosćźu a wědu ßwěru podpjeraja, dha by tola Bóh njebyk, so by ßo njedyrbjake sakožićź, wodźićź a sdźerżećź hodźećź. Powschitkowne wobdźěłenje wschitkich ßerbskich knjesow duchownych je nam wěste a na wobdźěłenju wučerjow tež njedwělujemy, pschetož wocźehnjenje luda w wschěm dobrym a Bohu spodobnym leźi w jich ßwjatym powokanju. Bjes wučerjow ßo spěwny dźěl, ßobu tón najwažnischi w wotměwanju tajkich towarśtwow w ßerbskich wossadach njeby derje pěsćićź hodźał. Cźi jenož samóża trěbne hłoßy, hižo w pokračowazych schulach nawučićź a potom spěwy derje wodźićź. Ale wučerjo skorža, so je dotal mało pschihódnych ßerbskich spěwow k temu wuschło. To je wěrno. Němske towarśtwa maja k temu ßwój

„Bundesliederbuch."

Herausgegeben vom Bunde der evangelisch-lutherischen Männer- und Jünglingsvereine im Königreiche Sachsen. Dresden 1897. Verlagsbuchhandlung. (E. Zacharias).

W tutych knihach je 213 jara derje wnswolenych spěwow, a tež hłoßy k nim ßu w tym ßamym nakładźe schtyrihłóßnje sestajane dostać. Te spěwy ßo dźěła:

1. do ßwjaskownych a towarschnych spěwow;
2. do spěwow kschesćźijanskeje wěry;
3. do spěwow sa kschesćźijanske ßwjedźenje;
4. do wótćźinskich spěwow;
5. do pschirodźeńskich a pučowanskich spěwow a
6. do njećźornych a wobsamkowazych spěwow.

S nich je, tak wjele hać je jich podpißanemu dotal k ruzy, w ßerbskich spěwarśkich, w Zionskich hłoßach, w Spěwnej radosćźi atd. hižo 64 do ßerbskeje rěćźe pschełoženych. Wschě ßbytkne chze podpißamy hać do pschichodnych jutrow spschełožować, jeli jemu Bóh hischćźe tak dołho žiwjenje sdźerži a strowosćź spožći, runjeź ßo boji, so budźa někotre horde duchi prajićź: Schto móže s Noßaćźiz, s nimale s najmjeńscheje wschěch ßerbskich wossadow, dobreho wuńćź? ßebi kywile, ani prózy njewsawschi, sa tym jenož pohladać, runjeź ßu s małych Noßaćźiz Zionske hłoßy atd. wuschłe.

Lubych pschećźelow pak proschu: „Pójćźe a hladajćźe!" Tudy wam pokasku se ßwojich pschełožkow, prěni a poßledni s dotal hotowych, poskićźu, a by mi lubo było, so by ßo tón abo tamny dobry pschećźel nawabjeny sačźuł, nam dobreje wězy dla lěpsche pschełožki wobradźićź.

I. Se ßwjaskowych spěwow.

Hłóß: Wir reichen uns zum Bunde.

Ssej ruzy sawdawamy
We ßwěrnej lubosćźi,
A s nowa wobkrućźamy
Sswój ßwjask, tón bratrowski.
Schtož naß tu towarschuje,
To mjeno Jesuß je,
Te wutroby nam hnuje,
Nam heßło wostanje.

Njech ßwět też wotpadnje
Wot pućźa prawcho,
Naß niczo njewothnuje
Wot heßła naschcho.
To snamjo, kiž naß debi,
Je kschiž tam s Golgata,
Tón wuswolichmy ßebi,
Tón dobyćźe nam da.

Njech też naß s naschej wěru
Sswět wschědny wußměscha,
My dźerżimy ßo ßwěru
Sswojeho wodźerja.
S nim pschewinjemy rjenje
Wschěch njepschećźelow skych.
Wón njewopuschćźi ćźenje
Sso k njemu dźerżazych.

Niz s kulku wołojanej,
Niz s brónju worzłowej,
Niz s wótrej hlehju žanej
A niz s kanonu ßkej:
S luboscźu Jesußowej
My dźemy do bitwy,
Haj, s brónju sbóžnikowej
My wobrónjeni ßmy.

Duž, bratija, pschißahajmy
Ssej ßwěru njehnutu,
A dowěrjenje stajmy
Na pomoz njebjesku.
Njech njewěra naß hani,
Nam schkodźićź njemóže.
Ssmy derje sakitani,
Nam Jesuß k bokej je.

II. Se spěwow kschesćźijanskeje wěry. (Cźißko 50.)

Hłóß: Habt ihr denn noch nie erfahren.

Bóh je s luboscźu cźe wodźił
Hižo wjele, wjele lět.
Ssy dha ty też wo to rodźił,
Wopuschćźił tón hrěschny ßwět?

Njejßy dha h'schćźe sačźuł ćźenje,
Kak wón jara miły je,
Kak cźe wodźi pschc wscho rjenje,
Ćźenje njesapomnjo cźe.

Chzesch dha spochi lóschtam ßłužićź,
Stajnje wokło błudźićź ßo?
Nochzesch dha ty lubosćź wužićź
Sbóžnika tu ßwojeho?

„Pójćźe na hospodu ke mni,
Kiž wy wobćźeżeni sćźe,"
Proßy Jesuß, „pschetož we mni
Wumoženje sa waß je."

Kaž ßo kwětki wobrocźeja
Sa ßłónćźnymi pruhami,
Tak njech wschitke žady dźeja
Wam po bójskej luboscźi.

Jan Bartko.

Něschto k rospominanju.

Róža derje wonja, wscho jene, hdźež ju tyknjesch.

* * *

Rjane ßłowa maja wjele wahi sa ßłabe dusche.

Sa nasch ßerbski dom

je ßo w lěcźe 1899 dotal nahromadźiło: 28 hr. 90 np.

Dale darichu:
G. 1 hr., E. B. 50 np., S. A. 20 np.
Hromadźe: 1 hr. 70 np.

S dźakom kwituje **J. Gólcź**, redaktor.

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armenske ßyroty:

S Noßaćźanskeje wossady . . . . . 3 hr.
Wot Junkera we Wulkim Dažinje . . . . . 3 „
Hromadźe: 6 hr.

W mjenje wbohich ßyrotow praji wutrobny dźak

Gólcź, redaktor.

Lubi Sserbja! **Budźćźe Sserbja! Sserbski dom w Budyschinje dyrbi ßo dotwaricź, a to sa Waß! Duž składujćźe sa njón po Waschim samoženju hnydom, burja a měschćźenjo, wučeni a njewučeni, stari a młodźi, mužizy a žónske, a sběrajćźe sa njón pschi jubilejach, pschi kwaßach a kschćźijnach, pschi ßwjedźenjach a składźowankach; składujćźe a sběrajćźe! A Wy, kiž wotkasanja cźinićźe, wotkasajćźe na prěnim městnje sa Wasch „ßerbski dom" w Budyschinje! Budźćźe ßwěrni, woprawdźićźi Sserbja.**

Samolwity redaktor: farar Gólcź w Budyschinku. Cźischćź a nakład Ssmolerjez knihićźischćźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 5.
29. januara.

Lětnik 9.
1899.

Ssrebſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchczerni w Budyſchinje a ßu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Njedźela Septuagesima.

1. Kor. 10, 12.

„Komuž ßo ſda, ſo ſteji, tón ßo hladaj, ſo njepanje.“

Kaž w tymle ſchprunchu, tak napomina naß huſto ßwjate pißmo na najkhutniſche waſchnuje pſched wonjerodźenjom a ſkhomdźenjom teho, ſchtož duſchow ſbóżnoſcź naſtupa. Dźerž, ſchtož maſch, praji tón Knjes ßam kóždemu, mjennjzy wěrn a bohabojaſnoſcź, a ſaßo: Wojnjeźe wo to, ſo byſcheźe pſches te czěßne wrota nuts ſchli (Luk. 13, 14); wachnjeźe a modleźe ßo, ſo byſcheźe do ſpytowanja njepanyli; pſchetož Duch je hotowy, ale czěło je ßłabe (Mark. 14. 38). Teho runja napomina naß Boži Duch pſches japoſchtolow huſto a khutnje, ſo bychmy roſomnje khodźili jako czi mudri a niz jako czi njemudri (Ef. 5, 15), a ſo bychmy derje hladali, ſo njebychmy wot wěry a bohabojoſcźe wotpanyli. Wſchak je jara trjeba, tak napominacź, pſchetož to je ſnate, kak jebata a njewobſtajna je naſcha ßamßna wutroba a kak lohko ßo wona k ſlemu, na kotrež je ßama ſkhilena, wobrěczecź a ſawjeſcź da. Wěmy, ſo w naß, to je w naſchim czěle niczo dobreho njebydli, ale hřěch; duž móże ßo lohko ſtladnoſcź namakacź, kotraž ßo ſkaženej wutrobje lubi a pſches kotruž ßo ſawjeſcź da, ſo ſwoli do hřěcha a czělnym žadoſczam ßluži, kotrež pſchecźiwo duſchi wojuja. K temu pſchiindźe, ſo ſatan niz jenož jako rujazy law wokolo khodźi a pyta, kotrychž by pózrjel, ale ſo ßo wón druhdy też do ßwětleho jandźela pſchemění a ſe ſdaczom lubosczź a pſchecźelniwoſcź pyta, ſo móhł naß wot pucza bohabojoſcźe wotwjeſcź; wón njełaka kóždy czaß po czmje, ale wužiwa ßnano też błudniczku a wopaczne ßwětło, ſo by pucźowarjow wot prawego pucza do łużow ſawjedł. K temu pomha też ßwět po wſchej móżnoſcźi. Wón ſrudźi, hani a pſcheſcźěha bohabojaſne wutroby; wón ßo k nim liſcheźi, jim pſchecźelſtwo poſkicźa a khwali jim ſchěroki pucź po kotrymž wjele tußaz khodźi, tak ſo njemóża hinak hacź pſches ßwjateho Ducha ßylne a woßebite podpjeranje tajke pſchecźelniwe njepſchelſtwo a pſcheßłódźeny jěd pósnacź a ſaprěwacź. Duž ma wěrjaza duſcha ſtajnje wojowacź a jej je pſchi tym czim wjazy wobhladniwoſcźe a kedźbliwoſcźe trjeba, dokelž duſcha hižo pſches te hřěchi, kotrež ma ßwět ſa male, wulku ſchkodu czerpi. S wjele malych krjepkow budźe wulka woda a ſ małeje rany naſtanje huſto ßmjertna rana a njeſahojomna ſchkoda. To dajeźe nam pſchezo wopomnicź a ſ najwjetſchej ſtaroſczu ſa tym ſtacź, ſo bychmy Bożu wolu dokonjeli a ju też ani w najmjenſchich wězach njepſcheſtupili. Wěrjaza duſcha wachnuje, hlada, ſ wotkal ſtrach pſchiindźe a wobarnuje Knjeſowe ßłowo ſo njeby pſchecźiwo njemu ſhřěſchila. Wona wě, ſo dyrbi wſchudźom a kóždy czaß pſched jeho najßwjecźiſchimaj woczomaj khodźicź, kak njedyrbjała wona teho dla ßo hladacź?

Łódźnikowe wóczko je na kompaß, dźěſcźowe wóczko na nanowe wobliczo a bohabojaſne duſche na Boże ßłowo a na Bożu wolu ſłożene. So by wona jeho ßłowo ſakhowała a po jeho woli żiwa była, to je jeho najnutrniſche žadanje. Duž ma ßo jeje modlitwa tak: Pokaž mi, Knjeźe,

twój pucz, so bych khodźił w twojej wěrnosczi. Sdźerž moju wutrobu pschi tym jenym, so bych ßo twojeho mjena bojał. Hamjeń.

Sprawnosczj dowjedźe k dobremu kónzej.

7. Poczinki wostanu.

(Skónczenje.)

To běsche wulke wjeßele saßowidźenja. Wschako tež wobaj pomèrnje dobre powjesczje wo Pjenjeżnikez nanu ßobu pschinjeßeschtaj. Wón běsche ßo Handrikej a Jurjej wschejc njeprawdy wusnał, běsche tež Handrikej wschě ßwoje klucze a dospołne prawa sastupjerja pschepodał. Ebersdorfski duchowny běsche pißmo napißał a wukonjał: tam běsche wscho nadrobnje postajene. S druhim pißmom dosta Handrik prawo, Pjenjeżnikez samoženje po wschej ßwěrje dźělicz a jenu pokojżu Jurjej a jeho maczeri pschipokasacz.

Wobej holczży sbychu lubosczje k ßwojemu nowemu wujej, wjetscheje pak hischcze k ßwojemu nowemu, tak pschecżelniwemu bratrej, kotryž mějesche jimaj wospjet powjedacz, kak běsche ßo w lěßu měło, jako běsche wón jeju nana schkitował.

Se skotym rjeczasom, kotryž běsche Handrik w Pjenjeżnikez domje nadeschoł, stupi wón pched ßud. Wußudźenje mějesche dźenßa nižschi ßudnik wukonjecz. Prěni ßudnik, hejtman, njeběsche ßo hischcze domoj wrócził. Wjele luda běsche ßo tu seschko. Wschitzy wjeßeli wyskachu, jako ßo prjedawsche wußudźenje powali. Powschitkownje czesczeny stejesche tu Handrik: herz pak wocżakowasche tschepotajo derje saßkużene ßurowe khostanje, kajkez jemu tež wschitzy pschitomni pschejachu. Tehdy sapocża Handrik sa njeho proßyncz, wschitkich pschitomnych na tamne ßkowa s Božeho pißma dopomnjo (1. Mójs. 50, 20): „Wy sczje slě so mnu myßlili: nle Bóh je so mnu derje myßlił, so by cżinił to, schtož wy dźeußa widźicze, a pschi żiwjenju sdźeržał wulki lud.“ Duž dha wotpuschczichu, so móżesche tónle ßlěpz a njesprawnik dale ßwoju dróhu cżahnycz. Samoženje Mudraczkowe, kotrehož běsche na putnikowanju ßmjercz nadeschła, bu Handrikej pschiprawjene. Tak by wón tež s bohatym a nahladnym měschczanom był, njeby-li jeho tež Pjenjeżnik sa ßwojeho sastupnika postajił. Jeho najrjeńscha pycha pak njeběsche sa wschitkich widźomna, běsche to snutskowna: jeho ßwěra. Cżaß njeběsche sa tym, so bychu ßo ßwjedźenje ßwjeczicz mohłe, hewak by ßo tajka cżesczz wumożerjej putnikow sawěsczje dostała. Do mnohich domow běsche srudoba a żałosczj sastupiła, tam běchu ßo domjazy żarowanjku drastu wodźeli: pódla teho ßo Freibergsczy se wschěmi mozami brónjachu, so bychu tamnej rubjeżnej hrodaj roskamali. To ßo tež bórsy po tym s pomozu markhrabje Dietricha sta.

Na podkożkach tuteju hrodow posběhatej ßo sa nasch cżaß nahladnej hrodaj, kotrejuž pucżowarjo husto wopytuja, „hdyž s nowej drastu trawa chze semju wobłekacz.“ Mjes wopytarjemi njejßu Freibergsczy měschczenjo sawěsczje poßledni. Nad kraßnosczemi Božeje stwórby ßo sradujo, shladuja pucżowarjo rad s horow dele do doła, hdźež rěczki s horow po kamjenjach k Delanam pluskotaja.

Hacz tež to tute jaßne żołmy hischcze powjedacz samożu wo tutych starodawnych podawkach, jako ßerbske synki w tutych krajinach hischcze klinczachu? Dale wone schumja! — bale! — kaž ßo cżłowśke rody minu!

Handrik khowasche nadobnosczj semjana w ßwojej wutrobje; bórsy buchu jemu tež wschě prawa semjanskeho cżłowjeka spożczene. Jako markhrabja pschichodny ras do Freiberga pschiúdźe, klepny wón Handrika sa ryczerja, kaž ßo praji, po tachantowej poruczności, kotryž běsche ßo w poßlednim cżaßu, a to njeběsche sawěsczje se schkodu sa njeho, s Volkmarom stowarschił. Jako ryczer je tež Handrik naspomnjeny w starych powjesczach pódla duchowneho Volkmara, hejtmana Hendricha a druhich jako sakożer a spěchowar ßmilneho wustawa ßwj. Jana.

Jurij dźěkasche ßwěrnje pod Handrikowym wodźenju w podkopkach a w schkrěżerni a khodźesche do hodźinow k Volkmarej, kotryž mějesche ßwoje wjeßele nad tutym wobdarjenym wucżomzu. Pjenjeżnikez wuj njeběsche ßo prjedy spokojił, doniž njeběsche powjesczj do Ebersdorfa dóschła, so je jeho samoženje dźělene a so je jeho pschecżelstwo pokojżu po sakonju dostało a so je ßo to tež ßudniszy wobkrucżiło. Tola wschě tute wulke pokłady ßlěbora njeběschtaj wonaj trjebałoj, macz a ßyn byschtaj tež bjes nich sbożownaj a spokojnaj byłoj.

Tež tamny srudny pomnik: „By tola nan hischcze żiwy był a nasche sboże sacżuł!“ shubi skónczinje dźeń a bóle ßwoju hórkosczj, cżim bóle Khacżine włoßy ßo jeschědźiwichu, cżim bóle ßo tež jeje hodźinka bliżesche, kotraž mějesche ßwěrnu mandźelsku s njesabytym njebocżicżkim sjednocżicz. Njekhabłaza sprawnosczj, kotraž Jurja wschudźom a stajnje wusnamjenjesche, wona je poidźischo Pjenjeżnikez mjeno po wschěm Mischnjanskim kraju a dale Mischnjanskich mjesow na wyßoki ikhodźeńk cżesczje posběhnyła. Najwjetscha cżesczj pak dozpi ßo Pjenjeżnikez mjeni psches spożczenje sejmjanstwa psches hnaducho markhrabju.

Pjenjeżnik a jeho mandźelska wróczischtaj ßo hakle poidźe w nalěczu domoj. Wo tym pak njeje nichtó niczo shonił. Wón běsche wustrowił na ßwojim cżěle, ale tež — a s nim tež jeho mandźelska — na ßwojej duschi. Wonaj ßo wjazy k sjawnemu żiwjenju njeměješchtaj a wdaschtaj ßo ßwojich cżesczelakomnych wotpohladow. Tola wobkhowaschtaj wotewrjenu ruku sa zyrkej. Tež ßlubjenu skotu Božu martru poßwjecżischtaj dźakownje na woktar Božeje mikosczje. Putnikowanje běsche woprawdźe derje dokonjane; woběmaj běsche k najwjetschemu sbożu dopomhało, k wobwocżenju wutroby k sprawnosczi, a tak dha poczeschtaj sbożownaj bycz s dostatym měrom a pokojom ßwojeje dusche. Stajnje běschtaj hotowaj, wot ßwojeho bohatstwa tež khudym ßobudźělicz. Pobożny Volkmar njetrjebasche ani proßycz a tola dosta wón bohate dary sa ßmilny wustaw ßwjateho Jana. Sswojeju dźowkow wocżehnjeschtaj wonaj k runje tajkej darniwosczi: wożebje pak dopomnischtaj ßwojej dźowzy husto na tamne hróncżko, kotrež ma hischcze dźenßa nežny synk:

Sprawnosczj dowjedźe k dobremu kónzej!

So by tež ty, luby cżitarjo, wěrnosczj tuteho hróncżka na tebi shonił a na wschitkich twojich lubych, temu dopomhaj tebi Bóh, nasch luby a stajnje ßmilny Knjes!

Podał A. Sommer.

S pohanskeje żałosczje.

Saßakłosczj cżłowskeje wutroby.

Jedyn pschikład, do kajkeje saßakłosczje cżłowjek sapadnje, hdyž jeho jaßna ßwěza Božeho evangelija njeroßwěczi, powjeda mißionar Bernaw se sczěhowazymi ßkowami: „Tu wěrnosczj teho wuprajenja nascheho knjesa pola Mateja 10, 34—36. njesacżuch ja żenje tak żiwje, kaž pschi podawku, kiž ßo w jenej Karibiskej ßwójbje we pschipokodnischej Amerizy sta. Pched nękotrym cżaßom pschiwjedźe nan ßwoju dźowku k nam do wucżerńje. Macz sprytasche wscho móżne, so by dźowku saßo k domwróczenju pschiwjedła: ale nan to twjerdźe sakasa. Bórsy po tym wón wobsamkny, so chze se ßwojej zykej ßwójbu ßam pschińdź a ßo pola naß dele puschczicz. Wot nětk pak jemu macz żaneho měra wjazy njewojtaji. Wona jemu wscho móżne rěczesche, wona ßo s nim wadźesche, ale podarmo; napoßlědku hdyž widźesche, so njemóże jeho wot jeho pschedewsacża wotwobroczicz, cżwilowasche jeho na wschě móżne waschnje. Nan sujeße tajke sze sadżerżenje psches lěto dołho, a potom, hdyž widźesche, so wona nochzyschc ßobu k nam cżahnycz, wostaji wón ji wolu, so móże s nim ßobu hicz, abo ßo k ßwojim pschecżelam wróczicz a s nimi w lěßach żiwa bycz. — Bórsy po tym, hdyž běsche jeho wopuschczika, porodźi wona młodeho ßynka, a jako nan po nětkotrym cżaßu k nej dźěsche, so by teho małeho podróżnika powitał, ßkyschesche wón, so je wona dźěczo bórsy po jeho narodźe żiwe sahrjebała. Po porodźi njechasche wona niczo wo wbohim dźěsczu wjedźicz, a tak jara hacz ju tež jeje macz a jeje pschecżeljo napominachu a proschachu, dha ju tola k temu nawabicz njemóżachu, so by je horjewsała. Tak khětry, hacz bě kusk saßo k mozam pschischła, wury wona dźěru a cżißny to cżěßne dźěczatko do njeje, kotrež hischcze potom, hdyž běsche hižo s pjerschczu pschikryte, płakacz ßkyschesche. To powjedasche mi nan ßam, a tež drusy, kotrychž ßo ja praschach, hacz je tónle srudne podawk wěrny, wobßwědczichu mi to ßamo. Nan praschesche ßo mje s tyschnymi ßylsami, hacz ßym ja hdy ßkyschał, so by żana macz schto teho runjecza cżinika? „Pschetož“, dźesche wón, „njelubuje tež swěrina ßwoje młode?“ Ja bych ßo nadźał, so łóhzy niczo teho runja njeje; pschetož hacz runje kónzowanje dźěczow niczo njesnajomne njeje, dha ßo to ßame tola porědko stanje a niz se saßakłosczje, ale s druhich wotpohladow. Jako ßo ja nasajtra teho muża praschach, hacz ßebi myßli, so budźe ßo s tej żonu saßo wujednacz moz, wotmołwi wón, so ßo ja jeho wjazy prascham,

hacž na čjož móže mi we tutym wokomiku wotmolwicž. „Budu-li žanu namakacž, kiž je muža hódna, dha ßebi ju sa mandželsku wosmu. Kak móžesch ßebi myßlicž, so móhł s jenej žiwy bycž, kiž je hórscha, hacž njerosomne skočžo?“ Woprawdže města čžěmnosčže na semi ßu polne wobydlenjow žakosčže. J. R—k.

Sswjeczenje.

Hłóß: Mit tausend Gaben.

Bóh darow wjele
Nam s njebjes sčžele;
Jeneho tradam,
Tón horzo žadam:
Abba, mój wótcže njebjeski,
Abba, daj ßwjatoh' ducha mi!

O Jesu miły
Spožcž, so bych žiwy
Byl zyle tebi,
Sso wotrjekł ßebi:
Abba, mój wótcže njebjeski,
Abba, daj ßwjatoh' ducha mi!

Duž radosčž kčěje,
Sso ßłónzo ßměje,
A deschčžik hnady
Mi schewi žady:
Abba, mój wótcže njebjeski,
Abba, daj ßwjatoh' ducha mi!

A. Knapp.
Pschekožił J. Bartko.

Něschto wo scherjenjach.

Někotry praji, so žane scherjenja njejßu, druhi saßo praji, so ßu. Duž dyrbimy pschede wschěm wjedžecž, hacž dha woprawdže scherjenja ßu abo niž.

Hdy dha naß scheri? Tehdy naß scheri, hdyž něschto widžimy, ßłyschimy, s jenym ßłowom: hdyž něschto se ßwojimi smyßłami sapschijamy, schtož tu woprawdže njeje. Tež tehdy naß scheri, hdyž něschto n. psch. hinak widžimy, hacž tu woprawdže je.

Je dha to móžno, so něs to widžimy, ßłyschimy, s krótka: se ßwojimi smyßłami sapschijamy, schtož tu njeje? Je dha móžno, so něschto hinak widžimy, ßłyschimy, abo se ßwojimi smyßłami sapschijamy, hacž tu woprawdže je? Na woboje wotmolwju „haj“ W dalschim njestaram ßo tak jara dopokasacž, čehodla je to prěnische abo to druhe móžno, ale powokam ßo pschede wschěm na to, so ßo to woprawdže stanje.

Hdy bychmy něschto widželi, schtož tu woprawdže njeje, hdy bychmy n. psch. na pohrjebnischežu běku žonu se ßwězu w ruzy widželi a pschesßwědčeni byli, so na tym měsčže niczo njeje, hacž čjisty powětr, dha by scheriło. Tam by byl duch, kiž je někajku materialnu podobu, — tudy podobu běkeje žony se ßwězu, — na ßo wsak. So ßo nam čzłowjekam duchi woprawdže sjewja, je wěste. Po mojim pschesßwědčenju někajki swjask wobsteji mjes duchami abo duschemi s wonka čzěła, a mjes duchami abo duschemi w čzěle, s druhim ßłowom, mjes duschemi semrjetych a mjes nami čzłowjekami. Prěnischim je wot Boha pod wěstymi wobstejnosčžemi dopuschčžene, ßo čzłowjekam na někajke waschnje sjewicž: trasch ßu tež někotre wot Boha k temu wotßudžene, so bychu ßo na wěstym městnje čzłowjekam dyß a dyß sjewile.

Dokelž ßym jenož to prěnje jako wěste postajił, pokasam tudy na wschelake waschnja, pod kotrymiž ßo druhdy duscha w tym wokomiku, hdyž s čzěła wuńdže, pschiwusnym a pschečzelam, kiž ßu wot njeje w posledniej hodžinje sdaleni, sjewja.

W jenym padže je na dobo čzaßnik sastał: w druhim je ßo móznje wo durje sakłapało, mjes tym so nichtó pched nimi njebèsche; jedyn widžesche wobliczo pschečzela, kiž běsche, kaž ßo posdžischo pokasa, w tym wokomiku wumrjeł, psches wokno hladajo, druhi běkeho hołbja, kiž s wotčžinjenym woknom wulecza. Wschě pschikłady ßu se žiwjenja, ßu ßo stałe tajkim mužam, na kotrychž wěrnosčži njedwělnju!

Někotry čzłowjek pak tež něschto widži abo ßłyschi, schtož tu woprawdže njeje, bjes teho, so by žadyn duch pódla schto čzinicž měł.

Tak powjeda w knižzy „Beispiel eines Erscheinens mehrerer Phantasmen nebst einigen erläuternden Anmerkungen“, kiž bu w Barlinje wokoło lěta 1800 wudate, wučeny spißowar a knihownik Fr. Nikolai ßłědowaze ßam wo ßebi. Junu sjewi ßo jemu čzłowjek, kiž bě tola hižo dawno s Kharonom po čzołnje jěidžił. A to njesta ßo Nikolajej ßnano w někajkim starym twarjenju abo w ßamočže, ale w pěknej stwi, w pschitomnosčži jeho žony a jeneho pschečzela. Dßeßacž kročzelow wot Nikolaja stejesche snata podoba sernjetego. čzische a hłuboko myßło; bórsy pak ßo wotßali. Tale dźiwna vinita ßo dopołdnja sta, ale hižo popołdnju schwarny hosčž saßo pschińdže, bliže stupajo dyžli prjedy. Nikolai jitwu wopuschčži, podoba pak jeho ßłědowasche. Sa khwilu ßo wjazy tajkich wołzobow pschitowarschi, haj w pschichodnych dujach bu hischčže hórje: wo dujo a w nozy doma a wonka, w ßamočže a w towarstwje jeho wobdawachu mužojo a žony, někotsi na konjach a drusy pěschi, ale wschitzy mjelczo. Něhdže sa měßaz pak ßo scherjenja tež počzachu mjes ßobu a s Nikolaijom rosrěčžowacž. Sabawa sta ßo w krótkich ßadach a bě srosymliwa. Nětko běsche Nikolai stajnje w towarstwje a mějesche pěknu sabawu a to ßo jemu s woprědka lubjesche, pschetož wschitko bjes pukow woteńdže. Ale skónčnje bu ta wěz wostudła a počza Nikolajej starosčž čzinicž, schto móže hischčže s njeje nastacž. Wón drje derje wjedžesche, so je to wscho jenož sdačže, a so se žanymi duchami niczo čzinicž nima. Skónčnje, wóßom njedželi po prěnim sjewjenju, wusna ßwoju khorosčž, pschetož sa tu ju ßam spósna, ßwojemu lěkarjej. Tón wukasa jemu, so by ßebi piwalzy na čzoło žadžał. To ßo sta. Bórsy počzachu podoby saßo mjelczečž a pomałscho khodžicž, jich barba wobłědnowasche a skónčnje ßo wschě w powětsje shubichu. Nikolajowa khorosčž pschińdže s krwje. Piwalzy ji wotpomhachu.

Tak ßměmy wschelake druhe pady, hdžež ßu ludžo scherjenja widželi, to teje ßameje rubriki sapißowacž, jako khorosčž.

Jedyn hewak zyle rosomny muž, kiž ßam bydlesche a doma ßam jědžische, kóždy wjeczor, hdyž schěsčž čzepjesche, durje ßo wotčžinicž widžesche, a stara, wohidna žona s kjom sastupi, ßo jemu bližesche a jeho s kjom praßny, na čzož wón se stoła padže. S womory posdžischo saßo wotuczi. Hdyž bě so jemu to někotry króčž stało, ßo lěkarjej wusna. Tutón měnjesche, so je ßebi jeho pazienta to jenož wumyßlił. Teho dla praji k njemu: „Tha budu dženza wjeczor s wami jěsčž.“ Khoremu běsche to lubo. Lěkař pak móžesche derje sabawjecž a měnjesche, hdyž ßo se ßwojim pazientom do hłubokeje sabawy podnuri, dha tutón njepytnje, hdy schěsčž čzepje, a tež na staru žonu sabudže. Wjeczor w hromadže jědžischtaj a ßo kraßnje sabawjeschtaj. Khory ßo wo čzaß njestaraische. A hlej — na jene dobo wobłědny, a na durje pokasajo rjekny: „Hlejčže, ta stara dže!“ W tym ßamym wokomiku do womora padže. Lěkař niczo dale widžał njebèische, mjes tym so khory, hdyž běsche saßo k ßebi pschischok, pschi tym wosta, so je jeho ta stara se ßwojim kjom tak praßnyła, so je se stoła padnył. Lěkař spósna, hdže khorosčž leži a wjedžesche bórsy pomhacž. —

Jedyn s mojich wučerjow powjedasche, so je w tym ßamym wustawje, hdžež běchmy, něhdy młody čzłowjek był, kiž je tež tajke widženje měł. Junu wjeczor w čzimiczy počznje ßo ßwojich towarschow prascheczž, hacž we wěstym kučžiku niczo dźiwne njewidža. Hdyž „ně!“ wotmolwja, praji jim, so tam čzěło w kascheczu ležo widži. A to widžesche kóždy wjeczor a njemóžesche widženje wotbycž. Wón bu kruczе khory, dyrbjesche s wustawa wustupicž a wumrje, jeli so njemylu, posdžischo na to. —

Hdyž je pola jeneho wóczko smyßło, kotremuž ßo tajke něschto stanje, dha je pola druheho saßo wucho.

Někotry ßo, byrnje ßam wo jitwje ßedžał, dołho a nadrobnje wo něczim rosrěčžuje. Druhi zyły džeń ßłyschi, kak jemu zuły hłóß to a druhe powjeda; ale wón njewotmolwja, dokelž wě, so tu nichtó njeje, kiž by s nim powjedał. Hdyž ßo jemu ßměsch dla teho, dha czi wotmolwi: „Hdyž chzesch, so bych wěrił, so ty nětko so mnu ryczisch, dha tež dyrbisch pschidacž, so tamnemu hłoßu wěrju: pschetož tón je sa mnje runje tak jaßny a srosymliwy kaž twój.“

Nusne njeje, so ma jedyn jenicžki ßam tajke sjewjenje. Móžeja tež někotsi jene a to ßamo widžecž. Tak dźěsche ßo něhdy zyłej čzrjódže wojakow. Cyły dźeń běchu pschi ßapatej horzoczе w bahnjojtej krajinje marschirowali. W nozy dyrbjachu wusko w hromadže ležecž. W ßrjedž nozy wschitzy harowajo sestawachu a powjedachu, so je čzert ßam satraschnje halekajo do jitwow pschijił, a so ßu jeho w podobje wulkeho pja saßo wujěcž widželi.

Se wscheho ßmy widźeli, so, schtož mamy ſa scherjenje, pak ſ zyła niczo njeje, pak duch, kiž ßo nam cźłowjekam woſjewi. W žanym padźe ßo po tajkim bojecź njetrjebamy. Pschetož schtó by ßo niczeho bojał! A duch, kiž ßo nam ſjewi, nad nami ženje telko mozy nima, so by nam žaneie kschiwdy ſcźinicź móhł. Jeniczke by było, so móhłe nam ſtrózele schkodźecź. Cźłowjeka pak, kiž ma myßle w hromadźe, a wě, so ßo niczeho bojecź nima, hacź ſłych ludźi, tajke ſtrózele njenadpadnu.

Hischcźe mjenje ſtraschne je to druhe scherjenje, hdyž mjenujzy něschto hinak widźimy, hacź to wo prawdźe je. Ssu ludźo, kiž na jene dobo wschitko cźerwjene widźachu, schtož tola jako módre ſnajachu. Jedyn, kiž na dźiwadle ßobu hrajesche, widźesche na někotr ychwjeczorach pschihladowazy lud jako ßame koſecźowzy (ſkeletty) koło wokoło ßedźo. Dokelž pak wjedźesche, so ßo jemu to jenož ſesdanje, ßo pſches to mylicź njeda.

Hórje je pola tych, kiž ßo ſatraschicź dadźa. To ßo wobßobnje pola dźěcźi ſtanje. Spytaj dźěcźo narěcźecź, so wjecźor scherjenja wokoło khodźa, a bórzy cźi wjazy wjecźor ßamo ſ khěźe njeńdźe. Wschitko ßo jemu ſda hinak hacź hewak je. Kruschwina je wulki wětrnik ſe žałostnymi wokſchidłami; plumpa je muž, kiž ßwoju dołhu ruku ſa nim pſchesecźěra; pßyczk je běſman, kiž chze je ſe ßwojej ſatraſchnej klamu pózrjecź.

Jara pak by ßo tón mylił, hdy by měnił, so na tajke waschnje jenož njedorosćenych scheri. Njeje hischcźe ßo tebi ſtało, so ßy, wobßebnje wjecźor, tebi derje ſnatu wěz ſa Bóh wě schto dźerżał? Ja cźe jenož na to dopomnju, ſ kajkimaj wocźomaj ßy, tebi zyle derje ſnate schtomy, khěźe atd. wobhladował, hdyž ßy ßo jabłudźił. — Stara wjeřba, na kotrejž ßo kußk ſhnikeho drjewa błyſchcźi, je muž hotowy ſe žehliwymaj mocźomaj abo ſe žehliwej trubku. Ssowa, kiž ſe ßwojimaj płomjenitymaj wocźomaj ſ někajkeje ſkalneje ſchmary won kuka, je někajki ſły ſmij. Hórje hischcźe, hdyž ſchubut ſaßutajo ſe ſchtoma ſlecźi a mózuje pjerchotajo, ßo w kſchiwych kruhach wysche tebje wyßoko w powětſje wije. — Ssrjedź dźiwjeho lěßa ßy, hdźež wot ſtareho cźaßa ßem scheri. Schtomy ßo ſhibuja — njeßkyſchisch ſtonanje lěßnych duchow? — Schto ßo ſatrubi, kaž ſ trubu ßudneho dnja! To tón ſtary hajnik woła, kiž bu jow něhdy ſaraženy. — Tak a hinak cźe scheri, a hdyž ßo njepſcheßwědźisch, dha też tam wopravdźe scheri. — Na Kupjanſkim maſch kruch lěßa, kiž ßo „ſchěna“ mjenuje, w dobrej ležomnoſcźi, ſ rjanym drjewom. K połodnju wot „ſchěny“ ßu Sdźerjanſke haty. Tam w „ſchěnje“ Njela woła. Pschetož zyłu nóz w lěcźe ßłyſchisch tam dyß a dyß wutły ſynk, kaž hischcźe jón najſkerje ßłyſchał njeßy. Też ja ßym jón ßłyſchał a dołho w njewěſtoſcźi był, schto móhło to bycź, doniž ßo ſkónczuje wukopa, ſo je w Sdźerjanſkich hatach jedyn (traſch je jich tam też wjazy było) humpak (Ardrea stellaris). Tutón ptak ſe ſplaha cźaplow ma ßwoje mjeno po ßwojim hłoßu: hump, hump. Wón tykuje mjenujzy ßwój pyßk do wody a duje potom. Tak naſtanu błuke ſynki a ßylniſche, hacź hdyž kruwa rnje. Dale hacź tſi ſchtwórcź hodźiny je ßłyſchach. Hdyž bě humpak ſatſěłeny, Njela wjazy njewokaſche.

Tajkim lokalnym scherjenjam ßo druhdy ſ wotpohladanjom měſto pſchipokaja. Hajnik, kiž ma w „ſchěnje“ rjane drjewo, je pſches Njelu pſched paduchami bóle wěſty. A hdyž ßo haty puſchcźeja, je temu, kotremuž ßłuſcheja, lubo, ſo tam Njela scheri, hewak bychu ſterje ryby kradnyli.

Wſchako mamy też ſtajne wódne scherjenja: wódnych mužow. S wonka wody hischcźe mamy pſchipokdnizy, pſchemjeńki, kubuſchcźiki, ſmije, khodojte a druhe Sserbam derje ſnate scherjenja.

Spomnicź hischcźe dyrbju na někotre też jara ſnate scherjenja, na kotrej běch hacź dotal ſabył, mjenujzy na kalne a na wiſchnjaze scherjenja, kaž też na tamny hłóß, kiž něhdy wokoło delnyo-hórcźanſkedo mosta wołaſche: „ſlě je a hórje hischcźe budźe“, a ſkónczuje na to, ſo tam najbóle scheri, hdźež kłěba w domje nimajn.

Wschelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Sběrka ſa naſch luby ßerbſki dom je, kaž ſhonichmy w poßłednim tydźenju zyle rjenje ſpěchowała. Jenož jara wobžarowacź je, ſo je ßo tak mało Sserbow pohnucź dało, ſo bychu pſches to, ſo wjetſchi dar pak na dobo, pak po dźěłach w dłeſchim cźaßu, wopruja, cźeſcź a prawo „ſakładnika“ abo też „ſakożerja“ ßerbſkeho doma dozpěli. Něchtóſchkuli ßo praſcha, schto budźe poſdźiſcho ſ wužitkom, kotryž naſběrane pjenjesy ponjeßu. Hlej, cźim prjedy budźe dom naſch bjeſe pjenjeźka dołho na nim, cźim prjedy budźe ſapocźecź žohnowanje do Sserbow wuliwacź. Potom budźe móżno, ſo ßo pſches dom mjes mnohimi druhimi dobrotami, naſchim khudym bratram też ta dobrota kóżdu njedźelu doſtanje, ſo naſche „Pomhaj Bóh“ do jich domow darmo dóńdźe a ſo na tajke waſchnje jim hłód a lacźnoſcź po njebjeſkim khlěbje pomha ſpokojicź. Duž widźiſch, hdyž wopruješch ßwój dar, dha cźiniſch wopravdźity ſkutk kſcheſcźanſkeje luboſcźe.

— Naſch lubowany khěźor ßwjecźeſche ſańdźeny pjatk ßwój 40. narodny dźeń. Bóh ſpożcź jemu ſa nowe žiwjeńſke lěto wobſtajnu cźerſtwoſcź a ſtrowoſcź a wuliwaj wſchědnje ßwoje žohnowanje na jeho kuješenje k ſbožu naſcheho wótzneho kraja a wobradź jemu wjeßele njekaženeho měra też w tutym lěcźe!

Sso poſběhń k njebju!

Hłóß: Ja ßym na Khrysta krawne rany.

Poſběhń ßo duſcha ſ twojej myßlu,
Jeſuß cźi njebjo wotſamka.
Jow khodźiſch hiſcheźe w wſchelkim cźěßnu,
Tam kóńz je wſcheho bědźenja.
Sso poſběhń, k Bohu, k wěcźnoſcźi,
Tam pſchińdźeſch junu ſawěcźi.

O, wobhladaj ßej ſemju nětko,
Kaž Ejden měſto putniſke,
Ta ſańdźe, a ſchtož na nej, wſchitko,
Hdyž tutón cźaß tu pſchestanje,
Hdyž tehdom ſ rowa poſtanjeſch,
Praj cźłowjecźe, hdźe woſtanjeſch?

So njebjo je, a hela cźěmna,
Cźi ſ Božoh' ßłowa ſnate je,
Hdźež kóżdy něhdy ßwoje měſtna,
Bohaty, khudy doſtanje,
Jenož ſ tym wulkim roſdźělom:
Tón cźwilu, tamny ſbóżny dom.

Chzeſch do njebja, ty też pſchińcź k měrej,
Hdźež Lazaruß měr, radoſcź ma,
Hdźež jeho ert ſe ſbożownymi
Něłk wjeß'le ßłódkoſcź wužiwa.
Budź ſprawny, bohabojaſny,
Dha hižo tu, kaž w njebju ßy!

We njebju žiwjenje je lěpſche,
Tam kraßnych kubłow na doſcź je.
Bóh chze nam podacź něſchto rjeńſche,
Schtož wěcźnje naſche woſtanje,
A w njebju naſche ſbože je
A w njebju naſch dźěl woſtanje.

Sso wotwucź jeno tutej' ſemje,
Ty njebja žadna wutroba,
Dha ßy hižo tudy ſbóżna rjenje
A twoja žałoſcź pſchestawa,
Najrjeńſcho budźe hakle tam,
Hdyž dóſchoł ßy dom k njebjeßam. E. H.

Sa naſch ßerbſki dom

je ßo w lěcźe 1899 dotal nahromadźiło: 30 hr. 60 np.
Dale darichu:
G. 1 hr., E. B. 50 np., S. A. 20.
Hromadźe 1 hr. 70 np.
S dźakom kwituje **J. Gólcź,** redaktor.

Dalische dobrowólne dary ſa wbohe armeniſke ßyroty:
w Hodźiſkej woßadźe:

Sch. ſ. H.	2	hr.
F. ſ B.	2	=
H. ſ H.	1	
Hromadźe:	5	hr.

W mjenje wbohich ßyrotow praji wutrobny dźak
Gólcź, redaktor.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 6.
5. februara.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Njedzela Sexagesima.

Joel 2, 12.

Wobroczcze ßo ke mni s zyłej wutrobu.

So bjes sprawneje a wěrneje pokuty žana nadzija wodawanja njeje, to wuczi naß ßwjate pißmo wschudze. Po tajkim je trjeba, so kschescijanska duscha, kotraž chze wodawanje ßwojich hrěchow wěsta bycz, derje srosymi, kajka je wěrna pokuta, a so je wona ju swuczena. Wěrna pokuta pak ßo njemóže s człowiskich myßlow, ale jeniczzy s Božeho ßłowa pósnacz. Po tym je wona pscheměnjenje hrěschneje wutroby psches Božu hnadu, Božeho Ducha a Boże ßłowo a wobsteji w wutrobnej srudobje wo tón se sakonja pósnaty hrěch a w troschtnym dowěrjenju na saßłużbu Khrystußowu jako na sbóżnika zyłeho ßwěta, s czehož pschindze wěrne stejenje sa nowym, ßwjatym a bohabojasnym žiwjenjom. Hrěch je wotwobroczenje wot Boha, pokuta pschiwobroczuje k njemu. Kaž puczowar, kiž ßo wot praweho pucza sabłudzi, hdyž to pytnje, pucz saßo pyta, tak ma ßo s pokutnym. W pokucze ßo saßlepjeny rosom rosßwěczuje, so człowjek, kiž bě prjedy wot czerta a wot ßwěta wobkusłowany, do ßo dze a saßo k ßebi pschindze kaž shubjeny ßyn. Tež wola ßo pscheměni, so człowjek, kiž je prjedy ßwoje wjeßele w hrěchu namakał nětko jón s wutrobu hidzi, na njón se ßylsami spomni a ßo srudzi a tyschi. Prjedy bě jemu kschižowany Khrystuß wscho jene, w pokucze pak budze Khrystuß jeho najkraßnische sloto, jeho wutroby schaz, troscht a sboże; prjedy bě jemu ßwjate žiwjenje hłuposcz a ludanstwo, nětko je jemu wschědne žiwjenje. Móžesch tajke žiwjenje se schczěpjenym schtomom pschirunacz, kiž je s pola do sahrody pscheßadzeny, swobrěsany a s dobrym prutom wuhotowany. Wostanje drje schtom tón ßamy, kiž bě prjedy, tola je pscheměnjenje wulke, tak derje snutskowne kaž swonkowne, a wón pschinjeße nětko hinasche płody hacz prjedy. Tak je pokutny hrěschnik s hnadnej Božej ruku s czertowego kralestwa do hnadneho kralestwa Jesom Khrysta, s hrěcha do prawdoscze, se ßmjercze do žiwjenja pscheßadzeny. Wón je psches pósnacze hrěchow se sakonja morjeny a psches wěru s Khrystußom woživjeny, tak so móže wón prajicz: Ja ßym žiwy, niz pak ja, ale Khrystus je žiwy we mni. S teho hižo ßo wujaßni, so tajke pscheměnjenje ßo njestanje w ßłowach a se swonkownym sdaczom, ale w wutrobje. Wutroba je žórło, kotrež je s hrěchom womasane. Duž dyrbi ßo tež czisczenje tam sapoczecz. Wutroba je pschewobroczena. Duž dyrbi wona wobroczena bycz. Wona je saczmita. Duž dyrbi ßo rosßwětlicz. Wona je stwjerdnjena. Duž dyrbi womjehkuycz. Czertowa helska móz je ßo do najnutrnischeje dusche saczischczała. Duž dyrbi tež njebjeska móz a Khrystußowy dych tam doßahacz. (Jerem. 4, 14; Joel 2, 13; Jes. 29, 13. 14; Ps. 51, 19.) Dale njeje pschewidzecz, so tón Knjes zyłu wutrobu žada. Wobroczcze ßo ke mni s zyłej wutrobu, praji wón. K temu ßłuscha, so je pokuta mjes ludami, so s njej khutnje a wutrobnje měnisch, dale, so wopomnjenje hrěchow niz jeno w sachodnych myßlach njewobsteji, a so jene wóczko njesložisch na Khrysta, kschižowaneho, w duchu

pak na mamon a ßwět; napoßledku, so njewobkhowasch ßebi žadyn hřěch, ale so ßo tež lubowanym a ßwuczenym hřěcham wotrjekujesch a so ßo ſ nimi njeroßžohnujesch kaž ſ dobrymi pſcheczelemi ſ tym žadanjom, je bórsy ßaßo widjecz, ale kaž ſ najhórschimi njepſcheczelemi. Wěrna pokuta je wobnowjenje kſchczeńſkeho ßluba, w kotrymž ßmy ßo czertej a wschěm jeho ſkutkam wotrjekli a pſchißłuſchnoſcz na ßo wſali, ßwoje žiwy dny Bohu ßłužicz w ßwjatoſczi a prawdoſczi, kotraž ßo jemu ſpodoba. K temu pomhaj nam, luby Knježe a Božo. Hamjeń.

Ja k tebi du! Mje, Božo, horje wſmi,
Kiž ty mje ſtworił ßy.
„Ssem ke mni pój, ßo wotrjekń ßwětewi!"
To jene žadasch ty:
Ja wutrobu czi k darej noſchu,
Czin, ſo je cziſta, to cze proſchu.
Ja k tebi du.

Najeczi.

Wobrazki po ſtarych Pójnańſkich ſapiſkach.

I.

„Hnydom jeho wohladasch. Dóńdźmoj jenoż hiſchcze po ſenym ſkhodźe dale horje, a k ranju wuhladamoj kónz lěßa prěnje wóhnjojte pruhi. Tež wczera ßym jeho wuhladał krótko do teho, ſo ßym po ßedmich ſwonił. Bóh ſpożcz, ſo njeby ßo nam pſche jara bliżił!"

Sswižny ſwóńk, hacz runjez hižo wobſtarny, khwataſche po wuſkim ſkhodźe dale horje; fararjez knjes broſdźeſche ßo ſa nim.

„Ach — tam wón hižo ſtejí," ſawoła ſtary, ſe ſchědźiwej hłowu pſches wokno won ßo nakhilo a na czěmne, nózne njebjo hladajo. „A — to je komejt (hwězka ſ prutom), kotryž nam mór wěſchczi!"

„Hlejcze jenoż, kak pruhi ßwětła wokoło ſnutſkownej hwězki ſmahuja, jako bychu ſe mozy wußywałe. By-li wón runje ſtał, jako mjecz, dha była nam wójna wěſta. A by-li wón był ſwjaſany, jako prut, dha by nam drohotu pſchipowjedał."

Lěborka ſady nózneho lěßa ſtejeſche ßwjatocznje rjany komejt w nalětnich namódrojtych ſerjach na njebju. Sswoju hłowu běſche tale hwězka ſpodźiwnje ſakrywa ſ rjanej czeczerojtej krónu ßamych ßwětłych pruhow.

„Haj, ſpodźiwna wona je", měnjeſche fararjez knjes, „tola niz tajka, ſo móhł ßo nabojecz abo ſo mohło ßo czi ſtacz."

„Ach," měnjeſche ſdychujo ſtary, „wjeledoſtojny knjes licži hiſchcze k młodym, ale na mojej hłowje wotpocznje někotre lětko a pod nimi někotre a tež hórke naſhonjenje. Hdyž běch hiſchcze mały, běſche to w lěcze 1630, tehdy pokaſowaſche hwězka ſ prutom do Schwejdſkeje, a dołho njetrajeſche a Schwejdojo tu běchu a palachu a rubjachu a ſapuſczichu naſchu wjeß. Někotre lětko poſdźiſcho, hdyž běſche hroſna wójna wěry dla, ja to ženje njeſabudu, kak je mje mój njebocżiczki nan, Bóh budź jemu hnadny a ßmilny! na ruku wſał a kak je wón na hwězku pokaſał, kotraž tam ſa wětrnikom ſtejeſche, a kak je prajił: „Hólzo, widźiſch ty tamnu hwězku ſ kornarjom a ſ kwiczom, kaž ma tón, kotryž ßußodow na pſchewodźenje proßy? To je hwězka, kotraž nam mór pſchipowjeda! Kornar je mólczki a kwicz je tež mólczki. Duž drje žane wulke mrěcze njebudze. Dźenßa pak, wjeledoſtojny knježe, ſdatej ßo wobej nimale wulkej. Bóh budź nam hnadny!"

Fararjez knjes hladaſche ſamyßleny na bóle a bóle ßo poſběhowazu ſpodźiwnu hwězku. Czapku běſche ßebi ſejmował, jako ſwóńk ſaſwoni.

„A dale," ſarěcza ſwóńk potajnje bojaſliwje k fararjez knjeſej pſchiſtupjo a na khězu kónz měſta pokaſujo, „nichtó njedyrbi Boha ſpytacz. Mi ßo hižo dawno ſpodobało njeje, ſo njeje wyſchnoſcz ſakrocżika. Dźeń wo te dnja wot jutrow ßem je ßebi ſtara Hilža ſe ſchpitala wſchědnje rano ßwoje ſmorſchczene mjeswoczo w hacze wumycz ßměła. Schto je ſ tym ſbywało? Jeje mjeswoczo je wopravdźe wo wjele womłódnyło, ale hat je ßo ſ hroſnym ſchěrym wodźeczom pokrył, runje tak, kaž ßym to też ſa ßwoje młode lěta pola naß we wßy wuhladał a bórsy po tym mějachmy tam mór."

„Swóńkez Bohuwěro! Swóńkez Bohuwěru!" napominaſche fararjez knjes duzy dele po ſkhodźe. ßwój porst pſches ramjo poſběhnywſchi a ßo ſ hłowu na poł naſad wobroczjwſchi. „Njeßudź! Kak móżeſch ſtaru Hilžu ſa khodojtu měcz a wudawacz! Tajke ßo dale powjeda, a žałoßne wußudźenje ßo nětko bórsy ſtanje, hdyž je ßo prawo ßudźenja młodemu knjeſej doſtało."

Swóńk wjeſche ſ hłowu.

Fararjez knjes njeběſche jeho ſměrowacz mohł. Kaž ßo huſto ſtawa: teho, kotryž běſche druheho ſměrowacz chzył, běſche ſtaroſcz ſajała. Delka póßła fararjez knjes ſwóńka do komory, ſo by jemu měchi teptał. Wón pak dźěſche do czěmneje zyrkwje, a bórsy ſaklinczachu byrgle a tamny, nimale hiſchcze nowy, a tola wot tóždeho tak lubowany khěrluſch ſchumjeſche pſches zyrkej: „Nětk poruez Bohu ßwěru!"

A tola mějeſche wjeczor wſchitkich ſ nowa rosbudźicz!

(Pokracżowanje.)

Biblija w ptaczim hnězdze.

Na ſelenym brjoſy Schprjewje leżeſche rjane burſke kubło. Teßamo ßłuſcheſche Jurkez ßwójbje, kotraž ſe ſeſtarjeneju ſtarſcheju a jeju ßyna Bohuwěra wobſtejeſche. Starſchej běſchtaj bohabojaſnej a pobożnaj. Jeju heßło bě: Jakmożnu dawacz, njewobkhudźi a kemſchi khodźicz, njekomdźi. Žadyn pucżowar bjes wokſchewjenja a žadyn khudy bjes podpjery ſ jich doma njeńdźěſche. Njedźela bu pola nich ßwjeczena a w czeſczi dźerżana. Pilna burowka da hižo ßobotu wſchitko ſa pſchichodny dźeń pſchihotowacz, ſo njeby žana ſ jich ßłużobnych w Božim domje pobrachowała. Runje tak ſtaraſche ßo jejny muž ſa wotroczkow. Ssobotu po wjeczeri wotpocżowaſche kóżde dźěło. Wſchitzy domjazi ſhromadźichu ßo w jſtwi. Bur czitaſche ſczenje na pſchichodnu njedźelu a tale mała domjaza woßada ſaſpěwa někotre duchowne a lubosne khěrluſche ßebi k natwarjenju a Bohu k czeſczi. Knjeſowy dźeń bu jako dźeń prawcho wotpocżinka ſa czěło a duſchu ßwjeczeny. Na nim ſkhadźowachu ßo w Jurkez domje pſchecżeljo a dobri towarſchojo ſ bliſka a ſ daloka. S tutymi wokſchewiſchtej ßo ſtarſchej ſe wſchelakim rosręczowanjom. Jeju ßyn poßłuchaſche rady na dobre ßłowa, kotrež ßo pſchi tutej ſkładnoſczi ręczachu. To bě jemu lubſcho hacz ßydanje na piwnych ławkach, hdźež ßo młody lud jeho runjecza ſabawjeſche. Wón bě wjele radſcho doma pola nana a maczerje abo dźěſche won do Božeje ſtwórby. Tam pſchekrocži ſelene hona abo poßłuchaſche na wjeßełe ſpěwy ptaczkow w khłódnym haju. Tak ſawoſta hodźiny dołho ßamlutki wonkach a bliżeſche ßo hakle domoj, hdyž wjeczorne ßměrki krajinu wobdachu.

Boże żohnowanje wotpocżowaſche na wſchěm Jurkez kuble a Boži měr knjeżeſche w domje a we wutrobach jeho wobydlerjow. Takle bě w Jurkez ßwójbje někotre lěto ſboża a měra ſaſchło. Dha wudyri tamna njeſbożowna wójna, kiž tſizyczi lět dołho němſki kraj krjudowaſche. Wójnſki njemér też do Łużizy ſaczahny. Do lubosnego ßwjeczenja njedźele mějeſche ßo ſrudźba a ſkórżba na ſky czaß. A hdyž pſchecżeljo a towarſchojo na wopyt pſchiińdźechu, ręczeſche ßo jenoż wo ſatraſchnych ſapuſczenjach, kotrež ßo wſchudźe ſtachu. Njepſchecżelſke wójſka wſchudźe żałoßnje ſakhadźachu. Wone žadachu wulke dawki a nuſowachu burow k czeżkemu dźěłu. Pola njemóżachu ßo ſkoro wjazy wobdźěłacz. Zně buchu jim kradnjene. Měrni wobydlerjo buchu wot hrubych wojakow czwilowani a wurubjeni. Někotry łużiſki bur dyrbjeſche ßwój dom a dwór wopuſchczicz, dokelž ßwoje wobßedźenſtwo wjazy wobknjeżicz njemóżeſche. Jurkez ſtarſcheju bě też jene njeſbože po druhim potrjechiło. Też do jich domu bě pomałku nuſa ſaczahnyła. Wonaj ßo pſchezo mózniſcho k njebjeſkemu wótzej wołaſchtaj, kotryž ßamlutki jimaj pomhacz móżeſche. A tón Knjes wußłyſcha jeju prośtwu w tym, ſo jeju pſched najwjetſchej nuſu ſakhowa a w prawej hodźinje ſ tuteho hubjenſtwa do tamneje wěcznoſcze wotwoła.

Po ſbożnym domojhiczu ſtarſcheju wſa jeju ßyn Bohuwěr pſchedołżene kubło horje. Ale wone njechaſche a njedyrbjeſche ßo jemu radźicz, toßame ſdżerżecz a je połepſchicz. Bjesbożna wójna pſchezo wjetſche woporу żadaſche a pſchezo wjetſche njeſbože pſchinjeße. Haj, bórsy tak daloko pſchiińdźe, ſo dyrbjeſche ßo wbohi młodżenz rosßudźicz, ſtarſchich herbſtwo wopuſchczicz a do zuſby czahnycz, ſo by tam ßebi pſches ßwojej rukow dźěło ßwój wſchědny khłěb ſaßłużił. Prjedy pak, hacz by dom a dwór wopuſchcził, hdźež běchu ßo ſbożowne lěta jeho dźěczatſtwa a młodoſcze minyłe, chzyſche k najmjeńſchemu jedyn drohi ſchaz derje ſkhowacz, ſo njeby do rukow dźiwich njepſchecżelow padnył. Bě to wulka ſtara bi

blija, w kotrejž mjena jeho starschich, dźěda a wowki stejachu. S tutych knihow bě nan na kóždym dnju tym ßwojim prjódkczitał a na wutrobu kład. W tutej bibliji bě Bohuwěr někotru historiju czitał a s njeje někotry rjany schpruch nawukmył. Na tute knihi bě jeho mrějaza macz pokasała. Wón hischcze dźenßa jejne ßłowa żohnowanja a poßlednje napominanje: „Sskowo teho Knjesa budź twojich nohow ßwěza a ßwětło na twojim puczu“ ßłyschesche, kotrež bě wona s tschepotatym hłoßom prajiła. Tute knihi njeßmědźachu do druhich rukow padnycz a k shubjenju hicz. Bohuwěr pak je tež njemóješche jich wulkoscze dla ßobu wsacz, a dokelž nětk daloko prjecz czehnjesche a njewjedźesche, hdźe dyrbi hicz a hdźe budźe ßwój nowy statok namakacz. Wón chzyshe tehodla tu bibliju na tajtim městnje skhowacz, hdźež by ju w lěpschim czaßu saßo namakał a ßo na njej swjeßelił. Ale hdźe? Tak myßło stejesche pched khěžu a posběhny ßwojej wocži kaž modło k njebjeßam. Dha wuhlada na wjeřschku wulkeje lipy jene ßrócze huěsdo. Hnydom pschiúdźe jemu do myßlow: tam horkach na tym schtomje pched wokuami budźe moja luba biblija najlěpje skhowana. Khwatajzy saléšy tehodla horje na lipu, skhowa ßwój najlubschi schaz do mocha a hakßow teho huěsda.

Hdyž bě s tym hotowy, myßlesche ßebi s měrnischej wutrobu, kak by nětk w Božim mjenje ßwoju miku domowinu wopuschcził. Ssrjedź stwy padny na ßwoje kolena a proschesche teho Knjesa, so by jeho wonkhód s wótznecho doma a nutskhód do zusby sakitał a pożohnował. Na to wopyta hischcze junkrócz rowaj ßwojeju lubowaneju starscheju. Horze ßylsy krjepichu tutón czichi bleczk semje. Tola wón ßo w ßwojej wulkej srudźbje zyle Bohu poda. Wón wjedźesche a wěrjesche s zyłej wutrobu, so njebudźe jeho Bóh, kiž ptaczki pod njebjeßami naßyczi, a lilije na polu wobleka, wopuschczicz. A tak czehnjesche wón, khudy na seńskich kubłach, ale bohaty na smužitoscži a nadźiji, s czicheho statoka won do dalokeje zusby. (Pokraczowanje.)

Na khejzorowe narodniny 1899.

Sskawny wjeřcho němskoh' splaha
A tež Sserbow naroda!
Sa Tebje dźenß k njebju maha
Ludow horza modlitwa.

Wot horow hacz k brjoham morja
Dusche proscha sa Tebje,
W dźaknej luboscži ßo horja,
Pscheja sbože njebjeske.

Hdźež profetu falschnoh' maju,
Sbóżnika ßy předował.
Ssy w njewěrjazym kraju
Kschescżijanstwo wusběhał.

Łamał móz tam jeczibjelsku
Czistu wěru wusnajo,
A tu zyrkej evangelsku
Sswjecził Khrystej poruczo.

Ludy khwala Božu hnadu,
Wosjewjanu na Tebi,
Kiž pched belijalskej radu
Tež bu w zusbach s krywom czi,

Dźěsche s Tobu na te khołmy,
Na te hory ßwjatoczne,
Swjasa wichory a żołmy,
Morjow strachi hrożate.

Wospjet njebjow kral budź s Tobu,
Schkitnj Tebje pched horjom;
Żohnowanja na wutrobu
Sczekaj sa twój zyły dom!

S dźakom ßwěru pschikhileny
Twój lud wostanje czi wschón.
Wostań Bohu poruczeny
Na wschě pschichody Twój thrón!

*

Wschelake s bliska a s daloka.

— Narodniny naschcho lubowaneho khěžora ßu pjatk tydźenja wschemu ßwětej pokasałe, kak kruty swjask wěrneho a ßwěrneho pschecżelstwa khěžora s němskimi wjeřchami sjednocza. To je sawěscze tež mózny sawdawk sa to, so ßo ßwětej dale żohnowanja měra wobkhowaju.

— Wuczeřske městno w Stróži pola Hucżiny ma ßo w bližschim czaßu s nowa wobßadźicz, dokelž ßo ku. wuczeř Domaschka do Luha pscheßydli.

Jesu, dusche wjeßele.*

Jesu, dusche wjeßele,
Sskódki Jesu!
Sbóżnoscz w mojej wutrobje,
Sskódki Jesu!
Mojich myßlow wěstoscz je
Sskódki Jesu!

Na tebje ja spominam,
Wumożniko!
Jenož tebje požadam,
Wumożniko!
Pschi tebi bycz żadoscz mam,
Wumożniko!
Jesu, wumożniko.

Lubosnische niczo njej',
Hacz ty luboscz!
Pschecżelnische niczo njej',
Hacz ty mikoscz!
Sskódsche tež tu niczo njej',
Hacz ty ßkódkoscz!
Jesu, ßkódka luboscz!

Napaß a sczin ßytoh' mje
S njebja khłoschczoh'!
Lacżny ßym, duž napow mje,
Dusche móschto!
Budź mój měrnik sa duschu,
Měr wschěch duschow!
Jesu, měr wschěch duschow.

Ja ßym khory, poßylń mje,
Twoja ßylnoscz!
Wutły ßym, pój, wokschew mje,
Sßkódki Jesu!
A hdyž ßym w mrěczu, troschtuj mje,
Dusche troschtać!
Jesu, dusche troschtać! E. H.

* Khěrlusch, se prastarych Žitawskich spěwarskich, tež starych Draždźanskich pschekoženy.

Ja, tón Knjes, twój Bóh, ßym jedyn ßurowy Bóh, kiž tych starschich hrěchi domapytam na jich dźěźoch.

Wo potajnstwje jeneje Veronískeje czorneje wěže ßo ßlědowaze pische: Raúsche ßłónzo hižo wjeřschki Veronískich wěžow wobßwětli, jako dwaj młodaj semjanaj, wujej, kotrejž starej ßwójbje pschißłuscheschtaj, Giulio a Antonio, s jeneho doma wustupischtaj, w kotrymž běschtaj zyłu nóz ßedźo hrakoj.

Poßlednischi ujesboże sakliwasche, kotrež běsche jeju wobeju pschescżěhako; prěúschi pak ßo na tym wjeßelesche, a jako jemu jeho pschecżel poroki czinjesche, wón dźesche: Ja tebi dyrbju, hacz runjež je mi sakasane, potajnstwo ßobudźěliczz: „Ja ßym psches měru bohaty; ty dyrbisch moje pokłady widźecz; pój so mnu!“

Giulio ßwojeho pschecżela k czornemu, czěmnemu hrodej dowjedźe, kotrehož murje rěka Etsch wobschumi, a s nim do stareje wěže horje dźěsche. Czisczе horjekach k durjam pschiúdźeschtaj, kotrež Giulio wottamkny a kotrež do małeho wjelbowaneho ruma wjedźichu, kotryž běsche woßrjedź psches murju dźěleny. S dótknjenjom

potajnego pjera ßo ta ßama wotewri a do jſtwy, ſe wſchěmi móžnymy pokładami a bohatſtwami napjelnjeneje, puſchcźi. Antonio ßo dźiwaſche a Giulio jemu prajeſche, ſo ßu tute bohatſtwa wot wjazy narodow nakopjene, ſo je jemu jeho nan tuto potajnſtwo na ßmjertnym łožu ſjewił a paduchow ßo bojecź njeje trjeba. „Dótkń ßo ſ mjeczom tamnego kuſka żeleſa, kotrež kaž ßo ſda durje wotewri, ale budź jara wobhladniwy“, wón pſchiſtaji. Antonio to cźinjeſche, a hlaj, hnydom ßo ſpódk wotewri a cźorna hłubina běſche wohladacź, w kotrejž delekach żołmy rěki Etſch howrjachu. Kończojte żeleſka běchu tak pſchiprawjene, ſo wone njeſbożowneho, kiž do tuteje hłubiny dele padźe rostorhachu. Tak rucźe hacź běchu padaze durje zaczinjene, móżeſche ßo na nich ſe wſchej wěſtoſczu khodźicź. Giulio na nje ſtupi, ſo by to temu pſchecźelej wopokaſał. Ale tón ßamy khětſje ruku wupſcheſtrje; żałoſtny kſchik ßo ſaßkyſchi a Antonio ßam ſe jſtwy krocźi.

Bórſy na to żołmy rěki Etſch niże Verony ſkónzowane a rostorhane cźěło Giulia k brjohej cźißnychu. Powjedaſche ßo, ſo je wot rubjeźnikow morjeny, a jeho kubła Antonijej pſchipadnychu, kotryž da ſ wulkej prózu ſa mordarjemi pytacź a wot ſtego ßwědomja cźwilowany hubjene źiwjenje wjedźeſche. Wón ßo woženi, ale jeho żona jemu źiwjenje hiſchcźe k wjetſchej cźwili ſcźini, tak dołho hacź ju ßmjercź prjecź njewſa. Jenu dźowku mějeſche, Bianku ſ mjenom, kotraž ßama ſamó, pokhmurjene wobliczo mordarja trochu rosjaßnicź. Bianka běſche ßwojeho nana wobkedźbowała, kak wón huſto do teje wěże khodźi; raz ſa nim dźěſche a te bohatſtwa wohlada. Antonio pak po něczim wſcho do pinzy ſnoßy a tu wězn ſamkny. Bianka wotroſcźe, ale wo widźanym mjelczeſche. — Młodźenz ſ najwoßebniſcheje ßwójby Bianku ſeſna, ju lubowaſche a wonaj běſchtaj na tym ßo woženicź, mjes tym pak nan wumrje. Lěto poſdźiſcho ßo Bianka a Lorenzo ſwěrowacź daſchtaj; zyłe měſto ſe ſpodźiwanjom wo rjanymaj ßlubjenymaj powjedaſche a wo bohatſtwach, kotrež w ßwojich hrodach mataj.

Jedyn dźeń Bianka młodemu mandźelſkemu powjedaſche, ſchtož běſche jako dźěczo widźała, a ſo na tym měſcźe hiſchcźe wjele wjazy bohatſtwow leži. Lorenzo ju nawabi, ſ nim do ſtareje wěże hicź, ſo byſchtaj wo tamniſchich pokładach ßo pſcheßwědczikoi. Wonaj bjes prózy potajene pjera njewocźiniſchtaj a do małeje jſtwicźki njepſchińdźeſchtaj. Lorenzo ſ jenej ruku ßwoju młodu mandźelſku wopſchijawſchi a ſ druhej na to żeleſo, kotrež ßo ſdaſche durjowa klinka bycź, dyri. Durje ßo wotewrichu; żałoſtnje ßo ſawoła; wſcho bě cźicho.

Dwaj dnaj poſdźiſcho běſche kathedrala (wulka zyrkej) w Veronje cźěmna wubita a jaßnje wobßwěczena a Boża mſcha ßo k dopomnjeczu na Lorenza a Bianku ßwjecźeſche.

Rybazy běchu jeju cźěle żałoſtnje rostorhanej w żołmach rěki Etſch namakali. H.

Wěry ßwěrnoſej evangelſkeje kuchařki.

Na Hamburgſkim Guſtav-Adolfſkim ßwjedźenju powjedaſche duchowny Gujer ſ Marſeille w Franzowſkej wěrny podawk, kotryž je ßo cźichi pjatk lěta 1895 podał.

W bohatej ßwójbje teho měſta ßłużeſche evangelſka żona ſa kuchařku, měſto teho ſo běſche jeje mandźelſki w tym ßamym domje ſa pohoncza. Mandźelſtwo běſche ſakońſzy na ſtawniſtwje wobſamknjene a w evangelſkej zyrkwi pożohnowane. To ßo kathołſkim duchownym njeſpodobaſche. Woni chzychu k temu dowjeſcź, ſo by tež hiſchcźe kathołſke wěrowanje ßo měło a duž ßo ſady knjenje doma ſtajichu. Duž wona evangelſku kuchařku k ßebi ſawoła a dźeſche: „Ja ßym ßłyſchała, ſo ſtaj wój jenož na ſtawniſtwje a w evangelſkej zyrkwi wěrowanaj. Tajke mandźelſtwo kſcheſcźijanſke njeje. Pak dajtaj ßo hiſchcźe w kathołſkej zyrkwi ſwěrowacź, abo pak dźijtaj ſ mojeho domu. Ja wamaj radźu, pſchemyßłtaj ßebi tu wěz a wopomńtaj, ſo wój, hdyž budźetaj ſe ßłużby puſchcźenaj, we żanym kathołſkim domje ßłużby njenamakataj, pſchetož ja tu wěz dale powjedam a budźtaj teho wěſtaj, ſo nichtó ludźi do ßłużby njewoſmje, kiž ßu w dźiwim mandźelſtwje źiwi a maja njemandźelſke dźěcźi.“ To běſche jimaj pſchewjele. „Schto?“ ſawoła kathołſki Franzowſa, „moja żona njedyrbjała moja prawa mandźelſka bycź a moje dźěcźi njemandźelſke, dokelž njejßmój ßo wot kathołſkeho duchowneho ſwěrowacź dakoj.“ Muž a żona ßo rosßudźiſchtaj, potom wuprajiſchtaj: „Pak Wy wo kathołſkim wěrowanju mjelcźicźe abo mój dźemoj ßwoje pucźe.“ A to ßo ſta. Ta knjeni ſpyta jeju hiſchcźe pſches hroźenje ſatraſchicź. Wſchitko pak běſche podarmo. Kuchařka w ßwojim wobſta; wona praji, ſo ßwojej wěrje ßwěrna woſtanje. Jejny mandźelſki běſche ſ tym pſches jene. Wobaj ſe ßwojeje ßłużby dźěſchtaj, runjež běſche to dobra ßłużba była. Pſches duchowneho Gujera wonaj hiſchcźe tón ßamy dźeń druhu ßłużbu namakaſchtaj. Wón bu dźěłacźeř a wona do piwarnje ſaſtupi, hdźež mějeſche bleſche cźiſcźicź. Duž wſchak ßo tak derje njemějeſchtaj kaž prjedy, ale wobaj ſtaj ſbożownaj a njewobżarujetaj, ſo ſtaj wutrakoj. Wonaj ſtroſchtnje do pſchichoda ſhladujetaj, a Bóh jimaj wěſcźe jeju ßwěrnoſcź ſapłacźi.

Jeſuß dobry paſtyř.

Hłóß: Jeſuß moja nadźija.

Stadło ſ jenym paſtyrjom!
Ach kak budźe derje tebi,
Hdyž pod lubym Jeſußom
Paſtwu, pożadanu ßebi,
Smějeſch tam we wěcźnoſcźi:
Jeſuß da, ſchtož polubi.

Je tón dźeń ßnadź daloko?
Hižo ſeleni ßo paſtwa,
Hižo bliźi kraßnoſcź ßo
Knjeſowa a woła ſ jaſtwa.
Wěř, o ſprózna duſcha mi:
Jeſuß da, ſchtož polubi.

Pſchińdź, o ßwěrny paſtyrjo,
Pytaj wſchitke wowzki twoje,
Kiž ßu ſabłudźiłe ßo,
Pokoj je na ramjo ßwoje!
Njebudźmy we bojoſcźi:
Jeſuß da ſchtož polubi.

Hlaj, ßo hižo ſhubjuje
Mrokota pſched ßwětłym ranjom,
Puſty ßyn ßo łonjuje,
Pſched tobu żno ſ pożadanjom,
Wjeßeljo ßo ſerniczki:
Jeſuß ßłowo dźerźi cźi.

Nowy dawno cźakaja;
Kroſcźe ßo wy morwy koſcźe,
So ßo bórſy wotewrja
Durje wam ſe ſachodnoſcźe!
Proch ßam Jeſuß wożiwi:
Jeſuß ßłowo dźerźi cźi.

Nowy dźeń nam ſeſkhadźa!
Jeſuß Khryſtuß, ßłónzo jaßne,
Zyłej ſemi poſkicźa,
Sbóżnoſcź ßwoju, ſboże kraßne,
„Měr budź ſ wami!“ ſtrowiwſchi:
Jeſuß da, ſchtož polubi.

J. Bartko, k. em.

Něſchto k rospominanju.

Wuſnacźe wulkeho muża.

Wulki muž bě pſchirodoſpytnik Iſaak Newton. Jeho wuſnacźe je ſcźěhowaze: Ssym w mojim źiwjenju dwě ważnej wězy nawuknył: ſ prěnja, ſo ßym wulki hrěſchnik, a ſ druha, ſo je Jeſuß hiſchcźe wjetſchi ſbóżnik. Newton kóżdy raz bohabojaſnje ßwoju hłowu wotkry tak huſto hacź ßo w jeho pſchitomnoſcźi Boże mjeno mjenowaſche. Wjele wjazy hacź wſchitke jeho wědomnoſtne ſpytowanja, tak hódne hacź wone běchu, ßo jeho ſpomnjene ßłowa woſbożiwa, jako ßo wjeczor jeho źiwjenja bliźeſche.

Sa naſch ßerbſki dom

je ßo w lěcźe 1899 dotal nahromadźiło: 32 hr. 30 np.

Dale darichu:
G. 1 hr., E. B. 50 np., S. A. 20.
Hromadźe 1 hr. 70 np.
S dźakom kwituje **J. Gólcź**, redaktor.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čjišło 7.
12. februara.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju so kóždu sobotu w Ssmolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a su tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Njedźela Estomihi.

Luk. 22, 37.

Ja praju wam, so so hischcze na mnje dyrbi dokonjecz, schtož pisane steji: Won je mjes slóstnikow rachnowany.

Dyrbi so wscho dokonjecz, schtož swjate pismo praji. Schtož je Bóh tón Knjes wot wěcznoscze wobsamknył k naschemu sbożu, schtož je wón swojim profetam wěschczicz dal, to dyrbi so stacz. Jesajaš w 53. stawje praji: wón je mjes slóstnikow rachnowany. Tón Knjes sam swojich wuczomnikow na to kedźbliwych czini, so bychu pokornje Bożu mudroscz czeszczili.

Stejimy saso pschi wrotach swjateho póstneho czasa. A hdyž so praschesch, schto wón tebi ma prajicz a prědowacz, dha je wscha polnoscz sboża wopschijata do słowow naschcho swjateho texta. Hdyž swjaty póst tebi sbóżnika pokasuje w Gethsemane, jateho wot wojakow a wot wuczomnikow wopuschczeneho w hrodźe wyschscheho měschnika, wot wysokeje rady wotsudźeneho, wón hewak niczo njepraji, hacz: Hlaj, kak je wón slóstnikam pschirachnowany! A hdyž rosnjemdrjeny lud psched Pilatusom na njeho: kschižuj, kschižuj, wola, a tónle slabuschk naposlědku psched nimi zosa, dha to tez žana hinascha powjescz njeje, dyžli to: wón je mjes slóstnikow rachnowany. A hdyž naposlědku na Golgathskej horje jeho widźisch, srjedź mjes woběmaj slóstnikomaj, kak je tam hakle so dopjelnilo, so je mjes nich rachnowany.

Ale podarmo je, bjes płoda a žohnowanja wo njepłódnoscži a surowoscži człowjekow skorźicz, kokraž je jeho tak hłuboko ponižiła, nam so saleži pósnacz tole swjate „dyrbjesche."

Teho dla bu wón mjes slóstnikow rachnowany, dokelž dyrbjesche wopor bycz sa naschu winu. My smy, kiž smy jeho schtrafu sasłużili. Hdyž je slóstnik tón, kiž njeczini, schtož je prawe, kiž Boži sakoń pschestupi, njedyrbimy so samych bjes tajkich rachnowacz! Hdźeha je Boži sakoń, kotryž my njebychmy pschestupili, na kotrymž njebychu so nasche skutki, nasche słowa, nasche myśle shrěschiłe? Hdy by so cze wón praschał, tón wěczne sudnik, kiž wutrobu a jěrchenje spyta, schto chzesch a móžesch jemu wotmolwjecz. O, wscho nasche pschibójstwo s wězami a s człowjekami, wscha nascha sjawna a potajna sebiczíwoscz a njewěrnoscz w naschich wutrobach swědczi wo tym, kajzy smy my slóstniczy! A tajkim slóstnikam je luby sbóżnik pschirachnowany. Hižo hdyž je so wón khudy człowjek narodźił a bu we wschěm waschnju jako człowjek namakany, je wón bjes slóstnikow rachnowany. So je wón to tez był w swojim czerpjenju, to je nascha zyła wulka wina. Nasche hrěchi leža na jeho wutrobje. Bóh je teho, kiž wo žanym hrěchu njewjedźesche, sa naš hrěschnika sežinił. Na to dyrbisch ty nětko spomnicz, luby kschescżijano. Hdyž nětko saso słowo a historija wo jeho wumrjeczu na twoje swědomnje klapatej, dyrbisch sebi prajicz: Ja sym to sawinował, schtož ty sy pscheczerpił.

A k temu hischcze druha wěz. Je-li so je wón nam slóstnikam pschirachnowany, dha sym my tola w Božimaj

wočžomaj tež junu pschirachnowani. Jeli so je wón naschu schtrafu a winu na ßo wsak, dha ßmy ju wotbyli; dha ßmy my psches njeho a jeho dla prawi, kotrychž nichtó satamacź njemóže, dokelž je Khrystuß tu, kiž jich prawych, haj sbóžnych cźini; dha ßmy psches njeho Bože dźěcźi, kotrež ßu w Jesußowym wobliczu luboscź ßwojeho njebjeskeho Wótza póznali a wěrili, dha ßmy my cźi, kiž ßmědźa a móźeja w Jesußowej mozy wojowacź pscheczźiwo mozy spytowanja a leßnoscźi nascheho cźěła, so bychmy w nim pschewinyli, haj my, kaž wón, jeho dla a psches njeho w nadźiji sbožni herbjo njebjeßow, so budźe naß wón junu k ßwojej prawizy stajicź, so bychmy wěcźnje byli, hdźež wón je. Teho dla je wón bjes słóstnikow rachnowany, ko bychu słóstnizy sbóźni byli. To njesapomń ty, hdyž shodźisch w ßwjatym póstnym cźaßu.

Na to dopomń ßo, hdyž horje hladasch na kschiž. Potom budźe tež tebi ßwjaty póstny cźaß wěscźe cźaß žohnowanja a hnady. Hamjeń.

Najecźi.

Wobraski po starych Póznańskich sapiskach.

(Pokracźowanjo)

2.

Schtóž sastarsku s Braniborskeje do Pólskeje dźěsche, so by skóncźnje do Póznanja pschischoł, pschińdźe duzy po puczu runje na mjesach nimo dweju jěsorow na lěwizy a na prawizy. Na brjohach stejachu tam rjane duby a buki. Tak runaschtaj ßo jěsoraj rjanymaj módrymaj wocźomaj, wobrubjenymaj s hustymi mikawcźkami. Dźenßa staj ßo jěsoraj a duby a buki wokoło njeju nimale shubiłe; ratař wora tam nětko spróznjwje ßwoju bróśdu.

Wot tam wuhladasch Póznańske wěźe.

Wětr wujesche swuki wjecźornych swonow hacź ßem. S doscź hubjeneho wosycźka wulěsy młody, blědy cźłowjek w dołhim, cźornym roporje, so by po próschnym puczu pódla spróznego konika běźał. Na zyrkwinsku wěźu pohladajo dopomni ßo wón na rukopiß, kotryž se saka wucźeźe a kotryž pscheczźita.

Prěni dom, kotryž w měsće w sanjerodźenej sahrodźe wuhlada, běsche na poł rospadany schpital. Lěta dołho pobrachowasche tu něźna ruka, kotraž běsche jón něhdy sakożiła.

Zónska se sawjasanej hłowu hladasche psches płót na krejcźeřwjene wjecźorne njebjo, hdźež pocźachu prěnje pruhi ßmuhojteje hwěźzynje kopusche widźomne bycź. Pscheczźelnuwy: „Dobry wjecźor!“ wabjesche ju, so na pucźowarja pohlada. „Nó,“ rjekny wona wótrje, město so by ßo podźakowała, „skóncźnje tola jedyn, kotryž Hilźu se schpitala strowi a sa khodojtu nima.“ To prajiwschi shubi ßo wona do ßwojeje s kschindźelemi kryteje khěźi.

Młody cźłowjek běsche s cźeźka tute spodźiwne powitanje sa-ßkyschał. Wón běsche do teho města sastupił, hdźež dyrbjesche jutsje ßwoje prěnje, a k temu pruhowanske předowanje měcź. Pokasachu jeho k tamnymaj domomaj, hdźež duchownaj bydleschtaj. Stejeschtej ßebi s napschecźa pod selenymi lipami. Pomału khodźachu na selenym brjóźku pod lipami tjjo mužojo, kotsiž pschi kóźdym ważnym ßłowu stejo wostachu. Fararjez knjes je nam hižo s wěźe snaty. Jeho ßußod běsche pólski sejmjan we wjetkim saschnurowanym kabacźe, ßwědk něhduschich sbożownischich cźaßow. Na tamnej stronje dźěsche tež duchowny, kotryž běsche ßo jako kapłan sestarił, ale hischcźe niz seschědźiwił; jeho włoßy běchu hischcźe cźeřwjenojte.

Runje běchu ßo wo tym rosrěcźowali, schto běsche ßo nje-wschěduebo podało. Tutaj dwaj duchownaj běschtaj s kursakskeje wyßokeje schule, s Lipska, ßem pschischkoj. Nětko pak běsche ßebi patron swěrił, noweho direktora měsćańskeje schule s braniborskeho ßydlischcźa pietistow, s města Halle, powołacź. A nětko stejesche tutón nowy powołany ßam pched nimi. S tym ßo jich rosrěcźowanje jara njelubosnje mylesche. Polak měrjesche ßo s wcźipnoscźu a s mało dowěry na pschikhadźazeho, dźěleschtej tola jeho wěra a narodnoscź wot njeho.

„Tola poßyńmy ßo“, napominasche fararjez knjes, „nasch nowy sastojński bratr je bjes dwěla mucźny. Wy wěscźe, so ma moja dźowka dźenßa ßwoje narodniny, a my ßmy swucźeni, so te w tak rjanym nalětnym cźaßu wonka tam w khłódnizy ßwjecźimy. Dźenß dyrbi licźbje dnja wschědny dźeń s pucźa hicź, a tež ßobota ma dźenßa ßwjedźeński dźeń bycź. So scźe ßo wy derje pschihotowali a so waß nasch dźenßnischi ßwjedźeń we waschim jutsischim předowanju mylicź njebudźe, wo tym ßym ja derje pschesßwědcźeny.“

„Jeli ßměł prjedy waß wopuschcźicź, a nichtó njeby ßo pódla pohórschował“, wotmolwi poniźnje knjes kandidata.

„Wy wostanjecźe“, rjekny Polak, ßo poßměwajo, „pschecźelk fararjez knjes ma dobre wuheřske winko. A hlejcźe, tamle pschińdźe tež pschecźelk zyrkwinski pschedstejicźeř.“

W žiwjenju zyrkwinskeho pschedstejicźerja běsche tón cźaß, hdźež běsche wón na wucźbje we Warschawje był, jemu njesapomnity a stajnje luby. Wěste schukotanje pschi rěcźenju wosnamjeujesche wobhladniwcho cźłowjeka. Wot teho cźaßa ßem, hdźež mějesche zyrkwinsku pokładnizu sarjadowacź, běsche schukotanje wobhladniwcho cźłowjeka hischcźe wobhladnische, jako chzył rjez: Kliukotanje pschewostaju ja pjenjesam, mudry khodźi cźicho! Tola hdyž ßo někajke narodniny w fararjez abo kapłanez domje ßwjecźachu, dha wón sawěscźe njeby pobrachował.

„Scźe wy hižo wo tym ßłyscheli“, měnjesche skradźu zyrkwinski pschedstejicźeř, hdyž běchu ßo wschitzy w khłódnizy sa blido ßynyli, „so je hnadna knjeni, nascha ßußodźinka, wcźera rano sažo ßwoje hłowubolenje dostała, a so ßu jich ludźo wcźera rano, hdyž ßu krwařnju wocźinili, tři krwy bjese wscheje pschicźiny morwe na semi ležo nadeschli, — chzych prajicź, bjese druheje pschicźiny, dokelž ßu ßo we wßy bórsy na młynkez hrěschili, kotraž je na widlischcźa khora, a so je ta sažo na Hilźu w schpitale wuprajiła!“

„Po tajkim tola Hilźa w schpitale“, sawoła kapłan, na poł roshorjeny, na poł swjeßeleny.

Khrónika nam njerosjaßni, hacź je ßo ßwojich cźeřwjenych włoßow dla ßam sa ßwoje žiwjenje strachował; tajke cźeřwjene włoßy běchu ludźazym pschiwěrkam podhladne; móźno, so běsche swjeßeleny, so na druhu woßobu tukachu.

„Tule straschnu žónsku bychu hižo dawno sprawnej ßmjercźi w płomjenjach pschepodacź dyrbjeli, doniž ßo psches nju hischcźe wjazy njesboźa njestanje.“

Jeho pokhostajo pohlada fararjez knjes na njeho: tola podarmo.

„Je to prawda, hdyž ßłużobnizy nad Božim ßłowu do njedostatka krjudowanja kuśtařnicźow swola?“ woprascha ßo kandidat. „Je njeskutk kuśtarjenja woprawdźe dopokasany, dha njeßłuscha ßo se ßwětnymi khostanjemi khostacź, wjele njenje cźłowjeka słóuzowacź. Jeli pak na někoho kuśtanja dla jenoź tukaja, dokelž ßu někotsi hrosni ludźo ste sréćźeli, abo dokelž ßu pschipadnje wot pschirody někajke snamjenja dostali, jako běźaze wocźi abo něschto tajkeho runjecźa, dha dyrbisch ßobuźelnoscź a ßobucźucźe s tajkimi ludźimi měcź, ale njeßměsch jich krjudowacź.“

„Cźuju“, sarěcźa fararjez knjes, „wy pschińdźecźe s Hally. Professor Thomasius je khrobły a móźny pscheczźiwnik wschěch wußudźenjow, kotrež ßo pscheczźiwo kuśtańcźam stanu. Jenoź to ßo mi nad nim njespodoba, so je wón s zyła tajki „novarum rerum studiosus“ (so chze wscho hinak měcź a wobnowicź, bychmy trasch po ßerbsku prajili), a so je staru dostojnu kacźansku rěcź s wyßokich schulow wuměsćił.“

Kapłan njechasche kuśtańcźe tak khětsje sabycź. Wón wijesche s hłowu: „Potajkim kuśtańcźow žanych njeje! Dha drje wyßokowucźeny professor tež do kuśtotneho prucźika njewěri?“

Kandidat w tajkim napscheczźiwjenju prawy rosum pytnycź njemóźesche; teho dla hladasche kapłanez knjesej do mjeswocźa, so by trasch tam dalsche shonił, tola podarmo!

(Pokracźowanje.)

Khwalba biblije.

Chrysostomus, konstantinoplski biskop wokoło lěta 400 po Khrystußowym narodźe, praji: „W ßwjatym pißmje niczo njeje, schtoź njeby wulki pokład w ßebi khowało, jeno so tón pschińdźe, kotryž prawje sa nim hrjeba.“

Augustinus, najwjetschi zyrkwinski wucźeř wjecźorneho kraja, kotryž běsche w tym ßamym cźaßu žiwy, praji: „Wone ßu w ßwjatym pißmje hłuboke potajnstwa, kotrež ßu teho dla potajne, so njebychu mało ważne byłe: teho dla ßo pytaju, so bychmy ßo wuwucźili; teho dla ßo wotewrja, so bychu naß wokschewiłe.“

Luther praji: „Kaž rucźe ja psalm abo biblijske hróncźko

pšched ßo wosmu, wone ßo do wutroby ßwěći a pali, so nowu myßl a nadźiju dostanu. Ničo wyschsche njeje ani w njebjeßach ani na semi, hač Boże ßłowo, kotrež je tež Bóh ßam. Tam leži potajna najwjetscha mudrosć w njebjeßach a na semi. Schtóž je prawje sapschimuje a komuž ßo jeho chze, lóhko wot njeho njewotpadnje, ale ßebi na to myßli, so by jo lěpje a skerje sapschimnył. Sswjate pißmo je jaßnische hač jeho wukoźerjo; cźěmnosć leži w cźłowjeku, dokelž ßami cźi pißmo rosymja, kotźiž maja ßwj. ducha. Njemóźesch-li je rosymicź, sćehń ßebi kobluk pšched nim. Wone njesnjeße ani ßměcha ani cźłowjskeho wukładowanja, ale tam je luta ćhutnosć, a wone chze cźesćene bycź."

Kurwjerch Bjedrich Mudry praji: „S cźłowjskim rosomom da ßo wschitko dopokasacź, ale tež wschitko wotpokasacź. Ssame Boże ßłowo steji twjerdźe taź murja, kotruž ani dobycź ani podtorhacź njemóźesch."

Schwedski kanzleř Oksenstierna praji: „Ja ßym wjele na ßwěćźe nashonił a někotreje wjeßełeje hodźinki poměł; ale kak móże cźłowjek sbożowny bycź, něto hakle prawje rosymju, hdyž tele kraßne knihe, bibliju studuju a ßym bibliju Bożu w mojej wutrobje pósnał."

Sskawny předař a pěßnjeř Herder praji: „Žane ßwětne knihi ßo derje njeczitaja bjes snutskowneje radosćźe a wjeßełosćźe. Kaž dźěćźo hłóß ßwojeho nana, kaž lubowany hłóß ßwojeje njewjesty, tak dyrbimy Boźi hłóß w ßwjatym pißmje ßłyschecź a synki wěćźnosćźe saßłyschecź, kotrež w nim klincźa."

Sskawny spißacźel Jan Jurij Mkynk praji: „Shromadne wopschijećźe zyłeho ßwjatcho pißma je wěrnosć, kotraž w tyßaz snamjenjach na wschěch bokach wuras namaka: „Bóh s nami, hłoj hěta Boźa pola cźłowjekow."

Pěßnjeř Göthe wupraji: „Sa te wulke poćźesćźowanje, kotrež je ßo bibliji wot wjele ludow a narodow semje dostało, ma ßo wona dźakowacź ßwojej snutskowneej ważnosćźi. Wona njeje ßama ludowa kniha, ale kniha ludow, dokelž historiju jeneho luda sa snamjo wschitkich druhich postaji", a na druhim měsćźe: „Cźim wyschsche ßo lětstotetki w sdźěłanosćźi posběhnu, cźim bóle budźe ßo biblija s dźěła sa sakoźł, s dźě a sa grat woćźehnjenja, wěßo niz wot ßamo mudrych, a'e wot woprawdźe mudrych cźłowjekow wužicź."

Skónćźnje ßłowo Wylema s Humboldt, teho wulkeho pschirodospytnika: „Cźitanje biblije je njeskónćźne a drje najwěsćźische źórko troschta: Ja njewjedźał, schto bych hewak s njej pschirunał."

A kak stejisch ty, luby cźitarjo, k bibliji? Sahłoßujesch ty do khwalby tych knihow wschitkich knihow? Derje tebi, hdyž móżesch s psalmistom wusnacź: „Twoje ßłowo je mojej hubje ßłódsche, dyźli měd. Twoje ßłowo cźini mje mudreho, teho dla hidźu ja swchitke wopacźne puće. Twoje ßłowo je mojim noham ßwěźa a ßwětło na mojim puću."

Wschelake s blisku a s daloku.

— „Mißionski Poßoł" na měßaz februar podawa saßo zyrkwinske powjesćźe s lěta 1898. Wone dawaja saßo rjany wobras wo zyrkwinskim źiwjenju w naschich ßerbskich woßadach. Spowjednych je we wschitkich ßerbskich woßadach wjele psches 100% woßadnych, haj na 200% było a hdyž na to dźiwamy, so maja ßo tola wot liczby woßadnych dźěćźi wotliczećź, je to wěsćźe dobre wopokasmo dobreho kschesćźijanskeho smyßlenja.

— Sańdźeny tydźeń je knjes wyschschi konsistorialny radźićźel Dibelius w Draždźanach ßwój 50letny sastojnski jubilej ßwjećźił. Se wschitkich stronow dosta wón sbożopschećźa k temu ważnemu dnjej. My Sserbja jemu też s wutrobu sboże pschejemy, pschetoź wón je ßwoju pschećźelnosć stajnje naschemu ßerbskemu ludej wopokasał, woßebje s tym, so je nam stajnje ßwoju pomoz posćźiźał sa nasche ßerbske kemschenje w Draždźanach. Hdyž nasch wótćźinz Imisch semrje, pschijedźe wón też k jeho pohrjebej a pschi jeho kaschćźu wutrobne ßłowa wopomnjećźa na wodźerja ßerbskich kemscherjow poręćźa. A saßo 2. adventa, hdyž mějachu ßerbske kemschenja w Draždźanach ßwój 50letny jubilej, je wón pschećźelniwe ßłowa k ßerbskej woßadźe ręćźał. Bóh chzył jeho hischćźe dołhe lěta w jeho ważnym sastojnstwje strowcho a cźiłeho sdźerźećź k źohnowanju jeho woßady!

— Pšched něschto cźaßom je ßo w Budyschinje pschi Tuchorju źonjazy hospital natwarił. Stari braschni mužojo pak dyrbjachu hischćźe w małej khěźy na garbarskej haßy wostacź. To pak tola tak wostacź njemóżesche, so mějachu źony tajke wulke twarjenje, w kotrymž móżesche jich wulka liczba vschebywacź, hdyž móżesche jich jenoź mało do małeho mužskeho hospitala ßo pschijećź. Duž je ßo něto měschćźanska rada rosßudźiło, wulki mužski hospital w Budyschinje natwarićź. Twar budźe 83000 hriwnow płacźićź. Ssmilny cźłowjski pschećźel je sa njón hižo 30000 hriwnow darił. Duž je nadźija, so ßo bórsy s twarom sapoćźnje.

— Sańdźenu njedźeln je ßo sakoźłny kamjeń k nowemu Diakonißskemu domej w Lipsku położił. 1. februara 1891 drje běsche ßo jako ßotrowski wustaw Draždźanskeho też w Lipsku diakonißski wustał sakoźił, ale tehdy běsche ßo najprjedy rum w druhej khěźi k temu wotnajećź dyrbjał. Něto pak je ßo psches ßmilne dary telko pjenjes nahromadźiło, so móże ßo s twarom sapoćźećź. Pschi położenju sakładnego kamjenja mějesche knjes superintendenta Pank ßwjedźeńsku ręćź. Bóh tón Knjes chzył ßwoje źohnowanje dacź k temu twarej, w kotrymž chze ßmilna luboscź w Khrystußowym duchu na wbohich khorych a hubjenych skutkowacź.

— Prjedawschi khěźorstwowy kanzleř hrabja s Kaprivi je sańdźenu póńdźelu wumrjeł. Wón běsche naßlědnik Bismarckowy. Wón běsche wěsćźe dobry wojwoda a je ßebi jako tajki wulku khwalbu dobył. Najsrdnischo wustupowasche, jako Bismarck ke kwaßej ßwojeho ßyna do Wiena ßo poda a s Kaprivi s listom prusskim późkłanzam sakasa, so njeßmje ßo Bismarkej wot późkłanzow a ministrow žane sjawne postrowjenje a žana awdienza posćźiźićź. Psches to je woßebje sćźin padnyła na jeho mjeno. A hdyž my też morwcho ßudźićź njechamy, wo późdym mužu, kiž je sjawny wodźeř był w naschim ludowym źiwjenju, móże ßo wuprajićź, schto je wón był a skutkował w ßwojim powołanju.

— W khěźorstwowym ßejmje je ßo w bliźschich dnjach wo późćźe jednało. Woßebje ważne je, so ßo bórsy postaji, so ßmédźa listy sa 10 np. niz jenoź, kaž hač dotal, 15 grammow, ale hač do 21 grammow ważićź. To je jara ważne woßebje sa sastojnske a pschekupske listy. Pschetoź 15 grammow běsche jara mało a ßame jene wulke listno, hdyž by papjera mały kusk tołscha była, by hižom s kuvertom psches 15 grammow ważiło.

Pschećźelstwo.

Hłóß: Ja Knjeźe dźak cźi dawam.

Schtoź naß najrjeńscho debi
O, bratsja, to je to,
So we luboscźi k ßebi
Tu sahorjamy ßo.
Swjask źadyn kruty njeje
Mjes cźłowjekami tu,
Hdyž bjes luboscźe wscheje
Jón s lohka swjasaju.

Dar ręćźe njejßy dostał,
Wot Boha lubeho,
So by ßam sa ßo wostał
Wot bliźschich daloko.
S tym darom podawamy
Ssej radu sa radu,
S nim ßebi wuskorźamy
Wschu nusu, srudobu.

Wscho wjeßle samjećźane
Je morwe wjeßele,
Pak bratram spowjedane,
Ma hnydom źiwjenje.
Sso cźeźa lóźe snjeße
A nusa, srudoba,
Hdyž pschećźel ßobu njeße.
Schtoź cźischćźi pschećźela.

J. Bartko, k. em.

Biblija w ptaćźim hnězdźe.

(Potraćźowanje.)

Bohuwěrowe pućźowanje njebě s wopręćźka swjeßelaze. Wschudźe, hdźeź wo durje klapasche a wo dźěło proschesche, bu wotpokasany. Kóżdy wobßedźeř na to myßlesche, kak by s najnusnischim hospodarił. Nichtó njechasche ßebi psches pschijećźe teho zusbnika nowe wudawki a starosćźe naćźinićź. Tehodla wbohi młodźenz wo wjele durje podarmo klapasche. A hdyž bě dźěło namakał, pschińdźechu njepschećźelske wójska do teje krajiny, a Bohuwěr dyrbjesche s khwatkom cźeknućź, jeli so njechasche do jich rukow padnućź a

k wójnskej ßkužbje nusowany bycz. Psches wschelku strachotu a nusu pschińdźe nasch puczowař skónczuje do Pósnańskej. Tutón kraj wójnska nusa hischcze dozpiwa njebě. Tudy namaka pola bohateho bura jako wotroczk ßkužbu. Dźěko, kotrež jemu pschipadny, bě wschak twjerde a czěžke. Ale Bohuwěr s wjeßekosczu dźěkasche a ßo Bohu dźakowasche, so je jemu tšěchu a wschědny khlěb wobradźił. Wón derje snajesche, schto ßwj. Pawol wot kschesczijanskich wotroczkow žada, hdyž jim (Eph. 6. 5—8.) pschiwoła: „Wy wotroczzy, poßłuchajcze waschich czělnych knježich s bojosczu a tschepotanjom, we ßwěrnosczi wascheje wutroby, jako Khrystußej ßamemu, niz jenož se ßkužbu psched woczomaj, jako człowjekam k lubosczi; ale jako wotroczzy Khrystußowi, so byschcze rajku wolu Božu czinili s wutrobu a s dobrej wolu; a wěsce, so wy temu Knjesej ßkužicze a niz człowjekam: a schtož kóždy dobre czini, sa to wón wot teho Knjesa mjdu dóstanje, njech je wotroczk abo frejny." Tak ßkužesche Bohuwěr ßwojemu czělnemu knjesej w bojosczi teho Knjesa a se wschej ßwěrnosczu. A kaž bě Bóh junu Potifarowy dom Josefa dla žohnował, tak tutón Bohuwěra dla žohnowasche. Nasch bur tež bórsy spósna, kajki schaz bě s tym zusym pobožnym młodzenzom dobył a do ßwojeho domu wsał. Pod jeho ruku tyjesche skót, a rola bu wot njeho tak staroscziwje sdźěłana, so lěto wot lěta pschezo lěpsche a bohaczische žně njeßesche. Tež w domje wobstara tón dźěławy wotroczk wschitko nanajlěpje se ßwojimaj ßwěrnymaj wóczkomaj a s pilnymaj rukomaj. S krótka, wón ßwojn zyku móz a czaß burej poßwjeczi a wschitko, schtož czinjesche, ßo derje radźi. Tak tež jeho knjes joh' lubowasche a ßo teho dnja wjeßelesche, na kotrymž bě jeho do ßwojeho domu wsał.

Bohuwěr pak njeda ßebi na tutym swonkownym žohnowanju dosc bycz. S wutrobnej bolosczu widźesche, kak bě bur jenož na dobytk semskich kubłow smyßleny, a kak jeho ßobuwotroczzy na puczach ßwěta a jeho lóschta khodźachu. Jeho knjes drje na prawidłowne wopytanje Božeje ßkužby dźerżesche a bě ßwojim ludźom ßam dobry pschikład, so ßo žanu njedźelu wot dalokeho kemschazeho pucza wotraschicz njeda. Ale zyke žiwjenje na kuble ßwědczesche wo tym, so tam Boże ßkowo žane płody njepschinjeße. Burowa wutroba ßo runasche tamnej roli, wo kotrejž nasch sbóžnik w pschirunanju praji: „Někotre pak padźechu mjes czernje; a te czernje rosczechu ßobu a sdußechu teßamo." Pjenjezna lubosczz a starosczz tuteho ßwěta a žiwjenja njedachu Božemu ßkowu pola njeho rosczz a płody njesczz. Czi wotroczzy pak ßo tamnemu twjerdemu puczej runachu, na kotrymž bu ßymjo Božeho ßkowa rosteptane a wot ptaczkow pod njebjom sežrane. Žadosczz teho ßwěta a czěła bě jich jeniczka a najwjetscha wjeßekosczz, a ta luba njedźela bu na bjesbóžne waschnje ßwjeczena. Swopředka chzychu tež pobožneho Bohuwěra k dźělbraczu na jich lóschtach a wjeßelach narěczecz. Ale wón ßo jim pschecziwjesche w bojosczi teho Knjesa a njekhodźesche po jich puczach. Sa to bu wěso wot nich hanjeny a wußmjaty. Ale Bohuwěr njeda ßo psches to mylicz a satraschicz. Tež njesapłaczi wón ske se sym, ale wopokasa hanjerjam miłu a pschecżelnu lubosczz psches to, so jim tu abo tam něschto k woli sczini. Móz k temu bjerjesche s Božeho ßkowa a s modlitwy. Wón tež njepschesta Boha wo to proßyczz, so by wutrobu bura a jeho ßobuczeladnikow wobroczik a ßwojemu dobremu duchej na kuble bydlicz a knježicz dał.

Dołhi czaß ßo wschak sda, kaž by Bóh njechał wutrobnu modlitwu nascheho Bohuwěra wußłyschecz. Tola měješche Bohuwěr žohnowanje s teho, so bu psches to ßam w ßwojim žiwjenju poßylnjeny a k dobremu hnuty. A po něczim nasch pobožny wotroczk pytny, so bur jeho sa wschu pilnosczz a ßwěrnosczz pocza czesczicz a lubowacz, a so jeho ßobußkužobni s nim w czesczi a pschecżelnosczi wobkhadźeß poczachu. Ale hischcze rjeńscho a lěpje dyrbjesche wscho pschińcz po ßlubjenju nascheho Knjesa a sbóžnika: „Sawěrnje, sawěrnje, ja praju wam: wo czož wy teho Wótza proßyczz budźecze we mojim mjenje, to budźe wón wam dacz." Bura nadpadny czěžka khorosczz. Bohuwěr pschecżini nětk ßwój ßwobodny czaß pschi khorym kožu ßwojeho knjesa. Pschi tym rěczesche tak někotre khutne ßkowo s khorym, kotryž ßwojn wulku strachotu, w kotrejž bě, derje snajesche. A Bóh žohnowasche napominanja a pschedstajenja pobožneho wotroczka. Bur sapocza ßo sawěsczze se wschej khutnosczu wo sboże ßwojeje dusche a wo ßwojn sbóžnosczz staracz. Wón wěrjesche ßkowu evangelija, kotrež jemu Bohuwěr pschipowjedasche a wobroczi ßo w ponižnosczi a se wschej nadźiju k temu sbóžnikej khudych hrěschnikow, kiž žaneho, kotryž je k njemu pschischoł, wot ßo storczik a wotpokasał njeje. Wón bu Boże dźěczo a prawy wuczomnik ßwojeho Knjesa a wumožnika. Wot teho czaßa niczo wjazy radscho a lubscho njechasche, hacz ßo temu Knjesej s kubłom a žiwnosczu, s czěłom a s duschu podacz, jemu ßkužicz, a tež ßwojich domjazych na puczz sboża a žiwjenja wjesczz.

Zyke nowe žiwjenje sapocza ßo nětk na kuble w Pósnańskej. Boże ßkowo w domje bydlesche. Njedźela bu ßwjeczena a w czesczi dźerżana. A rjane lubosne khěrlusche sakliczachu tam, hdźez buchu hewak jenož ßkowa klecza a ßwarjenja ßłyschane. Někotrym czeladnikam ßo tele nowe waschnje njespodobasche. Haj, dwaj ßkužobnaj tutón dom tehodła wopuschczischtaj. Ale czi, ko siž wostachu, dobychu pomału spodobanje nad nowym žiwjenju. Duž pschińdźe s Božej pomozu tak daloko, so bě dom a dwór městno měra a žohnowanja. Bohuwěr w tutym wschěm ßwojeho knjesa ßwěrnje a wjeßele podpjerasche. Tón njedźerżesche jeho wjazy sa wotroczka, ale czesczesche jeho jako ßwojeho pschecżela a lubowasche jeho kaž ßwojeho ßyna. Dokelž ßwojeje ßłabosczze dla, kotruž bě wot ßwojeho khoreho koža wobkhował, skoro niczo wjazy dźěłacz njemóżesche, pschepoda zyke hospodarstwo ßwojemu ßwěrnemu wotroczkej Bohuwěrej, sa czož tónßamy dźel, kotryž kubło pschinjeßesche, dosta. A dokelž žane dźěczi a žane bliske pschecżelstwo njemějesche, poskiczi Bohuwěrej zyke kubło jako herbstwo, jeli by sechzył hacz do jeho ßmjercze pola njeho wostacz.

Bohuwěr bu psches tutu schczedriwosczz hłuboko hnuty. Jeho semske sboże by było po człowjskich myßlach sakożene, hdy by do burowcho wotpohladanja swolił. Ale jeho wutroba jeho do ßwojeje domisny czehnjesche. Jemu bě njemóżno, w tutym kraju sawostacz a wumrjecz. Tehodła wothlada wot herbstwa a ßlubi ßwojemu knjesej, jenož hischcze někotre czaßy pola njeho wostacz. Bura tole jara srudźi. Ale wón rosymjesche Bohuwěrown žadosczz po domje a rowach ßwojeju lubeju starschejn, a lubowasche jeho czim bóle. (Skónczenje.)

Knjesowy kschiž.

Hłóß: Na Boha ßo spuschczecz chzemy.

Knjesowy kschiž wopominacz,
Do wutroby ßej jóu spinacz,
Měj sa ßwjatu pschißłuschnosczz.
Schtóž je jeho ważnosczz dosnał,
We wěri ßo k njemu pósnał,
Njerodźi wo kniczomnosczz.

Jako wodnjo, tak tež nozy,
We starosczach a pschi prózy,
W radosczi a srudobi;
Kaž we czichej ßamotnosczi,
Tak tež w ßwětłej wjeßekosczi,
K wutrobje tón kschiž ßej wsmi.

Hdyž ßo žiwjenje czi khmuri,
Styßk ßo do wutroby nuri,
Je wón dobre lěkarstwo.
Wobdawa cze czěßnosczz lěta,
Hdyž cze czischcza czěžke puta,
Czini kschiž cze ßwobodnoh'.

Schtóž ßo s wulkim horjom bědźi,
Wschudźe sa pomozu ßlědźi,
We kschižu ju namaka.
Schtóž ßo na njón spuschczecz móże,
Snjeße tyschnosczz wjele lóże,
Khrysta kschiž ju polóża.

Khrysta kschižej poknom' hnady
Wopruj rady hrěschne žady
A wscho ßwětne wjeßele.
K horzej lubosczi njech czěri
Cze a k njepowalnej wěri,
Hacz ßo skónczi žiwjenje. J. Bartko, k. em.

Něschto k rospominanju.

Czert pschezo khwile namaka, drěmazeho kschesczijana dajicz.

* * *

Kußnjenje małeho hada je tak straschne kaž kußnjenje wulkeho.

Samolwity redaktor: farař Góleč w Budyschinku. Czischcz a nakład Ssmolerjez knihiczischczerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čjišto 8.
19. februara.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Smolerjej knihičiſchčerni w Budyſchinje a ſu tam dostać ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Njedźela Invocavit.

Luk. 18, 31.

Wón wſa k ſebi tych dwanacže a dźeſche k nim: Hlaj, my dźemy horje do Jeruſalema a wſchitko budźe dokonjany, ſchtož piſane je pſches profetow wot čźłowſkeho ſyna.

Na ſapočatku ſwjateho póſtneho čaſa, do kotrehož ſmy nětko ſaſtupili, ſteji tuto ſłowo naſcheho Knjeſa, w kotrymž ſwojim wučžomnikam ſwoje čźerpjenje pſchipowjeda: Hlaj, my dźemy horje do Jeruſalema. Niž prěni króć namakamy naſcheho Knjeſa na puću do ſwjateho měſta Jeruſalema. Hižo jako 12 lětneho hólčźeza widźimy ſwjateho měſta Jeruſalema. Hižo jako 12 lětneho hólčźeza widźimy ſwjejedźeń a poſdźiſcho, hdyž běſche wuſtupował jako profeta, mózny w ſłowach a ſkutkach, jeho ſaſo tam nańeńdźemy. Ale kajki rosdźěl mjes tamnym a mjes yětrźiſchim pučźowanjom do Jeruſalema. Tehdy jako 12 lětny hólčźej na rauju ſwojeho ſeńſkeho žiwjenja, nětko jako 33 lětny muž na kónzu ſwojeho ſeńſkeho chodźenja. Tehdy běſche k ſwjatemu wjeſelu khwatał do ſwjateho měſta a ſydał w templu, nětko pak wjedźeſche jeho puć do najhórſcheho čźerpjenja. Nětko je hodźina pſchiſchła, hdźež dyrbi kſchiž na ſo wſać, ſ čźernjowej króunu ſo króunować dać a hórki khelich hać do poſłedneje krepki wupić, nětko widźi w duchu ſahrodu Gethſemane a hórku Golgatha, nětko ma ſo pałać ſwjećźić kaž hiſchće ženje, nětko dyrbi wón ſam ſo jako jutrowne jehnjo ſarěſać dać. To wſcho tón Knjeſ dopředka wě a teho dla ſwojim wučžomnikam pſchipowjeda: Hlaj, my dźemy horje do Jeruſalema.

Do Jeruſalema, do kralowſkeho měſta, čźehnje wěčźny kral, Boži Syn do Božeho měſta, Boże jehnjo do měſta woporow, tón ſóbźnik do měſta, hdźež drje mějeſche najhórſche čźwile pſchětrać, ale też najkraſnjiſche dobyć dobyć, ſmjerći tu móz wſać a nowe žiwjenje do ſwěta pſchinjeſć. Do Jeruſalema, do wyſoko leżaneho měſta čźehnje tón Knjeſ, ale hłuboko nuts do čźěmneje nozy čźerpjenja.

Tón, wo kotrymž pſalmiſta ſpěwa, ſo je najrjeńſchi mjes čźłowſkimi dźěćźimi, budźe nětko ſaniźowany a najhubjeńſchi mjes ludźimi, jedyn muž tych bolosćźow. Tón čźiſty, kiž wo ſanym hrěchu niźo njewjedźeſche, budźe jako ſłóſtnik ſaſudźeny, tón kiž je a ma to žiwjenje, ma ſmjerć pſchětrać. A čźohо dla to wſchitko? So bychmy my měli wodać naſchich hrěchow, žiwjenje a ſbóžnoſć, ſo bychmy my ſe Hłódkim troſchtom ſo wokſchewili. Hdyž to prawje ſrozumimy, dha dyrbimy we wěrnej pokuće wuſnać: Wón je naſchich pſcheſtupjenjow dla ſranjeny a naſchich hrěchow dla ſbity, dha dyrbimy ſo modlić: Ja ſym to ſawinował, ſchtož ty ſu pſcheźerpił, te puki ſy ty ſkhował, kiž ja běch ſaſłužił. Ja ſłóſtnik ſteju tudy, mje njeſłuđź ſurowje, to proſchu hrěſchnik khudy, čźiń ſo mnu po hnadźe. Po hnadźe je wón ſ nami čźinił, hdyž je horje ſchoł do Jeruſalema, ſo njetrjebali-my hić na to měſto, hdźež je wuće a ſubowſchiwjenje. Teho dla je Jeſuſ ſchoł do ſeńſkeho Jeruſalema, ſo móhli my ſaćźahnyć do Jeruſalema,

kotrež horkach je, do města se słotymi haßami a ſ błyſchczątymi wrotami wot parlow. Njeje to lubosć pſche wſchu měru?

Pſches czerpjenje a wumrjecze ſbožnika je ßo dokonjało, ſchtož běſche wot wěcznoſcze wobſamknjene we Božej radźe, wot ſpočatka pißane w knihach wěrnoſcze, dołho wěſchczene pſches profetow a pſches ert ſbožnika ßameho huſczijſcho wuczomnikam pſchipowjedane. Czujeſch ty, ſo je też ſa tebje czerpił a wumrjeł? Snajeſch ty jeho wutrobu połnu luboſcze k khudym hrěſchnikam? Ssy ty hižo na twojej wutrobje ſaczuwał tón měr, kotryž wón tebi dawa? Pſchewodź jeho w tutym ßmjertnym czaßu ſ nutrnej wutrobu na jeho puczu czerpjenja. Ty ſmějeſch bohate žohnowanje. A hdyž potom twoja poßledńja hodźinka pſchińdźe, móżeſch w twjerdej wěrje do tebo, kiž je tebje wumohł, warbował a dobył prajicź: Hlaj, ja du horje do Jerusalema. Hamjeń.

Najeczi.

Wobraſki po ſtarych Pośnańſtich ſapiſkach.

(Pokraczowanje.)

Pſchedtejiczer njemóżeſche ßo doſcź wudźiwacź, ſo ſapocza ſararjez knjes na jene dobo mjelczecz, duž chżyſche ßwojemu khroblemu njepſcheczelej wſchěch kuſkańczow na pomoz khwatacź: „Jeli ſo ßmě proſty, njewuczeny cźłowjek też ßwoju ſcherjepatku rozuma pſchińoſchowacź, dha je moje měnjenje te, ſo ma ßo pſchikład poſtajicź, kotryž by kóżdeho naſtróžił, a ſo njeby ßo tak ßuchi ſchczěpowz lěta ſażehlik, jako lonje, hdźež ſtej ßo tamnej kuſtańczi ſe Sſowjez prażiłoj a pjełkoj. Też połſki probſt rjekny mi dźenßa, jako jeho duzy po haßy ſetkach: tu njepłacźi żadyn rosdźěł we wěrje, wón je ßo też hižo na tajku njekraßniczu w ßwojej woßadźe dohladał, my protestantiźy njeßměli ßebi myßlicź, ſo my jenoż ſa prawom a prawdoſczu hladamy. A dale ßo mi ſda, ſo tón, kotryž do kuſkańczow njewěri, tón też ſawěſcze njewěri, ſo je czert!"

„Pſched tym njech mje Bóh ſakita!" měnjeſche jěſchnje nowy knjes rektor, „ſo mohł ja tutu czěmnu khowu wſchěch padnjenych duchow ſapręcz. Do njeho wěricź, ßo wě, to je mi njemóżno; ſo pak je, to dyrbimy wěricź, k temu nuſuje naß ßwjate pißmo. Bych był najaty a njehódny wuczomz rosjaßnjeneho Thomaßija a roßßwětleneho Franki, chżył-li ja w jutſiſchim ſcżenju wo dobrym a ßwěrnym paſtyrju wjelka ſamjelczecz.

Sdaſche ßo, ſo Frankowe mjeno dowěru wſchitkich tych, kotrźi tu ſa blidom ßedźachu, do tuteho zuſbnika njepowjetſchi. Mało tajkich njeběſche ßo poſběhnyło, kotrźi běchu ßwoje pjera wótſili, ſo bychu ßo na Franku hrěſchili, jako na tajkeho, kotryž w duchownych wězach njewě, ſchto chze, abo jako na tajkeho, kotryž ßo jeno próżuje, ſo by ßo ßam derje ſaſtaral! Pódla tehо běchu hněwni, ſo wyßoka ſchula w Halli dźeń a bóle ſakczěwaſche a ſo běſche ßebi Franka ſe ßwojim pſchiwiſkom ſwažił, nękotremużkuli lěnikej trochu do ßwědomja rěczecz.

Mjes tym dóńdźe ſararjez jaßnowkoßata dźowczicźka, kotraž dźenßa narodninу ßwjecźeſche, ſo by hoſczom wino vorjedźika. Tak mějeſche dalſche ßudźenje kónza. Pſches lipy, kotrež běchu ßo w meji rjenje ſaſelenili, hladaſche pokny měßaczk a wuliwaſche měr a pokoj na tute towaříſtwo.

„Wuherſke wino je wubjerne!" wobkruczeſche ſ pokkonjenjom Polak. „Wopraudźe wubjerne!" woſpjetowaſche wón, k druhemu rajej ſe ſchkleńzy ſrěbajo, „nimale tak dobre, kaž tehdy, hdyž ßmy naſcheho hnadneho kujeſa kránowali."

Na niczo woßebite ßebi njemyßło wopraſcha ßo kandidat, ſo by traſch něſchto nowe ſhonił: „Kotrého knjeſa ſcze kránowali? Saſkſkeho kurwjerſcha w lěcze 1697, abo běſche to traſch w lěcze 1704, hdyž je Karl Schwejdſki poručźił, Stanißława Leſchczińſkeho kránowacź?"

Ararjez knjes chżyſche pſchi naſpomnjenju tuteho mjena khětſje na to ſpomnicź, ſo je ſchwejdſki kral w jeho domje trójzy bydlił, tola Polak jemu ſa to khwile njewoſtaji.

„Běda jemu, Karlej Schwejdſkemu", ſawoła wón roshorjeny, „tónle kralowſki komejt, tale hwězda ſ dołhej kurjawojtej kopuſchu a ſe ßwiżnej khlowczku! Hdźež ßo Schwejda pokaże, tam trawy wjazy njeroſcze, tam ßu jenoż ſkopczki a mór! Pultawa je jeho mores wuczika! Auguſtus II., pſches mje ßobu wuſwoleny, knježi w ſtarej mozy dale!"

„Ja ßym tehole kralowſkeho knjeſa też we Warſchawje wohladał", ſchukotaſche něchto ſady winowej ſchkleńzy a ſady hollandſkeje trubki, „to je nahladny knjes, na khudy duſche dźěſche w ßwěrkym harniſchu a módrym talarje ke mſchi! Pódla njeho hrabja Flemming, kotryž tak rjenje kaczańſzy rěczi."

„Waſche czucza ßu bjes dwěla druhe, dyžli moje", ſamolwjeſche ßo kandidat. „Tola wutrobu mi ſtajnje pina, dopomnju ßo na to, ſo ßu namrěwzy Bjedricha Mudrého a Jana Wobſtajnego połſkeje kralowſkeje króny dla ßo paczerſe evangeliſkeje zyrkwje wſdali. Boju ßo, jenu paczer ßu ſhubili a druhu njebudźa ſamóz wobkhowacź."

„Młody knježe, ſchtó to praji? Njeje Auguſtus hižo dwě lěcze do wólby k naſchej zyrkwi pſcheſtupił? Naſch kral na katholſki bycź. Sswjaty wótza je to pſched wjazy dyžli ſto lětami tak poſtajił. Biſkopjo ßu ſtajnje prěni, kotrźi maja wolicź. Hlej, kak ſawoła naſch Pośnańſki biſkop: vivat Auguſtus!"

„Tola", měnjeſche njewitany praſcher, „njedopokaſa waſche ſdźělenje woboje, ſo njedyrbjeli měſchnizy jako mužojo, kotrźi maja měr pſchipowjedacź, ßo do wólbnych měſcheńzow podacź; k temu je mi to dźiwna wěz ſ republiku, kotraž ßebi kralа woli."

„Nobis reges non nascunter, sed fiunt" Nam ßo kralojo njenarodźa, pola naß ßo ſa to wuſwola), běſche horda wotmokwa tamneho. „Połſki ſejmjan je nadobny doſcź, ſo kralа wuſwoli, ale pſchenadobny, ſo chżył ßam ſ kralom bycź. Njewuſwolichu też Sawla ſa krala? Naſch biſkop je do wólby jara rjenje předował, kak dźěſche Sawl, ſo by wóſkła pytał, a kralejſwo je nadeſchoł."

„Jenoż ſo ßo njeby wuſwolenemu kralej runje na wopak ſeſchło", pomyßli ßebi kandidat. „Mi ßo ſda", pokraczowaſche wón wótſje, „ßlubjenja, kotrež ßo wot kóżdeho ſtanu, kotryž ma ſa krónu pożadanje, pjenjeſy, kotrež ßo wot kóżdeho wudźěluja, wurubaja ſkónczńje najwjazy dawazemu najatemu pucz na trón, ale nihdy niz wěrnemu paſtyrjej naroda. Ja khwalu ßebi kóżdy kraj, hdźež je naßlědńſtwo na trónje kruczę poſtajene. To njetrjebaſch hiſchcze ani wěſchczer bycź, a tola móżeſch mnohe ſ tamneho komejta cźitacź, kotryž kralowſzy a měſchniizy na dobo k nam pſches haky ſhladuje: mnohe worjoły ßo ſawěſcze poſběhnu, njes tym ſo budźe połſki worjok roſtorhany pſches ſawiſcź a ſwadu ßwojich dźěcźi na ſemi leżecź. Tola ſo njebych druhim předował a ßam hjes poroka njebył, — ſ najatymi dopomnju ßo na ßwoju jutſiſchu pſchißłuſchnoſcź. Směm ßo ſawěſcze wotßalicź a knjeniczży, dźenßa narodninу ßwjecźazej, pożohnowane ſkónczenje dźenßnſcheho dnja pſchecź."

Pſchedtejiczer pſchewodźeſche noweho rektora hacź na radnizu, kotraž běſche ſ dobom hoſczenz, ſo by jemu duzy po pucźu wo Warſchawje powjedał. Kłapkanez prajeſche ßebi połwótſje na ßwojej ſtwi: njelubojny towaříſch! Polak měnjeſche: Njerodźu, ſo by tónle cźłowjek ſ rektorom był! Njelubojny wjeczor! Jara luboſne wuherſke wino! — Ararjez knjes ſhladowaſche njelecźo ſ cźeżkimi mußlemi na błyſchczateho zuſbnika na njebju, doniž jemu ßyry nózny powětr njekaſaſche, ſo by do domu ſchoł.

(Pokraczowanje.)

Biblija w ptaczim hněſdźe.

(Skónczenje.)

Skónczńje ſaßwita dźeń ſdźělenja w lěcze 1657. Bur bě w poßledńim czaßu ßwojeho ßwěrneho hoſpodarja ſe wſchěmi móżnymi dopokaſnami ßwojeje dźakowńoſcze pſchekwapił. Napoßledku namuſowa jemu, wulki dźěl jeho ſanożenja jako myto ſa ßwěrnu ſłużbu a woßebje pak ſa dowjedźenje na pucź żiwjenja a ſbożnoſcze pſchiwſacź. Dźěłenje ßamo bě jara boloſne. Se żyſſami we wočżomaj wobjima a pożohnowa ſtary muž ßwojeho mkodeho pſcheczela. Też wſchitczy druſy na kuble wopokaſachu Bohuwěrej w połſkedńim czaßu wutrobnu a dźakowńu luboſcź. Bohuwěr pak czehnjeſche ſ czicźej boloſczu ßwój pucź, hdyž ßo na wſcho dobre dopomni, kotrež bě w zuſbje wużiwał a nětk wopuſchcził. Wjeßeła pak jemu wutroba pukotaſche, hdyž ßo ßwojemu horzolubowanemu wótznemu krajej bliżeſche. Na jenym rjanym dnju ſeleneje meje wuhlada ßwoju lubu domińu na brjoſy ßłěborneje Schpreewje. Kak dźakowaſche ßo temu knjeſej, ſo je jeho hnadnje a bohacze w zuſbje żohnował a nětk ſaßo ſbożownje do mikeho ſtatoka pſchi-

wjedł. Jeho prěni puczik bě k rowomaj ſwojeju lubeju ſtarſcheju. Tejſamej pak běſchtaj zyle ſapuſczenej. Drjewjanej ſchižej běſchtej wothnikej a rosypadnykej. Zana kwětka, wot lubej ruki hajena, to měſtno njepyſchesche. Jenož ſelena trawa wobda wobej rowaj. S kerchowa khwataſche Bohuwěr do wótzneho doma. Tónſamy bě hižo dawno w druhich rukach. Tehodla pak hiſchcze bijeſche wutroba ſo wróczazeho zuſbnika ſ wyſkanjom a ſ wjeſelom, hdyž na thěžnym proſy ſtejeſche, hdźež bě ſo jeho dźěczatſtwo na boku lubeju ſtarſcheju minyło.

Hoſpoſa poſtrowi pſcheczelnje zuſcho muža, kotrehož njeſnajeſche. Bórſy też pſchiňdźe wobſedźeć kubła, Pilopez Handrij, a pſcheproſzy Bohuwěra do domu. Po krótkim czaſu czujeſche ſo Bohuwěr ſtrjedź Pilopez ſwójby zyle domjazy a powjedaſche wo ſwojim dźěczatſtwje a wo ſiwjenju w Pólſuańſkej. Pilopez Handrij pak powjedaſche ſwoje ſrudne naſhonjenja w dołhej wójnje, kak je ſa Kamjenzom rjane kubło měł, kak ſu jemu njepſcheczelſke wójſka wſcho ſebrake a ſpalike, a kak je potom ſe ſwojej ſwójbu do naraňſcheje Łužiſzy czekmył a tute kubło, kotrež bě we wulkim njeporjadźe, wot wěſtehо Mihana kupił. Tola ſ Božej pomozu a ſ Božim ſohnowanjom je ſo jemu radźiło, kubło poſběhnycź a polěpſchicź. Hdyž běchu ſo takle ſapowjedali, pſchiňdźe hodźina nózneho wotpocźinka. Pilopez Handrij ſo ſwojeho hoſcza wopraſcha, hacź chze na wjeczornej modlitwje dźěl bracź. Bohuwěr wěſcze rady do teho ſwoli. Jemu bě kaž rjane ſtrowjenje ſ domijnu, hdyž Pilopez Handrij, kaž junu jeho nan, ſtaw ſ biblije czitaſche, a potom ſo nutrnojcź je ſpěwom a ſ modlitwu ſłónczi. Wjeſkeły lehny ſo naſch luby pſcheczel ſaſo prěni raz po tak dołhich lětach pod ſtchu ſwojeho wótzneho domu. Prjedy pak bě na ſwoje kolena pſched kozom padnył a ſo ſ zykej wutrobu Bohu ſa ſchkit w zujbje dźakował a też jeho proſzył, jo by chzył jemu tudy abo w blikſoſczi nowy ſtatok wobradźicź, jeli ſo by to po jeho ſwjatej woli było.

Naſajtra poſtrowi Pilopez ſwójba ſwojeho hoſcza hižo jako ſwojeho ſtareho pſcheczela a dobreho ſnateho. Bohuwěr ſtebi na to ſ Pilopez Handrijom zyły dwór wobhlada a wjeſkeleſche ſo na wſchitkich derjeſnatych bleczkach. Něttkole ſtejeſchtaj muzej pod ſipu pſched woknami. K nimaj ſtupi ſ thěže Hana, Handrijowa ſwěrna mandźelſka. Bě dźenſa kraſne ranje lubojneje meje. Sſłónczko ſo w rjanym ſkotu błyſchczeſche, tu a tam czehnjechu make ſchěre mróczakki czicho na módrym nałětnym njebju. Dha dźeſche Bohuwěr k ſwojimaj nowynaj pſcheczelomaj: „Człowjek ſtebi myſłi, Bóh pak wodźi. Pſched 15 lětami tutón dwór wopuſchczíwſchi, proſchach Boha, jo by mje chzył, jeli ſo to jeho dobra, hnadna wola, junu ſaſo do wobſedźenſtwa tuteho kubła pſchinjeſcź. Něttko pak, hdyž tudy jemu poboźnu a bohabojaznu ſwójbu wěm, wotrjekuu ſo rady mojemu prjedawſchemu pſcheczu. Jenož jene ſtebi wot waju wuproſchu, prjedy hacź ſo woſalu: dowolteſ mi, ſo ſtebi drohi poklad namakam, kotryž ſym junu pſched njepſcheczelemi ſkhował. Je to mjenujcy ſtara biblija, kotruž ſym na wjeſſchk tuteje liwy ſkhował. Sſnadź je ju luby Bóh te dołhe lěta we njewjedrach a wjedrach wobarnował. Jeli ju namakam, ſym ſpokojom. Potom wótzny dom rady wopuſchczu a czahnu ſ měrom ſwoju dróhu."

Na to ſaléſy ſ khwatkom na ſipu a wuhlada hnědſo. W tym pak leżeſche kaž wot Božeje ruki ſakitana biblija. Sſroki běchu ſtaroſczíwje na nju wtarike, kaž bychu wjedźake, kak drohi poklad pod nimi leži. Wjeſkeloſcź młodeho człowjeka ſo njeda wopiſacź, kotruž wón nad biblíji mějeſche. Też Pilopez ſtarſchej bjerjeſchtaj wutrobny dźěl nad njej. Wonaj czicho a nutrnje poſthaſchtaj, hdyž jimaj Bohuwěr mjena ſwojich ſtarſchich a dźědow czitaſche, kiž běchu w tutej biblíji ſapiſane, a pódla tutych mjenow ſtejeſche też wjele rjanych ſchpruchow. Běchu to ſłowa poſtne khutneho napominanja a kraſneho ſłubjenja, ſo jenož tón bom Bože ſohnowanje dobycź a wobkhowacź móže, hdźež ſo Knjeſowe ſłowo a jeho ſwjate mjeno lubuje a czeſczi.

Pilopezy buſchtaj pſches tutón podawk tak hnutaj, ſo Bohuwěrej ſo wotſałicź njedaſchtaj. Ale wonaj jeho proſcheſchtaj, ſo by hiſchcze khwilu pola njeſu woſtał. Wón do teho ſwoli a něttſhoni, ſo luby njebjeſki wótz modlitwy ſwojich dźěczi wuſłyſchi a człowiſke wutroby jako rěczki wodźi. Pilopez ſtarſchej běſchtaj mjenujzy k temu pſcheſtrodźenju pſchichkoj, ſo je jimaj Bóh chzył pſches to hnadne wjedźenje, pſches kotrež je Bohuwěr ſwoju biblíju ſaſo doſtał, něſchto wożebne prajicź. Wonaj wuradźowaſchtaj, ſchto byſchtaj czinikoj, a ſkónczuje wobſamknyſchtaj, prawemu herbej kubło ſa tunje pjenjeſy pſchewoſtajicź. Bohuwěr ſo tuteho wobſamknjenja dźiwaſche a ſo jara wjeſelesche. S jeho nalutowanymi pjenjeſami móżeſche kubło zyle ſapłacźicź. Duž bu bórſy ſ Pilopez ſtarſchima pſchesjene.

Po krótkim czaſu, hdyž běſchtaj ſtebi Pilopez ſtarſchej w blikſoſczi druhe kubło kupiłoj, ſwjeczeſche Bohuwěr ſwoje ſacźehnjenje do herbſtwa ſwojich wótzow.

Něttſh khwaleſche Bohuwěr czimbóle te dźiwne pucze Boże, kotrež wſcho k dobremu końzej wjedu. Něttſh lubowaſche Knjeſowe ſłowo we wnitrobje a w domje. Něttſh ſpěwaſche wěrnſcho a dźakowniſcho najlubſchi khěrluſch ſwojeje lubeje maczerje:

„Ja wutrobnje mam lubo cze,
o Knjeſe, njewopuſchczej mje
tu ſ pomozu a ſ radu."

Wučeł Ar. Lódny, Rakodźanſki.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— S Budyſchina. Sa pondźelu 20. makeho róžka popołdnju w 4 hodź. je poſtajena łetuſcha khowna ſhromadźiſna provinzialneho towarſtwa ſa ſnutskowne miżionſtwo, kotraž, kaž kóżde léto, krótke powjeſcze wo ſtutkowanju ſpomnjeneho towarſtwa w minjenym lěcze a lětne ſlicżbowanje podawa. Też je ſ njej kóżdy krócź pſchednoſczk wo wożebje ważnej naležnoſczi w Božim kraleſtwje ſjednoczeny. Lětſa je tutón pſchednoſcht pſchedewſchěm ſajimawy pſches tu wěz, kotruž wón naſtupa, ale też pſches parſchonu, kiž pſchednoſchuje. **Wo puczowanju naſcheho khěžora do Jeruſalema** ſmy wſchitzy czitali, ale hiſchcze ſenje wo nim powjedacź njejſmy khyſcheli wot tajkeho, kotryž je ſo pſchi nim wobdźělił. Hdyž ſo nam to pſchichodnu pondźelu doſtanje, dha je to wěſcze nam ważne a chzemy rad pſchipożkuchacź. K temu pſchiňdźe, ſo je, tajke wopiſanje khěžoroweho puczowanja podacź, ſo naproſzycź dał prěni ſaſtupjeć naſcheje kraſneje evangeliſkeje zyrkwje, knjes präſident kraſneho konſiſtorſtwa ſ Zahn ſ Drażdźan, kotryž je jako khěžorowy hóſcź tamne puczowanje do khwalobneho kraja ſobu czinił. — Pſchiſtup k tutej ſhromadźiſnje pſchichodnu pondźelu popołd. 1/4 5 hodź. w hoſczenzu „běłeho konja" w Budyſchinje je wotewrjeny kóżdemu ſchcheſczijanej, ſa wěz Božeho kraleſtwa w ſnutskownym miżionſtwje ſahorjenemu. Knjeza duchowni ſu w ſwojich ſhromadźiſnach wożebite pſcheproſchenje doſtali, teho runja kk. wučerjo pſches ſwojich kk. duchownych. Poſłednjſchim ſmě ſo tudy pſchiſpomnicź, ſo je k. ſchulſki radźicźel po wopraſchowanju połnu dowolnoſcź k temu dał, hodźiny wučenja ſa pondźelu popołdnju pſchepołožicź abo jim ſ dźěla wupadnycź dacź, hdyž je pſches to k. wučerjej móżno, tute roswucżaże powjeſcze ſ khwalobneho kraja ſobu ſkyſchecź. Bóh daj, ſo by ſo wſchitko derje radźiło!

— W tym lěcze ſmeja ſo ſaſo nowowólby do ſakſkeho ſejma w Kamjenſko-Rakeczanſkim wokrejżu, kotryž je hacź dotal pſches naſcheho ſwěrneho ſerbſkeho ſapółkanja knjeſa Kollu Khróſczijańſkeho ſaſtupjeny byl. Woprawdźiteho Sserba, kiž wě, ſchto chze a njekhablazy ſa naſche naležnoſcze wuſtupuje, trjebamy w ſejmje — a lépſcheho doſtacź njemóżemy, hacź naſcheho Kollu. Duž nětko hižo lubych Sserbow proſzymy, ſo njebychu ſo dali ſawjeſcź a na njepſcheczelſke łěhwo dowjeſcź. Unitis viribus — rěła ſtare kacżauſke pſchiſzkowo a tole jow ſa naſz płacźi — my Sserbja móżemy jenož dobycź ſe ſjednoczenymi mozami. Duž ſane rosproſchenje! My tole ſłowczko nětko hižo wuprajimy, ſo njebyſo hižo nichtó ſatraſchicź dał — ale kóżdy Sserb ſa naſcheho ſmužitého Sserba Kollu wuſtupował.

— Měſtno zyrkwinſkeho wučerja w Budyſchinku je ſo wuproſdniło. Měſtno ma dźiwajo na maku wożadu dobre dokhody. Samolwjenje na to měſtno knjes ſchulſki radźicźel Schütze w Budyſchinje we blížſchim czaſu pſchijimuje.

— W blížſchich dnjach ſerbſke lecżaze kopjeno wuńdźe, kotrež w mjenje ſnutskowneho miżionſtwa lubych Sserbow napomina w ſmilnej luboſczi bohaty dar ke kollekcze ſa ſnutskowne miżionſtwo pokutny dźeń woprowajomny. Loňſcha kollekta je 22 000 hriwnow wunjeſła — bohaty wopor na wołtał ſchcheſczijańſkeje ſmilnoſcze ſa ſłubjenych a ſakłudźenych ſchcheſczijańſkich bratrow a ſotrow. Haj ſmilnj ſo na tych, kotſiž chzedźa ſawutlicź — to je Bohu ſpodobny wopor.

Doſłowo
k ſcjenju wo samariſkej žonje.

Na ſańdźenymaj njedźelomaj je ſo nam wo tamnej samariſkej žonje prědowało, ſ kotrejž je ſo naſch Knjes pſchi Jakubowej ſtudni rozběžował. Kraſne wuczby je jej dawał. Ta prěnja běſche ta wo žiwej wodźe, kotraž je Jeſuſowe žiwjenje dawaje ſłowo. Wón je žórko tajkeje kraſneje wody, wón je ſtudźeń žiwjenja. Potom je tamnej žónſzy wukładł, kotre je to prawe waſchnje modlenja. Kajſe hłuboke ſłowo to je: „Czi. kotſiž ſo k Bohu modla, dyrbja ſo w duchu a prawdźe k njemu modlicź.“ Kak wjele móžemy ſ njeho ſa naſche Boźe ſłužby nawukuycź! Kak ma naſche ſpěwanje, modlenje, poſłuchanje na Boźe ſłowo wjele bóle je ſwjatym Duchom napjelnjene bycź a pſchezo bóle wot ſwonkowneho, pſchiwucźeneho waſchnja ſo wuczińćićź!

Luby pſcheczełło, to ſu kraſne wuczby. To je krótke wopſchijećje zyłeho evangeliſkeho prědowanja. Hiſchcźe jene praſchenje k temu. Sſy tež wopomnił, komu je Jeſuſ tole prědowanje dźerżał. Když je ſa hódneho měł, ſo by jeho tak roswucźował. Jena žónſka běſche jeho wuczonniza. Židowſzy wuczerjo, rabbinarjo, ſa njedoſtojne dźerżachu, ſo ſe žónſkej takle rozběžowacź a ju wuczićź. To běſche nahlad zyłeho tamneho cźaſa. Wot Jeſuſowych wuczonnikow teho dla ſcjenik Jan praji: „Woni dźiwachu ſo, ſo wón ſ tej žonu rěcźeſche.“ Tón Knjes ſo na to njewjaſaſche.

Samariſka žónſka to běſche. Židźa nimaju, kaž nam ſwjatu ſcjenik powjeda, ſanjeho towariſwa ſe Samariſkimi. Mjes wobemaj wěſta njejſpheczełſka napjatoſcź wobſtejeſche. Tež to temu Knjeſej njeſadźěwaſche. Wón nad tejle napjatoſcźu ſtejeſche. Njeje wón tež nam ſmilneho Samariſkeho ſa kraſne ſnamjo poſtajił, po kotrymž mamy cźinićź? Tamna žónſka pſchi Jakubowej ſtudni běſche pjecźa łohke žiwjenje wjedła a dobreje ſhwalby njes ludźimi njemějeſche. Tón Knjes běſche ju ſ profetiſkim wóczłom pſchewidźał. Wón rjekuje: „Pjecź mužow ſy měła, a kotrehož nćtt masch, njeje twój muž.“ Tola tež tajku hrěſchnizu wón njeſaſtorczi. Wjele bóle chże ju k roſkacźu dla jejnych hrěchow pohnućź. Ani to, ſo běſche žónſka, ani to, ſo běſche samariſka žona, ani to, ſo běſche hacź dotal łohkoſmyſłena žiwa była, jeho njewodźerźi, ſ njej ſłowo ſwjateje luboſcźe k ſbožu jeje duſche rěcźećź. Njedyrbjeli my ſwólniwi bycź ſ kóždym cźłowjekom, kajkižkuli tež je, ſłowo w luboſcźi k jeho wěcźnemu ſbožu rěcźećź? Wuhń, mój pſcheczełło, wot tehole wulkeho wucźerja, a njehladaj na to, kajkeho powołkanja twój bliźſchi je, hacź Knjes abo cźeładnik, tež niz na to, kak k tebi ſteji, hacź je cźi pſchikhileny abo niz, tež niz na to, hacź je we wutrobje ſkaźeny. Potom budźeſch tež dźał wot nich ſhonićź, kaž naſch Knjes wot tamneje ſamariſkeje žony a wot wobydlerjow jejneho měſta.

K pſcheczełniwemu rospominanju.

Schtóž njecha dźěłacź, njeſmje tež jěſćź“, praji ſtare ſłowo Boźe 2. Theſſ. 3, 10—12, na kotrehož wěrnoſcźi nichtó njedwěłuje. Wěſho płacźi runje tak derje ſa duſchu, kaž ſo ſ wjetſicha jenoź na cźěło nałožuje. A tola leži w tym pſchicźina, ſo jich telko ſchcheſcźijanow hłoda trada a ſawutli a tak mało abo niczo njenajſhoni wo bohatſtwje Boźim ſa ſa nje. S tym hiſchcźe doſćź njeje, ſo ſchcheſcźijenjo ſa léto junkrócź abo dwójzy k ſpowjedźi dźeja a wot tych 168 hodźinow tydźenja jenu ſwojemu knjeſej wopruja a ke mſchi dźeja. Tón Knjes njezada ſebi jenoź wot ſwojich dźěćźi dźěło, ale wón dawa jim tež bóle najdrózſche hnadne kubło duchowneho dźěła k wuſtrowenju a poźbylnjenju jich ſnutskowneho žiwjenja: schtóž je potajſhm ſazpiwa, dźěło modlitwy, dźěło woprowanja a ſłużenja, horze bědźenſke dźěło, tón ſo njech njedźiwa, hdyž dyrbi pſchi wſchej ſwonkownej prawdoſcźi a zyrkwinſkim žiwjenju hłoda tradacź haj, hłoda wumrjećź. Stare ſłowo rěka: „Najprjedy jěſćź, potom dźěłacź!“ Wobhladajćźe ſebi jenoź ſchcheſcźijanow naſcheho cźaſa, ja ſebi njemyſłu na tych najhubjeńſchich, kiž wjazy pućźa do Boźeho doma njeſnaja, wobhladajćźe ſebi kemſchazych ludźi w měſtach a na kraju, kotrěž maja hiſchcźe tu potrjebnoſcź ſ najmjeńſcha lubu njedźelu ſo wot prócha wſchednych dnjow wuczińćićź. Mnjślićźe ſebi wy, ſo móža tućźi khudźi ſchcheſcźijenjo, kotrěž njedźelu kuſk duchowneje ſwačźiny ſa ſwoju duſchu wužija a jej potom ſchćźćź dnjow hłodu tradacź dadźa, w tydźenju něſchto dokonjećź? S jědźu je runje tak na poli duchowneho kaž w cźełnym žiwjenju! Schtóž ma na 168 hodźinu ſ jenym najdźěſenjom doſćź, tón njech něſchto dokonja w hłodu tradanju, ale w dźěłanju wón wěſcźe niczo njedokonja. Schtož pak je wſchědny dobry khleb ſa cźěło, to je Boźe ſłowo ſa duſchu, kaž Jeſus ſam praji Matth. 4, 4: „Cźłowjek je žiwy wot kóždeho ſłowa, kotrež pſches Boźi ert pſchiúdźe?“ (To njerěka ſnano: kotrež je pſched 1800 lětami pſchiſchło.) To naſchi wótzojo lěpje roſemichu, runjež woni w tyſhozorych wěźach ſadu ſ dźěłanjećźe naſcheho cźaſa wróćźo ſtejachu. Pſchi ſarſkim twarje w Saksdorfje namakachu pſched kótkim někotre ſajimawe khachliźy. Na jenej ſo pſchipowjedanje naroda Jeſuſowého pſches jandźela Gabriela wobraſuje. Jońnje ſu te ſłowa cźitacź: „Budź poſtrowjena ty ſbóźna!“ Druha khachliźa pokaſuje Knjeſowe ſpytowanje. Tele nimale 300 lět ſtare pomniki ſu wopokaſmo ſa pobožnoſcź naſchich prjedownikow, kotrěž ſwoju duſchu žiwjachu na Boźim ſłowje a do jeho ſwětła ſwoje wſchědne žiwjenje ſtajichu. Woni tež něſchto ſamochu, mózachu ſwědćźićź, ſa wěrnoſcź wojowacź, haj, wopor ſwojeho žiwjenja pſchinjeſćź a dyrbjachu Boźe ſłowo drózſcho kupićź hacź my! Boźe ſłowo je dźenſa tak runje. Wone njepobrachuje w žanym ſchcheſcźijanſkim domje. Ale wone je na wjele měſtnach ſwoju ſwědćźacźu móz ſhubiło, dokelž ſo njerźita abo dokelž ſo prawje njecźita. Pſched kótkim mi žona praji, ſo je něſto zyłe léto w bibliji cźitała, ale ſo poſkład hiſchcźe namakała njeje, wo kotrymž ſhym ja k njej rěcźał. Na to móžach jej jenoź wotmołwićź, ſo to poſkład wina bycź njemóže, ale jejne wocźi a jejne wopacźne pytanje.

Poſkład leži nutſkach, w ſłowje pytajmy, ſa kóždeho, kiž ſprawnje ſa nim pyta, kaž pak tež ſu cźi liczićź, kaž wěſcźe Jeſuſ praji: „Wobhońćźe ſo w pismje!“ Ach duž wobhońmy ſo wſchitzy! Pomhaj Bóh chże nam pućź pokaſacź: Hlajćźe, prědki na prěnej ſtronje macźe to najlěpſche, ſchtož móže pſchecźel druhemu poſkićźićź: Boźe ſłowo ſa tón tydźeń. W ſwojim ſłowje Bóh k nam rěći. Kak pak nawukńjemy my k njemu a ſ nim rěcźećź, hdyž my Boźe ſłowo njeſłyſchimy abo prawje njeſłyſchimy? Njeſapomnite woſtanu mi prawidła lubeho, drohého pſhecźela, kiž bu mi ſa moje cźitanje w bibliji ſ wulkim žohnowanjom.

1. Studuj Boźe ſłowo! Studowanje žada wěrnoſcź a wopominanje, ſwědomliwu a njedźěłenu kedźbliwoſcź a wutrajnu pilnoſcź.

2. Cźitaj ſ nutrnoſcźu a ſ modlenjom: woboje ſaruna najlěpſche wukładowanje biblije.

3. Cźitaj wſchěnje a wopominaj cźitanje we wutrobje.

4. Cźitaj poniźnje a njeſapomń, hdźe ty ſy (w ſwjatym kraju) a ſchtó tón je, kiž k tebi rěći.

5. Njeſabudź pſchi kóždej ſchtućźy te cźitane na tebje nałožićź a ſo praſchećź:

Schto chże Bóh ſ tym ſłowom prajićź?
Mam ja to hižo, ſchtož jow ſteji?
Je to, ſchtož ja cźitam ſ mojim ſnutskownym pſches jene?
Cźeho dla praji mi to Bóh?

Tak budźe tebi Boźe ſłowo, ſchtož je druhim było, ſwětłe žórko žiwjenja. Sſkamny łěkař dr. Heim napiſa do ſwojeho dźenika: „O, Bożo, kak ſo ja tebi dźakuju, ſo ſym w cźaſu narodźeny, hdźež móžu nowy teſtament cźitacź.“ Kak dyrbje-li ſo my dźakowacź, ſo mamy dwaj teſtamentaj naſcheho Wótza ſtary a nowy.

Něſchto k rospominanju.

Sswědomnje bjes wjedźenja je lěpſche hacź wjedźenje bjes ſwědomnja.

* * *

Młody pſcheczinjak, ſtary proſcheć.

* * *

Bóh chże ſo ſtaracź, ale my dyrbimy dźěłacź.

Dalische dobrowólne dary ſa wbohe armeniſke ſyroty:

W Michalkiej woſadźe pſches knjeſa diakona Sarjeńka darichu:

L. w Jenkezach	2 hr.
Wudowa K. w Budyſchinje	3 „
S Budeſtez	3 „
Hromadźe:	8 hr.

W mjenje wbohich ſyrotow praji wutrobny dźak

Gółcź, redaktor.

Samolwity redaktor: farař Gółcź w Budyſchinku. Cźiſchćź a nakład Sſmolerjez knihićźiſchćeńne w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čišło 9.
26. februara.

Łětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ju kóždu sobotu w Smolerjez knihicźiśchćełni w Budyschinje a ju tam dostać sa schtwórtłětnu pschedpłatu 40 np.

Njedźela Reminiscere.

Pś. 40, 18.

„Ja śym khudy a hubjene, tón Knjes pak ju stara sa mnje; ty śy mój pomoźnik a mój wumóźnik; mój Bożo njekomdź ju.“

Stajna skórźba wo khudobu a hubjenośćź cźehnje psches nasche dny. Sawśćeze je woboje jara wjele w dźenźnischim źwěrcźe namakać. A khudoby a hubjenośćźe budźe tam hischćeze pschezo wjazy, hdźež wot wěry wotpadnjeni sa tym steja, so bychu wschědnje ju derje měli w kraźnym wjeźelu. Ssu hońtwu sa sbożom wotmolowali. Je běźaza kula, na kotrejź pschibohowka sboża źedźi. A tón, kiž sa njej honi na dźiwym konju w ślepej horźej źadośćźi, njepytnje, so jeho krobły pućź psches cźeńku rjadu wjedźe, pod kotrejź ju hłubina wotewrja. Wón też nima źaneje chwile, hischćeze ras sa tym hladać. Hewak by widźećź dyrbjał, kak źmjercź jemu na pjatomaj źedźi a ruku sa nim wupschestrje, bjes tym, so sboźe jemu wucźekńje. Pśched nimi sboźe, sa nimi źmjercź, pod nimi hłubina. Haj cźi, s kotrymiž tak steji, dyrbja se stysknjwej wutrobu sdychować: Ja śym khudy a hubjeny. Wěćna hłubina a wěćna źmjercź je jich dźěł, hdyž ju njewobroćźa k temu, kiž jim druhe bohatstwo poskićźa, hacź s próchojteje semje wuryja.

Bohatstwo bjes Boha je brěmjo a starośćź a jěd sa dušche. A khudoba a hubjenośćź bjes Boha, haj, kotrehož to potrjechi, teho pućź, wysche kotrehož schěra kurjawa leži, wjedźe psches njestónćźne polo polne cźernjow a wóstow, sa nim źmjercź, na kónźu pućźa hłubina. Pobożny Matěj Klaudius je ras prajił: Ssu myśle a sacźućźa, kotreź na tućźnej roli njerośtu. Derje temu, kotrehož khudoba a mńsa, hubjenośćź a kschiž cźerja do wobstajneje modlitwy a k sbóźnikej, tak so wón napołledku źiweje wěry a kraźnu móz a źłódki trośćt na samźnej wutrobje sboni. Hdyž wón móże prajićź: Tón Knjes ju sa mnje stara; ty śy mój pomoźnik a mój wumóźnik, potom je jeho hubjenstwo wotběhńjene; potom je wón snutskownje bohaty; potom sboni też wón pomoz źwojeho Boha.

Jenož tón je khudy, kiž w dołach khodźi, hdźež jeho tón njewjedźe, kiž je prajił: Ja śym tón pućź a ta wěrnośćź a te źiwjenje: nichtó njepschińdźe k Wótźej, khiba psches mje. Ach kak wjele je tajkich khudych. A bohaty je jenož tón, kiž móże prajićź: Ty Knjeźe, nasch sbóźniko, śy mój pomoźnik a wumóźnik s hrěcha a se źmjercźe. Ach, kak mało je tajkich bohatych! Hdyž někajki cźaś w źyrkwinym kěźe, dha pohnuje źiwjaty póstny cźaś, tón pućź, kiž horje na Golgatha wjedźe, też lohkomyślnehо cźłowjeka k temu, so wón źebi praschenje pschedpołoźi a wotmolwjenje na njo dawa: Ssym ja bohaty abo khudy? Mam ja sbóźnika a wumóźnika? Abo śym ja hischćeze w źmjercźi a w hrěchu źiwy? Hamjeń.

Jesuś Khrystuś pśched źudom.

Do cźerpjenja nascheho sbóźnika Jesuśa Khrystuśa móźesch ju s dwojeho stejnischćeza ponućićź: jenemu móźesch narjez stejnischćeźo wěćnośćźe, kaź běśche wot wscheho spočźatka źem wot Boha Wótźa postajene sa pschićźinu a sakoźt nascheho sboźa,

naſcheje ſbóžnoſće; druhe pak je ſtejnischćžo ſtawiſnow abo cžaſneho podawka. Pſchi tym maſch ſo praſchećź, kak ſu žida k tutemu hidźenju »ſprawneho a ſkónčnje« k ſaſudźenju do ſmjerćže dóſchli. Sa zyrkwinſke prědowanje ma prěnje ſtejnischćžo ſwoju woſebitu ważnoſćź; ſchtož chźemy w pſchichodnych kapjenach naſcheho „Pomhaj Bóh“ podać, pſchikhila ſo druhemu ſtejnischćžu. Jenptſiwe podawki tuteje wulkowažneje ſtawiſny ſu naſchim cžitarjam hižo dawno ſnate. Tola je dwoje, jenotliwe podawki ſnaćź a jich ſmutskowny ſwiž a ſaplećźenje pſchewidźećź.

Hdyž běſche ſo židam poradźiło, Jeſuſa ſajećź, mějachu jeho njepſchećeljo dwoji nadawk. Sa prěnja dyrhjeſche najwſchſchi ſud w Iſraelu ſamón, wyſoka rada, jeho ſaſudźenje k ſmjerćži wuprajićź, potom pak mějeſche ſo wot romſkeho bohota ſaſudźenje do ſmjerćže doſpićź. Płaćźaze běſche jenoź poſłednje wuſudźenje.

Luby kſchesćźijanſki bratſje, móžeſch ſo praſchećź, cžeho dla běſche Jeſuſowe ſaſudźenje do ſmjerćže w Iſraelſkej radźe ſ zyła trěbne, hdyž běſche tola jenoź bohotowe wuſudźenje płaćźaze. Njeby to najrunſchi a teho dla najkrótſchi puć byl, hdyž bychu někotſi ſ jeho njepſchećeljow hnydom k bohotej dóſchli a bychu Jeſuſa tam něćźeho dla wobſkorźili, ſo móžachu ſo nadźećź, ſo ſo tajkeje ſkórźby dla ſaſudźenje k ſmjerćži wupraji? To njeby ſo po mudroſćži a židowſkej leſnoſćži ſkłožowało. Woni chźychu cžłowjeka do ſmjerćže podać, wo kotrymž běchu ſta pſcheſwědźeni, ſo je wón židowſki kral, pſches profetow hižo pſched lěſtotetkami pſchipowjedany; kotrehož dla ſo tyhazy w ſwojej wutrobje praſchachu, hać wón njeje tutón kral; dźeſać tyhaz pak mějachu jeho ſa ſławneho dźiwycžinjerja, ſa wulkeho profetu, ſa ſwjatehо cžłowjeka. Dokelž temu takle běſche, njemóžeſche ſo bohot Pilatuſ pſches privatneho cžłowjeka pſchećźiwo Jeſuſej naſchćźiwać a ſo jemu tak Jeſuſowe ſaſudźenje do ſmjerćže wunuſować, to by ſwědomje wſchitkich pobožnych w Iſraelu roſhoriło, a hordoſćź židowſkeho naroda by ſo pola nich dale a wjazy pſchećźiwo temu ſpjećźowało. Hinak pak mějeſche ſo potom, hdyž běſche ſo pſched bohotowym ſaſudźenjom ſaſudźenje pſches Iſraelſku radu ſtało. W tutym padźe móžachu hordoſćź Iſraelſkeho naroda pomajkać ſ tym, ſo prajachu, romſki bohot mějeſche jenoź wukonjećź, ſchtož běſche židowſka wyſchnoſćź ſa prawe a ſdobne ſpóſnała, ſo je romſki móznał jenoź grat w rukach židowſkeho knježſtwa. Schto pak ſ tymi, kotſiž mějachu Jeſuſa ſa ſłubjeneho a pſchipowjedaneho krala? Tu móžachu ſo nadźećź, ſo njeſměja tajkeho cžłowjeka dokło ſa Božeho žałbowaneho, kotryž je ſo pſches wuſudźenje najwyſchſcheho knježſtwa mjes Božim ludom ſa ſmjerćže hódny ſpóſnał a kotryž je ſo poſdźiſcho tež wotprawił. Runje tehole podeńdźenja dla mějeſche wyſoka rada ſa to, ſo bychu ~~měła~~ do njeho, jako do Božeho žałbowaneho, wotmjelkynećź, a to cžim bóle, cžim bóle ſo wyſoka rada prózowaſche, ſo ſo po wſchém khróble ſkłožowaſche, ſchtož běſche po ſakonju poſtajene.

1. Wuſudźenje pſched Iſraelſkej wyſchnoſćźu dźěli ſo do tſi dźěle. Najprjedy domjedźichu Jeſuſa k wyſchſchemu měſchnikej Hanaſej. (Cžitaj ſcjenje ſwj. Jana 18, 12—25.) Tutón běſche ſo hižo pſched něhdźe ſchćźnacže lětami pſches Pilatuſowehо prjedownika wot wyſchſcheho měſchnictwa wotłaćźił, ale tola běſche wón ſa Jeſuſowy cžaſ hiſchćže nahladny a cžeſćźeny cžłowjek, póbla teho Kaiphaſowy pſchichodny nan, kotryž běſche hižo něhdźe tſinacže lět ſ wyſchſchim měſchnikom. Běſche to trach wopokas pſchiſtojnoſćże ſe ſtrony Hanaſowehо pſchichodneho ſyna, ſo Jeſuſa najprjedy k Hanaſej domjedźechu. Móžno tež, ſo ſo Kaiphaſ ſ dobom nadźeſche, ſo budźe pſchichodny nan mudry a pſcheklepany doſćź, ſo Jeſuſ k něčemu ſteji, a ſo mohł jeho Kaiphaſ poſdźiſcho tehо dla wobſkorźićź a ſaſudźićź. A ſawěćźe, Hanaſ wuwopraſchowaſche ſo jeho wo jeho wučźomnikach a wo jeho wučźbje. Tola dozpił njeje ſ tym nicžo. Wo ſwojich wučźomnikach Jeſuſ ani njewotmołwi, wo ſwojej wučźbje pak, ſo je ſtajnje ſjawnje wučźił. Tak domjedźu Jeſuſa wot Hanaſa k Kaiphaſej. W Kaiphaſowym domje podawa ſo druhi dźěl. (Scjeni ſwj. Jana 18, 24 a Mat. 26, 27 a ſlědowaźe.) (Pokračźowanje.)

Najećźi.

Wobraſki po ſtarych Pósnaſtich ſapiſkach.

(Pokračźowanje.)

3.

Sswjatočźnje a měrnje ſhładowaſche njedźelſke ranje ſararjeź knjeſej do ſtwy. Selene lipy ſcjelechu ſwój ſćźin na domjazy próh, ſ pěſkom poſypany, a pſches wotewrjene wokna na kryte blido. Se ſahrody pſchińdźechu lubosne naléćne wonjenja do ſtwy.

W ſararjeź domje běſche dźeńſa wſchěm derje. Sararjeź knjes njemějeſche prědowaćź, a ſ wěſtej njeſćźerpliwoſćźu wočźakowachu runje dźeńſnischu njedźelu.

„Schto je tola tebi?“ wopraſcha ſo ſararjeź nan ſwoju dźowćźićźku. „Sdaſch ſo mi někajka dźiwna.“

„Niź wěrno“, ſawoła holćźka, pſches nanowe praſchenje wſcha rosperſchena, „niź wěrno, jeli teź mór pſchińdźe, my woſtanjemy tu?“ To prajiwſchi, wobjimaſche wona ſwojeho nana.

„Alle dźowćźićźka, ſchtó to tola praji, ſo mór pſchińdźe? Daloko wot naſ wón hiſchćže je, daloko wot Pósnanja. Bóh móže jemu daſchi puć ſakaſać, Bóh móže jemu teź puć nimo naſ pokaſać.“

„Mi pak je ſo dźenſa w nozy dźało, ſo wot ranja ſ brěſowehо haja huſty popjeł na naſche měſto pſchiſlětuje, a hóźeź je wón naletał, tam je wſcho ſahinyło.“

„Nó, njewěćź, ſo ſo w brěſowym haju wotprawjenja wukonjeja a ſo ſo tam kuſkańćźe pala, dha drje móžeſch ſebi ſwój ſón teź pſchećźe hinak wukłożićź.“

„Hižo je na pućźu! na pućźu hižo je!“ ſawoła nahle dybawy hłóſ do durjow. Na dobo pak ſhubi ſo ſaſo hroſne mjeſwocźo Hiljźine ſe ſchpitala, jako by ſo ſjebała po tym, ſo běſche ſo pytajo roſhladała.

Wobaj běſchtaj ſo naſtróžiłoj.

„Ach, nanu, wona měni mór a je chźyła někoho warnowaćź.“

„Nè, dźowćźićźka, wona je chźyła ſwoju ſmjercź jako kuſtańićźa do cžaſa woſjewićź. Ale lěpje by byłó, naſche hnadne knježſtwo njeby tutu ſónſku ſaſudźiło. Tajke měnjenja do cžaſa woſtanu ſtajnje njewěſta wěź, a ſudnik ma ſwoje wuſudźenje na njepowalomne podkožłi ſkłožićź!“

„Lubſchi nanko, teź paſtyŕ ma ſtaćź na njepowalomnym ſakožłu a podkožłu! Proſchu, ſłuſ mi, ſo my woſtanjemy, hdyž hroſna khoroſćź pſchińdźe, a ſo měſto njewopuſćźćźimy jako twoji ſaſtojníſćźy prjedowniźy pſched dźeſaćź lětami, kaž nam ſtare ſapiſky wo nimi powjedaja. Schtóž je na njepowalomnu wěru ſakoženy, tón njećźěka!“

„Ja ſo po tym ſkłožuju, ſchtož mi moja wyſchnoſćź, moje hnadne knježſtwo, poſtaji, kotraž je mje na tele měſtno powołała a ſ dobom ſa hrodowſkeho kapłana poſtajiła. A ſ tym njech ma tuta wěź ſwojeho końza! Hižo ſwonja. My dyrbimy ſe mſchi.“

Zyrkej, po ſnamju ſſchiźa natwarjena, běſche khopata hać na poſłednje měſtaćźko. Njemjeſćźnizy běchu ſo na hornich łubjach ſeſnydali. Tam běchu jich měſtna, ſ wobraſami ſe ſtareho ſakonja wupyſchene. Woni njemějachu prawo, ſobu wolićź, tola móžachu patronej ſwoje měnjenja wuprajićź, woſebeje hać je hłóſ powokajomneho doſzahazy. Tak dołho hać ſo ſpěwaſche, hładachu pak pſchikomni mjenje do ſwojich ſpěwaŕſkich, ale bóle do ſejmjanſkeje łubje. Tam ſedźeſche hnadny knjes ſ franzowſkim włoſowzom nad dobrocźiwym, napadnje cžerwjenym mjeſwocźu. Pſched woltarjom ſedźachu duchowni.

Prědowanje ſo ſapocźa. Běſche to ſcjenje wo dobrym paſtyrju. Sdaſche ſo, ſo ſu wſchitzy ſpokojeni. Tola nutrnoſćź pſchemění ſo do kruteje kedźłiwoſćźe a do roſhoritoſćźe, jako na dobo pſchi ſłowach: „Najaty pak, a ńiž paſtyŕ njeje, a teź wowzy jeho njejźu, hdyž widźi, ſo wjelk dźe, dha wopuſchćźi wón wowzy a cžekne: a wjelk ſpopada a roſproſchi wowzy. Najaty pak cžekuje: pſchetož wón je najaty a njerodźi wo wowzy.“ (Scjenje ſwj. Jana 10, 12. 13.) Młody rektor něhdźe takle prědowaſche: „A ja bych ſpcheproſchenje na tutu klětku ſchpatnje ſarunał, je ſkutkom najatehо bych ja ſwoje paſtyŕſke ſaſtojníſtwo naſtupił, bych-li ja ſamjelćźał, kak je mje ſudźiło, ſponiwſchi, ſo maju ſo ſtare ſony, pſchiwěrkow dla wobſkorźene, hroſneho krjudowanja, haj, ſamón ſwojeho žiwjenja hładaćź, dokelž maja pola waſ hóźdu, kotraž kuſtowanje prěje, ſa ſaſaćźku ſelhańićźu, a duž ju krjuduja; ale teź tajku, kotraž ſ bojoſćźu pſched krjudowanjom njewěrnoſćźe wupraja, njepſchepuſchćźa pſched ſmjercźu na ſchćźěpowźu, tyiba ſo jeje pokutu a kaćźe ſjawnje do palenja wukhwaluja. Njewućźi pak naſ ſwjate pismo, ſo jenoź wěra njećźiſtych duchow wuhonja a niź wótry mjećź? A teź wućźi naſ naſche ſcjenje ſaźnje, ſo je paſtyŕſka pſchiſłuſchnoſćź, ſo mamy ſa druhich ſwoje žiwjenje woprowaćź, a ſo nimamy prawo, druhim jich žiwjenje rubićź.“

Franzowski włoßowz njebeśche dale wjazy w knjeźiłej łubi widźeć. Kapłanej knjes pohlada poniżnje horje na knjeźiłku łubju, jako by najpokorniśho chżył wo wodaćje proßyć, so je pśhitomny pśhi tutym nadběhu na najhnadnjśhe knjeźiłstwo a jeho prawa, a wośjewi śwoje měnjenje wo tutych śłowach prědowanja wśěhm ſ tym, so trójzy jaßnje ſ łkowu wjesćhe. Wón ſo njechaśche womaśać ſ Thomasjom, ſ Franku a też niz ſ tutym nowotnikom.

Kónz Boźeje śłużby pśhinńdźe hnadny knjes do komory. Po starym waśchnju chżyśhe tu měnjenje wobeju knjesow duchownju śhońć a śłyśhećś, śchto ſo trasch zyrkwinśkim pśhedśtejićźerjam a rjemjeślnikam śoa wobmyślenja hódne byćś. Doniž pak mózachu rjemjeślnizy rjany błóś wukhwalićś, wośjewi roshorjeny patron, ſo wón tehole muża, kotryž je dźenźa ſ dźěła jara nutruje a natwarjazy, ſ dźěla pak śběźk a njeměr śakożuwśći, prědował, nihdy na nihdy njemóźe na rektoratśtwo powokaćś, so móźe jemu pućźowanje śarunawśći jenoź radźićś, so by bórśy ſo ſ tuteho pěkneho a měrneho měśta měł. Hiśhćźe dźenźa njeczor ma ſo pśhedpśheśłyśhowanje śtaćś, jutśje rano śahe śkónćźne pśheśłyśhowanje a śrjudowanje a na popołdnje bjeśe wśeheho dwěła śmjercź pśhes woheń, so by ſo śa druhićh pśhikład poźtajiś.

Nunje chżyśhe zyrkwinśki pśhedśtejićźeś, podarmo pśhes kapłana napominany, so by mudrićśhi był, jeli by mjelczaś, śwoje měnjenje wyźokorodźenemu, wyźokośejmjanśkemu patronej wuprajićź, jako do śhromadźenych śłazaju njekaśana a njewitana wośboba śaśtupi, hnadneho knjeśa a jeho ßuźboda śe śłowami wot ſo dźěło: „Je hiźo na pućźu, na pućźu hiźo je!“ — „Śchtó dha?“ śawokachu wśhitzy, naśtróźeni, so běśhe Hilźa śe śchpitala śem pśhiśchła. „Nó, śchtó hewak, khiba mór!“ wotmolwiwśći, wotźali ſo wośboba śaźo śkradźu. —

Polak běśhe wćźipny, kak wólba wuńdźe. Duź běśhe też śem pśhiśchoł. Wonka rośréćźowaśhe ſo nětko ſ knjesom kandidatom. Hilźa pśhetłóćźi ſo mjes wobémaj, prajiwśći: „Měi dźaś! Mje ſy chżył wumóź! Wumóź ſo śam ſ tuteho měśta! Mór je duzy po pućźu k nam!“ —

W hrodźe wuradźowachu njeczor ſudnijźy knjeźa. Pśhed nimi ſeďźachu póbla Hilźe śe śchpitala hiśhćźe tśi druhe bedne źónśke, kotrej běchu tak śtare a śpróźne, so wośpjet njerośumjo łacźanśku rěćź knjeśa pśhedśhydy ſuda wußnychu, hacź běśhe wobśhorźenje źakośtne doćź. Śśudnijźy knjeźa ſo śkónćźnje rośeńdźechu, dokelź mějachu pśhićźijny śa śforźbu pśheśłabe. Tola wobhladnimy knjes běśhe do póblanśkeje śtwy hiźo měćźanśki ſudny wubjerk śkaśał. Ćźile knjeźa pśhihłoßowachu bórśy jaßnemu pśheśłwedźenju hnadneho knjeśa. Wośebje wobśhorźoźe mějachu śa Hilźu śe śchpitala, ſo běśhe wona mór do cźaßa wěśhćźita, jeli jón njebě śnano ſ łuśtaśkimi mozami śem śwjedła. Śchto tutej śtarej źónźy pomhaśhe, śo na to śpominaśhe, śo je rano widźała, kak je źuły rjemjeślniśki póbla płota ſo na śemju śwjeśł a śo je wón wśhe śnamjenja móra na śebi měł, a śo je śebi tehe dla trasch Boźe dla dźaś łaßłuźiła, śo je wśhitkimi ſ prawym cźaßom prajiła, śo maja ſo tajśeje rośneje khorośćźe hladaćź; a jeli śo je hwćźka ſ prutom nade wśhěm wina, je dha to potom roßum, śo chźedźa ju, śtaru, bědnu źónźku póbla hwěźki ſ prutom hiśhćźe winowaćź a ju śa runjećźo Boźich hwěźkow na njebju měćź. Wśhako je też wona śtara doćź a też śwólniwa, ſ druhimi wobśhorźenymi do prědka, bjeśe wśeheho śrjudowanja ſ wśhemu śtaćź, cźehoź móźa tućźi hnadni knjeźa po jich mudrośćźi a lubośćźi wośomdźeźatletne źony winowaćź. A tajśich wótrych rěćźow mějeśhe tale njepśhepółnajomna łuśtaśkićźa hiśhćźe wjazy. — — —

Na druhi dźeń mějeśhe ſo źakośtny łhód śtaćź: najprjedy śchułźy hólźy ſ powróćźenym śichźom, potom śapaleć śe ſwojimi pomoźnikami, potom cźeiwjena kariećźa śe śchtyrimi źonami. Kóźda běśhe tak pśhiwjaśana, śo mějeśhe do druheho fónźa śwěta hladaćź hacź jeje ßuźodźinka. Wone wośpjetowachu modlitwy, kotrej jim duchowni, pěśhi tute źónśke pśhewodźejo, prajachu. Ienoź Hilźa běśhe wjeßoła po wuraśu jeje mjeśwoćźa. Tamne tśi pak hladachu prośto na łud, kotryž ſ wokłow a na haßach śtejo na nje hladaśhe. Bjeś makeho pak běśhe ſo wukonjenje kraćźneho śkutka śadźěwało: probśt běśhe źebi śjěźo kezarśkich łuśtaćźićźow nimo katholśkeje zyrkwje śakaśał. Tola hnadny knjes da jemu śjewićź, ſo budźe na wśhóń pad ſ mozu pravo tuteho puća też ſa lutherśkich njekraßnikow a śłóśtnikow wunuśowaćź, a ſ temu ma też śa łuśtaćźićźe katholśkeho wěrywuśnaćźa kóźdy lutherśki ſudny pućź pśhes měśto wotewrjenu byćź, śchtoź ſo ſ tutym ſwjatocźnje pśhićźilubi. Tak ſo probśt ſwojeho śnapśhećźiwjenja wida.

Śkónćźnje powjedaju naśhe śapiźy hiśhćźe wo Hilźinym śnapśhećźiwjenju. Duchowni běchu śa khěrluśch, kiź mějeśhe ſo śpěwaćź, poźtajili: „Boźo, Wótćźe, budź pola naß“.

Hilźa pak źadaśhe źebi khěrluśch: „Wśhitźy ludźo wotśał cźahnu.“ — „To ſo wona na nětkoho měri“, měnjeśhe kapłanej knjes, „a śaßałka njekraßnićźa chźe ſo ſ tym hórkośćźi śmjercźe śminućź!“ Fararjej knjes běśhe ſo źyle śmjehćźiś, a to ſo hnadnemu knjeśej mało śpodobaśhe. Bjeś makeho, a fararjej knjes by do Hilźineho pśhećźa śwoiś. —

Brěźy běchu ſo śwoju naletnu pychu wobłekłe. Młode liśćźe běśhe kaź jaßne śkoto, kotreź jenoź brěźy w meji debi. Liśćźe njeśmajeśhe, k cźemu je śucha brěźowa walćźiła wokoło cźorneho kolika naktadźena; wone khileśhe ſo k womkodźenej śejmi a pośibćhowaśhe ſo k módremu njebju. Pśhed pśhikhadźaźym ludom a pśhed cźłowśkim śpěwanjom wotlećźichu naśtróźane ptaćźki.

Śśnjertny khěrluśch běśhe wotmjelkył. Lud poßłuchaśhe němy. Wußnudźenje ſo cźitaśhe.

Śmiúmy ſo źakoßnemu wobraśej!

Dotko njetrajeśhe — wěćśił śadźuwaśhe wot ranja a njeßeśhe śa ludom popjeł ſ brěźowego haja do měśta.

(Potraćźowanje.)

Wśhelakе ſ bliśka a ſ daloka.

— W Budyśhinje wotdźerźa ſo śaśdźenu pondźelu w hośćźenju ſ běłemu konjej khowna śhromadźiśna prowinźialnego towaŕśtwa śa śmitśkowne mißionśtwo. Śś bliśka a ſ daloka běśhe wjele hośćźi, też wjele wyźokich hośćźi ſo śeśćkło. Też wjele śerbśkich duchownych a wućźerjow běśhe pśhitomnych. Knjes faraŕ Jakub ſ Njeßwaćźidła na jara śajmawe waśchnje wo śkutkowanju towaŕśtwa w śaśdźenym śćźe rośprawjeśhe. Nimo druheho wośebje na Bethlehemśki wuśtaw we Wjaśońźy ſa łkabuśćźe dźćźi śpominaśhe a na Marćźiny wuśtaw w Budyśhinje — naśchu Bethaniju — w kotrymž ſu hiźo nękotre śta młodych holźow śpěwaćź a dźěłaćź nawukłe. Śś wulkim śajimanjom wśhitźy pśhitomni na rośpraww poßłuchachu też na pśhednośćźi, kotryž nětk śćźehowaśhe. Präśident evangelśko-lutherśkeho krajneho konśiśłorśtwa, knjes ſ Zahn ſ Draźdźan, pśhednośćźowaśhe wo śwojim pućźowanju do raśćźeho kraja, kotreź běśhe w towaŕśtwje wjele knjesow a knjenjow, wośebje śaśtupjerjow evangelśkich krajnych zyrkwjow, pśhi śkładnośćźi khěźorowego pućźowanja do raśćźahо kraja ćźiniś. Kajśa radośćź to je, pućźowarja wo tamnych krajinach powjedaćź łkśićźeć, kiź je kóźdy evangelśki śćźeićźijan wot młodośćźe śesnał. Wyźokodośtojny powjedaŕ poßłuchaŕjow w duchu do Egiptowśkeje je śwojim Nilom a śe śwojim śa łettußazy hiśhćźe njepśhemènjenym wobydleŕśtwom wjedźeśhe, dale do ßłubjeneho kraja je śwojimi nam ſwjećźenymi měśtnami. Też to w pośłnym cźaßu nam śaßo pśhed wućźi śtajeny Ierusalem ſ wolijowej horu, Gethśemane, Golgata, templowej horu atd. bu nam jaßnje wopißane. Żiwy wobraś pućźowanja w tamnych śtronach ſo nam pośłićźi, też wobraś njedośpołnośćźow, kotreź ſu wośebje: Horzota, prośćeśłi haŕowaty lud, masanośćź we wśhećh łutach. Kraßny, żiwy pśhednośćźt śwoju wyźokośćź dośpi we wopißanju poßwjećźenja śbóźnikoweje zyrkwje w Ierusalemje. Kóźdy pśhitomny běśhe hłuboko hnuty, jako powjedaćź łkśićźeśhe wo tamnej śwjećźenej hodźinje, jako źyła wośada tam śpěwaśhe: „Ieb'n twjerdy hród je naśch Bóź śam“, a naśch lubowany němśki khěźor ſ wotłarja kraßne evangelśke śwědćźenje wotpokoźi.

Bóź tón Knjes wuliwaj śe śwojeho hornjeho Ierusalema bohaćźe lubośćź śa łkutk śmitśkowneho mißionśtwa do naśchich wutrobow.

— Redaktor naścheho kopjena je pśhed krótkim śaßo powjećź wo armenijśkich śwrotach dośtał, kotreź ſo pśhes dobrowólne dary naśchich Śserbow w śyrotownjach wotćźahnu. „Wo hólźach,“ — ſo nam pśhćźe, — „njedośtachmy Bohu źel hiśhćźe źanych powjećźow. Wśele dźaka prajimy śa wśhitku pśhećźeźelnu pomoź.“ Wo holećźkomaj dośtanjemy nadrobnu powjećź. Kóźda śyrota pśhćźe wośebity liśćźik. Prěni ma ſo tak: „Drośty dobrećźeljo! Najprjedy prośćham śo Waß, kak ſo Wam wjedźe, a łdyż ſo Wy mje prośćećźe, śym ja Bohu dźakowna, śo móźu prajićź, śo je moja khorośćź nětko nimo. Ja ſo Wam dźakuju, śo Wy śa mnje płaćźićźe a śo móźu w śyrotowni byćź a śo śćźe mje wußwobodźili wot wjele śtarośćźow. Boźa hnada a lubośćź budźtaj pśhećźo ſ Wami a ja chźu pśhećźo śa Waß proßyćź, prośćećźe Wy też śa mnje, to prośćhu. Ja śym dźakowna śa wśhitko, śchtoź wśhitźy jow śa mnje ćźinja a śa to, śchtoź mje wućźa. Waśćha dźowka.“ K temu liśćźej

dostachmy tónle dopiß: „Osauna je poßłuschna, pomha rad w domje, lubuje ſ zyła jara dźěło, móże něschto schicź. Wona w domje wuczbu dostawa, dokelž na srudnu khorosczu cźerpi. Wona je něto strowa, njemóže pak ſo hischcze do schule ſłacź, dokelž dyrbi ſo wobkedźbowacź, hacź ſo khorosczź bórsy njewróćći. Wona cźita rad nowy teſtament, 2. turkowſki cźitanku a móže też piſacź. Wona rad w bibliji cźita a ſ biblije wukuje.“ Druhi liſt ma ſo tak: „Moji drosy dobroczeljo! Ja Wam liſt ſcźelu. Ja bych Waß rad wohladacź chzyła a proschu Waß, mi wobras pośłacź. Ja chzu poßłuschna bycź, ſo Wasche pjenjesy na mni ſhubjene njebyłe. Ja ſpytam moje ſchulſke dźěła derje dokonjecź, mojich pschedſtajenych poßłuchacź a w luboſczi ſ mojimi bratrami a ſotrami wobkhadźecź. Ja bych rad liſt a wobras wot Waß měła. Wascha dźowka.“ K temu ſcźěhowazy dopiß: „Sarwot je ſwólniwa w domje pomhacź, ale cźężko wukuje. Wona ſłubi ſe ſzyłſami, ſo poléppſchowacź a ſo próżowacź. Wona je poßłuschna, cźita rad w bibliji. 5. wudrnja, 3. wotrjad.“ Naſchi Sserbja, kotſiž ſu dobrowólne dary woprowali, ſo wěſcze ſwjeſełe, hdyž tuſej liſtaj wboheju ſyrotkow cźitaja.

— W bliźſchim cźaſu ſo wobhladowanje wſcheho ſarěſaneho ſkotu ſawjedźe, hacź je ſarěſane ſkocźo na żanu cźłowiſkej ſtrowoſczi ſchłódnu khorosczź cźerpiko. Duž maja ſo cźi, kotſiž ſu hacź dotal ſwinje na trichiny wobhladowali, ſ nowa też na wobhladowanje wſcheho rěſneho ſkotu roswuczicź dacź. Wěſko wſchak ſu ſ tym ſakonjom nowe wudawki ſa naſchich ratarjow ſwjaſane, ale wěcźe ma ſakoń ſ dźiwanjom na ſtrowoſcź ſwoju wulku dobrotu. Pſchetož to ſo tola prěcź njeda, ſo ſo woſzebje ſ wukraja wjele khorehо ſkotu pichiwjeſe. A naſchi ratarjo dźě maja něto hižo dobru ſkładnosczź, ſwój ſłót pſcheczźiwo ſchkodźe ſawěſcźicź dacź a najſkerje ſo też tole ſawěſcźenje pſches ſakoń krucźe ſawjedźe. Hdyž wſchak je to wobcźeżenje małeho ratarja, kotryž na poredko khore ſkocźo, dyrbi ſo tola tajkemu ſawěſcźenju powſchitkowneje dobroty dla pſchihłoßowacź.

— Pſchi hoſcźinje Braniborſkeho provinzialneho ſejma na ſkawu wot wyſchſcheho preſidenta Dr. Aſchenbacha jemu wunjeſzenu, je khěžor jara khutnu rěcź dźerżał a mjes druhim ſcźěhowaje prajił: „To dźě je kraſne ſpocźinanje ſa wſchitke ludy měr ſawjeſcź chzycź, ale ſmylka ſo pſchi wſchitkich wobliczenjach cźini. Kaž dołho w cźłowjeku njewumożeny hrěch knježi, tak dołho budźe wójna a hidźenje, ſawiſcź a roskora a tak dołho budźe cźłowjek ſpytacź pſches druheho bycź. Schtož pak mjes cźłowjekami, to je też mjes ludami ſakoń. Duž chzemy ſa tym ſtacź, ſo my twjerdźe hromadźe dźerżimy.“ To ſu wěſcźe rjane wopomnjeńca hódne ſłowa naſcheho lubowaneho khěžora.

— Sańdźeny tydźeń je franzowſki preſidenta Felix Faure nahle wumrjeł. Boża ruczka je jeho ſajała. Najprjedy nowiny na tym dwěłowachu, hacź je to wěrno, a tu myßl wuprajachu, ſo ſu jeho njepſcheczeljo jeho wotſtronili. A tajke něſchto je w Franzowſkej łóhko wěricź; pſchetož podobne wěży ſu ſo tam hižo huſcźiſcho měłe, ſo ſu ſkawni mužojo pſches mordarſtwo nahle wumrjeli. Tola pak ſo ſda, ſo to wo ſemrjetym preſidentu njepłacźi, dokelž je wón hižo poßledne dny kuſt khorowaty był. Sa tſi dny, kaž je to po ſakonju żadane, měſcźe ſo nowy preſidenta wuſwolicź. Wuſwolił je ſo Loubet, kotryž republikanſkej ſtronje pſchiwižuje. Najprjedy ſo bojachu, ſo budźa ſo monarchiſtojo hibacź a ſpytacź ſaßo franzowſke khěžorſtwo poſtajicź. Małe hibanja pak ſu ſo bórsy podußyłe a po ſdacźu w Franzowſkej ſaßo měr knježi, hdyž wotłladamy wo Dreyfußowej hary, kotraž kónza njenamaka.

Kak korczmar nawukny pacźerje ſpěwacź.

Sławny prědar Spurgern powjeda, ſo Rowland Hill jedyn dźeń na puczowanju do wběy pſchińdźe, hdźež druhdźe woſtacź njemóžeſche hacź w cźiſcźe wſchednej korczmje. Korczmar wulży ſwjeßeleny nad pſchińdźenjom ſławneho muža, jemu wjeßely napſcheczźiwo dźěſche. „Budźecźe Wy dowolicź, tón wjeczor domjaju nutrnosczź dźerżecź?“ ſo Rowland Hill wopraſcha, na cźoż tamny ſo dźiwajo a ſo ſmějo dźeſche: „Ně, tajke něſchto jow waſchnje njeje!“ Rowland Hill korczmarjej ſměrom do wocźow hladaſche, potom ſ wěſtym ſynkom praji: „Duž pośćelcźe hnydom po mojej koni do konjemza, pſchetož ja njemóžu w domje wostacź, w kotrymž pacźerje ſpěwacź njechdźa! Rozumicźe mi? Ja proſchu, ſo mi hnydom mojej koni pſchiwjedźecźe.“ Dokelž korczmar ſaſtróżeny widźeſche, ſo tón hóſcź tu wěz na khróbłe bjerje, wón po krótkim najprjedy ſapowjedźenu dowolnosczź da. „Derje“, praji Hill, „ale ja njejßym ſwnczeny w domje druhich ludźi nutrnosczź wotdźerżecź. Wy dyrbicźe to ſam cźinicź!“ „Kak dyrbju ja to cźinicź“, wopraſcha ſo tamny, „ja to njemóžu.“ „Wy pak to dyrbicźe!“ ſnapſcheczźiwi Hill. „Ja to hiſcźe żenje cźinił njejßym!“ wotmolwi korczmar, na cźoż tón druhi wobſtrucźeſche: „Derje, potom Wy to dźenſa prěni krócź cźinicźe!“ Hodźina pſchińdźe, w kotrejž měſcźeſe ſo nutrnosczź wotdźerżecź. Wſchitzy domjazy běchu ſa blidom ſhromadźeni a biblija woczinjena na blidźe leżeſche. „Nětk ſpěwajcźe pacźerje!“ klincźeſche pſchikaſujo khłóß dźiwneho muža. Ale korczmar pſchezo ſaßo wobſtrucźeſche: „Ja njemóžu, ja njemóžu.“ „Cźłowjecźe„ ſawoła Hill, „ſchto wy prajicźe! Wy ſcźe telko njeſaßkużenych hnadnych darow ſa tón dźeń dostał a ſcźe něto tak njedźakowny, ſo ſo ani ſa to dźakowacź njemóžecźe? — a pſchi tym ſcźe tajſi bjesbóżny, ſo ani wo wodacźe hrěchow proßyczź njemóžecźe?“ Mužej ſyły do wocźow ſtupichu: „Ja njemóžu pacźerje ſpěwacź, knježe, ja njemóžu, ſawěſcźe niz.“ „Mužo,“ ſawoła Hill, „duž prajcźe ſnajmjeńſcha temu Knjeſej, ſo Wy njemóžecźe. Wbohi korczmar na kolena padny a ſ jeho ſtyſkniweje wutroby wudobychu ſo te ſłowa: „Ach, Knježe, ja njemóžu ſo modlicź! Ach ja bych chzył, ſo bych jo mógł!“ Na to Hill nutrnu modlitwu wuſpěwa ſa ſebje a ſa ſwojich, ſa ſwojn hoſpodu a wſchitkich domjazych, a woßebje ſa korczmarja, kiž pacźerje ſpěwacź njemóžeſche. A hlaj, bórsy ta hodźina pſchińdźe, hdźež Bóh jemu hnadu k wobrocźenju wobradźi. A wěcźe je modlitwa pruha ſa wobrocźenje, kaž też wo Saulußu po jeho wobrocźenju rěka: „Hlaj, wón ſo modli!“

Ssy ty wobrocźeny, t. r. modlicź ſo ty, dźerżeźiſch ty domjazu nutrnosczź w twojim domje? Hdyž ja w naſchej kſcheſcźijanſkej wozdźe ſa żiwymi, wobrocźenymi kſcheſcźijanami pytam, potom trjebam ſo jenoż ſa modleńſkim żiwjenjom, ſa blidowymi pacźerjemi, ſa rańſchej a wjecźornej modlitwu praſchecź. Kelko towarſchow po myßli korczmarja to nadeńdźemy! So mi kſchcźeńſke wopißmo pokaſaſch, to njewuczini — „hlaj, wón ſo modli“ — w tym leżi wutroba kſcheſcźijanſtwa. Derje temu mužej, kotremuž tón Knjes tajkeho Rowlanda Hilla do domu pośćele! Dźenſa wón k tebi pſchińdźe w draſcźe naſcheho „Pomhaj Bóh“. Budźeſch na jeho radu poßłuchacź? Hacź dotal ſebi ſnano też myßleſche, ſo ſo wjazy modlicź njemóžeſch. Dokelž pak „Pomhaj Bóh“ to ſwoje njepyta, ale twoje a twojeho doma ſhoźe a měr, duž daj ſo powuczicź. „Schtóž móże pacźerje ſpěwacź, temu ſo derje dźe.“

Kſcheſcźijanſki ſłutk.

Pruſki kral Wjedrich II. ſebi raz zyle njenadźujący ſwojeho pohoncźa Pfunda ſkaſa.

„Sapſchehńcźe, Pfundo, ja na tydźeń ſapucźuju.“

„Ach ſmilny Bože!“, Pfund ſawoła, „ſa pol hodźiny mam kſcheſcźijanſki ſłutk dokonjecź a pſchi małym hólcźku kmótr bycź.“

„Nó, twojeho kſcheſcźijanſkeho ſłutka dla“, kral wotmolwi, „drje dyrbju ſwoje wotjedźenje wo hodźinu wotſtorcźicź; cźińcźe pak, ſo je kſcheſcźijanſki ſłutk bórsy dokonjany.“

Hdyž bě Pfund hižo prjecź woteſchoł, jeho kral ſaßo k ſebi ſawołacź da.

„Ma ta macź ſchto k ſeźiwjenju?“ ſo kral wopraſcha. „Jara mało, Waſcha majeſtoſcź!“ „Tu wſmi jej 20 Friedrichowych ſłotych ſobu a jej praj, ſo dyrbi ſwojeho hólza prawje derje wotcźahnycź.“

H.

Něschto k rospominanju.

Naſch cźaſz.

W Straßburgu bě jedyn měſchcźanſki cźaſznik ſ podpißmom: Neſcitis, qua hora veniet herus, to je: Wy njewěſcźe, hdy tón Knjeſ pſchińdźe! — Tehorunja jedyn cźaſznik w Nürnbergu, ſ pißmom wokoło hodźinſkich zyferow: Una horarum ultima, to je: Zena ſ hodźinow je poſledńja. — Tak też jedyn cźaſznik na radnej khěži w Windenje, ſ wopißmom mjes zyferami: Omnes vulnerant ultima credit. To je: wſchitke trjechja, ta poſledńja mori.

Cźaſz je drohotny, wón khwata ſpěſchnje prjecź, jón derje nakłożecź, je naſcha ſwjata pſchißłuſchnosczź.

Samolwity redaktor: farar Gółcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a naktad Ssmolerjej knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 10.
5. měrza.

Lětnik 9.
1899.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjej knihiczijſchczerni w Budyſchinje a ſu tam dostacz ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Njedjela Oculi.
Luk. 22, 61. 62.

„Tón Knjes ſu wobroczi a pohlada na Pětra. A Pětr ſo dopomni teho Knjeſa ſłowa, jako wón k njemu běſche prajił: Prjedy dyźli kapon ſaſpěwa, budźeſch mje tſi kroćz ſaprěćz. A Pětr plakaſche žałoſnje duzy won.“

To je tón ſamy khrobły Pětr, kiž bě hiſchcze mało cząſa prjedy hotowy był, ſ tym Knjeſom do jaſtwa a do ſmjercze cząhynycz. Kak złaby je wón nětk! Kajke je wón napominaze ſnamjo, ſo wſchо ſahorjenje ſa teho Knjeſa, wſchо khrobłe wuſnacze jeho mjena w měrnym cząſu cząłowſku wutrobu pſched ſaprěwanjom njewobarnuje, hdyž jej ſamſny ſtrach hroſy. Tſi kroćz je wón ſaprěł — duž kapon ſaſpěwa. Hacz jow je tón Knjes ſwojemu wucżomnikej po jeho puczu khodźicz dał. Nětk, hdyž je ſo jeho wěſchczenje dopjelniło, hdyž móže Pětr njenapominany ſo ſhubicz, dha ſo Jeſus wobroczijwſchi pohlada na Pětra. Jenož pohladanje! Ale ſchto w nim leži! Najmózniſche prědowanje njeby wucżomnika tak jara trjechiło, kaž tole jene pohladnjenje ſhóžnikowej wocżow. To bě napominanje: Hdźeha ſu nětk twoje pſchedewſacza, o Schmano? Hdźeha je twoja ſkalojta wěra a twoja luboſcz hacz do ſmjercze? To bě ſrudne ſkorżenje: Ssym to wo tebje ſaſłužił, kiž ſwym cze tak ſwěrn ſwarnował, twoju duſchu ſe wſchej pſchecżelnivoſczu ſwojeho żiweho ſłowa wokſchewił, ſo njechaſch wjazy wo mnje rodźicz? To bě proſtwa: Wrócz ſo, wrócz ſo, kiž ſy ſo ſabłudźił! Ty mje wjazy njeſnajeſch, ale ja cze hiſchcze ſnaju a cze hiſchcze pytam a ſym hiſchcze twój miſchtr, byrnjez ty njechał mój wucżomnik wjazy bycz. Lubowani! ſnano je někotryžkuliž mjes nami, kiž je móz cząłowſkeho wócżka hižo na ſebi ſhonił, kotremuž ſnano poroka połny pohlad cząłowjeka, wot njeho njewinowacze iſchchwidźeneho do duſche pali, kotremuž połledni pohlad nanoweho wócżka napominazy pſched duſchu ſteji, kiž je ſo pſched praſchazym pohladom dźěcżazeje njewinoſcze hižo ſaczerwjenił. Wjazy hacz wſchо to je tole ſhóžnikowe pohladanje ſa ponjeneho wucżomnika było.

Njeje ſhóžnik hižo tak na tebje pohladał? O, hdyž ſy ſtrjedź ſwojeho ſemſkeho żiwjenja ſapomniwſchi na wěcżnoſcz a hnadne kubła tola raz pośnał, ſo je wſchо ſemſke luty dym a kurjała, ſchtož njemóže twoju duſchu naſyćicz, a ſpokojicz, njejſy tehdy widźał, ſo ſhóžnikowe wócżko na tebje hladaſche, ſo cze pytaſche a ſwarnowaſche? Abo hdyž je ſtrjedź twojeho hrěſchenja a pſcheſłapjenja na tebje żadanje pſchiſchło po tym cząſu, hdźež hiſchcze we wěrje do ſhóžnika ſpokojny a ſhożowny běſche, njejſy tehdy pośnał, ſo ſhóžnikowe wócżko cze trjechi a ſtareho Pětra w tebi pytaſche? Ale hdyž ſo w hubjenoſczi a pod kſchižom tuteho khudeho żiwjenja twojej duſchi ſtyſkaſche po troſchcze wěrneho a wěcżneho ſhoża, hdyž ſy pſchi ſaniczenym ſemſkim ſhożu a pſchi ſmjertnych łożach ſwětnu kniczomnoſcz a ſachodnoſcz ſaczuł, njejſy tehdy widźał, kak ſhóžnikowe wócżko, troſchtarjowe wócżko, na tebi wotpoczowaſche, ſo by tebje wěſteho cźiniło: ja ſym ſwěrny a woſtanu pſchi tebi,

byrnjeź ßo wscho semske slamało. Ach, hdyž jo prawje wopomnimy, zyły ßwjaty póstny czaß nje nicjo hacź nam pschiwobroczene wumóžnikowe wobliczo. Wón je ßo wobrocził a hlada na naß. Wón ßo naß prascha: To ßym sa tebje cźinił; schto cźinisch ty sa mnje?

So by tola to naß trjechiło kaź ßwj. Pětra. Wón ßo na Knjesowe słowo dopomni. Nětko stupi saßo pšched jeho duschu Knjesowa zyła pscheczelniwosć a luboscź. Wón do ßo dźěsche a prajesche ßebi, tak bě wón njedźakowny, njewěrjazy a njeßwěrny był. So bychmy to tež saczuli! Hdy by tónle ßwjaty póstny czaß naß móznje na to dopomnił, so ßmy se ßwojimi hrěchami Jesußowu wutrobu sranili a srudźili se wschěm sapréwanjom jeho słowa. To je, schtoź chze wóczko nascheho Knjesa, hdyž na naß hlada, dokonjecź.

A Pětr dźěsche won a płakasche žałoßnje. Bychmy wjele wo tychle ßylsach prajicź móhli. Krjepki ßu kaź wone parle, kotrež ßo błyscheza na krónje pschewinjerjow, drózsche dyźli wschě semske parle. Psches nje je ßo ßwj. Pětr hakle k temu japoschtolej wudokonjał, kotrehož chzysche Jesuß jeho sczinicź. Hladaj, so bychu mjese wschěmi twojimi ßylsami, kotrež ßy ty hižo płakacź dyrbjał, tež pokutne ßylsy Pětroweje wutroby byłe. Ssnano budźesch ßo wjele druhich ßylsow dla haňbowacź, hdyž ßy horkach; so ßy te płakał, cze wěcźnje ßwjeßeli. Hamjeń.

Jesuß Khrystuß pšched ßudom.

(Pokraczowanje.)

Tutón druhi dźěl njeje ßo podał, kaź prěni, pšched jenotliwym cźłowjekom: pißmawuczeni a starschi, to je wyßoka rada, s wuczenych a hewak snamjenitych mužow wobstejaza, hedźachu pódla wschscheho měschnika. A njeměsche prěni dźěl žaneho wusprěcha, dha běchu njepscheczeljo i druhim dźěłom wułzyschnje spokojeni. S wopředka drje tež tu do předka njepschindźechu.

Mójsaßowy sakón je postajił, so ßo njeßmě nichtó do ßmjercze saßudźicź, khiba so je wobskorženje psches dweju ßwědkow dopokasane. Drje stawasche ßo wscho s wułkim pschekhwatanjom, pódla teho běsche nětko rano wokoło druheje abo tsecźeje hodźinu, a tola běchu wułku cźrjódu luda ßem swjedli, kotříž wjedźachu mnoho wo Jesußu powjedacź, na czož běsche po Mójsaßowym sakonju ßmjercź postajena. Tola wyßoka rada njeměsche sa pschihódne, so by mohła na to ßwoje saßudźenje sakozicź a s tym ludowe ßwědomje spokojicź. Jenož jeniczke tutych wschelakorych ßwědczenjow ßo nam w sczenjach powjeda.

Sczenik Markus pißa 14, 58: „Ja chzu tón tempel, kotryž je s rukomaj sczinjeny, roskamacź a w tsjoch dnjach druhi natwaricź, kiž njeje s rukomaj sczinjeny.“ Jeli so s najmjeńscha dwaj ßwědkaj pschesjene tak wuprajischtaj, dha běsche tele wobskorženje strasczne doszcź. Potom běsche lohko s teho wułożicź, so je wón tempel hanił, a s tym sakoń, kotryž běsche sklužbu Božeho wopora postajił, haj, ßameho Boha.

Wě ßo, so je nam jaßne, so ßłowa jako tajke s Jesußoweho erta wuschłe njejßu. To by jeho mudrosczi napscheczíwo stało, so by wón prajił, so chze wón tempel roskamacź. Zyle njemóžne pak je, so by wón prajił, so chze wón tempel s kamjenjow, jenož niz s cźłowjekmaj rukomaj sczinjeny, sa tři dny natwaricź.

Jesuß je ßłowo rěczał, kotrež běsche po něczim temule ßłowu podobne. Běsche něsto runje dwě lěcze. Tehdy běsche Jesuß prěni ras wikowarjow s templowego pschedźwora wuhonił, hdyž ßebi nětkotsi židźa wot njeho žadachu, so by wón ßwoje prawo k temu psches někajke snamjo, psches dźiw, dopokasał. Na to wotmolwi Jesuß (sczenje ßwj. Jana 2, 19): „Roswalcze tón tempel, a w tsjoch dnjach chzu ja jón saßo stajicź.“ Samyßl Jesußowych słowow pak běsche ta była: Jeli wy pokraczujecze, mi na sapoczane waschnje dale napscheczíwo stupicź, dha budźe tónle tón, so wy templ mojeho cźěła roswalicze, a ja sa tři dny tónle Boži dom a Boże wobydlenje saßo staju.

Wobskorženje wobkhowachu słowa wo roswalenju templa a wo stajenju, k temu tež w tsjoch dnjach, ale templ jeho cźěła pscheměnjachu do templa s kamjenjow, a město teho, so dyrbjachu židźa templ roswalicź, dha běsche něsto na dobo Jesuß tón, kotryž je chzył templ roswalicź; psches to słuki pak czaß wot tsjoch dnjow wschón rosum. Kak daloko je ßo tajke snměnjenje s wotpohladom abo bjes wotpohlada stało, to my njesnajemy. Tola njech je tak abo hinak, we woběmaj padomaj je srosumliwe, so by tute snměnjenje, hdyž by ßo wyßoka rada dale s tym naßadźowała, i jencho erta tak, s druheho hinak wuschłe. Tak běsche njemóžno, so by mohła wyßoka rada na tajke wschelakore wuprajenja ßwoje saßudźenje sakozicź. Jesuß pak k temu mjelczesche. Jeho mjelczenje běsche dopokas sa to, so njejßu tajke wobskorženja ani słowczka napscheczíwjenja hódne.

Kaiphaß to derje rosumjesche, a teho dla běsche wschón rosporjem. Wón postanje je ßwojeho stoła, wón wustupi do połkoła, do kotrehož běchu stoły radnych knježich sestajane, a sawoła na sprtaneho, wuwjasaneho cźłowjeka, kotryž je bjes dwěła woßrjedź połkoła stejał, prascheńje: „Njewotmolwisch ty na te wězy, kotreź wonaj pscheczíwo tebi ßwědczitaj?“ (Sczenje ßwj. Mat. 26, 62 atd.) Jesuß mjelczi też něsto.

(Pokraczowanje.)

Najecźi.

Wobrasli po starych Pósnaußkich sapißach.

(Pokraczowanje.)

4.

Wjeczor ßamßneho dnja je ßo nakhilił, kotryž je ßebi dyrbjał hrosny podawk wobhladacź. Sskónczko roshladowasche ßo do khowanja hischcze w hrodźe sa zyrkwinym patronom. Jeho mjeswoczo běsche dźenßa mjenje cźerwjene hacź hewak. Pokhmurnjeny hladawschi do sernje, njekedźobowasche na służobnikow, kotříž je jitnyj a do jitnyj khwatachu. Wonka cźakasche kapłanez knjes. Trójzy dyrbjachu służobnizy jeho wosjewcź, doniž hnadny knjes samolwjenje njedorosumi a pschikaja, so by cźakazy pschischoł.

„Hlejcze, hotuju ßo na pucź. Hischcze dźenßa dojedu na druhe kubło, dwě hodźinje dale, do itrowscheho powětra. Schtó schto je też wina, so je ßo mór k nam dobył, ja njeßměm ßwojich tutej hrosnej khorosczi woprowacź. Moje myßle du na to, so ßebi sararjej knjesa ßobu wosmu, so by we stych czaßach nusy mój dom a moju cźeledź s Božim słowom sastarał. Boże słowo njemóžu w nětczisichich czaßach parowacź. Stary dostojny knjes je proßył, so ßměł w měsce wostacź —“

Kapłanez knjes sdychny khłuboko, so hrodowski hnadny knjes na wokomik rěczecź sasta. —

„Waschim daram wschu cźesćź, knjes kapłano, dha ßym tola s sararjej knjesom bóle snaty. Teho dla ßym porucził, so ma wón so mnu ßobu pschińcź. Wam pak poruczu, so byschcze město duchownje sastarali, a poruczu wam s dobom tež wschě dokhody i jeniczkim pscheczom, so chzył Bóh po ßwojej hnadnej woli czaß strachoty skrótschicź a waschu wutrobu ßylnicź a sskroblicź.“

Tajke pschecze běsche sa kapłanez knjesa woprawdźe jara trěbne. Hacź runjeź běsche jemu hnadny knjes wschě dokhody porucził, dha běsche kapłanez knjes tola zyle wobledźnył. Wón sprta jakozźnje wotmolwicź. Na dobo ßo jeho khłoß sskrobli. Hdyž też njeběsche žane krute stejnischcźo nadeschoł, dha běsche tola durje wnhladał, psches kotreź by mohł skónczinje wuczeknycź.

„Hnadny knjes snaje, so chze ßo woßada do dweju dźěłow schcźěpicź, jeli so ßo mór dźeń a bóle rosschěrjuje: prěni dźěł chze hnadnemu knjeźitmu ßłědowacź, druhi chze ßo na druhim Warcźinym brjosy saßydlicź w stanach, a chze tam bydlicź, kaź něhdy Israelsche dźěcźi w selenych hětach w puscźinje. Tutych njeßmě wutroba sschescźijanskeho prědarja bjes Božeho słowa a sakramenta wostajicź. —“

„A schto s tymi, kotříž dyrbja tu w měsce wostacź?“ sarěcza hnadny knjes.

„Też cźi móhli sastarani bycź, jeli mohł ßo hnadny knjes rosßudźicź, so by kandidatu wot wcźerawnscheho sa pejtileuzjariußa pomjenował. Hdyž wón też njesamóže s wyschnoscźu wobkhadźecź, tak kaź ßo ßłuschu, dha by był mór tola najlěpscha schula sa njeho, so by ponižnosć nawukłył, pódla teho też pruhowanski kamjeń sa njeho, hacź je wón woprawdźe tak pastarźy smyßlenj, kaź je to wcźera s wułkim khłoßom w zyrkwi wuwołał. Schtoź pak wußwjecźenje nastupa, dha móže ßo to w padach nusy też psches nascheho knjesa sararja stacź!“

Kapłanez knjes šetrě žebi pót. Wón běšche derje pytnyk, kak běšche žo hnadny knjes poškměšotak pšchi žkowach wo pastyršim smyšlenju. Kaž synk j njebeš klinčeješche jemu, hdyž hnadny knjes prosto wotmolwi: Consentio, poručeće wscho, schtož je trěbne, jeli so mjenujcy knjes kandidat — — chže!"

Kapłanez knjes doběža k radnizy. Wosyčk a na nim žwižna tschinčka štejeschе pšched njej.

Kak derje, so njeje tutón spěschny człowjek hischče wotjěk.

Kandidat saßłychča prošnwu. Sa schtyriadwažyći hodźin dyrbješche bycź wušwjećeny, jemu dyrbješche žo wschě duchowne šastaranje města sa cźaß móra poručićź. Wscho to powjetschi jeho kedźbliwosćź. Stónčnje šapkała.

„Ach", šawoła kapłanez knjes, „wy płakaće, wy žo bojiće!"

„Ja, a žo bojećź? Mje schtituje Boža wschehomózna ruka. Moje žyły žu žyły dźakowności. Mój knjes je moje prostwy wušłyschał, wón njeje mje běs šastojnstwa wostajił, wón njewostaji tych, kotjiž w měsće šamolutizy wostanu běs pastyrja! Bóh budź sa to khwalený!" —

S wulkimi kročelenii khwatasche kapłan po haßach, do kotrychž hižo wječorne žnměrki padachu. Pukotasche jemu wutroba, dokelž měješche kóždeho człowjeka sa khoreho na mór, kotremuž masch j pućza hićź? Abo pukotasche jemu wutroba, dokelž běšche wežerawsche sćenje jeho a tamuchо zušnika njeluboснje pschirunało?

Na druhe ranje běšche žo dźěl wožady šhromadźił, dokelž měješche žo nowy duchowny wušwjećićź. Wscho sta žo po możnosći s krótka. W nozy běchu něhdźe tšiećźo na mór skhorili. Pšched zyrkwju stejachu tři wosy. S jenym chžyšche hnadny knjes po wušwjećenju wotjećź, druhi jědźeješche sa nim s knjesom fararjom, a s tšećim jědźeješche na napschećiwnu stronu kapłanez knjes s knjesom zyrkwinskim pschedstejićerjom, kotryž měješche žwjate woklańne žudobja a zyrkwinu pokladnizu w železnym kaschću pšched žobu stejo, kaž žo šdasche, w nadźiji, so je tak wukhowany pšched mórom. Młody wušwjećeny duchowny saćahny wješkoły jako nawoženja do próšnedho wobydlenja kapłanez knjesa. Prěnje knihi, kotrež wón žebi s knihownje wja, běšche Lutherowe wotschewjaze pišmo: „Hacź móže a dyrbi człowjek pšched mórom cźěkacź". Tónle wot Boha wušwolený człowjek, kotryž běšche we Wormsu pšched kejžorom a knježjwom štejał, běšche trójzy na žwojim městnje pšched hrosnym cźornym mórom wučećepik jako rjek, jako wschitzy cźěkachu! (Skónčenje pschichodnje.)

Sastup do póstnecho cźaßa!

Sso hotujmy dha horje stupićź
Na wopornischćo Golgatha,
Tam chžemy Jesuza saß' widźićź
Kak woprowacź žo sa naß da.

To najlubsche budź nam na žwěćži
Tón cźichi, žwjaty póstny cźaß,
K njem' hotujmy žo Boże dźěćži,
Jón wopomnićź žej j nowa saß'.

Njech sły žwět naß sa błasnow dźerži,
Hdyž naich pućź saßo k tschižej dźe.
Tón pschezo nam najblize leži,
Njech sły žwět w žwojich lóschtach dźe.

Sso chžemy posćićź, modlićź, spěwaćź
A žłyschećź, kak wón sa naß mrje,
A jeho mjeno posłěhowacź
Tak dołho hacź žmy na žwěćże.

A hdyž my junu j teho žwěta
Pšches Khrysta rauy cźehnjemy,
Nam wotewri žo Boža hěta,
Tam s Jesuzom nuts pónđźemy.

E. H.

Dźěći w pohanstwje.

Jene ranje pschińdźe k mißionarej we pokodnischej Afriży jedyn tam rodźeny a prašcheche žo jeho, hacź je žanu młodu łóćźku žhubił. „Ně", dźesche mißionar, „schto pak tebje k temu nawabi?" „Nam je žo šedako", dźesche afrikanar, „jako bychmy w lěžu mjałcźenje žłyscheli." Bóry pschińdźe druhi, a tež saßo tšećźi s tym žamym praschenjom. Dokelž žo to mißionarej dźiwno šdasche, poda žo wón se žwojej mandźelskej do wopißaneho lěža, a pytasche to město wušlědźićź, hdźež rěschćenje žem pschińdźe, ale podarmo; po krótkim poßłuchanju bě jemu jako by hłóß se šemje pschischol. A k temu bě tež tak. Wón namaka městno, hdźež běšche žkabe rěschćenje žłyschećź, kotrež so mjałcźenju młodeje łóćźki runasche. Dokelž pak žaneho łopacza žobu njemćješche, wotmjeta pěsk j rukomaj prjećź, a pschińdźe na kamjeń, pod kotrymž žana łóćźka, ale khude małe dźěćźatko leješche. A schtó bě je tam šahrjebał? — Jeho žamžna macź, kotraž dźěćźo šnjesćź njemóžeješche, bě tešamo tajkej šrudnej žmjercźi wotžudźiła. Jenu zyku nóž bě to dźěćźo spody kamjenja ležało a bě pšches Boże dźiwne wjedźenje a sdźerźenje hacź do ranja pschi žiwjenju wostało. Bóh bě jeho wokanje žłyschał, wón bě toßame afrikanarjam žłyschećź dał, wón bě žwojeho wotrocźka k jeho sdźerźenju a k sežiwjenju žem pößłał. Mißionar wša to dźěćźo a pokoji je do rukow žwojeje mandźelskeje, kotraž je wotćźahny. Te wot žakołneje žmjercźe wumoženе dźěćźo rosćeješche a bu s njeho lubosna, mudra holćka, kotraž žo žwojimaj dobroćelomaj dźakowna wopokasasche. Mißionar Mossot je ju posdźischo w Londonje žobu měł.

Wschelake s bliska a s daloka.

— Pruhowanje na seminaru w Budyschinje sa kandidatow wučerstwa je skónčene. Mješ nimi, kotriž žu je derje wobstali, štaj tež dwaj Sserbaj, kotrajž jutry do šastojnstwa šastupitaj. Duž dha žo tola šaßo dwě žerbskej městnje wobžadźitej. Mało wschak je, w dźiwanju na wjele wuprošnjenych městnow a wulku nusu, kotruž mamy na žerbskich wučerjach, je to kaž wodowa kapka na žehlivy kamjeń. Nasch Budyšli seminar, kotryž je tola w žwojim cźaßu k temu šakożeny, so ma woßebje nasche žerbske schule s wučerjemi šastararacź, tule žwoju pschißłuschnosćź na žane waschnje njedowjelnuje a hdyž wjacy žerbskich wučerjow njedostanjemy, budźe nusa léto a wjetscha. Pschetož na polepschenje w nastupanju naschich žerbskich wučerjow ani nadźija njeje. Pschi letuschim pschijimazym pruhowanju jich tež jenož mała liczba do seminara šastupi. Wě žo je žo tež wjele žerbskich wučerjow do městow podało, dokelž maja tam lepsche dokhody, ale tale liczba je tola mała w dźiwanju na powschitkowne wobstejnosćźe, dokelž žo liczba wuwučenych wučerjow ani s daloka letnej potrěbnosći njeruna.

— Swjeßelaze je žłyschećź, so štej žo tak derje konservatiwne towarstwo kaž tež wubjerk šwjatka katarjow sa to rosžnudźikej, so ma žo sa nowowólbu nascheho žerbskeho žejmskeho sapóßłanza sa Kamjenśko-Rakeczanśki wotrješ knjesa Kokla-Khrósćićzanskeho wustupowacź. Nadźijomnje tež pschiwißowarjo wobeju towarstwow žwoju pschißłuschnosćź pschi wólbje žamej dopjelnja, so nasch nashonity sapóßłanz, kotryž je žwój wotrješ po žwojim bohatym nashonjenju najlepje šastupował, saßo do noweho žejma šastupi.

— Wulke šwjeßelenje je wukhowanje łódźe „Bulgaria", kotraž j Hamburga do Ameriki jěźdźi, po zykym kraju šludźiło. Wschudźom mějachu hižo sa to, so je łódź šhubjena. Ale kapitan kaž tež wschitzy šastojnizy na łódźi žu žo woprawdźe wulzy šmužićźi wopokasali w cźeźkim bědźenju j njemérnym morjom a žu tu łódź a wschitřich, kiž běchu na njej, wukhowali. Khěžor je šmužiteho kapitana s wulkej cźeścźu wušnamjenik, jemu wyšoki rjad špożćźnwschi a tež w khěžorstwowym žejmje je žo šjawnje na šmužite šadźerźenja mužstwa mjenowaneje łódźe spominało. Tole podeńdźenje je dobre dopokasmo sa hódnosćź naschich němskich łódźnikow.

— We wulkich městach šakhadźuje pschi tym nětcźischim njewobstajnym wjedrje influenza a woßebje s Drażdźanami pißaja, so je jich jara wjele ludźi na nju skhoriło. W Drażdźanach je žo Bohu žel póbla njeje druhi wobcźejmy hóćź šaßydlił — egyptowska wocźowa khorosćź. Wjele schulskich dźěćźi, woßebje holzy na nju cźerpja. Hdyž wschak ta khorosćź s wjetscha strach sa widźenje njepschinjeße, tola najwjetischi strach w tym leži, so je khorosćź jara natykaza a so žo khětřje rosćěći. Tola wocźowa khorosćź je hižo wospjet w Drażdźanach wustupowała; w šaßdźenym letštoletku běšche wona hischćże w Europje njesnata a je halle w lěcźe 1801 pšches franzowskich wojakow s Egyptowkeje žo wróćażych do nascheje Europy žo pschenjeßła.

— Na khěžorstwowym žejmje, kotryž ma nimale kóždy dźeń šjawne poßedźenje, je žo j nowa šbehnjenje šakonja pschećźiwo Jesuitam, w žwojim cźaßu wudateho, wobšamkło. Nětko wot teho wotwißnje, hacź šwjaßowa rada temule wobšamknjenju pschiwißnje. Hewak pschi šarym woštanje. Najšerje tež wona to cźini, pschetož pschikłoßowanje temule šbehnjenju by s wěstośćźu wulke pohórscho-

wanje w evangelskich stronach sbudźiło a sa měr mjes evangelskimi a katholskimi poddanami by jenož s wužitkom było, hdy by wostało, kajdež je było. Dale je so wobšamkło, wólbu pschekupza Förstera w 2. sahkim wokrjesu, ke kotremuž tež wjele serbskich wšow słuscha, hacž na dalsche njepschipósnacz a najprjedy so sa wěrnosći podatych protekow naprascho wacz dacz. Sozialdemokratojo su wě so wschě móžne kleski wupytali, so bychu so teho wokrjesa mozowali, w kotrymž su s małej mjeńschinu podleželi. Nadźija pak pschezo hischcze je, so wólba płaćiwosć wobkhowa, hdyž so wěrnosć protestow dopokasacz njehodźi. To by wěsće derje było, so njeby njeměr wólbneje agitazyje sašo do naschejo wokolnosćo a tež do noschich serbskich wošadow so pschinjesł.

Póstny postrow.

Hłóš: Ta duscha Khrystja wuhnjewcz mje.

Budź postrowjeny Jesušo,
Mój krało a mój sbóžniko,
Kiž moje hrěchi njesješe
A sa mnje bolosć cźerpjesche.

Ja postrowju cźe żelniwje,
So šym ja husto srudźit cźe,
Ssy pak mi šwěrny sawostak,
Mje pschezo horzo lubowak.

Ja postrowju cźe s wutrobu,
A cźinju wěrnu pokutu.
Mi pothila so do procha
Ta duscha pokna rudźenja.

Wšmi jako postrow teho dla
Něk moju maru roskacźa.
Sso k twojim noham poklaknu,
Je se šylsami pschikryju.

Budź postrowjeny w lubosći,
O jehnjo Boże, w styskosći.
Kak derje je mi pod kschižom
Hdyž sjednany šym s Jesušom.

Něk stroschtowany strowju cźe,
Mój luby Jesu, wutrobnje.
Mój wujednarjo, pschecźelo,
Wschak dokonja ty sa mnje wscho.

Mój postrow, moje spěwanje
W tym cźasju klincźi khudobnje.
Tam horkach w wěcźnej hrašnosći
Tebi spěwam khěrlusch rjeńsch.

Hdyž Jesu, šym pschi tebi ja,
Budźe mój ert połny chwalenja,
Ja tebi k cźesći sawyskam,
Po nowym waschnju sašpěwam.

E. H.

S dźenika pruskeje kraloweje Luisy.

We wobhbedźeństwje Kumberlandskeho wójwody je so dźenik, (to su knižki, do kotrychž so kóždy dźeń to, schtož je so nashoniko, sapische) namakał, w kotrymž je pobožna pruska kralowa Luisa žebi wschelake kóždy dźeń napisała, schtož je jej blisko schło a jejnu wutrobu hnuło. Prěnje kopjeno tutych knižkow s napismom: „Njebjeske dopominanja“ nam wopon s mjenom „Luise“ pokasuje, wysche kotrehož je žleborna króna a wokolopismo: „pravo, wěra, lubosć,“ kotrež hešło kralowa tak jara lubowasche. Po někotrych prósdnych kopjenach jena strona se słowami sćěhuje: „Kaž je tón knjes chyył, tak so stało je: kaž budźe tón knjes chcyć, tak so dale stawa;“ a na to druhe kopjeno s hrónczkom: „Ale schtóž je krutu we swojej wutrobje, žebi šwět twori.“ Potom sapišanja s lětow 1803, 1807, 1809 žleduja, s kotrychž njech je žledowaje sdźělene: Cźłowjek je žiwy wot dopomnjenjow; schtóž ma so jenož na dobre dopomnicź, nihdy zyle njesbožowny bycź njemóže. — Sswoje sbožo dyrbisch kojicź, s lěnjej ruku je nihdy njebjerjesch. — Trosćt pobožneho cźłowjeka je, so Bóh jeho njemóže nihdy zyle wopuschćicź; hdyž tež pomoz hnydom njepschiidźe, wěsće tola pschiidźe. — Schtóž je prajił, so njeje ničo žakostnische, hacž hdyž dyrbisch dobre mènjenje, kotrež wo cźłowjeku mějesche, nasad wjacź, tón je prawje prajił. Tola ja bóle, hacž hewak hdy wěrju, so je jedyn dobry pocźink a so móže wón šamón naš hižo na šwěcźe wobsbožicź. — Ja dźenša šłowo cźitach, kotrež so mi spodobasche, dokelž je wěrne: cźerpjenje a hnbjenstwo stej Bože žohnowanje, hdyž stej pschětratej. Tež ja šrjedźa w mojim hubjenstwje praju: kak wjele bliže šym ja pschi Bozy; kak wjele wěcźische šu šo moje sacźuwanja a pschešwědcźenja wo nješmjertnosći cźłowjeske dusche sćinike. Niz bjes šylsow, runje kaž kćeć, cźłowjek šraki. — Ach pschi wschitkim pschewróćenju a sajchmjatanju jenož wokomik pschemyšlenje: a wschitko w šwěcźe ma sašo swoje wot Boha pschipokasane město, kotrež Bože radźenje postaji. Woko posběhnjesch, sdychnjenja k njebju póšlane, a modlitwa wo nowu šylnosć, tak wěsće dźe, pschetoj Bóh tych njewopuschćeji, kotriž jeho lubuja a so k njemu dowěrja. — Ach hdy by cźłowjek tola městačko měł, hdyž by tyschenej duschi zyle derje było; hdyž by něktore žedźenje dopełnjene a tak něktora šylša šetrjena była. Tak šym ja husto sdychowała. Ale tuteho městačka ja nihdźe njenamakam. Tola moje sdychnjenja so skónćnje jako šwjate myšle k Bohu posběhnja a ja budu psches šwoju wěru poštylnjenja.

Tute šłowa pokaža, kajše dowěrjenje k Bohu w najcźěschnischich lětach bramborskeho kralestwa mějesche a kajka pobožna, ponižna a wěrjaza běsche wutroba mačerje naschejo prěnjeho němskeho kheźora, wutroba kraloweje Luisy! H.

Nauheimske žórło.

W lěcźe 1846 běsche w Nauheimje w Hessenskej wulke hibanje mjes ludom. Tam sa strowotnym žórłom rysachu. S wulkej prózu a s nałoženjom wjele pjenjes běchu tak daloko pschischchli, so bě móžny želeźny njeboš do semje nuts pnschećeny. Zyle wěcźe so nadźijachu, k žórłu pschińcź, jako šo na jene dobo želeźny njeboš roskama. Něk ludźo na tym sadwělowachu, so žórło namakachu a wschitko ležo wostajichu, srudni dla šhubjeneje prózy. Někotre měbažy posbźijcho šo pak njejabzy pod semju ropot sběźe. Strowotne žórło pak se semje wupraštny, tamny móžny njeboš wucźiśtny a wjele, wjele metrow wyšoko šykasche. Ssylna wodowa cźura šo potom s měrom dale a dale dele dawasche a wot teho cźaša šu tyšazy cźłowjekow s njeje strowosć a pošylnjenjo cźěła cźerpake.

Temule žórłu so wjele wutrobow w kschescźijanstwje runaja. Njech je tež w běhu lět hrěch s twjerdej kamjeńtnej pjerschcźu pošypany. Njech wschitke prózowanja, tajtu duschu wožiwicź, so podarmo bycź sdadźa, wschitke napominanja njepomhaju, wschě modlitwy podarmo so sdadźa, njech wschitko so šłama kaž tam pola teho žórła šylny njeboš, husto cźiśće njejabzy cźaš pschemènjenja pschiidźe. Bóh tón Knjes w duschi wožiwi. Žiwjenje s Boha so móžnje pschekama. Duscha je se wschech prjedawschich swjatkow wumóžena. Prěnje dny móznje žołmjazeho snutskowneho hibanja nimo du. Žohnowanje pak wostanje kaž pola tamneho žórła. Něk wo duschi sbóžnikowe šłowo płacźi: „Schtóž wěri do mnje s teho žiwota rěki žiweje wody poběhnu.

Něschto k rospominanju.

Hdźesch je wjele swobody, je wjele mylenja a tola wěšty je wuški pucź.

* * *

Sapocźń tak, kaž chzesch pokraczowacź.

* * *

Kóždeho dźěło je něcźeje dźěło.

* * *

Kusk posdźe je pscheposdźe.

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armeniske žyroty:

Psches knjesa fararja Rädu darjesche:

Sběrka psches S. w K.	7 hr.	10 np.
= = M. w B.	50 =	— =
= = D. w W.	30 =	— =
Fararjej do ruki	10 =	90 =
A. s Zyšez	4 =	— =
Hromadźe:	104 hr.	— np.

Bóh žohnuj dary a darićelow!

W mjenje wbohich žyrotow praji wutrobny dźak

Gołcź, redaktor.

Samolwity redaktor: farar Gołcź w Budyschinku. Cźischcź a nakład Ssmolerjej knihicźischćeńnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čižło 11. 12. měrza.

Lětnik 9. 1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihicźiſchczérni w Budyſchinje a ſu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Njedźela Lätare.

Gal. 4, 21—31.

Ale to Jerusalem, kotrež je horkach, to je ta frejna, kiž je naſcha wſchitkich macź.

Salomonowy templ bě wjele kraſnjiſchi hacź hěta teho ſhromadźenja, ale tak wyſchſche hacź ſu njebeſa wyſchſche ſemje, tak wjele wyſchſche je kraſnoſcź njebeſkeho Jerusalema hacź ſemſkeho.

Sswjaty japoſchtoł widźi w duchu hižo twar, na kotrymž je tón Knjes ſam różny kamjeń a na kotrymž dyrbja naſche duſche kamjenje byćź.

Wulki jendźelſki prědać Whikfield je ras kraſnje widomnu zyrkej ſ njewidomnej pſchirunał. Wón ſnano tak praji: Bě wjele njeměra na měſcźe twarjenja templa w Salomonowym cźaſu, ale tola měſto twarjenja bě na Libanonſkim w Jeruſalemje. Tam buchu mózne marmorowe kamjenje ſe ſkałow wułamane, tam ſo tyſaz lět ſtare zedry puſchcźachu a ſo do hrjadow dźěłachu. Wſchitke kamjenje buchu w ſkałach wobrubane. Wjele kamjenjow, na kotrychž ſapocźachu dźěłacź, njepſchińdźe poſdźiſcho do templa.

Na twarnym měſcźe bě ropot dźěłanja, ſtajne hawtowanje gratow, hamorow, pilow, ſekerow. Ale w Jeruſalemje bě ſwjaty měr. Sso nam drje powjeda, ſo bu wſcho dźěło bjez ropota dokonjane. Bě prjedy hižo wſcho wotměrjene a naprawjene, ſo trjebachu jenož kamjeń na kamjeń położicź; hrjady, kotrež běchu wſchě ſe ſlotom pocźehnjene, buchu jena pſchi druhej położene. W ſwjatej cźiſchinje roſcźeſche templ horje k ſwojemu dokonjenju; a rěkaſche wo nim: tón Knjes je w ſwojim ſwjatym templu, mjelcź pſched nim wſcha ſemja.

Tak ma ſo też ſ duchownym twarjenjom zyrkwje. Jow na ſemi je měſto twarjenja: my ſmy wſchitzy pſches kſchcźenizu na tole měſto ſadźeni. Je jenož na tym leżane, ſo bychmy ſo pſches Božu ruku jako prawe kamjenje ſa to měſto, kotrež je wón w zyrkwi ſa naš wuſwolił, naprawicź dali. Ale wjele jich je, cźi ſwoje měſto w ſwjatym twarjenju ſhubja, ſo jako njehódni wuwokaſaja.

W ſmjertnej hodźinje pſchińdźe Bóh tón Knjes a woſmje pſches ſmjertnu ruku hódne namakane kamjenje a ſtaji je tam horkach w ſwóźnej wěcźnoſcźi jedyn pſchi druhim. Tak roſcźe w cźiſchinje wěcźnoſcźe twar, k majeſtetiſkej, kraſnej dokonjanoſcźi, hacź ſo junu, hdyž ſu wſchě ſ Khryſtuſowej krwju wumóžene duſche ſaſtudźene, widomnje pokaźe, hacź Jeruſalem, kotrež je horkach, kaź ſwjaty japoſchtoł jo widźi, dele pſchińdźe na ſemju, a potom kónź pſchińdźe.

Potom budźe na ſemi ſaſo paradis a budźe rěkacź: hlaj, hěta Boža pola cźłowjekow. Na cźłowjekach na ſemi, kiž ſu dźěcźi njebeſkeho Jeruſalema, dyrbi to pytnyćź byćź, dyrbi někajka potajna móz ſo na nich pokaſacź. Setkach ras na pucźowanju młodeho, jednorje ſwoblekaneho cźłowjeka. Jeho ſchtaut bě hnydom na nim widźećź; bě zyle hinaſchi hacź druſy, Jeho draſta bě jednora, měſeſche mało pſchi ſebi a pucźowaſche tola jara daloko. Dźiwach ſo nad tym,

ßłyschach pak potom, so je wón bohaty a wożebny muž, kiž jako njesnaty pučuje, so by wón tak ßwět lěpje sesnał. Dźěćži njebjeskeho Jerusalema pučuja tež jako njesnaćži psches ßwět. Wjedźa, hdźe je jich domisna a wjedźa, so ma wupschestrjena Boža ruka doścź sa nich, sa senśke a sa njebjeske. Schtóž je k Jesußej pschischoł a cźisty cźinjeny psches jeho krej, tón je ßrej wot sakonja. Ty dyrbjsch! ty dyrbjsch! tak sakoń woła. Jeni cźlowjekojo spytaja Božu wolu dopjelnicź, druhy pak njerodźa wo nju. Ale wschitzy dyrbja tola shonicź: psches skutk sakonja njebudźe žane prawe pched Bohom. Pola tych, kiž maja sbóžnika, je to hinak. Woni wscho to cźinja, schtož Boži sakoń w dźeßacź kasnjach žada, ale niž jako dźěło, s kotrymž chzedźa ßebi jenož Bože spodobanje saßłužićź, ale ßami wot ßebje, kaž schtomy, kiž nětk bórsy w naletnym ßłónzu sapoczinu wubiwacź a kćěćź.

Jesuß dawa cźlowjekej wulku móz do wutroby: tale móz ßo w dopjelnenju sakonja pokaže. Kaž woda ßo se žórła wulije, tak dyrbja ßchescźijanske počźinki s wutroby, w kotrejž Jesuß bydli, ßo wulecź.

Kaž jaßnoscź se ßłónza pschińdźe, tak luboscź s wěry. Njeje žadyn sakoń sa sbóžnikowe dźěćži, khiba tón, Jesußa pschejo we wutrobje njescź. Hdyž to sprawnje dopjelnja, dawa wón jim móz a woni móža wjeßeli a sbožowni psches ßwět cźahnycź. Hamjeń.

Najecźi.

Wobrasłi po starych Pósnańskich sapiskach.

(Stónćenje.)

5.

Schćěscź njedźel je ßo minyło. Sómjercź je hrosnje w měsće sakhadźała. Kak ßo tym póńdźe, kotsiž ßu w měsće wostali? Ludźo w selenych hětach swěrja ßebi hacź łónz léža. Tam móža s wěštoćźu widźecź, hacź hischće kur s wuhenjow wunidźe. Dźeń a wjazy wuhenjow sastanje ßo kuricź. Skónćnje pschedobudźetej ßo wćźipnoscź a tež cźłowiske ßobućźuće se ßwojej mozu pola tych, kotsiž ßu wućźahnyli. Kapłan běsche radźił, so by ßo wułoßowało, schtó měł po wopuschćenej scźeźy do města pohladacź hićź. Zyrkwinski pschedstejićźer chźe tam dobrowólnje dóńćź. Jemu stysła ßo po jeho winowej pinzy, hdźeź je kłućźe tćźazy wostajił. A schto mohł wón nětkole mjes wobhdlerjemi w selenych hětach saßłužićź, měł-li wón tu cźeńwjene wino na składźe. Kaž khrobły a hopodaćliwy ßo nětko tež wupjerasche, wobhladniwoscź tola njeběsche sapomnił! S prěnja běsche ßebi wjećźorny cźaß k ßwojemu wopytej wuswolił; dha móješche ßo njelubych pracherjow a wobhonjerjow lóźo sminycź. Dale wjedźesche wón, hacź runjeź knjeźesche wschudźom létna horota, ßebi khornać ßwojeho kwicźa hacź do pol khowy sawalićź a bramatu kożanu cźapku tak khuboko psches khowu scźahnycź, so běschtej jenož wocźi njepokrytej, a wot noßa niž wjazy, hacź běsche runje trjeba. Póbla teho wonjesche wokoło njeho kaž wokoło žiweje haptyki, telko wobarnowaźnych ßrědkow měješche w hubje a w sakach. W saku pak měješche tež kapłanowy list sa pestilenzjarija, kotrýž ßo takle měješche:

„Lubschi sastojńśki bratsje! Nadźijomnje macźe ßo wy tak rjenje jako my tu na wumjeńku. Mje pohonjuje moja wutroba pokna luboscźe k sastojńśkemu bratrej, so waß k ßłědowazemu napominam. Jeli macźe dźěćźatko wukischćićź, dha je jenož pokrjepćźe, to hodźi ßo wot nasdala dokonjecź, schtož pak, kaž je to dotal pola naß waschnje, njeje pschi polecźu móžno. Dale: njepokožćźe pschi absoluźiji ruzy na spowjednych, ale scźińćźe snamjo tschiźa jenož powschitkownje. Dale, a to je najwažnische: stupćźe ßo, hdyž macźe cźěło khowacź a pschi druhich podobnych składnoscźach stajnje tak, so wětr wot waß precź duje. To je khmane. Budźćźe s zyła — tele napominanje ßmě ßebi starschi, wo Wasche žiwjenje ßo něžnje postarazy sastojńśki bratr dreje wuprajićź — radźcho mudry, hacź jo ßo trasch s něćźim pschekhwatacźe! Mějćźe ßo rjenje a derje! Wasch“ atd.

Kapłanez knjes, wobhladniwy a starosćźiwy, kaž wón běsche, běsche najprjedy list zyrkwinskemu pschedstejićźerjej wućźitał, tola khwalbu, kotruž běsche wocźakował, njeběsche sa to žnjał. Zyrkwinski pschedstejićźer běsche bjes dwěła hordy na ßwój wuwjedźomny rjekowśki skutk; wón hladasche na pißarja teholе lista, jako chzył jeho pruhowacź a ßo jeho wopraschećź: Móže macź ßwoje cźěßne dźěćźatko tež s dałoka cźěschićź? Móže łćěał s dwajkóhćźowśkim kjom sa žitku pomaßnycź?

Dźiwnje běsche ßo zyrkwinski pschedstejićźer ßhotowił. Tajti khwatasche psches wonémjene haßy. Wón ßam běsche spodźiwny hóćź, hdyž by tu s zyła žane wócźko ßyło, kotrež by ßo sa nim roshladałe. Jeho dom běsche hischćźe sawrjenj, nichtó ßo njeběsche jeho winoweje pinzy dótknył. Do ßußodnych domow kłapasche ßo se želeßnym bićźkom pschi durjach; tola nihdźe jemu njewotmolwichu. Bjes dwěła běchu tu wschitzy wumrjeli. Hdźeź běchu wobydlenja wotewrjene, dha cźehnjesche s nich spodźiwna, nimale ßłódka wón.

Wjećźor ßo nathilesche a pohonjowasche jeho k spěschnoscźi. Wón chzysche ßwój walćźł wotedacź. S něćźim dyrbjesche tola poréćźecź, jeli jo chzysche ßo s cźeścźu wróćźićź.

Pschi kapłanez durjach dźěćźaschtaj dwaj cźlowjekaj. Jedyn tam kłećźesche a, kaž ßo sdasche, bjerjesche kanjenje se semje a mjetasche je na stronu.

„Wschako je pohrjebnischćźo pokne!“ rjekny murjeć, kotrýž běsche swónk wot teho cźaßa ßem, hdźeź běsche nahła ßmjercź stareho swónka wotwokała. „Njebych wjedźał, cźeho dla dyrbimoj ßo hakle tak daloko bědźićź.“

„Póbla teho“, měnjesche drjewokałał, pjerschćź na stronu mjetajo, a do jamy, schtyri stopnjow khuboke, pohladajo, „schtó wě, hacź tu hdy ßaßo něchtó do kapłanstwa saćźehnje. Hdyž je khuboko doscź potkowany, dha wschak móžno njeje, so mohł ßo něchtó s khorosćźu natykacź.“

„Wěsch ty“, měnjesche murjeć, se ßwojim dźěkom sastawschi, „kapłanez knjesej kusk natyknjenja tež sescźłodźićź njemohło — nó, njedźiwaj ßo jenož! Měnju natyknjenje s pastyćźkej luboscźu. Khmańschi próh, psches kotrýž ßo do a s farskeho doma khodźi, ja njesnaju, kaž ßmój jón dźenża pokožićź.“ — —

„Schto tu cźinitaj?“ wopraschа ßo zyrkwinski pschedstejićźer. — S prawdu prajene, běsche najprjedy dwěłował, schto ßo tu dźěła, hacź tu ßnano njeßprawne ruzy sa pokładami ryja abo hacź je trasch pestilenzjariuß telko dokhodow měł, so chze je tu słhowacź! — Runje wustupi měßacźł łady mróćźele.

Wobaj cźlowjekaj ßo stróźiśchtaj.

„Hdźe je prědać. Schto tu stejitaj, jako njeběschtaj žane khmane ßwědomje měłoj?“

„Nó“, sarećźa murjeć k dobremu, ßo prěni słhrabawschi, „tu wón leži!“

Zyrkwinski pschedstejićźer ßo postróźiwschi stupi nětotre krocźele wróćźo.

„Nè wěrno, wy to njebudźećźe pscheradźićź, ale w cźaßach tajkich strachow, dha je najbliźschi row też najkhmańschi.“

Zyrkwinski pschedstejićźer ßlubi, so chze mjeńćźecź wo spodźiwnym měśtnje, kotrež běschtaj sa khowanje morweho wuswolikoj, khwalesche pak jeju, shoniwschi, so chzetaj wołßrjedź noweho pohrjebnischćźa na wopomnećźe ßwěrneho pestilenzjariußa fichiź postajićź s napißmom:

„Dobry pastyť wostaji ßwoje žiwjenje sa wowzy.“

Njedźela Lätare.

Sćźenje Jana 11, 1—46.

Hłóß: Jesuś moja nadźija.

Nasch Knjes Jesuß s póßłami
Jumu psches nóz s hoscźom běsche
W pjećźećźelnej Bethaniji.
Schtóž wón nihdźe njemjeńćźesche,
Hdźeź by khowu pokožił,
Kaž je ßam to wuprajił.

Tam wón, w domje Lazara,
Nózny wokscheń wužiwasche.
Hdyž po prózy teho dnja,
Wotpoczinka namakasche,
A sa ßwój hamt wućźeńśki
S nowa saß ßo poßylni.

Wot tam Jesuß s póßłami
Je je židowśkeje wuschoł,
Dźěłił ßo w Bethaniji

A do Galilejskej' dóschoł
Tam, na stronu Jordana
Blisko hory Tabora.

Tam tej žotšje Lazara,
Se židowskej' wotpóšłaschtej,
Martha a tež Marija,
K Jesušej, a prajicź daschtej:
„Hlaj, tón kiž je luby cźi,
Schorik je w Bethaniji."

Hdyž to Jesuš nashoni,
Hischcźe dwaj dnjej na tym mějcźe
Sawosta pschi Tabori.
Runjež lubowasche wěscźe
Wobej žotšje shromadnje
S Lazarom w Bethaniji.

„Lazarus nasch pschecźel, spi,"
Jesuš k wucźownikam dźesche,
Na cźož wón jim wojewi,
So wón jeho sbudźicź chcyšche.
A žo wot tam nastaji
K Lazarej w Bethaniji.

„Spi-li wón, b'dźe lěpje s nim,"
K njom' cźi wucźowniczy dźachu.
Jesušej cźim stroschtnischim
Wotpohladam pschistup dachu,
So jich pschecźel wotkhori
Sažo we Bethaniji.

„Lazarus, wón wumrjeł je,"
Jesuš nětk k nim rjekuje s nowoh'.
W kraju Galilejskeje
Sso wjaz' njekomdźesche dokho,
Ale žwój kłód s póšłami
Cźehnjesche k Bethaniji.

Tehdom Martha běžesche
K Jesušej won napschecźiwo,
Prajo, hdyž jom' sdźělesche
Ssmjercź toh' bratra swurjeteho:
„Knježe, hdy by tudy był,
Mój bratr, wón by njewumrjeł."

Potom Martha potajni
Ssotru Marju sawokasche.
Tež ta takle pschistupi
K Jesušej, a powjedasche:
„Knježe, hdy by ty tu był,
Mój bratr, wón by njewumrjeł."

Hdyž pak Jesuš wuhlada,
So tam Marja žylsowasche,
A tych, kiž s njej płakaja,
Tež Knješ Jesuš sapłakasche.
A žo potom dowjescź da
K rowej teho Lazara.

Jesuš jeho namaka
Hižo w rowje tkajažeho
Pod pschikrywom kamjenja,
W pótnych rubach wobwiteho,
Po tym so wón schtyri dny
Dokho w rowje ležał bě.

Tam žo Jesuš pomodli
Pola Lazarowoh' rowa,
Bliže k rowu pschistupi,
Sawoła te wažne žłowa:
„Pój won s rowa Lazarje."
A wón staže woprawdźe.

Luboscź, kiž w Bethaniji
Bu po Lazarowoh' blida
Mjes lubymi žwójbnymi,
Hdyž žo k nim Knjes Jesuš pschida,
S Lazaruštom hromadźi
Wopišacź žo njehodźi.

Tajka luboscź pschecźelstwa
Budźe knježicź w hornim žwěcźi,
Hdźež budźa wot pschetłacźa
Nuts žo nam'kacź Boźe dźěcźi
Mjes žwojimi snatymi
Wěcźnje w sbóžnym towarśtwi.

Jesu, kiž žy woteschoł
K rjanoscźi do Božoh' raja,
Horje wysche mrócźelow.
Dom do twojoh' wótznoh' kraja,
A žy prajił: „Ja du tam
Město pschihotowacź wam."

Tehodla žo komudźi
Tam nětk hižo dokhe lěta
Nawoženja njebjesći.
Hdźež je pyschna, kraźna hěta,
So by psches tón hnadny cźaž
K pokucźe tež pschiwjedł naž.

Schtož tu kraźne na žwěcźi
Běsche, to žo tam b'dźe žhubicź,
W tamnej sbóžnej wěcźnoscźi
Budźe žo Knjes Jesuš lubicź,
Dokelž žwětej pschinjeźł je
Wěcźne rjane žiwjenje.

Duž njech lubi pschecźeljo
Psches žiwjenje se mnu dźeja.
Hdyž ni mary staja žo,
Dha wschak wróćźo wostanjeja.
Ty pak Jesu chcźesch mje žam
Wjescź psches row hacź k njebjeźam.

Duž na tebje Jesušo,
Moje pschecźelstwo chcźu twaricź,
Prjed' hacź ducha mojeho
Cźělna hěta chcźe žo staricź.
Mi je twoja wschehomóz
Serniczka psches rownu nóz.

Njech też budźe wschón mój proch
Do pošłednjoh' sorna shnity,
Njech mój row je porośił moch,
Wot žwěta b'du sapomnity:
„Jeno so ty, Jesušo
Snajesch mjena mojeho!"

Luby Jesu, też ja chcźu
Na twój hłóž tu s rowa stanycź.
Ty mi k rjenschom' žiwjenju
Tehdom sechzyk kasacź, cźahnycź
K njebjeskej Bethaniji —
W tamnej rjanej wěcźnoscźi. Njemjenowany.

Wschelake s bliska a s daloka.

— Jara swjeźelazu powjescź móźemy lubym cźitarjam žobusdźělicź. Psched krótkim cźaźom měješe žo debata wo danskich naležnoscźach w pruśkim žejmje. Danszy běchu žo w Schleswig-Holsteinskej spjecźiwi pschecźiwo naschej wyschnoscźi wopokasali, dokelž bychu žo najradscho sažo s Danskim kralestwom sjednoćźili. Pschi tutej debacźe skasa ministr swonkownych naležnoscźow knjeza sapóšłanza s Göty, kotryž naschich pruśkich Sserbow w žejmje sastupuje, k žebi a žo jeho woprascha, kak žo Sserbja sadźerža. Sapóšłanz da jemu dobre wotmolwjenje: „Sserbja žu kraloźwěrny lud — haj kraloźwěrnischi hacź wjele Němzow." My žo wutrobnje wjeźelimy, jo je žo naschemu ludej na wyšokim mějcźe tele sasłužene pschipósnacźe dostało a wěscźe smeje to też sa pschichod žwój płód, so budźa wobarnowani psched wschěm njeprawym a njesasłużenym podtkóćenjom.

— Pschichodnu njedźelu budźe prěnje lětusche žerbske kemschenje w Draždźanach — prěnje po 50 lětnym jubileju žerbskich kemschenjow. Boźa žłužba smeje žo w nakhwilnej zyrkwi, kotraž je žo sa schižnu natwarita pschi Lipowej haźy a sapocźnje žo pschipoldnju w 12 h. Spowjednu wucźbu smeje wodźeć naschich žerbskich kemscherjow knjes farar ryćźer Jakub-Njeźwacźidlisći a prědowanje knjes archidiakonus Guda s Lubija.

— Hdyž běšche dźěschi czaš wschitko směrom, je něto šaho něschto žhyčhecź wo wotmyšlenej želežnizy, kotraž ma žo wot Rakez psches Wojerez do Hródka natwaricź. Pžecza je želežnifki ministr pschikasał, so maja žo pschihotowanke dźěła za tule želežnizu wuwjesćź. S wulkej schkodu je, je je runje něto czapky pscheczel tehole twara, knjes baron ſ Rabenau nad Rakezami wumrjek, kotrýž by twar spěchowacź mohł. My pak žo nadźijamy, so žo wyschnoscź, kotraž je žo tejele ważneje želežnizy dołho doszź dźěłała, něto tež skutki pokaže a tu želežnizu natwari, kotraž je nusna a wulzy wužitna za zyłu Łužizu.

— Po naschej Łužizy žo w tych tydźenjach domjaza kollekta za twar Khwaczanskeje zyrkwje sběra. Te wopory, kotrež žu nowe sławu wołsady pschinjesłe a tež za pschichod na žo wsake, žu wulkeho pschipósnacza hódne. Woni žebi wěsće sahłuža, so my zhi, kotřiž žu tak sahorjenu zyrkwinsku a kchesćźijansku myšl pokasali, tež ſ darom podpjeramy a ſ tym dźěl jich starosćze, kotruž maja za pschichod njesćź, wot nich wosmjemy. Duž lubi Sserbja! woprujeze po žwojim samoženju bohaty dar! Bóh tón Knjes wam to šaho žohnuje!

— 1. hapreleje žmy kóžde léto narodny dźeń naschego Bismarcka žwjećili. A hdyž wón tež wjazy w žwojim sastojnstwje njestejesche, jeho dźakowny lud czećźesche a ztrowjesche je žwojimi pscheczećmi na jeho narodnym dnju. Pschetož nasch lud ženje sapomnicź njemóže a njebudźe, schto je Bismarck za njón byl a czinił. Lětsa budźe 1. hapreleje srudny dźeń wopomnjeća, pschetož wón tu wjazy njes nami njeje, ale je domoj schoł se žwojeho njesprózniweho žiwjenja k wěcznemu měrej. S dobom pak budźe žo jemu na tymle dnju pošledńja sjawna cześćź wopokasaćź. Jeho cźěło, kotrež hacź dotal w hrodźe w Friedrichsruhe steji, budźe žo w Mausoleju (w kraźnje natwarjenym mjelbje ſ kamjeńtnej wežu dałoko do wokoliny sjladowazej) k pošledńjemu wotpočźinkej khowacź a nasch lud směje pošledni króćź zkadnoscź, jemu sjawnje žo na tutej žwjatocznosći wobdźělićź a žwój hnutu dźak sjewićź.

— Sozialdemokratiski sapóšłanź Bebel chžysche w khěžorstwownym žejmje sahło wschelake njedostatki w naschim wójsku dopokasaćź. Wón pak srudnje wotlecza, dokeľ žo jemu dopokasa, so žu jeho poroki pschehnate a tež njewěrne. A pschi tym wón njeběche wjazy hacź něhdźe 8 tajkich porokow w zykym němskim wójsku nasběracź mohł. Hdy bychu tele poroki wěrne byłe a niž woprawdźe, kaž tež žu, pschehnate byłe, by to sawěćźe sa nasche 400,000 ludźi žylne wójsko hischcze najlěpsche a najrjenische žwědčenje było.

Klucź k człowiskim wutrobam.

Jedyn ſ najdźiwnischich podawkow w žwětnej historiji je, so wot wschitkich tych tyhaz mišionarow, kotřiž won dźěchu k zusym, dźiwim ludam, haj žamo k ludźiźraczkam, bu tola jenoź maka liczba wopor jich mordarskeho lóichta, hdyž je žo tola wjele Europiskich na jich pucźowanjach a pschi jich wikowanjach wot ludźi tam bydlazych moriko a žo hischcze pschezo mori.

Snatu mišionar Fritz Reuter w Wedinzach (w Afrizy) dosta jedyn dźeń wopyt zusych, běłych knjesow, kotřiž žo dodźiwacź njemóžachu, so je žo wožrjedź czěmneho póhanskeho kraja psches Reuterowe dźěło telko wulkotneho dokonjako. Duž žo jedyn tych knjesow praschesche: „Snajesćźeze dha Wy rěcź tudomnych ludźi, jako Wy tu pschiindźeschćźe?“ A jako Reuter „ně“ wotmolwi, praschesche žo tamny: „Haj, ale kak sćźe žo Wy tymle dźiwnym sroymlimy sćźinił?“ Duž wotmolwi Reuter: „Wona je žwětna rěcź, kotraž žo wschudźom rozumi, to je lubosćź. Husto doszź pschiwalichu žo dźiwje žyły se žakostnym harowanjom, hrožachu naš morićź a wotehnacź. Husto běšche derje, so ja niczo wot teho njesrozumich. Potom pak ja cźišche do žwojeje žwjatnizy sandźech (mjenujźy do žwojeje modlećskeje komorki) a wuskorźich mojemu knjesej a mischtrej wschitko. A tam stejesche mój schrubnik, pschi kotrymž ja prěni czaš nimale wschědnje stejach a ludźom jich motyli, nože atd. porjedźach. Cźi, kotrymž běch ponthał, potom domoj dźěchu a tym žwojim prajichu, schtož běšche tón běły muž jim darmo do žłužbow w lubosći cźinił a ſ tym woni mi žami semju pschihotowachu sa žymjo Božeho słowa. Ja k nim ſ nowymi jasykami njerećźach, kaž japoschtołjo na žwjatkownym žwjedźenju, ale žylnje, kaž mi ſ erta wukhadźesche; ale cźi pohanjo na mni widźachu, so ja derje měnjach; woni widźachu žylły w mojimaj wocźomaj na žwojej duchownej stwjerženosći. Woni srozumichu to słowo lerato „lubosćź“ a te słowa Ke a le rato „ja waš lubuju“ a to cźinjesche na te najtwjerdsche wutroby sacźischćź.“ A kaž Reuter žu wschitzy mišionarojo, wschitzy woprawdźićźi wucźomnizy Jesušowi to žame nasphonjenje cźinili, so je lubosćź klucź k wutrobam, lubosćź k Bohu temu Knjesej, kotremuž wschitko praji a wuskorźi; a lubosćź k hubjenym bratram, sa kotrychž žo sa wopor dasch. Lubosćź je prawa rěcź žwěta. To je jara cźěžko sa naš, franzowźy abo tacźonźy nawuknućź, hacź runje mamy k temu wschelake knihi, haj žamo cźěžko je maczěrnu rěcź prawje nawuknućź, ale njewurjeknivje cźěžko je rěcź luda nawuknućź, kotrynž ſ zyła hischcze žaneho pišma nima. Lubosćź pak je najlěpscha wucźeriła kniha rěcźe, haj wona je maczěrna rěcź wschitkich cźłowjekow, cźornych a běłych, žołtych, cźerwjenych a brunych: a schtóž tule rěcź snaje, žo wschudźom rozumi. Profesžor Drummond praji: „Ja žym w Afrizy byl a žym we wutrobje najcźěmnischeho dźěła žwěta cźłowjekow namakał, kotřiž žo na jenicźkeho běłeho muža dopomnichu, kotrehož běchu hdy wohladali — na Davida Livingstona. Wón je njebohi, ale dźenža hischcze rěcźi wón w Afrizy. Wocźi wbohich cźornych žo žwěcźa, hdyž wo tym pscheczelnym doktorje powjedaja, kotrýž běšche psched lětami pola nich. Woni žaneho słowa wot jeho jendźelskeho njesrozumichu, ale wón žo na tamnu žwětnu rěcź rozumjesche a woni cźujachu, so lubosćź jeho wutrobu napjełni. Druhi afrikanski pucźowar powjeda, so narěcź „lube dźěćźi“ na jeho cźornych nosćerjow husto runje tehdom dźiwnje sstukowasche, hdyž běchu wot napinazych pucźowanjow srózni. Potom sahło ſ nowej mozu dale dźěsche.

Sstukownik Livingstonowy, Suzi, je wo srudobje powjedał, kotraž jeho a jeho pschewodnikow napjełni, jako woni (1. meje 1873 w Ilowa pschi jězorje Bangwrolo) Livongstona pschi jeho twjerdym lěhwje kleczazeho namakachu, ruzy na sahłwćźt složenej. Woni žebi myšlachu, so žo wón modli, ale wón běšche cźěło: modlo běšche jeho duscha do tamneho žwěta sasćźła. Tak wulka běšche ta lubosćź, ſ kotrejž běšche wón žwojich cźornych słužobnikow na žo žwjasał, so žo woni krucze rosžłudźichu, to cźěło teho droheho muža do jeho wótźneho kraja (do Schottlandkeje) dowjesćź. Pschi najwjetschich wobcźežnosćźach a prózowanjach žu woni potom wjele stow hodźinow na ramjenjach to cźěło k mórskemu brjohej w Zanzibarje donjesłi a ſ łódźu pod pschewodźenjom dweju słužobnikow do Jendźelskeje pschewjesćź dali. S teho pósnacźemy, schto nješebićźna, žwěrna lubosćź cźłowjeka tež na žurowe wutroby cźornuchow wukutkuje.

Duž, wy nanojo a maczerje, kiž wy to cźitacźe a sćźe dawno móz nad žwojimi dźěćźimi žhubili, njechacźe jo junthróćź krucze ſ tymle kluczom k wutrobam žpytacź? Ale wopomnićźe pódla: Bóh pokoji tónle klucź k wutrobam cźłowjskich dźěćźi jenoź do tajkich rukow, kiž žo žu wot njeho žwjasacź dałe, do wutrobow, kotrež wulki khumscht lubosćźe w jeho schuli nawuknuchu. Lubosćź, kotraž jemu wschitko wuskorźi a praji a kotraž žo bratram sa wopor dała, kaž je to 1. Kor. 13. wopišane.

Něschto k rospominanju.

Cźim dźakownischi my žmy, cźim wjazy pschićźiny nam tón Knjes dawa, so bychmy jemu dźakowni byli.

* * *

Hdyž do wobstejnosćźow pschiindźesch, hdyž njewěsch, hdźe dyrbisch hladacź, tehdom hladaj horje.

* * *

Hdyž móže cźert twoje wócźko abo wucho dobycź, potom tež bórsy twojej ruzy a nosy směje.

Porjedźenka.

Kwitowanje w pošledńim cźišłe dyrbi tak rěkacź:

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armeniske žyroty:

S Bukeczansteje wołsady psches knjesa fararja Kubizu darichu:

Sběrka psches Z. w K.	7 hr.	10 np.
„ „ M. w B.	50 „	— „
„ „ D. w W.	30 „	— „
Fararjej do ruki	10 „	90 „
S Michalskej wołsady psches knjesa fararja Rádu:		
A. ſ Žyžez	4 „	— „
Hromadźe:	102 hr.	— np.

Bóh žohnuj dary a dariczelow!

W mjenje wbohich žyrotow praji wutrobny dźak

Góloź, redaktor.

• Samolwity redaktor: farar Góloź w Budyschinku. Cźischcź a nakład Ssmolerjej knihićźischćźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čjišto 12. 19. měrza.

Lětnik 9. 1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ju kóždu sobotu w Smolerjej knihiczišchczerni w Budyschinje a ju tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

Njedźela Judica.

Ef. 2, 13.

Nětk pak sćże wy we Khrystušu Jesušu, kiž něhdy dalozy sćże byli, blišzy sćinjeni psches tu krej Khrystušowu.

Nětk pak! To klinczi, kaž nalětny dych po cźejźkim krutym symskim cźasu, kaž měrna powjesćz po dołhim krwawnym wojowanju, kaž horjestacźe po cźémnej śmjertnej nozy. Nětk pak! To dawa duscham, kotrež běchu pschestałe ju nadźecź, nowu khrobłosćz, pohlad a wuhlad do wjeźełeho, sbóźneho a wěsteho pschichoda! To sbudźi wušnjeneho ducha, shromadźi samplene mušle a pschecźa a staji jim wěsty kónz; to poźwlni, sašo stanyć, spytacź s nowa khodźicź w Božej mozy. Nětk pak! Komu ślušcha tale wjeźeła, wokschewjaza, sbudźaza powjesćz?

Kiž sćże w Khrystušu Jesušu. Njedyrbisch niz jenoź we Jesušu ślyschecź być. Njedyrbisch wo nim niz jenoź hiśtoriske pósnacźe měcź abo śnano jenoź druhi artikel wěry wjedźecź. Njedyrbisch tež niz jenoź swonkownje k zyrkwi ślušchecź abo ju, kaž wjele ludakow cźini, jenoź po swuczenym waschnju k Božemu słowu a k Božemu blidu dźerźecź; ně, dyrbisch k Knjesej Jesušej parschonźy sabźerźenje dostacź, dyrbisch do njeho płodźeny a saschćźěpjeny być. Dyrbi wěrnosćz pola naš być, so śmy ju w śwjatej kschćeniźy Jesuša woblekli, psches wěru, kaž hałosa do winowego pjenka saschćźěpjeni, kaž źiwe stawy s nim, s słowu swjasane. Sbóźnik praji: Ja we waš, wy we mni! To dyrbi ju pola naš psches Božu hnadu, psches śwjateho Ducha móz a wabjenje stacź. Potom płacźi nam snamjo nadźije a wjeźełosćze: Nětk pak. A schto śmy s tym dostali, so śmy w Khrystušu Jesušu psches wěru sakorjenjeni a saloženi?

Něhdy sćże dalozy byli a nětko blišzy sćinjeni. Daloki drje njemóźe Bóh wot cźłowjekow być. Pschetoź Bóh njeje Bóh, kiž mohł daloki być, ale Bóh, kiž je bliški. Njemóźe ju nichtó tak skradźu psched tym Knjesom khowacź, so by wón jeho njewidźał, njemóźe nichtó s kschidłami raišchich ferow tak daloko cźekнуć, so by Knjesowe wócźko jeho njewidźało a jeho ruka jeho njedośahnyła. Pschetoź tón Knjes, tón wěcźny Bóh, je wschěm śwojim skutkam a wośebje wschěm cźłowjekam bliški a pschitomny. Tola wot Božeje hnady, wot Božeje wutroby a lubosćze móźe ju cźłowjek runje tak sdalowacź, kaž shubjeny śyn, jako wón wot nana daloko psches kraj cźehnjesche. Je doscź cźłowjekow, kiž ju w Božej bliškosćzi tak boja, kaž słóśtnik, hdyž wón běrza setka. Ssu dusche, kiž, hdyž hóźź wěcźnosćze jim do wucha klinczi, to cźuja, jako by jim swóncźk thudych hrěschnikow na pucźu k wotprawjenju swonił. Duž tež tak cźekni, hdźež ju cźón Knjes jim pschibliźi; duž cźekni wot Božeho słowa a s Božeho doma, a jim ju jenoź tam lubi, hdźež ju daloko wot Boha. Haj wschak, kaž chze cźłowjek měcź, tak budźe jemu potom. Chze-li cźłowjek daloki być wot Boha, wot jeho hnady a měra, dha tón Knjes śwoju hnadu nikomu njepschinusuje. Wón pak ju tym poskiczi, kiž ju s daloka pschischli; wón jim ruku

dawa a poſcžele jim powjeſcź, ſo wón jim ſwoju wutrobu wotcžini a žada, jich duſchn jako ſwoje wobſwědźenſtwo wobſwědźecź. To wožebje tym płaćži, k kotrymž ſwjaty japoſchtoł w naſchim tekſcže rěći, póhanam, kiž běchu dalozy wot Božeho ſlubjenja.

Woni ſu nětk bliſzy ſcžinjeni pſches Jeſuſowu krej. Schtóž Boha teho ſwjatého njeſnaje, tón ſebi myſli, ſo dyrbi ſo cžłowjekej jenož prajicź, dha budźe wón ſaſo k Bohu pſchińćź móz a chzyćź. Schtóž ſwoje hrěchi njepóſnawſchi niczo wo Božim hněwje njewě, tón ſebi myſli, ſo móže cžłowjek jenož ſwoje njepravo pósnawſchi bjes wſcheho dalſcheho k Bohu pſchińćź. Sswjaty japoſchtoł a wſchitke w hłubokich bědźenjach duſchow wucžiſćžene Bože dźěćži jo łěpje wjedźa. Woni wjedźa, ſo dyrbi nam k temu Khrystuſowa droha krej jako njewinowateho jehnjecža pſchelata na kſchižu pomhacź a ſo móže jenož pſches nju naſcha wutroba ſ Bohom ſo ſjednacź. Hakle, hdyž je ſo to ſtało, je ſwět ſ Bohom ſjednocženy, a žadyn hrěſchnik njeje wjazy daloki a wuſtorcženy wot Boha, ale bliſki a pola njeho w hnadźe. A cžłowjek ſam? Hdyž wón we wěrje móz Khrystuſoweje krwě póſnaje, kaž pſches nju ſo wſchón ſadźěwk wotſtroni, ſpyta a ſkhrobli ſo wón k Bohu ſtupicź a ſo k njemu kaž złonik wołacź: Božo, budź mi hrěſchnikej hnadny.

Tak bliſko chzemy ſo tež my k njemu ſtajicź a jemu ſo pſchezo bóle pſchibližićź pſches wěru w modlitwje, a pſchiſtupicź, hacž ſmy zyle bliſzy a wěcžnje pola njeho.

Ja chzu rad tebje doſtacź,
Ach! ſdźerž mje pſchi ſebi,
Ja pſchi tebi chzu woſtacź,
Hdyž ſo cži roſkocži
Twoja wutroba w tym cžěli,
Hdyž duſcha w ſmjercži
Sſo ſ cžěłom róſno dźěli,
Mi budźeſch w wutrobi.

Hamjeń.

Jeſuſz Khrystuſz pſched ſudom.

(Pokračowanje.)

Kak ma ſo wobſtorženje k požadanemu kónzej dowjeſcź?

Ale Kaiphaſz je doſcź mudry cžłowjek. Wón ſnaje praſchenje, kotrež dyrbi Jeſuſza ſanićźicź, njech wón njewotmolwi abo njech wotmolwi, njech wón ſapréje, njech k temu ſteji, ſa cžimž ſo Kaiphaſz jeho praſcha: „Ja cžé pſchi tym žiwym Bohu ſarocžu, ſo by nam powjedźił, hacž ſy ty tón žałbowany, Sſyn wyſokokhwaleneho“. Přeje Jeſuſz, dha je ſo ſamón ſanićźił, mjelcži wón, dha dyrbi wſchón lud ſa to měćź, ſo je wotmolwił: „Ně!“ ſteji wón k temu, ſo je wón žałbowany, Sſyn wyſokokhwaleneho, dha je móžno, ſo ſo wobſtorženje na to ſakožuje, ſo ſo ſtónćžnje do ſmjercže ſaſudźi, dokelž je Boha hanił.

Pſchi tym wobkedźbuj a wopomń, ſo je ſo wyſoki měſchnik dwoje praſchał: ſ prěnja, ſy ty žałbowany, ſ druha, ſy ty Sſyn Boži. Strašchne ſa Jeſuſza běſche druhe praſchenje. Hacž ty ſy tón žałbowany, po hejbrejſku: Meſziaſz, po hrjekſku: Khrystuſz, to rěka: hacž ty ſy tón ſ duchom žałbowany kral iſraelſki a wſcheho ſwěta, wo kotrymž ſu profetoje wěſchćźili. Byli na tajke praſchenje khudy cžłowjek ſ Nazaretha ſ „haj“ wotmolwił, dha by to nechtóžkuli ſa błaſnſtwo měł; ſo by ſo hodźało ſ tajkeho „haj“ ſhrěſchenje ſwjeſcź, kotrež měło ſo ſe ſmjercžu khoſtacź, ſa to njeſkićžeſche ſakoń žanu pomoz. Ale Sſyn Boži! Dnje njeje ſebi wyſchſchi měſchnik ſam niczo krute a wěſte ſ tutym ſłowom pſchedſtajił, to pak ſdaſche ſo wěſte, ſo tón, kotrýž ſo ſa Sſyna Božeho wuſnaje, je ſ Bohom ſtowarſcheny tak nežnje, kaž nichtó druhi. A to hodźeſche ſo ſnamjenicź ſa hanjenje Boha, na kotrež běſche pſches ſakoń ſmjercź poſtajena.

Kak ſu wſchitzy na jateho hladali! Budźe wón rěcžećź! Haj, wón rěcži: „Ty to prajiſch!“ rjekńje wón. Po tajkim, ſo je wón žałbowany, ſo je wón Sſyn Boži. A Jeſuſz pſchiſtaji hiſchćže jene ſłowo. Pſches nje pſchekroći wón je ſwojej ſwobodnej wolu tamne wuſnacže, kotrež běſche wyſchſchi měſchnik ſebi žadał. Pſches tele ſłowo dyrbi ſchkorbijna na waſy, w kotrejž ſaſudźenje do ſmjercže leži, ſo pſchepjelnićź. Pſchetož Jeſuſz wě, ſo je to Boža wola, ſo je to Boža dobra wola ſa ſbožnoſćź cžłowjeſtwa, po kotrejž wón ma wumrjećź: kak mohł ſo wón pohnućź dacź, ſo njeby najwyſchſchemu knježſtwu jeho luda a pſches nje wſchemu ſwětej wſchu wěrnoſćź prajił? Tute ſłowo rěka: „Ale wſchak praju ja wam: Wot teho cžaſa ſo ſtanje, ſo budźecže wy widźećź cžłowjeka Sſyna ſedźo na prawiźy teje mozy, a hdyž wón pſchińdźe w mróčelach tych njebeſ.“

W tutym wuſnaćźu je kóžde ſłowćźko wulzy ważne. „Wot teho cžaſa“, wokomik je bliſko, hdźež ma ſo tutón kłaby wulzyſchnje pſchekraſnićź.

„Wy budźećže widźećź“, Jeſuſz njebudźe w njeſkutkowazym měrje, niž w potajnoſći, kaž ſnano ſpravna duſcha Jana ſchćźenika, kotrehož ſu pſched lětom ſkónzowali, ně, woni budźa jeho pſchekraſnjenje a powyſchenje widźećź, drje niž ſ wočžomaj, ale tola ſ tajkej wěſtoſćźu, jako je wěſtoſćź teho, kotrýž ſ cžełnymaj wočžomaj widźi, budźa woni pſches naſhonjenje jeho pſchekraſnjenje ſpóſnaćź, kaž ſo ſpóſnaje Boža wſcha pſchitomnoſćź pſches teho, kotrýž je ſ hrěchami wobcžećźeny, a kotremuž je ſwědomje wotucžiło: wón njewidźi a tola widźi. wón ſ cžełnymaj wočžomaj njepóſnaje a tola ſpóſnaje ſ tajkej wěſtoſćźu, ſo ſo ſ tym wſchě dwělowanje pſchewinje.

„Cžłowjeka Sſyna“ budźecže wy widźećź. S tutym mjenom njeje ſo Jeſuſz nětko k prěnjemu raſej mjenował; tele mjeno běſche wón hižo njeliczomne raſy ſa ſo nakožował, wot ſpocžatka jeho ſkutkowanja běſche to te mjeno, ſ kotrymž je ſo mjenował, ſamón huſćźiſcho hacž ſ mjenom Božeho Sſyna. Ale dźenſnuiſche nakožowanje tuteho mjena měſeſche něſchto zyle woſebite na ſebi. Po wſchém ſwiſzu dyrbjachu ſo piſmawućeni poſłuchařjo na widźenje profety Daniela dopomnićź. Daniel widźi, kaž ſo w jeho knihach na ſedmym ſtawje w 13. a 14. ſchtućźaj powjeda: „A hlej, jedyn pſchińdźe w njebjeſkich mróčelach, jako cžłowſki Sſyn, hacž k temu ſtaremu; a bě pſched njeho pſchiwjedźeny. Tón da jemu móz, cžeſćź a kraleſtwo, ſo bychu jemu wſchitzy ludźo, narody a jaſyki ſłužili: jeho móz je wěcžna, kiž njeſańdźe, a jeho kraleſtwo bjes kónza.“ Jeſuſz wuſnaje ſo potajkim jako tón, kotrýž je ſa knježerja nade wſchěmi narodami wuſwoleny a poſtajeny. Schtož pak je hiſchćže wjazy a wjetſche, to je to: Wot teho cžaſa ſo ſtanje, ſo budźecže wy widźećź cžłowjeka Sſyna „ſedźo na prawiźy teje mozy“. Wón njeknježi a njewupſchećźěra ſwoju móz wot ſeſnſkeho tróna, ně, wot tróna Božeho, ſ połnoſćźu Božich mozow knježi wón nad njebeſami a nad ſemju. To dyrbja woni ſpóſnaćź. Podeńdźenja Iſraelſkeho naroda budźa ſa to ſwědćźićź, a budźa to dopotkacź, ſo je tón wot nich ſacźiſćźjeny cžłowjek ſ wodźićźerjom wſcheho ſwěta. Stawiſny ſwěta budźa ſtawiſny jeho dobywanja.

A wy budźecže widźećź, hdyž wón „pſchińdźe w mróčelach tych njebeſ“. Na njebjeſkich mróčelach jědźićź, to rěka, w rěći profetow ſtareho ſłuba wuhotowany bućź ſ Bójſkej kraſnoſćźu. „W mróčelach tych njebeſ ſ njebeſ k ſemi pſchińćź“ rěka w rěći profetow pſchińćź k ſudej.

Sa iſraelſki lud pſchińdźe wot nětk cžaſ ſudźenja. Iſrael je widźał cžłowjeka Sſyna ſedźećź na prawiźy teje mozy prěni raz na ſwjatki, hdyž je powyſcheny Jeſuſz na ſwojich hacž dotal kłabych wucžomnikow Ducha wulał. Tónle Duch njeje wyſoka rada ſputacź mohła. Iſraelowe widźenje, ſo cžłowjeka Sſyn pſchińdźe na njebjeſkich mróčelach, je ſo ſapocžało, hdyž ſapocža podkłóčowanje romſkich bohotow dźeń a njeſnjeſomnſche bućź. Tehdy, 40 lět po tym, ſo běchu židźa Jeſuſza khćźižowali, poſběhny ſo židowſki lud ſphećźiwo romſkej mozy. Měſto wuſwobodźenja wot Romjanow žnějachu ſapuſćźenje Jeruſalema a rospróſchenje iſraelſkeho luda mjeſe wſchěmi narodami tuteho ſwěta. Zyle jaſne běſche ſa kóžde iſraelſke wucho pſches tute Jeſuſowe ſłowo dopokaſane, ſo pſches jeho wuſnacže, ſo je wón Sſyn Boži, bě wuprajene, ſo jemu Bójſka kraſnoſćź ſłuſcha a pſchiſtej. Tak dha měſeſche Kaiphaſz te ſwědćźenje, kotrež běſche ſebi žadał; teho dla ſawoła, ſwoju drastu roſtorhnywſchi: „Wón je Boha hanił;

schto my dale žwědkow potrjebamy? Hlej, nětk scže wy jeho Božе hanjenje žłyscheli. Schto žo wam sda? Woni pak wotmolwichu a ždachu: Wón je žmjercže winojty". (Sczj. žwj. Mat. 26, 65. 66.) A tak běchu žo roshorili, so nětko woni, cźile radni knježa, žami Jesuša wobstupuja, jemu do mjeswocža pluwaja, jeho ſ pjasczemi bija a žebi wot njeho žadaja, so by jim prajił, schto je jeho krjudował, dokelž je wón tola Khrystuš, a teho dla drje we wschěch wězach rossžwětleny.

Tole běsche druhi podawk pšched ijraelskej wyschnosczu. Nětko běsche na czaž měr. Hdyž dźeń žwitasche, japocža žo tsecźi dźěl.

Wyšoka rada, kotraž běsche žo rosesczka, sendže žo ſ nowa. „Rano pak sradźichu žebi wschitzy wyschschi měschnizy a starschi teho luda na Jesuša, so bychu jeho morili", rěka pola Mat. 27, 1. Njesda žo, so žu Jesuša ſ nowa pschiwjedli. Dale žo nam niczo nadrobne wo tutym druhim poždźenju wyšokeje rady w sczjenjach njepowjeda. Najskersczho žu žudniszy nětko hakle žwój hłoš wotedali, kaž běsche to postajene; pschetož w prěnim poždźenju sta žo wothłokowanje jenož pisches pschiwokanje. Dale je žo w druhim poždźenju bjese wschedno dwěla postajiko, kak chzedźa nětko dale pola bohota pokraczowacź. Wjele nad tym saležesche, kak běsche žo se židowskeje strony wscho sarjadowało, a so žo wscho jenohłóšnje a krucze dokonja a wot bohota žadasche. K tutemu druhemu hłownemu dźělej Jesušowcho žudźenja chzemy žo nětko wobroczicź.

(Pokraczowanje.)

Tajenje hrěchow.

W knjejskim hoscźenzu mějachu wošobni rejžomni wobjed. Mjes tymi hoscźemi běschtaj bohataj knjesaj ſ zusebo kraja, starschi a młódschi. Tón młódschi bě kralowski prynz, wot nana na prěczki daty, so žo we žwěcze roshladał by. Tón starschi bě dwórski semjanski knjes, młódschemu towarsch a wodźer w zusbach, žobu daty wot krala.

Tola mjes žobuhoscźemi njeběsche nikomu snate, schto po prawom staj, dokelž běschtaj w drascze, kaž wschitzy pódlanszy knježa.

Prynzej žo sa blidom njehoda sta, so sawadźi do schkleńzy czerwjeneho wina, a te žo na tón drohi rub liny.

Rucze tón starschi knjes žólniczku wsawschi, ſ njej na tón wohidny blak zyku žół žypny, dokelž ta pšche tajke winowe blaki pomha, a blak a žół se žwojim blidnym rubczkom wodžě, so njeby to njeporadźeńczko nikomu na wocžach bylo. —

Jedyn ſ tych hoscźi bě hižo po prěnjej pokojży wobjeda wot blidá stanył, a khodźesche na semju hladajo po jstwje, jako by rjekł, so sa něczim pyta.

To běsche schedźiwy mužik, sdrascźeny ſ czornej žuknju a dołhej, kaž pop.

Tón pytnywschi, schto bě žo na blidźe stało, pschistupi na dobo k blidej, tón rubczk se žele wsa a wotkry tón blak. Pschi tym wón shoni, schtož w scźenju žwjatego Mateja (staw 10., 26) pišane steji: „Niczo tak skhowane njeje, so njeby na žwětko pschischło!"

Taj knjesaj hladaschtaj ſ wulkimaj wocžomaj, schto žo dźě tajkile po sdacźu njewažny człowjek mohł do njeju měschecź. A prynzowy wodźer sakry ſ tym rubczkom sažo tón blak.

A hlej, hdyž tón prjedyschi wotwodźer sažo do jeje blisko scźe pschinźe, wón, tón blak ſ nowa wotkrywschi, sbórbota czicho: „Kóžby bleczk budźe pšched Bohom sjawny!"

Njeby žnadź nětkotryžkuli knjes snjembrjeny rjekł: „Schto mamoj ſ tobu? A pšche czo žo takle do naju tykasch?"

Wonaj pak, swórnaj a pschistojnaj dosczą, so nochzyschtaj žobuhoscźi dla na njeho hórschicźą. Bě jimaj žnano na mužle pschischchto, so je to nětkajki dźiwnik, człowjek zybnjeneje hłojczki, pak tola nikomu wadny a schkódny?

Abo žwěcźesche jemu tak hódnosczą a ważiwosczą ſ wocžow, so wostaschtaj ſ mjelkom?

Tón ras wosta tón rubczk na boku ležo. A po skończenym wobjedźe dźěschtaj wonaj bjes hórschateho žłowczka žwój pucz. — —

Nichtó njesnieźi žaneho žwědra a njeczisteho blaka, jón wodźewschi ſ rubczkom.

Nichtó njesnieźi žwojeho hrěcha, njech jón pak preje, pak se čemi knje.

Měnisch-li, žy-li žwój njeskutk potajicź mohł, so mohł tón na wěczne wodźety wostacź?

Njebudźe na žudnym dnju žudniska ruka wschitke tajidła, wschitke te sakrywy storhnycź?

A měnisch-li žnano, so budźesch slóscźe a hrěschne njeskutki sakrycź, hdyž winu sarunacź pytasch?

Njemył žo tak. Sarunacź winy, to wschak je pěkny a pobožny skutk. Ale něschtožkuli žo nihdy a nikak sarunacź njeda. A mjes tym so runasch, shubisch tón czaž, kiž dyrbjał k druhim poczinkam žłużicź.

Abo mohł žebi ſ tym, jeli žy bohaty człowjek, se schaza, kotryž schaž dobrych skutkow a poczinkow rěka, sarunanje kupicź a tak žwój hrěch tajicź?

Ty prajisch: „Njejžym dźě žłyschał a pišane ſ wocžomaj widźał, so žu czi něhdyschi žwjecźi wjaz dobreho czinili, hdyžli je ja nich ſ potrjebu bylo?"

Mój luby, dopomń žo tola tych žłowow: „Hdyž wschitko scźe czinili, schtož je wam kajane bylo, dha rjekńcźe, so niczo, hacž njewuschni wotrocźaj, njesłcze!"

A wopomń, kotryž najžwjecźischi ert je to ſ dospoknej wěrnosczu prajił, a njesapomń nikał, schtó žu czi byli, kotsiž žu dyrbjeli žebi to doprajicź dacź!

Ani jenicźki žwjaty japoschtoł njeje žo potkwalicź mohł: „Ja žaneje Božeje pschikasnje pschestupił njejžym!" Hdyž pak žo ſ tymi tak ma, kak bychu czi woni, kotsiž rěkaju žwjecźi, dźě nimo žwojeje wotměry pobožnych skutkow nacźinicź móhli?

Czi něhdyschi wosy! Tež woni žu khdźi hubjeni hrěschniszy byli a wumóžneho wodacza trěbni.

Wopomń a rospomń žebi to žwěru a jaßnje! S kajkimžkuli hrěchom žo snjeschwarnił žy, tón wostanje na dušchi žakostnje wohidny brud; taj jón a krywaj, kaźkuli by chzył! A njech žnadź žo pšched žwětom radźi, pšched tym wschowidźatym žwjatym wócźkom pak nihdy. —

Je tebi nětko hrěchow dla cźěžno a stykno? Prajisch-li žnano: „Njeje dha někajka rada a pomoz sa moju czornoblakatu duschu? Dyrbju-li do wschitkich tyžazow lět te wohidma na žebi nožycź?

Na to czi Božе žłowo jenicźki wupokoj sticźi. Hladaj a pytaj, so žebi ſ wěru a žwěru tu jenicźku wupomoz pschiwjedźi by.

A chzesch-li rad wjedźecź, schto je ta žwjata wumóžna kupjel, kotraž cźe wuczisicźicź móže, so by byl czisty a schwarny?

Wsmi žwoju bibliju pšched žo, a hladaj do prěnjeho lista žwjateho Jana. Tam namakasch hižo w žedmej schtuczży prěnjeho stawa spokoj pšche žwoje stysli!

*

Wschelake ſ blisko a ſ daloka.

— Sandźenu njedźelu mějesche žo prěnje lětusche žerbske kemscheńje, prěni krócź po 50lětnym wobstaczu žerbsich kemschenjow, w nathwilnej zyrkwi, kotraž je žo sa ficźižnu zyrkej natwarila. Spowjednu wuczbu mějesche wodźer žerbsich kemschenjow knjes farar ryczer Jakub-Njeßwaczidliski a prědowanje knjes archidiakonus Guda ſ Lubija. Kemscherjow běsche žo jara wulka žyła ſ Draždźan a wokolnosczе sesczka, spowjednych běsche 252, mjenujzy 116 mužsicźh a 136 žónsicźh.

— Hdyž žmy lubym czitarjam a wožebje lubym dobroczelam powjesczą wo wbohich armenisicźh holczkach dali, kotrež žo sa dobrowólne dary naschich Sserbow w žyrotowni wotczahnu, je žo nam nětko tež pišako, schto hólczk czini, kotryž ma mjeno Hagob Kalaidschian. Nam žo pische: Wón je czicźi, pscheczelny hólz, kotryž wschak najmudrischi njeje, jich wjele pak žwojich towarschow w pscheczelnym waschnju pschetrjechi. Lepschi hacž w schulsicźh dźěłach je wón w dźěłach rjemjeźłnistwa, ke kotrymž ma wulku pschikhilnosczą. Hagobowu poßłuschnosczą khwali hospoja, wožebje jeho czistosczą pschipósnawa.

— Saßo žłyschimy, so chze žo žerbsći wuczer do Němzow podacź. Dotalny wuczer w Pßowjach je žo sa měsczanskeho wuczerja w Döbelnje wuswolił a žo tam jutry pscheßydli. Bohužel bywa tale nusa, so na žerbsicźh wuczerjach pobrachuje lěto a wjetscha a žana nadźija njeje, so by žo tutej nusy hdy saßo wotpomhało.

— Sa zyrkwinskeho wuczerja w Budyschinku je žo knjes wuczer Petrik wuswolił, kotryž běsche hacž dotal ſ wuczerjom w Bórku. Wón žo pjecza bórsy po jutrach do Budyschinka pscheßydli.

— Na Budyšinim gymnasiju je jich 13 maturitatne pruhowanje wobstało. Mjes nimi lětša žadyn Sserb njeje.

— Tón čas tu něto je, hdźež naschi młodźi kscheńczijenjo k Božemu woltarjej stupja, so bychu swój kscheńczeński žlub wobnowili a žlubili, so chzedza swěrni być a wostacź swojemu Knjesej a sbóžnikej. Wón je tež čas, w kotrymž knótšja se swojeje pschiklušchnosće, pschi swjatej schćeńczy nawdateje, wustupja. My mamy to wschnje, so woni pschi konfirmazyji swojemu mótkej swój pośledni dar tak rjez k rozšohnowanju na žiwenje wobradźa. A to žebi něto pschemyšluja, schto by něhdźe najlěpschi a najwužitnischi dar był. A wěsće je dźe, so šo khudemu da, schtož wón nuinje potrjeba. Ale hušto dosćź šo tež wězow nakupi, kotrež šu jenož šu swonkownu pychu a młodych k temu sawjeduja, so bychu swoju myšl na to swonkowne skožili. Hdyž pak chzedza knótšja dar dacź, kotrýž woprawdźe traje a tež swoje žohnowanje njeje ša pschichodne žiwenje — chzemy jim dobru radu do wucha schepnyćź: „Kupcźe tym mótkam rjane pobožne a natwarjaze knihe — a to šerbške." Nasche evangeliko-lutherske knihowne towarśtwo je wjele kraśnych knihow wudało, kotrež šu za tajšli dar pschihodźa. Tajke knihe šu dostacź pola knjesa Ssmolerja a tež šódźy knjes duchownyj tajku knihu swojim wošadnym rad wobstara. Knihe naschehо knihowneho towarśtwa šu sawěćće rjane a hódne knótšjaze dary a nasch mótk budźe šo nam dźakowacź, hdyž w nich namaka prawu žylnosćź w bědźenjach a spytowanjach teho žiwenja.

— Kak jozialdemokratija wschitkich dźěłacźerjow podtłóčuje, kotsiž jej njepschiwiśuja, wo tym šhonimy srudny pad, kotrýž je šo w blisćosćźi sakskeho města Mittweida měł. Skladnośtnje pschi wólbje do thěžorstwoweho šejma wopokaja dźěłacźer swoju kraloswěrnu myšl, schtož jeho towarśchojo tak sa sko wsachu, so jeho tak dołho pschi dźěle wušměchowachu a hanjachu, hacź wón dobrowólnje s dźěła wustupi. Tón dźěłacźer, kotrýž pschi wschěm pscheješćěhanju na swojim wótcźinsim smyšlenju twjerdźe dźerźeśche, je spytał we wschelakich dźěłacźeńcjach dźěło namakacź, wón pak bu wschudźom wotpokasany s tym prajenjom, so šo to s dźiwanjom na druhich dźěłacźerjow stacź njemóže. W tajkim wotmolwjenju, kotrež je šo jemu psched krótkim wot jeneje fabriki dostało, rěka: „Hdyž tež temu tak było njeby, njeby šo derje hodźało, Wam dźěło dacź, dokelž naschi dźěłacźerjo Wam na žane wašchnje pscheješćelnje smyšleni njejšu a my bychmy jenož s tym njeměr nacźinili." Sak daloko je po tajtim hižo pschischło, so dźěłacźer, jenož dokelž swojemu krajej a wótznemu krajej swěrnosćź dźerźi, žaneho dźěła nazy njedostanje, dokelž to cźi cźěrmjeni nochzedźa. Hižo wot je tón dźěłacźer bjes dźěła, a dokelž ma šo sa žonu a dźěćźi ś, móžemy žebi myšlićź, so s wulkej starosćźu do pschichoda hlad

Jesuš hrěschnikow horje bjerje.

Něschto lět wjazy hacź sto šu šo minyle, so je šo tónle mały podawk měł. W tamnym čaśu běsche wobžeje wobžeje srudnje na šwěćźe. Kónz 18. lětstoletka běsche žałośnje. Wschitko khablasche. Tak khablasche a šhubi šo potom pola ludźi „dźěćźaza wěra"; hacź šo sdałche, běsche to tež tak pola wobžebneho muža a wobžokeho sastojnika w juźnych provinzach naschehо wótzneho kraja. Wón šo wschón šhubi w jeństich wězach, šo po sdacźu cźiśće na teho Knjesa a jeho wodźenje sapomni. Wo šmjerćźi, wo šudźe a wo wěcźnosćźi šo njepowjedasche hdyž bě wón pódla, dokelž by jenož šwoje šměchi měł. Wobžeje pak nochźyśche niežo wjedźećź wo sbóžniku hrěschnikow a wo jeho wujednańśim woporje na kśiźu. Horjestacźe běsche jemu bajta a wumyślenje.

Žyle nawopak hacź tón wbohi muž, běsche jeho mandźelska. Wona běsche bohata w Knjesu; wona pschebe wschěm sa tym stejesche, šwojej dźěćźi k njemu dowjesćź, jej wocźahnycź w bojosćźi a napominanju k temu Knjesej, jej nawucźićź w lubosćźi k temu sbóžnikej žiwej być. Hubjenje jenož běsche, so by bjesbóžny nan wschitko, schtož by macź dobreho šymjenja do wutrobow dźěćźi wužyła, sašo je šóśiniśkej ruku potorhał.

To da Bóh tón Knjes khwilu hićź. Jeho cźaśnik dźě jara hušto pomałscho dźe hacź cźaśnik wjele cźłowjekow. Skónćźnje pak pschindźe ta hodźina, kotruž běsche tón Knjes dawno prjedy postajił.

Jedyn dźeń cźinjesche muž se šwojimaj dźěćźomaj wopyt pola šwojeho bliźscheho pscheješela. Wón pak běsche tam dźěje wostał, hacź běsche šebi prjedy wotmyślił, k temu běsche nóz jara cźmowa, jako šo na dompucź podachu.

W tamnym cźaśu njeběchu wschudźom tajke dobre drohi a jěśdne pućźe, kaž něto w naschim cźaśu. Duž šo wós bórsy šwrócźi.

Dźěćźi wostaschtaj wobarnowanej, jandźeljo běchu jeju po Božej pschikasni strażowali. Nanej pak šo hubjenje seńdźe: jena ruka běsche šamana a hkowa cźejko sranjena. Wulke běchu strójele, a wjetiche hischćeše bolosćźe. Jemu wudoby šo s rta to šlowo: „O Jesu, šmil šo!"

Nad tutymi šlowami šo dźowcźićźka tak jara dźiwasche, so wona rjekny: „Ach nano! nětk ty tola teho Knjesa Jesuša prośyśch, wo kotrymž hewak niežo wjedźećź njechćesch. Wón tebi wěćźe pomha, jeno šo by ty chźył jeho lubo měćź."

Sa tón wokomik nan wotmolwićź njemóžesche a na dompucźu kaž tej posdźischo jeho napominanje teho dźěćźa w najhłubićźej wutrobje hnujesche. Njedźele dołho tón muž na khorokoju leżesche a dźowcźićźka by jeho hušto wopytała. Wona by jemu powjedała. Jedyn dźeń to dźěćźo też praji, so wschědźnje k temu Knjesej šo modli.

„Wo cźo prośyśch ty, mój lubuschko?" prašcheśche šo nan.

„Ja teho sbóžnika prośchu, jo chźył mi a tebi, lubej macźeri, nam wschitkim, a wschitkim cźłowjekam pomhacź, jeho prawje lubo měćź a pschezo lěpschi cźłowjekojo być;" běsche wotmolwjenje.

Te šłowa mózny jacźiśćźeć cźinjachu a wón žebi praji, so tajkeho dobroproschenja ani najmjenje njeśakłuži. „Ach, mój Božo, pomhaj mi, šmil šo nade nan!" sdychowasche wón.

A tón Knjes jeho wušłyścha, hdyž też najprjedy cźiśće hinak, hacź wón žebi to myšlesche.

„Knjes lěkarjo, njebudźe bórsy lěpje? Kak dołho tu hižo leżu a bolosćźe njepuśćźeja," tak njeśćźerłinje khory někotre dny po tym praji.

„Hdyž budźećźe njeměrny, wěćźe thěrśiśćźo njepóńdźe. Wy dyrbićźe spytacź šmérom być, to dźě je jara śraśćźna wěć," wotmolwi lěkar, kiž mějesche kscheśćźijanśke smyšlenje.

Něčko hakle tón šhitý muž prěni krócź cźujesche wulku stykłosćź a bojosćź pśched šmjerćźu. Prjedy by šo k temu šmjał a prajił, so šu to wěźy sa žony; prawy muž, kiž stajnje šwoju pschiklušchnosćź cźini, šo bojećź njetrjeba; a schtož bychu te bjesbóžne rěćźe hischćźe było. Tale bojosćź šo też wjazy šhubićź njechćasche.

Jeho mandźelska, kotraž jeho šwěru hladaśche, to pósna. Cźim horjićźo šo wona k Bohu wotasche a też dźowcźićźka dale šwoju jandźelsku kłužbu na khorym nanje cźinjesche. Wona běsche, kotraž jedyn dźeń praji: „O luby nano, ty budźesch wěćźe strowy, tón Knjes Jesuš ma tebje lubo!"

Tajke wjeśćźe dowěrjenje ma něschto dobywaze. Khory chźysche snajmjeńscha spytacź, hacź jo też njedobudźe. Wón po duchownehо pósła, wo kotrymž prjedy njeběśche niežo wjedźećź chźył. Jako duchownemu šwoje šnutskowne hubjeńśtwo wustorźi a tu cźiwilowazu starosćź, so Bóh na jeho modlitwu njepośłucha, dokelž je tajśi bjesbóžny wužměwz był, tón jeho na Bože Słowo pokasa, w kotrymž šo pokutnemu hrěschnikej we wěrje do Khrystuša wodacźe ślubi. Potom šo duchowny s khorym modlesche a jemu thěrłuśch „Mój sbóžnik je trośćźe hrěschnika!" cźitasche. Wón mógesche khoreho śtróśćźnśćźeho a měrnśćźeho wopuśćźićź.

Jako duchowny sašo pschindźe, njeběśche jenož w jeho cźěłnym cźerpjenju polepśćźenje widźećź, ale wón běsche też šnutskownje dale pschischoł, so běśche widźećź a khyśćźećź, so „dźěćźaza wěra" sašo pola njeho wotucźi a so chźysche šo k temu sbóžnikej podacź. — Woprawdźe do predka dźěśche, hdyž tež niž bjes nakhwilneho khabłanja. Jako běśche wón cźiśće wustrowjeny, wón cźiśće hinašche a lěpśćźe žiwjenje sapocźa. Sboźe šwójby běśche wulke, hacź runjeź běchu cźěźke cźaśy.

Tajśi je tón muž wostał hacź do šwojeho sbóžneho śkónćźenja, kotreź mějesche w lěćźe 1809.

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armeniske šyroty:

Albinus s Jeńkez . . . . . 3 hr.
Njemjenowany s Brěšowa . . . . . 5 =
Hromadźe: 8 hr.

W mjenje wbohich šyrotow praji wutrobny dźak

Góleć, redaktor.

Samolwity redaktor: sarał Góleć w Budyšinchku. Cźiśćźećź a nakład Ssmolerjej knihićźiśćźećźerńje w Budyšinchje.

Pomhaj Bóh!

Čižsto 13.
26. měrza.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ju kóždu sobotu w Ssmolerjej knihićišćejeńi w Budyšinje a ju tam dostać ja schtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

Palmarum.
Luk. 23, 28.

„Jesuš ju wobroćši k nim, a dźesche: Wy dźowki s Jerusalema, njeplačajće psche mnje, ale płačćeće ćame na ju, a na ćwoje dźěćźi.“

„Njeplakaj!“ tak pschiwola tón Knjes wudowje w Nainje, kotraž wo ćwojeho jeniećkeho ćyna žarowasche. Njeplakaj! S tym troschtowazym ćłowom wschudźom sprózným a wobćeźeńym duscham ju pschibliźuje. A hdźež jo praji, to hoke ćłowo a hubjeny trosch njeje, ale wone pschiźdźe kaj balsam na wutrobu a sylsy swotrěwa. Jeniećki krócź je tón Knjes praji: „Płačćeće.“ To je w naschim tekscće.

S Jerusalema teho sbóžnika na Golgatha wjedu. Jeho hłowa je wot ćernjojtej króny roskalana. Wón tschepoze pod ćźěźkim kschižom. Duž jeho něschto žonow wohlada. Wone krawsbiteho muža derje snaja. Pschetož wón je 3 lěta po kraju wokoło ćahał a jim wjele dobrotow ćinił. Ssnano je jim też w khorosćźi pomhał, jich dźěćźatka na klinje poměł. Ńětko wón ćźěrpi — a to tak ćźische. Duž je ćobuźelnosćź sapschimnje, wone płakaja. — W hodźinach stykłnosćźe a nusy, ćylsow a žarowanja nam ćobuźelnosćź druhich derje ćźini. Wona kaž błónćźne ćwětło pisches mróčźałki ju ćwěćźi a ćłabe mozy sažo poćźylni. Ssyłsy ćobuźelnosćźe we wočźomaj pschećźela nam lubosnisćo napschećźiwo ćwěćźa hacź hwěźdy s njebja. Wone ću wěsćźe też Jesušej derje ćźiniłe. — Hischćźe dźenźa ćźerpjenje a wumrjećźe naschehо Knjesa Jesuša wjele ćylsow ćobuźelnosćźe namaka. Nasche dźěćźi historiju jeho ćźerpjenja se sruduej wutrobu ćłyscha, wone płakaja. Wjele ćźlowjekow w ćźerpjenju Jesušowym powschitkowne ćźerpjenje ćźlowjestwa a ćwoje horjo woplakuje. Wschitko tajke wanje je dobre a my ju tajkich ćylsow hańbowo njetrjebamy; ale prawe ćylsy hischćźe njejću. To mó ćylsy bycź, kotrež hnydom wustłynu, hdyž sažo ćłónćźko płakadźa.

Tak tón Knjes też ćylsy žonow wohladuje. „Wy dźowki j Jerusalema“, jim pschiwoła, „njeplačćeće psche mnje! Płačćeće ćame na ju a na ćwoje dźěćźi!“ Te ćebi wón też wot naš žada. Kschiž na Golgatha do ćwěta ćhladuje. To jehnjo Boźe na nim wiśny. Podajćeće ju, wy lubi kschesćźijenjo, do jeho wopominanja! A hdyž waš hnuje, potom njeplačćeće jenož psche winu ćźlowjestwa, njeplačćeće jenož psche móz ćźeho na ćwěćźe, płakajćeće wjele bóle psche móz ćźeho we wami a płakajćeće psche winu waschich wutrobow. Njeplačćeće jenož psche pscheradźenje Judaschowe, ale też psche waschu njeźwěrnosćź napschećźiwo temu Knjesej. Njeplakajćeće jenož psche saprěćźe Pětrowe, ale też psche to, so ćźe evangelijon tak husto pched ćwětom saprěli. Njeplačćeće psche połojćźnosćź a liwkosćź naschich wutrobow. Płakajćeće ćylsy pokuty, ćylsy teho ćłonika, ćylsy Marje Madleny, ćylsy srudoby Boźeje, kotraž nacźini k sbóžnosćźi ćelenje, wo kotrež nikomu ćel njeje. K temu žohnuj nam tón Knjes ćwjaty pósłny cźaš, so bychu nasche twjerde wutroby pod kschižom ju smjehćźiłe a nasche wocźi ćylsow źórka byłe, woplakowacź nasch a nascheho zyłeho luda hrěch.

Hamjeń.

Jesuš Khrystuš pšched žudom.

(Pokračowanje.)

2. So měješe tehdy jenož romski bohot, niž wjazy židowska rada, prawo wo žiwjenju a žmjerći, to žmy hižo naspomnili. Žužny dźěl žlubjeneho kraja s Jerusalemom sarjadowachu něhdźe 30 lět Romjenjo žami, žewjerny dźěl pak, Galiläska, běšche žo pšches dobroćiwosćj romskeho khěžora hischće Herodaschej pšchewostajił. Duž by po wšchěm prawom a rosumom było, hdy by w južnej krajinje bohot hižo 30 lět dotho wšchě žudźenja žam wukonjał. W Talmudźe pak je žo židowska powjesć wobkhowała, po kotrejž je žo hakle krótko do wušudźenja nascheho Knjesa a šóžnika wyšokej radźe tele prawo wšało. W Talmudźe steji takle pišane: „Schtyrzyćći lět do templowebo sapuscenja je žo žudźenje nad žiwjenjom a žmjercźu wot Israela wšało.“ Potajkim w 30. lěće nascheho liczenja lět. Tajke spodźiwne setkanje dyrbješe sa wožebitu pšchedwidźomnosć Božu spósnać, kotraž hacź na czaš a hodźinu nade wšchěm knježi.

Se strony židow by wotprawjenje zyle hinak žo stało: Kamjenjowali bychu woni šóžnika, niž pak khcźiżowali. Te słowa, kotrež je šóžnik na khcźiżu wižaju k nam rěcźał, njebychmy měli. K wšchemu, schtož je žo w tutych hodźinach hischće w Jesušowej wutrobje podało, njeby tu žaneho czaža było. Tež tamne ważne snamjo, je je žo pšches sastupjerja póhanskeje žwětneje mozy Jesušowa njewinowatosć wobtrucźiła a tola žo tež wotprawjenje k žmjercźi wukonjało, so stej potajkim póhanski a židowski žwět žo nad žmjercźi šóžnika wšcehož žwěta jenak wobdźěliłoj, by nam pobrachowało.

Pohladajmy na tammych ludźi, kotsiž k bohotowemu hrodu czahnu! Tu je jich s molom wjazy, hacź Jesuša pšchewodźesche s Gethsemanejskeje sahrody k Hanažowemu domej. Niž jenož žyła wobrońnjenych wojakow a židowskich sastojnjskich žłužownych pšchewodźa wuwjasaneho Jesuša. Powjesć, so žu Jesuša, wo kotrymž běšche žo w pošlednich dnjach telko powjedało, w nozy sajeli a so je jeho wyšoka rada do žmjercźe sadźiła, běšche žo kaž žiwy woheń mjes Jerusalemskimi wobydlerjemi a mjes tammnymi sto tyžacami rosnjeła, kotsiž běchu na jutry do Jerusalema pschischli, so bychu pašah w žwjatym měsće žwjećili. Sawěsće žu žo tež Jesušowi njepschećelio postarali, so běšche žo po możnosći wjele luda šěžało, kotryž by po žwojej liczbje sacźišchćej na bohota cźinił.

Wschichi měschnizy a žobustawy wyšokeje rady — běšche jich wscho hromadźe žydowdźešacź — běchu bjes dwěla nimale wschitzy žobu schli. Běchu woni prjedy hischće žudnizy byli, dha běchu tućći žida něko wobskorźerjo pšched póhanskim bohotom. To běšche poniżazy khód. Tola hdyž pšched bohotowy hród dóńdu, dha žo něschto stanje, schtož jich skhrobli. Wohidne a žałosćne by sa nich być dyrbjało, bychu do tuteho póhanskeho doma dyrbjeli sastupićź. S tym žo womasawschi, njebychu móhli wjećor pažah žwjećićź. Duž dha wopokaja jim žwětnje sdźěkany wožobny Romjan pschistojnosć, so k nim won dóńdźe na naměsto pšched jeho hrodom. „Kajku skrožbu maće wy na teho cźlowjeka?“ To žo wopraschawschi, běšche Pilatuš žudźenje wotewrił.

A něko chzemy žo prózowacź, so žebi wschě skhodźenki wujažnimy, po kotrychž wušudźenje postupowasche.

Prěnje, k cźemuž chzedźa žida Pilatuša nawabićź, je, so by won wušudźenje do žmjercźe, pšches wyšoku radu wobsamknjene a wuprajene, bjese wscheho pschepytowanja sa prawe a sprawne spósnał a wobtrucźił.

„Hdy by tutón skóstnik njebył, my njebudźichmy jeho cźi podali“, wokaja woni. Kak rjenje by to poidźiśćo było, hdy bychu žida prajićź móhli: „To žmy my wobsamkłi, póhan měješche to jenož wukonjećź!“ Tola to bjeběšche ani po Romjanowej woli. Duž dha dźesche Pilatuš troschku wušměwajo k nim: „Dha wjmićźe wy jeho a žudźićźe jeho po žwojim sakonju! Hladajćźe jeno žami, kak daloko wy bjese mojeje pomozy pschińćź móżećźe!“ To drje Pilatuš něko hižo cźujesche, so budźa žida jenož potom spokojeni, hdyž budźe Jesuš skónzowany. Poražaze je sa nich, so dyrbja pšched póhanskim możnarjom wušnać, so jim njeje dowolene, cźlowjeka wotprawićź. Duž dha je něko sa nich nušne, so bychu Jesuša pšched Pilatom tak wobskorźili, so by won Jesuša sa skóstnika měł, kotryž je žmjercźe hódny.

S tutym sastupi wušudźenje na druhi skhodźenk.

Hdyž žo wušudźenje pšched wyšokej radu stawajche, dha běchu žida tak sdwórliwi byli, so běchu wschě žwědćenja, kotrež žo pšcheczíwo Jesušu wuprajichu, s boka wostajili, dokelž njeběchu pschesjene a njemějachu tehо dla žaneje dopokasazeje mozy. Někto pak žo dyrbja kjě mozowacź.

„Na tym my namakamy, so won lud sawjedźe, a sakasuje, danje khěžorej dawacź, a praji, so je won Khrystuš, tón kral.“ (Sćź. žwj. Luk. 23, 2.)

A tola běšche Jesuš pšched někotrymi dnjemi, jako jeho farijesjzy s leżnym praschenjom spytowachu, hacź je prawje, so žo khěžorej daň płacźi, s jažnymi słowami wobžwědćźił: „Dajćźe khěžorej, schtož je khěžorowe!“ Wobskorźenje je cźežke, Pilatuš dyrbi žo wo nim rosjažnićź. Tola pschi herjekanju, kotrež žida žwjedu, njeje žane směrne rosžudźenje ani móżne. Duž dha jich stejo wostaji, dóńdźe do žwojeho hrodu a da Jesuša sawokacź. „Sy ty tych židow kral?“ (Sćź. žwj. Jana 18, 33 žł.), woprascha žo won jeho. Jesušowe wotmolwjenje je sa Pilata bjese wscheho dwěła njewočakane było; pschetož won žo snapschećźa woprascha: „Rěćźjsch ty to žam wot žebje? abo žu to cźi drušy powjedali wote mnje?“ Kak je bohot na jateho, na wuwjasaneho hladał, kotryž žebi swaži, žo takle snapschećźiwićź, hdyž tola dyrbi wjedźećź, so wot bohotowebo derjemenjenja, wot bohotoweje hnady abo njehnady jeho žiwjenje abo jeho žmjercź wotwišuje, so je woboje do jeho rukow podate! Jesušowe wotpohladanje, ida žo, bě dwoje. Khroblosćź jeho słowa dyrbjesche Pilatej sa to žwědćźićź, kak won wě, so je won bjese wscheje winy. S dobom pak wupraji won s tutym napschećźiwnym praschenjom tež woprawdźite wotmolwjenje na bohotowe praschenje. Pschetož na prěni dźěl Jesušoweho praschenja: „Rěćźjsch ty to žam wot žebje?“ dyrbjesche Pilatušowa wutroba bjese wscheho kombźenja wotmolwićź: „Ně!“ Tak dyrbjesche je žwojimaj woćźomaj po tajkim wotmolwjenju jažnje spósnać, by-li tutón cźlowjek sběžkałsy skutkował, dha by won wo tym hižo dawno něschto sponićź dyrbjał. Tajśi, kotryž je žo sa pschichodneho krala postajił, njemóže Jesuš sawěsće być. Na prěni wokomik je wožebny Romjan pšches khroblosćź tuteho wuwjasaneho cźlowjeka trochu rozhorjeny był. „Ssym dha ja žid?“ wotmolwi won. „Twój lud a wyschichi měschnizy žu tebje mi podali: schto sy ty sawinował?“ Potajkim: Praschećź mam žo ja! ty pak žy pschischoł, so by mi wotmolwił. Tola Pilatuš jemu jeho khroblosćź njesaruna. Hdyž Jesuš tamne wulke słowo wupraji: „Moje kralestwo njeje wot teho žwěta. Hdy by moje kralestwo wot teho žwěta było, dha bychu moji skłužownizy wo njo wojowali, so bych ja židam podaty njebył, ale nětk moje kralestwo njeje wot tudy“, a po Pilatowym praschenju: „Dha žy ty tola kral?“ Dalsche słowo: „Ty to prajisch, ja žym kral. Ja žym žo na to narodźił, a žym na to na žwět pschischoł, so bych prawdźe žwědćźił“, a słónćnje Pilatej do žwědomja ryje: „Kóždy, schtož je s prawdy, tón poślucha na mój hłóš“, dha jeho Pilatuš njewušwari, won jeho njewušměchuje a njehani, njecha pak wschak też wot njeho wuknućź, ale je słowom: „Schto je prawda?“ won wscho słónćźi; won njewjažni, hacź je Jesuš mudry, abo hacź je cźlowjek, do wěćstych myślow sabłudźeny; so pak won njeje sběžkał, telko je jemu wěśte. Tak dha wuńdźe Pilatuš, so by židowskemu ludej pschipowjedał, kajśi wuspěch je měł se žwojim wuwopraschowanjom. „Ja njenamakam žaneje winy na nim“, dyrbi jim wušnać. To je druhi skhodźenk.

(Pokračowanje.)

Kyrie eleison.

O, my khudźi hrěschniziy! nasche słóśće,
W' kotrychž podjećźi a narodźeni žmy,
Ssu naš pschinjeśće do hubjenstwa a do nušy,
So my žmy cźiśnjeni do wěćnjeje žmjercźe.
Kyrie eleison!

Hdyž k nam Khrystus do žwěta njeby pschischoł,
A na žo wsak naschu podobnosćź khudu,
Bychmy wěćnje wostali w nušy a kludu,
Khrystus je žo sa naš podał, do žmjercźe dóschoł.
Kyrie eleison!

Tajku wótzowsku lubosćź, wulku hnadu
Je nam Bóh posticźił darmo, to wěćźe,
Teho žo tróschtujemy pšched hrěchom a žmjercźu
A žo njestróžićź pšched cźertom a hełśkim padu.
Kyrie eleison!

Tehodla chzemy ßo dźakowacź, chwalicź,
Temu Wótcej, Ssynej a ßwjatemu Duchej,
Proßymy, wotehnaj nuſu a pſchi naß ſtej,
Sakhowacź chzemy a palicź twój wopor.
Kyrie eleison!

K konfirmazyji.

Kajſi khutmy a ważny dźeń je dźeń naſcheje konfirmazyje! Kajſi wuhlad do prědka a do ſady! Do ſady hacź k ßwjatej kſchcźenizy, hdźež my ſygl Boźi na cźoło dostachmy: „Ty ßy mój!“ Kajſi dołhi cźaß pokmy ſtaroſcźow a woporow, ſtykhnoſcźow a ßylſow, kajſi dołhi rjecźas nanowſkeje a macźerneje luboſcźe a ſtarſchiſkeho ſaſtaranja, ſtykhnowych dnjow a cźeźkich nóznych wachowanjow, napominanja a roswucźowanja! A do prědka do noweho kraja, hdźež naſche źiwjenſke pucźowanje nětko dźe. Sswět pſched wami leźi. Ale tež te ſtrachoty potajne nejeßu.

Bědźenja cźakaja. Kajke bědźenja? Kak wſchelake ßu wone w cźaßu, kotryž ßebi na ßwoju ſdźěłanoſcź telko wě, hdźež hłupi w ßwojej wutrobje praja: „Jadyn Bóh njeje!“; hdźež ſpytowanja naß wobdawaja kaß powětr a ßwětło; hdźež pſchi dźěle, we wjeßelu a ßrudobje ßo jako dobre pſcheczeljo wukhwaluja cźi wopacźni proſetojo — wjelki we wowcźej draſcźe. Teho dla leźi nad konfirmazijkim dnjom ßwjata ßwjecźiſna, ßwjatocźna khutnoſcź. A hacź ßo jow prěnje, tam jeniczke abo poßledneje dźěćźo k woltarjej wjedźe, to praſchenje tola ſtarſchiſku wutrobu cźiſchcźi: „Schto ſ naſcheho dźěſcźa budźe?“ Sa najwjazy je tež konfirmaziſki dźeń dźěłenja. Dźěłicź ma ßo młody khcheſcźijan wot ſbożownego dźěćatſtwa, kotrež nihdy wjazy njepſchindźe, wot ſchule a wucźerjow, kiž ßu je wocźahnyli a wuhotowali ſa źiwjenje, wot pſchcźela a duſchowpaſtyrja, kiž je k dobremu paſtyrjej a najlěpſchemu pſchcźelej w njebeſach wodźił a pucź k ſbożu pokaſał, kotryž ßo tak dokładnje a derje 1. Tim. 6, 6. wopißuje; a ſkóncźnje dźěłicź wot ſtarſchiſkeho doma a jeho ßwěrneho hladanja, ſo by ßo nětko mjes zuſtymi ludźimi dźěłało a wukło. A ſchto to rěka, to młody, k pucźowanjo wuhotowany, pucźowaŕ hižo do ßwojeho dźěłenja ſacźawa.

Nětko lědy 14 lět ſtary — ſměje wón też wobtwjerdźenu wutrobu ſa bědźenja a ſpytowanja teho źiwjenja? Kotra macźerna wutroba móhła bjes ſtaroſcźe tejle hodźinje napſchecźiwo hladacź? Wobźaromna ta macź, kotraž by dźěſcźowej mozy dowěricź chzyła — wona by wopuſchcźena była.

Ale Bohu dźakowano — konfirmazyja rěka tež wobtwjerdźenje w hnadźe a ßwěrnoſcźi Bożej. Naſche „Haj“ prajenje a ßlubjenje je pſchezo hiſchcźe wulka pódlanſka wěz; najwažniſche je a woſtanje tola Boźe Hamjeń a ßo ßłóbke, hnadne pſchilubjenje: „Budźcźe dobreje myßle a poßhlncźe ßwoju wutrobu, njebojcźe ßo, pſchetož tón Knjes, waſch Bóh, ßam ſ wami póńdźe.“ To pak je to wulke hubjeńſtwo naſcheho cźaßa, ſo jich wjele macźerjow wjazy macźerneje wutroby ſa dźěćźi nimaja a ßanych wocźi ſa to, ſchtož jim hroſy w bědźenju teho źiwjenja a ßane frosjmjenje ſa wuhotowanje, kotrež trjebaja. Macź dyrbi ßwoje dźěćźo pſchihotowacź ſa źiwjenje! Derje temu dźěćźu, kotremuž ßo źiwa wěra a kſchcźeſcźijanſke źiwjenje pſches dobry pſchikład ſtarſchich do wutroby ſapiſche. Tajkemu dźěćźu budźe dopomnjecźe na ſtarſchiſki dom ſakhowazy ſwónczk pſchi wſchitkich roſßudźenjach źiwjenja a jeho źohnowanje jeho też do zuſby pſchewodźa a jeho k wſchemu dobremu poßylnja a pſched wſchěm ſtym ſakhowa. Wón ma potom też to wobarnowanje, kotrež wonkach trjeba a modlitwy ßwěrneje macźerje jeho pſchewodźeja na wſchitkich jeho pucźach. Schto cźinicſch ty ſa twoje dźěćźi? Njeſabudź to najlěpſche!

Najdrójſcha krej.

My wyßoko doſcź drohu krej Khryſtußowu wukhwalicź njemóżemy, ke kotrejež pſchekrańznjenju chzu wam ſcźěhowazy mały podawk ſdźěłicź. Wucźeŕ ßwojim ſchulerjam wo wſchehomozy Bożej powjedaſche a praji, ſo nicźo njeje, ſchtož wón njeby widźecź móhł. „Woczi Bożej widźitej na wſchěch měſtnach wobojich, ſłych a poboźnych,“ a nicźo njemóże pſched jeho wobliczom potajene bycź. Pěkny a duſchny hólcźej ßwoju ruku ſběhny, ſo by woſnamjenik, ſo chze něſchto prajicź. Wucźeŕ jemu dowoli a mały hólcźej praji: „Knjes wucźerjo, něſchto tola je, ſchtož Bóh widźecź njemóże.“ „Schto by to byko?“ ßo wucźeŕ woprascha. Hólz wotmolwi: „Wón njemóże pſches krej Khryſtußowu naſche hrěchi widźecź!“ To běſche źohnowana wěrnoſcź. Naſche hrěchi budźa wot wujednazeje krwje Khryſtußoweje tak pſchikryte, ſo ßamo Bóh je wjazy widźecź njemóże; pſchetož wón jenož hlada na krej ßwojeho droheho ßyna a jeho dla wobhladuje naß ſa cźiſtych a woſmje naß horje do ßwojeho kraleſtwa.

Paſtyrſki hłóß na dźěćźi, kiž chzedźa ßwój kſchcźeńſki ßlub wobnowicź.

Ach dźěćźi ßłyſchcźe moje ßłowa,
Kiž Jeſuß ßam naß wucźił je.
A ßłyſchcźe, hdyž waß Jeſuß woła,
Dha waß wón ſaßo ßłyſchecź chze.
Ja proſchu waß pſchi Khryſta krwi,
Wopomńcźe waſch ſłukt dźeńßnjſchi.

Wy pſched Bohom tu pósnajecźe,
A pſched tej zyłej woßadu,
So Jeſußej ßo podacź chzecźe
A hidźicź wſchu ſtóſcź cźertowſku.
Wy ſjawnje wſchitkim prajicźe,
So Jeſußowe wowzy ſcźe.

Wopomńcźe derje, lube dźěćźi,
Sswój ßlub, tu żorty njepłacźa,
Hewak budźecźe w tamnym ßwěćźi
Sso wěcźnje kacź toh' hejchlerſtwa.
Schtož tudy łźi, to wopomńcźe,
Tón Boha, niz naß wobełźi.

O hlajcźe, hlajcźe, kajka ßyła
Tych ßwědkow na waß poßłucha,
Ach ta by junu poſtanyła
A pſchecźiwo wam ßwědcźika,
Hdy byſchcźe tón ßlub łamałe,
Kiž ſcźe ſ tym Knjeſom ſcźinił.e.

Tón ſakłaty je, kotryž łama
Tón ßlub tej' ßwjatej' kſchcźenizy.
Tón cźini cźeźłi hrěch, kiž tama
A ſaſtorcźi joh' do hele,
Hdźež dyrbi tradacź na wěcźne wſcho,
Schtož Bóh dobrym ßlubił jo.

E. B. Woltersdorf.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Hdyž na Budyſkim gymnaſiju lětſa żadyn Sserb wotkhadne pruhowanje cźinił njeje, móżemy ſ radoſcźu ſjewicź, ſo je na Freibergſkim gymnaſiju jedyn Sserb pruhowanje ſ dobrej khwalbu wobſtał. To je knjes Mróſak, ßyn knjeſa ſaraźja Mróſaka-Hrodiſchcźanſkeho. Wón chze ßerbſke duchownſtwo ſtudowacź. Hdyž w nim nowy ſtudowazy ßerbſkeho duchownſtwa na Lipſcźanſku univerſitu pſchińdźe, je też ſaßo jedyn Sserb ßwoje duchownſke pruhowanje pſchi Lipſcźanſkej univerſicźe khwalobnje wobſtał. To je knjes kandidata Ota Wicźas ſ Khwacźiz. Duž ſmějemy nětko 4 ßerbſkich ſtudowazych duchownſtwa w Lipſku. Woni ßu knjeźa ſtudencźi: Gólcź, bratraj Mróſakaj a Wicźaźk. Derje je, ſo njetrjebamy ßo nuſy bojecź, ſo móhło w naſchich Sserbach na duchownych pobrachowacź, woßebje nětko, hdyž je tala nuſa na ßerbſkich wucźerjach tak jara wulka, ſo ani najmjeńſcheho wuhlada njeje, ſo móhło ßo tej nuſy w bliſchim pſchichodźe wotpomhacź.

— Dwaj knjeſaj wucźerjej ſtaj lětſa ßwoje pruhowanje na Budyſkim ſeminaru wobſtałoj: knjes Lóbni a Kſchijan. Kaž ßłyſchimy, pſchińdźe prěniſchi ſa pomozneho wucźerja do Boſchcź a druhi ſa pomozneho wucźerja do Klukſcha. Kak wjele pak ßerbſkich měſtnow wuprójdnjenych woſtanu abo dyrbja ßo ſ němſkim wucźerjom woßadźicź!

— K jutram — da-li Bóh — lubym cźitarjam naſcheho „Pomhaj Bóh“ ſaßo rjany jutrowny wobraś podamy. My pak ſ dobom tež lubych cźitarjow proßymy, ſo chzyli naſche njedźelſke łopjeno pſchezo dale a bóle mjes ßwojimi ſnatymi poručźecź a roſſchěrjecź. Cźim wjetſcha je liczba cźitarjow, cźim huſcźiſcho móżemy lubym cźitarjam něſchto woßebiteho — woßebje wobraſy poručźicź. Nětko, hdyž prěnje ſchtwórcźłěto ke łónzej dźe, je k tajkemu poručźenju woßebje dobra ſkładnoſcź.

— We Wósborku ßo nowa ſchula twari, kotraž je ſa 6 wu-

čerjow naprawjena. Wěžo Wósbork je w pošlednich lětach jara rosł. Prjedy staj tam dołhe lěta jenož dwaj wučerjej bykoj. Pšeched krótkim žu tam třeceho powołacź dyrbjeli a nětko dyrbja žebi hišćcje na wjazy myšlicź. Nowonatwarjena železniza je wěsćje tež k temu pomhaka, so město tak rosćeje.

— Nasche dźěćži nětko w bližšchim czasu do schule sastupja. Duž žo prascha, kajke cźitanki dyrbja žebi kupić, so bychu derje nawukli žwoju maćerńu rěcź cźitacź. Ndyž mamy snatu dobru cźitanku knjeja kantora Bartka, tam je wěste, so žebi ju kóžde dźěćo kupi. We wjele žerbśkich pak mamy hižo dołhe lěta sawjedźenu Försterowu cźitanku. Ta pak je žama na žebi hola němska. K njej pak je dostacź žerbśki pschidawk, w kotrymž mója žerbśke dźěćži nawuknućź žerbśki cźitacź. Duž, wy starschi naschich žerbśkich dźěćži, kedźbujcźe žwěru na to, so žebi dźěćži, hdźež je tale cźitanka sawjedźena, Försterowu cźitanku se žerbśkim pschidawkom wobstaraja.

— Wyschnosćź běšche žo na khěžorowy žejm sašo s nowej žadanku sa powjetschenje wojeśtwa wobrocźika. Sšejm pak do tehole žadanja po woli wyschnosćcje swolił njeje. Wjele bóle je žo wyschnosćźi tełko wójtka pschiswoliło, kaž chzysche to kathołjka strona, zentrum pschidacź. Sa wyschnosćź běšche khětro ponižaje, so dyrbjeśche do hnady zentrumśkeje strony swolićź. Wołsehje srudnje běšche, so žo tole podacźe rnnje na tym šamym dnju, jako bu cźěło naschego njesapomnitego železnego kanzlera Biśmarcka w Friedrichsruhe do nowonatwarjeneho pohrjebnjischcźa k bokej jeho žwěrneje mandźelskeje k pošlednjemu wotpočźinkej thowane. Wón běšche tón muž, kiž běšche žwoju knježeńsku móc na žylnymaj ramjenjomaj nošył a njeběšche žaneje žłabosćźe pokasał, hdyž žo jednasche, nahladnosćź a wojeńsku móc naschego luda sastupowacź. Bóh daj, so njebychmy k naschej srudobje bórsy nashonićź dyrbjeli, so naschego Biśmarcka wjazy nimamy.

— W Kamjeńzu, hdźež hacź dotal žana wyschscha schula byka njeje, chzedźa nowu realku sałožićź. To budźe wobydlerjam města a wokolnym wobydlerjam wěsćje witana wěź.

— W Metzu žo pschezo hišćcje njepschećźelske smyšlenje tam bydlazych Franzowsow, wošebje pschećźiwo naschim wojakam pokasuje. Wojeńśki roskasowar města sjewi, so, dokelž žu w pošlednim czasu wojeńske straže pisches druhich ludźi wschelake pschećźćźhanje sujesćź dyrbjeli, nětko wojazy s wótrymi patronami na strażu cźahnu a so maja pschikasnju, wótrje do tych tšelećź, kiž jich pschimaja a jim hroža.

— My žmy hižo wospjet wo tammym Andreju pišali, kiž je chył na powětronje hacź k połnóżnemu polej sleczećź a je žo pschi tym shubił. Wschitke śledźenja žu podarmo byłe. Wón je wěsćje dawno morwy. Cźim žměschnischo je, so jeho pschezo hišćcje pytaja a so je Schwedski kral sašo pjenjesy wěstemu Martinej pschipokasał, so by w Sibirśkej Andreja pytał. Schkoda pjenjes, hdyž budźe to sašo podarmo.

Chinesow bludna wěra wo duschow pschekhodźenju.

Mjes wschelakimi wopacźnymi wučźbami, kotrež je cźert do wutrobow pohanow sakorjenił, je tež ta wo duschow pschekhodźenju.

Wjele milijonow pohanow žebi mjenujzy myšli, a jich žwjate knihe a njemudri popja narěcźuja jich, so njekhmani ludźo, ndyž wumru, niž na jene městno khostanja pschińdu, ale žo do ptacźkow abo šwěrjatow abo rybow pscheměnja a w tutym nowym cźěle sašo na semju pschińdu, so bychu tak sa žwoje, w žiwjenju wobendźene hrěchi, khostani byli. To je jena wot bludnych wučźbow, kotraž Buddhijmus rěka, a kotrejž žo wulki dźěl pohanskich ludow, wošebje Chinesojo dźerža. Pschi tutej wěrje maja woni někajke město w myšlach, wo kotrymž žebi snamjo cźinja, kotrež jim wopjśche, kak budźa njedušchni cźłowjekojo do tigyrow, žwini, ptacźkow, rybow a do druhich šwerjenjow pscheměnjeni. Tute městno mjenuja woni pschitwark duschowpschekhodźenja, a snamjo teho města, hdźež žo dusche semrjetych hrěschnikow do šwěrjatow pscheměnjeja, je tajke: na najwyschschim měsćje žedźi kral s mjenom Tschuen-lan, cźita s někajkich knihow šeńskeho žiwjenja sadźerżenje tych, pšeched njeho k žudźenju pschiwjedźenych ludźi, pšeched nim na blidźe leži wulki sygl, kotryž pod žwoje wužudy wotcźiśchcźuje; tym cźłowjekam, kiž žu žo w žiwjenju mudrje a derje sadźerżeli, pokasuje pucź k njebješam, druhich pak satanuje, pak k wěcźnej cźwili, pak k sawróćźenju na semju wotšudźuje. Sa druhim blidom žedźi jeho sastojnik, kiž slóstnikam pschipowjeda a jich do knihow sapišuje. Wošrjedź pschitwarka steji wulki dämon, kiž s jenym druhim tych cźłowjekow do wichelakich šwěrjatow pschedźěla, jich sa nohi a ruzy wośmje a do dźiweje maschiny, kiž wulke koło duschowpschekhodźenja rěka, tyta, hdźež žo jim kosćje sламaju; s tych tak rostokćźenych cźěłow dźěłaja potom druhy dämonojo žwinje, pšy atd. a jako šwěrjata pschińdu potom sašo na semju, so bychu žwoje khostanje wotcźerpili. Ach srudna to pschiwěra, do kotrejž žłowo wo hnadźe njesžwěćźi, ach bohy pohanjo, kiž teho njesnaja, kotryž je pschischoł hrěschnikow sbóžnych cźinićź.

Wjecźorne pomyšlenja w šamotnosćźi.

Ja pohladach s wjecźorka k njebju,
Kak žwój pucź hwěźdźićźki du.
Ja žłyschach tam schwórćźećź tu rěćźku
A widźach tych muschkow jich hru.

Koho widźach tam hischćźe dale?
Tež teho, kiž lubuje mje.
Duž prajach k njem' wjeheły, nahle:
„Pój ke mni, ja lubuju cźe!"

Do wocźow žej hladachmoj měrnje,
Wón mi pak tež do wutroby.
Sso padach jom', lubuju žwěrnje,
Ty mój hacź do wěcźnosćźe žy.

Mój šawdachmoj žebi tež ruzy
A žlubichmoj žebi s tym „haj",
Duž žłyschach ja jandźelow duzy
Tam spěwacź psches njebjeśki raj.

Mi hwěźdźićźki rjeńscho něk žwěcźa,
Ndyž s wjecźorka wonkach ja du.
Pój horje! něk błyschćźo mi rěćźa,
Duž k njebju mje cźehnje, tam chzu.

E. H.

Něschto k rospominanju.

Wobskorżeny wěrnosćźe dla.

Njedawno bu w New-Yorku hólz pšeched žudnika dowjedźeny, kotryž běšche wobskorżeny, so běšche žonje, ke kotrejž běšche jeho macź jeho do žłužby daka, cźekył. Ssudnik žo hólza woprascha:

„Njeje knjeni pšecźeljniwa byka?"

„Haj, mój knježe", wón wotmolwi.

„Nó, cźehodla njejšy pola njeje wostał?"

„Dokelž chzyšche mje nusowacź njewěrnosćź rěćźećź."

„Njewěrnosćź rěćźećź?" žo žudnik dźiwajo prascheche, „kak je to móžno?"

„Haj, hdyž by wopyt pschischoł, kiž jej njeby žpodobny byl, bych dyrbjał tym ludźom prajićź, so wona doma njeje a to ja njemóžach," hólcźej powjedasche.

Temu hólcźej wscha cźećź žłuscha. Ale tajka žona, kotraž wot sprawneho hólza žebi žada, so dyrbi łhacź, měła žo khostacź.

* * *

Lubosćź w ercźe a šapalz w ruzy staj hubjenej prědarjej.

* * *

Mudry cźłowjek wjele žłowow njecźini.

* * *

Sswěrny wotrocźk je pokład w domje.

* * *

Jedyn wučźeny k žwojim pošlucharjam dźesche: Ndyž wy do najwjetscheje mušosćźe pschińdźećźe, so žebi radźićź a pomhacź njewěsćźe, dha modlećźe žo žwjaty Wótzenasch s nakołenjom kóždeje próthwy na naš, potom budźećźe widźećź, kajka Boža móz w tutej modlitwje leži.

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armenijske žyroty:

S Budyschinkskeje wošady:

Lětusche pacźerśke dźěćži . . . . . 3 hr. 85 np.

W mjenje wbohich žyrotow praji wutrobny dźak

Gólcź, redaktor.

Samolwity redaktor: faraź Gólcź w Budyschinku. Cźiśćećź a nakład Ssmolerjej knihićźiśchcźećźnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 14.
2. hapreje.

Lětnik 9.
1899.

Szerbſke njedſzelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjej knihicźiſchczérni w Budyſchinje a ſu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedplatu 40 np.

Jutry.

Mark. 16, 4.

„A jako tam pohladachu, pytnychu wone, ſo tón kamjeń wotwaleny bě.“

Jutrowne wjeſele dźenſa w wutrobach wſchitkich wěrjazych kſchesćijanow bydli. Wjeſele ſwonja jutrowne ſwony, wjeſele ſpěwaja jutrowne khěrluſche, wjeſele pſchipowjedaja jutrowne khěrluſche, haj, ſamo ſtwórba ſo ſobu wjeſeli, ptacźki ſo k nam wróćiwſchi ſwoje rjane khěrluſchći ſanoſchuja.

Też my, moji lubi kſchesćźijenjo, chźemy ſo wjeſelicź. Pójćźe, dźijmy ſ pobožnymi žónſkimi k rowej horjeſtanjeneho a ſłyſchmy wulku dobyćźerku powjeſćź ſěrſchty žiwjenja: „Ssmjercź je późrjeta do dobyćźa. Ssmjercź, hdźe je twoje žahadło? Hela, hdźe je twoje dobyćźe?“ My njetrjebamy wonjazych wězow nakupowacź a cźěło teho Knjeſa žakbowacź, pſchetož wón je žiwy a knjeźi do wěčźnoſćźe. My ſo też bojaſni kaž tamne žony praſchećź njetrjebamy: „Schtó budźe nam tón kamjeń wot rowowych durjow wotwalicź.“ Pſchetož tón kamjeń je hižo wotwaleny. Tón ſyłniſchi je ryhel ſmjercźe roſkamał a durje wuſběhnył. Wobhladajmy ſebi tón wotwaleny kamjeń w ſwětle jutrowneho ſłónćźka.

Wón je pomnik Božeho wodźenja. Cźichi pjatk myſłachu ſebi cźi njepſchećźeljo, ſo maja dobyćźe. Tón Knjeſ běſche na kſchiž pſchibity, wón běſche wumrjeł a léžeſche w rowje. A na jeho row běchu cźěźki kamjeń položili a jón ſaſyglowali a wojakow tam na ſtražu ſtajili. Wěrnoſćź běſche po ſdaćźu pocźiſchćźena, prawdoſćź pohrjebana. Ale hlaj, kajke jutrowne dobyćźe Knjeſowe! Semja ſarźi, ſygel ſo roſlemi, kamjeń na bok ſleći a wojazy ſo wſchě naſtróža a k ſemi padnu. Tón Knjeſ Jeſuſ pak wuńdźe jako ſěrſchta žiwjenja. Wótz je ſyna ſbudźił. Dźiwne wodźenje Boźe! Hladajo na wotwaleny kamjeń ſo jemu też ſa naſch cźaſ dowěrju. Dźenſa drje ſo też ſda, kaž bychu Knjeſowi njepſchećźeljo dobyćźe dostacź móhli. Wjele luda je jim pſchipadnyło. Wona je žałoſna wućźba, kotraž cźłowjeka ſfićźo wěru a ſwědomnje bajku cźini. Pſchezo bóle a bóle ſo w naſchim cźaſu cźmi. S daloka je hižo hrimanje ſłyſchećź. Schto budźe? Wotwaleny kamjeń wot Jeſuſowego rowa nam praji. W ſwojim cźaſu tón Knjeſ ſam tu na bitwiſchćźu budźe. A ſchtožkuliž pſchećźiwo njemu rěćźa a cźinja, nićźo jim njepomha, tón Knjeſ woſtanje dobyćźeř.

Wotwaleny kamjeń wot rowa Jeſuſowego je poſledni kamjeń na twar dokonjaneho horjeſtaćźa. My wěrimy, ſo je naš Knjeſ Jeſuſ wot hrěchow wumohł. Hdy by pak w rowje woſtał, ſchtó by wućźiſćźił naſchu hrěſchnu winu? Schtó by nam móz dał rjećźaźy hrěcha roſkamacź? Khryſtuſ niz, pſchetož wón by ſam wopor hrěcha był. Wón potom njebył to jehnjo Boźe, kotrež hrěchi ſwěta njeſe. Wón potom njebył naſch ſrědnik a wſchſchi měſchnik. Jeho krej naš potom njemohła wumyćź wot naſcheje hrěſchneje winy, pſchetož wona by była ſama krej cźłowiſkeho martrarja. Ale nětko je Khryſtuſ horjeſtanył

wot morwych. Nětko je nasche wumóženje dokonjał. Nětko mamy wujednanje sa nasche hrěchi, kotrež je Bóh pschijał. To wobšwědczuje wotwalenj kamjeń. Pschetož wón je pošledni kamjeń na twar nascheho wumoženja.

A wón je róžkny kamjeń zyrkwje. Prěni kschesčijanski khěžor ba wysche rowa Khrystušowego kraßnu zyrkej natwaricz a jej zyrkej šwjateho rowa narjekny. Ale zyłe kschesčijanstwo njeje niczo druhe, hiba zyrkej šwjateho rowa. Tón kamjeń, kotryž šu cžěßlojo saczißli, je šo róžkny kamjeń sczinił. Pohladajcže na japoschtołow: schto je jich tajkich smužitych sczinilo? Myßlicže šebi, jena wuczba, myßl, myßlicže šebi, so by tajka šwět pschewinyła? Abo myßlicže šebi, so bychu šo czi mužojo sa bajku krjudowacz a moricz dali? Abo myßlicže šebi, so by nascha zyrkej dźenßa hischcže stejała, hdyž by na kschiwym podłožku stejała, hdy by na pěsk natwarjena była, kotryž šu někotsi jebakojo šwětej bjes woczi cžißli. Doscz s tym, Jesuß Khrystuß je woprawdže horjestanył. Tónle podawk šu šwjeczi japoschtolso kaž wulku skału do schumjazeho ludowego morja cžißli. Schtož šo wo njón storczi, tón budže šo rosrasyczć, na kotrehož pak wón padnje, teho budže wón rosmjasczć. Tak je, tak budže hacz do kónza šwěta.

Skónczinje je wotwalenj kamjeń sałožkny kamjeń nascheho wobnowjenja. Ssrjedźa w kraju šmjercže je móz wěczneho žiwjenja. Ty ju w historiji zyrkwje wohladasch. Kak husto bu zyrkej wot šuroweje šwětneje mozy swjasana. Ale kóždy krócz w njej bydlaja móz rowowego ryhela a rjeczasy rospukny a s nowej młodostnej mozu postanje. Ty tu móz pósnajesch w skutkach, kotryž stej kschesčijanska wěra a luboscz dokonjałej. Ty pósnajesch je w smužitosczi wěrjazych, we wutrajnosczi mißionarow, w poniżnosczi diakonißow. Myßlisch šebi šnano, so by tajka žiwjeńska móz s wěry do nękajkeho morwebo pschińcz mohła? Ně. žiwjenje wukhadja jenož wot žiwebo. Podaj šo, luby kschesčijano, s cžěłom a duschu do lubeho Knjesa Jesom Khrysta a hladaj, hacz też mozy wěczneho žiwjenja w šebi njesaczujesch. Ty šo modlisch, a wón je tebi blisko a dawa tebi khrobłosczć k wojowanju pschecžiwo hrěchej. Ty błyschisch jeho słowa, a wutroba šo tebi hori w lubosczi, w nutrnosczi a radosczi. Ty płakasch, a wón šo k tebi pschibliżuje a žyłsy swotrěwa a tebje troschtuje. Haj sawěrnje, wón je žiwy. Wotwalenj kamjeń je sałožkny kamjeń twojeho wobnowjenja k šwjatemu žiwjenju. Jutry šu! Tón Knjes je horjestanył! Halleluja. Wjeßel šo, wjeßel šo, kschesčijanstwo. Hamjeń.

Jesuß Khrystuß pched šudom.

(Pokraczowanje.)

Nětko stawa šo pódlanski podawk. Pilatowe wusnacże, so wón žaneje winy nad nim njenadeńdźe, roshori jeho wobskorżerjow cžim bóle, kaž nam sczenik Lukasch 23, 4 šl. powjeda: „Wón je lud saměschał, wuczinwschi tam a šem po wschěm židowskim kraju, a je w Galilejskej spoczał hacz šem.“ Pilatuß cžuje, so jeho tele wobskorżowanje do wulkich wusłoczjow pschinjesczi może. Kak, hdyž powjesczć wo tym k romikemu gubernatorej w syriskej Antiochiji dóndźe, kotryž běsche Pilatej pschedstajeny, abo hdyž šo fama w Romje rosnježe a tam khěžor Tiberiuß nikomu njewěrjaja a doscz šurowy cžłowjek, wo tym shoni, so je Pilatuß židowskeho cžłowjeka, kotrehož šu šami židja sa sběžkarja wobskorżowali, wuwinował? Tehdy běsche sa bohota wumożnyy troscht, so słowo wo Galilejskej sałżkysca a so na dalsche naprashowanje shoni, so je tónle cžłowjek s Galilejskeje. A kajka składnosczć, Galilejski kral, Herodasch, Jesußowy krajny wótz, je runje w Jerusalemje, na jutry je šem pschischół. Snano šebi Herodasch Jesußa jako šwojeho poddana pod šwój šud žada, sa- ßkyschawschi wo tutym wobskorżenju. Teho dla pósczele Pilatuß Jesußa hnydom k Herodaschej. To je šun tamneho Herodascha, kiž je po Jesußowym narodźenju njewinowate dźěrczatka w Bethlehemje a w Bethlehemskej wokolinje skónzowacz dał, so by s tym też sawěsczje nowonarodźeneho židowskeho krala skónzował. Ssyn njeběsche tak šurowy, ale też niz tak mudry a krutny, jako jeho nan. Wón běsche šo woženik s mandźelskej šwojeho bratra, kotremuž běsche mandźelsku rubił, a skónczinje běsche jeho tale žónska sawjedła, so běsche Jana schcżenika skónzował.

Wón běsche cžłowjek bjese wschěch saładow, teho dla hołdowasche wschěm pschiwěrkam; wo Jesußowych dźiwach sałżkyschawschi, měnjesche, so je šo Jan khcżenik s kralestwa semrjetych wrócził. Potom běsche šo ras też na to saměrił, so chzysche też Jesußa skónzowacz, abo tala chzysche, so by Jesuß to wěrił a šo teho bojał, so njeby wjazy do Galilejskeje pschischoł. Tola Jesuß da jemu na to prajicz (sczę. šwj. Luk. 13, 31 šl.), so je wón lischka, cžłowjek polny bojosče a leßnosče, wo kotrehož šo wón ani starać njebudže. Jako nětko wojazy Jesußa k njemu pschiwjedu, je Herodasch wulży šwjeseleny, skónczinje tola, schtož šo jemu hacz dotal poradźiło njeběsche, šwoju wczipnosczi s tym spokojicz, so mózesche šebi tehole cžłowjeka wobhladacz.

Tu pak stanje šo jemu też hnydom poniżowanje. Nazarenski nima jeho ani sa wotmołwjenja hódneho. Teho dla dyrbi šo Herodasch s tym spokojicz, so Jesußej błyschczaty kwicz wobleknywschi šo nad nim wjeczi. Tak chzysche jeho jako krala wußměchowacz. So by šo někak wo Jesußu rosßudźił a so by šwój rosßud Pilatej sdźělił, to nima Herodasch sa trěbne, hdyž też wyschschi měschniży a pißmawuczeni, s Jesußom šobu pschischedschi, jeho pched Herodaschom wobskorżuja, wjele mjenje dźeja jeho myßle na to, so by tuteho nuza pched šwój šud žadał: cžeho dla dyrbjał šebi jutrowny šwjedźeń s tak khutnym naßadżowanjom mylicz? Wón pósczele Jesußa sajo wróczo k bohotej, kotryž spósnaje, so šo jeho posnyt njeporadźi, so by Herodasch jeho se wschěch wuskoicżow wußwobodźił.

Tak sapoczinje šo tsczi sthodżenk wußudźenja, pched Pilatom šo podawazeho. Spodźiwne je, so chze Pilatuß pches pschilubjenja Jesußowych njepschecżelow smérowacz. Tola to stanje šo se schkodu sa Jesußa. Tak dołho, hacz běchu Jesuß k Herodaschej dowjedli, měsche wón czasa k rosponminanju. Wón běsche šebi pucz wumyßlił, na kotrymž chzysche wuńdź krjedza mjes prawdosczu a njeprawdosczu, so by šo kryt pched šudnijskim mordarśiwje na jenej stronje, a na druhej stronje, so njebychu jeho wobskorżicz a šo na njeho pschińkłodźecz mohli pched khěžorom. Stare prawo a waschnje žadasche šebi, pschi składnosczi pałzahłsleho šwjedźenja, tuteho šwjedźenja wußwobodźenja israelskeho luda s egyptowskeje nuży, słótnika psches wobhnadźenje s jeho nuży wußwobodźicz. Pilatuß porucza židam, so bychu Jesußa sa tutu dobrotu wußwolili, šebi myßlo, so mohli šo židja s tym spokojicz, dokeł šo s wobhnadźenjom wupraja, so je tón, kotryž šo wobhnadża, tola słótnik byl. A Pilatuß chze šo też s tym spokojicz, dokeł šo s tym s najmjenscha Jesußej žana cžěłna schwida njestanje; s druha pak tryje sałżudźenje, kotrež je šo pched wobhnadźenjom stacz dyrbjało, bohota, hdyž by šo něchto na njeho chzył pschińkłodźecz pola jeho knjesow. Tola tónle wupucz šo bohotej saraczi, hdyž wjedniczy mjes ludom hełko rosschěrjuja, so njerodźa Jesußa wußwobodźeneho, ale tamneho Barabbaßa, kotryž běsche pschi sběžku mordarśtwo skucził, kaž nam sczenik Jan 18, 39 šl. a 19, 1 šl. powjeda.

Pilatußowa mandźelska běsche jeho warnowacz dała, so njeby tutemu prawemu žaneje khcżiwny njeczinił. Nětko dyrbjesche Pilatuß šwojemu prěnjemu pschilubjenju, ludej k Jesußowej schkodźe datemu, s druhim pschetrjechicz: wón da Jesußa wuschwikacz, šo nadźo, so šo pola mnohych, hdyž wuhladaja, kak ma tutón cžłowjek cžerpicz, kak je s krewju pokrytu, hidźenje se šobuczućom podubju, so może potom s pomozu tutych mnohich dozpicz, so šo Jesuß wußwobodźi a puschczi. Wuschwikanje stawasche šo s schubami, s rjemjenjow a postronkow napleczenych, a to s tajkej šurowosczu, so cžłowjek husto dosch hnydom wumrje.

Njeje to žokołpne waschnje, s kotrymž dyrbi šo šobuczućze sa druheho cžłowjeka słuchicz! Sda šo, so šu Jesußa w smutskownym hrodowym dworje wuf šwikali. A nětko wuskupi Pilatuß s Jesußom, s krewju pokrytym, s cžernjemi wěnzowanym, s wußměchowazej drastu wodźetym, pched lud wokajo: „Hlejcže, tajki to cžłowjek!“

Tutej tſeczej ſkhodźenzy, hdźež bohot ludej mnoho pſchilubi, ſo by ham ſ wukſoſczow wulěſt, ſtěduje ſtónczńje poſlednja, hdźež ſo bohot po ludu ſkozuje.

Na Pilatuſzowe ſzkowo: „Hlejcze, kajki to człowjek!" ſtěduje napſchecziwne ſzkowo: „Kſchižuj, kſchižuj jeho!" To by Pilatuſz zyle měſcze do prědka wjedźecz dyrbjał, dokelž běſche po rowſkim waſchnju wuſchwikanje ſapoczatk kſchižowanja. Ssu-li

Na jutrowny ſzwjedźeń: „Měſto Jeruſalem".

njepſcheczeljo Pilatuſza, hdyž tež běſche pſcheſzwědczeny, ſo je Jeſuſz njewinowaty, nuſowali, ſo by nad Jeſuſzom ſawod k kſchižowanju wukonjał, czeho dla ſo jim njedyrbjało poradźicz, ſo jeho ſtónczńje tež nuſowachu, ſo ma ſo Jeſuſz kſchižowacz? Drje wotmolwi wón na jich wołanju ſ wopredka, kaž by chzył ſo židow wuſzněchowajo ſmužicz: „Wſmicze wy jeho, a kſchižujcze jeho: pſchetož ja njenamakam žanoje winy nad nim." Židowſzy herjekarjo praja něto ſzkowo, kotrež ſo nam w ſpoczatku ſpodźiwne ſda: „My mamy kaſnju, a po tej naſchej kaſni dyrbi wón wumrjecz: pſchetož wón je ſo ham Boži Syn ſczinił." (Sczj. ſwj. Jana 19, 7.) Kak móža židźa měnicz, ſo Pilatuſza ſ tym k Jeſuſzowej ſmjerczi nuſuja? Njedyrbja ſo ſtónczńje na wotmolwjenje pſchihotowacz, ſo woni potajkim wot prjedawſcheho politiſkeho wobſkorżenja wotſtupja a wupraja, ſo Jeſuſza ſwojeho prědowanja dla, ſo jeho nabożiny dla hidźa, ſo jeho teho dla wobſkorżuja a ſzebi jeho ſmjercz żadaja? Najebacz teho, běſche židowſke wotmolwjenje derje a prawje wobliczene a wobmyſlene. Pilatuſz mějeſche ſpójnacz, ſo je ſe ſwojej nadźiju, ſo woni wot ſwojeho żadanja wotſtupja, na wopaczjnych puczach. Woni njechadźa a njemóža, jeli ſměm tak prajicz, ſwojeho ſwědomja dla wot ſwojeho żadanja wotſtupicz, ſo ma ſo Jeſuſz kſchižowacz. Hdyž ſo na wſchnoſcz ſamèrſich, kotraž ſo naboji, dha trjebaſch jenož khrobłe czěło pokſacz, ſo by wona ſtónczńje do wſcheho ſwolika. Njewočakamy je ſawěſcze židam tež ſaczíſchcz byl, kotrež běſche jich wotmolwjenje na Pilatuſza ſczinile. Sczenik Jan piſche: „Jako pak Pilatuſz to ſzkowo ſzłyſchesche, bojeſche wón ſo hiſchcze bóle." Niz pſched židami, ale pſched Jeſuſzom.

(Pokraczowanje.)

K naſchimaj wobraſomaj.

Na jutrowny ſzwjedźeń podamy lubym czitarjam dwaj wobraſaj k nutrnemu wopomnjeczu. My ſzmy naſcheho ſzbożnika w tym ſzwjatym pośłnym czaſu ſaſzo pſchewodźili na hórkim puczu jeho czerpjenja a wumrjecza. Tam na Golgatha ſtónczi ſo jeho czerpjenje. Wón da ſwojeho ducha horje k ſwojemu Wótczej, hdyž běſche prjedy dobyczeriſke ſzkowo ſawołał: „Dokonjane je!" Czi jeho wſchał ſzu wſchu nadźiju ſzhubili, hdyž jeho morwoho na ſtchižu widźa. To pokaſuje nam tež naſch prěni wobraz. Woni bjeru Khryſtuſzowe czěło ſ ſtchiža, ſo bychu je ſkowali. Tež ſzony ſo ſtrochtowacz njemóža; woni ſzebi myſzła, ſo je něto wſchitko nimo, ſo je tón, wot kotrehož ſzwoje ſzbuže woczakowachu, morwy na pſchezo. A tola ſo tón ſzamy row, pſchi kotrymž běchu ſrudni ſtali, n jutrownym ranju wotewri. Luboſnje ſkhadźeſche ſzkónczko wyſche měſta Jeruſalema a ſzbożnik wuńdźe jako dobyczeř ſzmjercze ſ rowa. Měſto Jeruſalem drje naſz dopomni na wſchitke te měſtna jeho czerpjenja a wumrjecza, nam ſo tam dźenſzniſchi dźeń hiſchcze pokaſuje tak mjenowana via dolorosa — puczz boloſczow, po kotrymž je ſzbożnik ſzwój kſchižz na Golgatha njeſzł — ale něſchto je, ſchtož nam to měſtno tak luboſne czini — to je horjeſtacze ſzbożnika. Wyſche Jeruſalema je jutrowne ſzkónczko ſe ſkhadźało, kotrež ſo něto ſzwěczi pſche wſchon ſzwět. Duž je nam ſa jutrowny ſzwjedźeń wobraz Jeruſalema woſzebje witamy a naſche wutroby k jutrownym myſzlam wabi.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Schtož wobſzadźenje ſzerbſkich wuczeřſkich měſtnow pſches nowych kandidatow naſtupa, je ſo nowe pſcheměnjenje ſtało. Knjes kandidat wuczeřſtwa Lodny pſchińdźe do Kluſcha a knjes Kſchižan do Boſchez.

— My lubych Sserbow na to ſedźbliwych ſczinimy, ſo budźe ſzrjedu po jutrach ſaſzo naſch „ſzerbſki dźeń" w Budyſchinje. Dopołdnja naletnja ſkhadźowanka ſtudowazeje młodoſcze, hnydom po pſchipołdnju wſchelake wotrjady naſcheje Maczizy, potom hłowna ſhromadźijna Maczizy Sserbſkeje — a potom ſeidźe ſo ważny ſwjaſk ſzerbſkich towařſtwow, kotryž chze ſo na tym dnju doſakozicz. Schtož něto czaſz a měſtno naſtupa, ſjewimy jenotliwe ſkhadźowanki lubym Sserbam k luboſczjwemu wobkedźowanju: „Naletnja ſkhadźowanka ſzerbſkeje ſtudowazeje młodoſcze dopołdnja w 9 hodźinach w Budyſkej tſeleřni." Wot 11—12 hodź. narodopiſzny wotrjad Maczizy Sserbſkeje w „liſchczej jamje." Hłowna ſhromadźijna Maczizy Sserbſkeje popołdnju 1/2 3 hodźin w Gudźiz hoſczenzu w Budyſchinje. Po tym w 6 hodźinach też

Khryſtuſz bjerje ſo ſ kſchiža dele.

w Gudźiz hoſczenzu „ſwjaſk ſzerbſkich towařſtwow." Lubi Sserbja! njekondźcze ſo ſzrjedu po jutrach. Njeprajcze, ſo, waſz ratařſke dźěło domach ſadźerżuje. My ſzmy lětſa rjane wjedro pomělí, hdyž ſcze hižo wjele na ſzywach nadźělacz mohli. K temu ſzu jutry jahe, ſo dźěło njeczekaje, hdyž wſchcze tón dźeń jako dobri Sserbja do Budyſchina pſchiſchli. Tam hdyž ſo ſa naſch lud

dźěła, ſo wožebje wočakuje, ſo też naſchi ludźo ſ luda pſchiňdu a jako dobri Sserbja ſjawne ſwědčenje wotpokoſa.

— Na lětuſche lěcźo wotmyſleny twar Maleſchanſkeje ſchule ſo drje, kaž je ſkyſchecź, najkerje w tym lěcźe wjazy njewutwjedźe. Wěſćje wſchak by tajki twar nuſny byl w dźiwanju na liczbu ſchulſkich dźěcźi, a tola ſchto pomha potom natwarjena ſchula w tutej nimale do cźiſta ſerbſkej ſchuliſkej wožadźe, hdyž tam potom ſerbſkeho wučerja njedoſtanu. W Boſchezach je ſo pſched nimale 2 lětomaj też powjetſchena ſchula natwarila — ale na ſerbſkeho wučerja ſu hacź nětko cźakacź dyrbjeli a druhe wučeřiſke měſtno je wuprósdnjene woſtako, doniž ſo nětko jutry nadźijomnje prěni króćź wobſadźi.

— Prěni dźeń jutrow ſměje knjes ſarać Birnich popoldnju w 2 hodź. we Wulkej Dubrawje ſpowjednu rěcź a kemſchenje.

— Na gymnaſiju w Freiberku je wyſche knjeſa Mróſaka-Hrodźiſchćanſkeho hiſchćje jedyn Sserb ſwoje pruhowanje wobſtać, kaž Laraß ſ Hodźija. Wón chze lěkařſtwo ſtudowacź. S zyka je jich jutry 1899 na 17 ſakiſkich gymnaſijach 411 (w lěcźe 1898: 464) wotkhadne pruhowanje wobſtako. S nich chze prawiſnjſtwo ſtudowacź 159, lěkařſtwo 53, theologiju 45 (lěto prjedy 48), rěcźe 33 (lěto prjedy 17). Wožebje nadpadaze je, ſo je liczba tych, kiž rěcźe ſtuduja, tak pſchiběraka. Wotebjerali ſu ſtudowazy lěkařſtwa, ſchtož je jara dobre, dokelž je jich hižo nadoſcź. Tak je też ſmjeřelaze, ſo ſtudowazy duchownſtwa lěto a bóle wotebjeraja, ſo ſo jich nětko jenož telko na duchownſtwo ſtoźi, kelkož ſo też něhdy w Sakſkej ſa lěto trjeba. Pſchetož w poſlednich lětach bu lěto a hubjeńſche ſa duchownſkich kandidatow, dokelž jich wulka liczba měſtna namakacź njemóſjeſche. Też w naſchich ſerbſkich woſadach wjazy žana nuſa njeje. Nadźijomnje toſa wſchitzy ſerbſzy kandidacźa też bórſy duchownſke ſaſtojnſtwo doſtanu, ſo njebychu tak dołho cźakacź trjebali, kaž němſzy duchowni.

Cźiſchi pjatk a jutry.

Na cźiſchim pjatku ſtejimy my pod Jeſuſzowym kſchižom, na jutrownym ranju pſched jeho próſdnym rowom; cźiſchi pjatk rěcźi wo ſmjerćźi, jutry wo dobywařſkim horjeſtawanju. To je najwjetſche a najkraſnjiſche, ſchtož nam cźi japoſchtołjo we Jeſuſu Kryſtuſu we tym jadrje a w hwězdźe ſwjateho pismа prajicź wjedźa: wón je ſa naſz wumrjeł a ſa naſz horjeſtanył. Bez teho kſchižowaneho a horjeſtanjeneho njeje ſa nich a ſa naſz žane wodawanje hrěchow, žana wěcźna ſbóžnoſcź.

Na cźiſchim pjatku myſlimy my na naſche hrěchi a jich móz. — Luther praji: Hdyž my ſtrowi běchmy a wſchelake dobroty wot Boha teho Wótza doſtachmy, pſchiňdźe cźert a pſchinjeſe naſz do njepoſłuſchnoſćźe, hrěcha, ſmjerćźe a do wſchitkeho njeſłoźa, ſo my we jeho hněwje a njehnadźe leżachmy, k wěcźnemu ſatamanſtwu ſaſuđźeni, ſchtož my ſzebi ſaſłužili běchmy. — Naſche hrěchi potajkim ſu naſz do ſatamanſtwa pſchinjeſłe. — Božemu ludej ſtareho ſzluba, kiž Boha teho Knjeſa wopuſchćźił bě a teho dla wot teho Knjeſa do rukow pohanow bu daty, pſchiwoła Jeſaias: „Wy ſćje waſchich hrěchow dla pſchedacźi.“

Tehorunja ſmy my naſchich hrěchow dla wot teho Knjeſa do mozy teho cźerta podacźi, my ſmy naſchich hrěchow dla pſchedacźi.

Wot cźerta jaty běžach ja
A k ſmjerćźi podćźiſnjeny,
Mje wſchěduje hrěchi cźwiluja,
Běch we nich narodźeny.

Na cźiſchim pjatku bu Kryſtuſz naſch ſaručnik, wón wſa naſche hrěſchne winy na ſo, abo kaž ſo Luther rjenje wupraji: „Wona njebě žana rada, pomoz a troſcht, hacź ſo ſo tutón jeniczki a wěcźny ſyn Boži naſcheje žałoſćźe a hubjeńſtwa ſ njewuſłědźenej dobrotu nad nami ſmili, a ſ njebeſa pſchiňdźe, ſo by nam pomhał. Tak ſu nětk tamni cźwilowarjo wſchitzy ſahnacźi, a na jich měſtno je ſtupił Jeſuſz Kryſtuſz, Knjes teho źiwjenja, prawdoſćźe, wſchitkeho dobreho a ſbóžnoſćźe.“ Pſches tu krej Jeſom Kryſta ſmy my ſ Bohom wujednani a teho dla ſe wſchitkeje mozy teho cźerta a hrěcha wuſzwobodźeni. Tón hrěſchny dołh je ſe ſwjatej krwju ſapłaćeny. Bóh je tuteje krwě dla wujednany, a teho dla je naſch cźwilowař, tón cźert, ſe wſchitkimi jeho žadanjemi wotpokaſany.

Teho dla: Cźeſćź budź Tebi, Kryſtuſzćźe,
Kiž ty nuſu cźerpjeſche
A na kſchižu dźěſche
Sa naſz do ſmjerćźe.

Na jutrownym dnju ſo my wjeſelimy na tym dobyćźu, kotreż je Kryſtuſz dobył, pſches to horjeſtawanje je tam na cźiſchim pjatku dokonjany wumožeńſki ſkutk ſahyglowany.

Na jutrownym ranju ſo zyklemu ſwětej pſchipowjeda: Jeſuſz je žiwy. Wón je ſo ſe ſmjerćźe k žiwjenju pſchećźiſchćźił. — Budźichu-li te žónſke na tammym jutrownym ranju te cźěło Jeſuſzowe, kotreż woni pytachu, namakali, dha by naſcha wěra k nicźomu była, wone njeby žane wumóženje wot hrěchow ſyło, Jeſuſz njeby potom Boži ſyn był, abo temu Bóh cźłowjekej móžno byłe njeby na cźerćźi a na ſmjerćźi dobywacź. Tola: Halleluja, Jeſuſz je žiwy.“ Wón je ſylniſchi hacź hrěch a ſylniſchi hacź ſmjerćź. Tehodła móže wón móznje pomhacź we wſchitkich nuſach tuteho źiwjenja, teho dla móže wón też nam pomhacź, na ſmjertnej nuſy dobywacź.

Ty pſchewinył ſy ſ dobyćźom,
Sſmjerćź, ſtraſchnoſćź cźertowſku,
A napjelnił ſy ſ wjeſelom,
Wſchěch ſtyſknych wutrobu.

Na jutrownym ranju je tón Knjes ſam móznu wopokas dał ſa ſwoje ſłowo: Ja ſym te horjeſtawanje a te źiwjenje.

Tehodła móžemy ſo my wſchitzy w pohladanju na rowy naſchich lubych troſchtowacź ſ tym druhim ſłowom: Schtóž do Jeſuſza wěri, tón budźe źiwy, hacź runjeź wumrje. — Duž dyrbja nam wſchitke te lubka dźěłumne bycź, kotreż je tón Knjes na Golgatha wukupił a ſ rowa ſa wſchitkich cźłowjekow ſobu pſchinjeſł, a naſche wobſbóžeńſtwo dał bycź. Duž dyrbimy junu wumrjećźe a junu horjeſtaćźe wočakacź. My ſmy ſ Kryſtuſzom pſches ſchćźenizu pohrjebani do ſmjerćźe. — Ale pſchezo ſaſo ſo we nami tón ſtary Hadam hiba. Tutón ſtary Hadam dyrbi wſchěduje w naſz wumrjećź. Dyrbi morjeny bycź ſ mjećźom Božeho ſłowa. Potom pak dyrbi wſchěduje w naſz horje ſtanyć tón nowy cźłowjek, kiž w prawdoſćźi a źwjatoſćźi pſched Bohom je wěcźnje źiwy! Bóh daj, ſo my wſchitzy wotemrjemy temu hrěchej a ſmy źiwi w prawdoſćźi. E. H.

Jutrowne wjeſełe.

Sacźuj o wutroba „Jeſuſz je źiwy!“
Powjedaj wjeſełe, ſbóžowna wſchěm!
Jutrowne ſłońźo, o roźwěćźilu miłe
Cźmowotu cźěmnu a ſmjertny nětk dym,
Naléćźa nadźija, jutrowna wěra
Sswobodnu cźini, da wutrobje měra:
Jeſuſz nam wotewri junu row wſchěm.

Sawyſkaj, wutroba, ſwony nětk klincźa
S bliſka a ſ daloka, ſ wyſoka k nam,
Swedźenizy do ſwěta ludam nětk ſynćźe,
Kryſtuſz je ſe ſmjerćźe wotucźił ſam,
Horje je ſtanył, row próſdny je nětko,
Ša naſz je ſ Bohom nětk wujednał wſchitko,
Do njebja pucź je nětk pſchihotował nam.

Jutry a naléćźo, cźłowjeka ſchewja,
Hdyž ſymſke te wětry wocźichte ſu,
Tak wěra a luboſcź njech w wutrobje kćźeja,
Nadźija wſiboźi króźdeho tu,
So junu tam domach, o ſbóžny cźaſo
Naléćźo wěcźne my widźimy ſaſo,
Jeſuſa Kryſtuſa, dobywarja.

Jutrowna wěra, o wjeſełe moje,
Pſchebědź ſo móznje, tej' luboſćźe ſwjaſk,
Budź ty mój jandźel, kiž wjedźe te ſwoje
Do wěcźnej domiſny, k ſbóžnoſćźi naſz.
Pomhaj nam pſchewinyć wſchitko to ſkeho,
Daj nam ſo radźić wſcho k dobremu ſtejo,
K źiwjenju źórku tej wěcźnoſćźi nam.

Jeſuſzo, pſchewinjeř ſmjerćźe, „ja nětko“
Twojeho dołyćźa wjeſełu ſo,
S wutrobnej lubośćźu, „Dźak cźi ſa wſchitko“,
So ſy ty ſa mnje nětk dokonjał wſcho,
Bjes hrěcha na ſemi tudy khodźił;
Proſchu cźe, ſo by mje ſ wěcźnoſćźi wodźił
W wěrje, w luboſćźi, k ſbóžnoſćźi tam.

E. H.

Samolwity redaktor: ſarać Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihićźiſchćźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čisło 15.
9. haprleje.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ju kóždu sobotu w Ssmolerjez knihicźischczerni w Budyschinje a su tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

Quasimodogeniti.

Jan. 6, 16.

„Dobre wam je, so ja tam du."

To słowo, kotrež dźenja wopomnimy, je jara krótke słowo, ale słowo wěcźneho źiwjenja. To je słowo, kotrež kaž swonjenje s njebieß klinczi, so srudna wutroba wjeßeła a njemérna měrna bywa. To je słowo, kotrež ju kaž hwěsda na njebju naschejo źiwjenja źwěczi, so ju na njej dohladacź njemóźesch. To je słowo kaž balsam na sranjenu wutrobu, so ju sahoji. Ach so by nam ju tež krepka s polnosćje a se źohnowanja teho słowa dźenja dostała!

Je wjeczor do hórkeho cźerpjenja a wumrjeća. Tón sbóźnik ju se źwojimi wuczomnikami rosrěcźuje, hdyź ju na pucź do sahrody Gethsemane hotuje. Wuczómnizy su sastróżeni. Pschetoź woni s érta teho mischtra tu srudnu powjesćź słyscha, kotraź jim jeho źmjercź pschipowjeda. Woni jo sapschijecź njemóża, so dyrbi ju jim tón, kotryź je psches tři léta s nimi w najnutrnischim towarstwje źiwy był, wsacź. Woni sapschijecź njemóża, so tón, kotryź je ju jako kral swojeho luda sjewił, na kralowski trón w Jerusalemje njestupi, ale na trón kschiża na hórzy Golgatha. S tym ju źyłe twarjenje jich sensskich nadźijow hromadźe źypnje. S tym rosběhnu wschitke rjane źony wo sensskim kralestwje Meßiaża a jich wěra kaž poßpyczene stwjelo padnje. Schto s nimi budźe, hdyź wón wjazy pola nich njebudźe? Woni su blisko widźazy w swojim pósnaczu. Tón Knjes běsche jim prajił: Ja bych wam hischcźe wjele prajicź měł, ale wy to snjesesz njemóżecźe. Woni běchu tak khudźi na luboscźi k njemu. Psched krótkim běchu ju hischcźe wurěczowali, schtó je najwjeschi mjes nimi. Woni běchu tak słabi we wěrje. Wy makowěrni, wón jim praji. Njebudźa woni swjadnycź kaž wukorjene schtomiki, hdyź wón wot nich póńdźe?

Tón Knjes Jesuß ßebi hinak myßli. Dobre wam je, so ja tam du, praji wón. Drje je jeho pucź do Gethsemane bolostny pucź a jeho pucź na Golgatha krwawny martrałski pucź. Ale njewěmy my, so je runje psches tón pucź tón Knjes nasche wumóźenje wot hrěcha, źmjercźe a cźerta wuskutkowal? Wón je naschich pschestupjenjow dla sranjeny a naschich hrěchow dla sbity. Wón je swjasany so bychmy my wot swjaska hrěchow wotwjasani byli. Wón je wot Boha wopuschcźeny, so my nihdy wopuschcźeni njebyli. Wón je do źmjercźe schoł, so bychm jeho sałkuźby se źmjercźe hrěcha k źiwjen pscheczźischczeli. Wón je do kraßnosćje majestosćje we wyßokosćźi ju źydnył, pschihotował we wótznym domje, so b a s Wótzom sjednoczeni wěcźnu njebj Njeběsche po tajkim dobre, so wón ta hdyź na wuczomnikow hladamy, pós nich běsche, so tam dźěsche. Tak buc sechernosćje wutorhnjeni. S mozu hoz woni pschestachu ju sensskim źonat słabych wowzow buchu pastyrjo, kiž pscheczźiwo dźěchu. Jako tón Knjes

ſa ruku njewjedźeſche, nawuknychu ſami khodźicź. Wobhladajcźe ſebi Pětra ſwjatki, wobhladajcźe ſebi Pětra a Jana pſched wyſokej radu — a pſchirunacźe ſ tym, kajzy prjedy běchu a prajcźe, hacź dobre ſa nich njeběſche, ſo tón Knjes tam dźěſche.

„Wone je dobre.“ To ſłowo dźenſa hiſcheźe płaczi w dole ſylſow. Nan je wumrjel. Wón je domoj ſchoł k ſwojemu njebjeſkemu Wótzej. Srudni, wopuſchczeni a ſawoſtajeni ſteja bjes ſtaroſcźe žiwi, nětko ſu khutnjſchi w žiwjenju. Prjedy běchu huſto njeſnejſłiwi, nětko pak je jich nuſa hromadźe ſwjedła. Prjedy běchu lěni, nětko ſu dźěławi. Kóždy ſwoje mozy napina. Macź nawuknje ſo modlicź, nutrnjſcho hacź prjedy. Sſyn nawuknje dźěłacź, pilnjſcho hacź prjedy. Po něczim měr a ſpokojnoſcź do doma ſacźehnjetej a na kónzu ſwojich puczow ſwójbni ſ dźakom a ſe ſylſami praja: Nam běſche dobre, ſo nan tam dźěſche. — Njeje huſto tak, lubi khſcheſcźijenjo? Nam ſo derje na ſemi dźěſche a my běchmy w lohkomyſlnoſcźi žiwi w khroblosćźi naſcheje hordoſcźe, w dowěrjenju na naſchu móz. Duž wichor ſrudoby ſadu. Wſchitke ſwěczki naſcheje mudroſcźe haßnychu. Wſchitke tſěchu cźełneje ſachdonoſcźe buchu wotkryte. Wſchitke hłubiny naſcheje wutroby buchu ſjawne, my jaßnje widźachmy, kajzy běchmy: hubjeni khudźi ſlepi a naſy. Naſcha mudroſcź běſche błudniczka, naſcha prawdoſcź dodźerżana khěźka, naſche žiwjenje ſame niczo. Duž ſebi po něſchto lěpſchim žadachmy. My ſy ſa ſwětłom roſhladachmy, kotrež by nam hiſcheźe ſwěcźiło, hdyž nóz ſmjercźe pſchiindźe. My podpjeru pytachmy, kotraž nam też woſtanje, hdyž wichor horja pſchiindźe. My pytachmy troſcht, kiž naß troſchtuje, hdyž ſtrózele wěcźnoſcźe hroża. Bohu budź dźak, my ſmy jón namakali pſchi wotewrjenym rowje horjeſtanjeneho ſbóżnika. Nětko dźakowni a wjeſełi wróczo hladamy na to, ſchtož ſmy pſchebyli a wuſnajemy: „Nam běſche dobre!“

Schtož cźini Bóh wſcho dobre je;
Ja pſchi tym budu woſtacź.
A dyrbju-li w tym hubjenſtwje
Kſchiž, ſmjercź a žałoſcź doſtacź,
Dha Bóh Knjes chze
Sſam ſdźerżecź mje;
Ja ſa Wótza joh' ſnaju,
Wſcho do joh' ruki ſtaju.

Hamjeń.

Jeſuß Khryſtuß pſched ſudom.

(Pokračowanje.)

Póhan, kotrýž běſche prjedy k Jeſuſej rjekł: „Schto je wěrnoſcź?“ — kotrýž potajſim wěcźnu wěrnoſcź njeſnajeſche, kotrýž ju ſ najmjeńſcha ſa njeſpójnjomnu mějeſche, běſche ſo tola naſtrózał, ſo je Jeſuß prajił, ſo je wón Sſyn Boži. Póhanſke [illegible] ſu powjedałe wo ſynach Božich, kotſiž ſu mjes [illegible]li: By-li tutón Jeſuß, kotrehož běſche runje tak [illegible] dał, tajſi Sſyn Boži był?

[illegible]pi ſo Jeſuß, wot luda dźěkeny, ſ Pilatußom dóndźe ſaßo ſ nim do ſudneje khěźe. [illegible]woprascha ſo jeho. To njedyrbi rěkacź: [illegible]eje wßy Galileſkeho kraja, ale kajkeho ſy [illegible]he ſo hižo pſchihotował, ſo ſawěſcźe wo [illegible]ſchi, ſ kotrehož je Jeſuß wuſchoł. Tola [illegible]nolwi. S nowa ma ſo Pilatuß dźiwacź. [illegible]e ſo wo tutym podawku cźitawſchi dźiwało, [illegible] Cźeho dla wón jemu njepraji, ſo njeje [illegible]njebjeß? Dokelž ſo njeßłuſcha, ſwjat[illegible]w cźłowjeka wotewricź, kotrýž je runje [illegible]ž. To je też ta ſama pſchicźina, ſo ſo Jeſuß wot morwych ſtanjeny ſanemu ſwojich njepſcheczełow pokaſał njeje. Tele mjelczenje běſche Jeſuſowe ſnapſcheczźiwjenje na njepraudu, wot bohota doſtatu.

Pilatuß pak ma tute mjelczenje ſa to, ſo Jeſuß wo ſwojim ſpodźiwnym wukhadźe niczo prajicź njewě. S tym hiba ſo w tutej pſchi kóždym wětſiczku ſhabłazej ſczinje ſaßo hordoſcź. „Njerěcźiſch ty ſe mnu? Njewěſch ty, ſo ja móz mam, cźe kſchižowacź, a mam móz, cźe puſchcźicź?“ tak ſo wón prascha. Na to wotmolwi Jeſuß ſe ſłowom, jenak wulke pſches měrnoſcź, łaž pſches nadobnoſcź. „Ty by ſaneje mozy nade mni njeměł, hdy by cźi ſ wjeſcha data njebyła“, je prěni dźěł jeho wotmolwjenja. Pilatuß dyrbi ſhonicź, ſo wſcho, ſchtož ſo ſ Jeſußom ſtawa, je wotměrjene a poſtajene „ſ wjeſcha“, wot ruki, bohotej njeſnateje: ty měniſch, ſo ſwój pucź po ſwojej woli dźeſch a tola móżeſch jenož po wuſło wobmjeſowanym połu ſtupacź.

Druhi dźěł jeho wotmolwjenja rěka: „Teho dla tón, kiž mje tebi podał je, tón ma wjetſchi hrěch.“ Abo: Twój ſkutk je hrěſchny ſkutk, ale druhi tu hiſchcźe je, tón ma hiſchcźe wjetſchi hrěch, dyžli ty: židowſki wyſchſchi měſchnik, kotrehož ty ſaſpjijeſch, ale kotrýž je tebje tola łako ſwoju naprawu wužiwał, wón wě, ſchto chze, ale ty ſy ſaßlepjeny, ty dyrbiſch jemu ſłužicź. Ty woßebny bohoto, łajſi ſy tola něſto poniżeny; pſchetož ſchtó je něſto ſudnik: njeje to Jeſuß? a ſchtó je ſaſudźeny: njeſßy to ty? Kajſe miłe ſłowo to, a tola łak ſaniczaze w ſwojej miłoſcźi! So je tele ſłowo też Pilatußa w jeho wutrobje poraſyło, ſłedźuje ſ Janowého naſpomnjenja: „Wot teho cźaßa pytaſche Pilatuß, łak by jeho puſchcźił.“ Kak je ſo tele dalſche prózowanje ſjewiło, njepraji nam Jan, ſnano je ſo dale hiſchcźe privatuje ſ Jeſußom roſtrěcźował, ſnano je někotrych nahladnych židow k temu ſobu wjał.

Tola židźa ſamérja ſo něſto na ſkutk, wo kotrymž ſu pſcheſwědcźeni, ſo Pilatußowe ſpjecźowanje ſłóncźnje doſlemi.

„Puſchcźiſch ty teho, dha ty khěźorowy pſchecźel njeſßy; pſchetož ſchtó ſu kral cźini, tón ſu khěźorej pſchecźiwi.“ Woni budźa khěźorej woſſewicź, jeli ſo wón ſchkitnje ſběźkarja pſchecźiwo khěźorowej majeſtoſcźi. Něſto je tónle cźłowjek ſmjeſchcźeny. Němy poſtupi na powyſchenje, ſ ſamjenjom natwarjene, nad kotrymž je ſudniſſi ſtoł poſtajeny. Wón ſo ſynje. Wußłudźenje ma ſo wuprajicź. Hiſchcźe raz ſamiſchtri ſo w jeho ſwědomju, jeho k prawdoſcźi napominajo, jako hižo na ſtole ſedźi. „Hlejcźe, to je waſch kral!“ ſawoła wón. „Precź, precź ſ tym, kſchižuj jeho!“ ſawołaja židźa. „Dyrbju ja waſcheho krala kſchižowacź?“ je jeho poſlednje ſnapſcheczźiwjenje. „My ſaneho krala nimamy, khiba jenož khěźora“, wołaja židźa. Duž dha njech ſo ſtanje. Jenož wodu ſebi hiſchcźe ſada, ſo by ſebi ruzy ſmył a tak wobſwědcźił, „ja ſym bjes winy nad krewi tutého praweho; hladajcźe wy ſo.“ To je jeho poſledne ſłowo. A poſledne ſłowo židow: „Jeho krej pſchiindź na naß a na naſche dźěcźi!“ Pilatuß pokiwnje, ſo by ſo kſchižowanje ſtało.

Pohladajmy ſłóncźnje hiſchcźe na ſudnikow a na teho, kotrehož ſaßudźichu!

Romjenjo ſu ſławjeni jako lud prawa. Hiſchcźe dźenſa ma ſo ſa to, ſo ſo njemóże nichtó, kotrýž chze juriſticzy dźěłamy byecź, teho ſmimycź, ſo njeby romſke prawo ſtudował. Tola hubjenje je romſke juſtizne ſarjadniſtwo ſwoju pruhn wobſtało, kotruž mějeſche tu wotpokaźicź! Po ſaßadach romſkeho prawa by ſo ſa Pilatußa ſłuſchało, ſo by židow ſ jich ſkórżbu bjeſe wſcheho komdźenja wotpokaſał, dokelž njemějeſche ſo ſ jich ſkórżbu naßadźowacź. Pſchetož to, cźehož židźa Jeſußa winowachu, naſtupowaſche nabożinu: wſcheſ praſchenja pak, kotrež židowſku nabożinu naſtupowachu, běſche romſka juſtiza ſe ſamyßkom židam ſamym pſcheſwoſtajiła. Wſchaka běſche ſo Pilatuß hnydom domaßał, ſo je to łža, cźehož židźa Jeſußa winowachu, ſo je wón wo ſwětnym kraleſtwje rěcźał. Wyſche teho běchu ſami wuſnali: „My mamy kaſnju, a po tej naſchej kaſni dyrbi wón wumrjecź; pſchetož wón je ſo ſam Boži Sſyn cźinił.“ Jich ſkórżba naſtupowaſche potajſim jenož nabożne praſchenje. Pilatuß mějeſche ſo potajſim tak ſłoźicź, łaž je ſo něhdźe dwazecźi lět poſdźiſcho romſki bohot Gallion ſłoźił, jako Korinthijay židźa japoſchtoła Pawoła pſched jeho ſudom wobſkorżowachu: „Tón narěcźi ludźi, ſo bychu Bohu ſłużili pſchecźiwo naſchemu ſakonju“. Gallion běſche k židam

„Lubi židźa, hdy by schto njeprawe byko, abo jte schibaćstwo, chžyć ja waß sdobnje ßkyschecź; dokelž pak praschenje je wo wuczbje, a wo ßkowach a wo sakonju mjes wami, dha ßami hladajcźe, ja nochzu nad tym ßudnik byćź". (Zap. skutk. 18, 12 ßl.) Sa praschenja, nabožinu naštupaze, njebešche Gallionowy ßnd. Cźeho dla njeje Pilatuß tónle jeniczki prawy pucź naštupił, ale je radscho pschecźiwo ßwojemu pschewědcźejcźe. Bjes dwěla bješche sa Pilatußa nad tym, ßwoje sastojnstwo, ßnano ßame ßwoje žiwjenje woprowacź, chžyšche-li po prawu a prawdoscźi ßebi j Jesußom saradźicź. A to pospytacź — njebešche wón cźlowjek sa tym. Jeho wodźesche myßl, so by ßebi jenoź ßwoje žiwjenje a ßwoje sastojnstwo ßwěcźił. Tajkele kubła prawa a prawdoscźe dla na pośledniu tkóstku ßadźicź, samoźe jenoź cźlowjek, kotryź je je wschěm ßwojim žiwjenjom hluboko sakorjenjeny do Boha, abo tola ß najmjeńscha do wěrnoscźe ßwědomja, kotraž wschak teź póhanam njeje njesnata. Pilatußej pak bješche teź ßama wěrnoscź ßwědomja njewěsta wež. Wón je pisches ßwoje praschenje: „Schto je wěrnoscź?" nam sa to ßwědcźił, so jemu njeje wěste, hacź wěrnoscź něhźe nadeńdźejch. Hdyž tajkeho cźlowjeka hodźina spytowanja podeńdźe, a wobezbje takle nahle, kaž je ßo to Pilatußej stako, kak dyrbjał wón wobstacź? To klinczi žakostnje a je tola bjese wscheho dwěla wěrne, hdyž prajimy, so by w tehdomnjischich cźasach lědma tam a ßem cźlowjeka nadeschoł, a so teź dźenßa wjele cźlowjekow njenadeńdźesch, kotfiž — by-li ßo jim rnuje tak seschło, jako Pilatußej — bychu ßo ikhroblili a bychu ßebi ßwažili, so bychu pschede wschěm prawdoscźi cźesćź dali. Hdyž ßo wo sastojnstwo, haj, wo ßame žiwjenje jedna, tam rosećźe ß wjetscha wschěm krutoscź charaktera jako ßněh w ßkónećku. Teho dla ßměsch prajicź, w tutej hodźinje njeje ßo jenoź nad ßudnikom Pilatußom ßamym, ale nad wschěmi cźlowjekami, w ßudnitkim sastojnstwje stejazymi, powschitkownje, — haj, ß krótka nad wschej cźlowjskej prawdoscźi Boźe wußudźenje stako: wažena, ale pschelohka nadeńdźena! Swonkownje je pisches Pilatußowe ßkowa ßwětny ßud nad Jesußom ßudźił, po měsy ßamej pak je tehdy Bóh nad cźlowjski ßud ßwoje wußudźenje prajił.

Nětko pohladajmy hischcźe na židow! Jich wina je hischcźe wo wjele wjetscha, dyžli wina tamneho Romjana. Jesuß ßam je Pilatußej prajił: „Tón, kiž mje tebi podał je, tón ma wjetschi hrěch". Pilatuß bješche póhan, a njebešche traich dźeń prjedy ani Jesußowego mjena snał. Židźa pak běchu hižo pjatnacźe stow lět dokho Boźi lud a mějachu hižo dwě lěcźe dokho Jesußa, a pšched nim Jesußowego pschipowjedarja, Jana pschcźeńika, a běchu widźeli, kak staj wobaj mjes nimi skutkowakoj. Cźeho dla woni Jesußa tak hidźachu, so ßo jenoź ß jeho ßmjercźu spokojichu? Dwoje hibanje mamy spóhnacź w ßyle tych, kotfiž lud sabkudźichu a saßlepichu: Jena strona bješche pschecźiwo Jesußej, dokelž njebešche wón ß jich pobožnoscźu pschesjene, a dokelž woni tak nad ßwojej nahladnoscźi shubjowachu, a dokelž wón jim jich duchownje-ßwětnu politiku kasyšche; to běchu Farisejszy.

Cźi druhy, mjenujźy Sadnzejszy, sazpiwachu jeho ßwětneje politiki dla.

(Pokracźowanje.)

Wschelake ß bliska a ß daloka.

— Wobßadźenje wuczeřiskich městnow w naschich ßerbskich wobsadach je nětko wobsamknjene, so ßměja schule ß nowym schulskim lětom ßwojich wuczerjow. Se schkodu wschak je, so njejßu wschitke ßerbskich wuczerjow dostacź móhłe. Kaž daloko je nam snate, tele pscheměnjenja do skutka stupja: Jako nowy zyrkwinski wuczeř pschińdźe do Budyschinka knjes Petrik, kotryź je hacź dotal ß wuczerjom w Bórku byl. Na jeho město pschińdźe knjes Krawz, kiž je jutry ßwoje pruhowanje na Lubijskim seminarje wobstał. Tón bješche najprjedy Kamjeńskemu schulskemu wokrejßej pschipokasany, je pak ßo wulkeje potrjebnoscźe dla ßaßo wot ministerstwa Budyskemu wokrejßej pschipokasał. Dotalny pomozny wuczeř w Budyschinku knjes Polak ßo do Njeßwacźidła pschedßydli na město knjesa Hilbriga, kiž je po dokhim a ßwěrnym dźěle na saßłuženy wotpocźink schoł. W Łusy knjes Domaschka jako nowy wuczeř sastupi. Do Stróže pola Barta pschińdźe knjes Grülling. Do Klukscha je ßo knjes Löbny a do Boschez knjes Kschižan — lětušchaj nowaj kandidataj wuczeřstwa — pokasał. Pßowjanske wuczeřstwo dyrbi w tu kłwilu njewobßadźene wostacź, dokelž je ßo dotalny knjes wuczeř do Döbelna powokał a žadyn Sserb wjazy njeje, kotryž by móhł tole městno sastaracź.

— Nasch „ßerbski dźeń" ßmy saßo saúdźenu ßrjedu w Budyschinje měli. Wón bješche dobre wopokasmo sa to, kak lěto a bóle ßrjeda po jutrach naschich Sserbow se wschěch strou do nascheho starokławneho Budyschina shromadźuje. Wobezbje bješche nam ßwjeßelaze, so jich teź rjanu liczbu se ßerbskeho luda wohladachmy. Hižo rano 1/4 10 hodźin sapocźa ßo wuradźowanje. Pschedßydstwo ßerbskeho luthersskeho knihowneho towaršstwa měsjesche wuradźowanje. Sjewi ßo, so pośelnikaj w bližischim cźasu nasche ßerbske wobsady pschekhodźitaj. Nowa kniha „Timotheus" wot knjesa fararja Waktarja we Wößlinku spißana, je wuschła a ju nasche ßobustawy bórsy dostanu. Na nowe lěto ßo nowa kniha napische wot knjesa fararja Gólcźa w Budyschinku, kotraž budźe lubym Sserbam „historiju ßlubjeneho kraja" powjedacź. Wjele žadana kniha „ßwjaty pósć" ßo ß nowa wjasa a naschi Sserbja sméja składnoscź ßebi ju kaž wschě druhe knihi we wudawarni „Sserb. Nowin" abo potom kupicź, hdyž pośelnikaj k nim pschińdźetaj. Nalětnja skhadźowanka ßerbskeje studowazeje młodosćźe bješche rjanu liczbu studowazych a teź wjele starschich knjesow shromadźika. Knjes theol. Wicźezk ßo jako pschedßyda studowazeje młodosćźe wuwoli. Jednasche ßo wo jubileju naschich skhadźowankow, kotryź ßo lětßa w Khróscźizach ßwjecźi, dokelž ßu Khróscźizy sakoźeńske městno naschich skhadźowankow byłe. Kaž je ßo k dźeßacźlětnemu wobstacźu naschich skhadźowankow almanach wudał, dyrbi ßo saßo tajki almanach wudacź. Wě ßo ma studowaza młodosćź ßama redaktorstwo. K wunwjedźenju teho namjeta ßu ßo jako pomozniźy pschi redigowanju postajili knjes dr. Muka, knjes duchowny Gólcź ß Budyschinka a knjes duchowny Schewczik. Knjes kand. duchownstwa Wicźas skhadźowanku wobsamknu, ßo wutrobnje podźakujo wschitkim cźesćźenym hosćźom. Dopołdnja w 11 h. měsjesche w lischcźej jamje narodopitźny wotrjad ßwoje pośedźenje. Jeho pschedßyda knjes dr. Muka da rosprawu wo skutkowanju wotrjada. Knjes rěcźnik Parcźewski pschednoschesche wo ludliczenju w Pruskej, kak ßu ßo we wschelakich stronach Sserbja sapißacź dali, wo kotrychž ßaneje powjesćźe nimamy. Knjes dr. Muka pschednoschesche wo mjenach, kotreź ßu wot rěkow wotkożiłe. Hnydom po tym měsjesche rěcźespytny wotrjad, w kotrymž teź knjes dr. Muka pschitomnych ß pschednoschkom wo składbje atd. swjeßeli. Popołdnju w 3 h. skhadźowasche ßo nascha Macźiza pola Gudźig. Knjes pschedßyda can. Luscźanski powita pschitomnych a knjes scholasticus Skala poda powschitkownu rosprawu skutkowanja nascheje Macźiźy. Knjes pokladnik Mörba po datej rosprawje ßwoje sastojnstwo staroby dla skoźi a hdyž bješche ßo jemu sa jeho ßwěrne dołholětne skutkowanje cźeßny diplom pschepodał, ßo jako nowy pokladnik Cźecź wuwoli. Knjes wuczeř Sommer poda rosprawu wo knihisskładźe. Sajimawa bješche rosprawa sarjadnika Macźicźneho domu knjesa rěcźnika Zyża, kotraž nam nasche zyłe wobstejnoscźe jaßnje a dokładnje wukoźi a nam sjewi, so je nasch dom w pośledniem lěcźe 3402 hr. cźistego wunoschka wunjeßł. Knjes Fiedler měsjesche rosprawu wo knihowni a ßo to nusne žadanje wupraji, so by ßo katalog nascheje knihownje cźischcźał, so bychmy wjedźeli, schto w naschej Macźicźnej knihowni mamy. Knjes kantor Jordan rosprawjesche wo delnjołużiśkim wotrjedźe, kotryž je keź ß bohatym žołnowanjom skutkował. Knjes kapłan Andrizki měsjesche hnujazu rosprawu wo belletristiśkim wrjedźe. Stóucźnu rosprawu poda knjes wuczeř Sa[illegible] hudźbnym wubjerku, kotryž ßebi wożebitu knihowny spitźy žadasche. Dalschu rosprawu ważneho pośedźenja podamy.

(Pr[illegible]

— Kaž je snate, ßo ß lětom 1900 nowy bo[illegible] zykłym němskim khežorstwje sawjedźe. Pisches [illegible] zykłym wótzamym kraju tón ßamy sakoń płacźi [illegible] vormindow sakoń teź wulke połóźenje pschinjeß[illegible] pisches sakoń wot vormindstwa wußwobodźi. w Sakłej hacź dotal to prawo płacźesche, so dy[illegible] postajicź sa manbźelske dźećźi hacź do 21 lět, wumrjeł, teź tehdom, hdyž bješche macź hischcź dźećźi wocźahnycź a samóźenje hladacź, pische sakoń, hdyž nan wumrje, starschiśku móź na je macź žiwa a to samóźe. Duž ßo ß 1. ja[illegible]

vormindſtwow nad mandźelſkimi dźěćimi ſběhnje. Maćeri pak ma ſo wot vormindſkeho ſuda pomocnik poſtajić, hdyž je ſo to wot nana poſtajiło abo wot maćerje namjetowało, abo hdyž ſo to wot vormindſkeho ſuda w dźiwanju na dźěći ſa nuſne pójnaje.

Towaſchne ſpěwy.

Hłóſ: Moje žiwjenje ſy Khryſchćje.

I.

We Jeſuſowym mjenje
Sſo lubje witamy.
S towaſchmy ſo rjenje,
Kiž jeho ſwěrni ſmy.

Wón žiwjenje ma ſa naſ,
A ſbóžnoſć njebjeſu,
Hdyž horjo ſaha na naſ,
Je bliſko ſ pomozu.

Schtóž jemu wſchón ſo doda,
Ma lute wjeſele;
Sa duſchu žana ſchkoda
Sſo jeho njedótknje.

Kiž do njeho ſmy ſchćeni
A we nim woſtali,
Sſmy jeho wumwożeni
Jow a we wěčnoſći.

Duž chzemy ſtajnje khodźić
S nim ruku ſa ruku,
A jemu ſo dać wodźić
Na ſbóžnym pućiku.

O Jeſu, žohnuj ſ hnadu
Naſch ſwjaſk, tón bratrowſki,
A njedaj nam pſchińć k padu
A nihdy k hanibi.

(Němſki: Wie lieblich iſt's ꝛc)

II.

Schtóž chze być ryćeć Khryſtuſa,
Niz jeho pſchećiwnik,
Stup hnydom ſobu do rjada,
Sſo njekomdź wokomik!
Hlaj, kak ſo ſmahuje
Hʼžo khorhoj wjeſele,
Trompety klinća wojeſizy,
Won, won, duž do wójny.

Schtóž k temu kralej pſchiſzaha
A ſ nim do bitwy dźe,
Sſo kabat čeſny ſwobleka,
Tón kabat prawdoſćje,
A kbuk ſbožowny,
Schkit wěry woborny,
Mjećz ſwětky, wótry we ſkowje,
Kiž do duſchow ſo drje.

Duž dha, o drohi wójwoda,
Sſo tebi pſchimokwjam;
Hdźež twoja ruka doſaha,
Tam ſ tobu dobywam.
Mje napjelń ſ luboſću,
A ſ khroblej dowěru.
Wſchě brónje k dobyću mi daj.
Mje ſ nimi wopaſaj!

Žehń ty pak ſobu na wójnu
Sam nicžo njemóžu.
Hdź ruku, ert a wutrobu:
S jenož dobydu.
Bitwje ryćeriſkej,
Ss tebje dobytej,
Spěwam: Viktorija!
Ń. Halleluja!

Tho ſpěwa: Wer will ein Streiter Jeſu ſein?

Kurwjeřch Bjedrich III. nad Pfalzu.

Prawy ſerſchta reformazyje běſche kurwjeřch Bjedrich III., kotryž poknje ſa evangeliſon ſaſtupi. Wón běſche mjes 12 dźěćźimi najſtarſchi hrabje Jana II. Runjež běſche wón k ſwojemu wuwućenju na lathoſkich dworach žiwy, je runje tónle wobkhad wulki ſaćiſchć na jeho ſmyſlenje čźinik, ſo bu jeho wutroba pſchijonna ſa naſchu evangeliſku wěru. Sa naſchu evangeliſku zyrkej bu wón hakle zyle dobyty, jako ſo ſ lutherſkej prynzeſnu Marju-Braniborſkej wożeni. Jako Otto Hendrich bjes dźěći wumrje, wón kurwjeřchſtwo do ſwojeje ruki doſta. W 17 lětnym, ſwonkach měrnym, ale tola wot ſnutſkowniych bědźenjow napjelnjenym knježenju wón ſkładnoſć doſta ſwoje duchowne brónje pokaſać. Najprjedy drje njechaſche ſo ſa žanu ſtronu wuprajić, ſtónćnje pak dyrbjeſche ſo ſjawnje roſſudźić. Hdyž běſche to roſſudne poſledźenje 14. meje 1566, da ſebi wot ſwojeho ſyna bibliju pſchinjeſć. Wón wupraji, ſo we wězach wěry jeneho Knjeſa pſchipóſnawa, kiž je Knjes wſchitkich Knjeſow, kral wſchitkich kralow; ſo ſo jow jedna wo duſchow ſbóžnoſć, a wo njej nima roſſudźić khěžor, ale jenož Bóh, kotryž je ju poſtajił; hewak chzuſche ſo dowěrić prawdoſći khěžorowej, jeli ſo pak jeho tole dowěrjenje ſjebje, ſo wón teho troſchtuje, ſo je naſch Knjes a ſbóžnik jemu a wſchitkim wěrjazym to ſlubjenje dał, ſo ſo nam, ſchtož my na tym ſwěće jeho dla ſhubimy, w tamnym ſwěće ſtokróć ſaruna. Tute ſkowa čźinjachu tajki móznу ſaćiſchć, ſo kurwjeřch Auguſt Saſſki jemu na ramjo klepaſche a rjekny: „Bjedricho, ty ſy poboźniſchi hač my wſchitzy", — a dale Khorla Badenſki rjekny: „Schto maćje pſchećźiwo temule hiſchćje? Wón je poboźniſchi hač my wſchitzy." Tón dźeń jemu pſchinjeſe njeſwjadnivu čźaſnu krónu. Tajki ſo wón też wopokaſa, hdyž ſo jeho ſmjerć bliżeſ ꝛc. Poſlednjeny pſches Boźe ſkowo wuſny wón 26. okt. 1576 we wěrje do ſwojeho wumožnika ſ tym ſkowom: „Knježe, po twojej woli."

Njchidź nikoho!

Dwaj pſchekupzaj w jenym měſeće běſchtaj dołhi čźaſ w hórkim hidźenju hromadźe žiwaj. Wonaj žaneje ſkładnoſćje njeſkomdźiſchtaj, ſebi ſchkodu nacźinić. Stónćnje ſwědomnje teho jeneho wotućźi a wón pójna, ſo dyrbi ſo hórke njepſchećeſtwo wotſtronić. Duž ſo wón prózowaſche, ſo by ſebi ſ njepſchećela pſchećela ſćinił. Wón by teho dla huſto ludźi, kotſiž bychu k njemu po něſchto pſchiſchli, ſ tym prajenjom, ſo je ta wěž pola ſwojeho njepſchećela lepſcha a čźerſtwiſcha doſtać, k temu pójkał. Tute ſadźerźenje wutrobu teho druheho móznje ſapſchimny. Wón běſche tak hnuty, ſo ſo wón jedyn dźeń ſhraba a k ſwojemu dotalnemu njepſchećelej dźěſche a ſo ſ nim wujedna.

Něſchto k roſpominanju.

Mudry wſchitko njepraji, ſchtož měni, a ludak wſchitko njeměni, kaž praji.

* * *

Schtóž njeje nawukył poſłuchać a ſłužić, njemóže roſkaſować a knježić.

* * *

Měj luboſć a čźiń ſchtož ty chzeſch (Auguſtinus).

* * *

Pćećźel w nuſy, pſchećźel w ſmjerći a pſchećźel ſady khribjeta, ſu tſi ſylne moſty.

* * *

Podarmo je polo dźěłane, hdyž ſłóncźko ſwěćko a čźopłotu njedźerži.

Dalſche dobrowólne dary ſa wbohe armeniſke ſyroty:

S Bukećźanſkeje woſady

Pſches knjeſa fararja Kubizu	97 hr.	— np.
Wot ſchtyrjoch njenjenowanych ſ K.	18 =	— =
Dodawk wot paćeriſkich dźěći w Budyſchinku .	— =	50 =
Hromadźe:	115 hr.	50 np.

W mjenje wbohich ſyrotow praji wutrobny dźak

Gółć, redaktor.

Redaktor: ſarař Gółć w Budyſchinku. Čźiſchć a naklad Smolerjej knihićźiſchćećerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čižło 16.
16. haprleje.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łapjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Smolerjez knihiczišcheźerni w Budyschinje a ſu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

Misericordias Domini.

Jan. 10, 14.

„Ja ſym tón dobry paſtyŕ, a ſnaju ſwoje wowzy, a wone mje ſnaja."

„Mi ſy ty njeſnaty!" takle huſto něchtó nikomu rjekuje, hdyž jeho tón tamny, kiž je do nuſy pschischoł, wo něschto proſy. Tak dołho, kaž ſo czi na ſwěcze derje dźe, ſo maſch tu wſcheho doſcź, tak dołho ſy wjele druhim derje ſnaty a maſch tu wjele dobrych pſcheczelow. Ale pócźuje tebje nuſa tyſchicź, tehdy wſchelakich ludźi doma njenadeńdźeſch, hdyž ſechzeſch ſ nimi poręczecź a jich wo něschto proſyecź. Takle czi woni czinja, — tebje woni lubo nimaja, ale to, ſchtož je twoje. Tak dołho, kaž czi wſcho k ſwożu dźe, dźerża ſo woni k tebi. Wjadnje pak czi twoje ſwože, ſwjadnje czi ſ nim wſcha jich luboſcź a dobra myſł. Pſcheczeljo w nuſy ſu na ſwěcze żadni ludźo.

Naſch luby ſwóżnik pak wſchě ſwoje wowzy derje ſnaje a ma je wſchitke lubo. Njedyrbjał też paſtyŕ ſwoje wowzy ſnacź, pata ſwoje kurjatka, nawożenja ſwoju njewjeſtu? Haj, ſawěrnje, wón mje ſnaje, ja ſym jemu ſnaty. Njeſtara ſo ſwět wo mnje, — wón mój ſwóżnik, ſebi ſe mnu próżu a ſtaroſcź czini. Nan a macź mje wopuſchczitaj, ale tón Knjeſ mje k ſebi woſmje. To ſebi nikomu wurěcźecź njedam, ſo by wón tajkile pſcheczíwo nam njebył.

Wón ſam, Boží Syn, chze mój paſtyŕ bycź, duž ſo jemu wſchón podam a ſo dam wot njeho wjeſcź, dokelž wěm, ſo mje tón na prawu ſelenu paſtwu powjedźe, mje k czerſtwej wodźe dowjedźe, a ſo mje woſchewi ſe ſwojim lubym ſłowom, mje ſakita pſchede wſchej ſchkodu a mje wobarnuje pſched ſym njepſcheczelom. Kaž wowczeŕ ſwojemu ſtadłu do prědka ſtupa, a jeho ſtadło poßluſchne ſa nim czehnje, tak chzu też ja ſpochi na teho hladacź, kiž mi do prědka dźe ſe ſwojim lubym miłym paſtyŕiſkim kijom. Wón mje ſnaje, wě, ſchto ſebi moja duſcha żada, a po czim ſo jej ſtyſchcze, wě, kajku ſrudobu mam na wutrobje, a pſchińdźe mje wuſpokojicź, wě, kajki ſym ſłaby a bjeſ njeho wopuſchczeny. A kajku luboſcź mi wón ſtajnje wopokaże! Ssobu ſa mnje je ſo wón dał na kiźiž pſchibicź, a ſa mnje je wón tam horka w ſwojim njebjeſkim raju měſto pſchihotował, na kotrež chze mje junu k ſebi donwoj dowjeſcź, hdyž ſměju tónle mój ſeniſki czaſ wotběžany a pſchětraty. — Derje nam, ſo mamy tu tajkeho Knjeſa ſa ſwojeho paſtyrja!

Ty, naſch luby paſtyrjo, Knježe Jeſu, wottamkí ſam naſchej wuſchi, ſo móhli ſtajnje ſłyſchecź, kak ty naß wokaſch. Wubudź w naß wſchěch twoju luboſcź, ſo chzyli ſ wjeſelom na twój wabjozy a napominaťiki, troſchtowazy a powuczazy hłóß poßluchacź. Spožcź, ſo chzyli ſtajnje ſa tobu khodźicź, pſchi tebi woſtacź a ſo wot tebje njehnucź, dońź naß njejßy dowjedł do wěcźneho źiwjenja.

Hamjeń.

Jesuš Khrystuš pšched žudom.

(Pokračowanje.)

Pohladajmy najprjedy na sazpiwanje, kotrež je Jesuš žnjal se strony Farisejsſkich!

Jesuš je stajnje njesprózniwje žadał, so njeby žo pobožnosćj měrika po dołhej modlitwje s wjele žłowami, ale po jednorej modlitwje sprawneje wutroby; niž po wjele a wulkich woporach, kotrež do templa donješesch, a niž po tym, so žo wscheho dźěla sdźeržišch, hdyž sabbath pschiindźe, ale po woporu wutroby, kotryž žo dawa njebjeſkemu Wótzej; s teho nastawa pomoz pytaza a wodawaza lubosć pschecziwo bratram; niž po poſczenju cźěła, kotrež cźasto wospjetujesch, ale po krutosćj dusche pschecziwo wschěm sym lóschtam cźěła a dusche. By-li žo stało, so by lud tule jeniczky wěrnu pobožnosć sa prawu a wěrnu spósnał, dha by žo s dobom nahladnosć wschěch tych minyła, kotsiž tehdy žwojeje swonkowneje pobožnosćze dla duchowne wjednistwo luda w rukomaj dźerżachu. Kajše hidźenje běsche Jesuš je žwojim žadanjom, so ma žo pobožnosć na hłubschi sakozk sakozicź, pscheczíwo žeby sbudźił, spósnajesch s teho, so žo runje tak w Jerusalemje po Jan. 5, kaž w Galilejsſkej po Mat. 12 myšł, so ma žo Jesuš stónzowacź, k prěnjemu rajej tehdy wupraji, hdyž běsche Jesuš na sabbath khoreho wuhojił, jencho tam, druheho tu.

Druha hłowna pschicźina židowsſkeho hidźenja běsche tale: cźi, kotsiž wótrischo hladachu, spósnachu, tutón Jesuš njecha jenož židowsſku wěru wobnowicź, kaž nehdy sastarsku Eliaš a Jeremiaš běchtaj ju wobnowikoj, ně! wón měri žo na to, so by nowu wožadu sakožił, so bychu wožadni k njemu hladali jako k wěcźnemu kralej, pšches profetow nehdy pschipowjedanemu, kotrehož je Bóh žakbował se žwojim duchom, so by wscha jich lubosć, wscha jich pożłuschnosć jemu pschiškuschała. A woni spósnachu, kak pšches Jesušowe dźiwy dale a bóle mjes ludom cźucźe wozuczowasche, so je Jesuš sawěsćze tónle kral! Farisejsſkim, kotsiž romsſki pschah, romske knježstwo, hidźachu, by wschak tajři Messiaš, kotryž by židowsſki lud do wojowanja pscheczíwo Romjanam dowjedł, wulzy witany był, tola Jesuš njeběsche hacź dotal nicźo sapoczał, schtož by sa to žwědczíko, so cźaze na składnu dźeń lud s romsſkich putow wušwobodźicź, a wot wscheho spoczatka běsche to mało wěry hódne, so budźe khudy Nazarejnſki cźłowjek sa tajři skutk khmany. Rosschěrjesche žo wobnowjenje židowsſkeje wěry, pšches Jesuša sapoczane, a wěra, so je Jesuš Messiaš, nehdy pšches profetow pschipowjedany, mjes ludom dale a bóle, dha dyrbjesche žo nadźija spuschczicź, so budźe žo lud nehdy shromadźomacź pod Messiašowej khorhowju k wušwobodźajej bitwje pscheczíwo Romjanam. A teho dla njebmědźišche Jesuš Klubjeny Messiaš bycź! Tole dwoje běsche sakožk, so Farisejszy Jesuša sacźišnychu.

Pola Saduzejſkich pak běsche žwětna politika. Jenož mało jich bě, kotsiž žo k tejle stronje mějachu, a cźi běchu najwobžebnišchi mjes ludom. Sa Jesušowy cźaš žłuschachu wobžebje cźi se žwójby wyschschich měschnikow k saduzejſkej stronje. Wo wscho, schtož nabožinu nastupowasche, žo Saduzejszy njestarachu, teho dla też njeběchu s woprědka na Jesušowe skutkowanje žaneje kedźby měli. Měschto pšches dwě lěcźe je Jesušowe skutkowanje trało. S prěnich žydom schtwórcźlět žo nam jeniczkt ras powjeda (sćenje Mat. 16), so mějesche Jesuš swadu se Saduzejſkimi, mjes tym, so žo nam wo jenej swadźe po druhej s Farisejſkimi powjeda. Hakle Lazaruššowe wubudźenje, kotrež je žo w pożłednich měsažach Jesušowehjo skutkowanja měko, je po sdacźu tuttych wobžebnych pscheczíwo njemu roshorikło. Po Lazaruššowym sbudźenju mějesche wyšoka rada pożłedźenje, a tehdy žo wo tym, schtož běsche žo stało, jenož s politiſkich saměrow žudźesche. Woni prajachu (sćenj. Jan 11, 48): „Wožtajimy-li jeho tak, dha budźa wschitzy do njeho wěricź: duž Romſzy pschiindu, a wosmu nam nasch kraj a ludźi.“ Cźi, kotsiž tak rěcźachu, mějachu sa to, so žo bórsy wěra do Jesuša, jako do Messiaša, rosschěrí, a so budźe potom Jesuš žam abo tola lud, do njeho wěrjazy, sběžk sćucźicź, a ńnž wscheho budźe, so jim Romſzy też pożłedni sbytk žamostatnosće, pożłedni sbytk židowsſkeje mozy wosmu, kotraž běsche wobžebnym wostała. Teho dla wjedźesche tón žamy Kaiphaš, kotryž nětko, hdyž Jesuš pšched jeho žudom steji, tak mudrje a s rosžudźenjom pożnupuje, hižo tehdy wobsamknjenje pschetłóčicź, so ma Jesuš wumrjecź, so je lěpje, so jedyn cźłowjek wumrje sa lud, dyžli so by zyły lud sahinył. Potajkim: žwětna mudrosć žadasche jeho žmjercź. Nětko je žo jenož hischcźe wo to jednało: hdy a kak ma žo Jesuš k žmjercźi dowjesćz. „Wot teho žameho dnja sradźowachu woni, kak bychu jeho morili“, powjeda žo nam w sćj. žwj. Jana 11, 53. Możno wschak je, so mějachu cźile wobžebni ludźo sawěsćze sa to, so běchu pscheżwědczeni, so budźe końz wscheho hidźenja sběžk. Też to je możno, so njeběsche Kaiphaššowe žłowo: „Wón je Boha hanik“; sludane, ale so běsche to jeho krute měnjenje a pscheżwědczenje, hdyž běsche jemu wuwjasany Jesuš na jeho praschenje, hacž je wón Khrystuš, Ssyn wužnoży khwalenehjo Boha, tamne mózne a wulkotne wotmolwjenje dał. Też to je możno, so je wotmolwjenje: wón je žmjercźe hódny, s pscheżwědczeneje wutroby wuschło. Swjatyj Pětr praji po japoschť. skutkach 3, 17 žyle jaźnje: „Ja wěm, so sćje wy Jesuša s njewědomosćzu morili, jako też waschi wyschschi.“ Podobnje praji też Pawoł w 1. lisćze Kor. 2, 7. 8: „My rěcźimy wo tej potajnej pschikrytej mudrosćzi Božej, kotruž Bóh je prjedy wustajił pšched tym žwětom, k naschej kraźnosćzi, kotruž žadyn mjes tymi wyschschimi tutehjo žwěta njeje pósnał. Pschetož hdy bychu woni tu žamu pósnali, njebychu woni teho Knjeza teje kraźnosćze tkchižowali.“

S tutym žo na žane waschnje Jesušowe žłowo njesběhnje: „Kiž je mje tebi podał, ma wjetjchi hrěch.“ Hrěch židow běsche tón, so běchu pak, kaž Saduzejszy, a mjes nimi wobžebje wyschschi měschnizy, pšche wobžebni, so žo wo nicźo njestarachu, schtož nabožinu nastupasche, so žo jenož na žwětne měrjachu a teho dla na wulkeho profetu, dźiwy cźinjazeho, njeředźbowachu, abo so běchu, jako Farisejszy, žamopraviı, a pšches sdacźe, so žu pobožni ludźo, pschenaducźi, so bychu žwjatu wěrnosć, s Jesušoweho erta husto wušłyschanu, sa prawu pósnali. Tele hrěchi žu žo nad nimi najprjedy s tym wjecźili, so Saduzejszy, Jesušowu duchownu sprawnosć njespósnajo, na wocźakowany sběžk žebi myšlachu, a wobej stronje, Farisejszy a Saduzejszy, Jesušowe wobkruczenje, so je wón Ssyn Boži, sa hanjenje Boha mějeschtej.

Sa naš tschescźijanow natwari žo wěra, so žu wschě Jesušowe wuprajenja wo nim žama wěrnosć, wobžebje na jeho sbudźenje s rowa; tónle dopokas je wschak Jesušowym pscheczíwnikam hischcźe pobrachował. Tola hdy bychu sa žłowo a žiwjenje tuteho profety bjese wscheho runjecźa wotewrjene wócźło a wotewrjene wucho měli, a hdy bychu potom towarśtwo s nim pytali, dha bychu spodźiwanje pschewinyli dla jeho žłowa: „wot teho cźaža žo stanje, so budźecźe wy widźecź cźłowjeka Ssyna žedźo na prawizy teje mozy, a hdyž wón pschiindźe w mróczelach tych njebješ“, njebychu žo s najnjeńscha do měnjenja sabłudźili, so je tutón žwjatu cźłowjek, kotryž Boha hani a žwoje dźiwy s djabołkej pomozu dokonja. Temule prěnjemu hłostanju, w sabłepjenju napołożenym, žłědowasche khětsje druhe a tsecźe. Druhe běsche žakostna kźa, kotruž běchu nusowani pšched bohotom wuprajicź, so je Jesuš cźłowjek, kotryž lud na sběžkarśtwo pscheczíwo khěžorej honi. Nětkoſi, wobžebje ludźo, kotsiž njeběchu dotal Jesuša kedźbu měli, mějachu žnano sa to a běchu pscheżwědczeni, so Jesušej stónczinje, njech chže abo njech nochze, žadyn druhi wupucź njewostanje, khiba sběžk směrił, możesche jenož cźłowjek prajicź, kotremuž běsche jaźnje wědomne, so s tym njewěrnosć rěcźi.

(Stónczenje pschichodnje.)

Ty dyrbisch žwjaty dźeń žwjecźicź.

W naschim cźažu, w kotrymž žo Bohu žel husto doscź tale pschikasnja Boža pschestupuje, je wěsćze wužitne, hdyž žo tale kaźnja sažo naschemu ludej na wutrobu połoži. Jedyn duchowny je pšched krótkim tule wažnu wěz w rjanej narěcźi wułożił, kotruž lubym cźitarjam ke khutnemu rospominanju podamy:

„Nasch lud je khory, khory w cźělnym a duchownym,“ tak wobkruczeja to pscheczeljo naschehjo zykłehjo luda, kotsiž jeho žiwjenje snaja. Praschamy-li pak žo dale, schto naschemu ludej je a kak hoja žo jemu pomhacź, potom žo nahladdy dźěła. W jenym nastupanju pak žu sažo te wschelake wotmolwjenja na te praschenje pšches jene, haj wone wjedu k jenej wěrnosćzi, so je hrěch ludźi skazenje. To pkacźi tak derje wo naschim ludu w zyłym, kaž wo łóžbym jenotliwym stawje wobžebje. Hdyž pak je hrěch, kotryž je ludźi skazenje, potom je też jenoj jene lěkarśtwo sa nasch lud we wulkim a sa jenotliwych i luda wobžebje, a to je tschiž na Golgatha. Hdyž dyrbi pola naš lěpje bycź, potom dyrbi žo nasch lud k temu tschižowanemu wróćicź.

Wón je lěkar a lěkarśtwo w jenej wobžebje. Hdže pak nama-

kamy tole lěkarstwo? Kóždy kschesćijan to wě, w Božim domje a w Božim ſkowje dyrbimy jo pytać. Pytaja pak pola naš wschitzy w ſwojej bibliji a poßłuchaja woni na ſynki ſwonow? Abo prajimy něhdźe my tež druhdy, ſo k temu khwile nimamy? To je prósdna wurěcź, ſ kotrejž njewobstejimy. Ty masch khwile ſa Boži dom a ſa Boże ſkowo, jeno ſo ſebi ju hjerjesch. A ſo by ty ſa Boha khwile měł, k temu je Bóh ſwjaty dźeń postajił.

Schto myßlisch ſebi wo njedźeli, czeji dźeń wón je a kajki dźeń wón je? Dźeń teho Knjesa, tak jón zyrkej wot sastarsteho czaßa mjenuje. A derje nam, hdyž my jón jako dźeń teho Knjesa Jesußa ſwjećimy, a jón Knjesowej ſłužbje ſwjećimy! Potom jo ſami na ſebi nashońmy: Wón je bójsći, ſwjaty, sbóżny dźeń. Wón je bójsći dźeń, hdyž ſebi my na jeho wustajenje pomyßlimy, ſwjaty dźeń w dźiwanju na jeho ſadanje, a sbóżny dźeń psches ßlubjenje, kotrež wěrjazym dawa. Dźerżisch ty tak njedźeli? Tak chze to Bóh, tak dyrbisch ty to, tak je to tebi ſ wužitkom. To praji tebi Boże ſłowo:

„Ty dyrbisch ſwjaty dźeń ſwjećićź."

1. Bóh to chze. Praschejmy ſo, kotra wot tych ſwjatych dźeßacź kasnjow je najstarscha, a po kajkim porćaßu ta najprěńscha, potom móżemy prajićź: Tsećja kasnja. Na spočatku nascheje biblije po powjesćji wo ſtworjenju ſwěta dźě rěka: Bóh wotpočżowasche na ßedmym dnju wot wschitkich ſwojich ſkutkow, kiž běsche czinił, a požohnowa tón ßedmy dźeń a ſwjećesche jón. Hižo teho dla je kasnja: „Ty dyrbisch ſwjaty dźeń ſwjećićź" ſa naš woßebje wažna.

My kschesćijenjo pak ſwjećimy njedźelu jako dźeń horjestacźa teho Knjesa Jesußa. A ſwjaty duch, kiž bu něhdźe tež njedźelu ſ njebjeß wulaty, dyrbi a chze naš wučżićź a nam pomhać, kak my njedźelu prawje ſwjećimy, ſo by ſa naš dźeń hnady a żohnowanja był. Schtož ma ſemja wot ſłónza, woßebje w naléćźu, pytnjemy. Schtož je ſłónczko ſa dźeń, to dyrbi njedźela bycź ſa tydźeń. A schtož je ſłónczko ſa ſemju, to dyrbi Jesuß Khrystuß, to hnadne ſłónczko, bycź tež ſa naschu wutrobu a żiwjenje. Chzesch-li to na ſebi nashonicź, potom ſwjećź ſwjaty dźeń.

Bóh to chze. Wón je ßam ſwjaty dźeń wustajił, je jón dźeń wotpočżowanja cźinił psches ſwoje ſłowo a pschikład a jón postajił dźeń hnady ſa cźłowjekow, dźeń ſwoja też ſa tebje. Wopomń jeho ſłowo: „Ty dyrbisch ſwjaty dźeń ſwjećićź!" a ſwjećź też na tym dnju wot twojeho dźěła, ſwjećź tón dźeń temu Knjesej ſa ſwjedźeń. To leži w ſłowje „ſwjaty dźeń."

Dyrbjał-li pak schtó myßlićź, ſo je Bóh ßabbat jenož ſa israelſki lud postajił, ſo ta kasnja naš kschesćijanow niczo wjazy njenastupa, tón njech ſebi na to pomyßli, ſo ßyn Boži, wěczne ſłowo, prawe ſwětło hižo pschi ſtworjenju ſwěta pódla běsche, haj ſo je wschitko psches njeho a k njemu ſtworjene. Wón njech ſebi na to pomyßli, kak je tón Knjes Jesuß ßam tu pschikasnju dźerżał a kak je wón prawe dopjelnjenje sakonja kaž też prawe ſwjećenje ßabbata wučżił. (Pschir. Matth. 24, 20).

My dźě wěmy, kak wón ßam praji: „Wy ſebi njedyrbićźe pomyßlićź, ſo ßym pschischchoł sakoń a profetow sanićźićź. Ja njejßym pschischchoł sanićźićź, ale dopjelnićź." Wón wučži, ſo też najmnjenśche wot sakonja ſo njedyrbi sanićźićź hacź na dźeń jeho sapopschindźenja. Wón wam poručži: „Wučżćże jich dźerżećź wschitko, schtož ßym ja wam pschikasał." Haj, wón praji: „Hdyž mje lubujećże, dźerżćże moje kasnje." A wón ßam je ſo po ſwojim horjestacźu wospjet runje njedźelu ſwojim wučżownikam ſjewił.

Něto, kajke ſwjećenje njedźele je po Božej woli a w myßli teho Knjesa Jesußa? Wotpočżowacź dyrbimy wot ſwojeho dźěła a ſwjećićź dyrbimy tón dźeń jako ßabbat Boži. Schtóž pak dźeń teho Knjesa wotßwjećuje, teho Boża ruka khosta. Haj, Bóh ßam mjenuje ßabbat ſnamjo mjes ſobu a ſwojim ludom. Na ſwjećenju ßabbata ſu něhdy israelſki lud pósnali mjes pohanami, na ßabbatu pósnajesch dźenßa hischćże Boži lud. A kóždy ßamotliwy, kiž dźeń teho Knjesa wotßwjećuje, dźěli ſo wot Boha, wusamknje ſo wot Božeho luda a pschinjeße ſo wo żohnowanje, kotrež je Bóh tym ſłubił, kotźiž na ßabbacźe po ſwojej wutrobje njecźinja, ale cźinja, schtož ſo Bohu ſpodoba.

Schto pak ſo Bohu ſpodoba? Wón chze, ſo my żaneho dźěła njecźinimy, ale naschu wutrobu k njemu posběhnjemy. Rad ſo praji, ſkutki nusy ſu njedźelu dowolene; ale kak wopak ſo tole ſłowo nakożuje. Wopomń, ſkutk nusy njeje tón, kotryž ſo tebi we wokomikhnjenju nusny sesdanje, ale jenož tón, kotryž je njewotwalnje nusny po Božim ſudźenju t. r. kotryž njemóžesch ani ſobotu wuwjesćź, ani na pondźelu wotſtorczićź. Wo druhich wumyßlenych ſkutkach płaczi: „Njedźelſke dźěło żaneho żohnowanja njepschinjeße" abo to druhe: „Schtož njedźela dobudźe, to pondźela ſkaſy". Pschečżitaj ſebi w twojej bibliji Luk. 14, 5 a praschej ſo: Jedna ſo wo tajke ſkutki nusy pschi wschelakim njedźelſkim dźěle w naschim kraju ludźi? Skutk nusy je jenož tajki ſkutk, hdźež ſo wo to jedna, żiwjenje wuthowacź abo sdźerżećź. My móżemy pak też prajićź: S zyła niz ſkutki nusy, jenož ſkutki lubosćże ſu dowolene, haj pschikasa njedźela. Wone ſo k temu hodźa, schtož je khowna wěz pschi wschěm prawym ſwjećenju njedźele. (Pokračżowanje.)

Towarſchne spěwy.

III.

Original: Jesu, Gnadensonne.

Hłóß: Freiheit, die ich meine.

Jesu, ſłonzo hnady,
Pycha ſa duschu,
Żórko wscheje rady,
Wsmi mje ſa ruku!
Pósnaj ſe ſwilnosćżu
K ſwojom' dźěćżu ſo;
Napjelń ſ wjeßelosćżu
Ach mje ſrudneho!

Wumohł ſy mje ſ hrěcha,
Knjeże, ſ twojej krwju,
Budź něto moja tjěcha
W hrěschnym deschćżiku!
Njech mi rany twoje
Psched wočżomaj ſu,
So mi rany moje
Lóżo ſaźiju!

Twój dha chzu ja wostacź,
Ssamolutzy twój;
Ty dyrbisch mje dostacź:
Daj mi ſawdak ſwój!
Tebi chzu ja ſłużićź
Jow hacź do ſmjercże,
So mohł ſ tobu wužićź
Wěczne żiwjenje.

IV.

Original: Den König ſegne Gott. (Tutón spěw, ani němſki original, ani żadyn ſerbſki pschekożk ſo mi dosćź njelubjesche, duž ſym jón ſ nowa pschekożićź ſpytał.)

Bóh żohnuj nascheho
Krala nam lubeho,
Mikosćżiwoh'!
Pysch jeho ſe ſławu,
Radu wschu wopacżnu
Snicź ſ jeho mudrosćżu:
Ioh' żohnuj Bóh!

Dokhe jom' knjejſtwo daj,
Pokoj a měr ſa kraj,
A wótry mjecź!
Wón prawy ſudnik je,
Móż njeda njepraudźe,
Hidźi krejpschelecże:
Ioh' żohnuj Bóh!

Duž, dobri Sakſojo,
Salubmy jemu ſo
S pobożnosćżu!
Sswěru a jednotu,
Lubosćź tu njehnutu
Sslubmy 'mu ſ wutrobu:
Ioh' żohnuj Bóh!

J. Bartko, w. em.

Wschelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Saňdźeny pjatk je knjes Petrik, kotryž běšche hacź dotal ſ wučerjom w Bórku, jako nowy zyrkwinſki wučeř do Budyſchinka ſacźahnyk. Wożada je jeho na tym dnju wutrobnje powitaka, ſo by jemu wopokaſaka, kak jemu cźopku wutrobu napſchećźiwo njeńe. Popołdnju w 1/4 3 ſestupa ſo ſwjedźeńſki cźah, kotryž chźyſche jemu napſchećźiwo cźahnyć, pſchi ſchuli, hdźež běchu cźełne wrota natwarjene, w kotrychž ſerbſke słowo „witajcźe k nam“ nowego wučerja pſchi ſaſtupje do ſchulſkeho dwora witaſche. Teź nad ſchulſkimi durjemi běšche pſchećźelne powitanſke słowo cźitacź. Durje ſchulſkeje jitwy a wobydlenja běchu ſ pletwami rjenje wupyſchene. S dypkom 1/2 3 ſo powitanſki cźah, w kotrymž ſchulſke a zyrkwinſke prjódſtejeríſtwo, ſchulſke dźěćźi a młodoſćź wohladachmy, do hibanja ſtaji. Wjele wożadnych běšche ſo ſwjedźeńſkemu cźahej pſchiſamkło. Schulſke dźěćźi nawjedowaſche dotalny knjes pomozny wučeř Polak, kiž je ſo jako wučeř do Nješwacźidła pſcheńydlił. Cźah cźehnjeſche po ſtarym puću do Budyſchina wjedźazym hacź ke Kraćećźanſkim mjeſam. Tam pſchijedźe nowy knjes wučeř Petrik, po kotrehož běšche knjes kollator, ökonomſki radźićźel Steiger nad Budyſchinkom ſwój wós póſłał. Hdyž běſche ſ woſa wuſtupił, poſtrowichu jeho najprjedy ſchulſke dźěćźi ſ rjanym poſtrowjeńſkim ſhěrluſchom a na to knjes zyrkwinſki a ſchulſki prjódſtejeř Mjerwa ſ Pſchiwćźiz w mjenje wobeju prjódſtejeríſtwow pſchi mjeſy naſcheje wożady, do kotrejež nękto ſacźehnje, ſ hnutnymi a rjanymi słowami. Knjes Petrik ſo wutrobnje ſa pſchećźelnive poſtrowjenje ſdźakujo wſchitkim prjódſtejećźerjam ruku ſ poſtrowjenju da. Schulſke dźěćźi wuſpěwachu prěnju ſchtucźku ſhěrluſcha: „Jeſu prjedy bźi.“ Na to dźěſche cźah do Budyſchinka, hdźež mějeſche ſo powitanje knjeſa Petrika do jeho noweho domu a ſłutkowanja. Tam běſche teź knjes kollator Steiger pſchiſchoł, ſo by pſchi ſwjatocźnoſćźi pódła był. Wjele wożadnych běſche ſo tam ſeſchło. Hdyž běſche cźah do ſchulſkeho dwora ſacźahnył a ſo tam ſeſtupał, wuſpěwa ſo ſhěrluſchowa ſchtucźka. Knjes ſarař Gólcź mějeſche ſerbſku a němſku rěcź, w kotrejž knjeſa zyrkwinſkeho wučerja do jeho noweho ſłutkowanja w mjenje zykeje wożady wutrobnje witaſche. Knjes Petrik wotmolwi teho runja we woběmaj rěcźomaj ſ hłubokoſacźutymi słowami. Knjes ſchulſki prjódſtejećźer Fricźa pſcheporda w mjenje ſchulſkeho prjódſtejeríſtwa ſerbſke ſpěwaríſke knihe. W mjenje ſchulſkich dźěćźi pſcheporda prěnja holza ſerbſku bibliju a prěni hólz rjany wobras „Jeſuš dobry paſtyř.“ „Njech Bohu dźakujo“ ſpěwachmy na konzu a ſwjedźeńſki cźah ſo roſeńdźe. Schulſke dźěćźi dostachu khoſej a zaktu w ſchuli a ſa ſchulſke a zyrkwinſke prjódſtejeríſtwo, kaž teź ſa wſchitkich wożadnych, kiž chźychu ſo wobdźěćźić, běſche ſo hoſćźina wuhotowała w hoſćźenzu. Wjeſełe cźućźa, kotrež běchu ſo hižo pſchi ſjawnym powitanju ſjewiłe, w hnutnych słowach ſwój wuraz namakachu. Teź ſa naſch „Sserbſki Maćźičny dom“ ſo pſches 5 hr. nahromadźi.

— Redaktorej je ſo wot pomoznego komiteja ſa wbohe armenjſke ſyroty wutrobne dźakne pismo ſa bohate ſaſo w poſłednim cźaſu wot Sserbow nahromadźene dobrowólne dary, dostało. Wożebity dźak praji ſo dobrocźelam ſ Bukećźanſkeje wożady, kotriž ſu tak dobrocźiwje ſwoje dobrowólne dary dawali ſa te wbohe dźěćźatka, kotrež nimaja ſtarſchiſkeho domu, ani nana ani maćź.

— Knjes wučeř Hilbrig, dotal w Nješwacźidle, kotryž je po ſwěrnym wuſłuženju na wumjeńk ſchoł, je jako wuſnamjenjenje Albrechtowy ſchiž dostał, kotryž je ſo jemu wot knjeſa ſchulſkeho radźićźela Schützy w pſchitomnoſćźi knjeſa ſararja ryćźerja Jakuba-Nješwacźidłiſkeho pſchepodał.

K roſpravje wo słowonym poſbędźenju „Maćźizy Sserbſkeje“ hiſchćźe dodamy, ſo ſo nekrologi w ſaňdźenym lećźe ſemrjetych ſławnych Sserbow podachu. Běchu to nekrologi knjeſa can. cap. ſen. Kućźanka, knjeſa rěćźnika juſtizneho radźićźela Móſkata-Kłożopólſkeho a knjeſa ſararja Teſchnarja w Nydej, kotryž ma njeſapomnite ſaſłužby wo dolnjołużićźiſch Sserbow. Swjeſełacze teź bě, ſo ſaſo mnohy jako nowe ſobuſtawy ſaſtupichu. Hdyž ſmy ſaſo na hłownej ſhromadźićźuje naſcheje Maćźizy pohyli a ſebi wutroby ſahorili, chźemy pak nękto teź w źiwjenju wonkach mjeſ ludom ſo wopokaſacź jako horliwi Sserbja — jako źiwe ſobuſtawy naſcheje „Maćźizy Sserbſkeje.“

— 23. haprleje ſwjećźi naſch lubowany kral Albert Saſkſi ſwój 71łětny narodny dźeń. K jeho jubilejej w ſaňdźenym lećźe je knjes ſarař Gólcź jubilejſki ſpiž wudał, w kotrymž ſo jeho ſohnowane źiwjenje a kralowanje wopiſuje a w kotrymž ſo teź wożebje na jeho wulku pſchikhilnoſćź k naſchemu ſerbſkemu ludej pokaſuje. Tale ważna knižka njemóžeſche w ſaňdźenym lećźe do wſchećźi ſerbſkich domow dla krótkeho cźaſa pſchińćź. Dokelž pak wećźe najwjazy ſakſkim Sserbam na tym leźi, ſo bychu ſerbſki źiwjenjopiſ naſcheho krala měli, my tón ſpiž lubym Sserbam k narodnemu dnjej krala Alberta poſkićźujemy. Tón rjany ſpiž ſ wjele kraſnymi wobrazami je dostacź ſa 3 np. pola knjeſa Ssmolerja kaž teź k narodnemu dnjej we wſchitkich pſchedawarńjach „Sserbſkich Nowin.“

— Wot lěta 1900 maja naſchi wučerjo zyke lěto we wojeríſtwje ſłużićź. Hacź do teho cźaſa mějachu jenož 20 njedźel, prěnje lěto 10, druhe 6 a tſećze 4 njedźele ſłużićź. To budźe wučeríſke powokanje khětro dróżſche cźinićź a cźećźo budźa khudſchi ſtarſchi ſwojich ſynow na ſeminar póſłacź. Njejaňnoſćź je hacź dotal wo tym była, ſchto budźe ſ tymi wučerjemi, kotźiž ſu w lětomaj 1898 a 1899 na měrje pohyli a buchu wróćźo piſani, hacź dyrbja, hdyž 1900 ſ nowa na měru du, nětko zyke lěto ſłużićź. Pſched krótkim je wukaſnja miniſterſwa wuſchła, kotraž tule njejaňnoſćź wujaňnja. W tymaj lětomaj wróćźo piſani njetrjebaja, hdyž ſo teź w nowym lětſtoletu wuſběhnu, zyke lěto ſłużićź, ale po ſtarych poſtajenjach źwoje 20 njedźel ſłuża.

Maćźerna luboſćź.

Jako ſo w Kaliforniſkej pytanje ſa ſkotom ſapocźa, wopuſchćźi młody muž źwoju mandźelſku a źwojeho małeho źynka a ſhwataſche do tamneje krajiny; wón ſłubi, ſo budźe, jeli ſo ſo jemu derje póńdźe, piſacź a pjenjeſy póſłacź, ſo byſchtaj wonaj ſa nim pſchiſchłoj. Źona cźakaſche a cźakaſche, ale ani liſt ani pjenjeſy njepſchińdźechu; pſchetož jemu ſo tak njećźinjeſche, kaž běſche źebi w źwojej łacźnoſćźi ſa pjenjeſami nadźak. Skónćźnje pak to źadanje póńdźe. Źona źebi w New-Yorku jěſdnu khartu kupi a pućźowanje na łódźi naſtupi.

Duźy po puću naſta na doho wokanza: Woheń, woheń! Wodu plumpachu a do wohnja ſłukachu, ale pſchi wſchěm prózowanju ſo dale roſchćźerjeſche. Na łódźi běſche pólrowy ſkład; hdyž budźiſche woheń tam dóſchoł, njebudźiſche mohł źadyn cźłowjek źiwy wostacź. Cźołmy ſo do wody puſchćźichu, najſźylniſchi ſ khwatkom do nich ſkocźichu a cźołmy běchu hnydom polne; nękotſi pak dyrbjachu pokni ſadwělowanja na łódźi wostacź, mjeſ nimi teź macź ſe ſwojim źynkom. Jedyn cźołm po druhim wotjedźe; jako ſo poſledni hibaſche, wokaſche wona ſ wutrobu kamazym hłoſom: „Měćźe tola źmilnoſćź ſo mnu a ſ mojim dźěćźom!“ „Něwěrno“, běſche wotmolwjenje. Wona pak dale proſcheſche. Duź poſběźe ſo hłóſ: „Ssnano móhli tola ſo ſwaźićź.“ „Nć, nć“, druſy wołachu. „Jenu wożobu móhli ſkónćźnje hiſchćźe ſobu wſacź“, prajachu druſy. „Derje, jedyn móźe pſchińćź, ale jenož jedyn.“

Maćź ſwoje dźěćźo k wutrobje cźiſchćźeſche, jo wokoſcha, potom jo dele da a praji:

„Mój źynu, hdyž ty k twojemu nanej pſchińdźeſch, rjekń jemu, ſo źym ja ſa tebje wumrjeka.“ Cźołm ſo wotwjeły, bóriy po tym łódź roſbuchny a ſwěrna maćźerna wutroba wjazy njeſłapaſche. Tajka wutrobna, ſo woprowaza luboſćź, kotraž je hotowa źiwjenje woſtajićź, — to je to, ſchtož ſwět dźeńſniſchi dźeń trjeba.

Něſchto k roſpominanju.

Dobry pſchećźel ſprawnje měni, iſty towarſch do hele wjedźe.

* * *

Ske towarſtwo dobre waſchnja ſkaſy.

Dalſche dobrowólne dary ſa wbohe armenjſke źyroty:

Sserbſka paćźerſta holza K. na Źidowje	3 hr.
S Hodźijſkeje wożady pſches knjeſa ſararja Kſchiźana:	
Ss. ſ Praſkowa	3 „
Kubiź ſ H. Hunjowa	3 „
Winkler ſ H.	2 „
Hoſćźo na Hübnarjowym kwažu w Bolborzach	7 „
Holan ſ Cźerwjenych Rośliź	1 „
Hromadźe:	19 hr.

W mjenje wobohich źyrotow praji wutrobny dźak

Gólcź, redaktor.

Samolwity redaktor: ſarař Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchćź a naklad Ssmolerjej knihićźiſchćźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 17.
23. haprleje.

Łětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ße kóždu ßobotu w Sßmolerjej knihiczißchczeńni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Jubilate.
1. Kor. 2, 12.

My njejßmy teho ducha teho ßwěta dostali, ale teho Ducha, kiž je ſ Boha.

Schtóž nutska w ßwojej wutrobje žaneho ßwjateho Ducha nima, tajki njemóže na nihdy pschińcź k ßwojemu ßbóžnikej a rjez: „Tebje ma mja sa ßwojeho knjesa." Ale schtóž je kschczeny, a schtóž k Božemu blidej khodźi, ße na Božim ßłowje doma cźuje a w Božim domje natwarja a ße k Bohu modli, tajki se wschěm tym ßwjateho Ducha do ße nuts dostanje, a tónle ßwjaty Duch cźłowjeřej praji: „Knjes Jesuß je ßobu twój sbóžnik, też ßobu sa tebje bu wón kschižowany, je ßobu sa tebje ſ rowa horjestanył a je ßobu sa tebje do wěcźnoscźe źiwy. Do tuteho sbóžnika pak ty wěź!"

Jeniczki Boži duch je prawy wěrny duch, kiž cźi ſ wěrnej prawdu wschitko jaßnje dorjeknje, cźe ßenje nihdy njesłebje a cźi na niczim tradacź njeda.

Tón hakle cźi Bože ßłowo prawje jaßnje wułoži, so mohł jo ty prawje ßrosymicź, tón cźi twoje hrěchi wotkryje a cźi je wschitke pschepokaźe, tón w tebi źadanje po wěcźnym sbożu a wumóženju wubudźi a staji cźe pod kschiž twojeho sbóžnika, sapokaźe cźe na njeho se ßwojim porßtom a praji: „Hlaj, tón je to Bože jehnjo, kotrež wschón twój hrěch ßobu na ße wosmje a jón ßobu sa wschón ßwět njeße."

Sßwjaty Duch a njewěriwego ßwětowy duch staj mjes ßobu jara wschelakej. Tón duch, kajkiž ma njewěriwy ßwět, a kajkiž na ßwěcźi kuješi, tón spochi wjele wězy wot ße cźini, nima pak w ßebi źanu źiwu móz; tón ma wjele ßłowow, póbla pak mało ſkutkow, wjele ſwonkowneho błyschcźa, póbla pak mało ſnutskowneje pychi a rjanoscźe, njemóže nikoho ani rosßwětlicź, aniewożiwicź. — Ale Boži, ßwjaty Duch, tón hakle je sa naß sa wschěch prawy troschtar, wuczeř, ryczeř, ßwědczeř. Tón nam ßwoje kraßne dary nadari, nam wscho wujaßni, naß cźěri, so chźyli ße k Bohu modlicź, so móhli ßwjecźi jako dźěcźi Boże po ßwěcźe khodźicź. Jeniczki tajki, kiž je ßam źiwy, a kiž ma w ßebi źiwu móz, móže tajke źiwjenje a tajku źiwu móz do naß sapłodźicź. S Bohom Wótßom a ſ Bohom Sßynom je ßwjaty Duch wot wscheje wěcźnoscźe źiwy. Wón je ſ Bohom wschón ßwět ßobu ßestworił a nasche wumoženje ſ nim ßobu dokonjał. Jako Bóh ßwět ßtworjesche, mějesche ßwjaty Duch ßwoje dźěło ßobu pschi tutym ſkutku. W naschim druhim artiklu pak wschitźy wuſnajemy: „Nasch sbóžnik bu podjaty wot ßwjateho Ducha." Jako bu nasch Knjes w Jordanu wukschcźeny, pschińdźe ßwjaty Duch ſ njebeßß dele na njeho a sawoſta pschi nim. A dokelž bě nasch sbóžnik ßwjateho Ducha wscheho dostał, bu wón ſ tym nasch prawy jeniczki sbóžnik, žałhowany proſeta, wyschschi měschnik a kral. Schtóž je wón sa naß, sa nasche wumoženje dokonjał, je wón wschitko ſ tuteho ßwjateho Ducha mozu dokonjał.

Kajke dźěło pak ßwjaty Duch nad nami ßamymi dokonja? Hlej, wón naß wußwecźi ſ tym, so naß k naschemu sbóžnikej dowjedźe, jeho w naß pschekraßni, ſ naß khudych

hrěschnikow „Bože dźěćći" sćini, naš wušwjećći, so byli čiste žudobja, a naš pschewróćći, so byli Bohu sa bydło a sa njeho žwjate temple, w kajkichž mohł wón pschebywać.

Pschińdź k nam do naschich wutrobow, žwjaty Ducho, wučěř s naš, schtož je cźělne a njecziste, so móhł Bóh w naš bydlić. Nawuć naš, so pósnajemy, kak miły Bóh pscheczíwo nam je, a so móhł kóždy žwój hrěch pósnać. Sahoj, schtož je sranjene; troschtuj, schtož je srudźene; posylń, schtóž je słaby, sdźerž, schtož je žylne a wostań pschi naš, hdyž dyrbimy se žwěta wunić, so móhli s tobu wěčnje žiwi wostać. Hamjeń.

Jesuš Khrystuš pched žudom.

(Stónčenje.)

Tsećje khostanje je, so žo stónčnje ponurja do wokanźy: „Nimamy žaneho krala, khiba khěžora", a „jeho krej pschińdź na naische dźěćći!" Nó, to je žo stało. Wasch Jerusalem žu roslamali, wasch wótzny kraj žu sapuśćili, waš žu lěstłotetki dołho druhe ludy rosteptali, hischćje dźenža scźe rospróscheny, roszychnowany narod!

Tola nadeńdźe žo tale žamoprawa nadutosć a tamne sbože a sbóžnosć we žwětnych kubłach jenož pched 1800 lětami, jenož mjes tehdomnischim Božim ludom? Njenadeńdźetej žo wobej też mjes dźenžnischim Božim ludom, mjes khcheśćijanami? Njedyrbimy teho dla wusnać, so je Bože khostanje, tehdy israelskemu ludej napołożene, też naš podeschło? A njepósnajemy j teho, so to, schtož je Jesuš jenož nękotre dny do žwojeho wušudźenja wuprajił po scź. žwj. Jana 12, 31: „Nětk dźe žudźenje na tón žwět", je žo wopravdźe stało? Sswět je Bóh žudźił, hdyž je žebi wón swažił, Jesuša Khrystuša pched žwój žud žadać.

Dyrbimy stónčnje hischćje słowo prajić wo tym, kotryž je žo psches tamny žud do žmjerćje sažudźił a kotrehož tola jako jenićkeho praweho nadeńdźemy, dha je to tole: Chžećje-li žwjatu nadobnosć Jesuša Khrystuša, dźenža pched žud dowjedźeneho, žyle spósnać, dha njeźmećje niž jenož jeho prawdosć napscheczíwo stajićj njepravdźe jeho žudnikow, ale Jesušowe skutki pschirunać se skutkami jeho wučonnikow. Njerećju tu wo pscheradniku Judaschu. Ale hižo w Gethsemane, jako Jesuš snutskownje pschewojowa, schtož je potom swonkownje pschebědźił, žu jeho tamni jěednaćo wopuśćićli, a to, hacž runjež běśche wón tammych tjích, kotsiž běchu s nich najwyschschji skhodźenk postupili, wožebje prožnk: „Wostańćže tudy a wachujćže se mnu." Hdyž Jesuša sajachu, dha drje je Pětr žwój mjecž wučahnył, žwój mjecž se želeła, tola žyle pscheczíwo Jesušowej woli. A hdyž běśche Jesuš sajaty a wuwjasany, dha žu wschitzy roscźěkali, Pětr je Jesuša sapreł, a wschitzy žu mjelczeli. Tak je žo też nad najkhmańschimi tehdy wušudźenje stało, so woni khmani njejžu. Jesuš mějesche žo wupokajacź jako jenićki khmany a dobry, wón dyrbjesche žwoje dobryće žam dobyć. Sso wě, tehdy njeběchu wučonnizy hischćje Ducha dostali. Hakle po tym, so běśche Jesuš wumrjeł a powyschscheny, móžachu žwjatki pschińć. Tola nękotre lěta po žwjatkach wuhladamy Schćěpana, nękotre lětdźesatki po žwjatkach Pawoła pched tejšamej wyšokej radźe, pched kotrejž běśche něhdy Jesuš stejał. Prózy je hódne to, schtož Jap. skutki w 7. a 23. stawje wo staćju tuteju mužow pched žudom powjedaja, pschirunacź s Jesušowym staćjom pched žudom. Njekaj wěry, napjelnjenaj s duchom, tajkaj stejitaj tu Schćěpan a Pawoł, wyžozy posběhnjenaj, pched žwojimi žudnikami, kotsiž běchu jenož człowjekojo tutoho cźělneho žwěta; tola Jesušowu žwjatu nadobnosć, kiž je žo sjewiła w jeho žkowach a w jeho mjelczenju, njemóžetaj wonaj dozpićć. Hischćje ras mějesche žo wobkruććićj wěrnosć žkowa, něhdy wot Jana schćeźenika rěćźaneho (scź. žwj. Jana 3, 31): „Schtóž wot semje je, tón je wot semje, a rěćći wot semje: schtóž s njebeśe pschińdźe, tón je na wschitkich."

Podał A. Sommer.

Ty dyrbisch žwjaty dźeń žwjećićć.

(Pokračowanje.)

2. Ty to dyrbisch. Wschitke žwěło na semi wot horkach pschińdźe. Bóh je žórło naschého žwěła; któnzo je nóscher sesnskeho žwěła. Jene któnczko je, kiž žo s njebeśe dele žwećći a wschitkim ludźom žwećći. To jene któnczko rosžwětluje, shrěwa a žiwu cźini zyłu semju. Podobnje je s njedźelu. Wot Boha w njebeśach wona žwoje žwěło dostawa a człowjekam na semi jo pschinjeśe. Prawe žwjećenje njedźele człowjeka horje pokazuje a dźe žebi horkach po Bože žohnowanje.

A to my wschitzy trjebamy. My wěmy, so wot Božeho žohnowanja wschitko wotwiśuje. Nó, duž pytajmy Bože žohnowanje! Pschede wschěm na dnju teho Knjesa nóžemy, a w domje teho Knjesa dyrbimy je pytać. A wschak trjebamy žwjaty dźeń sa cźěło, duschu a ducha. Njedźela pomha a wućći naš naschého ducha k Bohu posběhowacź we wěrje a modlitwje, sa naschu duschu měr namakać we Jesušu, w tym wěrnym śerśchcźe, a sa naische cźěło woćerśtwjenje dostać, kotrehož potrjeba.

Franzowski lud je w cźasu revoluźnje śpytał žwjaty dźeń wotstronićć, ale bórły je pósnał, so człowjek na stajne bjes wotpocźowanskeho dnja wobstać njemóže a njedźelu sažo sawjedź. Ludźo, kiž to s nasłonjenja snaja, praja, so ludźo, kiž njedźelu njeśwjećća, žo do cźaža śestarja a bywaju k dźěłu njekhmani. Chžemy žo hakle žami psches žwoju schkodu mudri sćinićć abo njechamy žo radscho psches žuju schkodu sakhować dać a s historije nawukńućć? Ta pak naš wućći, so my njedźelu trjebamy. A Bóh praji: „Ty dyrbisch žwjaty dźeń žwjećićć!" To žkowćko „ty" horkach steji a praji: Schtožkuliž sy pched ludźimi a mjes ludźimi, tebje ta kasnja twojeho Boha nastupa. Njestaraj žo wo to, schtož ma Bóh druhim prajićć, to tebje nićo njestara; pośłuchaj na to, schtož chže Bóh tebi na wutrobu połožićć. Ty dyrbisch: Tón Bóh, kiž je tebje stworił a wumohł a chže tebi k sbóžnosći wupomhać, ma tebi něschto prajićć; daj žebi wot njeho prajićć, daj žebi wěrnosć prajićć.

Sswjaty dźeń dyrbisch žwjećićć; ale prasches žnano žo ty, kotry žwjaty dźeń? Hacź je dźeń žwjaty dźeń, to nima jenotliwy khcheśćijan rosžudźićć, to je sesnska a zyrkwinska wyschnosć wojtajtka, to praji tebi Bóh psches porjady zyrkwje, ke kotrejž ty pschińbłuschesch a jow płacźi Matth. 16, 19. Ty pak dyrbisch žwjaty dźeń žwjećićć, t. r. niž jenož tu a tam jenotliwy žwjaty dźeń, hdyž žo to tebi cźuje hodźi, ale kóždy žwjaty dźeń, kotryž pschińdźe.

A kedźbuj dale na to, kelko dyrbisch wot žwjateho dnja žwjećićć. Bóh tebi njepraji, so dyrbisch tu hodźinu žwjećićć, hdyž žo Boža žłužba dźerźi, wón njerećći jenož wot pok žwjateho dnja, žnano wot njedźele dopołońja, ale wón praji: „ty dyrbisch žabbat žwjećićć!" To tola nićo druhe njerěła hacź: Zyły žwjaty dźeń dyrbisch žwjećićć. Njesabudź, so njedźelu popołońju a wjeczor też hischćeš k žwjatemu dnjej žłuschetaj a praschej žo, hacź ty pschezo zyły žwjaty dźeń žwjećićć. Ale ty žnano prajisch, ja tola njemóžu zyłu njedźelu w zyrkwi pschebycź. Nć, to ty też njetrjebaćć. Ale žwjećićć móžesch a dyrbisch ty zyły žwjaty dźeń a žwjećićć njerěła nićo druhe hacź: Ty dyrbisch žwjaty dźeń wot sesnskeho nałożenja wodźćićć a k žłužbje Bożej postajićć, jón temu Knjesej pośwjećićć. To ty tehdom cźinisch, hdyž ty žo twojeho wschědneho dźěła wostajisch a žwoju wutrobu k Bohu posběhujesch, hdyž žo wobdźěliśch na sjawnej Božej žłužbje a w Božim domje s nutrnosćju žo modlisch a spěwasch a pośłuchnaćh, hdyž žo žwětnych rospróschenjow hladasch a hrěchej cźěłasch kaž jědojtemu hadej a hdyž ty temu Knjesej žłužisch s zykej wutrobu, jemu žłužićć w žwojim domje, haj w zyłym žwojim žiwjenju. Na tajtu Božu žłužbu dźiwa Pawoł, hdyž wón pische: „Dajcźe temu ćłowu Khrystušowemu bohacźe mjes wami bydlićć, we wschej mudrosći roswuććźe a napominajćźe žo s psalmami a s khwalobnymi a duchownymi khěrluschemi, temu Knjesej luboźnje śpěwajo we waschej wutrobje a wschitko, schtož wy cźinićće se žkowami a se skutkami, to cźinićće wschitko w mjenje teho Knjesa Jesuša, a dźakujćće žo Bohu a temu Wótzej psches njeho."

Sswjećći pak žo pola naš njedźela tak? Abo njedyrbimy prajićć: Wotžwjećenje njedźele je jena s tych pschićźinow, cźehož dla naschemu ludej to žohnowanje pobrachuje. Kelko njedźelskeho dźěła, kelko sažpiwanja Božeje žłužby, haj, kelko hrěchej žłuženje namakasch w naschim ludu! W sakskich jaitwach je wscho dźěłanje sa msdu njedźelu sakasane.

Hdy by žo tola to też druhdźe wobkedźbowało! Runje psches to by jich wjele wjazy khwile namakało, Božu žłužbu wopytać. Hdyž pak njedźelu swoju do Božeho doma wołaja, kak žebi nękotry myžli a praji, so pschińć njemóže. Ale wón s tym jenož žam žebje a druhich sjebje. Hdy by chzyk prawny bycź, dyrbjał prajićć, so njecha ke mschi hićć.

Schto pak ꝗo ſ tym dozpije? Dźi do jaſtwow a praſchej ꝗo, na kotrym dniu je ꝗo najwjazy ſkóſćꝓw ſtało, a ty budźeſch namakacź, njeſtónćnje wjele hrěcha a hanibу a ſchtraſy, njeſtónćnje wjele nješboża w cźělnym a duchownym wižu někak ſ wotſwjećenjom njedźele hromadźe. Haj tak daloko je pſchiſchło; na dniu teho Knjeſa ꝗo najwjazy duſchow temu Knjeſej ſhubi. Tak pak bycź njedyrbi. Duž njechamy jenož ſkorźicź; ſ tym ꝗo niczo njepolěpſchuje. Proſchmy wjele bóle ſa naſch lud a dźěłajmy, kóždy na ſwojim měſće, ſo by lěpje bylo. A ſ tym ſapoczmy ſami na ſebi. Polěpſchujmy ſo, potom budźe lěpje.

(Stónćenje.)

Khěrluſch na pucz.

Mój abba, wótcze njebjeſki,
Ja chzu ꝗo na pucz podacź
A tebi, ſchtoż mam na myžli,
Wſcho poruczićź a dodacź.
Duž wjedź mje ſ twojej prawizu,
So wuſwolam a nadeńdu,
Schtoż k mojom' ſhožu ſłużi.

„Pój ꝗobu, luby ſhóžniko“,
Tež moja duſcha proſzy,
Njech by ꝗo derje radźiło,
Schtoż wona w myžlach noſzy:
Do ruki twojej' mudroſćze,
Kiž derje wſchitko wuwjedźe,
Ja bojaſny ꝗo podam.

„Sšym pſchi tebi, duž njeboj ꝗo!“
Mój ſhóžnik ke mni praji.
Wſmi na pucz, duſcha, ꝗkowo to,
Kiž twoju bojoſcź ſtaji.
Njech ſakhadźeja wichory,
Wón ſ tobu je na łódźiczy.
Wón njeda ji ꝗo nuricź.

Ja lehnu ꝗo na wutrobu
Cźi, knježe mózny, ꝗwěrny;
Sswět powal ꝗo — ja ſ tobu du
A ſawoſtawam měrny;
Ja kſchiž a horjo pſchekročam
A „halleluja“ ſanoſcham,
Hdyž chze ꝗo ꝗwětej ſeznycź.

Budź, domo mój, dha w Bože mje
A wy tež wſchitzy lubi:
Mój duſche pſcheczel ꝗobu dźe,
Sswój ſchkit a troſcht mi ꝗlubi;
S nim ꝗwětło mam we cźěmnoſćži,
Mje wo dnjo ꝗłónzo njeſpari,
Mój pucz ꝗo derje ſkónći.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— We Wulkim Dažinje je ꝗo pondźelu tydźenja nowa ſchula poſwjećiła. To bješche wjeſkeły dźeń ſa zyłu ſchulſku wožadu. Dołhe łěta běchu ꝗo hižo na to wjeſkeliłi. Něſko bješche to pſchećze dopjelnjene: Woni móžachu ꝗwoju nowu ſchulu, k kotrejž bješche ꝗo 11. měrza m. l. ſałožkny kamjeń położił a na kotrejež twar je ꝗo něhdźe 32000 hriwnow naložiło, rjenje natwarjenu poſwjećićź. Popoldnju w 2 hodź. ſhromadźicha ꝗo dźěćži w ꝗwjedźeńſkej draſcze ſe ſtarſchimi a pſchećzelemi ſchule pſched ſtarej ſchulu, hdźež ꝗo poſběhowaza ꝗwjatoćnoſćź ſ wuſpěwanjom khěrluſcha: „Jedn twjerdy hród je naſch Bóh ꝗam“ pod pſchewodom hudźby ſapocza. Na to poſtrowi pſchedźyda ſchulſkeho prjódſtejeřſtwa, knjeſ ryćerkubleř Schuſter nad Wulkim Dažinom ſhromadźiſmu, wožebje ſaſtupjerjow kralowſkeje inſpekźije, knjeſa wyſchnjećźineho aßeßora ſ Kirchbach a knjeſa wokrjeżneho ſchulſkeho inſpektora Bacha ſ Lubija. Potom wjeſche knjes wučer Haaſer hnujazu řěć, w kotrejž ꝗo roſžohnowaſche ſe ſtarej ſchulu, kotraž je tak dołhe łěta ſa jich wjele měſto bohateho žohnowanja była. Dźěćži wuſpěwachu na łónzu ariju a na to hibſche ꝗo cźah k nowemu ſchulſkemu twarjenju. Po wuſpěwanju khěrluſcha pſchepoda knjes twarſki miſchtr John ſ Lubija, kiž bješche nowu ſchulu natwarił, ſ krótkimi ꝗkowami pokaſujo na twar ſchule, kotryž je ꝗo bješ wſcheho njeſboža dokonjał, ſe ſhožopſchećžom pſchedźyndźe ſchulſkeho prjódſtejeřſtwa kluč k nowemu ſchulſkemu domej, kotryž jón tež ſe ꝗkowami wutrobneho ſhožopſchećža knjeſej wučerjej Haaſerjej da, kotryž w Božim mjenje durje wottamkny, ſ kotrymiž něſko do noweho twara wjeſkele ſaſtupichu. W nowej, rumnej a derje wuhotowanej ſchulſkej jiſwi ꝗo wonkach ſaſpěwany khěrluſch doſpěwa. Poßwjećeńſku řěcź dźerźeſche knjes wokrjeżny ſchulſki inſpektar Bach po ꝗkowje ꝗwjateho pißma 2. Mójſ. 3, 5: „Njeſtupaj ꝗem, wuſuj twoje cźrije ſ twojeju nohow, pſchetož to měſto, na kotrymž ſtejiſch, je ꝗwjata ſemja.“ Wón te ꝗkowa rjenje wukłoži na ſchulu, dźěćži, wučerja a ſchulſku wožadu. Na to měješche knjes diakonus Voigt jako lokalny ſchulſki inſpektor modlitwu a na to krótku ꝗerbſku řěcź. W njej wón wupraji: „Sserbja wulki dźěł Dažinſkeje ſchulſkeje gmjeny wučźinja a ꝗu ꝗwěru pomhali tutón kraßny dom natwaricź a teho dla ſ radoſćźu tutón dźeń ꝗwjećźa. Ssamßny wužitk, kotryž Němzy, tež woni wot tuteho twarjenja maju; ale pornjo někotrym druhim ꝗerbſkim wožadam woni něſchto do prědka maju, mjenujży, ſo mjes wſchelakimi druhimi wožebićze to jene žohnowanje je ſe ſtareho do noweho domu ꝗobućźanyko, ſo ꝗerbſkeho wučerja maju, ſo luba maćźerna řěcź dźěćźom Bože ꝗkowo do wutroby pſchinjeße.“ Na to pſchinjeße knjes farař lic. Rencź pſchećźa zyłeje wožady na ſakožku teho ꝗkowa: „Tón Knjes požohnuj naſch wonkhód a nutſkhód.“ Wón řěcźeſche w ꝗerbſkej a něnſkej řěcźi. Prěni w ſchuli pſchepoda w mjenje ſchulſtich dźěćźi nowu pychu ſa nowu ſchulſku jiſwu, wobras naſcheho khěźora, kiž něſko ſ wobraſom naſcheho krala ſchulu pyſchi. S wuſpěwanjom: „Njech Bohu dźakuje“ ꝗo ꝗwjatoćnoſćź ſkónćźi. Dźěćźi cźehnjechu hiſchćże junkróćź do ſtareje ſchule, hdźež ꝗo jim cźěłne woſchcźewjenje poſticźi. Něſchto poſdźiſcho ſeidźe ꝗo ꝗwjedźeńſta hoſćźina w Rengereź hoſćźenźu, pſchi kotrejž knjes farař lic. Rencź pokaſujo na roſwiwanje Saſkeje, wožebje ſaſkich ſchulow, ꝗławu na naſcheho droheho krala Alberta wunjeßy, kotraž hrimotazy wotkłóß mjes ſhromadźenymi namaka a do wuſpěwanja „Krala Bóh požohnuj“ wuſtlincźa. Wſchelake rjane řěcźe ꝗo dźerźachu. Sšławy ꝗo wunjeßechu knjeſej twarſkemu miſchtrej, ſchulſkej wožadźe, ſchulſkemu prjódſtejeřſtwu a wožebje jeho pſchedźyndźe knjeſej ryćerkubleřjej Schuſterej, na knjeſow duchownych a knjeſa wučźerja, na prjedawſcheho knjeſa lokalneho ſchulſkeho inſpektora, knjeſa kapłana Domaſchku-Hodźiſkeho a na prjedawſcheho, wo Dažinſku ſchulu derje ſaßłużeneho wučerja knjeſa Mittaſcha, kiž je něſko w Budyſchinje. Bóh chzył hnadnje ſpožćźićź, ſo bychu ꝗo te wutrobne pſchećza, kotreż buchu tón dźeń nad ſchulu wuprajene, bohacźe dopjelnike!

— 13. haprleje měješche ꝗo rjany ꝗwjedźeń w Drażdźanach. Runje 50 łět bješche ꝗo minyło wot teho dnja, ſo buchu Düppelſke naßypy wot ſaſkſkeho wójſka dobyte. Tehdom bješche ꝗo prynz Albert, naſch nětćźiſchi kral, ſmužićźe prěni kročź w bitwje wobdźěłił. Duž bješche wón tež k 50łětnemu wopomnjećźu wojakam ſ tamneho cźaßa rjany ꝗwjedźeń wuhotował. Cźi vetoranojo, kotſiž běchu tehdom ꝗobu wojowali a ſ ꝗobom cźi ꝗwěrni, kotſiž běchu w lěćźe 1849 pomhali Drażdźanſki ſběžź podłóćźićź, móžachu pſched krala Alberta ſtupićź. Wón ꝗo ſ tymi ſtarymi wojakami pſchećźelnje roſrěćźowaſche. Potom bješche jim hoſćźinu wuhotował, na kotraž ꝗam pſchińdźe. To budźa ſa naſchich ſeſchćźiwjenych ꝗynow naſcheho luda, kiž ꝗu pſched 50łětami ꝗwěru a ſmužićźe na zuſej ſemi wojowali, njeſapomnite hodźiny.

— Towaſtwowe dny ſnutſkowneho miżionſtwa mějachu ꝗo minjemy tydźeń w Drażdźanach. Prěnje ważne wuradźenje měješche ſjednoćźenje evangeliſko-lutherſkich mużſkich a młodźenźowych towaſtwow. Knjes duchowny ſ Teubern pſchednoſcheſche: Pomoz ev.-lutherſkich mużſkich towaſtwow k wocźehnjenju žiwych wožadow. Wjećźor w 6 h. měješche ꝗo Boża kłużba w evangelſkej dwóſkej zyrkwi, w kotrejž knjes duchowny Helbig wo Jan. 12, 20. 25. prědowaſche.

— Krajne towaſtwo ſnutſkowneho miżionſtwa ſa Saſku je pſched krótkim ꝗwoju łětnu roſprawu wudało. Łětne ſlićźbowanje pokaſuje wo 141,357 hr. dokhodow a 70,555 hr. wudawkow. Swjeßełaze je, ſo ꝗu ꝗo ſa ſnutſkowne miżionſtwo wſchelake wukaſnje cźinike. Schtoż ſkutkowanje naſtupa, bu w Betlehemſkim wuſtawje pola Radeberga 271 dźěćźi ſaſtaranych. We wuſtawje ſa dźěćźi, na padawu khoroſćź cźerpjaze, bješche 55. W ſtatoku ſa ꝗomy bješ domiſny w Tobiaßowym młynje bješche 22, a 42 bu pſchijatych. W diakoniżeſkim wuſtawje bješche łónz 1898 311 diakoniżow, w Lipſćźanſkim 80. W Lipſku ꝗo twar noweho doma ſa-

poczina. Wschitko nam sjewi, so je snutskowne mißionstwo sažo s bohatym žohnowanjom w sańdźenym lěcźe skutkowało.

Pschi wjeczornym swonjenju.

Dźeń mučny k měrej khwata
Se kłónzom wjeczornym,
A cźichosćź knježi žwjata
Po kraju wótzownym.
Bóh dawa wotpočźnjenje,
Po dźěle wokschewjenje.
Schtóž žwěrnje dźěłak je,
Njech wotpočźuje.

Něłk chzu žo podacź k spanju
Po žwěrnym dźěłanju.
Bóh budźe wokacź w ranju
Mje sažo k stawanju.
Po wotpočźinku w nozy
Sźu sćźerstwjene wschě mozy:
Chzu žwěrnje dźěłacź saž'
Sswój zyły cźaž.

Hdyž k wjeczoru žo swoni
Nam něhdy k pošlednjom',
Njech Bóh žo s hnadu kłoni,
Wjedź k měrej njebjesłom'.
Duž, wócźło, k hwěsdam hladaj,
A wutroba, žej žadaj:
Po sewśkej nozy daj
Nam Bóh žwój raj.

H. D.

Pschirunanje.

Něhdźe w jenym morju leži mała, kraźna kupa. Kóždo léto stawa žo, so na jejny brjoh jedyn cźłowjek s morja wustupi, kiž je s druhimi to njesbože měł, so je žo jim łódź na morju rosbiła. Tak bórsy hacź wón na kupu pschiúdźe, žo wot wobydleri najlubosnischo powita, žo derje se wschěm sastara, haj jeho žwojeho krala sćźinja a wschitko, schtož na kupje wobžedźa, je pod jeho wolu date. Wón ma něłk bohatstwa a wscheho dosćź a sapomni, na kajke waschnje je žem pschischoł. Něłko pak je tež na tej žamej kupje schdźiwy mužik žiwy, kiž po nětotrym cźažu k njemu pschistupi, jemu njelcźo do wuschow prajizy: „Ty, twoja kraźnosćź traje jenož jene léto. Hdyž je wono nimo, pschiúdźe nowy kral. Tehdy budźesch s tróna storcźeny, do prósdneje łódźe žadźeny a na tamnu stronu wjesony, na brjoh tamneho twjerdeho kraja. Tam je pusty kraj a njesmějesch tam ani khlěba ani khěže. Ja cźi radźu, so by ty něto hischcźe, hdyž móz wobžedźisch, łódź wuhotował se wschěmi łuklami, kotreź tudy mamy. Pojedź tam a daj žebi khěžu natwaricź, so móhł žo potom derje měcź, hdyž twoje kralestwo žwój łónz směje."

Ta kupa je nascha semja. Kóždy cźłowjek runa žo tamnemu, kiž s teje rosbiteje łódźe na tu kupu pschiúdźe. Twjerdy kraj je wěcźnosćź. Prósdna łódź je kaschcź, ta polna je wěrjaza nowa wutroba, kiž na tamnu stronu jěhźe, tam žebi dom natwari a žymjo k wěcźnemu žiwjenju wušnyje. Pusty a prósdny je tónle kraj sa łóźdeho, kiž žo prjedy we wěrje tam a žem podał njeje. — Něłotsi wot tamnych kralow sazpichu słowo teho schdźiwza. Woni wostachu w žwojim wjeselu pches zyłe léto. Potom buchu wustorcźeni. Kajke hubjeństwo běšche něłt jich dźěł! Jedyn pak wosta pošłuschny khłobej stareho muža. Sahe w lěcźe hižo sapocźa žebi w tym druhim kraju khěžu twaricź. Wjeseły cźakasche wón na tón cźaž, hdźež dyrbjesche s jeho kralestwom łónz bycź. S wjeselom stupi wón do prósdneje łódźe, s wjeselom na brjoh. Wón měješche nowy wótzny kraj a móžesche tón prjedawschi sapomnicź.

Kotremu chzesch ty podobny bycź? Temu, kiž dyrbjesche potom tradacź abo temu, kiž bě derje sastarany?

Haj s tym, s tym, je to wotmolwjenje, s tym, kiž je pošledy mjenowany. Dha njesćźincźe žebi pschecźelow s njeprawym mamonom, so bychu, hdyž wy tradacźe, waš horje wsali do tych wěcźnych hětow.

Chzesch ty wustrowjeny bycź?

Duchowny Frommel powjeda: Něhdy běch w žławnych kupjelach, so bych wustrowjenje pytał. Tam běšche wjele khorych, starych a młodych; wschitzy bychu rano sahe stawali, so bychu k žórku khwatali, wschitzy bychu pili a žwoju schkleńzu w ruzy žo po lěkarjowej pschikasni wukhodźowali. Nichtó njebu nusowany tak sahe stawacź, nichtó njeby niczo druhe sapocźał, kóždy by jenož na to hladał, so žwoju wodu prawje pije. Žórło žame běšche žrjedźisna, wokoło kotrehož bychu žo wschitzy hibali. Duž žebi pomyšłlach na nasche zyrkwje a klětki, na hromadu tych, kiž tam njekhodźa a na mału liczbu tych, kotrychž nusowacź njetrjebasch. S wotkal rosdźěł? Wotmolwjenje: Cźi ludźo w kupjelach chzychu na kóždy pad wustrowjeni bycź; teho dla k žórku pschikhadźeja; pschetož wschitke druhe spodobnosćźe jich tam cźahnyłe njebychu. Ale to pósnacźe, so na straschnu khorosćź cźerpja, kotraž je, hdyž žo njewuhoji, s wulkimi bolosćźemi a s cźeźkim wumrjecźom, to jich k žórku cźěri. Sa wustrowjenje snutskowneho cźłowjeka je Jesuž Khrystuž jenicźke hojaze žórło a jeho zyrkej je Bethesda, hdźež žo hojaza woda tym podawa, kiž pokutu cźinja.

Něschto k rospominanju.

Praj mi, skim ty wobthadźujesch a ja chzu tebi prajicź, schtó ty žy.

* * *

Schtóž ma lubosćź, je na wscho pschihotowany.

* * *

Khostanje dyrbi bycź kaž žołotej, kiž ma wjazy wolija hacź kiźała.

* * *

Dobre skutki žu prědowanje kschesćźijana, kotreź wón dźerži, niž pschezo s rtom, ale pschezo se žwojim žiwjenjom, se wschěm, schtož wón praji a cźini. Twoje cźinjenje je prědowanje. Prědowanje, kotreź žo s rtom dźerži, je bórsy sabyte, ale schtož žo psches nasche žiwjenje prěduje, njesapomnite wostanje. Niczo bóle žwětej njeprěduje, khiba žwjate žiwjenje; niczo bóle kschesćźijanstwo njewonjecźesćźuje, hacź hdyž žebi napischecźiwo siejitej dobra wucźba a ske žiwjenje, kschesćźijanska wěra a njekschesćźijanske skutki w hrěchach. (Spurgron.)

* * *

Woheń žo s wohenjom njehascha.

* * *

Cźim wjetschi je rjek, cźim prjedy jeho hněw spadnje; cźim sdobnische smyšłlenje, cźim prjedy žo cźłowjek wujedna.

* * *

To je najwjetsche wjecźenje: bórsy sabycź.

* * *

Derje je tež wot njepschecźela wukhycź.

* * *

Nadawk praweje žiwjeńskeje mudrosćźe je to, žebi žamemu wotewrjecź.

* * *

Schtóž chze s pscheńzy tykanzy pjez, dyrbi najprjedy mlěcźe wocźakacź.

* * *

Se žudźenjom njekhwataj, žkysch najprjedy wobej stronje.

* * *

Schtóž chze prawu wěz, porucź ju Bohu temu Knjesej.

* * *

Wodacź a sabycź, je wjecźenje sprawneho muža.

* * *

Schtóž žwojemu njepschecźelej dobre cźini, wopokasuje najsdobnischu myšł.

* * *

Schtož pišasch, to wostanje.

* * *

Njemjetaj stare cźrije prjecź prjedy hacź nimasch nowe.

* * *

Pomaku k móschni, khwatajzy k kłobukej, pomha někotremu młodemu cźłowjekej.

* * *

Ssam dokonjecź, je dobre sełło, ale wone we wschěch sahrodach njerosćźe.

Samolwity redaktor: farař Gółcź w Budyschinku. Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischcźernje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čjsło 18.
30. haprleje.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ju kóždu sobotu w Ssmolerjez knihičjischčerni w Budyschinje a ju tam dostać sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Kantate.

1. Pětra 1, 9.

Kónz waschejе wěry, — duschow sbóžnosćz.

Čerpicz, něschto wutracz, tajkele něschto dyrbi čzłowjek wschědnje ham na sebi shonicz. Wosmu sebi swoje lube swjate pismo do ruki a wěžnu sebi w nim wot spočzatka hacz na kónz wschě strony pschečz a sebi wschěch wobhladacz, wo kotrychž so nam tam powjeda; njenamakam w nim koro nikoho, kiž budźische ženje njetrjebał swój kschiž njesćz. Sswjate žiwjenje a pódla wschelaka srudoba, woboje je s čzłowjekom tak dokho sjenočzene, dońž wón pched tymi hamymi durjemi njesteji, s kotrymiž mohł do wěčznosćze wunćz. Sswjaty Pětr wě nam tež něschto wo tym se swojeho shonjenja powjedźicz. Ale runje tehdy, jako měješche Pětr swój kschiž njesćz, je wón shonił, schto Bóh s tajkim swojim kschižom sechze, a kajki ma čzłowjek se wscheho teho swój wužitk.

Sechzeli macz, so dyrbjało jejne mało dźerčzto k njej khwatajo pschiběžeczz, pokaže jemu wona něschto rjane błyskotate, wojerski wyschschi pak na wójnje swojim wojerskim lubi, so chze jim, jeli mužnje wojuja, so bědźa a dobudźa, čzestne wusnamjenjenje dacz. Runje takle swjaty Pětr nam kschesćzijanam jako wojerjam w naschemu Knjesowej słužbje, lubi, so junu žiwu kronu (to rěka: wěčzne žiwjenje) dostanjemy, kotruž sebi woczakamy, hdyž smějemy wscho swoje čzerpjenje tu na semi pschětrate. Hlej, to je kraźny dar, sa kajkiž mamy so naschemu Knjesej dźakowacz, kajkiž je nam wón se swojim čzerpjenjom a se swojej smjerczu, kaž se swojim horjestanjenjom dobył. Tónle dar a tole rjane kubło nihdy ženje njesańdźe kaž te sěnske kubła wschě do wschitkta; pschetož te tu sa druhich na semi sawostanu, hdyž so ty swoju putnisku drastu wułleczeschi. Sěnske kubła su husto s hrěchom wopluskane, tole kubło pak niz. Wone čzi tež njeswjadnje, kaž rjane sěnske kwětki, a žadyn wichor čzi jo njepolemi, kaž so tu husto někomu sańdźe, kiž je swoju nadźiju na něčzo stajił a swoju wutrobu na něčzo powiźnył, schtož so jemu potom podlemi. Nasche kraźne kubło je sbóžnosćz w njebjesach, tajki měr a pokoj, kajkiž nichtó njesłyhubi, njesachodne wjeźele, kajkež je nam nasch sbóžnik se swojim čzerpjenjom, wumrjeczom, s horjestanjenjom a se swojim zwětwodźenjom wudobył.

Nasch luby wyschschi měschnik pak tole kubło sa naš dotal pschi sebi khowa, se swojim słowom naš napomina, nam ham pokaže, kajay dyrbjeli tu žiwi bycz, naš poźylnja, so móhli we wschej srudobje so hami sapręcz a sylni sawostacz.

Nichtó wojerski žanu krónu njedostanje, khiba so bě so mužnje bědźił a dobył. Najprjedy dyrbi něchtó wumrjecz, potom hakle móže něchtó druhi sa nim herbowacz. We tebi pak dyrbi prěni twój stary hrěschny čzłowjek wschón wumrjecz, potom hakle budźesch ham khmany, swoje wěčzne žiwjenje dostacz. W tamnym měsćze horka na njebju, kiž ma swoje haby, w nim Bóh niczo sapróschene, samasane, njeczjiste nečzerpi, — wscho njeczjiste dyrbi s tebje prjecz

so móhła ßo cźi twoja wěra kaž cźiste słoto ßwěcźicź. Kaž słótnik ßwoje słoto sescźkrje, so by ßebi jo wucźiścźił, takle naß nasch Knjes s płómjenjom ßwojeje ßrudoby a tyjchenja wucźiścźi. Duž wostań cźichi pschi wschěm ßwojim cźerpjenju. Njemóžesch pak skoro wjazy wutracź, pohlehń ßo twojemu sbóżnikej na klin. Tyschi cźe wón hórje a hórje, tehdy dźi a kłapaj ßo wo jeho durje a ty smějesch ßwoje wumożenje. Cźakaj khwilu na njeho. Wón cźe wěscźe póndźe poßylnicź.

Lubi Knjeże, sczin naß swolniwych, so móhli ßwój kschiß sa tobu njescź, a pschi tebi wutracź. Saczěř s naß wschě morkotanje a wschě cźělne napscheczíwjenje. Stup ßo nam pched wocźi s twojej sczerpnoscźu a twojim ßwjatym cźerpjenjom, so móhli wot tebje nawukuycź scźerpliwi wostacź, poßylnjenje dostacź a ßwój měr wobkhowacź.

Ty dyrbisch ßwjaty dźeń ßwjecźicź.

(Pokracźowanje a skóncźenje.)

3. Tebi je to s wužitkom. Wohladuj ßo junkrócź mjes cźłowjekami a praschej ßo: schtó ßu cźi njesbożowni cźłowjekojo? Ty namakasch: Cźi ßu, kotřiž do Jesußa njewěrja a teho dla tež dźeń teho Knjesa sapjwaju. Woni ßu klubje w ßwojich sejnstich wobstaranjach a cźělnych löschtach. Woni ßu njeměrni a njesłpokojni; dokelž ßu bjesbóżni, nimaja ßaneho měra a njenamakaju ßaneho měra. Woni ßo klepemu runaja, kiž ßłónczka njewidźi, kotrež tola wysche njeho steji, tež sa njeho ßo ßwěcźi. Chzemy tež my do tych njeměrnych ludźi ßłuschecź? Nć, ty prajisch. Nó, kajay cźłowjekojo ßu bha sbożowni? Cźi, kiž ßu sbożowni w Bosy psches wěru do Jesußa a ßo teho dla tež spokoja w sejnstich. Pucź k kschesczijanjskej spokojnoscźi pak dawa nam Bóh wobsebje njedźelu pokasacź. Dźi tónle pucź! Swjecźicź dyrbisch ßwjaty dźeń twoje dla. Tebi je to s wužitkom, k twojemu lepschemu to ßłužiţ, hdyž ty ßwjaty dźeń ßwjecźisch.

Kaž Bóh nehdy po schescźdnjowym skutkowanju sworjenja ßwěta ßedmy dźeń wotpočźowasche, dyrbi twoje cźěło tež po wschědnym dźěle tydźenja wotpočźowacź na njedźeli a tak dyrbi ßo twoja duscha wobschewicź njedźelu s Bożeho słowa a psches modlitwu w zyrkwi a w domach. Bože sohnowanje dyrbisch dostacź njedźelu a jo wsacź do pschichodneho tydźenja, ßobu wsacź do twojeho doma a powołanja, ßobu wsacź w twojej wutrobje a sa twoje zyłe sywjenje.

W cźim pak wobstejі sohnowanje Bože, kotrež dyrbimy wosebje njedźelu dostacź? To je sohnowanje sa cźěło, duschu a ducha, po tajkim najprjedy sa nasche cźěło. Prawe ßwjecźenje njedźele słužі naschemu cźěłu k wočźerstwjenju, dawa nam nowu móz a cźini nam nowu radoscź k dźěłu na pschichodny tydźeń. Po ßwjecźenej njedźeli dźěło wjeßele pokracźuje pod Bożim sohnowanjom, so móże ßo prajicź: Sa schěćź dnjow masch wjazy hotowe, hacź sa ßydom, t. r. tón kschesczijan, kiž njedźelu ßwjecźi, dokonja pod Bożim sohnowanjom tež w sejnstich po něcźim wjazy, hacź njewěrjazy, kotryž sa zyłe lěto sadyn ßwjaty dźeń ßwjecźicź njecha.

A to nichtó njepraji, so to móżno njeje. „Hdźež je wola, tam je tež pucź.“ Wulki kubleř praji, so sa 25 lět njeje dał njedźelu dźěłacź a so je w tych 25 lětach runje tak khětře se ßwojimi polnymi dźěłami hotowy był, druhdy hjschcźe lěpje jět hacź jeho ßuboźo, kotřiž njedźelu dźěłachu. Jendźelski lud, kiž njedźeliku pschikasnju krucźisco wobkedźbuje, je pschi tym na sejnstich kubłach bohatschi hacź nasch lud.

Wjele wažnjische pak je to sohnowanje prawego ßwjecźenja njedźele sa naschu duschu a sa nascheho ducha; to je sohnowanje sa cźaß a wěcźnoscź. Schtóž ßwjaty dźeń ßwjecźi, budźe psches to poßylnjeny w ßwojej wěrje a do předka wjedźeny na pucźu k njebeßam. Abo dźyž znano ßo ty dwělujo prascheć, kak tajke sohnowanje s njedźelu swižuje? Hdyž ty njedźelu ke mjchi pschindźesch, jo by ßo na ßwjatym měsće modlił, abo hdyž ßo domach modlisch k ßwojemu Wótzej w njebeßach, cźujesch a wusnajesch ßo jako dźěćo Boże. A psches tole wěrjaze pólnacźe ßo wschitke sejnske njerunoscźe wurunaja. Potom ty wěsch, njech je tež nasche stejnischcźo pched cźowjekami jara wschelake, (a wone dyrbi wschelake bycź po Božej woli), my ßmy wschitzy dźěćźi jeneho Wótza a teho dla bratřja a ßotry njes ßobu, kiž ßo mjes ßobu lubuja a dyrbja sa ßo proßycź.

A hdyž druhy to sabudźa, my chzemy ßo jako Bože dźěćźi wusnacź. Potom my wěmy, jo mamy Wótza horka w njebeßach, kotrehož ßwjate wócźko naß stajnje widźi a wótzowsky nad nami stražuje; khodźmy pched nim, budźmy a wostańmy pobożni w naschim žiwjenju. A modlmy ßo k njemu; tón njebeßki Wótz ma wotewrjene wucho sa kóždeho, kiž ßo s prósywu na njeho wobroćźi, wón ma ßmilnu wutrobu sa kóżde ßwojich dźěćźi. A cźim wjazy mamy sjwjnosćźe w ßwěcźe, pschescźěhami wot druhich cźłowjekow, spytani ßami wot ßwojeho cźěła, schchujo pod naschej khabosćźu a hreschnoscźu, cźim bóle khwataţmy k naschemu njebeßkemu Wótzej we wěrje a modlitwje.

Dźěćźo, kotrež běsche dołho w zuhje žiwe a kotremuž ßo srudnje dźěsche mjes synnymi ludźimi, kak ßo wone wjeßeli, hdyž ßmě domoj pschińcź k nanej a maczeri. Tak dyrbi tež pola dźěćźa Božeho bycź, kotrež ßmě njedźelu do domu ßwojeho njebeßkeho Wótza pschińcź a rěćźecź je ßwojim Bohom, haj ßmě ßwoju zyłu wutrobu pched nim wužywacź w modlitwje. Prawe dźěćźo Bože ßo hałłe njeprascho, hacź dyrbi ßwjaty dźeń ßwjecźicź, hacź dyrbi ke mjchi khodźicź, wone ßo wjeßeli, so ßmě pched Boha pschińcź, wone rady na hłóß ßwojeho njebeßkeho Wótza poßłucha, kotryž w Božim słowje saßłyschi, wone ßame modło pched wobliczo ßwojeho njebeßkeho Wótza pschińdźe, haj wone praji: Ja hewak njemóžu, ja dyrbju bycź w tym, schtož mojeho Wótza je. A tak bywa jemu ßwjaty dźeń sbożowny, haj sbóżny dźeń.

Bjes ßwjecźenja njedźele žane njedźelsłe sohnowanje. „Ty dyrbisch ßwjaty dźeń ßwjecźicź!“ Bóh to chze, ty to dyrbisch, tebi je to s wužitkom.

A kajki ma to wužitk sa wěcźnoscź? Bože dźěćźi ßu herbojo njebeßow. Chzesch-li junu do wěcźnoscźe saćź, dyrbisch najprjedy dźěćźo Boże bycź psches wěru do Jesußa a jako dźěćźo Boże ßo wopokasacź.

A wopomń tež: Sbóżnoscź ßo w ßwjatym pismje ße ßwjatym dnjom pschiruna, hdźež budźa wusweleni a dokonjane wotpočźowacź wot ßwojeho dźěła a temu Knjesej słužicź se spěwanjom a khwalenjom. Schtóž nochze na semi niczo njedźecź wot tajkeho ßwjecźenja njedźele, by ßo mółho temu w njebeßach spodobacź?

Njedźela se ßwojej Božej słužbu w zyrkwi a domach je prjedywopytanje njebeßkow. Wona nam pucź pokasuje k wěcźnej sbóżnoscźi. Duž ßwjecź njedźelu!

Schtom žiwjenja.

We paradisu schtomaj dwaj
Tak porno ßebi stejeschtaj:
Tón preni bě schtom pósnacźa,
Tón druhi drjewo žiwjenja.

Hdyž Hadam na ßmjercź leżesche,
Wón ßynej Setej sabeże:
„Mje hakożka by shojiła,
Wot schtoma teho žiwjenja.“

A jako Set s njej pschiběža,
Hžo ßmjercź bě jaka Hadama.
Tak na row jemu ßadźichu
Tu s dźiwnoh' schtoma hakożku.

Ta pschimny ßo a sroscźe schtom,
Sa ptaki wutkow pod wjerchom;
Wón pscheby cźaßy Habrama,
Tež Mójsaßa a Davida.

Hdyž radźachu sli měschnizy,
So sbóżnik budźe morjeny,
Dha srasły Bože njewjedro,
A schtom tón stary wali ße.

A kschiž sa naschoh' sbóżnika
S toh' drjewa cźěßła wudźěła.
Tak potom sa naß njeßesche
Tón schtom to wěcźne žiwjenje.

Pscheczíwnizy nascheho sbóžnika w nowym testamencze.

Komu bychu woni njesnaczi njebyli Farisejszy, Sadduzejszy, pißmowuczeni? W prawym srohymjenju chzu tudy podacz, schtož nam swjate pißmo wo nich powjeda.

I. Kak su sekty Farisejskich a Sadduzejskich nastale.

Jich spoczatki leža w tamnym czasu, hdež Esra s Persiskeje so do Zidowskeje wróczíwschi Zidowski lud saßy wobnowicz pytasche. Wón swój skutk w lecze 460 do Khrystusowoho naroda sapocza. Pschi tym jemu sadźěwki do pucza stupichu, kajchiž so nadźak njeběsche. Wschitko, na czož běsche lndowe žiwjenje sakozene, běsche do khabkanja pschischko. Sswjate město běsche wupusczene, templ běsche spaleny, lud běsche rosproschenj do zusych krajow, s wotkal so jich wjele do klubjeneho kraja saßo njewróczi, Mała liczba tych, kiž běchu w Kanaanje wostali, bě so s pohanami směschaka. Tak běsche naměschany lud nastak, kiž ani k Zidam ani k pohanam njebkuschesche. Psches žentwy zidowskich mužow s pohanskimi žonami běsche czistosej israelskich dźěczi skazena a zidowski lud bě w strasche, so zyle mjes druhimi shubicz.

To pak chzysche Esra wotwobroczicz. Podpjerany wot wjetschiny luda wón sakoń wuda, so maja so wschitke mandźelstwa s pohanskimi žonami dźělicz. Jich wjele drje, hdyž tež njerad, po tutej pschikasni czinjesche, niz pak wschitzy. Jej napscheczíwo běchu najbóle woßebni mjes ludom, kotrjž běchu zebi s wulkeho dźěla pohanske žony wsali. Wyschschi měschnizy, wodzerjo wójska a wyschschi sastojnizy so wot swojich žonow njedźělichu a dale s pohanskimi swójbami wobkhadźowachu. Tak nasta dźělenje w ludu mjes tymi, kiž Esry pschiwißowachu a mjes tymi, kiž jeho pschikasnje kedźbu njemějachu; prěnschi su spoczatk sarijesjkeje a druhy spoczatk sadduzejskeje sekty.

Poßleńschi móžachu so derje na Mójsaßa powołacz, kiž zeńtwy mjes židami a pohanami njesakaja, tež sa pschikład postajicz Boaßa, Salomona a Ahaba, kiž běchu runje tež pohanske žony měli, tola tež prěcz njemóžachu, so běsche tajke mandźelstwo sa Salomona a Ahaba schkódne bylo. Strach, so móža tajke měschane mandźelstwa ludej se skazenjom byczi, pohnu Esra, pscheczíwo nim wojowacz; tola wón tón wocżakany wuspěch pola wschitkich njedozpi.

Dale widźesche Esra se srudobu, kak běsche sakoń pola zykleho luda do sabycza pschischol; duž pytasche ludej saßo sakoń do wutroby saschczěpicz, pschetož na dopjelnjenju Božeje wole wotpoczowasche sboże a pschichod israelskeho luda.

Teho dla najprójdzy sam pocza sakoń wuknycz, potom pak lud wuczesche wolu teho knjesa sesnacz a s wutrobnym napominanjom jón nawabicz pyta, po woli teho knjesa czinicz. Esra sam bě wschitkim s dobrym pschikkadom. Chzyscheli pak Esra trajazy wuspěch dozpicz, dyrbjesche knihi sakonja hromadźicz a wudacz, so mohł je kóżdy czitacz. Jeho prózowanju mamy so dzakowacz, so mamy dźenża hischcze kanonske knihi stareho testamenta.

Dokelž móżeschę so lóbzy stacz, so po jeho smjerczi sakoń saßo do sabycza pschindźe, shromadźi wuczomnikow wokoło sebje, kotrymž kłubschi srosym sakonja pokasa, a kotrymž na wutrobu swjasa, po jeho smjerczi lud wuczicz.

Tak pißmawuczeni nastachu a Esra běsche mjes nimi prěni.

Tak bu sakoń saßo płód, kiž Israela wot pohanow dźělesche; a strach wjazy njeběsche, so mohł lud samostatnosć shubicz a so s pohanami směschecz. Tež Nehemia krucze na to dźerżesche, so by lud njesměschany wostał; wón teho dla Jerusalem s murju wobda a njedowoli Samaritskim, so směli templ tworicz.

Tak namakamy tudy hižo spoczatki tamneju dweju sektow, hacž runje hischcze so w swojim posdźischim schtalcze njepokasatej.

Rasnischo bu rosdźěl mjes nimaj jako bu po wudobyczu Persiskeje słubjeny kraj dźěl griechiskeho kralestwa. Hižo Aleksander Wulki chzysche waschnje naraňschich ludow s tymi wjeczornych psches jene pschinjesecz, tole sažneho semrjecza, dla to dozpicz njemóżesche. Tola jeho naslědnizy czinjachu po jeho pschikładze. W druhim lětstotku do Khrystusa Kłuzesche Palästina pod Syriku a psches Antiocha Epifana pschindźechu na Zidow srudne czasy. Tutón chzysche židow nucżicz, so waschnja wótzow wostajicz.

Grichisku sdźělanosć a waschnje dyrbjachu židźa pschiwsacz; hdyž jo dobrowólnje njeczinjachu, buchu s mozu k temu nusowani; sabbath njedyrbjesche so wjazy swjeczicz, dźeczi njeßmědźichu so wobrěsowacz a jedźny sakonje njedyrbjachu so dźerżecz. Na město wjerschneho Boha dyrbjachu grichiskeho pschiboha Zeusa sa swojeho Boha pschijecz. Hrubi wojazy psches kraj czahachu a schule wopusczachu, templ wotßwjeczichu, a lud s mozu nusowachu, swinjaze mjaßo jeścz a pschiboham woprowacz. To běchu sa mrějazych židow czeżke czasy, a najsrudnische běsche wyschschi měschnik Meneleus sam kralej radźił, židow s mozu k temu wschemu nucżicz; tak bu wón pscheradnik nad wótzmym krajom a nad Božim sakonjom.

Antiochus s dźěla swój wotpohlad dozpi. Mnosy běchu jemu k woli; runje to pak druhich hacž k najnapjacźischemu napscheczíwjenju pohnu. S twjerdosczu wißachu, njekedźbujo wschitkich sakasnjow, strażnikow a nahladowarjow, na waschnju swojich wótzow. Woni sdźerżachu zebi nabożinsku a narodnu wutrobu a běchu czi, kiž posdźischo pod Makkabejskimi wußwobodźenje słubjeneho kraja wot zuseho knjesstwa a sdźerżenje wěry swojich wótzow dozpichu. Wyschschi měschnizy a wulzy mjes ludom so na tutych wojowanjach njewobdźělachu. Mjes tymi wojowarjemi móżemy pak tež tajkich dwojeje myßle rosdźělicz: jeni wojowachu jenož sa wußwobodźenje wótzneho kraja a wot zuseho knjesstwa, druhy pak sa wußwobodźenje wot zuseho waschnja.

Czi jeni wojowachu po tajkim sa wótzny kraj, czi druhy sa Boži sakoń.

(Pokraczowanje.)

Wuczek a sakit pod swjatym kschižom.

(Powědła stareje wowki.)

Běsche nóz a zlepa czma,
Njebě hwězki, měßaczka.
Hrěschnik djaßej czěkasche —
W stykkach czěßne hanjenje.

Helski łapak s rjehotom
Schumjesche sa hrěschnikom:
„Jachlo hanjej, kaž ty chzesch,
Mi pak nihdy njeczěknjesch!“

K swjatom' kschižej na hórzy
Hrósbny czěkanz doczekny.
Na kolena sleczi tu,
Wobja kschiž sa podnohu.

„Khrysche ze smil so! Pomhaj mi!
Njehladaj mi na hrěchi!
S roskrwawjenej wutrobu
Wróczam so na pokutu!“

S mroka měßaczk wustupi,
Kschižowanoh' wobßwětli.
Hrěschnikej bu, jako by
Sbóżnik hladał mikotny.

Hrosa storha djabola,
S kleczom wón so wróczo da. —
Pokutnik we modlitwi
Kleczesche se zylsami. —

* * *

Sswjaty kschiž pschi roskaczu
Skoji duschu płaczitu,
Sa pokutnych hrěschnikow
Sbóżny wuczek je a skhow.

*

Wschelake s bliska a s daloka.

— Sańdźenu njedźelu je so saßo narodny dźeń krala Alberta po wschej Saksej na wulkotne waschnje k swědźenju teho, kak je horzo lubowany wot swojeho luda, swjecził. Tež nasch lubowany khěžor je sam do Drażdżan pschijěł, so by kralej Albertej swoje wutrobne sdźěpschecza rtnje wuprajił. Nasche wschikich pschecze je: Bóh sdźerž nam hischcze dołhe lěta nascheho droheho krala Alberta.

— W tu khwilu so stara Marina Marczina zyrkej pschi kamjeńtnej haßy w Budyschinje wottorha. Wona njeběsche pycha sa město Budyschin a je dźiw, so su so měschczenjo tak dołhe lěta s tajkej hubjenej zyrkwiczku spokojili. W kuli na wěžinym wjerschku stareje zyrkwje su wschelake wažne powjesce se stareho czasa namakali. My podamy něschto s teho pißma, kotrež je so w lěcze

1839 do kule połožiło. Tehdom běšche wěža tak dodźerżana, so dyrbjesche ju nowa natwaricź. Duž je ju tež kula dele wsaka a po nowotwarje wěže ju tele powjesće do kule połožili, hdźež ju ju něttko namakale. My sjonimy mjes druhim ześćhowaje: „Bjedrich August knježi nad Sakśkej wot 6. junija 1836. Wón je wot ćwojeho luda lubowany a ćześćeny. Hacź runje je jeho prěnje mandźelstwo s Karolinu, arzywójwodku Awstrijśkej bjes dźěćži wostało, hacź je jeho druhe mandźelstwo s Marju Hanu Leopoldinu hacź dotal s dźěćźimi žohnowane njeje, je dalekćěćše kralowśkeho hrodu psches dźěćži jeho bratra, prynza Jana, sawěćźene.“ Hdyž my hišćeje na podawk sa zyły kraj wulźy ważny spominamy, na sakożenje želeźnizy mjes Draždźanami a Lipśkom, kotraž je ju w haprleji wotewrika, wobroćimy ju něttko k naśchemu wótznemu městu Budyśchinej, jo bychmy najważnjśche podawki s teho cząsa, kiž maja sa potomnikow nětajku ważnosć, napiśali. My naspomnimy najprjedy njebožowny podawk, kaž je ju hušćiścho a Bohužel hakle w tych dnjach 29. měrza teho léta wospjetowal, mjenujźy jo je ju pólwernit pśchi Spremi na puću do Wownjowa śapałił, kotryž prjedy k městu łkuśchesche, něttko pak wěśtemu Steinbockej.

6. haprleje 1739 bu s twarom 1720 wotpaleneje lawśkeje wěže sapočźane a 17. augusta śwón horje sćejehnjeny, kotryž 27. oktobra 1740 pśchipokdnju w 12 prěni króćź twonjesche.

W naléćźu 1740 pśchetwori s Wuherśkeje rodźeny měśćźan Nagler pušu hórku pśchi kopornitu do winiźy, natwari khěžu k hośćenźej a wobda też to mineralne žórko pśchi tutej horje s murju. Po žydomlětnej wójnje sapoča hośćenźar Steinberger wot Rheina rodźeny, tu winiźu powjetśchićź a pušte městno k lětnemu sawjeśelenju naprawićź. Wón to Moritzowy hród mjenowaśche. Na tole wón 32,000 toleŕ nakoźi. Jeho śpekulazyja pak ju njeporadźi, dokelź wino w naśchej krajinje jenož poręćko prawje jesrawi a ju ta winiźa jenož jako hośćenź trjeba.

W tym śamym lěćźe buchu rospadanki zyrkwje śwj. Mikkawścha sa pohrjebnisćźo naprawjene.

Wot septembra 1756 bu město Budyśchin wot cześnośćźow wojny dłeśći cząš doma pytane. Husto dyrbjesche jedyn dom 50—100 muži do kwartiry wsać. W lěćźe 1757 dyrbjachu stawy tachantśtwa a měśćźanśka rada 15000 toleŕ Pruśkim płaćźićź, kotriž tej w januarje 1758 wśchitke pjenjesy se śjawnych pokładnižow prjećź wsachu, 28. meje žadachu žebi Awśtrijźy, kiž běchu do města pśchićźahnyli, 14000 toleŕ a jako oktobra sašo pruśke wójśko nutśćejehnjesche, dyrbjesche ju jemu sašo 15000 toleŕ w pjenjesach a 6000 toleŕ w žuknje wupłaćźićź. Bórsy ju wot města sašo 50000 toleŕ žadaśche, kotrež ju pak tak khětśje hromadźe śwjećź njehodźachu. 22. oktobra pak ju wot Pruśkich 1000 toleŕ, 27. septembra 1762 20000 toleŕ a bórsy po tym ju wot města a kraja hromadźe 60000 toleŕ śběhny.

Pśchi wśchitkich tychle wulkich woporach běšche ju Budyśchin w cząsu měra wot léta 1763 hacź k létu 1806 sašo pośbehnył, doniž potom śchłódna wójna léta 1813 njewudyri, hdźež ju 20. a 21. meje 1813 w śwětnej historiji śnata bitwa pola Budyśchina bijesche, kotraž městu nowe wopore a cześćoty pśchinješe.

W tym cząsu bu město też wot wśchelekich wóhnjow doma pytane — a to 3. junija 1760, hdźež ju 49 domow wotpali a potom 3. junija 1763, hdźež ju pol herbśkeje hrjebje a hornćeśka haša wotpali. Śtónćźnje nasta 11. haprleje 1827 popołdnju w 5. hodź. na śwonkownej lawśkej haźy w brózni pśchi běkym konju woheń, psches kotryž bu 195 twarjenjow sanićźenych.

W tu khwilu běchu duchowni pśchi měśćźanśkej zyrkwi:

Knjes Handrij Lubjenśki, primarius;
= Jan Bjedrich Śchołta, sekundarius;
= Korla Bohuwěr Hergang, archidiakonus;
= Khrystian David Seybt, diakonus.

Pśchi herbśkej zyrkwi běchu duchowni:

Knjes Ernst Bohuwěr Jakub, jako sarać a
= Hendrich August Krygar jako diakonus.

Tole podamy s tutych powjesćźow, kotryž wěćźe naśchich cźitarjow sajimaja, hdyž ńebi wróćźo myńła na starodawne cząsa, kotrež ju wam w tych śapiśkach sašo śjewja.

— W khěžorśtwowym śejmje běšche ju namjet śtajił, so by ju židowśke śchachtowanje t. j. rěśanje śkoćźatow po pśchikaźni jenych židowśkich knihow śakaśako, dokelź je žałośna dracźina. Bohu žel ju mało śastupjerjow sa njón wupraji a běšche cźućź, kaž bychu nochźyli židam napiśećźiwo śtupićź. To je wěćźe wobźarowacź, so ju tajki namjet, kiž chźe tola śkoćźo jenož pśched njenuśnym ćźwilowanjom wobarnowacź, njepśchiwoimje wot naśchich ludowych śastupjerjow. Śakśka je w tym dale, pśchetož jow je ludowe śastupjeśćiwo dawno ju śa to wuprajiło, so ju rěśny śłót śchachtowacź njeńźmě, t. r. so ju jemu śchija jenož pścherěśnje a so dyrbi ju śkoćźo pomału śmjercź wukrwawićź.

Tež śmilny Samaritiśki.

Wulkotny je śłutk wśchědneho wojaka s Metza. To běšche pśched něśchto lětami, jako w prósjdnej naśnymje tón wojak po haśach města Metza khodźesche. Duž wuhlada k śtokpej pśchitehnjeneho hólza w rostorhanej draśćeje něhdźe 9 abo 10 lět śtareho, kotryž běšche wot śymy wśchón prośty. Pokny śobuźelnośćźe pośćićźi wbohemu dźećźu śobu hićź; wón chźyśche jeho do cząpkeje jitwy dowjećź a jemu jěćź a picź dacź. Hdyž tam pśchińdźe, wopraścha ju śa wobśtejnośćźemi teho dźećźa a śhoni, so je hižo dokho śyrota a so ju psches prośćeŕśtwo a psches druhe niź cźiśćźe prawe śrědki śejźiwi, wobźebje pak, so wo Bohu a wěrje ani najmjeńśche njewjedźesche.

Duž ju wojak rośśudźi, wopuśchćźenej śyrotźy nan bycź. Wón hośpośu prośćheśche, teho hólza na nóź śkhowacź, na druhi dźeń chźyśche wón rano śašo pśchińćź a ju śa druhim praśćećź. Ale na druhi dźeń njeběśche hólź nihdźe namakacź, wón běšche cźekmył. Wulźy śrudnu běźećźe wojak pśche wśćhe haźy města, so by hólza śašo namakał. Dokho wón podarmo pytaśche a pśchećźo wjetścha bu jeho bolośćź. Na dobo wuhlada małeho cźekńenjenza. „O derje śo mam tebje śašo,“ jemu napiśećźiwo wokaśche, „něttko pak tebje wjazy njepuśćećźu“. A kaž jara ju hólź najprjedy wobaraiche, wón jeho śa ruku wśa a do wuśtawa śa śanjerodźene dźećźi dowjedźe, kotryž běšche hižo lěta dokho njeśkónćźnje wjele dobreho śkutkował. Hdyž tam pśchińdźe, da ju k direktorej wuśtawa dowjećź, jemu wo tym hólzu powjedaśche a jeho wutrobnje prośćeśche, so by jeho pśchijał.

Ale wuśtaw běšche zyle wobźadźeny a k temu, praji direktor, dyrbjesche hólź woźebitu wućźbu měćź, dokelź ju śwojeho zyłeho śanjerodźenja dla k tym druhim pśchidacź njemóźesche. „Nó, dha wośtajćźe jeho tola śnajmjeńścha tu nóź jow; ja wam śłubju jutije śašo pśchińćź, abo —“ wón to njewupraji, pśchetož na dobo běšche wotmyślenje w nim wotućźiło, kotrež chźyśche hišćeźe tón wjećźor do śkutka śtajićź. Direktor po jeho próśćwje cźinjesche. Kak jara pak ju dźiwaśche, jako jemu wojak na druhe ranje 800 frankow pśchepoda s tymi śłowami: „Ja prośćhu waš, te pjenjesy wsać a hólza we wuśtawje śkhowacź. Wśmićźe śmérom pjenjesy, pśchetož ja śym je na śprawne waśchnje dośtał. Pośłuchajćźe, kak śym k nim pśchiśchoł. S dźenźnjśchim dnjom je moja wojeŕśka śłužba ke końźej a ja móžach ju dźenźa do mojeje domińny wróćźićź. Dokelź pak móžu śwobodnje śkutkowacź, śym ju s nowa śa wojeŕśku śłužbu pśchiśtajećź dał, so bych s tymi pśchiśtajenśkimi pjenjesami wocźehnjenje a wućźbu teje śyroty śapłaćźićź móhł.“ — Direktor s wjeźełośćźu śyłśy płakaśche, hdyž wo śmilnośćźi tuteho wojaka śłyśchesche.

Něśchto k rospominanju.

Śśedźićśch derje, dha śedź twjerdźe. Stare śedźa śu pśchezo najlěpśche.

* * *

Bojośćź je jenož tehdom dobra, hdyž ty śe cźinićśch.

* * *

Śchtóž śo śchkrěćźkow boji, njemóźe kowaŕ bycź.

* * *

Śmužitośćź w tym njewobśteji, śo ty śłepy śtrach pśchewidźićśch, ale śo widźazy pśchewinjeśćh.

* * *

Bohatśtwo cźini rośdźěl na śwěćźe, ale niź pod śchižom Khrystuśowym.

Dalićśe dobrowólne dary śa wbohe armenićśe śyroty:

M. K. s B. . . . . 3 hr.

W mjenje wbohich śyrotow praji wutrobny dźak

Góleź, redaktor.

Samolwity redaktor: sarać Góleź w Budyśchinku. Cźiśćećź a naklad Śmolerjeź knihićźiśchćźećnje w Budyśchinje.

Pomhaj Bóh!

Čižsko 19.
7. meje.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju. ze kóżdu zobotu w Ssmolerjej knihicżiischczerni w Budyschinje a zu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

Rogate.

Luk. 11, 9.

Proschcze a wam budze date.

Schtóż móże ze wschón s wutrobu k Bohu modlicz, tajkemu cżlowjekej je, jako měł we swojej ruzy klucz do njebesz, so mohł zebi s nim tu Bożu komorku wottamkнycz, w kotrejż ma Bóh swoje krasne dary a dobroty sakhowane. Ale jenicżki tajki móże ze se wschej wutrobu k Bohu modlicz, kiż ma do njeho żiwu wěru. Tajkule swoju wěru pak zebi cżlowjek s kóżdej swojej nowej modlitwu s nowa posylni. To tebi njeje do wole date, hacż ze sechzesch modlicz abo niz, ně, Bóh je kóżdemu pschikasał, so dyrbi ze k njemu modlicz. Ty pak dyrbisch zebi wscho wot njeho wuprosycz, schtoż s swoje seżiwjenje potrjebasch, ale wuprosch zebi wscho to wot njeho s dżěcżazym dowěrjenjom.

Nasch luby spożnik pak naš tez wschěch napomina, so dyrbjeli ze modlicz. Wón nam praji: „Proschcze a wam budze date.“ S tym chze cżi wón tole na wutrobu położicz: „Luby, ty wěsch, so sym ja s njebesz na tónla swět pschischol, so móhł waš powucżicz a waš wschěch do spożnosce dowjesez. Dokelsch mam waš wschěch s wutrobu lubo, a ze sa wasche cżasne a wěczne sboże staram, wěm wjele lepje, dyż liwy wschitzy sami, schtoż je wam wużitne, nusne a trěbne. Duż wsmicze zebi wschitzy wscho do wutroby, schtoż wam praju a kasam: Modlcze ze k Bohu, njeskhomdżcze zenje żadyn dżeń to cżinicz. Mój Wótz pak chze waš s wutrobu rady wułłyschecz, jeli wy pschiindżercze jeho wo něcżo prosycz.

Ssy ze hdy pscheczżiwo Bohu a jeho swjatym kasnjam pscheschol, pschiindżesch pak ponižny, pokutny, wěrjazy se swojej nutrnej modlitwu k njemu, tehdy ze twoja duscha, kiż bě ze wot Boha sdalila, s nowa s nim sjenoczi, wón pak s njej.

Tak husto, kaž ze k Bohu pomodlisch, wuprajisch se wschěm twojim modlenjom: Ja wěm, so nam Bóh wschě nasche dary a kubła dawa, duż zebi je wot njeho wuproschu; wón je tón najmudrischi, najzylnischi, je nascha khowanka, nasch najlepschi wupomhał, nasch jenicżki wusbożeł sa naschu duschu. Tu cżesez, kajkaż Bohu samemu złuscha, chzu ja jemu dacz, duż pschiindu k njemu każ dżěcżo k swojemu nanej a proschu jeho, so nochzył mi po mojej sasłużbje dacz, ale po swojej dobrocżiwosczi, dokelż ja zane prawo nimam, zebi něschto wot njeho żadacz.

Schtóż ze s tajkej myślu k Bohu modli, tajki jeho podarmo njeproszy. Każ ma dobry nan wocżi, wschi a wutrobu sa wschě prósstwy swojeho dżěsczja, tak ma twój Bóh tez sa tebje wocżi, wschi a wutrobu wotewrjenu. K njemu nimasch żadyn daloki pucz, każ něchtónżkuliż njewěriwy zebi myśli abo wupraji. Bóh njeje żadyn Bóh, kiż by ze wo swoje dżěcżi njestarał, wón tez nihdy żenje tak njeczżini, każ něchtónżkuliż wosebny, kiż swoje durje sawrje, hdyż wohlada, so něchtó s prósstwu k njemu zehnje. Ně, Bóh ma swoje durje sa tebje spochi swotewrjane. Něchtónżkuliż cżi praji, hdyż k njemu s prósstwu pschiindesch:

„Nětkle khwile nimam, ale mam ważnische wězy wučinicź.“ Takle Bóh ſ tobu njeczini. Wón tebje ſe ſwojimi ſłowami njeſſebje, ale cźi ſwoje dary wudari. Duž modl ſo k njemu: Mało ſo modlisch, a ſ tym mało dostanjesch.

Luby Knjeże Božo! Twój luby Ssyn je nam prajił, so ſměmy khrobli k tebi pschinćź a ſo tebi bližićź. Duž ſo tež tebi bližimy, dokelž je naš wón na to pokasał a proſzymy cźe, so chzył nam, kiž my do jeho saſłužby wěrimy a ſo na nju spuschćźamy, twojeho ſwjateho Ducha dać, so móhł naš tón wuſwjećźićź, wučźiſćźićź. Nadał nam ſ hnadu, schtož je nam sa tutón cźaſ a junu sa wěcźnoſćź trěbne. Hamjeń.

Kak hospodarimy derje?

Pschećźelne ſłowo wschitkim hospodarjam a hosposam.

„Hubjene cźaſy“ tak ſkorja pschekupsy, a saſtojnik praji: „Moje dokhody ſu pschenisſe“, a fabrikſki dźěłacźer a robocźan ſkorźitaj: „Kak móžu pschi tejle mſoźe ſe wschitkimi mojimi dźěćźimi pschenćźć?“ Dźenſnischi dźeń ſo wjazy ſkorźi, hacź hdy prjedy. Ale ſ wotkal to pschińdźe? Zyle wěćźe tež ſ teho, so ludźo najjednorische domjaze poćźinki wjazy tak njesnaja a tak njechaja kaž prjedy. Hdy bychu hospodarjo a hosposy rosumili lěpje hospodarićź — to je derje rosmyſlený nahlad wschitkich ludowych pschećźelow — potom njeby telko nuſy a hubjenſtwa na ſwěćźe było. Duž pschijimajćźe, kiž wy to pschećźelne ſłowo cźitaćźe, pschećźelnje. „Pruhujćźe wschitko a to najlěpſche wobkhowajćźe!“ Měćźe ważne ſ waschim ſeńſkim hospodarjenjom, pschetož wo tym budźećźe Bohu we wěcźnoſćźi ſamolwjenje dawać dyrbjećź.

Prěni hospodarſki poćźink, kotryž dyrbi nam wukhwalićź a k khutnemu wopominanju poručićź, je jednore waschnje. Na to praſchenje, hdźe dyrbimy ſapoćźećź, so bychmy ſtrowische wobſtejnoſćźe dostali? ja praju: ſ jednorym waſchnjom.

Nawućźi ſo cźłowjek bórſy, ale wotwućźićź je cźeźko. Wożebje we wulkich měſtach, ale tež na kraju ſo to ſtawa, ſo, hdyž ſuſzoł hoſćźiny dawa, wokoło pućźuje a ſebje a tych ſwojich wożebnje wobleka, ſo druhi ſa nim njemóźe, tola pak ſa nim cźini. Pjenjesy njedożahnu, duž ſo pożćźuje, wón chze wulkotnje wuſtupować; wón chze wyſoko won a tola ſe ſranjenym ſwědomjom. Pſched woćźemi ſwěta drje ſo wón hodźinu błyſchćźi, ale ſrudny je kónz. Kelko pschekupzow bankrot cźini, kelko burow dwór ſhubi! To wot teho pschińdźe, ſo na ſkotym jednorym waſchnju pobrochuje, kotreź ſo wukhwalićź njemóźe.

Pola někotreho mandźelſkeho pora ſo hordoſćź, kiž ſa wyſokim ſteji, hižo ſ kwaſnej draſtu, ſ kwaſnej hoſćźinu ſapoćźnje, wonu chźedźa ſo pokasać. Ale ſtaroſćź, kiž potom pschińdźe, njeměr, kiž naſtanje, hdyž żona ſo ſa domjaze njeſtara, a muž podarmo pschećźiwo temu rěćźi, abo hdyž je żona ſwědomliwa a muž łohkomyſlny, ſo pſched ludźimi rad njepokaſaja. Abo jedyn dom je ſo dźeſbać, dwazyćźi lět ſpokojnje a ſměrom twarił, woni ſu temu ſłowu wěrili: „Ydyž wy żiwnoſćź a draſtu maćźe, dha budźećźe ſpokojom.“ Duž ſo tón por na dobo da ſapschimnyćź wot teho żadanja, ſo bychu bohaćźi byli a dobre wužiwać chzyli a ſkónćźnje naſhonja k ſrudobje wutroby to ſłowo japoschtola Pawoła: Kiž chźedźa ſo wobohaćźićź, padnu do ſpytowanja a do ſyćźe, kiž cźłowjekow do ſkaźenja a ſatamanſtwa ponurja.

S tym ſwiſzuje druhi domjazy poćźink: ſlutniwoſćź. Tamny muž je cźiſćźe prawje měł, kotryž ſwojemu pschećźinjazemu pschećźelej na jeho prajenje: „Ach schto, pjenjesy ſu njerjad!“ napschećźiwi: „Haj, ale njerjad njejſu żane pjenjesy.“ Hacź je wjele abo mało abo jara mało, na cźimž masch w młodoćźi a poſdźiſcho roſkaſowaćź, je tola ważne, ſo ty to prawje nawukneſch a tež jow ſwěrnoſćź w małym pokaſujeſch, bjes kotreźa ſo nićźo njerodźi. Pschećźinjenje, tež hdyž ſyn bohateho nana to cźini, je njeprawo. Schtóž ma wjele, tón mjeńſcheje pschiſzłuſchnoſćźe nima, lutowaćź, hacź tón, kiž ma mało. Jako běſche Bjedrich Wylem III. Pruſki hiſchćźe dźeſaćźlětny hólz, pschinjeſy ſahrodniſki na januarſkim dnju korbik je ſrakymi wischnjemi. Prynz chźyſche je kupićź a praſcheſche ſo, schto płacźa. „Pjećź toleť“ běſche wotmolwjenje. Duž ſo hólz roſzhudźeny wotwobroćźi a praji: „Horſtka wiſchnjow pjećź toleť? Prjećź ſ nimi; ja je njerodźu.“ Tón ſamy Bjedrich Wylem III. pak błyſchećźe jako hólz, wo khudym mužu, kiž běſche 20 toleť dla we wulkej nuſy; duž ſo wón praſcheſche, schto je w jeho pokladniźy a jako wón błyſchećźe, ſo je hiſchćźe 50 toleť w njej. wón hnydom pschikaſa temu khudemu 20 wot nich dać. Hlejćźe, to rěka lutowaćź w małym a dawać we wulkim, lutowaćź ſam na ſebi a woprowaćź na druhich.

Sakoń ſa ſlutniwoſćź da ſo do krótkeho jendźelſkeho prawidła ſeſtajećź: 100 puntow (jedyn punt = 20 hr.) dokhodow, 99 puntow a 19 ſchillingow wudawkow — dobre hospodarjenje. 100 puntow dokhodow, 100 puntow a 1 ſchilling wudawkow — hubjene hospodarjenje. Jow leži rosdźěl mjes porjadom a njeporjadom, mjes ſlutniwoſćźu a pschećźinjenjom w 2 ſchillingomaj (= 2 hr.). A tola je wulki rosdźěl. Pschetož jedyn ſo naprawi po tym, schtož ma, a druhi niź. Tón jedyn je něschto na bok połožił, nuſny pjenjećźk ſa hubjeńſche cźaſy, a tón druhi je dołh naćźinił, kiž ſo kaž nićźo druhe na ſwěćźe pschiſporja.

Schtóž ſ cźaſom njenawuknje teho parowaćź, schtož pſches ſwoje mozy dźe, tón ſměje to w żiwjenju ſlě wotpokućźićź. Dołh cźinićź — to cźini cźłowjeka njeſwobodneho, njeměrneho a żadyn, kiž dołh cźini, njewě, hdźe budźe hiſchćźe cźěrjeny, hdyž je junkrócź ſapoćźał. Duž nawukćźe ſa ſebje, niź wjazy trjebaćź, hacź to po wobſtojnoſćźach móžećźe, pschinjeſćźe wudawki ſa waſche potrjebnoſćźe do pſcheśźenoſćźe ſ waſchimi dokhodami. Na to ſebi pſchede wſchěm myſlećźe, wy młodźi mandźeſćźy! Waſche wudawki ſo njepomjeńſchuja, ale ſo ſ lětami powjetſchuja, pſchi cźimž je w ſnadnych wobſtejnoſćźach njemóžno, schtož je ſo wjazy pſchetrjebało, ſaſo wurunaćź. Duž dyrbićźe ſebi wſchitko wot ſpoćźatka prawje rosdźělićź. A ſenje njeſymě ſo pschichod ſ woćźow puſchćźiś, dokelž je móžno, ſo khorośćźe a druhe wupady w dołhodach pschińdu. My njedyrbimy ſo ſtaraćź kaž pohanjo, derje pak dyrbimy dźiwaćź na pschichodne cźaſy. Tak nałożćźe ſo w młodych lětach ſa ſtare lěta! Wożebje pak ma ſo mužam radźićź, ſo ſwojim żonam měźaćźnje abo dźěłacźerjo tydźeńſiźy, abo ſaſtojniźy, hdyž ſwoju mſdu dostanu, něschto wěſte ſa hſpodarſtwo poſtaja, schtož je ſamożenjom, dokhodami a mſdu muża w prawym ſwiźwonanju ſteji, tak tež měźaćźnje abo łětnje něschto wěſte ſa draſtu ſa żonu a dźěćźi. Hdźež ſo to wěćźe poſtaji, ſo, kaž je to ſ naſhonjenja ſnate, ſ tym niź jenož njelićźene ſłe ſłowa, poroki a ranjenja ſalutuja, ale tež żona wjele bóle k wěſtemu roſhladej a k nuſnej ſamoſtatnoſćźi dóndźe, wona ſo ſkerje nawućźi hospodarićź, ma wjazy wjeſeła na domjaźym dźěle a wjazy myſłe k lutowanju, hacź hdyž ſo jej pjenjesy wot muża ſa kóżdy wożebity wudawk pschilićźa.

(Stónćźenje.)

Pschećźiwniźy naſcheho ſpóźnika w nowym teſtamencźe.

(Potraćźowanje.)

Sa tych druhich njeběſche wójna jenož wojowanje ſa ſwobodnoſćź wótźneho kraja, ale wjele bóle ſa ſakhowanje Božeho ſakonja. Hdźež tole dozpichu, běchu ſpokojeni; tehodła tež ſo na poſdźiſchich wojowanjach pschećźiwo Syriſkim wjazy njewobdźělichu.

Woni ſo prózowachu, wschitko pohanſke waſchnje, kiž běſche ſo pod knjeſtwom Syriſkich do luda ſaźrałko, ſanićźićź a ludowe żiwjenje ſaſo pod knjeſtwom ſakonja ſtajićź.

So ſa tym ſe wſchej khutnoſćźu ſtejachu, widźimy ſ jeneho podawka ſ cźaſa Makkabejſkich. Jako buchu mjenujźy něhdy na ſabbaćźe wot ſiriſkich wojakow pschełźłapnjeni, ſo brońźow njedótkuchu, ſo njebychu żwjatu dźeń wotſwjećźili, ale dachu ſo bjes wobaranja hacź do pożledneho muża ſabićź. Tak wumrje na tyłaź muži w pożłuſchnoſćźi pschećźiwo 3. kaſni.

Na jich ſtronje ſtejachu wożebje pißmawućźeni. — Tola pola wſchitkich ſwoje nahlady pschećźiſchćźećź njemóźachu. Nunje mjes ſdźěłanymi běſche jich wjele, kiž wo tajkim wißanju na ſtarym nićźo wjedźićź nochźychu, kiž nawopak na to dźěłachu, ſo by ſo źidowſki lud druhim bliźił a ſ nimi wobthadźał, ſo by w ſdźěłanoſćźi a powſchitkownym pokraćźowanju pornjo nim naſad njewoſtał.

Saſtupjerźo tuteje ſebi naſpschećźiwneju nahladow prěni raś pod kralom Hyrzanom I. něhdźe 100 lět do Khr. jako dwě dźěłenej ſtronje wuſtuwichu; hižo tehdy mjenuja ſo Farijeſźy a Sadduzeſźy.

Duž móže ſo naſtaćźe tuteju ſtronow něhdźe łěta 150 do Khrystuſa położićź.

W tutym cźaſu běchu w Jſraelu tři ſwjaſki:

Farijeſźy, Sadduzeſźy a pißmawućźeni.

II. Zich mjena.

Farisejszy mjenowachu žo tak jako cži wodžěleni. Zich mjeno pschinižže wot hebrejskeho žłowa „parasch“, kiž rěka: wotdźělicź. Woni chzychu žo s tutym mjenom jako cži wot wschěduneho luda wotbźěleni wosnamjenicź. Woni myšlachu žebi, so dla žwojeje wjetscheje hódnoscže a dokonjanoscže psched druhimi wožebje tute mjeno saužuža.

Mjeno „Sadduzejszy“ je njesnateho žempschinižženja a njemóže žo tehodla prawje wukožicź. Najskerje je nastało s mjena „Zadok“. Tutón Zadok běsche w czažu krala Davida s wyschschim meschnikom. W jeho žwójbje wosta tutón hamt hacź do konza israelskeho kralestwa.

Pišmawucženi mjenuja žo w starym testamencže „Saferim“ to je: pišarjo. Woni mjenowachu žo tak, dokelž běsche jich najwažnische dźěło to, so knihi starého testamenta wotpišowachu. W nowym testamencže mjenuja žo woni pišmawucženi.

III. Rosdźěle we wučbje Farisejskich a Sadduzejskich.

Jako bu japoschtoł Pawoł w Jerusalemje psched wyšoku radu postajeny, kotruž běchu Romjay shromadźili, so bychu s wěstoscju shonili, hacź je wón winowaty abo nic, žo wón sakitowasche. Dokelž wón jako prjedawschi farisejski rosdźěle we wučbje farisejskich a sadduzejskich derje snaje, wón tute k temu wužije, pschesjenoscź mjes farisejskimi a sadduzejskimi skaiyczź. Tehodla wón rjekny: „Sžym farisejski a farisejskeho žyn a žym wobskorženy, dokelž wěrju do horjestacža mortwych.

Hnydom pokasa žo wuspěch tutych žłowow. Wyšoka rada dźěli žo do dweju stronow. Farisejszy žu na Pawokym boku, pschetož woni runje kaž wón wěrjachu do horjestacža mortwych, do jandźelow a duchow, s jenym žłowom do njewidomneho žwěta a nježmjertnoscže duschow. Duž wužudźichu, so je Pawoł njewinowaty, hdyž wudaka, so je žo jemu jandźel sjewił. Jap. 23, 8. 9.

Temu napschećiwo wučachu Sadduzejszy, so njeje horjestawanje mortwych, tež prějachu bycže jandźelow a duchow a žiwjenje duschow po žmjercži.

S tuteho žo tež rosjaßni, so Sadduzejszy temu knjesej mało napschećiwo dźěłachu, tola pak s dobom krucže wustupachu, hdyž žo wo horjestanjenym prědowasche.

Jako Pětr a Jan po sahojenju khroneho wusnajetaj, so staj to w Khrystušowym mjenje dokonjałoj a jako dale temu ludej jich winu ale tež jeniczki pucź k wučenju wěry do teho horjestanjeneho psched wocži stajischtaj, sběhnychu žo s dobom sadduzejszy a jich pschiwižarjo we wyšokej radźe, a wobsamknychu, so ma žo tajke prědowanje a tež cži prědowarjo podtkočicź. Woni žo s tym njespokojachu, so tajke prědowanje sakasachu, kiž bě jim s pohorschkom, ně, woni kładźechu rozu na Pětra a Jana a jeju sajachu.

Jenož junkrócź sadduzejszy temu knjesej napschećiwo stupja. Sda žo, jako njebychu wot tuteho muža, kotrehož mějachu sa pišmawucženeho, wjele wočakowali. Woni mějachu jeho sa mudraczka. Duž chzychu žebi s nim žort cžinicź, a jeho mudroscź wušmješchicź. S dobom chzychu žebi žwoju njewěru do horjestawanja a njemóžnoscź teho sameho pokasacź na wumyšlenym powjedancžku. Tež chzychu na tutej bajzy rosjaßnicź, so žo wěra do horjestawanja je sakonjom sjenocźicź njeda. Woni žami chzychu žo psches to jako cži mudrischi wupokasacź, kiž s dobrym prawom do horjestacža njewěrja.

Woni powjedachu temu knjesej powjedancžko wot žónskeje, kiž běsche žydom mužow měła a wopraschachu žo jeho, komu budźe pschi horjestawanju pschiižłuschecź, dokelž móže jenož jenemu muža měcź. Woni wěscže myšlachu, so bychu s tym teho knjesa saßkapali. Tola bórzy shonjachu, so mějachu se žylnischim cžinicź. Tón knjes jich žort sahanibi a jich powucži, so je jich nahlad wo tamnym žiwjenju, dokelž je žebi tutemu podomne myšlachu, dospoknje kludny.

(Pokračowanje.)

„Wjeczenje“ njewólnika.

W tych czažach, jako hischcže njewólnistwo kčějesche, běsche w dalokej Afrizy bohaty Jendźelczan žiwy, kiž mějesche daloke strony płódnych rolow a žebi na nich wjazy stow njewólnikow dźerzesche, kotrychž s njeßmilnej žurowoscžu krjudowasche.

Wožebje mějesche młody człowjek czerpjecź, kotrehož běsche žebi sa žłužobnika wušwolił. Wot naroda žurowz, mějesche wón žwoje wjeßele nad tym, wobeho człowjeka se wschitkimi móžnymi žurowoscźemi człwilowacź, a dokelž běsche wón lěnik, tola pak někajke roswjeßelenje po žwojim smyßlenju pytasche, dyrbjesche jemu žłužobnik, kotrehož mějesche pschezo wokoło žebje, k tajkemu sabawjenju žłužicź. Najwjetische běsche jemu wjeßele, hdyž žo jemu sechzysche, s kožanym kschudom wo khribjet bicź a s dźiwjej radoscžu žebi potom krwawe blaki wobhladowasche a žo wótsje žmějesche, hdy by žo wobliczo człwilowaneho s bolosczu pschecžahało. Załoscźicź wón njeßmědźesche, to běsche jemu najkrucźišcho sakasane a jako běsche to w spočatku cžinił, běsche dwójay telko pukow dostał. A hdyž běsche potom prawje krjudowany, dyrbjesche žo poklaknycź a knjesej k dźakej sa pschescźěhanje cžrije koschicź.

S kajkimi cžucźemi wón to cžinjesche, móžesch žebi myßlicź; pschetož tež nisti a njedźěłany ma człowjezy cžujazu wutrobu a sacžuje poniženje wulkeho dwójay cžežło.

Tajke wězy wospjetowachu žo wschednje, bjes teho so by njewólnik k temu někajkeje pschicžiny dał, pschetož wón běsche wot wutroby dobrocźiwy, poßłuschny a poniżny.

Sa někotre léta žebi Jendźelczan druheho njewólnika kupi, kotrehož na město žwojeho dotalneho žłužobnika staji. Jemu chzysche žo po druhej hrajay a tak bu dotalny druhemu knjesej pschedaty, hdyž bě tež se žłužobnikom.

Jow běsche do dobrych rukow pschischoł. Nowy knjes s nim kaž se wschitkimi njewólnikami pscheczelnje wobkhadźowasche, so běsche wón wschón sbožowny. Sa to wižasche tež na žwojim knjesu s zykej wutrobu a wopokasowasche tajku pschiwižnoscź a žwěrnoscź, so žo jeho knjes wulzy dźiwasche.

Ale kaž druhdy w žiwjenju pschinižže, so ludźo hižo na žwěcže sa žwoje słóscže saßkuženu mdu dostanu, tak tež jow. Jako běsche měra žurowego Jendźelczana pokna psched Bohom a człowjekami, na njeho prawe khostanje pschinižže. Jeho njewólnizy wot hiženja napjelnjeni, so pschecźiwo njemu sběhnychu, sanicźichu jeho krajiny a spalichu, hdyž běchu jeho sputali a won donješli, tež jeho dom. W žwojim wjeßelu pak woni jeho dosć kedźbu njemějachu; duž mějesche składnoscź cžeknycź.

Wjazy dnjow w dźiwini wokoło kłudźesche, hacź towaŕstwu njewólnistich wikowarjow do rukow padźe, kotiž mějachu jeho sa witane rubjenstwo a jeho mjes pschedajomnymi njewólnikami stajichu. S nimi bu na wiki wjedźeny a na pschedacźe stajeny.

Nětko žo dźiwnje trjechi, so jeho jow jeho prjedawschi žłužobnik, kiž běsche žwojeho knjesa tam pschewodźał, saßo wohlada. Lědy běsche jeho sejnał, duž žwojeho knjesa, kiž njeběsche dla kupjenja njewólnikow, ale druhich wobstaranjow pschischoł, na njeho kedźbliweho sczjini a nutrnje proschesche teho muža kupicź. Knjes spójna, so běsche młodemu człowjeczej wjele na dopjelnjenju jeho prósstwy leżane, žnano běsche jeho nan abo wuj, a jeho sa tunje pjenjezy kupi.

Potom žo jeho knjes prasheschе, cžeho dla je žo runje sa teho muža tak sajimował? Duž dobrocźiwy człowjek wschitko powjedasche a pschistaji, so njeje to widźecź móhł, so jeho prjedawschi knjes do słych rukow pschinižže, pschetož wón ma pschezo hischcže pschiwißliwoscź k njemu, dokelž je jeho knjes był. A potom, praji wón dale, chzych ja tež moju dźakownoscź k njemu wopokasacź, pschetož ja buch pśches njeho, hdyž mje tehdom tebi pscheda, tajki žbožowny.

Pschi tym psched žwojim knjesom na kolena padźe, wopschimny jeho kolena a mačzesche je se žylsami hnutoscže a dźakownoscže.

To běsche jeneho njewědomneho njewólnika „wjeczenje“. Na nim móhł žebi někotryžkuliž dobry pschikład wsacź.

Wschelake s blisca a s daloka.

— Khwacźanska zyrkej žwojemu dokonjenju napscheczíwo hlada. Sapočatk junija žo zyrkwinske prjódkkteještwo noweje wožady wušwoli. Kaž słyschimy, je žo sa noweho zyrkwinskeho wučerja w nowej wožadźe knjes Rybak, kiž je tam něk s druhim wučerjom, postajił. Nowa zyrkej žo sapočatk oktobra poßwjecźi.

— Sswjedźen swonkowneho mißionstwa smeje žo lětsa w junija w Bukezach. Wěscže sajimawe je słyschecź, so je knjes bywschi dwórski prědar Stöcker s Barlina němske mißionske prědowanje pschilubił. To budźe nam jara wažne teho wyšokocźesćeneho wjele pruhowaneho a husto dosć pschescźěhaneho muža słyschecź, kiž je twjerdźe stejał we wschitkich bědźenjach a pscheczíwjenjach a je wojował sa naschu drohu evangelsku zyrkej. Najwoßebnische saßkuby ma wón wo Barlinske měsczanske mißionstwo, kotrež žo sa to stara, te wulke cžrjódy nikeho luda w tym wulkim měscže skaženju wukhowacź.

Duž wěsće wschitzy rad do Bukez póńdźemy a móżemy Bukeczanſkemu zyrkwinſkemu prjóbdſtejeřſtwu jenož ďźakowni bycź, so je žo ſa teho wyšokowažneho předarja postarał. — Pôšelnikaj nascheho žerbſkeho lutherſkeho knihowneho towařſtwa ſtaj žo nětko na pucź nastajiłoj, so byschtaj nasche žerbſke wosady pichekhodźiłoj a dobre natwarjaze knihi rospschedałoj. Wonaj niz jenož k žobuſtawam towořſtwa pschińdźetaj, ale tež do druhich domow a chźetaj tež nowe žobuſtawy ſa to ważne towařſtwo dobycź, kotrež žebi wjazy hacź 1 hr. lětneho pschinoschka wot žobuſtawa njeźada a jemu ſa to rjane knihe podawa. Duž lubi Sserbja, hdyž pošelnik k wam pschińdźe, wužijcźe tu ſkładnoſcź a dajcźe žo jako žobuſtawy nascheho žerbſkeho lutherſkeho knihowneho towařſtwa ſapiſacź. K temu pak wobhladajcźe žebi tež te rjane knihe, kotrež žo wam poſkicźa. Sa žwětne wjeſele a ſabawy je pschezo pjenjes doſcź. Njedyrbjeli teź pjenjeſy měcź žebi rjane natwarjaze knihe kupicź, ſo byschcźe duchownu zyrobu w domje měli.

— Maleſchanſka nalutowarńja a wupožcźerńja mějesche ſanďźenu njedźelu žwoju khownu ſhromadźijnu we Wjeliž hoſcźenźu w Maleſchezach. Swjeřelaze běſche ſtyſchecź, ſo je pokładniza ſažo dobry wunoſchk w ſanďźenym lěcźe měła, ſo móžeſche žo žobuſtawam 5% dividendy ſapiſacź. Wažne žo pſcheměnjenje wuſtawkow ſta. Hacź dotal běchu žo jenož jako žobuſtawy tajzy pſchijecź móhli, kotiž w Maleſchanſkej abo w Budyſchinſkej wošadźe bydła. Dokelž běſche žobuſtawſtwo ſ tym khětro na ſchkodu roswiwanja pokładniza wobmjeſowane, a dokelž nimale nichtó ſ wotdźěłomneho dźěła Maleſchanſkeje wošady, noweje Khwacźanſkeje wošady pſchiſtupił njeje, žo poſtaji, ſo móža wſchitzy žo pſchijecź, kotſiž 10 km koło wokoło Maleſchez bydła. To žo počźahuje na Porſchiſtku, Huczinjanſku, Klukſchanſku a Bartſku wošadu. Nadźijomnje žo Maleſchanſka nalutowarńja a wupožcźerńja pſches tole wobſamknjenje mnohich žobuſtawow žebi nadobudźe a žo lěto a dale roswiwa a k lěpſchemu naſchich ratarjow, ſa kotrychž žo ſtara.

— Sakſke konſiſtorſtwo je pſchikſaſko, ſo by žo do powſchitkowneje zyrkwinеje modlitwy tež prôſtwa ſa naſche łôďźſtwo pſchijała. Duž budźe žo wot nětka w zyrkwinej modlitwje žobu ſpěwacź: „Wobarnuj němſku wojeřſku móz na morju a na kraju.“ Khěžorſtwowy žejm drje je w Barlinje ſhromadźeny, ale ſhromadźenja žu tak hubjenje wopytane, ſo mohł žo lědy hdy někajki ſakuń, hdy by žo wothlożowało, pſchijecź. Lědy 60—80 ſapôšłkanzow je tam ſ wjetſcha pſchitomnych. K wothlożowanju pak dyrbi tam 199 bycź, dokelž je liczba ſapôšłkanzow zyłeho khěžorſtwoweho žejma pſches 390. Na cźim pak tón njedoſtatk leži, kotryž dyrbi wěžo ludej jara njeſpodobny bycź, hdyž žwoje ſaſtupjeřſtwo tak ďźěłacź widźi? Najwažniſcha pſchicźina w tym leži, ſo ſapôšłkanzy na khěžorſtwowym žejmje žanych diätow t. r. žaneho ſarunanja ſa žiwjenje a bydlenje w Barlinje njedoſtanu. Kak mało pak je w tych wobſtejnoſcźach, ſo móža ſa žwoje telko měžazow w Barlinje žiwi bycź. Sozialdemokrojo tam ſ wjetſcha žu, dokelž woni ſe žwojeje towařſtwoweje pokładniza ſapôšłkanzam podpjeru płacźa. Nuſne a trěbne je, ſo by žo wyſchnoſcź ſa to ſtarała, ſo by žo žejmſkim ſapôšłkanzam pſchichodnje tajke ſarunanje płacźiło, ſo bychu žwoju winowatoſcź dopjelnicź móhli, kotruž žu žwojim wuſwolerjam winojcźi.

— Kónz junija ſažo naſch lubowany khěžor žwoje ſwuczene pucźowanje po pokńozneho morja naſtupi. Pucźowanje něhdźe 4 njedźele traje.

— W tym měžazu žo nětko wot žuda w Parijſu roſsbudźi, hacź budźe ſo prěni wuſzud, kotryž je prjedawſcheho hejtmana Dreyfuſa dla kraźneje pſcheradу ſažudźił, ſbehnycź. Najſkerje ſo to ſtanje, dokelž je prěni žud njepraweje žudźił. Derje je, ſo žo naležnoſcź, kotraž je franzowſki lud tak dokho w napjatoſcźi a njewěrje ſdźerżała, ſkończnje k końzej dowjedźe.

Řěki žiwjenja,

ſ někotrych wožebnych ſpruchow žwjatého pismа wuwjedźene.

Efeſ. 1, 17.

Na kotrymž my mamy to wumoženje pſches jeho krej, tych hrěchow wodacźe, po tym bohatſtwje jeho hnady.

Myslíſch-li žebi, luba duſcha, ſo maſch wumoženje na žebi abo we žebi, a njejšy žo Jeſuſa jako žuknju wobleka, tak, ſo w Jeſuſu namakana njejšy, dha žy ſjebana. Na Jeſuſu mamy my wumoženje pſches jeho krej. Rospomń jenož to słowczko prawje ſ jeho žyłym wopſchijeczom. Na pſchikład žo rjekńje: Na człowjeku mam praweho nana; tak maſch na Jeſuſu wumoženje. Abo žo rjekńje: na tym polu mam ja tež dźěł; na tym kuble mam dobru žiwnoſcź; tak maſch teź na Jeſuſu wumoženje. Schto dha pak rěka wumoženje? To słowo njepotrjeba wulkeho wopišowanja abo wukładowanja. Japoſchtoł Pawoł pſchiſtaji k temu: Wodacźe hrěchow. Tu maſch to ſ jenym słowom. Na Jeſuſu maſch, w jeho krwi abo pſches jeho krej, wodacźe hrěchow. Chźeſch to pak hiſchcźe lěpje wjedźecź, kak a cźeho dla, dha wopomń jenož, ſchto je žo ſtało: Wón, Jeſuſ, je naſche hrěchi na žwojim cźěle žam woprował na drjewje ſchźiža. Hlaj! Jeſuſ je twoje hrěchi žam na žwojim cźěle měł. 1. Pětr. 2, 24. 3, 18. Haj, tebje Bohu woprował. Tak žy twoje prawo wuſtał. Ty žy mſdu twojich hrěchow doſtał. Ty žy w Khryſtuſu a ſ Khryſtuſom morjeny po cźěle, ale, ſchtóž je wumrjeł, tón je wot hrěcha prawy ſcźinjeny. Ssy pak ty hižo ſ Khryſtuſom wumrjeł, dha njedyrbiſch tajkeje dźiwneje myſle bycź, a hiſchcźe junu žam ſa žebje wumrjecź chźycź. Jeneho ſłóſtnika teź wjazy hacź jedyn raz njewobwěcźeja. Praj to jenož twojej wutrobje a twojemu žwědomnju. Praj to Mójſažej. Praj to ſatanej: Ja žym ras prawy cźinjeny, mi je w Khryſtuſu wodate a žym wuſwobodźeny. Hrěch, ſ kotrymž žo cźwilujeſch, je žobu na Khryſtuſowym cźěle woprowany. Schto pak je twoja njewěra? Schto je twoja nježwěrnoſcź, ſchto twoja lohka myšł, ſchto twoja wotrocźłowſka bojoſcź, ſchto njepſchecźelſtwo, kiž ty hiſchcźe we žebi a w twojej cźělnej myšli pytnjeſch, ſchto twoja hordoſcź, hněw, łóſcht, ſawiſcź, hidźenje, łžě, njepožłuſchnoſcź, ſalſchnoſcź, potajne pſchibójſtwo, luboſcź k žebi žamemu, bojoſcź pſched lndźimi, wopokaſanje cźłowjekam k luboſcźi, njewobſtajne waſchnje, dwělowanje, pycharſtwo, wumyšlena Boża žłužba, dobre ſkutki? ſchto je twoja ſła wutroba, a ſchto w cźěle bydli? ſchto je korjeń, žymjo a płody wſcho hromadźe? Wěſch ty hiſchcźe něſchto wjazy, powjeſ to pſchezo žobu: wſchitke ſte myšle, słowa a ſkutki; njeje to wſchitko hrěch? Njech teź wſchak je Khryſtuſ tón hrěch woprował. O! jene słowo. Wodacźe hrěchow! Schtó praji tebi, jedyn wuſamknycź? Měnisch něhdźe, ſo je jedyn ſabyty, haj, hdy by Khryſtuſ tajki cźłowjek, kaž ty, był. Ale kedźbuj wſchak: Bóh bě w Khryſtuſu, a ſjedna žwět žam ſe žobu. Wón wſchak je tola wjedźał, ſchto je jemu pſchecźiwne. A dokelž wono ſjednanja potrjeba, wěř ty to jenož wutrobnje, kaž tudy ſteji: Tebi žu twoje hrěchi wodate w Jeſuſu!

Sa khorych a tyſchnych.

Dźěcźo praji žwojej maczeri: „Ach, luba macźi, cźeho dla je Bóh mojimaj kolenomaj ſkhorićź dał, ſo ſ tymi druhimi hrajkacź njemóžu?“ Jako macź je žylſami płakacź njemóžeſche, dźěcźo žame dale powjedaſche: „Ach, ja wſchak wěm, macźi, cźeho dla to Bóh luby Knjes cźini. Wón žebi wějcźe myšli, Lotka je pſchedźiwja, ja dyrbju ju radſcho khoru ſcźinicź, ſo by lěpje poſłuchała. Potom dźě móžu ju pſchezo ſažo wuſtrowicź, hdyž chźu, w kóždym wokomiknjenju.“ Tak podaj ſo teź ty do twojeje ſrudoby a pomyšl žebi: tón Knjes chźe mje poſłuſchniſcheho ſcźinicź; pobožniſcheho, cźiſchiſcheho a poniźniſcheho. Wón njech cźini, kaž žo jemu ſpodoba, jeno ſo budu ſbóžny. Proſch jeho jenož wo ſnutskownu móz a ſcźerpliwoſcź a njepſchestań žo modlicź, doniž cźe njeje wuſłyſchał. Wulki ſchtom ſ jenym rubnjenjom njepadnje, a pola ſerſchtow teź hnydom njedoſtanjeſch, ſchtož žebi žadaſch. Dyrbjeli my pola krala tych kralow hnydom ſadwěłowacź, hdyž wón nam hnydom njeda, kak a ſchto žebi žadamy? To by njepraweje było. Bjeſ tym cźiń kaž pcźołki. Wone wuzyzaja ſ najhórkiſchich róžow měd. Tak wuczěhń teź ty ſ twojeje ſrudoby měd dowěrjenja na teho Knjeſa, ſbóžneje nadźije na twoje wěcźne herbſtwo pola tych žwjatych w žwětle, pſchikhadźazeje pomozy na ſemi, hdyž to wola twojeho Boha pſchipuſcźi. „Kaž mój Bóh chźe, tak ja do wſcheho ſwolu.“ Potom žy ty cźichi k Bohu, kotryž tebi pomha, a ſbóžny w tym Knjeſu.

Něſchto k rospominanju.

Pilny łopacź je pſchezo žwětły.

* * *

Njemóžeſch-li niczo wulke cźinicź, cźiń to najmjeńſche ſe žwěrnoſcźu.

Samolwitý redaktor: ſarał Gółćź w Budyſchinku. Cźiſchćź a naklad Ssmolerjez knihićźiſchćźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čisło 20.
14. meje.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Smolerjez knihiźiſchćerni w Budyſchinje a ſu tam dostać ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Exaudi.

Joel 2, 28.

Ja chzu wot mojeho Ducha na wſcho cźěło wulećź.

Wożebni hoſćo dadźa tym, kotrychž chzedźa pſchińćź wopytać, hižo do prědka prajićź, ſo k nim pſchińdu, duž jim ſwojeho páßła póſćźelu, kiž dyrbi ſa nich bydło ſkaſać a wſcho ſa nich rjenje pſchihotować. Profeta Joel bě tajkile Božeho ſwjateho Duchowy poſłoł. Wón je něhdy ſwojemu ludej wótſje ſ hłoßom pſchipowjedźił, ſo ſwjaty Duch pſchińdźe.

W ſtarym ſlubje dostachu drje ſ khwilemi tež někotſi ſwjateho Ducha darjeneho, ale jeno na wěſtu khwilu, duž mójachu profetojo ſe ſwjatym Duchom wobdarjeni prědować a dźiwy cźinić. Woni dostachu ſwjateho Ducha, ſo tak praju, ſ kapkami.

Ale ſwjatki bu ſwjaty Duch na wućźomnikow wulaty, ſo ſo kaž móżna rěka na nich lijeſche a po tym pſchi nich pſchećźo ſawoſta. Wón jich wſchěch ſ nowa porodźi, wonowi a w nich dźěławy ſawoſta. Takle wón naſcheho Knjeſowy ſapoćźany ſkutk w domje, we wutrobach a w źiwjenju dodokonja.

Pola naſz kchreſćźijanow ſwjaty Duch to ſame dźěło dodokonja. Nic jeho hižo mamy, ale ſpochi wón ſ nowa k nam pſchikhódźa a pſchinjeße nam ſwoje rjane dary.

Jako bu ty kſchćźeny, bu ty Boże dźěćźo. Tehdy ſo ty ſ nowa narodźi. Ale ty dyrbiſch tež tajki dźeń měćź, na kotrymž ty do wſcheho ſwoje „haj“ wuprajiſch, ſchtož bu tebi pſchi twojim wukſchćźenju jako kſchćźenſki dar nadarjene. Ty bu něhdy kſchćźeny a ſakorjenjeny do trojeniźkeho Boha, ale ſechźeſch ſbóżny bycź a wěćźnemu hněwej wućźekućź, dyrbiſch ſo ty pokutny a ſ połnej wěru k Bohu wołać.

Bóh je tu ſa tebe a pſchi tebi ſpochi ſe wſchej ſwojej hnadu a ſe ſwojimi darami, ale ty dyrbiſch měćź wocźi a wuſchi, ruzy a wutrobu ſa wſchě tele Boże dary.

Hdyž Boži deſchćźik dźe, tehdy drje wón wſchu krajinu womaćźa, tola na pućźach a na kamjenjach wón ſtejo njewoſtanje, ale ſ nich wotběhnje, jeno na ſworanym poli a na luzy a na ſahrodźe ſo wón do ſemje ſaćźiſchćźi a kornſchki wokſchewi, jim nowu móz ſpożćźi, ſo móhłe ſwój płód njeſćź.

Wot naſcheho kſchćźenja ſem ſwjaty Duch nad nami wobſtajnje dźěła, chze nam naſchu duſchu ſmjehćźićź, dohotować, ſo móhli jeho hnadu a jeho bohate dary do ſo nuts wſać, pſchetož hakle po tym, hdyž ſmy je ſobu do ſo wſali, budźemy woprawdźe wěrni kſchejećźijenjo, dźěćźi ſwětła; jako tajźy ſmy ſwojeho ſbóżnika pośnali a tajkele póſnaćźe wſchě naſche myßle wujaßni a naſcheho ducha wodźi, jako tajźy ſe wſchej ſwojej duſchu ſe ſwojim ſbóżnikom ſjenećźeni woſtanjemy, ſo hinaſcho njemóżemy, dyžli ſwojemu Knjeſej ſ cźěłom a ſ wutrobu ſłużićź.

Wſcho tole chze nam ſwjaty Duch nadaricź. Jeli ſo jemu njepſchećźiwiſch a ſo pſchećźiwo njemu njeſapjeraſch, chze ſo wón na wſcho cźěło wulećź, to rěka, chze tebje hrěſchneho a ſmjertneho cźłowjeka wſcheho pſcheſtworićź, wonowićź, wußwjećźićź. Niž jeno wućźerjam a prědarjam,

ale wschěm, starym a młodym, mužjkim a žónskim je žłubjene: Njebjeski Wótz dhže žłowjeho žłwjateho Ducha wschěm dacz, kiž jeho wo njeho proscha.

Knježe Božo, luby njebjeski Wótcže, wušłyšch naš! Hlej, my mamy žłwoje wutroby žłowetwrjane, wulij do naš twojeho žłwjateho Duchowe dary a hnady, so błe nasche prósdne wutroby wupjelnjene, nascha hordosćz powodžena, nascha njeczistocz potjepjena, a so móhło twoje žłwjate žłowo w naš žłwój dobry płód njesćz. Hamjeń.

Kak hospodarimy derje?

Pscheczelne žłowo wschitkim hospodarjam a hosposam.

(Pokračowanje a skónčenje.)

Měšačne pjenjeły njeskměđža žo, kaž dałoko žredki, dožahnu pschejara pschikrótsicz. Muž njeskmě žebi psche wjele pjenjes sa korczmu a druhe sawježelenja sthowacz. Schtož žo w domje nakoži, žo najlěpje nakoži. A to njeje samolwicz, so někotry fabrikat, rjemjeđknik a pschekupz, hdyž žwojim ani doscz jěscz njeda, tola žwoje krosche do korczmy nosy. So bychu tola tajzy ludźo junkrócz žwoje wudawki, kotrež w korczmje cźinja, žebi prawje derje napišowali a je potom se žoninymi wudawkami w domje pschirunali — schto bychu to widźeli!' Hdyž pak žo lětne pschinoschki sa žonu tak wobmjesuja, je w tym strach, so žona, hdyž tola pschenćz spyta, k pożćenju wucźek pyta — pschichodny měšaz pak njesamože to pobrachowaze sapo wurunacz, nježe wjele bóle žam žwoju wobcźežnosćz a tak dale dże, doniž žona skónčnje žaneho wupucźa wjazy njewidźi: muž dyrbi dopłacźowacz a na njebju domjazeho sboża pokakuje žo prěnja mrócźakła. — Napomnjeny měšačny pjenjes njemože tež pschezo tón žamy wostacz, wón dyrbi žo po domjazych wudawkach skožicz. Duž je młodym mandźelskim, kaž dołho žu žami, wožeže mudre rosdźelenje dochodow a s tym sjednocźene nalutowanje radźicz. Pschelicźeže zyle dokładnje, schto trjebacźe sa khlěb, sa mloko, sa mjasso atd. Jenož niczo njetrjebawsche! A schtož kupisch, sapłacz hnydom; pożćowanje pschinježe starosćz a wjedźe do hubjeństwa.

Tsećzi domjazy pocźink, kotryž žo doscz wukhwalicz njemóže, je porjad, wo kotrymž pěžnjeł spěwa: Sswjaty porjad, žohnowanja bohata njebjeska dźowka. Ach, w kelko hospodarśtwach pobrachuje tale žohnowanja bohata njebjeska dźowka a město tebo tam njeporjad knježi. Ale wschitzy, kiž chzeđža sa Khrystušom khodźicz, dyrbja w najmjeńšich wězach porjad dźerźecz po pschikładze šbóžnika, kotryž, jako lud w pućźinje nazyćzi, najprjedy pschikasa, so bychu žo sežydali, so bychu jěđz dostali a na kónzu da źrjódki hromadźicz. Schtóž to mało njecźesćzi, temu tež to wulke shinje. Hdyž źrjódki njehromadźisch, hdyž ty wschitko, schtož móže žo sa hospodarśtwo něhdźe nakožicz, njenakožisch, potom s cźeźka s twojimi pjenjesami wundźesch. Porjad njeskměsch ženje jako póblanjku wež na bok storcźicz. Pschetož hdyž masch žo tak w najwschědnischich wězach, to wjele k temu pomha, so móže tež snutskowne žiwjenje žo sirowisch roswinowacz. Wschelake žo sa 24 hodźinow žada: najprjedy Bóh a jeho žłowo a cźiche wobkhadźenje s nim w modlenju, potom nasche powołanje a dźěła, jěscz, nusny měr, hajenje pschecźelstwa atd. Daj tóžbemu, schtož jemu žłuschu. Pschede wschěm: „Njekhowaj na jutsische, schtož móžesch dźenža cźinicz!" A dale: Pschi wschěm khwatanju žane pschekhwatanje! Cźiń jene po druhim! Młodźi ludźo rad njespodobne dźěło wotstorkuja, hdyž dyrbi tola prawe dźěłenje dźěła a cźaša runje na to hicz, to njespodobnische pschezo prjedy cźinicz. Hewak njebudźesch ženje hotowy a njesmějesch ženje spokojaze cźuće dokonjaneho dźěła. Cźim njespodobnische dźěło sa naš je, cźim bóle trjebamy k jeho wunjedźenju prěnje krute rosžudźenje, prěnju cźerźtwu móz. To njespodobne žo nam, cźim dłeje jo wotstorcźimy, cźim cźežo wunjedźe a skónčnje na pożledku k schłodźe powołanja zyle wostanje. Młodźi ludźo žo druhdźe pschekhwatacja. A jow tón khwatk, kotryž dwě, tśi wězy sapschimnje, njenje strašchny njeje; to lohko k temu wjedźe, so njebudźe žana tych tśioch wězow w prawym cźaju hotowa abo so tola źlědy khwatka a pschekhwatanja na žebi njeju. Jene po druhim! Tamuy muž měješche prawje, kotryž rjekny: „Kusk pomaschо, so khětśisch ke kónzej pschindźemy!"

Tola nětko napożledku jako schtwórte prawidło hospodarjenja je skóte napominanje japoschtoła Pawoła: „Budźcźe wjeseli w nadźiji, scźerpliwi w tyschnosćzi, wobstajni w modlitwje!" S teho tekśia dyrbja wschitzy mandźelsjy, kotśiž dźedźa sbožowni bycź, mozy pożwjeceenja a pschekrażnjenja cźerpacz. Wjeseli w nadźiji, niz w hrajkazej teho žwěta, ale we wutrawazej dźěćźi Božich; niz w błiskowidźazej nadźiji, kotraž sa žłomicźku koji, je žłomicźku žo podnuri, ale w žiwej, kiž w Khrystušu, sbóžnika tych hrěschnikow a pschewinjerja žmjercźe, roskamarja starosćzow a pschekrażnjerja wježelow, snaje a wopschimnje. Scźerpliwi w tyschnosćzi, t. r. sa lubo wjacz s Božimi pucźemi. A s wotkal móz k tej wježelosćzi a scźerpliwosćzi? Budźcźe wobstajni w modlitwje — to je najlěpscha rada, najžwjecźišchi wěrowanjski pjerśchcźeń, pschezo kcźejaza młodosćz. O kelko mandźelskich je, kiž žo njeboja, na žebi śrěschicz, kiž pak žo boja, se žobu a sa žebje žo modlicz a teho dla žebi tola snutskownje zusi wostanu a lubuja žo jenož sa semju a row, ale niz sa njebeža a wěcźnosćz. Swada, starosćz a hněwanje njemóža domjazy měr skaćycz, hdyž cźi tśi jandźelsjo: nadźija, scźerpliwosćz a modlitwa wobarnujo a sakitajo w domje bydla. A duž na kónzu to napominanje wschitkim: Kiž wy to hischcźe njejscźe, budźcźe kschescźijenjo, t. r. s duchom žałbowani teho Knjesa, a wy, kiž to scźe, budźcźe pschikład druhim! To daj Bóh!

Pscheczjwnizy nascheho sbóžnika w nowym testamencze.

(Pokračowanje.)

Wjazy wo rosdźělach we wucźbje Farisejskich a Sadduzejskich s noweho testamenta njeshonimy.

Josefus w žwojich pišmach wo wschelakim spomni: Farisejszy wucźachu, tak wón powjeda, so wschehomózny Bóh wschitko, schtož žo stanje, chze, tola wón tehodla žwobodu cźłowjeka njepschikrótschi. Bóh wschitko doprěda widźi, ale žwoboda je cźłowjekej wostajena. Tež njebože a ske pschikhadźa wot Boha a dyrbimy tehodla tež sa tuto Boha khwalicz, dokelž wot njeho wukhadźa. — Tale wucźba pak wjedźische k temu strašchnemu nahladej, so Bóh tež pola hrěcha žobuschutkuje.

Temu napischeczjwo Sadduzejszy wucźacha, so je dobre a ske cźłowjecźa wola a skutk a so je po tajkim wschitko ske a njesboże icźěbwk cźłowjskeje winy, błasnosćze, njepschemyšlenja, po tajkim jeho žamžna wina.

IV. Sadduzejszy w nowym testamencze.

Sadduzejszy žwoje žempschiňdźenje njesaprěchu. K nim žłuscheja, kaž prjedy, bohacźi a wožebni. Wyschschi měichniszy a jich pschiwusni jim pschiwižowachu. Sswojich sastupnikow mějachu tež we wyžokej radźe. Woni wjeseke žiwjenje lubowachu. Jich wobras bě bohaty muž w evangeliju. Pšches nicźo nochzychu žo we wužiwanju tuteho žiwjenja molicź dacź. Dokelž njewěrjachu, so budźe duscha po žmjercźi dale žiwa, žebi žiwjenje na semi po mozach rjane cźinicź pytachu. — Sacźišnychu wěšo nastawki pišmawucźenych a dźerźachu žo jenož Mójšajowego sakonja, kotryž pak tež po žwojim spodobanju wukładowachu. S pohanskej wyschnosćzu žo zyle derje snješechu. Tola pola luda mało samochu. W sakońskich a narodnych praschenjach dyrbjachu žo Farisejskim podcźišnycz, tež njewěrjachu žebi žwoje nahlady na sjawne dacź. — Tón knjes jich mało sajimuje. Někotsi mjes nimi derje tež k Janej kschcźenikej dźěchu, tola njeshonimy, hacź je tež tutón jich sajimował. Hromadźe s Farisejskimi pschiśudu něhdy k temu Knjesej, žebi žadajo, so by psches někajki nadpadazy dźiw abo snamjo na njebjeżach abo s njebjeż wobkrucźił, so je Mešias. S teho móžemy spósnacź, so prějachu, so žu dźiwy móžne.

Něschto spodźiwne nam Josefus sdźěli, schtož pschi jich liwkosćzi pscheczjwo sakonju wot nich woczakali njebychmy: woni běchu žakostnje krucźi w khostanju a kóždeho winowateho bjes žmilnosćze po pišmiki sažudźichu. Tajku Sadduzejsku žurowosćz shoni tón Knjes wot Kajfaža. Wyschschi měschnik Ananias pschikasa Pawoła, hdyž chze žo samolwicź, na hubu dyricź. Pawoł a Jan buschtaj, dokelž njepschestanjetej wo Khrystušu předowacź, do jastwa cźiźnjenaj a schwikanej.

V. Farisejszy w nowym testamencze.

Pawoł praji, so žu Farisejszy najkrucźišcha sekta mjes židami. Tón pak to derje snjesche, wschak běšche jej žam pschiśłuschał a žo žurowik sakonja dla a njepscheczel teho Knjesa był.

Farisejszy bydlachu w Judejskej a w Jerusalemje. Tu běšche

kempl, žrjedźisna nabožinkeho žiwjenja. Jenotliwi bydlachu tež w Galilejskej. Swj. Lukašch powjeda, so běchu se wschěch galilejskich městow něhdy Farisejszy žo sešchli, so bychu teho Knjesa s bliskosćje wobkeźbowali. W powschitkownym pak žo tuteho kraja šdalowachu, dokelž tam wjele pohanow bydleśche a duž žo strachowachu, so móhli žo njeczište sćinić.

Farisejszy běchu ludowa strona. Woni Romskich jako žynojo teho wušwolenego luda hidźachu. Njespróznuwje na to dźěkaja, židowski lud wot zuseho knjesstwo wušwobodźić. — 8000 wot nich žo něhdy saprajichu, khěžorej a bohotej žwěrnośćź pschiśahać.

Woni naschćźiwachu lud k pschećźiwjenju, hdyž bohate mjesy žwojeho hamta pschekročźichu; žamo žmjercź jich njesastróži. Tehodla jim lud pschiwiśowasche a žamo sadduzejszy dyrbjachu žo po nich skožować, hdyž nochźychu, so by jich lud zyle sažpik. Duž tež njeje jenož pschipad, so runje woni temu Knjesej to prascheńje pschebpokoža, hać je prawje khěžorej dań dawać abo niž. Lud běśche njemujzy pscheźwědćeńy, so wón po prawym tajkeje danje dawać njetrjeba.

Farisejszy mějachu wulki pschiwisk we wyšokej radźi. Woni mějachu dźiwnu móz na ludźoch a kóždy jim napschećźiwny nahlad woni potkóćźichu. Hać runje wjele wjschschi do Khrystta wěrjachu, njesměri žebi tola žadyn, tajku žwoju wěru sjawnje wušnać.

(Potraćźowanje.)

W drohim cźažu.

„Ja žym drjewa nasběrała, a du nuts a chźu mi a mojemu žynej pschihotować, so bychmoj sjědkoj a wumrjekoj.“ Tak wotmolwi wudowa w Žarpaźe Eliažej a sjewi s tym sadwělowanje žwojeje wutroby. Jěśćź — a wumrjećź. Ale wona běśche pohanka, i wotkal dyrbjesche jej nadźija pschińć? — Pschi tym wschěm pošluchasche na klóš proferty, kotryž jej w mjenje a po poručnośćźi Božej pschikasa, najprjedy něchto sa njeho a potom žama sa žo a sa žwojeho žyna něschto napjeź. A jako wona cźinjesche, kaž běśche jej pschikasane, njebě muka w kalbažu sjědźena a wolij w karanje njewotebjerasche.

Starośćź sa žiwnośćź, sadwělowanje w seńskim powołanju, njeradźene spekulazyje — tak móšech to wschědnje w nowinach cźitać, hdyž nowiny w žamomordarśtwach pišaja. A wone žo stawaja žrjedźa w pschećźijanstwje, hdźež žo wěźe k njebeźam ibchaja, hdźež žo s klětkow drohi evangelijon prěduje, hdźež s mašośćje žwjato pismo wěśćź.

„Nó haj“, rěka, „jow maćźe žałośne schkody naschich wobstejnośćźow, bohaćźi maja wscheho dośćź a thudźi dyrbja ruku na žo kłośćź, hewak dyrbja hłoda wumrjećź.“

Psalmista wotmolwi: „Ja hišćźe žaneho praweho wopuschćeneho widźał njejžym, ani jeho žynjo po khlěb khodźićź!“ Niž to, jo tu thudźi a bohaćźi, ale so stej njewěra a bješbožnośćź thudych a bohatych tak wulkej, to je cźejka schloda naschehо cźaža.

W mojej wšy widźach žonu pschi rózku stejećź, hdźež mějesche listynoscheć nimo pschińć. S blědym, spadnjenym wobliczom tam stejesche a hladasche po haby, doniž listynoscheć njebódźe, kotryž hižo s daloka s hłowu tschažesche. Potom žo žona pomakłu sawróćźi a domoj dźěsche — wona cźejka stupasche, kaž by cźejka njesćź měła. — Wona wocźakowasche list wot žwojeho muža, kiž běśche pished měbazami se žwojej łódźu na morjo wujěł a dyrbjesche tam dawno bycź. Łódź běschtaj žebi s pjenjesami wot žony do mandźelstwa pschinjeźenymi natwarikoj, ta běśche jeju jenicźke wobhedźenśtwo. Hujto běśche muž s njej hižo wujěł a žwójbje to nusne domoj późłał. Nětko kóžda powjesćź wuwosta. Pschi tym wschěm tam žona kóžde popołdnje stejesche a wocźakowasche list. Wona žo wobarasche do teho, žałośnejeho wěricź, so je muž žnano s łódźu do njesboža pschijschoł, so dyrbjała wudowa bycź a se žwojimi dźěćźimi nuju měćź. Wona běśche cźicha, do žo samtkjena duscha, wona žwojim žuźodam niczo wo žwojej srudobje njepraji, to běśche jej cźejke wo pomoź prośycź, wona by žebi pschezo myślika: „Wón dyrbi pišać — wón dyrbi žam pschińćź.“

Ale wón njepišasche, wón njepschińdźe. Pschezo mjenje bu wscheho. Nuja bu dźeń wjetscha. Ludźo drje pytnychu, so wona nuju cźekpi, ale dokelž wona nikomu dobre žłowo njeda a běśche zusa wo wšy, žo wo nju nichtó dale njestarasche. Wón tež žadyn proieta Elias njepschińdźe. Ale Bóh luby Knjes ma hišćźe druhich późłoł. Tón krócź běśche to samožita burowka, jej měra njewostaji, wona běśche tu wudowu tež kóždy dźeń tam pschi rózku stejo widźaka a to błěde wobliczo jej pished wocźi stupi, hdyž wona te schłě s tucźnym mlokom naliwasche a je na blido sestaja. Duž žo jedyn dźeń nastaji a wsa s dobom hornym mloka žobu. To běśche pak tež cźaž, nusa běśche najwjschscha. Nětko pak žo sta kaž s wudowu w Žarpaźe: „Muka w kalbažu njebu sjědźena a wolij w karanje njewotebjerasche, pschetož burowka praji: „Nětko pschińdźesch kóžde ranje po mloko sa žebje a žwoje dźećźi.“ To běśche kaž deschćźik po žuchocźe. Duscha žony noweje nadźije nabu a pschikład burowki namaka druhich, kiž po njej cźinjachu a njestroschtna bu wuthowana. Tak je žo stało, kaž w cźažu Eliažowym „po žłowje teho Knjesa.“

Wschelake s bliska a s daloka.

— S njedźelu Rogate žo do nascheje zyrkwineje modlitwy kóždu njedźelu wožebita krótka modlitwa sa nasche žywy wobsamknje. Tajta modlitwa pak njeje jenož sa duchowneho, kotryž ju s klětki śpěwa a nascha žwjata pschiśłušnośćź je, so bychmy tu modlitwu s prawje nutrnej wutrobu žobu śpěwali. Pschetož schto pomha nasche dźěło a prózowanje, hdyž Bóh tón Knjes žwoje žohnowanje nam njepschizpi. Njepósłnajemy to nětko sažo prawje jažnje, hdyž žo Boži deschćźik dźeń wote dnja dźe a sapocźnje se strachom bywać sa nasche pola. Morkotanje a skorźenje nicźo njewocźinitej. Wón je jedyn, kiž je deschćźik późłał a móže jemu tež žago mjesu stajićź. To je nasch luby Bóh w njebeźach. Duž shibujmy pished nim žwoje kolena, so by wón nasche modlitwy sferje wušłyschał.

— Dla pschibywanja wobydleśtwa wožebje w Khrósćje dla kaolinoweje fabriki mějachu wotpohlad w Khrósćje žamym nowu schulu natwaricź a žo s Lupjanskeje schule wuschulowacź dacź. Lupjanska schulska gmejna pak do tehole wuschulowanja njeje žwolika a je wobsamkła Lupjansku schulu powjeschićź. Mý žo jej dźiwacź njemóžemy, pschetož pšches wuschulowanje Khróšta a wokolnośćje by žo Lupjanska schulska wožada jara pomjeńschika a měła wyšoke dawki sa žwoju schulu płacźićź.

— Prěnja schula w Sserbach na wšy s parnym tepjenjom budźe žo w Hušzy tvaricź. Wobydleśtwo je tam tak pschibyło, so žu žebi na wulki twar myślićź dyrbjeli, so njebychu w pschichodźe do wušśośćje pschińchli.

— Lětža budźe 25 lět, so žu žo skhadźowanki žerbśkeje studowazeje młodośćje sałožiłe. Kaž žmy hižo sjewili, budźe žo k temu jubilejej almanach wudacź, ale tež žwjedźeń budźe žo žwjećźićź. Najprjedy běśche žo wotmyślilo, žwjedźeń jenož se skhadźowanku hromadźe žwjećźićź. Wěžo budźa tón jubilej studowazy na žwojej skhadźowanzy žwjećźićź, ale hdyž by jubilej s tym dokóńcźeny był, njebychu prjedawschi studowazy s wjetscheho dźěła składnośćje měli, so wobdźěliećź, dokelž jich wjetschi dźěł njedźelu woteńćź njemóže. Duž budźe wožebity jubilejski žwjedźeń wutoru abo žrjedu po skhadźowanzy, na kotryž budźa žo nětcźischi studowazy pschepročźićź, kotryž pak budźe wot starych knjesow wuwjedźeny. Nosrěćźowanje směje žo wo tym žrjedu po žwjatkach w 5 h. w lischćźej jamje a chźyli žo wschitzy sa to sajimazy tam seńćź.

— Njane nowe byrgle je Delnjo-Wujesdźanska zyrkej dostała. Pošmjećźene buchu pšches knjesa superietendentu Kuringa-Wojerowskeho, dokelž běśche knjes farar Ryćźeł khory.

— We Wochosach bu pished krótkim rjany žadyn žwjedźeń žwjećźeny. Nowe žwony sa Božj dom žo pošmjećźichu. Sswjedźeńsku ryćź mějesche knjes farar Henćźka. Swony žu žo derje poradźiło a maja rjany žynk.

— Nowotwar diakoniješkeho wušława w Lipsku pokraćźuje. 13. meje budźe žo najsterje twar sběhać. Wuśtaw dyrbi sapocźatk pschichodneho lěta hotowy bycź, so bychu do njeho saćźahnycź móhli. My pschejemy, so by Bóže žohnowanje tón twar tež dale pschewodźało a so bychu j njeho junu rěći kschćeśćźijanskeje žmilneje lubośćje žo žórlite do wutrobow khorych a hubjenych. S dobom pak tež žerbśke holzy nawołwjamy, so bychu žo sa to rosšudźiłe, to žwjate powołanje w žłužbje snutkowneho mišionstwa žebi wušwolićź a jako diakoniješ žo wuwoućźićź dacź. Pschetož na tym poli rěka: Žně žu wulke a mało je dźěłaćźerkow.

— Wažne běśche wuradźenje w domje pruskich sapóžłanzow, w kotrymž žo po namjećźe sapóžłanza Gampa a jeho towarschow rěćźeśche wo tym, kak ma žo wulkej nušy ratarjow dla pobrachowazych dźěłaćźerjow wotpomhać. Sswobodnośmyślení wě žo niczo wo pomozy sa ratarśtwo wjedźećź nochźychu. Tola pak žo sfóńcźnje wobsamknjenja stachu, kotrež móža ratarśtwu spomožne bycź.

— Konferenza, kotraž na namjet ruskeho khěžora k wuradźenju wo wotbrónjenju naschich wójskim hromodźe stupi, žo w blížschim czasu w hlownym měsće Niederlandskeje w Haagu seidźe. Staty budźa drje wschitke swojich sastupjerjow póšlacź. Woni to cźinja s dwórliwosćże pschećźiwo ruskemu khěžorej. Pschetož to je do prědka widźećź, so zyke wuradźenje wulkeho wuspěcha njesměje. Hdy bychu žo te pschićźiny, kotreź k wójnam wjedu, sawisćź, hordosćź, nahrabnosćź i ludoweje wutroby wukorjenićź móhle, potom by tež wuhlad byl, so bychu wójny pschestałe. Ale dokelź to móžno njeje, tež wschitke wuradźenja pschi naljěpschej woli wuspěcha njesměja. Derje budźe, so chźedźa k lěpschemu sranjenych w bitwje hischćże krućische postajenja wobsamknućź, kaž žu hacź dotal byke a so maja žo wone wot wschitkich ludow pschipósnacź. Tele postajenja dyrbja wot nětka sa mórske wójny tu žamu płaćźiwosćź měćź.

Rěki žiwjenja,

s někotrych wožebnych spruchow žwjateho pišma wawjedźene.

Tole napišmo ma šerbska kniha z lěta 1770, kotraž je žo nam wot Sserba pschepodaka a w kotrejž cźitamy dobre hnujaze wukoženja žwjatého pišma. My lubym cźitarjam s tutych nawtarjazych knihow někotre wukładowanje k požylnjenju a natwarjenju wutrobow podamy:

Ezech. 34, 15. 16.

Ja chzu žam moje wowzy pasćź, ja chzu jim dacź wotpočźowacź, praji tón Knjes. Ja chzu to zhubjene žaho pytacź, a to sabłudźene žaho pschiwjesćź, a to sranjene žwobalećź, to žłabe pożylnićź, na to tučzne a žylne chzu ja kedźbowacź, a chzu jo pasćź kaž žo žłuscha.

O kak dobro maja žo te wowzy Jesušowe pschi žwojim pastyrju! Niž zuty a najećźi, tež wone žame, njedyrbja žo pasćź; dokelź wone najlěpscheje pastwy njewjedźa, tež ju prawje wužiwacź njebychu: pschetož wowzy, kotreź bjes pastyrja na dobrej pastwje khodźa, žo tež na najlěpschej trawje žnadź žmjercź jedźa, abo wone pschezo jedźa a tola njepschibywaju. Tehodla praji Jesuš: Wón žam chze je pasćź, kiž žo wón na tu wěz prawje wusteji. Wón žam je wscheho dosćź, duž maja tež jeho wowzy wschu poknosćź pola njeho. Wón je žiwjenje, tehodla dyrbi jeho wowzam ta pastwa k pożylnjenju, k sdźerženju, haj k pomozy žiwjenja płužićź. Psched nim boji žo wschitko, schtož na semi, wysche semje a pod semju je, tehodla njesmaži žo žana słóćź k jeho wowzam; ale wone pažu žo w dobrym wotpočźinku a cźichim pokoju. Wón wě, hdy jeho wowzy tučzneje abo žucheje pastwy potrjebaja, so bychu žebi tamnu, mjenujazy tučzu, cźim wysche wažiłe; wón wě, hdy je cźaž pasćź a wotpočźowacź. Wón chze jim dacź wotpočźowacź; pod hłódkom jeho kschidłow maja wone psched płónćźnej horažotu dobre pschikrycźe. Wóu schowa je w sym cźažu w žwojej hěcźe. Wón sakita je potajnje w žwojim wobydlenju. A kak derje budźe žo po tej prózy wotpočźowacź! Kak derje budźe to cźinićź! Schtó dha nochzył žo temu dobremu pastyrjej pasćź dacź?

Mój pastyr chzył mje pasćź na jenej dobrej pastwi,
Tež, hdyž ja lacźny žym, mje k kłódnej wodźi wjesćź.
O Knježe! žawrócź mje,
Hdyž moja myšl pschi žwećźi
Chze wostacź, da chzył ty ju žaho k tebi njesćź.

Psalm. 23, 1.

Tón Knjes je mój pastyr, na niczim ja nusu njesměju.

O žboža pokne, žóbžne, s wotpočźinkom a pokojom wobdarjene wowzy, kotreź žo pod kijom wulkeho Jehovah pažu! Wón je tón dobry pastyr. Wón njemóže žwoje wowzy hinak, hacź derje, s dobrym a k dobremu wodźićź. Wón wjedźe je po prawym puću. Wón honi je s wulkej žmilnosćźu, ale je njepschećźeri. Hdyž wone dale njemóža, dha wosmje je wón s wjeselosćźu na žwoje ramjenja a njeby je, haj wón je tež derje na ruzy wosmje a pažе je na klinje, hacź nanajlěpje. Es. 40, 11. Wón wodźi je na dobre, mjenujazy k cźerstwej wodźe a na selenu łuku. Wón pyta je, a jeho kedźbowanje je psched helsim wjelkom a lawom wobarnuje. Wón je tak žwěrny, so žamo žwoje žiwjenje sa nje wostaji a je na pożled k wěcźnemu wotpočźinkej pschiwjedźe. O kak derje dha je, žo wot tuteho pastyrja nihdy njesaběžećź.

Duž niczo njedyrbi na tym žwěcźe
Wot mojoh pastyrja mje wjesćź.
Mam tudy stajne derjehicźe,
Hacź mje tež budźa k rowu njesćź.
Hdyž runje psches žmjercź cźěko panje,
Dha wěm wschak, to žo wěcźe stanje.
Duch budźe k njebju horje stućź.
Tu wotročźk njem'že w domje wostacź,
Ssyn dyrbi pak to herbstwo dostacź,
Hacź runje je žwěta ma hicź.

Budźcźe sprawni!

„To mi niczo njepomha bibliju cźitacź, ja ju tola njerosymju," praji pschekłyz k někomu, kotryž jeho napominasche, so by pilnischo w njej cźitał.

„Schto dha wy njerosumicźe?"

„Niczo, wona je mi cźisćźe njesrosymliwa."

Tón, kiž powjedasche, bésche psches to snaty, so pschi wikowanju hušto dosćź sprawny njebéćźe.

„Nó, nój pschećźeło, duž chzemy žebi junkrócź lohkosrosymliwy schpruch namakacź," druhi dźesche a w bibliji pytajo położi porśt na žłowa 2 Mójs. 20, 15: „Ty njedyrbisch kradnućź." To je něschto, schtož mójećźe rosymićź, ně wěrno? Na to pschindźe, so też po tym cźinićźe."

Wěžo to je nusne, so my zyku bibliju rosymićź nawuknjemy; ale to najwažnische tola je, so my po tym, schtož samóźemy sapschimnućź, cźinimy, potom nabudźemy dźeń a wjetscheje žaźnosćźe. Njeczinimy-li to, potom nam też niczo njepomha zyke žłowo Boźe srosymićź. Cźinimy-li pak, potom budźe nam Bóh po naschim trjebanju srosymjenje sa jeho žłowo wotsamknućź.

W Jesušowym mjenje žo modlićź.

Schto to rěka, je junkrócź něhbuscha póhanka najlěpje wuložiła.

„Nó, macźe Hana," tak praji mišionar k rej s pohanstwa wobroćźenej, praj mi, schto to rěka: „W Jesušowym mjenje žo modlićź?"

Wona da sćźěhowaze wotmolwjenje: „Ja njewěm, wotročźko Boži, hacź budu žo wo tym prawje wuprajićź móz. Ale ja chzu tebi prajićź, kak žebi to myšlu. Ty dyrbisch mje potom dale roswućźićź:

Hdyž mam ja naležnosćź na wulkeho krala, ja, jako stara, zuja žona, hnydom bje wscheho k njemu běžećź njemóžu. Duž pytam žebi najprjedy wyšokeho muža a teho prašcham, schto wón k mojej prósstwje praji, hacź móže žo psched krala pschinjesćź. Najradscho bych žo na kralowe dźěćźo wobroćźiła. Wone krala najlěpje snaje. By-li kralowe dźěćźo ke mni prajiło: „Haj, twoja prósstwa da žo žłyschećź," potom bych je prožył, so mnu psched krala hićź. Cźini-li to, potom žo krala wjazy bojećź njetrjebam, ale móžu stroschtnje psched njeho stupićź. Potom stupju žo sady kralowého žyna, a tón sa mje rěćźi: ja niczo rěćźećź njetrjebam. Njedyrbjał-li kral „haj" prajićź? Wěsćźe. Wona dźeń stara žona njeproży, ale wyšoki muž, kotrehož kral lubuje, jeho žyn. Hlaj, hdyž ja w mjenje Božeho žyna proschu, potom móžu stroschtnje prožućź. Ja wopschijam Boźe dźěćźo a žym jeno s nim, duž mje Bóh sažpěćź njemóže."

Sawěćźe wukładowanje teho žłowa „w Jesušowym mjenje žo modlićź". Mišionar niczo wjazy pschistajićź njemóžesche. My też niz.

Něschto k rospominanju.

Bóh dawa nam druhdy cźerpjećź sa tych, kotrychž lubujemy a naš psches to bliže k žebi cźehnje.

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armenische žyroty:

S Kumschiz . . . . . 3 hr.

W mjenje wbohich žyrotow praji wutrobny dźak

Góleź, redaktor.

Samolwity redaktor: farał Góleź w Budyschinku. Cźischeź a nakład Ssmolerjeź knihićźischćźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czišto 21.
21. meje.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ju kóždu ćwotu w Ssmolerjej knihićišćeźerni w Budyšćinje a ju tam dostać ja schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Sswjatki.

Japoschtowske skutki 2, 4.

Wschitzy buchu połni ćwjateho Ducha.

Kajki je nam to wjeźeły czaś, tón luby ćwjatkowny róčny czaś, kiž nam pschipowjeda: Nasch sbóžnik, Knjes Jesus Khrystuś, je ćwojim wučomnikam ćwojeho Ducha s njebjeś póślał, so by jich s nim wuśwjećił. — Hlej, luby pscheczelo, jako ju nasch sbóžnik na ćwět narodźi, ju jeho w tamnej hródźi do źłobika połožili, ale nětkole chce jeho nam ćwjaty Duch do naś, kóždemu wot naś do jeho wutroby połožić, so měł jeho ty w ćamej ćwojej wutrobje sakhowaneho. Čźichi pjatk stupiśch ju pod Jesuśowy kschiž a ćwjaty Duch čźi tam praji: „Twój sbóžnik jowle sa tebje cźerpi a mrje!“ a jutry dowjedźe cźe wón k wotewrjenemu rowej twojeho sbóžnika a praji čźi: „Wón je tebi k sbožu s rowa stanył!“ Na ćwjatki pak pschiźidźe ćwjaty Duch s nowa k tebi a praji čźi: Bóh Wótz, Bóh Ssyn a ja ćwjaty Duch, „my chcemy do tebje sańć a pschi tebi bydlić, ty dyrbiśch być sa naś bydło a wšcho twoje žiwe dny dyrbiśch měć wot nětk ćwoje wěčne njesachodne ćwjatki.“

Hlej, tajkele wutrobne žohnowanje chce nam ćwjaty Duch dać. Ale něchtóžkuliž niczo wo nim njewě a niczo wo nim njepytnje; duž ćebi wschelazy tajzy myśla, so ćwjatki dale niczo njejźu, dužli naletny ćwjedźeń. Sswětni ludźo popytnu někajki kuś hodowneho wjeźela, hdyž wohladaja, so maja něhdźe Božeho dźěśćowy schtom saśwěćeny. A schtóž ćo hišćcze njeje wschón k Bohu dowróćił, steji čźichi pjatk hnuty hladajo na Božu martru, jutry pak ćebi khwilku na to pospomni, so budźe junu se ćwojimi wotemrětymi sjenoćeny. Ale se ćwjatkami njewě čźěłny čźłowjek niczo dokonjećź, duž nastaji ćo radscho te dny do polow, na horu abo do lěśa, hacź so chźył do Božeho doma dóćź.

Schtóž chce ćebi ćwoje ćwjatki s wutrobu ćwjećźić, dyrbi měćź wěrjazu, wuhotowanu a požadazu wutrobu. — Masch ty tajku we ćebi?

Na tym sawěśćeje doścź njeje, hdyž masch ćwój dom wurjedźeny a čźisty smjećeny abo s mejśkimi hałožkami wupyschenu; ně, wutrobu dyrbiśch měćź wupyschenu.

Něhdyschi israelśay ludźo wupyschichu ćebi něhdy ćwoje domy a pucźe se selenymi hałožkami, dokelž bě ćo semja tehdy seleniła, jako bě Bóh ćwojemu ludej ćwoje ćwjate kaśnje dał. Sswjaty Duch njeje ćebi bjes samoźa tónle ćwjedźeń ćhladał, so mohł ćebi na nim ćwoju wožadu wusvolićź.

Naśch Knjes praji: Schtóž ma mje lubo, tón budźe moje ćłowa dźerźećź, to rěka: po nich čźinićź. Někoho dyrbi čźłowjek lubo měćź. Ale ty dyrbiśch měćź jeho lubo, niž ćwój hrěch, niž ćebje ćameho, niž čźłowjekow, ani ćłoto, čźećź a móź, ale twojeho sa tebje kschižowaneho sbóžnika. Takle ćy ćo na ćwoje ćwjatki derje wuhotował.

Ale čźiń twojemu sbóžnikej wscho po jeho ćłowje. Doma masch ćwoju bibliju, ćwoje spěwarśke, masch to a tamne rjane ćłowćźko s Božeho pišma we hłowje a w pomjatku. Ale na tym njeje doścź. Čźiń wscho Bohu

k woli, waž žebi Božе žłowo wyšoko, džerž jo twjerdźe, budź po nim žiwy, wumrěj ſ nim. Takle to čžiń! Jeli pak Bóh tebi čžěrpicź da a cźe poschwiła, daj žebi to pošłuschnje lubicź, wschako wěsch, so čži wscho to twój Wótcźej pósćźele. Hdźež maja ludźo nascheho sbóžnika łubo, hdźež jeho žłowo łubuja a hdźež žu jemu ſ wutrobu pošłuschni, k tajkim žwjatý Duch pschiczěhnje a tajkim wón žwoje dary žobu pschinješe: Božu lubosćź, Božeho žynowu bliskosćź a je tón komu blisći, tajki čzłowjek ma po tym we wutrobje měr a žwój dobry pokoj, kajkiž jemu nichtó rubicź njemóže. Tajki žo nikoho a niczeho strachowacź njetrjeba, ani čzłowjekow, ani čzerta, ani žmjercźe, ani wěcźneho žuda. Sbóžny je kóždy, kaj žmě tuteho žwjateho Ducha jako žwojeho žwjatkowneho hosćźa pschi žebi hospodowacź.

Božo, luby Knjeźe! My wěmy, so ani je žwojim rosomom, ani je žamej žwojej mozu na to njepschinźdźemy, so mohli wěricź, so je Jesuž Khrystuž nasch sbóžnik. Ale twój žwjaty Duch je naš to nawucził a naš k naschemu sbóžnikej dowjedł, naš wušwjećził a w prawej wěrje sdźerżał. Sa to prajimy tebi žwój dźěćźazy dźak. Sdźerž naš dale we wěrje sjenocźenych, so mohli junu se wschěmi, kiž do Khrystuža wěrja, pschi tutym naschim sbóžniku wěcźnje žiwi wostacź. Hamjen.

Pschećźiwnizy nascheho sbóžnika w nowym testamencźe.

(Pokračźowanje.)

Nikodemus spyta we wyšokej radźe sa teho Knjesa wustupicź. Wón na to pokaja, so ma žo ta wěz tola po wobstejazym prawje pschepytacź, prjedy hacź móže žo wušudźicź. Na měsćźe pak žo na njeho wottorhnychu a jeho ſ tym praschenjom: „Ty drje žy też ſ Galilejskeje? Wobhoń žo a hladaj, ſ Galilejskeje njepostanje žadyn profeta“, satraschichu. Tón žamy Nikodemus sweri žebi, ſ bojosćźu pšched Farisejjskimi, jenož w nozy k temu Knjesej pschińćź, so by tón jeho wo Božim kralestwje roswucził.

Hischćźe druhy we wyšokej radźi teho Knjesa Khrystuža sa žłubjeneho Messiaža dźerżachu, bojachu pak žo, sjawnje tute žwoje pschesweđćźenje wuprajićź a w prawym cźasu sa teho Knjesa wustupicź. So bychu žo hidźenja Farisejjskich sminyli, radscho mjelcźachu. Něhdy wupošłachu Farisejzy žwojich wotroćźkow, so bychu teho Knjesa pschimali a jeho pšched wyšoku radu pschiwjedli. Jako pak tućźi k jich wulkemu spodźiwanjom ſ prósdnymi rukami sašo pschińdźechu, žo woni rošnjembrichu. Hdyž pak cźi wotroćźy žo samolwichu, prajo, so njejžu na žebje samóhli, teho Knjesa, kotrehož napohlad, žłowa a skutki běchu tajki sacźischćźa na nich čžiniłe, jimacź, žo hróšbnje nažwarja, so też temu Knjesej pschiwižuja a so žu też tajzy, kiž žo na sakoń njewusteja a budźa tehodla poklećźi.

Też lud žo wot nich satraschićź da.

Hrošyli běchu mjenujzy, žo kóždeho ſ jich shromadźisny wustorcźa, kiž by Khrystuža sa žłubjeneho Messiasja měł. Tehodla žebi też starschi žleponarodźeneho, kotrehož běšche tón Knjes sahojił, tole sjawnje a sprawnje wusnacź a pschidacź njewěrjachu: na wsche boki žo wijo pytachu tuteje žwojeje pschiščłuschnosćźe žo wobrocź. Na to pschešłyschachu teho sahojeneho žameho. Tutón pak tych wuczenych ludźi psches žwoje rasne wotmolwjenje do wuskosćźow pschinješe, so žo ſ hněwom a se skobami na njeho sapyrichu. Mjenowachu jeho hrěschnika wot macźerneho žiwota a čžinjachu, ſ čžimž běchu hrošyli, woni wusamknychu jeho ſ jich shromadźisny. A nichtón žo pscheczíwo tajkim podtlóczenju njesběhny.

Farisejzy to wožebje běchu, kiž ludej nadźiju na Mešiaža sdźerżachu.

Sa krótki cźaž wočakowachu postajenje mešianskeho kralestwa. Wěžo w zyle žwětnym schtalćźe a ſ tej nadźiju, so sněja w nim najwyschsche sastojnstwa. Po jich myšli měješche žo ſ wulkej wójnu sapoczećź, pches kotruž mějachu žo Romzy wuhnacź, kraj wušwobodźiłź a kotrejež wuspěch a tónz dyrbjeschе bycź, so Mešiaž do Jerusalema sacźehnje, so by žo žydowł na trón žwojich wótzow.

Duž praschachu žo teho Knjesa, jako žo tutón njehotowasche, kralestwo po jich myšli sakožicź: „Hdy pschińdźe kralestwo Bože?“ Ale tón Knjes jich powuczi, so je Božе kralestwo snutřkach we wutrobach a je hižo mjes nimi.

Też mjes tymi tajkich nadeńdźesch, kiž won dźeja, so bychu dźiwneho muža w pušćźinje widźeli, kiž tam lud k pokucźe woła a ke kschćźenizy napomina, pschipowjedajo, so je so njebjesće kralestwo pschibliżiło. Tola Jan jich krucźe wotpokaža. Wón drje wjedźesche, so kschćźenizy nušneho smyšlenja nimaja ani też měcź nochźedźa. Woni dźě myšla, so pokuty njetrjebaja, dokeľž žu wschitko čžinili, schtož žebi sakoń žada. Jako Abrahamome dźěćźi chzychu też dźěl měcź na jeho žłubenjach. Jan pak wěschćźesche jim, jeli so pschi tym sawostanu, bliśi žud, kiž po krótkim psches Mešiaža na Israeliti lud pschińdźe.

Jenož swonkowna pschiwusnosćź k ludej žłubjenja wot žuda njewumoże.

Bóh njeje žwoje žłubjenja na tutón lud swjasał, kaž Farisejzy myšlachu, ale też pohanojo móža žohnowanja njebjeskeho kralestwa žo dźělomni sćźinićź.

Hadowu a jechćźerjowu schlachtu jich mjenuje. — S tutymi wurasami chže jich stóćź a lěžnosćź wosnamjenićź. —

Podomne nahlady sda žo też Nikodemus měcź. Też wón dyrbi žebi łubicź dacź, so tón Knjes tajki błud jemu roswali; jemu roskładźe, so wón tajki, kaž nětko je, do Božeho kralestwa stupicź njemóže.

K temu pschińdźe pola Farisejskich jich žadanje, žwoju pobožnosćź pšched ludźimi widźićź dacź, so bychu žo na njej spodźiwali. To pak běšche to njekhwalobne, so jich k temu njenucźesche jich bohabojosćź, ale cźeśćźelakomnosćź a hordosćź.

Tak sćźinja ſ najnutrnischich hibaujow wutrroby kekliju, a na sdacźe pomyšlenja ludaja, kiž we wutrobje njebydła. Jenož na tajke wopokasma pobožnosćźe ważnosćź kładźechu, kiž kóždemu do wocźow padachu, ſ tym wotpohladanjom, pola ludźi sdacźe pobožnosćźe sbudźichu. To je hejchleśtwo a njewěrnosćź.

Hdyž žo posćźachu, dachu to swonkomnje a na drasćźe widźećź, kak cźeźke žebi cźinjachu a kak chutnje ſ tym mějachu. Woni pokasowachu kišałe mjeswocźa, dachu žo njemyćźi a njezałbowani widźećź, pošypachu žebi hłowu ſ popjełom a khodźachu tajzy wokoło, so bychu ludźo prawje na nich hladali.

Hdyž žo w modleńskich hodźinach modlachu, cźinjachu to sjawnje. Pschi modlenju wjasachu žebi Israelizy rjemjenje na lěwu ruku, wutrobje napschećźiwo a wokoło hłowy, so by jich to na dopjelnjeje sakonja ſ ruku a ſ hłowu dopomniło. Farisejzy mějachu pak wožebje scheroke rjemjenje, so bychu ſ tym sjewili, kak wulku ważnosćź na dopjelnjenje sakonja kładźechu. Wobrubły žwojeje drastу cźinjachu wulke. Tute dyrbjachu jich, tak husto hacź dele pohladachu, na sakoń dopomnićź.

Chzychu-li jałmožiny dawacź, dachu to po zyłym měsćźe wosjewićź, so by prawje wjele ludźi žo seschło, kiž bychu jich darniwosćź widźeli. Tehodla też wušwolichu sa městno k rosdźělenju darow pak šchule, pak torhoschćźa, pak róžli haßow. Schtóž tajke wopokasma jich žmilnosćźe widźesche, by tutych ludźi ſ cźeźka sa nahrabnych a lakomnych dźerżał a tola woni to běchu.

S nadatej pobožnosćźu woni tkubym, wožebje wudowam a žyrotam, kiž běchu lohży k wobschudźenju, jich kubło a nadobu wurěćźachu a sa žebje skhowachu.

Sswjećźenje sabbatha bě jim jara ważne, ſ bojosćźu, so móhli na sabbacźe ućźchto sakasane cźinićź, radscho ſ zyła nićźo njecźinjachu. Hdźež pak bě jim k wužitku, tam žebi dokho njepschemyšlachu ale krucźe pschimachu, też na sabbacźe; woni sa nićźo ske njemějachu, skocźećźu, kiž bě do njebožа pschišchźo, na pomoź pschińdź, so jo shubili njebychu.

So bychu pohana k židowskej wěrje wobrocźili, njelutowachu ani prózy ani pjenjes; pschetož jim žo sdasche, so žebi ſ tym Bože spodobanje we wožebnej měrje sakłuja. Woni chzychu cźi najžwěrnischi a najpošłuschnischi cźeśćźerjo Jehovy bycź, a chzychu žo w tym profetam runacź. Teho dla pyschachu rowy profetow, wožebje tych, kiž běchu martrałku žmjercź pscheczěrpili. S tym chzychu spósnacź dacź, so jim pschiwižuja, so w jich duchu khodźa a cźinja a jich skutk w Israelu spěchuja.

A tola žu jim smutkownje zyle ńuśi, haj žu jich njepscheczeljo.

Woni wožebitu ważnosćź na swonkowne cźinjenje, wožebje na woprowanje kładu. To pak wjedźe jich k temu, so sakonju napsche-

cźiwo wucza, so je sakźuźbnische, źwój dar Bohu woprowacź hacź ſ tutym darom tradazeju starscheju nahyćźićź. —

Nunje tak wažne je jim cźiśćenje. Pśched kóždej jedźu źebi ruzy myjachu. Pśchi tym śnutśkownu ruku ſ pjaśću druheje rybowachu. Khelichi a śchlź, pónoje a lćhwo źwedomliwje cźiśćachu, prjedy hacź je trjebachu. Schtož bćchu na wikach kupili, we wodźi wopłokachu, dokelž móžesche pśches nćtajkeho póhana nećźiite byćź.

Po sakonju dyrbjachu źidźi dźeśatk wot źita, wolija a wina kaž tež wot śfotu mćśchnikam dacź. Mjeńśche płody bćchu wot dźeśatka wunśate. Tola Farisejśźy chźychu wjazy cźinićź, hacź sakoń źada. Tehodla dawachu tež dźeśatk wot tutych.

(Pokraćźowanje.)

Nawukń dawacź!

Jedyn po druhim kapa wo nasche durje, so by sa nećschto źmilne dary śbćrak. Jena źyrkwinska kollekta a domjaza kollekta po druhej źo śbćra. Bóriy je śnutśkowne miźionśtwo, potom śwonkowne miźionśtwo w nuśy a my dyrbimy dawacź a pśchezo śaźo dawacź! Hdźe dyrbi to wjećźa? Hdyž źanych pjenjes nimacźe, njesakóźcźe tola pśchezo nowe wuśtawy a njesapoćźićźe nowe śłutki lubośćje a miźionśtwa! Tajke śkórźby móźesch w naśchich dnjach hujśto źkyśchećź.

Wćrno je, so źo wot śchećśćijanow pśchezo wjazy pjenjeźnych woporow źada. Ale njeje to śwjećelaze? Njeje to śnamjo śa to, so je wabjenje nećschto śa teho Knjeśa a jeho wćź cźiniićź dźeńśnjśchi dźeń źylnische, hacź w prjedawśćich cźaźach? Te źadanja, kotreź źo na pjenjeźnu móśćeń śtaja, móźa dźć źo dopjelnićź. Pjenjes je dośćź, wutroba dyrbi jeno prawje k Bohu śtacź a prawe dawanje dyrbi źo wot śchećśćijanow nawuknućź.

W nćmśłim khćźorśtwje źo śa lćto 3 milliardy śa alkohol wuda, wot nich 500 millijonow śa palenź. Jene źadośćźiwe powjedancźko je cźiśćećźane 3 millijone hriwnow wunjećźto. Po tajkim pjenjeźu tu źu. Jeno śo bychu źo lndźo wobroćźili wot źwćta, jeno śo bychu źo wośtajili źadośćźiwośćźe a pśchećźinjenja, kelko pjenjes by wyśche bykło śa Bożu wćź?

A wćrźajy śchećśćijenjo dyrbja dawanje hiśchćźe lćpje nawuknućź. Jśraelśkemu ludźej w śtarym śtatamencźe bćśche pśchikaśane, „dźeśatk" temu Knjeśej woprowacź (3 Mójś. 27, 30. 32). Tu a tam je tež śchećśćijan, kiž źebi śa śakoń cźini, dźeśatk temu Knjeśej woprowacź.

Snaty farar Oberlin n. pśch. je tak měk. Kak je k temu pśchiśchło, daj źebi powjedacź. „Po jeho źoninej źmjercźi junu dźowka śe śrudnym wobliczjom k ujemu pśchińdźe a praji: „Knjes fararjo, wulke myśche śu śchaty śećrake." Wón pytaśche dźowku śpokojićź a praji jej, śo dyrbi dobre truchi wotrćśćacź a ſ dweju blidowych rubow jedyn śćźiniićź. Jako pak bćśche źam, praji w modlitwje źwojemu Bohu: „Najprjedy źy mi moju źwćrnu mandźelśku włak a nćtko dośch mi moje śchaty wot myśchow śećracź. Cźeho dla to pśchipuśchćźićź?" Jako potom źwoju bibliju cźitaśche, padźe jeho wócźko na mćśtno, kotreź wo dźeśatku jednaśche. Wón druhe mćśtna pśchirunaśche a k temu rośśudej dóńdźe, śo je śchećśćijanśka pśchiźłuśchnośćź dźeśatk dawacź, kaź bćśche to w Jśraelu pśchikaśane. Wón poniźowaśche źo pśched tym Knjeśom, dokelź jemu hacź dotal „dźeśatk" dawak njebć, a jón wot nćtka dawaśche pśchi źwojich niśkich pokhodach.

To nećhtó praji: „My tola wjazy njeśtejimy pod śakonjom śtareho śtatamenta a tehodla njetrjebamy „dźeśatk" dawacź." Wć źo, my wjazy pod śtarym śakonjom njeśtejimy. Teho dla praji źebi tež tamny Barlinśki: „W śtarych cźaźach dawachu pobożni Jśraelśćy dźeśatk, nam śchećśćijanam pak je wot Boha wjele wjazy wobradźene, hacź tamnym. Teho dla dawam ja „pjećźinu."

Telko radośćźe we wćrje a w dawanju tak łohko nichtó njeśmeje, śo wón, hdyž chźe do dawanja wćśty porjad pśchinjećź, ſ dobom „dźeśatk" abo śnano „pjećźinu" dawa. Duž daj źebi radźićź: „Pokoź porjadnje, nćhdźe kóždy tydźeń abo 4 njedźele mjeńśchi, ale źyle wćśty pjenjes śa twojeho Knjeśa na bok a twoja radośćź k modlenju budźe pśchezo wjećśćha.

Khuda hołza chźyśche rad nećschto śa teho Knjeśa cźiniićź a rośśudźi źo, kóždy tydźeń 3 kraźarje dacź. Jeźe maka bćrnowa rola bu tak źohowana, śo nećśeśche kónź lćta 120 śchćźnakow. Nćtko źo wona rośśudźi, kóždy dźeń kraźar dacź. Kónź śćźćhowaźeho lćta mćśećśche hiśchćźe wjećśćhe źohnowanje a ſ dźakowośćźe źo rośśudźi wśchćdnje 3 kraźarje śa Knjeśowu wćź na bok pokóźićź. Lćto wot lćta źohnowanje pśchibjeraśche. Hdyž bćśche 10 lćt tak źwćru dawaka, mćśećśche śamoźenje wot 3000 śchćźnakow a woprowaśche kóždy dźeń wjećśka śchćźnak.

Tole powjedancźko dwoje dopokaźe: S prćnja, śo pśchi porjadnych woporach radośćź k dawanju rośćźe a ſ druha, śo źo nichtó khudy njedawa, kiž temu Knjeśej dawa. Wćrno je, schtož śbóźnik praji: „Dawajćźe a wam budźe dać." (Luk. 6, 38.) Nunje tak wćrne je, schtoź mudry Salomon rjeknje: „Nćkotry dawa a pśchezo bóle pśchibywa; druhi pak je śkuwy, hdźeź by njedyrbjał, a tola wokhudnje." Pśchipł. 11, 24.

Chźeśch-li pśchezo nećschto wyśche mććź, hdyž wo dar śa Knjeśowu wćź proźbyśch, chźeśch-li ſ radośćźu dawacź móź a źohnowanje dawanja naśhonićź, połoź porjadnje nećschto na bok a wobhladuj na bok połoźene jako Knjeśowe wobźedźćńśtwo, wot kotrehoź njećśććśch nićźo wjazy źam śa źebje trjebacź. Tak je jo japoschtoł Pawoł we woźadźe w Korincźe śarjadował: 1 Kor. 16, 2. „Na kóždy pćrni dźeń w tydźenju kóždy mjeś wami wotpołoź pola źo, a nahromadź po źwojej dobrej woli, schroź Bóh wobradźi, śo by niź, hdyž ja pśchińdu, tehdom hałke śkadźenje cźinjene bykło."

Wśchelake ſ bliśka a ſ daloka.

— Towaśćśtwo pomozy śa śtudowaźych Śserbow śmeje źrjedu po źwjatkach 24. meje popołdnju w 3 hodź. w Gudźiź hośćećźu w Budyśchinje źwoju lćtuśchu hłownu śhromadźiśnu. Pśchedbźyśtwo woźjewja dnjowy porjad 1. Rośprawa a 2. namjety. Nadźijomnje źo źobuśtawy bohacźe śećdu k śhromadźiśnje tuteho śa naśche ludowe źiwjenje a tak wulźy wažneho towaśćśtwa. Pśchećtoź to towaśćśtwo źo śa to śtara, śo by naśch lud źerbśkich duchownych a wućźerjow mćł ſ tym, śo khudych śtudowaźych podpjeruje. Duž pak je tež pśchiśkłuśchnośćź kóždeho Śserba, kiž ma wutrobu śa źwój lud, śo je śe źobuśtawom teho wažneho towaśćśtwa. Dokelź je pśchinośćźk tak nićśi a jenoź 1 hriwnu na źykłe lćto wućźini, móźe tež kóždy rad śaśtupićź. Duž, lubi Śserbja, njekombźćźe źo a śaśtupćźe do towaśćśtwa „pomozy śa śtudowaźych Śserbow." S tym źłuźićźe pśchichodej naścheho źerbśkeho luda. A hdyž runje njemóźećźe źami do Budyśchina pśchićź, śamołućźe źo pola naśchich knjeśow duchownych, śo chźećźe źobuśtawy byćź. Woni waś śapiźaja a naśche śamołwjenje towaśćśtwu pśchepodadźa. Naśche towaśćśtwo ma wulki nadawk dopjelnićź; pśchezo wjazy źadanjow na nje śtupa. Towaśćśtwo je w prjedawśćich lćtach tež tu a tam wotkaśanja źwćrnych Śserbow dośtako. W połkłedniśćich lćtach bu jich mjenje. Duž tež śaźo śamoźitych Śserbow ſ nowa proźźymy, śo njebychu pśchi źwojich wotkaśanjach na naśche towaśćśtwo „Pomozy śa śtudowaźych Śserbow" śabyli. Towaśćśtwo je na źudnośćźe śapiźane a juriśtiśka wośoba, kotraź móźe tajke wotkaśanje pśches śtatament pśchijimacź.

— Śśrjedu po źwjatkach popołdnju w $^1/_2$10 hodźinach śmeje kaź kóźde lćto hłownа konferenza śakśkich źerbśkich duchownych źwoju hłownu śhromadźiśnu w Budyśchinje. Na śhromadźiśnje śmeje źo wažne wnradźenja, wo kotrychź w pśchichodnym cźiśłe rośprawu podamy. K tutej śhromadźiśnje źo hłowna śhromadźiśna źerbśkeho lutherśkeho knihownego towaśćśtwa pśchiśamknje, w kotrejź źo rośprawa poda a źo śliczbowanje pśchedpołoźi.

— Śśrjedu po źwjatkach popołdnju w 5 hodź. chźyli źo prjedawśćći wopytarjo naśchich śhadźowankow źerbśkeje śtudowaźeje młodośćźe w lićhćźej janje śećź. Tam śmeje źo rośréćźowanje, kak ma źo 25 lćtny jubilej naśchich śhadźowankow źwjećźićź. My proźźymy na bohaty wopyt!

— Kaź źłyśchimy, je źo śaćźenu njedźelu w Khwaćźizach nowa nalutowańna śakoźćka. My temu nowemu towaśćśtwu ſ źykłej wutrobu śboźe na pśchichod pśchejemy. To je śaźo nowe dopokaźmo, kak źo Khwaćźenjo próźuja śa naśchu narodnośćź, śo by naśch lud źo roświwał też w hośpodaćśkim źiwjenju.

— W bliźśchim cźaźu nowe śwony na Khwaćźanśki Bożi dom pśchińdu.

— Herbojo knjeśa ſ Rabenaw, kotryź je pśched krótkim w Rakeźach śemrjeł, źu tyźaź hriwnow k nowym Rakećźanśkim byrglam darili.

— My tydźenja pićźachmy, śo dyrbi źo Łupjanśka śchula dla pśchibywanja śchuliśkeje gmejny powjećśćićź, śo śmeje dweju wućźerjow. Nćtko źkyśchimy, śo je wobhydleśtwo w Minakałkiej woźadźe tak rośtko, śo dyrbi źo Minakałkśka śchula też tak powjećśćićź, śo budźa tam śchtyrjo wućźerjo. W Budeśtećźach dyrbi źo też nowa śchula twaćź, dokelź wyśchnośćź njeje do teho śwolika, śo by źo woźebita katholśka śchula natwaćźa. Duž budźe źo nowe śchuliśke twarjenje

sa 4 wučerjow twaricź, tak so budźa w Budestezach 8 wučerjo, mjes nimi 1 direktor a 16 rjadownjow. Tehdy runja w Hornjej Hórzy budźa ſo druhe ſchulſke twarjenje natwaricź dyrbjeć, ſo budźa tam wot lěta 1900 4 wučerjo a 8 rjadownjow. Ale ſchto to wſchitko pomha, hdyž žanych ſerbſkich wučerjow njedostanjemy? Nětko hižo pobrachuja, a ſerbſke wučerſke měſtna ſu ſ němſkimi wučerjemi wobſadźene, kak wjele hórje budźe halle potom?

— Khježorſtwowy ſejm ma hiſchcze ważnych wuradźenjow, ale najſkerje njebudźe je nětko dokonjeć móz, ale budźe dyrbjeć ſwoje wuradźowanje hacź po ſwjatkach wotſtorčić, dokelž by tam pſchemalo ſapóſkanzow hromadźe woſtało. Wuradźeć ma ſo hiſchcze nowy póſtny ſakoń atd. Wołebje ważny je tež nowy žudniſki ſakoń, pſches kotryž móže ſo tež powołanje ſtawać pſchečiwo wušudam krajneho žuda. Tole powołanje hacź dotal móžne njeběſche. Hdyž běſche krajny žud něſchto wušudźił, mějeſche to pokmu pſacźiwoſć, pſchečiwo wyſokoſći khoſtanja atd. ſo žane powołanje čiſnicź njehodźeſche. Jenicźy na khježorſtwowy žud móžeſche ſo khoſtamy wobročić. Tón pak móžeſche jenož tehdom prěni wušud ſběhnycź, hdyž běchu ſo pſchi prěnim wušudźenju ſjawne ſmylki ſtałe. Wo wězy ſamej, ſchtož běſche prěni žud ſa dopokaſane póſnak, ſo tam njejednaſche. Po nowym ſakonju pak ſměje kóždy prawo, hdyž je tež wot krajneho žuda ſaſudźeny, powołanje ſapokožić a ſwoju wěz hiſchcze junkróć wušudźić dacź.

Ssmjercź lubowała.

Dźiwna, ale wěrna hiſtorija.

Žakožmy žněhowy mjeczek pſchiňdźe njenadźijcy w ſpočatku tehо lěſtotetka na mejſkim dnju w horach Schottlandſkeje; dokho bychu hiſchcze wohydlerjo wo tym wicherje powjedali. Khuda wudowa, kotraž mějeſche ſwoje pjenjeſy ſa bydlenje płacźić, naſtaji ſo k pſchiwuſnemu, kiž běſche jej ſlubił, pomhacź. Schtyri hodźiny běžeć po ſamotnych, ſurowych hórſkich puczach pſchi wulkej ſynje — to wſchak niczo mało njeběſche, dokelž dyrbjeſche wudowa ſwoje jeniczke dźěćo ſobu wſacź a njeſeć; ale ſmužicźe naſtaji ſo na puć, ſhožowna w nadźiji, ſo ſa žebje a ſwojeho žyna hětu k wukhowanju namaka.

Wona běſche něhdźe dwě hodźinje ſchła, jako ſo wjedro na dobo pſcheměni. Wětſit ſapočza ſe ſtróſnej mozu ſaduwacź. Njebjo ſo ſacźmi; deſchćić pſchiňdźe, a žněh. Pſchezo wjazy ſo dźěſche; to běſche žněh, kajkiž lěta dokho měli njeběchu.

Wudowini žuhodźa žebi ſe ſtaroſću na nju myſlachu, nadźijachu pak ſo, ſo je pſchi wětſiku w někajkej hěcźe wukhowanje namakała. Jako pak na druhi dźeń muž ſ teje wſy, hdźež tón pſchiwuſny bydleſche, pſchiňdźe a na praſchenje powjedźi, ſo žonu widźeli njejſu, ſo hymdom někotſi mužojo na puć ſtajichu, ju pytacź. Sa kóždym dworom a w kóždej hěcźe, hdźež nimo pſchiňdźechu, ſaſtachu a ſo ſa žuhodźinej wopraſchachu. Wſchudźom rěkaſche, ſo ſu ju dźeń prjedy, hiſchcze do wudyrjenja wichora nimo hicź widźeli; dale niczo njewjedźachu.

Něſko pſchiňdźe dokhi, puſty tónz puča, hdźež daloko a ſchěroko žana khěža widźecź njebě. Sswěrnym mužam ſdaſche ſo jich nadawk bje wſcheje nadźije bycź. Hdźe dyrbjachu pytacź w tej hromadźe žněha, kiž běſche tam a jow k wulkim hromadam hromadźe wětu. Na dobo jedyn ſaſtróženy ſawoła; wón běſche ſo na rubiſchcho dohladał, kiž ſe žněha won tſchеſche. Khětſje žněh wotmjeceſchu; tam pod pſchewiſzowatej ſkału. kiž ſpody próſdnjeňzu tworjeſche, leżeſche nkoda wudowa, bleda morwa. Wona běſche tam wučeł pytała a běſche tam wušnyła — wumrjeła.

Ale, hdźe běſche to dźěćo? A hdźe běſche wudowina draſta? Čěćo běſche jeniczku žuknju wobleczene. Na rubjeżne mordarſtwo žebi myſlićź njemóžachu — to běſche na cźěle widźecź, ſo běſche ju cźicha ſmjercź pſchekhwatała. — Po dźěćichim pytanju mužojo lubosne dźěćatko namakachu, žrjedźa ſkaliny w próſdnjeňzy derje ſkhowane. Na mjchkim łěhwje wot łěžneje trawy leżeſche ſtrowe a cźiłe, derje wobćete do maczerneje draſty, kiž běſche ſwoje žiwjenje woſtajiła, ſo by dźěćeju žiwjenje wukhowała.

Luby cźitarjo, wěſch ty, ſchtó je žo ſa tebje ſmjercź lubował? Wěſch ty, ſo by ty dźěćo wěcźneje ſmjercźe był, hdyž to Jeſuž cźinił njeby a ſo woprował ſa tebje? Wěſch ty, cźeje draſty dyrbja tebje wukhowacź, a wodźewacź, hdyž dźeſch žiwy bycź? Móžeſch ſo hižo khwalićź: „Ja ſo wjeſelu we tym Knjesu a moja duſcha ſo ſraduje we mojim Bohu; pſchetož wón je mje woblekł ſ draſtu teho ſboža a ſe žuknju teje prawdoſćе mje wodźał.“

Khutna myſl.

Někotry mjes nami žebi žnano hiſchcze ženje na to pomyſlił njeje, kelko njedźelow je hižo w ſwojim žiwjenju poměł. Na žydom dnjow pſchiňdźe jena njedźela: to rěka wot kóždych žydom lět mamy pokne lěto njedźelow. To ſa 21 lětneho hižo 3 a ſa 35 lětneho hižo 5 lět njedźelow wucźini. Ssydomdźeſatcźlětny ma po tajkim dźeſatcź pokmych lět njedźelow.

Kak žmy my tele wołebite hnadne cźaſy nakožili? Kak daloko je kóždy mjes nami w tych njedźelſkich lětach w ſwojim duchownym žiwjenju do prědka pſchiſchoł?

Tale myſl ſo k temu pſchihodźi naſ ponižowacź. Kelko njedźelow budźe na tamnym dnju ſwój hłóſ pozběhnycź a naſ wobſkorźowacź, ſo njejſmy Bohu a jeho žuhźbje poſwjeceńemu dźeń, žedmy dźěł naſcheho žiwjenja te lěta njedźelow žwěrnſcho a pilnſcho k naſchemu a naſcheho bliźſcheho ſboźu nakožili, jón žnano wotſwjecźowali a ſ tym — ſ wjedźenjom a bjes wjedźenja jenož ſchkodu naſcheje duſche pytali. — Duž žebi na pſchichod žwěrnu ſo to myſlimy, kajke ſamolwjenje žebi te njedźele wot naſ žadaju — haj, nawukmy pſchezo bóle žwjatу dźeń ſwjecźićź.

Dobre prawidła ſa wocźehnjenje dźěćći.

1. Prěnje dźěćo dyrbi ſo hymdom derje wocźahnycź.

Njemjeſtnika ſo, kotryž mějeſche lute derje wocźehnjene dźěćći, ſo praſchachu, kak je to cźinił, telko dźěćći tak derje wocźahnycź? Wón wotmolwi: „Na prěnje njejhym ženje ſwojim dźěććom niczo pſchikaſak, ſchtož ſam njecźinjach; a ſ druha ſym wulku ſwědomitnoſćź na to ſkłoźił, moje prěnje dźěćo prawje wocźahnycź. Tak ſu ſo ſ Bożej pomocu po něćźim wſchitke derje radźiłe.“

2. Dźerź na poſłuſchnoſćź. Njemyſł žebi, ſo chzeſch žebi hakle potom wot dźěćći poſłuſchnoſćź žadacź, hdyž to rozumja.

3. Wopokaž twojim dźěććom luboſćź, tola tak, ſo ſo tebje pſchezo boja a tebje cźeſcźa.

4. Njecźerp žanehо pſchecźiwjenja.

5. Hdyž ſu dźěćći pódla, dyrbja ſtarſchi ſtajnje pſches jene bycź. Khoſtane dźěććo ſo ženje njeſmě ſady nana abo maczerje khowacź, ſo by wukhow pſchecźiwo ſaſłuźenemu khoſtanju namakało.

6. Wocźehń twoje dźěććo k dźěłu, a ſtaraj ſo ſa jeho ſtrowoſćź.

Sswjaty duch jako wodźeŕ.

Kóždy cźłowjek trjeba na ſwojim puczowanju pſches žiwjenje lěpſchego a wyſchſcheho wodźerja, hacź wón žam je. Knjes Newman Hall powjeda, ſo, jako junu na Alpy puczowaſche, jemu jeho wodźeŕ to měſtno pokaſa, na kotrymž běſche Hallowy pſchecźel pſched wjazy lětami wulke njeſbože měł. „Kak je ſo to ſtało?“ praſchеſche ſo Hall. Wotmolwjenje běſche: „Wón na ſwojeho wodźerja poſłuchał njeje; wón na puć ſtupi, kotryž běch jemu wotradźał.“ Wſchitzy cźłowjekoju trjebaja wodźerja ſ teho do tamneho ſwěta. Sapočzatk jich žiwjeńſkeho puczowanja njepokaſuje jim ſ dobom tónz. Mhła njewěſtoſćе lěha ſo wyſche jich puča a jich pſchichod je do cźěmnoſćе wodźety. Žadyn cźłowiſki rozom njeſamóže tónz ſapočzanych ſtutkow do prědka wjedźecź. Jenož tón wſchehwědomny ſamóže do pſchichoda hladacź. Puč ſkłaženja je ſ rózemi poſłany a tyhazy ſawjednych wabjenjow łakaju na ſchěrokim puczu. Schtóž chze na prawy puč ſtupić a po nim khodźićź, dyrbi ſo we wſchěch wězach po pſchikaźni ſjewjeneho žkowa Božeho, po ſwětle a kiwnjenjach žwjateho ducha ſkłožowacź. W nim mamy my Božu radu, po kotrejž chze wſchitke žiwoje dźěćći wodźićź.

Něſchto k rospominanju.

Wótzny krajo, žłódki wótzny krajo. Praj mi, hdźe ſy ty domach? Na ſemi abo w njebeſach? Tamny pohan praji: Mudreho muža wótzny kraj je wſchudźom. Druhi praji: Hdźež je mi derje, tam je mój wótzny kraj. Kſcheſcźijan ſ Pawokom: Moje měſćańſke prawo je w njebeſach. (Fil. 3, 20.)

Samolwity redaktor: faraŕ Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a naklad Ssmolerjej knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Cźiśło 22.
28. meje.

Łětnik 9.
1899.

Ssrěbśke njedźelśke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjeź knihiźiśchźerni w Budyśchinje a ſu tam dostać ſa schtwórtlětnu pśchedpłatu 40 np.

Sswjatu Trojizu.

Rom. 11, 36.

Wot njeho, a pśches njeho a we nim ſu wśchitke wěźy. Jemu buď cźeſcź do wěźnoſcźe. Hamjeń.

Tydźenja ſwjećachmy ſwjatki, dźenſa ſwjatu Trojizu. Boźe ſłowo naſ wućźi: Bóh je jeniźki jedyn, w nim pak tśi parſchony: Wótz, Ssyn a ſwjaty Duch. Kajtiž je Wótz wěźny, kraſny, runy, tajki je tež Ssyn a ſwjaty Duch. Bóh Wótz je naſ wśchěch śtworił, Bóh Ssyn naſ wumóhł, ſwjaty Duch pak naſ wśchěch wuſwjećźił.

Ty chźeſch, ſo by cźi Bóh Wótz ſwoju hnadu ſpożćźił. Tu pak ty na źane hinaſche waſchnje njedoſtanjeſch, khiba ſo cźe Boźi Ssyn, twój ſbóźnik, ſa ruku woſmje a cźe k ſwojemu Wótźej dowjedźe. Se ſamej ſwojej mozu a ſe ſamym ſwojim roſomom wſchak ſebi pućź k tutemu ſbóźnikej njenamakaſch, duž dyrbi cźe ſwjaty Duch k njemu dowjeſćź, potom hakle śmějeſch jeho ſa ſwojeho ſbóźnika, hakle po tym ſamóźeſch ſobu ſ nim k Bohu pśchińćź.

Tuteho twojeho trojeniźkeho Boha ſo ſwěru dźerź, ſapſchimń jeho ſe wśchej ſwojej wěru, modl ſo k njemu ſ wutrobnej luboſćźu, měj jeho ſapſchijaneho ſ połnym ſwojim dowěrjenjom.

Se ſwjateho pišma wěſch, śchtó je twój Bóh. Hdyž teź jeho źenje dowopśchijećź njemóźeſch, khwal jeho wěźnje a cźeſćź jeho, ſo móhł jeho junu ſe ſwojimaj woćźomaj wohladać a pśchi nim ſawoſtać. Hladaj, ſo mohł jeho, kiž je ſo nam wśchěm jako źiwy Bóh ſe ſwojim ſwjatym ſłowom a ſe ſwojimi ſkutkami ſjewił, bóle a bóle dopóſnać a ſeſnać. Po tym śmějeſch teź wśchě jeho pućźe dóſnate a budźeſch móz jeho ſa wśchě ſ hłoſom khwalićź.

Sswjaty Pawoł bě Boźe ſkutki a źiwy ſeſnał, duž nam wě wo tym powjedać, kak Bóh ſwojich wuſwolenych powoła, wuſpravi, pśchekraſni. Tajkile Boźi źiw je Boźi najwjetśchi źiw. Jowle móźeſch wohladać, kak jara ma naſ wón lubo, kajku bohatu nam ſwoju hnadu ſćźele a dawa.

Wśchě te rjane hwěźdy na njebju, wśchě ſwěrjata na poli, wśchě śchtomy w lěſu a na ſahrodźe, kóžda trawićźka, kóždy ptaćźk, wśchě hory a morja ſu Boźe ſkutki. Wśchě je Bóh ſeſtworił, wón ma je teź ſpochi wśchě na muſźli. A kóždemu wón jeho pućź a ſchćźeźku pokaźe, jemu teź praji, śchto ma tu ſapoćźećź abo dokonjećź; teź tebi wón to praji. Wón je cźe do źiwjenja ſawołał, wón cźe pak teź junu ſ njeho wotwoła.

Pśchemyśł ſebi khwilu, śchto je wón tebi wśchо darił. Ale śchtoź je wón tebi ſpożćźił, tajke wón teź ſ tobu wśchěm druhim dawa.

O kajki je naſch Bóh bohaty na mudroſćźi. Wśchо wón wě, ſa wśchо ſo wón ſtara, teź ſa twoje wumoźenje. S bješbóźnych chźe ſebi naſ wón prawych ſ hrěśchnikow ſwjatych, ſ morwych źiwych ſćźinićź. —

Jako Boźi Ssyn na kśchiźu wiſźaſche, je ſo wón tam teź ſobu na tebje dopomnił, ſo móhł ty wěźne źiwjenje doſtać. Bóh chźe, ſo bychu wśchitźy cźłowjekojo ſe ſwojeje

skaženosćze wumoženi a s hrěcha, se smjerćze, s hele wutorhnjeni byli. Wón też wě, kak masch so tuty bědźićz, kak rosćesch a pschibjerasch, kak tu druhdy posastanjesch, abo dobudźesch.

Wón chze sebi s naš tajkich swodokonjerćz, so byli jemu podobni. Tajki dokonjany pak budźesch tehdy, hdyž masch jako kschćeny kschsććijan w swojej wutrobje žiwu wěru, hdyž swěru k Božemu blidu khodźiich a so dasch s nowa s wěrnym cźełom a s wěrnej krwju twojeho sbóžnika wokschewićz a nasyćzićz, hdyž so dasch wot Božeho Ducha wodźićz, powuczećz, troschtowacz, ale pak też pokhostacz, napominacz a na prawy puć dowjesćz.

O ty smilny Wótcze, Ssyno, Swjaty Ducho, kajke sboże masch ty sa muje, kajku lubosćz mi stajnje s nowa wopokažesch, Tebi chzu sa to dźeń wote dnja khwalbu a cześć dawacz do wěcźnosćze. Hamjeń.

Pschećźiwnizy nascheho sbóžnika w nowym testameneze.

(Pokraczowanje.)

Kóždy Israelski dyrbjesche so junkrócz sa tydźeń posćźićz; tola to Farisejskim dosć njeběsche, woni so poscźachu dwójzy, myslo, so s tym wožebnu pobožnosćz wopokasaja.

A tola cźinjachu na druhim boku njedowolene rosdźěle we wukładowanju sakonja.

Woni wucźachu, so pschišćaha pschi templu so dźerźećz njetrjebasche, tajka pak, kiž je so jećinika na templowe skoto, so pschestupićz njedyrbi, dokelž skoto, kij templ kryje, Božej Ćłuźbje blize stejі, hacz twarjenje; runje tak njemějachu sarocźenje pschi woltarju sa tak ważne kaž sarocźenje pschi woporje na woltarju. —

Krucźe hladachu so wobtkadźowanja s niskim ludom, wožebje s złonikami a hrěschnikami. S zyka běchu pschećźiwo blizschemu njesmilni a njeslubosćźiwi. Ich snamjo je bratr shubjeneho žyna w pschirunanje. Wón ma so sa teho dobreho žyna. Wón wě sebi wjele na swoju swěrnosćz, poslušnosćz a słužomniwosćz. Wón so hórschesche a hněwasche, so nan shubjeneho, tola pak sažo namakaneho žyna tak radosćźiwje pschijima. Po jeho nahladźe dyrbjał jeho krucźe wotpokasacz a jeho doćtej pschewostajićz; dokelž to hinak sažłužił njeje. Njelubosćz, sawisćz, njepopschećze wopokasuja tajke słowa kaž też samoprawdosćz a hordosćz.

Farisejźy běchu pschećźewědźeni, so wichitzy ludźo pornjo nim wjele nižе steja a so su woni psched Bohom prawi a bjes poroka. Tehodla druhich sazpiwachu a so jich sdalowachu.

Tola pak też niczo njećźinja, so bychu jich k Bohu dowjedli psches woprawdźitu lubosćz pschećźiwo potrjebnym, psches sprawnosćz we wobkhadźe s blizschim, wopokasanje prawa a prawdosćze pschećźiwo kóždemu.

VI. Farisejźy a kschesćźijanstwo.

Farisejźy myslachu, so móža s dopjelnjenjom sakonja towaršstwo s Bohom dozpićz. Duž žadachu sebi, so ma so sakoń zwědomliwje dopjelnićz. Sa sakoń nimaja jenož Božu sjewjenu wolu, ale też tak mjenowane nastawki starschich t. j. wukładowanje sakonja psches pišmatwućźenych, na kotrež tu samu ważnosćz kładźechu, kaž na Boźe kasnje. Sso prózuju, wschitke tute žadanja dopjelnićz, myslachu, so je móžno sakoń dospołnje dopjelnićz. Duž sebi myslachu, so móža sebi tak sbóžnosćz sažłužićz, so je Boża pschiłužuschnosćz, jim sa msdu wěcźne žiwjenje spožćićz. Woni běchu pschećźewědźeni, so s tajkej myslu zyle na sakožku Božeho słowa steja. —

Tola dwojaki błud běšche w tajkej jich myśli.

Prěni leżesche w tym, so sakoń jenož swonkownje srosymichu a so ma so jenož swonkowne žiwjenje po nim skožowacz. —

Sakoń móže so senož na swonkowny skutk poćźahowacz. Snutskowne smyslenje njemóže so spśnacz a tehodla też nic thoćiacz. Tola pak wukhadźa kóždy sły skutk se sleho smyslenja. Hdyž pak sakoń sły skutk sažudźi, dha też tola s tym sle pomyslenje, s kotrehož sły skutk wuthadźa a chze tak dobre smyslenja hajićz abo sle wotstronićz. 9. a 10. kasnja Mójźažowego sakonja poćźahuje so na snutskowne smyslenje, hdyž sle łóschty a požadanje sakasa.

Pokoji-li so ważnosćz sakonja samo na słowo, a nakoji-li so sadźerźenje jenož na tute, so derje móžne sa, jón dopjelnićz a so prawdosćze pschećźiwo njemu khwalićz. —

A to cźim bóle, hdyž so wjazy cźini hacz wón sebi žada.

Druhi błud wobsteji w tym nahladźe, so prawa nabožina w tajkim swonkownym skožowanju žiwjenja po pišmiku wobsteji, so je wscho jene, cźehodla so stanje, schto k temu pohnuje a k cźemu to wedźe, w tym, so na smyslenju wutroby nicźo njeleži a so wone psched Bohom nicźo njewaži. —

W tajkim błudźe běchu Farisejźy žiwi. S teho pschikdźe jich hordosćz, samoprawdosćz a njepokutnosćz, kaž też jich pschećźiwnosćz pschećźiwo Khrystusej.

Farisejźy su so na strašchny wotwućz sabłudźili. Tola su na tym sami wina. Wschak mějachu sakoń a profetow. S tutych móžachu so darć lepje powućźićz. Pschećźiwo swonkownosći nabožinskeho žiwjenja wojowachu profetojo bjes pschestaćźu. Ich žiwjenśki nadawk je, so stajnje preduja pschećźiwo temu bludej, so je swonkowne dźerźenje sakonja samo na sebi hižo Bohu spodobny, sasłužbny skutk.

Pschezo a pschezo sažo lud napominaja, so njemóže so jim lepje hićź, so njemóža Božemu ludu wucźekmućź a Božu hnadu sjonićź, hdyž so nochźedža wobrećźićź a pokutu cźinićź; jenož prawe smyslenje ma ważnosćz pola Boha, a kóždy skutk, kiž s tajeho njewuthadźa psched nim nicźo njepłaćźi. Woni žadachu psched wschěm lubosćz k blizschemu jako dopjelnjenje sakonja. Duž móžachu Farisejźy so derje po nich skožowacz a swoje žiwjenje pruhowacz po tym, schtož profetojo wucźachu. Tola jo njećźinjachu. —

Tajkemu Farisejskemu waschnju evangelij w runej měrje napschećźiwo steji. —

Cźłowjek sebi se swojimi skutkami sbóžnosćz warbowacz njesamóže. Bóh dyrbi ju jemu s hnadu spožćićź. Wumenjenje k jeje dozpićźu pak je wěra. Schtož do Khrystusa wěri, budźeny njebudźe. Schtož jeho sa swojeho snjesa a sa Messiaša wušnaje, we wěrje jeho słowo pschiwosmje a po nim cźini, tón ma jako jeho wucźomnik wěcźne žiwjenje. Temu pak ma wěra a pokuta prjedy hićź. Komuž je jeho hrěchow žel, a schtož spośnaje, so njeje prawy psched Bohom a schtož ma po tajkej prawdosći wutrobne žadanje, temu dyrbi wona so doćtacz. Schtož s wutrobu prošy: „Božo budź mi hrěschnikej hnadny“, temu so wodacźe doćtanje.

(Pokraczowanje.)

Resomazyja w Drazdźanach.

W historiji reformazyje maja Drazdźany wožebne a cześćźowne město. Hdyž wone też žadyn Worms, Wittenberg a Augsburg njejsu, hdźež so najwjetsche duchowne wojowanja wubudźichu, maja so tola do tych městow w naschim wótzmym kraju liczićź, kotrež dyrbja w historiji evangelskeje zyrkwje so stajnje s cześćźu mjenowacz, dokelž cźistemu słowu Božemu se sahorjenjom pschipadźechu a jo we wulkej swěrnosći jako drohe wobsedźenstwo dźerźachu hacz na dźensnišchi dźeń. Jenož Lipsk ma w Sakskej tu samu ważnosćz w historiji nascheje zyrkwje.

Duž lubi cźitarjo, dajcze sebi s chroniki Drazdźanow powjedacz, kajke běšche tam pod bamźistwom, kajke pruhowanja je to město pschetracź dyrbjało, prjedy hacz swědźesche so evangelija wjeselićź, do kajseho nusnego iwišowanja Drazdźany s rjekomaj reformazyje, s Lutherom a Melanchthonom, stupichu, kak su w dobrych a ćłuchdnjach so k cźistemu słowu a sakramentomaj dźerźałe — a kak su wostałe dobre evangelske město hacz na dźensnišchi dźeń.

I. Drazdźany pod bamźistwom.

Běšche něhdźe wokoło lěta 1150, so hromadka serbskich rybakow pschi brjoły Łóbja, tam, hdźež něko Nowe Město leži, sebi prěnje hěty natwari, a s tymle sazydlenjom sałožił k nětcźischemu khownemu městu Sakskeje połozi. Powjesćze s tamneho cźasa su jara rědke. Tak wjele pak je wěšte, so to sazydlenischćźo khćtsje roscźesche a so zyrkej tam bórły dobry sałožił namaka. Naschi wótzojo běchu bohabojasny narod; hdyž běchu so něhdźe nětotre hěty natwariłe, so też hnydom na twar zyrkwje hotowachu a bórły tam swónćźł ke mschi swonjesche, hdźež běchu nětotre měsazy prjedy wjelki wuke a bary sałhadźałe.

So so Drazdźany bórły derje zyrkwinsźy sastarachu, njetrjebamy so dźiwacź. Mnohe pak je běšche tćźjaze biskopstwo, wot khćźora Oty Wulkeho sałożene, w Mišchnje, kotrež běšche sebi sa nadawk wzało, schćiž Khrystusowy po rězy horje a dele nosyćź a wobtwjerdźićź. Tam běšche hacz do lěta 1106 „dźiwy cźinjazy“ biskop Benno, kotremuž běšche pjecza lohko thorych wustrowjećź. Jedyn

ſ jeho nažłěbnikow je zyrkwinſke žiwjenje ſarjadował a jo ſ dźěła pod nahladowarſtwo ſararja w Brieſtnizach ſtajił.

Wobras tehdomneho zyrkwinſkeho žiwjenja je wſchudźom tón ſamy. K temu roshladujmy ſo w Draždźanach.

My podamy ſo najprjedy do zyrkwje „ſwjateho kſchiža. Sſwjatocźna cźiſchina nać ſam wita, wyruchowa wón a błyſchcź ſo ſwěcźazych ſwěcźkow Boźi dom napjelnitej. Na wſchěch 28 woktarjach klecźa nutrni modlerjo a ſo cźiſche modla. Woſebje wokoło jeneho woktarja ſo cźiſchcźa. Schto tam je? Liczba drohotnych relikwijow je tam widźecź. We woktarnej ſchini leži kruch drjewa wot Khryſtuſowoho kſchiža. Konſtanzija, Auſtriſka wójwodka, je jón w lěcźe 1234 pſchi ſkładnoſći ſwojeho wożenjenja ſ kurwjeěchom Hendrichom ſe ſwojeje domiſny ſobu pſchinjeſła a kapałzy darika a nutrni modlerjo ſ wěſtoiſcźu wěrja, jo je to wopravdźe kruch wot kſchiža, na kotrymž bu naſch ſbóźnik na horje Golgatha kſchižowany.

My dźělimy ſo wot zyrkwje „ſwjateho kſchiža“ a wobrocźimy ſo k zyrkwi „Naſchich lubych žonow“, kotraž ſ wonka měſchćźanſkich murjow jako najſtarſcha Draždźanſka zyrkej wjetſchu woſadu wopſchija. Tež wona ma ſwoje ſwjecźo „wobras maćerje Boźeje“, kotrež je na jenym ſ 8 woktarjow poſtajene. Tam klecźa pſchi woktarju klóſchtrſke knjezny. Wone ſu ſ bliſkeho klóſchtra w Sruſhlitzach, kotryž ma nahladarſtwo nad zyrkwju. Wone tam huſto pſchikhadźuja, ſo bychu temu ſwjecźecźu ſwoju cźeſćź wopokaſali.

Wot jow khwatamy k zyrkwi „ſwjatych tſjoch kralow“ w Nowym Měſćźe. Hižo pſched durjemi wohladamy tſi ſ kamjenja wudypane poſtawy, kotrež nam ſ dobom zyrkej jako zyrkej „tſjoch kralow“ woſnamjenja. Jow ſo pokaſuje — papjera. My ju do ruki wojnjemy a tam wohladamy ryžownje, kotrež nam cźłowſku ſtopu pokaſuje. Na kronje cźitaſch: „Prawa a wěrna měra ſtopy naſchich lubych žonow, kajkaž ſo thowa w Schpaniſkim klóſchtrje. Jan XXII., bamž, je wſchitkim, kotſiž tu měru nutrnje kóſcha a tſi Ave Marija wuſpěwaja, 700 lět wotpuſka ſpožćźić. Klemens VIII. je to wobkrućźił.“ My tu papjerku ſ hłowu tſchaźo na bok pokożimy a njechamy ſebi radſcho te 700 lět wotpuſka ſaźłužićź. My ſo do zyrkwinſkeje ławki ſydnjemy a poźłuchamy na prědowanje, kotrež runje ſrěcźnimy mnich ſwojim bratram dźerźi. Prěduje wón wo Khryſtuſu? — nć, wo biſkopje Bennowje a jeho dźiwy wón powjeda: „Jedyn dźeń je ſo pobožny zyrkwinſki ferſchta na tamnej ſtronje Łobja wukhodźował a njeje žaneho cźołma namałał, ſo by ſo pſchewjeſł. Duž ſo Knjeſowy wotrocźł dołho njekomdźeſche a krocźeſche pſches źołmy rěki. A hłaj, wodowe źołmy tworjachu móſt, kotrež ſwjateho na druhi brjoh donjeſechu.“ Tak powjedaſche mnich we źałkowanym ſynku a mnicha ſ hłowu wija a ſ cźiſche modlitwu k temu dźiwycźinjazemu ſwjatemu Benej wuſpěwaja. — My mamy doſećź teho prědowanja a ſobuźelnoſćź naš ſapſchimnje ſ tym dobrym měitom, kotrež je ſo do pſchiwěry ſabłudźiło. Duž pſchi dźěłenju wot teho měſta ſdychujemy: Hdy cźaſ pſchiidźe, hdźež budźa ſo tež jow wobrocźićź k prawej Boźej ſłužbje? Hdy pſchiidźe naléčźo po ſymſkim cźaſu?

II. Prjedypołźłi nowoho cźaſa.

Dołho trajeſche, prjedy hać ſapoćźa w Draždźanach łód roſtawać. Tola hižo lětſtotetk prjedy reformazyje nadendźemy w Draždźanach mužow, kotiž pomhachu ſkutk naſcheho Luthera wjedźo abo njewjedźo ſobu pſchihotować — reformatorojo do reformazyje. Wě ſo woni njejźu ſo ani ſ dołoha tamnym pućź pſchihotowarjam runali, kajžž běchu Petrus Waldus, Jan Wiklif, Jan Huſ — woni pak ſu tola wot podobneho ſmyſłenja wodźećźi byli. Jich mjena dyrbja ſo tehodła wot evangelſkeho kſchećźijanſtwa w cźeſćźi dźerźećź.

Prěni ſ nich je Pětr Faulfiſch, ſ wjetſcha Pětr Draždźanſki mjenowany. Wón ſ Huſom w Prahy dźěłaſche a běſche tež proſejor na univerſićźe. W lěcźe 1409 wón ſ dźěłom wućźerjow a ſtudentow wućźahny a poſdźiſcho ſo, nehdźe 1412, we ſwojim wótćźinſkim měſćźe, w Draždźanach, ſaźydli, hdźež je najſkerje na kſchižnej ſchuli ſ wućźerjom był. Sſwoje hłowne ſkutkowanje wón w Zwikawje roſwiwaſche. Wěſta wěź je, ſo bu po dwěłětnym ſkutkowanju w Draždźanach dla roſſchěrjenja „kezaćźich“ wućźbow wot duchownеje wyſchnoſćźe wotſtadźeny a ſ Miſchnjanſkeje krajiny wupokaźany. Schto pak běchu kezaćźſtwa teho muža? Wón běſche Boźu wjećźeć w dwěmaj ſtaltomaj ſakitował a ſwoje ſakitanje na pjſmate pismo a zyrkwinſkich wótćźow ſłožił. Wón běſche huſźitiſke pjſmanje ſpěchował. Wón běſche prěni ćherłuſch w maćźernej rěći wſchel.

do Boźich ſłužbow ſawjedł. Tajke tak mjenowane kezaćźſtwa k temu pſchinjeſećźu, ſo dyrbjeſche tón ſobny muž, kiž běſche bohaćźe wot Boha wobdarjeny, kaž nećźotry druhi martrał na ſchćźěpowuju ſwój łónž měćźi.

Njech je bylo, ſo je Pětr Faulfiſch nahle wuſtupował, hać runjeź mějeſche ſwoje najlěpſche wotpohlady, po nim pſchiidźe druhi, Handrij Proles, kiž hiſchćźe źyle po pućźach tehdomnjſcheje pobožnoſćźe khodźeſche. Wón ſo 1. oktobra 1429 w Nowym Měſćźe narodźi, ſtudowaſche wot 1446 na Lipſćźanſkej univerſićźe a bu tam magiſtrat. W lěcźe 1451 bu ſ mnichom a dwě lěćźe po tym bu ſa měſchnika wuſwjećźeny, cźinjeſche wulke pućźowanja a bu 1456 profeſor theologije w Magdeburgu. Poźłednje 30 lět jeho žiwjenja hać k jeho ſmjerćźi 6. junija 1503 ſkutkowaſche wón jako generalny vikar auguſtinſkeho rjada, ſaſtojnſtwo, kotrež krótko do ſwojeje ſmjerćźe do rukow ſnateho Jana ſe Staupitz poda. Hdyž běſche Proles tež hać do ſwojeho ſkónćźenja romſki kſchećźijan, ma wón tola tež ważnoſćź jako pſchećźel reformazyje. Wón je tež reformazyju wothladał a tež pſchewjedł, hdyž tež jenoź reformazyju mnichowſtwa. Hdyž běchu khutniſche prawidła ſa klóſchtr auguſtinarjow do teho cźaſa jenoź w nećźotrych klóſchtrach ſawjedźene, chžyſche je wón wſchudźom ſawjećźi, runjeź běſche rjadowy general pſchećźiwo temu. Skónćźnje wón tola dobu. Bamž Sixtuš IV. da jemu prawo. Wón běſche bjes dwěła wulki muž w ſwojim cźaſu. Wón cźujeſche, ſo je nećźto ſhnikе w tehdomnjſchim zyrkwinſkim žiwjenju a ſo jenoź w tym myleſche, ſo chžyſche ſ dźěłnej a ſwonkownej reformazyju połěpſchenje pſchinjeſćź, hačźrunje dyrbjeſche ſo ſe ſekeru hłubje ſakopnućź. S zyła běćźe Proles dałokoſłkawny prědał, wón pſchikhadźeſche huſto do ſwojeho wótćźneho měſta a ſamo wójwoda Jurij by jeho rady łyſchał. Luther, kotryž je jeho ſnanu hiſchćźe po woſobje ſnał a to pſchewjedł, ſchtož tamny ſ dołoha cźujeſche, mjenuje jeho muža wulkeho mjena a wěry, kotryž bu wot jich wjele ſa ſwjateho dźerźany.

(Pokraćźowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

S **Budyſchina.** Towarſtwo Pomozy ſa ſtudowazych Sserbow mějeſche tudy ſrjedu po ſwjatkach, 24. meje, ſwoju lětuſchu porjadnu hłownu ſhromdźiſnu, na kotruž bě ſo 23 ſobuſtawow ſejchło. Pſchedźyda kujes farał Räda wotewri ſhromadźiſnu 1/2 4 hodźin, powita pſchitomnych a poda hłowo pismamwjedźerjej, kiž najprjedy rosprawu wo towarſtwowym ſkutkowanju cźitaſche. S njeje podawamy tudy hłowny wobſah.

Dźenſnjſcha hłowna ſhromadźiſna je dźewjatnata. Dźewjatnacźe lět potajkim wobſteji a ſkutkuje towarſtwo ſa cźeſćźne wobſtacźe a duchowne roſwiwanje naſcheho lubeho naroda, ſakożene wot jeho horliwych ſynow, kotſiž ſu ſ wulkeho dźěła hižo we wěćźnoſćźi. My, jich potomniźy a wućźomźy, kotrymž ſu płody jich dźěła, ale tež jich prózy namrěłe, mamy winowatoſćź, to dźerźećź, wutwarjećź a roſmnožećź, ſchtož ſu nam woni ſawoſtajili. Sawěſćźe běſche to ſkutk rynſnarodny, ſo naſchi ſławni ſbudźerjo a wjednizy ſawěćźićź pytachu wukubłanje nowych dźěłacźerjow na narodnym polu, ſa naſch ſerbſki lud, kiž je w tym naſtupanju źyle a jeniećźy ſam na ſo pokaſany, a bjes dwěła je Boźa pſchedwidźiwoſćź tu myślićźłu jim do wutroby ſapokźiła. Sſnadne běchu ſpoćźatki wulkeho nadawka, tola Bohu dźak je wunjedźenje nadawka lěto a bóle pſchiběrało, narodny ſkutk je roſił a nadubywał, tak ſo ma towarſtwo nětko ſa 19 lět ſwojeho wobſtacźa 24,000 hriwnow ſakładneho ſamoźenja, a je w tym cźaſu pódła teho 10,250 hriwnow pomozy na ſtudowazych wudźělićź mohło! Sawěſćźe je to naležnoſćź, kotraž móźe, haj dyrbi kóźdeho Sserba wulzy ſajimać.

W minjenym lěćźe 1898 je Towarſtwo Pomozy ſaſo 800 hriwnow pomozy do 14 ſtudowazych wudźěliło, a to 350 hr. do 5 ſtudentow na univerſićźe, 110 hr. do 2 wućźomźow na gymnaſiju a 340 hr. do 7 wućźomźow na wućźeřſkim ſeminaru. Pſchi pſchidźělenju pomozy na prjſtwarjow pſchedźydſtwo a wubjerk kóźdy raś ſ wulkej kedźbnoſćźu, źwěru a po móżnoſćźi ſprawnje jedna.

Dokelž ſo pſchinoſchkow wot ſobuſtawow jara mało wotedawa, (w lěcźe 1897 na pſch. jeno 55 hriwnow.!) móźe towarſtwo ſ wjetſcha jeno 3/4 danje — kaž je jemu dowolene, dokelž ma ſo 1/4 danje ke kapitalej pſchipiſźowacź — roſdźělećź. To pak njedoźaha, pſchetož potrěbnoſćźe ſtudowazych ſu wjetſche, a winowatoſćź Sserbow, ſa ſtudowazych ſynow ſwojeho naroda

žo staracź, je tež dźenža runje tak wulka, kaž pśed 20 lětami. Duž dyrbi žo pśihezo saźo ś nowa proźyćź, so bychu žobustawy porjadnje źwój pśihinoschk (na lěto 1 hrivnu!) wotedawali a so bychu nowych žobustawow pśihidobyćź pytali. Teź na to měko so tola źiwaćź, so bychu pśihi wotkasanjach sa dobre wotpohladanja tež na Towaŕśtwo Pomozy žo dopomnili.

S rospravy pokkadnika, knjesa pśehcupza Schwiebusa w Budyśhinje, žo śhoni, so je towaŕśtwo loni dohodow měko 83 hr. pśihinoschkow jenotliwych žobustawow a 787 hr. danje, a so je 800 hr. pomozy wudźěliło. Samoźenje w tu źiwilu wuczini 24,237 hrivnow. — Po rospravje knjesow revisorow redaktora Ssmolerja a kapłana Nowaka žo śliźenje ś lěta 1897 sa prawe spójna a justiźikazija wupraji.

Na to sćěchowachu namjety w nastupanju towaŕśtwa. Pśehcde wśchěm žo wo to jedna, so bychu žobustawy źwoje pśihinoschki saźo porjadnośćo wotedawali. W tej naleźnośćeji dyrbi saźo lěpje bycź. Pśihitomni žo rozsbudźićhu sa to, so žo w nowinach ś źiwilemi namokwjenje wośjewi, so bychu žobustawy źwój pśihinoschk wośadnemu knjesej duchownemu wotedali, kotryž je potom rady do Budyśhina knjesej pokkadnikej wobstara. W nowinach žo potom sapłaćeńje wośjewi. — Dale žo rasnośćo hacź dotal sa tym źadaśće, so bychu žo pominaźe listy wo wróćeńju dostateje pomozy wośebje na tajśkich knjesow źłakc, kotźiž źu ś pomozu towaŕśtwa źwoje powokanje dośćahnywśchi nětko w dobrych wobstejenjach a źwonka Sserbow śkutkuja. Pśehcdźydźiwo źłubi, so to w blížśichim pośleźenju dowuraźi a potom wuwjedźe. — Skónćanje žo śhromadźićnje wośjewi, so je knjes pśehcupz Schwiebus (w Budyśhinje na źwonkownej lawśkej haźy) wólbu, w pośledńjej źłownej śhromadźićnje na njeho źłoźenu, pśihijał. W tu źiwilu wobśteji pśehcdźydźiwo ś tutych knjesow: pśehcdźyda: knjes Ráda, faraŕ pota źwj. Michaka; měśtopśehcdźyda: knjes Nowak, direktor tachantśkeje śhule; pokkadnik: knjes pśehcupz Schwiebus; a pźimawjedźeŕ: knjes śholaśtikus Skala, wśchitzy w Budyśhinje. We wuhjerku źu tućźi knjeźa: k. kapitular kantor Luśeźanśki w Budyśhinje, k. faraŕ Jakub w Njeśwaćźibie, k. kapłan Nowak a k. redaktor Ssmoleŕ w Budyśhinje.

Hiśhćeje raś chźemy próśtwu wośpjetowaćź: 1. Njech tola žobustawy porjadnje źwoje pśihinośćhi źwojim knjesam duchownym wotedawaja, a 2. njech teź žo staraja, so by saźo liczba płaćźazych žobustawow pśihibjeraka. Kak źasto žo hrivna wuda, kotraź mohła žo lohzy a sawśćeźe wjele źdobnośćo sa Towaŕśtwo Pomozy nakoźićź!

— Hkowna konferenza saśkich źerbśkich duchownych měźesche saúdźenu źrjedu źwoju śhromadźićnu we winowej ćićźi w Budyśhinje. Nimale wśchitzy źerbźy saśtojnźy bratźja běchu žo na naśchu ważnu śkhedźowanku śeśchli. S knujazej modlitwu nasch luby pśehcdźyda knjes faraŕ ryćźeŕ Jakub naśchu śhromadźićnu wotewri, we kotreźi teź na wśchitke te tyśchnośće a śrudoby spomináśće, pśeś kotreź źmy pśsches Boźe hinaźne wodźenje pśeśchźli. Po wobśamknjenju pośleźneje konferenzy měźachu žo rospravy naśchich pobocźnych źerbśkich konferenzow podaćź. Rospravy podachu pśehcdźydźojo konferenzow kk. faraŕ Kśćiźan Hodźijśki wo Budeśćanśkej konferenzy, faraŕ Góleź ś Budyśhinka wo Maleśchanśkej, faraŕ Kubiza wo Pomorśkej a faraŕ Jakub wo Njeśwaćźidźiśkej. Wśchitke rospravy źwedźićźu wo bohatym źiwjenju naśchich źerbśkich duchownśkich pobocźnych konferenzow, w kotrychź žo w bratrowśkej lubośći dźěła sa źboźe naśchich lubych źerbśkich wośadow. Knjes faraŕ Kubiza Bukećanśki śjewi, so budźe źwjedźeń źwonkowneho miźionśtwa 23. dźeń junija w Bukezach. Na źerbśkim kemśchenju budźe knjes kapłan Domaśchka ś Hodźija a na nemśkim knjes bywśći dwóŕśi predaŕ Stöcker ś Barlina, kotryź je jako ryćźeŕśki wuitupowaŕ sa naśchu evangeľśku źyrkej daloko a śchěroko śnaty, predowaćź. Wěśćeźe žo bohata liczba lubych Sserbow ś blíśkeje a ś dalokeje wokolnośćeje śeśdźe, tuteho źadnehо mužа, kiž je žo sawśćeźe jako śnuźźiły wojowaŕ naścheje źyrkwje wopokaśał, źłkśćećź. Wjećźor knjes Stöcker hiśhćeźe wośebitu śhromadźićnu wotdźeŕźi, w kotreźi budźe we źwojim Barlinśkim měśćańśkim miźionśtwuje, sa kotreź je tak wjele śkutkowaŕ, pśehcdnośćhowaćź. Na blíśke pośwjećźenje nowieje Khwaćźanśkeje źyrkwje žo śpomni ś tym pśećźom, so bychmy žo k temu ważnemu źwjedźenjeźi jako śaśtojnźy bratźja w bohatej liczbje śeśchli, hdyź žo Boźi dom noweje źerbśkeje wośady pośwjećźi. Knjes pśehcdźydźa, wodźeŕ naśchich źerbśkich Boźich źłužbow w Draźdźanach, prośehcśehe, so bychu śaśtojnźy bratźja wśchitkim tym, kotźiź do Draźdźan cźahnu, naśche źerbśke Boźe źłužby naśpomnili, so njebychu śkondźili, je wopytaćź. Knjes pśehcdźyda je žo źam sa to napominanje postaraŕ. Wón je papjećku k 50lětnemu jubilej naśchich źerbśkich kemśchenjow cźiśhćećź daŕ, kotraź ma na jenej śtronje śnamjeśćko śćiźa a to hrónćźko: „Tón Knjes je mój pastyŕ“, śchtoź je tekśt byłł prěnjeho źerbśkeho w Draźdźanach wot njeśapomniteho nana knjesa faraŕja Jakuba 1848 dźeźaneho prědowanja, a na druhej śtronje njeźeśele lětuśhich źerbśkich kemśchenjow pokasuje. Tule papjerku knjes faraŕ Jakub, hdyź běśćhe ju w Draźdźanach k jubilejśkemu kemśchenju rosdźěliłł, kóźdemu źwojeje wośady, kiž ma myźle do Draźdźan źo podaćź, jako wopomnjećźu źobu da a wón je to wjeśeźe měł, so je pśehi pośledńjim kemśchenju naśchich źerbśkich źwojeje wośady wohladał, kotźiź běchu źebi tu śpomnjećźu derje śpomjatkowali. Tajśa papjerka budźe žo — da-li Bóh — teź na pśihićhodne lěto cźiśhćećź a potom wot wśchitkich źerbśkich duchownych rosśchěrjećź ś pśehćowanju naśchich źerbśkich kemśchenjow w Draźdźanach. Dźěźśćhe jednanje měźesche žo dla źyrkwinśkeje galerije — w kotreźi žo histórija naśchich wośadow wopiśuje. Stary wudawk, kotryź je wjele wośadnym śnaty, je rosśpśchedaty. Duž žo nowy pśihitotuje a źerbźy duchownu budźa źwoje pśhinośćhi podaćź, w by historija naśchich źerbśkich wośadow žo derje a dokładnje wopiśała a wośebźe žo wśchelaće śnylki, kotreź źu w prěnim wudawku, wośtśronće. Wulźy źwjećźazy běśćhe nam pśehdnośćhi naścheho pśehcdźydźy wo pośleźenju direktorija źłownehо biblíśkeho towaŕśtwa w Draźdźanach. Pśehcd nećźto lětami je žo naścha źerbśka śchuśśka biblija wudała, kotraź wśchaź sa źwoju potrźebu źwoju pśhiźźuśćhnośćź dopjelnuje, kotraź pak śtaŕśchim ludźom a źłorym dośćź pśhihodna njeźe małeho cźiśhćeźa dla. Stary wjetśchi wudawk naścheje źerbśkeje biblije je dawno rosśpśchedaty — a wulźe źadanje je w naśchim ludu, so by žo tónźe wudawk ś nowa cźiśhćećź. Knjes pśehcdźyda je źe źwojej cźołkej a śahorjenej wutrobu sa naśch źerbśki lud w direktoriałnej śhromadźićnje pśhi wśchěch wulkich woporach pśhećźiśhćećź, so je direktorij naścheho biblíśkeho towaŕśtwa jenahłóźnje wobśamknył, w lećźe 1903 tutón wjetśchi wudawk naścheje biblije cźiśhćećź dać. Wón móźeśche 300 hr. jako prěni daŕ, kotryź je nahromadźiłł, na blido położićź. S jeho rospravy teź śhonichmy, kak žo naśche śaśkie biblíśke towaŕśtwo ś wulkej woporniwośćźu wośebźe ja naśche źerbśke wośady śtara. Hacź runje ma pśhi kóźdej źerbśkej biblíji śtóro hiśhćeźe junu telko hacź pśhi nemśkej je źwojeho śamóźenja pśhidaćź, tola na najśwěrnośćo naź Sserbow śaśtaruje. To je sawśćeźe wulkeho źdaka hódne. Duž źmy teź wobśamkli, pśhichoduje ź jutram, hdźeź žo kolleka sa biblíśke towaŕśtwo śbera, lećźaźe kopjeno naśchim Sserbam rośćkaćź, w kotrynź žo pśhećźelnuwa śtarośćźiwośćź wot biblíśkeho towaŕśtwa, nam wopokaśana, naśchemu ludej śjawnje wobźwědćźuje. Britśke (jendźelśke) towaŕśtwo źwoje śkutkowanje w naśchim kraju śkóźi. Na rośźohnowanju pak je źebi teź hiśhćeźe lubośćźiwje na naź Sserbow pomyśliło. 300 nowych śeśtamentow, wot njeho wudatych, je nam daŕiło śa darmotne rosdźěłenje źłudym a źłorym w naśchich źerbśkich wośadach. Tak je naścha źerbśka konferenza śaźo w jenym duchu a jenej myźli hromadźe pobyła. „Sboźe naśchich źerbśkich wośadow“ to je było hećko naścheho hromadźebyćźa. Bóh luby Knjes dźył miłośćźiwje dale źohnowaćź naśchu konferenzu, ź kotreźi je pśeś śeźo źnadu bohate źohnowanje źo wuliwało na naśch luby źerbśki lud.

— Rospravu wo pośleźenju naścheho lutherśkeho knihownehо towaŕśtwa podamy pśhichoduje.

Nećhto k rospominanju.

Bitwa je naśche źyźe źiwjenje, hdźeź dobyćźeŕśtu króńu jenoź tón dośtanje, kiž žo źam pśheźwinje.

* * *

Wot śkeho źaćdomnja ćźwilowana wutroba je hela; měrna wutroba, to je paradiś.

* * *

Cźłowjek ś cźiśtej wutrobu ma wjeźeźe cźoło.

* * *

Na tjjoch śnamjenjach je pośnaćź, hacź je Jesuź w naź: Jeho źiwjenje, jeho źwedźenje, jeho śkutk.

* * *

Budź tajśi, kajśiź žo śdaśch, a śdaj žo tajśi, kajśiź źy.

Samolwity redaktor: faraŕ Góleź w Budyśhinku. Cźiśhćećź a naćkład Ssmolerjez knihićźiśhćećźerńje w Budyśhinje.

Pomhaj Bóh!

Čišto 23.
4. junija.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łapjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihiczijischczerni w Budyschinje a ſu tam dostacz ſa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

1. njedźela po ſwjat. Trojizy.

Japoschtolske skutki 2, 42.

„Woni pak wostachu wobstajni we wuczbje tych japoschtołow."

Budź Bohu ſa to dźak, ſo nam, jeli chzemy pschi japoschtołskej wuczbje ſawostacz, żanemu wjazy trjeba njeje, ſo dyrbjeli ſ nowa ſwjeczi japoschtołjo też k nam ſem pschińcz a nam psched wocżomaj ſwoje dźiwy dokonjecz. Ale tychle japoschtołow ſłowo a jich wuczbu my potrjebamy, — tu pak ſ Boha hižo dawno mamy, a tu nam żadyn jeniczki cżłowjek ſ wutroby wſacz njemóże. Tale jich wuczba je do wſcheho ſwěta rosnjeſena a rozſcherjena, wſchěm ludam ſo wona kóždemu ſ jeho jaſykom pschiwowjeda.

Njech bychu ſo njepscheczeljo sběhnyli, njech bychu nam japoschtołow pismа wſchě na popjel ſpalili, — naſchu wutrobu nam tola njeſamóża ſpalicz, ani ſ njeje japoschtołow wuczbu wupalicz, pschetoż ta ſawostanje móz naſcheho żiwjenja, kotraż wſchěch naſ pschi naſchim ſhóżniku żiwych ſdźerżi. — Wſchón njepscheczełſki wichor, hněw a ſłobjenje pscheczíwo Bożemu ſłowu je ſłaby wětr a njeſamóże na nihdy żane Boże ſłubjenje ſkaſnycz. Njebjo a ſemja junu ſahinjetaj, tole Boże ſłowo wostanje żiwe.

Wostań pak też kóždy kſcheſczijan pschi tymle Božim ſłowje, pschetoż ſ tym njeje doſcz, ſo měł jo ty w ſwojim pomjatku ſakhowane a jo by jo ſ hłowy wjedźił. Wobſtajny pschi wuczbje japoschtołow ſawostanjeſch tehdy, hdyž ſo wſchědnje wo to modlisch, ſo chzył cži Bóh to ſamo dodacz, ſchtož je nam ſłubił, ſo jo ſe ſwojim ſhóżnikom darjene doſtanjemy. Wobſtajny ſy tehdy, hdyž ſwěru to wužijeſch, ſchtož cži Bóh poſkicži: jeho ſłowo a jeho ſakramentaj. Se wſchěm tym pschindźeſch do ſwojeho praweho ſhoża a ſobu do ſhóżnoſcze. A hdźež ſtaj dwaj, abo hdźež ſu tſjo abo jich wjazy ſjenoczeni w naſcheho ſhóżnikowym mjenje, tam je wón ſobu bjeſ nimi. Duž wostań pschi wſchědnym modlenju, dźerž ſo k Božemu blidu, wostań w prawym wěrnym ſjenoczeńſtwje — tajkile ſawostanjeſch pschi prawej wěrnej japoschtołſkej wuczbje.

Tón Knjes pak pschida wſchědnje japoschtołſkej wożadźe tajkich, kiž buchu ſobu ſ njej ſhóżni. Hinak wſchak tam też bycz njemóżeſche: tale wożada, kiž bě wſcha połna ſwjateho Ducha, ta dyrbjeſche wopokazacz, kajku ma ſama w ſebi żiwu móz. Duž też dźeń wote dnja wjazy wěriwych k nim pschiſtupi, a dźeń wote dnja buchu nowe mjena do knihow żiwjenja ſapiſane. Takle bu tale japoschtołſka wożada prawy, wěrny nowy Jeruſalem, to nowe Boże měſto.

A ſ cżim je ſebi wona wſchěch wutroby dobyła? Niz ſe żanej ſwojej wjelewuczeńoſczu, ani ſe żanym běhanjom a wabjenjom. Ně, ſama na ſebi bě wona wopokaz ſa to, kajku ſhóżnoczinjazu móz ma ta wjeſeła powjeſcz wo Khryſtuſu, ſo ma wo prawdźe ſ nim kóždy ſwojeho wěrneho ſhóżnika.

A ſchtóž tychle prěnich ſahorjenych kſcheſczijanow ſ wocżomaj wuhlada, tón bě wſchón ſapschijaty, ſajaty, ſo hinak njemóżeſche, hacz ſobu k nim pschiſtupicz. Kóždy dyrbjeſche ſebi prajicz: Sawěſcze, tu ma Bóh ſwój dom, jowle ſu

ſa naß te prawe wrota do Božich njebjeß ſwotewrjane. A takle bu ſ nich ſe wſchěch tón nowy Boži templ ſhotowjeny: kóždy wěriwy bě nowy twarſki kamjeń ſa tutón Boži templ: naſch ſbóžnik pak ſawoſta tuteho templowy jeniežki rózkny kamjeń.

Schtóž prěnju tule kſcheſcźijanſku wożadu wuhlada, dyrbjeſche žebi prajicź: „Cźile ludźo maja žami wſcho, ſchtož je kóždemu najnuſnische a najwotrjebnische, maja wſchitzy teho jeneho nuſneho: maja wſchitzy žwojeho ſbóžnika, a dokelž maja teho, ma ſ nimi kóžda duſcha žwoju wěrnu ſbóžnoſcź.“ S nim pak dostachu do žwojich wutrobow žiwu móz, ſo móžachu žamo dźiwy dokonjecź. Wſchitzy woni ſ tajkim wjeßełym duchym žwědźachu, ſo bu kóždy, kiž jich ſaßłyſcha, ſatorhnjeny, ale tak tež žobu ſ uimi wobſhoženy. — Tajkale bě ta prěnja wożada: ſe žwjatym duchom napjelnjena, wuhotowana, wobronjena. Duž tež ju žadyn ſły njepſcheczel porasyczź njemóžeſche. Ale wona tam ſtejeſche, kaž mózne žylne wójſko, pſched kotrymž dyrbjeſche žama hela tſchepjetacź, pſchetož žama wona mějeſche to žlubjenje, ſo ſe žwojej wěru wſchón žwět pſchewinje.

Ach twoje žłowo žwjate
Njech bydli pola naß,
So bylo ſhože date
Nam pſches nje kóždy cźaß.

Pſchecźiwnizy naſcheho ſbóžnika w nowym teſtamencze.

(Pokračowanje.)

Tuta wěra dyrbi žo pſches luboſcź k bratam žiwa wopokaſacź. Sadźerźenje pſchecźiwo bližſchemu, kiž ſ luboſcźe wukhadźa, je prawe a Bohu ſpodobne. To ma žo wopokaſacź w poniżnoſcźi, žmilnoſcźi, cźichoſcźi, njeżebicźnoſcźi, pſchecźelniwoſcźi a dobrocźiwoſcźi. Wopokaſanje tajkich počźinkow njeje žwjaſane na měřto a cźaß a nima žanych mjeſow, hacź kiž žebi žame ſtajeja. Wſchitko, ſchtož je tajkemu luboſcźiwemu ſmyßlenju a cźinjenju napſchecźiwo, je hřěch; dokelž je žebicźnoſcźe wukhadźa. —

Swonkowne ſkutki bjeß dobreho ſmyßlenja ważnoſcźe pſched Bohom nimaja. Haj, wone žu hejchleřſtwo a jebanſtwo žebje žameho, hdyž dyrbja ſdacźe ſbudźicź, jako měł ſchtó dobre ſmyßlenje, kiž žo pſches tajke ſkutki ſjewi. Wěrnoſcź a cźiſtocź ſtej wottnkjeny kóuz, ſa kotrymž ma kóždy ſtacź. K temu pak wjedźe jenož pruhowanje žebje žameho, žamoſapřěcźe a wojowanje pſchecźiwo ſtym myßlam, lóſchtam a požadanjam, kiž ſ wutroby wukhadźeja. Na to ſakoń pokaiuje. Schtóž žo jenož pißmika ſakonja dźerži, jón prawje njeſapſchimnje. Tón jón wopravdźe njedopjelni, kiž jenož ſwonkownje cźini abo žo teho wostaji, ſchtož wón pſchikaja abo ſakoſa, ale tón, kiž jón po ſmyßlenju w prawym duchu ſroſynni. Mordařſtwo žamo njeje pſchestupjenje 5. kaſnje, ale tež tón, kiž njeluboſcź, ſawiſcź, hidźenje, hněw a njepſcheczełſtwo pſchecźiwo bližſchemu we wutrobje haji, ju pſchestupi. Manźełſtwokamař žam 6. kaſnju njepſchestupi, ale tež tón, kiž žonu žwojeho bližſcheho požada. Njeczišty pak njeje jenož tón, kiž njecziſte cźini, ale tež kiž na njecziſte myßli.

Schtóž myßli, ſo je bjeß winy, dokelž po pißmiku ſakonja cźini, je w błudźe a žo žam ſhjebje. Wón nima cźiſtoſcź wutroby ale jenož cźeſtnoſcź pſched ludźimi. S tutej njemóže nichtón pſched Božim žudnym ſtokom wobſtacź. Pſched Bohom płacźi ſmyßlenje wutroby, niz žamy ſwonkowny ſkutk. Tu prawdoſcź pak, kiž pſched Bohom płacźi, njemóže nichtó žebi je žwojimi ſkutkami ſaßłužicź. Pſchetož woprawdźe ſe ſmyßlenjom, žkowom a ſkutkom ſakoń dopjelnicź, nichtó njeſamóže. Schtóž to myßli, ſjeba žo žam a ſapadnje do ſłażenja.

Tak ſchcſcźijanſtwo Jariſejſkemu waſchnju kruczźe napſchecźiwo ſteji. Jariſejſka myßl je wobrocźenje kſcheſcźijanſtwa na wopaczne. Jene ſmyßlenje druhe wuſamknje. Prěſische dyrbi žo wukorjenicź, hdyž dyrbi druhe rum měcź. Tehodla pſchima tón knjes Jariſejſku myßl jako najhórſche ſadźěwanje, žo jemu pſchiſamkuycź, ſ wótrymi žłowami. Tón knjes je kruty pſchecźiwnik Jariſejſkich. Duž žo tež dźiwacź njetrjebamy, ſo žu Jariſejſzy jeho hórzy njepſchecźeljo. Chžedźali na žwojim ſtejniſchczu woſtacź, dyrbja pſchecźiwo žwojemu njepſchecźelej wojowacź, kiž, wuhotowany ſ wulkej mozu, jich dotalnemu knjeſtwu hroſy.

A tak je.

Wojowanje teho knjeſa ſ nimi a jich pſchiwiſkom, cźehnje žo pſches zyłe žwjenje teho Knjeſa. Wotpohladanje, wopacźnu prawdoſcź Jariſejſkich a prawu knjeſowych wučźomnikow rozjaßnicź, je wopſchijecźe prědowanja na horje. Pſchecźiwnoſcź njeſ tym knjeſom a Jariſejſkimi a jariſejſzy ſmyßlenym ludom je hłowna myßl žyłeho evangelija žwj. Jana.

Pſchehladamy-li druhe evangelije, pytnjemy, ſo nimale žadyn ſtaw njeje, w kotrymž njeby nęſchto wo njepſchecźelſtwje teho Knjeſa a Jariſejſkich žo wupomjedało.

VII. Wojowanje.

Jariſejſzy ſ woprědka wočakuja. Woni derje wjedźa, ſo je Khryſtus wjazy dyž-li wſchědmy muž. Runje kaž lud, tak tež woni ſ jeho žłowow a ſkutkow pójnaja, ſo je wón proſeta. Woni žebi njeſwěrja, nahladej luda, kiž jemu jeho dźiwow dla pſchiwißnje a hiſchcźe wjazy wot njeho wočakuje, wótrje napſchecźiwo ſtupicź. Tajke ſtejniſchczo, nahladej luda napſchecźiwne, móžeſche jich nahladnoſcź do ſtracha pſchinjeſcź. Duž žu pſchecźiwo temu Knjeſej liwzy. Bórzy pak njepſchecźełſtwo wudyri, hacź runje je na měſcźe njepokaſaja.

1. Woni pohórſchuja žo na jeho žłowach.

Tón Knjes je w jich pſchitomnoſcźi wodacźe hřěchow, kiž žu ſ pſchicźinu jeho cźeřpjenja, žłubik.

W tym widźa ſranjeneho Božeho prawa a to ſ dobrym prawom, byli tón Knjes proſeta abo wſchědmy cźłowjek byl. Pſchetož tón Knjes je po žwojej mozy cźinił a niz w Božim mjenje. Dokelž pak Jariſejſzy Khryſtušowe bójſtwo njepſchipóſnaja, njemóžu jemu tež ſa prawo pſchidacź, ſo hřěchi wodawa, a dyrbja to ſa hanjenje Boże ſpóſnacź. Tola žebi woni njeſwěrja tuto ſmyßlenje wupraiicź a teho Knjeſa ſjawnje wobſkorżicź. Tón Knjes pak jich myßl ſpóſnaje. To hižo móžeſche jim wopokaſ jeho wſchehowědomnoſcźe a Bojſkeje mozy bycź.

So by jich wo jich błudźje pſcheſwědcźił a jim pokaſał, ſo prawo ma, žo jich praſcha, ſchto je lóže prajicź: „Twoje hřěchi žu tebi wodate, abo ſtań a khodź?“ Prjedy pak hacź woni wotmołwja praji wón: „Stań a khodź! Wſmi twoje pożłeſchcźo a dźi dom!“

Tak tón Knjes ſ žłowu ſkutk pſchiſtaji a ſ tym wopokaſa, jo jeho žłowo njeje hołe pſchecźe, ale žiwa móz, kiž ſ Boha wukhadźa. Woni móža tola wopſchijecź, jo dyrbi tón, kiž ma tajku móz, Bóh bycź. Duž je jich pſchecźiwnoſcź pſchecźiwo njemu njeprawa. Tutón podawk na lud wulki ſacźiſchcź cźini, na Jariſejſkich pak niz.

2. Dale hižo postupaja, hdyž žo pola tych wučźomnikow na teho knjeſa wobcźeźuja. Na teho Knjeſa žo hiſchcźe njewobrocźa, dokelž žo porokow boja. (Pokračowanje.)

Reſomazyja w Draždźanach.

(Pokračowanje.)

Niz na reformazyju mnichow, ale na wobrocźenje laiow běſche jo druhi wotmyßlik, kiž ſ dalokoſcźe do Draždźan pſchiindźe a tež po žwojim waſchnju lepſchemu cźaßej pucź pſchihotowaſche. Wokoło lěta 1450 běſche, jako italſki mnich Jan ſ Kopiſtrano pſches němſke krajiny cźehnjeſche wſchudźom kacźanſke prědowanja dźerźo. Wón běſche wot damża Mikkawſcha V. pößłany, ſo by je žwojej móznej řěcźniwoſcźu pſchecźiwo Hußitam a ſa kſchižnu cźach pſchecźiwo Turkam ſkutkował. Lud jeho wſchudźom kaž žwjateho witaſche a hdyž móžeſche tež jenož ſ pomozu tołmacża prědowacź, wuſkutkowa tola wjele ſ mozu žwojeje řěcźe. Wón cźehnjeſche pſches Saßſku a pſchiindźe do Lipka, Grimmy, Kamjenizy, Freiberga a w dezembrje 1453 tež do Draždźan. W žwjatocźnym cźahu jeho rada powita a jeho do kłóſchtra Franzißkanarjow, hdźež mějeſche hoſpodu, dowjedźe. A nětko dźerźeſche wón pſched wulkimi hromadami luda hnujaze prědowanja, ſo jich wjele žwoje karty a ſłote wězy pſchinjeßechu, ſo bychu je pſched jeho wočźomaj ſpaliti. Wón w Draždźanach wulki pſchipad namaka. Tež jow prědowaſche wón to jeniczźe: „Wjedźcźe žwjate žiwjenje, dźerźcźe žo romſkeje zyrkwje, wotpokucźcźe waſche hřěchi ſ tym, ſo pſchecźiwo Turkam na wójnu wučźehnjecźe.“ Wón mějeſche wulki wuſpěch w Draždźanach. So pak žo hromada ludu k njemu žołmjeſche a nutrnje na njeho poßłuchaſche, to je žwědźenje, kak žiwe běſche tehdom to

žadanjć po wubudźlinym, ſ wutroby wukhadźazym a k wutrobje ſo dobrwazym prědowanju — wěſchćenje na blisku reformazyju.

Skónčnje ſpomnimy na muža. Wón je čaſ ſwojeho žiwjenja w Draždźanach pſchebyk a tam tež 1. augusta 1472 wumrjek. W nětčišćej dwórſkej, w Sotijnej zyrkwi je khowany. Jeho mjeno je Gregor ſ Grimburg. Jako ſławny prawiſnik, jako ſprawny muž wojowaſche wón pſcheczěwo knjezeřſkim žadanjam bamža, w čaſu, hdźež ſebi nichto njeſwěrjeſche, bamžej něſchto napſchečiwo prajić. Tež wón mějeſche kaž Luther pſcheſćěhanje wot bamža ſnjeſćej. Hdyž je wón tež ſkónčnje w měrje ſ katholſkej zyrkwju wumrjek, woni ſu tola wot njeho wſchelaku hórku wěrnosć ſkhjećerj dyrbjeli a ſu jemu ſwój hněw a ſwoje hidźenje móznije ſaćuć dali. Jeho pismo wobſwědčuja jeho wulku ſrěćźnivosć, jeho horjazu wótčinſku lubosć a jeho čiſtu pobožnosć.

To ſu čſi ſchtyrjo Draždźanſzy muž̌oje, kotrychž mamy prjedypółkow nowého lěpſcheho čaſa mjenować, njeruni mjes ſobu, ale wſchitzy běchu wodźeni wot njeſnateho čuća, ſo dyrbi lěpje być w naſchej zyrkwi. Woni ſu ſwědokjo teho, ſo běſche Draždźanſka ſemja ſ najmjenſcha na reformazyju pſchihotowana a ſa wužyw pſchijomna.

III. Luther w Draždźanach.

To běſche nalětny dźeń, kóuz haprleje 1516, jako ſ Nowoměſchćeńſkimi wrotami jednory wós nuts jědźeſche a potom k prawizy wokoło rózła ſwój puć wſa. Pſched klóſchtrom Auguſtinarjow wós ſaſta, ſ kotrehož młody muž w mnichowſkim khabaćeſe wuſtupi. Wón ſo wo klóſchtrowe wrota kłapaſche, wrótnik ſo ſa mjenom praſcheſche a ledy běſche wón ſwoje mjeno mjenował: — bratr Martinus ſ Wittenberga — wrótnik k priorej khwataſche a bórly witaſche jeho wodźeř klóſchtra, Dr. Melchior Myrich. To běſche Lutherowy prěni pſchikhad do Draždźan; wón běſche, kaž nowiſchi ſtawiſnar wupraji „hižo kaž čźiche potajne ſaćehnjenje reformazyje“ do teho měſta.

Kak pſchińdźe, ſo Luther do Draždźan pućowaſche? — Njad Auguſtinarjow, do kotrehož bratr Marćźiu źłuſchejeſche, mějeſche weſte ſarjadowanje. Wodźenje leżeſche w ruzy ſćěhowazych ſaſtojnikow. Prěni běſche general, po nim pſchińdźe generalny vikar, potom wokrejźny vikar a prior. Dokelž běſche Luther pſches wućenoſćej, pſches pobožnosć, hódne žiwjenje a druhe počźinki kedźbliwosć ſwojich wyſchſchich na ſo ſtožił, pſchede wſchěm ſnateho generalneho vikara Jana ſe Staupitz, běchu jeho w meji 1515 bjes dźiwanja na jeho młodosć ſa wokrejźnego vikara 11 klóſchtrow w Thüringſkej a Miſchnjanſkej krajinje wuſwolili, nad kotrymž mějeſche nahladowarſtwo. To běchu Wittenberg, Draždźany, Herzberg, Gotha, Salza, Nordhauſen, Sangerhauſen, Erfurt, Magdeburg, Nowe Měſto a Eisleben. To běſche jow po tajſim zyrkwinſke viſitazyje pućźowanje, kotrež mějeſche w tym lěćźe do Draždźan.

To ſu wěſćźe źwjatočźne dny byłe ſa klóſchtrowſkich bratrow w Draždźanach, jako młody profeſor ſ Wittenberga mjes nimi pſchebywaſche, ſo praſchejo, pſchepytajo, radźo a wućźo. Hacź je ſo jich tež kruće praſchał, kak ſteja w ſnajomſtwje źwjatého pismа we wućźbje wěry, w ſchćeſćźijanſkim žiwjenju? Wěſćźe. Hacź je jim powjedał wo źwojim muichowſkim žiwjenju w Erfurćźe, hdźež běſche ſo někotre čźećźe běđźenje źwědomja pſchebędźił, wo źwojich ſtudijach a čźitanjach na univerſiće we Wittenbergu, wo źwojich reformatorſkich myślach, kotrež tehdom hižo w jeho duſchi ſkhadźachu? Najſkerje. Tak wjele my wěmy, ſo je wón pſchi źwojej viſitazyji pobožnym klóſchtryſkim bratram na wutrobu ſwjaſał, niž na Aristotela a Thomaſa ſ Akwino, kaž też na wſchitkich druhich ſcholaſtikarjow ſo powźnyć, ale źwjate pismo pilnje čźitać. A to je nam ſnate, ſo mějeſche wójwoda Jurij brodaty ſkładnosć na evangelſke ſmyślenje mnohich źwojich Draždźanſkich Auguſtinarjow ſo wobćźežowacź — to běſche płód viſitazyje doktora źwjateho pisma ſ Wittenberga.

Kak mile ſ zyła Luther wo źwojich bratrach teho rjada ſudźeſche, wo tym źwědćźi ważne pismo, kotrež wón w tych naležnosćźach ſ Draždźan do Mainza pośłła a kotrež dawa nam hluboko do jeho duſchowpaſtyrſkeje wutroby pohladać. Wone hižo čźiſće evangelſki duch dycha a ma ſo po źwojim pſchekožłu tak:

Wyſokodoſtojnemu a pobožnemu Wótźej, bratrej Janej Berkerej, priorej auguſtinarjow w Majnzu.

Jeſuſ.

Sboże w tym Knjeſu! Wyſokodoſtojny a najdróźſchi Wotćźe priorje, ſła powjeſćź je ke mni doſchła, ſo jedyn mojich bratrow, Jurij Baumgärtner, ſ naſcheho Draždźanſkeho kowenta pola Waſ pſchebywa, kiž je Bohu źel ſ pſchićźinow a po pućźach tam pſchiſchoł, kiž ſu haniblne. Ja pak ſo Waſchej ſwěrnosćźi a ſwółniwosćźi dźakuju, ſo ſćźe jeho pſchiwſałł, ſo by ſo haniblje kóuz ſćźinił. Wón je moja ſhubjena wowza, wón ke mni źłuſcha; moja pſchiźłuſchnosćź je, jeho pytać a ſaſo dowjeſćź, hdyž ſo temu Knjeſej Jeſuſej tak ſpodoba.

Ja Waſ tehdola proſchu naſcheje ſhromadneje wěry do Khrystuſa a naſcheho ſhromadneho wuſtaćźa k źwjatemu Auguſtinej dla, hdyž by Waſchej pſcheczełiwej lubosćźi někak móźno było, jeho ke mni pośłać, njech je to do Draždźan abo do Wittenberga abo jeho tola ponhućź, ſo by tam ſchoł a pſcheczełiwje na njeho ſkutkował, ſo by dobrowólnje pſchiſchoł. S wotewrjenymaj rukomaj chźu jeho pſchijećź, wón njech jenoź pſchińdźe, wote mnje ſo njetrjeba źaneho ſranjenja bojećź.

Ja wěm, ſo pohórſchenja pſchińdu a dźiw njeje, ſo čźłowjek ſo podźiwuje; to pak je dźiw, hdyž čźłowjek ſaſo ſtanje a tuwerdźe ſteji. Padnył je Pětr, ſo by pośmał, ſo je čźłowjek; haj ſamo jandźel w njebeſćach je padnył (to tola pſche wſcho dźe): padnył je tež Hadam w paradiſu. Schto mamy ſo dźiwać, hdyž budźe ſćźina we wětſiku tam a jow mjetana a źehliwy źłuźok wuhaſnje? Tón Knjes Jeſuſ wućź naſ a ſkutkuj ſ Wami a dokonjej tón dobry ſkutk. Hamjeń. Božemje! S Draždźan, ſ naſcheho kowenta, na dnju źwjateho Filipa a Jakuba. W lěćźe 1516.

Bratr Marćźin.

Hiſchćźe junkróćź mějeſche Luther Draždźanſke murje wohladać. Někotſi praja, ſo je tam trójzy pobył, ale to ſo hiſtorizy dopokaſacź njehodźi. Tón druhi wopyt w Draždźanach je ſo měł w lěćźe 1517.

Wójwoda Jurij Brodaty, pobožny fěrſchta, kotryž ſo woprawdźe wo źwoje duchowne ſboże ſtaraſche, kiž pak bu posdźiſcho najhórſchi njepſcheczeł reformazyje, by rad rjane prěowanja źłyſchał. Dawno běſche źebi hižo wotmyślił, na źwoju hrodowu kapaku dobreho prědarja powołać a teho dla na Jana ſe Staupitz do Wittenberga piſaſche, ſo by jemu pobožneho a wućźenego muža wobſtarał. Staupitz je wolenje čźećźe njeběſche. Najlěpſchi, najpobožnſchi a najbóle wućźeny prědał w źykym Wittenbergu bě młody Thüringſki, tón ſamy, kotryž běſche lěto prjedy hižo w Draždźanach pobył, najſkerje bjes teho, ſo by ſchtó na njeho kedźbliwy ſćźinjeny był: Marćźin Luther. Duž ſo bratr Marćźin druhi króćź do Draždźan naſtaji wot Staupitza ſ poruczażnymi pismami wuhotowany, w kotrychž ſo jako wućźeny a ſwórliwy muž poruczeſche. W julinju tam pſchińdźe a je najſkerje ſaſo „w źwojim kowenćźe“ poſla Auguſtinarjow w nětčźiſchim Nowym Měſćźe bydlił. 25. julija, dźeń Jakuba, ſtupi na kłetku w hrodowej zyrkwi a dźerźeſche pſched wójwodu a jeho dwórom mózne a khutne prědowanje wo dźeńſkim ſćźenju Matth. 20, 20—23. Tale hodźina Božeje źłužby w Draždźanſkim hrodźe ma najwyſchſchu zyrkwinſko-hiſtoriſku ważnosćź. Jow prědowaſche tón ſmužity, hižo nimale čźiſćźe na evangelſke wobroćźeny, mnich, kotryž něſchto njedźel posdźiſcho źwoje 95 źadow na hrodowu zyrkej we Wittenbergu pſchibi — a jemu napſchećźiwo źedźeſche kruće katholſzy ſmyślený fěrſchta, kotryž bu posdźiſcho najhórſchi njepſcheczeł dobreje wěźy evangelija.

(Pokraćźowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

S **Draždźan.** 18. junija t. l., to je tſećźu njedźelu po źwj. Trojizy, ſmjećemy tudy ſaſo naſche lube źerbſke kemſche w nathwilnej khćźinej zyrkwje na ſipowej haźy. Kaž źłyſchimy, prěduje knjes farar Sonkora ſ Minakaka; ſpowjedniu wućźbu ſměje knjes farar Jakub ſ Njeſwaćźidka. — W naſtupanju ſnamjeſchkow ſ napismom: „Tón Knjes je mój paſtyř“, kiž buchu mjes naſ wudźělene, chćemy naſpomnić, ſo wone ſapjił źerbſkich kemſchenjow w Draždźanach niz jenoź na pſchichodne lěto maju, ale ſa wſchě dalſche lěta.

— Naſche źerbſke evangelſko-lutherſke knihowne towarſtwo mějeſche teź źrjedu po źwjatkach źwoju khownu ſhromadźiſnu. Rosprawu naſcheje ſkhadźowanki njemóžachmy pobrachowazeho ruma dla w poſłednim čźiſćźe naſchého „Pomhaj Bóh“ podać. Naſchu khownu ſkhadźowanku wotewri knjes pſchedźyda farar ryćźer Jakub a rosprawjeſche wo ſkutkowanju towarſtwa w poſłednich lětach. Wożebje ſajimawe a źwjećźelaze běſche nam powjeſćź, ſo je ſo pſchedźyđtwu poradźiło naſche towarſtwowe pjenźezne naležnosćźe tak ſarjadowacź, ſo mózemy bjeſe wſcheje ſtaroćźe a ſ dobrej

nadźiju won do pschichoda hladacź. Najwjetschu sałužbu wo tole sarjadowanje ma knjes pschedźyda, kotryž je s dobrej radu a pscheczelniwej darniwej pomozu towaříwo pschebędźił psches wschitke wobczężnośćje. Wożebje słuschcha jemu nutrny dźak sa jeho wulku woporniwośćź, s kotrejž je biblijski pučnik na jene lěto towaříwu darił. Tež knihisłkład je w najlepšich porjedźe, so jena ruka do druheje dźěła. Sliczbowanje běšche pschehladnje a dokładnje wot nahonjeneho pschekupza sestajane a wudźěłane a wot druheho serbšcho pschekupza pruhowane. Sprowadźisnje pschednjesbene so wone jenohłóšnje sa dobre spósna. Wobaj naschej późelnikaj nětko po naschich serbskich wosadach khodźitaj. Nadźijomnje jim naschi Sserbja mnohe rjane natwarjaze knihe wotkupja, a wożebje wocźakujemy, so sałužu wjetscha liczba Sserbow do naschego wažnego towaříwa pschistupi, kotrež so psches rosschěrjenje dobrych natwarjazych serbskich knihow sa duchowne sboże naschego serbskego luda stara a chze nasch lud sakhowacź, so njeby znamo němske duschu słaźaze spišu a knihe cźitał. Do naschego towaříwa sastupicź pak je nětko najlepscha składnośćź, hdyž naschej późelnikaj nětko dom wot domu po naschich Sserbach khodźitaj a kóždeho rad sa nowesho sobustawa sapišataj. Lětny pschinoschk njewonczjini wuzaj hacź 1 hriwnu a sa to dostanje kóždy sobustaw biblijski pučnik a rjanu natwarjazu knihu darmo. Sa pschichodne lěto knjes farar Gólcź w Budyschinku knihu s wobrazami wo žlubjenym kraju wo Palätinuje spišu, w kotrejž budźe so tež spominacź na ważne njesapomnite pučowanje naschego khěžora do žlubjeneho kraja. Na jenomyślnu prósłwu knjes pschedźyda lubośćiwje swoje sastoyśiśiwo dale wobthowa, kotrež chzyjsche mnoheho sastojnskego dźěła a prózowanja, kotrež ma hižo s naschimi serbskimi należnośćami. Mějtopschedźyda ~~je knjes~~ farar Gólcź s Budyschinka, pišmawjedźeć je knjes farar Kichžan s Hodźija a pokładnik knjes kaplan Sarjeńk. Bóh žohnuj tež na nowe lěto skutkowanje naschego serbskego evangelisko-lutherjscho knihowneho towaříwa.

— Hdyž běšche so popołdnju w 3 hodź. khowna sprowadźisna towaříwa k pomozu sa studowazych Sserbow wotměła, wo kotrejž je hižo pośłednje cźiśko rosprawiło, běšche w 5 hodź. sprowadźisna w „Lischcźej jamje.“ Knjes farar Gólcź s Budyschinka, kiž běšche nathwilne sarjadnistwo do rukow wsał, pokasowasche pschitomnych na to, so w blížschim cźasu nasche serbske sthadźowanki studowazych Sserbow, swój 25lětny jubilej swjećza. Studowaza młodośćź budźe tón jubilej w Khróśćizach swjećićź. Dokelž pak je tón jubilej wożebje wopomnjeński swjedźeń sa tych, kiž su w prjedawschich lětach nasche sthadźowanki wopytali, a dokelž cźi s najwjetscheho dźěła na sthadźowanzy pschitomni być njemóža, along namjetuje, so by so sa nich wożebity jubilejski swjedźeń w Budyschinje wotbywał, a to w tydźenju po sthadźowanzy. Tónle namjet so jenohłóšnje pschijwsa. Jubelski swjedźeń budźe wobstejećź se swjedźenskeje hojcźiny a wjecźornego koncerta. Wschitzy nędbuschi serbscy studowazy, kotsiž su sobustawy sthadźowankow byli, so na tón swjedźeń listnje pschepruschuja. Komitej so sa wuhotowanje tego swjedźenja postaji. Wěcźe serbi nasche sthadźowanki, kotrež su k sbudźenju naschego narodneho cźucźa a žiwjenja wulzy spomożne byłe, sałužuli, so so jich jubilej na hódne waschnje swjećźi.

— Porjedźenje ma so stacź dla wobsadźenja naschich serbskich schulskich městnow. W swojim cźasu sjewichmy, so je so Pschowjanske wučerśke městno s woteńdźenjom dotalneho wučerja do Němzow wuprósdniło a so so hischcźe njeje wobsadźićź mohło. Temu pak tak njeje. Pschowjanske wučerśke městno je so hnydom sałužo wobsadźiło s knjesom Jorzom, kotryž běšche hacź do teho cźasa s druhim wučerjom w Minakale. Dokelž pak je w Minakale na jeho městno němski wučeř stupićź dyrbjał, knjes Jorz kóždy tydźeń junkrócź w Minakalskej schuli serbski wučźi.

— Srudna powjesćź dóidźe s Erlangow. Knjes stud. theol. Marcźin Mrósak s Hrodźischcźa je krótki cźaś khory pobywschi nahle wumrjeł.

— Kaž słyschimy, so póndźelu sa tydźeń nowe swony do Khwacźiź pschiwjesu a powjwećźa.

— W tym tydźenju ma so ważne rosśudźenje w Parisu pschećźiwo prjedawschemu kapitanej Dreyfusej, kotryž jako jaty na cźertowśkej kupje krajneje pscherady dla bedźi. Pschepytanski śud so najśerje sa to wupraji, so je Dreyfus njeprawje sałuždźeny a nowy śud jeho wuwinuje. To je kónz dołhich bědźenjow a wojowanjow w śułsodnej Franzowskej.

Dobra schalka.

Jeli so my prajimy, so žaneho hrěcha nimamy, sawjedźemy so sami a prawda we nami njeje.

1 Jan. 1, 8.

Farař Schöner w Nürnbergu, hacź do swojeho kónza njebojasny, sahorjeny, pokutny prědał, bu junu k Žonje sawołany, kotraž běšche k smjerći blisko, bjes teho, so by to cźuła. Žona běšche w swojim žiwenju do samoprawych słuschała, běšche drje porjadnje so k Božim słužbam a k Božemu blidu dźerćała, s tym pak po swojim nahladźe wschitko cźiniła, schtož je k sbóżnośći musne. Tehodła njeběšche tež rad na Schönerowe prědowanja poślichała; pschetož wón, by wona prajiła, prěduje po prawom jenej sa hrěschnikow, niz sa pobožnych cźłowjekow. Wona sebi myślesche, so je tón, kotryž móže so w kóždym prědowanju sa hrěschnika mjenowacź a k pokućźe napominacź, tež wulke hrěchi cźiniś.

Duž wona hnydom, jako Schöner k njej stupi, jemu praji: „Pschede wschěm, knjes fararjo, dyrbju waš proshućź, so wy mje sa hrěschnicźu njewobhladacźe a mi wjele wo hrěchu a pokućźe njepowjedacźe. Pschetož k temu po waš późłała njejsym. Ja w mojim žiwjenju žaneho hrěcha cźiniła njejsym, ja sym bohabojasnje woczehnjena, ja nimale žaneje Božeje słužby skomdźiła njejsym, ja sym tež pschezo dobrocźiła pscheczźiwo khudym była. Prajeźe mi hewak něschto troschcźneho w mojej thorosćźi.“

„Sbożowna žona“, praji Schöner, „kotraž ženje hrěcha cźiniła njejsćźe! Do teho cźasa snajach jeniczkeho, kiž wo žanym hrěchu nicźo njewjedźesche, to běšche nasch sbóżnik Jesuš Khrystuš. Ja dyrbju wam psched Božim wobliczom wusnacź, so sym khudy hrěschnik, so niczo dobreho na mni khwalićź njewěm.“

Žona so nad tej rěczu sastróži, a wobroći so s rěczu na něschto druhe.

Njes tym pschikasa holczźy, kotruž běšche sebi sa swoju pschiwsała, so by rub pschinjesła a blido kryła, so by knjes duchowny khofej pić. Holczźa pak chzyjsche s dobom schalku s khamora dele wsacź, wona pak jej wupadźe a so rosraśy. Duž so khora žona tak roshněwa, so zyłe wobliczo pscheczźahny a na to dźěćźo s hrosnymi słowami wrjesłasche. „Wschitko“, wona słónćźnje praji, „wona njelepje cźini a jenu schkodu po druhej nacźini.“

Dźěćźo so w pschitomnośći knjesa fararja tak poniżowacź dacź njechasche a praji, so tola hewak wschitko derje cźini a ženje hischcźe žaneje schkody nacźinika njeje.

„Hlejcźe tu selkaźnizu!“ sawoła žona roshorjena, „wona chze so nětko tež hischcźe běła cźinićź. Njeby-li khała, bych tebi wodała; nětko pak dźi hnydom won, dźi mi s wocźow! Knjes fararjo“, wona dale powjedasche, „njedźiwajcźe, so so roshněwam. To běšche ta dobra schalka. Njeby to sle dźěćźo někoho proshućź móhło, so by jemu tu schalku podał? Pschezo pak chze wschitko sama cźinićź.“

„Luba žona“, praji farař, „dyrbjało to prawje psched Božimaj wocźomaj a žadyn hrěch być, so so tak roshněwaschćźe teje dobreje schalki dla? Ja bych to s najmjeńscha sa hrěch měł, hdy bych tajke słowa w hněwje rěcźał.“

„Knjes fararjo“, wotmolwi žona, my smy tola słabi cźłowjekojo. A ja so hewak k zyła njehrosněwam, ale so chze tale krodawa mi nakhacź a prajićź, so hewak wscho derje cźini a ženje žaneje schkody njenacźini — to mje pschejara mjersa.“

„A wy, luba žona“, snapscheczźiwi farař, „njejsćźe wy prjedy runje tak Božemu duchej nathała, jako wy prajeschćźe, so njejsćźe ženje žaneho hrěcha cźiniła? Ale schtó dha je khał, Bóh, kiž praji, so je cźłowjska wutroba sła wot młodośćźe, abo wy, kiž wy napscheczźiwne prajićźe? A njejsćźe wy runje tak njerosomna, kaž te dźěćźo, so macźe so sama sa dobru a sebi myślićźe, so žaneho sbóżnika tych hrěschnikow njepotrjebacźe?“

Duž žona fararjej ruku poda. Wona praji, so swoje hrěchi derje pójnaje, jeno so njeby ju wopuschćźił, ale jej proshućź pomhał, so by jej Bóh hnadny był. Farař so s njej modlesche a hladasche jeje khoru wutrobu s lubośćźu a se sćźerpliwośćźu. Wona drje by druhdy do swojeje stareje samoprawdośćźe wróćźo sapadła, ale łód běšche rostaty a žona bu k pósnacźu swojich hrěchow a k pokućźe powjedźena, s dobom pak wodacźa w Khrystušu wěśta.

Wona běšche hischcźe tydźeń žiwa a wumrje s poniżnej a se stroschtnej wutrobu.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku. Cźiśćź a nakład Ssmolerjej knihićźiśćźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čisło 24.
11. junija.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ju kóždu sobotu w Ssmolerjej knihićišćerni w Budyšćinje a ju tam dostać sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

2. njedźela po ꝗwjat. Trojizy.

Japoschtolske skutki 3, 6.

Sslěboro a sloto ja nimam.

Takle je ꝗwj. Pětr tamnemu khromemu wotmolwił, kiž pśched rjanymi wrotami templa ležo ꝗwojej ruzy napschećo Pětrej a Janej wupschestrje, jako chźyschtaj tamnaj do templa dóńć, ꝗo pomodlić, pschetož wón ꝗebi myšlesche, so wot njeju někajki pjenježny dar do ruki dostanje. Ale Pětr jemu praji: „Sslěbro a sloto ja nimam. Schtož pak mam, to ći dam: W mjenje Jesom Khrysta stań a khodź!“

Takle bu tón khromy na jene dobo strowy a ćerstwy, móžesche stanyć a khodźić. —

Runje tajke dźiwy ꝗo drje dźenźa wjaźy njestanu, sa to pak ꝗo druhe wjetsche stanu. Nasch sbóžnik chże naš na duschi wustrowićź. Schtóž je jenož po ćěle strowy, na duschi pak niž, tajkemu jeho najwjetsche sbóže pobrachuje. S wotkel pak pomoz sa ꝗwoju skhorjenu duschu dostanjesch?

S wjele kschesćijanami tak steji, so maja drje pschi ꝗebi słěboro a sloto, — wěru a lubosć pak we ꝗebi žanu nimaja, duž tajku tež nikomu žanu dać njemóža.

Hdźež pak ꝗu tajźy kschesćijenjo, kiž maja we ꝗebi teho ꝗameho Božeho Ducha, kajkehož měješchtaj Pětr a Jan, a kiž ꝗo runje tak ꝗwěru modlić khodźa, kaž wonaj, tajźy směja we ꝗebi tu móz druhich wožiwić a jim rjane žohnowanje pschinjesć, kajkež nasch horjestanjeny sbóžnik ꝗwojim wěrjazym spochi dawa.

Tamny proschěr pschi templowych durjach bě jara pomozy potrjebny. Hdźe pak bylo na ꝗwěrźe žane město, a hdźe był žadyn człowjek, kiž by nascheho sbóžnikowu pomoz njepotrjebał? S wjetscha ludźo ꝗwoju nusu njeczuja, sa to pak maja ju ćim hórschu na wutrobje. Duž dyrbi naš Bóh se ꝗwojej miłosću pschińć na nju pokasać, so móhli tajźy tule ꝗwoju nusu pósnać a sačuć.

Kaž Pětr tamnemu rjekny: „Pohladaj na naju!“ tak dyrbi ꝗo hischće dźenźa tajkim ludźom do wočow prajić: „Pohladaj na tych, kiž w mjenje Jesom Khrysta k tebi pschińdu, Daj ꝗo do prědka powuczić, schto twojeho sbóžnikowe mjeno samóže a kajku ma wone móz we ꝗebi, pschetož ꝗobu s nim nam Bóh wscho sbóže a wschu sbóžnosć dawa.“

S mozu tuteho mjena bu tamny khromy wustrowjeny, so móžesche skakać a Boha khwalić a wokoło khodźić tak, so ꝗo wschitźy na tym spodźiwachu.

Pětr a Jan tón dźiw ꝗamoj wot ꝗo dokonjałoj njejstaj, ale nasch luby Knjes bě jón psches njeju dokonjał. Tutón něhduschi khromy bu s tym khodźaty ꝗwědk sa to, so mamy tu nětk Jesuꝗowe słowo a jeho ꝗwjate mjeno, a so wón nam s nim wscho sbóže a wschu sbóžnosć dawa.

Wotewř kóždy ꝗwojej hacź dotal sasparnej wočźi, pósnaj a hladaj, kajte dźiwy je nasch Knjes wot tamnego japoschtolskeho czaꝗa ꝗem dokonjał; kajka njepscheměrna ćrjóda człowjekow je ꝗo wottal k Bohu wróćiła, kajku dobrotu a lubosć ꝗu wschitźy tajźy druhim wopokasowali, w kajkej wěrje a ꝗwěrje ꝗu wobstajnje sawostali. Chźyli

ßo my ßami njedacź wot Božeho Ssyna k jeho njebjeskemu Wótzej sezahnyćź? Njech tola radscho kóždy ßwjatemu Duchej bydło ßhotuje, so móhł tón w jeho wutrobje sawostacź, po tym śměje tajki ſ teho też nutska we ßebi Jesußownu móz a ßylnosćź. Po tym śměje pak też ßwójí měr a dobry pokoj, ßwoje wjeßele, hdyž je Boha dopośnał. Kóždy tajki budźe potom sa druhich prawe ßiwe żórło, ſ kajkehož ßo sa nich ßohnowanje a ßiwjenje wužórli. Khwalene budź ßbóžnychćźinjate Jesußowe mjeno!

Knjeże Jesu, twoje ßwjate mjeno je sa naß, schtož ßylny hród a twjerdźisna. S nim ßy ty khromych a khorych wustrowił, twoje mjeno je, schtož wulata żałba. Na tebje a na móz twojeho mjena ßo wschitzy spuschćźamy. Spożćź, so bychmy jo wschitzy sesnali, jo ßebi wyßokoważili, ſ jeho mózneßpomozu na ßwěcźe khodźili a ßenje njewoßłabili. Hamjeń.

Pscheczźiwnizy nascheho sbóżnika w nowym testameneze.

(Pokracźowanje.)

Tón Knjes ßedźi pola Levija, kiž je ßo jemu runje jako wucźownik pschijamknył, sa blidom. Farisejźy maja to sa poniżenje ßebje ßameho, so wón ſ tajkimi ludźimi wobthadźa, kotryž ßo woni ßwěru sdalują, so bychu njeczźiśći njebyli. Duž prascheja ßo jeho wucźownikow: „Czźehodla je wasch nischtr ſ tajkimi ludźimi?“ Je-li wón tak ßwjaty, tak ßebi myśla, kaž wy, a wón ßam to praji, ßo to ſ tajkim wobthadom hubjenje śnjeße. Woni pak sabudu, so je runje ßmilna lubosćź temu Knjesej lubscha, hacź ßwonkowne sakońśe skutki a so jeho pożelstwo runje tajki wobthad ſ hrěschnikami ßebi żada, wschak je k jich wumożenju pschiśchok, hdyž cźi, kiž ßo sa ßwjatych a cźistych dźerżachu, jeho sbóżnischeho skutkowanja potrjebni njeběchu.

3. Nětk wobrocźa ßo na teho Knjesa ßameho a jemu liwkosćź pscheczźiwo ßwjeczźenju ßabata porokuja, dokelž njebě ßwojim wucźownikam sakasał, kłoßy śběracź. Psches tutón porok chzedźa teho Knjesa pola luda wo jeho nahladnosćź pschinjesćź a jeho jako sazpiwarja sakonja wosnamjenicź.

Tola tón Knjes jich wotpokasa, ßo powołajo na podawk se stareho testamenta a na skutkowanje měschnikow na ßabacźe. David njeměješche prawo, khléb prjódkkadźenja jěśćź; tola nusa jeho k temu cźěrješche a nichtón jemu ſ teho poruk njeczźini.

Měschnizy maja na ßabacźe wjele wobstaracź, schtož jich powołanje ßebi żada, a nichtón njepraji, so ßabat wotßwjeczźuja Wyśche teho je tón, kiž pched nimi śteji, wjazy hacź ßabat; wón je knjes na ßabacźe. Duž ma też prawo postajicź, kak ma ßo ßabat ßwjeczźicź.

Tak wón ßwoje wukkadowanje 3. kasuje temu Farisejśkich napscheczźiwo śtaji.

4. Też hacź do Galilejśkeje běchu Farisejźy ſ Jerusalema pschiśchli. S nowa jemu poroki cźinja, so pschida, jo jeho wucźownizy wustawki starschich pschestupuja, hdyž ßebi do jědźe khléba ruzy njemyja, schtož ßebi sakoń żada.

S tym chzedźa teho Knjesa winowacź, jo sakoń doscź w cźesći njedźerźi. Hacź runje tuta pschikasuja w sakonju ßamym njesteji, je tola w tych ertnje dale podatych wukkadowanjach Mójßaßa, kiž ßu Božemu sakonju rune we ważnosći, wopschijata; duž też ma ßo dźerżećź kaž Boža kasuja.

Tón Knjes ßwojich wucźownikow sakituje, Wón jim rosjaßni, so, hdyž jeho wucźowniży sakoń pschestupja, woni to ßame cźinja a jim teho dla nicźo porokowacź nimacja. Haj, jich pschestupjenja ßu wjele cźeźśche; pschetoź tucźi pscheśtupuja jenoź cźłowjśke wustawki, woni pak Boże kasuje. Hdyž woni wincźa, so cźłowjek ßwojich starschich sastaracź njetrjeba, hdyž wón tón dar, kotryž by jim dacź měł, Bohu wopruje, wucźa Božu kasnju sazpiwacź, kiž pschikaźe, so dyrbi dźećźo nana a macź cźeśćźicź. Jim płacźi ßłowo Jesajaßa, ſ kotrymž wón tajke njeczźiśte a Bohu njeßpodobne śmyślenje khośta. Jesajas praji, so je śwonkowna Boża ßłużba bjes wutrobneho dźełbranja ßame hejchlerśtwo a ßo Bohu njeßpodoba.

Pschi tutej śkladnosći rěcźi tón Knjes dale wo prawej njecźistocźi. Wona njewobśteji w śwonkownym cźistodźerżenju cźěła, rukow a nohow, ale w tym, so je wutroba cźista wot śkych myßłow a pożadanjow. Tole jenoź ma ważnosćź pched Bohom, tamna pak jenoź, hdyž je ſ tutej śjednocźena. Wužiwanje teje abo tamneje jědźe towarśtwo cźłowjeka ſ Bohom njerostorhnje ale njecźiśte wabjenje wutroby, kiž ßo wopokasa w śkych śkutkach.

5. Farisejźy ßo na tutych ßłowach pohórschuja. Woni ßo śnutskownje trjecheni a pched ludom sahanibjeni cźuja.

Hdyž tón Knjes psches wucźownikow śhoni, kajki sacźiśchcź ßu jeho ßłowa na nich cźinite, wón dale rěcźi wo knicźomnosći śmyßlenja a śkutkow Farisejśkich.

Wobstejnosćź a płacźiwosćź ma w Božim kralestwje jenoź to, schtož wot Boha wutkhadźa.

Wuśtawki Farisejśkich ßu cźłowjśki śkutk: daź dyrbja sańcź. Farisejźy ßami Božu wolu njeśnaja a tola chzedźa druhim pucź pokazacź, kiž k Božemu towarśtwu wjedźe. S teho pschińdźe, so woni ßami a też cźi, kiž ßo jim dowěrja, do śkazenja sapadnu. Duž njedyrbja ßo wucźomniży psches jich nahladnosćź sabłepicź dacź, ale dyrbja ßo wot nich wotwobrocźicź.

Na to wopuschćźi tón Kujes tu frajinu. Wuśtupjenje teho Knjesa pschi tutej śkladnosći wośnamjeni dalekrocźenje.

Hacź dotal je ßo jenoź wobarak a jich wobśkorźenja wotpokasał; nětko pat sadźerżenje ßwojich wucźomnikow jenoź njesakituje, ale Farisejśkich śmyßlenje ßudźi a pched nimi warnuje.

6. Też Farisejźy nětko teho Knjesa śjawnje pschimaja. Woni chzedźa jeho na pruhu śtajicź hacź budźe pschi ßwojim ßwobodnym śrośymjenju sakonja śtejo wołtacź a ſ tym pohorschk dacź, abo hacź budźe ßo pomału wrócźicź a ſ tym ßebi ßamemu napschećźiwo śkutkowacź.

Woni pschiwjedu k njemu cźłowjeka ſ wuśkhnjenej ruku, a dokelž wjedźa, so budźe jeho sahocź, ßo prascheja: „Je też prawje, na ßabacźe hojicź?“ S tym chzydźu teho Knjesa na kóždy pad do wuśkośćow pschinjesćź; pschetoź hdyž jeho njesahoji, mózachu jemu njeluboscź a bojośćź pched ludom porokowacź, sahoji-li jeho pak, ſ tym ßabat śjawnje pschestupi. Tón Knjes, ßo powołajo na pad, kiž jim wużitk pschinjeßu, praji, so móże ßo na ßabacźe dobre cźinicź. Lubosćź ſ bliźśchemu cźěri k pomozy na kóždym měśćźe, w kóždym cźaßu a na kóźde waschnje. Skutki lubośćźe wotśtorcźenje njesnjeßu; jich dokonenje njeje wotßwjeczźenje, ale wjele bóle ßwjeczźenje ßabata.

(Pokracźowanje.)

Reformazyja w Drażdźanach.

(Pokracźowanje.)

Luther dźerżeśche ßo myßłow ßwojeho tekśta. My wjazy njewěmy, schtož je jenotlinje prědował, nichtó nicźo napißał njeje. Tekło je jenoź wěśte, so wón w ßwojim prědowanju na to ważnosćź pokoji, so dyrbi śchescźijan sa tym stacź, ßebi pschezo najlépśche ßadacź ßwojeje dusche sbóżnosćź, a so móże psches śapschimnjenje sakłużby Khrystußoweje ßwojeje sbóżnośćźe wěśty bycź. Evangelśka wěśtosćź sbóżnośćźe we wěrje do Jesom Khrysta — to běśche ßrjedźińu jeho pschipowjedanja.

Pothmurjeny běśche wójwoda Jurij ßedźał, jako Wittenbergśki mnich na kłětzy śtejeśche. Wón cźujeśche: to je wschitko prawe, to je wschitko biblijśke, schtoź tón muž praji; ale to psches jene njeje ſ knjeźezej romśkej wucźbu; to běśche, schtoź jeho pokhmurjeneho cźinjeśche. Khlubokó běśche jeho to prědowanje na kóždy pad sapschimnyło, pschetoź ßamo pschi wobjedźe, na kotrymž ßo prědał njewobdźěli, jeho myßł na to ßkhýschane njewopuschćźi. „Kak je ßo Wam prědowanje bratra Marćźina śpodobało?“ prascheśche ßo dwórikeje knjenje, ßwojeje mandźelśkeje, knjenje Barbara ße Sala, jako wona ßwobodnje sa Luthera cźeśćźowne wotmołwjenje da: „Hdy bych hischćźe jene tajke prědowanje ßkhýschećź móhła, chzyła śmérom wumrjećź.“ Duž ßo wójwoda roshněwa a sawola: „Ja chzył wjele pjenjes sa to winojty bycź, hdyž tajke prědowanje ßkhýschał njebych, pschetoź wone ludźi jenoź wěśtych cźini.“ Wě ßo — wójwoda Jurij dźerżeśche ſ tej sałabu: Cźłowjek budźe psches dobre śkutki, poścźenje, jakmożinu dawanje atd. prawy pched Bohom; Luther pak prědowaśche prawdośćź ſ hnady psches wěru do Khrystußoweje sałużby, wucźbu, kotrejež khlubokosćź fěrschta sapschimnyćź njemóżeśche.

Też hewak měješche Luther se ßwojimi nahladami w Drażdźanach wschelaki nastork. Pschi ßwojim tudomnym pschebywanju bu wot wójwodowego śekretara a dwórśkeho theologija Hieronyma Emsera ßwojeho posdźiśćźeho hórkeho pscheczźiwnika, k wjeczźeri pscheproschený

Sa blidom duchi na ſo praßnychu a pſchi tym ſo jaßnje wupokaſa, ſo je Luther, kaž wón to poſdźiſcho pſchi druhej ſkladnoſći a k druhim pſhecziwnikam praji, niz jenož w nekotrych wucźbach hinaſcheho nahlada, ale ſo mějesche „druheho ducha“ hacź romjay theologojo.

Duž czehnjesche ſaßo ſ Draždźan domoj, wojwoda njeběſche jeho ſa dwórſkeho prědarja wſak. Ale hdyž tež Luther njebu ſam do Draždźan powokany a jow ſa prědarja poſtajeny, ſe ſwojimi pißmami je wón móznje ſkutkowal. Jeho 95 ſadow, jeho ſpißy „wo babylonſkim jaſtwje“ „wo kſchesćijanſkej ſwobodnoſći“ — wone ſhětſje pucź ſ Witteuberga do Draždźan namakachu, wone ſo jow pilnje czitachu a ſtudowachu, wone tež wójwodźe njesnate njewoſtachu. Haj Luther bórſy do tych wobſtejnoſćow dóńdźe, ſo mějesche ſo dokkaduje ſ Draždźanſkimi naležnoſćami ſabjeracź a pißma wo tajkich wězach wě ſo w mějcze woßebje ſajmowachu. Lećaze pißmo wobroći ſo pſheczíwo wójwodźe ſamemu, druhe mějesche to napißmo „czorny Bóh w Draždźanach“, ſteczje „nowy pſchibóh a ſtary czert kotryž dyrbi ſo w Mißchnje poſbehnyć“ wobroći ſo pſheczíwo Mißchnjanſkemu biſkopej Benowej. Hdyž mjenowany Emſer w knižay pſheczíwo Lutherowemu ſpißej wuſtupi a ſebi tež poſdźiſcho ſwěri, ſo ſ Lutherom do pißneho wojowanja podacź, wón jenož k pſchibywazej czeſći ſwojeho pſheczíwnika ſłužeſche a ſo ſa to poſtara, ſo bu Wittenbergſki muž w Draždźanach pſchezo ſuacźiſchi, ſo jeho pißma czim pilnijcho czitachu, ſo ſo mußł luda pſchezo bóle na wotwobroćenje ſtarych njedoſtatkow a ſawjedźenje cziſteho ſkowa a ſakramentow wobroći. Wě ſo najprjedy pſches wjele tyſchnoſćow dźeſche, prjedy hacź ſ njedźachu ſo Draždźanſky ſwobodnje k Lutherowej wucźbje poſnacź, pſchetož w Draždźanſkim hrodźe knjeźeſche hiſchcze tamuy wójwoda Jurij Brodaty, kiž běſche hórki njepſheczel Luthera a jeho ſkutka.

IV. Wójwoda Jurij Brodaty.

Kurwjeřch Bjedrich Czíchi mějeſche dweju ſynow, Ernſta a Albrechta, tamneju pſches hiſtoriſte rubjenje prynzow ſnateju wójwodow. Po ſemrjeczu ſwojeho nana wonaj w kraju hromadźe w luboſczíwej pſchesjenoſći knjeźeſchtaj. W lěcze 1485 pak woſamkuyſchtaj ſwoje wobſbedźenſtwa dźělicź. Ernſt, ſtarſchi, wobkhowa kurwjeřchowſke kraje, kotrež běchu jemu hižo wot nana pſchidźěłene a ſebi hiſchcze nekotre hamtiwo w Mißchnjanſkej a Vogtlandſkej krajinje wuſwoli. Albrecht doſta Mißchnjanſku hacź do Rudohorow. Na to waſchnje naſtajchtej wobej wotnoſy knjeźeſkeho Wettinſkeho doma, kotrejž hiſchcze dźenßnijſchi dźeń kejźejetej.

Jako Luther wuſtupi, bratraj Ernſt a Albrecht wjazy žiwaj njeběſchtaj. Na kurwjeřchowſkim tronje ſedźeſche Bjedrich Mudry (1486—1525), na wojwodſkim jeho ſynJurij Brodaty (1500—1539). Jurij mějeſche hiſchcze bratra Hendricha Pobožnego, kotryž hamtſtwo Freiberg a Wolkenſtein doſta a kotryž po ſdacźu ženje herba ſwojeho bratra być njemójeſche, dokelž mějeſche tón ſe ſwojeho mandźelſtwa bohatu liczbu potomnikow.

Kak pſchikhilny běſche Bjedrich Mudry, kotryž mějeſche ſwoje ſydko w Torgawje, Wittenbergſkemu mnichej, to my ſ Lutherowého žiwjenja wěmy. Kaž pſheczelny běſche tón, tak njepſheczelny běſche Jurij.

Jurij běſche czeſćowneho smyſłenja a mějeſche czopku wutrobu ſa zyrkej ſwojeho czaſa. W ſwojej młodoſći běſche ſamo do duchownſtwa ſaſtupił, běſche tachantſki knjes w Mainzu, prářeſt w Eichsfeldze, běſche pak potom ſ duchownſtwa wuſtupił a ſo ſ Barbaru, dźowku krala Kaſimira IV. Pólſkeho, woženił, kotraž běſche jemu dźeſacź dźeći, pjecź prynzow a runje telko prynzeßnow porodźiła.

S khwalobnej pilnoſcźu ſo Jurij knjeźerſkemu powokanju pſchiwobroći. Sa wſchitko ſo ſtaraſche. Mudry a prawy, ſlutnwy a kruty w ſwojej woli pſched nami ſteji jako prawy wótz ſwojeho luda. Pſchi tym běſche wón w ſwojim waſchnju runy a ſprawny. „Rumje won běži, najlépſchi běži“ — to běſche jeho heßko. Skkowo łamanje a njeſwěrnoſć běſchtej jemu napſheczíwnej. Jako chjzychu Lutherej na ſejmje we Wormßu wotpſchipowjedźićź, ſo ſmeje ſwobodneho domoj pucźa, wón ſjawnje a ſwobodnje wupraji: němizy ferſchtojo njemóhli ženje teje haniby na ſo pſchińćź dacź, ſwěrnoſć a wěru łamacź; to po ſtarym dobrym waſchnju njeje; ſchtož je ſo ſlubiło, dyrbi ſo dźerżećź.

Pſchi tym wſchěm pak wón do najnjeßožownjſchich a wobżarownych ferſchtow Sakſkeho kraja łkuſcha. Srudne w jeho žiwjenju běſche, ſo wón ſwój czaß roſumił njeje, ſo ſo wón pſheczíwo reformazyji, kotraž ſo tola wotwobroćićź njeda, ſamowólnje ſpjeczowaſche a ſo dyrbjeſche ſtóncźnje widźećź, kak to nowe hibanje pſches njeho dźeſche.

Parſchonſky Jurij reformazyji wotkhilny njeběſche. Roſhladny we wſchěch ſtronach ludowého žiwjenja pósna wón ſchkody zyrkwje ſwojeho czaßa derje. Wón běſche wědomoſtnje derje ſdźěłany. Jeho wabjeſche do Božeho ſkowa a wón je ſo hujſto w ſelenej jiſtwiczay ſe ſwojim dwórſkim prědarjom Aleſſiußom Khroſarrow wo prědowanjach a ſwjatym wotkaſanju wurećźował. Wón je ſam nowotwórbu zyrkwinſkich wobſtejnoſćow do ruki wſał. Jako ſtawy we Wormßu 101 wobćźećowanja wo njedoſtatkach zyrkwje podachu, wón ſa ſwoju wożobu 12 wożebitych pſchida. Wón ſtaraſche ſo ſa ludowych prědarjow, kotſiž dyrbjachu Bože ſkowo ludej k wutrobje wjećź, wón da roſpjchedawacź pſchekožk biblije, kotryž běſche jenož mało pſchemenjeny wotćźiſchećź Lutheroweho, wón ſam wo zyrkwinym hibanju pißaſche. A tola je njepſheczeſel Lutheroweje reformazyje woſtał.

(Pokraćowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Srudobny pohrjeb mějeſche ſo ſaúdźenu ſobotu w Hrodźiſchćźu. Tam kowaſche ſo ſyn knjeſa ſararja Mrósaka-Hrodźiſchćźanſkeho, stud. theol. Marćźin Mróſak, kiž běſche jutry ſwoje pruhowanje na gymnaſiju khwalobnje wobſtawſchi, nahle ſo minył. Do Erlangow běſche ſo podał, pſchewodźany wot wutrobnych pſheczow tych ſwojich, ſo by ſtudował na ſwjate powokanje, kotrež bě ſebi wuſwolił. Bóh tón Knjes běſche jo po ſwojej njewuſłědźenej radźe hinak wobſamkuył. Krótka czeſka khorosćź jeho prjecź wſa — wſa jeho jeho ſrudnymaj ſtarſchimaj, jeho pſheczeſelſtwu, wſchitkim ſnatym, kotſiž teho ſwěrneho, ſprawneho a pobožneho młodźenza wutrobnje lubowachu. Rana bu ſ jeho minjenjom naſchemu zykemu Sserbowſtwu bita. Sa krótke łeta je wón tón tſećźi ſerbſki ſtudenta, kotryž ſo na ſerbſke duchownjſtwo pſchihotowaſche, kotryž bu naſchemu ſerbſkemu ludej wſaty, prjedy hacź móžeſche w ſwjatom ſaſtojnſtwje mjes naſchim ludom dźěłacź. Studenta Sſykora, ſtudenta Domaſchka buſchtaj nam wſataj — a po nimaj nětko ſa krótki czaß Marćźin Mróſak jako tſećźi. Woni běchu nadźija naſcheho pſchichoda a tu rjanu nadźiju ſmy do roma położićź dyrbjeli. Wutrobne dźělbracźe ſjewi ſo pſchi ſwjatočnym khowanju, kotrež mějeſche ſo ſaúdźenu ſobotu w Hrodźiſchćźu. Cźěło lubeho ſemrjeteho běchu dźeń prjedy ſ dalokich Erlangenow do Hrodźiſchćźa pſchiwjeſli. Woſada cźujeſche wulku ſrudobu ſwojeho duſchowpaſtyrja a běſche ſo w bohatej liczbje ſeſchła. Tež wjele ſerbſkich ſaſtojuſtich bratrow běſche pſchiſchło temu młodźenzej, kiž ſo na jich wažne powokanje mjes Sserbami pſchihotowaſche, poſledniu cźeſć wopokaćź. Na ſarſkim dworje mějeſche knjes ſarař Matek ſ Barta hnujazu němſku rěcź a na to knjes ſarař Sſykora ſ Minakała, ſwak ſemrjeteho, w ſerbſkej rěći wutrobne ſkowa troſchta rěćźeſche. Hdyž běſche pohrjebny cźuh k rowej pſchićźahnył, pożohnowa na ſemrjeteho cźěło ſwojeho lubeho ſyna ſ bolostnej, ale ſo do Božeho wjedźenja podatej wutrobu. Duchowni k rowu pſchiſtupichu a ſ biblijſkim hrónćźkom ſemrjetemu roſžohnowaje ſkowo prajichu. Bóh tón Knjes dźył tych ſrudnych ſawoſtajenych troſchtowacź w jich wulkej ſrudobje, naſch zyły ſerbſki lud pak hnadnje pſched tajkim njeſbožom ſakhowacź.

— Pſchichodnu pondźelu ſmeje ſo, kaž ſmy hižo ſ krótka ſjewili, poßwjećźenje nowych Khwaćźanſkich ſwonow. Sswjatočnoſć budźe popołdnju w 3 hodźinach. Němſku poßwjećźenſku rěcź budźe knjes tajny zyrkwinſki radźićźel Keller ſ Budyſchina a ſerbſku knjes ſarař Handrik ſ Maleſchezy dźerżećź.

— W tym lećźe ſo ſaßo ſakſki ſejm k ważnym wuradźenjam ſeńdźe. Mjes druhim ſmeje tež wo nowej żeleſniju jednacź, kotraž ma ſo wot Wóſporka pſches połnóżnu Luźicu wjeſćź a k Budyſko-Rakećźanſkej ſo pſchiſamkunyćź. Hdyž běſche prjedy rěcź, ſo ſo żeleſniza po móžnoſći daloko k połnozy wjedźe a bliſko Kluſcha nimo pojećźe, nětko ſłyſchimy, ſo ſo w tym najſkerje pſchemenjenje ſtanje, ſo wona bliže k Maleſchezam pſchińdźe. Tola nowa żeleſniza ſmeje pjecza w pſchichodźe wulku ważnoſć, dokelž ma ſo pſches Kamjenz hacź do Wulkeho Hajna wjeſćź. Potom po njej tež ſpěſchne czahi pojećźa, ſo by ſ tym Draždźanſko Shorjelſka żeleſniza położenje měła. Wě ſo hiſchcze mnohe łeta ſaúdu, prjedy hacź k temu dóńdźe.

— Naſch ſerbſki ſpißacźel, kotryž je naſchemu ſerbſkemu

ludej telko natwarjazych knihow napiśał, knjes farař Ssykora w Ssmilnej, ſo w blížšichim čaſu na derje ſaſkłuženy wotpočink poda. Wón chce wjeczor ſwojeho žiwjenja w Biſkopizach dokónčić. Ssmilnjanske farſke měſto ſo w blížšichim čaſu ſ nowa wobſadźi.

— Saſki miniſtr kulta ekſzellenz ſe Sydewitz w tych dnjach ſerbſke ſchule wopytuje.

Mecklenburgſka prynzeſna wójwodka Jutta je ſo ſ Czornohórſkim prynzom ſlubiła. Pſchi tym je tež do teho ſwolila, ſo chce k ruſko-katholſkemu wěrywuſnaćju pſcheſtupić. Wě ſo je tole roſhudźenje w evangeliſej Mecklenburgſkej wulku njeſpokojnojcź ſbudźiło. Evangelſzy duchowni hromadźe ſtupiwſchi ſu proſtwu wulkowójwodźe pſchepodali, ſo bychu tutej wotmyſlenej kroczeli, kotraž evangelſke czuća ſrani, ſadźěkali. Bohu ſzel je tale proſtwa podarmo była. Wulkowójwoda je wotmolwił, ſo je wójwodka polnoletna a ſo móže ſo wona po ſwojej woli ſama roſhudźićź a ſo je to tež pſchećze ruſkeho khěžora, ſo by wona k ruſko-katholſkej zyrkwi pſcheſtupiła.

— „Hdyž ſhoże tebi ſakćěje, wopomń, ſo je to Boża dobrota!“ Tole wažne napominanje, kotrež ſo hauſto w ſhožu ſabudźe, bu pak na rjane waſchnje dopjelnjene. Pſchi ſaſkej lotteriji padźe rjany dobytk do Bukećanſkeje wuſady. Dwaj dobywarjej dopomniſchtaj ſo na miłościwſtwo a wobradźiſchtaj wot dobytka ſa ſwjaty ſtuk miłościwſtwa. Jedyn nan běſche w ſwojim čaſu dźěl 100 hr. ſa miłościwſtwo woprowacź, wón pak to mohł njeběſche. Nětko pſchinjeſe ſynowa ſona te 100 hriwnow. So bychu wſchitzy, kotrymž Bóh ſhoże wobradźi, na to ſo dopomnili, ſo móža něſchto woprowacź ſa Boże kraleſtwo.

— Němſke khěžorſtwo je wot Schpaniſkeje Karolinſke, Marianſke a Marſchallſke kupy kupiło. Wone leža we wulkim čiſchim Ozeanje wyſche Auſtraliſkeje. Tě kupy ſu pjećza jara płodne a móža naſchemu kraej dobry wunoſchk pſchinjeſć. Wožebje tam dobry khoiej tyje. Duž je to wěſće mudry pospěch naſcheje politiki, ſo je ſo tónle kup do ſkutka ſtajił.

— Kaßačany ſud w Parižu je ſaſudźenu ſobotu wuſudźenje, ſo ma ſo prěni wuſud pſchećiwo bywſchemu hejtmanej Dreyfuſej ſběhnyć, ſo ma ſo domoj pſchiwjeſeć a w měſće Rennes pſched nowy wojeńſki ſud ſtajićź. S teho wuſudźenja pak je tež hižo pośnacź, ſo nowy ſud hinak njemóže, hacź jeho wunvinowacź.

Wuſłyſchenje modlitwy.

„Mój bratr“, tak powjeda duchowny, „powjedaſche mi podawk, kotryž běſche ſo mužej ſ jeho wołady, kiž běſche ſo pſched krótkim ſ Ameriki wróćił, ſtał. Wón dyrbjeſche pſches rěku a wuſwoli, ſo by pućże lutowak, żeleźniſki móſt. Wón běſche pſcheſtrwědćeny, ſo w tym čaſu czah njepſchijdźe, wěſtoſćze dla pak ſo ſ wuchom na ſemju leny, ſo by někajki wrjeſlot lěpje ſłyſchećź móhł. Wſchitko běſche ćichо. Wón ſo ſhwataja na pućź naſtaji. Khćtſhje a wěćze wot jeneho proha, na kotrymž kolije leżachu, na druhi pſcheſtoćźi. Pſchetož ſrjedźny rum pſchikryty njeběſche. Wón běſche hižo na pokoizu pſchiſchoł, jako na dobo hrimotazy wrjeſkot czaha ſady ſebje ſaſłyſcha. Jemu ſo to pytnywſchi w ſtyſknoſćźi wſchón dych ſhubi, a wón ſebi myſlejſche, ſo je jeho ſmjertna hodźina pſchiiſchła. Wón ſebi roſmyſłi, ſchto dyrbi ćiniećź. Spody ſebje torhaju rěku, ſady ſo pſchikhwataju czah, k bokej ſkoćźićź, běſche njemóžne. Wón móžeſche jenož jim: Bohu ſwoju duſchu porućićź a jeho wo pomoz proſnyć. A dale dźěſche w khwatuym běženju, pſchi kotrymž dyrbjeſche wſchitke mozy ducha a cźěła napinacź, ſo njeby wopak ſtupił, hewak by do nawalneje rěti padnył. Czah pſchejo blize pſchihna a wón mějeſche hiſchćze daloko hacź k tamnemu brjohej. Duž ſo ſdaſche, kaž by czah kuſk pomakſcho jěł. Wón nadoby nowoje khrobkoſćze a mějeſche nowu nadźiju. Kónz měſta běſche hnydom dozpity, ale teſ ſady ſo mějeſche lokomotiwu. Duž, hacź by ſkoćźił k bokej na nahły brjóh? Schto wo to, hdyž ſo tež někotre raſy pſches płowu pſchećźićźny; wſchak běſche jeho žiwjenje wuthowane. Sady njeho czah nimo ſehna, wotomik hiſchćze, a wón běſche rubjenſtwo ſmjerćze.“

Schto běſche jeho wuthowało? Ssnano běſche wodźeł lokomotiwy hiſchćze w prawym čaſu pytnył a teho dla ſpěchnoſćź czaha ſadźeržećź móhł. Kak łohko by ſo ſtaćź móhło, ſo jeho poſdźe wohlada a jeho prózy czah ſpinacź běchu podarmo. Njewěrjazy człowjek ſebi ſwoje wuthowanje ſ naturiſkich pſchićźinow wunjaſnjuje. Kſchećźijan pak wě, ſo je tajke wuthowanje dźiw a ſo ma ſo jeno Bożej hnadźe dźakowacź, kiž jeho modlitwu wuſłyſchi a wobſtejnoſćze tak wodźi, ſo bě wuthowanje móžne. Duž proſchmy — potom nam Bóh pomha.

Rěki žiwjenja,

ſ někotrych woſebnych ſchpruchow ſwjateho pišma wuwjedźene.

Jan 10, 28.

Ja dawam jim, (mojim wowzam,) wěčne žiwjenje.

Tudy wopiſche ſhóżnik ſwojich wowzow ſhože. O! ſo by ſo tudy moja wutroba tak ſchěroko, hacź je móžno, wotewrika, a ſ tuteje rěti, kiž je hjes dna, wyſokoſćze, dołhoſćze a ſchěrokoſćze, tak wjele napika, hacź w tutym žiwjenju potrjeba, ſo by ſo do wſchitkich ſtawow pſches wſchitke žiły a žiłki roſdźěliło, a hižo tudy ſapoczało zyłeho człowjeka wožiwićź. A ſchto dźejeſch, moja wutroba, dołho czakacź a ſebi myſlićź: to wěčne žiwjenje ſłuſcha jenož dokonjanym prawnu. Pſchetož, ſy-li wowza Kryſtuſowa, dha bjeł. Wón budźe a chze, nią jenož dacź, ale wón něſto wobſtajnje dawa. O! komuž ſo picź dźe, tón pſchiiźdź a pij darmo k poſzylnjenju, k woſkſchewjenju, k ſrjoćeſenju, k troſchtej w žiwjenju, czěrpjenju, ſłaboſći a w ſmjerći. A woni njedyrbja nihdy kónz wſacź, ani tudy w czěſnoſći atd., pſchetož we wſchém tym pſchewinjeny dale a bóle, Rom. 8, 35—37. Wone jim niczo dobre njepobrachuje, ani tu czaſuje ani tam wěčnje. Pſchetož naſchemu paſtyrjej je tudy to prawe czitane, a kij roſkamany. A nichtó je ſ mojeje ruki njewutornje. Ta ſama wſchehomóžna ruka Boża, wobſtara a ſchkitnje mje a wotwobroćźi wſcho ſłe wotemnje, dźerži mje twjerdźe, a czini, ſo Bóh ſtajnje na mnje ſpomina, tak ſo ja nětk ſ nim prajćź móžu: Ty mje njewopuſchćźiſch, ani mje njeſkhomdźiſch. Ach ně, ně! ty ſy moja ſylnoſćź a mój ſchkit a moja pomoz. Pſchetož ſchtóž pod pſchikrećźom ruki najwyſchſcheho ſedźi a woſtanje, tón rjekuje k Bohu tak: a hdy by też żonſka ſwojeho dźěćźa ſapomnła, ſo by ſo njeſmiliła na płodźe ſwojeho żiwota, dha wſchak ty mje njeſabudźeſch, hlaj, do twojeju rukow ſy mje ſapiſał. Twoje kedźbowanje, moj paſtyrjo a wodźerjo, ſdźerži moj wodych. Ssmjercź, hdźe je twoje ſahadło! Hela, hdźe je twoje dobyćźe! Ssmjercźi je mój wſata, a wěćźne a njeſachodne žiwjenje na ſwětło pſchinjeſćźne. Sły duch dyrbi pod nohomaj leżećź, to je jeho měſto. Schtó chćył dha mje, mój Jeſuſo, ſ twojeje ruki wutorhnyćź? nichtó njemóže, njeſmje a njebudźe to ćiniećź, dokelž ty jo ſakażeſch, dokelž ſy wſchitkim móž wſał, dokelž ſo wſchitko pſched tobu boji, a dokelž ty ſwoje ſłowo dźerźiſch.

Tſoje pohladanje.

Pobožnego muža ſo praſchachu, kak pſchiiźdźe, ſo je pſchi wſchém njeſhožu žiwjenja pſchezo ſwoju ćichu myſł a radośćź ſebi ſdźerżał. Wón wotmolwi: „To ſ teho pſchiiźdźe, ſo ja ſwojej woćźi derje na kedźbu bjeru; pſchetož wſchitko ſłe pſchiiźdźe pſches myſłe do wutroby, ale też to dobre.“ A jako ſo jeho dale praſchachu, kak wón to ćini, praji wón: „Kóżde ranje, prjedy hacź do ſwojeho powołanja a mjes ludźi du, kedźbliwje ſwojej woćźi na tſoje ſłożu: Najprjedy poſběhnu jej k njebjeſam a ſo na to dopomnju, ſo je moje najwažniſche powołanje a wottyhnjenj kónz mojeho žiwjenja a mojeho wotmyſlenja tam horkach. S druha ſłożu jej na ſemju a wopomnju, kak małko ruma trjebam, ſo bych junu mój row w njej namakał. S tſećza hladam wokoło ſo a wobhladuju ſebi hromadu tych, kotrymž ſo hiſchćze hórje dźe hacź mi. Na tole waſchnje ſo wſcheje ſrudoby troſchtuju a ſym ſe ſwětom a ſ człowjekami ſpokojny w Boſy.“

Něſchto k roſpominanju.

Bóh ſo ćeſćźićź njeda ſe ſamymi ſłowami, dokelž naš też njeje ſe ſłowami ćeſćźił, ale ſe ſkutkom a wopravdźe; po tajkim dyrbimy też my jeho ſe ſkutkami ćeſćźićź. Ja chżu ćiniećź, kaž ja rěćźu a ſłowa ſe ſkutkami wobkrućźićź. Tak chżinjeſche Jeſuſ. Luk. 24, 19.

* * *

Schtóž njemóže poſłuchacź, njemóže roſkaſowacź.

* * *

Faldy na człowjſkim wobliczu ſu ſnamjenja woſłuda, mjes kotrymiž je wſchelake widźećź.

Samolwitý redaktor: farař Góleć w Budyſchinku. Ćiſchećź a naklad Ssmolerjej knihićźiſchćeńkje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 25.
18. junija.

Łětnik 9.
1899.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjej knihicjiſchczeńi w Budyſchinje a ſu tam dostać ſa ſchtwórtlětnu pſchedplatu 40 np.

3. njedźela po ſwjat. Trojizy.

1. Pětr. 5, 5—11.

Zohnowanje poniżnoſcze.

Poniżnoſcz je rjany poczink. Ale ſchto dha je po prawym poniżnoſcz? Wona ſo pſcheměnicz njeſmje ſ dwórliwoſczu: dwórliwoſcz je, hdyž tez niz pſchezo cźinjena, njeprawa poniżnoſcz. Tónle kſchesczijanſki poczink pak je tak rjany, ſo w ſwěcze ſpytaja po nim cźinicz. To ſo pokhilują a pokkonjują, to ſo „najpoddanſcheho“ mjenują a ſchtożkuliż maja do rěczow. Schkoda, ſo ſu to ſ wjetſcha ſame hole ſłowa. Poniżnoſcz je něſchto cźiſcze druhe, poniżny je tón, kotryž ſo po prawdźe ſam ſa tajkeho wobhladuje, kajkiż tez je. Poniżny dyrbi kóždy bycz, kiż je ſam ſprawny pſchecźiwo ſebi. A dokelž kóždy cźłowjek ſam ſwoju ſłóſcz ſnaje, dokelž ma kóždy něſchto, cźehož ma ſo hańbowacz, njedyrbjało tak cźeźko bycz tamnemu złonikej runy bycz, kotryž na ſwoju wutrobu dyri a ſychowaſche: „Bożo, budź mi hrěſchnikej hnadny!“ Pſchi tym wſchěm njeje poniżnoſcz jenož najrjeńſchi, ale tón najcźeźſchi poczink, dokelž je ſamopſchesběhnjenje, hordoſcz runje tón hrěch, k kotremuž ſo cźłowjek najbóle pſchikhila. Bjes dźěłanja na wutrobje, bjes wojowanja pſchecźiwo hordoſczi ſo to njehodźi, a ſo bychmy kſchesczijanow k tajkemu wojowanju wubudźowali, je japoſchtoł Pawoł dźenſnjiſchu epiſtolu piſał: 1 Pětr. 5, 5—11, po kotrejž ma poniżnoſcz ſchtworake żohnowanje.

1. Poniżnoſcz pſchinjeſze Božu hnadu a ſpodobanje. Bóh ſteji napſchecźiwo hordym, ale poniżnym dawa wón hnadu. Móże hordy něſchto druhe wocżakowacz, hacz ſo je Bóh jemu napſchecźiwo? Se ſameje ſmilnoſcze ſ njerosomnymi pyta Bóh jeho poniżowacz, wón jeho ſamyſłenja ſaniczuje, jeho do haniby ſtaji a kóžde hordźenje ſlemi, ſo by cźłowjek wot ſwojeje hordoſcze wuhojeny byl a ſaſo rosoma nabył. Bóh ſteji napſchecźiwo hordym, ale poniżnym dawa wón hnadu. Wón dawa jemu hnadu namakacz pſchi wſchej wſchelakej winje. Wón żohnuje jeho ſkutk, Bóh poniżneho ſ potajneho won cźehnje a jeho ſa wotpohlady w ſwojim kraleſtwje wužije, wón jemu ſnano hicz da pſches wſchelaku hluboku haniby a poniżenje, ale pucze poniżnoſcze ſłónczinje na horu, k dobycźu dowjedźe. Kak někotre żiwjenje, kak někotry podawk w ſwětnej hiſtoriji, podleżenje a dobycze, nam ſo roſſjaſni po tym ſłowje: Bóh ſteji napſchecźiwo hordym, ale poniżnym dawa wón hnadu.

2. Poniżnoſcz wot ſtaroſcze wuſwobodźi. Wulki dźěł naſchich ſtaroſczow ſ hordoſcze wukhadźa, kaž wſchitke ſtaranje ſa bohaſtwo a zyłe lakomuoſtwo. Wě ſo, ſtaroſcz khudych ſo ſkerje ſroſymi. Wothladane wot teho, ſo wſchitko ſtyſkniwe ſtaranje niczo njepomha, a ſo ſe ſtarym kſchesczijanſkim heßłom: „ſpěwaj a dźěłaj“ wjele dale pſchiźdźeſch, tak je tez ſtaranje ſame hujſto někajka hordoſcz. Cźłowjek chze jo ſam dokonjecz, wón njecha Bohu wodźerjej bycz dacz, wón ma ſo ſam ſa mudreho doſcz, ſo by wſchitko wodźił, prjedy widźał a napravił. A tónle njeroſom je roſſchèrjeny doſcz, runjez dyrbiſch pſchèdnje naſhonicz: cźłowjek ma ſwoje myſłe, Bóh pak wſcho wodźi!

To je poklecźe hordoscźe, so ßo cźlowjek stara, ponižny ßo njestara. Ponižnosćź je kaž dźěćźo a dźěćźi ßo njestaraja. K temu stej nan a macź. W njebeßach je hischcźe wjazy hacź starschiska lubosćź — a wjazy mozy. Hdy by tež macź mohła na ßwoje dźěćźo sabycź, ja na tebje njesabudu, ja ßo sa tebje staram, cźißń wschu starosćź na muje, praji tón Knjes k temu, kotryž ßo jemu ponižnje dowěri.

3. Ponižnosćź spytowarja pschewinje. Hordy je blisko padej. Ponižni tak daloko njepadnu, woni ßo sawjescź njedadźa, kaž lohko ptacźk, kotryž kóždemu wěri. Ssu leßni sawjedniźy, kotßiź cźlowjeka tam pschimnu, hdźež ßo lohko pohnucź da. Tyßazy podleźa, ponižnosćź ßama ßo pschewinycź njeda. Antonius měsjesche wo ßnje widźenje, so je zyły ßwět se ßyczemi poczehnjeny a sdychowasche: „Schtó ßo to pschedobydźe?“ Duž saßłyscha wón hłóß, kotryž jemu praji: „Ponižnosćź, Antoniußo, ponižnosćź ßo wschudźom pschedobydźe.“

4. Poßledne žohnowanje ponižnoscźe je, so psches kschiž k krónje wjedźe. Ponižnosćź skóncźnje krónu dobydźe. Tu wschak je ponižnosćź jako hubjena dźowka, a tola pak junu kralowsku krónu dostanje. Hordźi padnu, ponižni ßo posběhnu, kaž ßwj. Pětr praji, k wěcźnej kraßnosćźi. Hdyž žana ßwětna cźesćź wjazy njepłaćźi, potom je cźaß pschischoł sa ponižnosćź, kotraž druheje khwalby njesnaje, hacź so by pola Boha hnadu namakała.

Njane ßłowo khěžora Wylema I. je: „Mój fěrschcźinski schtant mi sadźěwacź njeßmje ponižny bycź pched mojim Bohom.“ A wěsty Joung s prawom praji: „Cźlowjecźa prawa dostojnosćź je ponižnosćź.“ Hamjeń.

Pschecźiwnizy nascheho sbóżnika w nowym testamencźe.

(Pokroczowanje.)

Tole wotpokasanje dyrbjało Farisejskich k rospomnjenju ßłowow teho Knjesa pohnucźicź. Tola teho wuspěcha te ßłowa njemějachu. Runje nawopak. Rěcź teho Knjesa jich roshori. Sswoju hacź dotal s wulkej prózu sdźerżanu směrnosćź woni sbubja. Najradscho bychu hnydom ruzy na njeho kładli. Tola luda ßo boja, pschetož tón je sahorjeny sa teho Knjesa. Woni wopuschcźa schulu, a skladuja s někotrymi Herodaschowymi ßłużownikami radu, kak bychu ßo bjeß wscheho stracha sa ßamych žebje teho straschnycho cźlowjeka smozowali. — Tak daloko ßu w tym hidźenju pschischli, so chzedźa jeho na kóždy pad s pucza měcź.

Tola s molom ßwoje wothladanje wuwjescź njemóža. Woni w ßwojej pschecźiwnosćźi pschecźiwo temu Knjesej a w tym wotpohladanju, jemu dobre mjeno pola luda rubicź, ßamo pschecźiwo ßwojemu pschesßwědczenju a ßwědomnju skutkuja. Hidźenje wjedźe jich k stwjerdinjenju pschecźiwo wěrnosćźi a k saßakkosćźi.

Tón Knjes je wobßynjeneho sahojit, kiž běsche ßleny a němy. Lud je nad tym zyle satorhnjeny a je pokhileny, teho Knjesa sa Meßiaßa wuwołacź, hacź runje wschitko pola njeho po jich žadanju njeje. To pohnuje Farisejskich k najtrucźischemu napschecźiwjenju. Woni ßo boja, so budźe teho Knjesa pschiwisł ßo saßo jara pschisporicź, jich pak ßo do zyła shubicź. Duž chzedźa jemu tak seschkodźicź, so dyrbi ßo lud wot njeho wotwobroćźicź.

Woni wudawaja, so dźiwna móz teho Knjesa wukhadźa je ßwjaska s cźertom.

Dale w ßwojej skóscźi hicź njemóža. So Knjesowa móz wjetscha njeje hacź kóždeho druheho cźlowjeka, to tola prajicź njemóža. Wschako je lud ßuśto dosćź a ußtko runje saßo widźał, schto samóže.

So cźlowjek ßam wot žebje tajku móz měcź njemóže, to Farisejsjy tak derje wjedźa kaž druhy ludźo.

Duž ta myßl bliśto leźi: schtóž ma tajku móz, dyrbi ju wot Boha měcź. Jeho dźiwy ßu teho dla wopokas a wobßwědczenje jeho bójskeho póßelstwa.

Lud tež tak ßudźi. Tež Farisejsjy hinak njemóža. Ale woni wobarachu ßo s zyłej mozu, tutu wěrnosćź pschidacź, hacź runje ßu we wutrobje wo njej pscheßwědczeni. S tym bychu tola pschidali, so je Jesuß s bójskej mozu wuhotowany a so je Meßiaß. Potom pak dyrbjeli ßo po jeho ßłowach słożowacź a ßo pched nim pokorjecź. To woni pak nochzedźa. Teho dla praja: Jeho móz je wot cźerta a nic wot Boha.

Tón Knjes ßo na nich tajkeje rěcźe dla njerosshori a zim s tamazymi ßłowami njehroły. Se ßwjatej khutnosćźu jim njemóżnosćź jich poroka dopokaźe: „Kak móže wón pomoz teho měcź, kotrehož kralestwo móz, a knjestwo chze s tutej mozu skajycź?“ A hdyž wón satana pschewinje, kiž je teho cźlowjeka wobßynył, dyrbi wón tola sylnischi bycź hacź satan.

Měnjenje Farisejskich je błudne, ale tež hrěschne a straschne. Pschetož hdyž kłoßej wěrnoscźe s wjedźenjom wacho samknu, ßu na tym, najcźežschi hrěch wobeńdź, kotryž ani w tutym ani w tamnym ßwěcźe wodaty njebudźe, hrěch pscheczźiwo ßwjatemu Duchu. Khutne napominanje k wobroćźenju to je, a k temu je najwysschi cźaß. Saßakkosćź wutroby je nimale njesahojomna a ßud njeje wjazy wotwobroćźicź.

Tola tež nětko hischcźe nochze jich tón Knjes franicź, ale chze jim pucź k pokepschenju pokasacź, tola podarmo je jeho próza.

8. Dokelž ßo wot jeho poroka trjecheni saczuja, chzedźa so samolwjecź.

Žadaja ßebi, so by tón Knjes psches do wocźow padazy dźiw ßwoje prawo k tajsim krutym rěcźam dopokasał a smolom s tym dopokasmo ßwojeho bójskeho póßelstwa dał: potom chzychu do njeho wěricź.

Farisejsjy wjedźa, so tón Knjes do jich žadanja swolicź njebudźe. Jeho saprajenje chzedźa k temu wužicź, jeho sa tajkeho ludej pschedstajicź, kiž njemóže jich žadanje dopjelnicź, a do kotrehož s dobrym prawom njewěrja.

Tón Knjes tež woprawdźe jich žadanje wotpokasa, dokelž žaneje ważnosćźe nima. Woni ßo derje na to wusteja, po napohladźe njebeßow pschichodne wjedro wěschcźicź. Runje tak derje pak dyrbjeli samóz s podawkow pschitomneho cźaßa spósnacź, schto pschinjeßy. To pak nochzedźa, hacź runje jich saamjenja cźaßa k temu wabja. Teho dla ßo jim njedyrbi žane snamjo dostacź, hacź to profety Jonaßa. Pschetož woni ßu we wutrobje njecźisćźi a Bohu njeßwěrni. Ale tež tuto snamjo jim njebudźe niežo pomhacź.

Dokelž tón Knjes s nimi dale niežo rěcźecź nima, wostaji jich stejo a dźe wot nich. Duzy po pucźu pak warnuje ßwojich wucźomnikow po jich pschikładźe cźinicź, pschetož jich zyła Boża ßłużba je jenož hejchleństwo, kiž cźlowjeka skaju.

9. Jako ßo tón Knjes po tym s Galilejskeje wrócźi, pschistupja Farisejsjy hnydom k njemu. Woni chzedźa jemu pscheczźiwosćź pschecźiwo Mójsaßowemu sakonju dopokasacź a tak na někajke waschnje pschicźinu k słóżbje pscheczźiwo njemu namakacź. Woni ßo jeho prascheja wo dźěłenju mondźelstwa. S tym dótknu ßo wězu, wo kotrejž židowsjy sakonjewukładowarjo jenajkeho nahlada njeběchu.

(Pokroczowanje.)

Reformazyja w Drajdźanach.

(Pokroczowanje.)

Wójwoda Jurij Brodaty wośta njepscheczel reformazyje. Kak to pschindźe?

S prěnja běsche jemu Luther, wodźer noweho hibanja, napscheczźiwny. Konservativny wot hłowy hacź k noham widźesche Jurij w throbłym Wittenbergsjim mnichu revoluzionara, powróćźerja, kotremuž mějesche ßo kruće napscheczźiwo stupicź. Kuježeřsjy smyßleny chzysche fěrschta jenož tehdom něschto wot reformazyje wjedźecź, hdyž ßo wona wot horkach, něhdźe wot romskeho bamża pschikasa, reformazyja wot delkach běsche jemu njemóžna weź. Cźisćźe do prawdosćźe je skutkow samyßleny widźesche Jurij we wucźbje wo prawdosćźi „s hnady ßameje“ wulzy straschny błud: hdy bychu ludźo jumrócź wjedźeli, so jich dobre skutki sóżżnych njecźinja, potom bychu ßo ßwojim žadosćźam a hrěcham podali a nowu wucźbu sa mehki sakożk trjebali, to pak by ßwět se wscheho porjada pschinjeßko. Cźim bóle druha ßwójbna wotnoha, jeho móznischi pschiwuśni, reformatorske hibanje podpjeracźi abo tola směrom wostajicźu, cźim hórkischo ßo Jurij spjecźesche, so njeby nowa wucźba do jeho kraja pschischła.

S njewustawazej sprózniwosćźu wón pscheczźiwo nowemu hibanju jene hacźenje po druhim natwari.

Hdyž Luther powschitkowne mějschnistwo wěrjazych sastupowasche,

adasche Jurij ſ cžim wjetschej horliwoſcžu mnichiwo. Wón ſpěchowasche wobſtejacze klóſchtry a ſakožj nowy „k thwalbje dźiwow ſwj. Marije“ na Königsthenje, kotryž wſchak dyrbjesche ſo hižo 1525 dla Wittenbergſkeho hibanja ſažo ſamknyć, dokelž „thwalba dźiwow ſwj. Marije“ w Sakſkej žaneje pſchikhliwoſcže wjazy njenamaka.

Hdyž Luther wučžbu wo ſwjatych ſacžiſnu, wójwoda cžim horliwiſcho na to dźěkasche, ſo by ſo ſtary biſkop Benno Mischnjanſki ſwjaty prajił, ſchtož ſo tež 1523 ſta.

Hdyž ſo Lutherowy nowy teſtament dale a bóle rosſchěrjesche, wón pſchikaſa, ſo bychu ſo wſchitke ſeſchiwki tych ſtraſchnych knihow hnydom do hamtow wotedakc, ſo bychu ſo ludźom tam jich pjenjesy wróčo płacžike a ſa to pſchełožk po jeho nahładže njeſtraſchny pſchełožk jeho dwórſkeho theologa Emſera, žebi wobſtarali.

Wón hiſchcže kroczel dale dźěſche a dźěkasche ſ leſcžu a ſ mozu. K temu bu wot ſwojich radźiczelow Hieronyma Emſera, Jana Kochläa, Jurija Wizela, Auguſtina Alveldа, Pawoła Bachmana a druhich nawabjeny. Hódny dwórſki prědar Alekſius Chroſnar dyrbjeſche na Emſerowe wabjenje dla evangeliſkeho ſmyſlenja ſ Drażdźan precz. Pſcheczějwo Lipſczanſkim evangeliſkim ſo ſe wſchej krutoſcžu wuſtupowaſche. W Drażdźanach buchu nękotři evangeliſzy ſmyſleni ludźo, kotřiž běchu ſo pſcheczějwo měſchnikam wuprajili, kjudowani. Jenu póndźelu — powjeda ſtawiſnar — bu jedyn, ſ mjenom Weißbrodt, takle khoſtany: dokelž běſche nękotre ſpitzy pſcheczějwo mnicham a měſchnikam piſał, bu do rynki ſtajeny, dyrbjeſche wſchitke ſwoje ſpitzy ſa khoſtanje ſjeſcž a bu nękotre měſazy do jaſwa cžiſnjeny a na to ſ kraja wupokaſany. Tak wotſtronichu tyſ, kotřiž ſo pſcheczějwo tehdomniſchim zyrkwinſkim wobſtejnoſcžam wuprajichu.

A ſchto prajachu Drażdźanſzy měſchczenjo k wſchemu temu? We wutrobach běchu ſ wjetſcha derje evangeliſzy ſmyſleni, ale ſ wonkach dźeržachu we wulkim zyłym měr. Woni wobthowachu ſtaroſakſku pozbłuſchnoſcž, tež hdyž to pſcheczějwo jich ſwědomnju dźěſche. Woni běchu pſche dobri a ſwěrni poddanojo, hacž ſo bychu ſo pſcheczějwo tyranſtwu ſěrſchtu, kotryž jim ſakaſa po jich wěrje žiwym być, ſběhnyli.

Tele ſnamjenja pokajachu, ſo běchu ſo Drażdźanam ſtare wobſtejnoſcže woſtudźiłe a ſo žebi po nowym ſarjadowanju žadachu, haj ſamo ſławne dopokaſma napſchečžiwneho ſmyſlenja, kajkež běſche ſo hižo dawno w ludźe ſakorjeniło. Hižo w lěcže 1521, jako ſo bamžowe poklecže pſcheczějwo Lutherej w Drażdźanach na hažach pſchibi, ſo bórhy hromady ſnda pſched bydłom wójwodowého ſekretara Hieronyma Emſera a ſararja pſchi khižnej zyrkwi Dr. Eiſenberga ſeſidźechu a jimaj wokna rosbichu. Jako ſo dwě lěcže podźiſcho biſkopa Bennowowe ſwjato-prajenje ſwjecžeſche, dyrbjeſche wójwoda wſchudźom ſyłne ſtraže postajicž, ſo by nehdźe nękajkemu ſběžkej evangeliſzy ſmyſlenych ſadźěwał. Haj ſamo cži, kotřiž běchu dotal najhorliwiſcho k ſtarej zyrkwi ſo dźerželi, Auguſtinarjo w Nowym Měſcže, ſjewichu ſwoju pſchikhliwoſcž k Lutherej a nawabichu roſhorjenehu wójwodu k temu pohrożenju, ſo zyły klóſchtr ſběhnje a ſ mnichami druheho ſmyſlenja wobſadźi.

Tak hibaſche ſo mózne mjes měſchczanami. Cžim bóle ſo evangelij ſwonkach krajnych mjejow roſſchěrjeſche, cžim bóle ſo Drażdźanam wutroba horjeſche, ſo bychu tež móhli prawoje hórły do liczby evangeliſkich wożadow ſaſtupicž, ſo na evangeliſim prědowanju natwarieć a Boże ſłowo w Lutherowej bibliji cžitać. Hacž na dalſche ſo žadyn pucž njepokaſa. Krajny ſěrſchta Jurij dźeržeſche kruczе na ſtaru wěru. Hdyž tež jeho Drażdźanczenjo Bożu mſchu a pacžerki ſpěwanje pſchezo bóle ſakomdźachu, ſo dyrbjeſche Dr. Eiſenberg ſtorzicž, ſo dothody ſa ſaſtojnſke ſkutki ſo pſchezo bóle pomjeńſchuja, ſo je žakožnje, ſo ledy wjazy wě, wot cžeho dyrbi žiwy być. — Jurij ſo molicž njeda. Hdyž bě tež pſchi jeho dworje pſchezo wjazy khožow ſłyſchecž, kotrež ſo ſjawuje k Lutherej pójnachu — Jurij woſta pſcheczějwo wſchemu łěpſchemu pſcheſwědczenju ſłepy a wobſta na ſwojej mužłi. Kaž dotho běſche wón žiwy, žebi na žane pſcheměnjenje mužłicž njenóžachu — a wón móžeſche hiſchcže dotho žiwy być a měſeſche ſapočžatk łěta 1537 hiſchcže dweju doroſczeneju ſynow pſchi žiwjenju, kotrejž zyle w jeho ſtopach khodźeſchtaj.

Tola Boże myſłe njejžu cžłowiſke myſłe, Jurij a cži jeho myſłachu žebi ſlě cžinicž, ale tón Knjes cžinjeſche wſchitko derje. Běſche 15. januara 1537, jako thrónowy herba, bles tehoſo by herbow ſawoſtajił, njenadźijzy ſemrje. Wón běſche wuprajił, ſo chze wón, hdyž je jeho nan žeſeſny pſcheczějwo Lutherej był, junu worzłowy pſcheczějwo njemu być — a nękto khowachu jeho do ſěrſchcžiſnſkeje khowarnje w Miſchnje.

Sskaba ſchkrickła nadźije ſo wójwodźe hiſchcže ſwěcžeſche. Cžełnje a duchownje ſłaby wójwoda Bjedrich, jeho druhi ſyn, ſo 27. januara 1539 ſ prynzeſnju ſ Wansfeld wożeni — ſnano ſ teho maudźelſtwa potomnizy wuńdźechu. Tola, ſchto ſo ſta? Nětkhźe 4 njedźele po kwaſu, 26. februara 1539, ſemrje prynz a wójwoda Jurij běſche nětko ſamotny a wożyrocženy.

Sa nękotre njedźele jemu jeho poſłednja hodźina pſchińdźe W tſecžej raňſchej hodźinje 17. haprleje 1539 wón w hrodźe w Drażdźanach wużny. Pſcheczějwo cžemuž běſche w žiwjenju tak hórko wojował, w ſmjerći je jo tola, kaž ſo ſda, ſa wěrne ſpójnał: prawego cžiſnjenje hrěſchnika ſ hnady ſamеje. Jako jeho jeho ſpowjedny wótž na ſwjateho Jurija pokaſa, njewotmolwi wón nicžo. Jeho łěkař pak, dr. Roth, jedyn ſ tych mnohich prawje evangeliſkich mužow pſchi Drażdźanſkim dworje, mrějazeho wopſchija a ſawoła: „Hnadny knježe! wy mačže pſchiłžtowo: Runje won ſo najłěpje jěcha — teho dla njemějcže teho kedźbu, ſchtož wam tucži wo ſemrjetych ſwjatych a druhich dobroproſcherjach powjedaja, ale wobroćžeže ſwoju mutrobu runje won na łſchižowaneho Khrystuſa, kotryž je ſa naſche hrěchi wumrjeł a je naſch jeniczki dobroproſcher a ſbóžnychcžinjeł, potom budźeće waſcheje ſbóžnoſcže cžim wěcžiſchi!“ Wójwoda hiſchcže junkrócž woczi wocžini a proſcheſche: „Ach tak pomhaj ty zwěrny ſbóžniko Jeſom Khryſtcže, ſmił ſo nade mnu a cžiń mje ſbóžneho pſches twoje hórke cžerpjenje a wumrjecže. Hamjeń!“ S tym wużny.

Luther běſche wo nim prajił: „Mje je bolało, ſo je ſo tónle hódny ſěrſchta wot tych, kiž běchu wokoło njeho, tak wodźicž dał; ja ſym jeho ſa hódneho pójnał a naſhonił, to wón ſěrſchcžiſnſzy rěcžeſche, hdyž wón rěcž ſwojeje wutrobu rěcžeſche.“ Schtož běſche reformator dotho do wójwodowej ſmjercže proſecžiſzy wuprajił: „Ja budu hiſchcže w krajach wójwody Jurija prědowacž“, pſches tu ſmjercž běſche to dopjelnjenje bliſko — wón je prědował, wón je woprawdźe prědował a to jako prěni evangeliſki prědar, kiž w Lipſku na klětku ſtupi, hdyž wón ſwjatkowu ſobotu 1539 w kapałzy Pliżaneho hrodu prěnju Bożu ſłužbu dźeržeſche; a ſacžehnjenje evangelija w Drażdźanach a do Sakſkeje ſ zyka je jedyn tamnych ſyglow Bożich na Lutherowy ſtutk, ſ kotrehož pytnjemy: Tón ſtutk njeje žadyn cžłowiſki ſtutk.

(Pokroczowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Saſidźenu póndźelu měſeſche ſo rjany ſwjedźeń w Khwacžizach. Sa nowu zyrkej, kotraž daloko a ſchěroko do naſcheje Łužizy ſhladuje, ſo nowe ſwony pſchiwjeſechu. Sſwjedźeńſki cžas cžehnjeſche nowym ſwonam ſ hudźbu napſchečžiwo hacž do Kſchiwcje Borſchcže. Cžas nawjedowaſchtaj dwaj jěcharjej; w nim wohladachmy młodoſcž, ſchulſke dźěcži, Khwacžanſke a Wulko-Dubrawſke wojeńſke towaſtwo, zyrkwinſkich a ſchulſkich pſchedſtejicžerjow. Hdyž běchu ſo nowe ſwony wot Wjelkowſkeho dwórniſchcža, hdyž běchu prěnju pychu doſtałe, hacž na Kſchiwo-Borſchcžanſku mjeſu pſchiwjeſke, tſi ſchulſke dźěcži wuſtupichu a kóžde hrónczko prajiwſchi wěnz po rjadu na te tſi ſwony połožichu. Młodźina ſwony wobwěnzowaſche. Na to hibaſche ſo cžas ke Khwacžizam na ſwjatocžne měſtno pſched zyrkwju, hdyž měſeſche ſo poſwjecženje nowych ſwonow ſtacž. Najprjedy ſo němſki ſhěrkuſch: „Khwal teho Knjeſa, moja duſcha“ wuſpěwa. Němſku poſwjecžeńſku rěcž měſeſche knjes tajny zyrkwinſki radźiczel Keller ſ Budyſchina. Wón wukožeſche napjatnu na tych ſwonach a je w mjenje trojeniczkeho Boha poſwjecži. Hdyž běchu ſo dwě ſchtuczjy ſerbſkeho ſhěrluſcha „Njech Bohu dźakuje“ wuſpěwakoj, ſtupi knjes ſarar Handrik Maleſchanſki na klětku, pſched Bożim domje natwarjenu, a wuprají nutrnym poſłuchajam, ſchto nam ſwony prědują na pucžu naſcheho ſchcžeſcžanſkeho žiwjenja, hacž nam junu ſwonja k poſłednemu měrej. Poſłedna ſchtuczka ſerbſkeho khěrluſcha wobſamkny poſwjecžeńſku ſwjatocžnoſcž. Hnydom ſo na to podachu, ſwony do wěže horje ſcžahnycž. Ludźo, kiž njeběchu ſo jenož ſ noweje Khwacžanſkeje wożady, ale tež ſ dalſchich a bližſchich wożadow na žadnu ſwjatocžnoſcž ſeſchli, cžakachu na tón wokomik, w kotrynž ſwony ſwoje ſynki prěni króc ſ wyſokeje wěže noweje ſwjatnizy ſaſkłyſchecž dawachu. 10 mjeſchinow do 7 hodźin ſaſkłyſchachmy prěnje ſynki. Najprjedy mały ſwón ſaſwoni, druhi ſahłokowa — a ſłónczne wulki ſwón ſwój mózny hłóſ ſobu ſaſkłyſchecž da. Khuboko hnuczi ſtejachmy pſched

nowym Božim domom a ſzebi kłobuk ſcžehnjechmy kraſnje ſynki ſwonow nowého Božého doma ſaſkłyſchnjo, kotrež dźedźa nowej wošadźe w naſchej ſerbſkej Łužiſzy narod wot naroda we wjeſelu a ſrudobje do nutrnych wutrobow ſwonicž. Swomy ſzu ſo kraſnje poradźiłe. Jich ſynk je rjany a čſiſty. Wone ſzu w „Des Dur“ ſkłoźwanc. Khwacžauſka nowa wošada je tež ſaſo w tym ſwoju wopomniwoſcž ſa ſwój nowy Boži dom wopokaſała, ſo je ſzebi tajſe rjanc ſwomy ſa ſwój Boži dom wuſwolila. Wěſcže budźe lubym čžitarjam ſajimawe, hdyž jim pſchi tutej ſkładnoſcži ſjewimy, kajſe maja te nowe ſwomy napijma a ſnamjeſchka. Na wſchě tſi ſwomy je hodowny khwalobny khěrluſch jandźelow rosdźěleny, ſo prěni ſwón njeſzy napiſmo: „Čſeſcž budź Bohu we wyſokoſcži“; druhi: „Měr na ſemi!“ a tſeći: „Čžłowjekam dobre ſpodobanje.“ Wulki ſwón ma hiſchcže hróncžko: „Pójcže, pſchetož wſchitko je hotowe“ a jako ſnamjo wobras „Božého mócžka.“ Ssrěni ſwón woka do Božeje ſwjatnuzy ſe ſłowom pſalmiſty: „Pójmy ſ džakom pſched jeho wobliczo a ſpěwajmy jemu ſ pſalmami“ (Pſ. 95, 2) a pokazuje dale ſłowo ſwjateho pižma: „Hiſchcže druhi ſzabatny wotpočžink je woſtajeny Božemu ludej.“ Na nim wohladajch jako ſnamjo: Bože jehnjo ſ khorhoju. Mały ſwón ſ wobrazom hołbja ma napiſmo: „Dajcže dźěcžatkam ke mni pſchińcž!“ a ſłowo ſ 65. pſalma: „Kujcže, ty wuſkyſchiſch prośtwu, teho dla pſchiſthadźa wſcho cžłeko k tebi.“ Kaž ſzkyſchimy, budźa nowe ſwomy wot nětka kóždy wjecžor k ſwjatokej a nadźijomuje tež pſchi pohrjebach ſwonicž. Sa nětkotre měſzazy budźe Boži dom dotwarjeny a potom do ſwojeho połnuho prawa ſtupja. Poſwjeceńuje nowého Khwacžanſkeho Božého domu ſměje ſo najſterje ſapočžatk oktobra. To nowcje wošady budźa Khwacžizy, Jeſchizy, Mała Dubrawa, Boranczy, Dalizy, Kſchiwa Boſchcž a Měrkow ſłuſchecž. Nadźijomuje tež Lutobcž poſdźiſcho pſchiſtupi. Wobjarowacž je, ſo ſo Wulka Dubrawa k nowej wošadźe pſchiſamkniła njeje, hačrunjež ma tekło do Khwacžiz bliže, hačž do Kłukſcha. Nadźijomuje ſo to hiſchcže poſdźiſcho ſtanje.

— W ſandźenym tydźenju je knjes kultuſowy miniſtr a tajny ſchulſki radźiczel Kokla ſ pſchewodom knjeſa ſchulſkeho radźiczela Schützy naſche ſerbſke ſchule wopytał. Prěni dźeń ſzu w Hodźijſkej wošadźe Nošliczanſku ſchulu wopytali, hdźež je knjes Strehla ſ wučžerjom. Pſchi tej ſkładnoſcži ſzu ſebi tež rjany Hodźijſki Boži dom wobhladali. Wot tam ſzu ſo do Huſki podali a na wučenje poſzkuchali. Na druhi dźeń rano ſzu Nadwořſku ſchulu wopytali, wot tam ſo do Njejbwacžidła a potom do Bóſchiz podali, hdźež ſzu knjeſam wučžerjam Kalichej, Polakej a Schudakej pſchipoſzkuchali. Kaž ſzkyſchimy, ſtaj wyſokaj knjeſaj wulku ſpokojnoſcž nad wobſtejnoſcžemi w naſchich ſerbſkich ſchulach wuprajiłoj. Wonaj chzyſchtaj ſebi tež hiſchcže nowy Khwacžanſki Boži dom wobhladacž, ale wonaj ſu ſzwoju khwile njeměſchtaj, dokelž chzyſchtaj ſo ſ pokodniſchim cžaſom ſaſo do Drażdźan wrócžo podacž.

— Pſchichodnu njedźelu ſměje ſo lětuſche druhe ſerbſke kemſchenje w Drażdźanach. Wone ſo wodźerži w nałhwilnej khižnej zyrkwi a ſapočžnje ſo pſchipołdnju $^1/_2$12 hodźin. Spowjednu wučžbu ſměje wodźer ſerbſkich kemſchenjow, knjes ſarař Jakub, a předowanje knjes ſarař Ssykora ſ Minakała.

— Pſchichodnu njedźelu budźe zyrkwinſka vijitazyja we Wóſzlinku. Jako ſerbſki vijitator je ſo knjes ſarař Iie. Rencž ſ Ketliz poſtajił.

— My hiſchcže junkrócž lubych čžitarjow na to dopomnimy, ſo ſměje ſo ſwjedźeń ſwonkownego miſijonſtwa pjatk 23. junija w Bukezach. Sserbſke kemſchenje ſapočžnje ſo popołdnju w 2 h. ſ předowanjom knjeſa kapłana Domaſchſki-Hodźijſkeho a něnſke popołdnju w 4. h., na kotrymž budźe knjes ſwyſchi dwórſki předař Stöcker předowacž. Duž lubi Sserbja! hotujcže ſo, ſo byſchcže w bohatej liczbje na ſwjedźeń pſchiſchli.

Kak nawuknjemy duſche dobycž?

K ſkutkowanju ſa teho Knjeſa a ſa ſboże ſzobucžłowjekow ſo w naſchim čžaſu wot khſcheſcžijanow bóle wubudźuje, hačž prjedy. S prawom. Jenož na ſboże ſwojeje duſche ſebi myſlicž, niž pak tež blížſcheho je poboźna hnicžnoſcž. Ssebicžnoſcž pak je hrěch. Tón Knjes chze, to bychu cži jeho ſzwojim ſzobucžłowjekam pomozniizy radoſcže, pucžpokajowarjo k wěcžnej ſbóžnoſcži, pomozniizy w nuſy, troſchtarjo w ſrudobje byli. Wón chze, ſo by kraleſtwo Boże ſe ſzwojimi darami a mozami do wutrobow, domow a ludow pſchiſchło, k temu pak chze wón wěrjazych khſcheſcžijanow ſa grat trjebacž.

Temu, ſchtož je ſo tudy prajiło, ty pſchihłoſzujeſch, luby čžitarjo. Ty ſzy tež ſnano hižo lěta dołho ſpytał něſchto ſkutkowacž twojemu ſbóžnikej k čſeſcži a čžłowiſkim duſcham k ſbożu. Ja ſzym to tež ſpytał. Čžeho dla pak my tak mało wuſkutkujemy? Dokelž nam huſto na prawej luboſcži pobrachuje.

Wo jendźelſkej knjeni, kotraž je jako miſzionarka do Chiny ſchła, ſo powjeda, ſo bu pſches nju, hiſchcže prjedy hačž běſche chineſkeje rěcže mózna, hižo 10 pohanow wobroceńych. Ta knjeni mějeſche něſchto wożebje luboſcžiwe a wutrobne na ſebi, ſchtož tak berje čžinjeſche, ſo ſebi tamni pohanjo prajichu, ſo dyrbi nabożina Jendźelcžanſki prawa bycž.

Stareho ſnateho předarja ſzym ſcžehowaze powjedacž ſłyſchał. Wón mějeſche junu wěrowanje. Młody por a hojcžo běchu w kapali ſhromadźeni. Jenož njewjeſcžiny nan tam hiſchcže njeběſche. Pokdra hodźiny na ſo čžakacž da, jenož ſo by młody por hněwał. Mjes tym ſo hórke ſzylſy płakachu a ſłowa njeſcžerpliwoſcže a hněwa běchu ſłyſchecž. Předař ſzam ſ měrom woſta a nicžo njeluboſneho njeprají. Sa někotre dny muž k njemu pſchińdźe a praji: „Ja ſzym pſched lětami ſ zyrkwje wuſtupił a ſwobodnoſmyſlenej wošadźe ſo pſchijanknył. Nětko chzu ſo ſaſo do zyrkwje wrócžicž.“ Na to praſchenje, ſchto jeho k tej trocželi wabi, wotmolwi wón: „Ja běch pſchi wěrowanju pódla, kotrež mějeſchcže wy. W khapali woſtaſchcže wy ſzam ſměrom a pſchecžełiw. To je mje wabiło, ſaſo ſjednocžeńuwo zyrkwje pytacž.“

Tajſcje dobywajcže luboſcže wſchitzy khſcheſcžijenjo nimaja. Někotſi jeje runje tehdom nimaja, hdyž by jim najnuſniſcha była. To nadeńdźech muža, kotryž ſo wot někotrého cžaſa k temu Knjeſej Jeſuſej a k towaříſtwu tych Jeho dźerži. W ſwojim domje wotbywa nutruoſcže a tež ſ khſcheſcžijanſkich kopjenow čžita. Jeho žona hedźi pódla — a ſo ſměje. Wón jej rjekuje, ſo ſo to njeſztuſcha. Jako ſo wona pſchezo a pſchezo ſaſo ſměje, ju wón proſzy, ſo by radſcho won ſchła. Wona pak to njeczini. Duž ju wón ſa ruku pſchimnje a ſ durjemi won ſunje. Schto je ſcžěłwk teho? Žona je hórka a něſto hakle prawje wot pobožnoſcže ſwojeho muža niczo wjedźecž njecha. Pſches ſcžerpliwu wutrobnu luboſcž, kiž może čžakacž a ſ čžicha proſzycž, doniž tón Knjes duſchu k ſebi njeczehnje, by ſacžiſchcž muža na žonu ſ cžaſom ſbożowniſchi był.

To rěka: ſtejmy najprjedy ſa najwjetſchim hnadnym darom naſcheho Boha, ſa luboſcžu. Jeſuſ je najwjetſchi dobywař duſchow, dokelž je woſkobnje ſjewjena luboſcž Boža. Čžim bóle ſo wot jeho luboſcže napjelniny, kiž ſo njehněwa, kiž na wopak pſchezo ſcžerpliwa a wutrobna woſtanje — tež hdyž dyrbi ſo ſkutne ſłowo prajicž — čžim bóle budźe naſche ſadźerženje tajke, ſo ſo pſches naſz čžłowiſke duſche ſa njeho, jeho kraleſtwo a jeho zyrkej dobydźa.

Něſchto k roſpominanju.

Ludźo, kotſiž domach niczo hačž khlěb na blidźe nimaja, huſto najbóle ſwarja na jeddź pola druhich.

* * *

Twoje ſboże njewotwiſzuje wjazy wot dobrych a ſłych hodźinow. Jeno ſo ſzy ty w ſo pſcheměnjazym žiwjenju te wěcžne namakał.

* * *

Składnoſcž k wulkemu ſkutkej tebi ſnano hakle jutſje abo ſa lěto pſchińdźe, a ſchtó wě, hačž ſ zyła pſchińdźe. Dźenſa, něſto w tym wokomikńenju móžeſch ſe ſto małymi wězami Bohu ſłužicž a čžłowjekam.

* * *

Mały kamuſchk w čžriju może putnika khromeho ſcžinicž.

* * *

Někotſi ludźo kóždy króc ſpja, hdyž ſłota ſkładnoſcž pola nich klepa.

* * *

To je njeroſom, twojim dźěcžom dobru radu dawacž a ſzam ſe ſłym pſchikładom prjedy hicž.

* * *

Njepowjedaj ženje njedoſtojnje ſwo předarju abo wo wučžerju, hdyž ſzu twoje dźěcži abo njewěrjazy pódla.

Samolwity redaktor: ſarař Góleč w Budyſchinku. Čžiſcheć a nakład Ssmolerječ knihičžiſchcžećnje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čiśło 26.
25. junija.

Łětnik 9.
1899.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ju kóždu sobotu w Ssmolerjej knihićiśćeźerni w Budyśćinje a ju tam dostać ja śćwórtłětnu pśedpłatu 40 np.

4. njedźela po śwjat. Trojizy.

Sswjedźeń śwjatego Jana.

Jes. 40, 1—8.

Trościtujće, trościtujće mój lud!

To je něśćto rjane, trościtowaćmóž. Na pśikład płakaje dźěćatko, kotrejmać troścituje, doniž dźěćo se śylśami w wocźomaj sabo ju wuśměje — kajźi to lubosny wobras! Bóh tón Knjes praji junkróć s pśćes profetu: ja chju waś trościtowaćkaź někoho mać troścituje. A hdyž je wón waś trościtował, potom naś epistola śwjedźenja śwjatego Jana napomina śwojich śrudnych sobućłowjekow trościtowaćć. Trościtujće, trościtujće mój lud, praji naśćh Bóh. Woprawdźe na śwěćće je telko hubjenśtwa, so, śćitóź ma cźućće w wutrobje, ju hnuty sacźuwa, śłódźi śkutk trościtowanja sobućłinićć. Ale so by kśćeśćijan samohł druhim trościt pśćinjeśćć, dyrbi wón najprjedy prawy trościt sam měćć.

1. My dyrbimy prawy trościt najprjedy sami měćć. Pomyśłł śebi, so ju śćěhowaje stanje. Młody cźłowjek je s lohka źiwy był, samo s pokładnizy śwojeho knjesa brał. Sso haniby a khośtanja bojo chźe śebi wón źiwjenje wsać. Cźěźko śranjenego jeho do khorownje doujeśćn. Hdy by ty něko proścćeny był, so by temu mrěźajcemu bratrej trościt pśćinjeśł, śćito by jemu prajił. Na to proścćenje njech druhi podawk se źiwjenja wotmolwjenje da. Duchowny se śwojeho duśćhowpaśtyśćtwa potwjeda: Ja dyrbjach jedyn wjećźor k holzy, kotraź běśćhe na śmjereć khora, pśćinićć, so- bych ju woprawjał. Wona běśćhe bórśy po konfirmazyj śwojeho nanowy dom wopuśććźiła a na śće pućźe pśćiśćhła, wona běśćhe śo do njepóźćźiwośćće a njeśprawnośćće podała a běśćhe tehо dla se śudniśtwom cźinićć měła. Jako běchu ju pośledni króć s jaśtwa puśććźili, śebi wona wot śaśłużenych pjenjes něśćto khléba a mjaśa nakupi a do léśka pśćed měśtom dźěśćhe, so by tam, dokelź źanehо wućźeka wjaźy njemějeśćhe, śmjereći śawutłenja pśćewośtajiła. Na poł morwu pśćes hłód, a śamu prośtu, dokelź běśćhe śyma, ju bur w léśu namaka a ju do khźje donjeśe. Tam ja k njej pśćinidźech. Ja śebi myślach, so hubjene cźłowśćke dźěćźo namakam, kotremuź śu śćěźiwki hrěśćnehо źiwjenja na wobliećźu widźećć a śo wśćhón dźiwach, jako měrne, lubośne wobliećźo wohladach. Po něćźim śrośymich, śćito mi wona do wucha śćeptaśćhe. Wona śo wuśna, so je hośto śhrěśćiła. „Lube dźěćźo," śo jeje wopraśćhach, „cźehо śo ty trościtujeśćh?" „Ja śo trościtujo mojeho lubeho śhóźnika Jesom Khrysta." Śćito je Khrystuś ja tebje cźinić, so śo jeho trościtujeśćh? Wón je sa mnje wumrjeł a śwojo krej ja mnje pśćeleł. Móźeśćh mi někoho pomjenowaćć, kotrož je hiśćhćźe w pośledniej hodźinje hnadu namakał? Haj, śćhachać na khćiźu. Wěrśćh ty, so móźeśćh teź ty po twojim hrěćhapokłnym źiwjenju hiśćhćźe hnadu namakaćć? Haj, ja to wěrju. — Wona widźeśćhe, so běśćhe jejny wumożnik źiwy. Khrystuś běśćhe jejny trościt. Wona śmérom wuśmy. Śćito nam tónle podawk śjewi? So je pśćećźiwo hrěćhej a śmjereći trościt a so, Bohu budź dźak, śu hiśćhćźe taźy, kotrźi tón trościt maju.

2. Dale pak je też trjeba prawy troscht pschinjesćź. Pschetoż na tym na źwěcźe pobrachuje. Doscź je hubjenstwa, hdźež žadyn troscht njeje. Tyžaży žo temu ludej runaja, kotryž by w pušćinje pschi žamym sawutlił. Cźłowjekojo njejžu jenož hłódni po khlěbje, ale też po luboszći, pschećźelniwosći a troschćze. Sstónžo žebi pschiroda žada, prnhi cźopłeje žmilnosćźe, wutrobneho dźěłbraćza žebi wutroba žada. Njestupischi-li wobćźeźenym srudnym w luboszći napschećźiwo, bywaju ći jeni dwělowazy a bojasliwi, druhy khrobli a hněwni pschećźiwo njeluboszćiwym ludźom. Někotryžkuliž njeby na ske pućźe pschiischoł, hdy by na pućźu žiwojeho žiwjenja wjazy pomoznuje luboszćźe nadeschoł. Cźeho dla sadwěluje žamomordar na Bosy? Dokelž běsche prjedy na cźłowjekach sadwělował, dokelž žanych troschtarjow njeměješche, kiž bychu žo na hubjenym žmilili. Do teho hubjeneho žwěta dyrbi žo troscht njesćź a schtóž ma prawy troscht, dyrbi jón pschinjesćź. — K njemu wschak wjazy žłuscha, hacź so žy kaž Hiobowi pschećźeljo, hubjeny troschtał. Woni žu tak mjenowani pschećźeljo, kotiž žarowažego ś rěkami žłowow polinu, ale to njeje žadyn troscht, žana wutroba njeje we wschitkich žłowach. To je cźucź, so žu to prósone rěcźe. So by troschtowacź mohł, dyrbisch něschto wot Khrystušoweje žmilnosćźe měcź, wo kotrejž rěka: jemu běsche žel teho luda. To nježmjesch tak symny nimo khodźicź, kaž njeby tebje žadyn nicźo njestarał, ale prawa luboszć k bližšemu wotewri wocźko sa to, schtóž druhemu pobrachuje, wotewri wucho, so by śměrom na sdychowanja poßłuchał, wotewri ert, so žo sa nusu bližšeho praschesch. „Kak žo wam wjedźe“ — tak žo wschak pschi kóždym setkanju prascheja, ale kelko žo jich ś dźěłbraćzom prascha a bychu na tebje poßłuchali, hdy by jim žwoju nusu wuskorźicź, chžył? Žarowažych rad do towaršwa nimaja a tola je cźłowjek, kotryž chze jenož wjeselećźi wokolo žebje měcź a žarowažym ś pućźa dźe, cźłowjek bjes cźucźiweje wutroby. K troschtowanju je skónćźnje nusne, so masch žo dale k nisćkim, kotiž pod cźężkotu a prózami žiwjenja stonaja. Hdyž knježa se žwojimi poddanami hubjenje wobkhadźuja, hdyž my tym, kotiž žo sa naš prózuja, pschećźelniweho žłowćźka njeprajimy, potom dźiwa njeje, so naš skónćźnje lud wobdawa, kotryž nicźo wo luboszći njewě, dokelž luboszćźe ženje nashonić njeje. — Troschtujćźe, troschtujćźe mój lud, praji nasch Bóh. To žu srudni sawostajeni. Płakaj ś płakažymi a troschtuj jich! To žu khori a cźerpjažy. Měćźe sćźerpliwosć ś nimi a rěcźćźe pschećźelnje ś khorymi, swjeselićźe jich wutrobu ś wopokasmom dźěłbraćza, a maćźe-li jich dowěrjenje, pokasujćźe jich na ksches ćźijanow troscht. Dajćźe pruham luboszćźe nuts žwěcźićź do cźěmneje komorki. To žu sabludźeni. Njepossběhićźe žo hordźi wysche nich, budźćźe jim pomozni, so bychu sašo na prawy puećź pschischli. To žu khudźi. Njetłóćźćźe jim jenož synny pjenjes do ruki, ale rěcźćźe pschećźelnje ś nimi k wopokasmu, so maćźe też hišćźe lěpscheho troschta hacź pjenjesy. To žu sadwělowaze dusche, cźiućźe kaž dźěćźo, kotrež něhdy tajkemu sadwělowazemu žiwjenje sdźerža. Na wulkim mosćźe w Londonje stejesche muž cźornje hladajo. Wón chžysche žebi žiwjenje wsacź. Mała holćźka, kotraž se žwojim nanom daloko njestejesche, běsche žo na njeho dohladała. Na dobo dźěćźo nanowu ruku puschćźi a pished teho sadwělowažeho stupi, na njeho ś wulkimaj wocźomaj hladasche a ś měrom praji: „Cźeho dla sćźe wy tajki srudny?“ Tole jedinore praschenje mužej žiwjenje wukhowa. Lód jeho wutrobu žo rosstama a wón sašo do towaršwa luboszćźe stupi. Wschelaki lód hischćźe je, kotryž dyrbi rostacź a kotryž taje psches móz troschtowažeje luboszćźe. Troschtujćźe, troschtujćźe mój lud, praji wašch Bóh! Hamjeń.

Pschećźiwnizy naschcho shóžnika w nowym testamencźe.

(Pokračowanje.)

Tón Knjes wotmolwi. Wón pokaža jich na sworjenje a praji, so staj muž a žona jedyn sa druhejho stworjenaj; teho dla njedyrbi žo mandźelstwo dźěliićź, njech pišmawućeni wo tym wućza, kaž chžedźa.

Woni dyrbja derje pschidacź, so ma Knjes prawo, ale wěrnosći cźesćź dacź nochzedźa. Duž žo prascheja: Cźeho dla je Mójžaž dźěłenje pschidał?

To pak njeje žana pschikasnja, wotmolwi Knjes, ale to bě wotwućenje wutrobow twjerdosćźe dla, dokelž w tehdomnišćim cźažu lud žwjatojeź mandźelstwa ani spójnacź ani sathowacź njemóžesche. Tola prěni porjad to njeje. Dźěłenje mandźelstwa, ś wuwjacźom, hdyž žo łamanja dla stanje, je Bohu pschećźiwne a pschehrěšćźne na druhim mandźelstim.

Bliže žo Knjes k kónćźi pschibliži, a bóle rosćźesche njepschećźelstwo Farisejstich, cźim wótrische budźa jich wupady. Tola też tón Knjes žo wótrišcho wobara a jim jich snutskowne skaźenja a njeprawu pschećźiwnosćź porokuje. Też khostanje jim sjawnischo pschipowjedźi.

10. Hdyž běsche Knjes jako kral do Jerusalema sacźahnył a templ wucźišćił, pschišłupichu žobustawy wyžekeje rady, mjes nimi też Farisejszy k njemu a praschachu žo, ś wotkal ma móz k temu. Nadźijachu žo, so budźe žo na Boha powołacź, kiž je jemu móz dał; potom pak chžychu žebi też žadacź, so by psches někajsi dźiw to wopokasał; woni derje wjedźachu, so wón to cźinićź njebudźe, dha chžychu jeho potom pished žud stajićź jako tajkeho, kiž bjes prawa stare waschnje sanićźuje.

Tón Knjes žo też na nich ś praschenjom wobrocźi. Wón jo tak naprawi, so ś wotmolwjenjom na tute praschenje ś dowom na na žwoje wotmolwja. Prascha žo jich: „Je Jan wot Boha późkany abo niž?“ Tute praschenje jich do wuskosćźow sacźěri. Praja „haj“, móže jim Jesuš ś Janoweho žwědćźenja wo žebi žwoje bójstwo a móz dopokajacź. Wotmolwja „ně“, žo ś tym měnjenju luda napschećźiwo staja.

To derje wjedźa.

Duž redićźo mjelćźa, so žo njebychu psches rosžnudźenje do stracha podali.

Duž też Jesuš sa trěbne nima, jim wotmolwićź.

11. Rěćźo, hdyž žane wuhlady njejžu, žo móhli žo Farisejszy hišćźe wobrocźićź, wotkry Knjes pished shromadnym ludom jich falschosćź a ludarstwo w jich sadźerźenju pschećźiwo Bohu a k njemu. Jich njekićźomnosćź wosnamjeni najprjedy w pschirunanju wo njerumymaj žynomaj.

Runaja žo temu žynej, kiž je ś wopredka žwólniwy, nanowu wolu dopjelnićź, tola potom njećźini.

Woni žu sli winizarje, kotiž na žanych wot Boha późkanych profetow późłuchali njejžu, ale žu jich pschećźćźehali a napożłedku też Božeho žyna kónzowali, so bychu žwój wliw a žwoje kńejstwo nad ludom wobthowali.

Tón Knjes jich w tym pschirunanju nižе złonikow a hrěšćźnikow staji. Tućźi žu lěpšći hacź woni. Woni derje też teho wótza wolu cźinili njejžu, ale jako jich Jan k pokućźe wokaćźe, spójnachu žwoju njeprawdu a cźinjachu pokutu a wobrocźićźu žo. Tehodla sméja dźěł na Božim kralestwje. Farisejszy pak temu Knjesej njewěrjachu, ale sawostachu w njepuźłuschnosćźi pschećźiwo Bohu a jeho profetam. Tehodla je jim Boże kralestwo sawrjene. Ssud na nich pschindźe. Wusjamknjeni budźeja ś Božeho kralestwa, a runje cźi, kotrychž běchu woni wusamkli, do njeho pschińdu. Derje wjedźa Farisejszy, so tón Knjes jich měni, tola njewěrja žebi luda dla, žo na nim pschepschimnyćź.

12. Sskowa teho Knjesa, kiž wón w žwjatej žurowosćźi pschećźiwo wyjchćźim teho luda rěcźesche, njesbudźićźu pak w jich wutrobje bojosćź pished Božim hněwom ale hidźenje pschećźiwo temu Knjesej.

To tón Knjes smolom pytnje.

Duž jim w pschirunanju wot kralowskeho twaža sjawnje jich socźižnjenje a sapuśćźenje města do předka praji. To Farisejstich

hacź na najhórje roshněwa. Woni shromadźa žo k wuradźenju a wobsamknu jeho wobikorźicź. Ssu žebi Herodaschowych žkužonnikow žobu pschiwjedli, kiž dyrbjachu jeho jaječ a wotwjećź.

(Pokračowanje.)

Reformazyja w Dražďźanach.

(Pokračowanje.)

V. Wójwoda Hendrich Pobožny.

17. haprleje rano běšče wójwoda Jurij semrjeł, wjeczor teho žamego dnja hižo jeho bratr, krajny herba, evangelšćy smužlenny wójwoda Hendrich, s Freiberga do Dražďźan pschińdźe.

Wulki njeměr běšče žmjercź pschi Hendrichowym dworje pschinjeźła. Tak khětšje kaž móžno, běšče nowy knježeř do hłowneho města khwatał. Hendrichowy tajny pižař je nam wobras tamnych dnjow sawoštajił: „Koni běšče pschemało, teź wjele luda žobu běžesche, kotryž k dworej njeźłuschesche, schtóž móžesche, tón běžesche. Nimale poždźe pschińdźe wójwoda Hendrich do Dražďźan, so dyrbjachu je žmółnizami zwećźićź.“ A kajke běšče tehdom w Dražďźanach? „W měsće běschtej wjeźele a žarowanje smješchanej; schtóž běsche stareje wěry, kaž mnischa, duchowni a jich pschiwiźnizr, běchu srudni; wschěćny muž khwalesche Boha a bu wjele móznych bórsy wobroćźenych, kotsiž běchu žo prjedy roćźiti, so radschо s kraja poćźahnu, hacź so bychu lutherjzy byli.

Wójwoda Hendrich běšče wot spočatka žam Lutherowy pschećźiwnik był. Po žwojim dobroćźiwym, ale kuśf próznym smužlenju běchu jemu wschitke nowosće njelube; wón žebi k temu je žwojim bratrom Juristom skaźćź njechasche. Duž měsćesche wotpohlad, w starej wěrje žiwy byćź a wumrjećź. Ćźim bóle běšče jeho mandźelska Katharina Mekleuburgska, kotraž jeho duchownje pschetrjechi, reformazyji pschikhilena. Wona bu bórsy wot wěrnosće pschewinjena, ćźitache je žwojimi dwórskimi knjenjemi Lutherowe spisy, starasche žo sa to, so do Freiberga evangelski předać pschińdźe a měsćesche na wobroćźenje žwojeho mandźelskeho tajfi sliw, so wón w žwojim knjejstwje 1537 reformazyju sawjećź da. Hdyž běšče pola wójwody lód wutroby junu šamany, žo wón s najwjetšćej krutosćźu evangelija dźerźešche. Jako jemu jeho bratr Jurij radu da, tola hacź k pschichodnej zyrkwinskej shromadźisnje wschitko pschi starym woštajićź, wotmołwi Hendrich, so žo tam, hdźež žo wo žboże dušche jedna, hakle na zyrkwinsku shromadźinu cźakacź njemóže. Jako chzyšche Jurij bratrej hižo sa cźaž žiwjenja nažłědnitstwo sawěśćićź s tym wuměnjenjom, so žo Hendrich evangelskeje wěry woštaji, šnapschećźiwi pobožny fěrschta: „Bóh mje šwarnuj, so chzyk ja kruch kraja a něschto ludźi dla mojeho Knjesa Khrystuža sapréćź. Tajkeje njewobstajnosćźe pola mje njenamakacźe. Prjedy hacź bych to ćźinił a mojeho Knjesa Khrystuža sapreł, chzył radšeho s mojej mandźelskej s proschećźikim fijom s kraja hićź. S zyła, schtož chze mi mój luby Bóh popschećź, ani bamž njewošmje.“ Wón je jemu to tež woštajićź dyrbjał po Božim wodźenju.

Wón cźěło žwojeho bratra k pozłědnemu měrej pschewodźesche, hdźež bu w domje khowane. Teź jow wón žwoju evangelsku wěru njesapré. Hdyž žo druhi dźěł pohrjebnoje žwjatocźnosće po kathołtskim waschnju sapocźa, žo wón do hrodu wróćźo poda a da žebi wot žwojeho dwórskeho předarja Pawoła Lindenawa troschtowaze předowanje dźerźećź. 21. haprleje jemu rada a měsćećźenjo žwěrnosćź pschišahachu. Sawjedźenje reformazyje nimale 3 léta knjeźenja noweho krajneho wótza wupjelni. Stari radźićźelojo, kotsiž běchu njebocźićźkenu knjesej tajku hubjenu radu dawali, buchu je žłužby puschćeni a pod Antonom je Schönberga, rosžudnym evangelskim mužom, bu nowe ministerjowe sakożene. Hižo 23. haprleje žo wot dwórskeho předarja Lindenawa prěnje evangelske předowanje w Dražďźanach dźerźesche, na tej žamej ślětzy, na kotrejž běšče 25. julija 1517 Marćźin Luther stał.

Krótki cźaž hišcźe Mišchnjanski biskop, Jan s Maltiz, postupowanju reformazyje w Dražďźanach sadźěwajche. Wón žo wo 5000 hrivnow bojesche, kotrej jemu 47 woktarjow we khowanym měsće njeźechu. Wón pschepoda nowemu krajnemu wótźej dokładne pižmo wo 195 kopjenow „wschěćna kscheśćijanska wuczba, kotruž dyrbi kóždy kscheśćijan snać“ a namjetowasche, so by žo někajka zyrkwinska visitazija pschewjedła, hewak pak wschitko pschi starym woštało. Wójwoda žo kurwjećźa Jana Bjedricha a jeho theologow wo radu praschesche. Ćźi njechachu niczo wo tym wjedźećź. Duž njebu s teho niczo.

Mjes tym reformazyja njemylena pokračowasche. Hdyž běšče wona s wulkej žwjatocźnosćźu žwjatki w Lipsku pschewjedźena, žo hnydom po tym w Dražďźanach na nju podachu.

To běšče 3. junija, hdyž wójwoda na 4. poštajemu prozeźiju žwjateho cźěła, kaž tež Božu mscha a druhe waschnja wotstroni a pschikaja evangelion předowacź a žwjatu wjeczeř we woběmaj schtaltomuj wudźěłećź, tola s tym wobmjesowanjom, so nichtó k nowemu porjadej nusowany njeje. Farař fschižneje zyrkwje, Dr. Eisenberg, kiž žo wobarasche, žwjatu wjeczeř na to waschnje wudźěłećź, bu s dobrymi dołkydami na wotpoćźink žadźeny a na jeho městno jako prěni evangelski farař a superintendenta magistrat Jan Kellarius abo Kellner poikajemy. Tón běšče Lutherowy a Melanchtonowy pschećźel. So běšče wón wot Melanchtona, kiž žo na to wustejesche, duchow pruhowacź, radźi porućźeny, žwědźi sa jeho hódnosćź. Hacź do teho cźaža, hdyž Kellarius do Dražďźan pschińdźe, sastawasche Hendrichowy dwórski předař Lindenaw s předarjom Eberhardom s Altenburga dwoje sastojnstwo pschi fschižnej zyrkwi; 27. junija žo wuswolemy superintendenta žwjatocźnje sapokaja.

Prěnja dospołna sjawna evangelska Boža žłužba žo hakle 6. julija, pjatu njedźelu po žwjatej Trojizy, w kschižnej zyrkwi, něko we khownej Dražďźanskej zyrkwi wotdźerźa. Kajfi běšče to wjeźeły dźeń sa evangelske město! Kurwjećh Jan Bjedrich běšče k temu žwjedźenjej žam je žwojej mandźelskej a wulkim pschewodom s Torgawy pschischoł. Dražďźanski dwór běšče sastupjeny psches wójwodu Hendricha a jeho mandźelsku, dwórske knjenje, radźićźelow atd. Zyrkej běšče pschepełnjena. Kak nutrnje poslucharhachu shromadźeni na předowanje a khowa wnitajenja žwjateje wjeczerje, kotrež žo prěni króćź nemski spěwachu. Kak žwjatocźnje klincźachu khěrlusche psches Boži dom! Kóždy běšče jeho teho wědomny, so žo w Dražďźanach wo dźeń jedno, kaž jón Dražďźany hišcźe wohladałe njeběchu. Stawisnał spomni: „To žebi nichtó prjedy myślił njebě, so budźe žo pscheměnjenje s tajkim wjeźelom wichćźedneho muža stacź. Nad tym běšče mjes wulkej hromadu wobydlerjow, kotrij móžachu to njedoćźakane sbožowne pscheměnjenje ledy srozymićź, njewopižomne wjeźele.“

Wjeźele pschibywasche, jako tež Nowe Město evangelsku Božu žłužbu a w Lukaschi Mülleru hódneho předarja dosta, jako žo fararjam diakony pschidachu, jako tež w žoninej zyrkwi a w blizkich wožach evangelske předowanje saklinźa.

Wě žo, běchu s tym hakle swonkownosćźe napravjene. So bychu žo wschitke te njedostatki wotstroniłe, k temu běchu zyrkwinske visitazije nujne. Dwě visitaziji stej žo w léćźe 1539 w Dražďźanach wotměłej.

(Pokračowanje).

Wschelake s bliska a s daloka.

S **Dražďźan**, 18. junija t. l. To bě žo mojeho saže s Boha žohnowana njedźela sa naschich Dražďźanskich Sserbow. Bě tak kraźny dźeń, prěnja „rjana njedźela“ w tutym naléćźu, so žo na Dražďźanskich haźach a drohach wscho mjeńwjesche wot pućźowarjow, kotsiž s města won khwatachu. Ale hlaj, wulka serbska wožada bě w tym žamym cźažu najtupika pućź do cźišćinu Ziwnjeje a žo w nakhwilnej schćižnej zyrkwi shromadźiła k lubowanym serbskim kemscham a spěwasche mózuje: „Pój, pój o hołbje Boži, pój žwjaty Ducho k nam!“ A tón Knjes žo spójna je žwojim Duchom k žwojej gmjejni! — Spowjednu wuczbu dźerźesche serbskej wožadźe k. farař Jakub s Njeźwacźidła, předowanje k. farař Ssykora s Minakała. Spowjednych bě hromadźe 183, mjenujcź 86 mužźkich a 97 žónskich.

— Khowna konferenza duchownych sakskeje Luźicy wotmě žo sandźeny schtwórtk w Budyschinje. Wodźenje shromadźisny měsćesche knjes tajny radźićźel Keller jako duchowny žobustaw konsistorialneje wyschnosćźe w Budyschinje.

— Gustav-Adolfske pobožne towarśtwo w Budyschinje je pšched krótkim žwoju khownu shromadźisnu w Budyschinje wotdźerźało. Wobsamkło je žo, so smješe žo lětuschi žwjedźeń w Rakezach nasymu wotdźerźećź. Krajny žwjedźeń smješe žo prěnje dny pschichodneho tydźenja w Lubiju. Gustav-Adolfske pobožne towarśtwo je tehdom wobsamkło a teź wojewiło prośnu, w kotrejž proźy wo podpjeru ja evangelskich, kiž žu w pozłednim cźažu w Awstrikej k evangelskej zyrkwi pschestupili a něko podpjeru žwojich evangelskich bratrow a žotrow potrjebaju, so bychu žebi žwoje evangelske wožady srjadowacź mohli. Psches 10,000 je jich hacź do teho cźaža pschestupiło.

— Sswjask zyrkwinskich chorow je žo 14. t. m. w Budyschinje

sakožit. Mysl swjalka je, so by kóžda wožada žwój zyrkwinski chor měła, kotryž by wožebje na žwjatych dnjach něschto j poklada naschcje duchowneje hudźby k natwarjenju wutrobow pschedujesk. Tónle wotpohlad je wěsće witana wěc. We wjetschich wožadach, hdźež žu dobre hłosy dobyć, so nadźijomuje bórsy tajke zyrkwinske chory sawjedu. W mjeńschich wožadach pak směje to žwoje cźejśkoty a wožady budźa, hdźež so j zyła sawjesćź njehodźi. Tam budźe pschi tym wostać dyrbjećź, so smějemy chor schulskich dźećźi, kotryž nam spěwa. Wěsćźe pak budźa też naschi zyrkwinsky prjódkstejićźerjo tu dobru myśl w naschich žerbskich wožadach pschewećź a też ja pschewjedźenje teho namjeta j zyrkwinskeje pokladniźy pjenjeźnu podpjeru ja sakoźenje zyrkwinskich chorow pschijwolićź. Hdźež móže so jenoź žwjask schulcźiskich dźećźi sakoźićź, płaćźi so do zyrkwinskeho chorneho žwjasła jenoź 1 hr., kajtźkuli je chor. Hewak płaćźi so wot 10 žobustawow 1 hr., wot 11—20 2 hr., wot 20—40 3 hr. a ja wjazy 4 hr. My mamy ja žwoju pschiśłuschnosćź, tule wažnu nalećźnośćź naschim Sserbam porućźićź.

— Po dźěschej pschestawsy so sako hiba ja wažnu żelesniźu, kotraž na žo wot Rakez pisches Wojerez do Hródka natwaricź. Cźěć so wumněruje a so nadźijomuje po dokonjanych pschihotowanjach j twarom bórsy sapoćźnje. Tale nowa żelesniźa směje też wožebje ja naschu žerbsku Łužicu wulku wažnośćź. Pschetož naschi Sserbja Horneje a Delneje Łužicy budźa pisches nju bliźe hromadźe samknjeni. Hdy buchmy prjedy chyźli do Hródka abo do Bótow dojećź, bychmy najprjedy pisches Shorjelz jećź dyrbjeli a pschi dołhim wokokopućźu khćerro droho jeli. Nětko runje pojećźemy j Horneje do Delneje Łužicy.

— Na khćźorstwowy sćźem je so wot wyschnośćźe sakonski nacźiśk pschepodał, pisches kotryž ma so spjećźowanju dźěłacźerjow pschećźiwo jich kujećźim sadźiwać, kotrež so wožebje pschi strajkowanju pisches sozialdemokratiske schćźiwanje jim namabjenym pokasuje, so so žami swólni dźěłacźerjo wot strajkarjow j hrożenjom wot dźěła wotdźerźuja. Pschi tym wschćźm je mało wuhlada na pschijećźe tehole sakonja. W žwojim cźasu je so sakoń pschećźiwo sozialdemokratam tak łóhko sćźehnył — a Bohu źel je ko jich móg rosroitła, so tajti sakoń też powschitkowny wužitk wjazy njepschinjeśe. Sozialdemokratoju pschezo rofymja so pschećźiwo sćźehwkam tajkeho sakonja wobróćź, so so jim nićźo stać njemóže.

— My pedanny lubym cźitarjam rospravu wo nětćźijschim stejnischćźu smutskownego mišionstwa. W dźěle smutskownego mišionstwa pokasuje so źiwe hibanje. Na wschćźh stronach cźłowśćźeho hubjeństwa wupschestrěwa so wumožaza ruka, so móža so wschitzy, kiž chćźeźa wukhowani bućź, wukhowaćź. My pedanny sćźěhowaźe liczby: W naschim khćźorstwje je w tu khwila 500 evangelskich spomożećźiskich domow, j 13000 dźećźimi, 51 wocźehrjećźiskich towaćźstwow, kotrež 1900 dźećźi w žwójbach wocźahnućź dadźa, 120 wjele wopytanych hospodow k dowkhnje ja mužow a 36 hospodow ja holźy; dale 32 diakonićźiskich wustawow, j 3700 diakonićźami, kiž na 1146 dźěłanćźiskich polach cźłowśćźej nuśy wotpomhać pomhaju. Druha Europśka a Amerika ma 21. diakonićźiskich wustawow j 1100 diakonićźami, kotrež na 300 dźěłanćźiskich polach dźěłaja, so so j zyła 53 diakonićźiskich wustawow na 1440 dźěłanćźiskich polach j 4800 diakonićźami na wulkim dźěle khćźeśćźijanśkeje lubośćźe wobdźěłuje. K temu pschińdu hischćźe domy bratrow a diakonow, jaśwowe towaćźiwa, 1400 Gustaw-Adolfśćźich towaćźstwow, njelićźme žonjaze towaćźiwa. Njech so tu też j króttimi słowami naspomni pokraćźowanje evangelśćźeho khćźećźijanśtwa w njećźećźijanśćźich trajach. 1800 dźěśche jenoź 50 pschełożkow biblije; nětko so biblija w 250 rěćźach trjeba; 1800 wućźinjećźe liczba mišionarow 170, nětko 2500; 1800 wućźinjećźe lětny pschinośćźk k mišionstwu pschećźećźinje milijonu hriwnow, hdyž je nětko j najmjećźńcźa pjećź króć wjazy. W sapoćźatku teho lětstoletka dźěśche we wobłkhodźe nćźhdźe 5 millijonow biblijow, nětko na 150 millijonow; liczba wobroćźenych je wot 50,000 na 180,000 rośła. To je pisches Bożu hnadu bohate žohnowanje na žwjaty kłutt mišionstwa! Boža hnadna ruka budź nad nim dale do wśćźeho pschichoda!

Schto luboścź k mišionstwu dokonja

abo:

Dźał a wopor wudowy.

G. Niewert j Altony powjedasche shromadźićźnje wo starej kantorowej wudowje, kotraž bu pisches jeho prózowanje do hospitala w Altonje pschijata. Wona dźěśche źebi po žwojeho mužowej žmjercźi žwoju źiwnośćź j prózu schićźa a pschedźenja saśłuźićźa, dokelź nićźa penźija dośahała njeby. Duź mějesche dawno hiźo so wjećźor žwojeho źiwjenja to źadanje, so by do hospitala pschijśćźła. Skónćźnje mójesche so jejne źadanje dopjelnićź. Wona dosta tam darmotne wobydlenje a dźěl jćźdźe. Dźeń po tym wona prědarjej Niewertej 60 hrivnow sa mišionstwo pschijnjeśćźy. Dokelź so wón najprjedy wobarasche wot thudeje mišionśćźi dar pschijećź, kotryž tola sa wjećźor źiwjenja nuśuje trjeba, wona jemu powjedasche, so je po něćźim te pjenjesy ja nuśny pjenjećźk sa stare dźiy nasad pokóźiła, hdyž njebudźe źebi nićźo wjazy saśłuźićź móz. Nětko pak móže jeho parowaćź, dokelź je pisches dopjelnjenje jeje dołho hajeneho źadanja starośćź wot njeje prjećź wiata. Jako jej Niewert praji, so źnamo tola pjenjesy hischćźe trjeba, dokelź je źnchim khlćźbom njepschćźdźe, wona snapschećźiwi: „Je dha waš sbóźnik wo khofej a bćźy khlćźb proźućź wućźił? Njedyrbimy se wschćźdnym khlćźbom spokojom bućź? A to mam nětko hacź k mojej źmjercźi, teho dla wśmićźe pjenjesy w Bożim mjenje!“ Trjeba tónle podawk rosjaśnjenja, potom budź to napominanje Kujejowe. (Luk. 10. 37.) Kak wulke je hubjeństwo a nuźa, khudoba a źrudoba na źwćźe wokoko tebje, hać psched twojimi khćźnymi durjenji, psched twojimaj nohomaj. Kelko wbohich Lazarušow je Bóh khćźećźijanam psched nohi pokóźił! A tola źu khćźećźijenjo kaź źlepi! A kelko woporow pschińśeśe źo sa wjećźele a derjećźićźe, sa pychu a druhe próśdne wćźu, j kotrymiź źo źiwy njetrjebawschi wupyschuja. A kak źadne źu tajke wudowine dary bohateje, pobożneje a wobhnadźeneje wutroby! Haj by so wjazy tajśich nuśnych pjenjećźkow źorłśćźo, potom bychu so też rěći źohnowanja bohatscho na Bożi lud wuliwaćź, kotryź jemu swólniwje wopruje w źwjatej pyschi.

Wopomń: Tśi pjenjećźki dyrbi kóźdy sprawny khćźećźijan měćź, hdyž dyrbi derje stać w jeho domje:

1. Źiwjenśki pjenjećźk, so móže so derje źiwićź a w kraju wostać.
2. Nuśny pjenjećźk, so njetrjebak w cźećźkim cźasu nuśu tradać.
3. Boźi a cźećźny pjenjećźk, so by měł dawać potrjebnemu.

Hdyž pak khuda stara wudowa da, schtož ma, kak njedyrbjał ty Boźi pjenjećźk pschihotowany dźerźećź wot teho, schtož masch?

Bohabojaśnośćź je k wschitkim wćźam wužitna a. ma źlubjenje tuteho a pschichodneho źiwjenja.

Jako khćźor Alexander I. junu pisches Jekaterinośławśku guberniju jćźdźesche, na jenej póśtnej stażiji posasta a da źebi cźaj warićź. Na pulćźe wuhlada nowy testament a źo pschedśtejićźerja stażije woprašcha:

„Cźitajsch ty wjele w tych knihach mój źyno?“

„Kóźdy dźeń w nich cźitam, majestośćź.“

„To je prawje wot tebje, hdźe w tu khwilu stejisch?“

„W sćźenju źwjatego Mateja.“

„Nó, duź cźitaj prawje pilnje! Schtóź sboźe źwojeje dusche pyta, teź źwoje śćźńśke sboźe namaka.“

Jako pschedśtejićźer je źśtwy stupi, khćźor śkradźu pjećź storubjeśke papjery do poźłednjeho sćźenja źwj. Mateja poźóźi. Bórsy źo khćźor na tym źamym pućźowanju wróćźi. Saźo w tejle stażiji posasta a źo pschedśtejićźerja praschesche, kak daloko je w cźitanju źwojeho nowego testamenta.

„Hacź k sćźenju źwj. Lukascha“, bć wotmolwjenje.

„Nó, my dźemy hladaćź, daj knihe jow.“

Te pjećź pjenjećźne papjery tam hischćźe njedótknjene na tym mćźsće leźachu, hdźećź bćźśche je khćźor poźóźił.

„Lźa je wulki hrćch, mój luby“ praji khćźor k pschedśtejićźerjej, kotryź dźźyśche śaśtróźeny a śahańbjeny hromadźe padnyćź.

„Ty ujejśy Bóźe kratestwo pytał — nětko dyrbisch teź śćźńśkeje mśdy parowaćź. Daj źebi to sa wućźbu bućź.“

Te 50 rublow źo mjes wjećźnych khudych rosdźćźlichu.

Dalische dobrowolne dary sa wbohe armenśke źyroty:

Njemjenowany j Nośaćźiź . . . . . 8 hr.

W mjenje wbohich źyrotow praji wutrobny dźak

Gółcź, redaktor.

Samolwity redaktor: sarać Gółcź w Budyschinku. Cźiśćź a nakład Sćźmolerjej knihićźiśćźećźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čišło 27.
2. julija.

Łětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ju kóždu sobotu w Ssmolerjej knihićišćerni w Budyšćinje a ju tam dostać sa schtwórtlětnu pschedplatu 40 nj.

5. njedźela po swjat. Trojizy.

Psalm 67. 7.

Semja dawa swoje płody: požohnuj naš Bóh, naš Bóh.

Pšicheźelo, nětkle w tym rjanym lěćnym času stejimy a wschitzy hladamy s wjeselom na nasche lube Boże žita, selene łuki a płódne ichtomy. Ódy budźišche cźe něchtó se šameje symy, w kotrejž bě pšched nami wscho swotemrjene, proste a smjerśle, s jenym dobom do tajkeho cźasa pšcheśadźił, kajtiž tu nětkle s Boha mamy, ty budźišche njenadźizy wschu tule kraśnosćź a pychu pšched sobu wohladał.

Dokelž pak śmy wschitzy widźeli kak wscho tole pomalu pšched nami nasta, srosćźe a srawjesche, njesposdźiwa so nichtó tak pšchemóźnje, — ale je to wot naš prawje?

W symje njebě wonka niczo žiwe pytnyćź, khiba něšchto schćeźerćatnych wróblkow a harowatych wrónow. Nasch śkót bě do swojich hródźow sawrjeny, my śamі wostachmy kóždy najradscho doma wo sćiwje abo na dworje, pola a łuki pak běchu se śněhom sawodźete.

Ale stupjšch so nětkle do polow, wohladajsch tu dźenśa pšched sobu wscho młódne a žiwe. Wschudźe so wscho hibje. S hromadami wohladajsch pšched sobu hrajate schěre muschki a pišśane bruczki, lětate mjetelećki, a w słónćnym wětrje lěćate ptaćki.

Kóždźićźkemu stworjeńćźku pak je Bóh jeho městaćźko pschipokasał a kóžde ma, kaž ty, swoje wjeselećko, kóžde swoju srudobu. Po puczu kroćźo móžesch s kóždej swojej stopu s jenym dobom hromadku žiwych stworjeńćźkow poteptać, hdyž njekedźbuju pšched so śahasch, — ale žane jenićźke tajke stworjeńćźko njemóžesch sestworićź; to móže jenićźi Bóh śam se swojej wschehomozu dokonjećź. Měł ty też najmudrischu hlowu, najwustojnische porśtu, najlěpschi grat, tola njemóžesch nihdy žane tajke stworjeńćźko sestworićź, kajkeź tu pšched tobu lětaja a so mjećwja, synćźo a brunćźo, kurćźo a schćeźerćźo so hibaja abo łaźa.

A kóžde tajkele stworjeńćźko, wulke abo małe, běhate abo łaźate, cźaka na to, so chźył jemu Bóh luby Knjes s prawym cźasom jeho jěźź śdarićź, a jo do śyteje wole naśyćźićź. Wón pak, nasch dobroćźiwy Bóh, ju kóždemu da, spochi a wschěduje, huśćźišcho, dyźli sa dźeń junu.

Pohladaj wokolo so, kajke je tu s nowa wscho rjane srostko, a kak tu nětkle dorosćźe a dosrawi. Njeje cźi, kaž dyrbjał so dźiwaćź tutemu lubemu stworićźelej a jeho sa wschu jeho dobrotu khwalićź, hdyž widźišch, kak so wón sa wscho a sa wschěch stara, kaž staroblivy nan sa kóžde swoje dźećźatko. Bóh luby Knjes ma spodźiwnje wulku śyłu hoćźi, kotiž so jemu wschitzy wschědnje sa jeho blido seśydaja, a jich kóždy hlada, hdźe móhł wot njeho swój mušny kuś dostać.

Tale nascha semja je s wěrnej prawdu Bože blido. Ju wón se swojimi darami spjelni a ju ženje žane lětko prósdnu njesawostaji. Spochi wón se swojimaj darniwymaj rukomaj wschěm stworjenjam dosćź jěźe na tole blido snośy, kóžde dostanje swój pschiměrjeny dźěł, wjetschi abo mjeńschi, kajtiž je jemu runje trěbny, so ju potom wschě dospokojene

a móža swješelene žwój luby Božj dar wužicź. Kóžda wačka namaka žebj žwoje łopjeschko, kóžda pczołka žwoju žłódnu žłóbku różiczku, skót žwoju trawu, człowjek žwój wschědny žytny Božj chleb.

Tajkele rjane dźiwy nam Bóh psched naschimaj wočžomaj czini. Spochi požohnujo ma wón žwoju ruku wotewrjenu a dawa nam žwoje bohate dary. Luby, duž wschak nihdy njesabudź, jemu sa wscho žwój dźak a žwoju khwalbu pschinjesćź.

Kak je Bóh jara dobroczćiwy!
Schtó njehnuty móhł sawostacź,
A sa joh' darow wschědne dźiwy
Jom' winojty dźak nochzył dacź?
Ně, kaž mje Boža lubosćź shrěje,
Chzu stajnje s' dźakom wopomnicź.
Sapomnił Bóh mje ženje njeje,
Tež jeho nochzu sapomnicź.
Hamjeń.

Pschećźiwnizy nascheho sbóžnika w nowym testamencze.

(Pokračowanje.)

Jich praschenje, hacź je prawje, romikemu khežorej dań dawacź a hacź tutón s dobrym prawom nad Israelu knježi, dyrbi jeho do pschećźiwjenja s póhanstej wyschnosćźu a se sačnećźemi luda stajicź. Se žwojim wotmolwjenjom dyrbi žo tón Knjes wopokasacź pak jako zběžkat pschećźiwo khežorej, pak jako pscheradnik na narodnej wěźy.

W prěńschim padźe sapadnje do rukow romskeje wyschnosćźe, w druhim shubi pschikhilnosćź luda. Potom pak maja móz, s nim czinicź, schtož chzedźa a žmjercź je jemu wěsta.

Tola tón Knjes tu wěź tak wobročźi, žo budźe jeho rosžnud sa nich skórźba a pruhowanje žwědomnja.

Dańsći krosch, kotrýž we wobkhadźe trjebachu, pokaja jim se žwojim napiźmom, so knjesstwo romskeho khežora woprawdźe pschipóstnaja; duž maja žo tajkemu porjadej, kiž je jenicźźy pisches jich winu nastał, we wschém, schtož wón žebj žada, podczińnycź.

Farisejszy derje s tajkeho wotmolwjenja spóhnaja, so je tón Knjes duchamóznischi hacź woni wschitźy. S jeho narěcźe: Wy hejchlerjo, scheto mje sypytujecźe? jaźnje widźa, so je jemu jich wotpohladanje znate. Woni žo spodźiwaja, žo sastróža a žo haněuja. Tola napominanju teho Knjesa: „Dajcźe Bohu, schtož Bože je", poźłuschnu wutrobu, pokutu a wěru, njepoźłuchaja ale cźim bóle žo rosbórja a sahórknu.

13. Hdyž žu žo Sadduzejszy podarmo na nim sypytali, pschistupja Farisejszy hischcźe junkróć k temu Knjesej, praschejo žo sa najwysschschej kasnju.

Sažo chzedźa jemu pažle polaź.

Tón Knjes dyrbi žo jako sazpiwar sakonja wopokasacź. Ale wón žo tež tón króć popadnycź njeda. Pokaja jich na tej kasni, s kotrymajž žo zyły sakoń dopjelni: kasnju lubocźe k Bohu a k blizschemu.

Farisejszy běchu měnili, so budźe tón Knjes tajku kasnju sa najwjetschu wosnamjenicź, kiž žebj někajku pschižkuschnosćź pscheczźiwo Bohu žada. Bychu s teho potom někajku skórźbu pschećźiwo njemu sczinili, dokelž bě žo Bohu runje stajił a Bójsku czesćź sa žebje žadał. Něčto jim tón Knjes praschenje wo Mežiažu prjódkpokoźi. Dyrbja jemu prajicź, czeji žyn wón je. Wě smolom wotmolwicź: „Davidowy." To wjedźe se žwjatego pismа wo žwojej parschonje. Tola pismo praji wjazy, David mjenuje jeho žwojeho knjesa. Pź. 110.

Schto s tym měni? David njemóžesche tola jeneho žwojich potomnikow žwojeho knjesa mjenowacź, hdyž tón njedyrbjał niczo wjazy bycź, hacź wschědny człowjek. Hdyž David tuteho žwojeho potomnika knjesa mjenuje te kotremuž Bóh rjekuje: „Ssyń žo k mojej prawizy", dha dyrbi wón tola wysche człowjekow stejecź. Po tutym žłowje dyrbi Mežiaž bójskeho bycźa bycź.

Farisejszy žu wotraženi. Wjedźa derje, so je tuto dopokasmo teho Knjesa prawe. Ale na njeho to nakožicź nochzedźa.

Woni wotmjelknu.

Haj, boja žo, dalej nim žu wurěcźowacź. Pschetož jim je strach, so móhli wjazy porażenjow shonicź a žwojeje nahladnosćźe hischcźe wjazy shubicź. Duž sastanu žo prózowacź, teho Knjesa s leszju popadnycź, dokelž jaźnje widźa, so tak k nicźemu njepschińdu. Teho dla krocźa k skutkej.

14. Woni žu wyhoku radu dobyli a na žwój bok sczahnyli. Tuta je hižo žwoju naprawu wobsamkła. Wuda pschikasnju, so ma kóždy, kiž wě, hdźe tón Knjes pschebywa, wyhotej radźe sjewicź, so móhł žo sajecź. Pschetož po shndźenju Lazara běchu na wěste wobsamkli jeho moricź. Boja žo mjenujźy, so móhł po tutym wulkotnym dźiwje teho Knjesa jeho pschiwisł tak pschiběracź, so by jeho tón lud sa Mežiaža pschipósnał a s tym jich knjesstwo sanicźił.

Haj, lud móhł snadź dla jich pscheczźiwnosćźe pscheczźiwo temu Knjesej žo nad nim wjecźicź. Duž chzedźa tola radścho teho Knjesa skónzowacź, hacź žo do stracha podacź.

Tón Knjes to wě.

Mjes nim a Farisejsklimi je wulka hłubina. Pschećźiwnosćź mjes Farisejskich smyślenjom a Khrystušowym a jeho pschiwiżowarjow duchom njeje k wujednanju. Wschitke napominanja k pokucźe a k wěrje Farisejszy wótrje wotpokasaja. Chzedźa pschi žwojim smyślenju wostacź. Wliw na jich wutrobu a smyślenje njeje wjazy móžny. Wjedźa so žu žo pscheczźiwo Khrystušej a jeho evangeliju rosžudźili. Duž wostaje sa teho Knjesa hischcźe, so pošledni króć pscheczźiwo nim žwědczi, sjawnje psched ludom a žwojimi wučžomikami njekniczźomnosćź a salschnosćź jich wutrobow wótrje a jaźnje wotkryje a psched jich stóseźu warnuje. To czini w žwojej wulkej rěczi Matth. 23. st.

Wotkryje najprjódźy pscheczźiwnosćź mjes jich wučźbu a žiwjenjom.

Hdyž woni jako wučźerjo a wukładowarjo sakonja wustupja, móže žo tón lud po jich wučźbje složowacź. Tola po jich skutkach njedyrbi czinicź, dokelž tute se žebiczźnosćźe a druhich njeczźistych smyślenjow wukhadźeja. Druhim derje wjele nanakładźeja, žami pak žo wot teho wotwlakuja a žo njepofstaraja we žwědomnja stykknosćź a człwilu tych, kiž žo žwěru prózuja, sakoń dopjelnicź.

Jenož sa tym stejo, so bychu žwojeje pobožnosćźe dla czesćź pola ludźi měli. Jenož po smonkownym wusnamjenjenju žebj žadaja.

Pisches žwoju njewěru a pscheczźiwnosćź dawaja ludej ske snamjo a pisches žwoju nahladnosćź jich wjele pohnuja, žo wot Khrysta, kotremuž běchu žo hižo pschiwobročźili, sažo wotwobročźicź. S pokojom njejžu s tym, so žo žami temu Knjesej pscheczźiwja a žo tak wo duschow sbóžnosćź pschinjeźu — tež druhich do skażenja czahnu.

S pobožnymi rěczemi kubło a samóženje wudowow a žyrotow na žo sczahnu a so s tym jako hebiczźni jebazy wopokasaja. Wjele žo prózuja jenu duschu k žwojej wěrje wobročźicź; tola wo to czinicź njeje, so bychu duschu, kiž je w hrěchu žiwa pisches pokutu na prawy puć k sbóžnosćźi pokasali, ale wo to, so bychu žwój pschiwisk powjetschili a žwoje knjesstwo rospischestrjeli, tak sschkodźa duschi tajkeho wobročźenego na cźaš a na wěcźnosćź; pschetož tuta s nimi žudej sapadnje. Pisches wupytane wukładowanje wobročźeja sukoń a wučźa jón k žwojemu lěpschemu wobeićź, žebj žane žwědomje s teho njecźinja, so s tymi wustawkami, kiž žebj wumyślu, Božemu sakonjej runje napscheczźiwo wučźa. Tak druhich wučźa, Bože kaźnje pschestupowacź a tola měrja, so je žwědomliwje dopjelnja.

(Pokračowanje.)

Reformazyja w Dražďjanach.

(Pokračowanje.)

Prěnja zyrkwinska visitazija 15. julija do skutka stupi, druha 21. dezembra. Wójwoda běsche sa visitatorow hódnych muži postajił: Dr. Justuša Jona, Wittenbergskeho probsta; Dr. Melchiora s Kreutz, hamtmana w Koldizach; M. Jurija Spalatina, dwórskeho předarja w Altenburgu; Kaspara se Schönberg nad Reinsbergom; Rudolfa s Nechenberga atd.. Woni běchu po wójwodowej pschikasni w tym pisches jene, wschitke njedostatki a wopaczne waschnja pschi Božej žłužbje wotstronicź, zyrkwinske a schulske sastojnstwa s hódnymi mužemi wobsadźicź, jim dosahaze dokhody wobitaracź a Božu žłužbu kscheješćijantsy a po žwjatym pismje napravicź.

S khwalobnej horliwosćźu a pschi wschej kahodnosćźi pscheczźiwo žwědomnjam a tola trucźe po wójwodowej woli woni žwój skutk czinjachu. Sapoczatk czinjeiche žo s kschižnej zyrkwju. Tam pschińdźechu jedyn dźeń „mischtr Hans" a 8 žylni, se žekerami wobrónjeni muži a sa 6 dnjow woni 27 woktarjow wotkamachu. Jenož jedyn, hkowny woktar, stejo wostajichu; czorny Bóh pak

dyrbjesche ſ zyrkwje won na hornju łužicu. Tam lężesche won, něhdže wyhozy cześeżemy, hišcheże hacz ł 19. julijej 1760, po tajkim 221 lět, hacz ſo ſobu pſchi ſapalenju kichižneje zyrkwje wot Pruſkich ſpali. Hdyž bu ſ zyrkwje wjeſeny, ſu jemu ſkota króna ſ hłowy wſata a ſkotnikaſkemu mischtrej w Annabergu pſchedata. Mnohe a kraſne zyrkwinſke ſudobja běſche měſchczanſka rada na ſo wſata a da ſ tych pokładow wróčo, ſchtož ſo trjebaſche. Kſchižna zyrkej mějesche pod ſwojimi poſłedniemi ſararjemi ſcżěhowaze kruchi: Schěſcż theluchow, ſchtyri złěborne kſchiže, wulku poſłoczanu monſtranzu, ſchtyrzyczi złěbornych poſłoczanych ruczniżow, tři złěborne monſtranzy, dwaj złěbornaj a poſłoczanaj kſchižej, khelnchi wot 14 wołtarjow a — zyku komoru złěbora — —.

Zynina zyrkej wě ſo nima někotreho druheho krucha, tež „dźiwyczinjaze“ ſwjeczo ſwj. Marije ſhubi a dyrbjesche tež złěborne pokłady radże pſchepodacż.

Schto pak bu ſ klóſchtrow a ſ klóſchtyrſkich bratrow? — Jich běſche jenoj hiſcheże 11 auguſtinarjow a 5 franziſkanarjow. — Cżi pobożni mužoja buchu pſched viſitatorow żadani a jim nawdate, ſo njebychu žane Boże mjchě wjazy cżitali, ſporwjedź wjazy njedźerżeli, ſwjatu wjeczer wjazy pod jenym ſchtaltom njewudźěli, žanych mnichow wjazy njepſchijeli, žanem njewobarali do ſwjateho maudźelſtwa ſaſtupicż a w bergarkej drasche thodźicż kaž druhy ludźo, ſtónczuje wjazy njepredowacż, ſwonicż a evangelijon hanicż, ale we wſchěm ſo po Bożem ſtowje ſkożowacż. Pſchi tym njebuchu ſ mozu wuhnacż, jich dokhody jim na cżaż żiwjenja woſtajichu. 5 franziſkanarjow ſo ſwónniwych wuprají, ſo chżedża ſo hacż ł póſtinzam 1540 mnichowſki thabat wuſłeż. Jich zyrkej ſo hiſcheże k pohrjebam „wożebnych knjeſow a druhich wuſnamjenitych ludźi“ trjebaſche. Měſto dweju ſběhnjenych klóſchtrow ſo po Lutherowych ſaſadach dwě němſkej ſchuli ſakożiſchtej, jena ſa hólzy a druha ſa holzy. Tež łacżanſka ſchula bu dokładnje reformirowana, runje tak ſpitale a zyke poſtajenja ſa ſaſtaranje khudych.

Wſchitke tele reformy ſo po ſażnym minjenju Kellarija wot druheho ſuperintendenty Dr. Greſera dale wjedźechu a ſtónczichu. Jako pobożny wójwoda Hendrich 18. auguſta 1541 ſwoju hłowu w żmjerczi pokhili, móżeſche won ſ tym pſcheſwědczenjom wotżał cżahnycż, ſo je ſwoju zyku móż do ſłużby evangelija ſtajił a ſwojemu ſaſkemu krajej, pſchede wſchěm ſwojim Draždżanam, dobrotu cżiſteho ſłowa a ſakramentow ſpożcżił a ſawěſcżił. Schtož je won ſapoczał, to je jeho hódmy żyn, kurwjerch Moritz, dale wjedł, won, kotremuž ma ſo evangelij w němſkich krajach wjele dżakowacż.

VI. Magiſtr Filipp.

Runjeż běſche ſ wójwody Hendrichowej żmjerczu evangelij w Saſkej twjerdże ſakożeny, běchu tola hiſcheże wichelake naprawy trěbne, młody twar prawje wutwarież. Wulki twarſki mischtr Luther běſche 18. februara 1546 woczi ſaſdźelił. Twarzy w naſchich krajach pak bjes rady njeſtejachu. Tón druhi běſche hiſcheże żiwy, kotrehož běſche Boża hnada ſa żwěrneho pſchecżela a towarſcha wulkemu reformatorej k bokej ſtajiła, Filipp Melanchthon. Jeho ſo wożebje po Lutherowej żmjerczi ſa wſchelakorej radu praſchachu a won je hacż do ſwojeje żmjercże evangeliſkej zyrkwi je ſłowom a ſkutkom naſłěpje ſłużił.

Mjeſ tymi měſtami, kotrež żu do wożebje bliſkeho ſwižowanja ſ nim ſtupili, żu na prěnim měſcże też Draždżany.

Dwanacże krócż je Filipp Melanchthon w Draždżanach pobył; prěni krócż w lěcże 1539, poſłedni krócż lěto do ſwojeje żmjercże 1559. Pak by zyrkwje a ſchule viſitirowal, pak by dyrbjał evangeliſku zyrkej pſchecżiwo katholjſkej ſakitowacż. Melanchthona w Draždżanach wyſoko cżeſcżachu; měſchczanſki pižał njeby to żenje ſapomnił, to do dżenika ſapižacż, hdyž by Melanchthon do Draždżan pſchiſchoł.

(Potracżowanje).

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Pjatk 23. junija żwjecżeſche naſche żerbſke miżionſke towarſtwo ſwój żwjedżeń w Bukezach. Żyke Bukezy běchu ſo żwjedżeńſku draſtu wobleke. S zyrkwineje wěże kaž ſ domow ſmahowachu ſo khoroje a na dróſy witachu naš żwjedżeńſke wrota ſ pſchecżelnovym ſtrowjenjom. Hdyž běſche wot ranja wjedro hrojnko, ſo njebjo pſchipołdnju roſjaſnji. Kajke běſche to wjeſele ſa wſchitkich woſadnych a woſbeže ſa tych, kotiž ſo hotowachu, ſo bychu ſo na żwjedżeńſkim cżahu wobdźělili. 1/2 hodźin ſo żwjedżeńſki cżah na dróſy ſeſtupa. Młodźina zykeje woſadny — młodźi hólzy ſ khorojemi a holzy ſ ankerami dachu cżahej pižany żiwy napohlad. W żwjedżeńſkim cżahu wohladachmy dale wojeſke towarſtwo, wóhnjowu woboru, ſpěwanſke towarſtwo, ſchulſke dźěcżi a zyrkwinſke hrjóbkſteještwo. S dwěmaj hudźbnymaj khoromaj hibaſche ſo cżah pſches rjane cżeżne wrota, kotrychž běſche ſo 12 natwariło, pſches wjeß na faru, hdźež knjeża duchowni do cżaha ſtupichu. Na to cżehnjeſche ſaſo pſches wjeß do lubeho Božeho doma. Hdyž běchmy ſo hižo na rjanej pſyſche zykeje wſhy ſwjeżelili, běſche nam wutroba wſcha hnuta, kraſne wupyſchenje wihladawſchi, kotrež w Božim domje namakachmy. Knjeni tajna ekonomſka radźicżelka Hähnelka nad Kopozami běſche ſaſo ſwoju lubosc̄ k Bożemu domej a k woſadże ſ tym wopokaſaka, ſo běſche tole kraſne wupyſchenje Božeho doma ſe ſwojej woprawdźe wumělkej wuſchikniosc̄ju na tole wubjerne waſchnje wuwjedka, kaž ſo poredko hdźe wohladamy. Na żerbſkej Božej ſłużbje ſpěwaſche nam zyrkwinſki khor: „Pój, pój o hołbjo Boži!“ My prěni krócż zyrkwinſki khor w żerbſkej wjeſnej woſadże ſłyſchachmy a móżemy Bukecżanſkemu zyrkwinſkemu khorej to żwědcżenje dacż, ſo je ſe żwojim rjanym ſpěwanjom wſchitkich wutroby natwarił a poſběhnył.

Sserbſke prědowanje mějesche knjes kapłan Domaſchka ſ Hodźija na ſałożku 1 Mójſ. 12, 1—2. Won miżionſkej woſadże wukoži: „Sswjate miżionſtwo pucżował kaž Habraham něhdy. 1. Sady żebje ſłyſy a bolosc̄e, 2. we żebi móz żwět pſchewinjazeje wěry, 3. prjedy żebje bohatſtwo Knjeſowego żohnowanja. Kraſne hluboko ſacżuwaze a wutrobu hnujaze prědowanje wſchitkich wutroby wokſchewi a ſohori ſa naſch żwjaty ſkutk miżionſtwa. S radoſcżu ſłyſchimy, ſo chże nam knjes Domaſchka to prědowanje na wjele ſtronſke żadanje w „Miżionſkim Póżle“ cżiſchcżane podacż.

Woſtarnu Božu ſłużbu mějeſchtaj na żerbſkim kemſchenju knjes ſarar Mróſak-Hrodźiſchcżanſki a knjes ſarar Kſchižan-Hodźijſki. Na němſkim kemſchenju, kotrež ſo w 4 h. ſapocżja, ſłyſchachmy ſaſo dwaj rjanej khoraj zyrkwinſkeho khora: „Ja poſběham mojej woczi k horam, wot kotrychž mi pomoz pſchindźe“, a „Hacż ſem je tón Knjes pomhał“. Boži dom běſche wſchón pſchepjelnjeny. A to njebě dźiw, pſchetož won dźě chżyſche nam jako prědař wuſtupicż knjes bywſchi dwórſki prědař Stöcker ſ Barlina, tóule ſinuzity wojowař ſa evangelſku wěrnoſcż, kotrehož mjeno je po wſchěm wótżnym kraju derje ſnate. S blißka a ſ daloka běchu ſo tehо dla pſchiſchli, ſo bychu teho wulkeho muża prědowacż ſłyſcheli. S njepſchetorhnjenej łodźbliwoſcżu poſłuchachu na prědowanje teho żałbowanego rěcżnika. Won nam w żwojim jaſnym a kóżdemu ſrozymliwym prědowanju, kotrež nam wulkotny roſhlad po wſchěm żwěcże poda wo miżionſkim dźěle na ſałożku Math. 24, 14. wukoži: Miżionſtwo — wulka wěż. 1. Wulke to łłubjenje, 2. wulke to dźěło, 3. wulke to ſamołwjenje. Wěſcże żana wutroba njemóżeſche hymna woſtacż ſłyſcho, kak nam wyſoko cżeſcżemy prědař ſ hłubokeje wutroby a ſe żwojeho bohatcho naſhonjenja prěduje. Sa němſkim kemſchenju mějeſchtaj woſtarnu Božu ſłużbu knjes ſarar Schotta-Kumwakdſki a knjes ſarar Renez-Ketliczanſki. Po němſkim kemſchenju běſche ſjawna ſhromadźiſna wonkach na pohrjebniſchcżu pſched zyrkwju wotmyßlena a běſche tam rjana kłětka natwarjuna, ſ kotrejež móżeſche żo rěcżecż. Schkoda je, ſo żo njeje wužiecż móhła. Pſchetož wjedro bu khětro khłódne, ſo żo ſakaſa, ſhromadźiſnu wonkach wothycż. Duž mějeſche żo wona wjeczor w 7 h. ſaſo w Božim domje. Jow ſo ſpěwy a narěcże na ſhromadźenych, kotiž běchu ſo ſaſo w bohatej liczbje jeſchli, wotměnjachu. Najprjedy ſwjeżeli naš knjes tajny zyrkwinſki radźicżel Keller jako duchowny wodźić naſcheje Łużizy ſ wutrobnej rěcżu. Knjes ſarar Jakub ſ Njeſwacżidła jako pſchedźyda żerbſkeho miżionſkeho kowarſtwa, kotrež ſwój łětny żwjedżeń żwjecżeſche, pokaſa we hłuboko ſacżutnych ſłowach na ważnoſcż naſcheho ſkutkowanja.

Skónczuje dźerżeſche knjes dwórſki prědař Stöcker dłężſchi pſchednoſchk wo ſkutkowanju Barlinſkeho měſchczanſkeho miżionſtwa, kotrež pod jeho wuſtojnym wodźenjom ſteji. Wutroba běſche nam wſcha hnuta, haj my móżachmy też ſłyſy wohladacż we woczach poßłuchariow, hdyž nam won powjedaſche wo wulkej duchownej nuſy w tutym hoborſkim měſcże, na kotruž nichto njeſapomni, kiž nuts njepohlada do hłubiny żałoßneho hubjenſtwa tam knjeżazeho. S radoſcżu ſłyſchachmy na pſchikładach ſ bohateho naſhonjenja cżeſcżeneho rěcżnika nam podatych, kak měſchczanſke miżionſtwo dźěła a ſo prózuje tych ſabłudźenych ſaſo na prawy pucż dowjeſcż — a kak też wone pſches Božu hnadu pſchi ſwojim njewuſtawaznym dźěle żwoje płody żnje.

My čjujachmy ſ tuteje mózneje rěčje, kak knjes dwórſki předař Stöcker ſ zykej wutrobu, haj ſe ſwojim žiwjenjom ſpwajaue ſteji w tym ważnym dźěle na tych huhjenych a ſabkudźenych. My ſkyſchachmy ſe rta wſchěnneho kſchesčěijana, kotryž w naſchej bliſkoſćji ſedźeſche: „To bych hiſchcže podźinu pſchipoſkuchacź móhł.“ Knjes farař Kubiza nutrne dźakue ſkowa ſa poradźenje dźenſnniſcheho ſwjedźenja rěčeſche, a hdyž běchu wſchitzy hromadźe naſchu kſchesčěijanu wěru a ſwjate wótcźe naſch hromadźe wupěwali ſo ſwjatocźnoſćej ſe žohnowanjom wot njeho wudźělenym ſtónczi. Kak běchu ſo wutroby ſahorike ſ tym, ſchtož běchu ſkyſchake, wo tym dawa ſwědźenje bohata mišionſka kolletka, kajkejež drje hiſchcže na ſamym ſwjedźenju měli njeſmy. Na ſerbſkim kemſchenju nahromadźi ſo 370 hr. 6 np. a na němſkim 375 hr. 62 np., hromadźe 880 hr. 84 np. Wyſche teho po wjecźornej ſhromadźiſnje ſa měſćanſke mišionſtwo w Barlinje 135 hr. 16 np. Wſchitkim, kiž ſu móhli tónle kraſnje poradźeny, wot Boha žohnowany mišionſki ſwjedźeń ſobu ſwjecźicź, wón wěſće w trajazym wopomnjecźu woſtanje. Wutrobny dźak ſkuſcha zykej Bukecźanſkej wożadźe, wſchitkim, kiž ſu jón ſejadowali, zyrkwinſkemu prjódſtejeſtwu a wożebje knjeſej ſararjej Kubizu ſa tu wulku njeſpróſnuu prózu, kotruž je na poradźenje ſwjedźenja ſložił, kaž tež lubemu hoſpodźiwemu Bukecźanſkemu farſkemu domej. Bóh tón Knjes chzyć dacź, ſo bychu mišienſke ſwjedźenje naſcheho ſerbſkeho khowneho mišionſkeho towaſtwa tež dale ſ tajkim bohatym žohnowanjom kronowane byłe!

— Sſwjedźeńſke dny Guſtaw-Adolfſkeho towaſtwa wotmějachu ſo w tutym lěcźe w Lubiju wot 25.—27. junija. Pſchecźelejo Guſtaw-Adolfſkeho towaſtwa běchu ſ bliſka a ſ daloka pſchiſchli. Prěni dźeń ſo hoſcźo wutrobnje do Lubija witachu. 52. khownu ſhromadźijnu wodźeſche knjes ſup. Dibelius. Na tutej ſhromadźiſnje wudźěli ſo kóżde lětu wulki dar Guſtaw-Adolfſkeho towaſtwa, kotryž wożada w rospróſchenju po wożebitej potrjebnoſćji doſtanje. Kóżdy króć ſo tři wożady namjetuja, ſ kotrychž móže jena tón dar doſtacź, druhej dwě pak doſtanjetej njeſuſchi dar. To léta běchu ſo namjetowake wożady: Königszelt w Schleiſnykej, Opelnitza w Pöſnaňſkej a Trutnow w Cźěſkej. Wo tym namjecźe měſćeſke knjes farař Pachaly we Wulkim Hennersdorfje rospracowićź, kotryž Trutnowſki wożadu poručźi. Wona tež jako dobycźeſka wuńdźe. — Wożebje bohaty dar doſta tej ſakožomna evangelſka wożada w Sſmeczkźach pola Kamjenza a to 7000 hr. k ſakożenju evangelſko-lutherſkeje wożady. Wyſche teho ſu na 125 wożadow we rospróſchenju do zyła 23000 hr. rosdźěli. Sſwjedźeńſke dary ſa khude wożady a nowe zyrkwje (zyrkwinſke ſudobje, wokłarne wobleczenja atd.) ſo bohacźe dawachu, wożebje wot ſwjedźeńſkeho měſta Lubija. Hdyž běſche ſo khowna ſhromadźiſna popołdnju w 3 hodź. ſtónczika, zyrkwinſki konzert w khownej zyrkwi zyku ſwjatocźnoſćej wobſamkny.

— Redaktor je w tych dnjach ſaſzn powjeſćź ſe ſyrotowuje w Urſa w Syriſkej doſtał wo dwěmaj ſyrotomaj, kotrejž ſo ſa dobrowólne dary naſchich Sſerbow tam woteźehnjetej. Wodźeć zykeho pomozneho ſkutka ſa armeniſke ſyroty knjes Lepſius tam w tu khwilu ſam wokoło pucźuje. Nam ſo nětko pjſche:

1. Osanna Sdschsadschi Melkonian. Osanna je nětko cźiſćźe ſtrowa a ſaſzo porjadnje do ſchule khodźi, hacź runje dyrbi hiſchcźe porjadnje ſwoje lěkarſtwo bracź, ſo ſo njeby jena khorośćź wróćiła. Osanna je pilna w ſchuli, cźita nětko w nowym teſtamencźe a ſapoćznje piſacź. W ſyrotowni pſchi wſchěm dźěle pomha, wożebje nětko, hdźež jejna luba Meirik (t. i. domjaza macźeńka) na kalnjenje ſkorpiona khora leži, je jejna pomoz wożebje ważna.

2. Sarwat Kebabdschi Mehs Keworkian. Sarwart je ſtrowa a wjeſeła, wſchak niz pſchezo ſwólniwa poſzkuchacź; ſwoje dźěło pak derje dokonja domach w ſyrotowni kaž tež w ſchuli. Wuknjenje je jej kuſt cźeźke. Sſwojim pſchecźelam, kiž ſo ſa nju ſtaraja, ſeźele wutrobny poſtrow.

Urſa, junij 1899.

Po 25 lětach.

Schtóž rjanc měſto Genf wopyta a ſo potom niz jenož ſ kraſnym napohladom módreho jěſora a ſ wuhladom na hobrſku horu ſe ſnědhowym wjeſchkom, Montblank, njeſpokoji, ale tež pſches haſzy a haſki wuſkotwarjeneho ſtareho měſta pſcheńdźe, tón pſchińdźe na mały podołhojty blak, wot kotrehož dwě haſzy ſ dźiwnym njenom wuńdźetej: paradiſowa haſa a helſka droha. Ty ſzebi wěſće myślisch, wobydlerjo tuteho měſtna maja ſo derje, pſchetož jim jaſzuje pſched wocźomaj leži, ſe ſzu w tym ſwěćźe wſchelake pucźe, mjes kotrymiž dyrbiſch wolicź, pſchetož cźłowjek njemóže ſ dobom paradiſowu haſzu a helſku droha hicź.

Tute mjena ſzu ſznano bykle, kotrejž ſzu kedźbliwoſćź ſdobneje, pobožneje knjenje na tónle dźěł měſta wobrocźiłe. Wona khodźeſche po ſkhodach horje a dele a ſ wulkeho korba, kotryž na ruzy njeſzeſche, jedyn nowy teſtament po druhim bjerjeſche. W kóždym hoſpodarſtwje by jedyn woſtajiła. Kdźež by ſo hodźako, by wo Božim ſkowje rěcźała, knihe wocźinka a by ludźi na ſcźěchowazy ſchpruch pokaſała, kotryž běſche podſchmórnyka: „Tak je Bóh ſwět lubował, ſo wón ſwojeho jenicźkonarodźenego ſzyna dał je, ſo bychu wſchitzy, kiž do njeho wěrja, ſhubjeni njebyli, ale to ważne žiwjenje měli.“ (Zan. 3. 16.)

Dźiwna rosuoſchcźka ſo wjele ſa powitanjom njepraſcheſche, kotrejž by ſo jej doſtało. Nětkoſi ludźo běchu ſkożowni, ſo ſnědźachu tunje a tak ważne knihe nětko wobſzedźećź. Ale pſchi rosnoſchowanju dyrbjeſche ſzebi tež hromadu hanjenjow a wotpokaſanjow lubićź dacź; pſchi tym wſchěm wona wěrjeſche a wjedźeſche, ſo jejne dźěło podarnje njebudźe.

25 lět poidźiſcho leżeſche młoda žona na ſmjercź khora w khorowni w Genfje. W khoroſćji ju hujio knjeni wopytowaſche, kotraž chzyſche ju tróſchtowacź a jej wo wěrje a wodacźu rěcźeſche, kotrejž chze ſwójnik wſchitkim cźłowjekam pſchinjeſćź. Ale khora ſo njehnujeſche a wuraš błukeje ſtyſknoſćźe ſo na jejnym wobliczu pokaſa.

Jedyn wjecźor, to běſche hižo nimale w 10 hodźinach, wona wutrobnje proſcheſche, ſo bychu po tamnu pſchecźelnu knjeni pósłali, dokelž ſwój kóuz cźujeſche. Knjeni bórzy dóńdźe. Wona ſo k kożu ſzydźe, jej nękotre pſchecźelne ſkowa praji a jej ſchpruchi ſpěwaſche, ale mrěźaza po ſdacźu niczo njeroſzumjeſcźe. Knjeni chzyſche ſaſzo wotećź a běſche hižo durje wocźinika, duž ſo hiſchcźe junkróćź k kożu wróćźi a pomału a jaſzuje praji: „Tak je Bóh ſwět lubował, ſo wón ſwojeho jenicźkonarodźenego ſzyna dał je, ſo bychu wſchitzy, kiž do njeho wěrja, ſhubjeni njebyli, ale to wěćźne žiwjenje měli.“

Tete ſkowa mózneje ſkutkowacźu. Khora wocźi wocźini a na dobo praji: „Ach, to mi pobrachowaſche, proſchu, woſpjetnjećźe mi te ſkowa hacź k mojej ſmjercźi, kotraž bórzy pſchińdźe. — O hdy hyſchćźe wy wjedźaka, kajſe wopomnjećźa to we mni wubudźuje.“ — Potom wona ſ cźichim khłoſom powjedaſche, kak běſche pſched 25 lětami, hdyž běſche wona hiſchcźe mała holćźka była, jejna macź wot knjenje bibliju darjenu doſtała. Tón ſamy wjecźor bě ju macź k ſnědźanom ſobu wſaka, hdźež ſwójbmy ſwjedźeń ſnjecźachu, a tam běſche ſo woheń zyły wjecźor ſ tafſmi biblijemi žiwy ſdźerźał. „Sſo domoj wróćźiſchći“, praji wona, „ſo dopomnju, ſo ſzym w bibliji, kotruž moja macź ſobu wſaka a do wohnja cźiſzła njeběſche, wot knjenje pſcheſchnórnjenu ſchtućźu pytała, wo kotrejž běchu wſchitzy ſwoje ſměchi měli. To běſche tón ſchpruch, kotryž wy runje praješchćźe. Wołpjetnjećźe jón, proſchu — to dźěł runje je, ſchtož ja trjebam. — Cźaſ ſwojeho žiwjenja ſzym khłoſ Boži poddubſzyła, nětko chzu ja wěricź. — Haj ja chzu wěricź!“

Wohoa mrěźaza njewuſta tón ſamy ſchpruch pſchezo ſaſzo ſkyſchećź a lubośćź Božu ſapſchimanyćź. To běſche poſlednje ſaſzapnjenje žiwjenja a wo poknozy ſměrom we wěrje do ſwojeho ſhóżnika wuſzuy.

W tych 25 lětach je wjele ludźi w tamnym ſtarym dźěłu měſta bydliło a mnoſy ſ nich ſzu bjeſ wěry, bjeſ nadźije wumrjeli. Te wopiſzma na haſzynych różkach pſchezo hiſchcźe po ſwojim waſchnju praja:

„Wolcźe mjes njebjeſzami a helu!“

Něschto k rospominanju.

Wjele lóżo je błud, hacź wěrnośćź namakacź; tamny leži na wjeſchu a je lohko widźećź, ta pak leži hłuboko potajena a dyrbi ſo wuſzłědźićź.

* * *

My dyrbimy nawukynćź niz jenož w ſkowach, ale tež w pohladanjach a myślach ſdźerźliwi a ſtróſbi bćź a ſo pſches powucźenje ſwjatehо ducha w tajſej ſtróſbośćźi roswucźićź dacź. Schtóž ſwoje wócźko wobtknjeźi, je kral; ſchtóž na njo poſzłucha, je ſchłkowa.

* * *

To je tola najſrudnijſcha wědomośćź, kotrejež prěni płód ſo w tym pokaſuje, ſo na Boha ſabudźe.

Samolwitý redaktor: farař Gółcź w Budyſchinku. Cźiſćźećź a naklad Sſmolerjej knihićźiſchćźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 28.
9. julija.

Lětnik 9.
1899.

Szerbſke njedſzelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Sſmolerjez knihicźiſchczeńi w Budyſchinje a ſu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

6. njedjela po ſzwjat. Trojizy.

Japoſchtolſke ſkutki 6, 8.

Schczěpan pak, polny wěry a mozy, cźinjeſche dźiwy a wulke ſkutki mjes ludom.

Jowle maſch ſ krótkim łłowom Schczěpana wopiſzaneho, kajki muž bě wón po duchu, a ſchto je ſ Boha w ſwojim powołanju a ſaſtojuſtwje dokonjał.

Sſwjate piſzmo ženje wo nikim wjele łłowow njeczźini. Cźi, kiž wodźeni wot ſwjatego Ducha wſcho to napiſzachu, ſchtož mamy w ſwojej lubej bibliji ſtejo, wopiſzachu wſcho do zyła ſ krótka, ale ſpochi tak, ſo jo nichtó rjeńſcho wěricź njemóže. Schtóž pak ſebi kóždźicźke łłowcźko ſ biblije bliže rospomni, temu też ſame tajke krótke łłowa wjedźa wjele rosprajicź. Takle ma ſo też ſ tutymi horka ſpomnjenymi łłowami. Rospomńmy ſebi je khwilku bliže.

Schtó bě Schczěpan? Dokelź běchu ſo nękotſi Grichojo na to hórſchili, ſo jich wobſtarne wudowy tak wjele pomozy a dobroty njedoſtachu, kaž tamne něbdy źidowſke, powołachu wſchitzy japoſchtoljo ſwoju woładu ſa to na ſhromadźenje, a wſchitzy ſhromadźeni wuſwolichu ſe ſo ſedmjoch mužow, kotſiž dyrbjachu ſo ſa wſchě cźelne należnoſcze a potrjebnoſcze ſwojich kſchesczijanſkich bratrow a ſotrow staracź, woſzebje pak ſa wſchěch khudych, khorych a łłabych.

Jedyn ſ tychle ſedmjoch bě Schczěpan. Kajkeho ducha wón bě, praji nam naſch tekſt. Wón bě wěriwy muž, mějeſche žiwu wěru do ſwojeho ſwóźnika. Pſchi nim bě ſebi wón ſwój měr a ſwój pokoj namakał, duž wón ſ zyłej ſwojej duſchu na nim wiſzaſche. Pola Schczěpana je też tak rěkało, kaž pola wſchěch wucźomnikow naſcheho Knjeſa: Pſchi tebi je dobre bycź. K komu dyrbjał hewak bóńcź a ſa kim druhim dyrbja łłědźicź? Jeniczki ty ſy wěcźnej žiwy, maſch wěcźne źiwjenje ſa naſ, a ſ nim naſ ty hižo jowle na ſemi wobdariſch, pſchetož twoje łłowo je naſche ſwětło w tymle cźmowym dole a naſcha jeniczka ſepjera, hdyž khablamy; twoje cźěło a twoja krej pak je ſa naſ ta prawa jědź a to prawe picźe.

Schtóž pak ma do naſcheho ſwóźnika prawu źiwu wěru, tajkeho wón ſa to je ſwojej mozu wobdari, ſ tajkej mozu, ſo móže cźłowjek ſ njej něſchto wulke wunjeſcź, kajkež by hewak bjes jeho pomozy nihdy ženje dokonjecź njemóhł. To wuhladamy też na Schczěpanu. Wón cźinjeſche dźiwy a wulke ſkutki bjes ludom. Schtóž ſaneje wěry nima a bjes njeje woſtanje, tón też nihdy nicźo hódne njedokonja, duž je naſch Knjes ſwojim wucźomnikam prajił: Smějecźe wy wěru, ſamu tajku mału, ſo je na ſnadne ſonopowe ſornjatko podobna, budźecźe tola móz ſ njej tutej horje rjeź: Sběhń ſo! a wona budźe ſo ſběhnycź.

Schczěpan mějeſche tajku wěru a je ſ njej wulke ſkutki dokonjał. Schto mějeſche wón ſa dźěło? Jeho ſaſtojuſtwo njebě, ſo budźiſche wſchemu ludej dyrbjał ſjawnje předowacź. Wón mějeſche ſwojich khorych, khudych, łłabych kſchesczijanow hladacź a ſo ſa nich staracź. A to je wón ſ wulkej prózu a ſe ſwěrnej luboſczu ſtajnje cźinił. Dźeń wote duja bě wón duzy k tajkim łłabym a khorym, pſchińdźe do jich

domow a komorkow, ßydze ßo k nim a pschinjeße jim wschu mußu potrjebu, pódla pak ßobu to prawe hojate lekarstwo pscheczíwo wschej khorosczi a kßabosczi: lube Boze ßlowo. A hdyž jim to ßame se ßwojej sprawnej, wutrobnej lubosczu roskladze a do dusche posikczi, swuczichu ßo woni na to, ßwój czeßki spschah sczerpliwje jnjesecz, a takle buchu czi hlódni a lacßni s tym prawym njebjeskim khlebom a napojom ßobu naßyczeni a napojeni.

Nadeidße wón koho wurudßeneho, abo někoho s czeßkimi myßlemi, tajkeho, kotremuž jeho hrech czeßkotu naczini, — kóždeho tajkeho Schczepan se ßwojim milym ßlowom a s lubosnymi reczemi pospokoji, a hdyž wón se ßwojimaj jaßnymaj wóczßkomaj na někoho pohlada abo se ßwojim lubosczje polnym ertom s někim porecza, bě tajkemu, kaž byla jemu wschu dotalscha czeßkota wotewsata, so móżesche s nowa wjeßely sadychnycz.

Takle wón kóždemu, kotrehož wopyta, se ßwojeho sbóżnikowej mozu duschu wokschewi, jeho w wěrje wobtwjerdßi a wěscze je tež husto se ßwojej horzej modlitwu a s Knjesowej pomozu teho a tamneho s jeho czělnje nusy wumohł, so bu tajki se wscheho ßwojeho tyschenja wutorhnjeny a s nutska a s wonka sahojeny.

Tajkele běchu te dźiwy a wulke skutki, kajkež je Schczepan czinił a dokonjał. Wscha ta lubosczˇ, kajkuž mějesche wón k Jesußej, ßwojemu sbóżnikej, ta je jeho hnała druhim ßwoju lubosczˇ wopokasacz, pschetož wón je ßebi dyrbjał spochi na to ßlowo nascheho Knjesa myßlicz: „Schtož sczje jenemu najmjeńschemu bjes mojimi bratrami sczinili a wopokasali“, a dale na te druhe Knjesowe ßlowo, so chze wón na tym pósnacz, hacz je něchtó jeho wěrny wuczomnik, hdyž tajki druhim, zusym a ßwojim, ßwoju lubosczˇ s wutrobu rady a swólny wopokaße. Ale psche czo a sa czo je nam jowle Schczěpanowe ßiwjenje takle wopißane? Budź ßam tež tajki, kajkiž wón bě. Měj ßiwu wěru do Jesom Khrysta, twojeho sbóżnika, a ty budßesch sjonicz, so ßměsch potom tež s jeho pomozu něschto hódne dokonjecz.

Luby Jesu, ty ßy mój,
Spozcz, so mohł ja wostacz twój.
Hamjeń.

Pscheczíwnizy nascheho sbóżnika w nowym testamencze.

(Pokracżowanje.)

Stysknje pytaja ßebi pola ludźi sdacze dokonjaneje prawdosczje sdźerżecz. Na maliczkosczje, na kotrež ßam sakoń ßanu ważnosczˇ njekładze, ßu jara kedźßliwi, pschi tym pak najważnische żadanja teho ßameho sakomdźa, mjenujcz te, kiž ßo pocżahuja na prawu pobóżnosczˇ a lubosczˇ k blischemu.

Na ßwonkowne czińczenje ßwěru dźerża, ale wutrobu wot słych pomyßlenjow a pożadanjow wuczińczecz, ßo nepróżuja. Wudawaja ßo sa ßwěrnych służomnikow teho Knjesa a ßu tola we wutrobje pokni njecziństoty, słóscze a njeprawdosczje. Woni ßu najhórschi njepscheczełjo Boha a jeho pósłkow; to pokaże ßo tež w jich sadźerżenju pscheczíwo temu Knjesej. Duž Boßemu hněwu a ßwojemu ßudu njewuczekmu.

To je pobßedne ßlowo teho Knjesa na nich. Nětk móża k skutkej kroczicz a ßwoje czěmne wotpohladanje wumjesecz. Wón jim wjazy njeczěta, pschetož jeho czaß je pschischoł.

14. S tym je wojowanje mjes Khrysußom a Farisejskim dokonjane. Tola farisejske waschnje a jich jwonkowna pobożnosczˇ je ßo husto doszcz w běhu lětstotkow wěrnemu khcheszczijanstwu a prawej pobożnosczi napscheczíwo stupiła; tež dźenja hischcze dyrbi ßo w khcheszczijanskej zyrkwi pscheczíwo njej wojowacz s tej ßamej khutnosczu, kaž je ßo to wot teho Knjesa stało. Jeho wojowanje je snamjo sa wschitke czaßy.

Duž ßebi hischcze junkrócz běh teho ßameho s krótka psched wocżi stajmy.

Trojake móżesche jich sadżerżenje pscheczíwo temu Knjesej bycz: woni móżachu ßo jemu pschiiamknycz, móżachu jeho s boka wostajicz, a móżachu jemu njepscheczełjsy napscheczíwo stupicz.

Móżachu ßo jemu pschiiamknycz. To mohło ßo stacz, hdyž bychu jeho sa ßłubjeneho Mesiaßa pschiwsali. Wunenjenja k temu běchu jim date. Sślubjenja starého testamenta, kiž ßo w Khrystußowych skutkach dopjelnichu; ßwědczenje Jana kschczenika, kiž na teho sa nim pschikhadźacżeho sjawnje pokasowaische; Khrystußowe ßłowa a skutki móżachu jich derje wo jeho mesiaßtuje pscheßwědczicz.

Tola jemu napscheczíwo stejesche jeho ßwobodnische stejnischczo pscheczíwo sakonjej.

Pschikaznje czińczenja wón zyle sběhny a ßo poscżicz běische jenoż trěbne, hdyž snutskowne żadanje k temu nuczesche. Kajnju we ßabacze wón hinak wukładowasche, hacz běische ßo to hacz dotal stało. Wón bójsku czesci, móa a kraßnosczˇ ßebi pschizpinwa, kaž tež prawo a móż hrěchi wodawacz. Wón jako tón ßwjaty s złonikami a hrěschnikami wobthadża a ßo wot nich k jědźi pscheproßycz dawa. To wschitko je jim molaze a spodźiwne, a by to tež woprawdze było, był-li tón Knjes jenoż człowjek.

W tutym padze bychu jeho s dobrym prawom pschestupjerja sakonja mjenowali. Tola wón běische wjazy hacz człowjek, wón běische Boži ßyn.

Jako tón běische wón do ßwěta pschischoł, Boßu radu sbóżnosczje pschipowjedacz a do skutka stajicz. Psches njeho dyrbjesche ßo na město stareho nowy ßlub postajicz. Wón dyrbjesche teho dla wuczicz, kak ma ßo w tutym nowym ßlubi dźerżecz. Schtož w nim Mesiaßa widźesche, dyrbjesche jemu tež to prawo pschidacz, nowy porjad postajicz a dyrbjesche jeho wuczßu s dowěrjenjom pschijecz.

Hdy bychu jeho farisejßy sa teho Knjesa a Boßeho ßyna pschiwsali, bychu jemu tež prawo k tajkej mozy a k tajkemu wukładowanju pschipósnacz dyrbjeli. Bychu tež dyrbjeli jeho ßlowo horjebracz a ßo po jeho woli słożowacz. To pak bě jenoż móżno, hdyž ßwoje dotalne smyßlenje dospołnje sprěchu. W spójnacżu ßwojich hrěchow dyrbjachu ßo poniżowacz, po wodacżu ßebi żadacz a ßo złonikam a hrěschnikam runje stajicz, kotrychß tak jara sazpiwachu; sa hnadnu mßu dyrbjachu pschijimacz, schtož jako saßkuzenu mßu ßebi żadachu. Temu pak pscheczíwesche ßo jich hordosczˇ a ßamopravdosczˇ.

Tak běische jim njemóżne ßo temu pschiiamknycz, hdyž chżychu wostacz kajżyż běchu.

Dale móżachu jeho s boka wostajicz, kaž sadduzejßy.

Tola spójnacże, so jich srohymjenje sakonja a jich jwonkowna prawdosczˇ ßo s evangelijom, kaž je tón Knjes jako jeniczki puczˇ k sbóżnosczi pschipowjedasche, njesnjeße; pschezo wótrische saßuzenje jich smyßlenja a jich skutkow psches teho Knjesa; starosczˇ, so móhli ßwoje knjesjstwo nad ludom słubicz, kiž ßo pschezo bóle sa teho Knjesa sahorjesche. jich pschezo k hórschemu njepscheczełjstwu pscheczíwo njemu czěri. Duž jim niczo wysche njewosta, jo dyrbjachu, nochżychu-li ßwoje stejnischczo zyle puschczicz, pscheczíwo njemu se wschej mozu wojowacz. To tež dha czinja, s wopredka bojainje, potom pak sjawnje a krucze; najprjedy s leszcu, potom s poknej mozu.

Wot spodźiwanja k pohórschenju a k hidźenju, wot snutskowneje njespokojnosczje k pschißkodźenju a k stejenju sa żiwjenjom woni pokrocżuja.

Runje te potajne a leßne wojowanje pscheczíwo temu Knjesej tuteho pohnuje, słóscz jich wutroby sjawnje wotthrycz. Pschi tym ma składnosczˇ ßwoju Bójsku kraßnosczˇ sjewicz a s dobom wuprajicz, so bjes wěry do njeho nichtón jemu pschißkluschecz njemóże; pschi tym tež s molom wuczi, kak maja czi smyßleni bycz, kiž chcedza jemu pschißkluschecz a kak maja ßo pscheczíwo bliżschemu sadżerżecz. Tež wo pschichodu israelskeho luda a Boßeho kralestwa wón recżi.

Tak je ße we wojowanju s Farisejßkimi Khrystußowa wuczba jeho ßwědczenje wo ßebi ßamym a jeho zyle wustupjenje roswiło.

(Pokracżowanje.)

Reformazyja w Drażdżanach.

(Pokracżowanje.)

Runje tak husto Melanchton pißonnje s Drażdżanskej radu wobkhadżesche a wona s nim. Hdyż mějesche mějesche sarske abo schulske sastojnstwo wobßadźicz, hdyż ßo wo to jednasche, so bychu Drażdżanske dźeczi, na universicze we Wittenbergu studowazy, stipendij

dostałe, hdyž běšče někajke wuprajenje w zyrkwinskej a sjawnej należnosći trěbne — hnydom bychu Draždžanczenjo na Melanchtona do Wittenberga pišali, a hdyž měješche tón tež wjele dźěłacź, wón tola njeskombdźi na jich prośtwu rasnje a dokładnje wotmolwicź. So bychu čitarjo nahlad wo waschnju Melanchtonoweho pišanja dostali, podamy tu list, w kotrymž radźe wuczerja Jana Hrintza poruča. Wón ma ſo něhdźe tak:

„Čeſćeſćenym, mudrym a wożebnym měſćeſćanostam a radźe ſławneho měſta Draždźanow, mi pſchikhilnym knjesam! Najprjedy Bożu hnadu pſches jeho jenicźkonarodźeneho ſyna Jeſom Khrysta a prawedho pomognika. Čeſćeſćeni, mudri knjeza! Ja proſchu należnje, ſo njebyſchcźe ſebi myſlili, ſo mam pſchikhilnoſće, něſchto pſcheměnicź, ſchtož je wyſchnoſćź wobſamkka. Tak mam tež teho, kiž tole pišmo pſchepoda, ſa hódnego ſa ſchulſke ſaſtojnſtwo. Pſchetož wón je bohabojaſny, wuczeny a dobreho waſchnja, móže kacźanſky pišacź, ja ſym jeho tež do teho cźaſa čeſćeſćenej radźe w Lukawje porucził a ſym pſchechwědźeny, ſo budźe dośtojny knjes Daniel, farař Waſcheje zyrkwje, ſ magiſtrom Janom Henrikukom jara ſpokojom. Wſchehomózny Bóh, kotryž ſebi ſawěſće ſwojeho ſyna dla pſches evangelijon zyrkej ſhromadźuje, chźył hnadu k ſchuli ſpožčicź a Waš a tych Waſchich hnadnje wobarnowacź a krajej měr ſpožčicź. 18. měrza 1558.

Waſch podwólny ſłužownik
Filippus Melanchton."

Tak maja ſo Draždźany ſławnemu ſoburefomatorej wjele dźakowacź. Jeho ſmjercź běſche, kaž ja zyty wótzny kraj, tak wożebje ſa Saſku a pſchede wſchěm ſa Draždźany naſrudźomniſchi podawk. Hdyž měſchćańſki pišař do Draždźanſkich wopomnjeńſkich knihow napiſa: „Filippus Melanchton, tón drohi muž, je wumrjek, pjatk po jutrach 60 - -" wobſwědźa tele krótke ſłowa w ſwojej jednoroſćji łěpje hacź dokhe rěčźe. Kak wyſoko teho wulkeho morwého cźeſćeſćachu, kak tež w Draždźanach ſama luboſćź a poczeſćeſćowanjo ſa nim do rowa dźěſchtaj.

VII. Njeměrne cźaſy.

W horzych bědźenjach běchu ſebi Draždźany evangelij dobyłe; někotre horze wojowanje běſche hiſchcźe nuſne, ſebi drohe kubło ſdźerźecź.

Hižo pod druhim ſynom wójwody Hendricha, pod wótzom Auguſtom, naßłěbnikom kurwjeřcha Moritza, mamy w Draždźanach theologiſke wojowanja, ale tež rjane dobycźa. 25. junija 1580 ſo wot kurwjeřcha po ſwědomliwych pſchihotowanjach pſches ſławnych bohoßławzow konkordijowe knihe, ſhromadźeńta wſchitkich reformatoriſkich měrywuſnacźow, wudachu — to je podawk, ſ kotrymž ſo cźaſ reformazyje wobſamkny.

Hdyž běſche to tež ſwjeſelazy podawk, pokajachu ſo tola tež w pſchichodźe ſrudne ſjewjenja. To běſche 9. oktobra 1601, jako ſo w Draždźanach na nowym torhoſchcźu ſchaffot natwari a jatemu ſo ſłowa wotcźa. To běſche kanzler Dr. Crell, kiž běſche pjecźa ſ kalviniſtami dźerźał a bu tutnych a druhich pſchicźiznow dla k ſmjercźi wotſudźeny. Haj, hiſchcźe hłubje bu lutherſka zyrkej Saſkleje a ſ njej Draždźanow do njeměrow a ſrudobow cźaſa wuts ſejehnjena. Srudna 30lětna wójna wudyri a wjele ſrudoby a horja, morjenja a ſapalenja pſchinjeſy. Hdyž buchu tež Draždźany cźeſtim pruhowanjam wukhowane, kajkež dyrbjachu druhe měſta pſcheczerpić, to tola, ſchtož ſo w kraju ſta, tež ſ tej ſamej cźeju we hłownym měſćje ſtuttowaſche.

Měra ſrudoby hiſchcźe pokna njeběſche. Hłubſcha ſrudoba dyrbjeſche hiſchcźe Draždźanſkich potrjechicź. To mjeno, ſ kotrymž je wěry pruhowanje ſwjaſane, je Auguſt Ssylny. Wulku nadźiju běſchtaj kraj a hłowne měſto na wyſoko wobdarjeneho ferſchtu ſtajiłoj. Duž dóńdźe naſtróžaza powjeſćź, ſo je wón, potomnik Hendricha pobožnego, jeneje kruwe ſ Bjedrichom Mudrym, ſ Janom Wobſtajnym, wón, najmózniſchi lutherſki ferſchta, kiž běſche ſa przedywojowarja naſcheje lutherſkeje zyrkwje powołany, wot jeſuitow do kżćow ſapleczeny, k katholſkej zyrkwi pſcheſtupił — kralowſkeje króny dla. To běſche cźeſće potrjechenje. Někto móżeſche jenoź hiſchcźe jene cźeſćiſke pſchińćź, powjeſćź, ſo tež naßłědnik na trónje lutherſky konfirmirowany kurpryuz Bjedrich Auguſt na mužowanje evangelſku wěru wotpołoži a katholſku ſa ſwoju pſchiwſa. Powjeſćź dóńdźe najprjedy potajnje 1712, potom ſjawnje łońz 1717.

Někto ſo w Saſkej móżne nadběhowanje pſchecźiwo evangelijej ibźe. Bamž a kurwjeřch ſebi pſcheczelne liſty pišajſchtej. Jeſuitojo hibachu ſo w Draždźanach. Katholſka Boża ſłużba ſo ſawjedźe a bórſy po tym ſo pſchi Łóbju prěnja katholſka zyrkej k njebeſam ſběhaſche.

Schto praji k temu wſchemu kraj a lud? Schto prajachu Draždźany? Ssu wone morkotałe pſcheczźiwo ferſchcźe, kotryž wěru ſwojich wótzow, ſwjatniczu ſwojeho luda ſ nohomaj teptaſche a pſchi tym w ſebi ſpodobnym ſwětnym ſiwjenju ſwój łhudy kraj hacź na krej wuſyza? Na ſane waſchnje. Saſkojo dźerźachu ſwoju ſwěrnoſćź, hdyž buchu tež poteptani, woni ſměrom wutrachu, cźim wjetſche cźeſoty na nich ſtupichu.

Sswoju wěru pak, kotruž běchu ſebi drohо dobyli, ſebi wjacź njedachu. Draždźany pſchi ſtotorych ſkładnoſćach ſjawnje ſwoju wěru wuſnachu — a buchu ſ tym zykemu ludej ſ dobrym pſchikładom.

Jako ſo 24. junija 1697 po pomjenowanju kurwjeřcha ſa Półſkeho krała po jeho pſchikaſni we wſchěch Draždźanſkich zyrkwjach ſtary khěrluſch „Cźe Bożo khwalimy" ſpěwaſche — wěſćźe wożada tón khěrluſch ſobu ſpěwaſche. Ale hnydom po tym ſaklincźa w Božich domach — bjes poruczenja — kaž ſ jeneho rta:

Ach Knježe, woſtań pola naß,
Nětk k wjeczoru ſo bliži cźaß,
T'we ſłowo jaßna ſwěźa je,
Njech w naſchim kraju njehaßnje.

To běſche ſroſymliwa rěcź — wotmolwjenje luda na wotpadnjenje ferſchtu.

Jako bě ſnate, ſo je kurwjeřch Auguſt wěru pſcheſtupił, pišaſche ſakſki ſemjan ſ Draždźan knjeſam, kiž běchu wokoło kurwjeřcha: „Kak je mi to wutrobu ſrudźiło, ſo je ſo mój najhnadniſchi kral wot prawého, cźiſtého Božeho ſłowa wotcźahnył a do cźěmnoſćźe ſapłetł, doſćź ſ pjerom wopiſacź njemóju, pſchetož jeho wyßozy prjedowniczy ſu na to cźěło, kubło a krej dali. Ja mojeho Boha wſchěźnje proſchu, ſo by jeho kralowſku majeſtoſćź ſe ſwjatym duchom roßßwěćźił a wodźił, ſo by wón pośnał, ſo njeje pſches niczo druhe hacź pſches ſaßłużbu Jeſom Khrysta ſbożе duſchow a wěćźna ſbóżnoſćź dobycź."

Wſchitke powołanja wuſtupichu ſe ſjawnym evangelſkim wuſnacźom, wot kraloweje hacź k Draždźanſkim ſchewſkim dele.

Jako bu pſcheſtupjenje kurpryuza ſnate — w evangelſkej Saſkej ſo tehdom dwěſćźiłětny reformazyſki jubilej ſwjećźeſche — pſchińdźe pobožna, ſwěrnje lutherſka kralowa Khrystiana Eberhardina je wſchitkimi lutherſkimi miniſtrami do hrodowſkeje kapałki a ſ nimi ſmjate wotkaſanje wužiwaſche, hdyž běſche předowanje ſkhſchała wo 1 Tim. 6, 12: „Wojuj dobre wojowanje wěry; ſapſchimń to wěćźne ſiwjenje, k kotremuž ſy powołany a ſy wuſnał dobre wuſnacźe pſched wjele ſwědkami." Na ſejnje ſtawy kóżde léto pruhi ſwojeho evangelſkeho ſwěrneho itejniſchćźa wotpołożichu, kotrež na kraju wſeſkeły wothłóß namakachu. Lipsćźanſka univerſita prawa evangelija pſcheczźiwo wotſtupjenemu kraju wótzej ſaſtupowaſche. Na Draždźanſkich fłétkach běchu mózne ſwědćźenja ſa evangelſku wěrnoſćź ſkhſchećź — wożebje ſ rta ſakſkeho Eliaßa, njeſapomniteho Draždźanſkeho ſuperintendenta Valentina Ernſta Löſchera. Haj kak hłuboka běſche wotkhilnoſćź pſcheczźiwo wotpadej a ſ nim ſjednoćźenym hibanjam, wo tym ſwědćźi ſjawny napiſ na muri ſ bliſka hrodu: „My, ſhromadne towaŕſtwo ſchewſkich, prajimy wam popam, ſo ſebi wjazy njeſwěćźićźe, ſo hyſchćźe ſo w draſćźe Jeſuitow pokaſali." Zyłe wobydleſtwo běſche ſahorjene ſa evangelijon, kaž ſo to pſchi ſrudnej ſkładnoſćźi ſjawnje pokaſa, jako romſki ſakhadźenz w lěćźe 1726 evangelſkeho Draždźanſkeho duchownego, archidiakona Hahna pſchi ſkhſćźnej zyrkwi, ſakłó.

Njeměrne běchu tehdom cźaſy. Ale kaž Bože ſłowo do wěćźnoſćźe woſtanje, wſchitke wichory evangelijej ſeſchkodźićź njemóżachu. Draždźany pſchi wſchej leßnoſćźi ſtareho ſkeho njepſchećźela woſtachu, ſchtož běchu — wot léta 1539 — evangelſke měſto.

(Pokračźowanje).

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Kaž ſłyſchimy, ſo w bliźſchim cźaſu ſaßo ſerbſke wuczeńſke měſtno w Budeſtezach wuprójdni, dokelź je knjes Rauſendorf ſa wuczerja do Zitawy powołany. Nam je žel, ſo ſaßo dobry ſerbſki wuczeć wot naß cźehnje.

— 2. cźiſło lećźazeho łopjena ſa Guſtav-Adolfſke towaŕſtwo, kotrež ſo wot knjeſa ſarara Mróſaka-Drodźiſchćźanſkeho a ſararja Mateka-Bartſkeho wudawa, je wuſchło. To łopjeno ſchtyrćźłětnje wukhadźuje a je pola knjeſow duchownych dostacź. Spomnjene

czišło spomina na hibanje w Awstrijskej a wošebje w Čěšskej, hdžež kschesčijenjo w bohatej liežbje k naschej evangelskej zyrkwi pschistupnja. So bychu naschi evangelszy bratija a šotry wot naš evangelskich tež nowe wošady šakožicz a šwoje wotmyšlenje pschewjesež móhli, proshy Gustaw-Adolfske pobožne towarstwo w Budyschinje wo wurjadne dary, kotrež tež wschitzy duchowni k dale wobstaranju pschijimaju.

Hdyž je nascha serbska Khwaczanska zyrkej nimale dotwarjena, so w naschej Lužizy sašo na twar nowého Božeho domu w Starych Hörnizach pola Žitawy hotuja. Wješ je šo khětro rosrostka, so je mnjne, ju je Žitawskeje měschčanskeje wošady wusarowacz. Pschichodnu njedželu šo w naschich Božich domach krajna kollekta sa tónle nowotwar hromadžuje a duž chzemy tež tutej khudej wošadže w bratrowskej luboszči k Božemu domej s naschimi šnilnymi darami pomhacz.

— W Biskopizach šu wobjamkli, nowu wulku schulu sa 230,000 hriwnow natwaricz. Schula smeje 17 schulskich sitwow a saku sa ryšowanje.

— W Drazdžanach je šo pshed krótkim s twarjenjom Lukaschoweje zyrkwje sapoczało. Schtwórtk 6. julija je šo sa nju šwjatocznje sakožnu kamjeń pokožił.

— W blizschich dujach je sa zyły schesčijanski lud ważny wopomnjenski dzeń. Pshed 800 letami hotowachu šo schesčijenjo na prěni schižny cząh do šlubjeneho kraja, šo bychu šwjate města njewěrjazym sašo wutorhnyli. Prědar a wodžeř prěnjeho schižneho cząha běsche snaty Bohuměr Bouillon, wójwoda Lothringski. Kschižny cząh, wot njeho a wot šdobnych sěrschtow wodženy, nastaji šo 300,000 muži šylny, nahnuli 1096 na pncz. W meji 1097 pschindžechu do Mało-Asiskeje. Woni mějachu wjele cząchotow na puczu snjesež, prjedy hacz do Antiochije dóindžechu. Po dołhim wojowanju buchu s knjesom nad tym městom. Wójsko pak běsche šo khětro psches nuju a strachoty, kotrež běsche pschětracz dyrbjako, pomjenschiko. 7. junija 1099 dóindže wójsko skónczuje hacz na 20,000 muži pomjenschene pshed Jerusalem. Po cząchich wojowanjach bu město skónczuje 15. julija 1099 pschewinjene a dobyte. A to je tón ważny wopomjenski dzeń, kotryž w blisskim cząsu šwjeczimy — dzeń 15. julija, na kotrymž je 800 lět, so bu šwjate město psches schesčijanow s rukow njewěrjazych wutorhnjene. Bohuměr s Bouillon bu sa prěnjeho Jerusalemskeho krala pomjenowany. A hdyž bu tež posdžjscho sašo shubjene, schtož běsche šo w horzym bědženju prěnjeho a druhich schižnych cząchow dobyko — to sahorjenje sa kschesčijanku zyrkej a sa šwjate města, hdžež je nasch šobžnik khodžił a nasche wěczne šboże dokonjał, je nam dženša hischcze žiwe wubudžaze šwědczenje. A runje něto tole wopomnjeze nam wutrobu posbohnje — hdyž je nasche evangelske kschesčijanstwo psches šwojeho evangelskeho khězora šwój schižny cząh łonz sandženeho lěta dźerżało do šlubjeneho kraja — hdžež je šo 31. oktobra prěnja evangelska zyrkej — wumožnikowa zyrkej w Jerusalemje šwjatocznje poswjeczika. My móžemy prajicz: To běsche prěni evangelski schižny cząh do šlubjeneho kraja, kotryž s njewuhasnitymi pismikami do historije nascheje evangelskeje zyrkwje sapisany steji.

— Almanach serbskich skhadžowankow šo k cząschczej pschihotuje. Duž njech wschitke serbske studentske towarstwa prawje bórzy šwoje rosprawy hlownemu starschemu knjesej studentej Wiczężkej w Lipsku (Bornerianum) pósczelu. Tež něhdušche šobustawy naschich skhadžowankow, kiž chzędža něschto do almanacha napisacz, šo proscha, so bychu šwoje pschipiszy bórzy podałe.

— W Belgiskej je wulki njeměr wudyrił. Wyschnosez je nowy wólbny sakonski nacząsk šejmej pschepodała, kotryž je wulke roshorjenje wołebje pola sozialdemokratow šbudził, dokelž ludej powschitkowne wólbne prawo njesticzi. Njeměry dzeń a bóle pschibběraja, so je wulki strach, so móže revoluzija wudyricz, hdyž šo wyschnosezi njepovradži wschitko do měrnischich kolijow sawjesez. Pschetož tak njenowana Lergarska garda tu a tam na bok sdežkarjow stupi. Wunwuczeneho wójska pak tam hischcze nimaja.

— Kapitan Dreyfuß, kotryž je wot lěta 1895 jako jaty na cząertowej kupje pschebywał, je šo pshed krótkim do Franzowskeje wrócził. Kaßaczny šud je jeho sasudženje sa njepłaczaze wuprajił. Wón je šo do města Rennes pschiwjesł, hdžež tu kywiu w pschebywanskim jastwje pschebywa, dokelž ma šo nowe šudženje pschecziwo njemu stacz. Nowy wójnski šud w tym měsazu pak 17. pak 31. julija hromadže stupi. Po wušudženju kaßaczneho šuda šoro na tym dwělowacz njemóžemy, so šo wón pschi nowym šudženju wuwinuje. Hdyž je njewinowany, je tež wulki cząš, so šo wón je šwojeje czwile wumoże. Pschetož wón je cząške khostanje pscheczerpicz dyrbjał — a tajke khostanje njewinowacze njesez, je czim czežo.

Nasche dźěczi.

W rjanym a kraßnym schwajzarskim měsče Bernje steji pódla druhich rjanych pomnikow tež hrósbny pomnik na měsczanskej studni. Wón pokasuje schtalt dźiwjeho pachoka, kiž je na tym, nahe dźěčo pózrjecz, njes tym so ma w rukomaj, w saku a schórzuchu druhe dźěczi, kotrež šu temu šamemu wošudej wotšudžene. Tón hrósbny pachok tam hižo na wschě 600 lět steji a rěka powschitkownje „dźěčižracz“. Mjenujzy kónz 14. lěstoteta na město Bern wulke dźěčižmrěcze pschindže; k dopomnjeczu na tele dny stajichu Bernszy tónle pomnik s tym wobžranym njedočžinkom, k napominanju, so bychu šo wnlzy a małi ludžo w Bernje na kedžbu brali. Bohužel ma tón pachok zyke stadło strašnych bratrow, kotrež šu we wschedych cząsach žiwi byli a dženša hischcze wuwumrjeli njejšu, to šu: wošypizy, scharlach, difteritis atd. A starschi wjedža, kajka trudoba do domu sacjehnje, hdyž tajki njeluby hósez do domu sandže a lube dźěčo je šwojej ruku sapschijinnje. Hdže pyta nanowa, maczerna wutroba wuczek, so bychu šo wobróli teho steho hosesa? Pola praweho pomoznika, kiž je prajił: „Ja šym tón Knjes, twój lěkař“ a kiž naš napomina: „Wołaj šo k mni w cząsu nuty, dha chzu cże wumóž.“ Tajka prójstwa je prawe lěkařstwo. O kajke šbóžne najhonjenje, hdyž starschiska wutroba sacznwa, so wušklyschenje šo pschibližuje a hdyž móže nad wustrowjenym dźěčcom Knjesowu ruku a pomoz khwalicz. To šu šli njepjschecželjo, te sche dźěczaze khorosczę, kotrež naš k horzym šylsam wabja — a to njejšu hischcze najhórschi njeyscheczelja naschich dźěczi. Woni šu hischcze strašnischi dźěčižracząy, kiž dźěčcju sa duchownym žiwjenjom steja, to šu: khróbłoszę, šamowola, njepožłuschnosez, łžě, spytowanje a druhe strachoty, kajkežkuliž šu. A jow płaczi sa małych to napominanje wopomnicz: „Mějcze kedžbu! Hladajcze te jehjata!“ To šym wo burje šłyschał, kiž mějesche we wšy najrjeńsche wowzy a to jemu sawidžachu. Někotři žebi mysłachu, so to po prawym njeńdže, woni šo jeho sa jeho potajnstwom praschachu. Ssmějo rekny bur: „Mój zyły khumscht we tym leži, so ja stajnje na hladanje jehjatow moju najwjetschu starosez kłozuju.“ Njeleži tež w tym zyły khumscht žohnowaneho dźěčižwoczehnjenja? Jenož hdyž šo jehjata prawje hladaja, móžesch dobre stadło wocząkacz. Teho dla šo waš prascham, wy lubi starschi, kiž scze tak wjele modlitwow woprowali a starosez nakožili na cząstne derjesnje waschich dźěczi: Njesapomnicze, to je šmilnosez pschecziwo duschi ducha wscheho hladanja dźěczi, kaž to sbóžnik rjenje na 21. stawje šwj. Jana wuczi.

A runje tajke cząšy po pschětratej khorosczi šu cząš wušywanja do dźěčzazeho žiwjenja: tehdom je wutrobna rola mjehka, wot Boha šameho pschihotowana sa šdobny šyw wěcznosezę. A schtož šo w młodosczi nawuknje, je sa zyłe žiwjenje.

Tón cząš pschindže, hdyž dźěčzo won do šwěta dže — potom je njemóžesch pshed wocznej měcz. A duž mějcze jo khutnje s wocżehnjenjom, kaž dokho macze jo pola šebje domach. Wěscze wy, schtó šu w žiwjenju czi šylni mužojo, kiž twjerdže steja we wschedych spytowanjach a šwojim starschim hańby njeczinja? To šu czi, kotrež šu pobožnje w starschiskim domje wocżehnjeni a kotrež móža, kaž něhdy wulki kurwjerch k šwojim sawjednikam, prajicz: „Ja šym to mojim starschim a mojej czesczi a mojemu schesczijanskemu powołanju winojty.“ Schtóž šo šam tak pschewinje, tón je k wulkemu khmany.

„Pomhaj Bóh“ njeje jenož pola knjesow duchownych, ale tež we wschěch pschedawarnjach „Sserb. Nowin“ na wšach a w Budyschinje dostacz. Na schtwórcz lěta placzi wón 40 np., jenotliwe czišła šo sa 4 np. pschedawaju.

Samolwity redaktor: farar Góleč w Budyschinku. Czischcz a naklad Smolerjez knihiczischczerjenje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čišto 29.
16. julija.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihicźiſchczérni w Budyſchinje a ſu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

7. njedjela po ſwjat. Trojizy.
Japoſchtolſke ſlutki 7, 56.

Hlej, ja widźu njebjeſa wotewrjene a Jeſuſa ſtejo na prawizy.

Takle je Schczěpan ſawołał, pſched ſwojimi njepſchecźelemi ſtejo. Wyſoka rada bě ſo pſchecźiwo Schczěpanej ſhromadźiła. Wſchitzy ſe łłobom na njeho hladachu, ſ wocźow jim dźiwi hněw ſapaſche, ſe ſubami na njeho ſchipjachu. S teho wſcheho wbohi Schczěpan pytny, ſchto chzedźa ſ nim ſcźinicź. Wón derje wjedźiſche, ſo ma wěſtu ſmjercź pſched ſobu, ale wón woſta ſměrom pſchi dobrym pokoju. Wón dyrbjeſche we ſwojej tyſchnej muſy ſhonicź, ſo lutki ſam njeſawoſtanje, pſchetož tón, kotremuž wón ſwěru ſłužeſche, jeho ſhóźnik, kiž bě něhdy ſwojim wucźomnikam prajił, ſo jich woſwyrocźenych njeſawoſtaji, wón ſo nětkle Schczěpanej ſjewi. Jako Schczěpan ſe ſwojimaj wocźomaj wſyſche ſo k njebeſam pohlada, wuhlada wón ſwojeho ſhóźnika Bohu k prawizy ſtejo, duž jemu bě, kaž był jeho ſhóźnik ſe ſwojeho tróna ſtanył, jemu durje do ſwojich njebeſow wotewrił a jemu duszy napſchecźo był, ſzebi jeho ſa ruku wſacź a ſa ſobu do ſwojeho njebeſkeho kralestwa dowjeſcź. A tole naſcheho Knjeſowe ſjewjenje je Schczěpana mózuje poſzyniło, ſo nětko wjedźiſche: Tón Knjes, kiž je wſchěm ſwojim ſłubił, ſo chze pſchi nich woſtacź wſchě jich źiwe dny a hacź do jich ſhóźneho ſkońcźenja, tón ſawoſtanje wěſcźe też pſchi mni ſe ſwojej luboſcźu a ſe ſwojim měrom, pſchetož też mi jeho ſłubjenje ſobu płacźi: Mój měr ja wam ſawoſtaju, wam ja mój měr ſadarju.

Sa malu khwilu bě Schczěpan do ſmjercźe ſaſudźeny, bu ſ měſta ſwjedźeny a ſ wonka měſta kamjenjowany. Tajkule ſmjercź je tónle Jeſuſowy ſwěrny ſwědk měł. — Tydźenja widźachmy, kajki bě tónle muž połny wěry, a kajke wulke dźiwy a ſlutki wón cźinjeſche. Pohladajmy dźenża na jeho ſmjercź.

Też wón je ſzebi móhł ſaſpěwacź: „Ssmy-li źiwi, ſmy temu Knjeſej źiwi, a wumrjemy-li, wumrjemy my temu Knjeſej.“

Schczěpan je přeni ſ Knjeſowych ſwědkow, kiž je ſa nim do tajkeje hórkeje ſmjercźe ſchoł, a runje tehо dla je nam jowle jeho ſhóźna ſmjercź tak wobſchěrnje wopiſana.

Spochi je Schczěpan ſa ſwojim ſhóźnikom khodźił. Wón wſchak njebě podarmo ſwojeho Knjeſa hłóſ ſaſłyſchał: „Pój ſa mnu!“ Swojemu ſhóźnikej bě wón wothladał, kajki měł ſo tu na ſwěcźe ſadźerźeć, duž je pſchezo wſchěm druhim ſwoju luboſcź a dobrotu wopokaſował, hdźež jeno móżeſche.

Ale też w ſwojej ſmjertnej nuſy je Schczěpan na ſwojeho Knjeſa hladajo ſa nim ſchoł, też mrějo ſwojemu Knjeſej podomny.

Kaž bu naſch ſhóźnik ſ Jeruſalema na horn Golgata wuwjedźeny, tak ſu Schczěpanowi njepſchecźelio tuteho ſwědka ſ měſta wuwlekli. Naſch Knjes je ſo na kſchižu wiſajo ſa ſwojich njepſchecźelow k Bohu modlił: „Wótcźe, wodaj jim, pſchetož woni njewedźa, ſchto cźina“, Schczěpan pak je, jako jeho pſchecźiwniźy kamjenje do njeho cźiſkachu, ſ wulkim kłoſom ſawołał: „Knjeźe, njeſdźerź jim jich hrěch!“

Nasch luby Knjes na kschižu sawola, jako s jeho žiwjenjom na kónz dźěšche: „Wótcze do twojeju rukow porucźu mojeho ducha!“ a Schczěpan do njebjeß ßwojemu powyschenemu sbóżnikej napschecźo hladajo, ßebi wot njeho wuproßy: „Knjeźe Jesu, wsmi mojeho ducha k ßebi horje!“ — Duž ßnemy s dobrym prawom prajicź: „Se ßwojim Knjesom bě Schczěpan žiwy, s nim je wumrjeł. Kajke rjane a sbóżne bě jeho žiwjenje, kajka sbóżna jeho ßmjercź! Nasch Knjes pak, kotremuž bě Schczěpan ßwoje žiwe dny ßwěrn ßłużił, je jemu s mikosczu to sdaril, schtož chze wón wschěm wěrnym a ßwěrnym wotroczkam dacź: krónu wěcźneho žiwjenja.

Pschecźeło, jowle ßy dźenßa s nowa wohladał, kajki Schczěpan, tónle prěni kschesczijanski ßwědk, sa ßwojim sbóżnikom se ßwěta wuńdźe. Kajkiž wón bě, tajki dyrbi kóżdy kschesczijan byez a se ßwěta woteńcź. Duž budź wschě ßwoje žiwe dny twojemu Knjesej žiwy, a hdyž ßo czi ßmjercź bliži, tehdy hladaj na njeho a do jeho wotewrjenych njebjeßow a poruc̀ź jemu twoju duschu. Takle sbóżnje mrjesch a móżesch ßebi wěsty byez, so jumu ßwoju czeßnu krónu sdarjenu dostanjesch.

Hdyž budźe najstysknischo mi wokoł wutroby,
Sjew ßo mi najstroschtnischo dla twojej stysknosczе!

Hamjeń.

Pschecźiwnizy nascheho sbóżnika w nowym testamencze.

(Pokracźowanje.)

Sda ßo, jako by tón Knjes Farisejskim, kotrychž hidźenje běsche psches wótre rěcźe teho Knjesa najwyschschi skhodźenk dozwiko, napoßledk podležał. Wopravdźe pak wjedźische wone jeho k dopjelnjenju Božeho wumożeńskeje rady a k dobyczu na wschěch jeho njepschecźelach. — Haj, hischcze psches row ßłěduje temu Knjesej Farisejskich hidźenje.

Woni spominaja na wěschczenje teho Knjesa wo jeho horjestanjenju. Teho dla dźeja woni, ßiž tak krucźe na ßwjeczenje ßabata kedźbuja, na tutym dnju k pohanskemu bohotej a proscha jeho, so by straźnikow k rowej stajił, jo njemóhli ßo wuczomnizy něhdźe w nozy k njemu bliżicź. Hacź runje do jeho horjestanjenja njewěrjachu, njeběchu ßebi tola zyle wěcźi ale ßo bojachu, so móhło ßo tola podacź a so móhł lud na tajku powjesć jeho sa Mesijaßa pschipóhnacź; s tym pak byka wschitka jich próza podarmo. Duž tam niž jeno wojakow postajichu, ßiž bychu row straźowali, nć, woni też hischcze kamjeń nad rowom sajwjaklowachu, so by kóżde hibnjenje teho ßameho hnydom pytnycź byko.

Tola wschitka próza běsche podarmo. Khrystußowa kraßnosczі ßo w jeho horjestanjenju sjewi, hdyž też niž jim; pschetóž tón Knjes njesjewi ßo ßwojim njepschecźelam, ale jenož ßwojim ßwěrnym, a psches nich ßo powjesć jeho pschekraßnjenja rosnjeße psches zyty ßwět.

15. Sso wě, so ßu też njes Farisejskimi tajzy, ßiž je sprawnej wutrobu a w dobrej wěrje psches dźerżenje sakonja sbóżnosć dozpicź pytachu. Jedyn Farisejski teho Knjesa k blidu pscheproßy a to wěscze niž teho dla, so by jemu někajke prudko powlakł, ale dokelž chzyshe jeho s tym cześcźicź.

Nikodemus wopyta teho Knjesa a chze ßo wot njeho powuczicź dacź.

Josef s Arimatija Knjesowe cźěło do kamjenjow wurubaneho rowa pokóži. Też, hacź runje jara bojajnje, ja njeho we wyßokej radźe wuśtupnja. Lohży dosć ßu też hischcze druhy snutskownje temu Knjesej pschiwiżowali, tola s bojoscze pshed druhimi ßwoje smyßlenje na sjawnosć njedachu.

W jich wutrobje běchu spočatki ke kschesczijanstwu. Posdźischo nadeńdźemy też w Jerusalemskej wożadźe Farisejskich; to japoschtolske skutki wożebje wusběhnu. Tola też pola nich namakamy hischcze wyßokowaženje sakońskich skutkow. Hacź runje maja něto lepsche spósnacźe, dha tola njemóża tak prawje sapschimnycź, so je sakoń w kschesczijanstwje ßwoju wažnosć sa dozpicźe sbóżnosczе zhubił, duž też chzedźa kschesczijanam s pohanow jeho pschaj nadpokożicź.

Pětrej hórko porokuja, so je k pohanskemu hetmanej Kornelijej sastupił; hakle jako Pětr jim ßłuwne widźenje powjedu, a jim wulecźe ßwjateho Ducha na Kornelijowu ßwójbu do kschesczenizy ßobudźeli a s tym dopokaże, so je jenož Božu wolu dopjelnił, ßo směrują. Dźiwnje je, so runje tón najkrucźischi Farisejski, Pawoł, najbóle sa kschesczijansku ßwobodnosć wuśtupnje.

W lisje na Galatijskich wón na najdrobnischo rosjaßni, so sakoń k dozpicźu sbóżnosczе ważnosczе nima.

Farisejstwo nadeńdźemy w sektomaj Nazarenskich a Ebionitisskich, kotrež w druhim lětstotetku wobtitejitej a ßo wjazy lětstotetkow dołho idźeržitej. Wobej chzyschtej židowski sakoń sa prawińu žiwjenja idźeržamy wjedźicź. Mjes tym, so Nazarenszy dźerżenje sakonja jenož sa parschemu žadachu, chzychu Ebionitisszy sakoń w zykym wopschijeczu jako sa wschitkich cźłowjekow płacźazy postajicź, a woni wuczachu, so bjes njeho móżne njeje, sbóżny byez.

Farisejstwo ßo też podźischo do Lutherowsku cźaßa sajo do kschesczijanskeje zyrkwje namaka. W tutym cźaßu je zyrkej k ßwonkomnosczam jara pokhilena. Swonkomne waschnje ma ßo ja jara ważne; wuczba wo wotpusku, wo Božej mschě, wo sałżkuźnosczі dobrych skutkow wopokajanje wěry psches ßwóluiwu pożłuschnosć pschecziwo temu, schtož zyrkej a jejni sastupjerjo ßebi žadaja, pokhilenje k měnjenju, so se ßamym dokonjanym swonkownym skutkom ßo żohnowanje hižo dozpi, a dale swonkomne skutki pobożnosczе sa pobożnosć ßamu měcź, to wschitko ßu Farisejske nahladу.

Wuczińcźenje zyrkwje wot tajkeho farisejskeho waschnja sta ßo psches reformazyju. Wona wažnosć pokóji na snutskownosć a ßwobodu kschesczijanstwa. Jenož w towarśtwje s Bohom, do kajkehož wutroba psches wěru do Khrystußa pschiźdźe, wobstawa prawa sbóżnosć.

II. Pißmawuczeni.

Pódla Farisejskich a Sudduzejskich ßo w nowym testamencze huśto pißmawuczeni mjenuja.

Pißmawuczeni ßu pa ßłowje cźi w pißmje wuczeni, w pißmje snacźi a wobhonjeni.

Jako chzysche Herodasch, sastróżeny psches prascheńje mudrych po nowym kralu židow, narodźe město teho dźěsćja sjonicź, ßo na pißmawuczenych wobroczi, a tucźi jemu hnydom wotmołwja: „W Betlehemje w židowskim kraju.“

Jako tón pißmawuczeny Luk. 10, 25. teho Knjesa ßo sa pucźom k wěcźnemu žiwjenju prascha, potaże jeho tón Knjes na Mójsajowy sakoń ßo prascheju: „Kak ßteji w sakonju pißane, kak cźitaschi?“ A hnydom wotwołwi tón pißmawuczeny se ßłowami 3. Mójs. 19, 18.: „Ty dyrbisch Boha twojeho Knjesa lubowacź s zykej ßwojej wutrobu, s zykej ßwojej duschu a s zykej ßwojej mozu a twojeho blischcheho jako ßam ßo.“

Wuczenosć w pißmje běsche cźeścź tutnych ludźi. Tutu ßebi dobycź běsche jich powokanje.

(Pokracźowanje.)

Reformazyja w Draždźanach.

(Pokracźowanje a słónczenje.)

My ßmy pschi spočatku psches Draždźany pjatnateho lětstotetka hromadźe schli, psches romsko-katholske Draždźany.

Nětko chzemy junkrócź pscheńcź psches nětcźiscke Draždźany, psches evangelisko-lutherske hkowne město nimale cźiścźe evangelskeje Sakseje.

My pschińdźemy wot poknozy a wohladamy wysche tśěchow něhdźe 20 wjetschich a mjenschich wěżow. S nich jenož 3 zyrkwje katholskim ßłuschesa, jena je wěża katholskeje dwórskeje zyrkwje, druhej stej wěži katholskeje zyrkwje w Nowym Měsće. Wschitke druhe ßu wěże evangelskich zyrkwjow a wuśnamuja Draždźany hižo s daloka jako hród evangelskeje wěry. To je stara zyrkej něhdyschcho klóschtra franziskanarjow, evangelska dwórska zyrkej, hdyž ßu prědarjo Reinhard, Horlej, Liebner, Langbein a Kohlschütter na kłězy stali. Kak bychu ßo dźiwali cźi stari klóschtryźy bratrja, hdy bychu sajo pschischli a snutskownje a ßwonkownje rjenje wutwarjeny Boži dom wohladali. Njedaloko wot njeje sleji kschižna zyrkej, wona njeje wjazy ta stara, hdyž ßo prěnja evangelska hkowna Boża ßłużba dźerżeshe a hdyž je něhdy Valentin Ernst Löscher ßwědźił, ale rjenscha je ßo natwarika, hdyž běsche ßo psches pruske granaty do popjela a próscha pschewobraźika. Haj pshed někotrymi lětami je ju sajo Boži woheń zhubił. Hdyž budźe sajo wutwarjena, budźe sajo kraßna

a rjana ẓwojich evangelſkich ſchſeſczijanow ſhromadżecz. Evangelſzy Drażdżańczenjo hižo dawno ſe żedżenjom tenu dnjej napſcheczijwo hladaja, ſo budża ſažo do ẓwojeje lubeje kſchižnjeje zyrkwje nutsczahnycz móz. A tež naſchi Sserbja budża ẓo wjeſelicz, hdyž budża ſažo ẓwoje ẓerbſke Boże ſłużby w kſchižnej zyrkwi wotbywacz móz. Jenož něſchto kroczel wot ſchižnjeje zyrkwje ſteji ſtarodoſtojna ẓonina zyrkej. W Nowym Měſcze wohladaſch wěžu zyrkwje ſtjoch kralow, kotrož měſto ſtareho klóſchtra augustinarjow ſaſtupuje, hdyž Luther něhdy won a nuts khodżeſche. A tak pſchida ẓo jena zyrkej k druhej a runje něſto w Drażdżanach pſchezo nowe zyrkwje ſe ſemje roſtu.

Ale ſchto pomhaja zyrkwje, hdyž ẓo wot wěrjazych wožady njewopytuja! Wopomń, luby czitarjo, ſo Drażdżany pſchi wſchěm ẓwětnym ſmyẓlenju, kotrež ẓo tu khwilu wſchudżom pokaſuje a kotrež wě ẓo tež we wulkim měſcze Drażdżanach njepobrachuje, drohe kubło cziſteho ẓłowa a ẓakramentow hiſchcze twjerdże dżerża, ſo hłód a lačnoſcz po khlěbje tehо żiwjenja ſtajnje roſczetej. Na 35 ẓwjatych měſtnach ẓo kóżdy tydżeń 50 predowańſkich Božich ẓłużbow dżerži, ſpowjedź a dżeczaze Boże ẓłużby njejſu ẓobu liczene.

K temu kczeja w Drażdżanach evangelſke ſtutki luboſcze. Wot jow dżeſche wež miżionſtwa mjes pohanami, ſpěchowana, wot mužow, kaž wot Ammona, hrabje Einſiedela atd. ẓwój pucz do kraja a dżenża hiſchcze móža ẓo Drażdżany dobreho miżionſkeho żiwjenja khwalicz. Kóżde lěto naſynju ẓo wulki miżionſki ẓwjedżeń w Drażdżanach ẓwjeczi, na kotrymž ẓo pſchecżeljo dobreho ſtutka ſ zykeho kraja ſeńdu. W Drażdżanach maja tež prózowanja ſnutskowneho miżionſtwa ẓwoje ẓrjedżiſno. Jow ſteji wot lěta 1844 kczějazy diakoniſki wuſtaw, jow ma kraje towaſtwo ſa ſnutskowne miżionſtwo ẓwoje ẓydko, jow tczěje wot lěta 1814 ſakſke bibliſke towaſtwo, kotrež je hižo ſta tyẓazow biblijow do luda pſchinjeẓko. K temu ẓu Drażdżany ẓrjedżiſno Guſtav-Adolfſkeho khowneho towaſtwa, kotrež ma w ludu żiwy pſchiwiſł. Skónczńje njeẓmě ẓo towaſtwo ſa ſakſku zyrkwinſku hiſtoriju ſabycz, kotrež ma tež jow ẓwoje ẓydko, kotrež ẓo wožebje na to ſłoži, hiſtoriju reformacyje — w mygli w Drażdżanach khowaneho ſararja dr. Seidemanna — wuẓlědżicz.

Doſcz ſ tym — wěſta wež je, ſo ſtej w Drażdżanach evangelſka wěra a evangelſke żiwjenje domach. Schtóž je tam Lutherowy jubilej ẓobu ẓwjecził, pſchi kotrymž ẓo nad rowom bamżijſkeho Hieronyma Emſera na nowym torhoſchczu żeleſny Lutherowy pomnik poſtaji, ſchtóž běſche ẓwědk ſahorjeneho wyſkanja wopomnjeńſkeho ẓwjedżenja 350 lětneho ſawjedżenja reformacyje w Drażdżanach, haj ſchtóž woporniwoſcz tehо měſta ſa raſchu evangelſku zyrkej ſnaje, tón doſtanje ſaczijſchcz: Drażdżany ẓu ẓwěrne evangelſke měſto, Luther jow njeſteji jenož we wožadnym wobrazu na kamjeńtnym podkożku — Luther je żiwy w Drażdżanach a jeho proſecżiſke ẓłowo je ẓo dopjelniło: Ja budu hiſchcze w krajach wójwody Jurja předowacz.

Njech Lutherowe ẓłowo a wuczby nihdy njeſahinjetej. Evangelſke Drażdżany, dżerżcze, ſchtož macze, ſo by wam nichtó njewſak waſchu krónu!

Ranjſchi khěrluſch.

1. Mójſ. 28, 17.

A Jakub bojeſche ẓo a dżěſche:
Kak ẓwjate je tute měſto!
Tu niczo druhe njeje hacz Boži dom!
Tu ẓu njebjeſke wrota!

(Po Gerokn.)

We ſłotych ſerach ranjſchich
Kak mózne czuju ẓo!
Kak czerſtwy, mkody wotuczich
Se ſpanja ſchewjenſkoh'!

Kak cziſty wětr ranjſchi
Mi ſtronje wobduwa
Se ẓłódkoſczu, ju dymawſchi,
Kaž ſ honow Edena!

Kak měrnje błěda ferniczka
Na kromje njebjeſkej
'Schcze czaka, doniž ſe ſpanja
Wſchón ẓwět ẓo ſběhnył njej'.

A hlaj, ſe ẓwětkom purpurſkim
Nětk ẓłónzo wulkyſkuje,
A njebjeſke te wrota ſ nim
Nam Bóh Knjes wotamknje.

Tak Jakubej bycz dyrbjeſche
Na puczu do zuſby,
Hdyž ſ kamjenja wón poſtaže,
Wot Boha ſtrowjeny.

„Kak ẓwjate je to měſto tu!"
Wón ſ hróbu ſawoła.
„Tu hladam Bohu do domu,
Jow njebjo wrota ma!"

Kaž wožnje Jakub widżeſche
Tam ẓyku jandżelſku,
Tak wobdawa ta ẓyka mje
Tež w nozy, hdyž ſa ſpju.

Po Jakubowym rěbjelu
Mi khróbłoſcz wobradża
Sa moju ſtruchku wutrobu,
A ſłóſchtnoſcz do dżěła.

Duž wſchak tež ja ſa ẓwjatnizu
Nam ſparnu komoru,
Sa Bethel ẓwět, hdyž wotuczu
Na njebſkſchim khowaku.

A ẓlub tež ſ Bohom wobnowjam
Kaž Jakub, ſtawawſchi;
Sso ſ nowa zyle Bohu dam
We ẓwěrnej luboſczi.

Daj, wótcze, mi, kaž ẓlubił ẓy,
Mój khlěb a hoſpodu,
A wodź mje pſches wſchě czężkoty
Na tutym nowym dnju.

Dha chzu ja ẓwěru ẓłużicz czi,
Njech ẓo mi dże, kaž chze,
A ſ wjeczornymi ſerami
Cze khwalicz dżakniwje.

J. Bartko.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Poẓledni tydżeń je ſažo naſchej Łużizy mózne ſlimki pſchinjeẓk. Woda je ſ blakami wjele ſchkody naczinika. Wjele ẓyna bu wot wody ẓobu torhnjene. Wſchelazy ratarjo ẓu wjele ſhubili. To je cżim bóle wožarowacz, dokelž bu naſcha krajina hižo pſched někotrymi lětami wot wody domachyytana. Duž naſchi ratarjo ſe ſtyſkuſczu do pſchichoda hladaja ẓo bojo, ſo móhła dlěje trajaza mokrota rjanu nadżija, kotruž běchu na lětuſche żně ſtajili, ſanicżicz. Schto pak pomha nam wſcho dwělowanje a morkotanje? Bóh, tón Knjes wſchitko wodźi po ẓwojej radże. Pojběhimy ẓwojej wożi a wutroby k njemu ſ prawym dowěrjenjom w nutrnej proſtiwje. Wón budże naſche modlitwy wuẓłyſchecz. Naſch luby ſbóżnik je dżě nam prajił: „Proſchcze a wam budże date, pytajcze a wy budżecze namakacz, kłapajcze a wam budże wotewrjene." Pſchetož teho poroka ẓo naſch czaẓ ſminycz njemóże, ſo je wolitwkuył w modlenju. Pſchetož hdże je tón modleriſti duch, kotruž w domach naſchich lubych Wótzow kněżeſche, ſo ẓo domjaẓy rano, pſchipoldnju a wjeczor w ſhromadnej modlitwje ſjednoczjchu. Hdyž wón kněži, hdyž ẓu naſche domy modleriſke domy, potom tež Boże żohnowanje njewmwoſtanje.

— Wot Drażdżańſkeje dróhi pſches Sprejſſi doł na ławſku haẓu ẓo w Budyſchinje wulki móſt natwari. Twar ẓo hižo pſchihotuje. To budże wulke połóżenje ẓa wobkhad ſ wjeczornej ſtrony. Hacz dotal dyrbjachu po nahkej horje hacz k tjóm lipam jědżicz a potom ẓaẓo pola pohrjebniſchcza ẓwjateho Ducha na horu horje. W ſymſkim cżaẓu, hdyž běchu pucze khadke, bě druhdy ſtraſchne — ẓa woſy, wožebje ſa cżężke jědżicz. Pſchi wulkej wodże běſche wobkhadej do ẓyka ſadżěwane.

— Wěſcze ẓajimawa budże lubym czitarjam ta powjeſcz, ſo

je w Sakſkej maka wjeſka ſ woßebitej ſchulu. Tu ſchulu wopytuja 4 dźěćži a 1 hodźi do pokračowanſkeje ſchule. Nam ßo ſpodźiwnje ſda, ſo ma tale wjeſka ſ zyla woßebitu ſchulu, ſo dźěćži do ßußodneje ſchule ßobu njechodźa. To pak ßo tam njehodźi, dokelž wjeſka cźiſcźe wotležana a ßama leźi, ſo by ſa dźěćži njemóžne byłe do ßußodneje ſchule khodźićž. To je niz jenož w Sakſkej ale w naſchim zykym khěžorſtwje najmjeńſcha ſchula.

— Towarſtwo ſa evangeliſko-lutherſki diakoniſſi wuſtaw w Draždźanach je ßwoju 55letnu rosprawu na léto 1898 wudało, kotraž ßaßo wo bohacźe žohnowanym ſkutkowanju a dobrym roswiwanju towarſtwa ſjawnje ßwědći. Rosprawa podawa ßo też wo wuſtawach, kotrež ßo wot maczérneho wuſtawa ſaſtaruja, kaž khorownja, Louiſiny wuſtaw, Madleniny ašyl. Woßebje ſajimawe je ſ rosprawy khorownje, ſo liczba do khorownje wot 1. ſamara do 31. dezembra 1898 pſchijatych khorych 1513 wucźini. Po rodźe a ſtarobje běſche to 493 mužſkich, 639 žónſkich a 381 dźěćži. Po wótczinje pſchińdu 1328 na Draždźanſke wokrejſne hejtmanſtwo (mjes nimi 536 ſ Draždźan), na Zwikawſke 57, na Lipſczanſke 48, na Budyſke 47, na wukraj 36. Po wěrywuſnaczu běſche 1379 evangeliſko-lutherſkich, 4 reformirtiſkich, 126 romſko-katholſkich, 1 baptiſta a 2 židaj. Wumrjeko je 145 khorych: 47 mužſkich, 57 žónſkich a 41 dźěćži. 31. dezembra běſche 109 khorych. Wužite buchu ſaßo bohacźe darnotne khorokoźa. W nich bu 23 khorych na 4059 dnjach hladanych. W kliniźy 2034 radu a pomoz namaka. Prěnja pomoz ßo 27 ſranjenym wudźěli. Tele liczby rěcźa wo wulkim bohatym ſkutkowanju diakoniſkeho wuſtawa, kotruž ßebi luboſcź a pſchithilnoſcź ſaſkłuži, kotruž wužiwa.

— Naſch lubowany khěžor je ßwoje mórſke puczowanje do połnóžneho morja naſtupił, ſo by wot ßwojeho cźeźkeho a wulkeho dźěła a prózowanja worźeźtwił. Bóh luby Knjes pſchewodź jeho ſe ßwojej wobarnowazej ruku, ſo by ßo ßaßo cźiły a ſtrowy do naſcheho wótzneho kraja wróćił.

— Starſchi bratr ruſkeho khěžowa, kiž běſche jeho naßłědnik, je wumrjeł. Wón běſche wot naroda khorowaty, a jeho płuza běchu cźerpjaze.

— Na bywſcheho krała Milana Sserbiſkeho, kotryž je w ßwojim cźaßu ßam je ßwojej wolu ſ tróna wotſtupił a knježeŕſtwo ßwojemu ßynej Alexandrej pſchepodał, je ßo mordarſki nadpad ſcźinił. Milan je njeſranjeny woſtał. Wjele nahladnych muži, kiž k Milanej napſchećźiwnej ſtronje pſchiſłuſcheja, je ßo ſajało, dokelž ßu ßobu ſapleczeni do techole nadpada. Pſchećź je, ſo njeby wjetſche měſchenje a njeměr w kraju naſtał.

Khuda, a tola bohata.

Wjazy hacź 25 lět je ßo minyło wot tamneho cźaßa, kotryž naſchemu wótzznemu krajej cźeſcź a khwalbu pſchinjeße.

W horzych dnjach julija 1870 ßo naſche wójſka na wójnu horowachu a kóżdy, kotryž dyrbjeſche ßobu cźahnyć, ßwoje wobſtejnoſcźe ſrjadowa, kaž derje móżeſche, pſchetož žadyn wot nich njewjedźeſche, hacź ßo ßaßo wróćí.

W tym cźaßu běſche wojakam wſchelake dowolene, ſchtož ma w měrnym cźaßu ßwoje wobćźežnoſcźe. Tak běſche jim, hdźež to wobſtejnoſcźe dowolichu, dowolene ßo khětſje wożenić a cźaß ſa pſchipowjedanje bu pſchćźitróćhenym. Tole połóżenje możebje podwyſchźy wužicźu a ßo ßwěrowacź dachu, prjedy hacź prjecź cźehnjechu, ſo bychu młode žony, hdyž ßu potom wudowy, jim poſtajeneho ſaſtaranja dźěłomne byłe.

Ja buch jako reſerviſta do wójſka cźehnjeny a do bérgarſkeho kwartěra pokaſany. Hoſpoſa drje běſche wudowa, pſchetož wot muža w domje niczo wohladał njeßłym. Wjecźor podwyſchk do domu pſchińdźe, žonimy ßyn, kaž bórły pytnych, a běch bjes mojeje wole ßwědk makeho wurěcźowanja. Młody muž ßwoju macź proſchesche, ſo by do ßeńtwy ſ holzu ſwolika, kotruž ßebi wuſwolił, wona pak wot teho niczo wjedźecź njechaſche.

„Wona je mi pſchekhuda“, praji žona jedyn króćź po druhim, „wona tola cźiſcźe niczo njewobßedźi, ani domjazeje nadobу ßobu njepſchinjeßy a ty ßy podwyſchk, poſpźiſcho ſmějesch ßwoje ſaſtojnſtwo a ßwoje dobre dołhody a wona niczo nima, wona ßo ſa tebje njehodźi.“

„Khuda drje, macźi“, praji młody muž, „ale wona je dźěława a ſlutniwa, hóbna a roſymi hoſpodaricź. A pſchi tym ma dobru wutrobu a je mi dobra kaž ja jej. Macźi“, wón khrobłe proſchesche, „dajcźe mi Bože dla ßwoju dowolnoſcź a njecźiźcźe naju wobeju njeſbožowneju.“

Mi běſche žel teho młodeho muža a ja pytach jeho prośiwu podpjeracź.

„Luba žona“, prajach, „wy tola njewěſcźe, kak wſchitko pſchińdźe a hacź wy waſcheho ßyna ßaßo wohladacźe. Wopomńcźe tola, kak žakońnje dyrbjaſo ſa waß bycź, hdy by wón morwy woſtał a wy dyrbjała ßebi prajicź, ſo ſcźe jemu dopjelnjenje jeho połłedneje prośiwy ſapowjedźika. Njedyrbjała ßebi potom ſ twjerdoſcźe waſcheje wutroby wěcźne ßwědomje cźinicź?“

Wona pak mi ſ krótka praji, ſo mje to niczo njeſtara a pſchi tym woſta, ſo je jej holza pſchekhuda.

Wbohi cźłowjek ſe ſrudnej wutrobu wotcźidźe a do wójny cźehnjeſche, bjes teho, ſo by ßo prjedy ſe ßwojej njewjeſtu woženił.

Wón ßo njewróćí, kulka běſche jemu pſches wutrobu ſchła. Macź a njewjeſta ßwoje dny ſrudnej pſchebuſchtej a jeho jara žeſeſchtej.

Njeby-li holza tajka dobra a ßwěrna była, by drje ßo mało wo ſtaru žonu ſtarała. Ale wona jej jejnu twjerdoſcź njewupłacźi, ale běſche prěnja, kotraž ju troſchtowacź pſchińdźe, runjeź ßama troſchta potrjebaſche. Wona ßebi w ßwojej dobrej wutrobje myßleſche: Wona je macź teho, kotrehož ja lubowach a ja jeho žadanje dopjelnjin, hdyž jej dobrotu cźinju. A jako ridźenje ſtaru žonu na khorokoźo połóźi, ſ kotrehož wjazy njeſtany, je ju wona ßwěrnu hladała hacź do łońza a ßo wot jeje łońa njehibny, doniž wocźi njeſańdźeli.

Kak žel běſche nětko ſtarej žonje to njeprawo, kak nutrnje dobre dźěćźo wo ſamolwjenje proſchesche, kak rady by nětko hinak cźiniła, hdyž njeby pſchepośdźe było. Wodacźe je ßo jej dostało a ſjednana ſe ſranjenej holzu dźěſche wotßal. Khuda na ſeńſtich kłbłach drje wona běſche, ale wona běſche bohata na luboſcźi a ßwěrnoſcźi, na dobrocźiwoſcźi a wodacźu. Kotra ſ teju dweju žónſkeju běſche dobry dźěł wuſwolika? Tola wěſcźe ta młódſcha.

Poſpźiſcho ßym ßłyſchał, ſo je ßo holzy derje ſchło. Wona ßo ſa nękotre łěta ſ dobrym rjemjeßłnikom woženi, kotrehož rjemjeßłniſtwo derje dźěſche a tak namaka ſa ßwój dobry ſkutk dobru mjdu.

Najbohatſcha mſda ßo jej hakle tam horkach dostanje, pſchetož naſch ſbóżnik praji:

„Sbóżni ßu cźi, kiž ßu cźiſteje wutroby, pſchetož woni budźa Boha widźecź.“

Rěki žiwjenja,

ſ nękotrych woßebnych ſchpruchow ßwjateho pißma wuwjedźene.

Zachar. 9, 11. 12.

Ty wupuſchćźiſch tež pſches krej twojeho ßluba twojich jatych ſ jamy, we kotrejž žana woda njeje. Dha wobrocźćźe ßo nětk k twjerdemu měſtu, kiž na nadźiju jecźi ſcźe.

Wumoženi ßu tajzy ludźo, kiž ßu ſe ßylnej ruku wutorhnjeni abo kotſiž ßu ſ pjenjeſami wukupjeni. Pſchetož Jeſuß, tón móżniſchi a rosteptał hadoweje hłowy, je naſchu krej wjecźił, a je ßo k pſchekamarjej na ſemi ſcźinił ßam pſches ßwoju Božu krej. Wón wupuſchćźi pſches krej ßwojeho ßluba ßwojich jatych, a da ßo ßam k ſapłaczenju. Wón je tón ßylny a móżny, ſ kotrehož ruki nichtó jeho wowzy wutorhnyć njedyrbi, kotrež jeho hłóß ßłyſcha, a kotrež wón ſnaje, a kotrež ſa nim du a kotrymž wón wěcźne žiwjenje dawa. Schtó dha dźe naß nětko hinajſchch cźinicź, hacź naſch luby Knjes a wumożnik Jeſuß Khryſtuß, kiž je naſcha wutroba, tón pſche wſcho móżny a bohaty, pſches ßwoje ſpſchećźelenje, a pſches krej ßluba naß ſcźinił je. Je Jeſuß, kaž jemu rěcźaju, woprawdźe wumożnik, a ma wón po prawym to mjeno ſbóżnik, dha ßmy my ſawěſćźe wumoženi, ſ Bohom ſjednani pſches Khryſtußowu krej, tak ſo my prawiſchi a lěpje wujednani bycź njemóhli. Wumoženi ßu ſbóżni ludźo.

Něſchto k rospominanju.

Dobre wjedźecź, je rjenje, dobre cźyćź, je khwalobne, ale dobre cźinicź, je najlěpſche.

* * *

Cźert móże na najwjazy prědowanjow wotmolwjecź, ale pſchecźiwo bohabojaſnemu khodźenju wě wón mało prajicź.

Samolwity redaktor: ſarar Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchćź a nakład Sſmolerjej knihićźiſchćźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čjißło 30.
23. julija.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łapjenka.

Wudawaju ße kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihičjischčeerni w Budyschinje a ßu tam dostać sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

8. njedźela po ßwj. Trojizy.
Japoschtolske sjutki 8, 38.

Filip a komornik wustupischtaj wobaj s wosa do wody a Filip jeho wukschczi.

Něchtó je ßebi něhdy sajpěwał: „Komuž Bóh chze prawe ßoße skiczicz, teho pósczele won do ßwěta a da jemu ßwoje dźiwy widźicz", — tutemu spěwarjej dyrbju prawo dać. Wonka w sußbje je něchtóżkuliß, (ale tajki, kiß s tamnym shubjenym ßynom žane podomnstwo njemějesche,) wjele rjaneho a wokschewjateho shonik a wohladał, so je móhł s wjeßelom dołhe lěta na wscho to spominać, schtož bě na sußbje nashonił.

Zadyn pak, kiß bě ßo hdy do dala podał, njeje ßebi tak wjele wokschewjenki ßobu domoj pschinjeßł, kaž tón putnik, wo kotrymž nam nasch dźenßnischi tekst powjeda: tón nam wschěm snaty komornik s Murskeje.

Wón bě ßo s dalokeje Afriki, s Abeßinije, do Jerusalema podał, duzy na dompuczu prawehо lubeho cźłowjskeho pschecźela namkał, ale wysche wscheho też teho prawehо njebjeskeho pschecźela sa ßwoju duschu sejnał, duž je ßo móhł s wjeßelom do ßwojeho doma wróćźicz a ßebi wo nim ßwoje žiwe dny spěwacz: „Ja ßym ßebi namakał Jesußa, s nim mam něk ßwojeho sbóżnika!"

S tuteje lubosnjeje powjescze móże kóżdy wohladacz, so Bóh luby Knjes ßwojich cźłowjskich dźěcźi wutroby wodźi, kaž wodowe rěczki, a so wón kóżdeho, kiß sa jeho jaßnym ßwětłom płědźi, s jeho dotalscheje cźmoweje nozy na ßwoje jaßne ßwětło dowjedże.

Tónle komornik s Murskeje bě woßebny, widźany muž. Kralowa Kondaze bě jemu wschě ßwoje kubła a drohe wězy do ruki dała, a wěscze bě won wschudźom cźescźeny, bě też samožity a bohaty knjes, — pódla pak pschi wschěm ßwojim bohatstwje khudy muž, dokelž nutska w ßwojej duschi žaneho wěsteho, prawehо pokoja njemějesche. Ale runje po tymle bohatstwje mějesche won wulke žadanje.

Won bě wo tym słyschał, so ma w Jerusalemje Bóh ßwój dom a templ, duž doma žaneho měra wjazy njemějesche, ale poda ßo na daloki pucz do Jerusalema, pschetož won ßebi myßlesche: „Budu ßo tam móz pomodlicz, na Boże słowo poßłuchacz, potom budu na duschi cźerstwy, smeju ßwój dobry pokoj, a mi budźe wschemu derje." A won ßo do Jerusalema poda. Tónle komornik bě póhan. Kajti daloki pucz je měł won do tuteje Božeje ßwjatnizy cźinicz, wjele stow mil. — Tónle kemscher se ßwojim dalokim puczom do Božeho templa ßebi po wschej semi nikoho ßwojeho runjecza njenamaka.

Schtož bě ßebi pschischoł w Jerusalemje pytacz, to ßebi tam namakał njeje. Ale tola bě ßebi tam něschto kraßne a rjane namakał: Won bě ßebi tam wažnu knihu kupił: stare wěschczenja prosety Jesajaßa. To bě drje droha kuł, jemu pak niz droha. Lědy mějesche tu knihu w ßwojej ruzy, je poczał s njeje cźitacz, je ßebi s njeje dale a dale cźitał, haj też na wosu ßedźo ßebi wótsje s hłoßom s njeje cźitasche a bě hižo pschi cźitanju 53. stawa. Tón pak bě a wosta jemu njesrosymlimy.

Duž Filip wot ßwjateho ducha hnaty k njemu do

wosa pschistupi a swukładowa jemu tón zyły staw, pokasa jemu, so je tón, wo kotrymž bě w tymle stawje rěcž, Jesuš, Boži Syn, kiž je wschě naiche hrěchi na so wsał a wot naš wscho khostanje wotewsał, so ma, schtož do njeho wěri, wot njeho wěčny pokoj a s nim wěčne žiwjenje. Chže pak něchtó s tutym sbožnikom do wěčnosće sjenoćeny być a s nim swjasany sawostać, tajki dyrbi so wot jeho pósłow dać s wodu wutkschćić w mjenje Boha Wótza, Ssyna a Swjateho Ducha, pschetož s tym budže Bože dźěćo a směje swoje domjaze prawo w njebjesach; jemu budže pomhane w cžasu a we wěčnosći: tajki njesměje ani tudy žadyn njepokoj na wutrobje, ani tam žadyn žurowy šud, pched kajtim dyrbjał so strachować. — Tola bě temu komornikej prawa luba a wjeseła powjesć, a ledy bě słyschał Filipa wscho tole rospowjedać, pschiwjesćchtaj so k rěcy a tón komornik Filipej praji: „Hlej, tu je woda, schto mi sadźěwa, so chzył so njedać wot tebje wutkschćićs?“ Filip pak so jeho woprascha: „Wěrisch, so je Jesuš Boži Syn, a so je wón tež twój wumóžnik?“ tón komornik pak jemu s wutrobu wusna: „Ja wěrju, so je Jesuš Boži Syn.“ — Na tole jeho wusnacje stupischtaj wobaj s wosa do wody a Filip wukschći teho komornika w mjenje trojeniczkeho Boha.

Boži duch pak hraby Filipa hnydom wotšał, so jeho tón komornik wjazy njewohlada. Duž bě tón komornik s nowa šamlutki, a tola tej niz wjazy šamlutki. Wón měješe, doketž bě s kupjelu swjateje kschćenizy wobhnadźeny a do Božeho kralestwa pschiwsaty, swojeho sbožnika nutska pschi šebi we wutrobje a cžehnische jako wobhnadźene a wumožene Bože dźěćo do swojeho wótzneho kraja. — Kak bě so tón w zušbje wobohacził, kajke kraźne samoženje w pomjatku šebi tón šobu domoj njeješe.

Husto móžesch słyschećz, so něchtó praji: Tole abo tamne je so někak „pschipadnje“ abo „se šlepom“ stało. To pak šu hlupe rěcže: Na šwěcže so niczo „se šlepom“ njestanje, ale Bóh luby Kujes tu wscho wschitko wodźi. To je wožebnje s tuteje powjesćeje pósłacz. Bóh šam bě tuteho komornika wubudźił, so so tón na tamny daloki pucz poda, Bóh je jeho wjedł, so šebi tamny tu rjanu knihu kupi, Boži duch dowjedźe Filipa na tón pucz, po kotrymž so tón komornik domoj wjesesche, Boži duch da Filipej wschě słowa do wutroby, so móžesche tón tamnemu komornikej wschě te błuke słowa a wěschćenja wukłasćz, Boži duch pak šebi tež s komornikoweje wutroby płódnu rolu sćini, so tón wscho do so wsa a šebi we wutrobje wobkhowa, schtož bě słyschał a shonił, — so swoje žadanje po sakramencže šwjateje kschćenizy wupraji a ju dosta.

Dźiwnje Bóh swojich cžłowjekow wodźi, ale spochi sbožnje, to rěka: do jich praweho a wěčnjeho sboža a sbožnosćeje.

Wón loft a wětry wodźi,
Tež wschitke mrócžele,
Pucz, po kotrymž so khodźi
Tym swojim sjewicz wě.

Hamjeń.

Pschećziwnizy nascheho sbožnika w nowym testamencze.

(Pokracžowanje.)

Farisejszy a Sadduzejszy šu strony, pižmawucženi pak šu wobešity schtaut w Israelu. Derje móžesche jedyn pižmawuczeny jenej wot teju stronow pschiškłuschećz, tola nješe to njebě. Pižmawuczeni běchu towaristwo wuczenych. Jich zyłe prózowanje so složi na wuczenje sakonja, kiž měješche podłoha žiwjenja kóždeho Israelskeho być.

Sakoń měješche prawidło być sa žiwjenje a skutkowanje kóždeho cžłowjeka. Dyrbi pak so zyłe žiwjenje po sakonju složować, dha dyrbi tež sa kóždy móžny pad sakońske postajenje być, po kotrymž móže so sadźerženje w kóždym jenotliwym padźe složować bjes teho, so mohło pschećziwo sakonju być. Tola pschikaźuje Mojsažowego sakonja sa wschitke podeńdźenja w žiwjenju njedožahachu. Pschiporjenje tych šamych pak njeběšche móžne. doketž běšche sakoń dawno wobšamkujeny. Tež njeješmjedźische wón so pscheměnićz A tola běchu postajenja sa wschěduc žiwjenje jara trěbne, so by kóždy wjedźał kak ma so we wschelakich padach a wobstejrosćach sadźerźećz bjes stracha, so so pschestupjenja sakonja winowaty sćini. Duž jim niczo wysche njewosta hacž tajke nastawki na wumjeklite waschnje s tych wobstejazych wudźěłacz. Woni so prózowachu wulku wschelakosć tajkich postajenjow sa kóždy móžny pad w žiwjenju hromadu sestajećz, so njeby nichtó w njewěstosći byl, kak ma so hdy sadźerźećz. Doketž pak žimjenje w žiwojim dalekročenju pschez sažo nowe praschenja płodźesche, na kotrež měješche so je sakonja wotmolwićz, njemóžesche wukładowanje posastacz ale dyrbjesche pschez dale kročićz. Pschi tajkim w njepschestawazym dźěle liczba nastawow bjes měry pschibywasche.

Wěso běchu tute, s nakożenjom wulkeje mudrosće wuwamakane, husto spodźiwne. Wone běchu derje cžłowski słutk a na jich prawosći móžesche so s dobrym prawom dwěłować, ale pižmawuczeni žebi žadachu, so maja so runje tak krucže dźerźećz, kaž sakoń šam.

Tute nastawki běchu płót, kiž běchu pižmawuczeni wokoło sakonja sćažnyli. S tym, so běchu tež sa najmalićkischi słutk sakońske postajenje wudali, dźychu sadźěwać, so mohł so sakoń hdy pschestupić.

Tak daloko hacž so pižmawuczeni se sakonjom saběrachu a Božu woln wuhłědźićz pytachu, běchu bohawuczeni; hdyž pak płody swojeho šłědźenja jako sakońske nastawki postajichu, běchu prawowuczeni.

Tak běchu s jenym prawo a bohawuczeni. Jako w sakonju wuczeni mějachu swoje město tam, hdźež měješche so žudnišy rosšćudźićz. S nich wobsteji s najwjetscheho dźěła wyšoka rada.

W Esrowym cžasu a tež posdźišcho hischće nimale zyle měschnjskemu schtautej pschiškłuschachu. Něhdže w druhej pokoju druheho letstotka do Khrystusa, dźěla so woni wot měschnišwa a stupja so jim napischećziwo. Njedyrbjesche-li wulpěch letstotkow dotheho dźěła shubjeny hicz, a chzychu-li, so dyrbja posdźische narodu pižma- a sakonjawuczenych ludźi měćz, dyrbjachu so pižmawuczeni sa nasłědnikow starać.

Tehodla běchu pižmawuczeni tež wuczerjo. Woni roswuczowachu we wukładowanju sakonja. S dźěła wuczachu w schulach a dźěła we wožebitych wuczernjach. Woni so prózowachu po móžnosći wjele wuczomzow wokoło sebje shromadźićz. Wuczenje běšche sjawne a darmo. Pižmawuczeni njedostachu a nježdachu žaneje mždy.

Haj, sa hrěch płaczesche, schtóž s wuczenja sakonja šebi warbu jeźini. Schtóž bě mjes nimi hnydy, sapłuźi šebi wschěduy chlěb s rukow dźěłom. Pawok pschi swojim předarśkim hamcže płachty tkajesche, so by so wot wunoschka swojeho dźěła ježiwił a so njeby swojim wosjadam k wobczežnosći padnył, hacž runje běšche tón Kujes prajił, so je kóždy dźěłacžeł swojeje mždy hódny.

Dobrowólne dary woni pschijimachu. Tola šu so derje też na njeprawe waschnje wobohaczićej pytali, kaž šmy to pola Farisejskich widźeli.

(Pokracžowanje.)

Kak sy žiwy?

Kak sy žiwy? Tole praschenje staji duchowny w knižkach na kschesćijanow. Tale knižka chze być pucžpokazowar sa kschesćijanow na kraju. Dosćž njeje, so duchowny njedźelu swoje předowanje dźerźi a wosadni ke mschi khodźa. Ně, najwažnišche je, so so w domje a žiwjenju wopokaže, so je Bože słowo žiwe w naš a so s nami dźe do wschěduneho žiwjenja. Hdyž je Boža słužba w zyrkwi ke kónzej, potom dyrbi so Boža słužba w žiwjenju sapoczećz. Duž njech te ważne wukożenja tutych knižkow k nam rěcža a nam te praschenja na wutrobu połoža: Kak sy žiwy?

I. 7. hawptschtuka.

Mały katechismus Lutherowy je do 6 hawptschtukow dźełeny.

Ty je znajesch, luby čytarjo, a my na nich niczo pscheměnićź njechamy. Ale njebožčiźći knjes doktor Luther naš wěśće źwarił njeby, hdyž bychmy jako 7. hawpschtuku to praschenje pschiłtajili: „Ssy ty też po tym źiwy?" My to njeczinimy ź tym wotpohładom, teho njepschetrjechomnego mischtra nětk mischtrowacź chcyć; ně, my chcemy jemu hakle prawje ź tym rěčećź dacź. Pschetoź wón dźe źam praji, so dyrbi źo wschitko hakle prawje w źiwjenju wopokasacź, schtoź źo nam w Božim źłowje praji. Jich wjele chce mi snapschećźiwićź, so to najwažnjische praschenje rěka: „Wěrisch ty to też?" Kak wjele wschitko wuknje a tola niczo njewěri! Ale lubi čytarjo, i wotkel dha wy wěśće, so tón abo druhi njewěri? Tola jenoź ź teho, so macźe śaćźischćź, so wón po tym źiwy njeje. Duź dyrbju na źwojim praschenju wobitacź, pschetoź wěra je źiwjenje, wě źo najprjedy potajne źiwjenje, ale dyrbi źo tola něschto wot njeho pytnyćź, a to niź jenoź w zyrkwi, ale runje w domjazym a śjawnym źiwjenju. Hdyž tebi něchtó źiwoje pschećźelstwo pschilubi a ty niczo wo tym njepytnjesch, wón to tebi ź tym njesjewi, kak źo w źiwjenju ź tebi staji, potom jeho lubjenjam njewěrisch. Runje tak budźe, hdyž chce schtó śe źwojim ke mischkhodźenjom a pobožnym čźinjenjom pokasacź, so je kschećźijan a w jeho źiwjenju niczo wo tym widźećź njeje. Tajke „kschećźijanstwo" źebi wulku njedowěru sakłuźi. Ty njemóžesch źanemu człowjekej do wutroby pohladacź, ale pólnacź móžesch na nim, kajkeho ducha dźěćźo wón je. To źo tola śjewi, na čźo jeho myślenje a wotpohladanje źetećź a po tym njebudźe jenoź człowjek, ale też wischehomudry Bóh śudźićź. Duź je najwažnjische praschenje, kotreź dyrbimy najprjedy śami na źo a potom na druhich stajićź: Kak źo źiwy?

Někotři źebi źnamo myślu, so to niczo nowe njeje, so je to próśdne praschenje. Čźeho dla ty źwoju nabožinu wuknjesch a źo w njej na 10 lět wuwučźnjesch? Kóždemu je źo w schuli prajiło, so źo jenoź wschitko wuknje, so by źo w źiwjenju nakóźiło — a ~~wy ...~~ćźe źwój katechismus ź hłowy. Njedźiwajźy, hdyž ja na to wotmolwju: Człowjek njeje źiwy wot teho, schtoź ź hłowy wě, ale wot teho, schtoź je śnutskownje wobkhował. Sa „ź hłowy wuknjenje" ma Franzowska rjany wuras: „Wuknućź ź wutrobu". Schtoź źo tak njenawuknje, płoda njepschinjeźy. To je khowane źymjenine źito, kotreź na łubi w derje nažywanych měchach śtejo woźtanje, ale na rolu njepschidźe. Haj, lubi pschećźelju, człowjek móže wjele ź Božeho źłowa wjedźećź, móže wischelake w pomjatku měćź a tola pschi źwojim wjedźenju do hele śaćźećź. Na dnju liczenja budźe jich wjele prajićź: Njeźźmy my katechismus nawukłi a wjele hodźinow w zyrkwi źydali? A woni budźa tola źłyschećź dyrbjećź: Ja waš njeśnaju, dźićźe wo te mje wy słóstnizy!

Kschećźijanstwo nima źo jenoź wučźićź, ale w nim dyrbi człowjek źiwy bućź. Hakle źrjedźa w źiwjenju roswiwa źo jeho zyła kraźnosćź a śe źiwjenja nahromadźićź źebi najrjeńische naśhonjenja wo wěćźnej wěrnosćźi. Jenoź tón, kotryź je wschědnje w nim źiwy, źo wschědnje w nim wobtwjerdźuje. Sazpiwarjo a dwělowarjo mało abo niczo njeśhonja; woni powjedaja kaź źłepi wo barbje. Duź maja śamy źměch śa to. So by pokasał, źo dyrbićź wincźba a źiwjenje pśches jene bućź, je Knjes Khrystuź w njebeźe dele pschischoł a je źo śćźinił kaź my śmy, hewak by też człowjekam ź njebeźe dele předowacź máhł. Duź je najwoźebnische praschenje: Śtejśch ty w tutej wěrnosćźi ź twojim zykym źiwjenjom, kak by ty źiwy? K wotmolwjenju na tole praschenje njech nam śćźehowaje rospominanje pomha: My mamy źo pschi tym po wschědnym běhu tuteho čźaźneho źiwjenja.

Narod a kschećźeniza.

Wobaj hromadu źłuschataj, niź jenoź po čźaźu — to rěka źo źo kschećźeniza daleko wotitorkowacź njeźźmě — ale też po ważnosćźi, kajkaź je nam ź Božeho źłowa śnata. Wobaj śtaj śapočatk noweho źiwjenja, tamny śeńśkeho, tuta njebjeśkeho źiwjenja. Kschećźeniza dyrbi narod bućź w najwschićźej myślі a kschećźeńśki dźeń narodny dźeń k wěćźnemu śbóźnemu źiwjenju. Tam źo człowjek śa człowjekow, jow śa Boha narodźi. Schto by był śaśtup nowého wobydlerja źwěta do tuteho źiwjenja pokneje prózy a dźěła, śarośćźe a hubjeństwa, bjeś śaśtupnja do kraleśtwa hnady, trośchta měra? To dźě by jemu dyrbjał pschiwołacź: „Ach, so njeby on źwět nihdy wohladał!" Tak źebi Bohu źel nękotrý myślі, hdyž źu dźěćźi kschećźene a maja njebeźa lubjene.

Hdyž źo prěnje 3 dźěćźi narodźa, drje źo śtarschi wjeśela, wośebje hdyž je hótź pódla, kiž mjeno dale njeźe a kotremuź móže źo khěźa a dwór pschepodacź. Hdyž pak pśches bohacźijśche dźěćźaźe źohnowanje śtarośćźe rośtu a herbśke dźele źo pomjeńśchuja, potom źo morkotanje śapocźnje. Tajźy mandźelśćźy durbja też wschelake źměchi a śchtrěźaźe źłowa źłyschećź. Jeniźźe, schtoź źebi ludźo pschi bohatej liczbje dźěćźi mjes źobu k troschtej praja, je to, so dźěćaćźerjo do domu pschidźu.

Wěrno wschak je, so je w naschim čźaźu śa bura a małeho rjemjeźkuka na kraju cźćźko, wjetschu źwójbu „pschenjeśćź", ale runje tak wěśte je, so je śa teho, kotryź ma kusk rataśtwa, lóźo, jene abo dwě dźěćźi śeźiwićź, hacź na pich. śa dźěćaćźerja w měśćźe, kotryź dyrbi źebi wschu źyrobu nakupićź. Ale wothładane wot teho wscheho, njeje dha wulki a nózny śaśtaraź w njebeźach, kiź niź jenoź źiwjenje waschim dźěćźom wobradźi, ale móže jo też śdźerźećź? To dyrbjeli źebi tola myślićź, hdyž Bóh cźłowjekej kóźdy dźeń na jeho polach wobras pśched wocźi staja wo ptacźłach pod njebeźami, kiź njeśźyja ani njeźnećja a źo tola śeźiwja — so tón też źam na źo to praschenje śtajі: „Njeźźu moje dźěćźi wjele wjazy dyźłi wone?" A hdyź źebi schtó myślі, so chce jim Bóh bohate a njeśachodne herbśtwo w njebeźach wobradźićź, njedyrbjał tón też dobreje nadźije bućź, so móže bohaty Knjes w njebeźach też herbśtwo śa nich na śemi namakacź? A hdyź to też njeje khěźa a dwór, wón tola śa kóźdeho bleczk namaka a njech je to śa wotroczka abo dźowku. Ale hušto tak je, źo hordosćź njeśpchida, śo by to abo druhe dźěćźo do źłužby śtupiło, a woni njechadźa źłužićź.

(Pokraćźowanje.)

Wschelake ź bliśka a ź daloka.

— Hłowna ikhadźowanka herbśkeje śtudowazeje młodośćźe jmeźe źo 6. a 7. augusta w Khróćźićźach. Lětźa je 25 lět, źo źu źo ikhadźowanki sakóźiłe. Sserbśzy śtudowazy budźa pschi źwojim śeúdźenju w Khróśćźićźach jubilej źwjećźićź, dokelź pak je wón wośebźe źwjedźećź śa śtarych knjesow naschich ikhadźowankow, śa tych knjesow, kiź źu jako śtudowazy naśche ikhadźowanki wopytali a dokelź źu tućźi ź wjetscheho dźěła śadźěwani, njedźeli do Khróśćźićź pschiććź, budźa woni wośebitу źwjedźećź źrjedźa 9. augusta w Budyśchinje źwjećźićź. Jow budźa śtudencźa jako hośćźo pschepróśćeni. Śśwjedźećź budźe źo na tśćećźni wotnećź a ź hośćźiny a ź wjećźorneho koncźerta wobitacź. Wschitzy knjeźa dośtanu hischćźe wośebite pschepróśćenje. Na naletnej ikhadźowanzy bćśche źo wobśamkło, k temu ważnemu jubilejej almanach wudacź, kajkiź źmy k dźěćaćźětnemu wobśtaćźu ikhadźowankow wudali a bćśche źo też śa to komitej wuśwolił. Bohu źel pak je źo ta wěź tak haćźika, naśtawki njeźźu dóśćźe, śo źana nadźija wjazy njeje, almanach ź ikhadźowanzy wudacź. Derźe pak by byłło, hdy źo njeby tej myślі śpadnyćź dało, ale almanach źo hischćźe pośpćźiśćźo wudacź. Pschetoź w nim mamy śa wśćźe cźaźy ważny hitoriśki roshład wo źohnowanym śkutkowanju ikhadźowankow a jich nózynym świłowom na naśche ludowe źiwjenje.

— Twar Khwaćźanśkeho Božeho doma pokraćźuje. Nětko źu źo na śmutśkowny wnutwar śkóźili. Dokelź pak tón w źwojim źykym wuwjedźenju wjele cźaźa trjeba, źo nětko hižo jara dwělowaze śda, hacź budźe wschitko hacź do śpocźatka oktobra hotowe, śo budźe źo tehdom nowy Boži dom poźwjećźićź nóz. Nowe śarśke měśćźo źo prěni krócź po nowym wobśhadźeńśkim śakonju wot konśiśtorśtwa wobśhadźi. Tole postajenjenje noweho śakonja wot 8. dezembra ma źo tak: Konśiśtorśtwo po źwojim źwobodnym rośśhudźenju wobśhadźnje prěni krócź nowośakóźene duchownśke měśćźa, hdyź je źo k jich wuhotowanju ź najuźźichimi śakóśćźkimi dokhodami podvjera śe śtatnych abo kraźnozyrkwinśkich źrědkow źadaćź.

— Śrudny podawk je źo w Barcze śtać. Tam dźěćaćźerjo na wěźi dźěćźoja. Wobydlerź ź Barta, kotryź tam ź źyćźa njedźěćaśćhe, w źwojej źwaźliwośćźi po wěźi horje lěśeśche, pschi tym źo wobźunу a dele padźe, Wón bćśche na měśćźe mortwy. Dźěćaćźerjo bćchu jeho wotdźerźećź ź pytali, ale wón źebi w źwojej źwaźliwośćźi rěćźećź njeda. Nam źo pśche, źo je wón palenzwy źridny płód byłła. Wón wudowu a wjazy dźěćźi śawośtaji.

— W Wjaśońźy je źo śchula śawrjećź dyrbjała, dokelź je wjetschi dźěl dźěćźi na wośźepizy śthorił. Też wokoło Budeśtez

tale dźěćaza khorosć wužitupuje. My chcemy ſo nadźěć, ſo ſo khorosć, kotraž ſo pſchi njewobstajnym wjedrje lohko rosnjeſchy, dale pſches Łužizu njeroſchěri. Wěſo khorosć ſama na ſrjedź ſtraſchna njeje, ale wona móže lohko ſrudne ſcźěhwki měć, hdyž ſo dźěćźi pſchi wotkhorjenju doſćą njechladaja. Woſebje ſtraſchne je jim w tym czaſu jaſne ſwětło. Nětkotre dźěćźo je hižo doſćą njechladane ſamo widźenje ſhubiło abo tola na wocźi czerpjaze woſtało.

— Pſchihotowanſke dźěła ſa dokhodny ſakoń duchownych w Bramborſkej ſu nimale wobſamknjene. Wone ſu dobry kónz měłe. Podpjery ſa jenotliwe woſady móża ſo powyſchicź, dokelž je ſo wupokaſało, ſo je we wſchitkich jenotliwych provinzach něhdźe 200,000 hr. wjazy pjenjes hotowych, hacź maja woſady ſamo nawdacź.

W Bayerſkej ſu ſo wólby do krajnego ſejma měłe. Wólba pokaſuje móſne roſcźenje ſozialdemokratiſkeje ſtrony. Hacź dotal běſche w bayerſkim ſejmje jenoź 5 ſozialdemokratiſkich ſapółzanzow a nětko budźe jich 11. To dyrbi nam móſne wubudźenje bycź, pſchetož to ſo prěcź njeda, ſo ſozialdemokratoju najbyſtniſcho roſtu. W naſchim khěžorſtwowym ſejmje ſu woni druha naijbyſtniſcha ſtrona a njeje wuſamknjene, ſo woni pſchi nowej wóltje hiſchcźe ſ wjetſchej liczbu ſaſtupja. Se ſakſcho ſejma, hdyž běchu ſebi też hacź na 15 ſapółzanzow pſchinjeſli, wichak ſu ſo pſches nowy wólony ſakoń nimale ſhubili. Hacź je ſo ſ tym ſozialdemokratiſte hibanje podtłóczjiło, je druhe praſchenje. Saſtupjenje ſozialdemokratow w druhich ſejmach naſcheho wótzneho kraja ma ſo tak: we Würtembergſkej 1, w Badenſkej 3, w Heſſenſkej 4, we Weimarje 1, w Gotha 7, w Meinigenje 4, w Reußu 3 a w Altenburgu 4. To ſu wſchitko liczby, kotrež dyrbja naſ kedźbliwych cźinicź. Woſebje pak dyrbi naſ to naſtrójecź, ſo ſmy pſched krótkim widźecź dyrbjeli, ſo w Franzowſkej móžno njeběſche, nowe miniſterſtwo ſeſtajecź, bjez tehо, ſo bychu ſozialdemokratiſkich miniſtrow do njeho pſchijeli — a woni ſu ſo pſchijeli — a ſozialdemokratiſzy mužojo ſedźa tu khwilu na knjezerſkim ſtole w Franzowſkej. A pohladajmy do Barlina: Sozialdemokrat Singer roſkaſuje ſe ſwojim ſłowom wo ſarjadowanju khownego měſta naſcheho khěžorſtwa.

Wo modlenju.

Baron Arnoſcht ſ Kokwitz běſche woſzcźedź ſwojeho njewěrjazeho czaſa jako pucźpokſojowař k wěcźnej wěrnoſcźi, ſwětko woſrjedź cźěmnoſcźe, duchowny wótz woſſwjeroſcźenych dźěćźi. Jich njeſe je pſches wobkhadźenje ſ nim wulke ſohnowanje ſa ſnutſkowneho cźłowjeka dobyło. Kajſa běſche to wěſtoſcź wěry w tym mužu, to móžemy pósnacź ſe ſeńdźenja, kotrež měſeſche ſ mudrym filozofom Fichtu. Wo tym nam jedyn jeho pſchecźelow powjeda.

Baron ſ Kokwitz, kiž běſche wo mudrym filozofu Fichcźe khyſchał, měſeſche wulke ſadanje tajkeho muża ſam ſeſnacź. Wón tole ſadanje najprjedy podtłóczowaſche; wone pak jemu něra njewoſtaji, a dokelž ſebi myſlesche, ſo njepſchewinjomne ſadanje na kiwnjenju Božim wotpočźnje, tam też dźěſche. Kokwitz roſrěčźowanje na modlenje kóži, ſ tym, ſo wón wulkemu filozofej to praſchenje ſtaji, ſchto ſebi wo modlenju myſli. Duž ſo nětko Fichta do dołheho wulkadowanja da, kotrehož myſle móža ſo do teho krótkeho ſłowa ſwoſchijecź: „Dźěćźo ſo modli, muž ma ſwoju wolu.“ Wón wukoji, ſo kaž łóždy cźłowjek ſu też ludy ſwój czaſ dźěćźatſtwa měłe, hdyž ſebi myſlachu, ſo je Bóh ſ wonka nich, ſo pak k mužſkej ſtarobje ſrawja a dyrbja pósnacź, kak je cźłowiſka dobra wola Bóh w naſ. Jako Kokwitz mjelcźeſche, praſcheſche ſo Fichta: „Sćźe Wy ſ tym pſches jene?“ Duž praji Kokwitz: „Ach, kajeſ proſeźoro, hdyž ja rano wotucźu a ſebi na wſchitke ſwoje pſchiſłuſchnoſcźe pomyſłu, kotrež mam wob dźeń dopjelnicź, a ja ſebi myſłu na moju wultu ſłabośćź a kak mi huſto ſcźerpliwośćź a lubośćź pobrachowaſchtej — potom ja hinak njemóžu, hacź ſo bych mojeho njebjeſkeho Wótza proſył: „Knjeźe, pomhaj ty mi!“ A hdyž ja wjeczor lehnycź du a ſebi na wſchitko pomyſłu, ſchtož ſym ſtomdźił, ſměrom wužnycź njemóžu, hdyž njejźym prjedy mojeho njebjeſkeho Wótza proſył: „Knjeźe, wodaj mi!“ —

Fichta khwilu mjelcźeſche, potom praji wón: „Knjeſ barono, ja bych chcył, ſo bych tak daloko był, kaž Wy.“ Baron, kiž běſche ſ tym wotmolwjenjom ſpokojom, woteńdźe.

S tym pak ta hiſtorija hiſchcźe ke kónzej njeje. W tamnym czaſu běſche też, ſo ſo Fichta we wótcźiniſkim ſahorjenju ſa hladanje ſranjenych w lazaretach ſtaraſche. Bórſy po tym ſłyſchcźeſche Kokwitz, jo je Fichta na tyfuſ w lazarecźe ſkorił. Wón bórſy wumrje. Dźeń po tym doſta Kokwitz ſudniſke ſjewjenje, ſo běſche Fichta na ſwojim ſmjertnym łožu, barona ſ Kokwitz — kotrehož běſche jeniczki króćź widźał — ſa vormunda ſwojeho jeniczkeho ſyna pomjenował. —

Tajſki hłuboki ſacźiſchćź běſche dźěćźaza wěra teho pobożnego muža na wulkeho myſlerja a filozofu cźiniła.

Ssyrota.

Dźenſa potrjechi mje, jutſje tebje, dźenſa bohaty, jutſje ſhudy, dźenſa ſtrowy a cźiły, jutſje khory a morwy, niczo wobſtajniſche na ſwěcźe njeje hacź ſchemenjenje. Tak běſche też ſ tamnej ſhudej ſonu, kotraž ſa mało dnjow wſchitko ſhubi, ſwojeho horzolubowaneho mandźelſkeho, pjenjeſy a kubło. A niczo jej njeběſche woſtało wot jejneho bohaſtwa, ani telko, ſo by ſebi móhła wóſ wotnajecź, ſ kotrymž by ſo k ſwojemu bratrej dowjeſła; wona wobcźeſne pucźowanje pſchi naſtupi, pódła ſebje ſwoju ſtilětnu dźowćźicźku. Ale wona tam njedóńdźe, wona ſkhori a wumrje pola bura, kotryž běſche ju ſmilnje do ſwojeho doma wſał. Khora ſona njeběſche ſwoje mjeno mjenowała, a bur ſo ju njeběſche ſa nim praſchał; duž wón njerwjedźeſche, hdźe to dźěćźo ſłuſchſcheſche a jo pſchi ſebi ſkhowa. Wona běſche lubośna dobra holcźka, a teho dla ju bur lubowaſche a jej dobrotu cźiniſche. Niz tak najſtarſchi ſyn, kiž mějeſche junu kubło herbowacź. Wón to dźěćźo widźecź njemóžeſche a jemu wſchědny khlěb njepoſchejeſche.

Bur to ſe ſrudobu ſpóma a jako chcyſche wumrjecź, da ſebi wot ſyna krućźe ſłubicź, ſo dyrbi ſyrota ſobu herbowacź; ale tón ſwoje ſłubjenje njedźerźeſche a wboho dźěćźo niczo njedoſta, haj, wón je někotre dny po nanowej ſmjerćźi ſ domu wuhna a, dźiwnje, runje na jeho pjatnatym narodnym dnju. Wona niczo njemějeſche hacź 20 hrównowſte ſtote, kotrež běſche jej bur pſchi jejnej konfirmazyji darił, a kotrež běſthe ſebi ſwěru khowała. S tym dale a pſchezo dale dźěſche a ſłóńcźnje po ſchtyridnowiſkim pucźowanju do Barlina pſchiúdźe. Wona ſo ſ krótka roſſbudźi. Sa poł pjenjes richelow nakupi a ſ nimi wikowacź ſapocźa, bu róžowa holza a ſo ſprawnje a cźejſnje ſwojeſche.

Pſchi tym ſo wona ſama lubośna rjana róża roſwi, kotruž mějeſche łóždy rad. A wona ſwoje ſwoje cźiniſche. Na łětnym dnju — tſi łěta běchu ſo mjes tym minułe — a woſebnje ſwobleſkany knjeſ k njej ſtupi a ſebi róžu kupi a potom wón pſchezo ſaſo pſchihładźeſche, rjana holza běſche jeho wutrobu wobjała, a prjedy hacź wobej prawje wjedźeſchtaj, ſchto ſo jimaj ſta, běſchtaj najſbožowniſchaj ſłukjenaj. Młody muž běſche ſyn bohateho fabrikſkeho woſbjedźerja, a wona bu młoda woſebna knjeni. Ale wona po ſwojim waſchnju jednora woſta, hordośćź ſaneho ruma w jejnej nadobnej wutrobje njenamoſta.

Kak pak dźěſche ſo jeje njepſchecźelej, burſkemu ſynej? Wón njeběſche ſe ſwojim ſbożom ſpokojom; wón chcyſche ſo bóle wobohacźicź, wón ſwoje kubło pſcheda a cźehnjeſche do Barlina, ſo by tu wikowanje ſapocźał. To pak hicź njechaſche, a ja tſi łěta běſche bankrott a ſhudy. Nětko dyrbjeſche dźěłacź, ſo by ſo żiwił. Pſchi ſwojim dźěło pytanju pſchiúdźe pſchipadnje też do fabriki teho muža, ſ kotrymž běſche ſo ta ſyrota wożenika a pſches njeho ic młoda ſona ſłyſchcźeſche. Duž wona ſwojemu mužej tu wěź powjedaſche wo tym twjerdym bratrje, kiž běſche ju wuhnał. Wona pak pſchiſtaji: „Ale my njechamy ſte ſe ſłym ſapłacźicź, Wobłhowaj jeho w dźěle a njedaj jemu pytnycź, ſo my jeho ſnajemy.“

A tak ſo ſta. Wona, ſ kotrejž běſche něhdy tak ſlě ſakhodźał, bu jeho njepóſnata dobrocźelka.

„Pomhaj Bóh“ njeje jenoź pola kujeſow duchownych, ale też we wſchěch pſchedawańjach „Sserb. Nowin“ na wſzach a w Budyſchinje doſtacź. Na ſchtwórcź łěta płacźi wón 40 np., jenotliwe cźiſła ſo ſa 4 np. pſchedawaju.

Samolwitny redaktor: farař Gółcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Smoleriez knihicźiſchcźerne w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čižło 31.
30. julija.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Smolerjez knihiźiſchćeźeni w Budyſchinje a ſu tam dostać ſa ſchtwórtlětnu pſchedplatu 40 np.

9. njedźela po ſwj. Trojizy.

Japoſchtolſke ſkutki 9, 4.

Saule, Saule, ſchto pſcheſcźěhaſch ty mje?

Dwanaćźe mužow bě ſebi naſch luby Knjes ſa wučźomnikow wuſwolił. Źi dyrbjachu wſchitźy ſwěru na wſchě jeho ſłowa kedźbować, na njeho hladać, ſo wſchitźy po nim ſwučźić a ſłoźić, ſo móhli poſdźiſcho jeho wučźbu do wſcheho ſwěta rosnjeſć a wſchón ſwět wo tym powučźić: „Naſch Jeſuß je tón wěrny ſbóźnik. Wón je ſ njebjeß ſchł k nam na ſwět pſchiſchoł, ſo chźył wſchěch hrěſchnych źłowjekow woſbóźić.“

Naſch luby ſbóźnik bě kóźdeho ſ nich ſ tym ſłowom k ſebi wołał: „Pój ſa mnu!“ Woni pak běchu na jeho ſłowo hnydom wſcho ſwoje wopuſchćźili: ſwojich domjazych, ſwoje dźěło, ſwoju wjeß abo měſto, a běchu ſa nim ſchli, woſtachu pak też ſwěru pſchi nim ſwoje źiwe dny, kóždy hacź do ſwojeje ſbóźneje ſmjerćźe.

Wſchitźy źile jeho wučźomnizy běchu dotal ſ źicha źiwi byli, pobożni, ſměrni ludźo, kotſiž běchu ſo ſe ſwojeju rukow dźěłom źiwili, jeni ſ rybołojenjom, druſy ſ něćźim druhim. Sa źaneho wot nich njeby niczo pſchemóźnje źěźke było, ſo temu Knjeſej pſchiſtowarſchićź a pſchi nim ſawoſtać.

Se Saulom pak, kiž poſdźiſcho Pawoł rěkaſche, ſo hinaſcho ſta. Tón bě wſchón do źyła hinaſchi źłowjek, dyźli wſchitźy druſy Knjeſowi póſłi.

Tónle Saul źehnjeſche něhdy po ſchěrokej dróſy do Damaſka a mějeſche wokolo ſo źyłu źirjódu ſwojich ſ brónjemi wubrónjenych pomoźnikow. Schtóž na tehole ſ hordym źołom wſchěm ſwojim do prědka ſahateho Saula pohlada, tón jemu ſe ſameju woćźow wuhlada, ſo ſ njeju hněw ſapaſche, kóž źiwy woheń, ſo bě wón ſaſłobjeny źłowjek, nadutý, wſchón pokny hidźenja a njepſcheźelſtwa.

Na wſchěch tajkich mějeſche wón ſwoje ſłoby, kiž do Jeſuſa wěrjachu a ſwojej koleni pſched nim ſhibowachu; jich chźyſche wón ſajećź a dać ſkónźować, duž bě ſebi wot ſwojich wyſchſchich měſchnikow dowolnośćź wuproſył, ſo ſměł wſchěch tajkichle wěrjazych ſajećź. — Jako tamneho wohoheho Scheźěpana ſkamjenjowachu, mějeſche Saul na tymle jeho ſkónźowanju ſwoje źiwe wjeſele, a myſlеſche njelećźo pſchi ſebi: Tajkile kónź dyrbjał kóždy měćź, kiž do Jeſuſa wěri a jeho ſa ſwojeho wěrneho ſbóźnika źeſćźi. Ja pak chźu hižo hladać, ſo wſchěch, kiž ſa Jeſuſom ſłědźa, poraźu a do źźita ſkaźu.

Hlej, tajkele mějeſche wón ſwoje myſle. Bóh pak a naſch ſbóźnik mějeſche ſ nim ſwoje do wſchitka hinaſche myſle. A ſchtoź ſebi Bóh ſmyſli, to wón ſ wěſtośćźu wuwjedźe. Jeho wola dyrbi ſo ſtajnje ſtać. Naſch luby ſbóźnik pak bě ſebi runje tuteho pſcheſcźěharja ſwojich wěrjazych ſhladał, ſo chźyſche ſebi ſ njeho prawého wěrneho ſwědka ſćźinić; runje tónle źłowjek dyrbjeſche jemu pomhać Boźe kraleſtwo twarić, dyrbjeſche ſe ſahorjenym duchom prědować a jemu wótſiſcho ſwědćźić, dyźli něchtó druhi. Tónle źłowjek, kiž tam ſ wóhnjom a ſ njećźom

wschěch wěrjazych pschesczěhasche, tónle jeho sasłobjeny njepschecżel dyrbjesche so dacź wocźiśćecź, skłudźićź, dyrbjesche so swnećićź, sjawnje s hłosom předowacź: „Jeniczki Jesuš je nasch sobźnik! tón sam jeniczki naš s hrěcha a se śmjerćźi wumoźi, naš horje k Bohu do jeho njebjesow dowjedźe a nam tam swoju sobźnosćź s hnadu sdari.“

Luby, hdy hychmoj mój wo wschej tutej powjesći ženje žaneho słowećka sašłyschałoj njebyłoj, dyrbjałoj žěbi wćicźe prajićź: „To nihdy na swěćce móžno njeje, so móhł s tajkeho krejlacźneho człowjeka žadyn wěrny Khrystušowy pośoł a sahorjeny pschipowjedać jeho měra nastacź. Tajkile sajrany, kušaty wjelk na hnidy do žaneho Khrystušoweho stadła žohn njeběłuscha, tajkile sasłobjeny był sawěsće najnjekhmanischi pośoł Jesušoweho měra a jeho hnady.“ — Ty žnadź był hischće dalsche słowećko pschistajił a rjekł: „Tajkehole njekńećźomneho człowjeka dyrbjał Bóh skerje pschińćź sa jeho śe a bjesbóžne skutki wukhostacź, jeho s cźełom a s duschu skosyćź, dokelž so jeho śe skutki k Bohu wo wjećźenje hacź do žameho njebja s hłosom wołaja.“

Ale tola sćźini žěbi nasch Bóh s tuteho Saula žwojeho Pawola, s tuteho skazerja žwojeho žwědka, pschetož nasch Bóh je dobrocźiwy. Wón ma spochi s nami žwoje dobre nam wužitne myšle. Kohož ma hižo žmjercź wscheho w žwojej mozy, teho wón žamej žmjerćźi wutorhnje, a wćźiwi teho, kiž bě hižo dawno wschón śemrjetny. Takle je so se Saulom stało. Tón pak, kiž jeho wožiwi, bě nasch Knjes, kiž je žiwy do wěcźnosćźe.

Lazara je něhdy nasch Knjes s rowa wuwołał; so tón s rowa žiwy wuidźe. Tamnym wětram a móřkim žołmam je nasch Knjes pschikasał: Mjelcźćźe! a morjo wocźichny, wnczomnikow wutroby pak žohn s nim.

Jowle pak nasch sobźnik tuteho sasłobjeneho Saulowemu bjesbóžnemu cźinjenju s jenym dobom kóuz sćźini, jemu s jenym rasom jeho śu wołu slemi, jeho hordu myšl śrasy, so tam Saul na semi leżeśche, kaž s Božim njewjedrom sražený. Ale tole jeho sraženje bu sa njeho prawy sdobny spočatk wscheho jeho nowého žiwjenja.

Do prědka dyrbi so człowjek dacź wot žwojeho Kujesa wschón sporasyćź, so tam pokorny a słaby pšched nim leźi, kaž potreptany cźeć oit, hakle po tym budźe wón khmany, žwojemu Knjesej wschón s wutrobu słužićź. Pawoł žam pak je to posdźišćo dopośnał a s wjeśełej wutrobu wusnał: „Mi je so hnada a žmilnosćź dostała.“ To je wón tehdy wusnał, jako bě do wschitka dopośnał, so je Jesuš sawěsće wschěch człowjekow wěrny sobźnik, kiž chze wschěch wosbožićź, kotśiž do njeho wěrja a so na njeho spuschćeja. Tajkim chze wón žwoje wěcźne žiwjenje spožćićź.

O, kajći je tole sa naš kražny trócht: Je móhł Pawoł něhdy pschi žwojim sobźniku a wot njeho hnadu, sobźnosćź dostacź, tónle hacź dotal njekńećźomny pschesćěhać, je žěbi s njeho nasch Knjes tajkeho žwojeho pozohnowaneho późła sćźinił, je nětko sawěrnje nam wschěm wěste: Naš žadyn, kiž bě dotal sabłudźeny, a kiž bě s hnadu wupadnył, njeje hižo wschón śhubjeny, ale naš wschěch dźerźi žěbi nasch sobźnik se žwojej ruku a mozu, dźerźi naš se žwojej łubosćźu, a chze žěbi s njej naš wschěch kaž s wusoh k žěbi sćźahnyćź, pschi žěbi wukhowacź a sdźerźećź. Wschón nasch hrěch chze nam wón wodacź a jón kaž do žameho morja podmuricź.

Khwalba budź tebi sa to data, Knježe Jesu, ty nasch luby sobźniko, a nasch najlubosniischi duschowpschesćeżelo! Hamjeń.

Pschecźiwnizy naschého sobźnika w nowym testamencze.

(Potračźowanje.)

Pschikład sa roswucźenje pišmawucźenych je stawisna wo dwanaćźeletnym Jesušu w templu.

Jesuš je śrjedźa mjes pišmawucźenymi najśerje w jenym tych pschitwarkow, kiž wokoło templa śtejachu; pschetož w templu šamym so wucźićź njeśmjedźesche. Wučźerjo a schulerjo žedźachu; wučźerjo na powyschenym měćźe, schulerjo k jich nohomaj. Tak žydaische Pawoł k nohomaj Gamalieła. Wučźenje běśche rozrěćźowanje. Wučźer pschedpołożi schulerjej proschenje, wo kotrynž mějesche so tutón rosšuđźićź. Tež schulerjo žmědźachu so prascheć, kaž dwanaćźeletny Jesuš, nad kotrehož hłubokimi praschenjemi so wschitzy pschitomni spodźiwachu.

Pišanje běśche sokasane. A tola njesmjedźesche žadyn schuler wot wučźby wotstupićź; wón dyrbjesche ju dospołnje w pomjatku žbyćźećź. So by ju to dozpało, dyrbjesche so pilnje wukrućź. To sta so pśches pschećźhćźenje a wospjetowanje. Na tute waschnje bu wučźba wobkhowana a dale data. —

Pišmawucźeni běchu pola luda jara widźani. Mischtrojo, wótzojo, wodźerjo buchu mjenowani. Wot žwojich wučźobnikow žadachu žěbi najwyšše cźeśćźenje. Nan a macź śtejachu nasab.

Nan je, tak woni wučźachu, žyna do žwěta pschinjesł, jeho wučźer pak, kiž je jeho mudrosćź wućźi, wjedźe jeho k žiwjenju w tamnym žwěćźe.

Wo žwojej wažnosćźi mějachu po tajkim wulkę menjenje. Chžedźa teho dla też wschudźom wušnamjenjeni być. Žadaja žěbi, so bychu ko na hałach strowili, so by ko jim pocźeśćźowanje śjawnje wopožałało. Pschi hoścźinach žo rad na hornje městna žydachu. Też w schulach chžachu prěnje městna měćź. Woni khodźa rad w dołhej drasće a khwalbu wot druhich žěbi rad łubićź dadźa.

Pišmawucźeni so w nowym testamencze hušto s farisejśkimi hromadźe mjenuja. To njeje pschipadnje ale śta so s wotpohładanjom. Woni hromadźe wišaja. Pschetož w Khrystušowym cźasu wjetśha tućźba pišmawucźenych farisejśkim pschiłušćeśche. Jako farisejśy nochećźa so s wědomosćźu spokojićź, ale chžećźa ju do skutka śtajićź. Woni nochećźa jenož wučźeni być, ale też prawi. Teho dla rěka druhdy w pišmje: pišmawucźeni mjes farisejśkimi.

Na farisejśkich a pišmawucźenych wobrocźi so Jan śtchćźenik se žwojim pokutnym předowanjom. Tón Knjes jich w předowanju na horje jako jeneho waschnja wošnamjeni. Matth. 5, 20. Wo sadźerźenju wobeju pschećźiwo Janej Luk. 7, 30 tón Knjes jenak žudźi. Satraschaza „běda“ teho Knjesa Matth. 23, 2—29 też woběmaj płacźi.

Wjazy króćź sjednećźichu so pišmawucźeni a farisejśy k wojowanju pschećźiwo temu Knjesej. Woboji žadaja žěbi wot teho Knjesa śnamjo. Matth. 5, 1. Woboji śkorja, so Knjesowi wucźomniźy nastawki starśichch njedźerja. Woboji so hórscha, so tón Knjes s złonikami a hrěćźnikami wobthadźa. Tak njejsu pišmawucźeni w powschitkomnym łepschi hacź farisejśy.

Tola žu też thymaischi mjes nimi, kiž sahorjeni pśches duchamózne słowa teho Knjesa se śprawnej wutrobu pola njeho powućźenje pytaja. Matth. 8, 19 chze jedyn pišmawucźeny Knjesowe wučźomnik być. Sahorjenosćź sa tuteho wučźerja, kotryž jeho wewobśchěrnosćźi a hłubokosćźi wjedźenja dałoko śpchetrjechi, a kotrehož rěćźe žu njewuhajśnive sacźišćećź na njeho cźinile, nućźi jeho, so mjes jeho wučźomnikow pschićźećź dacź.

Tón Knjes jeho njewotpokasa, ale wón jeho krućźe a łhutnje na žamosaprěćźa polne žiwjenje w žwojej słužbje pokasa a napomina jeho, so by so prjedy hischćźe žwěru pruhował. —

Druhi žada žěbi wot teho Knjesa powućźenje wo puću k sobźnosćźi. Měni wón tola, so móže žěbi pśches wěśte skutki śkutki sobźnosćź sakłućźićź. Tón Knjes śtupi so na jeho śtejnischćźo a pokaźe jeho na sakoń. Tón pišmawucźeny wotmolwi na sakońu 3. Móišź. 19, 18. Tola k žwojemu samolwjenju hnydom pschišćićź to prascheńje: „Schtó je mój bliźćźi? S tym chze wón prajićź, so njejaźne słowo „bliźćźi“ jaźnemu dopyelnjenju sakonja sadźěwa. Tón Knjes pak pokasa a rozsajśni jemu na pschirunanju wo žmilnym Samaritśkim, so je tóžby jeho bliźćźi, kiž jeho pomozy potrjeba.

Jedyn druhi pišmawucźeny śjawnje žwoje spodźiwanje nad krótkim a jaźnym wotmolwjenjom teho Knjesa na praschenje po najwjetśćźej kśni wupraji. Wón so teho sacźišćećźa wobrócź njemóže, so ma tón Knjes prawo. Haj, wón pschida, so je wopokasanje

luboſcźe k Bohu a k bliźſchemu ſe ſmyßlenjom, ßkowom a ſkutkom wjele ważniſche, hacź ſwonkomne ſkutki n. pſch. woporу. Swjeßeleny nad tutym wopokaſmom wěrnoſcźe tón Knjes praji: Ty njejßy daloko wot Bożeho kraleſtwa. Jedyn ſ najßkławniſchich piſmawučenych běſche Gamalid. Wón je najwjetſchi ſ piſmawučenych židow a mějeſche wulku nahladnoſcź. Powjeda ßo, ſo je wutupjenje Jerusalema dočakał a dokhi cźaß pſchedßyda wyßokeje rady byl. Po tym, ſchtož ßo nam wo nim powjeda, a po jeho ſadźerźenju pſchecźiwo Prětrowym prědowanju wo horjeſtanjenym Khryſtußu ſda ßo ßwobodniſchich nahladow bycź, hacź bě to wot njeho jako piſmawučeneho wotcźakacź. —

Powjeda ßo, ſo je ßo w kupjelach w Molemais, ſ pohanſkimi wobraſami pyſchenych, kupał, dale ßo powjeda, ſo wón ſygl ſ wobraſom trjebaſche a tcź, ſo wón pſchecźiwo wučerjam druhich wučßow móz nakożowanu měcź nochźyſche. Tutych ßwobodniſchich nahladow je tež rada, pſchetož wona pſchecźiwo Pětrej po jeho měnjenju wußudźi. Nowym wučßam napſchecźiwo wón wotcźakacź radźi. Pſchetož je-li wona wot Boho, je napſchecźiwjenje njehódne, je pak wot cźłowjekow, njeje nakożenja wożebiteje mozy trjeba, dokelź dyrbi ßwojeje njeměrnoſcźe dla tónz wſacź; pſches nakożenje mozy mohła ßo ſkerje roſſchěricź hacź podtłóczicź.

Hacź je ßo pſchi tym dobycźa abo ſahinjenja ſchecźijanſtwa nadźał, to ſ jeho ßkowom ſpójnacź njeje. Jeho rada na źadyn pad ſ pſchecźelneho ſmyßlenja pſchecźiwo ſchecźijanſtwu njewutkadźa. Jeho měrnoſcź pornjo dźiwim hidźenju jeho towaříſchow w radźi ſpodobny ſacźiſchcź cźini. Kak widźany a ważny wón běſche, wopokaje ßkowo, kiž ßo po jeho ßmjercźi huſto ßkyſchesche: „Po tym, ſo je rabbi Gamaliel wumrjek, njeje źana kraßnoſcź ſakonja wjazy, tež cźiſtoſcź a ſdźerźliwoſcź je ſ nim wumrjela.“

Pißmawučeni dźělachu ßo do dweju ſchulow, kotrejuž ßudnikaj běſchtaj Hillel a Schammai. Schula Hillela wuſnamjeni ßo pſches mikoſcź w praſchenjach ſakonja.

Jej ſchula Schammaja njepſchecźelſzy napſchecźiwo ſtejeſche, kiž běſche njeſcźerpliwiſcha a kruczźiſcha. Hillel pak mějeſche wjazy pſchiwiſowarjow hacź Schammai.

Rosdźěl wobeju ſtronow ßo najßaßniſcho pokaja w nahladach wo dźělenju mandźelſtwa.

Schammajowi pſchiwiſowarjo chzychu dźělenje mandźelſtwa jenoź pſchidacź, hdyź běſche ßo łamało; Hillelowi pſchiwiſowarjo dachu tež druhim pſchicźinam płacźicź. Po wutupjenju templa a ßwjateho měſta pſches Tita a po roſpróſchenju iſraelſkeho luda pſches wukaſnje thějora Hadrijana, kiž tutón po njeſbożownym ſběžku Bar Kochby wuda, běſche ſkutkowanje pißmawučenych, hdyź tež niz zyle horjeſběhnjene, dha tola jara wobcźężne. Extne dalewjedźenje ſakońkeho wukładowanja běſche w roſpróſchenju nimale njemóżne. Njedyrbjeſche tuto ważne łubło ſhubjene bicź, dyrbjeſche ßo ſhytk ſromadźicź a napißacź. To ſta ßo w druhej pokojazy druheho lětſtotka po Khryſtußowym narodźe. Kniha, kiž nahłady židow w Khryſtußowym žiwjenju a ſakonju wopſchija, je Thalmud.

(Pokraćźowanje.)

Kak ßy žiwy?

(Pokraćźowanje.)

K cźemu to wjedźe, to na tym widźiny, ſo tak jara na ßłużobnych pobrachuje. S wotkal to pſchiindźe? S teho, ſo nichtó wjazy ßłużicź njecha. — Wyßoko won chzedźa ſtarſchi ſe ſwojimi dźěcźimi. Měſto teho, ſo pſchi prěnim ſapłakanju dźěſcźa zakońcźa, ſchto ſ dźěſcźa budźe, by lěpje było, ßebi rospomnicź, ſchto chze Bóh ſ njeho ſcźinicź pſches ſwoju ſchcźenizu. Wón chze wěſcźe ſ nim najwjſchiſche won, pſchetož wón chze jo ßwoje dźěcźo ſcźinicź, a hdyź je to dźěcźo wjele modlitwow, wón jemu ſawutlicź njeda ani cźěłnje ani duchownje. Khłóß modlitwy dyrbjało to prěnje bycź, ſchtož naſche dźěcźo pſchi ſacźehnjenju do domu ſaßłyſchi — a to ßebi my duchowni wożebje na ſchcźeńſkim dnju pſchejemy. Niz to, kak ßo waſche dźěcźo pójſcźele abo kak jo wobłekacźe abo ſchtó to dźěcźo njeße, dyrbjało waſche mußle do ſchcźeńzy tak wobjimacź, ale, hdyź je wſchitko na ważny pucź pſchihotowane, wuſpěwajcźe ſchcźeńſki ſhěrluſch, łajtiź macźe jón we waſchich ſpěwaříſkich.

Tak tež njedyrbjała po ſchcźeńzy hoſcźina najważniſcha pokaja w nahladach wo dźělenju mandźelſtwa.

Schammajowi pſchiwiſowarjo chzychu dźělenje mandźelſtwa jenoź pſchidacź, hdyź běſche ßo łamało; Hillelowi pſchiwiſowarjo dachu tež druhim pſchicźinam płacźicź. Po wutupjenju templa a ßwjateho měſta pſches Tita a po roſpróſchenju iſraelſkeho luda pſches wukaſnje thějora Hadrijana, kiž tutón po njeſbożownym ſběžku Bar Kochby wuda, běſche ſkutkowanje pißmawučenych, hdyź tež niz zyle horjeſběhnjene, dha tola jara wobcźężne. Extne dalewjedźenje ſakońkeho wukładowanja běſche w roſpróſchenju nimale njemóżne. Njedyrbjeſche tuto ważne łubło ſhubjene bicź, dyrbjeſche ßo ſhytk ſromadźicź a napißacź. To ſta ßo w druhej pokojazy druheho lětſtotka po Khryſtußowym narodźe. Kniha, kiž nahłady židow w Khryſtußowym žiwjenju a ſakonju wopſchija, je Thalmud.

(Pokraćźowanje.)

Kak ßy žiwy?

(Pokraćźowanje.)

K cźemu to wjedźe, to na tym widźiny, ſo tak jara na ßłużobnych pobrachuje. S wotkal to pſchiindźe? S teho, ſo nichtó wjazy ßłużicź njecha. — Wyßoko won chzedźa ſtarſchi ſe ſwojimi dźěcźimi. Měſto teho, ſo pſchi prěnim ſapłakanju dźěſcźa zakońcźa, ſchto ſ dźěſcźa budźe, by lěpje było, ßebi rospomnicź, ſchto chze Bóh ſ njeho ſcźinicź pſches ſwoju ſchcźenizu. Wón chze wěſcźe ſ nim najwjſchiſche won, pſchetož wón chze jo ßwoje dźěcźo ſcźinicź, a hdyź je to dźěcźo wjele modlitwow, wón jemu ſawutlicź njeda ani cźěłnje ani duchownje. Khłóß modlitwy dyrbjało to prěnje bycź, ſchtož naſche dźěcźo pſchi ſacźehnjenju do domu ſaßłyſchi — a to ßebi my duchowni wożebje na ſchcźeńſkim dnju pſchejemy. Niz to, kak ßo waſche dźěcźo pójſcźele abo kak jo wobłekacźe abo ſchtó to dźěcźo njeße, dyrbjało waſche mußle do ſchcźeńzy tak wobjimacź, ale, hdyź je wſchitko na ważny pucź pſchihotowane, wuſpěwajcźe ſchcźeńſki ſhěrluſch, łajtiź macźe jón we waſchich ſpěwaříſkich.

Tak tež njedyrbjała po ſchcźeńzy hoſcźina najważniſcha pokaja w nahladach wo dźělenju mandźelſtwa.

Schammajowi pſchiwiſowarjo chzychu dźělenje mandźelſtwa jenoź pſchidacź, hdyź běſche ßo łamało; Hillelowi pſchiwiſowarjo dachu tež druhim pſchicźinam płacźicź. Po wutupjenju templa a ßwjateho měſta pſches Tita a po roſpróſchenju iſraelſkeho luda pſches wukaſnje thějora Hadrijana, kiž tutón po njeſbożownym ſběžku Bar Kochby wuda, běſche ſkutkowanje pißmawučenych, hdyź tež niz zyle horjeſběhnjene, dha tola jara wobcźężne. Extne dalewjedźenje ſakońkeho wukładowanja běſche w roſpróſchenju nimale njemóżne. Njedyrbjeſche tuto ważne łubło ſhubjene bicź, dyrbjeſche ßo ſhytk ſromadźicź a napißacź. To ſta ßo w druhej pokojazy druheho lětſtotka po Khryſtußowym narodźe. Kniha, kiž nahłady židow w Khryſtußowym žiwjenju a ſakonju wopſchija, je Thalmud.

(Pokraćźowanje.)

III. Wocźehnjenje a ſchula.

Schto ſ dźěcźi budźe, nichtó ſ wěſtoſcźu prajicź njemóże a njeje do źaneje cźłowjecźeje ruki pokożene. Hacź ſ pupka kćźejaza róża narośćźe, na kotrejź móżeſch ßwoje wjeßele měcź, abo prut, ſ kotrymź ßo dźěcźi khoſtaja, to leži w ßamej Bożej ruku. To je wulke ßamopſchesběhnjenje, hdyź ſtarſchi rjekku: „Tak kaź my, dyrbjeli wſchitku ßwoje dźěcźi wocźahnycź.“ — Tajke wyßoke rěcźe pak móżeſch huſto ßłyſchecź. Nadawk wocźehnjenja je tajki khutny a cźeźki, ſo k njemu pſchede wſchěm wſchědna modlitwa a prawa mudroſcź ßłuſchatej.

Duž ßmy hižo k jara ważnemu dypkej dóſchli, mjenujźy k temu proſchenju na ßwědomnje: „Modliſch ßo tež ſa ßwoje dźěcźi? Schto chzeſch wot ßwojeho wocźehnjenja wocźakowacź, hdyź ßebi ßam ßwojej khakłazej wutrobje a ßwojej wopacźnej woli radźicź dawaſch?“ To je tola njewěſty ſakożk! Ludźo ßu, kotſiž ßu tak wot ßamokluboſcźe cźiwilowani, ſo pſches zyłe jich wocźehnjenje ta ſaßada dźe: moje dźěcźi dyrbja bycź kaź ja.

Napſchecźiwo temule, do zyła njekſcheſcźijanſkemu nahladej, praji mi naſhonjena macź: „Moje hrěchi ßym ja pola mojich dźěcźi dwójzy ſaßo namakała“, a ſprawne wutroby w tymle měſcźe prawym wobkedźbowanju wěrnoſcź ßkowa ßwjateho pißma wobkruczźenu namakaja: „Schtož je ßo ſ cźěła narodźiło, to je cźěło.“

„Jabłuko daloko ſchtoma njepadnje“ — a někotſi ſtarſchi ßu hakłe pſches njeporadźene dźěcźo k prawemu pośnacźu ßwojich hrěchow pſchiſchli. Cźim jaßniſcho ſrudnu wěrnoſcź herbowaneho hrěcha na dźěcźoch wobkedźbujeſch, cźim pſchijomniſcha ßo dźěcźaza wutroba ſa ſdy pſchiſkład pokajuje, cźim cźeźſche je ſamołwjenje ſa nana a macź. A kak łóhko móże ßo na tajkej dźěſcźowej duſchi něſchto ſkaſycź. „Sdy pſchiſkład kaſy dobre waſchnje.“ Hdyź to naſhonjenje wobkruczźuje, potom je prěnja pſchißłuſchnoſcź ſtarſcheju, ßo pſched dźěcźimi derje hladacź. Kajſi to ſacźiſchcź na dźěcźi cźini, hdyź ßo ſtarſchi pſched jich wocźomaj hněwnje wurěcźuja abo ßebi w domjazym ſarjadowanju napſchecźiwo rěcźa, měſto teho ſo bychu ßo podpjerowali? To ßo njeda ſamołwicź, hdyź nan dźěcźo někajkeho ſmylenja dla khoſta a wone pſchi macźeri pomozy namaka. Hdyź dyrbi w mandźelſkim žiwjenju pſchesjenoſcź knježicź, to wożebje wo wocźehnjenju dźěcźi płacźi, a hdyź ma w tym jedyn druhemu něſchto porokowacź, njech to Bože dla pſched dźěcźimi njecźini, ale druhdźe, hdźej to dźěcźi njeßłyſcha.

Schtož pak ma ßo na ſmuczenym wocźehnjenju wożebje wuſtajicź, je to, ſo ßo ſ wocźehnjenjom pſchepoſdźe ſapocźnje. Wy ſnajecźe to ßkowo wo ſchtomje, kotryź ßo ſhibnje, kaź dołho je młody. S wjetſcha pak dacźe wy ſwojim dźěcźom ſ jich nepoßkłuſchnoſcźu běhacź hacź do ſchulſkeho cźaża. Potom dyrbi na dobo wſchitko hinaſche bycź, a hdyź ßo pſcheměnjenje k lěpſchemu bórſy po ſaſtupjenju do ſchule nepokaſuje, potom ßo wucźerjej na njeprawe waſchnje wina dawa. Luby pſchecźelo, hdyź ßo njerjad junkrócź pſches polo cźehnje, potom tež njebudźeſch ſa jedyn dźeń ſ tym hotowy, jón ſwutorhacź. Tak daloko njeßměſch pſchiińcź dacź. To je tež njeprawda pſchecźiwo dźěcźom, hdyź ßo źada, ſo dyrbja ßo na dobo teho woſtajicź, ſchtož ßměđźachu tak dołho njekhoſtane cźiniicź. Njeje to wjele łóžo a ſpomożniſcho, hdyź ßo

njerjad ſ dobom ſ korjenjom wutorhnje? K temu pak je hižo w prěnich žiwjenſkich lětach ſkładnoſćje. „Kajkež dźěćži wocźehnjeſch, tajke maſch je poſdźiſcho.“ Hdyž je to wěrno, płaćži to wobźebje wo prěnim dźěćatſtwje. S cźěćka budźe dźěćo, kotrež njebу hižo jako cźěćne dźěćo žiwoju wolu a wobužnoſćć měło, cźemuž dyrbi ſo roſomnje napſchećiwo ſtupać. Ničo ſo bóle njewjećži, hacž hdyž ty najmjenſchim dźěćom, „najmłódſchim“, wſchitko pſchepuſchćiſch, dokelž ſo „roſuma hiſchće nimaja.“ A tola maja cźi maći runje ſa to dobry pomjatk, ſchtož ſo jim bjes khoſtanja pſchepuſchći, a kak dyrbja ſtarſchich pſchimać, ſo bychu jim wolu woſtajili. Schtož je ſo junkróć ſakomdźiło, ſo da ſ cźěćka ſaſo dobre ſćinić. Duž je to prawidło: „Ty njemóžeſch ſahe doſć ſ wocźehnjenjom ſapoczećć.“

Wot teho pak jenož njewotwiſuje, hdy ſo ſ wocźehnjenjom ſapoczńje, ale też kak ſo wocźehnjenje ſrjaduje. A pſchi tym huſto najwažnjiſche pobrachuje: k wocźehnjenju ſłuſcha ſo njepſchemětjaza krutoſćć – a ſchto wona je, wo tym njech ſo tu roſjaſnjenje da: Pſchi krutoſćći roſumi ſo ſ wjetſcha, ſo dźěćo prawje wjele pukow dostanje. Duž doſtanjeſch huſto, hdyž ſo na dźěćo wobćežujeſch, to wotmolwjenje: „Ach, knjeſ ſarařo, hdy byſchćje Wy wjedźał, kak ſym teho hółza bił!“ Haj, ludy pſchećeło, hdy ſ bićzom ſamym cźinjene bykło, potom by ſebi tajki dopokaſ wocźehnjeńſkeho khumſchta derje lubićź dał. Ale my wam ſjawnje wuſnajemy, ſo nam huſto pſchi tajkich rěćach pſches wutrobu kała a my bychmy najradſcho ſawokali: O ty wbohe dźěćo!

Ty njemóžeſch dźěćo jenož khłupe bićź, ale móžeſch jo też pſches wjele bićźe ſaſahłe a ſtwjerdźene ſćinićź. Bićźe njedyrbjało prěni frědk wocźehnjenja bycź, ale poſłedni. Cźłowjek dyrbjał ſo najprjedy praſchećź, hacž ſo dźěćo hinak khoſtać njechodźi, prjedy hacž ruku k bićźu poſběhnjeſch. Na to dyrbja wobźebje nahli ludźo kedźbować a hdyž ſwjate pjſmo radźi: łóžby cźłowjek budź njeſpěſchny k hněwej, móže ſo derje pſchiſtajićź: też njeſpěchny k bićźu. Sawćźće też tudy cźłowſki hněw njećźini, ſchtož je pſched Bohom ſpodobne. Tón ſbóžnik ſo teho ſurowého wotrocźła praſcha: „Cźeho dla bijeſch ty mje?“ Zokoćźenje waſcheho, w bolośćach ſo wijazeho dźěćća tole porokowaze praſchenje na waſche ſwědomnje ſtaji. A ſchto by huſto prawe wotmolwjenje bykło? Dokelž je dźěćo w ſwojej njeſchikhnoſćći něſchto ſkónzowało, roſkamało abo pjenjeſy ſhubiło. Cźeho dla ſaſobźićſch jo k krućićſchemu khoſtanju? — Mi je ſo wo ſurowym nanje powjedało, kotryž ſwoje dźěćo woprawdźe hubjene ſbi — a cźeho dla? Wón běſche runje kruwu ſpſchedał, a źid płaćeſche ſ papjerjanymi pjenjeſami. Wone woſtachu na blidźe ležo, k kotremuž móžeſche 3 lětne dźěćo pſchińćź. Nan ſ wikowarjom hiſchće kruch ſobu dźěćſche a jako ſo wróćźi, namaka papjerjane pjenjeſy do tyhaž kuſćećićkow roſtorhane. Něto praſchej ſo luby cźitarjo: ſchtó běſche wina, dźěćo abo nan? To je tola žałoſna njeprawda, kotraž k njebźeſam woła.

(Pokračźowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Žně ſu ſo po zyłej Łužiźy ſapoczałe. Bóh tón Knjeſ je rjanym žitam naroſćć dał. Hdyž budźe ſo wſchitko rjane domoj khowaćź, budźa ſo naſchi ratarjo rjanych žnjow wjeſelićź móc. W Błótach je Bohu žel hinak. Pſches powodźenja je wſcha nadźija na žně ſnićźena. Woda je ſyna, kotrež ſu ſa tamniſchich wobydlerjow najwažnjiſchi wunoſcht zyłeho łěta, wumjeła. Wobydlerjo ſu teho dla też ſ wulkeho dźěła w najſhubjeńſchich wobſtejnoſćach dokelž ſu hižo w poſłedńich lětach pſches wodu wulku ſchkodu cźerpjećź dyrbjeli. Tám budźe wyſchnoſćć ſ pomozu ſakrocźićź dyrbjećź, ſo by wulkemu hubjenſtwu ſadźěwała.

— Guſtav-Adolfſki ſwjedźeń budźe ſo najſkerje w Michałſkim tydźenju w Rakezach ſwjećźićź. Na ſterbſkim ſemſchenju budźe knjeſ ſarař Gółcź ſ Budyſchinka a na němſkim knjeſ ſekundarius Häbler ſ Budyſchina prědowaćź.

— W Sſmjećźkezach pola Kamjeńźa ſo w bliźſchim cźaſu evangelſka kapała natwari, dokelž je tam evangelſke wobydlećſtwo khětro roſtło. Guſtav-Adolfſke towařſtwo je nowej wobſadźe nahladnu podpjeru pſchiſwoliło.

— 10. njedźelu po ſwjatej Trojiźy, jako na tym dnju, na kotrymž ſo na wupuſćenje měſta Jeruſalema ſpomina, ſo we wjele woſadach kollekta ſa miſjionſtwo mjeſ źidami hromadźuje. Wobſebiteje dowolnoſćće wot wyſchnoſćće ſa kollektu trjeba njeje. Hdyž ſo kollekta ſběra, tam njech ſchcheſćźijenjo ſe ſmiluej a cźućźiwej wutrobu na wbohi źidowſki lud ſpominaja, kotryž je ſo, něhdy wot Boha wuſwoleny, do cźěmnoſćće a kłuda ſaběhnył a na ſwoje wumożenje cźaka.

— Mjes tym, ſo naſch lubowany khějor w poknóźnym morju pućźowaſche, pſchebywaſche thěźorka k ſwojemu wucźeřſtwjenju w Berchtesgadenje. Hdyž ſo wona tamny tydźeń wukhodźowaſche, ſo wona njeſhobźowuje wobźbuny. Pſchi tym je ſebi ſchkodu ſćinila, haj ſamo pižaja, ſo je ſebi nohu ſtamała. Wjazy njedźel budźe tracź, prjedy hacź budźe noha ſaſo wuhojena. Bóh tón Knjeſ chzył dacź, ſo by wona ſaſo poknu cźikoſćć namakała.

— W tym měſazu ſu ſaſo wucźerjo k wojeńſkej ſłużbje ſwołkani. Wucźerjo mějachu hacź dotal hromadźe 20 njedźel jako wojazy ſłużićź. W prěnim łěćźe mějachu 10, w druhim 6 a w poſłednim 4 njedźele ſłużićź. Tole ſłużenje wotpocźowaſche na poſtajenju khějorſtwowého wojeńſkého ſakonja wot 2. meje 1874, po kotrymž móža ſo ludowi wucźerjo a kandidatoja wucźećeſtwa po krótſchim hacź hewak ſwucźenym wuwucźowanju ſaſo domoj puſćećźićź. Tole poſtajenje w tutym łěćźe poſłedni trócź płaćźi. Pſchetož po wukaźni wot 27. januara 1895 je 10njedźelſke wuwucźenje powſchitkownje na pokne łěto powyſchene a ſ dobom je ſo poſtajiło, ſo tónle ſakoń ſ łětom 1900 wſchudźom do mozy ſtupi. Też hižo w tych lětach do 1900 běſche wucźeńſkim kandidatam, kotrjž je ſeminara wuſtupichu, dowolene, ſo móžachu jako jenołětni dobrowólniźy ſłużićź, tutu dowolnoſćć pak je jich jara mało wužiło. Pſchiſćźina, ſo wucźerjo tejele ſkładnoſćće wužili njejźu, drje je ſ wjetſcheho dźěła w tym ležało, ſo jim ſrědki pobrachowachu, wulke wudawki jenołětneho dobrowólniſtwa ujećźa. Cźim cźěćźiſcho budźe něto ſa wucźerjow wot nowého łěta, hdyž woni něto wjazy ſwobodneje wole nimaja a hdyž dyrbja bjes praſchenja ſwoje łěto ſłużićź. Dźiwajo na tónle wjedźatk je drje prjedawſchi wójnſki miniſtr Broſart je Schellendorf w khějorſtwowym ſejmje wěćźe wuprajił, ſo ſo cźi wucźerjo, kiž njemóža wojeńſku ſłużbu ſami płaćźićź, ſo łěto wot ſtata ſdźerža, ſ tym pak prawo dobrowólnikow ſhubja. Tućźi njeſmědźa ani ſchnórki w krajnych barbach, ſnamjo dobrowólnikow nołyćź a maja kaž druſy wojazy łěto ſłużićź. Duž też njemóža avanſirowaćź — we wojeńſkich rjadach pokraćźowaćź, kaž cźi dobrowólniźy. S tym jenićźki wužitk, kotryž móhł ſakoń ſa nich měćź, ſhubja. Mjes wucźerjemi ſu ſo wſchelake namjety ſtajićź, kak móhło ſo temu njedoſtatkej wotpomhaćź. Tak ſu namjetowali, ſo dyrbjałe ſo pokładniźy ſakożićź, ſ kotrychž něli khudſchi wucźerjo ſa ſwoje wojeńſkie podpjeru doſtaćź. Tola wſchitke tajke namjety ſu mało pſchikhilnoſćće namakali. Naſcha mýſl je, ſo ſu ſebi wucźerjo ſ tym ſakonjom, wot kotrehož ſebi wužitk nadźachu, wulku wobćźeźnoſćć na khribjet ſložili. K temu pſchińdźe, ſo njebudźa ſebi khudſchi ſtarſchi wjazy ſwěćźićź, ſwojich ſynow na ſeminar dacź, dokelž dyrbja ſo wudawkow wojeńſkeho łěta bojećź, kotrež ſapłaćźićź njemóža. Duž dyrbimy ſo teho bojećź, ſo budźa wucźerjo w pſchichodźe hiſchće bóle pobrachowaćź, hacź něto. A nuſa je tola něto hižo jara wulka. Kak budźemy to hižo w pſchichodźnim łěćźe cźućź, hdyž cźi młodźi wucźeřſzy kandidatojo, kiž ſtary ſeminar wopuſchćźa, do ſaſtojnſtwa ſtupićź njemóža, ale budźa łěto pſches wojeńſku ſłużbu ſ wucźeřſtwa wſaćźi.

— Sammawe je wěćźe khſchećź, ſo w Ruſkej hiſchćźe žane nuſowanje njeje, ſo dyrbja ſtarſchi ſwoje dźěćźi do ſchule płaćźićź. Pſched krótkim ſo na wyſchnoſćć ſ tym praſchenjom wobroćźichu, hacź móžno njeje, tych ſtarſchich khoſtaćź, kiž ſwojim dźěćźom do ſchule khodźićź njedadźa. Minister je na to wotmolwił: „To ſo njehodźi, dokelž nichtó pſches ſakoń nuſowany njeje, do ſchule khodźićź.“

„Pomhaj Bóh“ njeje jenož pola knjeſow duchownych, ale też we wſchěch pſchedawarńjach „Sſerb. Nowin“ na wſach a w Budyſchinje doſtaćź. Na ſchtwórćź łěta płaćźi wón 40 np., jenotliwe cźiſła ſo ſa 4 np. pſchedawaju.

Samolwity redaktor: ſarař Gółcź w Budyſchinku. Cźiſchćź a nakład Sſmolerjej knihićźiſchćećźenje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 32.
5. augusta.

Lětnik 9.
1899.

Sserbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjej knihiczíſchczerni w Budyschinje a ſu tam dostacz ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

10. njedźela po ſwj. Trojizy.

Łapoſchtolſke ſtutki 9, 6.

Knjeje, ſchto chzeſch, ſo bych cźinił?

Jako tam Saul tſchepjetaty a ſporażeny na ſemi leżeſche a tamny ſ njebjeß hłóß, kotryž bě ſaßłyſchał, jemu pſchezo hiſchcźe do wuſchow klinczeſche: „Ja ſym tón Jeſuß, kotrehož ty pſcheſcźěhaſch. Tebi budźe cźężko pſcheczíwo wótremu kopacz," — bě jemu, kaž był ſo jemu něchtó najmózniſchi do pucza wnſtupił, kiž bě tajki ſylny, ſo jeho nichtó pſchewinyć njemóže. Duž Saul wſchón pokorny a ſwólny wſche k njebju pohladny ſo praſchejo: „Knjeje, ſchto ſechzeſch, ſo dyrbjał ja cźinicz?"

Hlej, kajki bu tónle ſwjecźiwy cźłowjek ſ jenym dobom poßłuſchny a ſwólny, tónle hordy a nadutý ſ jenym dobom pokorny, ſo temu pocza „Knjes" rěkacz, kotrehož bě dotal pſcheſcźěhał a hanił. Haj, někkle bě Saul, kiž bě ßebi ßamkemu dotal „wſchón prawy" wuſdał, ſe ßwojim nadutym duchom tajfi kłudnjeny a poraźeny, ſo Jeſußej k nohomaj padźe, khudy a nahi, wopuſchczeny a hubjeny, kaž hewak nihdy ßenje. A nětle ßebi dale wjazy na ßane ßwoje prawo a prawiſna njemyßleſche, ale ßo wſchón temu do jeho wole poda, kotryž ßanej wuſchi nima ſa hordych a wuhordźenych duchow, ale kiž jeniczźy ſrudnym, potulenym a tyſchnym duſcham ſwólnje ßwoju miloſcz poſkicza.

Knjeje, ſchto dyrbju ja cźinicz? Tole je ſtajnje prěnje praſchenje w duſchi tajſich cźłowjekow, kotſiž pócznu wěricz a ßwojemu Knjeſej poßłuchacz. „Wy mužojo, lubi bratſja, ſchto dyrbimy cźinicz." Takle wopraſcha ßo tamna cźrjóda wěrjazych prěnje ßwjatki, jako běchu jim Pětrowe ßłowa pſches wutrobu pſcheſchłe, ſo běchu wſchitzy kaž ſatorhnjeni, dokelž bě jim Pětr prajił: „Wy ſcźe teho, kotrehož bě wam Bóh ſa ſbóżnika darił, na kſchiż pſchibili a ſkónzowali." — Takle je też Saul ſawołał, jako bě wſchón ſatorhnjeny a na duſchi ſrudźeny.

O, to je něſchto duſchne a rjane, hdyž něchtó ſ tajſimle ßwojim praſchenjom Bożej ßwjatej woli durje do ßwojeje wutroby wotewri, a hdyž ſměrom ſtejo powoſtanje, cźichi a pokorny, a ßo po tym wjeſcz da wot teho, kiž je naſch jeniczki prawy, wěrny wuczeř a wodźeř.

To je něſchto luboſne, hdyž je cźłowjek poczał wěricz, a jako tajki te ſtare ſle pucze wopuſcheźi, po kotrychž bě dotal khodźił, ßo pak wjazy ſa tym njepraſcha, ſchto bě ßo dotal jeho cźěłu a krwi ſpodobało, abo ſchto ßo ßwětej a ßwětnym ludźom lubi.

To je rjany ſpocźatk noweho źiwjenja, hdyž cźłowjek njecha dale wjazy po ßamej ßwojej woli źiwy bycz a po ßwojim wuſdacźu, ani po ßwojim ſtarym ſwucźenju, ale jeniczźy po wěcźnje dobrej a dokonjanej, ßwjatej a prawej Bożej woli, kotraž cźłowjeka ſtajuje do wſcheho ſboża a żohnowanja wjedźe.

Khwalba budź Bohu ſa wſchu jeho miloſcz, ſo wón cźłowjeka tak ſapſchimnje, ſo dyrbi ßo takle praſchecz a ßo wobhonjecz w ßwjatym pißmje a pola dobrych ludźi, kiž ſ nim derje měnja, ſo prjedy ßanebo pokoja nima, doniž ßebi njeje na tole praſchenje ßwoje wotmolwjenje namakał:

„Knježe, schto dyrbju ja čjinicź?“ Schtóž sa Božim žwětłom žłědźi, temu budźe hižo w žwojim čjažu ta prawa raišcha ferniczka seskhadźecź, so budźe potom Bože žłónzo wohladacź, to prawe Bože žłónzo wscheje prawdoscźe — Jesušza nascheho sbóžnika, kiž čjłowjeka s jeneje kražnoscźe a jažnoscźe do druheje dowjedźe, jeho, kiž nam wschěm praji: Ja žym to žwětko teho žwěta, a schtóž sa mnu žłědźi, njesawostanje nihdy w žanej čźmo.wej nozy, ale směje spochi stajnu žwětlinupsched žobu.

Ale Saul njewosta pschi žamym žwojim praschenju, — wón da žo do Damaska dowjescź a da žebi tam prajicź, schto dyrbjesche čjinicź, wosta tam tři dny bjes widźenja a wožlepjeny, njewsa niczo k žebi, žanu jědź a žane picźe.

Saul bě žo wschón do wschitka k Bohu wobroczźił a k Jesušej, žwojemu wumóžnikej. Wschón do zyła bě wón potorhnjeny a satorhnjeny. Dokelž Boži duch w nim dźěłasche, kiž chzysche žebi se Saula noweho čjłowjeka wustworicź, njejeědźesche Saul niczo, ani žanu kapku wody njewopta, doniž žebi njemóžesche prajicź: „Wscho stare je we mni saschło, ja žym nětkle wschón s nowa narodźeny.“

Schtóž chce žiwy bycź a žiwy wostacź, budź a wostań žobu se žwojim sbóžnikom žiwy. Jeniczki tón ma w žebi prawu wěrnu wožiwjazu móz, a móže ju też nam wschěm sdaricź. Schtóž pak je se žwojim sbóžnikom žiwy, tón je kaž žadowy schtom, kotryž w žwojim čjažu žwój derje radźeny płód nježe.

Tón Knjes też naš k žebi woła, powoła, — schtóž ma wuschi žłyschecź, poslúchaj na njeho, a wotewř jemu durje do žwojeje wutroby, so móhł jeho hłóš sažłyschecź, — k tajkemu sechze nasch luby Knjes a sbóžnik też dźenža hischcźe pschińcź a pschi nim jeho žiwe dny sawostacź hacź do žameje wěčnoscźe. Hamjeń.

Pschečźiwnizy nascheho sbóžnika w nowym testameneje.

(Pokračźowanje.)

III. **Wyschschi teho luda** (wyžoka rada).

Wyschschi teho luda žu žobustawy wyžokeje rady. Wyžoka rada je najwyschscha domjaza wyschnosćź židow. Wona mjenowasche žo synedrium.

Jako Romszy žlubjeny kraj dobuchu, nadeńdźechu tam hižo wyžoku radu. Dokelž Romszy kóždemu podcźišnjenemu ludej po móžnosćźi jeho wěru waschnje a naprawjenje wostajichu, tak dołho hacź to jich mozy napischečźiwo njeběsche, dha też židam jich wěru a jich najwyschschi žud wjacź nochzychu. Tola do knježeřskich należnosćźow žo měschecź, běsche wyžokej radźe krucźe sakasane, też njemějesche wona wo stóicźach a njesutkach žudźicź, kiž pod židowski sakoń njepadnychu. Tak derje mějesche wyžoka rada prawo k žmjercźi wotžudźicź, tola tajki wužud wobkrucźicź a wuwjesćź běsche wěz romskeho bohata.

Krótki čžaž do Khrystužowego wustupjenja běchu też hischcźe tuto prawo měli, potom pak bu jim wsate, duž móžesche žo wěschcźenje wot tym Knjesu dopjelnicź: wón budźe pohanam poddaty.

Móz wotprawjenja běsche w spočžatku w rukach žwójbnjeje hłowy. Wot tuteho pschehadźesche na prěnjonarodźeneho. W należnosćźach, kiž zyły sprah nastupachu, pschistejesche wona starschemu tuteho. Jako Mójžaž lud s Egyptowskeje wjedźesche, bě wón wodźer a žudnik, kiž mějesche we wschěch roskorach rosžudźicź. Tola jemu tutón hamt tak wjele dźěła nadpokłoji, so móžesche jón póbla wscheho druheho lěbma sastacź. So by žo jemu dźěło połóžiło, Bóh pschikasa, so by žebi 70 starschich wuswolił, nashonjenych a dowěrnych muži, kiž móhli jemu jeho žudniske dźěło s dźěla wotewjacź.

Tuto naprawjenje běsche sawjedźene wot wyžokeje rady, kaž žo posdźišcho wudawa.

Tola njeje k wěri podomne, so wobstacźe tuteho žuda tak daloko wróczo dožaha.

Jako mějesche posdźišcho Israel žwoje wobžedźenstwo pschecźiwo wokolnym ludam sakitowacź, žudźachu žudniizy, mužojo, kiž běchu žebi w bitwach nahladnosćź luda dobyli, pšched wrotami města abo na druhich sjawnych městnach. Samuel postaji žwojeju žynow sa žudnikow. Jako pak bu tuteju njeběwěrnosćź a njeprawdosćź pschiczina k njespokojnosćźi a s tym k postajenju kralestwa, pschenźdźe žudniika móz na krala. Jako Josaphat kralestwo nastupi, sarjadowa wón zyke žudnistwo s nowa. Wón w Jerusalemje wyschschi žud, wobitejazu s měschnikow, levitow a starschich postaji. W čžažu zuseho knjestwa wosta tutón žud. Jako žebi Romszy žlubjeny kraj podcźišnychu, nadeńdźechu woni tutón, wyžoku radu.

Čžaž jeje nastacźa je njewěsty.

Najwěrnische je, so je wona pod Esru nastała.

W Khrystužowym čžažu wona běsche a jeje wliw na židowstwo běsche wulki. Tutón běsche pod wschelakimi knježerjemi też wschelaki. Knježerjo jón po žwojim sdacźu pak powjetschichu, pak pschikrótschichu.

Schto běsche nětko nadawk wyžokeje rady? Po naschich wobstejnosćźach móhł žebi jedyn na nju wobroczźicź, hdyž s wužudom nižšcheho žuda spokojom njebě; tola tajki powołanski žud wona njeběsche. Wužudy nižšchich žudow běchu pola židow bjes wuměnjenja placźaze. Wyžoka rada jenož potom do jeneje wězy rěczźesche, hdyž nižšchi žud k žanemu rosžudej pschińcź njemóžesche, abo hdyž tutemu ta wěz jažna njebě. W tajkich padach bu wona wyžokej radźe pschipokasana. Tola sta žo to jara porědko.

Najhusćźišcho nižšche žudy žamo wužudźichu. Nižšche žudy běchu w kóždym měsćźe.

We wjetschich městnach běsche žudniski kolleg. Tutón wobstawasche se 7 po druhich s 23 muži. Tajki nižšchi žud je Matth. 5, 21 měujeny. Pšched tajki žtuschachu roskorý wschědnehu žiwjenja. Kotre pady běsche nětko wyžoka rada sa žebje skhowała?

Wyžoka rada běsche najwyschscha duchomne knježeřstwo w Israelu. Wona mějesche kedźbowacź na duchomne należnosćźe. Wona mějesche žo sa to staracź, so nichtó wot sakonja a prjódkpižaneho waschnja njewotstupi, so nichtó niczo nowe njewustaji, tbiba so byl wot Boha k temu powołany. Dale mějesche Bójske pożołstwo a wobkrucźenje profetow pruhowacź a na to hladacź, so wopacźni profetojo lud njesawjedźichu.

Jako Jan schčźenik wucźesche a schčźijesche, pschindźechu wotpóžłani wyžokeje rady k njemu a praschachu žo jeho s wotkal ma móz k temu. Hacź žem njeběsche žo w Israelu schčźiło. Běsche to zyle nowe waschnje, na kotrež sakoń njespomni. Teho dla žo wyžoka rada po tej wězy horje bjerje a žo psches žwojich pózłok praschecź da, hacź je wón něhdźe profeta. Jan pokaže jich na blisći pschichod Mežiaža, kotryž jeho ikukkowanju prawo da.

Jako tón Knjes do Jerusalema sačahnył a templ wučźišćił běsche, w kotrymž žo sažo to stare njekasanstwo cźěrjesche, prascha žo wyžoka rada, s čźejej mozu wón to čźini. Tón Knjes žo jich na to prascha, s wotkal Janowa schčźeniza je. Wotmołwjenje wjedźe ju do wukskosćźow, s kotrychž móže žo jenož s tym wučźahnycź, so njewědomosćź wudawa. Bychu-li prajili, so bě Jan wot Boha pósłany, dha dyrbjachu też Janowemu žwědčźenju we Khrystužu wěricź. S tym pak by jeho Bójske pożołstwo a s dobom też prawo k čźišćenju templa dopokasane było. Bychu-li pak prěli, so je Jan profeta, bychu žo s tym pschežwědčenju luda napschecźiwo stupili, teho dla radschо mjelcźa. S tuttych pschikładow widźimy, so wyžoka rada wobkedźbowanje templa a Božeje žłužby jako k žwojemu hamtej žłuschaze wobhladuje.

(Pokračźowanje.)

Kak žy žiwy?

(Pokračźowanje.)

Nawopak žo dźěćźu husto łžé, make pakosćźenja, lósystwa pschepuschćźuja. Tam, hdyž dyrbjał žo prut trjebacź, kaž pschi mjenowanych sjawnych smjelnjach a pschi njepschestawazym lósystwje a žamowoli žo wón njetrjeba. Powschitkownje ma prut sarunacź, schtóž pohladanju a žłowam starschich na krutoćźi pobrachuje. Pschi wschěm tym cźěłne khostanje jenož porědko to dozpije, schtóž thutne napominaze žłowo a krute wócźo njejstej wučźinikej. Wschědny bur prajesche: „Pola mje prut jenož sady schpihela trźi, so bych s porštom na njón pokasacź móhł.“ Tak daloko dyrbjało pschińcź; tón žrědk dyrbjał žo jenož trjebacź, so žo posdźišcho wjazy trjebacź njetrjebał. Po prawom dyrbjało kóžde schulske dźěćo tak daloko woczehnjene bycź, so wjazy pukow nje-

trjeba; hewak je hižo wjele skomdźene. Wě žo — so człowjek žo k temu njenamaka, žwoje dźěćo hdy khutnje pothostać — je žłaboscź a žana luboscź a sa nju my nihdy rěčzećź njechamy — na wopak!

To je n. psch. jara njeprawe, hdyž dźěćźi, kotrež pożłuchacź nochzedźa, se žměschnym napschećźiwjenjom starschich k žmjećźu wabja. K temu njedyrbjako ženje pschińćź, so maja dźěćźi ſ pschikasnju starschich žwój žměch. Schtoź je žo junkróćź žadało a pschikasało, dyrbi žo tež wobkedźbowacź a wot teho njedyrbjeli starschi na žane waschnje wotstupićź. Schtoź wy pschi małych wězach pschepuschćźićże, budźa žebi dźěćźi tež pschi wulkich swěćićź. Nawopak je tež strašchne, ſ dźěćźazej wolu hrajkacź, t. r. je se žměchami roshorjećź, jich napschećźiwjenje a hněw wubudźećź. W młodym człowjekim dźěćźu dosćź złych duchow spi, kotźiž w žwojim cźažu žami wot žebje wotućźa; to jich njetrjebasch lohkomyślnje budźićź. Jow tež rěka: „Nježměsch cźerta na scźěnu molowacź, hewak wón pschiidźe."

Podobnje tež ſ njepożłuschnosćźemi pońdźe, kotrež wy waschim dźěćźom wot druhich nawuknyćź dacźe abo žami je nawucźićże. To žo wjeźnenu duchownemu porěbko njestanje, so pschi domjazym wopyńćźe dźěćźi niz jenoź žobu rěćźa, ale so žamo w jeho pschitomnosćźi njepschistojne a njepożłuschne rěćźe maja. Město teho, so starschi dźěćźu něschto na hubu dadźa — schtoź by najlěpsche wotmolwjenje hyło — žo woni žměja a a słónćźnje žo hischćźe mudrosćźi žwojeho njepożłuschneho lubuschka žmeja. Cźaž pak móže pschińćź, so žo tele njepożłuschnosćźe tajkim žłabym starschim wot jich dźěćźi do woblicźa mjetaja, hdyž jim žmjećźe sańdźe.

So žo dźěćźom husto wjele pschepuschćźi, ſ tym swižuje, so krutosćź ſ wjetschu ſ jena njeje. Schto dyrbi ſ teho dobreho pschińćź, hdyž žo tón žamy smylk junkróćź krućźe hosta, a druhi kóćź, hdyž žu starschi wjeźeli, bjes poroka žo pschewidźi. To žebi dźěćźo hinak myślićź njemóže, hacź so khostanje wot nakhwilneho smyźlenja starschich wotwižuje. Kejdźbuj na wěste smylki, wožebje na wožebite hrěschne pschikhilnosćźe a khostaj je potom kóżdy kóćź (kaž kźe, pakosćźenje, njepożłuschnosćź, lěnjosćź a njepschistojnosćź). Kaž khětśje dźěćźo pytnje, so žo tele smyźleuja kóżdy kóćź khostaja, žo jich wostaji. Tajkale wobstajnosćź tež w dźěćźu tón sacźischćź wubudźi, so žu starschi prawdosćźiwi a ſ tym pschińdźemy na tsećźi ważny dypk. —

Hdźež prawdosćź pobrachuje, žo jenoź njedowěra a hórkosćź pschi dźěćźoch wubudźaje. Prawdosćź pak žebi tež žada, so něto w žleposćźi sa žwoje dźěćźo njewustupisch a pschi žwadźe ſ druhimi dźěćźimi, kotrež husto pschińdźe, ſ dobom zušemu dźěćźu njeprawo dasch. Njepożłuschnosćźe na hažy žu tola ſ wjetscha jara jenak rosbźěłene, a hdyž dźěćźi wjedźa, so pola starschich stajnje pomozy namakaja, tež hdyž žu žwadu sapocźałe, woni je žwojim pschikłodźenjom kóżdy wokomik pschikhadźeja. Praschej žo tola najprjedy druhe dźěćźi a spožćź jim prawdosćź, prjedy hacź žudźićźi a na zuse dźěćźi žwarisch. —

Hdy bychu žo dźěćźi ſ tej žamej krutosćźu a prawdosćźu w lětach hrajkanja a žwobodnosćźe wocźahnyłe, by žo duchownemu a wucźerjej nadawk w schuli tež połóžił. Wocźehnjenje w schuli ma wěćźe wožebity świw na dźěćźowe roswiwanje; duž tež jo rosomni starschi podpjeraja, kaž derje samóźa. To wschak je njeprawe prajenje: „Schtóź ma schulu, tón ma lud," pschetoź lědy žu dźěćźi je schule, pschewobrocźa žo do cźiśeje druhich człowjekow. Schtóź jich hry wobkedźbuje a jich rěćźe słyschi, hdyž maja žo ſ wonkach schule sa njewobkedźbowane, pońnaje, so niz schula, ale so dyrbitej dom a žwójba wjetschi świw měćź. Kajke pak budźe tam, hdźež žo dźěćźi domach pschećźiwo wucźerjej a jeho khostanjom naschćźuwaja, a žo jim pomha a žo na wucźerja žwari? Porědko žo to njestanje, hdyž dźěćźi w schuli něćźeho žo wušnaja a sa to žwoje prawo khostanje dostanu. To žo dźěćźom ńa jako dobry žrědk porućźuje: „Schtó budźe tajki hłupy, žo wucźerjej wschitko praji."

Nadawk schule žo husto ſ tym poćźeźi, so starschi žo sa to njestaraja, so dźěćźi porjadnje do schule khodźa. Hižo w schulsfim cźažu žo dźěćźi jako dźěłanske mozy wobhladuja a kóżdożkuliž pschićźina žo k temu nakońuje, je domach wobkhowacź a je k dźěłu w domje a na poli nakońećź. To je wěćźe dobre, so žo dźěćźi wot małosćźe na dźěło śwućźa a na dołhich śymśkich wjećźorach by łepje hyło, hdy bychu w domje wužitne dźěło měłe abo ſ dobrych knihow něschto cźitałe, město teho so lěni žedźa abo do wžy běhaja. W lěćźe pak maja dźěćźi tak mało schule, so jim dosćź śhwile wostanje starschim pomhacź. Wam tola njemóže wscho jene bycź, hacź Wasche dźěćźi něschto hódne nawuknu. Hdyž pak wone w lěćźi sažo sabudu, schtoź žu w śymje nawukłe, schto dyrbi to bycź? Wy dyrbićźe tola tež wopomnićź, so maja wucźerjo žwój wěśty porjad, schto ma sa lěto ſ dźěćźimi nawuknyćź, a pschi pruhowanju njemóža te dźěćźi, kiž njeporjadnje do schule khodźa, na wožebitych městnach žedźećź. Sa dźěćźi, kotrež do schule khodźa, je tola prěni nadawk, so něschto prawe nawuknu a niz, so žu domach sa wotrocźka a dźowku. Duž dyrbjeli tež dźěćźom nutny cźaž wostajićź k dokonjenju schulsfich dźěłow. Wěźo teho žo w lětnym cźažu husto pokasuje, so dźěćźi niz jenoź žwoje schulske dźěła njedźěłaja, ale so žu pschi wucźobje wschě sapane a lědy wocźinjene dźerźa. Kajka je to potom kedźliwosćź w schuli? W śymje žo wě žo łepje schulske dźěła dźěćźi wobhladuje hacź w dźěła połnym lětnym cźažu, ale zyle sakomdźićź njeśměło žo to też w lětnym cźažu. Kak khětśje žo dźěćźi na njerodnosćź a liwkosćź śwućźa! Praschejećźe žo tola ſ najmjeńścha kóżdy dźeń žwoje dźěćźi: „Scźe wy žwoju wěź nawukłe?" S naschimi krajnymi schulemi by ſ zyła łepje stejało, hdy bychu starschi domach stajnje łepje na dźěćźi kedźbowali.

Dlěśche běśche nasche rospominanje: wocźehnjenje a schula, ale, luby cźitarjo, wjele wot teho wotwižuje. To najlěpsche wschak by hyło, hdy bychmy žami k wobjernemu wucźerjej do schule khodźili, pschetoź „schtóź chze wocźahnyćź, dyrbi žam wocźehnjeny bycź." A ja žebi mýźlu, tónle mischtr nam njepobrachuje. Wón naž wjele bóle kóżdy dźeń do žwojeje schule wośmje, w kotrejž ženje njewuwuknjesch; ty trjebasch jenoź na njeho hladacź, kak wón wschitko wopomni, tak mudrje a wužitnje: khwalbu a porok, troscht a khostanje, kak wón ſ tej žamej khutnosćźu žwoje dźěćźi wocźehnje a ma pschezo tón žamy wotpohlad naž hódnych cźinićź sa njebjeske kralestwo. Wón je pschezo tón žamy luboscźiwy a tón žamy krutý, a schtóź wot njeho žo wodźićź dawa, njebudźe wopacźnosćźe cźinićź, ſ najmjeńścha niz tojke, kotrež njemóhł sažo wurunacź.

Ty jeho snajesch najlěpscheho pschecźela a wucźerja — nascheho śwóźnika.

(Pokracźowanje.)

Wschelake ſ bliska a ſ daloka.

— Dźeń 27. julija žwjećźesche knjes farař Gólcź w Rakezach je žwojej mandźelskej žłeborny kwaž. Wožada sažo ſ nowa sjewi, ſ kajkej luboscźu na žwojim duchownym wiśy. Hnujaze běchu wopokasma luboscźe, kotrež žo jemu a jeho mandźelskej na cźeźnym dnju žłeborneho kwaža dostachu. Haj, móže žo prajićź, so zyła wožada tón dźeń žobu žwjećźesche. Hižo rano pschińdźechu žłepi ſ Rakećźanskeho wustawa a ſ jaźnym khłozom khérlusch wuspěwachu. Kapała schulerjow něschto na žwojich pischćźałkach pschednjeźy. Dopołdnja pschińdźechu sbożopschećźa ſ bliska a ſ daloka, mnohy ſ wožady pschikhadźachu, so bychu rtnje žwoje sbożopschećźe wuprajili. Sastupjeł kollaturneho knjejstwa sbożo pschejo kraźnu a drohotny dar pschepoda. Tež žonjaze towarstwo, kotrež žo sa khudych a hubjenych wožadnych stara, dar luboscźe pschepoda. Popołdnju w 2 h. žo pschi schuli žwjedźeńśki cźah sestupa, wobstejazy ſ knjesow wucźerjow, schulerjow wyschscheje rjadownje, knjesow zyrkwinskich prjódkstejerjow, gmejnskeje rady, gmejnskich sastupjerjow wožady a žwonowehо komiteja. Hdyž běchu dźěćźi khérlusch: „Khwal teho Knjesa, moja duscha" wuspěwali, mějesche knjes zyrkwinski wucźeł Rjelka wutrobu hnujazu rěćź k knjesej fararjej a jeho mandźelskej. Na to pschepodachu žo mnohe rjane a kraźne dary wot wucźerjow zykeje wožady, wot zyrkwinskeho prjódkstejerśtwa, wot Rakećźanskeje a druhich gmejnow, wot žwonowehо komiteja atd. Knjes farař Gólcź dźakowasche žo hnuty sa wulku jemu wopokasanu luboscź. Potom mějesche žo žwjedźeńska hoscźina w knjezim hoscźenzu. Tu dźerźesche knjes farař Gólcź ſ Budyschinka žwojimaj starschimaj na jeju žwjedźeńśkim dnju rěćź, wrócźo pokasujo na žohnowanu sańdźenosćź, ſ kotrejž běśche jimaj dźenźnjischi rjany dźeń sakećźł a jimaj Bože žohnowanje sa pschichod pschejo. S mnohými rjanymi a wutrobnymi žkowami wschelazy rěćźiźy jubjelskimaj mandźelskimaj žwoje pschećźa wuprajichu. Knjes farař Gólcź žo wschitkim najwutrobnisćho podźakowa. Mnohe sbożopschejaze telegramy hischćźe dońdźechu, mjes nimi tež telegram wot knjenje kollatorki Klugoweje, kotraž tu śhwilu w strowotnych kupjelach pschi narańschim morju pschebywa. Ssamo na wjećźor běśche žo poćźesćźenje pschihotowało. Kujes tajmy radźićźel ſ Reyher, kotrýž je žebi Rakećźanski hród wotnajał, běśche ſa schulske dźěćźi lampiony wobstarał. S pschewodom kapałki młodych schulerjow

pschiczehnjechu wjeczor w 9 h. na farski dwór, so bychu hischcze wjeczorny postrow farskemu domej pschinjesłke. Skónczuje so czas, hdyž bésche so w knjezim parku hischcze rjany wóhnjostroj wotbył a so na knjeni kollatorku Klugowu a knjesa tajneho radźiczela s Reyhera sława wunjesła, rosenźe.

— Sthadźowanka serbskeje studowazeje młodosćze smeje so sobotu 5. a njedźelu 6. augusta w Khrósćźjach. Ssobotu popołdnju w 3 h. smeje wubjerk sa sastupjerjow jenotliwych towarśtwow śwoje prjedywuradźenje. Hłowna shromadźisna pak so njedźelu popołdnju w 1/2 4. sesnźe. My Sserbow s Khrósćźanskeje wokoluosćze, wosebje s Hornjo-Wujesdźanskeje, Hodźijskeje a Njesewacźidźiskeje wosady napominamy, so njebychu so kombźili, sthadźowanku serbskich studowazych, kotraž je pjecźadwazyła, a s tym jubjelska sthadźowanka, wopytacz. Wot nich je so hižo wjele zohnowanja na nasche ludowe žiwjenje wuliwało a wutroby su so tam sahorike sa nasch lud a narodnosć.

— Sserbski homiletiski seminar so w bliźźichim czasu na Hrodźiśćźanskej farje sesnźe. W tym lěcźe smeje 3 sobustawy, knjesow studentow Mrósaka, Wicźeźka a Rádu.

— My smy hižo s wobźarowanjom wo tym pitali, so bésche so sasso němska prynzesna rosśudźika, k grichisko-katholskej zyrkwi pschestupicź -- prynzesna Jutta — Mekłenburgska. Tole pschestupjenje je so sjawnje w Cźornohórskej stało. Pschi tym je wona wujnacze wotpołożika: „Na śwjatych ökumnisćich a provinzialnych konzilijach postajene japoschtołske pschewostajenja, zyrkwinske kanones a druhe postajenja ja pschiwosmu; tunje tak chju ja śwjate pismo w tej myśli, kaž je śwjata raisćho-krajna zyrkej, nascha śwjata mać, rosumjesche a sroymi, pschiwsać a srośymicź. Ja wuznaju, so je tale zyrkej njewjesta Khrystusowa a je w njej samej prawe śwoje. Ssśwjatej nawjedowazej synodze Rußowśkeje, wyższokśwjećenemu metropolicze, arzybiskopam a bijskopam a wot nich postajenym nesćhnikam pschilubju, prawu poślušnosćź pokazać hacź do konza mojeho žiwjenja.“ Evangelske nowiny so k temu tak wupraja: Tak rěcźi w evangelskej wěrje woczehnjena fěrśćźinska dźowka wo grichisko-katholskej zyrkwi, kotrejež prawe śwoje je wona, hakle pśched nekotrymi měsazami sesnała, a s tymi słowami stup wona k wěrowanju pśched Boži woltar.

— Nowa naprawa so na němśtim póśćze k 1. oktobrej sawjedźe. Wot teho czasa budźa so kharty sa pschipóśkanje pjenjes s pschihibnjenej póstnej khartu wudawacź, so móże dostawar hnydom na kharcze śwoje kwitowanje napiśacź. To je jara dobre a wužitne, wosebje sa pschekupzow. Wě so, dostawasche so tež nětko hižo wot póśta, hdyž bésche pjenjesy płacźik, wobśwědczaza papjerka. Ta sama pak njeby pśched sudnisćwom jako kwitowanje płacźika, dokelž je sa pokuje płacźaze kwitowanje podpismo dostawarja trěbne. Temu njedostatkej so j tej naprawu wotpomha.

— Konferenza sa měr mjes ludami -- je so roseschka a schtož je wucźinika, je kaž nicźo, kaž běchmy to hižo do prědka prajili. Wobsamknjenja su lědy tinty hódne, kotraž je so pschepiśoka. Jeniczki wužitk su hoscźenzarjo tam měli, hdyž běchu sapóśkanjaz žiwi. Hewak sasso wschitko pschi starym wostanje.

— Nowy wužud pscheczíwo Dreyfusej so w bliźźichim czasu w mějesce Rennes sapocźnje a so najsterje j jeho wuwinowanjom skónczi. Wulki czas je, so budźe měr wo tym w Franzowśkej.

Wudowiny dźak.

Mišionar Sontag s Blouberga w Žuźnej Afrizy, kotryž je w tu khwilu w naśchim wótznym kraju, powjedasche njedawno na śwjedźenju tónle hnujazy podawk wo dźaknym woporje wudowy. Wona jemu do jeho wotpucźowanja 5 hr. sa mišionśtwo pschinjesze. Wulzy śwjeśeleny, ale tež polny dźiwanja hladasche na staru, khudu žonu, kotraž w hubjenej drasćze pśched nim stejesche a śebi myślesche, so je drje to pschewjele sa jejne wobstejnosćze. Na to wona śćěbowaze powjedasche. Pśched lětom dostaj wona kokosch darjenu. Pschi jejnym dobrym hladanju kokosch pilnje njeśesche a tež žydasche, so jeja jej niž jenož sa jejnu potrjebu dośahnychu, ale so mějesche tež hischcze 5 hr. wunoschka sa 2 mandli jejow a 3 młode thaponki — a wona sama mějesche tež hischcze 6 młodych kur. Wě so, hdyž wona na śwoju drastu hladasche, so wabjena czujesche, te 5 hr. sa nowu sukniu wudacź. Wona pak śebi myślesche na śwojeho wyższokthwalenego a lubowanego sbožnika a myślesche, so won te pjenjesy nusnisćho trjeba, a so je śebi je stokrócź wo nju sasłužił. Duž je mišionarej pschinjesše jeho prosćho, so by śnadny wopor pschijał. Schto śebi, luby cźitarjo, wo tymle dźaku teje wudowy myślisch? Hlaj, wona je daka, schtož móžesche a mějesche — schto masch ty sa twojeho sbožnika wysche a schto śy jemu hacź dotal winojty wostał? Na dźakanym woporje pójnajesch bohatstwo daricźelowe: Ach, kajsy khudźi ludźo śu tola w naśchim kraju w hětach a hrodach žiwi, so je tak mało dźakanych woporow sa teho sbožnika śnytkych, hdyž ma tež khudy pschezo hischcze něschto wysche sa prósbne śwětne wězy. Duž dyrbi mišionśtwo nusu tradacź, dokelž so telko sa schćěbne njewužitne wězy wopruje. Ja jenož na to dopomnju. W naśchim wótznym kraju pschińdźe na hłowu wobydleśćwa lětnje 117 litrow piwa, 6 litrow wina a 13 litrow palenza. To wucźini na hłowu lětuje wudawk wo něhdźe 50 hriwnow, t. r. na kóždu śwójbu mało liczene 250 hr., abo na zyły lud 3000 millijonow hriwnow. A kelko woporow na śtrowośćźi a późćźiwośćźi, na mozy a žiwjenju so s tym wopruje. A sa dźěło śwonkomneho a śnutskomneho mišionśtwa i prózu a nusu nekotre millijony nawda. Ja śebi myślu, khutniśćeho prědowanja sa wusćhi, kotrež chźedźa śtyschećź, njeje hacź tele liczby. A nekotry, kotremuž tole prědowanje k wutrobje dźe, prascha so śrudny: „Hdźe to wydźe s naśchim ludom?“ Wy lubi pscheczeljo Božeho kralestwa! Njewěsćze wy śrědk, kak bysćhćze nawukli so lěpje dźakowacź naschemu Bohu sa jeho njeliczene dobroty? Wóndano stareho pscheczela moje prjedawśćeje wosady wopytach. Jemu so śwonkownje cźisćze derje dźěśće. Wón bésche so wożenił a bésche se śwojej młodej žonu w śbožownym mandźelśtwje žiwy — ale! Haj, kóżde ćeńśke sbože ma śwoje wobmyślenje, mjenujzy, so njebychmy pódla sabyli, schtož so lóhko sabudźe, so khuda semja nasch wótzny kraj njeje.“

Lubymaj młodymaj mandźelśkimaj so śkónczuje jeju horze žadanje dopjelni a dźowcźiczka so jimaj narodźi. Wona pak mějesche jenož jenu ruku. My wěmy, kajka je to wulka hnada, wobej ruzy měcź. Scźe wy to hižo junkrócź prawje wopomniłi a so Bohu sa to dźakowali, so je wam śtrowe dźěcźi wobradźił? A nětko śebi jich wjele myśli, so je por kopmikow sa njeho dośćź. Ach, so bychmy lěpschi byli w dźakowanju, wón by bohascho w zohnowanju pschijschok.

Ssobudźěławi mužojo.

„Mocźe Wy, luby Knjes duchomny, we Waschej wosadźe tež mužow, kotrjž Wam w Božej śłužbje j pomozu k bokej stejaz? tak prascheśche so němśka prynzesa, kotraž ma śwoju evangelsku zyrkej luby.

Duchowny dyrbjesche wotmolwicź: „Ach, kralowśka wyższokosćź, tych, kiž w mojej wosadźe śobušłuża, je Bohu žel jara mała, ja ani dźěsacź porstow njetrjebam, so bych jich nalicził. Sswěru pomhazych młodźenzow a młodych holzow mam śwjeśelazu liczbu, ale — mužj?“

„To dyrbicze Wy,“ praji w dobrej myśli prynzesa, „mužj prawje k temu śuwacź.“

„Haj, kralowśka wyższokosćź,“ s napscheczíwi duchomny, „śuwajcze junkrócź twjerdźe śrośćźene schtomy!“

Sswěrni duchomni, kotrymž śbože wosadow na wutrobje leźi, prosćha teho Knjesa wo śobudźěłacźerjow a śu dźakomni sa kóždeho pomoznika a kóždu pomoznizu, kotruž wobradźi. Wón móże jich dacź, wón móże twjerdźe śrośćźene schtomy khodźaze schtomy cźinicź, wón móże młodźenzow, młode holzy — a tež mužj wužwobodźicź wot śebicźnosćze, so dale sami śebi žiwi njesśu, ale temu, kiž je sa nich wumrjek a horjestanyk (2. Kor. 5, 15), so cźaś, móz a pjenjesy nałoźi, jemu na khudych, khorych, sliwkich, sabłudźenych a śhubjenych śłužicź.

E. M. Arndt praji w snatym khěrluschu: „Schtó je muž?“ a da to wotmolwjenje: „Schtóž móże so modlicź, — schtóž móże wěricź — schtóž móże lubowacź“ Sso prawje modlazy, wěrjazy, lubowazy muž pak njepołożi ruzy do klina a njemyśli śebi jenož sam na śwoje śbože, ale śłuži tež rad se śwojimi darami a łubkami śwojej zyrkwi a wosadźe, wosebje hdyž wě, so s tym śwojemu duchomnemu wjeśele cźini a jeho w jeho cźeźkim powołanju poźynja.

Duž njeczakajcze, mužojo, hacź budźecze do dźěła śuwani ale śtupcze dobrowólnje doprědka!

Samolwity redaktor: farar Gólcź w Budyschinku. Cźiśćźa a naklad Ssmolerjez knihicźiśćźeźnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čzißło 33.
13. augusta.

Łětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

11. njedźela po ßwj. Trojizy.

Japoschtolske skutki 10, 33.

My ßmy nětk wschitzy tudy psched Božim wobliczom, so bychmy ßłyscheli, schtož je tebi wot Boha roskasane.

Japoschtoł Pětr bě dotal spochi pytał ßamych lutkich židow do Božeho kralestwa pschiwjescź; pohanam ßo wón bliźił njebě, ale bě ßo jich sdalował. Duž jeho Bóh ßam s dźiwnym widźenjom pschepokasa, so njeßmě ženje žaneho człowjeka sa njeczisteho wobhladacź, ale też pohanej do jeho doma sańcź a jeho powuczicź.

Bórsy na to běchu tu pola Pětra póßli, kiž jeho proschachu, so chzył k jich wyschschemu, s mjenom Korneliußej, w Zesareji pschińcź, a Pětr ßo s nimi k Korneliußej poda.

Tón pak, jako Pětr w jeho domje ßrjedź nich wschitkich stejesche, jemu praji: „My ßmy wschitzy tudy psched Božim wobliczom, so bychmy ßłyscheli, schtož je tebi wot Boha roskasane.“ A Pětr je jim to sjewił.

Kaž bě uěhdy nasch luby sbóżnik k tamnemu złonikej Zachejej do jeho doma schoł a jemu prajił: „Dźenßa je ßo tutemu domej sboże stało,“ tak je tudy Pětr do Kornelijowego doma schoł a je jemu to ßame prawe sboże pschinjeßł. Takle pak chze też nam wschěm nasch luby sbóżnik tole prawe wěrne sboże do doma pschinjescź, wón, kiž je pola naß wschitke dny, — ale sechzesch ty w ßwojim domje tajke jeho sboże měcź, dyrbi twój dom runje tajki bycź, kajkiž bě tamón Kornelijowy dom.

Tónle Korneliuß bě drje pohan, ale wón měješche wobstajnje ßwoju jenu prósstwu na wutrobje: „Pschińdź k nam twoje kralestwo!“ S tajkej ßwojej prósstwu pschińdźe wón dźeń sa dźeń psched Boże wobliczo, duž je jemu Bóh też ßwoje wotmolwjenje na nju dał, a to dwoje: prěnje, so jemu ßwojeho jandźela póßła, kiž jemu sjewi, so je Bóh jeho prósstwu wußłyschał a jeho dobre skutki widźał, druhe, so jemu japoschtoła Pětra do domu póßła, kiž dyrbjesche jemu Božu hnadu a Boži měr pschinjescź.

Jowle móžesch widźecź, so ßo Bóh wot nikoho podarmo proßycź njeda. Hdyž je człowjek horliwy, wobstajuy modleŕ, kiž ßebi nochze niczo wot Boha s mozu wunusowacź, ale kiž do Božeje ßwjateje wole podaty wscho jemu do jeho wole poruczi, tajki dyrbi na wschěm poßledku ßwój dźiw wohladacź: Bóh jemu wscho to spožczi, wo czož bě jeho tajki człowjek s wopŕědka proßył.

Tónle pohan bě wyßoki wojeŕski wyschk, ale pódla pokorny modleŕ, — wot njeho móžesch wjele nawukuycź. Wón měješche doma ßwoju cźichu modleŕsku komorku, do kotrejež wón wschědnje sańdźe, Bohu ßwoju nusu wuskorźicź, jeho wo jeho pomoz proßycź a ßo jemu dowěrjo wschu ßwoju starosczź na jeho wutrobu sklascź. — Je w doma pola tebje też takle?

Ponižny a pokorny bě Korneliuß Pětrej napscheczo pschischoł a jeho s wulkej lubosczu do domu powitał, pschetož wón derje wjedźische, koho ßebi do domu wita: Božeho póßła, pschipowjedarja Jesußoweje hnady a Božeho měra. A wschitzy jeho ludźo Pětra runje tak witachu a cźakachu

ſ wulkim žadanjom na to, ſchto budźe jim tón prědowacź. Wón pak jich powuczi, ſo je jim a wſchěm cźłowjekam Bóh ßwojeho ßyna dał, Jeſußa Khryſtußa, kiž je ſa wſchěch tón prawy wěrny ſbóžnik, dokelž je ſa wſchěch na kſchižu wumrjeł, jich hrěch ßam na ßo wſał a ſe ßwojim ſ rowa ſtanjenjom wſchěm žiwjenje a njeſachodnoſcź na ßwětło pſchinjeßł.

Mjes tym, ſo wſchitzy nutrnje na tole Pětrowe prědowanje poßłuchachu, padźe na wſchěch ßwjaty Duch, a hnydom na to doſtachu wſchitzy wot Pětra kupjel ßwjateje kſchcźenizy; ſ njej pak buchu wſchitzy ſbóžne Bože dźěcźi ſ Khryſtußom Jeſußom: jim bě ßo wſchěm to prawe wěrne ſboże doſtało, po kajkimž běchu ßwoje wnłke a horze žadanje měli.

S jenym dobom bu ſ tuteho dotal pohanſkeho doma luboſna rjana Boža zyrkwiczka, ſ dotal pohanſkich ludźi Bohu ſpodobna Khryſtußowa woßadka, kiž móžeſche ßebi ſpěwacź: Kak kraßne ſamoženje mój Jeſuß ſa mnje ma!

Luby, wſchón twój dom dyrbi wſchak tež tajkale Boha khwalata zyrkwiczka bycź. Wón wſchak ſ Boha tež tajki budźe, hdyž ſmějeſch w nim, ſchtož mějeſche Korneliuß w ßwojim domje: 1., ßwoju cźichu komorku, w kotrejž ßo wſchědnje wſchitzy ſhromadnje modlicźe, 2., ßwoju klětku, to rěka: město, ſ kotrehož je wſchědnje doma pola waß lube Bože ßłowo ßłyſchecź, a 3., hdyž budźecźe wſchitzy prawa wěrjaza domjaza woßada, kotraž lnbje rady ſ nutrnoſcźu na tole Bože ßłowo poßłucha, jo pſchi ßebi wobkhowa a po nim ßo ſadźerži.

Njech tu ſpochi wſchudźom we wſchěch naſchich domach rěka: Ja a mój dom chzemy temu Knjeſej ßłužicź. Bóh to daj! Hamjeń.

Pſchecźiwnizy naſcheho ſbóžnika w nowym teſtamencźe.

(Pokračowanje.)

Wyßoka rada mějeſche wo Boha hanjenju ßudźicź. Tuteho bu tón Knjes a tež Schcźěpan winowany. W ßłowje teho Knjeſa: „Roswalcźe tutón templ a ſa tſi dny chzu jón ſaßo natwaricź,“ widźachu woni Boha hanjenje. Wone leži w tym, ſo wón templ jako cźłowſki ſkutk niſko wažeſche abo w tym njepſchemyßlenym ßlubjenju, ſo chze templ, kiž dyrbjachu židźa kaž kóžde druhe twarjenje wottorhacź, ſa tſi dny pſches ßwoje ßłowo abo ſ pomozu pſchenaturſkich mozow a kuſłarſkich ßrědkow ſaßo natwaricź. Na tute ßłowo, wo kotrymž ßwědzy wěſcźe njewjedźachu, kak bě ßo měło, měnja wſchſchi teho luda, Jeſußa dla Boha hanjenja wotßudźicź. Tola jaßne poſtajenje ſakonja, ſo dyrbja wuprajenja ſ najmjeńſcha dweju ßwědkow pſches jene bycź, prjedy hacź móže ßo wobſkorženy wotßudźicź, jich do wuſkoſcźe ſacźěri. S tuteje ßu hakle wußwobodźeni, jako tón Knjes na Kajfaßowe praſchenje ßo ſjawnje ſa Božeho ßyna a ßudnika ßwěta, Bohu ruueho na cźeſcźi a mozy, wuſnaje. To mějachu ſa hanjenje Boha, něſto móžachu jeho wobſkorźicź a wotßudźicź. Pſchetož Iſraelſki Bóh je jeniczki Bóh. Schtóž ßo jemu runja ſtaji, je jako Boha hanjeć ßmjercźe hódny. Tak žada ßebi ſakoń.

Teho ßameho dla bu tež Schcźěpan wobſkorženy, tola w druhim ſmyßlenju hacź tón Knjes. S nim runje tak ſakhadźeju kaž ſ tym Knjeſom. Wopacźni ßwědzy wuſtupja a pſchedpołoža wyßokej radźe wuprajenje Schcźěpana: „Jeſuß Nazareńſki budźe tuto město roſłamacź a pſchełožicź to wuſtajenje, kotrež je nam Mójſaß porucził.“

Podłožk tutych ßłowow je wěrny, ale runje tak rěkałe njeběchu.

Woprawdźe běſche Schcźěpan hižo tehdy, kaž poſdźiſcho Pawoł ſpóſnał, ſo kſcheſcźijanſtwo jako wěra zyłeho ßwěta, ßo njemóže do židowſkeho waſchnja wopſchijecź dacź. Wón wjedźeſche, ſo ßo židowſke naprawjenja, wuſtajenja a waſchnja ſ kſcheſcźijanſtwom, ſnjeſecź njemóža a teho dla wobſtacź njebudźa. Wón tež dale wjedźeſche, ſo budźe wutupjenje Jeruſalema, kaž běſche je tón Knjes wěſchcźił, židowſtwu žiwu móz wſacź, kſcheſcźijanſtwu pak pucź ßwobodny ſcźiniczź ſa nowe wuſtajenja a waſchnja, kiž ßo ſ jeho duchom ſnjeßu. — Jako wón tuto ßwoje měnjenje ſjawnje wuprají, dha ßo hnydom do njeho dadźa, jeho wobſkorźa, ſo je Boha hanjeńſke rěcźe wjedł, a ſo ma wotpohladanje, wobſtejazy wot Boha porucźeny porjad powalicź. Duž ſtaja jeho pſched wyßoku radu. Na napominanje, ſo ma ßo ſakitowacź, wón ſ dołhej rěcźu wotmolwi; tola dokonjecź ju njemóže.

Cźi wyſchſchi to njeſnjeßu, ſo wón Iſraelej jeho winu a pſchecźiwjenje pſchecźiwo Bohu a jeho póßku porokuje! Woni jeho pſchewołaja a wlecźeja jeho na město wotprawjenja. Tu bu kamjenjowany — pſchecźiwo ſakonju.

Dla roſſchěrjenja wopacźnych wucźbow buſchtaj Pětr a Jan pſched wyßoku radu poſtajenaj.

Pětr a Jan prědowaſchtaj w Jeruſalemje wo horjeſtanjenym Khryſtußu. To ſda ßo wyßokej radźe ſtraſchne. Khryſtuß je jako ſłóſtnik ßwoje ſaßłužene khoſtanje doſtał. Nětk pak chzedźa jeho pſchiwißowarjo Boha hanjaze wucźby jich miſchtra dale roſſchěricź, kaž tež wucźicź, ſo je tón na kſchižu wumrjety ßyn Boži był a ſo je wot ßmjercźe horjeſtanył. To je ſtraſchna a błudna wucźba. Duž měnja, ſo dyrbja pſchecźiwo njej wuſtupicź. Pětr budźe pſched wyßoku radu poſtajeny. Tola pſchi prěnim pſcheßłyſchenju hiſchcźe ßnadnje woteńdźe, woni jeho naßwarichu a ſakaſachu jemu dale prědowacź; tola běſche tuto mike khoſtanje płód wulkeho pſchiwiſka japoſchtołow mjes ludom.

Pſchi druhim pſcheßłyſchenju Pětr tak derje njewoteńdźe. Wyßoka rada da jeho ſchwikacź a ſ wótrymi ßłowami jemu junkrócź dalſche pſchipowjedanje wo Khryſtußu ſakaſa.

Tež Pawoł ma pſched wyßokej radu ſamolwjenje dacź, dokelž ßo na njeho ſkorźeſche, ſo je židowſkemu ſakonju pſchecźiwny. Niz jeno, ſo jón ßam njedźerźeſche, ně, wón tež druhich wucźeſche, ſo jón dźerźecź njetrjebaja. Dóńt Schcźěpana bychu wyſchſchi teho luda tež jemu ſhotowali, njebyli ßo wón na ßwoje prawo jako romſki powołał a ßo tak pod ſchkit romſkeho wojeńſkeho roſkaſowarja ſtajił.

Wyßoka rada běſche w Jeruſalemje. Wona wobſtawaſche ſ 71 ßobuſtawow. K njej pſchiißłuſchachu wyſchſchi měſchnizy, tež tón, liž běſche w hamcźe a tež cźi wotßadźeni ſ jich pſchiwuſnymi, a pißmawucźeni a ſtarſchi. Jako w ſakonju derje wobhonjeni a teho dla k ßudźenju woßebje khmani, buchu najbóle pißmawucźeni do wyßokeje rady powołani. Woni pſchißłuſchachu najbóle Fariſejſkej ſekcźe. Pódla tutych pak ßydachu we wyßokej radźe tež njewucźeni mužojo ſ luda. Tucźi ßu cźi huſto pomjenowani ſtarſchi. Pſchedßyda běſche wyſchſchi měſchnik. Poßedźenja wotdźerźachu ßo na wſchědnych dnjach najſkerje w jenym templowym pſchitwarku. Ssudźenje běſche ertne. Jako pſchipoßłucharjo mějachu wucźomnizy pißmawucźenych pſchiſtup, kiž běchu derje pokročowali. S tutych buchu tež potom nowe ßobuſtawy wyßokeje rady wuſwoleni. Powołanje k tajkemu hamtej ſta ßo pſches wyßoku radu ßamu. Pſches napołożeuje rukow ßo druhemu hamt pſchepoda.

(Pokračowanje.)

Kak ßy žiwy?

(Pokračowanje.)

IV. Konfirmazija a wuſtupjenje ſe ſchule.

Hdy byſchcźe ßo naß duchownych praſcheli, hdy dyrbi ßo waſche dźěcźo konfirmirowacź, bychmy wam wotmolwili: „niz do 16 lět“. Naſch konfirmirowanſki cźaß je pſcheſahe poſtajeny, pſchetož ſchto móže dwanacźelětne dźěcźo do pſcheßwědcźenja měcź? A runje to je tola žadanje ſa prawu konfirmaziju. To ßo wot dźěcźi žada, ſo dyrbja ßwoje wěrywuſnacźe wotpołožicź, ſchtož ßo ſ wjetſcha tak roſymi, ſo móža jo derje wuſpěwacź. Ale ſchto dyrbi Bohu lubemu Knjeſej abo zyrkwi abo dźěcźom ßamym ßłużene bycź, hdyž ßo něſchto „ſ hłowy nawuknjene“ wotſpěwa? To móhło ßo hižo prjedy dozpěcź.

Ně, pſchi tym ſkutku dyrbja młodźi kſcheſcźijenjo ßwjatocźnje wuſnacź, ſo je to jich wěra, t. r. jich parſchonſke pſcheßwědcźenje, a ßłubicź, ſo chzedźa jemu ßwěrne woſtacź hacź do ßmjercźe. Roßudźenje ßo wot nich žada, na kotrež dyrbja ßo we wucźbje pſchihotowacź. Nětko pomyßlcźe ßebi, kak cźěžka je tale wucźba ſ tajkimi njeſrakymi dźěcźimi, kiž lědy ſamóža ważnoſcź teje ßwjatocźnoſcźe ßamu ſroſymicź. Drje ßu tu wobſtejnoſcźe ßylniſche hacź my a njemóžemy na dobo wſchitko pſchetworicź, ale lěpje by wěſcźe było, hdy by ßo ſ konfirmaziju hiſchcźe lěto cźakało.

Staroba pacźeńskich dźěćźi pak hischcźe najwažnischa njeje. Mły duschowpastyrjo dyrbimy ßo pschi wulkej młodoscźi dźěćźi, kotrež mamy w pacźeńskej wucźbje psched ßobu, s tym troschtowacź, so je nasche dźěło wußywanske dźěło — wußyw na nadźiju, na kotrež dyrbitej ßłónćnje ßwětło a deschćźik w ßwojim cźaßu wot korjeka pschińćź. Posdźischo móža hischcźe dobre źně pschińćź, tež hdyž ßo kusk sahe wußywa. Cźim ważnische pak je khutne ßobudźěćanje starschich w domje w tutym sa zyle tak ważnym cźaßu. Hdźež starschi a dźěćźi jenož ßedźiwje na konfirmaziju cźakaja, dokelž potom se schule pschińdu, mało ßohnowanja sa snutskowne roswiwanje nascheje młodoscźe wostanje. Kelko tutych dźěćźi po schulskim cźaßu starschiski dom wopuschćźi a na ßłužbu pschińdźe abo do wucźby k zusym ludźom? Potom dyrbja tućźi młodźi a njenasnonjeni pacholjo ßo ßami dale namakacź. Schtó rukuje nam a wam starschim potom sa jich pschichod, hdyž woni hłuboki a trajazy sacźischćź wo konfirmaziskim cźaßu s wucźby a se starschiskeho doma ßobu njewosmu? Dyrbi potom katechismusowe rosrěćźowanje — kotrež ma ßo wot jutrow ßem mało njedźelow — wschitko sarunacź, schtož ßu w tym nastupanju se ßwojim puschćźenjom se schule shubili? Móže ßo jim tam woprawdźe poskićźicź, schtož w tym na spytowanjach bohatym cźaßu sa cźěło a duschu trjebaja? To tola nichtó prajicź njecha. Ja ßebi hinak myßlicź njemóžu, hacź so dyrbi starschim, kotrymž wscho jene njeje, hacź dźěćźo po dobrych abo słych puczach khodźi, wutroba tschepotacź wschi tej myßli, so dyrbja dźěćźu tak sahe s domu dacź, a so woni to jenož tehdom cźinja, hdyž je to na kóždy pad nusne. Ssu-li pak k temu nusowani, potom budźa w poßlednich měßazach, hdźež ma ßo dźěćźo sa konfirmaziju a wustup se schule pschihotowacź, cźaß wukupićź, a niz jenož do dźěćźa „nutsrěćźecź“, ale — wy mi rosymićźe — ßo do njeho „nuts modlicź.“

S wotkal dyrbi dźěćźo móz měćź sa źiwjenje, hdyž niz s pacźeńskeje wucźby? — So ma dźěćźo něschto w brěmjeschku a s prósdnymaj rukomaj k mischtrej a k knjejstwu njepschińdźe, sa to ßo kóżda macź stara. Mły pak waß proßymy, pomhajćźe nam ßo sa to staracź, so wone s prósudej wutrobu won do ßwěta njećźehnje. A hdyž hodźina dźěłenja pschińdźe, potom njech nan a macź psched njebjeskeho schkitowarja stupitaj a dźěćźo do ßrjedźa wosmjetaj a ßo wótsje sa dźěsćźowe wobarnowanje modlitaj, so wone wěsty sacźischćź ßobu wosmje, hdyž khěźne durje sacźini: „Mojej starschej sa mnje proßytaj.“ Dajćźe jim tež bibliju, spěwańske a modleńske knihe ßobu do brěmjeschka, a hdyž chzećźe jim woßebity dar dacź, dajćźe jim dobry katechismus ßobu. Tajki ßobudar se starschiskeho doma je hižo někotrehо młodeho cźłowjeka psched žałoßnej krocźelu sadwělowanja sakhował. Hdyž chzysche pistolu s khamora wsacź, wón s njej do tam łóżazeje a dawno sabyteje biblije sakoźi a ju wocźini. Tam stejachu psched nim te ßłowa: „Mój Bożo, ja proschu jenož wo to jene: Njedaj mojemu Janej shubjenemu hicź!“ Macź běsche tele ßłowa nuts napißała, dokelž běsche jejna wutroba dawno ßo wo teho lohkomyßlneho ßyna bojała. — Po khwili ßyn bibliju na blido pokoźi a pistolu do khamora, hewak by wón jako ßamomordař wumrjeł.

Schto pak je s tymi, kiž ßu tak sbożowni, so móža w starschiskim domje wostacź? Trjebaja woni mjenje pschikrycźa a rady? Strachoty, kotrymž napischećźiwo dźeja, ßu, woßebje schtož jich njewinu nastupa, runje te ßame a „dopokasma“ sa to njejßu jenož w zyrkwiuskich kschćźeńskich knihach cźitacź. Haj, wy ßami ßwoje dźěćźi, hdyž po swucźenju na kraju wonka dźeja, do małeho stracha njenjeßećźe. Jara wjele starschich ßwojim dźěćźom do konfirmazije pschewjele ßwobodnoscźe wostaji a je hižo mjes doroscźenych licźa w starobje, w kotrejž cźłowjek hischcźe s molom doroscźeny njeje. To nan po konfirmaziji ßwojeho hólza ßobu do korcźmy wosmje a ßo wjeßeli, hdyž ßo tam hólz wopokasuje, kaž by wschě korcźmine waschnja derje snał. To je wulka lohkomyßlnoscź starschich. Potom ßo tež starschi dźiwacź njetrjebaja, hdyž ßo tajke dźěćźi pschezo bóle skhrobla a ßebi skónćnje myßla: Starschi mi niczo wjazy prajicź nimaja. Hdyž je nětko po sakonju sakasane, so tajzy pacholojo, lědy konfirmirowani, do korcźmy khodźa, dyrbjeli ßo starschi hischcźe bóle khostacź.

So khrobłoscź a njepoßłuschnoscź młodoscź w naschim cźaßu na nastróżaze waschnje roscźetej, móżesch w městach a na wßach jaßnje widźećź, hdyž chzesch to widźećź. Schtóž je ßebi ßwojeho samolwjenja psched Bohom wědomny, budźe w lětach roswiwanja dźěćźi wot 14. do 16. lěta twjerdźe ßwoju ruku na wotroscźazych dźěćźoch dźerźećź, tež hdyž wone dobry wotpohlad starschich posnacź nochzedźa. Runje w tym cźaßu dyrbi ßo smyßlenje wutworićź a wobtwjerdźićź a wy móżecźe wěricź, so ßo wam dźěćźo posdźischo sa niczo tak dźakowacź njebudźe, hacź hdyž wy w tutych straschnych lětach krucźe nad nimi strażujećźe. Na wopak njebudźe ßo ßłabym starschim niczo tak hórko płacźicź, hacź hdyž woni ßwoje dźěćźi pschesahe ßamostatne cźinjo, pschetož tak ßo ßynojo wocźahnu, kiž ßebi potom swěrja ruku pschećźiwo nanej a macźeri posběhnućź, a dźowki, kotrež na derje měnjenu rodu macźerje njepoßłuchaja.

Wschitke cźłowńske stutki pak njebudźa niczo pomhacź, hdyž ßo psches Bože ßłowo wěsty sakoźk njepokoźi a dźěćźi w tym cźaßu, hdyž sapocźnu ßebi wo nanje a macźeri myßle cźinićź, dobry pschikład njewohladaja. Hdyž duchownemu ßamemu pschewostajene wostanje, młodych na jich konfirmaziske ßlubjenje dopomnićź, potom je nimo. Pschede wschěm spowjedź a konfirmazija dźěćźi ßamej najlěpschu składnoscź postićźujetej, na dźěćźi skutkowacź. To dyrbja dźěćźi „wotproßyćź“, a to ßo jim pschede wschěm napscheczo starschim ßłuscha. Ale kak ßo to stawa? Dźěćźi něschto praja, schtož ßu s hłowy nawukke a pschi tym „prajenju“ ßo najlěpsche shubi. Starschi ßu s wjetscha s tajkim „hróncźkom“ jara hnućźi, ale cźim mjenje wutroby dźěćźi; pschetož jich ta jena myßl hnuje, jeno so njebychu tćźazy wostałe. Tajke srudnuschke powjedanje! Njemóża dźěćźi, kotrež ßu tak dołho do schule khodźiłe, niz ßame se ßwojimi ßłowami wotproßyćź? „Ja proschu, wodajćźe mi!“ te ßłowa bychu doßahałe, a hdyž s pokutneje wutroby pschińdu, pola Boha runje tak wjele płacźa, kež zkonikowe ßłowa w templu.

Njedajćźe ßwojim dźěćźom k spowjedźi hicź, prjedy hacź njejsćźe s nimi w komorzy poręćźeli a jim wschitke wam snate hręchi prjódk dźerźeli. Tu je składnoscź, někotru schkodu s korjenjom wutorhnućź.

Dopomnjećźe na dźeń konfirmazije je husto to jeniczke, schtož te młode dusche posdźischo psched hłubokim padom wobarnuje; teho dla pomhajćźe jón ßwjećźicź s waschim dobroproschenjom sa dźěćźi, niz jenož w zyrkwi, ale tež w domje. Muž Boži, kiž mějesche sa ßwoje pacźeńske dźěćźi cźopku wutrobu, pische: „Hdźež prawje steji, wusběhnje ßo konfirmaziski cźaß s młodostneho źiwjenja; měßazy a tydźenje wucźby ßu potom ßwět ßam sa ßo, cźicha sahroda, kaž něhdy klóschtrske sahrody, kotrež běchu wot druheho ßwěta wotsamknjene!“

Pomhajćźe nam wy starschi, so ßo tale sahroda njerostepta abo symny powětr wschěduchо źiwjenja wschitkim jeje różam wotemrjećź njeda, kotrež dyrbja dźěćźi ßobu won do źiwjenja wsacź.

(Pokracźowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

— Skhadźowanka ßerbskeje studowazeje młodoscźe mějesche ßo sańdźenu njedźelu w Khróscźizach. To běsche pjećźadwazyta — a duž jubilejska skhadźowanka. Kaž prěnja, tak je ßo tež tuta jubilejska skhadźowanka w Khróscźizach wotměła, na sakoźeńskim městnje naschich skhadźowankow. Mły ßebi pschejemy, so bychu nasche skhadźowanki w nowym schtwórcź lětstotetku tón ßamy swliw měłe na nasche ludowe źiwjenje a bohate źohnowanje pschinjeßłe naschej narodnoscźi. W dźiwanju na ważnoscź naschich skhadźowankow ßu ßo prjedawsche ßobustawy skhadźowankow rosßudźili, woßebity jubilejski ßwjedźeń ßwjećźicź Tónle ßwjedźeń směje ßo ßrjedu 30. augusta w Budyschinje. Wón budźe se ßwjedźeńskeje hoscźiny, kotraž ßo popołdnju w 3 hodźinach sapocźnje a s wjećźorneho konzerta, ßo w 7 hodź. sapocźazeho, wobstacź. Sswjedźeń budźe ßo na tšeleńni wotbywacź. Komitej, kaž daloko ßu adreßy a mjena něhduschich ßobustawow skhadźowankow nashonićź, wschitkich listnje na tón ßwjedźeń pscheproßy. Schtóž pak njedyrbjał tajke pscheproschenje dostacź, njech teho dla pschińdźe, wón je s tutym sjawnje pscheproscheny. Konzert chze nam knjes wucźeń Sskodeńk pschećźelnje wuhotowacź. Sserbszy studowazi, kotsiž ßu sańdźenu njedźelu ßwoju jubilejsku skhadźowanku w Khróscźizach wotměli, ßo na tón ßwjedźeń jako hoscźo starych knjesow pscheproscha. Nadźijomnje ßo něhduschi wjeßeli ßerbszy studowazi, kotsiž ßu hižo s dźěła dołhe lěta w sastojnstwje, w bohatej licźbje seńdu, so bychmy we wopomnjećźu rjanych hromadźe pschebytych skhadźowankow ßo wjeßelićź móhli a k nowemu dźěku ßo sahoricź.

— Knjes farař Ssykora w Ssmilnej ßo 1. septembra na wotpocźink poda. Wón je poßledni ßerbski farař w tej woßadźe byl. Jako naßlědnik je ßo Němz wusvolił. Mły tamnische wobstejnoscźe njesnajemy. Praji ßo, so w Ssmilnej ßerbski duchowny wjazy nusny njeje, dokelž tam nimale žanych Sserbow wjazy njeje.

Pschi tym wschěm my wobžarujemy, so stej sa krótke lěta dwě dotalnej ßerbskej farskej městni s němskimaj duchownymaj ßo wobßadźikoj, pched někotrymi lětami Palawska a nětko Ssmilnjanska.

— Semizy a Tumizy, kotrejž stej hacž dotal k Ssmilnjanskej wobßadźe ßkuschakej, ßo w blížschim čaßu wotdźělitej a ßo tam nowa wobßada sakoži. K njej ßo tež Wjelkowy s Hodźijskeje wobßady pschidadźa.

— W blížschim čaßu směja ßo nowowólby na sakski ßejm. W Rakečansko-Kamjenskim wokrjeßu ma ßo tež nowowólba stacź, kotryž je knjes Kokla-Khróscźanski sastupował. Jemu ta khwalba ßkuscha, so je wón tón wokrjeß najlěpje sastupował a ßo sa žadanje ßwojich wuswolerjow najnaležnischo starał. K temu je tež jako dobry Sserb sa potrjebnoscźe nascheho ßerbskeho luda ßo starał. My móžemy ßebi jenož teho dla pschecź, so by ßo knjes Kokla s nowa jako nasch ßejmski sapóßanz wuswolił. Je tež wěsta nadźija, so ßo to stanje, dokelž je ßo knjes Kokla tež wot konservativneho towarstwa sa noweho kandidatu pomjenował. Nětko pak je tež wočakowacź, so wschitzy konservativni kujesojo po wobsamknjenju konservativneho towarstwa cźinja. Kaž je ßo to wot Sserbow sjawnje w ßwojim čaßu w druhim wokrjeßu žadało, so wola, kaž konservativne towarstwo postaji, chzemy ßo nadźecź, so ßo to nětko tež powschitkownje pschi wólbje knjesa Kokle stanje.

— 15 theologow běsche ßo k lětnemu kandidatnemu pruhowanju pschi Lipscźanskej universicźe samolwiło, wot kotrychž je 11 kandidatow pruhowanje wobstało. S teho saßo widźimy, so liczba na duchownstwo studowazych khětro wotebjera. Pschiczina w tym leži, so dyrbja młodźi duchowni dokho cźakacź, prjedy hacž do sastojnstwa pschiúdu, dokelž je liczba kandidatow s prjedawschich lět hischcźe wulka. Sserbja studuja w tu khwilu jenož tjo na duchownstwo: Mrósak Wiczěžk a Rejda. W tu khwilu wschak tež ßerbsy duchowni njepobrachuja, kaž běsche to pched wjazorymi lětami. K temu liczba ßerbskich duchownskich městnow wotebjera.

— Nasch lubowany khěžor je ßo se ßwojeho móřskeho pucźowanja domoj wrócził, a khěžorka je tež saßo wot ßwojeho sranjenja na nosy wustrowjena.

— W bliskoscźi Draždźanow, w Löbtawje, je hězna khoroscź sakhadźała a wjele cźlowjekow je na nju wumrjeło. Tež s druhich městow pißaja, so ßo sky hóscź pokasuje. Bóh chzył naß pched njej swarnowacź. Se srudobu hischcźe dźenßnischi dźeń stari ludźo na čaß spominaja, hdyž je wona s wulkej ßurowoscźu w Budyschinje sakhadźała. Horzota, nětko knjeźaza, rosschěrjenje khoroscźe spěchuje.

— S Indiskeje pißaja, so ßo tam žakoßnje mór rosschěrja. Dźeń a wjazy ludźi na njón skhori. W měsćze Puna liczěsche ßo 110 skhorjenjow a 82 jich wumrje. Wschědnje wobydlerjo město wopuschcźa, so bychu khoroscźi a ßmjercźi wucźekli. Najhórsche je, so wot tych, kiž ßu junkrócź na mór skhorili, poredko schtó saßo wotkhori. Pched krótkim běsche ta ska khoroscź we Winje wudyrila, ale Bohu dźak ßo dale rosnjeßła njeje.

Hinasche dyrbi bycź.

„Niczo ßo wjazy radźicź njecha! Hinak dyrbi bycź!“ tak ßo je wschěch bokow woła.

„Hinak dyrbi bycź,“ praji dźěłacźeř. „Pjenjeźnizy naß wuzyzaja a my hłodu wumrjemy.“

„Hinak dyrbi bycź,“ praja pjenjeźnizy, „nasche pjenjesy nam wjazy doscź danje njenjeßu a wudawkow bywa pschezo wjazy.“

„Hinak dyrbi bycź,“ rjeknje hospoja, kotraž ma ßo sa zyłe hospodarstwo staracź, hdyž muž ßwoju saßłužbu w korczmach pschepije.

„Hinak dyrbi bycź!“ W tym ßu wschitzy ludźo psches jene: Dźěłacźerjo, bohacźi a khudźi, sozialdemokratojo a republikanarjo, wěrjazy a njewěrjazy, stari a młodźi. A woni maja prawo. Woprawdźe, hinak dyrbi bycź.

Ale schto je, schtož dyrbi hinak bycź? W tym ßu mało psches jene. „Bohacźi ßu wina,“ cźi jeni wokaja. — „To je wina wyschnoscźe,“ praja drusy. — „Mužojo ßu to sawinowali!“ — „Ně žony!“ — Wjele korczmow je na tym wina.“ — To je wina teho a teho. — Kóždy winu pola tych pyta, kotsiž ßu jemu se sadźěwkom a bjes tym so ßebi wobskorženja mjes wocźi mjetaja, bywaja wobstejnoscźe pschezo hubjeńsche.

To skorža, so jim pjenjesy pobrachuja — a kóždy kuri, pije a cźini njenusne wudawki. To skorža na hubjene cźaßy — a pschi tym ßwój čaß pschecźinja w korczmach a na haßy. To skorža na pobrachowaze ßwójbne žiwjenje — a tola ženje domach njejßu. To skorža na drohu drastu — a ßo tola haňbuja w jednorej, starschej drascźe khodźicź. To skorža na wjele towarstwa a swjeßelenja — a tola na kóždy ßwjedźeń běhaja. To skorža na skaženoscź młodoscźe a dawaja ßami w ßłowje a khodźenju hubjeny pschikład.

Sawěscźe, hinak dyrbi bycź!

Ale „schto“ dha? Wěsch ty, schto dyrbi hinak bycź? Niz to swonkomne, ale to suntskomne. To njeje cźłowski porjad, ale cźłowjek. Woni njejßu cźi drusy, ludźo, ßwět, ale ty a ja. To njeje twoje powołanje, twój wobkhad, twoja ßwójba, ale najprjedy twoja wutroba, kotraž dyrbi hinascha bycź.

Tajke myßle pschiúdźechu směrnemu měscźanej makeho městaczka, w kotrymž běsche wulki njeměr bjes wobydlerjemi nastał. Muž ßo na njeho wobrocźi a ßo jeho s krutym synkom woprascha: „Scźe wy tež sa powróczenje?“ — „Wěscźe, mój pschecźelo.“ — „Dajcźe mi ruku, Wy scźe schwarny muž.“ — „Pomakku,“ wotmolwi tón druhi, „wostajcźe mi najprjedy khwile ßo wuprajicź. My trjebamy dokładne powróczenje a pscheměnjenje, dokelž ßu nasche wutroby hacž na korjeń skaženе. Pschi tym njeßmjemy ßo komdźicź a Wy kaž ja mamoj tu pschißłuschnoscź tej schkodźe wotpomhacź. Hdyž to kóždy po namaj cźini, budźe kóždy spokojom a žadyn wjazy skorźicź njebudźe. Ale bjes tuteho pschetworjenja bychu wschitke druhe pscheměnjenja bjes wužitka byłe, dokelž schkodu sa korjeń njepschimnu.“ — Wy macźe pschi ßamym prawo,“ praji tón druhi, kiž ßo tej rěcźi dźiwasche, strowjesche pschecźelnje a woteńdźe.

Nowonarod jenotliweho cźłowjeka psches evangelij je jeniczki móžny sakožk powschitkomneho towarschneho wobnowjenja, jeniczke žórko prawego sboža sa jenotliweho, sa ßwójbu, sa cźłowsłe towarstwo. Hrěschny, kajzyž ßmy my wot pschinarodźenja, njekhmani ßo ßamych wobnowicź, dyrbjeli chzycź druhich pscheměnicź a pscheměnicź móz? Ně, my chzemy s tym sapočźecź, so my Boha proßymy, wón chzył nasche wutroby pschetworicź a we naß tón dźiw skutkowacź, kotryž my nowy narod mjenujemy. A hdyž je ßo to stało, potom móžemy na sbožu druhich dźěłacź. Wschitko dobre, schtož je kschesćźijanstwo do ßwěta pschinjeßło, wukhadźa se ßwjatoscźe Jesom Khrysta. Wón je nam pschikład wostajił, w kotrymž je wón ßam tajki, kajkichž chze naß wón měcź. A runje s tym je nam ważnu wucźbu sawostajił: budź tež ty tajki, kajzyž chzesch druhich měcź. Nascha pschißłuschnoscź nětko je po pschikładźe ßwjateho Jesußa žiwy bycź a druhim pschikład nusneho pschetworjenja dacź.

Něschto k rospominanju.

S jenotliwych cźłowjekow wobsteja ßwójby, a se ßwójbow ßo stat natwari. Hdyž budźa hakle jenotliwi cźłowjekojo dobri, potom budźe to tež stat.

* * *

Jaßne pscheßwědcźenje w rosomje, runje cźopkota we wutrobje, mózne a mudre skutkowanje w žiwjenju — to budź twoje kschesćźijanstwo.

* * *

Boži podróżnizy, lubowani wot jeho wutroby, wodźeni wot jeho wocźow, pschikrycźi wot jeho rukow, žohnowani psches jeho hnadu, wobsboženi psches jeho ßyna.

* * *

Niczo njeje tak sachodne a niczo tak njesachodne hacž nasch žiwjeński cźaß, pschetož wón je wußywański cźaß sa wěcźnoscź.

* * *

Cźi cźłowjekojo, kiž najwótsischo wokaja, ßu s wjetscha najprósdnischi, pschetož wulke myßle cźłowjeka mjelcźazeho cźinja, a mjes schěrokoscźu a hłubokoscźu je rosdźěl.

„Pomhaj Bóh“ njeje jenož pola knjesow duchownych, ale tež we wschěch pschedawarnjach „Sserb. Nowin“ na wßach a w Budyschinje dostacź. Na schtwórcź lěta płacźi wón 40 np., jenotliwe cźißła ßo sa 4 np. pschedawaju.

Samolwity redaktor: farar Gólcź w Budyschinku. Cźischcź a nakład Ssmolerjej knihicźischcźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čjißło 34.
20. augusta.

Lětnik 9.
1899.

SSerbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchczérni w Budyſchinje a ßu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

12. njedźela po ßwj. Trojizy.

Japoſchtolſke ſlutki 12, 11.

Nětk ja woprawdźe wěm, ſo je mi tón Knjes ßwojeho jandźela póßłał a mje ſ Herodaſchoweje ruki wutorhnył a wote wſcheho cźakanje źidowſkeho luda.

Słe, tyſchne cźaßy je měła prěnja kſcheſcźijanſka woßada pſchětracź. Jej bu jeje lubowany japoſchtoł Jakub, Janowy bratr, ſkónzowany, Herodaſch da jemu ſ mjecźom hłowu ſwotcźecź. Jejny mužny ßwědk a rěcźniwy prědar Pětr bu jej wſaty a do jaſtwa ßadźeny. Takle ſhubichu wboſy kſcheſcźijenjo ſ jenym dobom dweju ßwojeju najjaßniſcheju wucźerjow a duſchow paſtyrjow.

Tón pak, kiž jim tajkule ſrudobu a nuſu nacźini, bě bjebóžny kral Herodaſch. — Wſchitzy cźile Herodaſchojo ßu ßebi hubjenu khwalbu ſaßłużili. Hdźež bě jim móžno, Boženu kraleſtwu ſadźěwacź, tam woni to ſ wjeßelom cźinjachu. Prěni tajki Herodaſch da tamne njewinowate dźěcźatka w Bethlehemje ſkónzowacź, druhi da Janej kſchcźenikej hłowu wotcźecź a naſcheho ſbóžnika wußměſchicź, tſecźi da Jakuba ſkónzowacź a Pětra ſajecź. Kajka ßyła bjesbóžnych ſkutkow ſ tuteho jeniczkeho Herodaſchoweho doma.

Hlaj, pſchecźelo, je w jenym domje hrěch knjejſtwo dobył, tam ßu potom wſchitzy ſ nim kaž ſ jědom ſawdacźi, a kaž ſ racźiweho cźłowjeka kažaty dym cźehnje, tak ſ tajkeho ſahrěſcheneho doma hoła ßmjercź a ſkaženje cźehnje. W tajkim domje jedyn pſchemo druheho hrěſchi, a jedyn druheho ſe ßwojim hrěſchenjom pſcheſcźehnje. Takle bu pola tamnych bjesbóžnych Herodaſchow, tychle ſłych ſhrěſchenych.

Ale bě tež Herodaſch dał Jakuba ſkónzowacź, — Jakub je ſbóžnje mrějo wohladał, ſo jemu naſch ſbóžnik jeho něhduſchu próſtwu dopjelni: Sa ßwojim Knjeſom duzy bě ßměł Jakub ßwój hórki khelich wupicź, a nětkle bě ßebi jeho naſch luby Knjes w ßwojim njebjeſkim raju k ßwojej prawizy ßadźił a jemu ßwoje najcźeßniſche město pódla ßebje pſchipokaſał.

A Pětr? Wón njeßmědźeſche w ßwojim jaſtwje ßedźo woſtacź. Dokelž běchu jeho lubi woßadni ßwoje modlitwy a dobropróſtwy ſa njeho horje k Bohu ßłali, bě na jich próſtwy Bóh Pětrej do jeho jaſtwa ßwojeho jandźela póßłał, kiž jeho ſa ruku wſa a ſ jaſtwa wuwjedźe, ſo dyrbjeſche Pětr wuſnacź: Nětk ja woprawdźe wěm, ſo je mi tón Knjeß ßwojeho jandźela póßłał a mje ſ Herodaſchoweje ruki wutorhnył a ſe wſcheho cźakanja źidowſkeho luda. — Schtož ßebi ſe ßwojich ſpěwarſkich ſpěwamy:

Sesda ßo mi runje druhdy,
So Bóh ßwojich ſazpi tudy,
Dha ja tola wěſcźe wěm,
So Bóh pomha ßwojim wſchěm.

Takle je ßebi Pětr tehdy tež móhł ſaſpěwacź. Haj, Bóh pomha ßwojim wſchěm, — pak ſ tym, ſo jich, kaž jowle Jakuba, ſe wſcheho cźaßneho hubjenſtwa wuwjedźe a jich w ßwojim njebjeſkim raju ſbóžnych ſcźini, — pak ſ tym,

so jich, kaž Pětra, ſ teje tyschnoſcźe wußwobodźi, w kajkejž běchu dotal ſe ſrudobu ſdychowali.

Dowěř ßo, luba duſcha,
Sso ſpuſchcźej na Boha
To Božej ruzy ßłuſcha,
So pomha ſ njeſboža.
Hdyž tebje ſrudnoſcź tyſchi,
Proſch jeho wo pomoz,
Wón twoju próſtwu ßłyſchi
Da ßwětło na wſchu nóz.

Hamjeń.

Pſchecźiwnizy naſcheho ſbóžnika w nowym teſtamencźe.

(Pokračowanje.)

Mſdu abo pjenježne ſarunanje wyſchſchi ſa ßwoje ſkutkowanje njedoſtachu. Jich hamt běſche cźaßny hamt.

Móz wyßokeje rady wupſcheſtrěje ßo najpródzy na židow w Paläſtinje. Tola tež ſwonkowne gmejny ju pſchipóſnachu. Tak doſta Pawoł wot wyßokeje rady listy, na kotrež móžeſche kſcheſcźijanow w Damasku k wotprawjenju do Jeruſalema pſchiwjeſcź.

Wyßoka rada mějeſche prawo ſajecź, a to na měſcźe. K temu mějeſche ſ měſchnikow a levitow wobſtawazej templowej ſtraži roskajowacź. Tak běſche něhdy wyßoka rada ßwojich ßłužownikow wupóßłała, ſo bychu Khryſtuſa ſajeli. Pětr a Jan buſchtaj ßrjedźa w ßwojim ſkutkowanju ſajataj. Tak bu tež Schcźěpan pſched wyßoku radu wjedźeny. — Wyßoka rada móžeſche k ſchwikanju, k jaſtwu a k ßmjercźi wotßudźicź, abo ßo tež ſ poßwarjenjom ſpokojicź. Wobſkorženy ßmědźeſche ßo ſakitowacź. Tola huſto wyſchſchi do tajkeje rěcźe ſ hewrjekanjom ſapanychu. Napoßledku móžeſche wyßoka rada tež ſe ſhromadźiſny wuſtorcźicź, ſchtož ßo ßleponarodźenemu ſta.

Wot tutych wyſchſchich maja ßo wyſchſchi ſchulow rosdźělicź. Woni mějachu ſhromadźiſny Božich ßłužbow ſarjadowacź a ßo ſa to ſtaracź, ſo ßo ßwjate pißma derje khowachu.

Kónz ßwjateho měſta je tež ſ dobom kónz wyßokeje rady. Po wutupjenju Jeruſalema wyſchſchi židow wjazy njejßu. Sadźerženje wyſchſchich teho luda pſchecźiwo temu Knjeſej runa ßo ſadźerženju fariſejſkich a pißmawucźenych. Tola ßo pſchi ſapocźatku naſdala dźerža. Woni jenož na ſakhowanje ßwojich prawow kedźbuja. Poſdźiſcho woni, naſchcźuwani wot fariſejſkich, krucźiſcho wuſtupuja a k pſcheſcźěhanju teho Knjeſa krocźa. Woni wudadźa pſchikaſnju, teho Knjeſa ſajecź. Jako ßo tón Knjes do Galilejſkeje a poſdźiſcho na druhu ſtronu Jordana poda, nadpokoža kóždemu ſa pſchißłuſchnoſcź, kiž jeho bydło ſnaje, to wyßokej radźe wojſewicź. Hdyž ßo tón Knjes poſdźiſcho do Jeruſalema wróczi, wupoſcźelu ßwojich wotroczkow, ſo bychu jeho ſajeli. Tola bjes wuſpěcha. Kóždemu pſchiwißowarjej teho hidźencho Meßiaßa krucźe pſchipowjedźa, ſo jeho ſe ſhromadźiſny wuſtorcźa. Po Lazarowym ſbudźenju wobſamknychu, Khryſtuſa moricź. Teho dla ſ wjeßełoſcźu poſkicźenje Judaſcha pſchijachu, kiž chze teho Knjeſa pſcheradźicź a jeho do jich rukow podacź. Woni dadźa jeho pſches templowu ſtražu, kotraž hiſchcźe romſkich wojakow pſchida, ſajecź, a pſched ßo pſchiwjeſcź. Woni jeho k ßmjercźi wotßudźa.

Haj, jako bohot Pontius Pilatus židam namjetuje, ſo bychu ßebi Jeſuſa wuproßyli, dha wyſchſchi wſchitzy mozy napinaja, ſo bychu lud ſa Barnabaſſa dobyli, ſo wón něhdźe njeby ſe ßobuželniwoſcźe Khryſtuſa žadał. Jich hidźenje tak daloko dźe, ſo woni teho Knjeſa hanja a pſchede wſchěm ludom jeho njemóz wußměſcheja, měnjo, ſo je nětko runje prawy cźaß wopokaſacź, ſo wón tón je, ſa kotrehož ßo wudawa. Ma wón Bójſku móz, dha dyrbi ſ kſchiža dele ſtupicź, jeho njebjeſki wótz mohł jemu tola pomhacź. Potom chzychu woni tež wěricź, ſo je wón Boži ßyn.

Judaſcha woni wotpokaſaja, jako tutón wot roskacźa ſajaty, pjenjeſy, kiž běſche ſa ßwoju pſcheradu dóſtał, wróczo pſchinjeßy. Jeho wuſnacźe, ſo je njewinowatu krej pſcheradźił, mohło jich k pokucźe pohnucź, tola to ßo njeſtanje. Woni měnja, ſo budźeja ßwoje ßwědomnje směrowacź, hdyž te pjenjeſy ke kupjenju pohrjebniſchcźa nakoža, na kotrež maja ßo w Jeruſalemje ſemrjecźi pucźowarjo pohrjebacź; do templowcho ſchaza je pokožicź, to po jich měnjenju dowolene njeje, dokelž ßu krwawne pjenjeſy.

Sswoje njepſchecźelſtwo pſchecźiwo temu Knjeſej pſchenjeßu woni na jeho wucźobnikow.

Pětr a Jan buſchtaj pſched wyßoku radu ſtajenaj a naßwarjenaj, ſo Khryſtuſowe horjeſtanjenje prědowaſchtaj.

Jako pak hiſchcźe njepſcheſtanjetaj prědowacź, budźetaj ſaßo ſajataj a ſchwikanaj. Pětrowa khróbłoſcź a rěcźniwoſcź ſpodźiwanje wyſchſchich ſbudźi; tola jeho ſkórźba, ſo ßu Božeho ßyna morili, a jeho napominanje, ſo dyrbja we wěrje do njeho wodacźo hrěchow pytacź, jich hněw ſahori.

Na pſchikaſnju romſkeho hejtmanna ma ßo tež Pawoł pſched wyßokej radu ſamolwicź. Tola pſchedßyda Ananias njemóže ßebi ſapowjedźicź Pawoła pſchecźiwo prawu a prawdoſcźi ſchwikacź dacź. Jako bu Pawoł pod ßylnym pſchewodom do Cäſareje dowjedźeny, pſchińdźechu tež tam wotpóßłani wyßokeje rady; rěcźnika Tertulaßa wſachu ßebi ßobu, ſo bychu ſ jeho pomozu Felixa wobrocźili, ſo je Pawoł jich ßwjaty ſakoń pſcheſtupił, a ſo teho dla pſched jich ßud ßłuſcha. Runje tak podarmo běſche próſtwa tych wyſchſchich na Felixowcho naßłědnika Feſta, ſo by wón Pawoła do Jeruſalema wróczo dał. Woni mějachu wotpohladanje jeho po pucźu moricź, by-li bohot po jich próſtwje cźinił. Jako ßo Feſtus pokhileny k temu pokaſa, powoła ßo Pawoł na romſkeho khěžora, k cźemuž mějeſche jako Romſki prawo a wucźekny tak hidźenju ßwojich njepſchecźelow.

(Pokračowanje.)

Kak ßy žiwy?

(Pokračowanje.)

V. Mandźelſtwo.

Pſched wěrowanſkim woltarjom ßebi młody por niž jenož luboſcź a ßwěrnoſcź hacź do ßmjercźe ßlubi, ale tež kſcheſcźijanſke wjedźenje wot Boha poßwjecźeneho ſchtanta. K temu wjele ßłuſcha — tak wjele, ſo móže ßo do prědka prajicź: Bjes Božeje wſchěbneje pomozy ßo njeporadźi, tajke ßwjate ßlubjenje dźerźecź — ale runje tak mało bjes prjedawſcheho khutneho pruhowanja a pſchihotowanja. Pſchi tutym khutnym pruhowanju njemyßlimy ßebi jenož na to, ſo ßebi ludźo pſchemyßła, hacź budźa tež dźěcźi ſe ßwojimi dokhodami wobſtacź móz, ale pruhowanje ſmyßlenja teju, kotrejž chzetaj ßo bracź. Tak lohkomyßlne a pſchekhwatane žeńtwy, kajkež w nětcźiſchim cźaßu we wulkich měſtach ßo huſto wobſamknu, hdźež ßo 20lětni pacholjo ſ 16lětnej holzu do mandźelſtwa ſwěrja a po kwaßu ſkote pjeřſchcźenje ſ hubjenymi wuměnja, ſo bychu ſ wunoſchkom pſches kwaß nacźinjeny dołh ſapłacźili, ßo Bohu dźak na kraju njenamakaja. Ale huſto do napſchecźiwneho ſmylka ſapadnu, ſo ßo pſche wulka ważnoſcź na to pokoži, ſchtož ßo do mandźelſtwa ßobu da. Tak ßo ßlubjeni lěta dołho wot ſtarſchich wotdźerźuja a ſ tym do ſpytowanja pſchińdu, ßebi dowolenje k žeńtwje pſches hrěſchne ßrědki wunuſowacź. Hdyž je potom „tak daloko“, dyrbja ßo cźeſcźe a haniby dla bracź.

Hdyž tajzy hromadźe pſchińdu, kiž chzedźa ßo woženicź, huſto to wjazy hłowukamanja cźini, hacź ßu ſwonkowne wobſtejnoſcźe pſchihódne, hacź praſchenje, hacź ßo cźłowjekojo hromadźe hodźa. To ßo tak cźini, kaž by ßo njewjeſta pſchedała. S tym pſchehrěſcha pak ßo na ßwojich dźěcźoch, kiž maja žiwu duſchu. To wěſcźe wſcho jene njeje, kelko dołha na někajkim wobßedźeńſtwje wotpocźuje, a to žadanje, dołh wotbycź, je wěſcźe khwalobne, ale to ßebi tola wulke ſamolwjenje žada, hdyž ßo jenož ſachodnych pjenjes dla dwaj cźłowjekaj, kotrajž ßebi dobraj njejſtaj, ſa zyłe žiwjenje ſwjaſataj, abo tež dwaj, kiž ſtaj ßebi dobraj, ßo dźělitaj. Pſchi tutej ważnej krocźeli žiwjenja dyrbi ßo woßebje to ßłowo ßwjateho pißma wopomnicź: „Wy njemóžecźe Bohu ßłužicź a mamonej!“ Najlěpſchu radu ſtarſchi a dźěcźi namakaja, hdyž kſcheſcźijanſzy myßła a ſkutkuja a ßebi radu a pomoz wot horkach wuproſcha. Prěnje praſchenje měło bycź: Roſymitaj ßo wonaj w tym najßwjecźiſchim, ſchtož my cźłowjekojo mamy? Ze bohabojaſnoſcź pola „njeho“ abo pola „njeje“ namakacź. Hdyž tež njemóžeſch cźłowjekej do wutroby pohladacź, tak wjele je naſhonicź, hacź ßo khutne ſmyßlenje pola njeju a w jeju domje pokaſuje. Hdyž ßo ſa tym njepraſcheſch, na cźož chzeſch potom ßwoju nadźiju ſtajicź, ſchto dyrbi potom ſa to rukowacź, ſo mataj ßyn abo dźowka ſbožowny pſchichod wocźakacź? Cźiſcźe njeprawje je na kóždy pad, hdyž chzeſch ßo we wſchitkich tych praſchenjach jenož po ludowym powjedanju ſkožowacź, a ßo potom na njewěſte haj abo ně rjeknje. Schto ßo wſcho na pſchißłodźenjach, falſchnoſcźi a kźach poſpyta, hdyž ßo wo to jedna, mandźelſtwo do ſkutka ſtajicź abo roſſchkaracź? Wſchudźe ßu hibawe jaſyki. Komu chzeſch wěricź?

Najlěpsche rukowanje sa Boże žohnowanje pak je, hdyž staj młodaj człowjekaj do kwaža w pózčiwosći žiwaj byłoj. „Schtož je žo s hrěschenjom sapočžało, dobreho kónza nima“ — tole nashonjenje je žo we wjele mandželstwach pokasało, hdžež běschtaj žlubjenaj nan a macž, prjedy hačž běschtaj pšched wěrowanski woltar stupiłoj. Schtóž wěricž njecha, so žo nijes wučžbu a žiwjenjom wot mnohich sły rosdžěl čjini, móže to jow jažnje widžečž. Schesta kasnja žo dźěčžom wot młodosćže na wutrobu kładže a młodźi na kraju w tym nastupanju sahe srał derje wjedźa, schto je w njej sakasane a pschikasane. Sswjate pižmo to jažnje praji, so je kurwarstwo, hdyž nježenjenaj hromadźe pschińdźetaj. Kak japoschtoljo w žwojich listach pschečžiwo temu hrěchej wojuja! A pschi tym wschěm žo tón hrěch dźenžnischi dźeń husto samolwja, haj žamo wot nježwědomliwych starschich pschi jich dźěčžoch čjerpi.

Powschitkownje ma žo jenož to sa hanibne, hdyž hólz tu holzu, kotruž je sawjedł, žedźo wostaji; ale hdyž žo to žlubjenje, žebi ju wsačž, dźerži, žebi ludźo myžła, so je nětko se sakońskim mandželskim pschipósnačžom dźěsćža tež wscha haniba pschikryta a sabyta. Starschi žo s wjetscha jenož roshněwaja, hdyž staj žebi žyn abo dźowka „njehódnu“, t. r. khudu wožobu napowžnykoj. To žo dźiwačž njemóžemy, hdyž žo tajke dźěčži tajkeho žrědka njeboja, hdyž žo wo to jedna, žebi dowolnosć starschich k ženitwje wunusowačž. Ssudźenje Božeho žłowa na tele hrěchi žu snate. Hdyž n. psch. mandželszy do wurěčžowanja pschińdu a žebi w horjazym hněwje žwoju sańdźenosć porokuja, žo husto tajke krute žłowa trjebaja, kaž: „Kurwarjow a mandželstwokamarjow budže Bóh budźičž.“

Powschitkownje móže žo prajičž: Kóždy hrěch žo na jeho sćěhwkach pósnaje — a wohladajmy, hačž to njepschitrjechi. Na tajkich njemandželskich dźěčžoch husto kaž poklečže wotpočžuje, so žo to žłowo wopokaže: Hrěchi starschich žo domapytaju hačž do tsečžeho a schtwórteho stawa. Dźěčži dyrbja husto žwoje narodne wopižmo pokasačž. To je mjersaze, hdyž tam napižane steji: njemandželski žyn (dźowka). Mi žo wo hódnym mužu powjedasche, kiž mějesche njesbože, dokelž běsche jeho mačž nježenjena. Wón chzyjsche žo s holzu s widźaneje žwójby woženičž, a žlub běsche hižo wojjewjeny a žwječženy. Dokelž běsche na tym žamym měsćže, hdźež jeho njewjesta, žiwy, myžlesche žebi młody muž, so je njewjesćinskemu nanej jeho njemandželski narod snaty. Tak pak njeběsche. Lědy běsche nan to shonił, duž wón žlub hnydom roswjasa. Wulzy srudźeny žo tón sastorčženy wo sastojnstwo na druhim měsćže samolwjesche, ale jeho próstwa njebu pschijata, ale jemu sažo wróčžena. Na posdźischi pospyt drje bu pschijaty, ale sa pok lěta sažo se žłužby puschčženy, dokelž běsche jeho mačž sa nim čjahnyła a wo jeje sańdźenosći žo wschelake rěčže rosnježechu. — Mačž je nětko wumrjeła, žyn pak we wustawje błudnych. Jako čjělny nan teho njesbožowneho žyna wo jeho hubjenstwje žłyscha, wón nahle wumrje — ludźo prajachu, so je žebi žiwjenje wsał. — To je pad, kiž žo poredko stanje, ale někotre njemandželske dźěčžo wě wo tym powjedačž, so žo druhdy na bok storčži.

Potom pomyžlečže žebi na njesbožowne mačžerje žame. Psches zyłe žiwjenje čjěmny sćžin, kotryž žu na žwoju sańdźenosć pschinjeżłe, pódla nich khodźi, žamo pola tych, kiž hischčže do mandželstwa sastupja. — Sslubjeni drje žebi žlubja: „My žebi ničžo porokowačž njachamy“, ale dźerži žo tole žlubjenje? Kelko njeměra tute „žobu pschinjeżene“ dźěčži do domu pschinjeżu a kak husto dyrbi žona wot muža a muž wot žony wo tym žłyschečž. Haj, njeprawdosć husto tak daloko dźe, so žu tajke njesbožowne dźěčži žwojim starschim kaž čjeřu we wočžomaj a so maja pod słym žwědomnjom starschich kaž pod čjěmnej čježu čjerpječž.

To njeje wscho jene, hačž na mandželstwje wot spočžatka sćžin leži abo hačž žebi wonaj ničžo porokowačž nimataj — niž jenož pšched člowjekami, ale tež pšched Bohom a žwojim žwědomnjom. Wy starschi sćže jo teho dla tež waschim dźěčžom winojći, na nje kedźbowačž a njeżměčže jim s dobom po žlubje poknu žwobodnosć wostajičž, so bychu žwój kwažny dźeń woprawdźe s wjeżełej wutrobu a dobrym žwědomnjom žwječžičž móhli. Njewjesta dyrbi žwój čjeżny wěnz a nawoženja žwój richel s poknym prawom njesćž, hdyž do Božeho doma pschińdźetaj. Schtož je potom Bóh hromadźe swjasał, to njeżmě člowjek dźělićž.

(Pokračžowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

— Rjany žwjedźeń budźe 25lětny jubilejski žwjedźeń skhadźowankow žerbskeje studowazeje młodosćže, kotryž žo žrjedu 30. aug. w Budyschinje žwjećži. Kaž daloko žu žo adreży prjedawschich knjesow wopytowarjow skhadźowankow po sapiskach aktow wužlědźićž móhłe, žu žo jim pscheproschenja pschipóžłałe. Dokelž pak žo wschelake adreży wužlědźićž njemóžachu a tež sapiski dospołne njejžu, žu wschitzy prjedawschi wopytowarjo skhadźowankow, kotsiž pscheproschenje dostali njejžu, wutrobnje pscheproscheni. Popołdnju w 3 h. budźe na tělěrni žwjedźeńska hosćina. Wječžor w 7 h. budźe žo tam rjany žerbski konzert wotdźeržečž. K tutemu konzertej maja wschitzy Sserbja, niž jenož čji, kiž žu žo popołdnju wobdźělili, pschistup a nadźijamy žo, so wožebje s Budyschina a wokolnosćže bohata ličžba Sserbow na konzert pschińdźe.

— „Schulski žwjedźeń“ abo „schulski wulět“ je praschenje, wo kotrymž je žo w pożlednim čžažu pižało, a tole praschenje je wěsćže wopomnjećža hódne. Schulske dźěčži žo zyłe lěto na tón dźeń, hdźež budźa žo hromadźe swjeżelićž móz, wjeżela. W prjedawschim čžažu žo tež ničžo druhe njesnajesche, hačž „schulski žwjedźeń“. Dźěčži na žwjedźeńske městno čžehnjechu. Tam žo hólzy s tělenjom a holzy se wschelakimi hrami sawjeżeluja. Kóžde dźěčžo pschi wuložowanju žwój dar dosta. Wě žo, žo pschečžiwo schulskemu žwjedźenjej wojowačž njedyrbi, wón žwoje stare prawa wobkhowa. Ale tola žo prascha, hačž je wužitne, kóždže lěto tajki schulski žwjedźeń wuhotowačž. S prěnja je tajki žwjedźeń drohi a potom maja dźěčži kóžde lěto sažo to žame bje wscheho pscheměnjenja. Duž je jara radźomne, so druhdy k wotměnjenju na město schulskoho žwjedźenja „schulski wulět“ stupi. Tajki wulět je tuńschi, a starschi telko wudawkow nimaja. Tajki wulět pak dźěčžom k temu pomha, so woni něschto nashonja a žo w žwěčže roshladaja. Tak žu žo wot schulow wulěty čjinile do Dražđžan. Tajki wulět je sa dźěčži jara wužitny, dokelž tam wschelake wohladaja, schtož je sa jich duchowne nawjedźenje wulzy spomožne.

— W blisćosći Pirny je žo njedźelu na želežnizy s tym njesbože stało, so je parschonski čjah na tworowy čjah sajěł. 10 wožobow bu čježko a lohko sranjenych. Čji žu s wjetscha s Dražđžan. Tola žo nadźijomnje wschitzy sažo wuhoja.

— Pschi twarjenju artillerišćkich kasarmow w Mökernje pola Lipska žu koščže wožmjoch w bitwje pola Mökerna 16. oktobra 1813 padnjenych wojakow namakali. Wone žu žo pónđźelu žwjedźeńszy khowałe w sahrodźe pšched kasarmami, a wojeřski duchowny dźerješche rěčž. Mała hórka wosnamjenja row a na pomnik žo napische: Tu wotpočžuje 8 smužitych wojakow, padnjenych w bitwje pola Mökerna 16. oktobra 1813. So je žo smužitym wojakam tež hischčže po žmjerčži tale čjesćž dostała, je jara khwalobne. Tež pola naž žo husto pschi twarjenju a rycžu koščže s tamneje wójny namakaja. My teho dla tamny khwalobny skutk s Mökerna sjewimy, so bychmy naschim krajanam prajili: „Čjinčže teho runja.“ To žebi naschi wojazy, kiž žu sa žwój wótzny kraj wojowali, sažkuža, so žo jich koščže, hdyž žo wuryja, sažo derje k měrej skhowaja.

— Nasch lubowany khěžor žo se žwojeho pučžowanja domoj wróčžiwschi běsche pschi pożwječženju kanala w Dortmundźe pschitomny a chže žo w blischim čžažu k wopytej žwojeje wowki, jendźelskeje kralowny, do Jendźelskeje podačž.

— W Rennes w Franzowskej wotměwa žo w tu khwilu nowe wužudźenje pschečžiwo hejtmanej Dreyfusej. Pschezo jažnischo žo bycž sda, so je Dreyfus njewinowaty, hačž runje jeho njepschečželjo wschě móžne kźě wupytaja, sažo jeho sažudźenje do skutka stajičž. General, kotryž běsche najbóle wokał, so žud wo Dreyfusowej winje pscheżwědčži, njemóžesche pšched žudom ničžo noweho prajičž. Wón s wulkim khožom wupraji: „Ja žym wo Dreyfusowej winje pscheżwědčženy.“ Zanych dopokasmow sa to pak njepschinjeży. Po nim čjinjachu tež někotsi drusy generalojo. To srudny sačžischčž čjini, hdyž žebi rosomny muž wot žuda žada, so na jeho prósdne horde rěčže bjes dopokasowazeho sakožka někajku wažnosć kładže. Najsrudnische pak je, so žebi Dreyfusowi njepschečželjo njejžu hinak pomhačž wjedźeli, jemu seschkodźićž, hačž so žu žebi někajkeho njedočžinka najeli, kiž je dwójzy do Dreyfusoweho sakitarja, rěčžnika Laborija tšelił a jeho čježko sranił. S tym žu chzyli jeho sakitanje podlemićž, dokelž běsche tónle wobdarjeny rěčžnik tón muž, kiž by wschitko njebojasnje wotkrył. S tym pak je žo runje napschečžiwne dozpiło. Hdyž žo s tajkimi žrědkami dźěła, potom žo we wukraju čjim móznischo to pscheżwědčženje pschedobywa, so je žo Dreyfusej njeprawda stała.

Swonjenje swonow.

Je njedźelu dopołdnja. Sswjata cźischina wotpočźuje na semi, schtomy, kerki a róže błychcźa ßo w najrjeńschej pyschi, měrnje ßłónčźko s módrych njebjeß ßwěcźi, jenoź ptacźk dawa ßwój lubosny hłóß s lěska ßłyschecź, hewak je wschitko cźicho.

Duź na dobo saschumi s wěźe dele, swony s móznym synkom na Boha a jeho ßwjate ßłowo dopomnja, najprjedy jedyn a potom wschitke. Wone wołaja kschescźijanow na ßwjate město, so bychu brali to najkraßnische kubło, kotreź rěka Boźe ßłowo, so bychu w spěwanju a modlenju ßwoje wutroby k njebjeßam posběhnyli k temu Wótźej nade wschěm, schtoź dźěcźi rěka w njebjeßach a na semi.

Ale kedźbuja ludźo na tole wołanje, pschińdu na to napominanje, kotreź Bóh k jich wutrobam sćele? Niź wschitźy, woni derje te ßwjatocźne synki ßłyscha, ale woni nimo dźeja a pytaja ßwoje wjeßele w ßwětnych wěźach.

A tola je swonjenje swonow teź hiźo někotreho saßo wróćźo wołało a jeho dopomniło na cźaß jeho młodoscźe, hdźeź wón w dźěćźazej pobożnoscźi k Boźemu domej khodźesche, hdyź swón saswoni a hdźeź ßo potom wołschewjesche na khlěbje a wodźe teho źiwjenja. Haj, wschitźy wjazy! Haj, ßamo tajke synki, kotreź wot swona njepschińdźechu a mějachu jenoź ßłabu podomnoscź s tamnymi ßwjatymi synkami, ßu wubudźerjo a wumoźerjo s hrěcha byli.

Ssobotu wjecźor ßedźesche towarśtwo dźěłacźerjow w korczmje pjchi palenzu a piwje, ßwoju tydźeńsku saßkuźbu pschecźinjo. Duź jedyn, kaź prajesche, s nowym „wunamakanjom“ wustupi. Wón praji: „Hdyź chźesch ßłyschecź zyrkwinske swony swonicź, stajisch ½ metra rósno dwaj stólźaj s wobłoźenjom napschecźiwo ßebi. Potom wosmjesch schtrycźk, sćehnjesch jón psches rynku wohnjoweje hóki, swijesch kónczki schtrycźka wokoło dweju porstow wobeju rukow, pokoźisch porstaj do wuchow a cźumpasch nětko hóku wot prawizy k lěwizy, so pschi kóźdym sacźumpanju do stoła storcźi. Synki, kotreź źeleso wot ßo dawa, runaja ßo cźiscźe synkam zyrkwinskich swonow.

To běsche něschto nowe a dyrbjesche ßo spytacź a jedyn to po druhim cźinjesche. Ale dźiwnje! Dźiwi lóscht wotmjelkny, w towarśtwje bu zyle cźicho a woni k hněwej hoscźeńźarja wjazy tak dale njepijachu.

„Wěsch ty“, praji jedyn k druhemu, „mi je zyle hinak, ja njecham tute dlěje wostacź a jutsje ja ke mschi póndu. Dźesch ßobu?“ „Haj“, rjekni druhi a poda jemu wobej ruzy. „Schto dha wój mataj?“ prasche sche ßo tsecźi. „Hdyź ßo mi njeßměsch“, praji prěni, „chźu ja tebi prajicź, my ßmój ßebi runje ßłubikoj, jutsje ke mschi hicź.“ Wón ßo njeßměsche, ale rjekny: „Ja teź ßobu du.“ Wschitźy tsjo dźěchu s korczmy a na druhi dźeń rano, hdyź swony saswonichu, dźěchu se źonu a s dźěcźimi do Boźeho doma. Swonjenje swonow běsche jich wutroby k nowemu źiwjenju wubudźiło.

Kónz sozialdemokratiskeho mandźelstwa

abo

Njemylcźe ßo, Bóh ßo njeda sa ßměch měcź.

Pśched krótkim wumrje w Londonje źona sozialdemokraty Aveling, dźowka něhduscheho sozialdemokraty a źida Marksa. W sozialdemokratiskich nowinach běsche cźitacź, kajke dźěłbracźe tónle podawk źjes dźěłacźerjemi wubudźi. Pschetoź bjes nimi mějesche mějesche ßo tole „sjednocźenje“ Aveling s Markśowej dźowku sa woßebje pschiktadne. Po tym pak sjewichu někrote nowiny, schtoź běchu sozialdemokratiske nowiny derje samjelcźałe, so je ßebi Avelingowa pschi khorokoźu ßwojeho muźa ßama źiwjenje wsała. Nětko ßebi pomyßl na tole ßwójbne źiwjenje, hdźeź źona, město teho, so by pschi muźu w ßwěrnym hladanju wutrała, ßama ruku na ßo skoźi. Pschi tym bu wschelake s tuteho wulkotneho mandźelstwa snate, schtoź prawu jaßnoscź dawa wo „ßwobodnej luboscźi“, psches kotruź chźedźa sozialdemokratoźo nasche kschescźijanske mandźelstwo sahnacź a sarunacź. Aveling běsche mjenujźy ßwoju prawu źonu a dźěcźi wopuschcźił, so by s Markśowej dźowku hromadźe źiwy byl. To pak běsche dawno snate, so mějesche Aveling w poßlednim cźaßu saßo nowe pschikhilenja. Wón saßo ßwoju źonu s boka wostaji a sa druhimi běhasche. To je pschikład sozialdemokratiskeho mandźelstwoweho sboźa a ßwobodneje luboscźe! A kónz! Kaź ßo Markśowa źowka k temu da, se „ßwobodnej luboscźu“ prěnju, prawu mandźelsku sozialdemokraty wotcźiśchcźecź, ßo wona saßo se „ßwobodnej luboscźu“ wot tsecźeje wotcźiśchcźa. Pomyßl ßebi, so ßo tole waschnje w pschichodnym stacźe pschewjedźe — to by sa źony hela była a sa cźłowśke towarśtwo kónz. A tola běha k sozialdemokratiji, k tutej sapuscźerźy mandźelskeho źiwjenja, telko ludowych hromadow, haj ßamo źonow w srudnej saßlepjenoscźi. Hdy bychu widźeli, kajke je tam woprawdźe, bychu bórsy woliwkli. Markśowa dźowka je pjecźa wobdarjena a sa źidowku nahladana źónska była. Schto ßu jej wscha swonkomna nahladnoscź a duchomne dary pomhałe! Wulki błud, wulki hrěch ßwojeho na sozialdemokratiske błudy natwarjeneho źiwjenja je wona cźeźko wotpokucźicź dyrbjała. Boźi ßwětny porjad nichtó njekhostany njepschestupi, schtoźkuliź je a kaźkuliź teź rěka. „Njemylcźe ßo, Bóh ßo njeda sa ßměch měcź.“ — Gal. 6, 7. Dokelź ßo sjednocźenje wobeju mjenowaneju na cźeźku winu, na łamanje ßwěry pschecźiwo Avelingowej prawej mandźelskej skoźowasche, dyrbjesche hischcźe s wjetschej winu ßo skónczicź. S cźimź śhrěschisch, s tym budźesch khostany. A nětko pschirunaj tule historiju s kónzom prědowanja na horje. Matth. 7, 26. Schtó wobkhowa prawo: Bóh abo jeho njepscheczeljo?

Ssylsojty Wylem

abo

Schtóź na ßwoje cźěło ßyje, tón budźe wot cźěła to skaźenje źnjecź.

„Ssylsojteho Wylema“ tak mjenowachu Barlinsky dźěłacźerjo ßobudźěłacźerja Wylema Herdera, jeho słych woczoź dla. Wón je psched krótkim po njeměrnym źiwjenju w asylu sa tych, kiź dźěłacź njemóźa, w Barlinje 65 lět stary wumrjeł. Něhdy běsche wón w najlěpschich wobstejnoscźach źiwy a wobßedźesche, schtoź ludźo sboźe mjenuja. Ale konje, hra a źónske běchu jeho dele pschinjeßłe; krocźel po krocźeli běsche ßo hłubje pschepadnył. Dźěło, kotreź prózu cźinjesche, jemu njeßłodźesche. Bórsy dyrbjesche wjeßely bycź, so s zyła dźěło namaka ßebi ßwój wschedny khlěb saßkuźicź. A dokelź psches ßwoju winu to dźěło saßo shubi, bu skónczuje do dźěłacźerśkeje kolonije na Reinikendorfśkej drósy pschijaty. Dokelź njepoßłuchasche, bu teź tu wotehnaty. Nětko ßo cźiscźe do błóta sapadźe. S proschenjom ßo źiwjesche a skónczuje, hdyź běsche ßwoje źiwjenje sapuscźiwschi k dźěłu njekhmany, bu stajny hóscź polizajineho asyla, hdźeź rano a wjecźor poliwku a na nóź twjerde lěhwo dosta. Tak daloko běsche něhdy nawucźeny ßyn sboźa pschischoł a wón ßwoje źiwjenje tak dale wlecźesche, hacź ßmjercź, poßledna pschecźelniza, srudnej hry kónz scźini. Tak běsche wón nashonił, so to, schtoź ßo w źiwjenju sboźe mjenuje, sboźowneho cźinicź njemóźe. Ssnano by wón sboźownischi byl, hdy ßo jemu w spoczatku sboźe tak ßměwało njeby.

Wbosy błasni, kiź s historije cźłowjeka niczo nawuknycź nochźedźa a nadawk a kónz ßwojeho źiwjenja, ßwojeje wutroby honjenje a pytanje na sachodne skoźa! Derje temu, kotryź k Jesußej do schule khodźi. Ja ßym tón pucź a ta wěrnoscź a to źiwjenje! Matth. 6, 33.

Njebjeßa na semi.

Do St. Janowcje woßady w Georgiji ßłuschesche, kaź ßo nam s Ameriki pische, bohaty muź, kotremuź běchu bawłmowe źně hakle poßlednje lěto na 20,000 dollarow pschinjeßłe. „Hdźe ßu njebjeßa?“ ßo bohaty muź jedyn dźeń prědarja woprascha.

„Ja chźu wam prajicź, hdźe ßu njebjeßa. Hdyź wy do wßy dele dźecźe sa 50 dollarow zyroby nakupicź a ju na wós pokoźicźe a ju k tej khudej wudowje dowjesecźe, kotraź se ßwojimi tsjomi khorymi dźěcźimi pschi horje bydli. Wona je jara khuda a staw nascheje woßady. Wsmicźe hladarku sa khorych ßobu a někoho, kiź móźe waricź. Hdyź scźe tam pschischoł, cźitajcźe 23. psalm, poklakńcźe ßo pśched jeje kożom a modlcźe ßo. Potom budźecźe namakacź, hdźe njebjeßa ßu!“ Na druhi dźeń widźesche farar bohateho se ßwěcźazym wobliczom k njemu khwatacź. „Mr. Joms“ wón sawoła, „ja ßym namakał, hdźe ßu njebjeßa! Ja cźinjach, kaź scźe mi wy kasał. My tam połny wós jěźe dowjesechmy a wudowa běsche wscha hnuta s wjeßełoscźu. Wona ßo dodźakowacź njemóźesche. Jako jej 23. psalm cźitach, ßo moja wutroba s dźakowanjom k Bohu napjelni a jako ßo modlach, pschińdźechu jandźeljo a ja njebjeßa bliźe cźujach hacź hdy prjedy w ßwojim źiwjenju. Ja wostajich hladarku a kucharku w khudej hěcźe a źonje ßłubich, so njebudźe wjazy nusu tradacź, kaź dołho budu jej pomhacź móź.“

Samolwity redaktor: farar Góleź w Budyschinku. Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischcźerne w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čjißło 35.
27. augusta.

Łětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischczełni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

13. njedźela po ßwj. Trojizy.

Psalm 14, 1.

Hłupi praja w ßwojej wutrobje: „Bóh njeje". Woni ßo knicźomu njehodźa a ßu hrosnoscź se ßwojimi skutkami. Tu nimasch žaneho, kiž by dobre cźinił.

Je-li był cźi něchtó prajił: „Nana a macźerje ja nimam, ßym pak też nihdy ženje žaneje njepoměł", tajkemu by ty wěscźe s dobrym prawom napschecził: „Ty rěcźisch kaž wrótny a wopokažesch s twojim bledźenjom, so ßy w hlowje hłupy a wschón bjes rosoma".

Schtóž pak Boha wjerschneho prěje a praji: „Na njebju žadyn Bóh njeje" tón je runje tak hłupy a wrótny.

S wotkel a s cźeho był tu hewak wschóu tónle zyły rjany ßwět, s wotkel ty a ja a my wschitzy, hdy by tu žadyn Bóh njebył?

Duž ßu też bje wschěmi ludami cźlowjekojo byli, kiž sa tym myßlachu a ßlědźachu, so móhli ßebi Boha wupytacź a wunamakacź.

Ale tola nadeńdźesch tu a tam jeneho, kiž Boha prěje a praji: „Bóh nihdy žadyn njeje". Hižo w starych cźaßach běchu tajzy dźiwi Boha prějerjo, kotrymž w naschim psalmje Bóh ßam „hłupym" rěka. Ale s wotkel ßu cźile hłupi na tajkule hłuposcź pschischli? Nasch psalm nam to jaßnje praji: S teho, so ßami niczo k niczom' njejßu, a dokelž ženje niczo dobre a khamne njedokonjeja. Najradscho chzyli tajzy spochi kóždy po ßwojej słej woli a žadoscźi žiwi wostacź, nochzedźa ßebi dacź wot nikoho niczo kasacź, chzedźa ßami ßwoji knježa bycź a nikoho wysche ßo njecźerpicź. Tón ßwjaty Bóh na njebju tajkim ludźom w pucźu steji, duž jeho woni hidźa; wón jim jich hłupy a torne myßle skaže, sa to chzyli jeho tamni wot ßo storcźicź. Ale Bóh ßo wot nikoho njeda wot ßo na stronu storcźicź.

Wón tu je a tu wostanje, nichtó pak jemu cźekuycź njemóže. To wschak tajzy Boha prějerjo ßami derje wjedźa, ale tola ßebi s hłuposcźu baja: „Bóh nihdźe žadyn njeje". Woni ßo temu ßměja, hdyž jim něchtó praji: Hdyž tole cźinisch, abo tamne njecźinisch, cźinisch wulki hrěch. Woni praja: „Bóh žadyn njeje, ßud žadyn njeje. To my ßami wjele lěpje wěmy, naß hakle nichtó wucźicź njetrjeba. Schtóž ßo nam sechze, to my cźinimy a mamy sa to ßwoje dobre prawo".

Hlej, tajkale njewěra tutym ludźom se ßameje jich hłupeje hłowy njepschińdźe, ale s jich sacźmiteho rosoma a s jich słeho ßwědomnja. Woni ßebi baja, so nihdźe žadyn Bóh njeje, dokelž ßo boja, so dyrbjeli ßo hewak psched Bohom strachowacź a tschepotacź.

W afriskej pusćźinje je wěsty ptak, kiž hnydom s hłowu do pěska sajědźe, hdyž hońtwarja wohlada, kiž sa nim ßaha. Wón ßebi myßli, so, hdyž ßam žaneho hońtwarja s wocźomaj wjazy njewidźi, jeho tamny też njepytnje. Je pak jeho tamny hońtwać tsělił, tehdy tajki ptak cźuje, so tu tón hońtwać tola je.

Runje takle ßo tajkemu seńdźe, kiž kaž se sawjasanymaj wocźomaj po ßwěcźe ßahajo ßebi praji: Boha ja žaneho se ßwojimaj wocźomaj njewidźu, duž tu też nihdy žadyn njeje.

Wón pak tu tola je, a hdyž tónle Bóh tajkeho cłowjeka se ßwojim kschudom schwika, tehdy pócźnje tajki cłowjek s tschepotanjom pósnacź, so je Bóh sawěsćje hischćje na njebju žiwy.

Luby, na tym doscź njeje, so ty wěrisch, so tu Bóh je, — ně, swucź ßo radscho s cżaßom, spochi pśched nim khodźicź, daj ßo wot njeho wodźicź. Schtóź ßo wot Boha wotsdali, tón je se ßwojej wěru do žiweho Boha na słym kónzu. Duž khodź stajnje s Bohom, lubuj jeho s zyłej ßwojej duschu. Takle jeho lěpje a lěpje sesnajesch a s nim s jena swostanjesch. Měj Boha spochi pśched wocżomaj, a hdyž cźi wón něschto pschikaže, to jemu spochi s lubej wolu cźiń. Takle smějesch jeho spochi žiweho pśched ßobu a budźesch s kóždym nowym dnjom sbożownischi a wjeßelschi.

Ssměm-li ja tebi do wocżow hladacź, ty mój luby Knježe, Božo, cźujn ßo wschón sbóżny, a ßměm-li cźi s lubej wolu dokonjecź, schtoż mi ty pschikažesch, ßym wschón sradowany. Pśchi tebi ßamym jeniczkim mam na zyłej ßwojej duschi słoty měr a cźichi pokoj. Spożcź mi tajki sa wschě moje žiwe dny! Hamjeń.

Pśchecźiwnizy nascheho sbóżnika w nowym testamencźe.

(Pokracżowanje.)

Tak widźimy, so je wyßoka rada temu Knjesej a jeho japoschtokam njepśchecźelszy smyßlena; tola njebě jich mało, kiž ßo k temu Knjesej dźeržachu. To běchu najskerje cźi jednori mužojo s luda, liž ßo ani k pißmawucżeuym ani k Farisejskim njedźeržachu, a kiž ßkowo teho Knjesa horjewsachu do ßwojich wutrobow w jeho dźiwnych skutkach, dopjelnjenje starotestamentskich wěchcźenjow widźo. Tola njedachu woni ßwoje pśchcßwědcżenje na sjawne, dokelž ßo pschißkodźenja a pśchescźěhanja ßwojich towarschow bojachu. K nim ßkuscheschtaj Nikodemus a Josef s Arimathija, kiž temu Knjesej poßlednu ßkužbu wopokasaschtaj.

IV. Wyschschi měschnizy w nowym testamencźe.

Sswjatocżny a posběhowazy wokomik to wěsćje běsche, hdyž na wulkim ßwjedźenju wujednanja wyschschi měschnik w ßwojej pyschnej sastojnskej drasćje do najßwjecźischeho sastupi a tam wnjeduanje israelskeho luda s Bohom pśches wokrjepjenje hnadneho stoła s krwju woprowaneho skocźecża dokonja, mjes tym so w dworje lud s měrom wocżakowasche, s nutrnymi modlitwami Jehovowe žohnowanje na ßo dele prosche.

To běsche najważnische wyschschi měschniskeho skutkowanja; na tym też jeho nahladnoscź wotpocżowasche.

Hdyž běchu měschnizy ßrědnizy mjes Bohom a jenotliwym cźłowjekom, kotremuž ßo pśches wopor wodacżo jeho hrěchow wuskutkowa a jemu Bože spodobanje a žohnowanje saßo pschiwobrocźi, běsche wyschschi měschnik ßrědnik mjes Bohom a zyłym ludom. Wón je k sastupjenju luda wot Boha postajeny. Pśches njeho Jehovah ludej ßwoju radu ßobu dźěli, hdyž njedasche pśches woßebitych profetow pschipowjedacź. Pśches Urim a Tumin wón ßwój rosßud sjewi.

Wyschschi měschnik na cżole zyłeho měschnistwa steji.

W ßwjatym pißmje mjenuje ßo s krótka měschnik, też wulki abo prěni měschnik. Jeho hamt bě na cżaß žiwjenja. Jenoż se ßmjercźu bu wón wuprósdnjeny. Tak mějesche ßo, hacź Herodasch Wulki knjejstwo nastupi. Wón a też romszy bohotojo, kiž ßo wo židowske waschnje mało starachu, hdyž jich lěpschemu napscheczźiwo stejachu, też po ßwojej myßli wyschschich měschnikow wotßadźowachu a postajichu. Herodasch w cżaßu ßwojeho knjejstwa 6 wyschschich měschnikow pomjenowa.

Teho dla nadeńdźemy w cżaßu wot Herodascha hacź k wutupjenju Jerusalema wjele wyschschich měschnikow, mjenujźy 28, mjes tym, so bě jich wot Aarona hacź k Herodaschej jenoż 55. W nowym testamencźe ßo husto wo wyschich měschnikach rěcźi, a mohł ßebi tón abo druhi myßlicź, so bě jich s dobom wjazy w hamcźe. Temu pak tak njeběsche; hdyž je wo wjazy wyschschich měschnikach rěcź, dha ßu pschezo cźi prjedawschi, wotßadźeni ßobu měnjeni. Hacź runje sakoń wo starobje wyschscheho měschnika niczo njepostaji, dha wschak běsche tola waschnje, so tón ßamy młódschi bycź njeßmjedźesche hacź 20 lět. Też tuto waschnje Herodasch njewobkedźbowa. Aristobul, poßledni Makkabejski, kotrehož wón w lěcźe 35 d. Khr. n. sa wyschscheho měschnika postaji, běsche hakle 17 lět stary. —

Hamt wyschscheho měschnika w Aaronowej ßwójbje ßo dale herbowasche. Najstaršchi ßyn bu nanowy, abo hdyž bě nan hižo wumrjek, dźědowy nahlěbnik. Tuto postajenje pak njemóžesche ßo w běhu cżaßa sdźeržecź. Najprjede běsche hamt wyschscheho měschnika w Eleasarowej, Aaronowego starscheho ßyna, ßwójbje potom pschińdźe s Elijom do ßwójby Ithannara, Aaronowego druheho ßyna, hacź wón s Zadokom saßo na Eleasarjowych potomnikow pschcńdźe. Wot lěta 160—153, hdźež židźa wo ßwoju ßwobodnoscź wojowachu, s zyła žadyn wyschschi měschnik njeběsche. Jako bu pśches Makkabejskich dobycźa kraj wot knjejstwa Syriskich wumoženy a porjad saßo postajeny, skicźi syriski wjerch Jonathanej, poßlednemu ßynej měschnika Mattathiaßa, wyschsche měschnistwo.

Wón jo pschija. S dźakomnoscźe sa wulke saßłužby haßmonäiskeje schlachty wo wótzny kraj wuswoli, židowski lud Schimana, starscheho bratra Jonathana sa herbskeho krala a wyschscheho měschnika. W jeho ßwójbje wosta tón hamt hacź k Hyrkanej II. Aristobul bě poßledni wyschschi měschnik s haßmonäiskeje schlachty. —

W cżaßu Herodascha běsche prawo na wyschsche měschnistwo na někotre ßwójby pśchescłko, s kotrymž knjeżerjo po ßwojim sdacżu wyschschich měschnikow wubrachu. Tutych ßwójbow bě pjecź. Najważnischa a najhladnischa běsche ßwójba Hannaßa. Wón ßam, jeho pjecżo ßynojo a jeho pschichodny ßyn ßu sa ßobu tutón hamt sastali.

Tute ßwójby rěkachu schlachta wyschschich měschnikow. Tutym ßwójbam pschißkuschachu wschitzy wyschschi měschnizy wot Herodascha hacź krótko do wutupjenja Jerusalema. Jenoż poßledni wyschschi měschnik njeběsche s jich schlachty. Tehdy bu mjenujźy wo wyschschi měschniski hamt loßowany. Lóß padny na Faniaßa, wschědneho muża, kiž běsche bjes wscheho pschihotowanja sa tak ważny hamt. Wón ßo wobarasche jón pschijecź, bu pak k temu nucżeny. Wschitkim prawym židam běsche wón hrosuoscź, a stawisnarjo židow s bolosczu na tuteho poßlednjeho, njehódneho wyschscheho měschnika spominaja.

(Pokracżowanje.)

Kak ßy žiwy?

(Pokracżowanje.)

V. Mandźelstwo.

K wjedźenju mandźelstwa w kschescźijanskej myßli njeßłuscha pak jenoż wobknjeżenje do mandźelstwa, ale też w mandźelstwje. Muž dyrbi ßwoju žonu cżescźicź, t. r. ju niz njewólnizu ßwojich žadoscżow cźiuicź. K temu pak dyrbi ßo młodoscź pśches krute wocżehnjenje pschihotowacź, so bychu nadawk mandźelskeho žiwjenja w prawej myßli dopjelnicź móhli. — Duchownym móhła husto wutroba krwawicź, kak ßo s njewinu dźěcźi wobkhadźuje. To móżesch w nabożinskej wucżbje pschi wschej wobhladniwoscźi husto derje na sacżeřwjenjenju a skradnym ßmjecżu dźěcźi pytnycź, schto ßo domach pśched jich wuschomaj bjes wobmyßlenja powjeda. Wobhladanje skotu nastork k rěcżam a wobkedźbowanjam dawa, kotrež ßu sa młode cżłowiske wutroby wopraudźe jědojte. Hdyž potom tajke wocźehnjenje hižo sahe w młodoscźi k sabłudźenju ßynow a dźowkow wjedźe, to njeje dźiw. S wotkal bychu hewak pschischke njehorne žorty a spěwy, skradźne seńdźenja na synskich wjecżorach? Cżeho dla maja młodźi hólzy a holzy na tym ßwoje wjeßele? Hdźež ßo wot sažneje młodoscźe woheń sapala, dyrbi posdźischo skažazy woheń bycź. Starschi, kotjiž wjecżor w 10 hodźinach njewjedźa, hdźe jich młodźi wostanu, njedyrbjeli spanja namakacź; a hdyž jich dźěcźi k temu do schule khodźa a woni jich widźa s druhimi hrosne hry hracź a njecżiste rěcże měcź, dyrbjeli do nich sajěcź.

Hdyž scźe naléto ßwoju sahrodu sdźěłali, a smjersk by pschischoł a sły cżłowjek by młode rostliny poteptał, bychu ßo hněw a wschelake hórke cżucża we waß sběhałe. Ale hdyž ßo njewina dźěcżazeje wutroby rostepze, to nikomu žel njeje. W scźenju ßwj. Marka 9, 42 je ßudźenje sbóżnika cżitacź, kotrež mohło cżłowjekej lohkomyßlnoscź na pschezo sahnacź. Je to wscho jene, wy starschi, hacź maja wasche dźěcźi cżistu wutrobu abo niz? — Dyrbjeli pak jedyn

dźeń se srudobu pytnycź, so je s tym nimo, potom rěczcźe, a to sjawnje: nan se žynom a macź s dźowku sanicźcźe hušanzowe hněsda njecźistych myšlow. Prajcźe jim pschede wschěm, so móža junu jenoź w mandźelstwje sbožowni bycź, hdyž žu nawukli žo wobknjeźicź.

S tym žym s mojej radu wo tych wězach k kónzej a praju: „Bohu dźak!“ Wy njethodźicźe rady psches błócźanu rolu a ja też niz. A hdyž hłubje nuts pohladasch do žiwjenja nascheho cźaža, je nušne „woła sa rohi pschimnycź.“

Kschescźijanske mandźelstwo dyrbi wyschschim samyšłam žłužicź; to dyrbitaj žebi dwaj cźłowjekaj pomhacź, so byschtaj sbóžnaj bykoj a žo narod wocźahnyk, kiž ma Boha psched wocźomaj a we wutrobje. Mandźelskaj dyrbitaj žo pschede wschěm wo to staracź a prózowacź, so by jedyn druheho do njebješ pschinjeźł. A tónle wottyknjeny kónz móže žo w najžnadnischich wobstejnoscźach dozpicź. Duž je mandźelstwo najžwjecźischi schtant na semi a kschescźijanske žwójbne žiwjenje prawje pschitwark njebjeźow. Kajki to lubosny wobras: — Luther w žwójbje, žwoju Khatu troschtujo, s Jankom žo modlo a na hušlach hrajo. — Tak lubi žo reformator niz jenoź nam cźłowjekam, ale też žwojemu Bohu. Wy nanojo mějcźe to sa najwyschschu cźescź, žwojej ruzy žebi psched žonu a dźěcźimi stykncź a waschemu domej w Lutherowej myšli prjódkstacź. Wy macźerje, starajcźe žo, so byschtej pózcźiwoscź a dobre waschnje w domje pola dźěcźi a cźeledźe knježikej, a pokažcźe se žwojim pschikkadom, kak nawuknjesch žo Boha bojecź a Jesuša lubowacź. A wysche duri wascheho doma napišajcźe te žłowa: „Pytajcźe najprjedy Boże kralestwo!“

Zyrkej a dom.

Schtó by mohł mjes nimaj móst natwaricź! Pschetoź po Božej woli njedyrbitej wonej dźělenej bycź, ale kschescźijanski dom dyrbi też Boži dom bycź, hdźež žo Bohu spodoba, w nim bydlicź. Swěrowanaj cźehnjetaj kwažny dźeń s zyrkwje do doma a nadźijomnje k spočźatkej domjazeho žiwjenja něschto wot zyrkwje domoj pschinjeźu.

Hdyž lóhkomyšlni njejžu, njepóndźe psches bróh bjes dobrych pschedewjacźow. Tehdom žo jim dom tajki lubosny a bydlity sesda, jim najwjazy je na tym dnju woprawdźe luba myšl, so Bóh žobu sacźehnje. Se žwojim žohnowanjom a bohatymi darami je wón witany hoscź.

Ale kusk zyrkwineho powětra je bórsy rosduty a wschědne žiwjenje se žwojej tucźnotu žo psche wschitke ruma lěha. Myšle na Boha a Bože žłowo žo kaž kemschaza drasta wot jeneje njedźele na druhu khowaja. To žo na to njepomni, schto mohło žo s Božim žłowom domach sapocźnycź — to nihdźe prawy blak sa njo njeje, pschetoź to žu w cźiscźe druhim žwěcźe žiwi.

W zyrkwi žo kschescźijanstwo pokasuje a w sjawnej Božej žłužbje žo s kschescźijanami dźerži, ale domach je cźłowjek, cźini a wostaji, schtoź žo jemu sechze. W starych knihach scźe Wy cźitali wo hrodach starych ryczerjow, kotrež žu psches schěroke pschirowy koło wokoło wot druheho žwěta dźělene. Jenicźki móst, kiž móžesche žo horje sczahnycź, do hrodu wjedźesche. Sady wrotow a murjow knježachu wožebite waschnja a to pscheńdźe wot nana na žyna a dale. Wulka licźba tajtich je na kraju, kotrež žu tamnym hrodam podomne. Wone žu sa wschitko, schtoź zyrkej rěka, sawrjene a hdyž žo też wopyt duchomneho njerad njewidźi, sa jeho prědowanje žu durje samkujene. Sady domjazych murjow knježa cźiscźe druhe waschnja, hacź žo w Božim žłowje cźłowjekam psched wocźi stajeja a tele waschnja žo dale herbuja. Na nich žo niczo njepschemeni, hacź runje woni napschecźiwo steja temu, schtoź Bóh w žwojim žłowje wo kschescźijanskim khodźenju praji.

Hdyž potom njedźelu swony s zyrkwinskeje wěže klincźa, žo móst dele puschcźi, kotryž do zyrkwje wjedźe a po nim cźahnu cźorne wožoby w njedźelskej drascźe, spěwarske w rukomaj do Božeho doma a sažo domoj. Lědy je pošledni muž domoj, duž žo móst sažo horje scźehnje a zyrkej tu steji khudscha hacź žyrota w zušym žwěcźe. Domach žo njedźelska drasta do khamora pójžnje a spěwarske žo na bok pokoža — a potom žu ludźo dale žiwi, kaž běchu hacź dotal swuczeni.

W tajkich domach njetrjeba něto tak bycź, so mohło žo prajicź: ludźo žu „njekschescźijanszy“ žiwi. Ta domjaza biblija njepobrachuje, kotraž hischcźe na njebocźiczkeho dźěda dopomni. Tam žu napišane: kwažny dny starschich a prjedystarschich, narodne a žmjertne dny dźěcźi. Też tekst je tam napišany, wo kotrymž je duchomny pschi tych składnoscźach žwoju rěcź dźerżał. Do teho prajidma žo też wěri: „Hdźež biblija w domje njeje, tam je srudne a puste“ a to bychu sa hanibu měli, hdy njebychu biblije w domje měli. Też na scźěnach rjane bibliske hróncźka wižaja, kaž n. psch.: „Ja a mój dom, my chzemy temu Knjesej žłužicź“. Wě žo w tajkim domje žo žane wužměschowanje njecźerpi.

To ma hižo něschto rěkacź a Bóh chzył dacź, so bychu we wschitkich domach s najmjeńscha tak daloko byli. To něschto pobrachuje, hdyž tajkim domam bliže stupisch. Rjenje swjasana biblija sda žo kaž zusy hoscź, kiž domjazeho prawa nima. Biblija też hischcźe sa to njerukuje, so Bóh luby Knjes w domje bydli. Wón móže tak zusy bycź kaž jeho biblija. Kaž mało njedźelska drasta druheho cźłowjeka s teho njescźini, kiž žebi ju wobleczje a kaž mało swonkomne wobarbjenje doma dopokasuje, so je sruts-kach porjad, runje tak mało cźinja pobožne knihe a rjane hróncźka na scźěnach dom kschescźijanski dom. To wot něcźeho druheho wotwižuje. K temu pokasamy pschichodnje.

(Pokracźowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

— W mjenje žwjedźeńskeho wubjerka žo hischcźe junkrócź Sserbja s bliska a s daloka na žerbski konzert, kotryž směje žo pschichodnu žrjedu 30. augusta pschi składnoscźi 25lětneho jubilejskeho žwjedźenja skhadźowankow žerbskeje studowazejeje młodoscźe, pscheproschuje. Konzert žo wjecźor w 7 hodź. na tscźerni sapocźnje.

— Bórsy sažo cźaž pschiindźe, so žo lětža wužknjeni wojazy se žłužby domoj puschcźa. Duž dyrbja žo w prawym cźažu sa to staracź, so bychu sažo dźěło namakali. So pak bychu wojazy sažo lohko powołanje a dźěło namakali, je žo psches žmilne dary Sakski wustaw sakožił, kotraž ma we wschitkich městach žwoje wožebite žydlischcźa. Tam žo wojakam darmotnje dźěło pschipokaže. Na tónle wustaw cźiincźe waschich žynow, lubi Sserbja, kedźbliwych. Hdyž chzedźa žo waschi žynojo pišnje na tónle wustaw wobrocźicź, trjebaja jenoź pišacź: „An die Sachsenstiftung in Bautzen“. S dobom pak tych, kiž bychu wnžłužených wojakow do žłužby trjebali, na tónle wustaw pokasujemy, so bychu tam sjewili, tajkich ludźi do dźěła trjebaja.

— Wólba na sakski krajny žejm směje žo w bližschim cźažu. Kaž hižo spomnichmy, ma žo nasch žerbski sapóžłanz Kokla-Khróscźanski s nowa wuswolicź. Najprjedy wuswola žo wólbni mužojo. W tsjoch wotdźělenjach, po wyšokoscźi dawkow rosdźělenych, žo wólbni mužojo wuswola. Duž njech žo tóždy wobhoni, do kotreho wotdźělenja je sapišany. Wólbne liscźiny žo sjawnje wupokoža. Kóždy dyrbi žwoju pschižłuschnoscź pschi wólbje dopjelnicź, so bychmy jako Sserbja sastupjerja w žejmje měli, kiž samóže też nasche žerbske naležnoscźe sastupowacź.

— Sańdźeny tydźeń je žo w kanalu, psches kotryž chzysche wyschnoscź raúschu krajinu nascheho wótzneho kraja wodowy pucź natwaricź, wothłožownje w pruskim žejmje. Hacźrunje wyschnoscź nušnotu tehole kanala krucźe sastupowasche, žo wón tola sacźisny, dokelž běchu konservativni pscheczźiwo kanalej. Sswobodne nowiny we wschěch synkach na konservativnych wrjeskaja a wyschnoscź napominaja, so by něto konservativnym žwój hněw sacźuwacź dała, dokelž žu žo spjecźili. Nadźijomnje wyschnoscź na tole scheźnwanje njepožłucha. Wyschnoscź móže žo też mylicź. A hdyž běchu konservativni wo tym pschežwědczeni, so kanal žamo ratarśtwu schkodźi a tón wnžitk njepschinjeźy, kotrehoź žo wyschnoscź nadźijesche, potom běsche też jich pschižłuschnoscź pscheczźiwo njemu; pschetoź k temu žu woni wot žwojich wolerjow wuswoleni, so bychu po žwojim najlěpschim wjedźenju a žwědomnju žo rosžudźili a hdyž jich nahlady ujemóžachu s wyschnoscźinymi psches jene bycź, je to jenoź khwalobne, so žo njejžu satraschicź dali, ale so žu na žwojim stejnischcźu wobstali. Najskerje pak směje sacźižnjenje kanala w pruskim ministerstwje žwoje scźěhwki. Nahladnoscź tych ministrow, kotsiž žu psched žejmom kanal podarmo sastupowali, je s jeho sacźižnjenjom poczerpika. W tu khwilu je tak mjenowana krónina rada pod khěžorowym pschedžydstwom shromadźena a njemóžne njeje, so někotsi ministrojo se žłužby wnstupja; to žo wožebje myšli wo finanznym ministrje Mikelu.

— 150 lět je žo w tych dnjach minyło, so je žo wulki němski pěžnjeł Götha narodźił. Wón běsche wulki muž a ma w němskim pišmowstwje prěnje mjeno. Duž žo też wschudźom hotuja, tón wopomnjeński dźeń sjawnje žwjecźicź. Jako spišacźel žebi wón też cźescź sažłuži. Hacź mamy jeho jako kschescźijana tak wyšoko

cześćicz, je druhe praschenje. Wjele s jeho pißmow na to pokasuje, so wón wěrjazy kschesćijan njeběsche. Ale tola je ßo wón snutskownje bědźił, so by ßo k jaßnosći pschedobył. Wón cźujesche to ždźenje ßwojeje njeßmjertneje dusche, kotraž na ßwěćże spokojenja namakacź njemóżesche. W tajkej hodźinje bědźenja wón tež snate sdychowanje wupraji: „O słoty měro, pschińdź, o pschińdź do mojeje wutroby!“

— W Franzowskej ßudźenje pschecźiwo Dreyfusej dale dźe. Wjele nowého tón tydźeń pschinjeßł njeje. Franzowszy generalojo pschezo saßo s tym hordym prajenjom wustupuja, so maja Dreyfusa sa winowatého, bjes toho, so bychu někajkého dopokasma pschinjeßli. Derje je, so je duchapolny sakitowař Dreyfusa, Labori, saßo wot ßwojeho sranjenja tak daloko wotkhorił, so móże saßo pschi ßudźenju pódla bycź. Wón je tež na prěnim dnju generala Merciera, kotryž mějesche najprjedy najwjetschu hnbu, khěro do wuskosćże sahnał, so tón ničo druhe prajicź njemóżesche, hacź to, so wón na to jemu stajene praschenje njewotmolwi. Mjes tym, so ßo w Reimes wußudźenje wotměwa, ßo mjes ludom w Franzowskej hiba, a njeměry ßu Bohužel hižo w Parisu nastałe.

Hdźe ßu nasche dźěći, hdźe cźeledź?

Jene najwažnischich praschenjow sa ludowe sboże je to: „Schto cźini nasch lud njedźelu. Po naprasschowanju sa njedźelskim měrom w lěćże 1885 hischćże pokojza naschich dźěłacźerjow njedźelu dźěłasche. Bohudźakowano je ßo dźenßnischi dźeń psches sakonje sa njedźelski měr wjazy njedźelského měra sawjedło. Ale schto ßo s drohim, prósdnym cźaßom sapocźnje? Kajke ßo nam junu ßudźenje dostanje, hdyž budźemy dyrbjecź wotmolwjenje dawacź we wschitkich njedźelach naschého žiwjenja, kotrež nam Boża hnada wobradźi! A jich ličźba mała njeje! To je exempel sa dźěći lóhko wuličźicź, kelko njedźelow a ßwjatych dnjow ma žiwjenje wot 30 abo 60 lět!

Bohu žel njeje wjetschi njedźelski měr tež k wjetschemu ßwjecźenju njedźele wjedł. Korczmy a rejwanske łubje mohłe wo tym najlěpje ßwědźicź w městach a na kraju. A Bohu žel je tola tak, so tyßazy njewjedźa, kak dyrbja tón ßwobodny cźaß pschecźinicź! Snutskomne mißionstwo je ßo sa to postarało s rosschěrjenjom dobrych knihow a spißow. Tajke prózowanje w myßli snutskomnego mißionstwa je tež nasche ßerbske evangelsko-lutherske knihowne towarstwo, kotrež dobre duchomne knihe w naschim ludu wudawa. Nasche kopjeno „Pomhaj Bóh“ ßo kóždu njedźelu rosschěrja, so bychu naschi Sserbja se ßwojimi domjazymi natwarjaze cźitanje měli. Ale wy hospodarjo a hospoży dyrbicźe ßwojich domjazych k temu wabicź, so bychu ßebi njedźelu cźitali. A to dobre płody njeße. My ßłyschimy, s tajkich krajinow, hdźež ßo tajke spißy rosdawaju a ßu ßo tež ludowe knihownje sałożiłe, so młodźi, wotrocźzy, dźowki a wucźomzy njedźelu wjazy tak wokoło njewaža, hdyž ßu spodobanje na cźitanju namakali. Woni wjecźor cźische domach ßydaja a druhy s druhich domow pschikhadźeja, so bychu s nimi cźitali. Duž hischćże junkrócź: Wy starschi a knježa, hdźe ßu wasche dźěći, hdźe je wascha cźeledź! Abo schto cźinja woni njedźelu popołdnju a wjecźor? Dobre spißy, dobre knihe ßu kaž dobry pschecźel. Tón dobry pschecźel ßo k nam ßydnje, wón ßo s nami stara a nowe powjeda. My mamy něschto wot njeho, hdyž ßo s nim rosrěcźujemy. Cźaß ßo nam pódla minje, nam ßo njewostudźi a my ßebi na to njemyßlimy, tutého dobreho pschecźela wopnschećicź a do korczmy hicź a skažazemu sawjeßelenju ßo pschewostajicź. O, kajke ßu to kraßne hodźiny sa dźěći, hdyž nan jim něschto cźita abo powjeda. Wjazy cźitacź, wjazy prjódkcźitacź, to je nusne, so by nasch lud saßo bóle cźiche wjeßele ßwójby jesnał a lubowacź nawaknył! Spytajmy to wschitzy! To budźe s bohatym žohnowanjom sa nasch lud!

Njepschecźel.

Bosanki po cźopłym deschćiku w cźistej seleninje ßo błyschćźachu a kćźejachu tak bohacźe a rjenje, kaž bychu ßebi ßwoju najrjeńschu drastu sa naléćźo wobleke. Hakosy ßo s rjanym kćenjom shibowachu. Cźiche tam kćći stejachu: ale cźim wótsjisch a rjeńsch spěwasche ßołobik, kaž by spěwał wo rjanej pyschi a by wschitko rjenje wukładował, schto rjane kćenja praja. W blisćosći sisołachu kosy, kaž bychu wot ßołobika wukuycź chzyke abo kaž bychu poßłucharja, kiž tam stejesche, ßo praschecź chzyke: „Njemóżemy my tež tak spěwacź, kaž ßołobik?“

Poßłuchař hladasche na kraßnu pychu a poßłuchasche hnuty na synki ßołobikowého a koßowého spěwa. Jemu bě, kaž njeby daloko wot paradisa był.

Duž pokasa ßo hrosna ßmuha psched jeho wocźomaj. Dołha schěra kóćźka psches pucź běžesche a mějesche ßo nuts do bosowych kććkow. Bolosćź poßłucharjej psches duschu cźehnjesche. Jeho myßle sa tym skocźecźom dźěchu. Horkach cźopłe, ßłódke, synćźaze žiwjenje a delkach jeho leßny, ßurowy njepschecźel. Wón mějesche khwile łakacź. Wón cźaka, hacź ßołobik a kóß na semju pschińdźetaj a w ßwojim dowěrnym, wcźipnym waschnju ßebi wschitko wobhladataj, hdyž ßebi zyrobu pytataj. Potom mordaćźy poskocźi a rostorhnje mału spěwazu wutrobu.

Ach kak blisko móże pschi spěwanju a cźopłym žiwjeńskim wjeßelu ßmjercź bycź! Kak blisko móże w najbožownischej a najrjeńschej hodźinje poßledni wokomik bycź! Wjeßelcźe ßo s tschepotanjom! A na najrjeńschim měsćże nascheho žiwjenja my wěsći njeßmy. Njepschecźel tu je, kiž by nasche najlěpsche žiwjenje sanicźił. Wschitko pobožne je jemu napschecźiwne. Wón wo naß wě. Wón ma naß tak rjez w ßwojej lisćźinje. Wón naß tež snaje, kaž wón wucźownikow snajesche, kotrychž chzysche wucźisćicź kaž pschenźu. My dyrbimy strażowacź hacź k poßlednemu wokomikuenju a bjes kónza ßo modlicź k temu, kiž sa naß proßy, so by nascha wěra njewupadnyła.

Schtož běsche najbóle nadpadowaze.

„To ßo dźiwnje trjechi,“ praji jedyn teju dweju mužow, kotrajž ßo na rjanym wuhladźe w horach setkaschtaj. „Psched někotrymi dnjemi setkachmoj ßo na napokowej skali a nětko waß na kónzu mojeho pucźowanja saßo nadeńdu. Wy sćże pucź psches hory wěsćże po tamnym boku schoł. Schto je Wam najbóle nadpadło? Cźemu sćże ßo najbóle dźiwał?“

„To chzu Wam ja zyle sprawnje prajicź, luby knjes aßeßoro,“ tón druhi pomału wotmolwi. „Jara wjele ßym na tutych dnjach na wschelakich kraßnych městnach horow rěcźecź ßłyschał; ale mjeno Boże ani jenicźki rt mjenował njeje. Na kraßne wuhlady je wjele rukow pokasało; to pak nadeschoł njeßym, so by we wschitkich tych towarstwach jenicźka wutroba s jenicźkim ßłowom na teho Knjesa Jesußa pokasała. To dyrbju ßo tola dźiwacź. To je tola tak, kaž by nasch Bóh a sbóżnik s cźłowjeského žiwjenja cźisćże won był. My cźłowjekojo ßebi myßlimy, so wjele kraßnego widźimy, a tola to najkraßnische my njewidźimy: nascheho Boha a sbóżnika, kotryž je tola wjele bliže s nami swjasany hacź nasche ßame mjeno.

Lubosćź k Božemu ßłowu.

W ßydomlětnej wójnje powjedasche Bjedrich Wulki wo jenym wyschku sćźěhowaze: „80lětny bur noschesche wodu do pschirowow. Jedyn s mojich wyschkow to widźecź njemóżesche, kak wbohi stary muž tajke cźeźke dźěło cźini, a pschecźelnje k njemu rjekny: „Luby mužo, wy sćże pschestary, so byschćże ßo tak napinał. Wy njedyrbicźe dale wodu noßycź.“ „Oho! ja móżu wodu noßycź, bjes teho so by mi to něschto schkodźiło; ale ja waß wo druhu pschecźelnosćź proschu. Sslubćże mi, so chzećże mi tu prósćwu dopjelnicź: Hdyž ßo twjerdźisna dobudźe, dajćże mi moju bibliju a psalmy wrócźicź. Jesuitojo w Olmützu ßu mi ju wsali. Cźinćże to, s tym mje sbożownego sćźinićże a ja chzu rad telko wody do pschirowow snoßycź, kelkož chzećże.“ Wyschk to ßlubi. —

Njestaji naß tónle muž, kotremuž běsche jeho biblija ważna, do hańby?

Něschto k rospominanju.

Kaž dołho mhła dolinu napjelni, njemóżesch módre njebjeßa widźecź; a kaž dołho w cźłowjeskej duschi žadosćże knježa, dyrbja najßłódsche potajnstwa kraleśtwa Božeho hłuposćź wostacź.

* * *

Dźěło ma hórki korjeń, ale ßłódki płód.

* * *

Dosćź je lěpje hacź pschewjele.

* * *

To tež tebje stara, hdyž ßo ßußodowy dom pali.

* * *

Hejchlerjo maja pokru hubu, ale prósdnu ruku.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku. Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischćźernje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czisło 36.
3. sept.

Łětnik 9.
1899.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihicźischczerni w Budyschinje a ſu tam dostacź ſa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

14. njedźela po ſwj. Trojizy.

Psalm 96, 1.

Spěwajcźe temu Knjeſej nowy khěrlusch.

Kak husto Bóh ſam ſe ſwojim ertom naß cźłowjekow napomina, ſo dyrbjeli pschińcź jemu spěwacź, ſebi do ruki harfu wſacź a na trunach khěrlusch ſehracź jemu k cźeſcźi a ke khwalbje jeho ſwjateho mjena.

Schtóž ſebi na trunach ſehraje abo ſebi ſwój khěrlusch ſ hłoſom ſaſpěwje, tón ſ tym pokaże, ſo ma duſchn ſwjeſelenu, wutrobu ſradowanu. Duž ſu tež hižo w ſaſtarſkim cźaſu wſchitzy, kiž wobcźeſeni njeběchu ſe ſamej cźeſkej winu a ſe ſanym cźeſkim hrěchom, na trunach ſwoje khěrluſche ſehrali a je Bohu k cźeſcźi ſ hłoſom wuſpěwali.

Wſcha ſałoſcź a boloſcź, wſcho cźerpjenje a ſałoſcźenje, wſchón ſtyſk a ſrudoba je do cźłowjekow hakle ſobu ſ jich hrěchom pſchiſchła, łaź ſła pomjedź na młódne ſelene łopjeſchka. Kohož pak je ſebi naſch luby ſbóžnik ſ hrěcha, ſ cźmy a ſe ſmjertneje nozy wumohł, na ſwětło wuwjedł a ſ Bohom ſjenocźił, tajſi móže ſebi ſwjeſeleny ſwój rjany nowy ſpěw ſaſpěwacź, khěrluſch połny źiweje nadźije a horzeje luboſcźe.

Hižo we ſtarym ſłubje běchu wſchitzy Boźi ludźo to pośnali, duž ſu wſchěch druhich ſ mozu wabili, ſo dźyli ſobu ſ nimi na trunach hracź a ſ hłoſom khěrluſche spěwacź.

A njeſměli my, jako naſcheho ſbóžnikowi wucźomnizy a ſłužobnizy, ſ runym tajkim źiwym wjeſelom spěwacź a wyſkacź, ſo móhł naſch hłóß pſche wſchón zyłk ſwět klincźecź a ſyncźecź? Wſchako ſměmy wſchitzy ſ wocźomaj na teho hladacź, kiž je wſcheho źiweho wjeſela a wſcheje naſcheje ſbóžnoſcźe ſame jenicźke źórło.

Dotal wſchak ſmy tu wſchitzy hiſchcźe na ſemi zuſnizy, a kóždy ma tu ſwoje něſchto, ſ cźimž ma ſo bědźicź a wojowacź. Tež ſo nam huſto naſchej wócźoy ſe ſylſami ſacźmitej, hdyž hladamy, kajke ſtokróćne horjo a nuſa wſchelakich zuſych a ſ nimi naß ſamych cźiſchcźi a tyſchi. Ale junu ſmějemy ſo lěpje, hdyž ſmějemy wſchu tule ſwoju nuſu pſchětratu, a hdyž budźemy do wſchitka wumożeni, — tehdy budźa naſche ſpěwy wjele rjeńſcho klincźecź, dokelž ſmějemy wſchu ſemiſku ſałoſcź, hrěch a wutrobu-bolenje ſeſady ſo. Haj, tehdy budźe ſebi kóždy ſ nowa wożiwjenje ſ hłoſom ſwoje khěrluſche ſpěwacź a bje wſcheho kónza wyſkacź.

Hdźež ſo tu něhdźe na ſemi ludźo wjeſela, tam ſebi ſ hłoſom ſwój ſpěw ſanjeſu. Ale wſchitzy, kiž ſu horka w njebjeſach źiwi, wſchitzy ſbóžni, cźi ſpěwaja też jedyn pſchemo druhehо ſwoje wjeſele ſpěwa. — Schtóž ſmě Bohu a naſchemu ſbóžnikej tam horka do jeju lubych wocźow hladacź, tajſi tam nihdy źenje němy njewoſtanje, ale ſaſpěwa pſched Bożim trónom ſtejo ſobu ſe wſchěmi ſwjatymi a wuſwolenymi Bohu k cźeſcźi ſwój khwalbny khěrluſch, ſo jemu wſchón jeho hłóß pſches zyłk njebjeſa ſaklincźi. — Sswoju prawu domſinu ma wſcho rjane ſpěwanje hakle w Božich njebjeſach, pſchetož tam wſchitzy ſbóžni ſpochi ſ wjeſelom ſpěwaja.

Profeta Jeſaja je ſměł něhdy khwilku ſ naſdala do Bożeje wjeſchcźneje kraſnoſcźe pohladnycź. Wón wuhlada Boha ſameho na kraſnym trónje ſedźo, wobdateho wot

wschěch lubych jandźelow, kiž jeho cześćo wschitzy ſ mózným hłoßom spěwachu: „Sswjaty, ßwjaty, ßwjaty je Bóh!“

A jako ßo nasch luby ſbóžnik na ßwět narodźi, tehdy ßu Boží jandźeljo wysche Bethlehemſkich sahonow Boha khwalo ßwój lubosny khěrlusch sanjeßli: „Cześć budź Bohu we wyßokosćźi, měr na semi a człowjekam dobre ſpodobanje“, kajkiž hischcze dźenßa wschitzy wěrjazy sa nimi a po nich spěwaja, doma a w Božej ßwjatniży, ſ wjeßelom a ſ radosćźu.

Sswjaty Jan nam w ßwojim sjewjenju powjeda, schto bě ßam se ßwojimaj wočźomaj wohladał. Wón wuhlada tamnych njebjeskich dobyczerjow shromadźenych w Božich lubych njebjeßach. Wschitzy ſbóžni běchu w běłych drastach, kóždy ſ krónu wupyscheny, kóždy ſ ruku ßwoju harfu dźeržo, a cźile wschitzy tam ſ mózným hłoßom ßwoje halleluja spěwachu, so jich njeſkónczny spěw psche wschě njebjeßa klinczesche.

Hdyž ßebi na wscho tole pomyßlisch, njeje cźi, kaž dyrbjał ßebi wschón ſ wutrobu to jene požadacź: „Ach ßměł też ja junu ßobu se wschěmi tamnymi spěwarjemi w Božim raju ßwój spěw saſpěwacź a ſ nim ßwojeho lubeho Boha pokhwalicź.

Luby pscheczelo. my drje tu nětkle wschitzy też ßwoje khěrlusche Bohu k cześćźi spěwamy, ale nasche spěwanje je pornjo spěwanju jandźelow, kaž schkropawy hłóß dybaweho spěwarja pornjo ßlěbroklinczażemu hłoßej wuſtojneho spěwarja, je kaž hole niczo pornjo spěwej jandźelow, ſ kajkimž woni kóżdu duschu swjeßela. Ale junu wschak směje ſ naß kóżdy ßwój wjele rjeńschi hłóß, tam horka na njebju budźemy junu jako pschekraßnjeni ſbóżni Bohu ſ rjeńschim, jaßnischim hłoßom cześćź a khwalbu spěwacź.

Sechzesch pak, jo by ßo cźi junu horka na njebju tajke ſboże doſtało, dyrbisch ßo hižo jowle delka ſ cżaßom na to ſwnczicź, ßwojeho Boha a ſbóżnika cześćicź a khwalicź. Duž bliž ßo twojemu ſbóżnikej, dać jemu wschu twoju duschu a wutrobu. Haj luby, twój ſbóżnik, kiž je ßobu sa tebje wschu ßmjercź pschewinył, tón budź twój luby jeniczki, kotremuž k cześćźi wschě ßwoje spěwy a khěrlusche saſpěwjesch. Teho se wschej ßwojej duschu saſpschimń, do njeho wěr, na njeho ßo ſpuschcźej! Takle smějesch stajnje ßwój ert polny źiweho wjeßela a na jaſyku ſpochi lubosne khwalenje, smějesch jowle na semi ßwoje stajne wjeßele, junu horka pak ßwoje hischcze rjeńsche.

Kak budu tam ßo wjeßelicź
A ſ jandźelemi towaŕschicź,
Pschi wuſwolenych ßobu stacź
A Božu kraßnosćź wohladacź.

Pscheczjwnizy nascheho ſbóżnika w nowym testamencze.

(Pokraczowanje.)

Tak mamy pod wyschschimi měschnikami w nowym testamencze ſrosymicź

1. wyschscheho měschnika w hamcze;
2. wotbadźenych wyschschich měschnikow;
3. ßwójby, ſ kotrychž buchu wyschschi měschnizy wuſwoleni.

Hdyž bu też psches wschelakich mózarjow nahladnosćź wyschscheho měschnika schkodowane a jich mózy pschikrótschena, dha wosta wón tola wulzy ważna wożoba, a ta cześćź, kiž ßo jemu wopokaja, wosta jemu też po saſtupje do wschědneho żiwjenja.

Wyschschi měschnik běsche w tamnym cżaßu pschedßyda wyßokeje rady, najwyschscheje domjazeje wyschnosćze a wón nawjedowasche wuradżowanja wyßokeje rady. Tak w Khrystußowym cżaßu Kajfaß. Też wyschschi měschnizy, kiž běchu wotßadźeni, wużiwachu wulku nahladnosćź. To płaczi wożebje wo Hannaßu. S teho widźimy, so bu tón Knjes najprjedy k njemu wjedźeny. Też ſ teho je ſpósnacź, so ßo wón pschezo prjedy Kajfaßa mjenuje.

Hacź runje je ſ zyła 83 wyschschich měschnikow było, dha tola jenoż mała liczba wot nich w stawisnach wuſtupi. W starym testamencze mjenuja ßo jenoż Aaron, jeho ßyn Eleasar, Pinchas, Eli, pod Davidom Zadok a Abjathar a po jaſtwje jako wodźer tych, kiž ßo domoj wróczichu, Josua.

W nowym testamencze nadeńdźemy Hannaßa a Kajfaßa, w japoschtolſkich ſkutkach mjenujetaj ßo Jan a Alexander, tola bjeß teho, so bychmy dalsche wo nimaj ſhonili; dale Skevas, kotrehož ßedmjo ßynoja czertow a njeczistych duchow won honjachu. Napoßled mjenuje ßo hischcze Ananus, kiž běsche tehdy w hamcze, jako Pawoł po tsczim missionſkim puczowanju ßo do Jerusalema wróczi, hdyž bu ſajaty.

Pſched nim mějesche ßo Pawoł samolwicź. Jako chżysche Pawoł ßo w dléschej rěczi pschecźiwo ſtórżbam ſalitowacź, da jeho wyschschi měschnik na hubu dyricź. Nad tym roshorjeny mjenowasche jeho Pawoł kalkowanu ſcźěnu. —

Sa naß wożebje ważnej ſtaj Hannaß a Kajfaß.

I. Hannaß. Josephas mjenuje jeho Ananus. Wón běsche ßyn wěsteho Setha. W lěcze 6 p. Khr. n. bu wón wot bohota Quirinia sa wyschscheho měschnika poſtajeny. Tola wón ßwój hamt dokho njekhowa, hižo w lěcze 14 abo 15 p. Khr. n. bu wón wot Valeria Grata pod khěžorom Tiberiom wotßadźeny. Wot teho cżaßa wón w Jerusalemje wosta. Schto je pschicźina jeho wotßadźenja była, njeje nam ſnate. Tola też po ßwojim wotßadźenju mějesche hischcze wulku nahladnosćź pola luda a wulki wliw na wyßoku radu.

Wón pschißłuschesche k sekcźi Sadduzejſkich. Sswj. Lukasch w 3, 2 na njeho ſpomni, potom pak hacź k cześćźenju teho Kajfa niczo wo nim njeßłyschimy. Jako bu tón Knjes ſajaty, widźichu jeho najprjedy k Hannaßej, kiž jeho pschesßłyschuje. Najskerje bydlesche wón ßobu w hrodźe wyschscheho měschnika. Je sahe rano. Hannaß wuwopraſcha ßo teho Knjesa wo jeho wučźomnikach a wo jeho wučźbje. Dokelž bě ſ wopredka wučźinjena wěz, so dyrbi ßo tón Knjes wotßudźicź, pytasche wón něschto njepraawe na nim. Wón chżysche to pschesßłyschenje tak wjesćź, so dyrbjesche ßo dwoje wupokaſacź:

1. Jesuß ma ßylny pschiwiſt tajſich, kiž w jeho myßli a duchu ſkutkuja.
2. Jeho wučźba je strach sa židowstwo a ſa romſke khěžorſtwo a wjedźe k sběžkej pscheczjwo romſkemu khěžorej.

Tón Knjes pokaja pokornje na to, so je ſjawnje wučźił. Kóždy budźe hannaßej wo jeho wučźbje powjedacź, pschetož wón je ju pſched zykym ßwětom pschipowjedał. Hdyž něto jedyn ßłužomnik temu Knjesej w Hannaßowej pschitomnosćźi plistu da, dha jeho tutón ſa to njepoßwari. Tón Knjes pak ſakaże ßebi tajke njefmanstwo, kiž mójesche ßebi nisti ßłužomnik tola jenoż teho dla dowolicź, dokelž bě ßebi wěsty, so ßo jeho kujesej ſpodoba.

S teho widźimy, kak Hannaß Khrystußa hidźi, kotremuž też něto ßaneje wine dopokaſacź njemóže.

Něto pósćźele Jesußa ſwjaſaneho ke Kajfaßej.

Hischcze junkróczi nadeńdźemy Hannaßa w japoschtolſkich ſkutkach, hdyž wón ßylne naprawy żada, so by ßo rosspschestrjenje Pětroweje wučźby wo horjestanjenym Khrystußu ſadźěłało.

Hewak se ßwjatého pißma wo nim niczo njeßhonimy.

Wón wumrje we wyßokich lětach. Josephas mjenuje jeho jeneho najßobożowniſchich człowjekow, dokelž běchu wón a też jeho pjecźo ßynojo wyschschi měschnizy byli.

(Pokraczowanje.)

Kak ßy żiwy?

(Pokraczowanje.)

VI. Zyrkej a dom.

Wsmimy tón pschikład, so wy na wopyt do doma pschińdźecze; hdźcź hischcze ßenje byli njeßcze. To něto wschitko wot teho wotwißuje, hacź ßo wam tam lubi abo niz. Wy to bórsy pónajecze. Wy wobkedźbujecze, kak ßu ludźo hromadźe żiwi a kak ßu pschecźiwo wam, a wy to bórsy ſ jich ßłowow, ſ jich pohladanja a jich cźinjenja ſrosymicze. Pak je wam pschi tych ludźoch derje, pak niz. Hdyž pak ßo wam njelubi, to najlěpsche hospodowanje sarunacź njemóže a hdyž wy na rjanym mehkim stole ßedźicze a najkraßnische jedźe ßo wam prjódk staja. Schto

chze to prajicź? Wschitko wot ducha wotwiźuje, kiž w domje duwa. To je wulki rosdźěl mjes jenotliwymi domami, tež hdyž ſo cźiſcźe podobne ſhadźa kaž jene jejo druhenu. A kajſi buch, luby cźitarjo, dyrbi w domje knjezicź, kotryž ſo ſchcesćźijanſki mjenuje? Na to njeje cźěſko wotmotwicź, ale tak lohko to doſpjecź njeje. Sewjate pźimo powjeda wo domje, kotremuž je ſo ſhoże doſtało — a ſchtož ſo w tym domje ſta, móže ſo tež w twojim ſtacź. Wſchudźom, hdźež ſo to ſtanje, bywa ſchcesćźijanſkeho doma Bożi dom. Tajſi dom je tak prawje do khłódka zyrkwje twarjeny a ſkoty móſt wobeju ſjednocźi.

VII. W Bożej ſłužbje a wo ſłužbje Bożej.

Hdyž ſo wo Bożej ſłužbje rěcźi, khwataja waſche myſłe hnydom do zyrkwje, kaž hdy byſchtej Boża ſłužba a twarjenje zyrkwje njerozdźěłne ſwjaſanej byłej. Ale Bóh, kiž je njebjeſa a ſemju ſtworił, a tón ſbóżnik, kiž je prajił: „Hlaj, ja ſym pola waž wſchikke dny hacź do ſłónćźenja ſwěta“, njemóžetej do zyrkwinſkich muri wobſamkńjenej bycź. Pſchekupź, kiž na ſwojej łódźi po ſwětnym morju pućźuje, a pućźowar w Afrizy, kiž dyrbi ſebi ſpróźniwje pućź pytacź a pſches praſtary łěſ, móžetaj w modlitwje Boha namakacź, hdy a hdźežkuliž chzetaj. Duchowny dźerźi na łódźi Bożu ſłužbu a mißionar prěduje pohanam, hdźež ſo runje ſendu. Najſławniſchi prědar naſchecho łěſtotka dźerźeſche ſwoje mózne prědowanja w tak mjenowanym tabernaklu (w ſtanje), hdźež mějeſche na 5000 ludźi rum. A hdźe je tón miſchtr wſchitkich miſchtrow prědowak? Tola niž jenož w templu w Jeruſalemje a w ſchulach źidow, ale tež na horach a pſchi morju, w małej łódźi, na torhoſchćźach a haßach. S tym je tola doſcź dopokaſane, jo tam, hdźež wutroba Boha pyta, je wſchudźom prawe měſtno a prawy cźaß k Bożej ſłužbje.

W naſchim cźaßu je to hiſchcźe ſhoże, ſo ſi najmjenſcha pſchi mißionſkich ſwjedźenjach a wożebitych zyrkwinſkich ſwjatocźnoſcach ſo wontach Boża ſłužba dźerźi, hewak njebyſchcźe ſebi Bożu ſłužbu myſlicź móhli bjez zyrkwinſkich ławkow. A tak derje by byłło, hdy by ſo w łětnim cźaßu druhdy pod hołym njebjom prědowało, ſo by cźerſtwy powětr mjes ſhromadnych duk a drěmaźnych budźił. To by derje byłło, hdy bychmy w naſchim zyrkwinſkim źiwjenju wjazy wotměnjenja měli, potom bychmy ſtraſchneho njepſchecźela wotbyli, kiž nam duchownym dźěło wobcźeźi — to je ſwuczenoſcź. Wona je twjerdźiſna cźerta mjes wjeſnym ludom a runje tak wjele ſkaby, kaž łohkomyſlnoſcź a njewěra w měſtach. Schtóž krucźe ſi njej do bědźenja dźe, mi prawo da. Hdyž ſebi myſlíſch, ſo ſy pſches jenu murju twjerdźiſnu ſo pſchedobył, tam druha a tſećza ſady ſteji.

W wſchednym źiwjenju ſwuczenoſcź tak daloko pſchinjeſy, ſo mknył klepotanje mkyna, fabrikſki dźěłacźer harn maſchinow wjazy njeſłyſchi. Tak móže tež ſnutskowne wucho cźłowjeka wotupicź. W měſtach widźicźe wy ludźi nimo najrejeńſchich khlamow, nimo najkraßnjiſchich twarjenjow khwatacź, hdyž wy dźiwajo pſched nimi ſtejo woſtanjecźe. To ſo niz jenož tehо dla ſtanje, dokelž maja nujne, ale dokelž łanych wocźi wjazy ſa to nimaja — napohlad je jim ſwuczeny. Duchowne wócźko móže runje tak wotupicź.

Schtož nękto měſtnoſcźe naſtupa, na kotrež ma ſo pſchi Bożej ſłužbje dźiwacź, chzemy ſi kemſchazej ſchcźeźku ſapoczecź. Ta je wuteptana a twjerda kaž kamjeń. Tón ſbóżnik rěcźi w pſchirunanju, wo ſchtworaſej roli we twjerdej ſemi, hdźež źane ſymjeńtne ſornjeſchko leżo woſtacź a ſo ſakorjenicź njemóže. Wěſcźe ſhwalobne je, ſo wy ſwoje dźěcźi ſahe nawucźicźe, tónle pućź ſhodźicź, a to je wulki ſmykł, hdźež ſo to njeczini. Ale hdyž ſo ſtarſchich praſchesch, cźeho dla tak pilnje ke mſchi ſhodźa, a druhe wotmolwjenje njedoſtanjeſch hacź: „Ja ſym to tak ſwuczeny wot młodoſcźe“, potom ſo dopomniſch na twjerdźe wuteptany pućź.

Wot kemſchazeje ſchcźeźki pſchiindźemy k zyrkwinej ławzy. Najwjazy ludźi na to myſłi, ſo bychu na łóźdy pad ſwój ſwoje ſwuczene měſtno doſtali a ſo ſi dobom roſhněwaja, hdyž wone wjazy próſdne njeje. A tola ma „ſwuczene“ měſtno tež ſwój ſtrach; pſchetož hdyž je to pſchezo to ſame měſtno, na kotrymž ſebi cźłowjek komodnje cźini, hdyž wón pſchezo to ſame wokno a to ſame měſtno na muri pſched ſobu widźi a hłóß prědarja pſchezo ſi teje ſameje ſtromy pſchiindźe, kak móže ſo potom nutrnoſcź a kedźbliwoſcź ſhudźowacź. Tež tajke měſtno ſi cźaßom na ſwjatoſcźi ſa wjele ſhubi.

Dale je ſrudne ſwuczenje, wo kotrymž mamy khutnje porěcźecź, ſpanje w zyrkwi. To ſo roſnymi, ſo w horzym łěcźu, hdyž je cźěko pſches napinaze tydźeńſke dźěło na poli wotpjate, woßebite napominanje k temu ſłuſcha, na prědowanje Bożeho ſłowa wot ſpoczatka hacź k kónzej poßłuchacź. Ale njeje Bože ſłowo tak wjele winojte, jo ſo cźłowjek jeho dla wobłnjeźi? Wo tych cźuccźach duchowneho, kotryž jich zyły rynk ſpacź widźi, njecham rěcźecź, ale wo tym njeprawje na Bożim ſłowje, kotryž taſſi cźini. „Schtóž Bože ſłowo ſazpije, tón ſkaſy ſo ſam“ — hak wón ſebi ſkaſy najrejeńſchu hodźinu tydźenja a jeho zyłe ſobnowanje; wón pak hiſchcźe wjazy ſkaſy: wón kaſy Bożu ſłužbu też ſa druhich, kiž ſo na njeho hněvaja a ſo pſches jeho ſły pſchikład ſawjeſcź dadźa — wón ſkaſy duchownemu jeho radoſcź a pſchede wſchem: ſkaſy wón ſhoże ſwojeje duſche. Njerozumne knjezny pſchepſja cźaß, hdźež bychu ſebi wolija nakupicź dyrbjałe a pſchiindźa potom pſched ſamknjene durje. Na Pětrowe ſpanje pſchiindźe ſapręcźe. Wěſcźe je tudy rosdźěł, hacź nękomu pſchi prědowanju wocźi hromadźe padnjetej abo hacź je nęchtó tak bjes ſwědomnja, ſo ſo do zyrkwje i tym pſchedewſacźom wuſzynje ſpacź. Srudnje je doſcź, ſo je jich wjele i tym hrěchom tak daloko pſchinjeßło, ſo ſo jeho wjazy wobrócź njemóża. Woni potom zyłe łěto ſpja. My waß proſzymy: Wokajcźe tych, kiž ſpja, a hdyž ſcźe ſami w tym ſtraſche, pſchewińcźe ſo. Wot kóżdeho ſazpiteho prědowanja budźecźe junu dyrbjecź ſamolwjenje dawacź. Schtóž tak ſwjate wonjecźeſcźi, próſdny domoj njeńdźe, ale i wobcźeźenej wutrobu a ſwědomnjom, njes tym ſo maja druſy ſobnowanje.

(Pokraczowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Pſched tſjomi njedźelemi ſerbſka ſtudowaza młodoſcź 25łětnu jubilej ſwojeho duchowneho ſnowanarodźenja ſwjecźeſche. Tola duchowne ſnowanarodźenje bě ſo w łěcźe 1875 ſe ſakoźenjom ſkhadźowankow ſerbſkeje ſtudowazeje młodoſcźe ſtało. Prózowanja wótcźinjaj ſmyſłenych jenotliwzow, ſo bychu evangelſky a katholſky ſtudencźa ſo jako ſynnojo ſerbſkeho ludu blize ſejnali a bratrowſzy ſe ſjenocźenymi mozami ſa ſdźerźenje ſerbſkeje narodnoſcźe dźěłali, běchu ſo ſłónćźnje do ſtutta ſtajłe. Hdyž běchu pſched 60 łětami Ssmoleř, Jakub, Buk, Sejłeř, Imiſch, Móßak Kłoßopółſki, Hórnik a druſy ſerbſki lud i duchowneje womory wubudźili, dha ſu ſakoźerjo ſtudentſkeje ſkhadźowanki Sserbſtwu nowu womłodźazu móz ſaſchcźěpili. Woni naſchim wobſtarnym ſerbſkim wótcźinzam ruku poſſicźichu, ſo bychu wulke dźěło dale wjedłi, kotrež běchu cźi 40 łět prjedy ſapocźeli. Nękotryźkuliž, kotryž je nęhdy na ſkhadźowankach ſobu ſpěwał „Naſche Sserbſtwo i prócha ſtawa“, drje njeje ſwoju winowatoſcź dopjełnił, tola wulka liczba ſkhadźowankarjow je ſwojim nęhduſchim wótcźinſkim ſłubam ſwěrna woſtała. Cźrjódła ſ tutych ſwěrnych Sserbow bě ſo ſaúdźenu ſrjedu w Budyſkej ſiełerni ſeſchła, ſo by 25łětnu jubilej naſtacźa ſhromadźiſnow ſwjecźiła, na kotrychž běchu ſo ſi wótcźinkim ſahorjenjom napjełnili a ſwój ſerbſki lud a maczérnu rěcź lubowacź nawukli. Knjes notar a rěcźnik Zyß ſwjedźeńſku ſhromadźiſnu ſe ſławu na naſcheho lubowaneho krała Alberta a khěžora Wylema wotewri. Druhu ſławu knjes ſarař Gółcź-Budyſchinſki pſchitomnym ſakoźerjam ſerbſkich ſkhadźowankow wunjeſy, w dłeſchej rěcźi ſtawiſmy ſkhadźowankow roſwiwſchi. Knjes kapłan Bart-Cźiſchinſki ſhromadźenych ſe ſahorjazymi ſłowami napominaſche, ſo bychu ſwoje zyłe mozy do ſłužby ſerbſkeho luda ſtajili. Knjes ſarař Běrnik-Kluſchanſki nam powjedaſche, ſo ſu ſo hižo pſched dłeje dyžli ſto łětami ſerbſzy ſtudencźa ſkhadźowali. W łěcźe 1741 bě jedyn hrabja Gersdorf w Kluſchu łacźanſku ſchuln ſakoźił, w kotrejž ſo ſerbſzy ſtudencźa a kandidatojo duchowſtwa ſhromadźowachu, ſo bychu ſerbſku rěcź ſejnali a ſo w njej wudokonjeli. Poſdźiſcho ſu tajte ſchule i ſkwilemi w Cźiſchońźach a Wulkim Wjełkowje wobſtałe. S humora poknej rěcźu knjes ſarař Zur-Radworiſi na to ſpominaſche, ſo ſu ſkhadźowanki ſerbſkeje ſtudowazeje młodźiny też pſchezo ſwěrnych kmótrow měli. Cźile kmótſja běchu ſerbſzy burjo a rjemjeßłniczy, kotrjž ſu ſkhadźowanki wopytowali a ſtudentow pſchecźełnje hoſpodowali. Jedyn ſaſtupjeř ſi nich, knjes krajnoßejnſki ſapóßłanz Ssmoka, bě tež dźenßnjiſchu ſhromadźiſnu wopytał. Jemu knjes ſarař Zur hrimotazu ſławu wunjeßły. Skława knjeſa kantora Njełki-Rakecźanſkeho wucźerjam płacźeſche, kotrjž Sserbſtwu ſłużą ſerbſki ſpěw hajo. Knjes wucźeř Sommer ſerbſkim ſtudentam pſchejeſche, ſo bychu, kaž je to nęhdy byłło, pſchezo ſaßo nowu lubosćź a ſahorjenje ſa Sserbſtwo ſe ſkhadźowankow cźerpali. Nękcźiſchi khłowny ſtarſchi ſkhadźowanki ſerbſkeje ſtudowazeje młodźiny, knjes ſtudent Knjeźk, ſo ſalubi, ſo budźa nękcźiſchi ſerbſzy ſtudencźa ſwěru pſchiſłład ſwojich prjedowniſkow ſcźěhowacź a nęhduſchich

skhadźowankarjow ſkławjesche. Někotři stari skhadźowankarjo, kk. farař Waklar-Wóßlinczanski, dr. Muka, direktor Grolmuß, direktor Pohonć, farař Duczman, kapłan Stranz w Lipsku, kandid. theol. Schwjela a Adolf Czerny w Prasy, kotrymž njebě móžno było, jubilejsku skhadźowanku wopytać, běchu s dala s luboscżu na nju spominajo pak se ſerbskim telegramom pak s listom jej ſwoje wutrobne poſtrowy póſkali.

Wjeczor po hoscźinje ſo ſpěwanski konzert wotbywasche. K jeho pschihotowanju bě konzertowy wodźeř, knjes wučźeř Sskodeńk-Radwořski, jenož tři njedźele khwile měł. Hdyž je ſo po tymle jara krótko wobměrjenym czaſu tak derje poradźeny zyłk poſticźićź mohł, je to ſawěſće i dopokaſmom ſa hudźbnu wuſtojnosć Sserbow. W měſchanym khorje, kotryž je ſo woſebje ſa tónle ſwjedźeńſti konzert ſtworił, póda někotrych młodych Budyſkich knježnow tež s woſebitym wjeſelom někotre młode Sserbowki w narodnej drasće widźachmy, kotrež k měſchanemu Radwořkemu ſpěwanſkemu khorej pschihtkuſcheja a kotrež jako altiſtki woprawdźe něſchto wubjerne dokonjachu. Mužike hłoſy běchu wučźerjo s Budyſchina a wokolnosće pſchedewſali. Konzert ſo s ludowym ſpěwom „tſjo wo jenu“ ſapoczaſ, kotryž je B. Krawza ſa měſchany khor pſchiprawił. Nunje tak czerſtwje a wesće ſo te druhe tři khory „prawa towarſchnosć“ wot Sskodeńka a dwaj wot Krawza harmoniſowanaj ludowaj ſpěwaj „njeradźeńſtſtwa“ a „wólnosć“ ſpěwachu. Poſłedajej hudźbnjej ſadźe wulku kontrapunktiſku wuſtojnosć pſcheradźitej, a pſchede wſchěm poſłednje w E-dur da prawje jaſnje ſpójnacź, kak móže ſo pod wuſtojnej miſchtrſkej ruku ſamo jednory ludowy hłóſ bjes pſcheměnjenja jeho ſwěrnosće wjazyhłóſnje wobdźěłacź a ſo potom s czim wjetſchim ſapalom ſtutkuje. Zyle hinaſchi raz mějachu Kozorowe kompozicje, ſ kotrychž běchu ſo najwubjerniſche kabinetſke kruchi wuſwoſlike. Spěwy, kaž pócźiwy „njewjeſćiny ſpěw“, kwintett „hußleŕ pod woknami“, jimaza melancholiſka G-moll-ſadza, nje-pſchetrjechenym wjelehłóſnym kwartett „Fijakzy“ a hłubokoſacżuty ſopranſki ſpěw „Wrěſnćka pſchede wſu“ njeſawadnje k najlepſchim wobźěłkam ſkuſcheja, kotrež móže ſerbſke hudźbne ſkładniſtwo poſticźićź. Sswjedźeńſki, ſwjatoczny duch nad wjeleliczbnym poſłuchariſtwom leżeſche, hdyž ſo hłoſy ſtaromiſchtra ſerbſkeje hudźby ſanjeſechu, duch, kotryž ſo hiſchće s tym powyſchi, ſo je ſpěwarſka ſopranſkich partijow, knježna Korjenkez ſ Kamjenza ſ woprawdźe błyſchczażym hłoſom wobdarjena. Sso ſdźěławſchi na kralowſkim konſerwatoriju w Draždźanach a wot naroda Sserbowka wjedźeſche ſo knježna Korjenkez, kaž ſedma žana druha, do ducha pěſnje a hudźby pſcheſhadźićź. Jeje ſpěw j wutroby dźěſche a dyrbjeſche ſo ſaſo k wutrobje dobywacź. Móž jeje hłoſa we wuſłoſoćźi kaž w młódnoſćźi, w piano w mile wuměrazym pianiſſimo kóždeho hudźbywuſtojneho ſahori. Kleſkot bě, ſo wě, njeſměrnje wulki, a knježna Korjenkez dyrbjeſche kóždy ſwojich ſpěwow wospjetowacź. Prjedy hacź ſwoju rospravu ſkónczimy, ſaſłužbnemu, pilnemu konzertowemu wodźerjej, knjeſej wučźerjej Sskodeńkej, dźak a pſchipóſnacźe prajmy. Tež lubym ſpěwarjam a ſpěwarkam wutrobne „ſkawa“ a bórſy na „wjeſeke ſaſowidźenje!“ Hdyž ſo konzert k końcźej blizeſche, knjes farař Golcź pſchitomnych napominaſche, ſo bychu žadny ſwjedźeń i wótcźinſkim ſtutkom ſkónczili a ſcherjepatku ſa ſerbſki dom woprowali. Tale próſtwa ſwólniwe wutroby namaka. Spěwarki njes poſłucharjemi 76 hrivnow nahromadźichu.

— Kaž ſkyſchimy, njeſmědźa ſo dźěćźi wjazy w ſchuli ſerbſki rosrěćźowacź, hdyž maja tež wodychnjeńćźto. Kak je ſebi to naſch kraloſwěrny ſerbſki lud ſaſłužił? My njewěmy, wot koho tale poruczność wuńdźe, ale nadźijomnje naſcha wyſchnosć w Saſkej na to powjedźe, ſo tola wbohim dźěćźom ſwobodnosć wostanje, ſo ſmědźa ſo w ſwobodnym czaſu w ſwojej maćźernej rěćźi rosrěćźowacź?!!

— Pruſki ſejm je ſo rospuſchćźił bjes teho, ſo by žadyn miniſtr ſe ſłužby ſtupićź trjebał. Wulki kanal bě wotpokaſany. Pſchi tym wſchěm je wyſchnosć czíſćźe mile ſejm domoj póſłała. Hacź je rosſudźenje wo kanalu ſ zyła trjeba było, kotrež tola ſa naſche krajne ſhoże tajku wulku ważnosć uima, tak wyſkoko ważne ſcźinićź, je wulke praſchenje. Wobźarowacź pak je, ſo je wyſchnosć ſaſtojnikow — konſerwatiwnych ſapóſłanzow — ſe ſłužby wuhnała, dokelž njejeſu ſa kanal hłoſowali. To je Bohu žel płódne dźěło ſa ſozialdemokratow.

— Prozeß w Franzowſkej pſchećźiwo Dreyfuſej ſo dale plećźe. Hacź je něſto Dreyfuſ njewinowaty, wo tym tež wot poſtajeneho ſuda njebudźemy pokne rosjaſnjenje doſtacź. Tak wjele je wěſte, ſchtož ſmy prjedy hižo wuprajili — Dreyfuß njeje mjenje czeſćźe hódny hacź jeho ſtórźbniczy — ſrudni generalojo franzowkeho wójſtwa.

Wodowy kužoł „Waal“.

Pſchi lodojtych brjohach połnóżneje Norwegſkeje, blisko Lofocźiſkim kupam, je žyłny wodowy kužoł, kotrehož ſo kóđźniczy jara boja, ſ mjenom „Waal“. Wón ma móz, kajkejež ſebi myßlićź njemóžemy a ſchtož do kužoła pſchinđźe, ſo ſobu torhnje. A ſpođźiwnje, hdyž je wjedro czíſche a rjane, ma Waal najwjetſchu móz. Kóđźniczy jeho ſtrachnu móz ſnaja a ſo hladaja. Pſchi tym wſchěm ſo pſchezo hiſchćźe ſtawa, ſo hubjene wodźene kóđźe ſo pomakłu hłubinje bliża, njewjedźo, kajſi ſtrach jim hroſy. Pomakłu, czíſćźe pomakłu pſchinđźu wot ſwojeho pućźa prjecź, dadźa ſo wot wody czahynućź, kotraž jich najprjedy bjes teho, ſo bychu to pytli, do kaźenja ſećźehnje. Bórſy ſapoczńu ſo wjercźećź, hacź njejſu hrjedźa we kužokje „Waal“.

„Kapitäno“, pſchiwoła nawodźowar młodemu wyſchkej, kiž prěni króćź pſches te wody jedźeſche, „my dyrbimy hnydom kotwizy dele puſchćźićź. Wětřik je ſo lehnył a ſa poł hodźiny je ſo naſcha kóđź khětro kruch wjercźała“. —

„Njeboj ſo“, wotmolwi tón, „kóđź je dobra, wona ſo derje wopokaźe.“

Nawodźowar ſo k ſwojemu kompaźej wróćźi. Sa mało wokomikujenje běſche ſaſo wot ſtróźelow wſchón błędy a proſcheſche: „Kapitäno, Bože dla, dajcźe kotwizy dele puſchćźićź, prjedy hacź ſo wětr ſaſo njeſběhnje; my ſmy we wodowym kužokje Waal! Pohladajcźe, tam je kóđź!“ Wona nam ſnamjo dawa, ſo bychmy ſo hladali.“

„Na, na, jeno ſměrom, ſtarzo!“ kapitän wotmolwi. Kompaß pak pſchezo jaßnjicho pokaſowaſche, ſo ſo kóđź do ſtraſchneho kužoła nuts cźehnjeſche. Na dobo běſche powſchitkomne wokanje a ſakrowanje ſkyſchećź: kóđźniczy běchu ſtrach pójnali. Woni pytachu ſtrachej cźekńućź, parna maſchina ſe wſchej mocu đźěłaſche, kapitän, matroſojo, haj ſamo paßagirojo ſobu pomhachu, ſo bychu žakoßnemu końcźej wucźekli. Podarmo! to běſche poſđźe. Kužoł Waal pomakłu, ale wěſćźe ſwój ſtutk dokonja.

Tak něrt rjana kóđź ſwojemu końcźej napſchećźiwo đźe. Wona ſo wjercźi — a pſchezo thěrſſicho ſo wjercźi. Poßledne ſtyjkniwe ſawołanje njeſbožownych je ſkyſchećź, kotſiž budźa bórſy wot žokmow pójrzećźi; potom žakoßny hrimot a jenož hiſchćźe někotre rospadanki hiſchćźe na wodźe płuwaja. Hakle ſa někotre dny morjo ſwojich morwych ſaſo da. Tež ſa naß je tajſi rosßudźazy wokomik, tajſa poßledna hodźinka. Wohladuj ſo! Je-li tebje ſwět do ſwojich ſnćźow popadnje, ma-li tebje hrěch we ſwojej mozy, potom je tajſi kužoł a hłubina ſpody twojich nohow. Kóđź ſo pſchi najrjeńſchim wjedrje podmuri. Tak móžeſch tež ty ſrjedźa w derjebićźu, ſrjedźa we ſwjeſelu a ſpodobnym ſmjeńju, hdyž ſebi we ſwojich myßlach najrjeńſchi wobras wo pſchichodźe cźinjich, ſo podmuricź. Žadyn tych njeſbožownych, kotſiž buchu wot teho kužoła pójrzećźi — je ſaſo pſchiſchok, ſo by nam te hłubiny wopißacź mohł, a žadyn i tych kotſiž ſu ſo wot rěći hrěcha a njewěry ſobu torhnyeź dali, njeje ſo ſaſo wróćźił a njeje nam wo hłubinje cźwilow, ſychowanjow, ſadwělowanjow, do kotrejež běſche ſapadnył, powjedacź mohł. Ale hdyž tam hižo ſy a je ſam ſhonićź, potom je poſđźe.

Duž poſaſtajú, cźehodła chźeſch wumrećź, hdyž móžeſch žiwy być? Ty móžeſch tola ſměrom žiwy być, žiwy być ſ Bohom, pſched ſkym ſakhowany, žiwy być a wumrećź w měrje. Bóh je twój pſchećźel a wußwobodźećź, kiž móže a chze tebje hiſchćźe wumóz; kiž chze tebje ſe ſtraſchneho kužoła wutorhnućź. Pój k njemu! Twoju ſańdźenosć pokmu ſjebanja a hubjenſtwa wón wuhaßnje, twoju ſ hrěchom womaſanu a ſtykſniwu wutrobu wón wucźiſćźi; měr, kotryž pytaſche, wón tebi da. Pój k njemu, kajtiž ſy, wón tebje pſchiwoſnje a tebje wumóže.

Něſchto k rospominanju.

Cźěkaj pſched hrěchom, je-li ſo móžeſch. Njemóžeſch-li, potom wojuj!

* * *

K kóždej kraßnej woßebnosćźi Božej myßl ſebi to mjeno „Wótz“. Kajke ſwětko tebi potom w twojim ſnutkownym ſkhadźa!

* * *

Khwal Boha ſa to twoje, popſchej kóždom' to jeho.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchećź a nakład Sſmolerjez knihiźiſchćźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Cźiśko 37.
10. sept.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ju kóždu sobotu w Ssmolerjej knihićiśćiśćerni w Budyśćinje a ju tam dostać sa śćitwórtlětnu pśećedplatu 40 np.

15. njedźela po śwj. Trojicy.
Ezechiel 3, 22.

Tón Knjes dźesće ke mni: „Stań, dźi na polo, tam chźu ja s tobu rěčeć."

Wśćelako Bóh s nami cźłowjekami rěći. Rěčeć móžeśćo jeho błyśćeć, hdyž śebi śwoju bibliju do ruki wosmjećo a śebi s njeje něćto cźitaćo. Też móžeśćo jeho błyśćeć rěčeć, hdyž ju dośćo wot njeho do jeho śtwórby dowjećo. Lědy bě jemu Bóh kaźał: „Stań a dźi na polo", dóńdźe Ezechiel hnydom na polo a hlej, tam wón teho Knjeśa połnego kraśnośćo wuhlada.

Ale luby, hdyž śam do polow dóńdźeśćo, (śy pak ju dał wot twojeho Knjeśa do nich dowjećo,) njewuhladaśćo drje tam teho Knjeśa wjazy w tajkej jeho kraśnośći, s kajkejž wobdateho je jeho hižo něhdy Ezechiel tam wuhladał, tola jeho kraśnośćo tam też wuhladaśćo.

Se wśćěch jeho śkutkow móžeśćo pytnyć, kajku ma wón móz a śylnośćo. Směješćo pak śa wśćě jeho śkutki duśćno a wutrobu wotewrjenu, budźeśćo s nich saśłyśćeć, hdyž na wśću jeho kraśnośćo kedźbujeśćo, śćito cźe cźi wón se wśćěmi tutymi śkutkami pśćipowjedźićeć.

Kajku nam wón śwoju kraśnośćo pokaźe, hdyž śyma běły śněh s mróćelow śaje, kaź wołmu, abo hdyž mrós na śemi leźi kaź popjeł, abo hdyž krupy dele padaja kaź hróćata, a nićto śymy dla wutraćo njemóźe, dokelž śpoćhi mjerśnje.

Abo w naleću. Tehdy Bóh śadychnje a s jeho dychom ju wśćhudźom wśćo wonowi, śakźe, śaśeleni. Tehdy tu rěka: Hlaj, śyma je śaśćhła, śněźny cźaś je ju minył, róźowe kwětki śu s nowa śe śemje wubite, nalećźo tu je, a tujawka da ju s nowa pola naś błyśćeć, śćikowronćźk tu s błoźom śpěwje a na śćtomowych halośach wudobywa ju s pupkow kćenje.

Boha wohladaśćo s nowa w jeho kraśnośći, hdyž mamy tu lećźo. Tehdy wón naśćhe hory s wyśoka śe śwojim deśćeźom śmacźa, napjelni wśću śemju s płodami, da śa wśćhón śkót trawu narośćo a śa cźłowjekow śwoje Boźe źito, śo jim s polow jich wśćhěźny khleb pśćirośćźe.

Je pak tu naśyma k nam pśćiśćhła, pokaźe ju nam Bóh s nowa śe śwojej kraśnośćźu. Hdyž nam wón dawa, tehdy my wśćitźy śběramy, hdyž wón śwoju ruku wotewri, naśyćźimy ju my s jeho Boźimi darami a kubłami.

Ale hdyž cźi wón takle wonka na polu śwoju kraśnośćo pokaźe, chźe wón pódla s tobu waźne błowćźko poręćźećo, chźe cźe pódla pśćećźelnje napominaćo a powućźićeć.

Jowle na polu pokaźe cźi Bóh śwoje pišane wobraśy a chźe cźi s nimi kaź s pśćirunanjom śwoje śwjate błowo, kajkejž maśćo w bibliji napišane, bliźe wukłaśćo.

Hlej, twoje cźaśne źiwjenje je podomne trawnej kwětźy. Hdyž wichor tu pśćećźehnje, je s njej łónź a wona śahinje.

Kóždy płódny śadowy śćtom cźi pokaźe, kajkiž dyrbiśćo ju pokaśaćo, jeli śećhźeśćo prawy wěrny Khrystušowy wućźomnik rěćaćo, pśćetoź kóždy tajki je wot śwojeho śpóźnika na to powołany wjele płoda njećo a s tajkim śwojim dobrym płodom Boha khwalićo. — Kóždy njepłódny śćtom cźi do wućźow pokaźe, kajki ty śam śy, jeli bjeś pokuty

wostanjesch a Bohu žadyn dobry sesrawjeny płód žobu njepschinjeßesch.

Wschě ptaczki pod njebjom a wschě rožiczki na polu chžedža cze na to dopomnicz, so ma cze twój njebjeski Wótz spochi na starosczi. — Njane a wažne powuczenje datwa tebi kóždy sahon a kóžde polo. Schtož je dobre žymjo, žu czi, kiž do Božeho kralestwa žłuscheja; schtož njerad, wósty a pór, žu wschitzy bjesbóžni. Tón sły njepschecżel, kiž tajkile njerjad na Bože polo žyje je czert žam. Kóžde žně cze na to dopomnja, so smeje něhdy wschón žwět žwój kónz. Tehdy budža Boži jandżelijo žnjenzarjo. Kaž žo sły njerjad s role wupléje abo žo s płomjenjemi spali, tak žo bjesbóžnym na pošlednim kónzu póndže. Boži žyn tehdy wschěch žwojich jandżelow wupóscżele, so dyrbja wuńcz wschitkich shromadżicz.

Hlej, takle namakasch po zylej Božej stwórbje wonka na polu wjele rjanych powuczażnych wobrasow, kiž czi te žłowa, kajkež we žwojej bibliji napišane nadeńdżesch, jaßnischo rosestaja. Hdżež žo stupisch, a hdżežkuliž jandżesch, tam chze Bóh s tobn poréczecz. Duž dżi a pošłuchaj na jeho žłowa.

Ja wěm, so ty ta studżeń žy,
Kiž wjele hnady ma,
S kotrejež czerpacz móżemy
Wscho dobre bjes kónza.

Hamjeń.

Pscheczjwnizy nascheho sbóżnika w nowym testamencze.

(Pokraczowanje.)

II. Kajjaß.

Wo nim tež wjele wjazy njewěmy hacž schtož nam sczenja powjedaja.

Wón běsche Hannaßowy pschichodny žyn.

Tehodla da Kajfaß teho Knjesa najprjódzy k Hannaßej dowjesez, hacž runje tutón wjazy w hamcze njeběsche. Móżno, so běsche Kajfaß hakle psches Hannaßa k žwojemu hamtej pschischoł. Wón běsche picheczel sadduzejfkeje sekty. Jeho prawo mjeno běsche Joseph, Kajfaß běsche jenož jeho pschimjeno. Schto ma wone na žebi, njeje zyle jaßne. Někotsi měnja, so rěka „podtłóczeł", drusy maja sa to, so swižuje s Kephas, to je skała.

Wón bu wot teho žameho bohata Valeria Grata postajeny, kiž běsche tež jeho pschichodneho nana postajił a wotbadżił. Wón samó žebi žwój hamt 18 lět dokho sdżerżecz, bjes tym, so běchu je prjedowniczy husto jenož mało lět jón měli. Wot lěta 18. hacž do 36. p. Khr. n. běsche Kajfaß wyschschi měschnik. Tón žamy Vitelius, kiž Pilata wotbadżi, tež jemu hamt wsa. Schto posdżjischo s nim bě, njeshonimy, runjež kaž nam pschicżina jeho wotbadżenja snata njeje.

Wón je mjes wyschschimi měschnikami sa naß tón najwažnijschi; tola niz dla jeho poczinkow a sassłużbow wo žwój lud. Derjehicże żidow jemu mjenje na wutrobje leżesche hacž žwoje žamżne. Wón bě pscheczjiwo Romjsim pschezo jara łahodny, so žo tola njeby do stracha podał, wo žwój hamt pschińcz. Wón mjelczesche, jako Pilatus romjskim wojakam s khorhojemi do Jerusalema cżahnycz da; wón njeréczesche pscheczjiwo temu, so buchu pohanske schkity na templ powěschene; wón njebě pscheczjiwo temu, so Pilatus wot pjenjes s templowebo schaza wodowód natwari. A tola by dyrbjał jako žwěrny a žwědomity wyschschi měschnik pscheczjiwo temu wschemu žwój hłóß posběhnycz. —

Hacž je wón to s mudrosczu, s bojosczu abo s liwkosczе cżinił, njeje wěste.

Kajfaß a Pilatus — wobaj mataj najwyschschu móz w żidowskim kraju; Kajfaß duchownu, Pilatus žwětnu. Do jeju cżaßa padnje skukkowanje Jana kchcżenika a Khrystußa. Wobaj staj stajenaj do wulzy wažneho cżaßa. Wonaj dyrbitaj do podacżow tamneho cżaßa nutsspschimacz. Pilatus jako bohat mějesche jeniczky prawo, teho Knjesa wotprawicz. Kajfaß pak jako wyschschi měschnik dyrbjesche jeho žudżicz. „Kiž běsche w tym lěcże wyschschi měschnik" tute žłowa wjazy krocz w sczenju žwjateho Jana nadeńdżeny. S tym chze wón prajicz, so je Kajfaß runje w tutym tak wažnym lěcże tutón hamt měł.

Trójzy Kajfaß w stawisnje czekpjenja teho Knjesa wustupi:

1., Pschi wuradżenju, kak ma žo wyßoka rada pscheczjiwo Khrystußej sadżerżecz.

2., Pschi wuradżenju, kak ma žo Khrystuß sajecz.

3., W pošlednim pošedżenju wyßokeje rady, hdżež bu tón Knjes k žmjercži wotbudżeny.

Wobhladajmy žebi jeho sadżerżenje w tutej trojakej skladnosczi.

Krótko po sbudżenju Lazara, kiž wulke spodżiwanje sbudżi a jich wjele k Knjesowym wucżomnikam wobrocżi, shromadżi žo wyßoka rada k potajnemu pošedżenju. Móżnje pschibywazy pschiwisk teho Knjesa žo jim strascżny sda. Boja žo wo žwoju nahladnosczi pola luda, kiž pschezo bóle hinje. Khutne naprawy maja žo postajicz k sdżerżenju jich mozy a k wojowanju pscheczjiwo Jesußej, kiž zyły žwět psches žwoju wucżbu a žwoje dżiwy sawjercżi. Wón dyrbi žo njeschkódny sczinicz. To bě wěste, tola kak ma žo to sapoczecz, to njewjedża. Dokho bu tam a žem rěcżane, ale wucżinjene niczo njebu. Běchu wěcże tola tež zajzy mjes nimi, kiž wotradżowachu s mozu tej wězy wobaracz, pschetož tež pschiwiżowarjo teho Knjesa we wyßokej radże žydachu. Jako njerosßudżenosczi pschiběrasche, posběhny žo Kajfaß, kiž běsche hacž žem mjelczał a s hordym pscheiběhnjenjom rosßudżaze žłowo wupraji.

S woprědka wón pschitomnych jich njewědomosczе a njepschemyßlenja dla nažwari. Woni derje žu tón abo tamny namjet stajili, kiž mohł žo žnadż wuwjesez, kiž pak tola wažnosczе měł njeby. Na najbliższchi a najjednorischi žrědk pak njeßu pschischli. To hibanje wukorjenicz je jenož jeniczki žrědk mjenujy žmjercz Jesußa. Wobstejnosczе hinak njepschidadża hacž so dyrbi wumrjecz. Njestanje žo to, dha budże to hibanje dżeń wote dnja pschiběracz, hacž jeho zyły lud sa žlubjeneho Messiaßa pschwósnaje. Woni jeho krala sczinja; potom pak pschińdu Romjay a dla spjeczenja wosmu żidam nationalnu žamostatnosczi. Żidża budża Romjskich wotroczży. Ma žo tole sadżěwacz, dha ma Jesus wumrjecz. Druhi wupucz njeje, pschetož lěpje je, so jedyn człowjek wumrjeje sa lud, hacž so by žo zyły lud skasył.

Bjes teho, so je wjedżesche, Kajfaß s tutym žłowom bójzke potaństwo wumożenja wupraji.

Tute žłowa pscheżwědcza tež njerosßudżenych a cżinja kónz wschemu khaklanju. Teho Knjesa žmjercz je wobsamknjena wěz, jenož dobra skladnosczi ma žo wotcżakacz. So bychu žo wo tutej rosréczeli, seńdu žo wyschschi tych żidow w hrodże wyschscheho měschnika abo w templowym pschitwarku k wuradżenju. To sta žo dwaj dnjej psched jutrami, 12. Nisana. Kajfaß je sažo s pschedżhydu.

(Stónczenje pschichobnje.)

Kak žy żiwy?

(Pokraczowanje.)

VII. **W Božej žłużbje a wo žłużbje Božej.**

Ludżo pak tež husto w zyrkvi s wocżinjenymaj wocżomaj spja. Woni žu kemschikhodżerjo, kiž žo chwala, so hischcże żenje w zyrkvi spali njeżu, a woni tola lědy żanych myßlow s prědowanja domoj wojmu. Hdyž žebi tajkich „pożłucharjow" s łkětki blize wobhladaschi, žo woni tebi sdadża kaž khěża bjes prawych woknow; wocżi stej wotewrjenej, ale wuschi sacżinjenej a żadyn duch tu njeje. Bóh luby Knjes derje wě, cżeho dla na cżłowiskimaj wuschomaj widżecz njemóżemy, hacž wonej wopravdże pożłuchatej, ale sa někotrehożkuliž kemschikhodżerja by lěpje było, hdy by hinak było, dokelž njeby na to hrěschicz móhł. Sa někotrych njeje prědowanje niczo druhe hacž hudżba, kotrež jich do spanja koleba. Pschikład njech je sa to tamne powjedanczko, so chżysche duchownu na pucżowanju Božu žłużbu wo wžy wopytacz. Jako tam wón pschińdże, běsche žo prědowanje hižo sapoczało, a je spodżiwanjom widżesche wón, so njeběsche zyrkej jenož pokna, ale so tež hromada ludżi psched durjemi hacž na drohu won stejesche. Hdyž běsche žo k nim stowaršchik a tam khwilu stał, žo wón jeneho wopracha: „Rozumicże wy tež něschto?" Tón směrom wotmolwi: „Ně, žaneho žłowcżka." „Czeho dla potom jow stejicże?" žo zusy dale prascheche a njeběsche mało pscheżłapnjeny, jako wotmolwjenje dosta: „Njeżłyschicże dha — jow dżě žo tola prěduje!" — To je žo pjecża w katholjskej krajinje měło, ale luby pscheczelo, pokożny ruku na

wutrobu, hačž njeby někotry evangelśki runje tak wotmolwicź dyrbjał, hdyž by śprawnje wušnacź chźył, cźeho dla wón w źyrkwi źyda? — A śe pśećěm tym myślu źebi Bohu źłužbu cźinicź! Pśchetož śchto dyrbł „Boža źłužba“ hinašche bycź hačž źłužba Boža, hačž źłuženje Bohu. W tym źłowje je najwyšśchśa a najźłubśha wažnośćź źyźeje źwjatocźnośće wuprajena. Ale śchtó dyrbi Bohu źłužicź? — to je dalśhe praśchenje. „Farař“ — tak móhło źo po naśchich krajnych waśchnjach prajicź. Farař dyrbi modlitwu śpěwacź a pśedowanje dźerźećź — a śchto cźinicźe wy póbla? Wy śpěwacźe a „pśchipośłuchacźe.“ Je to wśchitko? chźyli źo my praśchecź? — Nź, lubi cźitarjo, niz duchowny źam dyrbi Božu źłužbu dźerźećź, ale wy źami, a to niź je źamym śpěwanjom a pośłuchanjom, ale śe śprawnym modlenjom a wutrobnej nutrnośćju. Kak wjele pak źo jich wuprawdźe źobu modli a k cźemu źo potom modlitwa śpěwa, hyńź wy śe źwojimi myślemi póbla nejśćźe? Śchto chźeźa potom te rjane myźle wo źłwalenju a wopromanju, kotreź mamy w naśchich źěrlušchach? Wobźładajcźe źebi Bože źłužby prěnich źśchesćźijanśkich wośadow: kak to wśchitźy źobu pomhachu a śłutkowachu j źyźej wutrobu a j źyźej duśchu. Hdyž pak źo wy njewobdźělićźe pśchi naśchich Božich źłužbach j radośćju a j wutrobu, potom źu naśche Bože źłužby próśbne a nicźo pśched Bohom njepłacźa. To dźerźićźe twjerdźe hdyž źo ke mśchi hotujećźe. — Jako tehdom hłódnemu ludej wucźowniźy źłěb w porućnośćźi teho śbóźnika wudźěłachu, je drje kóżdy śa źwojim kruchom pśchihnał. Śchtóź to njećźinjeśche, nicźo njedośta. Tež dźenźa hśchećźe tón Knjes śa nikim źwój źłěb njemjeta, śchtóź njecha śa nim pśchihnacź; k temu źu te darty pśche źwjate a drohe. Ale wź źo, śo by śchtó źeźźiwje śa nimi pśchihnał, k temu źłuścha źłód (horźe a horźaźe źadanje po njebźeśkim źłěbźe) a to móhli źebi myślićź, śo wón źamo wot źebźe pśchinźźe. Śchtóź njeśabudźe, śo ma wón njeźmjertnu duśchu, kotraź chźe w źwojim Boźy wotpočźowacź, tón dyrbi śpěwacź: „Śchto je rjeńścho hačź Bohu źłužićź!“ Wy wěćźe wo mužu, kiź je prajił: „Knjeźe, ja lubuju to wobydlenje twojeho doma“ — to je najlěpśche pśedowanje do pśedowanja, śo by źo cźitało kóżdu njedźeźu rano, wukladowało na kemśchazym pućźu a nałožiło w Bożej źłužbźe. Hdyž źebi wy na to myślićźe, potom śćźe wy po najlěpśchim pućźu w Bożej źłužbźe wuprawdźe waśchemu Bohu źłužićź.

VIII. Modlenje abo bórbotanje.

Duścha wścheho Boha źłužazeho źiwjenja je modlitwa. Něto pak maja hušto tón napohlad: „Śchtóź źo modli, je śćhesćźijan.“ To pak je źyźne myślenje a na najwyšśhśe je napśchećźiwne wěrne: śchtóź źo njemodli, njeje źadyn śćhesćźijan. Tak wjele je wam j mićźionśkich powjeśćźow śnate, śo pohanjo źo modla a kak mnohim je j tym najwjetścha źłutnośćź, hdyž źo pśched źwojimi pśchibohami na kolena cźićźnu, śo móhło jich njepśchestawaźe wołanje k něnym pśchiboham nam pśches wutrobu rěćacź, kaž nam mićźionarojo pićźaja. — Pućźowarjo, kiź do Jerusalema pśchińdu, powjedaja, kak k wěśćźej modlazej hodźinje muhamedanźy źo na źemju cźićźnu a źwojej ruźy k njebźeźam wupśchestrěwaja, hdźećźkuliź na drohach źwjatehо měśta śteja abo źłodźa. — Wjećźor, hdyž prěnje hwěźdy śkhadźeja, pobožny Izraelśki źwoju hłowu pśchikryje a k woknam źwojeho doma dźe, kotreź k ranju (k Jerusalemej) śhladuja. Wón psalter wośmje a źo modli. — Potajkim póhan źo modli, muhamedanśki źo modli a źid źo tež modli, a njedyrbjał źo někotry, kiź źo śćhesćźijan mjenuje, wośańbźeny cźućź. We wjele domach źo léto wot léta źadyn Wótćźenajch śhromadnje njeśpěwa.

Ty prajićź, luby pśchećźelo, „pola mje je to cźićźe hinak; tam źo kóżdy dźeń blidowe a wjećźorne pacźerje śpěwaja.“ To je wěćźe źłwalobne waśchnje, a hdźeź źo woprawdźe pśchewjedźe, wot teho źohnowanje na źyźe domjazu źiwjenje wukhadźa. To je wěćźe něćhto źyźe hinaśche, hačź cźłowjek bjes modlitwy na źwoje dźeńśke dźěło dźe a jo runje tak wobśamknje, abo hačź źo śćhesćźirjenjo pśches śhromadnu domjazu nutrnośćź na źwoju pśchiźłuśchnośćź pśchećźiwo Boha a duśchi dopomnićź dadźa. Śłót da źo rano śa wóś śapśchahnućź a dźe wjećźor do hródźe, hdyž je wupśchehnjeny — tak je cźłowjek bjes modlitwy źiwy. Tak njemóźećźe a nochźećźe wy źiwi bycź! Ale ja źo prascham: kak wjele tajkich „nutrnośćźow“ njeje něćźo mjenje hačź jena nutrnośćź. Ja źo śe źwojeho dźećźazeho cźaźa dopomnju, śo běch póbla, hdyž źo blidowe pacźerje w źuźbodnym domje śpěwachu, hdźećź hośpośa roshněwana kóćźku j blida honjeśche a póbla dale bórbotaśche: „Ty źy naź cźélnje naźyćźił, naźyćź naź tež duchownje! — Druhi króćź bu dźowka woźrjedź modlitwy naźwarjena, dokelź běśche poliwku pścheźelika. Tole waśchnje blidoweje modlitwy źo mi trajnje do pomjatka śaśchećźpi: Modlenje a źwarjenje źo źamo śa moju hólcźu hłowu hromadźe njehodźeśche. To nóźećźe źebi źami prajićź, śchto ma źo wot tajkeho modlenja dźerźećź. Hdyž źo wopomni, śchtóź tón źóźźnik (Mat. 6, 6—8) wo modlenju praji, tón dyrbi tajke bórbotanje modleńśkich źłowow źamo śa śtrašchne měćź. Njeje to śe jebanśtwo, hdyž rt wo Boźy rěćźi a myźle śa wśchěćźnym źćźłom dźeja. Kak móźeśch dośćakacź, śo Bóh na tajśeho pośłuchća, kiź źo pśchi łutych druhich myźlach źam wjazy njeźźłuśchi? Śchtóź chźe potajkim domjazu nutrnośćź dźerźećź, dyrbi pśchi tym nutrny bycź, hewak je to wopacźne wužiwanje źwjateho. To źłowo: „Nuśa wućźi źo modlićź“ hewak cźiśćźe po mojej myźli njeje; pśchetož nuśa hušto něćhto cźiśćźe druhe wućźi hačź modlićź, mjenujźy źradnućź a hrěśchićź. We tej myźli pak je prawe: We nuśy źo wśchelake hewak łóhkomyźlne bórbotanje do łutneho wołanja pśchewobrućźi. Na pśch. dośtanu w cźaźu drohoty a pśchi njeradźećźnych źnjach blidowe pacźerje a śchtwórta próśtwa źwjateho Wótćźenaścha źyźe druhi śnuk, hačź hdyž masch wścheho dośćź. Kak potom něćhotry nawukne, śo jeho prjedawśche modlenje ani łuśćźićźka łśłěba hódne njeběćźe. — Wo źamotniku, kiź źebi na źwoje modlenje wjele wjedźećźe, źo powjeda, śo wón kóżdy króćź worjech do źudobja pokoźi, hdyž běśche źo po źwojej myśli nutrnje modlił. Jako wón jedyn dźeń we wułkim źamośpodobanju worjechi liećźeśche a wocźinjeśche, wón k źwojemu nastróźenju pytny, śo běśche pśches pokoźa worjechow próśdnych a cźećźwych. — Kelko próśdnych worjechow, luby cźitarjo, źy hiźo nahromadźił?

(Pokračźowanje.)

Wśchelake śłuśka a śłuśka daloka.

— K rosprawje wo doźwjećźenju jubileja śkhadźowankow źerbśkeje śtudowazeje mkodośćźe dodawamy: Na źamón tónź źwjedźeńśkeho wobjeda źławjeśche knjes Mikławśch Andrizki tśjoch njepśchitomnych knjesow, wo naśche śtudentśwo wyźoźy śaśkłužbnych: kk. Alfonśa Parcźewśkeho, Adolfa Cźernehо a dr. Muku. Horźa łubośćź łutych mužow k naśchel mkodźinje je tak śjawna a je w telko śkutkach źo wośjewiła, śo njeźe trjeba, wo tym dale pićźacź. Śkława dha bu też j radośćźu pśchijata, a horłiwje ji pśchihkoźowachu mkodźi a śtari. — Dale pśchipomnimy, śo je źława, kńjesej farařej Żurej pśchipićźane, prajił k. direktor Nowak. Też śpomni śa wobjedom k. farař Góleć śe śahorźajym źłowom na Maćźicźny dom. K cźeśćźi śkhadźowankarjow, kotrychź je Bóh hiźo k źebi powokał, na źłowo źamźneho knjesa śhromadźeni pośtanychu.

— Śa nowehо śararja w Khwacźićźach je źo wot konśiśtorśtwa, kotreź ma prěni króćź to nowe śarśke měśtno wobźadćićź, knjes kapłan Śarjeńt w Budyśchinje pośtajił. Tvar Khwacźanśkeho Bożeho doma śpěchuje a maja myźle, jón śapocźatk oktobra poźwjećźićź. Nadźijomnje źo tole poźwjećźenje njedźeźu njeśtanje. Pśchetož na tymle poźwjećźenju nowehо Bożeho doma w Śserbach bychu źo też rady źerbiźy duchowni wobźělili. Śo nowej Khwacźanśkej wośadu źo Łupjanśka wośada śjednocźi; kaž źśkśchitny, je źo tole śwjaśanje na prěnje na pjećź lět śtało. Potom budźe źo j nowa wo tym jednacź, hačź wośadźe śjenocźenej wośtanjetej. Pśchetož wobjamknjene njeje, śo Khwacźanśka wośada mjeś tym pśches nowe wźy źo k wośadźe pśchiśamkaźe rośćźe a potom budźe wona derje bycź móź źamośtatna wośada. To źy też derje bykło, śo njeby liczba źerbśkich duchownśkich měśtnow dale a bóle wotebjerała.

— Śserbśki homiletiśki śeminar je w tu khwilu na Hrodźiśchćźanśkej farje pod wodźenjom knjeśa śararja Mrósaka śhromadźeny. Tśjo śtudowaźy źo tam na duchownśke śaśtojnśtwo mjeś Śserbami pśchihotuja, kk. śtudencźa Mrósak, Rěda a Wićźas. Wo płódnym śkutkowanju źerbśkeho śeminara w źwojim cźaźu dośkładnu rosprawu podamy.

— Gustav-Adolfśki źwjedźeń budźe wutoru 26. śeptembra w Rakećźach. My łubych Śserbow něćto hiźo na tón źwjedźeń kedźblivych cźinimy, źo bychu po możnośćźi też j wokolnośćźe w bohatej liczbźe na źwjedźeń pśchiśchli.

— Śaśdźenu póndźelu źu źo tak mjenowane śeptemberśke źyrkwinśke źwjedźenje w Draźdźanach śapocźałe. Najprjedy měćźeśche źo łkowna śhromadźijna wubjerka śakśkeho łkowneho mićźionśkeho towarśtwa, kotraź měćźeśche wo śnutśkownych naleźnośćźach mićźionśtwa wuradźowacź. Tule śhromadźijnu śeźźehowaśche łétna śhromadźijna

sakſkeje mißionſkeje konferenzy pod pſchedſydſtwom knjeſa farara Kleinpaula w Brotwizach. Wona bješche derje wopytana. W njej mějesche knjes konſiſtorialny radźićel dr. Dühn wažny pſchednoſchk wo praſchenju: „Pſched kajke nadawki ſtaja naß k końcej krocżaze mißionſki lěſtſtotek? W ſawodźe pokaja wón na hiſtoriju mißionſtwa a jeho roswiwanja w naſchim lěſtſtotetku, kotrež je ſawěſćje byłko mißionſki lěſtſtotek. Pucźe mißionſtwa ſu nětko cźiſće druhe hacź prjedy, a wot teho cźaſa, ſo mamy my naſche kolonije, ma też mißionſtwo tu pſchißkuſchnoſć, na poli mißionſtwa pſchezo wjetſche mozy do ſtutka ſtajićź. Duž pſchednoſchćeř wukoži: Tři nadawki ſu, kotrež ſu mißionſtwu na końcu lěſtſtotetka ſtajene: 1. Mißionſtwo dyrbi ſ nowym cźaſom, kotryž je ſo ſa póhanſki ſwět pſches ſwětny wobkhad ſapocźał, dale krocźićź; 2. njepuſchćeje wottyknjeny kończ ſ wocźow ani we wopaczněj duchownej, ani w ſwětnej myßli a 3. mißionſtwo dyrbi ſo jako zyrkwinſke dźěło dale wjeſćź a dyrbi pſchezo bóle a bóle ſtutk żyleje woſadу bywać. Tele wopomnjećźa hódne wukożenja pokne pſchißkłożowanje namakachu a ſu to myßle, kotrež chźemy ſebi też domach rospomnićź, ſo bychmy bóle a bóle pośnali, kak mamy ſwoju ruku poſkićźićź — kóżdy ſam ſa ſo — a woſadу hromadźe k ſwjatemu ſtutkej mißionſtwa. Wot knjeſa kapłana Ruderta ſo to praſchenje ſtaji, hacź njeby móżno było, ſo bychu mißionarojo, kiž ſu na dowolnizy domach, w mißionſkich hodźinach nam pſchednoſchki dźerżeli wo ſwojich naſhonjenjach mjes pohanami, ſo bychu naſchi woſadni lěpſcheho a dokładniſcheho roshlada wo mißionſkim dźěle doſtali. Knjes mißionſki direktor Schwartz wupraji, ſo budźa mißionarojo, kaž daloko jim to jich ſtrowoſćź dowoli, wěćje k temu hotowi. — Dale mějeſche wutoru ſakſke hłowne bibliſke towaříſtwo ſwój 85tčtny ſwjedźeń. Popołdnju w 4 hodźinach bješche ſwjedźeńſka Boża ſłužba w ſonjnej zyrkwi, pſchi kotrejž mějeſche naſch ſerbſki duchowny wodźeř knjes farař ryćźeř Jakub ſ Njebſwačźidła ſwjedźeńſke prědowanje. Na ſałożku texta Pſ. 119, 89: „Knjeje, twoje ſłowo woſtaji wěćźnje w njebeſach“ wón w hnujazym prědowanju wukoži: 1. Pſchećźiwo Boźemu ſłowu njech ſo pſchećźiwja, wone woſtanje; 2. Boźe ſłowo woſtanje to ſame, kaž wjele wyſche ſu njebeſa nad ſemju; 3. Boźe ſłowo woſtanje do wſcheje wěćźnoſćźe w ſwojej kraßnoſćźi. Po kemſchach rosdawaſche ſo rosprawa wo ſłutkowanju bibliſkeho towaříſtwa w ſańdźenym lěćźe, kotrež ſaßo rjane płody pokaſuje. Najprjedy je ſo nowy teſtament ſ pſchehladanym textom wudał. Wón je ſo jara rad kupował — wot 30,000 je ſo hižo w tym lěćźe 7532 pſchedało. Roſeßkało je ſo 31,966 biblijow, 10,176 nowych teſtamentow, hromadźe 42,444 abo 33,144 wjazy hacź w prjedawſchim lěćźe. 300 nowych teſtamentow móżeſche ſo mjes Sserbami darmo rosdźělićź, kotrež běchu ſo bibliſemu towaříſtwu wot jendźelſkeho towaříſtwa jako ſbytk w lěćźe 1859 cźiſchćźanych pſchewoſtajiće. Jendźelſke towaříſtwo ſerbſkich ſwjatych pißmow wjazy njećźiſchćźi. Też mjes wójſſo je ſo 243 biblijow a 1442 nowych teſtamentow ſa nißu płacźiſnu pſchedało. Do wukraja je wſchoto 523 biblijow a 122 nowych teſtamentow. Wunoſchći dobrowólnych darow běchu bohatſche hacź łěto prjedy, hacź runje je ſo wjazy ſwjatych pißmow darmo a tuńſche rosdawało. Rosprawa ſkónćźi ſo ſ tymi ſłowami: „Njech ſo poradźi, niz jenoź kaž hacź dotal we wótznym kraju wſchitkim ſchtantam luda bibliju podacź, ale też lubu ſćźinićź a jich do njeje nuts ſawjećź.“

---

6 hodźinow dobył a jenu mjeńſchinu posdźe.

Něchtó powjeda:

Pſched krótkim chźych do B. pucźowacź. Schaffnerjo hižo woſowe durje ſacźinjachu; wodźeř cźaſa hižo ſahwiſda, duž pſchiběźa w pośledním wokomiku muž a ſaſkocźi hiſchćźe do woſa, jako ſo cźah hižo hibaſche. Wobohejo muža, kiž bješche cźiſćźe ſ dycha ſo wuběźał, bješche wſchitkim żel. A tola ſtym poréđko wjeſelſcheho wobliczа wohladał; ja ſebi myßlu, ſo wjeſelſchi bycź njemóżeſche, hdy by wulki łóß dobył. „Wy ſćźe jara khětſje běźał“, praji jedyn ſe ſobupucźowarjow. „Haj“, wotmolwi wón, po kóżdym ſłowje dych hrabajo, „ale ja ſym 6 hodźinow ſalutował a duž je běźenje prózy hódne“. — Schećź hodźinow dobył! — Ja ſebi to pſchezo ſaßo woſpjetowach: Schećź hodźinow tuteho ſeńkeho cźaſa bješche tajkeho kruteho napinanja hódnych, kajkeho napinanja je wěćźnoſćź hódna? Wěćźnoſćź! praj ſebi to pomałku a rospomń ſo ſebi! Ty móżeſch ſebi też ſpěwaćźke wſacź a junkróćź też khěrlusch: „O wěćźnoſćź!“ k temu pſcheczitacź! Ja to njeſapſchimnu, ſo telko, hewak cźiſćźe mudrych ludźi ſa to ſłowo wěćźnoſćź tak mało ſrosymjenja ma a ſu tak bjes ſtaroſćźe wot jeneho dnja do druheho żiwi, kaž by żaneje wěćźnoſćźe njebyło. Ja pſched krótkim wo bohatym mužu cźitach, kiž ſo wo to też njeſtaraſche, a ke mſchi njekhodźeſche, hdyž bješche jeho cźetka, kiž bješche pola njeho w donje żiwa, k jeho mjerſanju pilna kemſchikhodźeřka. Semjertnu njedźelu proſcheſche wona ſtareho wuja, ſo by tola junkróćź ſ njej ke mſchi ſchoł. Wón bješche jej k woli. Duchomny prědowaſche wo pośledńjej ſchtućźay Matth. 25. Ale hdyž bješche ſadnemu hoſćźej hižo hłowny khěrlusch: „O wěćźnoſćź ſłowo hrimanja“ khětro mjerſazy był, hłowna myßl prědowanja: „Wěćźna cźwila, wěćźne żiwjenje.“ bješche to hiſchćźe wjele bóle! Na domojpucźu to młodej cźetzy nadpadźe, ſo bješche wuj, kiž by hewak wjele powjedał, tajki mjelćźazy. S měrom w ſwojich myßlach wón dźěſche. Jemu dźěſche pſchi tóżdej kroćźeli, kotruž wón cźiniješche, pſches duſchu: „O wěćźnoſćź!“ Też domach wón wothłóß teho prědowanja wotbycź njemóżeſche. Wón dźěſche do ſwojeje korćźmy — ale wothłóß ſaßo pſchińdźe. Wón njemóżeſche ſpocź. O kak łóhzy wón wodychmy, hdyž ſłónćźnje ranje ſwitaſche. Pſchi dźěle chzyſche nowe myßle ſabyćź. Ale też to ſo jemu njeporadźi. Pſchezo ſaßo wón ſrjedźa rynćźkow to mjerſaze ſłowo: „Wěćźnoſćź!“ cźitaſche. Njeměrny wón wot ſwojeho dźěła ſtaże. Haj, to bješche jemu jaßne: Wón ſtejeſche na końcu ſwojeho żiwjenja. Ale ſchto potom? Wěćźnoſćź? Cźi pißarjo ſe ſpodźiwanjom na ſwojeho knjeſa hladachu, kiž bješche runje do ſwojeho bydła po bibliju pókłał. Wón dyrbjeſche hiſchćźe junkróćź tón dźiwny tekſt cźitaſche a wón jón pſchezo ſaßo cźitaſche. To bješche jemu něſchto nowe. Nć, njeběćhu jemu hoſdźe do jeho wutroby ſajćźe? A tehdom ſo pola njeho ſłóżne wuhojenje ſapocźa.

Luby cźitarjo! kak ſteji ſ tobu w tym naſtupanju, ſ tym praſchenjom: „Kdźe dźeſch ty?“ Wo tym dyrbiſch wěſtoćź měćź! Wot teho wjazy hacź twoje żiwjenje, wot teho twoja wěćźnoſćź wotwißnje.

— Pſched krótkim chzych ja do D. pucźowacź. Mějach tam nujne wobſtaranki. Ja běch ſo w prawym cźaſu na dwórniſchćźo naſtajił. Po pucźu pak mějach wſchelake ſadźerżowanje. Wy wěćźe, kak to druhdy ſo cźini! A hdyž je to tebi też njelube, pſcheměnićź ſo tola njehodźi.

Ja wſchitke ſwoje mozy hromadźe wſach. Na wutrobje mje kakacź ſapocźa. Ale ja khwatach, ſchtoź móżach. Duž, hdyž ja bliſko pſched dwórniſchćźom ſtejach, ſchto ſo ſta? Lokomotiva ſahwiſda — a cźah mi pſched wocźomaj wotjědźe. Jeniećźku mjeńſchinu posdźe, ja praju: 60 ſekundow! A ſchto běch ſ tej mjeńſchinu ſhubił! Nó — moje ſamoźenje ſhubićź, je wjele; moju ſtrowoćźi ſhubićź, je wjazy, ale mój cźaſ, nć, ſdóżnu wěćźnoćź ſhubićź, ſnano mało wotomikow dla — to je ſchkoda, kotraž ſo żenje wjazy wurunacź njeda. Něhdy pſchińdźe cźert, tak bajka powjeda, nimo ſchćźiżneho pucźa. Na pucźpokaſowarju ſtejeſche, kaž běſche to prjedy pſchezo waſchnje, ſchećźćźijanſki ſchpruch, mjenujzy to napominanje: „Dźenſa ſy ty żiwy, dźenſa wobrocź ſo, prjedy hacź jutſje pſchińdźe, móże ſo wſchittko pſcheměnićź!“ Duž cźert to dźenſa pſcheſchmórnu a wyſche napiſa: „Jutſje“ Haj cźertowſke jebanſtwo leźi we wotſtorcźenju wumożazeho dźěła. Hłuboka wěrnoćź leźi w ſchpaniſkim pſchißłowje: Tón pucź posdźiſcho junkróćź wjedźe k měſtu „nihdy“.

Lubi cźitarjo njekhodźmy dale po tutej dróſy, ale ſtupmy na pucź, kiž rěka tón prawy: „Nětk je tón dźeń teho ſbożа!“ „Khwatajmy, pſchetoż nóz pſchińdźe“.

Něſchto k rospominanju.

Niczo ſo khětſiſcho njewupraji, niczo ſo radſcho njeſłyſchi, niczo ſo ſłódźcho njeſrosymi, niczo njeje wužitniſcho cźinićź hacź ſchtoź te tři ſłowa wupraja: „Bohu budź dźak“.

(Auguſtin.)

* * *

Nětko je ſtaroſćź tak powſchitkowna, kaž w łěćźe próch a w ſymje ſmjerſk. Staroſćźi hěta khudeho pſchemała njeje, hród bohateho niz pſchewulki. A ſchtóż żanych ſtaroſćźow nima, praji pſchißłowo, tón ſebi je cźini a hyrnjeſ by ſebi je ſa pjenjeſy kupićź dyrbjał.

* * *

S pokojom dyrbimy bycź ſ tym, ſchtoź mamy, tola żenje ſ tym, ſchtoź my ſmy.

* * *

Żadyn miſchtr tak dobry njeje, ſo njeby hiſchćźe wukunycź měł.

Samolwity redaktor: farař Gółcź w Budyſchinku. Cźiſchćź a naklad Ssmolerjej knihićźiſchćźeńnje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 38.
17. sept.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóżdu ßobotu w Ssmolerjez knihicżischczeńni w Budyschinje a ßu tam dostacż sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

15. njedzela po ßwj. Trojizy.
Japoschtolske skutki 17, 22.

Pawoł ßrjedź areopaga (torhoschcża) stejo dzesche: Wy mużojo s Athena, ja widżu, so scże we wschěch wězach jara pschibójszy.

Każ wo ßnje bě něhdy w Troaßu ßwjaty Pawoł pched ßobu mazedonskeho muża wuhladał, kiż mějesche jemu napscheczo ßwojej ruzy wupschěstrjenej, a kiż se srudnym hloßom na njeho sawoła: „Pschewjes ßo rucże k nam ßem do Mazedonskeje a pój nam na pomoz!"

Pawoł pak ßebi tajke wot Boha dostate widżenje dołho njerospomni, ale sebra ßo s khwatom s Troaßa, pschewjesy ßo po łódźi psches morjo a pschiúdże tak do nascheje Europy, so móhł tež jowle, każ dotal w Asiji, ßwój evangelion, to rěka: ßwoju wschěch swjeßelatu powjescż wo tym pschipowjedżicż, so je nam Bóh ßam praweho sbóżnika a wumóżerja dał: Khrystußa, ßwojeho jeniczkeho ßyna.

Najlubscho wuczesche Pawoł we wulkich městach, dokelż mějesche w nich wjele poßłucharjow se wschěch rózkow. Tajzy pak móżachu po tym wschě wot njeho prědowane wuczby do dala rosnjescż a druhich sa Boże kraleſtwo pschidobycż.

Takle pschiúdże wón tež do wulkeho, ßławneho města Athena, Kajke wuwołane město bě tehduschi Athen. Kajzy ßylni wojerjo a rjekojo běchu w tymle Athenje spochi żiwi byli, kajzy mudri sakonjedawarjo, dobri rěczniczy, pěßnjerjo, myßlerjo, żadni wuczerjo. Schtóż chzysche tehdy sa hódneho człowjeka płaczicż abo něschto woßebne nawuknycż, tajki poda ßo wěscże na khwilu do Athena.

A nětkle bě tu tež Pawoł ßem pschischoł. Tón pak tu njechasche niz wot nikoho niczo nawuknycż abo pschiwuknycż, ale chzysche tu wschěch, ßamo najwuczeniischich, powuczicż.

Wón bě rodżeny żid, wuczeny tkalz, bě s woprědka, wschěch, kiż do Khrystußa wěrjachu, pschescżěhował, — nětkle pak njechasche wo nikim druhim niczo wjedżecż, khiba wo ßwojim lubym sbóżniku. — So móhł wo tutym prědowacż, bě ßo wón do Athena podał, chzysche tamnym ludżom wo tym sbóżniku ßwědczicż, kiż bě ßo sa wschěch człowjekow hrěch a winu dał na kschiż pschibicż, a kiż smorjeny se ßwojeho rowa żiwy staże.

Pawoł budżesche ßebi móhł khwilu pomyßlicż: Kak ßo mi w tutym wulkim měscże póńdże? Ssnadź budża mje tu s mojim prědowanjom wußměschecż, so budu dyrbjecż mjelczecż pschede wschěmi tamnymi wuczenymi a mudrymi mużemi?

Ale Pawoł bě njebojaßliwy muż; żanu khwilku ßo wón njestróżi, ale stupi ßwojeho dobycża wěsty ßrjedź wschěch ludżi na tamnym torhoschczu a pocża jim prědowacż.

Schtóż ma we ßwojej duschi żiwu wěru, tón móże ßo s njej khróbły do prědka swěricż a njetrjeba w żanym strasche bycż, wschako ma teho pschi ßebi a pódla ßo, kiż wschěch se ßwojej mozu poßylni. Pawoł pak mějesche tu wěru, so chze nasch sbóżnik wschěm wupomhacż, ßamo tajkim, kiż ßu najbóle skażeni a najhłubscho padnjeni.

W Athenje bě Pawoł wjele rjaneho wohladał: kraßne hrody, pyschne temple, błyschczate ßwjeczata, bě ßłyschał, kak na torhoschczu wuwołani rěcznizy ſ klětki rěczachu, a kak wczipni Athenszy na nich ſ měrom stejo poßłuchachu.

Ale wscha ßwětna pycha a mudrosczˇ njebě samóhła Pawołowu hłowu a jeho myßle sawjerczecz, wón ßebi pschi wschěm praji: „Ja hinaschi rjeńschi hród snaju, dyżli woni maja: „Jed'n twjerdy hród je nasch Bóh ßam!" a wěm něschto rjeńsche prědowacz, dyżli woni, — něschto, schtož człowjekam trajne wjeßele pschinjeße: wěczne wjeßele sbóżne żiwjenje pschi Khrystußu Jesußu."

Po haßach w Athenje bě Pawoł podarmo njeczahał a njebě ßebi tam niczo podarmo wobhladał. Wón bě tam wohladał, schto móże ſ duchom wobdarjeny człowjek wscho wutworjecz a dokonjecz, bě pak też pódla sa tym pschischoł, na czim mějachu Athenszy ßwoju wulku nusu. Jich nusa a wulke hubjenstwo wo tym wobstejesche, so teho jeniczkeho wěrneho żiweho Boha tam w zyłym wulkim měsczе niz jeniczka duscha njesnajesche, — tola pak bě ßo jim něschto kaž sdżało, so móhł tu ßnano tola jedyn żiwy Bóh bycz, duż běchu jemu něhdy w tyschnym czaßu jedyn wołtař twarili a na njón napißali: Temu njesnatemu Bohu.

K zyłej hromadże boham a bohowkow khodżachu ßo Athenszy modlicz, ale pódla běchu w hrosy, so mohł tu hischcze jedyn Bóh bycz, jim njesnaty, kiż móhł móznischi bycz, dyżli wschitzy jich bohojo. Duż běchu jemu tamny wołtař stajili, na kotrymż woprujo chzychu jeho sjednacz.

Tónle jich njesnateho Bohowy wołtař bě sa to wótsje rěczaty ßwědk, kajzy sabłudżene a sacżmiczi běchu tamni ludżo, a kajzy njewědomni pschi wschej ßwojej wuwołanej mudrosczi, pschetoż, schtóż wo żanym żiwym wěrnym Bohu niczo njewě, tón je a wostanje njewědomny, na duschi sacżmity człowjek; tajki niczo wo tym njewě, schtó wón ßam je a schto tu na ßwěcze sechze, sa czo tu wschón tónle ßwět je, a schtó je jón stworił.

Pawoł bě tu do Athena pschischoł, wschěm do wocżow dopokasacz, kajzy saßlepjeni woni běchu, a kajzy njewědomni. Schto je jim tam wscho rosprajił, wo tym chzemy — da-li Bóh — sa tydżeń bliże bjes ßobu poręczecz.

Małe ßłowczko pak chzu jowle hischcze pschistajicz: W naschim czaßu mamy tu doscz wjele ludżi, kiż ßu něschto nawukli a doscz tajkich, kiż ßo na něschto schwarnje wusteja a wjedża ſ hłowu a ſ ruku něschto hódne dokonjecz, — ale nascheho wěrneho żiweho Boha woni njesnaja, njewjedża, schtó a kajki wón pschecżiwo nam je. Njeje to sa tajkich hańba? A dokelż jeho njesnaja, njeswěrja ßebi jemu blisko pschińcz

Lubi, schtóż ma żiwy wodych we ßebi, khwal teho Knjesa! Budż kóżdy se ßwojim sbóżnikom żiwi, ſ nim směje Boha pschezo psched wocżomaj a we wutrobje.

Bożo, moja khowanka,
Tebje moja duscha khwali,
Tebi moja wutroba
Wěczny dżakny wopor pali.
Stajnje budż ty, Jesu rjany,
W mojej duschi wukhowany.

Hamjeń.

Pschecżiwnizy nascheho sbóżnika w nowym testamencze.

(Stóncżenje.)

Wuradżicz ma ßo, kak bychu teho Knjesa sajeli.

Psches jene pschińdu, so ma ßo to ſ lescżu stacz, a so ma ßo wotprawjenje wotstorcżicz, so njeby tón k jutram shromadżeny lud sa Jesußa wustupił a tak ßo pschecżiwo wyschnoscżi wobrocżił.

Tola jenoż prěni dżěł tutcho wobsamknjenja móże ßo do skutka stajicz. Dale bu potom wyßoka rada pschecżiwo ßwojej woli hnata, tak, so mějesche Kajfaß runje na ßwjecżenju wußud wuprajicz. Po sajeczu bu tón Knjes wot Hannaßa k Kajfaßej dowjedżeny.

W domje wyschscheho měschnika bu to ważne poßedżenje wotdżeržane. Je hischcze sahe rano. Wyßoka rada njeje ßo hischcze dospołnje seschła. Jedyn po druhim hischcze pschikhadża a někotři runje se swjasanym wobskorżenym sastupja.

Někotři hischcze tu njejßu, ßnano ſ wotpohladanjom wuwostanu, każ Nikodemus a Joseph ſ Arimathije. Tola skóncżnje je ßo tak wjele seschło, so móża k wuradżenju krocżicz. Kajfaß je ſ pschedßydu.

Ssrjedża ßedżi pschedßyda, jemu k woběmaj bokomaj schtyrjo pißarjo, kiż maja wothłoßowanje napißacz. Skórżba mějesche ßo prjódkcżitacz. Bjes tuteje njeßmědżesche ßo nichtó ßudżicz. Najprjedy mějachu ßo czi ßwědzy pscheßłyschecz, kiż běchu sa wobskorżeneho, potom hakle jeho pschecżiwnizy. Schtóż běsche junkrócz sa wobskorżenecho rěczał, posdżischo wjazy k ßłowu njepschińdże. Teho dla móżesche kóżdy, kiż běsche ſ woprědka pschecżiwo wobskorżenemu rěczał, posdżischo sa njeho wustupicz. Ssudżenje běsche sjawne a ertne. Wjetschina hłoßow rosßudżi. Pschi wotedaczu hłoßow mějesche ßo pola najmłódscheho sapocżecz, hdyż ßo wo żiwjenje a ßmjercz jednasche. K wuwinowanju wobskorżeneho doßahasche pokojza hłoßow, k wotßudżenju běschtej 2 tsecżinje trěbnej. Tuto ßmědżesche ßo hakle na druhi dżeń wosjewicz, tamne hižo tón ßamy dżeń. To běsche żidowske prawo, ale Kajfaß ßo ſ niczim teho ßameho njedżerżi.

Pschepytanje njeběsche wschak trěbne, wschak běsche ßmjertny wußud hižo postajeny. Jenoż na sdacże mějesche ßo po sakonju hicz, so móhli ßo pched sjawnosczu samolwicz. Pschede wschěm trjebaja ßwědkow; tola jenoż pschecżiwnych.

Tajkich namakacz lohke njeje. Woni maja někajke wuprajenje abo skutk wobßwědczicz, na kotryż móże ßo Jesuß k ßmjercżi wotßudżicz. Tola ma dweju ßwědkow wuprajenje psches jene bycz. Potom hakle ßmědżesche ßo po Mójsaßowym sakonju k ßmjercżi wotßudżicz.

S woprědka nochze ßo ta wěz radżicz. Jako pak dwaj ßwědkaj wobkrncżischtaj, so je tón Knjes prajił: „Roswalcże templ a sa tři dny chzu jón saßo natwaricz", dha měnja, so móża jeho Boha hanjenja dla wotßudżicz. Wěso běsche tuto wuprajenje sle wobwjertnenje Knjesowych ßłowow.

Dokelż tón Knjes k tutym ßam mjelczi a teho dla njewěste wostanje, hacz chze tu słórżbu wotpokasacz abo jej płaczicz dacz, dha ßo Kajfaß ſ praschenjom na njeho wobrocżi, tola też podarmo. Dokelż pak ßebi żidowske prawo żada, so ma ßo wobskorżeny k słórżbje wuprajicz, tón Knjes pak dale mjelczi, dha ßo Kajfaß posběhnje, so by teho Knjesa k wuprajenju nucził, kiż mějesche ſ jenym dobom tu zyłu należnoscz rosßudżicz. Najważnischi wokomik zyłeho poßedżenja je pschischoł. Kajfaß steji pched Jesußom.

Kajfaß snoje ßłowa teho Knjesa wo jeho bycżu a wo jeho parschonje. Nětko żada ßebi wotmolwjenje na ßwoje praschenje, hacz wón je tón Messiaß a ßyn Boži abo niz. Tak wjele wě, so tón Knjes dale mjelczecz njebudże. Tón Knjes też wotmolwi ſ wěstym, krutym: Haj! Haj, wón k spodżiwanju wschitkich hischcze pschistaji, so budżeja woni jeho, kiż někto hischcze w niskoscżi pched nim steji, podaty jich skoscżi a njeprawdoscżi, widżecz wuhotowaneho ſ wschehomozu, Bohu runcho na mozy a kraßnoscżi, jako ßudnika ßwěta pschikhadżejo w mróczelach njebjeß k ßudej ßwěta.

Schtoż tón Knjes praji, běchu wotczakali. Kajfaß pak czini, jako bychu jeho te ßłowa roshorike. K snamjenju teho ßwoju drastu rostorhnje. Tola hnydom też słórżbu sestaja: Jesuß je ßo Bohu runy stajił a ßebi Bójsku czescz pschizpił. S tym je ßo pschecżiwo sakonjej stareho ßluba pscheschoł a ßo na Bożej czescżi pschepschimnył. Boha hanjenje je jemu dopokasane a ßud je nimo.

Dokelż ßu wschitzy pschitomni ßwědzy jeho ßłowow byli, njeje dalscheha pschepytanja trěbne. Po wschitkich pscheßwědczenjach je jeho wina dopokasana.

Jenož wuprajicź měješche ßo wußud. K temu napomina Kajfaß se ßłowami: „Schto ßo wam sda?“ Sa wotmolwjenje dostanje: „Wón je ßmjercźe hódny.“ To je kónz teho ważneho poßedźenja, kiž wyschschi měschnik Kajfaß nawjedowasche.

Hanczka, zyrkwinsti wuczeř w Porschizach.

Kak ßy żiwy?

(Pokracźowanje.)

Mjes modlenjom a modlenjom je rosdźěl, to jene je Kainowy wopor, to druhe Habelowy wopor; to jene ßu pluhi, to druhe pscheńza. A hdyž ßo źidźa, muhamedanszy a póhanjo modla, potom dyrbi tola rosdźěl bycź mjes tutym modlenjom a kscheścźijanskej modlitwu. My husto njerjany wuras do rta wosmjemy, kotryž pak prawje modlenje někotrych cźłowjekow wosnamjenja, mjenujźy: ßwoju modlitwu cźinicź. S tym bywa modlitwa ßamo swonkowne cźinjenje, kotrež cźłowjek khětsje doscź wobstaracź njemóže. Cźeho dla ßo njepraji: ßwoju modlitwu „Bohu pschednjescź“ abo „psched Boha pschinjescź“. To wschak móżetaj pohan a źid też ßwoju modlitwu cźinicź, pschetož to k jeho nabożinskim pschißłuschnoscźam ßłuscha, a kaž dołho ßo modlitwa jako pschißłuschnoscź a wobstaranje wobhladuje, najważnische pódla pobrachuje. Runje wot teho dyrbi ßo kscheścźijanske modlenje rosdźělicź. Wone njedyrbi bycź pschißłuschnoscź, ale radoscź a wjeßele, abo tola něschto, schtož ßo ßamo wot ßebje rosjumi: wobkhadźenje s Bohom, tak, kaž rosrěcźenje dźěscźa s nanom. Dźěcźi rěcźa bjes napominanja, schto a kak jim do myßlow pschińdźe. Wone ßebi to hakle kasacź njedadźa. Pomyßlcźe ßebi tón pad: Nan ßwoje dźěcźi wschitke napomina, so bychu nětko s nim powjedałe. Myßlcźe ßebi wy woprawdźe, so by na to waschnje dobre rosrěcźowanje nastało? Ezjscźe wěscźe niz — to dźě by dźěcźom ßłowo w schiji tcźazy wostało. W tym swißowanju wy też Lutherowu saładu srosymicźe: Kscheścźijanowe żiwjenje dyrbi modlitwa bycź!

To ßebi někotry wotmyßli: To dyrbisch tajki wschědny modleř bycź. O tak ßebi to Luther njemyßli. Niz njepschestawaze modlenje s knihemi a s nawocźemi pschi dźěle ma wón w myßli, ale ßwobodny wutrobny wobkhad, żiwy wobkhad s Bohom. Wschitke modlenja ßu dobre a wużitne, pschetož też modlenje dyrbi ßo wukuycź, ale schtóż dale wuknjenja njepschińdźe, ženje s mischtrom bycź njemóže. A jow chżu ja ßwoje prjedawsche ßłowo wospjetowacź: „Schto pomha, hdyž něchtó hischcźe tak wjele s hłowy spěwacź wě, ale njemóže jo snutskownje? Wobhladajcźe ßebi ptaki pod njebjeßami: wone rano a wjecźor woßebje rady spěwaja, ale mjelcźa wone teho dla wo dnjo? Ně, wone spěwaja, hdyž jim do myßle pschińdźe, hacź ßu hłódne abo ßyte, hacź druhe ptacźki ßobu spěwaja abo niz; wone k ßwojej nutrnoscźi swonowe synki a cźaßnika njetrjebaju. Njejscźe wy wjele wjazy dyźli wone? — Hdyž je ßo modlicź tak wjele kaž „s Bohom rěcźecź“, dyrbi potom cźłowjska wutroba zyły dźeń něma bycź kaž kamjeń? A woßebje kscheścźijanska wutroba, kotraž ßo ßwojeho Boha psches Khrystußa wjeßeli, njedyrbjała kóżdu hodźinu s nim rěcźecź?

Modlenje je, pschi kotrymž stykhnjenych rukow njewidźisch, pod żanej tsěchu njestejisch a ßo bojecź njetrjebasch, so tcźazy wostanjesch. Dźěło pschi tym wjeßele dale dźe a ßwět widźi ßame pscheczelne wobliczo — to, lubi pscheczeljo, je najsłóżnische modlenje!

IX. Żiwjeńska wjeßełoscź a wjeßele żiwjenja.

Hižo s teho, schtož napoßledku wo modlitwje prajachmy, wukhadźa, so w kscheścźijanskej wutrobje na żane waschnje cźěmny a srudny duch bydlicź njeßmě, ale wobstajna wjeßełoscź, hewak to njeje kscheścźijanske smyßlenje. Hdyž na hudźbnym instrumencźe synk prawy njeje, potom rjenje njeklincźi, hdyž też najwjetschi wuměłz na nim pjska. Woni pak ßu cźłowjekojo, kotsiž ßu pschezo srudni. Woni pokasuja k wschemu kißałe wobliczo, hacź ßo deschcźik dźe abo ßkónczko ßwěcźi, hacź maja sboże pschi ßwojim dźěle abo ßo jim něschto njeporadźi a schtóż dyrbi s tajkimi cźłowjekami hromadźe żiwy bycź, temu to nichtó sawidźecź njetrjeba. Duž je muž, kiž cźłowjeka snajesche, wuprajił:

„Njewěř temu mužej, kiž ßo żenje wjeßelicź njemóže.“

To ßame njedowěrjenje sałuża ßebi tajzy, kiž ßo kscheścźijenjo mjenuja, ale niz schkrěcźki żiwjeńskeje wjeßełoscźe w ßebi nimaju. Struchłe wobliczo a wobożne waschnje njejstej sawěscźe pokasmo teho, so ma cźłowjek měr s Bohom. Hłowu powscherjo — mukarjo — smeja s cźeźka to prawe. Ale hacź něchoho njeprawje sa mukarja macźe, dokelž ßnano wschudźom ßobu njecźini, to je druhe praschenje, wo tym ßo najlěpje s pschecźitanjom tutych rynczkow rosjaßnicźe:

Jich wjele jo njecha s kscheścźijanskim żiwjenjom teho dla na krute wsacź, dokelž ßebi myßła: „Hdyž ßo cźłowjekej wschitke wjeßela sapowjedźa — schtó chzył potom żiwy bycź? Ale hdźe wo tym schto w bibliji steji, so cźi, kiž żiwjenje s Bohom wjedu, ßo njeßmědźa ßwojeho żiwjenja wjeßełicź? Na wopak! Ty namakasch w bibliji wjazy hacź 50 napominanjow k wjeßełoscźi a schtóż ßebi rospomni, kak tón sbóżnik s tymi, kotrymž běsche ßo w żiwjenju wostudźiło, s njeměrnymi a srudnymi wobkhadźesche, tón dyrbi pschidacź, so chzysche jim k prawej żiwjeńskej wjeßełoscźi dopomhacź. Runje to skorżenje a żałoscźenje, morkotanje a sadwělowanje chze evangelijon s cźłowjekow won měcź a jim sa to khwalenje a dźakowanje lubi. Schtóż pak móże khwalicź a ßo dźakowacź, tón je s wutrobu wjeßely cźłowjek. Schto pomha wscho sawjeßelenje, hdyž wutroba pódla njeje? Schto dźeržimy wo tajkich wjeßelach, hdźež huba ßo ßměje a wutroba płacźe.

Kekleř, kiž ßo wubjernje na to wustejesche, druhich k ßmjecźu wabicź a běsche teho dla daloko a schěroko snaty, junu k lěkarjej pschińdźe a jeho wutrobnje proschesche, so chzył jeho wot jeho cźeźkich myßlow wnßwobodźicź. Lěkař jemu radu da: „Dźicźe tola do dźiwadła k keklerjej N.“. Na tole wukasanje móżesche wbohi khory jenož wotmolwicź: „To dźě ßym ja!“ Tajkich keklerjow je mjes cźłowjekami doscź w naschim cźaßu. Woni cźinja, kaž bychu najsbożownischi na ßwěcźe byli, snutskach pak maja ßamomordarske myßle. S rejwanskich łubjow, dźiwadłow a korczmow pschińdźa husto cźi, kiž ßu ßo żiwjenja nabyli a ßo poßledneje krocźele bjesbóżnoscźe njenastróża.

K prawej wutrobnej wjeßełoscźi ßłuscha pschede wschěm dobre ßwědomnje — a to ßebi cźłowjek ßam dacź njemóže. To dyrbi ßebi wot horkach wuproßycź. Kaž dołho njewodaty hrěch na cźłowjskej wutrobje leži, jemu żadyn lěkař cźeźku myßl wsacź njemóže. Wot winy wußwobodźene ßwědomnje je żórko żiwjeńskeje radoscźe a schtóż s njeho cźerpacź njewě, wostanje njesbożowny cźaß żiwjenja. Sa to ßwědcźi wusnacźe muża, kiž měješche bohatstwo, kaž porědko něchtó. Wón běsche we Winje żiwy, měješche tam wulku nahladnoscź — běsche po cźłowjskej myßli — sbożowne cźłowjske dźěcźo. Jako běsche wumrjeł, stejesche na jeho pomniku:

„Wón je cźaß żiwjenja sboże měł,
Tola sbożowny żenje był njeje!“

Tole napißmo běsche semrjety ßam postajił.

Tónle pschikład nakożesche muž nascheje zyrkwje, jako pschednoschk dźeržesche, wo tym praschenju: „Ssu njebjeßa na semi?“ Wón wotmolwi na to praschenje „haj“ a praji, so dyrbimy ßebi k temu wusnacźu żiwjenje Pawoła wobhladacź, wo kotrymž móże ßo nawopak prajicź: „Wón je cźaß żiwjenja njesboże měł, ale sbożowny je stajnje był!“ Wěsch, luby cźitarjo, hdźe ßu njebjeßa na semi k namakanju? Potom ßy woprawdźe sbożowny.

(Pokracźowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

— Pohrjebnischcźo Pětrowskeje woßady w Budyschinje je ßo saßo powjetschicź dyrbjało. Sańdźenu njedźelu měješche ßo poßwjecźenje noweho dźěła psches knjesa primarija Wjazku.

— Kaž ßo sda, budźe w Kamjeńsko-Rakecźanskim wokrjeßu nasch dotalny ßerbski sapóßłanz Kokla-Khróscźanski jeniczki kandidata sa nowowólbu. Duž drje je wěste, so saßo nascheho saßłużbneho ßerbskeho sapóßłanza do ßejma póscźelemy. Pschi tym wschěm pak, lubi Sserbja, njemyßlcźe, so nětko trjeba njeje, so wolicź dźecźe, dokelž ßo wuswolenje knjesa Kokle sda wěste bycź. Pschi wólbach ßo druhdy w poßlednim wokomiknjenju njenadźijzy nahlady wobrocźa. Duž dźicźe muž pschi mužu wolicź, a hdyž wólbnych mužow wuswolicźe, pscheßwědcźe ßo wo tym, so tón wólbny muž, kotremuž wy hłóß dacźe, też wěscźe sa knjesa Koklu ßwój hłóß woteda.

— Wuhlady sa natwarjenje żelesnizy wot Rakez do Hródka njejßu tak dobre, kaž ßo nadźachmy. Zyła wěz w poßlednim cźaßu ani krocźele pokracźowała njeje. Pruski stat ßo w tej wězy rosßudźicź njecha. Duž ma komitej, kotryž ßo sa żelesnizu prózuje, tu pschißłuschnoscź, so by njepschestał ßo dale prózowacź a pruski stat pohnucź, so by ßo bórsy jaßnje rosßudźił. Pschtož to je tola bjes dwěla, so je tale żelesniza ważna a nusna.

— Manevry, kotrež mějachu ßo s wjetscha w krajinje wot Rakez hacź k Kamjeńzej, ßu ßo 13. septembra skóncźiłe. S dźěła běsche Bohu żel hubjene wjedro. Tola ßu manevry bjes njesboża

wotešchke. Wußkuženi wojazy ßo nětko w tych dnjach domoj wróčja.

— W Pruskej pschezo hischeje k měrej kanalowcho pschedmjeta dóschko njeje. Kaž hiže sjewichmy, ßu čji sastojnizy, kotsiž ßu pschečiwo wyschnosčinemu namjetej kloßowali, ßwoju statnu ßlužbu ßložicž dyrbjeli. Tež čji kuješa kotsiž mějachu sastojnstwo pschi kralowskim dworje, buchu se ßwojcho sastójnstwa puschečeni. Jich mjena buchu s dwórskich listnow wuschmórnjene. Hačž budže wschitko to pschikhiluosčž sa pschichodne pschiswolenje kanala spěchowačž, je wulke praschenje. My ßo bojimy, so psches tajke sakročenje skerje liczba pschečiwnikow kanalowcho pschedmjeta pschibywa. Nowischa powjesčž ßamo powjeda, so ßo sastojnikam w Pruskej sakaže dale swjaskej ratarjow pschißlušcheczž, dokelž je tón pjecza agitaziju pschečiwo kanalej wjedł.

— W Portugalskej je mór wudyrił a ßebi wjele woporok žadał. Bóh daj, so by ßo skej sanicžazej khorosčži bórsy mjesa stajiła.

— Wußudženje pschečiwo Dreyfusej je ßo sanđženu ßobotu mělo. Wojeński ßud je s 5 pschečiwo 2 kloßam Dreyfusa s nowa sasudžił, je pak jemu polóžaze wobstejnosčže pschiswolił a sa kostanje 10 lět jastwo postajił. Tole wußudženje je po wschěm ßwěčže najwjetsche dźiwanje wubudźiło. Dokelž běsche wußudženje ßame sjawne, měješche drje kóždy tón sačišcheč, so ßud hinak njemóže, hačž so Dreyfusa wuwinnje. Njech je, so Dreyfus, čjesčowny muž, bjes poroka njeje — wón pak hubjeńschi njeje, hačž čji generalojo, kotsiž jako skórżbnizy pschečiwo njemu wustupichu a kotrychž woprawdže majamy a wohidny skutk je wußudženje wotkryło. Kajki muž je Dreyfus w žiwjenju był, s tym praschenjom ßo s zyła sabjeračž nimamy, hdyž ßebi rospomnimy, hačž je wußud pschečiwo Dreyfusej prawy abo niž. Wójnjski ßud a tež wyschnosčiny sastupjeł ßu zyle wopačne stejnischčo měli. Woni ßebi wot Dreyfusa žadachu, so dyrbi wón ßudej ßwoju njewinu dopokasačž. K temu wón a žadyn wobskorženy pschißlušchnosčž nima. Potom by srudnje było sa tych, kotsiž maja ßo psched ßudom sakitačž. Nč, to je pschißlušchnosčž kóždcho skórżbnika a ßuda, so ßo wobskorženemu wina jaßnje dopokaže. So pak je Dreyfus winowaty, ßo jemu njeje móhło dopokasačž. Duž dyrbimy wußud sa njeprawy měčž. Kak pak je móhło k temu wußudženju pschińčž? Ssudnizy hačž na dweju ßu ßo generalow do wězy saschmjatanych bojeli Dreyfusa wuwinowačž. Najjaßnische dopokajmo sa to je, so ßu woni saßudženemu polóžaze wobstejnosčže pschiswolili. Tole je najßměšchnische na zykym wußudže. Hdy by Dreyfus winowaty był, so je ßwój wótzny kraj pscheradźił, potom by ßebi tež to ßame krute saßudženje saßlužił, kotrež běsche ßo pschi prěnim wußudženjom wuprajiło. Ssudnizy ßu ßebi myßlili, so s tajkim wußudženjom česčž franzowskcho wójska sdźerža. Wjele bóle by jich pschißlušchnosčž była, s jaßnym wußudom ßo pschečiwo tamnym sazpijonnym generalam a jich sadźerženju wuprajičž. Tak je tole wußudženje saßo srudne wopokasmo, kak hubjenje w franzowskim wójsku steji, hdyž ma tajkich wodźerjow. Dreyfus ßo wě ßo s wußudženjom směrował njeje, ale je ßo dale powołał. Hačž budže jemu to schto pomhačž, je wulke praschenje, dokelž je powołanski ßud saßo wojeński ßud — a tón pod tym ßamym sačišcheżom steji. Nadźijonnje pak ßo wyschnosčž rosßudźi, Dreyfusa wobhnadźičž, so ta wěz skónčnje k měrej dóndže.

Rěki žiwjenja,

s nětkotrych wobßebnych schpruchow ßwjateho pißma wuwjedźene.

Rom. 10, 4.

Pschetož Khrystuß je teho sakonja kónz, schtóž do njeho wěri, tón je prawy.

Sakoń je wopschiječe wscheho teho, schtož Bóh po ßwojej a naschej naturje wot naß žada. Bóh je duch, teho dla ßu wschitke jeho žadanja po duchu. My pak ßmy čjelni. S teho pschińdže, so my sakoń nihdy njebudźichmy dopjelničž móhli, dokelž jemu se ßwonkownym skutkom ßlužene njebě, ale wón dyrbjesche s naschcje natury tak dźeržany bycž, kaž běsche s Božeje natury wuschoł, duchownje, tak, so je nascha wutroba a myßl zyle s tym, schtož sakoń žada, psches jene, a my tak ßami jenož po naschim wabjenju hičž trjebachmy, dha njebudźichmy žanchо sakonja trjebali. Dokelž ßo my teho sakonja dźeržečž njeßmy móhli, a wón pak chzyschе tola ßwoje prawo měčž, duž pschińdže Khrystuß, bu čłowjek, měješche pak Bójskcho ducha a myßle. Teho dla činjesche wón tu wolu, to je sakoń abo žadanje ßwojcho Wótza, rady; wón měješche jeho sakoń w ßwojej wutrobje. Tak je sakoń dopjelnjeny. Nětk je hischeje to sbytkne: so by pschestupjenje tež khostane było a poklečže sakonja ßo dopjelniło. Teho dla bu Khrystuß to poklečže. Duž niczo wjazy wot sakonja sbytkne njeje, wón ma kónz: to je Khrystuß. Luba duscha, hdyž ty wěrisch, so ma to pißmo prawje, a sakoń abo twoje stysknjwe ßwědomnje chze něschto wot tebje měčž, dha rjekń: Ja wěrju, so je Khrystuß tebi kónz sčinił, a dokelž wón to njeje ßam sa ßo činił, ale sa mnje, dha ßy ty twoje prawo na mni dostał, a ja ßym ßwobodny: tak dyrbi wón tebje derje spokojom wostajičž. Hischeje wjazy: ta wěra čjini s tebje a s Khrystußa jeneho, abo: ty ßy s Khrystußom jedyn. Hdyž masch ty nětk Khrystußowu myßl, hdyž Khrystußowy duch we tebi bydli, a hdyž Khrystuß we tebi žiwy je, dokelž, schtož ty nětk žiwy ßy w čjele, to ßy ty žiwy we wěrje do Ssyna Božeho: hlej, dha budźesch s lóschtom a s luboscju wolu a myßl teho, kiž je sakoń dał, bjes nuczenja rad čjinicž, dokelž je čji sakoń do wutroby sapißany; dha ßy hrěch wotbył; a tak dotho hačž ßy w Khrystußu a w hnadže stejisch, njebudže hrěch pola tebje k žanej mozy pschińčž móz. Jenož njedaj ßebi do myßle pschińdź, so chzył sakoń ßam dźeržečž, a ßo se sakonjom wurěčžowačž, ale měj stajnje w myßlach, so niz ty, ale Khrystuß teho sakonja kónz je, a so ßy jenož teho dla prawy, dokelž je tebje wěra s Khrystußom sjenočžiła: so ßy to, schtož je Khrystuß čjerpjeł, ty čjerpjeł, schtož je Khrystuß čjinił, ty čjinił a so ßy, hdyž je Khrystuß sa prawcho ßudźeny, tež ty sa prawcho ßudźeny. So by ßo tebi twoje hrěchi abo skaženje njesdako jako něschto nowe bycž schtož by sjednane njebyło, ale so by ßebi stajnje myßlił: wschitke moje hrěchi ßu sapłačžene. wscho. schtož bych hischeje w mojim zykym žiwjenju čjinicž dyrbjał, je sčinjene. Khrystuß je dźenßa hačž do wěčnosčže sa to dobry.

Tak běsche prawje.

Na konjazych železnizach we wulkich městach ßłyschisch husto ujelubosne wurěčžowanje bjes schaffnerow a paßagirami, hdyž ßo wo sapłačenje jěsdneje płačišny jedna. Pschičžina teho je druhdy moleuje paßagirow, druhdy ßu to tež jebaze wotpohlady.

Lětnu njedźelu popołdnju stupi do tajkcho khětro połnego woja muž, kotryž hižo po ßwojim swonkownym mało dowěrjenja wubudźowasche. Wón schaffnerej pjenjes da. Tón ßebi jón wobhlada a ßo wo tym pscheßwědczi, so běsche to dźeßačnował, jón mitstykny a mužej jěsdnu papjerku poda. „Ja 40 np. won dostanu“, tón praji: „Wy sapłačischeje jenož 10 nowych pjenjezkow“, schaffner směrom napschečiwi. „50 nowych“ tón druhi wótsje sawoła, so buchu wschitzy kedźbliwi.

Stary knjes, kotryž běsche ßo tež pscheßwědcził, so měješche schaffner prawo, jeho sakitowasche pschečiwo druhemu, ale tón ßo pscheßwědczičž njeda, a žadasche ßebi, runjež wschitzy wjedźachu, so chze wón jebačž ,pjenjesy won.

Duž schaffner do ßwojeho saka pschimny a bjes teho, so by ßłowczka prajił, te 40 nowych pjenjezkow wupłačži. „To ja nihdy čjinił njebych“ rjekny stary knjes k schaffnerej, „Wy dźe měješchеje prawo“. „To drje“, tón wotmolwi, kiž sawěsčže niczo prječ dačž njeměješche, „ale ja ßo roshoričž njechach, dokelž chzu dźenßa hischeje ke mschi hičž. To pak móžu jenož s čjichej myßlu, niz pak s roshorjenej a s hněwom napjelnjenej wutrobu. Radscho chzu te por kroschow shubičž, hačž dsched Bohom stupičž s rostorhanej myßlu sesnjskeho kubła dla.

Něschto k rospominanju.

Jenož junkróčž jow — a wěčnje tam — schto tebi to praji.

* * *

Žiwjenje je krótke — kóžde łopjeno njech ßo s něčžim wosnamjeni, schtož je njeskónčne — a kóžda mjeńschina njech pokasa něschto sachodne a wěčnje.

* * *

Budź žiwy wěčnje žiwjenje w błyschčatych wokomiknjenjach ßmjertnosčže a myßl ßebi husto: Ja ßym, kiž dyrbi wěričž: Ja budu!

Samolw rtoritydak:farař Gólčž w Budyschinku. Čjischeč a naklad Ssmolerjez knihičžischčerńnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 39.
24. ſept.

Lětnik 9.
1899.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjej knihiczišczerni w Budyſchinje a ſu tam dostacz ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

17. njedźela po ſwj. Trojizy.

Japoſchtolſke ſkutki 17, 23.

Nětko wam ja teho ſameho Boha pſchipowjedam, kotrehož wy njeſnajecze, a jemu Božu ſłužbu cźinicze.

Teho Boha chzyſche Pawoł wſchěm ludźom w Athenje pſched wocźi ſtajicz a wopiſacz, kotrehož ſ nich żadyn jenicźki dotal njeſnajeſche, chzyſche jim wo tym Bohu prědowacz, kiž bě ſo cźłowjekam ſ tym ſjewił, ſo bě jim ſwojeho ſyna ſ njebjeſ na ſemju dał.

S tym bě chzył Bóh wſchěm prajicz: „Schtóž ſechze mje póſnacz a ſeſnacz, tón pohladaj na tuteho mojeho ſyna a wobhladaj ſebi jeho ſwěru. Kajkiž je tón, tajki ſym ja ſam. Pohladajcze jemu do wocźow. Kajkiž je tón do wocźow luboſny, pſchecźelny, dobrocźiwy, ſmilny, tajki ſym ja ſam też. Kedźbujcze na to, kajki bě tón żiwy, — tajkich chzu ja waſ wſchěch měrcz. Schtož wam mój ſyn praji, to wſchitzy cźinicze, a hdźež waſ wón powjedźe, tam dźicze wſchitzy ſobu ſ nim a ſa nim. S njeho móže kóždy wohladacz, kajki ſym ja pſchecźiwo wam ſmyſłeny; ſchto ſebi wot waſ żadam, a hdźe chzu měrcz waſ ſdowjedźenych.

Tuteho wěrneho Boha je Pawoł derje ſnał, jeho, kiž chze wſchědnje ſ nami ſe wſchěmi żiwy bycz, a kiž chze, ſo byli my ſ zyłej duſchu jemu żiwi a ſ nim ſjenocźeni. Wón pak je tón Bóh, ſ kotrymž ſmě kóždy powjedacz a rěcźecz, kaž dowěrne dźěcźo ſe ſwojim lubym nanom, a pſched kotrymž ſmě kóždy ſwoju wutrobu wotkrycz, na kotrehož ſmě ſo kóždy ſ połnym dowěrjenjom ſpuſchcźecz a ſo wſchón jemu podacz. Nikomu ſo wón zuſy njecźini, a nochze nikomu ſdaleny woſtacz.

W Athenje na torhoſchcźu je ſwjaty Pawoł dale takle prědował: Wſchón tón ſwět, na kotrymž ſmy tu żiwi, je wot Bóha ſtworjeny. Se ſwojim mózným ſłowom je Bóh wſcho tole ſ holeho niczeho ſtworił. Ssam wot ſo wſchón tónle ſwět naſtał njeje, njeje tu też wot wěcźnoſcze ſem, ale wſcho ma tu ſwój wěſty ſpocźatk, ſměje pak tu też junu ſwój wěſty kónz, a ſawoſtanje tu tak dołho wſcho tajke, kajkež jo pſched ſobu widźimy, doniž budźe ſo wjetſchnemu Bohu ſpodobacz, jo hinaſcho ſtworicz.

Tón Bóh, kiž je wſchón tónle ſwět ſtworił, je pſche wſchón ſwět wyſoki a wulki. S luboſcźu ſdźerži wón wſchón ſwět a ſchtož ſo na nim hibje a żiwi, wón pak też cźłowjekow ſudźi. Schtóž je tu po Bohu żiwy, doſtanje ſwoju rjanu mſdu, ale ſchtóž je Bohu njepoſłuſchny, doſtanje ſa ſwoju winu ſwoje ſaſłużene khoſtanje. Spochi a ſtajnje je Bóh wſchěm duſcham bliſki, kedźbuje ſwěru na to, kajki je cźłowjek po duchu żiwy, kajke ma pożadanje, po kajkich puczach kóždy khodźi. Tajki Bóh wón njeje, kiž był ſo na wotpocźink ſydnył, kiž był pſchetał ſo wo ſwojich cźłowjekow ſtaracz, a kiž by wſchemu dał hicź, kaž by ſo jim ſechzyło, ně, ſa wſcho a ſa kóždе ſtworjenjo ſo wón ſtara a kóždeho wón ſe wſchej ſwěru ſe ſwojej dobrocźiwej ruku wodźi.

Dale jich Pawoł powuczi: Wschěm człowjekam, njech ßu žiwi tu abo druhdźe, ßo ta ßama jena krej psches jich žiłe žorli, a wschitzy ßu tu, kaž byli bjes ßobu ródne dźěći ſ jeneho nanowého doma, ßu potajkim wschitzy bjes ßobu sbratſeni a ßotſeni, duž dyrbja ßo też wschitzy bjes ßobu ſtajnje lubowacź a cześćicź, kaž ßo ródni bratſjo a ródne ßotry bjes ßobu lubuja, a jedyn dyrbi tu druhemu ſ cźiſtej wolu ßłužicź.

Nichtó ßebi to nihdy ženje njemyßl, ſo byl wón woßebniſchi a lěpſchi, dyžli jeho ßußod abo něchtó jemu zuſy. Pſched Bohom wſchitzy jenak wjele płaćźimy. Njerjekń ženje nichtó ßam pſchi ßebi: „Sswój najbližſchi a najlubſchi ßym ja jenicźkemu ßamemu ßebi“, — ně, kohož wohladaſch, kóždeho druhého, ßameho tebi zuſeho a njeſnateho, měj ſa ßwojeho bližſcheho a wopokaž jemu twoju dobrotu a luboſcź.

Dale Pawoł wucźeſche: Schtóž ßo Bohu njepoßłuſchny wopokaže, tón ſ tym hrěch cźini. Se ßwojim hrěſchenjom pak ludźo ßami ßebi ſkaža, a ſe ßwojim ſłym hrěſchenjom ſcźehnje ßebi kóždy hrěſcher Boże khoſtanje a ſatamanje ßam na ßo. Doniž njebudźecźe je wſcheho ßwojeho hrěſchenja wumoženi, ſwoſtanjecźe njeſbóżni ludźo. Sswój hrěch ßebi nichtó ßam wodacź njemóže, njemóže ßebi jón też ſe ßwojeje duſche wucźißnycź.

Ale naſch ſbóżnik móže jón kóždemu ſ wutroby wutorhnycź. Komuž jón wón hiſchcźe ſ jeho duſche wutorhnył njeje, tón je tu hiſchcźe na ßwojej duſchi khory a ma ßwoju cźežku winu a nuſu na ßebi.

Takle je ßwjaty Pawoł Athenſkim ludźom na torhoſchcźu ſtejo prědował a wſchěm ważne ßłowcźka do ßwědomnja rěcźał. Njech pak jeho ßłowa też nam wſchěm ſ nowa do duſche a do ßwědomnja dóńdu a we waß žiwe woſtanu. Twój žiwy wěrny Bóh pak njewoſtań tebi ženje žadyn njeſnaty, ale twój luby ſnaty, wot tebje cźeſcźeny a khwaleny do wěcźnoſcźe!

Khwalmy Knjeſa, kaž ßo ßłuſcha,
Cźeſcźmy jeho ſ wutrobu.
Podźakuj ßo, luba duſcha,
Bohu, temu wjerſchnemu.
Bjes kónza je jeho hnada,
Bjes kónza wón na naß hlada
Se wſchej horzej luboſcźu,
Nochze ſpomnicź na winu.
Wěcźnu khwalbu jemu prajcźe,
Boże ſkutki poſběhajcźe,
Cźeſcźcźe jeho wulku ßmilnoſcź,
Khwalcźe: wón mo móz a ßylnoſcź.

Hamjeń.

Nadpad.

Powjedancźko dobrowólnika.

Spißał Law hrabja Tolſtoj.

I.

Dwaj a dwazyteho julija ſaſtupi kapitan Khkopow w epoletach a ſchaſchzy*) do nijkich duri mojeje „jemljanki“ — tajkeho jeho ſa cźaß mojeho pſchijěſda na Kawkas hiſchcźe njeběch widźał.

„Pſchiidu runy pucź wot pokkownika“, — dźeſche wón, wotmołwjejo na moje napraſchowaje pohladanje, ſ kotrymž běch jeho poſtrowił, — „Jutſe ßo naſch batalijon na pucź naſtaji.“

„Hdźe to?“ wopraſchach ßo.

„Do N. N. Tam je poſtajene měſtno, hdźež maja ßo wójſka ſcźućź.“

„A wot tam, niżwěrno, budźe ßo někajka bitwa pſchihotowacź.“

„Najkěrſcho.“

„Hdźe to? ſchto ßebi wy myßlicźe?“

„Schto ßebi myßlicź? Ja wam powjedam, ſchtož ſnaju. Wcźera w nozy pſchihna Tataria wot generala — pſchinjeße pſchikaß, ſo by batalijon wucźahnył a ſo by ßuchari na dwaj dujej ßobu wſał; ale hdźe, cźeho dla a na kak dołho, ſa tym, nanko, ßo njepraſchamy: kaſane je, ſo mamy wucźahnycź a ſ tym je doſcź.“

„Tola, hdyž ßuchari jenož na dwaj dujej ßobu bjeru, dha tola też wójſka dźeje njeſadźerźu?“

„Nó, to hiſchcźe nicźo njedopokaže . . .“

„Kak tak?“ praſchach ßo je ſpodźiwanjom.

„Haj tak! Cźehnichmy do Dargi, běchmy ßuchari na tydźeń ßobu wſali, a woſtachmy tam něhdźe měßaz.“

„Ale budźe ni móżno, ſo ſ wami ßobu pocźahnu?“ wopraſchach ßo, na khwilu pomjelcźawſchi.

„Móżno to je, haj możno, tola moja rada — radſcho njeńdźcźe ßobu. Cźeho dla dyrbjeli ßo do ſtracha podacź?“ . . .

„Ně, tola dowolcźe mi, ſo ßo po waſchej radźe njeſłoźuju: ja ßym tu zyły měßaz pſchebywał jenož teho dla, ſo bych ſkładnoſcź wocźakał, ſo mohł bitwu wohladacź, a wy chcźecźe, ſo bych tule ſkładnoſcź pſchepuſchcźił?“

„Proſchu, dźicźe jenož; tola, ſ prawdu, njeby-li lěpje ſa waß było, hdy byſchcźe tu woſtali? Wy móhli waß tu wocźakacź, móhli na hońtwu khodźicź, a my bychmy cźahnyli ſ Bohom. A kraßnje by to było!“ — rjekny wón ſ tak pſchebwědcźazym hłoßom, ſo ßo mi na prěni wokomik ſawěźcźe ſdaſche, ſo by to kraßnje było; tola ja krućźe prajach, ſo tu ſa nicźo njewoſtanu.

„A ſchto by drje tam było, ſchtož hiſchcźe njebyſchcźe wohladali?“ pokracźowaſche kapitan, ſo by mje pſchebwědcźił. — Chcźecźe-li wy ſpóſnacź, kajſe bitwy bywaju? — cźitajcźe Michajłowſkeho-Danilowſkeho „Wopißanje wójny“! Pſchekraßna to knjha! Tam je wſcho nadrobno wopißane: hdźe je kóżde jenotliwe wodźělenje ſtało, a kak ßo bitwy wotměwaju.“

„Runje na wopak, to mje njeſajimuje“, — wotmołwich.

„Nó, ſchto też to: Wam drje ßo jenož chze, kaž ßo ſda, na to pohladacź, kak ludźi ſabiwaju? . . . Hlejcźe, w lěcźe dwaj a tſizetym běſche tu też někajſi njewojeriſki człowjek, ſe Schpaniſkeje, kaž ßo praji. Na dwěmaj bitwomaj je naß pſchewodźał w někajkim módrojtym płaſchcźu — tehole młodźenza ßu też ſabili. Tudy, nanko, nicźo njewohladaſch.“

Dokelž mi njeje haiba była, ſo je kapitan moje wotpohlady tak podhladnje wobjaßnił, dha ßo też njejźym prózował, jeho wo druhim měnjenju pſchebwědcźicź.

„Haj, běſche dha wón khrobły?“ wopraſchach ßo jeho.

„Haj, Bóh je jeho jenož ſnał: ſtajnje, tak běſche, jěchaſche prědu; hdźež běſche ſtělenje, tam běſche też wón.“

„Tak běſche wón tola khrobły,“ rjeknych ja.

„Ně, tak njewoſnamjeni ßo khrobloſcź, ſo ßo tam wokoło tołkaſch, hdźež ßo ſa tobu ani njepraſcheja.“

„Schto macźe wy potajkim ſa khrobloſcź?“

„Khrobły . . . khrobły?“ woſpjetowaſche kapitan, ſ wuraſom człowjeka, kotremuž ßo prěni raß pſchedpołoži podobne praſchenje: khrobły je tón, kotryž ßo tak wjedźe, kaž ßo ßłuſcha“, wotmołwi wón, na khwilku ßo rosmyßliwſchi.

Dopomnich ßo, ſo Platon khrobloſcź wułożuje ſe mnacźom teho, cźehož je nuſne a teho, cźehož njeje nuſne, ßo bojecź, a njekedźbujo na wobſchěrnoſcź a njejaßnoſcź wuraſa w kapitanowym wułożowanju, pomyßlich ßebi, ſo njeje hłowna myßl wobojich tak rosdźělena, kaž mohło ßo ſdacź, a ſo je też kapitanowe wułożowanje prawiſche, hacź tamne hrjekſkeho mudreho; a jeli mohł wón tak rěcźecź, jako Platon, dha by wón ſawěćźe prajił, ſo je khrobły tón, kotryž ßo boji jenož teho, cźehož ßo maſch bojecź, a niz teho, cźehož ßo nimaſch bojecź.

Ja chzych moju myßl kapitanej rosjaßnicź.

„Haj,“ ſarěcźach, mi ßo ſda, ſo mójeſch ßo pſchi kóżdym ſtrachu wſchelako ſkłožicź, a hdyž ßo ſkłožiſch na pſchikład pod wliwom ßwojeje pſchißłuſchnoſcźe, dha je to khrobloſcź, hdyž pak ßo ſkłožiſch pod wliwom niſkeho cźućźa, dha je to bojoſcź. Teho dla njemóżeſch cźłowjeka, kotryž ßwoje žiwjenje ſwaži ſe žedźenjom po ßławje, abo ſ wcźipnoſcźu abo ſ nahrabnoſcźu khrobłeho njeno-

---

*) Schaſchka = krótki teßak, kaž jón wobydlerjo Kawkaſkich horow na aſiatiſkich mjeſach noſcha.

wacź, a nawopak njemóžešch čłowjeka ſa bojaſliwza měcź, kotryž pod wliwom čześćjownego čuća, ſo ma ſwoju ſwójbu ſaſtaracź, abo ſ jednoreho pſcheſwědčenja ſo ſtrachej wotrjeknje."

Kapitan hladaſche na mnje ſ wěſtym ſpodźiwnym wuraſom, jako ja rěčach.

„Nó, to wſchak wam njemóžu dopokaſacź," rjekny wón, ſzebi trubku natykajo, „ale pſchi naſz je junker (offizěr), tón ſo rad mudrje rosrěčuje. Wy ſ nim porěčźiće. Wón tež pěſnje piſa."

Ssym ſo hakle na Kawkaſu ſ kapitanom ſeſnal, hacź runjeſ jeho w Ruſkej hižo ſnajach. Jeho macź, Marja Janowa Khlupowa, měſeſche małe kubleſchko. Wona bydleſche něhdźe dwě werſće wot mojeho wobſedźenſtwa. Domź na Kawkas njewotjedźech, běch pola njeje: ſtaruſchka je ſo jara ſradowała, ſo ja jeho Paſcheńku wohladam (tak narjekny wona ſtaremu, ſchědźiwemu kapitanej a — žiwy liſt — móžu jemu powjedacź wo jeje žiwjenju a jenu poſkytku pſchepodacź. Hoſpodowaſche mje ſe ſchwarnym pirogom*) a ſ pok hubzu dóndźe Marja Janowa do ſwojeje ſparneje komorki a wróćźi ſo wot tam ſ čornym wjetſchim ſwjeczatkom (amuletom), k kotremuž běſche pſchibitu runje tajki židźamy bancźik.

„Hlej, to je naſcha „Matuſchka-ſaſtupniza" (Boža macź), ſdźěkana ſ njeſpalomneho drjewa Mójſaſowego kerka," dźeſche wona, ſo poſchižowawſchi a podobijnu Boźeje macźerje pokoſchwſchi. Potom poda ju mi do ruki. Proſchu, nanko, dajcźe tutón wobraz jemu. Hlejcźe, jako je wón na Kawkas jěł, ſzym ja modlitwu w zyrkwi poſkłužiła a ſzym pſchilubiła, jeli wón žiwy a njeſranjeny woſtanje, ſtaſam tónle wobraz Boźeje macźerje. Hlejcźe, to je hižo wóſzomnacźe lět, ſo jeho Boža macź a wſchitzy ſwjecźi ſchituja: ann raz njeje byl ranjeny, a hlejcźe, na kajkich bitwach je wón tola pobył. . . . Kaž je mi Michajlo, kotryž je ſ nim byl, powjedał, dha, wěrcźe mi, móža ſo wam wkłoſzy na hłowje poſběhownacź. Hlejcźe, wſcho, ſchtož wo nim ſnaju, ſzym wot ſuſzych naſhoniła: wón wſchak, mój holbik, mi nicźo njepiſa wo ſwojich ſkutkach, — wón ſo boji, ſo mi bojoſcź nawyje."

(Tola na Kawkaſu ſhonich, tola niz wot kapitana, ſo je wón ſchtyri krócź cźeſko ranjeny byl, ale kaž ſo to ſamo wot ſo roſumi, ani wo ranach, ani wo ſkutkach njeběſche ani ſłowčźko pißał ſwojej macźeri.)

*) Pirog je ruſke pjeczwo, kotrež ſo wſchěduje jě; pirog je ſwonkownje podobny pokrucźe khlěba, nutska pak je pjełnjeny ſ mjaſzom, rybjazym mjaſzom abo warjenymi jejami, abo tež ſe wſchěm na dobo.

(Pokračowanje.)

Kak ſzy žiwy?

(Pokračowanje.)

Wjeſełoſcź pokaſuje ſo poła tóžeho čłowjeka hinak. Wy móžećе to hižo na dźěćźoch widźećź, ſ kotrychž huſto to jene njerodźi, ſchtož druhe ſwjeſełi, a ſchtóž chze ſwoje dźěćźo ſeſnacź, dyrbi woſzebje na to kedźbowacź. Na ſwojich wjeſełach ſo čłowjeł jako dźěćźo pósnaje, ale tež jako młodźenz a młoda holza, jako muž a žona. Duž na žane waſchnje wſcho jene njeje, ſchto ſzebi čłowjeł bjes pſchiſtojnymi wjeſełemi žiwjenja wuſwoli, a ſchtóž chze ſzebi dobre ſzwědomje ſdźerźećź, dyrbi ſo wſchelakeho ſdźerźećź, na čźimž maja druſy ſzwoje wjeſełe. Schtóž bjes pólnymi róžemi jědojte roſtlinu rosdźělićź njemóže a jenož na tym je, kóždu róžu wuſchćźipnyćź, kóždy płód jěćź, bórſy ſchkoduje. Schtóž je junu jědojte wiſchnje jěł a žiwy woſtał, je druhi króćź wiſajo woſtaji, tež hdyž ſu rjane na pohladanje. Prawje wolićź móže kſcheſćźijanowa ruka w Božej ſahrodźe. Tam pak ma wjeſełow doſćź na wubjerk a naſhonitu ſahrodnik je wyſche duri napißał: „Wſchitko je Waſche". Wyſche łóſchtnych jahrodow tuteho ſzwěta pak njech je napißane: „Wchitko Waſche njeje!" Po tym lubi čźitarjo, wolćźe, wy ſzami pósnajećźe, hacź doſćź a wyſche njewoſtanje, na čźimž ſzmě ſo čźłowjka wutroba ſwjeſełićź: njewinowate wjeſeła, kotrež wužiwawſchi ſo kacź njetrjebaſch. Haj, ſchtóž roſymi wolićź, temu hakle prawje ſzyły ſzwět wotewrjeny ſteji, wón ſamóźe wſchudźom wužiwacź — tola bjes hrěcha!

To ſo praji: Kóždy čźłowjek dyrbi wjedźećź, kak daloko ſzmě hićź. Nakóžćźe to poła ſych njeſ wami ſnućźenych wjeſełach a myślćźe ſzebi pódla čźłowjeka, kiž chze ſchcheſćźijanſzy žiwy byćź, potom ſćźe ſroſymili, na čźož myślimy. Kak huſto pak ſo my duchomni runje w tym dypku wopak ſroſymimy! Prajimy-li n. pſch. w kermuſchnym prědowanju khutne napominaźe ſłowa, kotrež ſawěćźe ſzwjedźeńſkim wjeſełam ſamym, ale žadoſćźiwym wužiwanjam płacźi, potom hnydom prajićźe, ſo ſo nam ani kermuſchne wjeſełe njepoſpćeje, kotrež je tola kóžde lěto jenož junkrócź. Schtóž pak to tak ſroſymi, njeroſymy naſz jenož wopak, ale tež naſchu myſl na hłowu ſtaji. My wobžarujemy khudobu na prawych wokſchewjazych wjeſełach a bychmy radſcho, hacź ſo wjeſełe kaſymy, wjeſełe pſchinjeſłi. To je ſa wjele ludźi na kraju a w měſćźe woſnamjenjaźe, ſo njemóža wjeſełi byćź, hdyž nicźo we hłowje nimaja. To pak kaſy cźěło a duſchu. Pjanoſćźi pak runaja ſo wſchitke hrěſchne žadoſćźe, kotrež móžećźe ſzebi ſami mjenowacź. Schtóž žanych druhich wjeſełow njeſnaje, hacź te, na kotrež kaćźe a rudźenje pſchindźetej, tehо móžemy ſ wutrobu wobžarowacź. Prawo wjeſełe ſo na tym póſnaje, ſo ſo čźłowſka wutroba pſches nje poſběhnjena, wokſchewjena a ſa nowe nadawki, kotrež žiwjenje wſchěduje ſobu pſchinjeſze, ſ nowa pożylnjena čźuje a tajſele wjeſełe chzyli my kóždemu niz jenož popſchećź ale žadajomne ſćźinićź.

My móžemy ſzebi tola tež kermuſchny ſzwjedźeń myślićź, pſchi kotrymž pſchećźeſło na wopyt pſchindźa a ſzu w domje pſchi wobjedźe ſzměło žortujo wjeſełi a młodźi ludźo, kiž chzedźa rejwacź, pod wocźomaj ſtarych ſzwoje reje we wſchej cźeſćźi rejwaja. Jene pak ſo ſamjelcźećź njedyrbi: Spěwy a žorty, kotrež huſto ſ rejwanſkich łubjow na dróhu dźe klincźa, ſu jaſzne ſnamjo, hdźe ſu myślе rejwazych dóſchćźe. Zane ſłowo njeje njewěrnićźe, hacź to němſke pſchiſzłowo: „Hdźeź ſo ſpěwa, tam ſměrom woſtań, ſti čźłowjekojo njeſpěwaja". Ski čźłowjekojo maja ſwoje ſpěwy a jich ſpěwy ſu kaź jeb; hdźeź woni pſchiindu, tam woni ſwoje błóto ſawoſtaja. Najlěpſchi ſrědk jich ſacźěricź, ſu rjane ſpěwy a najlěpſchi ſrědk pſchećźiwo hrěſchnym žadoſćźam ſu cźiſte wjeſeła w Bohu wjeſełeje wutroby. Je namakacź, łóhko njeje, duž dźićźe prawemu miſchtrej a wukńćźe!

(Pokračowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

S **Draždźan,** 17. ſeptembra. Mały ſłónćźny dźeń wotpočźowaſche nad Draždźanami, mjes tym ſo rěka Łóbjo ſ hoborſkej wulkej wodu dźěſche a na woběmaj brjohomaj powodźeſche, pſches wulke ſliwki, kiž běchu w Cźechach padałe. Tež mjeńſche rěćźi w Draždźanſkej wokolnoſćźi běchu wuſtupiłe a we wotawach tam a ſzem ſchkodu naćźiniłe. Tola njeběchu wulke wody wotdźerźećź móhłe ſzwěrnych Sserbow, tež wonkach Draždźan, ſo ſe Draždźanſkej ſzerbſkej woſadu ſjednoćźićź, k wopytanju łubych ſzerbſkich Božich ſłužbow w nakwilnej kſchižnej zyrkwi. Wone mějachu ſwój ſapočźatk dopołd. ½12 tam. Spowjedniu wućźbu mějeſche k. farar Jakub ſ Njeſwacźidła a prědowanje k. farar Waltar ſ Wóſłinka. Spowjednych pſchiſtupi ſ wulkeje ſzerbſkeje woſzady, w cźichej nutrnoſćźi ſhromadźeneje, k Božemu błidu 178 woſzobow, mjenujźy 83 mužow a 95 žonow. Mjes poſłedniſchimi bě tež ſaźo je ſpodobanjom wohladacź rjana narodna draſta zyrkwina ſ Błótow. — Bóh žohnuj wſchěch naſchich łubych Sserbow a Sserbowki w zuſbje a wobkhowaj naſz a jich w luboſćźi k Božemu ſłowu w łubej macźernej rěćźi!

— Wutoru 26. t. m. budźe hižo woſjewjeny Guſtav-Adolfſki ſzwjedźeń w Rakezach. Sserbſke kemſchenje ſo pſchipołdnju w 1 h. ſapočźnje a budźe na nim prědowacź knjes farar Gólćź ſ Budyſchinka. Němſke kemſchenje budźe popołdnju w 3 h. ſ prědowanjom knjeſa ſekundarija Häblera ſ Budyſchina. My łubych Sserbow tež ſ wokolnych woſzadow namołwjamy, ſo bychu ſo w łohatej licźbje na tutón ſzwjedźeń ſeſchli a wutrobu ſzebi ſahorili ſa naſchu drohu evangelſku zyrkej.

— Khwacźanſka zyrkej je tak daloko dotwarjena, ſo budźe ſo w oktobrje poſzwjećźićź móz. Najprjedy běſche 9. oktobr ſa poſzwjećźeńſki dźeń poſtajeny; kaž pak nětko ſłyſchimy, budźe ſo poſzwjećźenje hiſchćźe woſtſtorćźićź dyrbjećź. To budźe ważny dźeń, hdyž nowa ſzerbſka woſzada do žiwjenja ſtupi. Łupjanſki Boží dom je poſłedni byl, kotryž bu w naſchich Sserbach poſzwjećźeny. Wot tehо dnja pak ſu ſo dołhe lěta minyłe. Duž je tež wocźakowacź, ſo ſo tež Sserbja ſ zyleje wokolnoſćźe na tym ſzwjedźenju wobdźěła. S tym je dołholětna nadźija, kotruž ſu ſtawy woſzady hajili, dopjełnjena. Nětkotry wſchak, w kotrehož wutrobje ta nadźija a ſzedźenje po Božim domje žiwa běſche, je ſ tej nadźiju ſwojej wocźi ſańdźełił bjes tehо, ſo by luby Boži dom wohladał. Sa to pak budźa nětko jich dźěćźi móz ſłužićź ſwojemu Bohu w rjanej ſzwjatnizy.

— Lětuſcha ſhromadźiſna khłownehо Guſtav-Adolfſkeho towarſtwa je ſo lětſa wot 19. hacź do 22. ſeptembra w Braunſchweigu měła. Tež naſche ſzerbſke duchownſtwo je tam ſaſtupjene pſches

knjesa fararja Rädu-Budyškeho. W pschichodnym cźiśle móżemy ſnano rospramu wo ſwjedźenju podacź.

— Kak daloko móże cźłowjek pschińcź, hdyż je wěru do Boha ſ wutroby ſhubił, wo tym ſwědźi powjesćź, kotruž ſ Barlina dostanjemy. Sozialdemokrata ſ mjenom Hofmann w Barlinje, kiž je hižo dołhe lěta ſ krajneje zyrkwje wuſtupił, njechaſche ſwojeho 13lětneho ſyna w schuli wo nabožinje roswucźićź dacź. Duž bu wón po ſakonju hoſtany. Nětko je ſo roſſudźił, ſwojeho ſyna w żidowſkej (!!) nabožinje roswucźićź dacź. Tónle cźłowjek by też k temu khmany był, hdy by ſo to hodźało, ſwoje dźećźi w pohanſtwje roswucźićź dacź.

— W Metzu w kasarmach ſakſkeho artilleriſkeho regimenta cźiśło 12 a bataillona 8 bayerſkeho pěſchkowſkeho regimenta je tyfus wudyrił. Hacź dotal je jich 9 ſkhoriło. Kasarmy k najſtarſchim kłuſcheja a njebudźa ſo wjazy, hdyż budźa nowe natwarjene, wobydlićź. Najiſkerje je khorośćź pſches wužiwanje hubjeneje wody naſtała. Wſchitko ſo ſpyta, khorośćźi mjeju ſtajićź. Bóh chajł dacź, ſo by ſo to poradźiło a ſo njebychu ſtarſchi ſwojich ſynow w dalokej zuſhje ſhubili.

— Evangelſko-lutherſke miźionſtwo wobrocźi ſo ſe ſjawnej próſtwu na pſcheczelow miźionſtwa. My tu próſtwu lubym Sſerbam w pſchełożku podamy:

„Pſches woſzebitu nuſu a hubjenſtwo ſmy my nuſowani, ſo w Božim mjenje ſ próſtwu na kſhesćźijanſku ſmilnośćź wobrocźićź. We wjele krajinach naraſcheje Afriki běſche pſches lěta dołho trajaju ſuchotu wulki hłód wudyrił. Ale hdyż ſu w juźnej krajinje ſkończnje ſnź nuſy wotpomhałe, tónle hłód w poknóznej Ukamba, hdyż ſu ſo pjate ſnź wupadnyłe, ſo wopraudźe w naſtróźazej mérje roſſchérja. Wyſchnośćźiny lěkař ſjewi, ſo je 40,000 ludźi, ſ wjetſcha dźećźi, na hłód hižo wumrjeło. Naſchej miźionſkej ſtaźiji Kitwi a Ikutha ſtej wot hłódnych wobłěhanej a miźionarojo ſpytaja jich ſta pſchi žiwjenju ſdźerżećź, pſches to, ſo jim dźěło a ſaſzłużbu dawaja. „Ale hdyż też ſta ſo dźěła ſtaja a druhe ſta ſo na karawany pośćźelu,“ tak pſiſche miźionar Hofmann ſ Ikutha, „tola jich runje tak wjele wjeſche woſtanje, kotrjž wokaja: Schto budźe ſo mnu!“ Hromady kóżdy dźeń pſchikhadźuja, ſo bychu ſa ſebje, ſa thoru żonu abo macź, ſa dźećźi horſtki rajſa ſebi wuproſzyli. Duchowne a cźełne napinanje, kotrež wobſtajne nadběhowanje a wſchědny napohlad tak wulkeho hubjenſtwa pſchihotuja, nimale pſches mozy naſchich miźionarow dźe. Nimale hiſchcźe hórje hacź w Ikutha ſda ſo w Ditwi bycź. „Nuſa w kraju,“ pſiſche miźionar Säuberlich, „je na najwyſchſche pſchiſchka. Tyſzazy ſmjercźi napſchećźiwo dźeja. Powjesćź, ſo ſmy ſo my jow ſaſzydlili a hłódnym ſa rajſ dźěło dawamy, je k nam wulke ſzyły pſchihnało. Mjeſ nimi ſu najſrudnjſche ſchtałty, kotrež móża ſo ledy na nohomaj ſdźerżećź. Pola wjele ani rěćźe njeje, ſo móhli hiſchcźe dźěłacź. Hdyż chzyli my wſchitkich hłódnych hacź k ſpocźatkej nowych żnjow pſchi žiwjenju ſdźerżećź, dyrbjeli my ſ najmjeńſcha 50,000 hriwnow měćź. Hacź dotal ſmy kóżdemu, kiž dźěłacź njemóże, kuſk rajſa dali, ale tola ſmy hacź dotal ſ tym mało wuſpěcha měli. Runje każ w Ikutha, ſemrjechu wjetſchi ludźo, kiž hacź na kośćź wuſſhnjeni k nam pſchińdźechu, ſa mało njedźelow. Sſnano bychu ſo ſhrabali, hdy bychu wſchědnje wjazy jeſćź doſtawali.“ Tola miźionar chze ſ najmjeńſcha dźećźi pſchi žiwjenju ſdźerżećź. „My ſmy hižo 18 dźećźi do naſchego wothładanja wſali, wot kotrychž ſu 3 na ſłabośćź wumrjeło. Druhe dźećźi woſzyrocźene cźakaja, ſo bychmy je pſchijeli, a móhli jich ſa krótki cźaſ 50 a wjazy pſchi ſebi měćź. Schtó pomha ſobu ſ tutych dźećźi hódne cźłowſke dźećźi a da-li Bóh, Boże dźećźi wocźahnyćź, wopominaju to ſkowo Knjeſowe: „Schtóž jene tajke dźećźo horje woſmje w mojim mjenje, tón woſmje mje horje?“ Ja chju ſa ſaſtaranje dźećźa ſ lětnym pſchinośćźkom wot 50 hriwnow ſtacź. Lubi pſchećźelo, roſſſudźe ſo khětſje, pſchetož hmydom dyrbi ſo pomhacź. To też ſa naſz małe dźěło a ſtarośćź njeje, tajke dźećźi do hladanja wſacź. Wone ſu maſane, ſanjerodźene a njepoſkłuſchne a w najwjetſchej mérje. Ale teho Knjeſa dla, jemu duſche pſchinjeſećź, my tón nadawk na ſo woſmjemy, kotrž budźemy cźim radoſtnjſcho dopjelnićź, cźim bóle ſo nam pſchihłożowanje a podpjera wot miźionſkich pſchećźelow domach doſtanje.“ Tutym łkowam ſo nicźo pſchiſtajićź njetrjeba. My je wſchitkim ſmilnym ſobućźłowjekam we wěſtej nadźiji podamy, ſo budźa naſchim miźionaram móżne ſćźinićź w krajinach, w kotrychž ſu nimale jako cźi ſenićźny khcheſćźijanſzy Europiſzy powołani, pſchiſłuſchnośćź cźłowſkeho cźucźa pſchećźiwo wotemrěwazemu ludej dopjelnićź. My ſmy w dobrej nadźiji, ſo naſz naſchi khcheſćźijenjo pſchi tym ſłutku luboſćźe njewopuſchćźa. Dobrocźiwe dary chzyłe ſo pola knježi duchownych wotedacź.“

Lipſk, w ſeptembrje 1899.

Kollegij evangelſko-lutherſkeho miźionſtwa.

Tola ſhożowny.

(Se žiwjenja ſtareho wojaka.)

Wójna pſchećźiwo Franzowſkej běſche k końzej. Dobycźerjo běchu ſo domoj wróćźili. Jich wjele běſche cźećźa a khwalbu ſobu pſchinjeſło, jich wjele też ramy a brachi. Pola mnohich ſo ſćźěwki pſchětratych wobćźeſnośćźow hakle poſdźiſcho pokaſowachu. Sa tych we wójnje ſranjenych ſtaraſche ſo wótzny kraj; ſa nećkotrych ſ tych, kiž poſdźiſcho ſkhorichu, pſchińdźechu cźaſy wulkeje nuſy a cźełkeje khorośćźe.

Do poſłednjſchich kłuſcheſche tón, ſ kotrehož žiwjenja chzemy w ſćźehowazym powjedacź tym k wucźbje, kiž na Božej wótzowſkej ſwěrnośćźi dwěluja a wěrićź nochźedźa, ſo tón knježi, kiž wſchitko derje cźini, a kiž tym, kotrjž jeho lubuja, wſchitkim wězam k lěpſchemu kłuźićź da.

Wón — ſ mjenom Wylem — běſche ratarſki dźěłacźer, knježi hejtman, kiž ſe ſwojeju rukow dźěłom a ſlutniwej pilnośćźu ſebje a tych ſwojich žiwjeſche a ſo tak pſchenjeſe. Wórſy po wójnje pokaſowachu ſo pola njeho ſłědy pſchětratych cźećźkotow. Pſchećźo pſchibjeraza ſłabośćź w ſtawach, bolośćźe w kichižu, kotrež jemu jeho dźěło wobćźećźichu, běchu prěni pośłi hiſchcźe hórſcheho, ſchtož dyrbjeſche hiſchcźe pſchińcź. Lěkařſka pomoz běſche podarmo. Stawy ſprſtnychu, ſo njemóżeiche khory ani khodźićź, ani dźěłacź.

„Kak ſo tebi nětko ſ tymi Twojimi pońdźe?“ to běſche to ſtaroſćźiwe praſchenje, kotrež wok nětka wo dnjo a w nozy Wylemowu wutrobu hnujeſche, bjes teho, ſo by ſebi ſměrowazeho wotmołwjenja dacź mohł. Jeho knjes, kotremuž bě hacź dotal ſwěru ſłužił, drje jeho ſaſtorćźił njeby, to wón wjedźeſche: ale to běſche ſrudnu wotſpud w tak młodych lětach hnadny khłěb jećź dyrbjećź a wjazy dźěłacź njemóż. A njeby pod tajſimi wobſtejnośćźemi žiwjenje ſtajnje žiwjenje w ſtaroſćźi a hubjenſtwje było? Na ſtatnu podpjeru myślićź njemóżeſche, dokelž ſo dopokaſacź njedaſche, ſo je ſkhorjenje na kóżdy pad ſćźěhwł wójny a dźenźmſche ſtatne ſaſtaranje invalidow hiſchcźe njewobſtejeſche.

To běchu ſrudne wuhlady, kotrež ſo pſched duſchu naſcheho pſchećźela ſběhachu. Troſchtowaze łkowa jeho duſchowpaſtyrja tehdom w jeho wutrobje hiſchcźe płódneje ſemje njenamakachu, dokelž jemu hiſchcźe wěſta wěra do Božeho mudreho knjeſtwa pobrachowaſche. Wjele bóle žerjechu dwěłowanja na jeho wutrobje, hacź móże ſ zyła Bóh na njebeſbach bycź, kiž tajke njeſboże pſchipuſchćźi.

Jene ranje knjes ſwojeho khoreho hejtmana wopyta a ſo jeho praſcheſche, hacź njecha wukuyćź zigary dźěłacź. Ale wot teho Wylem najprjedy niežo wjedźećź nochźyſche. Wón ſebi myślieſche, ſo jeho porſty, kotrež běchu jenoź na cźećźe dźěło ſmućźene, tajke dźěło njedokonja.

„Nó, duž dyrbićźe jo runje wukuyćź,“ tón knjes ſnapſchećźiwi, „ja nećeho ſnaju, kiž budźe Waſ wucźićź. Grat a tobak k ſapoćźenju ja kupju.“

Tak ſo ſta. Nuſny grat ſo kupi — a wucźba ſo ſapocźa. A dźěſche lěpje, hacź běſche ſebi myślił. Żona a dźećźi ſobupomhachu, kaž derje móżachu; a jako prěni kaſchćźik zigarow hotowy ſtejeſche, běſche wjeſełośćź wulka.

Ale hdźe ſ tymi zigarami? — Też tu knjes ſwojemu hejtmanej pomhaſche. Wón ſo na pſchećźelow a ſnatych wobrocźi, kiž runje zigary k rosdawanju trjebachu a woni je pola hejtmana kupowachu. Jako pak bu hotowych zigarow pſchejo wjazy, praji jeho knjes: „My dyrbimy naſchu rospſchedawarnju powjetſchićź“. Wón mějeſche dweju ſynow, kotrejž jako wyſchkaj we wójſku kłużićźſchtaj. Wonaj dyrbjeſchtaj potrjebu ſa kantinu pola hejtmana bracź a też ſwojich towarſchow na tehu invalidu kedźblinych ſćźinićź. Jako běchu pſchejo hiſchcźe zigary wyſche, praji knjes k hejtmanej: „Wy njedyrbicźe hakle na ſſaſanje cźakacź, ale pośćźelcźe mojimaj ſynomaj, ſchtož macźe“. Tak ſo ſta a też woſta, też jako jedyn teju ſynow domach na dowoleńźy ſo hejtmana praſcheſche: Ja dyrbju dźe moje khachle ſ Waſchimi zigarami tepićź, telko Wy mi ſćźelećźe?“

(Pokracźowanje.)

Samolwitý redaktor: faraſ Góleź w Budyſchinku. Cźiſchećź a nakład Smolerjej knihićźiſchćźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čisło 40.
1. okt.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ju kóždu sobotu w Smolerjej knihicźiśchćerni w Budyschinje a su tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

18. njedźela po swj. Trojizy.

Japoschtolske skutki 17, 31.

Bóh je wěsty dźeń postajił, na kotrymž chce wón sudźicź zyły swět s prawdu psches muža, w kotrymž je wón to wobsamknył a je postajił wschitkim tu wěru, so je wón jeho s morwych sbudźił.

Tydźenja słyschachmy něschto s Pawołowego prědowanja, kajkež wón něhdy Athenskim na jich torhoschcźu stejo dźerźesche. Prěnje, schtož jim wón prědowaśche, bě, so jim jasnje wułoźi, schto nam prěni artikel wo Bohu wucźi: Bóh je wschehomózny, stworiczel njebjeś a semje, wón pak tež wscho wot njeho stworjene sdźerźi a wodźi.

Dale jim Pawoł jasnje rozestaja, schtož mamy w naschich prascheśkich w druhim a tsećim artiklu stejo: Khrystus je Boźi Syn, je tón, kiž budźe juhu wschón swět sudźicź. Juhu budźe tu cźas, hdźež budźa ludźo se [illegible] kr[illegible]ow a narodom, psched sudnym stołom teho ste[illegible] wot Boha na to powołany, wschón swět s[illegible] tónle muž, w kotrymž je wscho wob[illegible] Syn, tón schižowany a [illegible] wopisa, kak wón wschego [illegible] sańdźe, ale pak tež, [illegible] sbóžnosćę. [illegible] swojich [illegible]ni,) so [illegible] a so wschitzy, kiž do njeho wěrja, junu sa nim se swojich rowow postanu. Evangelijon, w kajkimž bychu wo tym žane rěcźe njebyłe, so junu wschitzy morwi se swojich rowow žiwi postanu, byl, kaž słónzo, kotrež žane swětło wot so njedawa.

Luby, něchtónźkuliž rjekńje: „Ja wěsćę wěm, so mam we sebi njesmjertnu duschu, — to pak mi k wěrje njeje, so junu hdy moje cźěło s rowa stanje.“ — Tajkemu pak ja praju: Cźłowjekowe cźěło a jeho duscha krućźe do jena słuschatej. Bjes cźěła nihdźe žana jeniczka duscha njeje, kóžda duscha dyrbi sama swoje cźěło měcź. Schtož njewěri, so směje cźłowjek junu same swoje nowe pschekrasnjene cźěło, tón je cźłowjek bje wscheje nadźije. Chzył mi něchtó napscheczićź: „Wschu tule wěz pak ja s zyłym mojim rosomom dopschijećź njemóžu“, temu dyrbju ja wusnacź: Luby, ja sam wschak to tež njesamožu. Schtóž móhł wschu tule wěz. Wschitka srośymićź, tón dyrbjał sam Bóh bycź. To wschak je wěrno: Hdyž je cźłowjek wumrjeł a je do rowa położeny, teho cźěło tam w semi tłaje a so do prócha pschewobrośći. Ja pak nihdy na to njehladam, schtož tu sam se swojimaj wocźomaj wohladam, ale hladam radscho na mojeho pschekrasnjeneho sbóźnika, kiž njewidomny horka na njebju knjeźi, a kiž je moja hłowa a mój kral, a preju sebi spochi: „Sbóźni su wschitzy tajzy, kiž drje se swojimaj wocźomaj niczo psched sobu njewidźa, ale tola wěrja“.

To pak mi spochi wonka wutrobne wjeselе cźini, hdyž do lubeje Božeje stwórby sańdu a w njej wuhladam, kak

mi tam Bóh ſ wjele ſtow pſchirunanjemi a wobrafami, ſ jenym ſa druhim, pſched wocži ſtaja, kak wſchudže ſ něčjeho ſemrjeteho a pſchetkateho, něſchto nowe rjane žiwe wuſkhadža. Sechžył pak mi něchtó prajicź: „S cžlowjekom ſměje žo ſ tym hinaſcho“, ſ tajkimi žwojimi rěčjemi njemóhł mje nihdy nichtó ſamylicź a mi moju wěru njewěſtu ſcžinicź.

Moja wěra je a woſtanje tajka: Jeſuß je mój wumóžnik. Tón pak je mje, to rěka: mje wſcheho, po cžěle a duſchi, wumóhł a tón žamy budže junu tež mje wſcheho pſchekražnicź. Schtóž praji: „Ja mam žwojeho wěſteho wěrneho wumóžnika“, tón ſ tym wupraji: „Ja mam ſ nim někoho, kiž mje junu ſ mojeho rowa wubudźi a mje pſchekražni“. Schtóž žebi pſched žwojej žmjerczu njeſamóže ſ wěſtej wěru prajicź: „Junu ja ſ mojeho rowa žiwy horjeſtanu“, tajki woſtanje tak dołho bjes troſchta a bjes nadźije, doniž njeje wuknył wěricź: Naſch ſbóžnik žapo junu ſawěſcže ſ nowa wubudźi, nam naſche cžěło pſchekražni a ſkónčnje hiſchcže wſcho pſchekražni, njebježa a ſemju.

Na wſcho tole naß wſchitzy japoſchtoljo ſe žwojej wuczbu pokaſuja a tajkule wěru žebi naſch Knjes wot naß žada. Wſchón zyły žwět, niž jeno žami cžlowjekojo, ale žobu ſ nimi wſcho ſtworjene, je ſ Hadamowym ſhrěſchenjom žobu do ſkaženja a do žmjercže ſapanyło. — Duž dyrbi tón, kiž naſch wumóžnik rěka, a tiž tajki tež ſ wěrnej prawdu je, wſchón žwět, cžlowjekow a wſcho druhe ſtworjene, do noweje bójſkeje kražnoſcže ſtworicź, ſo bylo tu wſcho do wſchitka žmjate a kražne. Wſcha dotal ſdychowata ſtwórba dyrbi bycź junu žobu ſe wſchěmi Božimi dźěcžimi do zyła wužwobodźena.

Takle je žwjaty Pawoł žwojim Athenſkim prědowal. Abo ſchto je žebi tam ſe žwojim prědowanjom pola nich dobył? — Někotſi ſo jemu wužmjachu, dokelž jim jeho rěcž pſche wſchón jich roſom dźěſche; druhy jemu prajachu: „Junu druhi dźeń chzemy ſaßo pſchinicź ſa tebje poßłuchacź“, ſ tym pak jemu dale niczo njeßłubichu, dyžli něſchto njewěſte; woni chzychu jeho wotbycź.

Bože ßłowo wſchak je žwětnym ludźom wohidne a njeſpodobne, dokelž žebi tajzy myßła, ſo maja wſchitzy žami wſchu mudroſcź a wjazy roſoma, dyžli tamni Boži póßli. Tak be to něhdy, tak je to hiſchcže dźenžniſchi dźeń. Na Bože ßłowo drje wjele ludźi poßłucha, ale wěrjazych je tu ſpochi mało.

Ale tola běchu tam tež wſchelazy mužojo, bjes nimi Dionyſius, radny knjeß, a pódla žónſka, ſ mjenom Damaris, kiž buchu wěrjazy. Pawoł tam po tajkim na torhoſchczu podarmo prědowal njebě. Po cžaßu bu tam woßadka, kiž pſchezo dale roſcźeſche. Bože kraleſtwo runa ſo žonopowemu ſornjeſchku: ſ małeho ſornjeſchka roſcže junu wulki ſchtom. Pawoł pak je měł na tym žwoje žiwe wjeßele, ſo bě jow w tymle wulkim měſcže tež duſche ſa žwojeho ſbóžnika dobył, kotrež mózachu žebi wot tam ſpěwacź:

My, Božo, tebi ſ wutrobu dźak damy,
So twojoh' žyna ſa ſbóžnika mamy.

Hamjeń.

Tola ſbožowny.

(Se žiwjenja ſtareho wojaka.)

(Pokračowanje a ſkónčenje.)

Tak dźěſche khwilu wſchitko derje. Ale Bóh chzyſche wbohemu Wylemej cžěſke pruhowanje napołožicź, ſo by jeho wěru pruhował a poßylnił. Jedyn dźeń hejtman pytny, ſo jeho widźenje w nadpadazej měrje wotebjera. Wón žebi najprjedy myßleſche, ſo to ſ tobakowym próchom ſwiſuje. Bóry pak žo pokaſa, ſo to wot ßłabych cžnuow (nerow) pſchińdźe. Někto pſchińdźechu nowe dwělowanja a ſtaroſcže. Schto, hdyž wón wjacy njewidźeſche? Schto dyrbjeſche potom bycź? —

Bjes tym běſche pósdne lěczo pſchiſchło. W měicze lěžachu wojazy, dokelž běſche manevr w blijkoſcźi. 2. ſeptember pſchińdźe, tón dźeń mějeſche žo žwjecźicź. Wojazy mějachu wotpočowańſki dźeń a w blijkim lěſku mějeczenjo ſ wojakami žwjedźeń žwjecźachu. Hudźba piſkaſche. Bědny hejtman, kotryž běſche něhdy pomhał, ſo mójeſche němſki lud tón dźeń ſ wjeßekoſczu žwjecźicź, žedźeſche pſchi dróły, hdźež wjeßeli wojazy nimo chodźachu a poruczeſche žwoje zigary. Zelnivje žebi na tón cžaß myßleſche, hdźež běſche w młodoſtnej mozy wjeßeły wojak byl — někto braſchny muž.

W tajkich myßlach dohlada žo na muža, kiž wjeſelemu hanjenju pſchihladowaſche, ale běſche žam wſchón ſrudny. Hejtman zuſeho k žebi ſawoła a žo jeho praſcheiche, cžeho dla je tajki ſrudny. Někto tón zuły powjedaſche, ſo je pinczník, kiž běſche dla niſkeje ſaßłužby hłowne měſto wopuſchcźił w nadźiji, ſo móže pſchi manevrje wjazy ſaßłužicź, ſo by žonu a dźěcži lepje ſežiwił. Ale jeho nadźija njeběſche žo dopjelnika. Schtož běſche měł, běſche pſchiładźił a hižo wot žwojich wězow běſche wſchelake ſaſtajicź dyrbjał.

Hejtman žwojeho nowého towarſcha žobu domoj wſa, jeho na nóz wobthłowa a jeho na druhi dźeń ſe žwojimi zigarami won póßła do manevra, hdźež jich ſaßo wjele rozpſcheda. Tak dźěſche pſches zyły cžaß a woběmaj běſche pomhane.

Jedyn wjeczer, jako hejtman pinczníkej žwoju ſrudnu žiwjenſku hiſtoriju powjedaſche a wo ſrudnych wuhladach rěcźeſche, hdy by wołlepił, tón druhi na dobo ſe žwojeho ſtoła poſkocži a praji; „Ja žym hakle pſched někotrymi dnjemi w Nowinach cžitał, ſo dyrbja žo tajzy invalidojo kaž wy, kiž ſu hakle po wójnje ſtłorili, ſamołwicź, ſo bychu penſiju doſtali. Wy maczе žo po tajkim pola wyſchnoſcže ſamołwicź.“

Hejtman najprjedy nicžo cžinicź njechaſche, dokelž wuſpěcha njewidźeſche. Tola na rěcź žwojeho pſchecźela cžinjeſche. To běſche ſa njeho cžěſki pucź. A ſchtož wón pola wyſchnoſcže žłyſcheſche, jemu wutrobu lożo njeczinjeſche. Tam nicžo wo tej wězy njewjedźachu, tola jemu žłubichu, tu wěz hiſchcže junkróćź wyſchnoſczi pſchedniejeſć. To žo ſta. Woni žo praſchachu a hłaj, hejtmanej žo rjana penſija doſta, kotraž jeho pſche wſchć ſtaroſcže połběhny. Hdyž njeby tehdom na Sedanſkim žwjedźenju wutrobitoſcź měł ſ hubjenym pinczníkom poręcźeczź, žo jemu to ſhoże doſtało njeby, jeho dobrotu cžinjenje běſche bohate žně pſchinjeßło. Bóry po tym wón zyle woßłepi. Schto by ſ njeho było bjes teje pomozy? Ale tak běſche žo Bóh w prawym cžaßu a hiſchcže prjedy ſtarał, ſo dyrbjeſche žo wſchitko k lepſchemu wobroćźicź. Tole naſhonjenje dźiwneje pomozy Božeje woßłepjenemu ſmutſkomne wócźko wotewri, ſo twjerdźe a krućze do žwojeho Boha a ſbóžnika wěrjeſche.

Powjedał tejele hiſtorije je huſto tuteho žwojeho pſchecźela wopytał a dyrbi prajicź: wón je ledy hdy w žiwjenju tajkeho njeſbožowneho cžlowjeka wohladał, kiž běſche tola ſbožowny. Kelko cžlowjekow je njeſpokojnych a pſchecźiwo Bohu morkoze, morkoze pſchecźiwo žobucźlowjekam a pſchecźiwo žebi pſchi najmjenſchim njeſbožu, woni ſu njeſpokojni a morkotaju bjes praweje pſchicźiny, dokelž maja žwoje ſtrowe ſtawy a myßle a móža ſ rukomaj dźěłacź — móža won hicź do polow a na ſahony — do kražneje ſtwórby Božeje.

Ach, ſo bychu žobu pſchiſchli, khoreho hejtmana wopytacź! Wón leži we wulkich boloſcźach na žwojim kanapeju abo we łożu, wulke boloſcže jeho cžwiluja. Na jeho bledym wobliczu běſche pónacź, jeho wulke bolenje. Dny pſchińdźechu, hdźež móžeſ[illegible] ledy ſchto wužiwacź. Ale hdyž žo jeho praſchachmy: Nó, [illegible] cži[illegible] wjedźe, luby pſchecźelo?“ žo jeho wobliczo [illegible] ńeje a wón praji: „Mi žo derje wjedźe!“ Sswo[illegible] ve wſchej ſcźerpliwoſczi nježe. Wón wě[illegible] bolosćže napołożi, tež móž da[illegible] pſches žwoje ſamóženje. [illegible] wjele ſpacź njemóže, [illegible] wjele myßli. W[illegible] ale ra[illegible] Wón je[illegible] „Kak [illegible] a ſchy[illegible]

ale nětko, hdyž je nětko moja hłowa ſłaba k myślenju, potom rěčju a modlu se ſłowami khěrluſcha; tak ſo nóz minje a ja jabudu ſwoje bolosće". Schtož jemu radosć da k žiwjenju, běſche wěra do Jesom Khrysta, kotrehož móže ſo nadžeć, ſo, hdyž braſchne cźěło jeho semſkeje hěty rospadnje, wón horkach w njebjeſkach dom namaka, wot Boha twarjeny. Duž je ſbožowny w njebožu.

Tak dźěſche lěta dokho. Nětko bu tón bědźer wotwołany k njebjeſkim wójſkam. Cźehož je ſo nadźał, to je wěcźe dobył, dobyćźeřſku palmu dźěćźi měra. „Sbóžny je tón muž, kiž ſpytowanja ſnjeſe; pſchetož, hdyž wón ſprawny ſćźinjenje je, dostanje wón tu krónu teho žiwjenja, kotruž tón Knjes ſłubił je tym, kotſiž jeho lubuja". Jak. 1, 12.

Njeſbožowny, a tola ſbožowny.

Nadpad.

Powjedanćźko dobrowólnika.

Spiſał Law hrabja Tolſtoj.

(Pokraćźowanje.)

„Duž dha njech nětko tutu ſwjatu podobiſnu na ſebi nožy", pokraćźowaſche wona ſe ſwojimi ſłowami. „Pośćźelu jemu ſ nim moje požohnowanje. »Saſtupniza« ſwjata ſakituje jeho. Wožebje w bitwach njech wón wobras ſtajnje na ſebi nožy. Praj jemu też, nanko: maćźerka twoja ſebi tak pſcheje."

Sslnbich jej, ſo porućźenje ſwěrnje wukonjam.

„Ja wěm, wy budźećźe jeho lubowaćź, wojeho Paſchenka", powjedaſche ſtaruſchka dale. „Wón je tajſki pěkny. Wěrćźe mi, žane lěto ſo njeminje, ſo mi njeby pjenjeſy pośłał, a Hanzy, mojej dźowzy, wón też huſto pomha: a wſcho to wot ſwojeje wichědneje mſdy! Dźakuju ſo ſawěćźe Bohu do wěćźnośćźe," ſkónćźi wona ſe ſłyſjami we wocźomaj, „ſo je mi tajkeho ſynna dał."

„Piſa wam wón huſto?" wopraſchach ſo.

„Rědko, nanko: jenož jenićźzy ſa lěto, a hdyž pjenjeſy pośćźele, napiſche też ſłowćźko, hewak pak niz. Jeli, praji wón, mamuſchka, ja wam njepiſchu, dha je to ſnamjo, ſo ſym žiwy a ſtrowy, a jeli ſo mi něſchto ſtanje, pſched tym pak njech mje Bóh ſchkitnje, dha też bjeſe mnje piſaja."

Jako kapitanej poſzyłku jeho maćźerje pſchepodach (běſche to na mojej kwartěrje), wuproſzy wón ſebi wote mnje papjern k ſawalenju, ſawali wobras wobhladnivje do njeje a tykny jón do ſaka. Powjedach jemu wjele nadrobneho wo žiwjenju jeho maćźerje, — kapitan pak mjelćźeſche. Jako běch ſkónćźił, dóńdźe wón do kućźika a natykaſche ſebi tam dokho ſwoju trubku.

„Haj, wona je cźeſćźe hódna žónſka!" ſarěćźa wón wot tam ſ něćźajkim ſtruchłym hłoſom. Wſjedźe mje Bóh hiſchćźe tak ſo ju wohladam?"

W tutych proſtych ſłowach ſjewjeſche ſo bjes měry wjele luboſćźe a ſadośćźe.

„Cźehož dla ſłužićźe wy tudy?" wopraſchach ſo jeho.

„Dyrbju tu ſłužićź," wotmołwi ſ pſcheſwědćźenjom. „Dwoja mſda je ſa mnje, khudeho cźłowjeka jara ważna."

Kapitan běſche jara ſlutniwje žiwy: wón njehrajeſche kharty, dźěſche poręćźko na piwo a kurjeſche wſchědny tobak, kotryž wón, njewěm cźeho dla, njemjenowaſche wſchěduje tobak, ale ſambrotalijſki tobak. Kapitan je ſo mi hižo prjedy ſpodobał: wón běſche jedyn ſ tamnych proſtych, ſpokojnych ruſkich ludźi, kotrymž rad a łoſko rumu žmuhu do wocźow hladaſch; tola po tutym rośćźćźowanju ſacźuwach ja ſa njeho wěſte poćźeſćźowanje.

II.

W 4 hodź. rano na druhi dźeń pſchindźe kapitan po mnje. Wón běſche ſebi ſtary, wjetſki ropor bjes epoletow a lesginiſke* ſchěroke [illegible] wobuł, běły papach** ſ wottorhanym, ſaźołtnjenym kurpe[illegible] ſtaj[illegible] a njeſawidźomnu aſiatiſku ſchaſchku pſches ramjo vor[illegible]ſchtaćźł.* na kotrymž wón jěchaſche, ſtupaſche [illegible]le ſtajnje a machaſche bjes pſcheſtaćźa ſe [illegible] na to, ſo njeběſche w figurje

[illegible]dźeź Lesginojo bydła.

[illegible] Kerikeźojo — ludźo

[illegible] wowćźa

lubeho kapitana ani mało wojeřſkeho waſchnja, ani nićźeho rjaneho, dha woſnamjenjeſche ſo w njej tola, ſo jeho nićźo ſ runowahi njepſchinjeźe; a to ſbudźowaſche bjes wole poćźeſćźowanje k njemu.

Njedach jemu ani mjeńſchinu cźakaćź, ſkoćźich ſamy wokomik na konja a wujěrchachnoj hromadźe ſ wrotow twjerdźiſnu.

Batalijon běſche hižo 200 ſažen (něhdźe 400 m) pſched namaj a ſdaſche ſo jako něſajka cźorna, kruta, ſo hibaźa hromada. Lohko běſche wuhudaćź, ſo ſu to pěſchźy, hižo ſ teho, ſo nad nimi jako ſeř dołhich jehłow ſo jich bajonety błyſchćźachu; poręćźko dołětowachu też k namaj ſynki wojeřſkeho ſpěwa, bubona a rjaneho tenora, wjedniką ſchesteje roty, kotryž běſche mje hižo woſpjet w twjerdźiſnje roswjeſelił. Droha dźěſche wo ſrjedź hłubokej a ſchěrokej „balki",* pſchi brjoſy mjeńſcheje rěki, kotraž runje něto „hrajeſche", to rěka: woda běſche pſches brjóh wuſtupiła. Stadła dźiwich holbi ſlětowachu nad wodami: to ſeſzydachu ſo na kamjenje na brjoſy, to minychu ſo ſawróćźo w powětſje a ſlětowajo w ſchěrokich kołach cźłowjeſkemu wóćźku. Sstkónźo njebě hiſchćźe ſeſkhadźało, tola wjeřſchi praweje ſtrony „balki" ſapoćźachu ſo rosjaźnjowaćź. Schěre a běłe kamjenje, żołtoſeleny moch, ſ rońu pokryte dornćźełowe kěřki, wiſchnje a druhe ſchtomy wuſtopowachu ſ wurjadnej jaźnośćźu a raſnośćźu na jaźnym, ſłotym raňſchim ſwětle; ſa to běſchtej druha ſtrona a hłuboki pućź pokryty ſ tołſtej kurjawu, kotraž ſo ſ dymjazymi, njerunymi żołtmami żołtnjeſche, ſyrej a pokhmurjenej a pſchedſtajeſchtej měſcheńźu wſchelakich barbow: błědołila, nimale cźornu, cźěmnoſelenu a błěbn. Runje pſched nami na cźěmnym laſurje njebjeſkeho wobłuka błyſchćźachu ſo ſ wurjadnej jaźnośćźu kruće-běłe hobry źněhowych hór ſe ſwojimi ſpodźiwnymi, ale hacź do najmjeńſchich drobnośćźow rjanymi ſćźinami a cźarami. Schwjerećźi, koniki a tyńazy druhich pſchekaźanćźkow wozućźichu we wyſokej trawje a napjelnjachu powětr ſe ſwojimi jaźnymi, njepſchestawazymi ſynkami: ſdaſche ſo, ſo njelićźomna hromada małych ſwónćźkow w ſamych wuſchach ſynćźi. Powětr wonjeſche ſa wodu, trawu a kurjawu — ſ jenym ſłowom: wón wonjeſche ſa jaźnym pſcherjanym lětnim ranjom. Kapitan naklepa woheń a ſakuri běſche trubku; wóń ſambrotalſkeho tobaka a ſchwampa běſche mi woſebje witana.

(Pokraćźowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Kraźny wot Boha požohnowany ſwjedźeń je poboćźne Guſtaw-Adolſiſke towaŕſtwo ſa Budyſke hamtſke hejtmanſtwo ſaſidźenu wutoru w Rakeźach ſwjećźićźo. Hdyž wjedro wot pondźele hrożaze Rakećźanow bojaſliwych cźimjeſche, Bóh luby Knjes na ſwjedźeńſkim dnju njenadźite mile wjedro wobradźi — haj ſamo lube Boźe ſłónćźko nam ſwoje witane pruhi pośła. Kaž hižo pſched dokhimi lětami na mißionſkim ſwjedźenju, tak móžachmy też pſchi Guſtaw-Adolſkim ſwjedźenju pośnaćź dobru zyrkwinſku myślł woſzady, kotraž běſche ſo w pſchihotach na naſch ſwjedźeń w jenej myślł ſjednoćźiła. Zyrkej běſche ſo najrjeńſcho wupyſchiła a wo woźy a pſchi pohrjebniſchćźu wohladachmy rjane cźeſne wrota — we dwěmaj běſche też ſerbſke napismo, ſo na naſch Guſtaw-Adolſiſki ſwjedźeń poćźahowaźe, cźitaćź: „Prawy budźe w ſwojej wěrje žiwy." Pſchipołdnju w 1 h. ſwjedźeńſki cźaſ na farſki dwór pſchićźeźe, hdźeź běſche ſo pſchedſtajdźiſtwo poboćźneho towaŕſtwa a knjeźa duchowni i bliſka a ſ daloka ſhromadźili. Wſchitke towaŕſtwa woſzady ſo wobdźěliſchu: wóhnjowa wobora, wojeřſke towaŕſtwo, ſerbſke towaŕſtwo, turnowanſke towaŕſtwo, gnejniſka rada, młodośćź a ſchuſke dźěćźi prěnjeje rjadownje — a zyrkwinſke prjódkſtćźeřſtwo, ſady kotrehož knjeźa duchowni a hośćźo ſaſtupichu; cźaſ hibaſche ſo ſe ſynkami hudźbneje kapały najprjedy na torhoſchćźo a potom ſo na prawizu ſawinywſchi pſches wjeź cźehnjeſche do Božeho doma. Boźi dom běſche wſchón pſchepjelnjeny, tak ſo dyrbjachu w ſerbſkim kemſchenju ſchuſke dźěćźi ſ cźaſa woſtſupićź, ſo njebychu na kemſchenju měſtna brali. Prěnju wokłaźnu ſłužbu mějeſche na woběmaj kemſchomaj woſzadny knjes faraŕ Gółćź-Rakećźanſki. Jako ſwjedźeńſki předaŕ na ſerbſkim kemſchenju ſtupi na kłćźku najſtarſchi ſynn naſcheho knjeſa ſararja — knjes faraŕ Jan Gółćź ſ Makeho Budyſchinka, nam Sserbam wſchěm luby a drohi pſches nadobne prózowanja wo ſkutki ſchesćźićźjanſkeje luboſćźe w naſchich poboźnych cźaſopiſach. Móźnje a rjenje klinćźeſche jeho hłóſ pſches wulki pſchepjelnjeny Boźi dom a do wutrobow. Na ſakóźku texta Eſther 8, 6 wón wukoźi: „Na dźeńźnſchim ſwjedźenju ſłu-

* Balka rěka po kawkaſiſkej narěćźi hłuboki pućź mjes ſkalniſchćźami.

bimy ßebi nowu ßwěrnosćz k ſkutkej Guſtav-Adolſſkeho towařſtwa." 1. Pſched nami nuſa naſchich evangeliſkich bratrow a ßotrow; 2. We naß ßo horjaza evangeliſka wutroba; 3. Nad nami Boža pomoz a žohnowanje. We hlubokonatwarjazym prědowanju buchu naſche duſche tež pſches naſpomnjenje najwažniſchich podawkaw ſe ſkutkowanja Guſtav-Adolſſkeho towařſtwa a pſches rjane pſchirunanja wubudžene a ſa ßwjatu wěz ſahorjene. Skónčnu woktarnu Božu ßlužbu mějeſche na ßerbſkim kemſchenju k. farař ryczěr Jakub. Do němſkeho kemſchenja mějeſche ßo ßwjedžeńſſi cjah pſches knježi dwór, hdźež bě knjeni kollatorka pſchijěła, ſo by na ßwjedžeńſkim kemſchenju pſchitomna była. Na němſkim kemſchenju prědowaſche knjes ſekundarius Häbler ſ Budyſchina wo 1 Mójſ. 43, 29—31: „Joſef a jeho bratr Benjamin — wobraz Guſtav-Adolſſkeho towařſtwa w jeho ſkutku luboſcźe ſe ßwojim praſchenjom a napominanjom na tebje." 1. Snajeſch ty twojeho bratra, twojeje maczěrnego ßyna? 2. Sahori ßo tebi wutroba ſa njeho? 3. Duž kadźcźe khlěb horje. Se žiwymi ſahorjazymi ßkowami wubudźeſche cźeſcźeny knjes prědar k ważnemu ſkutkej Guſtav-Adolſſkeho ſkutkowanja nutrym pobkuchardam žiwe wobrazy ſ dźěćańſkeho pola naſchego towařſtwa podawajo. Knjes kantor Njelka nam na ßerbſkim kemſchenju rjane ßwjedźeńſke spěwanje ſchulſkich dźěćži a na němſkim kraßnu pſchednoſchk spěwanſkeho khora poſkićži. Bohata kolleſta dawaſche rjane ßwědočenje wo ſahorjenoſćži, kotruž běſche ßwjedźeń do wutrobow pſchinjeßk. Na ßerbſkim kemſchenju ßo nawda 122,91 hr. a na němſkim kemſchenju 128,12 hr. Dźak lubej Nakecźanſkej woßadźe, kotraž je tón ßwjedźeń tak rjenje pſchihotowała a wuhotowała. Evangeliſka luboſcź je ßo wuhywała — wona njech kćěje a roſcźe w naſchich wutrobach!

Khěrluſch.

Kak Jeſuß cźłowiſku duſchu woła a napomina, ſo by pokhwatała a hotowa bywa, hdyž wón pſchińdźe, ſo by ju jako nawożenja ſa ßwoju njewjeſtu k Božemu ßwjatemu trónej wjeſcź móhł.

Hłóß: Ach, ſo moja ßmjertna ſchtunda atd.,
abo tež: Wojuj prawje, hdyž ta hnada atd.

Ach, kak naſche cźaßy ſańdu,
Lěta, dny a měßazy.
A k nam cźaßy ßmjertne nańdu,
Cźaßnik wotbit hodźiny.

Wopomń dha, o luba duſcha,
Hacž ßy tež ty hotowa
Na pucź, kaž ßo tebi ßkuſcha,
Hdyž cźe Jeſuß ſawoła!

Pſchihotuj ßo, khwataj ßwěru,
Twój cźaß bórſy nimo je.
Wuhotuj ßo ſ prawej wěru,
Kaž ßej Jeſuß žada cźe.

Jeſuß 'žno na pucźu ſteji,
Kiž je wuſki, cźerńjowy,
Scherokt dźe k heli dele,
Na kotryž cźert kiwa cźe.

Jeſuß tebi ruku ſkićži,
Wjedźe tebje k njebeßam.
Cźert pak ßwoje helſke dźěćži
Cźěri tu do hele ßam.

Duſcha, khwataj, mary ſteja,
Kaſchcź a row je hotowy,
Noſcherjo tež hižo dźeja,
Na wěži je ſwonjenje.

Duſcha, hladaj, wěnzy noſcha,
Cźěło ſ nimi wupyſcha.
Pſcherćzeljo Jeſußa proſcha,
So cźi wěnz tež cźeſcźe da.

Duſcha, khwataj, 'žno ßo spěwa,
Kſchiž je hižo ſběhnjeny,
Kiž ßo njeßy prjedy cźěła;
Kotryž khorhoj měra je.

Duſcha, khwataj, ſchto ßo ßłyſchi?
Duchowny tam wotproſcha
Twoje wulke, cźeźke hrěchi
Sa tebje p'la Jeſußa.

Duſcha, ſchto ßo komdźiſch hiſchcźe,
Cźěło, dom cźi wſaty je,
Njeßene tam budźe cźiſche,
Hdźež wotpočźink doſtanje.

Duſcha, khwataj a ſtuß k rowu,
Hdźež to cźěło woſtanje,
Hdźež ßo na daloku drohu
Žohnowanje doſtanje.

Duſcha, khwataj k twojom' měru,
A ſkićź ruku k Jeſußej
Wołaj: „Ja du ſ prawej wěru,
Kaž ßy, Jeſu, žadał ßej."

A praj: „Jeſu, wjedź mje nětko
Kaž ßwój ßebi ßlubiłej,
Tam do ſahrody tych kwětkow
Kiž je twój Gethſemane.

Wjedź mje jako nawożenja,
Jeſu, ßwoju njewjeſtu
S wěnzom wěry wupyſchenu
K Božom' ßwjatom' woktarju.

Wjedź mje k Božom' ßwjatom' trónu,
Jeſu, kaž mi lubit ßy,
Hdźež mi dać chzeſch ſlotu krónu,
Jeſu, hdźež ßam pſchi mni ßy.

Tam chzu khwalićź ßwojoj' Boha
Wſyſche wſchitke njebeßa
Saſpěwacź tón khěrluſch ſ nowa:
„Duſcha, jow budź wjeßela!"

Teutſcher w Porſchizach.

Něſchto k roſpominanju.

Dźakowanje niczo njepłaćži, a ßo Bohu a cźłowjekam derje ſpodoba.

Dobrowólne ßmilne dary ſa wbohe hłódne dźěćži w Afrizy w Sserbach nawdate:

N. N. ſ Budeſcźanſkeje woßady	5	=	—	=
S Hornjo-Wnjeſdźanſkeje woßady	27	=	—	=
Sswětoſch ſ Wulkich Sdźar	1	=	—	=
S Njeßwacźidliſkeje woßady (1. ſběrka):				
We Luſy: ſchulſke dźěćži	27	hr.	—	np.
M. ſ Z.	20	=	—	=
W Khaßowje: K.	3	=	—	=
W Nowej Wßy: G.	2	=	—	=
W Njeßwacźidle: J. H.	5	=	—	=
Wud. G. a B.	6	=	—	=
M—a	3	=	—	=
Wud. R.	2	=	—	=
H. P.	4	=	—	=
E. J.	5		—	=
J. J.	5		—	=
Ssm. ß. H.				=
J. P.				
Wud. L.				
Khuda wudowa				
Njemjen.				

W mi...

Samolwitý redaktor: farař Gölcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a 1

Pomhaj Bóh!

Czißło 41.
8. okt.

Lětnik 9.
1899.

SSerbſke njedßelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

19. njedzela po ßwj. Trojizy.

Matth. 18, 23—35.

Tak tez budze wam mój njebjeski Wótczez czinicz, jeli so wy njewodacze kóżdy ßwojemu bratrej s waschich wutrobow jich winy.

Komu njedyrbjało tole wobsamknjenje ßwjateho sczenja wutrobu pschekłócz? Schtóż hischcze njewě, so wón wodawanje trjeba, jow móże jo wuknycz. Schtóż s krawnymi ranami po balsamje wodawanja pyta, jow móże jo namakacz. Schtóż je pak dzělomny czinjeny najßóżnischeho wokschewjenja rosbiteje wutroby, psches hnadu wotwjasany wot swjaskow winy, móże jow shonicz, schto ma czinicz.

Měnisch, so ßy ßwobodny knjes, kiż ßmě czinicz, schtoż ßo jemu lubi, njerodżo wo niczo druhe hacz wo statne sakonje a ßwětnych ßudnikow?

Jeniczki narodżeny ßyn njebjeskeho Wótza czi praji: Ty masch Knjesa a krala, ty ßy wotroczk, kiż ma wschitko spożczene, schtoż je a ma, niz jeno czěło, ale tez duschu, a wikuje s dowěrjenym puntom jako sastojnik, kiż ma ßo sa ßwoje czinjenje a wostajenje samolwicz.

Sda-li ßo tebi, so by ßo tebi pschi ßudzenju zyle derje schło, so by dyrbjenje a měcze s najmjeńscha w runowasy było, so by pschi twojich hrěchach tola pschezo něschto wjazy dobrych skutkow měł, na czoż ma ßo tebi něschto wupłaczicz, jow shonisch, so ßy dzeßacz tyßacz puntow winojty, dokelż ßy wschitke dzeßacz kasnjow wjazy hacz tyßacz krócz skradżu abo sjawnje, s pschekhwatanjom abo se skomdzenjom, ßylnje abo ßłabje pschestupił a njemóżesch na tyßacz ani jene wotmolwicz.

Troschtujesch-li ßo s tym, so njebudże tón Knjes na to kedżbowacz, so njebudże tak kruty, dha jow ßłyschisch, so ßebi połne sapłaczenje żada, so wón, hdyż njemóżesch sapłaczicz, po ßwojim prawje czini a tebi wscho wosmje, schtoż ßy a masch, na czoż dyrbi twoje ßwědomje ßame ßwoje haj a hamjeń prajicz. So psched nim dele padnjesch, twoju winu pósnajesch, wo sczérpliwosczż proßysch, je najmjeńsche, schtoż móżesch czinicz, ale dołho niz doscz. By-li ty móhł wot nětka lětne a wschědne danje spożczeneho kapitala płaczicz, dha njebychu sańdżene winy s tym sapłaczene byłe. Ale kak jara ßo tez sjebasch wo twojim samożenju, to wěsch ty s prědka: Tez w pschichodże njebudże doßahacz, budżesch wschědnje hrěschicz a psched ßwjatym Bohom ani jedyn dżeń, ani jenu hodżinu njewobstejisch. Ty masch jeno jenu nadżiju, darmotnu hnadu teho, kotremuż je żel twojeho hubjenstwa, a kiż ßwoju ßmilnosczż sczele, so by prawdosczi do sběhnjeneje ruki padnył. Jenoż tak móżesch ßo na spuschczenje nadżijecz, a dokelż wschědnje, haj hacz k poßlednjemu dychnjenju wjele hrěschisch a wjele schtrafy saßłużisch, dha dyrbisch pschezo saßo k temu jenemu hicz, pola kotrehoż je wjele wodawanja, ale drje niz, so ßo jemu ßměja, ale, so ßo jeho boja. Hnada wotwjasa, ale swjasa tez. Hakle, hdyż ßy wodawanje dostał, móżesch jo saßo wudżělecz, ale potom dyrbisch jo tez. Abo měnisch ty: Haj, wscho chzu wodacz ale to jene, schtoż je mi tón abo tamny naczinił, to je pschewjele, pschecżeżke, to njemóżu wodacz. Potom

pósnaj: wscho schtož móža czi czlowjekojo czinicz, a hdy by wupytana słóscz była, pornjo twojim winam pschecziwo twojemu stworiczelej, wumóžnikej a sbóžnikej, ma ßo jenož tak, kaž sto kroschow pornjo dzeßacz tyßacz puntam. Kak pak, hdy by ty s dołžnikom njelubosnje a ßurowje sakhadzał, jeho sadajił a ßebi na měscze saplaczenje žadał, a hdy by wón winu pósnał a na ßwojimaj kolenomaj proßył: měj sczerpliwoscz so mnu, chzu tebi wschitko saplaczicz. Njeby potom žaloßne było, hdy by jeho do jastwa czißnycz dał? Njeby to dyrbjało wschěch twojich ßobuczłowjekow na semi, haj, ßwjatych jandzelow w njebjeßach rosrudzicz, so woni tebje wobskorža psched trónom ßmilnoscze. A ty by mohł psched njebjeskim Wótzom abo psched ßudnikom žiwych a morwych, kiž je twoju a twojeho ßobuczłowjeka winu ßam se ßwojej ßmjerczu saplacził, druhi schpruch wotczakacz hacz tón: Ty sły wotroczko, wschitkón dohł ßym ja tebi spuschcził, dokelž ty mje proschesche; njedyrbjał dha ty ßo tez ßmilicz na ßwojim towarschu, kaž ßym ßo ja na tebi ßmilił?

Njedyrbjał jeho hněw runje tak horzy paricz, hacz jeho luboscz, a twoje czwile tak wnlke bycz kaž twoja njesjednoczíwoscz.

Abo měnisch, so móžesch wutrobysnajerja s prósdnymi ßłowami sjebacz, s wodawanjom hubow, wo kotrymž wutroba niczo njewě. Njemył ßo, Bóh ßo njeda sa ßměch měcz! Njeßy s kóždym Wótczenaschom ßud a schtrafu na twoju hłown proßył, tak husto hacz ßy prajił: Wodaj nam nasche winy, jako my wodawamy naschim winikam.

Hamjeń.

Nadpad.

Powjedanczko dobrowólnika.

Spißal Law hrabja Tolstoj.

(Pokraczowanje.)

Mój jěchachmoj pódla drohi, so bychmoj pěschkow skerje doszahnykoj. Kapitan běsche samyßleny, bóle dyžli hewak, wón njepuschczi ßwoju dagestansku trubku s huby a pohonjowasche pschi kóždej krocželi s pjatomaj nohow ßwojeho konika, kotryž pokolebajo ßo s jeneha boka na druhi czežko spósnajomny czěmno-seleny ßłěd po mokrej wyßokej trawje sawostajesche. Něhdže pod ßamymi jeho nohami wulecza bažant se snatym schkrěczenjom a s tamnym swukom kschidkow, pschi kotrymž honťwar bjes wole ßo nastróži, a pomałku sapocza ßo posběhowacz do powětra. Kapitan njewobroczi ßo ani próschka sa nim.

Běchmoj pěschkow hižo doszahnykoj, jako běsche sa namaj tupot pschihnazeho konja słyschecz, a w ßamym wokomiku skoczi nimo naju jara pěkny młodzenz w offizěrskim roporje a we wyßokej běłej czerkeskej czapzy. Jako běsche pódla naju, poßmějkota ßo, kiwny kapitanej s hłowu a machny s kschudom ... Móžach jenož telko spósnacz, so wón jara pěknje w ßedle ßedzěsche a wusdy dzerjesche, a so mějesche kraßnej czornej wocži, czeńki nóß a brodziczku, kotraž běsche hakle runje wurostła. Mi je ßo woßebje nad nim to spodobało, so njemóžesche poßmějkowanje potajicz spósnawschi, so mój s radoszu na njeho hladamoj. Hižo po tutym poßmějkowanju móžesche spósnacz, so běsche wón hischcze jara młody.

„Hdže jěchasch?" sabórcza kapitan s njespokojnym pohladanjom trubku w hubje skhowajo.

„Schtó je tón?" wopraschach ßo jeho.

„Praporschczik (— fähnrich —) Alaninsubaltern — offizěr mojeje kompagnije ... Wón je hakle tamny měßaz s kadetskeho korpsa k nam pschischoł."

„Wón drje hakle prěni ras na wójnu jědze?" wopraschach ßo.

„Teho dla tajke wjeßele!" wotmolwi kapitan, hłuboko samyßleny s hłowu pokiwajo. — „Tajka je młodoscz!"

„Haj, a kak ßo njedyrbjał radowacz? Ja wopschijam, so je to sa młodeho offizěra jara sajimawe."

Kapitan pomjelcza na dwě mjeńschinje.

„Haj, haj, teho dla ja tez praju: Tajka je młodoscz!" powjedasche wón dale s hłubokim hłoßom. „Czeho dla dyrbjał ßo radowacz, hdyž niczo njewidzisch? Hlaj, czim czasczischo na wójnu czehnjesch, czim mjenje ßo radujesch. Naß, hlaj, je jich něhdže dwazyczi offizěrow, kotsiž dzenßa na wójnu czahnu: so budze jedyn wot naß morwy abo tola ranjeny — to je hižo wěste. Dzenßa ja, jutsje wón, a sa jutsischim tjeczi. a czeho dla dyrbjał ßo to radowacz?

III.

Lědma běsche jaßne ßłónzo sa horu sesthadzało a běsche sapoczało dolinu, po kotrejž czehnjechmy, rosßwětlicz, dha žołmjaza kurjawa rospłuny a nětko pocza horzo bycz. Wojazy, s tjelbami a měschkami na khribjecze, stupachu pomału po próschnej dróży; poredko běsche w jich rjadach rosręczowanje w małoruskej narěczi a ßměchi ßłyschecz. Někotsi stari wojazy w běłych roporach — s wjetscha podwyschzy — dzěchu s trubku w hubje pódla drohi a rosręczowachu ßo khutnje. Czežke trójki (wosy, do kotrychž ßu tsi konje sapschehnjene) jědzechu pomału po drosy dale s nimi próschesche ßo po dróży.

(Pokraczowanje.)

Nasche jeniczke dzěczo.

Tajke je napißmo rospominanja, kotrez psched krótkim se schulskich nowinow dostach. Tole lubym czitarjam podam:

„To je nasche jeniczke dzěczo", s tym samolwja ßo starschi, „my dyrbimy jemu wolu wostajicz!" a wón czinjesche, schtož ßo jemu sechzesche.

„Wón je nasche jeniczke dzěczo", prajachu woni, jako dyrbjesche něschto wuknycz, „wón wschitke nasche bohastwo herbuje, wón ßo napinacz njetrjeba", — a wón bu prósdnik.

„Wón je nasche jeniczke dzěczo", rjekny macz, „na njeho symny powětr saducz njeßmje", — a wón bu maczerny ßynk.

„Wón je nasche jeniczke dzěczo, wón njech wot wscheho dostanje, schtož mamy!" postajischtaj starschej — a wón bu žadoszczíwy.

„Wón je nasche jeniczke dzěczo, ty njeßmjesch wotezki tak krucze saczahnycz!" S tym spokojichu ßo starschi pschi jeho lóhkosmyßlenych tryskach — a wón bu lóhkosmyßleny.

„Wón je nasche jeniczke dzěczo, my dzě móžemy", troschtowachu ßo, jako dyrbjachu jeho dołh sapłaczicz.

„Wón je nasche jeniczke dzěczo!" tak skorzachu, jako jimaj khribjet wobroczi a ßo do zusjeho žiwjenja wali.

„Wón je nasche jeniczke dzěczo!" tak žałoszczichu se słamanej wutrobu, jako jim hańbu a hanibu naczini a běsche ßebi žiwjenje wsak. Wón běsche jich jeniczke dzěczo był a duž bychu jeho woßebje hladacz a wobarnowacz dyrbjeli, ale dokelž běsche to „jeniczke dzěczo" běchu jemu ßo skasycz dali.

Kajkež wocżehnjenje, tajki płód!

To je jara stara, srudna historija, kotruž niz jenož starschi nashonja, kotsiž maja woprawdze jenož jene dzěczo, ale tez tajzy, kiž maja jich wjazy. S wotkel by hewak pschischko skorzenje na wodziwjenje naschejе młodziny?

Schula ßwoje dzěko czini! A schto zyrkej wscho spyta, so by młodoscz k temu sbóžnikej dowjedła. Ale schtož je wjele ważnische, hacz wschitko wuczenje, to je žiwjenje, wocżehnjenje w starschiskim domje.

Srudne ßwědczenje sa pschibjerazu njerodnoscz a khróbłoscz młodych dzěłaczerjow namakamy w lětnych rosprawach thuringskich fabriskich inspektarjow. „S mojimi starschimi dzěłaczerjemi derje sjeju", je ßo fabriskemu inspektarjej sa Gothaske wójwodstwo husto wobkrucziło, „woni ßu hódni, dzěławi, ßo prózuja; ale czim horje sjeji s młodymi". Schto dyrbi s nich bycz, hdyž nam lěpschi njenarostu. S bojoszu někotry fabriski wobßedzer na tón czaß ßebi pomyßli, hdzez budze czisczе ßami na tychle sabłudzenych młodych ludzi pokasany, kiž ßo hischcze ßwojeho skhrobolenja khwala. Tez fabriski inspektar sa Meiningsku pische w ßwojej rosprawje: „We wokrejßach, hdzez je wjele industrije, ßo na khróbłoscz młódschich dzěłaczerjow skorzi, kotsiž ßamo ßwojeho knjesa hanja a wußměschuja. Prjedawsche dobre wobkhadzeństwo bjes wobßedzerjemi a dzěłaczerjemi ßo shubuje. Młodzi ludzo ßu njepoßłuschni, khróbli!" Pschi tajkich wobstejnoszach dyrbimy czim kruczischo na to pokasowacz, so wocżehnjenje nascheje młodziny se 14. lětom hischcze k konzej bycz njeßmje, ale dyrbi ßo wot stata a zyrkwje dale wjescz, so ßo wěsta srakoscz dozpije. — Wopomnjecza hódne sda ßo mi w tym wobsamknjenje pruskeho ßejma knjezkow wot 12. teho lěta, mjenujcy:

Wyschnosć napominać:

1. Na to skutkować, so ßo se schule puschćenym młodym mužskeho a žónskeho rodu hać do 17. lěta wopyt korčmow, woßebje tajkich, w kotrychž ßo palenz pschedawa, sakaže;

2. na gmejny ßo wobročićć, so bychu ßo sa to starake, so bychu ßo pjenjesy pschiswolike, so by ßo młodym ludźom njedźelu a ßwjaty dźeń składnosć poskićiło, so bychu hódne a dobre duchowne roswjeßelenje měli.

Hłód w naschim evangelsko-lutherskim mißionskim ßydlischczu w Afrizy.

Dokelž je próstwa evangelsko-lutherskeho mißionstwa sa wbohe dźěćži w Afrizy hižo na prěni wočišćć tajki dobry wothłóß mjes Sserbami namakała, so ßu lubi Sserbja wbohim hłódnym dobrowólne dary k nam póßłali, so bychmy je mißionstwu pschepodali, kaž to kwitowanje w dźenßnischim čißle pokasuje, my hischćje junkróć nutrnu próstwu lubym Sserbam podamy, prajo: Nusa je wulka! Pomhajćje bórsy! hnydom! so njeby pomoz posdźe pschischła:

„Psches woßebitu nusu a hubjenstwo ßmy my nusowani, ßo w Božim mjenje s próstwu na kschesćijansku ßmilnosć wobročićć. We wjele krajinach narańscheje Afriki běsche psches lěta dołho trajazu ßuchotu wulki hłód wudyrić. Ale hdyž ßu w južnej krajinje słónčnje žně nusy wotpomhałe, tónle hłód w połnóžnej Ukamba, hdźež ßu tež pjate žně wupadnyke, ßo woprawdźe w nastróžazej měrje rosschěrja. Wyschnosćiny lěkar sjewi, so je 40,000 ludźi, s wjetscha dźěćži, na hłód hižo wumrjeło. Naschej mißionskej stažiji Kitwi a Ikutha stej wot hłódnych wobléhanej a mißionarojo spytaja jich sta pschi žiwjenju sdźeržećć, psches to, so jim dźěło a saßłužbu dawaja. „Ale hdyž tež sta ßo dźěła staja a druhe sta ßo na karawany pósćeln," tak pische mißionar Hofmann s Ikutha, „tola jich runje tak wjele wysche wostanje, kotsiž wołaja: Schto budźe so mnu!" Hromady kóždy dźeń pschikhadźuja, so bychu sa ßebje, sa khoru žonu abo mać, sa dźěćži horstku rajßa ßebi wuproßyli. Duchowne a cźělne napinanje, kotrež wobstajne nadběhowanje a wschědny napohlad tak wulkeho hubjenstwa pschihotuja, nimale psches mozy naschich mißionarow dźe. Nimale hischćje hórje hać w Ikutha sda ßo w Ditwi bycć. „Nusa w kraju," pische mißionar Säuberlich, „je na najwyschsche pschischła. Tyßay Wakamba ßu hłoda wumrjeli. Tyßazy ßmjercći napschećiwo dźeja. Powjesćć, so ßmy ßo my jow saßydlili a hłódnym sa rajß dźěło dawamy, je k nam wulke ßyły pschihnało. Mjes nimi ßu najsrudnische schtalty, kotrež móža ßo lědy na nohomaj sdźeržećć. Pola wjele ani rěcźe njeje, so móhli hischćje dźěłać. Hdyž chzyli my wschitkich hłódnych hać k spočatkej nowych žnjow pschi žiwjenju sdźeržećć, dyrbjeli my s najmjeńscha 50,000 hriwnow měćć. Hać dotal ßmy kóždemu, kiž dźěłać njemóže, kusk rajßa dali, ale tola ßmy hać dotal s tym mało wuspěcha měli. Runje kaž w Ikutha, semrjechu wjetschi ludźo, kiž hać na kóscć wuskhnjeni k nam pschiindźechu, sa mało njedźelow. Ssnano bychu ßo shrabali, hdy bychu wschědnje wjazy jěćć dostawali." Tola mißionar chze s najmjeńscha dźěćži pschi žiwjenju sdźeržećć. „My ßmy hižo 18 dźěćži do nascheho wothladanja wsali, wot kotrychž ßu 3 na słabosć wumrjeke. Druhe dźěćži woßyrocźene cźakaja, so bychmy je pschijeli, a móhli jich sa krótki cźaß 50 a wjazy pschi ßebi měćć. Schtó pomha ßobu s tutych dźěćži hódne cźłowske dźěćži a da-li Bóh, Bože dźěćži wočahnycć, wopominajo to ßłowo Knjesowe: „Schtóž jene tajke dźěćźo horje wosmje w mojim mjenje, tón wosmje mje horje?" Ja chzu sa sastaranje dźěćźa s lětnym pschinoschkom wot 50 hriwnow stać. Lubi pschećeljo, rosßudźćje ßo khětsje, pschetož hnydom dyrbi ßo pomhać. To tež sa naß make dźěło a starosć njeje, tajke dźěćži do hladanja wsać. Wone ßu majane, sanjerodźene a njepoßłuschne w najwjetschej měrje. Ale teho Knjesa dla, jemu dusche pschinjesćć, my tón nadawk na ßo wosmjemy, kotryž budźemy cźim radostnischo dopjelnećć, cźim bóle ßo nam pschihłoßowanje a podpjera wot mißionskich pschećeželow domach dostanje." Tutym ßłowam ßo nicźo pschistajićć njetrjeba. My je wschitkim ßmilnym ßobućźłowjekam we wěstej nadźiji podamy, so budźa naschim mißionaram móžne sćźinićć w krajinach, w kotrychž ßu nimale jako cźi jeniczy kschesćijansy Europijsy powołani, pschißłuschnosć cźłowskeho cźućźa pschećiwo wotemrěwazemu ludej dopjelnićć. My ßmy w dobrej nadźiji, so naß naschi kschesćijenjo pschi tym skutku luboscźe njewopuschćźa. Dobročźiwe dary chzyke ßo pola knjeźi duchownych wotedać."

Wschelake s bliska a s daloka.

— Wólbni mužojo ßu ßo wuswolili, kotsiž maja sapóßłanza na sakski ßejm wuswolićć. We 8. krajnym wokrjeßu je wóiba nascheho dotalneho ßerbskeho sapóßłanza, knjesa Kolle-Khróscźanskeho, wěsta, pschetož cźi wólbni mužojo budźa najskerje bjes wuwsacźa sa njeho hłoßować, tak so ßo wón jenohłóßnje wuswoli. Wobdźělenje pschi wólbje wólbnych mužow běsche jara ßnadne, tak so ßu we wschelakich wokrjeßach dwójzy wolićć dyrbjeli, dokelž nichtó nusnu wjetschinu njedosta. Nowy wólbny sakoń je naschemu ludej hischćje zusy a njejaßny. To wschak je wěsćje dobre na tym sakonju, so ßu ßo psches njón sozialdemokratam sa pschichod durje do ßejma sawrjeke. To ßu tež lětusche wólby dopokasake. Po pschehladźe wuswolenych wólbnych mužow ßo žadyn sozialdemokrat njewuswoli.

— Sakski ßejm, kotryž w bližschim cźaßu hromadźe stupi, směje wulke ważne wuradźowanje. Najprjedy směje ßo se sawjedźenjom noweho běrgarskeho sakonja sabjeraćć, dokelž ma tón s nowym lětom do mozy stupićć. Woßebje ważne pak budźe, so chze wyschnosćć ßejmej poručźićć, so bychu ßo starobne pschikohi sa wučźerjow na statnu pokkadnizu pschewsali. To budźe jara dobre tak derje sa schulske woßady kaž tež woßebje sa knjesow wučźerjow, kotsiž ßu wjele pod tym cźerpjećć dyrbjeli, so dyrbjesche gmejna jich starobne pschikohi nawdać. Pschede wschěm schkodowachu starschi wučźerjo. Hdyž běchu ßo prózowali a ßwoje sastojnstwo nanajlěpje sastachu, woni tola do lěpscheho sastojnstwa ßo njewuswolichu, dokelž gmejny, ßo starobnych pschikohow bojo, stajnje młódschich wuswolichu. W tym pak leži tola wulka njeprawda. Duž je derje, so ßo psches nowy dokhodny sakoń temu njedostatkej wotpomha.

— Poßwjećźenje Khwaćźanskeho Božeho doma směje ßo s wěstosćźu póndźelu 16. t. m. dopołdnja w 9 hodź. Knjes tajny zyrkwinski radźićźel Keller směje němsku poßwjećźeńsku rěćź. Kak směje ßo hewak ßwjatočźnosćć, njejßmy hischćje nashonili. Ssnano móžemy to lubym cźitarjam sa tydźeń sjewićć; pschetož wěsćje ßo lubi Sserbja s zykeje wokolnosćźe rad na tym ßwjatočźnym ważnym skutku wobdźěła. Nowy knjes farař Sarjeńk ßo na tym ßamym dnju sapokaže. Duž tež s dobom nowa woßada do žiwjenja stupi. Khwaćźanska woßada ßo hać na dalsche s Lupjanskej sjednoćźi.

— W Budesćźanskej woßadźe wobydlerstwo rosćźe. W Hornjej Hórzy ßo bórsy s twarjenjom noweje schule sapočźnje a w Budestezach ßamych je tež nowotwar nusny. Sa krótke lěta budźe tam 6 wučźerjow trěbnych. Někotsi ßu sa to, so by ßo nowa schula w Bělćźezach natwarika. Najskerje pak tónle wotpohlad pschihłoßowanje wyschnosćźe njenamaka. Duž ßo nowa schula w Budestezach a to najskerje w bliskosćźi nětćźischeje stareje schule natwari. — Hdyž saßo wo nowotwarach schulow ßłyschimy, ßo pschezo saßo praschamy: budźe dha potom tež wučźerjow sa nasche nowe schule? Bohu žel je woßebje w Sserbach k temu mało nadźije. Sserbszy wučźerjo nětko hižo njedoßahaja — a kak budźe potom? K temu pschindźe hischćje druhi njedostatk, so budźa młodźi wučźeřzy kandidatojo wot pschichodnych jutrow zyke lěto jako wojazy ßłužićć dyrbjećć. Duž je lohko móžno, so pschichodne jutry žadyn ßerbski wučźeř do sastojnstwa njestupi. Wučźeřska nusa bywa lěto a wjetscha.

— Psches woteńdźenje dotalneho kapłana knjesa Sarjenka sa fararja do Khwaćźiz je ßo kapłanstwo pschi Michalskej zyrkwi wuprósdniło a ma ßo w bliskim cźaßu wobßadźićć. Najskerje budźe ßo jich wjazy samolwilź, pschetož na ßerbskich theologach wjazy njepobrachuje.

— Psched krótkim je ßo konferenza sa měr mjes ludami roseschła. My tehdom hižo pißachmy, so drje wuradźenja tinty hódne njeběchu, kotraž je ßo pschepißała. Wěrnosćź nascheho wobmyßlenja ßo hižo pokasuje. Wyschnosćźe na konferenzy sastupjene běchu ßo sa to wuprajike, so njeßmě kraj pschećiwo druhemu s njeprawdu wójnu sapočźećć. Kak je s tymi nahladami sjednoćźićć to postupowanje Jendźelskeje pschećiwo Transvaalskej republiźy w Afrizy. Jendźelcźenjo ani prawa nimaja ßo do naležnosćźow transvaalskich burow měschećć. A tola woni jim jene žadanje po druhim stajeja. Hdyž woni te žadanja pschiwosmu, pak ßo woni Jendźelcźanam poddadźa a ßwoju ßamostatnosćź shubja. To Jendźelcźenjo derje wjedźa, so tamni to žadanja pschiwsać njemóža. Duž dyrbi k wójnje pschićć, na kotruž ßo Jendźelcźenjo bje wscheho prawa měrja, so bychu ßebi ßwobodnu transvaalsku republiku podćźißli. Postupowanje Jendźelcźanow je pschećiwo wschemu

ludowemu prawu. Pschi tym wschěm niczo njeßkyschimy, so bychu druhe wulkomozy sjawnje pschecźiwo tajkej njeprawdźe wustupiłe. Potom pak zyła konferenza sa sdźerżenje měra prisy tobaka winojta njeje, hdyž to wupłodźiła njeje, so ludy hromadźe stupja a tajsi lud sa ruku pschimnu, kiž na tak njeprawe waschnje bje wscheje pschiczźiny měr kasy, kaž to Jendźelczenjo cźinja.

Rěki źiwjenja,

s někotrych woßebnych schpruchow ßwjateho pißma wuwjedźene.

Hebrejskim 12, 22.

Wy sćje pschistupili k shromadźisnje wjele tyßaz jandźelow.

O kraßne towarstwo! Po hrěschnym padźe běchu ßwjecźi duchojo wot naß prjecź a pschecźiwo nam. Nětko pak, dokelž ßo woni w Jesußu k naschej (cźłowskej) naturje modła, ßu woni ßobuwotrocźzy, ßobuběrgarjo s nami, haj naschi ßłużobnizy. Nětko, hdyž ßmy jemu w cźistoscźi, khwalbje a ßłużbje Božej podobni, nochzedźa woni tak dobri wostacź kaž my, ale ßu, s luteho žadanja po naschej sbóżnoscźi naschi ßłużobnizy. Ebre. 1, 14. Schtó dha chzył ßo nětko bojecź: Bóh je sa naß, Rom. 8, 31. Khrystuß we naß. Gal. 2, 20. Cźi jandźeljo wokoło naß. Psalm 34, 8. 9. Zyłe njebjeßa ßo hibaja, a maja s naschej sbóżnoscźu cźinicź. A k shromadźisnje (a zyrkwi) prěnich narodźenych, kotsiž ßu we njebjeßach napißani. To rěka: wy sćje do stopow prěnich kschescźijanow, kotrychž je Bóh wuswolił, stupili, a khodźicźe sa nimi we wěrje, lubosczi a w druhich Bohu spodobnych poczinkach; woni pak khodźachu sa Khrystußom. 1. Kor. 4, 16. Schtóž pak sa nimi khodźi, tón khodźi sa Khrystußom. Teho dla, luba duscha, njejßy ty runje Pawołej we wěrje, Janej we lubosczi atd. runja? Pschińdźesch pak, a dźerżisch ßo k nim, ßlědźisch sa jich stopami, hacź runje niz s tak wulkimi kroczelemi, dha je Bóh ßwěrny, a cźe wot ßo njepuschczi, ale cźe wěscźe k nim dowjedźe. A k Bohu temu ßudnikej wschitkich. Hdy bychmy wěry njeměli, dha nam njeby s teho žadyn tróscht pschischoł, ale luty strach. Pschetož, hdyž dyrbi ßo psched ßudnika hicź, ßo to niczeho druheho dla njestanje, hacź wot ßwojeho sastojnstwa samolwjenje dawacź. A schtó móże psched Bohom, tym ßudnikom, wobstacź? To pak je nadźija, kotruž k Bohu mamy, hdyž jeho po jeho woli wo něschto proßymy, wón naß wußkyschi. Wón ßam pak naß proßycź wucźi: Wodaj nam nasche winy. Duž móżemy s wießekoscźu proßycź, dokelž wón ßam je naß jo wucźił, drje wjedźizy, so ßebi prawy ßudnik dwojakeho sapłaczenja sa nasche hrěchi žadacź njebudźe.

Něschto k rospominanju.

Radoscź saßowohladanja saruna wulzyschnje boloscź dźělenja; dźěłeř dźěli, so by naß nutrnischo sjednocził. Ja dyrbju mjelczecź, wěricź a ßo modlicź; najlěpsche ßo stanje, hdyž najlěpsche knježi; dobre dyrbi bycź, hdyž Bóh je.

* * *

Schtóž je hižo tsizyczi, schtyrzyczi, pełsta lět lute pruhi Božeho wodźenja nashonił, njeßmě ßo ßo sa sbytk ßwojich dnjow stysknjwje staracź.

* * *

Ja praju wschitke moje narodne dny — wschitke moje źiwjeńske dny ja cźuju: Ssebi rospominacź, ßam wo ßebi je źiwjenje źiwjenja; a my to mało rospominamy. Kak poręćko cźinimy nasche źiwjenje źiwjenje.

Dobrowólne ßmilne dary sa wbohe hłódne dźěcźi w Afrizy w Sserbach nawdate:

Dotal nahromadźene: 133 hr. 50 np.

S Njeßwacźidliskeje woßady (2. sběrka):

	hr.	np.
W Njeßwacźidle: D—a.	1	—
M.	2	—
Cź—a	1	—
H. P.	2	—
J. sch.	1	—
W. I.	—	50
Hromadźe:	141 hr.	— np.
Tsi dźěcźi s B. se ßwojeje małeje pokładnizy	3	—
Knjež. G. I.	2	—
Knjež. G. II.	2	—
Sch.	1	—
F. H.	—	50
Towarstwo ßerbskich knježnow pschi sendźenju 1. okt.	25	—
D—a.	1	—
H—a.	1	—
Hp.	2	—
A. H.	1	—
H.	—	50
W. II.	1	—
M—a.	1	—
Njemjenowana	12	—
Hpt.	1	—
P. I.	2	—
S Noweje Wßy: Njemjen.	3	—
Njemjenowana	5	—
S. ßyn	1	—
W. ßyn	1	—
F. dź.	—	50
S Holeschowa: H.	3	—
Kh. —a.	—	50
R—a.	—	50
Sch—a.	—	50
P—a.	1	—
S Khaßowa: Z.	1	—
R.	—	20
S Luha: M.	2	—
R.	—	50
Sch.	—	50
Fl.	1	—
Njem.	40	—
S Mikkez: F—a.	1	—
Z—a.	1	—
S Lahowa: S.	1	—
S Banez: W. ßwójba	6	—
Se Sarěcźa: P.	1	—
S Krójnzy: P.	1	—
S Bohowa: Bz. dźěscźi	4	—
W.	1	—
W.	3	—
S Wětrowa: P.	—	50
S Luschcźa: R.	1	—
S Noweho Luschcźa: F.	1	—
S Jaßońzy: Schl.	1	—
S Noweje Jaßońzy: Sch—a.	—	50
S Łomska: Sch.	3	—
Se Scheschowa: H.	2	—
P.	4	—
Sch.	—	20
S—a.	—	50
S Hrodźischcźanskeje woßady:		
L. s Wósborka	10	—
L. s =	5	—
T. s =	10	—
Sch. s Wujeźka	3	—
S Minakałskeje woßady:		
N. N. s Lipicźa	1	—
N. N. s Khróśta	2	—
N. N. s =	—	50
S Budescźanskeje woßady:		
N. N.	5	—
Hromadźe:	327 hr.	40 np.

W mjenje wbohich hłódnych dźěcźi praji dźak

Gólcź, redaktor.

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armeniske ßyroty:

L. s Wósborka . . . 1 hr.

W mjenje wbohich ßyrotow praji wutrobny dźak

Gólcź, redaktor.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku. Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczěrnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 42.
.15 okt.

Łětnik 9.
1899.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

20. njedźela po ßwj. Trojizy.

Ef. 4, 22—24.

„Dha wotpołożcźe po prěńschim waschnju teho stareho cźłowjeka, kiž psches jebate lóschty ßo skasy: wobnowcźe ßo pak w Duchu ßwojeje myßle a wobleczcźe ßo teho noweho cźłowjeka, kotryž po Bosy stworjeny je we wěrnej prawdoscźi a ßwjatoscźi".

To je prawy hłowny a mózny schpruch, kaž Luther praji. Wy schulske dźěcźi, wy konfirmandojo a wschitzy, kiž něhdy tajzy běschcźe, scźe jedyn kaž druhi tole Bože ßłowo s hłowy nawukli. Pschetož jako bě wam w prěnim artiklu pokasane, schtož rěka: Bóh stwori cźłowjeka ßebi k podomnoscźi, k podomnoscźi na Boha stwori wón jeho, dopomnichu waß wucźerjo na to, so je Khrystuß s nowa warbował, schtož je Hadamowa wina skasyła, a so móżemy my jeniczzy na tym w ßwjatej kschcźenizy wobnowjenym Božim snamjenju ßebi myßlicź a pytnycź, kak sbóżny bě něhdy cźłowjekowy prěnjotny schtant w paradisu. Nasch schpruch je wam potom pschi wucźbje wo ßwjatej kschcźenizy saßo pched duschu stupił w tym praschenju: Schto ma tajke s wodu kschcźenje na ßebi? Tam ßebi tón Knjes wot waß żadasche, so byschcźe stareho Hadama podtepili, snamjo noweho cźłowjeka pak w ßebi pschekraßnili. Haj, wy lubi kschescźijenjo wschitzy, tak husto hacź dwazyta njedźela po ßwjatej Trojizy pschikhadźuje, je wam tež nasch tekst saßo a saßo do ßwědomnja a wutroby plodźeny. Duž dyrbjeli my jón prawje snacź a po nim cźinicź. Ale na tym drje jara wjele pobrachuje, pschetož cźeźki, wulki a ßwjate je khumscht, ßebje ßameho ßo wußlez a Khrystußa ßo woblez.

Na to pak dźe nasch ßwjaty tekst.

Pschetož schto pische ßwjaty japoschtoł? Dha wotpołożcźe po prěńschim waschnju teho stareho cźłowjeka. Ach, twojeho stareho cźłowjeka njesnajesch ani prawje. Na najwyschsche mjersasch ßo na njeho, hdyž je schto hłupeho cźinił a tebi psches to schkodu nacźinił. Twojeho stareho cźłowjeka njehidźisch s wutrobu, ale dźeržisch jeho sa njewinowateho a luboscźe hódneho, sa duschneho a sprawneho. Kak by dha tebi do myßlow pschischło, ßo jeho wußlez? Ssuknju, kotruž masch po twojej myßli sa rjanu, njecźißnjesch prjecź, ale wobkhowasch ju. Teho dla pschinidźe tež, so bohužel we wjele wězach pschezo tón stary a ßamy wostanjesch, so wschě twoje njepocźinki, kotrež hižo w młodoscźi nan a macź na tebje wustajischtaj, hischcźe nětk, hdźež ßy muž, żonu a dźěcźi mjersaja a cźwiluja. Haj, hischcźe wjazy. Schtóž wschědnje njewotpołożuje stareho cźłowjeka, tón budźe ßo pschezo bóle s jebatymi lóschtami skasycź. Duž ßo stawa, so móżeja hrěschnizy w ßwojich hrěchach staricź a schědźiwicź.

Woni ßu potom s dołhim swucźowanjom na hrěch podobni na twjerdy dub, kiž njemóže ßo wjazy shibowacź, ani cźahnycź, ale kiž móże jeno ßekera praweho ßudnika w ßwojim cźaßu wotrubacź.

Duž dźenß, tak dołho hacź je cźaß, sapocźń wotpołożicź stareho cźłowjeka a wojuj prawje! Njedaj żanemu ranju

ßwitacz, hdźež pschi wobnowjenju twojeho kschczeńskeho ßluba ßo njewotrjeknjesch staremu cźłowjekej; njedaj žanej nozy cźe pschikrywacz, bjes tohoh, so njewupłějesch we wutrobnym roskaczu naroscźene cźernje a wósty!

Ale kak ma to ßo stacz? Wschak dyrbi móz w tebi bycz, pschezo cźerstwa a pschezo khrobła, kotraž tule wójnu njesvrózniwje sapocznje a wuwjedźe. Duž pische ßwjaty japoschtoł: Wobnowcźe ßo w Duchu ßwojeje myßle. Nasche myßle ßu prawidło nascheho žiwjenja. Kajkež je ßmyßlenje, tak duje wětr. Wscho na tym leži, so pschezo prawu myßl, to je jaßny rosom wo słym a dobrym, ßwjate wotpohladanje jeniczzy sa njebjeßami stejicz, dospołnu a swólniwu poßłuschnoscz pschecźiwo Božej woli, horze žadanje po tym, schtož je horjekach, we wutrobje masch. Ale kaž rěka wodu ßama se ßebje nima, ale se žórła, tak tež ßam w ßebi tajke duchowne žiwjenje nimasch, ale dyrbisch jo wsacz, hdźež ßo žórli, mjenujzy s Jesußa, psches ßwjateho Ducha w ßłowje a sakramencze. Schtóž je s Jesußom žiwy, tón dostanje jeho myßle. A jeno tajkemu móže wschitko pschinjescz, hdyž ßo jemu prěduje: wotpołož stareho cźłowjeka a woblecz ßo noweho cźłowjeka, to je Khrystußa, kiž je po Bohu stworjeny we wěczňej prawdoscźi a kraßnoscźi. Daj ßebi prajicz, nichtó njeje nihdy Bože ßamßne snamjo widźał, ale wschak wěmy, so ßu te tři poczinki: ßwjatoscz, prawdoscz a wěrnoscz, najważnische schtuki w Božim snamjenju, a schtóž ma te tři na ßebi, tón je w Božej podobnoscźi wobnowjeny. Ale w hdyž je hižo psches ßwjatu kschczenizu Boža podobnoscz w naß wobnowjena, dha ma ßo s njej, kaž s marmorowym pomnikom, kotryž chze mischtr se ßwojim błózkom wobdźěłacz: pschezo jaßnischo a podobnischo na teho, kotrehož dyrbi pomnik pschedstajicz, wudźěła wón wscho, hacz je dokonjane. Haj, psches wobkhad w modlitwje se sbóżnikom dyrbimy my ßo do jeho snamjenja pschekraßnicz wot jeneje kraßnoscze k druhej, hacz wón budźe tam wscho na naß a w naß nowe cźinicz a my budźemy jemu runi a jeho widźecz, kajkiž wón je.

O, wěczne ßwětło, wobnow mje,
A twoje wobliczo njech je
Mi ßwětłoscz, kiž mje rosßwěczi
A moju duschu napjelni. (189, 1.)

Hamjeń.

Nadpad.

Powjedanczko dobrowólnika.

Spißał Law hrabja Tolstoj.

(Pokraczowanje.)

Offizěrojo jěchachu w prědku: někotři, kaž ßo na Kawkasu praji, dźigitowachu, to rěka, konja s kschudom poschwikajo dachu jemu schtyri króc 'poskakowacz a potom jeho krucze sadźerżachu, wobrocźo do sady hłowu; druhich sajimowachu spěwarjo, kotsiž njekedźbujo na horzotu a na podduschazy powětr njesprózniwje jenu pěßniczku po druhej sanoschowachu.

Něhdźe sto ßažen (200 metrow) psched pěschkami jěchasche na běłym konju s jěźdnymi Tatarami wyßoko srosczeny a rjany offizěr w asiatiskej drascze. Wón běsche po wschěm połku jako pschekłepany khroblivz a jako tajki cźłowjek, kotryž někomu prawdu we wocźomaj prěje, snaty. Wón běsche ßo woblekł cźorny „beschmet" (połdołhi tatarski ropor) s treßami, runje tajke nohajzy, nowe, wuske khołowy s „cźirasami" (s naschitymi ßmuhami) a žoktu „cźerkesku" (swjerschnu cźerkesku koschlu) a běsche ßebi na hłowu stajił wyßoku, nasad salemjenu papachu. Na wutrobnje a na khribjecze mějesche ßlěborne ßmuhi naschite a na boku mějesche bleschku sa cźorny próch a pistoliju wißajo. Druha pistolija a „kinžal'" (kóncźojty nóž se ßlěbornymi debjenjemi) wißaschtej na powjasu. S wjercha wscheho teho wißasche „schaschka" (kawkasiski kschiwy teßak) w cźerwjenych safijanowych nóžnjach se ßmuhami a psches ramjo „wintowka" (tsělbicźka, s kotrejž ßo s powětrom tsěla) w cźornym měschkn. Po jeho wobleczenju, po ßedźenju na konju, a woßebje po jeho waschnjach běsche widźecz, so ßo prózniе, so by Tatarej po móżnoscźi podobny był. Wón rěczesche k Tataram, kotsiž pódla njeho jěchachu, w rěczi mi njesnatej; tola, dokelž tuczi jedyn na druhe dwělowajo a naßměchowajo pohladachu, mějach sa to, so woni jeho njerosumja.

Zenje njewotpokoži se ßebje dwě wězy: wulki ßwjaty wobras na schiji a „kinžal'" swjercha na ßwojej koschli, s kotrymž wón ßomo ßo spacz lehny. Wón zyle wěscze wěrjesche, so ma pschi ßebi njepschecźelow. Wón běsche pscheßwědczeny, so ma ßo nad někim wjecźicz a so ma s krwju wotmycz dostatu kschiwdu, a to běsche sa njeho wulka radoscz. Wón mějesche sa to, so ßu cźuczja sawiscze, wjecźenja a sazpiwanja cźłowskeho rodu ßame wyßoke a poetiske cźucza.

Jeho hospoja — Cźerkeska, kaž ßo to rosumi — s kotrejž mějach składnoscz ßo posdźischo widźecz, powjedasche, so je wón duschny a dobrocźiwy cźłowjek a so je kóżdy wjecźor sapißował ßwoje khutne sapiski, so je woblicził na papjerje je ßmužkami ßwoje wudawki a so je ßo na kolenomaj kleczo k Bohu modlił. A kelko je wón jenož wucźerpił teho dla, so by ßo jenož ßam psched ßobu pokasał tajki, kajkiž chzyische wón bycz, dokelž jeho towarschojo a wojazy njemóžachu tak dorosumicz, kaž ßebi wón to pschejesche.

Ras, na jenej s jeho ekspedizijow na drohu s kunakami, poradźi ßo jemu, sranicz s kulku do nohi jeneho njeměrneho Cźecźenza (lud na kawkasiskich horach) a jeho sajecz. Cźecźenz běsche potom ßydom njedźel pola leutnanta žiwy a leutnant sahoji jemu jeho rany a kubłasche jeho, kaž ßwojeho najlěpscheho pschecźela, a hdyž běsche wuhojeny, da jemu bohate dary ßobu domoj. Po tym, sa cźaß jeneje ekspedizije, hdyž leutenant se ßwojimi wojakami na sad bitwischcźa wotstupowasche a s tsělenjom sasta, wuzkyscha, wón so jeho něchtó mjes njepschecźelemi s mjenom sawoka, a jeho ranjeny kunak jěchasche doprědka a se snamjenjemi kiwasche leutnantej, so by jemu napschecźiwo pschischoł. Leutnant dojěcha k ßwojemu kunakej a poda jemu ruku. Horakojo stejachu s daloka a njetsělachu; tola běsche leutnant konja wobrocźił, dha někotsi cźłowjekojo na njeho wutsělichu a jena kulka wobodrě jemu khribjet. Druhi ras ßym ja ßam widźał, hdyž běsche w twjerdźijnje woheń a dwě rocze wojakow mějachu jón haschecz. Tehdy pokasa ßo na dobo w cźischcźeńzy jaßno poßwěcźena wot cźerwjenych płomjenjow wyßoka postawa cźłowjeka na cźornym konju. Postawa rosdźěli cźischcźeńzu a jěchasche doprědka hacz k ßamemu wóhnju. Dojěchawschi k wóhnju skocźi wón s konja a saběža do domu s jeneho kónza hižo ßo palazeho. Sa pjecz meńschinow wuńdźe leutnant se sasmudźenymi włoßami a sasmudźenym rukawom dźerżo na wutrobnje dwaj hołbjej, kotrejuž bě wón psched płomjenjemi wukhował.

Jeho mjeno běsche Rosenkranz; wón rěczesche cźasto wo ßwojim wukhodźe a wjedźesche jón hacz na Warjagow a jaßno wón dopokasa, so je wón a so ßu jeho prjedowniczy cźiscźi Rußojo.

(Pokraczowanje.)

Kak ßy žiwy?

(Pokraczowanje s cźißła 39.)

X. Spokojnoscz a ßamospokojnoscz.

Spokojnoscz ma pola wschitkich ludźi tu khwalbu, so cźłowske žiwjenje sbożowne cźini. Wona pak chze dobyta bycz. S zyła je jich mało, kiž ßo na nju wusteja. Kak to pschińdźe? Dokelž ma kóżdy wot naroda njespokojnu wutrobu, a dokelž k spokojnoscźi wjazy ßkuscha hacz dobra wola. Spokojnoscz — je pokoj, do kotrehož ma cźłowjek sastupicz. Njepokojna wutroba dyrbi najprjedy w ßwojim Bohu měr namakacz, prjedy hacz móže ßo s tutym ßwětom a s jeho njewobstajnym porjadom spokojicz. Zedźenje po něczim lěpschim dyrbi najprjedy s měrom bycz, prjedy hacz nawuknjesch hubjeńsche na ßwěcze snjescz. Schtóž teho dla ßwoje žiwjenje na ßwět pscheda, tón je wot spocźatka pschedaty a pscheradźeny. Schtóž pak je sa Boha žiwy, tón je dobyty. Hdyž ßo my tebje praschamy, luby pschecźelo, sa cźo ßy žiwy a dźěłasch, schto je twoje sprawne wotmolwjenje? Cźłowjekojo ßu, kiž dyrbja wotmolwicz, ja ßym žiwy sa wjeßele, kotrež na wschě móżne waschnje pytam. To ßnano twoja myßl njeje, mój pschecźelo k temu ty khwile a pjenjesy nimasch. Někotsi starschi praja: My ßmy sa dźěcźi žiwi. To rjenje klinczi, to dyrbi płód žiwjenja snajmjeńscha ßobucźłowjekam

k lěpschemu pschińcź, tež hdyž ßu to dźěcźi. Dźěcźi dyrbja ßo posdźischo lěpje měcź, teho dla ßo prózuja. Najwjazy pschipada pak dyrbja cźi w ßwojimaj wocźomaj namakacź, kiž sjawnje wusnaja: my ßmy žiwi a dźěkamy, so bychmy do prědka pschischli a schtóž něschto rosymi, dyrbi jo tež do prědka pschinjesćź: „Schtóž do prědka njepschińdźe, tón do sady pschińdźe“. Ale pschińdźe s teho woprawdźite sboże?

Wopomń najprjedy, hacź by ty potom woprawdźe spokojny byl. Twój samožity ßußod ma tež wěsćźe ßwojeho muža, kiž je „psches njeho“, a hdyž je wón najbohatschi wo wšy, potom je wěsćźe druhdźe hischćźe rjeńschi dwór wohladał a by jón měcź chtył — a tak dźe dale! Hdźe wostanje to mjesa? — Ale pucź k spokojnosćźi to njeje! Ale ta wěz ma hischćźe wjele khutnischi bok, kiž ßo potom pokasuje, hdyž ßo my pra:chamy: Sa cźo ßy žiwy, hdyž ßebi tak myßlisch? Sa ßwět. A na cźim wišy twoja wutroba? Na bohatstwje. A kak rěka skónćźnje to pschibójstwo, kotrež cźinisch? Sskuźenje mamonej! — Kschesćźijan pak njeßmě jenož tutemu ßwětej žiwy bycź, njeßmě ßwoju wutrobu na njewěste bohatstwo powischećź, wón njedyrbi chtycź ßłužićź Bohu a mamonej. Duž ßo kóždy cźlowjek psched rosßudźenje staji, koho s njejn chze lubowacź a koho hidźićź.

Psched něschto cźaßom ßo po ßwěćźe pißmo rosćßła, kotrež ma napißmo: „Pucź k bohatstwu.“ Hdyž by knihe pschehladał, by nimale na kóždej stronje namakał, kak móžesch s pjenjesami spekulirowacź. Ale telko je ßo pódla sjebało! Kajki je to njewěsty pucź k bohatstwu! W Božim ßłowje ßo na wopak wschitkim cźlowjekam dobry a wěsty pucź k bohatstwu pokasuje. Schtóž je k pokojej s Bohom pschischoł, tón je spokojny a spokojnosćź cźlowjeka sbožowneho cźini.

Bližsche rosjaßnjenje njech wo tym sćźěhowaze nashonjenje duchowneho poda, kotrež chzemy po jeho powjedanju ßłyschećź: Něhdy ßo burowki w mojej prěnjej woßadźe prashach: „Kak ßo wam wjedźe?“ A wona pocźa na nusu a prózu žiwjenja skorźićź. Ja dach jej skorźićź, na kónzu pak prajich: „Haj, luba žona, to dyrbimoj hromadźe katechismus pschecźitacź; ja budu ßo prashećź a wy dyrbićźe mi pschi wschěch waschich 60 lětach wotmolwjećź.“ „Schtó ßy ty?“ „Ja ßym hrěschniza.“ „S wotkal ty to wěsch?“ „Se ßwjatych dźeßacź kajnjow, kotrež dźerżała njeßym.“ „Schto ßy s twojimi hrěchami saßłužiła?“ „Boži hněw a njehnadu, cźaßnu ßmjercź a wěcźne satamanstwo.“ Je to wěrno, schtóž wy tu prajićźe? A nětko ja widźu, wy macźe ßwój wschědny khléb, drastu a cźrije, khěžu a dwór, macźe dobreho muža a strowe dźěcźi, macźe teho Kujesa Jesom Khrysta sa troscht a ßwjateho ducha sa ßwětko, macźe wodacźe hrěchow a wuhlad na wěcźne žiwjenje. Luba žona, chzu wam něschto prajićź: Wam ßo pschejara derje dźe!“ — S tym wostaji ju stejo a woteńdźe. Jako sa ńěkotre ujedźele saßo nimo dwora pschińdźech a žonu nasdala stejo widźach, jej pschiwołach: „Žona, kak ßo wam wjedźe?“ a s jaßnymaj wocźomaj wona wotmolwi: „O, kujes fararjo, mi ßo pschejara derje dźe.“ — Duschowpastyř, kotryž tak wuschikuje sawjedźe, je we wyßokim zyrkwinskim sastojnstwje dawno domoj schoł, a burowka drje tež, ale schtóž staj hromadźe rěcźałoj, to chzemy ert wot erta dale powjedacź k jeju wopomnjećźu a k waschemu wopominanju, lubi cźitarjo. To je kruch katechisma, kiž dyrbi ßo s khowy nawuknućź.

Kajke wotmolwjenje dostanjemy wot waß na prashenje: kak ßo wam wjedźe? Pschezo te ßame skorźenje a podobne rěcźe kaž: „Nó, to ßo cźini“ abo: „Móhło lěpje bycź.“ To móhli ßebi myßlićź, so ßo wam lěpje njeńdźe hacź israelskemu ludej w Egiptowskej; luta robota a knjeźenje kaž Faraonowe we wschej ßurowosćźi. Ale hdźe wostanje dźakownosćź a spokojnosćź? Je dha dźěło sawěsćźe jenož njesboże, njeje wone wjele bóle wulke sboże sa cźlowjekow? A hdźe ßeźe wy po wschěm ßwěćźe cźlowjeka wohladali, kiž njedźěła a je sbožownischi hacź wy? A schtóž to wotmolwjenje nastupa, so ßo cźini, so je sujesćź, masch ty wěsćźe k hnadnemu Bohu mało dowěrjenja, hdyž ßebi prajićź njesweriśch: Mi ßo derje dźe. Wy chzećźe wěsćźe jara wobhladniwi bycź a nicźo wurěćźećź, wschak njewěsćźe, kak pschińdźe. S tajkim njedowěrjenjom pak na pěsk twarisch, a jenož:

„Schtóž Bohu wschón ßo dowěri,
Tón na žadyn pěsk njetwari.“

(Pokracźowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

— Pschichodnu póńdźelu 16. t. m. ßo Khwacźanski luby Boži dom poßwjećźi. Sswjatocźnosćź smě̌je ßo tak: Dopołdnja w 9 h. cźehnje ßwjedźeński cźah k lubenu Božemu domej. Kujes tvarski mischtr Giesa pschepoda klucź sastupjerjej konsistorstwa kujesej wyschschemu konsistorialnemu radźićźelej Meuselej, kotryž klucź do ruki kujesa fararja Sarjenka pokoži, kotryž w Božim mjenje luby Boži dom wottamkuje. Potom smě̌je ßo poßwjedźeńska ßwjatocźnosćź. Kujes tajny zyrkwinski radźićźel Keller smě̌je poßwjedźeńsku rěcź a po njej kujesa fararja Sarjenka sapokaźe. Nowy kujes farar ßwoje nastupne němske prědowanje dźerži a po nim ßo nowi zyrkwinszy prjódstejićźerjo sapokasaja. K ßerbskemu kemschenju, kotrež ßo w 11 hodź. sapocźnje, ßo ßwjedźeński cźah s nowa sestupa a do lubeho Božeho doma cźehnje. Na ßerbskim kemschenju smě̌je najprjedy kujes farar Handrik-Maleschanski rosßohnowazu rěcź na ßwoju ßo nětko wotdźělazu woßadu. Kujes farar ryćźer Jakub w mjenje ßerbskeho duchownstwa k nowej ßerbskej woßadźe poręćźi a na to budźe kujes farar Sarjeńk ßeabske nastupne prědowanje dźerżećź. Kujesa wucźerjo s wokolnosćźe budźa na woběmaj kemschomaj w chorje ßwjatocźne spěwy wuspěwacź. Na tole waschnje smě̌je ßo poßwjećźenje lubeho nowehe ßerbskeho Božeho doma. Nowe stawy Khwacźanskeje woßady njejßu woporow lutowali — a Bóh luby Kujes je jich prózowauja žohnował, so móža nětko ßwojemu lubemu Bohu ßwój dźakny khěrlusch spěwacź, hdyž je wschitko dokonjane. Khwacźanska woßada budźe s wjetscheho dźěła ßerbska a woßebje Sserbja ßu byli, kotsiž ßu ßo sa nju prózowali a ßwoje wopory pschinjeßli. Duž je tež sdobne a prawe, so ßo jim tež w nowej woßadźe prawo dostanje, kotrež jim ßłuscha. Sserbam ßo njedyrbi kschiwda stacź! to je wěsta wěz. Ale lubi Khwacźanszy Sserbja njeßmědźa pak tež tam kschiwdy widźećź, hdźećź ßo jim woprawdźe kschiwda njestanje. Hdyž je ßo prajiło a pißało, so dyrbja ßo Khwacźanszy Sserbja s tym sranjeni cźućź, so ßo poßwjećźenje zyrkwje na ßerbskim kemschenju njestanje, je to tola wopacźne srosymjenje a my tych, kiž ßu ßo wot tuteje wopacźneje myßle do někajkeje njeuusneje hórkosćźe sanjesćź dali, napominamy, so bychu ßebi tola tule wěz s druheho stejnischćźa wopominali. Poßwjećźenje nowehe Božeho doma ma ßo stacź wot nascheje krajneje zyrkwinskeje wyschnosćźe. To je dobre prawo a tež pschißłuschnosćź nascheje zyrkwinskeje wyschnosćźe. To pak je tež nasche cźućźe, so wyschschi zyrkwinski sastojnik nascheje zyrkwinskeje wyschnosćźe nowy Boži dom poßwjećźi a s tym wupraji, so ßo poßwjećźenje stanje w mjenje nascheje evangelsko-lutherskeje zyrkwje sykeje Sakskeje a s tym nowu woßadu pschiwosmje do nascheje krajneje evangelsko-lutherskeje zyrkwje. To pak njemóže ßo hinak stacź, hacź w němskej rěcźi. Tak je ßo a dyrbi ßo měcź. Hdyž je ßo w ßwojim cźaßu Lupjanski Boži dom poßwjećźił, je ßo runje tak měło, so je ßo wón najprjedy na němskim kemschenju psches sastupjerja konsistorialneje wyschnosćźe poßwjećźił. My ßo nadźijamy, so nasche rospominanje tym stawam noweje Khwacźanskeje woßady k směrowanju poßłuźi, kotsiž ßu ßo njetrjebawschi rosborike w tej myßli, so ßo Sserbam kschiwda stanje. Poßwjećźenje ßo njemóže hinak stacź a Sserbam ßo pokne prawo dostanje, hdyž maja woni ßwoje poßwjećźeńske kemschenje. Pschi poßwjećźenju nowehe Božeho doma ßo to na žane waschnje hinak njehodźi, hacź so dyrbi ßerbske kemschenje druhe bycź. My chzemy wjele bóle s wutrobnej radosćźu temu ważnemu dnju napscheźiwo hladacź a nutrnje proßycź: Bóh luby Kujes daj ßwoje žohnowanje, so by ßo wschito derje radźiło! Boża mila ruka budź nad nowej woßadu!

— Sa ßejmskeho sapóßłanza do sakskeho krajneho ßejma je ßo sańdźenu wutoru sa Kamjeńsko-Rakećźanski wokrjeß s nowa kujes Kokla-Khrósćźanski wuswolił. My ßo wjeßelimy, so mamy saßo nascheho stareho dobreho ßerbskeho ßapóßłanza w ßejmje, kiž ma dar a tež smužitosćź sa naß Sserbow wustupićź, kaž je to w ßwojim dołhim spóßłanstwje wopokasał.

— Kujes kanditat duchomnstwa Tyscher, kiž je ßerbski nawuknył a běsche hacź dotal k pschichotowanju na duchomnske sastojnstwo w Bukezach, je w sańdźenym tydźenju ßwoje pruhowanje wólbokhmanosćźe wobstał. Kaž ßłyschimy, chze wón hacź na dalsche ßerbske wucźerske městno w Budestezach sastacź.

— Kujes kandidat duchomnstwa Wicźas, kotryž běsche hacź dotal s wucźerjom w měsćźe Rötha, ßo sa wucźerja do Lipsku pschesßydli.

— Nowy sakski ßejm, kotryž w bliskim cźaßu hromadźe stupi, smě̌je tež wo tym wuradźowacź, hacź njeby lěpje bylo, so by ßejm

kóžde lěto město kóždej dwě lěcže k krótschemu wuradžowanju hromadže stupik, kaž je to tež w druhich krajach n. psch. w Pruskej a Baierskej. Hdyž so sejmowe dźěło w dwěmaj lětomaj nasběra, je jeho tak wjele, so sejm njesamóže wschitko skónčić. Wožebje płaćći to wo prostwach a wobćežowanjach s luda, kotrež na sejm dóńdu. Jich dyrbi wulki dźěl ležo wostać, dokelž sejm njemóže dlěje hromadže wostać hač něhdže do jutrow. So pak bychu tajke prostwy, njech prawo maja abo niz, so s najmjenscha cospominałe, je wažne a nusne. Duž je pschećž, so by so sejm kóžde lěto seschoł, so by wschón swój nadawk tež dopjelnić móhł.

K poswjećenju noweje zyrkwje w Khwaćizach.

Dźak Bohu, k njebju posběhuje
Sso nowa wěža, swjatniza.
Dźenž wokło njeje shromadźuje
Sso swjeselena wosada.
Dawno wot wótzow požadany
Dom Boži tudy w Khwaćizy
Nětk sbožownje je dokonjany;
„Budź, Božo, sa to khwalený!

O Božo! Ty sy sdźeržał s hnadu
To wotmyslenje wótćinske.
K joh' wuwjedźenju podał radu.
A sbudźił dusche woporne,
Kiž s wjes'lom pschinoschachu palmy
Sa wobydlenje Knjesowe,
So móhłe tu so spěwać psalmy:
„Bóh swjaty, swjaty, swjaty je."

A hlaj, nětk Božo! poručuje
Cźi nowu zyrkej wosada;
Cźi samemu ju poswjećuje,
So była Twoja swjatniza.
Dźerž nutskhód s njej, kadž žohnowanje
Na wosadu a swjatočnosć,
Sskysch hnadnje wschitkich dźakowanje
A wobradź prawu nutrnosć.

O Božo, Ty chcył wuhotować
K s'wej cześći tutu swjatnizu.
Pschi dupje a pschi woltarju.
Tež tutej zyrkwi sdźeržeć hnadnje
To słowo cźiste — předarjow,
So njebyli wschak ženje žadni
Tu swěrnych duschowpastyrjow.

O, Božo, dźakni posběhaju
Sso k Tebi nětk wsche wutroby;
Daj, so wot zyrkwje njetrjebaju
Sso sdalować dla srudoby.
Njech bohaćže so shromadźuje
Jow lud, kiž wótzow wěru ma,
A shibować so njehańbuje
Pšched Tobu swoje kolena.

Njech sestkhadźa, njech rosće rjenje
Wscho symjo, kiž b'dźe syte tu
We Twojim, Jesom Khrystschće mjem
A složene na bibliju.
Njech tuta zyrkej sawostanje
Sa wosadu dom modlenja,
So symjo tudy wuzywane
Stokróćne płody widźeć da.

H. P.

Bohata ruka.

„Ty tajki srudny woteńdźe a smějazy domoj pschińdźesch?" so žona nuža praschesche.

„Mje wboha khora tak sbožowneho cźini," wón wotmolwi. „Mi je pšched wočomaj to sboże, kotrež sačuch so s njej rosžohnuje. Wonkach deschćik hrožesche. Sskónčna pruha ženje do jstwy khoreje njepschińdźe. Ale pschi kožu khoreje bu na mjenschinu naléčo se słónčnym swětkom, kotrež samo wot Boha pschińdźe."

„Myslli sebi wona pschi swojej słabosći pschezo hischće na wustrowjenje?" so žona praschesche.

„Tak sbóžnje so mi ruka ženje njepjelnjesche," muž dale powjedasche, „a ja so tola tajki khudy sdach, kaž bych jenož sćěn na semi był, wo kotryž so Bóh w njebjesach wjazy njestara. Tajki dar lěta sem w swojej ruzy njesačuch; a wutroba najlěpsche pódla dosta. Wona měješche wješele, kaž by w tym wokomiknjenju Bóh njebjeski Wóčez hnadnje pola mje sačahnył. Mi so sdasche, kaž bychu mi wotewrjene njebjesa tak blisko byłe, kaž khora je swojimi wulkimi bolosćemi. Wona měješche wočzi poknej sylsow, hdyž chzych woteńć. Wona niczo njeprajesche, ale mi jenož ruku tak husto a horzo a twjerdźe tłóčješche, so by puschćić njemóhła. O kak mi to rěčješche! Tak nutrnje so wona dźakowasche."

„So so tebi samo wočzi dla teho wopyta sylsujetej," praji žona. „Ale móhło to hinak być? Khrystuš praji: Ja sym khory był a wy sće mje wopytali. „Mje!" Njedyrbjał ty wobsbožený być, hdyž jisy pola „ncho" pobył a wón je tebje tak twjerdźe sa ruku dźeržał?"

Cźłowski hněw njećini, schtož je pšched Bohom prawe.

S Tilsita pišachu njedawno nowiny wo starymaj mandźelskimaj sćěhowaze: Pschi swojich 70 lěrach měješchtaj wonaj tola swoju słabu hodźinu, hdźež so swadźischtaj. Wonaj so tak roshorischtaj, so sjawnje wobkrućeschtaj, so žadyn druhemu na pschewodźenje hić njecha. Kak dźiwnje to wot ludźi, kotźiž pšched rowowymi durjemi steja. A hlaj, schto so sta: Bórsy po tym wuréčowanju namakachu starcho muža jako cźěło wo jstwje. Boža ručka běsche jeho sajała. A jako žonu sawołachu, tež wona so wot napohlada pschemožena a wot Božeje ručki sajata morwa na semju swjesy. Tak běsche Bóh tón Knjes jeju po pismiku sa słowo wsał.

W Božim słowje steji: „Njemylcže so, Bóh so njeda sa směch być!" Ale cźłowjek móže 70 abo 80 lět stary być a to nawuknył njeje. Kak chze cźłowjek pola Boha hnadu pytać, kiž pschećiwo swojemu blizschemu a husto najblizschemu hněw dźerži? Sirach 28, 3—5. Duž njedajcže so słónčku nad waschim hněwom khować, budź pomału k hněwej, pschetož cźłowski hněw njećini, schtož je pšched Bohom prawe. Jan. 19, 20.

Dobrowólne smilne dary sa wbohe hłódne dźěći w Afrizy w Sserbach nawdate:

Dotal nahromadźene: 327 hr. 40 np.

S Budyschinkskeje wosady:

N. N. s Budyschinka	2	=	— =
N. N. s =	1	=	— =
S Budyschina pschipósłane: M. K.	4	=	— =
S Herrnhuta = N. N.	5	=	— =
Hans Hanczo w Sslepom	1	=	— =

S Hrodźischćanskeje wosady:

Dalische dary	172	=	— =

Hromadźe: 512 hr. 40 np.

W mjenje wbohich hłódnych dźěći praji dźak

Gólcź, redaktor.

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armeniske syroty:

M. K. s Budyschina	1 hr.
S Herrnhuta	5 =

Hromadźe: 6 hr.

W mjenje wbohich syrotow praji wutrobny dźak

Gólcź, redaktor.

Samolwity redaktor: farar Gólcź w Budyschinku. Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischćerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 43.
22. okt.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

21. njedzela po ßwj. Trojizy.

Jap. skutki 21, 14.

Jako wón ßo pak njeda naréczecz, běchmy my spokojom a dzachmy: Ta wola teho Knjesa ßo stań.

Jako běsche japoschtoł Pawoł ßwoje tsecze mißionske pucżowanje skóncził, chzysche wón domoj pschischedschi do Jerusalema, do Roma, do hłowneho města zyłeho snateho ßwěta ßo podacz, so by evangelijon prědował. Ale do jeho wotmyßlenjow pschiindzechu czężke hroženja, so w Jerusalemje swjaski a tyschnoscze na njeho czakaja a so ßwoje wotmyßlenja do skutka njestaji. Jeho pschecżeljo jeho teho dla proschachu, so njeby do tajkich strachotow saschoł. Ale Pawoł ßo naréczecz njeda. „Ta wola teho Knjesa ßo stań", to jeho — a skónczinje też jeho lubych rosßudzi.

Ta wola teho Knjesa ßo stań! Tak drje my wschědnje w Knjesowej modlitwje spěwamy. Ale schtó to doscz wopomni? Najprjedy dyrbisch wolu teho Knjesa spósnacz — a potom spósnatu wolu Bożu też wuwjescz.

S wotkal mějesche Pawoł tu wěstoscz, so dyrbjesche do Jerusalema hicz? S wotkal wón wjedzesche, so běsche to runje Boża wola? Njeběchu jemu prósstwy telko kscheszijanskich pschecżelow niczo? Njeběchu mużojo kaz Timotheus, Titus a Lukasch ßwěrni pschecżeljo a lubi bratsja? Njedyrbjał wón jich poßłuchacz? Njeběsche to wěsta khroblosczz, so chzysche wón ßwoje jnnkrócz wotmyßlene pschedewsacze na kóždy pad pschewjescz? Ně, po wabjenju ßwojeje wutrobu wón njeczinjesche, hdyż wón do Jerusalema dzěsche. Pschi ßylsach jeho pschecżelow chzysche ßo jemu wutroba słamacz.

Ale na czim wón spósna, so wón Bożu wolu czinjesche, hdyż do czerpjenja a ßmjercze dzěsche? To móże ßo lohko prajicz. Jeho powołanje jeho do Jerusalema wołasche. Wón běsche w Mazedonskej dary łuboscze sa khudych kscheszijanow w Jerusalemje hromadził, kotsiż jara pod hłodom czerpichu. Je dyrbjesche se strowjenjom Mazedonskeje wożady wotedacz. Dale mějesche kscheszijanow w Jerusalemje we wěrje poßylnicz. Pschetoż woni běchu we wulkim strasche, ju shubicz. Duż mějesche pucz ßwojeho powołanja jaßny psched ßobu a spósna Bożu wolu a ßwojemu Bohu mějesche wón dalische poruczicz.

To, lubi kscheszijenjo, płaczi też nam. Pschi ważnych praschenjach nascheho żiwjenja njedyrbjeli my k prawizy a lěwizy hladacz, ale na teho Knjesa ßameho a dyrbjele ßo jeho praschecz: Knjeże, schto chzesch, so bych czinił? Schto je moja pschißłuschnoscz? S wjetscha pucz nascheho powołanja tak jaßny psched nami leżi, so ßo dołho praschecz a ßebi rospomnicz njetrjebamy, schto mamy czinicz. Wone ßu s wjetscha ßame czělne wabjenja, kotrež nam tón pucz czěmny czinja. Njedyrbjała-li pak wscheje wězy twoja wutroba junkrócz s dobom wjedzecz, schto je Boża wola, potom masch ßrědkow, ju namakacz. Ty njedyrbisch na dziwne sjewjenja czakacz. Ty njeßměsch łóß czískacz, kaz ßo to druhdy w bratrowskich wożadach stawa. Ty njedyrbisch ßebi městno w bibliji namakacz, kotrež tebi pschipadnje na

woczi pschiidźe a ßebi ſ tym ſnutskowne rosßudźenje ſalutowacź. Ty ßo ſ zyła nießměſch człowiekow wopraſchecź. Ty dźě maſch modlitwu a tak pschiſtup k temu Knjeſej. Duž tež pytaj ſe ſprawnej wutrobu. Hladaj khroble na njeho a njedaj ßwojemu cźěłu ßobu rěczecź, a ty bórſy Knjeſowu wolu ſpóſnajeſch. Ty budźeſch bórſy wjedźecź, ſchto maſch cźinicź. Twoje wóczko budźe jaßne a twoja wutroba wěſta.

Ssy-li pak Knjeſowu wolu ſpóſnal, potom ju tež cźiń. Wot njeje ßo japoſchtoł pſches niczo wotwjeſcź njeda. Runjež hrimanje cźerpjenjow, kotrež ßo k njemu pschibliżichu, ſ daloka ßłyſcheſche, wón pſchi tym woſta: Ta wola teho Knjeſa ßo ſtań! Runjež běſche někotra rjana nadźija ſa pschichod ſaniczena, japoſchtoł dźěſche, hdźež Bóh chzyſche.

Mój luby kſcheſcźijano, Bóh tež tebje huſto hinak wodźi, hacź chzeſch ty hicź. Wón tebi huſto kubła bjerje, kotrež by rad ſkhował. Wón tebi huſto cźężkoty napołoźi, kotrychž by ßo rad ſminył. Pſchi tym ſ tobu derje měni. Pſchetož wón tebje ſ tym pschihotuje ſa żiwy kamjeń w ßwojim ßwjatym templu. Murjeř tež kamjeń ſe wſchěch bokow wobdźěła. Wón to dyrbi, dokelž jón hewak k twarjenju trjebacź njemóże. Hewak wón njeby w muri twjerdźe ležał. Tež my ßmy tajke ßurowe kamjenje. Teho dla poddaj ßo, mój kſcheſcźijano, po tym ßłowje: Ta wola teho Knjeſa ßo ſtań! Maſch-li ſchkody, praj ſ Hiobam: Tón Knjes je jo dał, tón Knjes je jo wſał, mjeno teho Knjeſa budź khwalene! W khoroſcźi ßebi praj: Wón je tón Knjes — a twoja morkotaza a njeſcźerpliwa wutroba wocźichnje. W khudobje troſchtuj ßo: Tón Knjes jo chze a wón móże mje ſ wjele abo ſ mało kubłami ſdźerżecź. Pſchi kaſchcźu ßwojeho dźěſcźa ſpěwaj ßebi do wutroby: Schtož cźini Bóh, wſcho dobre je. Njedaj ßo ty pſches wabjenja, próſtwy a ßylſy tych ßwojich wot Božich pucźow wotwjeſcź. Woni drje derje myßla, ale woni měnja, ſchtož je człowjecźe a niz, ſchtož je Bože. Hladaj ßo tež, ſo by tebje twoja wutroba njeſawjedła. Njech je tež tebi cźężko, jara cźężko, njech ßo tež mrějazemu nanej woczi ſe ßylſami macźatej, hdyž pſchi ßwojim łożu ſtadleſchko ßwojich małych dźěcźatkow wohlada, kotrež dyrbi tu jako ßyroty wopuſchcźicź, pſchi tym woſtanje: Ta wola teho Knjeſa ßo ſtań!

Potom tež Bože żohnowanje pobrachowacź njebudźe. Ty smějeſch pſchezo ſtroſchtnu wutrobu a radoſtnu myßl. Na najcźěmniſchich pucźach twojeho żiwjenja budźe tebi jaßne ßwětło ßwěcźicź. Nóżda rana żiwjenja budźe tebi ſaźicź, junu dóndźeſch do njebjeſkeho Jeruſalema, hdźež żana ſrudoba wjazy na tebje njecźaka, ale ßame wjeßele.

We wſchěch ſkutkach a wſchěm dźěle
Dam Bohu radźicź zyle,
Kiž wſchitko ſamóże;
Wón budźe derje radźicź,
Wſchě wězy prawje ßadźicź,
Wſchak rada a ſkutk pſchi nim je.
Hamjeń.

Nadpad.

Powjedancźko dobrowólnika.

Spißał Law hrabja Tolſtoj.

(Potracźowanje.)

IV.

Sslónzo běſche poł pucźa pſcheſchło a ſcźelesche ßwoje ßmażaze pruhi pſches horzy powětr na ßuchu ſemju. Na cźěmnomódrym njebju njeběſche ani mróczałki widźecź; jenož póduſche ßněhowych hór ſapocźachu ßo wodźěwacź ſ módrojtymi mróczałkami. Sdaſche ßo, ſo je cźichi powětr napjelnjeny ſ někajkim jaßnym próchom: horzo pocźa bycź, ſo běſche lědma ſnjeſcź.

Doſchedſchi k mjeńſchej rěczy, kotraž na poł pucźu nimo dróhi běżeſche, ſaſta wójſko.

Wojazy tſełby ſeſtajawſchi doběżachu k rěczy: bataillonowy wjednik żydny ßo w khłódku na buóou a na ßwojim mjeſwocźu ßwoju doſtojnoſcź pokaſujo pschihotowa ßo, ſo by ſ někotrymi offizěrami poßnědał: kapitan lehny ßo pod wós, kompagniji ßłuſchazy, do trawy: khrobły leutnant Roſenkranz a hiſchcźe někotri młodźi offizěrojo ſeßydawſchi ßo na roſpſcheſtrjene burki (to ßu króttke filzowe kwicźe, kaž je kawkaſiſke ludy majaj pſchihotowachu ßo k wjeßełej hoſcźinje, kaž běſche to łohzy ſpóſnacź: wſchudźe ſtejachu bleſche a bleſchki a ſpěwarjo pocźachu wjeßełſcho ſpěwacź: w pokkole pſched nimi ſtejo ſanjeßechu kawkaſku reju po leſginſkim hłożu:

Schamil ßo chzyſche ſpjecźowacź
W lětach minjenych, —
Traj — raj, ra — ta — taj . . .
W lětach minjenych.

Mjes tutymi offizěrami běſche tež młoduſchki offizěr, kotryž běſche naß rano pſcheſcźahnył. Wón běſche jara ſabawjazy: jeho woczi ßo błyſchcźeſchtej, jaſyk ßo jemu trochu ſchmjataſche, wón chzyſche wſchitkich wokoſchecź a wſchitkim ßwoju luboſcź wuſnacź . . .

Wbohi pachoł! wón hiſchcźe njeſnajeſche, ſo ßo cźi w tajkich padach wußměja, ſo jeho wotkrytoſcź a něżnoſcź, ſ kotrejž ßo wón k wſchěm liſchcźeſche, njeſbudźi pola druhich luboſcź, ſa kotrejž wón tak żedźeſche, ale wußměchowanje — wón tež njewjedźeſche, ſo je wón wopravdźe jara pěkneho napohlada, hdyž ßo roſhorjeny ſkónczinje na burku żydnje, a podpřewſchi hłowu ßwoje huſte cźorne włoßy do ſady hładkuje.

Dwaj offizěraj ßedźeſchtaj pod wojom a na kaſchcźiku pod wojom a ſejhraſchtaj ßebi pryſle.

S wcźipnoſcźu poßłuchach na rěcźe wojakow a offizěrow a kedźbliwje hladach na wuzas jeju mjeſwocźa: tola jawěſcźe, pola nikoho njemóżach ani próſchka teho njeměra nadeńcź, kotryž ßam ſacźuwach: pryſle, ßměchi, roſrěczowanja woſnamnichu, ſo ßu wſchitzy bjes ſtaroſcźow a ſo jich wocźakomny ſtrach njemyli. A tola dyrbiſch ßo dopomnicź, ſo běſche někotrym hižo wotßudźene, ſo ßo po tutej dróſy njewróćźa . . .

V.

W ßedmich hodźinach wjecźor ſtupichmy próſchni a mucźni do ſchěrokich, wobtwjerdźenych wrotow twjerdźiſny N. N. Sslónczko ßo khowaſche a ſcźelesche niſke, nacźeřwjeń pruhi na rjenje ležaze batterije a ſahrody ſ wyßokimi topołami, twjerdźiſnu wobdawaze, na wobßyte, wożołtnjene pola a na běłe mróczałki, kotrež, ßo ſhromadźujo wokoło ßněhowych hór, jako chzyłe ßo po nich ſkłożowacź, tworjachu rjecźas niz mjenje ſajimawy a rjany. Młody pokměßacźk, kaž pſchewidomna mróczałka, pokaſa ßo na njebju. W aule (to je tatariſka wjeß), wupſcheſtrjenym wokoło wrotow, wokaſche tatar na tſěſche „ßakle“ (to je ſe ſemje natwarjene wołydlencźko wobydlerjow kawkaſiſkich hór) „prawowěrnych“ (to ßu po jeho měnjenju mohamedanojo) k modlitwje. Spěwarjo ſpěwachu ſ nowej wjeßełoſcźu a raſnoſcźu.

(Potracźowanje.)

Hłód w naſchim evangelſko-lutherſkim mißionſkim żydliſchcźu w Afrizy.

Dokelž je próſtwa evangelſko-lutherſkeho mißionſtwa ſa wbohe dźěcźi w Afrizy hižo na prěni wocźiſchcź tajki dobry wothłóß mjes Sserbami namakała, ſo ßu lubi Sserbja wbohim hłódnym dobrowólne dary k nam póßłali, ſo bychmy je mißionſtwu pſchepodali, kaž to kwitowanje w dźenßniſchim cźißle pokaſuje, my hiſchcźe junkrócź nutrnu próſtwu lubym Sserbam podamy, prajo: Nuſa je wulka! Pomhajcźe bórſy! hnydom! ſo njeby pomoz poſdźe pſchiſchła:

„Pſches woßebitu nuſu a hubjenſtwo ßmy my nuſowani, ßo w Božim mjenje ſ próſtwu na kſcheſcźijanſku ßmilnoſcź wobroczicź. We wjele krajinach naraňſcheje Afriki běſche pſches łěta dołho trajazu ßuchotu wulki hłód wndyrił. Ale hdyž ßu w jużnej krajinje ſkónczinje żně nuſy wotpomhałe, tónle hłód w poknóznej Ukamba, hdźež ßu tež pjate żně wupadnyłe, ßo wopravdźe w naſtróżazej měrje roſſchěrja. Wyſchnoſcźiny lěkař ſjewi, ſo je 40,000 ludźi ſ wjetſcha dźěcźi, na hłód hižo wumrjeło. Naſchej mißionſkej ſtaziji

Kitwi a Ikutha ſtej wot hłódnych wobłěhanej a mišionarojo ſpytaja jich ſta pſchi žiwjenju ſdźerżećź, pſches to, ſo jim dźěło a ſaſłužbu dawaja. „Ale hdyž tež ſta ſo dźěła ſtaja a druhe ſta ſo na karawany pójećelu," tak pišche mišionar Hofmann ſ Ikutha, „tola jich runje tak wjele wyſche woſtanje, kotſiž wokaja: Schto budźe ſo mnu!" Hromadź kóždy dźeń pſchikhadźuja, ſo bychu ſa ſebje, ſa ſhorn zonu abo mać, ſa dźěćźi horſtku rajſa ſebi wuproſyli. Duchowne a cźělne napinanje, kotrež wobſtajne nadběhowanje a wſchědny napohlad tak wulkeho hubjenſtwa pſchihotuja, nimale pſches mozy naſchich mišionarow dźe. Nimale hiſchće hórje hacź w Ikutha ſda ſo w Ditwi bycź. „Nuſa w kraju," pišche mišionar Säuberlich, „je na najwyſchſche pſchiſchła. Tyſzey Wakamba ſu hłoda wumrjeli. Tyſzazy ſmjerćźi napſchećźiwo dźeja. Powjećź, ſo ſmy ſo my jow ſaſzydlili a hłódnym ſa rajſ dźěło dawamy, je k nam wulke ſzyły pſchihnało. Mjes nimi ſu najſrudniſche ſchtalty, kotrež móža ſo lědy na nohomaj ſdźerżećź. Pola wjele ani rěcźe njeje, ſo móhli hiſchće dźěłacź. Hdyž chzyli my wſchitkich hłódnych hacź k ſpočatkej nowych žnjow pſchi žiwjenju ſdźerżećź, dyrbjeli my ſ najmjeńſcha 50,000 hriwnow měcź. Hacź dotal ſmy kóždemu, kiž dźěłacź njemóže, kuſk rajſa dali, ale tola ſmy hacź dotal ſ tym mało wuſpěcha měli. Runje kaž w Ikutha, ſemrjechu wjetſchi ludźo, kiž hacź na kóſcź wuſkhnjeni k nam pſchińdźechu, ſa mało njedźelow. Ssnano bychu ſo ſhrabali, hdy bychu wſchědnje wjazy jěſćź doſtawali." Tola mišionar chze ſ najmjeńſcha dźěćźi pſchi žiwjenju ſdźerżećź. „My ſmy hižo 18 dźěćźi do naſcheho wothladanja wſali, wot kotrychž ſu 3 na ſłaboſćź wumrjeke. Druhe dźěćźi woſzyroćźene cźakaja, ſo bychmy je pſchijeli, a móhli jich ſa krótki cźaſ 50 a wjazy pſchi ſebi měcź. Schtó pomha ſobu ſ tutych dźěćźi hódne cźlowiſke dźěćźi a da-li Bóh, Boźe dźěćźi wocźahnycź, wopominajo to ſłowo Knjeſowe: „Schtóž jene tajke dźěćźo horje woſmje w mojim mjenje, tón woſmje mje horje?" Ja chzu ſa ſaſtaranje dźěſćźa ſ lětnym pſchinoſchkom wot 50 hriwnow ſtacź. Lubi pſchećźeljo, roſſudźćźe ſo khětſje, pſchetož hnydom dyrbi ſo pomhacź. To tež ſa naſ małe dźěło a ſtaroſćź njeje, tajke dźěćźi do hladanja wſacź. Wone ſu maſane, ſanjerodźene a njepoſłuſchne w najwjetſchej měrje. Ale teho Knjeſa dla, jemu duſche pſchinjeſćź, my tón nadawk na ſo woſmjemy, kotrž budźemy cźim radoſtniſcho dopjelnjećź, cźim bóle ſo nam pſchihłoſowanje a podpjera wot mišionſkich pſchećźelow domach doſtanje." Tutym ſłowam ſo niczo pſchiſtajićź njetrjeba. My je wſchitkim ſmilnym ſobucźłowjekam we wěſtej nadźiji podamy, ſo budźa naſchim mišionaram móžne ſcźinićź w krajinach, w kotrychž ſu nimale jako cźi jenicźzy kſcheſcźijanſzy Europiſzy powołani, pſchiſłuſchnoſćź cźłowiſkeho cźucźa pſchećźiwo wotemrěwazemu ludej dopjelnićź. My ſmy w dobrej nadźiji, ſo naſ naſchi kſcheſcźijenjo pſchi tym ſkutku luboſćźe njewopuſchćźa. Dobroćźiwe dary chzyłe ſo pola knjeźi duchownych wotedacź."

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Saňdźenu pónđźelu ſo Khwacźanſki Boźi dom ſwjatocźnje poſwjećźi. Bóh luby Knjes běſche ſa tón dźeń rjane ſłónćźne wjedro wobradźił, kaž by ſe ſłónćźnymi pruhami ſwoju radoſćź nad dokonjanym ſkutkom ſjewićź chzył. Hižo w raňſchich hodźinach ſo do wſzy žoknjachu znſy ſ bliſka a ſ daloka, ſo bychu pſchi waźnym ſkutku móhli pſchitomni bycź a rjany nowy Boźi dom wohladacź. Sswjedźeńſki cźah ſe ſchulſkich dźěćźi, ſ młodoſćźe a woſzadnych towarſtwow wobſtejazy, ſo w 1/29 hodź. pod hudźbnymi ſynkami do hibanja ſtaji a cźehnjeſche k ſarje, hdźež běchu ſo ſaſtupjerjo wyſzokeje zyrkwinſkeje wyſchnoſchćźe, wyſzoko zyrkwinſzy hoſćźo a knjeźa duchomni, woſzebje naſchi ſerbſzy duchomni w bohatej liczbje ſhromadźili, ſo bychu do cźaha ſaſtupili. Jako ſaſtupjeŕ evangeliſko-lutherſkeho konſiſtorſtwo běſche knjes wyſchſchi konſiſtorialny radźićźel Meuſel ſ Draždźan pſchijeł, jako ſaſtupjerjow naſcheje łužiſkeje konſiſtorialneje wyſchnoſćźe wohladachmy knjeſa wokrjeſzneho hejtmana ſe Schlieben a knjeſa tajneho zyrkwinſkeho radźićźela Kellera. Jako cźeſtnych hoſćźow mjenujemy knjeſa krajneho ſudniſtwoweho direktarja Abbeja, knjeſa hrabju ſ Einſiedel, knjeſa barona ſ Viettinghof a d. Pſchitomni běchu tež knjes architekt Gieſa, kiž běſche twar wodźił a knjes twarſki mischtr Simon ſ Herrnhuta a knjes twarſki mischtr byrglow Ssowa ſ Budyſchina a d. Knjeźa ſaſtupjerjo wyſchnoſćźe, cźeſni hoſćźo a duchomni ſaſtupichu do cźaha nimo fary cźehnjazeho. Knjeſa duchomni njeſzechu ſwjate ſudobje, agendy biblije ſa nowy Boźi dom, a hdyž běſche ſwjedźeńſki cźah wokoło noweho Boźeho doma cźahnył, poſaſta pſched hłownymi zyrkwinymi wrotami. Tam pſchepoda twarſki mischtr Simon zyrkwiny klucź do rukow knjeſa wyſchſcheho konſiſtorialneho radźićźela Meuſela, jako ſaſtupjerja kollaturneje wyſchnoſćźe, kotryž jón nowemu Boźemu domej žohnowanje trojenicźkeho Boha pſchejo do rukow prěnjeho fararja noweje zyrkwje, knjeſa Sarjeńka połoži. Tón ſtupi k zyrkwinym wrotam a je ſ tymi ſłowami ſwjateho piſma: „Wotewćźe wrota ſchěroka a cźińćźe durje na ſwěćźe wyſzoke!" w Boźim mjenje wotewri. Hdyž běſche cźah do Boźeho doma ſacźahnył, běſche nowy Boźi dom bórſy wot nutrnych poſzkucharjow tak pſchepjelnjeny, ſo dyrbjeſche jich wjele ſtacź, dokelž měſtna k ſedźenju njenamakachu. Hdyž do Boźeho doma ſaſzupichmy, běchmy wſchitzy hnućźi wot rjanoſćźe na tuteho lubeho Boźeho doma. My móźemy drje prajićź, ſo je ſo twar najrjeńſcho poradźił, hdyž dźiwamy na to ſrědki, kotrež móźachu ſo na twar nakoźićź. Luby Boźi dom je w romaniſkim ſtilu natwarjeny. Snutskomne je na něhdźe 800 kemſcherjow wobliczene. Wobſzwětlenje ja dobre, ſo ſo jow njetrjeba ſkorźićź, ſo njebudźe w nowym Boźim domje pſchi mróćźnym wjedrje ſwětło doſćź. Woſzebje rjane je woltarniſchćźo. Na nim wohladamy ſ duboweho drjewa wudypany woltar a klětku. S woltarja ſtrowi naſ kraſzny woltarny wobras: „Khryſtuſ, dobry paſtyŕ", kotryž je wulki mischtr profeſzor Schönherr w Draždźanach wobraſował. Dupa ſ kamjenja a ſ moſzaſnym wěkom rjany ſacźiſchćź cźini. Knjeźa duchowni ſo wokoło woltarja ſeſtupawſchi wuſpěwachu nutrne wótcźenaſch a połožichu na nowy woltar ſwjate ſudobje, ſo bychu ſ nowym Boźim domom ſwoju ſwjećźiſnu doſtali. Knjes tajny zyrkwinſki radźićźel Keller ſtupi najprjedy na woltar a wuſpěwa: „Cźeſćź budź Bohu we wyſzokoſćźi". Na to mějeſche wón poſzwjećźeńſku rěcź, w kotrejž w hnujazych ſłowach nowej woſzadźe wupraji, ſchto chze jej bycź tón luby Boźi dom, w kotrymž Bóh luby Knjes ſe ſwojim bohatym žohnowanjom bydli a k woſzadźe pſchikhadźa a woſzadu napominaſche, ſo by jemu tudy ſłużiła w prawej bohabojoſćźi a lubowała to wobydlenje Boźe, ſo by był to žórło njebjeſkeho žohnowanja ſa tón narod a ſa ſynow a dźěćźi-dźěćźi do wſcheho pſchichoda. Na to wón Boźi dom w mjenje ſwjateje Trojiźy poſzwjećźi. Knjes wyſchſchi konſiſtorialny radźićźel Meuſel wupraji pſchećźa wyſchſcheho konſiſtorſtwa k poſzwjećźenju. Na to knjes tajny zyrkwinſki radźićźel Keller noweho knjeſa fararja Sarjeńka do jeho ſaſtojnſtwa, jako prěnjeho fararja noweje zyrkwje a woſzadu ſapokaſa a jemu nowu woſzadu a to waźne powołanje w njej we hłuboko ſacźutej rěcźi na wutrobu połoži. Knjes farar Kubiza-Bukećźanſki jako aſſiſtirowazy duchomny žiwjenjoběh noweho knjeſa fararja woſzadźe wucźita. Hdyž běſche nowy knjes farar ſwoje ſłubjenje do rukow knjeſa tajneho radźićźela połožił a wot njeho žohnowanje doſtał, wón na woltar ſtupi, ſo by tam ſwjedźeńſku intonaźiju a kollektu ſpěwał a ſwojej woſzadźe kermuſchnu epiſtolu cźitał. Na to woſzada ſchtucźku khěrlnſcha wuſpěva a nowy knjes farar dźerżeſche ſwojej woſzadźe prěnje prědowanje na jakoźku teksta Hebr. 13, 8: „Naſche dźenſznische wuſnacźe: Jeſus Khryſtuſ je wćźera a dźenſznjſcha, a tón ſamy, kiž wón je, budźe też do wěćźnoſćźe. 1. To je naſcheje zyrkwje brońź; tuteho Boźeho doma pycha; 3. mojeho ſaſtojnſtwa móz." S jeho mózneho a jadriweha prědowanja běſche cźucź, kak ſo jemu to ſwědćźenje, kotrež pſched woſzadu wotpołoži, ſ hłubokeje wutroby žórleſche.

Po němſkim kemſchenju mějeſche ſo mała pſcheſtawka a po 11 hodź. cźehnjeſche ſwjedźeńſki cźah ſ nowa do Boźeho doma k ſerbſkemu ſwjatocźnemu kemſchenju. Na nim mějeſche najprjedy knjes farar Handrik-Maleſchanſki roſzžohnowaze ſłowa ſwojej dotalnej ſo něſto wotdźělowazej woſzadźe rěcźećź. Bohu źel běſche wón pſches khoroſćź ſadźěwany. Duž mějeſche knjes farar rycźeŕ Jakub-Njeſzwacźidlſki jako ſaſtupjeŕ ſerbſkeho duchownſtwa do ſwojeje rěcźe też tole roſzžohnowanje ſobu wobſamknycź. Cźeſćźeny knjes rěcźnik ſwoju rěcź k poſzwjećźenju lubeho Boźeho doma ſłoži na 1. Mójſ. 28, 17 a w kraſznych ſłowach, kak ſo to widźenje Janowe w jeho ſjewjenju ſe naſ dopjelnja w naſchim lubym Boźim domje, hdźež je jeho hěta pola cźłowjekow — a hdźež chze też k ſwojej lubej nowej ſerbſkej woſzadźe pſchikhadźećź ſe ſwojim žohnowanjom. Wón pak też pokaſa na ſakoźku Janoweho wěſchćźenja horje do tamneho njebjeſkeho Jeruſalema, hdźež je tón ſaſchoł, kiž běſche naſch njeſapomnity ſerbſki wótz, naſch Imiſch, kotryž je ſo też ſwěru prózował ſa natwarjenje lubeho Khwacźanſkeho Boźeho doma. S cźopkymi ſłowami pſchedſtaji knjes farar Jakub noweho fararja ſerbſkej woſzadźe a jeho poźohnowa k jeho ſwjatemu ſkutkowanju w nowej ſerbſkej woſzadźe. Knjes farar Sarjeńk dźerżeſche

na to swoje serbske nastupne předowanje. Na woběmaj kemschomaj spěwasche nam pod nawjedowanjom noweho knjesa zyrkwinskeho wučerja knjesa Rybaka Khwaczanske spěwarske towarstwo s podpjeranjom czesczenych knjesow wučerjow s wokolnosczje a knjezny Bynarjez s Rakez k rjanemu poradzenju pomhazy khwalobny chor, kotryž so wschitkim poslucharjam wulzy spodobasche. Na kemschomaj hromadzesche so kollekta sa luby Boži dom, kotraž měješe rjany wunoschk. Na němskim nawda so 224 hriwnow a na serbskim 85 hriwnow a k temu wobradzi dobroczel noweje wosady 150 hr., so swjedzeńska kollekta 460 hr. wučini. Dzeń poswjeczenja budze lubym stawam noweje wosady kaž nowy narodny dzeń w žiwjenju a nam wschitkim njesapomnity, kotsiž smy tónle krasny dzeń sobu swjeczicz móhli. A hdyž sebi znano nowi wosadni s tym wutrobu wobczežuja, so nowa Khwaczanska wosada samostatna njeje, ale je s dotalnej Lupjanskej wosadu jako sotrowskej wosadze sjednoczena, móžemy jim k směrowanju prajicz, so je so na naschim swjedzeńskim dnju s wysokeho rta wuprajiło, so budze tole sjednoczenje wobeju wosadow nadzijomuje jeno nakhwilne a so — da-li Bóh — Lupjanska wosada jako samostatna wosada sasso wustupi.

Kak sy žiwy?

(Potraczowanje.)

X. Spokojnosc a samospokojnosc.

Najwažnischa pschiczina njedzaka je ta, so so jich wjele na to njedopomni, schtož su po prawym sasłužili, a schtož so jim njesasłužene dawa. Tamna burowka se smužitym wotmolwjenjom: „Ja sym hreschniza“, nima wjele sotrow a bratrow. Najwjazy je jich teho dla tak njespokojnych s Bohom, dokelž su tak jara spokojom sami se sobu, czim njespokojnischi je schtó sam se sobu, czim spokojnischi bywa s Bohom a se swětom. Haj, kóžde lěto junkróc na žnjowym swjedzenju sebi na to pomysła, so je Bóh wjazy dał hacz je winojty, a sa to so jemu tež w zyrkwi dzakowanje stanje. To pak je tež wschitko! Domach so liczi, kak wysoko žito steji, a to pschezo psche nisko steji: schtóž pak sebi jenož na pjenjesy mysli, sabudze Boha khwalicz. A runje czi, kotsiž měli najwjazy pschiczinu so dzakowacz, dokelž je Boža dobrota jim so poradzicz daka, su s njewobmjesowanej hordosczu wobdacži, jako bychu woni to wschitko dokonjeli, a woni tola njemóža narosc dacz trawiczy s tych milijonow, kotrež su s kosu wotsykli. — Hdyž bésche Pětr wjele rybow nakojił, padze wón dele a praji: „Knjeze, dži wote mnje, ja sym hreschny czlowjek!“ — tehdom so jeho kschesczijanstwo sapocza. — Po žnjowym žohnowanju nečkotryžkuliž hkowu wysoko sběhnje a rjekne: „Ja sym tež wubjerny czlowjek“ — s tym jeho kschesczijanstwo pschestanje. Abo je to pschewjele prajene, so je s tym wschej kschesczijanskej mysli žiwjeńske swětło wudunjene? Schto dyrbi sa tajkeho wubjerneho czlowjeka 2. artikel wěry, w kotrymž so czita, so je sa „shubjenych a satamanych czlowjekow“ wumoženje a wumožnik? Wón w swojimaj woczomaj ani shubjeny ani satamany njeje, duž žaneho wumoženja njepotrjeba. Hischcze mjenje wón sapschimnje, so chze swjaty duch jemu k wobroczenju dopomhacz, pschetož wobroczicz dyrbja so po jeho mysli czisce hinaschi ludzo: rubježnizy, mandzelstwokamarjo, mordarjo, paduschi a wschitzy tajzy, wo kotrychž wjele sleho wěsch. — Wjetsche saslepjenje njeje hacz samospokojnosc. Schtó je s tym psched Bohom prawy, so czlowjekojo jeho hrěchi njesnaja, so njemóže nichtó „niczo sleho“ na njeho rěczecz? Abo su znano jenož tajke pschenděnja, kotrež sudnik s jastwom khosta, hrěchi? Kak wjele jich rosumi statne sakonje runje tak wužicz, so móža swoje najhubjenische wotpohlady s tym wuwjesc? Ale běda temu, kiž sebi mysli, so je prawje czinik, dokelž jemu sudnistwo niczo czinicz njemóže! Kóždy czlowjek steji a padnje jenemu sudej, pschi kotrymž so wutroba schepnyta s jeje wotpohladami a myslemi, hacz su ke abo dobre. Potom so jenož tón wuwinuje, kiž ma sarucznika a móže prajicz: „Teho ja sa sarucznika staju, hdyž dyrbju psched sud!“ Snajesch ty teho sarucznika a pomysłisch sebi pschi tychle rospominanjach tež na sebje? Hlaj, pschi hrěsche jedna so po prawom jenož wo tebje; to je něschto, schtož masch s twojim Bohom wotczinicz, schtož mjes nim a mjes tobu leži. Schtož drusy czlowjekojo czinja a mysla, to tebje na prěnje niczo njestara. Ale to tak hluboko w czlowjeskej wutrobje tczi, twoju winu prěcz, so najkhutnische dzěko temu sluscha, temu skemu waschnju korjeń wutorhnycz. Teho dla so duchowny tak husto wopak srosymi, hdyž wón na klětzy hrěch po Božim sklowje khosta. Pschi tym so někotsi dopomnja, na koho to znano dze a sebi na to njemysła, so to runje na nich samych dze.

Jako sbóžnik to žalosnje khutne sklowo wurěcza: „Jedyn mjes wami mje pscheradzi“, tehdom wučobnizy wschitzy na swoju wutrobu dyrchu a praschachu so: „Ssym ja, Knjeze?“ — Hlajcze, to je kschesczijanske smysłenje.

(Potraczowanje.)

Dobrowólne smilne dary sa wbohe hlódne dzěczi w Afrizy w Sserbach nawdate:

Dotal nahromadzene: 512 hr. 40 np.

S Budyschinskeje wosady:

L. s Pschiwczis	3	—	—
N. N. s Pschiwczis	3	—	—
3. sběrka Hrodzischczanskeje wosady:	111		
S Njeswaczidliskeje wosady (3. a posledna sběrka):			
W Njeswaczidle: M.	1	—	—
M. Hb.	1	—	—
K—a	1	—	—
Njem. (w knapatzy namakane)	2	—	—
Fr.	1	—	—
Sch. I.	1	—	—
Sk.	2	—	—
2 dzěsczi k. K.	3	—	—
Wud. B—a	—	—	50
Schulske dzěczi Njeswaczidliskeje schule hrom.	70	—	—
2 dzěsczi J. a E. Bz.	3	—	—
W. I. (dodawk)	1	—	—
S Lahowa: Kl.	1	—	—
Hz.	1	—	—
P—owa	1	—	—
P.	3	—	—
L. (dodawk)	3	—	—
S Luha: K—a	—	—	50
Hz.	1	—	—
Mza.	3	—	—
Msch.	3	—	—
H. Nk.	1	—	—
S Wutokczis: D. Hz. dzěczi	12	—	—
P—a	1	—	—
S Holeschowa: J—a	1	—	—
Kn. L—a	5	—	—
Schn.	2	—	—
Se Sarěcza: Sch. II.	1	—	—
W. Sch—a	3	—	—
Mk—a I.	3	—	—
Sdly.	—	—	50
S Noweje Wsy: Wz.	1	—	—
E—a	1	—	—
Wud. B—a	—	—	50
S Wulk. Pschesdrjenja: D—a	1	—	—
S Banez: S.	1	—	50
Se Scheschowa: Scht.	1	—	—
Rez.	1	—	—
S Khasowa: M.	1	—	—
S Bóschiz: Sch.	1	—	—
Hischcze schulske dzěczo	—	—	60
S Nowych Bóschiz: Bch.	1	—	—
K—a a dzowka	1	—	—
S Noweje Jasoňzy: maka K.	1	—	—
S Czorneho Hodlerja: bratr a sot. H.	1	—	50
S Wětrowa: Kz. I.	1	—	—
S Bohowa: wot dweju skuž. dz.	1	—	—
S Krónzy: J.	2	—	—
R—a	2	—	—
S Lomska: Njemjenowany	1	—	—
=	3	—	—

Hromadze: 786 hr. — np.

W mjenje wbohich hlódnych dzěczi praji dzak

Gólcz, redaktor.

Samolwity redaktor: farar Gólcz w Budyschinku. Czischcz a nakład Ssmolerjez knihiczischczerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čisło 44.
29. okt.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihiczišcheźerni w Budyschinje a ſu tam dostacź ſa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

22. njedźela po ſwj. Trojizy.

Luk. 22, 32, 33.

Schimanje, Schimanje, hlaj. satanas je waß pożadał, so by waß mohł ſacź jako pscheńzu. Ale ja ſym proßył ſa tebje, so by twoja wěra njepschestała. A hdyż ty ſo něhdy nakasasch, dha poßylń ſwojich bratrow.

Prawy pscheczel ſo niz jeno w tym wopokasuje, so nam w nusy pomha, ale też w tym, so nam njeda do nusy pschiincź, naß ſ cżaßom na hrożaze strachoty kedźbliwych sczini. Tajki pscheczel je Jesuß; w naschim tekscze chze wón pched hrożazym strachom sakhowacź. Hdyż my wo strachotach rěczimy, myßlimy ſebi ſ wjetscha na lescź słych ludźi, na khorosczź, nusu a ſmjercź. Ale tele strachoty najhórsche njejßu: sady wschitkich njepscheczelow steji tón jedyn sły njepscheczel, satanas ſam. Wot njeho hrosy najhórschi strach. S prěnja teho dla, dokelż teho njepscheczela njewidźimy; ſ druha, dokelż ſo lescźiwje ſa nascheho pscheczela wudawa; a ſ tsecza, dokelż móże nam niz jenoż na cżěle seschkodźicź, ale też ſa tym steji, naschu duschu skasycź do hele. Zana duscha temu Knjesej tak blisko njesteji, so by sły njepscheczel na njej ſwoju móz njespytał. Niz na tych wón njehlada, kotsiż chzedźa bjes Boha na ſwěcże żiwi bycź — tym wón niczo njeczini; cżeho dla też, woni dźě jemu ſłuscheja, ſamo hdyż ſo cżertej ſ knjejstwa cżěmnoscże wumożeni a pscheßadźeni do kralestwa Jesom Khrysta. Wón je ſebi ſamo swěrił k temu Knjesej ſamemu pschistupicź. To ſo jemu njeporadźi. Hacź budźe też podarmo, hdyż k tym dwanacże, kosiż běchu temu Knjesej najbližschi, dźe? Wón jo tola pospyta a pschezo saßo ſ nowa pospytowasche. A to niz podarmo. Jeneho je ſ jich towarstwa wntorhnył, to dźěczu skaženja. A też wschelake druhe ſo jemu poradźi, ſamo pola Schimana. Schtó bjes nami je wěsty pched nim. Hdźe je dom tak twjerdźe sakoženy, ſwójba tak rjenje shromadźena wokoło teho Knjesa, so njeby wón jemu wutorhnjenych saßo dobycź spytał! — Ale ſmě wón to cżinicź? Wón je ſebi to wuproßył, so by waß mohł ſacź jako pscheńzu, a Bóh je jemu móz k temu wostajił. Wěscze wschak je tón Knjes ſam najprjedy wějerńu łopacź do ruki wsał a pscheńzu ſał. Ssnano pak ſu tola hischcze bjes tymi, kotsiż ſu ſo ſa teho Knjesa rosßudźili, pschezo saßo wubjeranje nusne a te ſmě njepscheczel dźerżecź. S jenym rosßudźenjom ſa Jesuſa dokonjane njeje, my dyrbimy ſo pschezo saßo ſa njeho rosßudźicź. Pschezo saßo pospyta cżert, nam teho Knjesa wohidneho cżinicź, jako kruteho Knjesa, kiż nam ani njewinowate wjeßele njewostaji, dowěrjenje k njemu podrywacź. Běda nam, hdyż potom wocźi wotewrjenej nimamy ſa hrożazy strach; běda nam, hdyż na napominaze ſłowo najlěpscheho pscheczela njepoßłuchamy. Hdyż ſebi potom myßlimy, so ſmy pscheńza, móżemy roslětacź każ pluhi!

Ale nasch pscheczel jenoż njenapomina, ale wón nam też pomha. — My ſmy wukhowani w strachocze, każ dolho nascha wěra njepschestanje. S wěru ſapschimnjemy Jesußowu ruku a ju twjerdźe dźerżimy; hdyż my do njeho

ſ wutrobu wěrimy, je wón naſch a ſa naß ſaſtupi. Je-li pak wón ſa naß, ſchtó móhł pſchecźiwo nam bycź? Teho dla, kaž dołho mamy hiſchcźe wěru, hiſchcźe niczo ſhubjene njeje a je hiſchcźe wſchitko dobycź; jenož hdyž wěru woſtajimy a ſ njej teho Knjeſa, je nimo. Kak ſapocźnjemy, ſo by naſcha wěra njepſcheſtała? My mamy pſchi tym ßami najwjazy cźinicź. Tón Knjes, kotryž je naß k wěrje pſchinjeßł, chze naß też we wěrje ſdźerżecź. „Ja ßym ſa tebje proßył, ſo by twoja wěra njepſcheſtała". Niz to, ſchtož móżemy my ſa njeho cźinicź, ale ſchtož wón ſa naß cźini, niz naſcha luboſcź k njemu, ale jeho luboſcź k nam je naſche wumożenje. Wón je ſa naß proßył, kaž dołho ßmy pola njeho; njeby-li wón to cźinił, my njebychmy wjazy pola njeho byli; wón je naß poßylnił, ſo w ſpytowanjach njebyli podleżeli a tola hłubje njepadnyli, ſo po hrěſchnym padźe njebychmy ſadwělowali, ale wutrobitoſcź ßebi nabyli ßo wobrocźicź a hnadu pytacź. Wón ſdźerżi naß we wěrje.

A k cźemu ſdźerżi naß wón we wěrje? Łóhke praſchenje; k cźemu druhemu, hacź ſo bychmy ſbóżni byli. Wón pak chze hiſchcźe něſchto druhe ſ tym dozpicź. „Hdy ty ßo něhdy nakaſaſch, dha poßylń ßwojich bratrow". Khutne ßłowo, kotrež nam praſchenje na ßwědomje połoži, hacź ßmy ßo też wopravwdźe k temu Knjeſej wobrocźili. Pětr běſche wſchitko wopuſchcźił a na tym Knjeſej ſ zyłej ßwojej duſchn wißaſche, a tola wobrocźeny, zyle wobnowjeny, wón tehdy hiſchcźe njeběſche, hakle ßwjatki bu cźiſcźe nowy cźłowjek. Tak móżemy też my ßo hrěcha wotrjez a teho Knjeſa lubowacź bjes teho, ſo je k połnemu ſnutſkownemu wobrocźenju a wobnowjenju pſchiſchło. Ach, ſo njebychmy dołho cźakali a njewuſtali, doniž pola naß ßwjatki njejßu. Potom pak rěka ſa naß: Poßylń twojich bratrow! Nam doſcź bycź njeßmě naſchu duſchu wukhowacź, my dyrbimy też póßli měra ſa druhich bycź; rěki żiweje wody dyrbja pſchińcź wot kóżdeho, kotryž do Khryſtußa wěri. Ssnano ßy też ty pod poßylnjazym ſacźiſchcźom tajkich wucźomnikow k temu Knjeſej pſchiſchoł. Duž daj luboſcź a żohnowanje dale a poßylń twojich bratrow. A potom pohladajcźe hromadźe k temu Knjeſej horje. Njepſchecźeljo ßu ſe wſchěch bokow; ale tón Knjes je ßylniſchi dyżli woni wſchitzy; naſcha wěra je to dobycźe, kotrež je ßwět pſchewinyło. Bohu budź dźak, kiž je nam tajku wěru a tajke dobycźe dał a ſdźerżi pſches naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſtaj

Hamjeń.

Nadpad.

Powjedanczko dobrowólnika.

Spiſał Law hrabja Tolſtoj.

(Pokracźowanje.)

Wodychnywſchi a ßo trochu do porjada ſtajiwſchi, podach ßo k mi ſnatemu adjutantej ſ tym wotpohladom, ſo bych jeho proßył, ſo by wón wo mojich wotpohladach generalej roſprawjał. Na pucźu ſ pſchedměſta, hdźež běch ßo na hoſpodu podał, mějach ſkładnoſcź, wjele w twjerdźijnje R. R. wohladacź, ſchtož tu ani wocźakał njeběch. Pěkna, dwěměſtna korejtka, w kotrejž běſche móżno wohladacź żónſki kłobuk po nowej módźe a roſrěcźowanje w franzowſkim jaſyku, jědźeſche nimo mje. S wotewrjeneho wokna komandantſkeho doma dołětowachu ke mni ſynki někajkeje hudźby, kotraž ßo na hubjenym ſahkoßowanym fortepianu piſkaſche. W korcźmje, nimo kotrejež pſchińdźech, ßedźachu ſ papiroßami (zigaretkami) w ruzy ſa winowymi ſchkleńzami někotſi pißarjo, a ja ßkyſchach, kak jedyn k druhemu prajeſche: „Jenož dowolcźe, ſchtož naſtupa politiku, dha je Marja Grigorjewna pola naß prěnja kujeni." Potulemy żid we wotnoſchenym ſwjeřſchniku a ſ khorowatym napohladom pſchinjeßy ſchkrěcźaty ſkażeny hudźbny naſtroj, kotryž mějeſche ßo dla piſkanja wjeřcźecź, a po wſchěm pſchedměſcźe roſnoſchachu ßo ſnate ſynki. Dwě żónſkej w ſchumjazej draſcźe, w pſchewjaſanych żidźanych rubiſchcźach a ſ pſcheßkóncźnikom jaßnceje barby w ruzy, dźěſchtej po doſcź ſchěrokich kamjenjach pſchi boku dróhi. Dwě knjeżnje, jena w różojtym, druha w módrojtym wodźecźu, ſtejeſchtej pſchi naßypanej ſemi pódla niſkeho domcźka; ſe ſamyßkom ßo cźeńko ſaßměješchtej, ſo byſchtej tak kedźbliwoſcź nimo khodźazych offizěrow ſbudźiłej. Offizěrojo, w nowych ſwjeřſchnikach, běłych rukajzach a ſ błyſchcźatemi epoletami khodźachu po haßach.

Nadeńdźech ßwojeho ſnateho w delnich měſtnoſcźach generalowého doma. Pokhwatajo ßo, jemu moje pſchecźa roſpowjedacź a ſhoniwſchi wot njeho, ſo je móżno, ſo ßo mi moje pſchecźe dopjelni, wuhladach, ſo ta ßama pěkna korejtka, kotruž běch prjedy hižo wohladał, nimo ßamcho wokna jědźe, pſchi kotrymž ßedźachmoj, a ſo pſchi durjach ßamcho doma ſaſtanje. S korejtki wuléſy wulki, nahladny mużſki w montěrunzy pěſchkow ſ majorſkimi epoletami a dóńdźe k generalej.

„Ach, ſamolwcźe mje, proſchu." — rjekny adjutant, ſtanywſchi ſ měſtna, ke mni, — „dyrbju na kóżdy pad k generalej."

„Schtó je to pſchiſchoł?" wopraſchach ßo.

„Hrabinka," wotmolwi wón a ſapinajo montěrunku dołběża po ſkhodźe horje.

Někotre mjeńſchiny poſdźiſcho wuſtupi no próh mjeńſchi, ale jara rjany cźłowjek, w ſwjeřſchniku bjes epolet, ſ běłym kſchižom w dźěrje ſa knefl. Sa nim pſchińdźechu major, adjutant a hiſchcźe dwaj druhaj offizěraj. Po tym, kak general wuſtupowaſche, kak wón rěcźeſche, kak ßo hibaſche, we wſchěm běſche ſpóſnacź cźłowjek, kotryž jara derje ſnaje, kelko je wón hódny.

„Dobry wjecźor, hnadna knjeni hrabinka," rjekny wón franzowſzy, poda jej ruku pſches wokno.

Rucźka w glaſe,owych rukajzach pſchimny jeho ruku, a lubośne, ßo poßmějkowaze mjeſwocźo w żoltym kłobuku pokaſa ßo pſchi woſowym woknu.

Se wſcheho roſrěcźowanja, někotre mjeńſchiny trajacźeho, ja nimo dnzy jenož ßkyſchach, ſo general ßmějo rjekny:

„Wy ſnajecźe, ſo běſche moje pſchecźe, ſ njeßwěrnymi wojowacź: hladajcźe ßo teho dla, ſo wy tajka njebudźecźe."

S woſa běſche ßmjecźe ßkyſchecź.

„W Bożemje potajkim, lubſchi generalo."

„Ně, na ſaßowidcźenje, njeſabudźcźe, ſo ßo jutſje na wjecźor pſcheproſchu," rjekny general na ſtopjenki ſkhodu ſtupiwſchi.

Wós jědźeſche dale.

„Hlaj, to je hiſchcźe cźłowjek," pomyßlich pſchi ßebi na domputcźu, „wſcho ma, ſchtož jenož ruſki cźłowjek dobycź móże: ſaſtojnſtwo, bohatſtwo, ßłavu — a tónle cźłowjek żortuje do bitwy, kotrejež wukhod Bóh ßam jenož ſnaje, ſ rjanej żónſkej a ßłubi jej, ſo na druhi dźeń ſ njej cźaj pije, runje tak, jako by ßo ſ njej pſchi někajkim wjeßelu ſetkał."

Pſchi tutym adjutantu ſetkach też cźłowjeka, kotrehož dla mějach ßo hiſchcźe bóle wudźiwacź: tón — młody leutnant R—ſkeho połka, kotryž ßo wot druhich pſches ßwoje żónſke nežne waſchnje a pſches ßwoju bojaſliwoſcź wuſnamjenjeſche — pſchińdźe k adjutantej, ſo by tu wußypał ßwój hněw a ßwoju njeſpokojnoſcź ſ ludźimi, kotſiž běchu ßo po ſdacźu na njeho pſchißłodźeli, ſo njeběchu jemu na bitwu kaſali. Wón měnjeſche, ſo tajke wuſtupowanje njeje towařſcha hódne, ſo budźe wón to tamnemu pomnicź atd.

Kak ja też wuras jeho mjeſwocźa wobkedźbowach, kak też na ſwuk jeho hłoßa poßłuchach; ja njemóżach ßo pſcheßwědcźenja ſminycź, ſo wón ſ pſcheßwědcźenjom rěcźi, a ja běch hłuboko ſrudźeny a roſhorjeny, ſo njeběchu jemu po woli, hicź a tjelecź Cźerkeßow a nadeńcź ßo jako tajkeho, do kotrehož ßo njepſchecźeljo ſaměrja.

Wón běſche tak roſhorjeny, kaž bywa roſhorjeny hólcźez, kotryž je ßo ſ njeprawdu wuſchwikał.

Ja wo tym wſchěm niczo njewopſchijach.

(Pokracźowanje.)

Kak ßy żiwy?

(Pokracźowanje.)

Wy pak ßo huſto w zyrkwi wohladujecźe ſa tym abo druhim, kaž byſchcźe ßo praſchecź chzyli: „Ssy ty to? A tole pohladanje je tak ſtare kaž cźłowjeſtwo, pſchetož jako Bóh prěni krócź to praſchenje ſtaji: „Schtó je wina?" hladaſche Hadam na Jěvu a Jěva na hada — a tak dźe hiſchcźe dźenßa pſches cźłowjeſtwo.

To móhli płakacź a ſo ſmjecź na tule ſaſybdnjenu błudnoſcź człowſkeje wutroby. Abo njeje to ſmĕſchne, hdyž doroſcźeny a rozomny człowjek hroſnje na durje pohlada, dokelž je ſo wo nje ſtorczźił? Njerozomne durje bychu dyrbjałe rozomnemu człowjekej ſ pucza hicź. Abo njejſcźe wy hiſchcźe ženje wojakam pſchi ekſerzirowanju pſchihladowaći? Hdyž ſeſtupane w rjedźe ſteja, ſo pſchikaźe: „Pſcheliczźe ſo! Hlajcźe, duž jedyn k druhemu hłowu ſawjertnje a jemu liczbu pſchiwoła. Tole dźiwne hłowuwjercźenje ſo ſmĕſchne ſda. Ja pak ſym pſcheſwĕdczźeny, hdy bychmy zyłe człowjeſtwo do rjada poſtajili a ſo pſched njo ſtupili a prajili: „Schtó je wina?“ potom bychmy tón ſamy wobras wohladali a hłowuwjercźenja njeby łonza bylo. Ale njeſmĕj ſo pſchewótſje, luby cźitarjo, ale dowol, ſo ja najkhutniſchu wĕrnoſcź na to ſwjaſam, kotruž ſnaju. Pſches zyłe człowjeſtwo dźe pohladanje ſa jenym, kiž winu prjecź woſmje. Niczo njemóže człowjeka pomozy potrjebniſcheho cźinicź, hacź to praſchenje: ſchtó njeſe winu? — Hdyž nĕtko na tebje pſchińdźe, wĕſch ty, na koho hladaſch? — Hdyž ty to wĕſch, potom ſo tebi derje dźe. Kóždy pak wobkhowaj ſebi katechismus tamneje burowki: wona ſebi na druhich ludźi njemyſlesche a njepraji: Wſchitzy człowjekojo maja ſwoje ſłabośćze, ale wuſnaje: Ja ſym hrĕſchniza, a pſchi tym je jej wſchelake do myſłow pſchiſchło, ſchtož druſy człowjekow wo njej njewjedźachu — a hdyž jej to do myſłow pſchińdźe, ſo wona tež dopomni, ſa kak wjele ma ſo temu dźakowacź. Tuž wjeſele ſawoła: „Mi ſo pſchederje dźe.“ „Kak ſo tebi dźe, luby cźitarjo?“ — Dopomń ſo pſchi tym na nĕſchto!

XI. Stare a nowe.

Lĕtſtotetk, kiž ſo k ſwojemu łónzej bliži, je wjele noweho pſchinjeſł: żeleſnizu, telegraf, teleſon, elektriſke ſwĕtło a wſchelake drnhe wunamakanja. To wſchitko móżeſche ſo jenož dozpicź, dokelž ſo człowſki duch pſchezo dale do prĕdka pyta. Runje kaž chzecźe wy w domjazym a pólnym dźĕle pſchezo dale pſchińcź, tak dźe we wulkim ſwĕtnym hoſpodarſtwje tež. To wabjenje, pſchezo nowe dozpicź, je wot Boha do człowjeka pokożene a ſo tež po Bożim porjedźe podcźiſchcźecź njeſmĕ. Teho dla je ſtworiczel człowjekej knjejſtwo nad wſchĕmi ſtworjenjemi pſchidźĕlił ſe ſłowami: Cźińcźe je ſebi poddane! Se ſaſzadu: wſchitko dyrbi pſchi ſtarym woſtacź, dźenſznjſchi dźeń doloko njepſchińdźeſch. Jako ſo żeleſnizy twarjachu, jich mało mjes wjeſnym ludom njebĕſche, kiž ſo tym dźiwnym hłojcźkam ſmĕjachu, kiž bĕchu ſebi wumyſlike po zykym ſwĕcźe pucźowacź. Ssamo ſhromadźiſny ſo wotmĕchu, w kotrychž ſo ſwarjeſche na ſtat a jeho wodźerjow, kiž ratarjej najlĕpſche pola a łuki ſkaża, ſo bychu żeleſnizu natwarili. A nĕtko je kóždy wot naſz wjeſeły, ſo móże tak komodnje a khĕtſje k dźĕcźom a ſnatym pucźowacź a wot nich powjeſcź doſtacź. Nĕkotry, kiž prjedy njechaſche do tajkeho woſa lĕſcź, ſo am nĕtko rad ſyda.

Nĕkotre woſzady, kotrež ſo prjedy khroble wobarachu, leżomnoſcźe ſa żeleſnizu woſtſtupicź, ſu ſebi pſchichod ſa dołhi cźaſz ſkaſyłe a bychu dźenſznjſchi dźeń wjele dałe, hdy bychu to wurunacź móhłe. Pſches tajke naſhonjenja dyrbjał ſo lud powucźicź dacź, ſo na wſchitke nowoſcźe ſ njedowĕrjenjom njehlada a ſo jich naſtróži. Wĕ ſo, żadyn rozomny człowjek to ſtare prjecź njecźiſznje, kaž dołho njewĕ, ſo lĕpſche ſa to doſtanje, ale runje tak njerozomne je prnhi njeſcźinicź. Jow tak derje japoſchtołowa rada płacźi: Prnhujcźe wſchitko, a to najlĕpſche wobkhowajcźe.

Japoſchtoł wĕſzo tule ſaſzadu na wjele waźniſche wĕzy nałożnje, hacź na tajke człowſke wunamakanja, a duž chzemy ſebi ju tež ſa kheſcźijanſke żiwjenje ſpomjatkowacź, woſzebje ſa zyrkwinſke porjady. Hdyž wſchudźom do prĕdka dźe, ſmĕmy my ſ naſchim zyrkwinſkim żiwjenjom pſchezo na ſtarym mĕſtnje ſtejo woſtacź? Njedyrbi ſo żane wotſtronjenje ſtarych njedoſtatkow ſtacź? Cźim ſchkódniſche ſo ſtare nawucźenja pokaſujo, — kaž ſmy prjedy widźeli — cźim khutniſcho dyrbimy ſtare a nowe hromadźe wotważicź. Wĕſzo, hdy by ſo wot waſz żadało, druhi evangelij a nowu wucźbu pſchijecź, kiž ſo wjazy njeſałoźi na Boże ſłowo — potom njebyſcheże jenož prawo, ale tež pſchiſłuſchnoſcź mĕli, ſo wobaracź. Potom by kóżda nowoſcź była wotpad a njeſwĕrnoſcź! Ale hdyž ſo ſararjej żiwjenje kiſzałe cźini, dokelž ſnano na ſtarym waſchnju nĕſchto ſa prawe njeſpójnaje, to mało zyrkwinſkeje myſłe ſjewi. Hdyž ſo wón na pſch. prózuje Bożu ſłużbu bohatſcho wuhotowacź a zyrkwinſku ſwjatocźnoſcź ſawjeſcź, kotraž dotal waſchnje njebĕſche, wón huſto na ſwój namjet to wotmolwjenje doſtanje: „Dotal je dobre było; bjes teho tež pónďźe.“ Nĕkotſi ſebi ſamo ſ cźicha myſła, ſo ma duchowny nĕkajki wužitk pódla teho, runjež ma jenož hnĕwanje a prózu. Pſches tajki njedźak je ſo hižo nĕkotremu hódnemu duchownemu radoſcź k ſkutkowanju wſaka. W ſwjatym piſzmje pak rĕka: So bychu to ſ wjeſełoſcźu cźinili a niz ſe ſdychowanjom, pſchetož to wam dobre njeje. — Abo druhi pad: zyrkwinſka wyſchnoſcź wobſamknje po dołhim rozmyſlenju, ſo ma ſo nowy katechismus a lĕpſche bibliſke ſtawiſny ſawjeſcź. Kajke je to ſtejniſchcźo, hdyž ſo potom praji: „My ſmy ſe ſtarych knihow runje tak wjele nawukli, cźeho dla trjebaja dźĕcźi druhe?“ W tym naſtupanju maja zyrkwinſzy ludźo w mĕſtach wjazy roshlada. Woni ſo na kóżdym pokracźowanju ſwjeſcela a ſu dźakowni, hdyž widźa, ſo ſebi duchowni prózu dawaja, nĕſchto do prĕdka pſchiwjeſcź.

Tajke pſchipóſnacźe najlĕpſchich wotpohladow naſhoni tež druhdy nĕkotry derjeſmyſleny woſzadny. Tajki darjeſche na pſch. kraſzny ſwĕcźnik do zyrkwje — a kajki dźak ſa to doſta wot nĕkotrych? „Hdy by ſwĕcźnik w zyrkwi njewiſzał, by runje tak było.“ Pomyſł ſebi, luby cźitarjo, ty by tón ſwĕcźnik darił. Kak by tebi było?

(Pokracźowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— K rozprawje wo poſzwjecźenju Khwacźanſkeho łubeho Bożeho doma ma ſo hiſchcźe dodacź, ſo mĕjeſche po nĕmſkim prĕdowanju knjes farař Sarjeńk ſapokaſanje zyrkwinſkich prjódkſtejicźerjow noweje woſzady. Wuſwolili bĕchu ſo cźi mużojo, kiž bĕchu nakhwilne ſaſtupjerſtwo pſchi twarje zyrkwje wjedli a ſebi ſ tym wulku ſaſzłużbu wo nowu woſzadu dobyli. Jim tež wĕſcźe tole cźeſcźomne ſaſtojnſtwo ſłuſcha.

— W tym lĕcźe te kermuſche, kotrež nĕtko nĕhdźe 7 lĕt wulki dźĕl ſerbſkich woſzadow hromadźe ſwjecźeſche, na jenu njedźelu njepadnje. To ſ teho pſchińdźe, ſo ſo dźĕl woſzadow ſ kermuſchu ſłożuje po reformazyſkim ſwjedźenju a Budyſkim hermanku a druhi dźĕl ſwoju kermuſchu dwĕ njedźeli do ſmjertneje njedźele ſwjecźi. Na kotry dźeń w tydźenju reformazyſki ſwjedźeń padnje, rozriſza hacź je to ta ſama njedźela abo niz. Lĕtſa to tak njeje. Njedźela po reformazyſkim ſwjedźenju je tſi njedźele do ſmjertneje njedźele a tak maja wſchelake woſzady kaž Porſchizy, Budyſchink, Maleſcźezy tehdom ſwoju kermuſchu — druhe woſzady kaž Rakezy, Minakał atd. pak tydźeń poſdźiſcho, dwĕ njedźeli do ſmjertneje njedźele.

— Wobydlerjo Minakałſkeje a Njeſzwacźidłſkeje ſtrony ſo wo to prózuja, ſo by ſo żeleſniza, kiž ma ſo ſ Wóſporka k Rakecźanſko-Budyſkej żeleſnizy natwaricź, bóle k poknozy pokożiła, ſo bychu tež wužitk wot njeje mĕli. K temu je ſo ſhromadźiſna pſchichodnu njedźelu do Njeſzwacźidła powołała. Hacź ſmĕje prózowanje wužitk, je ſ najmjeńſcha jara njewĕſte. To pak dyrbi ſo wuſnacź, ſo maja wobydlerjo tamnych ſtronow dobre prawo k temu żadanju, pſchetož woni bydla drje w naſchej Łużizy najbóle wotleżeni wot żeleſnizy. Na pſchikład wot Minakała maja ſamo hacź k ſaſtaniſcheźu Budyſko-Rakecźanſkeje żeleſnizy w Khaſzowje nimale dwĕ hodźinje pucźa. Dale je wobżarowacź, ſo je wſchitko wotmjelkło wo dale twarjenju żeleſnizy ſ Rakez do Wojerez a do Hródka. Tale żeleſniza je jara waźna a nuſna, dokelž ſ njej najbliſchi pucź do Barlina dobndźemy. Duž dyrbja wobdźĕleni pſchezo ſaſzo ſ nowej próſtwu wuſtupicź, ſo by ſo ſtat roſzbudźił tule nuſnu a waźnu żeleſnizu natwaricź.

— Saſkſi ſejm ſo 7. novembra k wuradźenju w Drazdźanach ſeńdźe. Wón ſmĕje wſchelake waźne ſakonje wuradźecź. Dokładniſche wo ſakońſkich nacźiſkich, kotrež ſo jemu pſchedpokożą, hiſchcźe ſnate njeje. Jedyn nowy ſakoń, kotryž ſo wuradźi, je jara waźne ſa wſchitkich ſaſtojnikow. Wyſchnoſcź chze ſejmej namjetowacź, ſo ſo poſtajenje ſakonja ſa penſionirowanje ſtatnych ſaſtojnikow a wucźerjow tak pſchemĕni, ſo woni prawo penſionirowanja niz hakle ſa 10, ale hižo ſa 5 lĕt dozpija. Hacź dotal dyrbjachu woni ſ najmjeńſcha 10 lĕt ſłużicź, prjedy hacź ſ zyła prawo na penſiju doſtachu, hdyž khoroſcźe dla ſaſtojnſtwo dale ſaſtacź njemóżachu. Woni móżachu ſo bje wſcheho ſarunanja ſe ſłużby puſchcźicź. Wĕ ſo, tón ſakoń jenož płacźi ſa khoroſcź. Hewak dyrbi kóżdy ſaſtojnik ſłużicź, kaž dołho ſamóże ſ najmjeńſcha 40 lĕt abo tola do 65. lĕta ſwojeho żiwjenja.

— „Prawa ſmużitoſcź!“ Pod tymle napiſzmom piſzaja Nowiny nĕſchto ſawĕſcźe wopomnjecźa hódne, kotrež móża ſtarſchi ſwojim dźĕcźom, kiž nĕtko do pacźerſkeje ſłużby ſaſtupja, na wutrobu pokożicź. To je podawk, kiž ſo huſto w żiwjenju pokaſnje, ſo wjele młodych ſ bojaſliwoſcźu pſched towarſchemi na wopacźne pucźe pſchińdźe. Woni ſo ſwojich ſłych towarſchow boja, ſo móhli tucźi jim to ſa ſłaboſcź a bojaſliwoſcź wukładowacź, hdyž woni ſobu njecźinja. Hdyž ſpytowanje pſchińdźe, hdyž „ſki

pacholojo" wokaja a wabja, tehdom woni teje smužitosćje nimaja na hłóß ßwědomnja poßkuchać; woni njechadźa sa bojaßliwych płaćić, teho dla ßobu ćinja, schtož drußy ćinja, kiž žaneho ßwědomnja nimaja, abo pola kotrychž je hłóß ßwědomnja hižo wotmjelknył. Kak sadźerżesche ßo pak kurprynz Wylem Braniborski, posdźischo tak mjenowany wulki kurwjerch? Wón ćekny wot hollandskeho ferschćinskeho dwora, hdyž chzychu jeho k žadosćiwosći a njepósćiwosći sawjesć, do pólneho lěhwa pola Breda a dosta wot roskasowazeho wojwody prynza Bjedricha Oranjskeho tu khwalbu: „Wujo, Wy sćje wjetschi jnut ćinił, hač hdyž ja Breda dobudu". To ßame smyßlenje, kaž tuteho Braniborskeho prynza sjewi modlitwa sahe semrjeteho schulerja ßkawneje schule Rugby w Jendźelskej, kotrež po jeho ßmjercći w jeho kschini na papjeru napißane namakachu: „O Božo, spožć mi smužitosć tebje ßameho ßo bojeć!" Ssama prawa bohabojosć sačćeri bojosć pšched člowjekow, najsrudnischu bojaßliwosć, a dawa prawu smužitosć. Naschich młodych k temu spósnaću dowjesć, k temu wužijmy kóždu składnosć!

— Wocći ludow ßu nětko do Afriki wobrocćene, hdźež je krwawna wójna bjes Transvaalskej a Jendźelskej wudyrila. Hač do teho čaßa ßo s wěstosću prajić njeda, kotry lud je we wójnje dobywał; pschetož powjesćje wot bitwischća pschikhadźeja nam s Jendźelskeje a duž tutym powjesćam prawu wěru pschizpić njemóžemy; pschetož wone samjelćuja, hdźež ßu Jendźelćenjo něhdźe žane poraženje poćerpili. Njech tež wójna nětko kaßkiżkuliž kónz ma, Jendźelćenjo ßu we wulkim njeprawje, so ßu tule wójnu pschećiwo wschemu ludowemu prawu sapočeli jeno s tej ßebićnej myßlu, so bychu ßebi Transvaalsku podćiżli — tónle bohaty kraj, kiž ma wjele skota. Hdyž woni tónle kraj do rukow dostanu a to skoto, kiž tam hischće w ßemi leži, potom ßu najbohatschi lud ßwěta — to je jich myßl, kotruž pak dyrbi kóždy prawdosćiwy člowjek s roshorjenjom saßudźić. Hač dotal ßu druhe wulkomozy Bohužel mjelćake k tutemu njeprawemu wustupowanju schibałych Jendźelćanow. Nowische powjesćje pak tola nadźiju sbudźuja, so njebudźa s měrom pschihladować, hdyž Jendźelska wschu prawdosć sjawnje podtłóćuje. Rußowska budźe najskerje prěnja, kotraž Jendźelskej napschećiwo stupi a potom ßnano tež druhe mozy dale njemjelća.

Rěki žiwjenja,

s někotrych woßebnych schpruchow ßwjateho pißma wuwjedźene.

Předař Salam. 7, 10.

Hněw wotpočuje we wutrobje błasna.

Hněw je straschna wěc, pschetož wón je skoro, kaž hdyž je jedyn njembry a rosoma sbydźe. Hdyž ßo pjeńk schtoma ryje, ßo wschitke hałožki a lisćićka na nim hibaju. To ßame je na jenym hněwnym člowjeku k widźenju; pschetož hdyž jeho bjesbóžna wutroba, jako wobydlenje wschěch słych žadosćow, ßo roshněwa, móže ßo to na wschěch stawach widźeć: Jasyk hani a klije, wocći ßo s hněwom ßwěćitej a hladatej hrosnje, nohi tschepotaju, ruzy wokoło ßebje bijetej a tak dale. Čzasto njewjedro tak hrosne njeje, kaž harowanje tajkeho njeměrneho člowjeka: a to wschitko husto dosć ßnadneje wězy dla. Ale runje teho dla jeho ßwjate pißmo tež błasna mjenuje, dokelž wschitke wězy na ßwěćje tak wjele hódne njejßu, so by jedyn jenož junkróć tak hrosnje ćinił a Božu hnadu psches to shubił. — O Ducho, kiž na Zionskej horje bydlisch, spožć mi hnadu, so njebych nihdy tak žadławy pšched tobu namakany był, daj mi mudrosć s wyßokosćje, so bych spósnał, kak mało ßwět a wschě ßwětne wězy płaća; dha budu pšched tajkim błasniwstwom wobarnowany a we stajnej spokojnosći s wotpočinkom a dobrym pokojom wokschewjeny a naßyćeny.

Schtó budźe w tamnym kraju
Sso s wulkej kraßnosću
Błyschćić we Božim raju
Wjeßeły we Khrystußu?

Slětło na mosćje pschi pschistawje.

Sta ludźi, kiž běchu na łódźi, ßebi po dołhej jěßbje we wětsiku a deschćiku žadachu po pschistawje. Łódź jim khětsje dosć k brjohej njepschijědźe. Nóž leżesche na morju. Jako čzorna hromada ßo słónćnje brjóh sjewi. Jenićka ßwěca ßo s čzěmnosćje ßwěćesche, kaž w nozy lampka s wokna čzicheho bydła. „Hdźe je móst? Hdźe ßo čzołmy dowjesćja? Hdźe wustupimy?" ßo jedyn druhego prasche sche. „Hdźež je ßwěca!" hłóß sawoła. „K tej ßwěcy dyrbimy wschitcy. Tam my na brjóh wustupimy."

Kajku wyßoku ważnosć měješche ßwěca sa tych ßo domoj wróćazych! Hdźež je ßwěca, tam tež junu, hdyž to Boža hnada spožći, pschi poßlednej jěßbje kóždeho čzołma dojědźe. Nasche žiwjenje je žadanje a hladanje k tutej ßwěcy. Kóždo lěpsche žedźenje w naß chze jenićzy k tutej ßwěcy. Zyke ßwjate pißmo je jenož pućzpokasować a wodźeć k tej ßwěcy. Wschitcy japoschtoli chzedźa nam jenož radźić a pomhać, so bychmy k tej ßwěcy pschischli. Nasch duch je sa tole pytanje napołożeny. Naß najßkónćnische dny na semi njespokoja my s nich shladujemy, kaž s nozy won k njesachodnemu ßwětku, kotrež je daloko pšched nami. Kaž měješche Daniel pschi ßwojej khěži wotewrjene wokna k Jerusalemej, my w naschej wutrobje tón bok čzujemy, na kotrymž to njebjeske ßwětko leži. Pschi kóždym sbóżnym troschćje ßo my sjednoćeni čzujemy s tutym ßwětkom; troscht dźě wot njeho pschińdźe. Pschi kóždej nutrnej modlitwje my s daloka na tuto ßwětko hladamy. Kóždo khutne pomyßlenje na Boha a wěćnosć je wobrocćenje k tutemu ßwětku. Wot teho tola wschitko wotwißuje, so my tole ßwětko mamy, hdyž k brjohej wěćnosćje dojědźemy. Jesuß Khrystus je to ßwětko.

Dobrowólne ßmilne dary sa wbohe hłódne dźěći w Afrizy w Sserbach nawdate:

Dotal nahromadźene: 786 hr. np.

S Budyschinskeje woßady:

N. N. s Pschiwćiz	1	—	
S Budesćanskeje woßady:			
N. N.	1	—	
Wud. G.	3	—	
G.	3	—	
Wudowa P. W.	1	—	
Wudowa K.	1	—	
K.	—	50	
Br.	2	—	
2. a 3. sběrka s Minakałskeje woßady:			
W. s Łomska	1	—	
B. s Hatka	1	—	
B. s =	2	—	
K. s Minakała	3	50	
M. s =	3	—	
R. s Pßowjow	2	50	
K. s Hermanez	1	50	
R. s Khrósta	1	—	
G. R. s Lipicza	3	—	
P. K. s =	3	—	
R. s =	1	—	
(3. sběrka.)			
K. s Minakała	3	—	
B. s =	3	—	
K. s =	2	—	
Sskužobne holzy s Lipicza	2	50	
N. s Khrósta	2	—	
F. s Hatka	1	—	
S Porschiskeje woßady	231	30	
S Bartskeje woßady	107	—	
Wz. s Mikkez	1	—	
R. s Budyschina	1	—	
Njemjenowany	1	—	

Hromadźe: 1175 hr. 80 np.

W mjenje wbohich hłódnych dźěći praji dźak

Gólcz, redaktor.

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armeniske ßyroty:

N. N. s Barta . . . . . 2 hr.

W mjenje wbohich ßyrotow praji wutrobny dźak

Gólcz, redaktor.

Samolwity redaktor: farař Gólcz w Budyschinku. Čzischcz a nakład Ssmolerjez knihićzischćerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czisło 45.
5. nov.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihicźiſchczérni w Budyſchinje a ſu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

23. njedźela po ſwj. Troijzy.
1. Jan. 5, 9—1.

Hdyž my cźlowſke ſwědcźenje horje woſmjemy, dha je Boźe ſwědcźenje wjetſche; pſchetoź Boźe ſwědcźenje je to, ſchtoź wón ſwědcźił je wot ſwojeho ſyna. Schtóź wěri do teho Ssyna Boźeho, tón ma to ſwědcźenje ſam pſchi ſebi. Schtóź Bohu njewěri, tón cźini jeho k łharjej; pſchetoź wón njewěri temu ſwědcźenju, kotreź Bóh ſwědcźi wot ſwojeho ſyna. Ale to je to ſwědcźenje, ſo je nam Bóh wěcźne źiwjenje dał, a to ſame źiwjenje je w jeho ſynu.

Bóh je ſwědcźił wot ſwojeho ſyna. Jako wón pſchi jeho kſchcźenizy w Jordanje praji: „To je mój luby ſyn, na kotrymź ja ſpodobanje mam“, — běſche jeho prěnje ſwědcźenje pſched ſwětom ſjawne, ſchtó je tón, kotrehoź je Jan kſchcźił. Jako ſo cźichi pjatk rowy wotewrichu a ſemja ſarźa a ſawěſchk templa ſo rostorźe, njeby hłóſ pohanſkeho hejtmana nuſny był — te ſkutki Boźe wótſje a jaſnje doſcź ſwědcźachu pſched zylym Iſraelom, ſo běſche tón, kotrehoź běchu kſchiźowali, Boźi Ssyn a pobožny cźlowjek był. A hdyž na kónzu wſchitkich cźaſow, hdźež budźe wſchitko njepſchecźelſtwo pſchecźiwo Bohu a jeho kraleſtwu podlemjene, ſe wſcheho ſwěta klinczecź budźe: Nětko ſu wſchitke kraleſtwa teho ſwěta Khryſtuſowe, — potom budźe Bóh hiſchcźe jnnkrócź a to doraſnje wobſwědcźicź, ſchtó tón je, do kotrehoź ſu kałali, kotrehoź je wón powyſchił.

Ale kajke je ſ tym ſwědcźenjom Boźim? Wěſcźe, cźlowjekojo dyrbjeli jo pſchiwſacź — dweju pſchicźinow dla. S prěnja, wone je Boźe ſwědcźenje. Cźlowſke ſwědcźenje my rady a bjes wjele praſchenja pſchiwoſmjeny, niz jenoź, hdyž ſmy tutych ludźi ſa ſwědomliwych a pruhowanych póſnali, ale teź ſ wjetſcha tehdom hiźo, hdyž jich hiſchcźe ſa dowěrjenja hódnych ſpóſnali njeſmy. Njedyrbjało to wjele bóle wo Boźim ſwědcźenju płacźicź? Wone je wjetſche, dyźli cźlowſke. Wón je wjetſchi, wot kotrehoź wukhadźa, wón tón wěrny Bóh, kotrehoź ſłowo ſtajnje wěrne woſtanje, kiž by pſcheſtał Bóh bycź, hdy by njewěrnoſcź rěcźecź mohła; a wjetſche je teź to, ſchtoź wón wobſwědcźi, hacź wſchitko, ſchtoź je ſo hdy wot cźlowjekow rěcźało. Pſchetoź tam je ſo ſtajnje wo ſemſke wězy jednało, kotreź maja ſa tón abo drnhi podawk cźlowſkeho źiwjenja ważnoſcź; tu pak ſo jedna wo potajnſtwo njebjeſkeho ſmilenja, ſo je wón ſwojeho ſyna do ſwěta póſłał, ſo bychmy pſches njeho źiwi byli — a ſ tym ſo teź jedna wo najſwjecźiſche a najważniſche, ſchtoź je cźlowjeſtwu date, wo nadźiju wěcźneje ſbóźnoſcźe w njebjeſach. Woprawdźe, ſchtó móhł wopſchijecź, ſo móhło to ſwědcźenje wopacźne bycź? To by woprawdźe najnjekniczomniſche hrajkanje ſ cźlowſkej wutrobu bylo.

To je jena pſchicźina. A druha je, ſo dyrbjeli ſo hrěcha bojecź, hdyž to ſwědcźenje njepſchiwoſmu. Tu jaſnje doſcź ſteji: „Schtóź Bohu njewěri, tón cźini jeho k łharjej“. A temu ſwědcźenju njewěricź, kotreź je Bóh wo ſwojim ſynu ſwědcźił, to rěka Bohu njewěricź. Woni wſchak ſu ludźo a woni ſo teho dla hiſchcźe nje-

wěrjazy mjenowacź njemóźa, kotsiź na jenym abo druhim ßłowje dwěluja, ale teho wulkeho a zyłeho ßo dźerźa, schtoź je Bóh ßwědcził wo ßwojim ßynu. Ale to je sałoźk zyłeho templa, so s nim wschitko padnje. Schtóź to slama, temu ßo zyłe ßwjate pißmo rosłama. Schtóź to wjazy njewěri, temu ßo po něczim zyła wěra rosduje, tón Boha wschudźom łharja cźini. Schto je to do hrěcha, ßo lubym cźitarjam hakle prajicź njetrjeba.

To stej tej pschicźinje, kotrejź dyrbjałej doßahacź, so temu ßwědczenju wěrimy. A tola je to dźiwna wěz. My to ßwědczenje ani ßłyscheli ani dostali njeßmy, ale nam je jenoź pschewostajene wot tych, kiź ßu jo ßłyscheli a dostali a schtóź by chzył, by prajicź mohł, kaź ßo to husto stawa, so na tym ßwědczenju dwělowacź, tola jenoź rěka, na cźłowskej rěczi dwělowacź, kotruź ßu wo Bohu rěczeli, ale tola niz na Bohu ßamym dwělowacź. To ßo tola přěcź njeda, to ßwědczenje Boźe steji w sańdźencsczi abo leźi w pschichodźe; my pak stejimy w tutym cźaßu, — schtó nam to pomha?

Cźitaj, schtoź Jan pische! Wón pische: „Schtóź wěri do teho Ssyna Boźeho, tón ma to ßwědczenje ßam pschi ßebi", — srosym, to ßo na nasch cźaß, niz na sańdźeny abo pschichodny poczahuje. A so bychmy to ßłowo wěrili, prawje srosymili, so jo wón w tej myßli njemyßli, kaź ßo horkach naspomni, wón pschistaji: To je to ßwědczenje, so je nam Bóh wěcźne źiwjenje dał. Dyrbi ßo hakle prajicź, schto to je? To wěcźne źiwjenje, khodźenje w jeho mozy, źiwjenje w jeho towarstwje a lubosczi, źiwjenje, kotreź je ßo sapocźało s kupjelu nowonarodźenja a ßo dokonja w njebjeßach. Schtóź to źiwjenje w ßebi nješe, tón w stajnym wojowanju pschecźiwo hrěchej a spytowanju steji, a w tej měrje, so to źiwjenje w nim pschibywa, wón nad hrěchom dobywa. Ale praschej ßo tych, kotsiź jo wjedu, s wotkal jo maja? Woni wotmolwja: Jesuß, tón kschiźowany je móz mojeho źiwjenja. Schtóź je tak źiwy, tón khodźi w cźichej ßwěrnosczi po seńskich pucźach ßwojeho cźaßa, cźini, schtoź je jeho pschißłuschnosczź, je pobożny hospodař, lubosczźiwy cźłowjek. A schtoź je to prawje, praji: Jesuß, tón kschiźowany je mojeho źiwjenja Knjes. Schtóź ma to źiwjenje, tón ßo wupschestrěwa psches wschitke wjeßela a srudoby, hodźiny źohnowanja a horja k njebjeskemu kralestwu, hdźeź ßebi wěcźnje wostacź źada. A hdyź ßo jeho woprasches, cźeho dla s tajkej nadźiju a dowěrjenjom do pschichoda hlada, wón tebi wotmolwi: Jesuß tón kschiźowany je nadźija a trosch mojeho źiwjenja.

Schto chzecźe wjazy ßwědczenja? Hdyź w jenym mjenje połnosczź wěcźneho źiwjenja steji, w mjenje teho, kotryź wjazy widomnje na semi njekhodźi, cźeje móźe to mjeno bycź, hdyź niz Ssyna Boźeho? To ßo wo jenym cźłowjeku prajicź njemóźe, ani wo najmudrischim, kotryź je na ßwěcźe był, ani wo najlěpschim, kotryź je hdy narodźeny; ale wo tym ßo praji, kiź pschińdźe s wodu a s krwju, wo Khrystußu, so je wěcźne źiwjenje w nim, s njeho ßo źórli, pola njeho wostanje. To je to ßwědczenje, s kotrymź ßwoje ßwědczenje w ßwjatym pißmje wobtwjerdźuje temu, kotryź ma wocźi k widźenju. A to wěcźne źiwjenje w ßebi noßycź, to rěka wěricź do teho Ssyna Boźeho, a schtóź wěri, tón ma ßwědczenju ßam pschi ßebi, a niz jenoź jeho ert to wusnaje, se wscheho jeho myßlenja a skutkowanja klincźi s tyßaz jasykami, so by kóźy srosymił: Jesuß Khrystuß, Boźi Ssyn, mój sbóźnik! Hamjeń.

Kak ßy źiwy?

(Potracźowanje.)

XI. Stare a nowe.

Hdyź dyrbi na jenej stronje wschitko tajke wostacź, kajkeź běsche, hdyź teź niczo wjazy hódne njeje, ßo na druhej stronje někotry poczink a dobre waschnje puschczi. Spokojnosczź a jednore źiwjeńske waschnje ludźi na kraju stej ßo wjele słubikej, woßebje na wßach, kotreź ßu wjetschemu městu blisko. Tónle rosdźěl mjes tehdom a nětko wjedźa rosomni mjes wami derje ważicź a pschezo saßo powjedaja, kak jednorje ßu stari źiwi byli a kak rosumichu lutowacź. A běchu woni teho dla njesbóźownischi a njespokojnischi? Na wopak — cźim wjazy ßebi cźłowjek wot źiwjenja źada, cźim njespokojnischi wón je. Wotroczźy a dźowki — kajku wyßoku mjdn woni dźenßnischi dźeń saßkuźa. Ale praschejcźe ßo, schto ßu ßebi nalutowali? — To budźe jich mało, kiź ßu ßebi schto na bok połozili. Na tym je swliw městow wina. W městach — tak ratař zyle prawje wupraji — ßo „wjele saßkuźi a ßo wjele pschecźini!" Duź teź rosumicź njeje, cźeho dla wy waschim dźěcźom do městow dacźe. Wy ßebi derje myßlicźe, dokelź maja ßo tam lěpje — ale to pschezo tak njeje. Ssamo, hdyź ßebi na pjeuje źnu móscheń myßlicźe, je to hrajka sboźa, kaź pschi wucźahowarjach, kiź chzedźa ßo w Amerizy wobohacźicź. Někotrym ßo poradźi, wjele pak jich kónz wosmje. My wam krucźe wotradźimy, so njebyschcźe ßo do wulkich městow cźahnycź dali, a to s zyle naturskich a najwyschschich pschicźinow, kiź sa kschescźijanske źiwjenje płacźa.

S naturskich pschicźinow: pschetoź nasche wßy ßo na nastróźaze waschnje próśdnja. Mała wjeska, w kotrejź je spißacźel knizkow bydlił, je ßo wot lěta 1883 wo 7. dźěl pomjeńschiła. K cźemu to powjedźe? K niczemu druhemu hacź k załoßnej nusy w městach, k sapuscźenju a k powschitkownemu skaźenju wscheho luda. Je potom źiw, so nichtó wjazy wotroczka abo dźowku njenamaka? Mudry mużik derje praji: ludźo na wßach ßwoje dźěcźi wěscźe domach wostaja, hdyź źaneho ßłużobneho njedostanu a w městach bywa hubjenstwo po něczim tak wulke, so ludźo rady saßo na kraj poczahnu. Ale tak łahodnje my duchowni tu wěz wobhladacź njemóźemy. Dźěcźi s kraja, kotreź ßo s městow domoj póscźelu, ßo skaźene domoj wrócźa. Wone ßu ßo w městach wschelako nawucźiłe a duź ßo jim na kraju wjazy njespodoba. A k temu ßu wschelakе nawukke, schtoź ßo wopißacź njeda. Kak je někotre dźěcźo s cźescźu prjecź schło a s hanibu saßo domoj pschischło.

Potom pschińdu hischcźe druhe pschicźiny: Niz jenoź pschichod je pola młodeho, kiź do ßwěta wuńdźe w strasche, ale teź bohabojosczź a wěra a s tym źiwjenje a sbóźnosczź. Łaź w cźoptych krajach horzy powětr wjele woporow ßebi źada, tak duwa jědojty powětr psches drohi a haßy městow, woßebje fabriskich městow. Zadosczźiwosczź bjes wobmjesowanja tam cźłowjekow natykuje kaź ska khorosczź. Njespokojnosczź a pożadliwosczź ßo kaź woheń palitej. Wy scźe ßnano hiźo widźeli, kak ßo wysche fabriskich městow cźorne mróczałki cźahnu, so móhł ßebi něchtó myßlicź, so hrimanje na njebjeßach steji. Hrożaze mróczałki ßo tam hromadźe cźahnu, a hdyź Bóh pschida, so mózny wichor je hromadźe sacźěri, potom pschińdźe domapytanje sa nasch lud w měscźe a na kraju, kotreź wulku schkodu nacźini. Potom pschińdu strózele revoluzije! Na niczo druhe ßo rěcźe wjednikow njeměrja, kotsiź pschi wólbach teź na kraju pytaju ludźi sa ßwoje powróczaze wotmyßły dobycź. Na jich lubjenjach ßu lohko spósnacź: woni lubja, so budźe wschitko hinasche w stacźe a zyrkwi, w domje a ßwójbje, a so dyrbi ßo wschitke hubjenstwo na dobo se ßwěta wotstronicź. Teź woni w ßwojich rěcźach lubja, so powschitkowne polěpschenje wobstejnosczźow ratarja a ratarstwa pschińdźe, hdyź wschitzy podtłóczeni hromadźe stupja. Woni ßo derje na to wusteja, nusu wopißowacź a k temu hischcźe pschilubja, so ßo wěry dótkacź nochzedźa. Wona dyrbi privatna wěz bycź. Ale wo tym ßo s wjetscha wjele njepraji, kak ma ßo tole pscheměnjenje pschewjesczź a kajke potom budźe.

(Potracźowanje.)

Hłód w naschim evangelsko-lutherskim mißionskim ßydlischczu w Afrizy.

Dokelź je próstwa evangelsko-lutherskeho mißionstwa sa wbohe dźěcźi w Afrizy hiźo na prěni wocźischcź tajki dobry wothłóß mjes Sserbami namakała, so ßu lubi Sserbja wbohim hłódnym dobrowólne dary k nam póßłali, so bychmy je mißionstwu pschepodali,

kaž to kwitowanje w dźenßnischim cźißle pokasuje, my hischcźe junkróć nutrnu prósťwu lubym Sserbam podamy, prajo: Nusa je wulka! Pomhajcźe bórsy! hnydom! so njeby pomoz posdźe pschischła:

„Psches woßebitu nusu a hubjenstwo ßmy my nusowani, ßo w Božim mjenje s prósťwu na kscheścźijansku ßmilnoscź wobrocźicź. We wjele krajinach naraúscheje Afriki bésche psches léta dołho trajazu ßuchotu wulki hłód wudyrił. Ale hdyž ßu w jużnej krajinje skónczńje żnć nusy wotpomhałe, tónle hłód w połnóznej Ukamba, hdźež ßu też pjate żnć wupadnyłe, ßo woprawdźe w nastrózazej měrje rosschěrja. Wyschnoscźiny lěkař sjewi, so je 40,000 ludźi, s wjetscha dźěćźi, na hłód hižo wumrjeło. Naschej mißionskej stazijі Kitwi a Ikutha stej wot hłódnych wobléhanej a mißionarojo spytaja jich sta pschi žiwjenju sdźerżećź, psches to, so jim dźěło a saßłużbu dawaja. „Ale hdyž też sta ßo dźěła staja a druhe sta ßo na karawany póscźelu," tak pische mißionar Hofmann s Ikutha, „tola jich runje tak wjele wysche wostanje, kotsiž wołaja: Schto budźe so mnu!" Hromady kóżdy dźeń pschikhadźuja, so bychu sa ßebje, sa khoru żonu abo macź, sa dźěćźi horstku rajßa ßebi wuproßyli. Duchowne a cźělne napinanje, kotrež wobstajne nadběhowanje a wschědny napohlad tak wulkeho hubjenstwa pschihotuja, nimale psches mozy naschich mißionarow dźe. Nimale hischcźe hórje hacź w Ikutha sda ßo w Ditwi bycź. „Nusa w kraju," pische mißionar Säuberlich, „je na najwyschsche pschischła. Tyßay Wakamba ßu hłoda wumrjeli. Tyßazy ßmjercźi napschecźiwo dźeja. Powjescź, jo ßmy ßo my jow saßydlili a hłódnym sa rajß dźěło dawamy, se k nam wulke żyły pschihnało. Mjes nimi ßu najsrudnische schtalty, kotrež móža ßo lědy na nohomaj sdźerżećź. Pola wjele ani rěcźe njeje, so móhli hischcźe dźěłacź. Hdyž chzyli my wschitkich hłódnych hacź k spocźatkej nowych żnjow pschi žiwjenju sdźerżećź, dyrbjeli my s najmjeńscha 50,000 hriwnow měcź. Hacź dotal ßmy kóżdemu, kiž dźěłacź njemóže, kusk rajßa dali, ale tola ßmy hacź dotal s tym mało wuspěcha měli. Runje kaž w Ikutha, semrjechu wjetschi ludźo, kiž hacź na kóscź wuskhnjeni k nam pschińdźechu, sa mało njedźelow. Ssnano bychu ßo shrabali, hdy bychu wschědnje wjazy jěscź dostawali." Tola mißionar chze s najmjeńscha dźěćźi pschi žiwjenju sdźerżećź. „My ßmy hižo 18 dźěćźi do naschcho wothladanja wsali, wot kotrychž ßu 3 na ßłaboscź wumrjełe. Druhe dźěćźi woßyrocźene cźakaja, so bychmy je pschijeli, a móhli jich sa krótki cźaß 50 a wjazy pschi ßebi měcź. Schtó pomha ßobu s tutych dźěćźi hódne cźłowjśke dźěćźi a da-li Bóh, Boże dźěćźi wocźahnycź, wopominajo to ßłowo Knjesowe: „Schtóž jene tajke dźěćźo horje wosmje w mojim mjenje, tón wosmje mje horje?" Ja chzu sa sastaranje dźěścźa s lětnym pschinoschkom wot 50 hriwnow stacź. Lubi pschecźeljo, rossbudźcźe ßo khětsje, pschetož hnydom dyrbi ßo pomhacź. To też sa naß małe dźěło a staroscź njeje, tajke dźěćźi do hladanja wsacź. Wone ßu masaue, sanjerodźene a njepoßłuschne w najwjetschej měrje. Ale teho Knjesa dla, jemu dusche pschinjescź, my tón nadawk na ßo wosmjemy, kotryž budźemy cźim radostnischo dopjelnjećź, cźim bóle ßo nam pschihłoßowanje a podpjera wot mißionskich pschecźelow domach dostanje." Tutym ßłowam ßo niczo pschiśtajicź njetrjeba. My je wschitkim ßmilnym ßobucźłowjekam we wěstej nadźiji podamy, so budźa naschim mißionaram móżne scźinicź w krajinach, w kotrychž ßu nimale jako cźi jenicźzy kscheścźijanszy Europiszy powołani, pschißłuschnoscź cźłowjśkeho cźucźa pschecźiwo wotemrěwazemu ludej dopjelnicź. My ßmy w dobrej nadźiji, so naß naschi kscheścźijenjo pschi tym skutku lnboscźe njewopuschcźa. Dobrocźiwe dary chzyłe ßo pola knjeźi duchownych wotedacź."

Nadpad.

Powjedancźko dobrowólnika.

Spißał Law hrabja Tolstoj.

(Pokracźowanje.)

VI.

Wjecźor w 6 hodźinach mějachu wojazy wućź. 1/2 9 hodź. żydnych ßo na konja a dojěchach k generalej, tola pomyßło ßebi, so staj wón a jeho adjutant s dźěłom sapschehnjenaj, wostach ja na dróśy, pschiwjasach konja sa płót a żydnych ßo na hromadu pjerschcźe, so bych generala doscźahnył, hdy by wón wujěł.

Sskónczna tużnoscź a ßłónczne pruhi běchu ßo hižo minyłe se żymnej nozu a se ßłabym ßwětkom młodeho měßacźka, kotryž wobrasujo wokoło ßebje blěde błyscźate połkoło na cźěmnej módrinje hwěsdjotjeho njebja ßo na khowanje hotowasche. We woknach a w schkarbisnach wokeńzow semljankow (khěźkow se semje natwarjenych) mischkorjachu ßo ßwěźy. Rjane topoły w sahrodach, wotsběhujo ßo na njebju wot běłowobarbjenych, wot měßacźka wobßwěcźenych semljankow s tsěchami se scźiny, sdachu ßo hischcźe wyschsche a cźornische.

Dołhi khłódk domow, schtomow, płotow wosnamjenjesche ßo rjenje na ßwětłej, próschnej dróśy. Na rěźy rjechtachu bjes pschestacźa żaby*, na haßach běchu spěschne krocźele a rosrěcźowanja ßłyschecź, druhdy saßo konjazy tupot; s pschedměsta dołětowachu swuki někajkeho piśkała; pak piśkasche ßo tam spěw: „Wnja wětry", pak saßo někajka reja.

Njepraju, na cźoż ßebi pomyßlich: s prěnja, dokelž dyrbjał ßo ßwědomliwje khutnych myßli wusnacź, kotrež mje jedna sa druhej nadběhowachu, jako wokoło ßebje telko radoscźe a wjeßela wohladach, — a potom też, dokelž to do mojeho powjedancźka njeßłuscha.

Běch ßo tak samyßlił, so ani njepytnych, jako jěćźnacźe bijesche a general se ßwojim pschewodom nimo mje jěchasche.

Poßledni dźěł wójska běsche hischcźe w twjerdźisnje. Běsche próza sa mnje, so ßo na moscźe pschedobuch psches nawożene kanony, wojeńsku nadobu, wosy a offizěrow, kotsiž mějachu tu rjadowacź a poruczećź. Psched wrotami hanjach nimo wojakow, kotsiž něhdźe wjerst daloko drohu kryjachu a němi po cźmje dale dźěchu. Skónczńje doscźeźech generala.

Wjetschi dźěł njebja běsche ßo s dołhimi, cźěmnoschěrymi mróczelemi pocźahnył; jenoż tam a ßem mischkorjachu ßo mjes nimi hwěsdy. Měßacźk běsche ßo hižo skhował sa cźěmnymi horami, kotrež běchu na prawizy widźećź, a wulivasche hischcźe na jich wjeńschki někajke ßłabe, tscheporaze połßwětło, kotrež ßo krucźe wusnamjenjesche wot njepschewidomneje cźěmnoty, kotraž horinu pódusch wosnamjenjesche.

Powětr běsche cźopły a tak eźichi, so ßo po sdacźu ani stwjelcźko, ani mróczałka njehibny. A cźma běsche, so ani blisko niczo widźećź njeběsche: sdasche ßo mi, so pschi pucźu pak skały, pak swěrinu, pak spodźiwnych ludźi — a hakle potom ßo dohladach, so ßu to keńki, jako ßłyschach, kak jich liscźe tschepoze, a jako ßyru roßu cźujach, s kotrejž běchu pokryte.

Pschede mnu widźach krutu, ßo kolebazu cźornu runinu, sa kotrejž ßo někotre cźorne dypki wlecźechu: to běsche prědkowne wotdźělenje jěsdnych a general se ßwojim pschewodom. Pschede mnu hacź k nim hibasche ßo runje tajke něschto cźorne, tola běsche tole wo něschto nižsche hacź prědkowne: to běchu pěschkojo.

Wschitzy mjelcźachu. Tak běchu wschě ßo sjednocźaze, potajne nózne swuki ßłyschećź: w dalokoscźi skorżaze wjelcźe rucźe, druhdy sadwělowazemu płakanju, druhdy saßo khichotanju podobne, — jaßne, stajnje jenajke synczenje schwjercźow, rjechtanje żabow, pozpulenje pozpulow — a saßo někajki cźěmny synk, kotryž ßebi njemóžach na żane waschnje wujaßnicź — a wschě tamne wschelakore, lědma ßłyschomne nózne hibanje pschirody, kotrež njemóže cźłowjek ani sapschijećź, ani ßebi jo wujaßnicź, wschě ßo sjednocźichu do połnego, kraßnego synka, kotremuž cźłowjek narjeknje nózna cźischina.

Tule nózna cźischina kaźesche, abo trasch praju lěpje: tale nózna cźischina sjednocźi ßo s konjazym tupotom a se życzenjom wyßokeje trawy, nahotowane psches pomaku postupowaze wójsko.

Jenoż porěbko běsche w rjadach ropot cźeźkich kanonow ßłyschećź, schcźerczenje bajonetow, cźiche rosrěcźowanje a porskanje koni.

(Pokracźowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

— Schtwórtk 26. okt. wotdźerża wucźeńska hłowna konferenza ßwoju lětuschu shromadźisnu w Budyschinje pod wodźenjom knjesa wokrjeßnego schulskeho inspektora Schützy. Knjes wokrjeßny schulski inspektor w ßwojej narěcźi na to spominasche, so je lětßa 25 lět wot sawjedźenja nowcho schulskeho sakonja, poßłucharjam wschelake spomożnoscźe a żohnowanje tuteho sakonja wułożujo, a napominasche wucźerjow k ßwěrnoscźi w jich ważnym a ßwjatym powołanju. Knjes schulski direktor rěcźesche wo sakożenju němskich nastawkow, so bychu sa dźěćźi lěpschi wuspěch měłe. Lětnu rosprawu wokrjeßa poda knjes schulski radźicźel. Wón też sjewi, so schulske woßady tym k. wucźerjam, kotsiž maja nětko lěto pschi wojakach ßłużicź, sa tón cźaß dokhody płacźicź njetrjebaja.

---

* Żaby na Kawkasu rjechtaja tak, so nima jich rjechtanje niczo podobneho s rjechtanjom naschich żabow.

— Saſki prynz Bjedrich August je pſchi jěchanju ſ konja pamyk a khory leži. Bóh daj, ſo by to njeſbože trajnych ſrudnych ſcěhwkow ſa jeho žiwjenje njeměło.

— Pſchichodnu njedźelu ſwjećži Wósborkſke žonjaze Gustav-Adolſſke towarſtwo ſwjedźeń. Knjes wyſchſchi konſiſtorialny radźićel Dibelius je pſchilubił, prědowanje a pſchednoſchk dźerżećź. Sswjedźeńſke prědowanje směje ſo popołdnju w 3 a wjećžor w 7 hodź. ſwjedźeńſka ſhromadźiſna ſ pſchednoſchkom wo evangelſkim hibanju w Čźěſkej. Knjes wyſchſchi konſiſtorialny radźićel je hižo wo tym kraſnym pſchednoſchk w Braunſchweigſkej na hłownej ſhromadźiſnje Gustav-Adolſſkeho towarſtwa dźerżał a zyłe hibanja do prawego ſwětła ſtajił. Duž móžemy lubym čźitarjam ſ wokolnoſcźe Wósborka wutrobnje porućićź, ſo bychu ſwjedźeń bohacźe wopytali.

— Sajimawe je wěſcźe ſłyſchećź, kak wjele ſu Lipſćanſke ſchule winojte. Kónz lěta 1898 běchu wone po wobliczenju runje 13,741,841 hriwnow winojte. To ſu rjane pjenjeſy.

— Kak khětſje móže ſmjećź na čźłowjeka pſchińćź, wo tym powjeda ſaſo ſrudny podawk, kotryž je ſo w Tirolſkej ſtał. Tam dźěſche 57 lětny farař ſ burom Stambergerom, kiž měješche tſělbu na ramjenju wiſſajo, pſches polo. Pſchi tym ſo tſělba ſama wutſěli a ſararja do hłowy trjechi. Tón na měſcźe morwy na ſemju padźe. Se ſadwelowanjom ſo tón bur na druhi dźeń ſam ſatſěli.

— W naſchim čźaſu ſo ſ dobrym prawom na to ſkorži, ſo ſo je młodoſćź ſkaźena. Čźim lěpje je, hdyž hłoſy ſłyſchimy, kotrež młodoſćź wubudźeja k roſſudźenemu kſcheſćźijanſtwu. Tajke dobre towarſtwo je młodoſćźiny ſwjaſk ſa roſſudźene kſcheſćźijanſtwo. Wón měješche pſched krótkim ſwoju pjatu konferenzu a je ſćěhowaze ſa młodoſćź wopomnjećźa hódne ſaſady postajił: pjata konferenza młodoſćźineho ſwjaſka ſa roſſudźene kſcheſćźijanſtwy w němſkim khěžorſtwje ſ tym wupraji 1. Na ſakožku naſcheho pjećźlětneho naſhonjenja mamy my to pſcheſwědčenje, ſo je młodoſćźiny ſwjaſk ſa roſſudźene kſcheſćźijanſtwo jara dobry a ſpomožny ſrědk kſcheſćźijanſtwu wot Boha k jeho ſbožu podaty, ſo by młodźinje k prawemu wěrjazemu žiwjenju pomhał. 2. So by ſo tónle wotpohlad dozpił, mamy ſa to, ſo móža ſo jenož tajzy młodźi ludźo ſkutkowazeho ſobuſtawſtwa pſchijećź, kiž móža wuſnać, ſo ſu pſches Khryſtuſa, ſwojeho wumožnika, prawy měr ſa ſwoju duſchu a žiwjenje namakali. 3. Naſche ſłubjenje je ſamo evangelſke a nicžo druhe khiba wěrny wuras wutrobneho towarſtwa, kotrež je prawy kſcheſćźijan hižo ſ Bohom wobſamknył. Wona wopſchija w praktiſkej myſłi pſchiſſłuſchnoſcźe wot ſobuſtawow wſchitkich młodoſćźinych towarſtwow na ſwěcźe pſchijate a podawa ſ tym konfirmirowanym nuſnu ſkładnoſćź wopokaſać ſwoje konfirmazyſke ſłubjenje. 4. Po naſchich ſaſadach ſtejimy my, kóždy jednory, ſwěrni k temu wuſnaćźu, kotremuž ſchtó pſchiſſłuſcha, tež tam, hdźež budźemy dźenſa hiſchćźe pſchipóſnaćźi a my mamy ſa pſchiſſłuſchnoſćź kóždeho ſwjaſka ſwoju zyrkej pſches jene ſ Božim ſłowom ſpěchowaćź. 5. Dźiwajo na wulku wyſchſchiměſchniſku modlitwu Jan. 17, 21 my to pſcheſwědčenje wuprajimy, ſo je hajenje kſcheſćźijanſkeho towarſtwa ſ wěrjazymi druhich wuſnaćźow naturſki płód woſobneho towarſtwa ſ jenym Knjeſom a ſbóžnikom a ſo je Bóh tež w tym młodoſćźinemu ſwjaſkej tež wyſſoki nadawk ſtajił. 6. K wopokaſanju konfirmazyſkeho ſłubjenja mamy my na naſchim połnje evangelſkim ſłubjenju jene heſło a khorhoj ſa wſchitke ſobuſtawy. Duž ſo tež na nim nicžo pſcheměnićź njeſmě. 7. To ſłubjenje njeſmě być ſarunanje ſa konfirmazyſke ſłubjenje, ale wuras wutrobneho ſtowarſchenja, kotrež je prawy kſcheſćźijan hižo ſe ſwojim Bohom čźinił. To ſu wěſcźe rjane a dobre ſaſady. Bóh daj, ſo bychu tele prózowanja na naſchej młodoſćźi podarmo njebyłe a jich wjele ſakhowałe pſched ſkaźenjom.

— Na reformaziſkim ſwjedźenju we Winje je ſaſo 27 katholſkich k evangelſkej zyrkwi pſcheſtupiło.

— Po wſchěm wótzwym kraju je powjeſćź wjeſłele ſbudźiła, ſo ſu Transvaalſzy burjo Jendźelćźanow we někotrych bitwach ſbili. Wſchitkich pſchećźe je, ſo by tež dobyćźe dale w rukach Transvaalſkich woſtało a Jendźelćźenjo ſa ſwoju krawnu njeprawdu ſaſłuźenu uſdu doſtali. Hdyž ſo dotalni poddanojo Jendźelſkeje w južnej Afrizy tež pſchećźiwo ſwojim podtłóćźowarjam ſběhnu, je nadźija, ſo Jendźelſka podležiši. Hewak wſchak je bojoſćź, ſo Jendźelćźenjo tola ſłónćźnje ſe ſwojej pſchemocu dobudu, dokelž wſchě ſwoje wójſka na bitwiſchćźo pſchiwjeſu. Druhe ludy ſu pſchećźo hiſchćźe ſměrom. To je jara wobžorowaćź, ſo druhe ludy dadźa tutym ſebićźnym Jendźelćźanam pſchećźiwo wſchemu ludowemu prawu ſakhadźećź.

Dobrowólne ſmilne dary ſa wbohe hłódne dźěćźi w Afrizy w Sserbach nawdate:

Dotal nahromadźene: 1175 hr. 80 np.

S Bukećźanſkeje woſaady:

S Bukeź: Kr.	3	—	
Wud. B.	—	50	
T.	1	50	
N. N.	2	—	
A. P.	2	—	
T.	1	—	
N. N.	—	50	
H.	3	—	
L.	3	—	
Str.	2	—	
Str.	2	—	
K.	—	60	
No.	1	50	
Fr.	1	—	
Wud. F.	—	50	
H.	1	—	
F.	1	—	
W.	—	50	
R.	3	—	
F.	1	—	
K.	3	—	
H.	2	—	
S Koporz: S.	2	—	
G.	1	—	
K.	3	—	
Se Zornoſſyk: L.	1	—	
B.	3	—	
H.	1	—	
L.	2	—	
S Rodeź: pola Kr.	15	—	
Kr.	3	—	
S Luſka: Schm.	3	—	
S Błózan: Tr.	1	—	
M.	1	—	
S Wujećźka: Pr.	3	—	
F.	3	—	
S Trjebjeńź: M.	3	—	
S Mjeſchiź: R.	2	—	
S.	2	—	
U.	1	—	
S Kotwaſy: M.	3	—	
L.	3	—	
S Rachlowa: S.	2	—	
S Wajićź: M.	25	—	
W.	30	—	
S Delan: S.	1	—	
D.	3	—	
S Wadeź: Sch.	3	—	
L.	1	—	
W.	3	—	
S Pomorz: L.	3	—	
F.	—	50	
S.	2	—	
S Wyſſokeje: S.	2	—	
Kr.	2	—	
L.	1	—	
Se Scheteź: R.	4	—	
Se Ssowrjeź: L.	2	—	
S Lejna: Kl.	1	—	
S Něćźina: Schw.	1	—	
S Porſchiſkeje woſaady 2. ſběrka	126	—	26

(1. a 2. ſběrka 357 hr. 56 np.)

Hromadźe: 1380 hr. 16 np.

W mjenje wbohich hłódnych dźěćźi praji dźak

Gółćź, redaktor.

Samolwity redaktor: farař Gółćź w Budyſchinku. Čźiſchćź a naklad Ssmolerjeź knihićźiſchćźernje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 46.
12. nov.

Lětnik 9.
1899.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihiczíſchczérni w Budyſchinje a ſu tam dostacz ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

24. njedźela po ſwj. Trojizy.
Fil. 3, 8—21.
Sabycz.

Napiſaj ſebi te dobroty, kotrez ty wužiwaſch, do kamjenja, te dobre ſkutki pak, kiž ty czinisch, do pěſka. To je dobre pſchiſłowo, ale mało je jich Bohu žel, kiž po nim czinja. Ludźo ſo wjele radſcho na ſwoje dobre ſkutki dopomnja — ale na dobroty bórſy ſabudźa. S zyła je ſ tym ſabyczom a ſpomjatkowanjom dźiwna wez. Hdźež dyrbjał nam pomjatk pomhacz, naſ wopuſchczi, a ſaſo ſu wězy, na kotrez ſo ſtajnje dopominamy. Schto ma kſcheſczijan ſabycz, ſo by na ſwojim puczu k njebjeſam do prědka pſchiſchol? Pawol wupraji w naſchej epiſtoli Fil. 3, 8—21: „Ja ſpomnju, ſchtož ſ poſleda je; a ſteju ſwěru ſa tym, ſchtož ſ prjódka je“. Tón wobras je wſaty wot běženja wo wjetu. Człowjek ſo nješmje wohladowacz, hdyž chze doběžecz a dobycze dostacz. To ſadźerżuje a wón móhł ſo ſakopnycz a czíſnycz. Teho dla njehladaj wróczo, njewoſtań ſtejo — ale bjes pſcheſtacza měj wóczko na wottyknjeny kónz wobroczene! Tak dyrbi kſcheſczijan do prědka kroczicz ſo njewohladujo, hdyž chze prawy kónz dozpicz.

Duž je naſche praſchenje: Schto dyrbi kſcheſczijan ſabycz móz?

1. Sabudź ſwoje ſkutki, ſwoje ſaſłużby a dobre ſkutki, ſchtož ſy něhdźe człowjekam dobreho czinił, ſabudź wſchitko, ſ czehož móhła tebi někajka khwalba wukhadźecz. Ty ſy ſmilne dary woprował — ſabudź to! Ty ſy khorych hladał, na to ſebi njemyſł! Se ſwojej pilnoſczu a prózu ſy wuſpěcha měł a ty ſy khwalbu dostał, njebudź na to hordy a njeměj kedźbu na khwalenje ludźi. Wopomń ſtajnje, kak wjele wjazy dobreho by ty wuſkutkowacz móhł, kak wjele ſu hižo druſy w twojich lětach dokonjeli. Sabudź twoje dobre ſkutki — potom ty poniżny ſawoſtanjeſch a dale kroczíſch po prawym puczu. Hordoſcz pak k padej wjedźe. „Prjecz ſ prósdnej czeſczu, ja wo nju njerodźu!“

2. Sabudź wſcho horjo, kotrez ſy wuſtał. Tajzy ſu, kotſiž ſtajnje wo ſrudobje powjedaja, kotraž je jich hdy potrjechiła, kotſiž ſebi ſe ſwojeho horja ſaſłużbu czinja, kotſiž wo niczim druhim njepowjedaja, khiba ſami wo ſebje a wo hórkich naſhonjenjach ſwojeho žiwjenja. Schtóž pak ſebi jenož na ſwoju ſrudobu pomyſłi, je njekhmany, druhim ſłużicz; ſchtóž najradſcho pſchi rowach khodźi, je njekhmany ſa žiwjenje. Sawěſcze, człowjek ſmě junkrócz ſkorżicz a płakacz, ale kotrez wóczko je ſtajnje połne ſylſow, wjazy ſwoje ſemſke a njebjeſke powołanje njewidźi a njepóſnaje. Schto by Pawoł wo ſwojim czerpjenju wupowjedacz móhł! Ale wón mało wo tym rěczi, a hdyž wón wo tym powjeda, wón praji: „Wſchitkeho czaſa czerpjenja njejſu hódne teje kraſnoſcze, kotraž ſo nad nami ſjewicz budźe.“

„Nětk dobru nóz ty dawaj
Wſchej twojej ſtaroſczi,
Tež ſ troſchtnej duſchu ſtawaj
A njebudź w ſrudobi!“

3. Sabudź tež to njeprawo, kotrež ßy cźerpjecź dyrbjał, sranjenja cźlowjekow. Ludźo ßu ßo na tebje pschißłodźeli, sapomń to! Twoju dobrotu ßu tebi s njedźakom płacźili, njemyßl ßebi na to a sabudź na wschitke nashonjene hórkoscźe! To je najlěpsche wjecźenje bórsy njeprawo sabycź móz — wupraji romski mudry Seneka. Tak wostanjesch w luboscźi, a schtóž w luboscźi wostanje, tón wostanje w Bohu a Bóh w nim.

4. Sabudź skónczńje tež ßwětnu haru, ale niz jenož to — ale tež lěpsche kubła a wjeßela teho ßwěta, hdyž wone hroźa wobras teho kschižowaneho w tebi sacźmicź. Ja ßo studentu wopraschach, po cźimž ma najwjetsche žadanje? Wón wotmolwi: „Ja niczo njetrjebam, khiba knihe, strowoscź a měr; wscho druhe mje njestara". Ja ßo lakomneho wopraschach, schto je jeho žadanje a wón wołasche: „Pjenjesy! Pjenjesy! Pjenjesy!" — Ja ßo wopiłza praschach a jemu chzysche ßo pschezo picź. Ja ßo druhich praschach a woni wołachu: „Bohatstwo, sboże, wjeßele". Ja ßo skónczńje japoschtoła Pawoła wopraschach, po cźim ßebi žada a wón wotmolwi Fil. 3, 8: „Ja mam wschitko sa schkodu pschecźiwo temu jara wulkemu pósnacźu Khrystußa Jesußa, mojeho Knjesa, kotrehož dla ja wschitko ßym sa schkodu dźeržał, a mam ja sa njerjad, so bych Khrystußa dobył".

Tak wschelake ßu cźlowske žadanja. Schtóž ßebi jenož po ßwětnym žada, nihdy njebjeßa njedostanje. Schtóž pak sapomni, schtož s poßleda je, je prawy kschescźijan. Ty prajisch: Ja ßym kschescźijan. Derje, hdyž twoje skutki a žiwjenje wo tym, schtož ty prajisch, ßwědcźa, derje s tobu steji. Hamjeń.

Nadpad.

Powjedancźko dobrowólnika.

Spißał Law hrabja Tolstoj.

(Pokracźowanje.)

Pschiroda dychasche wujednajo rjanosecź a móz.

Je dha cźlowjekej woprawdźe tak cźežko, na tutej rjanej semi žiwy bycź pod tutym njewuměrjomnym hwězdojtym njebjom? Móže dha ßo woprawdźe woßrjedź tutcje wobkuskowazeje pschirody w cźlowskej duschi cźucźe sasakoscźe, wjecźenja a žedźenja sa sanicźenjom bycźow, nam podobnych, sdźeržecź?

Wscho ske we cźlowskej wutrobje, tak ßo mi sdasche, měło ßo minycź, hdyž ma cźlowjek wobkhod s pschirodu — s tutym wurasom wscheho rjaneho a dobreho s Božeje ruki.

VII.

Jěchachmy dlěje dyžli dwě hodźinje. Syma mje tschaßesche a sasparny pocźach bycź. W cźěmnoscźi pschedstajachu ßo mi teßame njejaßne pschedmjety: w někotrej dalokoscźi cźorna scźěna, runje tajke, ßo hibaze dypki; hnydom pódla mje běły kóń, kotryž machajo s wopuschu bě sadnej nosy rospschestrěł; khribjet w běłej cźerkeszy, na kotrejž běsche widźecź tšělba w cźornym tšělbnym měschku a hdźež ßo pokasa běła hłowcźka pistolije we wuschitym pistolnym měschku: woheń sažehlenje zigaretki, wobßwěcźazeje brodatu hubu, khornać s běbrjazeho kožucha a ruka w kožanej rukajzy.

Nakhilich ßo k schiji mojeho konja, sakrych wocźi a sabuch ßo na někotre mjeńschiny; potom wubudźi mje na dobo tamny snaty tupot a ßycźenje: roshladach ßo a mi ßo sdasche, so steju na měsćje, a so hiba ßo tamna cźorna scźěna, kotraž běsche pschede mnu, ke mni, abo so je tuta scźěna stejo wostała a so ja hnydom do njeje sakožu.

W jenej s tajkich mjeńschinow porasy mje hischcźe ßylnischo tamny ßo bližazy a nihdy njepschestawazy ropot, kotrehož pschicźinu jo njemóžach ani wuhudacź; — běsche to schumjenje wody. My dźěchmy po hłubokim pucźu a bližachmy ßo k hórskej rěźy, w kotrejž běsche tón cźaß jara wulka woda.*

Schumjenje ßo poßylnjesche, mokra trawa stejesche tu wyschscha a huscźischa, kekki běchu tu cźascźischo pschi pucźu a wo njebju bě pschezo mjenje widźecź. Dyß a dyß pokasachu ßo na cźěmnych horach na wschelakich městnach jaßne wóhnje, ale hnydom ßo wone saßo shubichu.

„Prajcźe mi, proschu, schto je to do wóhnjow?" wopraschach ßo schepotajo Tatara, jěchazeho pódla mje.

„A ty to njesnajesch?" wotmolwi wón.

„Ně, ja to njesnaju."

„To je horak horstku ßkomy na tajak (po kawkaskej narěcźi = žerdź) swjasał a budźe ju sapaliwschi s wóhnjom machacź."

„A cźeho dla to?"

„So by kóždy cźlowjek widźał — Ruß je pschischot. Nětko w aulach (na wßach)", powjedasche wón dale, ßo saßmjejawschi, — „aj, aj, nětko pschińdźe tomascha* wschón churda — murda (= wschu nadobu po kawkaskej narěcźi) ponjeße do schkałbisnow."

„Tak w horach hižo snaja, so je wójsko na pucźu?" wopraschach ßo.

„Hej, kak by móżno było, so njebychu to snali? — stajnje woni to snaja: naschi — to wschak je tajki narod!"

„Tak ßo tež Schamil nětko na postupowanje hotuje?" wopraschach ßo.

„Jok!" (= po tatarsku: ně!) wotmolwi wón, s hłowu wijo sa snamjo, so temu tak njeje. „Schamil ßam njepóńdźe: Schamil póscźele „najib",** ale ßam pschihladuje s hory."

„A je wón daloko wot tudy žiwy?"

„Daloko to njeje. Hlaj, na lěwu stronu, traž dźeßacź wjerst daloko budźe."

„Kak ty to snajesch?" . . . wopraschach ßo. „Ty drje ßy tam hižo pobył?"

„Haj, běch tam, — naschi ßu wschitzy w horach byli."

„A ßy tež Schamila widźał?"

„Pich! Schamila nasch jedyn njewohlada. Sto, tši sta, mßaz „majurib" (= někajzy wojazy) je stajnje wokoło njeho. Schamil budźe ßrjedźischcźo!" rjekny wón s wurasom, kaž njewólnik ßwojeho knjesa cźescźi.

Pohladawschi k njebju, móžesch spósnacź, so ßo njebjo wujaßnicź a k ranju ßwětlicź pocźina, a so ßo mały wós na njebju na khowanje hotuje; tola we hłubokim pucźu, po kotrymž dźěchmy, běsche wscho ßyre a mutne.

Na dobo sabłyskachu njedaloko naß w cźěmnocźe někotre wóhnicźka; w ßamym wokomiku schwórcźachu hwisdajo kulki psches powětr a wo ßrjedź cźischiny, koło wokoło knjeźazeje, sawrjeska tšělenje a wótra, psches wuschi synczaza wołanja. To běchu předkowni ludźo njepschecźela. Tatarojo, kotsiž tu stejachu, wołachu, wutšělichu na dobre sboże ßwoje tšělby a rosběžachu ßo potom.

Wscho běsche womjelknyło. General sawoła tołmacźerja. Tatar w běłej cźerkeszy pschijěcha k njemu a poręcźa wo něcźim schepotajo a se žiwym machanjom dokho doscź ßo s nim rosręcźowasche.

„Połkownik Khasanow, pschikaźcźe, so ßo straźe sestajeja!" pschikasa general s cźichim, roscźehnjenym a tola sroymliwym hłoßom.

Wotrjad dóńdźe k rěźy: cźorne hory, schkałbisny — wone wostachu sady naß; dźeń pocźa ßwitacź. Wobłuk njebja, na kotrymž běchu lědma hischcźe blěde, njejaßne hwězdy spósnacź, sdasche ßo wyschschi; jerniczka sapocźa jaßno błyskotacź k ranju: wótry, wscho pschedwazy wětsik posběcźe ßo s wjecźora, a ßwětła kurjawa posběhowasche ßo kaž para nad schumjazej rěku.

(Pokracźowanje.)

Kak ßy žiwy?

(Pokracźowanje.)

Wukhwalene polěpschenje ßwěta pak ßo po ßamßnych wuprajenjach wodźerjow s tym sapocźnje, so kóždy ßwoje wobßedźenstwo da sa jene wulke powschitkowne wobßedźenstwo, wot kotrehož kóždy ßwój wěsty wotdźěł dostanje: wschitzy runje tak wjele a runje tak mało. Wschitko, schtož scźe herbowali a dobyli, potom

---

* Wulka woda bywa na Kawkasu w měßazu juliju.

* Tomascha to je wotrocźk po woßebitej narěcźi, po kotrejž ßo Rußowjo a Tatarojo mjes ßobu rosręcźuja. W tutej narěcźi je mnoho ßkowow, kotrychž korjeń njehodźi ßo ani w ruskim ani w tatarskim jasyku wujaßnicź.

** S „najibami" wosnamjenja ßo ludźo, kotrymž je Schamil někajki dźěł knjeźenja dowěrił.

wjazy wam njeßkuscha, ale statej. Dawki wschak potom wjazy njejßu. — Mandźelstwo ßo na ßame wučinjenje dele sćischćźi, kotrež móže ßo kóżdy dźeń wupowjedźićź, hdyż ßo to mużej abo żonje sechze — a żona ma pschi tym to ßame prawo każ muż. Dźećźi, kotrež ßo narodźa, ßo we wustawach wočahnu; wone wjazy ßwojim starschim njeßkuscheja, ale statej- kiż je wočahnyćź da. Sswójbne żiwjenje, kajkež nětko snajemy, s zyła wjazy njeje.

Tajkemu pschichodej, luby cźitarjo, kóżdy napschećźiwo dźe, kiż ßwój wólbny lisćźik sa sozialdemokratu woteda. A kak jo nětkotry s tym tak lohko wosmje a ßebi na to njemyßli, schto wot teho wotwißuje. Pućź k wólbje je khutna kroćźel. To dyrbi muż wjedźećź, schto cźini a so prjedy ßwój hłóß njewoteda, doniż njeje shonił, kajkim ludźom ruku k stowarschenju poda. Wo tym ßo pschi spomnjenej stronje najlěpje rosjaßnimy, hdyż ßo jeje sa wěru praschamy, dokelž woni tola wudawaja, so je wěra privatna wěc.

Jedyn s najwjetschich wodźerjow sozialdemokratow pische w pißmje, kotrež ma ßo w ludu rosschěricź: „Nabożinska khorosćź." „Kóżdy cźlowjek, kiż je bjes wěry, ßwoju pschißkuschnosćź sakomdźi, hdyż wón wschědnje wschitko njepospyta nabożinu podrywaćź. Kóżdy wot nabożinskeje pschiwěry wußwobodźeny, kiż wostaji pschećźiwo popowstwu wojowaćź, hdźe a każ ßo jemu składnosćź posticźi, je pscheradnik ßwojeje wězy. Po tajkim wójnu cźornym! Kóżdy ßrědk wojowanja wsmimy do nascheje ßkużby: Kschud ßměcha a ßwětko wědomosćźe." — Tak pische muż, kiż ßo sa wosbożerja luda wudawa. — Potom pschińdźe żałoßne lestrowanje Bože a na to rada, kschiże a ßwjatych do khachlow smjetaćź a zyrkwje sa dźiwadła, shromadźisny a sa konjemzy trjebaćź.

Tak hrubje wschak ßo wschitzy njewupraja. Jich wjele, kotsiž k tej stronje ßkuscheja, chzedźa hischćźe něschto wjedźećź wo Bohu a wěrje; wschelazy ßo też saßo wobrocźa, ale kotre hłóßy směja dobycźe, njech sćěhowazy hnujazy podawk nam pokaże, kotryž po ßkowje podamy:

Pschi wulkej ludowej shromadźisnje rěćźesche farař Iskrawt s Bielefelda wo błudach sozialdemokratije, a w shromadźisnje ßam sćěhowazy podawk powjedasche: „Dźěkaćźeř da ßo wot sozialdemokratije sawjesćź se żonu a dźećźimi a wustupichu s kschesćźijanskeje zyrkwje. Posdźischo hischćźe ßylny muż straschnje shorje. Khorosćź bu dźeń a hórscha. „Żona" — praji cźerpjązy na dobo rano wokoło 4 hodźin — „pósćźel po fararja." Żona ßo sastróži a ßebi myßli, so mużej prawje rosumika njeje, duż wotmolwi: „Ty myßlisch drje lěkarja?" — „Ně, ja tebi praju, pósćźel po fararja, ja dyrbju sa krótki cźaß wumrjećź." Ssmjertna bojosćź a dźiwanje nad mużowym żadanjom dźerżesche żonu khwilu zyle bjes dycha. Potom wona praji: „Kak móżu k fararjej hićź — ty, ja a dźećźi ßmy wschitzy s zyrkwje wnstupili, k nam żadyn farař wjazy njepschińdźe!" Cźwilowany muż pak njepuschćźi, ale ßwoju prostwu pschezo saßo wospjetowasche, hacź żona njeńdźěsche. „O pschińdźćźe tola k mojemu mużej, kiż wumrjećź njemóże, doniż waß widźał njeje!" tak żona s hnujazymi ßkowami proschesche, jako ju duchowny na to dopomni, so je ßo khory s zykej ßwójbu psches ßwoje wustupjenje s towarstwa kschesćźijenow wusamknył. Pschi tym wschěm stejesche farař rano w 5 hodźinach pschi khorokożu. Khory mało powjedasche. „Modlćźe ßo so mnu!" běsche jeho jeniećźka prostwa. Każ by zentnarska cźeżkota jemu s wutroby ßo wsała, tak khory po kóżdej modlitwje lóżo dychasche S wočźomaj, kotrejž ßo ßdaschtej psches cźěmnosćź ßmjercźe ßo dobyćź, wón na duchowneho hladasche a każ s profećźiskim hłóßom wón ßwój rt wotewri: „Knjes fararjo, wone je wěćźnosćź. Sozialdemokratija je mje wobełhała, ßmjercź je mi wěrnosćź sjewiła." — Na to ßo wón na ßwojeho starscheho hólza wobrocźi s tej prostwu, wot wopaćźneho pućźa wotstupićź Hólzej ßo to njesdasche prawo bycź; duż khory krućźe na njeho pohladny, pschi tym pak proscho jemu rjekny: „Mój ßyno, daj ßebi wot twojeho mrěćźazeho nana prajićź, wona je wěćźnosćź, wrócź ßo a khodź pućźe twojeho Boha." Mjeńsche dźećźi a żonu pak nutrnje proschesche, schtożkuli jim setka, schtożkuli ludźo rěćźa, so dyrbja tola hinak żiwi bycź, hacź ßu prjedy żiwi byli, pschetož: „Wona je wěćźnosćź."

Farař woteńdźe, kłóncźko skhadźesche. Pschipokdnju srudna żona duchownemu ßmjertnu powjesćź pschinjeße a wutrobnu prostwu, je wschitkimi dźećźimi saßo do kschesćźijanskeje zyrkwje sastupićź."

Tak powjedasche duchowny Iskrawt w tamnej shromadźisnje a wschitko běsche we wulkej sali wocźichko każ w ßmjertnej komorzy a pschitomni ludźo, na 600, hłowu powschachu. Duż sozialdemokrata porst do huby tykny a do cźischiny sahwisda, so psches wutroby rżesche.

Duż rěćźnik hischćźe junu rt wotewri: „Kschesćźijenjo, ßym ja pschewjele prajił? Nětko sćźe ßami ßkyscheli, so sozialdemokratija na wěćźnosćź hwisda." — A wón dale rěćźesche: „Wona hwisda na kschesćźijanstwo a zyrkej, wona hwisda na njebießa a helu."

A ja ßo nětko waß starschich prascham: „Chzećźe wy, so budźa wasche dźećźi, kotrež dacźe kschćźićź a konfirmirowaćź, sa kotrychž dusche ßebi Bóh wot waß samolwjenje żada na tamnym dnju, — chzećźe wy, so bychu wasche dźećźi rubjenstwo sozialdemokratije byłe? Potom pósćźelećźe je do fabrikow a do wulkich městow k zusym ludźom a njepraschejećźe ßo, kajke towarstwa wopytuja, kajke pißma cźitaja a hacź hischćźe ke mschi khodźa." O waß mużow ßo ja prascham: Móżećźe wy to jako sprawni cźłowjekojo — kschesćźijenjo prajićź njecham — samolwićź, so ßwój hłóß pschi wólbje sozialdemokratej dacźe?

Haj, psches tajke rosjaßnjenja ßo cźłowjek wubudźi s wopaćźneje sechernosćźe. To ßebi cźłowjek na cźoło pschimnje a ßo prascha: Cźeho dla je zyrkej a biblija? To nawuknje rosumićź, so je tola hischćźe něschto hódne, hdyż je tu farař, kiż dźećźi roswućźi a Boże ßkowo wukładuje. A nusne je waß na to dopomnićź, niz wasche dla, ale so byschćźe nawukli ßo Bohu sa to dźakowaćź — hewak móhłe hinasche cźaßy pschińćź.

(Pokraćźowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

— Najrjeńscho je ßo hiżo pschipowjedźeny ßwjedźeń Wósporkskeho żonjazeho Gustav-Adolfskeho towarstwa poradźił. Wón dźě běsche też sahorjeny a sahorjazy Draždźanskeho hłowneho Gustav-Adolfskeho towarstwa knjes wyschschi konsistorialny radźićźel Dibelius pschischoł, so by prědowanje a ßwjedźeństi pschednoschk dźerżał. W ßwojim prědowanju wukoźi na evangelske hibanje w Cźěskej pokasujo a ßo skożujo na Jan. 11, 43, 44: „Psched naschimaj wočźomaj tón Knjes teho Lazara sbndźi". 1. Wostańmy modło cźische stejo psched tymle skutkom Bożim. 2. Postańmy w jenej myßli k temu nam pódla poruczenemu skutkej luboscźe. We wjećźornej shromadźisnje rěćźesche knjes wyschschi konsistorialny radźićźel też wo evangelskim hibanju w Cźěskej. Wón ßam se ßwojeho nashonjenja hnujaze wo tutym hibanju powjedasche a wukoźi pschićźiny, pokraćźowanja a wuspěch zykeho hibanja. Na kemschenju a na wjećźornej shromadźisnje ßo sa Gustav-Adolfske towarstwo 360 hriwnow nahromadźi, kotrež temu hibanju k lěpschemu pschińdu. Tón kraßny ßwjedźeń wschitkim, kiż ßu jón ßobu ßwjećźićź móhli, wěscźe njesapomnity wostanje.

— S radoscźu ßmy kóżdy tydźeń kwitowanje dobrowólnych darow sa wbohe hłódne dźećźi w Afrizy podali. To je wěscźe khwalobny, kak bohacźe ßu lubi Sserbja ßwoje ßmilne dary woprowali. S tym je ßo saßo pobożna a ßmilna myßl nascheho luda w rjanym ßwětle pokasała. A sawěscźe nusa a hubjeństwo ßo wopißaćź njemóżetej, kajkež tam w Afrizy knježitej. Wutroba chze ßo nam puknućź, hdyż cźitamy wopißanje mißionarow, kotrež ßmy lubym cźitarjam wjazy krócź wotcźischćźećź dali.

— Kak tam se schulemi steji, hdźež ßu nětko wschitke wocźi wobrocźene, w Transvaalskej, ßo pische w cźaßopißu. W Johannesburgu, w najwjetschim měscźe Transvaalskeje, kotrež ma wjazy hacź 100,000 wobydlerjow, je němske wobydleństwo w poßlednim lětdźeßatku tak khětsje rostło, so běsche nusne schulu sa němske dźećźi sakożićź. Hiżo w lěcźe 1888 ßo w Johannesburgu němska evangelska wożada sakoźi, kotraž ßo też sa nowu schulu sprózniwje starascha. Wyschnosćź samyßł podpjerasche. 4. haprleje 1897 ßo sakożkny kamjeń pokoźi a 1. septembra 1897 ßo schula s 17 hólzami a 14 holzami wotewri. Schula je rjenje twarjena a leźi w najrjeńschim a najstrowschim dźěłu města. Wożebje je s wućźeńskimi ßrědkami derje wuhotowana. To namakamy cźitanske, dobre liczbowanske maschiny, rosjaßnjaze wobrasy, najnowsche kharty. Też knihownja tu je. Hollandsku rěćź dyrbja wschitzy wuknućź a krajna wyschnosćź spożćźi schuli sa kóżdeho schulerja, kiż dlěje hacź tśi měßazy tule rěćź wukuje s wuwsaćźom dźećźi hollandskich starschich, lětny pschidawk wo 80 hriwnow. Němska schula pod dohladowanjom wyschuoscźe steji. Schula je dobra. Liczba schulerjow hiżo w prěnich měßazach khětsje rosćźasche a liczi nětko 200. Wućźba runa ßo dobrej ßrěnej schuli; woni pak chzedźa ju na stejnischćźo realki pschinjesćź.

— Hłowna ßerbska prědarska konferenza mějesche sańdźeny

schtwórtk ßwoju nasymsku shromadźisnu w Budyschinje. Nimale wschitzy sastojuszy bratsja běchu ßo seschli. Knjes pschedßyda ryčer Jakub wotewri naschu shromadźisnu s nutrnej modlitwu. Najprjedy rěčeśche ßo k dźeńskemu porjadej, so měła ßo nascha nasymska konferenza prjedy wotměć hač w novembrje. Duž ßo postaji, so ma ßo wone pschichodnje kóždy króć druhu ßrjedu w oktobrje wotdźeržeć. Knjes pschedßyda wosjewja dźenßnischi dźeński porjad: 1. Skutki kschesćijanskeje luboscże njes Sserbami, 2. Staranje ja Sserbow njeno wonkach, 3. Ssnutskowne nalež-noscże. Sswjedeń swonkownego mißionstwa pschiwosmje knjes pschedßyda farař Jakub pschečelniwje sa ßwoju Njeßwačidlisku wosadu. W pschichodnym lěcże budźe ßo po dołhim pschestawku prěni króć sasso bibliski ßwjedźeń wotdźeržeć, so by ßo naschim Sserbam na wutrobu pokožiło, kak wažne je nasche bibliske towarśtwo a kak je wone podpjery nascheho luda hódne, so by ßo sa rosschěrjenje ßwjatego pißma w ludu s wuspěchom starać́ móhło. Tónle bibliski ßwjedźeń směje ßo dali Bóh w Budyskej Michałskej wosadźe a to tseći dźeń róčnego czasa, kotryž ßo hischeże postaji. Sswjedźeń snutskowneho mißionstwa ßo w pschichodnym lěcże dźećeć njebudźe. S radosću móżesche ßo w konferenzy na to spomnić, kak ßu naschi Sserbja sasso ßwoju lubosć sa mißionstwo wopokasali s bohatymi lětnymi darami, kotrež ßu sa swonkowne mißionstwo woprowali a wosebje nětko sasso se ßwojimi wosebitymi dobrowólnymi darami sa wbohe hłódne dźěći w Afrizy. Knjes pschedßyda móżesche wosjewić, so je bibliski pučnik nimale dočišćećany a so w adwenskim czasu wuńdźe. Knjes archidiakonus Guda je jón sasso luboscźiwje spißał. Wón budźe sasso lubym Sserbam žórło wschěducho natwarjenja. Na nowe lěto lutherske knihowne towarśtwo nowu knihu wo ßlubjenym kraju s wobrasami wuda, kotruž knjes farař Góleć s Budyschinka napische. Sserbzy studencza w Lipsku dostanu nasche knihe darmo wot towarśtwa. Tež tym Sserbam, kotsiž we wosadach, hdźež wjazy ßerbskeho duchowneho nimaja, bydla, chze nasche lutherske knihowne towarśtwo blisko stupić, so bychu s najmjeńscha duchownu zyrobu w lubej maćerńej rěći cźitać móhli. Duž dyrbitaj tež naschej posełnikaj lubych Sserbow na mjesach wopytać, so bychu jich wabili do nascheho towarśtwa sastupić. Wot Barlinskeho bibliskeho towarśtwa nam darjene ßerbske testamenty ßo tež dale khudym Sserbam darmo rosdźěla a móża je tajzy dostać, kiž ßwojemu duchownemu ßwoju prośtwu sjewja. Gustav-Adolfske kopjeno chzetaj tež dale knjesaj fararjej Mrósak-Hrodźischćanski a Matek-Bartski naschemu ßerbskemu ludej pschečelnje pißać. Knjes pschedßyda, kiž ßam po 5lětnym žohnowanym nashonjenju w ßwojej Njeßwačidliskej wosadźe steji, s wabjazymi ßłowami lubych sastojuśkich bratrow wubudźuje k sawjedźenju wosadneje diakonije w naschich ßerbśkich wosadach a móże pódla sjewić, so móżemy ßerbske diakoniźy sa nasche ßerbśke wosady dostać. Sajimawe běśche ßłyschećć, kak ßebi s wonka Sserbow wo naschich ßerbśkich wobstejnoscźach myßla — a to tajzy, kiž chzedźa ßłowjanske rěcże a naležnoscże studować. Knjes pschedßyda je na tole žortniwe naprasche nje rosjaßnjenje podał. Swjeßelaza běśche sa waß ta powjesć, so ßo pschi pschichodnym ludliczenju w Sakśkej naschi Sserbja sasso jako Sserbja sapißaja. Nadźijomnje pak ßo tež potom ßwojeho naroda njehańbuja a ßo tež jako Sserbja sapißaja. Nowa zyrkwinska galerija w pschichodnym lěcże wukhadźa, w kotrejž ßu wschitke wosady wopißane. Dobry namjet ßo staji, so by ßo historija kóždeje wosady wosebje wočišćećała a tak ßo tež wosadnym móżnosć posticźiła, historiju ßwojeje wosady w rukomaj měć. Skónčnje ßo tež w dlěschim a žiwym rospominanju na nowu Khwaćansku wosadu, kotraž je nětko s Lupjanskej sjednoćena, spominasche. Wažne wuradźenja dźeržachu naš pśches pschipołdnje sjednoćenych. Naš lubý knjes pschedßyda wodźesche naschu konferenzu w snatej žiwosći a my s jeho cźopłych ßłowow sačuchmy, kak wón duchowne naležnoscże naschich ßerbśkich wosadow na ßwojej wutrobje noßy.

Rěći žiwjenja,

s nětkotrych wosebnych schpruchow ßwjatego pißma wuwjedźene.

Jesajas 12, 3.

Wy budźećże s wjeßełoscźu se studnje sboża wodu cźerpać.

To jenicźke, s cźimž ßo wustrowimy, ßu Jesußowe rany. Te ßu wotewrjene studźeń pschećźiwo wschej njećźistoscźi. Je-li je schtó na duschi khory a sranjeny, njech k tej žałbje a k temu lěkarjej khwata: pschetož wón chze sranjene sahojić. To pak rěka na duschi khory a sranjeny, hdyž jemu ßwědomje jeho hrěchi prjódk dźerži a duscha dyrbi sdychować: moje rany ßmjerdźa a ßo jětśja pśched mojej hłuposcźu; hdyž poklećże sakonja wutrobu rosbije, so wona skorźić dyrbi: moja wutroba je w mojim cźěle jako rosschkrjeny wósk. Hdyž sły duch wschitke smylki abo pschekhwatanja pśchedstaja a wulke cźini, temu napschećźiwo pak hnadu Božu pomjeńschi, nasche myßle sacźěmni, a tak duschu počmje do ßwojich ßyczow pschinjesć myßli; hdyž sakoń wschitko hrěch cźini, a cźěło a krej pschećźiwo duchej wojujetej, so dyrbi cźłowjek sdychować: ach ja hubjeny cźłowjek: schtó chze mje wumóz s cźěła teje ßmjercźe? tehdy s nami srudnje steji. Ale budź stroschtny! tudy je studźeń sboża. Khwataj k njej, to ßu Jesußowe rany, kiž stajuje wotewrjene steja. K tym pschistup s wjeßełoscźu. Hrjebje tebje twoje ßwědomje, dha dźi k studni sboża, k Jesußowym ranam, s tych běži krej a woda, s tej wokrjep twoje ßwědomje, w njej ßo wumyj, wona wučisći naß wot wschitkich hrěchow. Niz po kapkach, ale poknu, kopatu měru dyrbimy s nich bracź. Wy budźećże cźerpać, praji Bóh. O bohate žohnowanje hnady Božeje! Traschi cźe sły duch, dźi k Jesußowym ranam: te ßu jemu khowu rosteptałe, Khrystuß je jeho sjawnje jatego wjedł a nad nim dobycźe dźeržał. Tu krej trjebasch jemu jenož pokasać, a jeho hněw a skłobjenje wěsćże pschestanje. Tón Knjes ßwar tebje satanje. Chze wón tebje narěćźećć, so dźěćźo Boże njejßy, khwataj k tutej studni sboża, dha ßy dźěćźo Boże. Pschetož niźo njeje, so by satamało tych, kotsiž ßu w Jesußu Khrystußu. Cźeho dla wočakujesch, s tuteje studnje cźerpać? hlaj, kak blisko ju tebi Bóh prjódk kładźe. Esa. 55, 1. Nastróži tebje hněw Boži, dźi k studni sboża; tam je žohnowanje a měr s Bohom. Žada ßebi sakoń něschto wot tebje, dha daj jemu se studnje sboża pokne dopjelnjenje: pschetož Khrystuß je sakonja kónz, schtóž do njeho wěri, je prawy. Tak budźe duscha psches Jesußowe rany wustrowjena.

Dobrowólne ßmilne dary sa wbohe hłódne dźěći w Afrizy w Sserbach nawdate:

Dotal nahromadźene: 1380 hr. 16 np.

S Budyskeje Michałskeje wosady psches s. Rädu:		
Wudowa B. pod Hrodom	10 =	— =
H. w Cźichońzach	3 =	=
W. w =	3 =	— =
H. B. w Brěśowje	5 =	— =
N. w Zyschezach	5 =	— =
N. N.	3 =	— =
N. N.	1 =	50 =
Br. w Rabozach	— =	50 =
Sch. w Budyschinje	3 =	— =
M. w =	1 =	— =
H. w Libuchowje	6 =	— =
Wudowa H. w Budyschinje	2 =	=
H. P. w =	2 =	=
H. na Židowje	2 =	— =
P. =	6 =	— =
S Wóßlinczanskeje wosady:		
Dźěći Wóßlinczanskeju schulow	50 =	— =
S Wóßlinka	20	70 =
S Lěskeje	8	15 =
S Wyßokeje	5 =	10 =
S Debriz	12 =	50 =
S Jitra	16 =	35 =
Se Skaskowa	11 =	— =
S Tradowa	6 =	20 =
S Lubhoscźa	2 =	— =
S Cźißoweje	3 =	— =
S Pißaneho Doła	2 =	50 =
Wot evangelskich njes katholskimi	2 =	60 =
S Budyschinkskeje wosady:		
N. N. s Budyschinka	2 =	— =
Hromadźe:	1575 hr.	26 np.

W njenje wbohich hłódnych dźěći praji dźak

Góleć, redaktor.

Samoliwity redaktor: farař Góleć w Budyschinku. Cźiśćeć a nakład Ssmolerjez knihicźischćerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 47.
19. nov.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

25. njedzela po ßwj. Trojizy.

Ef. 6, 10—20.

Dobra rada sa sle czaßy.

Schtóž je hdy se żelesnizu psches hórkojtu krajinu jěł, lubosne wuhlady do dolinow a na hory snaje, woßebje hdyž ßłónczko na nje ßwěczi. To ßo na nich nahladacz njemóżesch a ty ßo njedźiwasch, so jich tak wjele ludźi hory wopytuje. Na dobo pak ßo rjany wobras shubi; tolsta czma cze wobdawa a ßo sda, kaž bychu hory czah pózrjele. Ty niczo wjazy njewidźisch, wóczko do ßameje nozy hlada. My njedoczakliwje na tón wokomik czakamy, hdźez budźemy na kónzu tunela a ßaßo ßwětły dźeń wohladamy. Njeje to wobras człowiskeho żiwjenja? Wone ßu czaßy, w kotrychž my tak rjez psches selene jahony jědźemy, w kotrychž ßo bjes srudoby a horja żiwjenja swjeßelimy a kaž dźeczi wjeßeli psched wobliczom nascheho njebjeskeho Wótza khodźimy. Ale tak njewostanje, hdyž běsche runje hischcze wschitko wjeßele a jaßne, człowjeka żiwjenje na dobo do czěmnych dnjow, do czěmnych hodźinow dowjedźe, kotrez jeho czim bóle nastróża, dokelž njenadźnjzy pschiindu. Nahła ßmjercz, bolostne czerpjenje, khudoba a nusa — kak móże to wschitko njejabzy pucz nascheho żiwjenje czmowy sczinicz a wutrobu srudnu! Kak wschelake pruhowanje, kotrez wot wonkach, kak wschelake spytowanje, kotrez wot nutskach na człowjeka pschiindźe! A schtoż tele czaßy woßebje strasche czini — njeje nam, kaz by ßo k nam spytowar blizil, kaz něhdy temu Knjesej w pusczinje a Gethsemanje a kaz by hłóß k nam prajił: Hdźe je nětko twój Bóh? Schto pomha tebi twoja bohabojasnosez, twoja wěra? „Dźerżisch ty hischcze twjerdźe ßwoju ßwěrnosez?“ ßo żona czwilowaneho Hioba woprascha. „Pożohnuj Boha a wumr“. So by w tajkich słych dnjach derje wobstał a czěmne spytowanja dobyczerszy pschewinył, je nusne, so ßo sa nje wobronisch a pschihotujesch, prjedy hacz tu wone ßu. Husto ßo żiwjenje s wojowanjom pschiruna. K wojowanju pak trjebasch brónje, kotrez dyrbi wojak w bitwje měcz. Jara derje japoschtoł Pawoł w epistoli dźenßnischeje njedźele Ef. 6, 10—20 bróń kschescźijana wopißuje, kotruż dyrbi ßebi sa sle dny woblez. Wopomímy najważnische. Jow masch dobru radu sa sle czaßy.

1. Pschede wschitko sapschimúcze schkit teje wěry, s kotrymž sahaßnycz móżecze wschitke żehliwe schipy teho słeho njepscheczela. Schtoż bèsche schkit wojakej, to je wěra kschescźijanej, bróń w bědźenjach żiwjenja. Hdźez naß człowiska wědomnosez, wnmělstwo a móz wopnschcza, wěra hischcze ßwoju sakitazu a wobarnowazu móz wupokaże. Schtóż móże, kaz Khrystuß na kschiżu, hischcze prajicz: Mój Bożo, Bożo, ty ßy mój, tón ßo tez psches najhlubsche a najczěmnische hodźiny czerpjenja ßaßo k ßwětłu pschebědźi. Jeno njepuscheze ßwoju wěru! Tak dyrbimy wschitkim czerpjazym a ßo bědźazym ßobukschescźijanam pschiwolacz, pschetoż schto je wojak bjes schkita w bitwje! A hdźez chzedźa nam tónle schkit wuwinycz a wutorhnycz, dyrbimy na wschě waschnje twjerdźe

dźeržeć a radscho ßwět, pjenjesy a kubła puschćźić, hač wěru, kotraž je tola skónčnje to dobycźe, kiž ßwět pschewinje.

2. A wsmicźe kłobuk teho sboża a mjećź teho ducha, kotryž je Bože ßłowo. Brońi dyrbi ßo spytować w dobrych dnjach, so by ßo w słych wopokasała. Kak wjele cźłowjekam je hižo jadriwe ßłowo biblije wjazy troschta a mozy spožćźiło hač cźłowśke ßłowo a cźłowśki troscht. Luther praji: „Hdyž mje kißały sły duch pschima, ja psalm wuspěwam a wón ßo wotßali". Njepschećźelske wójska ßo s kanonami a tšělbami potšěleja; wójsko starosćźow, nusy a hrěchow, kotrež nam žiwjenje kißałe cźini, ßo jenož psches mjećź ducha, psches to „pißane steji", wotćźěri. Dobra brońi je Bože ßłowo, tyßaz króćź spytana we wojowanju duchow.

3. A modlcźe ßo stajnje k Bohu we wschitkej nusy. Jako něhdy Schwajzarśzy do bitwy — to běsche pola Sempacha — njepschećźelske wójsko wohladawschi najprjedy ßo poklaknychu a — ßo modlachu, njepschećźeljo jich wußměschujo prajichu: „Cźi bojasni ludźo na ßwoje kolena padnu, woni chzedźa naß wo huadu proßyćź". Ale Awstrisźy buchu bórsy powućźeni, jako Schwajzarśzy burjo modlitwu wuspěwawschi postanychu a ßo na nich walichu a jich pobichu. Cźi, kiž běchu ßo modlili, dobychu, cźi, kiž běchu ßwoje ßměchi měli, buchu sanicźeni. Kaž dyrbi wojak ßwoju wěz nawuknućź, tak dyrbi kscheśćźijan to ßwoje, wěru a modlitwu wuknućź, so by smužitosćź a dobycźe w słych dnjach měł. — Bjes kompaßa łódźnik na morjo njejědźe, bjes brónje wojak do bitwy njećźehnje. Tak njeßmje tež kscheśćźijan bjes wěry, bjes Božeho ßłowa a modlitwy do cźěmnych dnjow ßwojeho žiwjenja hićź, wo kotryžch nichtó njewě, kak khětsje móža na njeho pschińćź.

Dźeržß ßo, ducho, hotowy,
Stań, wsmi ßwoje brónje;
Wachuj, modl ßo, cźaß je słyj,
Husto ßo nětk shoni,
So tež tych
Wěrjazych
Satan druhdy spyta
A jich sawjesćź pyta.
Hamjeń.

Woltarna rěcź

pschi poßwjećźenju Khwacźanskeho Božeho doma, 16. oktobra 1899,

wot knjesa fararja Jakuba-Njeßwacźidliskeho dźeržana.

Halleluja! Halleluja! Halleluja!

Kak ßwjate je to město w njebjeßach, hdźež Bóh bydli a jeho sbóżni s nim. Jan ßměd źesche jo wohladać we widźenju a jeho kraßnosćź wopißać w sjewjenju: to město tych słotych haßow, tych parlowych wrotow, teho dejmantneho grunta. — — A potom widźesche Jan, so tute ßwjate město dele pschińdźe s njebjeß wot Boha, jako wupyschena njewjesta, na semju, a ßłyschi wulki hłóß s njebjeß, kiž dźesche: „Hlaj, hěta Boża pola cźłowjekow, a wón budźe s nimi bydlićź"! — Kak ßwjate je tute městno nětk na semi, wschudźe hdźež steji, niczo druhe njeje hač Boži dom.

1. Mójs. 28, 17.

„Kak ßwjate je to městno! Tu niczo druhe njeje hač Boži dom."

S tutym strowjenjom, tebje, tu lubu Khwacźanśku nowu zyrkej, strowi ßerbske evangeliko-lutherske duchownstwo. To rěka: my, cźi najßnadnischi ßłužobnikojo nascheho Knjesa Jesom Khrysta, chzemy tudy sastupićź s kadźenjom ßwjećźenja. Wschako je doprědka schoł dawno se ßwojej starosćźiwej luboscźu wo tutón nowy Boži dom mjes Sserbami, nasch njesapomnity duchowny wótź, kotryž tutón dźeń dźenßa po Božej radźi njeßměd źische wohladać. Ale s woßadu delkach, ßwjećźi woßada horkach: cźesćź! cźesćź budź Bohu we wyßokosćźi!

Ty luba zyrkej, Boži dom duschow, kiž chzedźa sbóżnosćź dostać, budź pożohnowany!

O, so bychmy, kaž lud stareho ßluba, ßydom dnjow k temu měli, woltar ßwjećźićź, dokelž je wón to najßwjećźische, hdźež tón Knjes ßmilnosćźe ßam pschińdźe s wujednarśkim woporom ßwojeho cźěła a ßwojeje krwje. So by wumoženy był, schtóżkuliž s tuteje lubeje ßerbśkeje woßady pschińdźe, pokutnje ßo dótknućź rohow woltarja, so by duscha wěcźnej ßmjercźi wućźekła, psches Jesom Khrysta. Boža martra, schtó móhł sabyćź tebje?!

O, so bychmy stupili k dupje, jako k tamnym wrotam ßwjateho města, pod kotrymž rěka žiwjenja nastawa a ßo wužórli, so bychu ßo psches wobkrjepjenje s njeje temu Knjesej sa Bože kralestwo tež mjes Sserbami ßynojo narodźili jako roßa s ranischich serjow.

A ty městno pschiwowjedanja Božeho ßłowa, ty klětka, postajena k temu, so by prěni prědar tuteje zyrkwje wućźił tež Boži ßerbśki lud, budź, wostań městno sjewjenja cźisteho evangelija, cźerpaneho s tuteje biblije.

Wscho, schtoź tu je a schtoź tu rěcźi a ßwědcźi s hłoßom swonow, s trunami běrglow, se synkami woßadneho spěwanja, se sdychowanjom modlenja njech rěcźi s Božej mozu, kiž do duschow dźe, so by tuta dźowka Knjesowa, tuta młoda ßerbśka woßada kaž dźenßa stajnje wostała pschi ßwojich wótźow pobożnym waschnju.

Kak ßwjate je to městno, tutón Boži dom na horje! Wón je daloko widźećź; njech tež s daloka stajnje k njemu pschikhadźeja ßyły wěrjazych Sserbow, jako k temu městnu, hdźež Saronska róża kćźěje, kotraž njeswjadnje: Khwalena budź rjana kwětka tam na horje Zionskej, k tebi pschińdu wschitzy fromni, ty ßy róża Saronska, ty, Knježe Jesu, pola naß dźenßa a jutsje a wěcźnje! Hosiana we wyßokosćźi! Hamjeń. —

Nadpad.

Powjedanćźko dobrowólnika.

Spißał Law hrabja Tolstoj.

(Potracźowanje.)

VIII.

Wodźeř pokasa bród, a prěnje wotrjady jěsdnych a sa nimi tež general se ßwojim pschewodom poćźachu psches rěku brodźićź.

Woda běsche konjom hać k wutrobnju; s njewschědnej mozu walesche ßo mjes běłymi kamjenjemi dale, kotrež běchu na wschelakich městnach psches wodu widźećź, a woda jećźesche ßo schumjo wokoło konjazych nohow. Konje dźiwachu ßo schumjazej wodźe, posběhowachu hłowy a nastajachu wuschi, tola stupachu měrnje a wěsćźe po njerunym rěćźnischćźu. Jěsdni posběhnychu nosy a brónje. Pěschkojo, wopravdźe jenož w koschlach, s wurasom napinanja wschěch mozow w mjeswoćźach, prózowachu ßo, posběhujo nad wodu tšělby, sa kotrež běchu wacźoki s drastu pschipowjeschane, so bychu ßo psched žołmami wobarali. Cźłowjekow, něhdźe dwazyćźi, běsche ßo teho dla ruku sa ruku pschimnyło.

Jěsdna artillerija honjesche s wulkej wokanzu konje w khwatku do wody. Kanony a selene kaschćźiki, psches kotrež porědko woda pleskotasche, schćźerćźachu, hdyž koła psches kamjentne rěćźnischćźo

jědźechu; tola dobre čornomórske konje čehnjechu derje, sjechećichu wodu a ſ mokrej wopuschu a ſ mokrymi hriwami wudobuchu ſo na druhi brjóh.

Hdyž běſche pſchekhod nimale ſkónčeny, pokaſa na dobo general na ſwojim mjeſwočzu někajku ſamyſlnoſć a khutnoſć, wón ſawróći konja a hanjeſche ſ jěſdnymi pſches ſchěroke, ſ lěſzom wobrubjene polo, kotrež ſo pſched nami wotkry. Kaſakſke ſtraže na konjach rosdźělichu ſo po dołhoſći pſchi lěſu.

W lěſu je widźeć člowjek pěſchi w čerkeſzy a papaſche, druhi, tſeći . . .

Něchto ſ offizěrow rjekuje: „To ſu Tatarojo.“

Hlaj, na dobo poſběhnje ſo někajki dym ſady drjewa . . . wutſělenje je ſłyſchećeć, a druhe . . .

Naſche čaſećiſche wutſělenje pohłnſchi njepſchećelſke. Jenož poředko dopokaſa kula, nimo lećo ſ roſćehnjenym ſwukom, podobnym ſchwóreńenju pčoły, ſo ſo njetſěla niz jenož na naſchej ſtronje.

Hlaj, pěſchkojo ſu ſe ſpěſchnej kroćelu a artillerija w ſkoku pſcheſchli hać k ſtražam, hdźež ſo po zykej liniji tſěla; ſłyſchećeć je hłubje ſynk wutſělenja ſ kanonow, metalny ſwuk pſchelětowazych karteći, ſyćenje raketow a wrjeſkotanje tſělbow. Jěſdni, pěſchkojo a artillerija pokažu ſo ſe wſchěch ſtron po wobſchěrnym poln. Dym kanonow, raketow a tſělbow ſměſcha ſo ſe wſchěm ſelenym, ſ roſzu pokrytym a ſ kurjawu.

Połkownik Khaſanow pſchihanja k generalej a na wſchěm hanjenju ſadźerži krućе konja.

„Waſche prjewoſkhoditelſtwo (= waſcha exzellenza)!“ rjekuje wón, ruku na papaſchu dźeržo, „pſchikaſaćе jěſdnym, ſo woni do prědka du? Pokaſali ſu ſo „ſnaćki“* . . . a wón pokaſuje ſ jěſdnym kſchudźikom na jěſdnych Tatarow, pſched kotrymiž jěchataj dwaj člowjekaj na běłymaj konjomaj, ſ čerwjenymi a módrymi płatowymi łapami na hlebijomaj.

„S Bohom, Jano Michajłowiczo!“ praji general.

Połkownik ſawróći na měſćе konja, wućehnje ſchaſchku (kſchiwy kawkaſki teſzak) a woła: „Ura!“

„Ura! Ura! Ura!“ woła ſo w rjadach a jěſdni khwataja ſa nim.

Wſchitzy hladaja ſe ſajimanjom: hlaj, tam je „ſnaćok“, tam druhi, tſeći, ſchtwórty . . .

Njepſchećel, njedoćakawſchi ataki, kryje ſo do lěſa a wotewri wot tam tſělbny woheń. Kulki lětaju huſćiſcho.

„Kak kraſzny to napohlad!“ rjekuje general po franzowſkim jaſyku ſ łóhka pſchiſkakujo po jendźelſkim waſchnju na ſwojim čornym, čſeńkonohatym konju.

„Kraſzny!“ woſpjetuje major, a poſchwikajo konja ſ jěſdnym kſchudźikom, dojěcha k generalej. — „To je woprawdźita radoſćć, wójna w rjanej krajinje“, rjekuje wón po franzowſkim jaſyku.

„A woſzebje w pěknym towaŕſtwje“, doręći general też po franzowſkim ſ pſchećelniwym poſzmějkotanjom.

Major ſo poklonjuje.

Sa ſamy čaſ pſchilećа ſ wótrym, njewitanym ſyćenjom njepſchećelſka kulka a dyri wo něſchto; wot ſady je ſłyſchećeć ſtonanje ranjeneho.

Tole ſtonanje poraſy mje tak ſpodźiwnje, ſo wójnſki wobraz ſa mnje na měſćе ſhubi wſchu ſwoju ſajimawoſćć; tola ſda ſo, ſo njeje to póbla mje nichtó pytnył: major ſo ſměje, kaž ſo ſda, bóle dyžli prjedy; druhi offizěr pokraćuje zyle ſpokojeny ſapočzane ſłowa ſwojeje rěćе; general hlada na napſchećiwnu ſtronu a je ſpokojnym poſzmějkowanjom rjekuje něſchto po franzowſkim jaſyku.

„Pſchikaźećе wotmolwić na jich tſělenje?“ praſcha ſo pſchiſkakujo połkownik artillerije.

„Haj, ſeſcheććе jich!“ rjekuje bjes wuraſa general, trubku ſebi jakurjo.

(Pokraćowanje.)

Kak ſu žiwy?

(Pokraćowanje.)

Něſchto dyrbi ſo hiſchćе k ſtawej „Stare a nowe“ pſchidać. Najwjetſchi błud demokratije je, ſo wona ſ hrěchom njelići, ſo chze wobſtejnoſćе połepſchećć prjedy hać je člowjekow połepſchiła a ſej ſamyſli, hdyž ſu žiwjenſke wobſtejnoſćе člowjekow dobre, potom budźa też člowjekojo dobri a hrěch ſo ſhubi. Napſchećiwne je wěrne. „Niz najhubjeńſche čaſy ludźi hubjenych činja, ale hubjeni, ſli člowjekojo čaſy hubjene činja. Dyrbjał-li powſchitkowne połepſchenje pſchińć, potom dyrbi ſo korjeń wſcheho ſkeho: hrěch, w člowiſkej wutrobje moric. Wulke powróćenje njemóže wot wonkach nuts hić, ale wot ſnutſkach won. „Pſchezo lepſchi“, to je heſzło kſchećijanſkeho žiwjenja, to je prawe pokraćowanje ſa wſchitke čaſy a ſa wěčnoſć.

Straſchny nahlad, ſo dyrbi wſchitko pſchi ſtarym woſtać, njeje nihdźe ſtraſchniſchi, hać hdyž ſo na člowjeka ſameho natołuje; pſchetož „ſchtóž do prědka njepſchińdźe, naſad dźe“. S tym móže ſo mjenujzy wſchitko ſamolwić, też najwjetſche ſłóććе. Swjate pismo runje nawopaćne praji a hdyž my wſchitko ſapſchijamy, ſchtož je Knjes Khryſtuſ na ſemi chzył, dyrbimi prajić: Wón chzyſche, ſo bychu ſo člowjekojo pſcheměnili. To niczo druhe njeje, hać ſchtož wón k Nikodemuſzej rjekuje. (Jan 3.) Wón chze pſcheměnjenje ſawjeſćć, kotrež ſo k powſchitkownemu pſchetworjenju runa a hdyž to też tak łóhko njeje, móžno dyrbi tola bycć, pſchetož niczo njemóžne ſebi Bóh wot člowjekow njeżada.

Wſchitke ſtare hrěſchne waſchnje dyrbi padnyć a wumrjećć, a nowe, mjenujzy nowe žiwjenje, ſa to naſtać, runjeć kaž pſcheńćzne ſornjeſchko w ſemi wotemrěje a nowe ſtwjełzo wuroſćе. Teho dla chze też evangelijon hnydom pſchi ſwojim ſaſtupjenju do ſwěta pſcheměnjenje člowjekow. „Čſińćе pokutu, pſchetož njebjeſke kraleſtwo je ſo pſchibliżiło“ — tole předowanje wſchitkich předarjow w nowym teſtamencе rěka po hrjekſkej rěći po prawym: Pſchemeńćе waſchu myſl, myſlćе hinak! Člowjek móže ſo pſcheměnić; wón móže ſo wobknježić, člowjek móže hrěchej napſchećiwo ſtać a ſwoje pſchinarodźene a nawućene hrěchi a ſłóććе wotpołožić. Połepſchuj ſo — to je jenić̌ki puć k połepſchenju wſchitkich wězow.

Hdyž tak na naſtróžaze waſchnje ſłyſchiſch wo wěčnoſći rěćećć, kaž ſ rta ſozialdemokratiſkeho ſchacharja, potom móhł ſo ſ tſchepotazej wutrobu praſchećć: njeje dha žaneje wěſtoſćе, hać budu ſbóžny, njeje nihdźe wěſte ſłowo čitać, dyrbiſch hać do ſmjercźe wo tym w dwělowanju bycć? Ně — je wnmožaze ſłowo, to rěka: Bywaj wſchědnje lepſchi! Bjes hrěcha bycć, kaž ſbóžnik, člowjek njemóže, ale wot hrěchow ſo ſdalować, to je móžno. Połna ſwobodnoſćć wot hrěchow a wobnowjenje wſchitkich wězow je na tamny dźeń ſkhowane, na kotrymž tón wſchehomózny ſwoje ſłubjenje dopjelni: Haj, ja čjinju wſchitko nowe.

XII. Wěra a pſchiwěra.

Tamny dźiwi ſozialdemokrata mjenowaſche w ſwojim hanjazym pismje wo nabožinje jako „wo pſchiwěrje“. Wón njewě rosdźělić mjes wěru do žiwcho Boha a wſchelakimi pſchiwěrkami. Pola člowjeka, kotryž je ſo tak daloko wot wſcheho, ſchtož je nam ſwjate, ſdalował, ſo dźiwać njemóžemy. Ale dźiwać ſo dyrbiſch, hdyž ludźo, kotſiž ſu wot dźěćatſtwa w ſwjatym pismje wućeni a kotſiž ſo napominaja, ſo njebychu mjeno Boże njewužitnje wužiwali, rosdźělić njemóža, hdźe wěra pſchejtanje a pſchiwěra ſo ſapočznje. Wobej pak ſo tak mało hromadźe ſnjeſzetaj, kaž woheń a woda, pſchetož jena druhu poddušy. Tole ſke ſelo drje w někotrych krajinach wotebjera, ale wſchudźom ſo hiſchćе někotre ſke korjenje namakaja, kotrež pſchezo ſaſzo nowe roſtliny čźerja. Duž ſrumujećе ſ nimi, hewak je ſ rołu naſcheje wutroby hubjenje. K ſtaremu, kotrež dyrbi na kóždy pad padnyć, ſłnſcha ſtary kwaž: pismane pak ſteji: Wurjedźćе tón ſtary kwaž!

(Pokraćowanje.)

* Snaćki ſu mjes horakami na Kawkaſu wěſte ſnamjenja abo khorhoje, jenož ſ tym rosdźělom, ſo móže ſebi kóždy Dźigit tajki „ſnaćok“ abo tajku khorhoj dźěłać a ju noſzyć.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Saſkſki ſejm je ſo ſaúdźeny tydźeń pſches krala Alberta wotewrił. W ſwojej thrónſkej rěći ſpomina wón mjes druhim też na nuſu ratarſtwa, kotruž ſměje wyſchnoſćć ſtajnje we wočzomaj, ſo by ſpomožnu ruku k pomozy poſtićźiła. Liczba nowych żeleſnizow ſo ſejmej k pſchiſwolenju pſchedpołoži, ſo móhł ſo twar wuwjeſćć. Bjes nimi je też dołho wočzakana żeleſniza wot Wójſporka k pſchiſamknjenju na Budyſko-Rakeczanſku żeleſnizu. Po pſchedmjećći, kajkiž je wyſchnoſćć ſejmej pſchedpołožiła, budźe ſo wona w Radworju k tamnej żeleſnizy pſchiſamknyć. Rajſkerje ſo na tym niczo wjazy njepſcheměni. Duž budźa drje prózowanja połnóznſchich wobydlerjow tamniſchich ſtron najſkerje podarmo, kiž ſo ſa tym prózuja, ſo by ſo żeleſniza hiſchćе dale k połnozy

twariła a w Njeßwaczidle ßo pschisamkła. Wschitkim woßadam, kaž tež wuczerjam budźe witany nowy sakoń, po kotrymž maja ßo wschitke starobne pschikohi sa wuczerjow na statnu pokładnizu pschedewsacź. To budźe wulke polóženje sa woßady a psches njón tež wuczerjo, kotsiž ßu hižo dlěžsche lěta w sastojnstwje k ßwojemu prawu pschińdu, so móża lěpsche wuczerske město dostacź. Hacź dotal by jim jich staroba to husto sadźewała, dokelž bychu woßady dźiwajo na dokhody jemu płaczomne tych wuswolike, kotrymž bychu najmjenje starobnych pschiłohow płaczicź dyrbjałe. Hižo na poßlednim ßejmje je ßo wuradźowało, hdźe měła ßo nowa ßejmowuja natwaricź. Tehdom hischcźe njemóžesche ßejm psches jene pschińcź. W tutym ßejmje pak ßo wo tym dowuradźi. Najwjazy ßejmskich sapóßkanzow pschißłuscha konservatiwnej stronje, potom pschińdźe nationalliberalna. Sozialdemokratow je jich jenož hischcźe schtyri w ßejmje a tucźi budźa drje ßo tež poßledni krócź na wuradźowanjach sakskeho ßejma wobdźělicź, dokelž jich cźaß, sa kotryž běchu wuswoleni, s tymle ßejmom k kónzej dźe. Po nowym sakskim wólbnym sakonju pak ßo s cźeźka saßo žani sozialdemokratoju wuswola. Sa naß Sserbow mamy tam nascheju ßerbskeju sapóßłanzow kujesa Koklu s Khróscźicź, kotryž je ßo s nowa saßo wuswolił, a kujesa Ssmoku se Spytcz, kotryž bu pched schtyri lětami woswolemy. Hdźež ßo wo naležnoscźach nascheho ßerbskeho luda jedna, budźetaj wonaj wěscźe rajnje sa nasch lud a jeho potrjebnoscźe wustupowacź.

— Kschižna zyrkej w Draždźanach, kotraž ßo pched něschto lětami wotpali, budźe něhdźe sa lěto hotowa. Nětko ma woßada kschižnece zyrkwje ßwoje Boże ßłužby w nakhwilnej zyrkwi, kotraž je ßo pschi Lipowej haßy natwarika. Tam ßu ßo tež nasche ßerbske Boże ßłužby wotměłe. Bohu žel pak njemóža ßo te Boże ßłužby w tejele nakhwilnej zyrkwi tak dołho wotměcź, doniž kschižna zyrkej saßo hotowa njeje. Pschetož w naléczu pschichodnego léta dyrbi ßo nakhwilna zyrkej saßo wottorhacź, dokelž dyrbi ßo městno, na kotrymž steji, k druhemu ważnemu twarej wužicź. Duž budźe kschižna woßada saßo druhdźe je ßwojimi kemschenjemi na hospodu hicź dyrbjecź, najskerje do Sofijinece zyrkwje a tež nascha Draždźanska ßerbska woßada s njej poczehnje, hacź njebudźe s njej saßo do rjaneje nowonatwarjeneje kschižneje zyrkwje sacźahnycź móz. Duž smějе ßo njedźelu Lätare pschichodnego léta poßledna ßerbska Boža ßłužba w nakhwilnej zyrkwi. Hdźe budźa potom ßerbske Boże ßłužby, ßo w prawym cźaßu lubym Sserbam sjewi.

— Na Michalske kapłanstwo je ßo jich wjazy pola měschcźanskeje rady, jako pola kollaturneje wyschnoscźe samolwiło. Cźi tjo, kotrychž je něto rada zyrkwinskemu prjódkstejerstwu k wólbje poruczika, ßu sczěhowazy knjeza: farař Unger w Lejnje, farski vikar Mikela, w tu khwilu w Kumschizach a cand. rev. min. Tyscheř, w tu khwilu s wuczerjom w Budestezach. Sańdźenu njedźelu je knjes farař Unger pruhu prědował, pschichodnu njedźelu směje knjes farski vikar Mikela pruhu prědowanje a po nim pokutny dźeń knjes kandidat Tyscheř.

— Sserbska protyka „Pschedźenat", wot knjesa fararja Kschižana-Hodźijskeho spißana, je saßo wuschła. Wona je saßo rjenje spißana woßebje tež s dźiwanjom na nasche ßerbske wobstejnoscźe a je s rjanymi wobrasami wupyschena. Wona wěscźe wjazy poskicźuje hacź wschelaka němska protyka, kotruž ßebi ludźo napójßnycź dadźa. Do ßerbskeho doma ßłuscha tež ßerbska protyka a nascha protyka ßebi saßłuži, so ßebi ju kóždy kupi. Wona je dostacź sa 25 np. pola knjesa Ssmolerja w Budyschinje. Tam ßebi ju wschitzy, kiž ju hischcźe nimacźe, wobstarajcźe!

– Hdyž sańdźenu póńdźelu w Plawnje kermuschu ßwjecźachu, dóńdźe tam wjeßela powjescź, so je wulki lóß sakskeje lotterije do Plawna padnył. To běsche wulke njewocźakane wjeßele, kotrež ßo tym dosta, kiž buchu wot teho sboża pschekhwatani. Swjeßelaje je, so je ßo to sboże nimale lutym khudym dźěłacźerjam dostało a nadźijomnje woni tež rosomnje to sboże prawje wužija. Pschetož husto doscź je ßo powjedało, so je tajke njenadźite sboże ludźom k njesbožu było, so ßu ßebi myßlili, so njetrjebaja nicźo wjazy dźěłacź, a so móża žiwi bycź, kaž ßo jim sechze. Tak je sboże jim saßo wuczekło. Kaž jara ßo khudym ludźom dostate sboźo pscheje, dyrbimy tola wopomnicź, kelko wjele druhich je pschi tym ßwoje pjenjesy pschißadźicź dyrbjało sa tónle jenicźki dobytk wot 500,000 hriwnow. Pokojża tych, kiž w lotteriji hraja, dyrbi ßwoje pjenjesy pschihracź a mało jich je, kiž něschto dobudźe. A tola je jich wjele, woßebje tež khudych, kiž ßwoje s prózu warbowane pjenjesy do lotterije ßadźeja. Lěpje je, so ßebi to kóždy, schtož móže wysche skhowacź, na bok połoži, na nalutowarńju da, tam ma wěsty a njech je to tež mały dobytk. Pschi lotteriji rěka: Kaž dobyte, tak rosdute.

— Khěžorstwowy ßejm je ßo pched krótkim k nowemu wuradźenju seschoł. Wón směje ważne wuradźowanja wo nowych sakonjach. W khěžorstwowym ßejmje bywa Bohu žel liczba sozialdemokratiskich sapóßłanzow pschezo wjetscha a woni se ßwojim pschecźiwjenjom wyschnoscźi wjele wobcźěžnoscźe cźinja.

— Wo wójnje w Afrizy ßo njeda wjele nowcho prajicź. Wschitke powjescźe, kotrež wot bitwischcźa pschikhadźeja, dźeja psches jendźelske ruki a Jendźelcźenjo wěrne powjescźe, kotrež wo někajtich poraženjach jim dostatych powjedaja, podtłóczuja. Wot burow ßamych powjescźe pschischłe njeßu. Najskerje pak ßu woni tež dale dobywali a maja ważne město Ladysmith hižo w ßwojej mozy. Jendźelcźenjo wschak pschezo wojakow won do Afriki scźeleja: ale kajtcź ßu tam něto wobstejnoscźe je tola wulke praschenje, hacź budźa hischcźe wuhładkowacź móz, schtož ßu sakomdźili. To dopokasmo je sjawnje date, so jich wójsko nicźo wuschne njeje. Wěscźe je to hordym Jendźelcźanam jara wužitna wuczba, so by jich hordoscź ßo slemika.

Dobrowólne ßmilne dary sa wbohe hłódne dźěcźi w Afrizy w Sserbach nawdate:

Dotal nahromadźene: 1575 hr. 26 np.

Druha sběrka s Bukecźanskeje woßady:

S Bukecz: P.	—	=	50	=
S Koporz: H.	3	=	—	=
S Kołwasy: W. Z.	5	=	—	=
S Cźornjowa: W. H.	10	=	—	=
B.	3	=	—	=
S Rodez: H.	5	=	—	=
S Něcźina: H.	—	=	50	=
S Wajiz: M.	3	=	—	=
H. Sch.	1	=	—	=
W. Sch.	—	=	50	=
Sd.	1	=	—	=
S.	9	=	—	=
S Trjebjenz: H.	1	=	—	=
S Wadez: P.	2	=	—	=
Se Ssowrjez: M.	3	=	—	=
S Rachlowa: L.	3	=	—	=
Sch.	2	=	—	=
S Mjeschiz: J.	5	=	—	=
H.	1	=	50	=
W. Sch.	5	=	—	=
S Wujeźka: B.	1	=	—	=
Ss.	4	=	—	=
Se Zornoßyk: Ss.	3	=	—	=
(1. a 2. sběrka 250 hr.)				
S Bartskeje woßady 2. sběrka	75	=	—	=
(1. a 2. sběrka 182 hr.)				
S Budescźankskeje woßady:				
Wudowa P. hischcźe	3	=	—	=
M. s Budestez	1	=	—	=
N. N. s Roswodez	2	=	—	=
N. N. s =	1	=	50	=
S Rakecźanskeje woßady:				
Se Stróže: B.	3	=	—	=
K.	1	=	—	=
S Hermanez: W. L.	—	=	70	=
S Hornjo-Wujesdźanskeje woßady 2. sběrka:	48	=	—	=

Hromadźe: 1782 hr. 46 np.

W mjenje wbohich hłódnych dźěcźi praji dźak

Gółcz, redaktor.

(Dalsche kwitowanje pschichodnje.)

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armenske ßyroty:

S Noßaczińskeje woßady	3	hr.
S Rakecźanskeje woßady: M. Sch.	2	=

Hromadźe: 5 hr.

W mjenje wbohich ßyrotow praji wutrobny dźak

Gółcz, redaktor.

Samolwity redaktor: farař Gółcz w Budyschinku. Cźischcź a naklad Ssmolerjez knihicźischcźérnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 48.
26. nov.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóżdu ßobotu w Ssmolerjez knihicżiischczełni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

25. njedjela po ßwj. Trojizy.

1. Theß. 4, 13, 14.

Ja pak wam, lubi bratsja, nochzu samjelczecz wot tych, kiž wußnyli ßu, so njebyschcze żarowali jako cżi drusy, totsiž żaneje nadżije nimaju. Pschetož hdyž my wěrimy, so Jesuß wumrjeł a stanył je, dha budże tež Bóh tych, kiž wußnyli ßu, psches Jesußa, s nim pschiwjescz.

Trosch t w ßmjercżi.

Syma ßo bliżi, radoscz lětneho cżaßa je nimo; srudne a puste leża pola a sahrody, se ßuchim liscżom w lěßu wětr hrajka — a dołho ßnano njetraje a běła ßněhowa płachta wotemrětu semju wodżewa. S tym prědowanjom stwórby je psches jene dżenßnische prědowanje w zyrkwjach wo wumrjecżu a horjestaczu. Wschitko cżěło je jako trawa a swjadnje a kwětka wotpadnje. Hdyž wschak ßo kaschcz s domow naschich ßußodow a drnhich snatych won njeßy, ßmy my hischcze dobreje nadżije a ßebi mało na kónz myßlimy, ale hdyž ßmjercz k nam pschistupi, hdyž ßo na nasch dom a żiwjenje symna ruka ßmjercże połoži, a hdyž nascha wutroba ßo se srudnoscżu a naschej wocżi se ßylsami napjelnja, potom my tu hórkoscz saczujemy a to praschenje żada ßebi wotmolwjenje: Kak troschtujemy ßo pschecżiwo ßmjercżi? Sso praji a ty móżesch tež wohladacz, so w najcżmowischich nozach hwěsdy najjaßnischo ßo sybola. Njedyrbjeli my ßo sbożowni saczucz, hdyž tež w najcżěmnischich hodżinach żiwjenja, pschi kaschcżach a pschi rowach, nam hwěsdy troschta a nadżije najjaßnischo ßo ßwěcża? Schtóż je mudry, ßo s cżaßom roshladuje sa troschtom pschecżiwo ßmjercżi.

1. S cżim troschtuja ßo cżłowjekojo, hdyż dyrbja wumrjecz? Wjele wschak dyrbi ßo bohużel wusnacz, so żaneho troschta nimaja. Japoschtoł rěcżi w naschim tekscże wo tajkich, kiž żaneje nadżije nimuju. To je najcżěmnische w nozy pohanstwa, najhlubscha luboscz jich żiwjenja a wumrjecża, so woni żaneje nadżije nimaja a teho dla tez żaneho troschta. Bjes Boha, bjes troschta, bjes nadżije — tajke je póhanstwo nowych a starych cżaßow. Mißionarojo a pucżowarjo powjedaja wo srudnych podawkach nětcżischich pohanow pschi wumrjecżu jich lubych, a kak běchu stari Romszy bjes nadżije, ßo doscz pokaże w napißmach na jich rowowych pomnikach. Tam cżitasch něhdże: „Wěcżnemu spanju", abo „My ßmy wschitzy sachodne koscże a popjeł, hewak niczo" atd. Je druhe żiwjenje? S tym praschenjom ßu najsdobnischi duchojo Grichow ßo saběrali. A ßu woni ßami wostali, kotsiž ßu ßmjercżi bjes rady, bjes troschta, bjes nadżije napschecżiwo stejeli? Snate je, so je s cżężka żadyn kruch kschescżijanskeje wěry, pschecżiwo kotremuż je njewěra tak wustupowała, każ tón wo nadżiji. Tež bjesbóżny, kotryż je s wěru do Boha s dobom nadżiju na horjestacże a na pschichodne żiwjenje shubił, tež żadoscżiwy, kotryż kóżdu myßl na wěcżnoscz podtłóczuje — woni wschitzy ßłuscheja do tych, kiž żaneje nadżije nimaja, dokelž żaneje měcz nochzedża. K wěrje ßo nichtó nusowacz njemóże, a schtóż praji: ja nimam nje-

ßmjertnu duschu, ja ßo k skočeczu ponižuju a wsdam ßo, druheho žiwjenja, njech to cžini, ale na ßwoje samolwjenje.

2. S cžim troschtuja ßo cžlowjekojo, hdyž dyrbja wumrjecz? Jich wjele žaneho troschta nima, drusy maja někajki troscht, ale hdyž ßebi jón bliže wobhladasch, je to hubjeny troscht. „Ja móžu směrom wumrjecz", praji něchtó na ßwojim khorolożu, „pschetož ja njejßym niczo sleho cžinil, ja ßym stajnje ßwoju pschißluschnoscz dopjelnił", a druhi pschistaji: „ja ßym ßo sa žonu a dzěczi staral, cžoho dla njedyrbjal směrom wumrjecz móz?" Schtož tak myßli, tón ßebi myßli, so je s wobstaranjom ßwojeho sejńskeho powołanja ßo tez sa wěcznoscz postaral, njech se sczěhowazeho pschirunanja něschto nawunkuje. Cžlowjek leżesche na ßmjertnym łożu a wulke praschenje jemu do wutroby pschińdże: Hdże pschińdżesch, hdyž wotßal poczehnjesch? Njeměrny ßo w ßwojim łożu wokoło mjetasche. Na dobo wuhlada 10 hrósbnych postawow wokoło łoża stejo. A jena po druhej hłóß pschecziwo njemu posběhny a jeho wobskorżowasche „Njesbożowny", praji prěnja: „telko pschiboham ßy ty na ßwěcze ßłużił!" Druha: „Kak husto ßy Boże mjeno njewużitnje wużiwał!" A tsecza „Kak husto ßy sa tebje a sa druhich měr ßwjateho dnja wotßwjeczował!" Schtwórta: „Kak husto ßy khróbły a njepoßłuschny był pschecziwo tym, kotrychž masch poßłuchacz!" A pjata: „Kak husto ßy ßwojeho bratra sranił a ßmilnoscze sapomnił!" Tak powjedachu wschitke dzeßacz na njeho. A mrějazy sadwělujo sawoła: „Chzecze wy žałostni skórżbnizy wěcznje jow tak sakhadzecz? Njemóžecze woteńcz, so bych směrom wumrjeł?" Wone pak wotmolwichu: „Jenož s jenym wuměnjenjom móżemy woteńcz, mjenujzy, so jedyn na nasche městno stupi, kotremuž ty zyle s czěłom a s duschu sa wschu wěcznoscz ßłuschesch. Chzesch ty to?" Khory ßebi myßlesche. Skónczńje sawoła: „Haj, radscho jenemu hacz tym dzeßacz samolwjenje dawacz." Lědy běsche doręczał a wone ßo wschitke shubichu a na jich městno posběże ßo ßwětła postawa, lubosna a miła, wobras ßmilnoscze. A hubjeny na nju hladasche. Jemu saßo do myßlow pschińdże, schtož běsche jemu pobożna macz powjedała wo tym, kotryž hrěschnikow sbóżnych cžini. A hlaj, wón pósna, schtó psched nim stejesche. Wón ruzy wupschestrě a poßledńje mozy napinajo sawoła: „Haj, ja chzu tebi pschißłuschecz do wscheje wěcznoscze. Ssmil ßo nade mnu, wsmi mojeho ducha horje." Duž wudycha. Wón běsche domoj schoł s měrom.

3. S cžim ßo wěrjazy kschescżijan troschtuje, hdyž dyrbi wumrjecz? Se ßwojim kschižowanym a horjestanjenym sbóżnikom. To je najlěpschi troscht, pschetož w Jesußowym wumrjeczu namaka wón měr sa ßwoju duschu a w Knjesowym horjestaczu wěcznu nadżiju. Schtož sadyn njeho leżi, je wodacze; schtož psched nim leżi, je horjestacze a žiwjenje, pschetož tón Knjes praji: Ja ßym žiwy a wy budżecze też žiwi. Teho dla žane frudne khěrlusche, kaž pola pohanow, ale Boże ßłowo a jutrowne spěwanje — to ßłyschisch pola kschescżijanskich rowow a wo naschej nadżiji ßwědcza kschiże a pomniki na naschich pohrjebnischczach. My mamy móznische prosecżiske ßłowo a cżi żarowazy derje cżinja, so na njo kedżbuja, jako na ßwězu, kotraž ßo w cżěmnym kucze ßwěcżi, hacz by dżeń saßwitał a jutrna hwěsda sakhadżała w naschich wutrobach.

Hamjeń.

Nadpad.

Powjedanczko dobrowólnika.

Spißał Law hrabja Tolstoj.

(Pokraczowanje.)

Batterija sajědże na pschikasane městno, a tsělenje ßo sapoczńje. Semja stona wot wutsělenja, wóhnje sabkyskaja bjes pschestacza, a dym, w kotrymž je lědma móżno poßłużowazych wojakow, wokoło kanonow ßo hibazych, rosdżěłicz, sahacži woczomaj wuhlad.

Na aul (wjeß) ßo tsěla. S nowa pschijěcha potkownik Khasanow a po generalowym pschikasu lecži do aula. Wójnsti ropot ßo s nowa posběhnje, a jěsdni shubja ßo w mróczeli procha, wot nich nawětej.

Podawk běsche woprawdże wulkotny. Jene jenož kaješche mi, cžlowjekej, na wójnu njeswuczenemu a na bitwje ßo s njepschecżelom njeměrjazemu, powschitkownu radoscz, mějach, kaž ßo mi sda, sa njetrěbnu tutu wójnu, tute roshorjenje a tutón ropot.

Bjes ßwojej wole pschirunach wscho to s cžlowjekom, kotryž se ßekeru do powětra ruba.

IX.

Aul běsche hižo wot naschich wojakow wobßadżeny, a ani jeneje njepschecżelskeje dusche njeběsche we nim wostało, jako general se ßwojim pschewodom, do kotrehož běch ßo też ja ßobu stowarschik, k njemu dojěcha.

Dokhe, cžiste „ßakle"* s nikkimi tsěchami se semje a s pschijomnymi wuhenjemi běchu rospokożene po njerunych, kamjeńtnych hórkach, mjes kotrymiž běżesche mjeńscha rěczka. S jeneje strony běchu wiżecz selene sahrody, poßwěczene s horzymi ßłóncznymi pruhami, s wulkimi kruschwinami a se ßłowczinuami; s druheje strony pak — posběhowachu ßo někajke spodżiwne sczěny, perpendikularno stejaze wyßoke kamjenje na pohrjebnischczu a dokhe, drjewjane żerdże, na kónzu s pschitykanymi khorhojczkami. (To běchu dżigitske rowy.)

Wojazy stejachu po rjadu sa wrotami.

Mjeńschinu posdżischo roseńdżechu ßo dragunarjo, kasakojo a pěschzy s widomnej radoscżu po kschiwych haskach a pusty aul na dobo woziwi. Tam torha ßo tsěcha, ßekera wuska do kruteho drjewa a deskowe durje pschekamaju ßo; tu pali ßo hromada ßyna, płót, ßaklja (khěžka), a tolsty kur posběhuje ßo runy kaž stołp do powětra. Hlaj, tu brodżi ßo kasak s měchom muki a s wuschitej płachtu; wojak s wjeßełym mjeswoczom wunjeße se ßakle blachowu schklu a někajki płat; druhi, rospschestrěwschi ruzy, prózuje ßo, so by dwě kokoschi popadnył, kotrejž dakotajo wokoło płota lětatej; tsecži je něhdże wulki „kumgan" (hlinjany hornyk) s mlokom naschoł, pije s njeho a wótsje ßo khichotajo wrjeßnje jón potom wo sejmu.

Batalijon, s kotrymž běch s twjerdżijny N. wuschoł, běsche też w aule. Kapitan ßedżesche na tsěsche ßakle a pachasche s krótkej trubki mróczele kura ßambrotalinskeho tobaka, a jemu běsche wscho tak jenak, so běch, kaž rucze běch jeho wuhladał, sabył, so ßym w aulu njepschecżela, a mi ßo sdasche, so ßym w nim do zyła doma.

„A też wy sczе tudy?" dżesche wón, mje wuhladawschi.

Wyßoka postawa leutnanta Rosenkranza pokasa ßo pak tu, pak tam w aulu: wón mějesche bjes psches pschestacza něschto sa dżěło a mějesche napohlad cžlowjeka, kotryž ma někajke wulke staroscze. Widżach, kak wón se ßwjatocznym wurasom s jeneje ßakle wustupi; sa nim wjedżeschtaj dwaj wojakaj wuwjasanego stareho Tatara. Stary — wschě jeho wodżecza běchu do rostorhankow, rospadazy pißany bjeschmjet a rostorhane kholowy — běsche tak bědny, so jeho krucze na stuleny khribjet wuwjasanej koscżatej ruzy, kaž ßo sdasche, lědma hischcze sa ramjenjomaj dżerżeschtej, a kschiwej boßy nosy jenož s napinanjom wschěch mozow ßo hibaschtej. Jeho mjeswoczo a też dżěl wottruhaneje khowy běschtej rosrytej s hłubokimi smorschczijnami. Skschiwjena huba bjes subow, wobrubjena se schěrej, krótko stsihanej brodu, hibasche ßo pospochi, jako by wón w hubje něschto żwał; ale w jeho cżerwjenymaj woczomaj bjes mikawczkow ßapasche hischcze woheń a jaßno sjewjesche ßo, so je staremu wscho jenak, schtož žiwjenje nastupa.

Rosenkranz wopraschа ßo jeho psches tołmaczerja, cżeho dla wón s druhimi njeje wuschoł.

---

* Ssaklja je khudobne twarjeńczko Kawkaskich horakow.

„Hdźe měł hicź?“ dźesche wón, spokojnje na stronu hladajo.
„Tam, hźež ßu drusy wuschli,“ rjekny něchtón.
„Dźigitojo ßu schli, ßo s ruskimi bicź a ja ßym — stary.“
„Ty ßo po tajkim Ruskich njebojišch?“
„Schto móhli mi rusy sćinicź? Ja ßym stary,“ dźesche wón wospjet, bjese wscheje staroscźe pohladajo na tych, kotźiž wokoło njeho stejachu.
Wróćo ßo, widźach, kak tutón ßamy stary bjes cźapki s wuwjasamymaj rukomaj sady ßedła kasaka linije ßedźo ßo runje tak njebojasliwje roshladowasche. Wón běsche trěbny dla wuměnjenja popadnjenych.
Ja stějych na tšěchu a ßydnych ßo pódla kapitana.
„Njepscheczelow, kaž ßo sda, njeběsche wjele,“ rjekny ch k njemu, s pscheczom, so bych jeho měnjenje wo minjenej bitwje spósnał.
„Njepscheczelow?“ wospjetowasche wón se spodźiwanjom. „Jeho wschak tu s zyła njeje było. Narjeknjecźe wy temu ßnano njepscheczel? . . . Hlajcźe, pohladajcźe jenoź k wjecźoru, hdyź my wróćo póńdźemy, potom wohladacźe, kak pócźnu naß pschewodźecź: kelko ßo jich tam wußypa!“ rjekny wón, pokasajo s trubku na lěßyczk, psches kotryź běchmy rano pschischli.

(Pokracźowanje.)

Na ßwjedźeń semrjetych.

Cźaß nasymy je tudy nětko,
To prěduje nam saßo pschiroda
Do spanja ʿapaduje wschitko,
A ßmjertna ßo nam stwórba pokasa,
Na semju jandźel ßmjercźe pschikhadźa,
A ßmjertnu płachtu na nju wodźewa.

Hlaj, s wótrej koßu ßmjercź tu ßycźe
A wotźněje prjecź spróznoh' schědźiwza,
Kiź běd̀źił je ßo s nusu w ßwěcźe.
Jom' źiwjenja je ßwěza wuhaßła,
Won powita ßmjercź jako pscheczela,
Kiź jeho wjedźe horje do njebja.

Tam woteźnje prjecź lube dźěcźo
Ta hrósbna ßmjercź tej ßwěrnej maczeri,
Kak horze ßylsy wona płacźe
Psche jeje sboźe w sysłnej wntrobje,
A nana pscheńdźe hórka srudoba,
Hdyź lubuschka nětk semja wodźewa.

Ssmjercź požada tež knježnu młódnu,
Kiź w młodoscźi bě rjana sakcźěła.
Tež młodźenza, kiź ruku ßylnu
Měł k pomozy bě starschim do dźěła.
Tu bjes ßmilnoscźe ßmjercź jich sawoła,
A slemjena bu starschich nadźija.

Tež mandźelskoh' wot mandźelskeje
Ssmjercź bjerje, mandźelsku wot mandźelskoh'.
Je srudźba, wjeß'le wjazy njeje,
Hdyź mandźelski swjask jejn puschczi ßo.
Tam płakaja nětk ßylsy pschi rowi
Te wopuschczene wbohe ßyrotli.

Duź wutroba ßo nětko prascha:
O Knježe, cźeho dla nam cźinisch to?
Tu wotmołwjenje nima mudroscź nascha,
Duź s wócźkom k njebju horje posběhń ßo,
Bóh móz ma na ßmjercźi a źiwjenju,
Sso jemu dowěř s zykej wutrobu.

O troschtuj ßo, hdyź je cźi wsaka
Ta ßmjercź wot twojich lubych do rowa.
Tu luboscź k nim je sakhowała,
Na tamnu stronu rowa „wutroba“.
Duź stroschtny budź, měj jenoź nadźiju:
So sjednocźisch ßo s nimi we njebju.

E. Helaß.

Kak ßy źiwy?

(Pokracźowanje.)

Prawje njewinowacźe ßo najprjedy sda, hdyź něchtó ßwoju strowoscź a ßwoje sboźe wukhwaluje a ßwojej rěcźi pschistaji: „Njepowokajmy!“ Wón ßo boji, so móhło ßo tole sboźe wot njeho shubicź, hdyź wón to dźiwne ßłowo njepschistaji: „To njeßměsch sarěcźecź, hewak móhło hinak bycź!“ — Hdyź ßo jow pschiwěra też we wowcźej drascźe pokasuje, schtóź ßebi ju blize wobhlada, widźi tola hižo wjelcźe wócźko ßo ßwěcźicź. Pschetoź jow pobrachuje dowěrjenje k Bohu, kotrež ßo sady khowa: Kaž by Bóh teho dla cźłowjekej jeho sboźe wsał, hdyź jo wjeßele a dźakownje pschipósnaje! — Stari póhanjo ßebi ßwojich pschibohow połnych sawiscźe myßlachu a hdyź ßo jim wulke sboźe dosta, móžachu derje prajicź: „Ja ßo pschibohow sawiscźe boju.“ Duź to njeje niczo druhe hacź póhanska bojoscź, hdyź nětchtó tak myßli a póhanske waschnje ßo k kschescźijanstwu njehodźi.

Mało dowěrjenja pokasuje też powschitkowna bojasliwoscź wobydlerjow na wßach. To je runje tak ßměschne kaž njerosumne, hdyź ßo ludźo na wßach pschi pschikhadźozej nozy rolow v łukow boja, na kotrychźu ßu wo dnjo dźěkali. Też tam, hdźež stej jim pucź a scheźeźka snatej, sjewja woni s tym ßwoju bojasnu wutrobu, so we wulkim kole w nozy ßo sawinu. Schtóź pod pschikrycźom Božim ßedźi, dźe ßwój pucź runje won a bjes bojoscźe kroczi w Božej ßwobodnej rjanej stwórbje. Ale wě ßo, hdyź ßo bojasliwoscź wot dźěcźatstwa psches wschelake bajki a powjedancźka wo scherjenjach w cźłowjekach wocźehnje, potom dyrbi ßo wěra do Božeho wěsteho pschikrycźa s wutroby shubicź a pschiwěra město teho sacźehnje. Jow my wschitkich starschich krucźe napominamy, so njebychu tajke hłuposcźe w ßwojim domje pschi ßwojich dźěcźoch cźerpili; pschetoź scźěhwki ßo njedadźa tak łóhko bracź. Dźěcźi bojasliwe cźinicź, niczo wulke njeje, ale hdyź ßo jich cźuwy psches wschelake stróżele skónzuja a jim bojoscź w cźěle tcźi, potom je cźežko schkodu saßo dobru sćinicź. Hórje wschak hischcźe je, hdyź starschim bojoscź pched scherjenjemi a tajke pschiwěrki w stawach tcźa. Kaž kažaza khoroscź je wěra do scherjenjow w prjedawschim cźaßu wokoło khodźiła a hdyź buchu też někotsi rosumni ludźo psches to wuhojeni, so ßenje tajkeho scherjenja njewohladachu, je tola hischcźe dźenßnischi dźeń doscź tajkeho njerosumneho we hłowach. A kajke njeprawdoscźe, ßurowoscźe ßo hischcźe w naschim lětstoletku s tutej pschiwěru wuwjedu. To je lědy wjeß, w kotrejź njebychu někajku żónsku sa kuskarnczu měli, so móże druhim ludźom nacźinicź, woßebje w hródźi mjes skotom. Tajkeho wbohego cźłowjeka potom wschitcy sazpiwaja. Cźi, kotźiź ßu s tym trjecheni, njech ßo s tym troschtuja, so ßo wot njepscheczelow też na sbóżnika praji, so s cźertom dźerźi. Hewak pak cźłowjek njewě, na cźo dyrbjał ßo bóle roshněwacź, so ßo tele cźertowske łźě rosschěrja abo hacź so ßo s zyła wěrja. Schtóź někomu kuskarnistwo wumjetuje, wumjetuje jemu towarstwo s cźertom, a to je najhórschi porok, kotryź móžesch cźłowjekej cźinicź: najwjetschi skhodźeńk njeluboscźiwoscźe. Wy ßo dopomnicźe na sbóżnikowe ßłowo, w kotrymź ßo praji, kajke ßudźenje na teho pschińdźe, kiź ßo na ßwojeho bratra hněwa a k njemu rjekne: „Ty błasnje.“ Kajke ßudźenje potom na teho pschińdźe, kiź k ßwojemu bratrej rjekne: „Ty masch s cźertom?“

Hdyź tucźi bjes winy hanjeni niczo njepraweho njecźinja, my ßwoje wócźko wobrocźimy na tamnych mudrych ludźi, kiź něschto móża. A so też ludźo k nim běhaja, kiź żohnuja — a wschelake druhe móża. To ßo też wjele padow powjeda, hdźež je pjecźa pomhało. Hrěch je to, njech ßo nětko pódla na Boha abo na cźerta powołaja. Rosumicź jenoź njeje, kak wjele w kschescźijanskej wěrje roswucźenych móże to sa wěru měcź, schtoź je tola najhórscha pschiwěra. Njejscźe ßebi rosmyßlili: hdyź ßo pódla k ßwjatej Trojizy woła, hdyź ma biblija a kschiź pódla ßwoje město — so je to njewužitne wužiwanje Božeho mjena? Kak móżesch ßo k Bohu wołacź, so by k tajkim khumschtam ßwoje żohnowanje dał? Wón je jenicźki ßrědk, kotryź dyrbi ßo trjebacź wysche lěkarja a lěkarstwa, to je wołanje k Bohu s wutrobu, w duchu a wo prawdźe a w mjenje jeho ßyna. Schtóź je junu s dźěcźazym wěrjazym proschenjom k wutrobje njebjeskeho wótza blisko pschischoł, tón dyrbi s napscheczźiwjenjom te potajne khumschty wot ßo pokasacź. Samołwjenje tych pak, kiź tajke ßrědki dawaja, budźe wulke. Jaßne a krute je ßudźenje ßwjateho pißma: „Pucź źiwjenja wjedźe mudreho horje, so by ßo sdalował hele delekach“, (Pschißł. 15, 24) abo: „Schto ma ßwětło cźinicź s cźěmnoscźu? Kak je Khrystuß psches jene s Belialom?“

(Pokracźowanje.)

Wschelake ſ bliska a ſ daloka.

— Naſche evangelſko-lutherſke knihowne towarſtwo je w tym lěcźe ſaſo wjeßele roſtło. Wulka liczba nowych ßobuſtawow je ßo ſapißacź dała. S teho je widźecź, ſo naſch luby ßerbſki lud pſchipóſnaje waźnoſcź naſcheho towarſtwa. Woßebje nětko na tych ſymſkich wjeczorach ßu rjane natwarjaze knihe luboſne wokſchewjenje. Kak rjenje, hdyž ßo wjeczor po dokonjanym dźěle zyła ßwójba ßydnje a jedyn cźita a druſy poßłuchaja. To je duchowne wokſchewjenje. Hdyž ßo nětko ſaßo hody bliża a něchtożkuliž ßebi na to mußli, ſchto by ßwojemu lubemu wobradźił — dopomnimy Waß teho runja na naſche lutherſke knihowne towarſtwo. Wone ma wulki ſkład rjanych knihow, kotrež ßo ſa hodowy cźaß najlěpje pſchihodźa. Pola knjeſa Ssmolerja w Budyſchinje móźecźe je doſtacź. Duž njeſabudźcźe na naſche knihowne towarſtwo pſchi ßwojich darach. Dar duchownych natwarjazych knihow je tola něſchto dobre, dokelž zyrobu podawa ſa duſchu. Sa druhe ßwětne wěcźy ßo doſecź pjenjes k hodam wudawa.

— 1. januarom nowy běrgarſki ſakoń do płacźiwoſcźe ſtupi. Wón wschelake pſcheměnjenja ſa wobkhadne źiwjenje ßobu pſchinjeßе. Duž je nuſne, ſo ßo kóždy ſa tym wobhoni, ſchtož móhło jeho wobitejnoſcźe naſtupacź. Woßebje gmejnſzy prjódkſtejcźerjo maja nuſne, ſo bychu ßo wobhonili. Nowy běrgarſki ſakoń je pola kóždeho knihikupza ſa tunje pjenjesy doſtacź.

— Sserbſki bibliſki pucźnik je doczſiſchcźany a wón w bliźſchich dnjach wuńdźe. Knjes archidiakonus Guda je jón ſaßo pſchecźelniwje naſchemu ludu ſpißał. Ssobuſtawy evangelſko-lutherſkeho knihowneho towarſtwa jón darmo doſtanu. Cźi, kiž pak ßobuſtawy njejßu, jón ſa 10 np. doſtanu a kóždy knjes duchowny doſtanje wyſche tych pucźnikow, kiž maja ßo bjes ßobuſtawy rosdawacź, liczbu k temu, ſo móhł je rospſchedacź. Bibliſki pucźnik chze wam wodźeć byecź pſches zyłe lěto je ßwětłymi pruhami ſ Boźeho ßłowa. Na kóždy dźeń Wam wón rjane ßłowo Boźe ßobu da. Duž njedyrbjał w żanym ßerbſkim domje pobrachowacź.

— Sa tych, kiž ßebi nowotwar żeleſnizow w Saſkej pſcheja, ßu wuhlady jara hubjene. Knjes finanzny minister je w Saſkim ßejmje wuprajił, ſo budźe ßo pſchi twarjenju nowych żeleſnizow pſchichodnje nowe prawidło nałożecź dyrbjecź. Hacź dotal je ßo ſ wjetſcha po tym rosßudźiło, hacź je ta krajina, kotraž wo żeleſnizu proſcheſche, teho potrjebna, a ſtat je ju potom twarił njedźiwajo na to, hacź woprawdźity wunoſchł pſchinjeßе. To pak dyrbi ßo po miniſtrowym wuprajenju nětko pſcheměnicź. Wot nětka dyrbi ßo bóle na to dźiwacź, hacź kež twarjomna żeleſniza ſtatej woprawdźity wužitk pſchinjeßе. Hewak dyrbi ßo wot twara wothladacź. Sa pſchicźinu tehole pſchiměnjeneho ſtejniſchcźa je tón ſamyßł, ſo dyrbi żeleſniza ſ wudawkami bóle lutowacź hacź dotal. W kraju wſchak tole woſjewjenje wulke wjeßele ſbudźicź njebudźe, pſchetož wjele ſtronow hižo dołhe lěta na dopjelnjenje ßwojich nadźijow cźaka. A woßebje naſcha poknózna Łużiza je ſe ßwojimi pſchecźemi mało wußłyſchenja namakała. Derje pak je, ſo je ſ najmjeńſcha żeleſniza ſ Wósborka do Radworja knjeżerſtwu k pſchiſwolenju pſchedpołożena. Prjedy pak hacź budźemy po njej jěſdźicź, hiſchcźe dobra khwila ſańdźe. Pſchetož wot tych żeleſnizow, kotrež je poßłedni ßejm pſched dwěmaj lětomaj pſchiſwolił, hiſchcźe ſ molom wſchitke twarjene njejßu. My pak chzemy ſ tym ſpokojom byecź, ſo je něſto ſ najmjeńſcha na wěſte, ſo ßo ta żeleſniza natwari.

— Wyſchnoſcź je Bohu żel ſaßo w khěźorſtwowym ßejmje ſrudne naſhonjenje cźinicź dyrbjała. Wona běſche jemu ſakońſki nacźiſł pſchedpołożiła, kotryž dyrbjeſche dźiwjej agitaziji pſchi ſtrajkach napſchecźiwo ſtupicź. Tónle ſakoń je khěźorſtwowy ßejm ſ wulkej wjetſchinu ſacźißnył. Schtó ßo najbóle wjeßeli? Wě ßo ſozialdemokratojo. Pſchetož pſchecźiwo jich jědojtej agitaziji dyrbjeſche ſakoń pomhacź. Srudna wěź je, ſo druhe ſtrony ſozialdemokratam k temu pomhaja, ſo móża wyſchnoſcź wußměſchecź. Hdyž wyſchnoſcź tajke poraźenja poczerpi, je to poßylnjenje ſa powróczazu ſozialdemokratiju.

— S bitwiſchcźa w Transvaalſkej ßo njeda nicźo nowe a wěſte prajicź. Po wſchěm ſdacźu burojo też dale dobywaju. Jendźelſzy pak wſchitke powjeſcźe kója a wěrnym powjeſcźam na ſjawne njedadźa. Woni ßo luda boja, dokelž ßu na lohkomyßlne waſchnje wójnu ſapocźeli. W jendźelſkim ludu pak je ßylna ſtrona, kotraž je pſchecźiwo tutej wójnje.

Padaze liſcźe.

Běſche rjany ßłóncźny dźeń w naſymje. Sſłónzo cźopłe ſ módreho njebja ßwěcźeſche a jeho pruhi pytachu a namakachu ßwój pucź pſches żołte liſcźo, kiž pſchi najmjeńſchim ſaduwanju wětſika dele padaſche.

Wonkach pſched měſtom běſche na drohach źiwjenje. Ludźo ßo wukhodźowachu: woni hiſchcźe junkrócź tu ſkładnoſcź wužichu, rjanoſcźe kraßneho lětujeho cźaßa wužiwacź, pſchetož ſchtó móżeſche wjedźecź, hacź to poßłedni rjany dźeń w lěcźe njebudźe.

Wjeßele ßo rosmołwjejo khodźachu w kraßnym powětrje, w cźopłym ßłónzu, kotrež daſche ßo liſcźej każ ſłotemu błyſchcźecź. Wužiwacź! Wužiwacź! To běſche, ſchtož woni pytachu. Nedźbu njemějo, dźěchu nimo młodeje błědeje żony tam na ławzy, kotraž hłowu k ſemi ſkhilenu ſměrom tam ßedźeſche. Wona cźopłeho powětra wokoło ßo kedźbu njemějeſche, jenož druhdy wócźło poſběhny, hdyž liſcźe dele padaſche, pſchi tym pokaſa ßo njewuprajomnje ſrudny napohlad na jejnym wobliczu. Ach, wona běſche też tajke padaze liſcźe: pſchetož kak dołho móżeſche hiſchcźe khoroſcźi napſchecźiwo ſtacź, potom dyrbjeſche podležecź.

Chzyſche wona rad wumrjecź?

By-li wona była, każ druſy ludźo, potom wěſcźe niz. Pſchetož wona běſche ſamożita, wona mějeſche ßwěrnu luboſcź ßwojeho muża a jeho ſaßo lubowaſche a hakle ßwoje dźěcźo, kotrež położene do mjehkich běłych ſahłwcźkow tam pſchi ławzy we woſyczku ſpaſche. Schto jej hiſchcźe na ſemſkim ſbożu pobrachowaſche?

Wona wjedźeſche, ſo dyrbjeſche wumrjecź, bórſy, bórſy! ale wona njeſkorżeſche a njemorkotaſche. Wěſcźe! jej běſche jara cźcźko ßwojich lubych wopuſchcźicź, ale wona tola rad wumrje, dokelž běſche to jejny Bóh, kotrehož wot młodoſcźe we wutrobje noſcheſche, tak ſ njej wobſamknył. Wona druheje kaſnje njeſnajeſche hacź: podacźe do jeho wole, hdyž bu to ßłabej wutrobje też cźcźko.

A tak je prawje. Pſchetož:

Schtož mój Bóh chze, to pſchez' ßo ſtań,
Jeho wola je ſtajnje ta najlěpſcha.

A hdyž dyrbi dźěłeńe byecź, derje! Tam horkach ßwojich lubych ſaßo wohladaſch, kotrychž dyrbjeſche tu delkach tak ſahe wopuſchcźicź.

Twoja wola ßo ſtań, każ w njebjeßach tak też na ſemi.

Dobrowólne ßmilne dary ſa wbohe hłódne dźěcźi w Afrizy w Sserbach nawdate:

Dotal nahromadźene: 1782 hr. 46 np.

S Wochożanſkeje woßady pſches knjeſa fararja Henczku	26	=	55	=
S Minakałſkeje woßady 4. ſběrka:				
W. ſ Minakała	1	=	—	=
R. ſ =	1	=	—	=
B. ſ Khróſta	3	=	—	=
Pacźerſke dźěcźi ſ Pßowjow	3	=	—	=
S Budyſchinkſkeje woßady:				
Pacźerſke dźěcźo ſ Budyſchinka	2	=	—	=
Sch. ſ =	2	=	50	=
N. N. ſ Pſchiwcźiz	1	=	—	=
Na Prójkez kwaßu w Pſchiwcźizach pſches braſchku Schenka	10	=	—	=
Na Schuſterez kwaßu w Plußnikezach pſches braſchku Schenka	12	=	—	=
S Michałſkeje woßady 2. ſběrka:				
K. w Dobruſchi	1	=	—	=
H. w Brěſowje	1	=	—	=
R. w =	1	=	—	=
H. w =	3	=	—	=
Bl. w =	3	=	—	=
H. A. w Jenkezach	4	=	—	=
M—ż dźěcźi w Jenkezach	2	=	—	=
R. a U. w Budyſchinje	6	=	—	=
G. a Sch. w Delnjej Kinje	10	=	—	=
J. w Mńkym Wjelkowje	3	=	—	=
St. na Żidowje	1	=	50	=
Hromadźe:	1880	hr.	1	np.

W mjenje wbohich hłódnych dźěcźi praji dźak

Gółcź, redaktor.

Zamołwity redaktor: farar Gółcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czisło 49.
3. dez.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a ſu tam dostacz ſa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

1. njedzela adventa.

Rom. 13, 11. 12.

„A tak, dokelž wěmy tón czaß, ſo hodzina tu je, ſo bychmy ſe ſpanja ſtawali (pschetož naſche ſboże nětk bliže je, hacž hdyž my wěrjachmy); nóz je ſo minyła; dzeń pak je ſo pschibliżił.“

Hdyž dyrbjesche ſo israelſki lud w puſczinje rano ſběhnycz, ſo by dale czahnył do Kanaana, potom běſche waſchnje, ſo ſo na trunach ſapiſka a pſches zyłe lěhwo klinczachu ſynki ſłěbornych trunow a wołachu: „Horje ſ lěhwa! Stańcze k nowemu wojowanju! Sběhńcze ſo do Kanaana! — Synki ſu tak rjez ſe ſłěbornych trunow, kotrež lud noweho ſłuba pſchi proſy noweho zyrkwineho lěta poſtrowja a kaž wubudzaze ſłowo na naſche wutroby klincza. Abo ſchto je druhe hacž tajke wubudzenje — to ſłowo ſczenja: Hlaj, twój kral pſchińdze k tebi, a hiſchcze mózniſche napominanje epiſtole: Hodzina tu je, ſo bychmy ſe ſpanja ſtawali. Tež naſche adventſke khěrluſche nam tajke myſłe do wutroby nješeja. Hodzina tu je, ſo bychmy ſe ſpanja ſtawali, napomina japoſchtoł, pſchetož 1. je ranſchi czaß, niz jenož w zyrkwinym lěcze, kotrehož prěnje hodziny my ſwjeczimy, ale tež na ſwěcze. Nóz je ſo minyła, dzeń pak je ſo pſchibliżił. Wot teho czaſa, ſo nóz nad Bethlehemom do ſtyſknoſcze paſtyrjow, do jaſtwa ludow, do czěmnoſcze pohanſtwa, do wſcheje mrokoty żiwjenja a wumrjecza człowſkich dzěczi ſ njebjeß dele wupraji: Budź ſwětło, ſłowo ſczini ſo czěło — wot teho czaſa ma japoſchtoł móz czěmnoſcze na ſemi ſa ſlemjenu; ſczěn nozy ſo ſhubjuje, hižo ranje wſchudzom ſwita a dzeń teho Knjeſa pſchezo bliže pſchińdze: dzeń kraßnoſcze! A runje teho dla tež ty, woßada teho Knjeſa, ſo roſßwětl a budź ſwětło! To płaczi tym ſaſparnym w kſcheſczijanſtwje, kotſiž najſkerje hiſchcze njewjedza, kak wjele je biło w Božim kraleſtwje. To wſchak tež płaczi tym hižo wubudzenym. Na wotuczenje dyrbi ſtawanje pſchińcz. Ty móżeſch wotuczeny kſcheſczijan bycz — a tola hiſchcze wjele k prawemu kſcheſczijanſkemu khodzenju pobrachuje. A wſchak ſpytowanje je wulke, kuſk dale drěmacz. Wotucz, kiž ty ſpiſch a ſtawaj wot morwych, dha budze Khryſtuß tebje roſßwětlicz. Hodzina tu je, ſo bychmy ſe ſpanja ſtawali, pſchetož 2. je czaß wojowanja. Wubudzaze ſłowa japoſchtola je ſ dobom napominanje k wojowanju. Wotpołożmy ſkutki teje czěmnoſcze a wobleczmy ſo brónje teho ſwětła! My mamy wojowacz pſchecziwo ſkutkam czěmnoſcze. Abo njewidzimy, kak żadoſczíwoſcz, wobżranſtwo a wopiłſtwo w naſchim czaßu pſchibjeraja? Njedopomina khoroſcz njepózczíwoſcze na najhórſche czaßy pohanſtwa? Njerostorha ſo naſch lud pſches roſkoru a ſawiſcz? Duž je nuſne wojowacz pſchecziwo ducham ſběžka a roſkory, pſchecziwo żadoſczíwoſczi, pſchecziwo njewěrje. Wojowacz ſo dyrbi w ſłowje a piſmje, w prědowanju a w nowinach? My pſchejemy ſboże a wuſpěch tym ryczerſkim mužam, kotſiž pſchecziwo czěmnoſczi na wójnu wuczahnu a my chzemy podpjeracz tajke towarſtwa, kotrež wojuja pſchecziwo wopiłſtwu a njepózczíwoſczi; woprujemy ſwoje ſmilne dary

ſa wuſtawy ſnutſkowneho mißionſtwa! Pſchede wſchěm pak je nuſne, ſo ßami wojujemy ſ brónjemi ßwětła, ſo bychmy wobarnowani byli pſched ſchipami ſleho, ſo bychmy wojowali ſ mjeczom ßłowa Božeho, kotrež je mózne, powalicź hrody cźěmnoſcźe. Sawěrnje — khwile njeje ſpacź. Běda tym, kiž ſpja, kotrychž njepſchecźel pſchekhwata, prjedy hacź ßu ſeſtawali a ßo ſ brónju Božej wobronili. Hodźina tu je, ſo bychmy ſe ſpanja ſtawali, pſchetož 3. je adventſki cźaß. Kak powitam ja tebje? Tak ſpěwa woßada w adventſkim cźaßu. Kak mamy jeho powitacź? kaž wotrocźzy, kiž na teho Knjeſa cźakaja, niz ſpizy, ale wotucźeni, niz lěni a ſpróżni, ale hotowi k dźěku, hotowi k wſchemu dobremu ſkutkej. Kaž wojazy, kotſiž na ßwojeho krala cźakaja, kiž pſchińdźe ßwoje wójſko wobhladacź, w rjanej wojeńſkej draſcźe, kraßni wohladacź w rańſchim ßwětle, niz jako pſchewinjeni, ale na wojowanje hotowi w mjenje teho Knjeſa. Kak mamy jeho powitacź? Kaž njewjeſta ßwojeho nawoženja, rjenje wupyſchena ſ tej pychu, kotraž ßo jemu lubi, wobleczenu tu draſtu, kotruž je wot njeho doſtała. Njewjeſcźinſku draſtu adventſkeje woßady mjenuje nam khěrluſch: Ta krej a prawdoſcź Khryſtußa je moja draſta. Tak wupyſchena ſ purpurom jeho krwě, ſe židu jeho njewinoſcźe ſ pjerſchcźenjom wěry a ſ krónu hnady je wona pſchihotowana ßwojeho Knjeſa powitacź, hdyž wón pſchińdźe w ßwojej kraßnoſcźi, hdyž jaßny, wěcźny dźeń ſeſkhadźa, wo kotrymž rěka:

Nóz je ßo minyła; dźeń pak je ßo pſchibližił.

Hamjeń.

Nadpad.

Powjedancźko dobrowólnika.

Spißał Law hrabja Tolſtoj.

(Pokracźowanje.)

„Schto to tam?“ wopraſchach ßo njeſpokojny kapitana w jeho ßłowach jeho mylo a pokaſajo na druhich kaſakow, ſhromadźenych njedaloko wot naß wokoło něcźeho.

Mjes nimi běſche něſchto ßłyſchecź, podobne dźěcźazemu płacźej a ßłowa:

„Ej, njebi tola . . . ſaſtań . . . daj wohladacź . . . Nimaſch nóz, Jewſtignejicźo? . . . Daj nóz . . .

„Schto pak cźi tola dźěłaja, cźile Ssalowcźenjo?“ rjekńje ſpokojnje kapitan.

W ßamym wokomiku wuběži ſady różka ſe ſcźerwjenjenym, roshorjenym mjeswocźom tam pěkny leutnant a machajo ſ rukomaj doběži k kaſakam.

„Njecźińcźe jemu kſchiwdy, njeſabicźe jeho!“ woła wón ſ dźěcźazym hłoßom.

Wuhladawſchi offizěra rosſtupja kaſakojo a puſchcźa ſe ßwojich rukow běłeho koſoła. Młody leutnant njeſnaje, kak ßo jemu ſtanje, ſabórcźa něſchto a ſe ſamyßlenym mjeswocźom woſta pſched nim ſtejo. Wuhladawſchi na tſěſche mje a kapitana, ßo wón hiſchcźe bóle ſcźerwjenja a ſkakajo pſchiběža k nam.

„Wyßłach ßebi, ſo chzedźa někajkeho hólcźka ſabicź“, rjekny wón, ſahańbjeny ßo poßmějo.

X.

General ſ jěſdnymi jěcha prědku. Battalijon, ſ kotrymž běch ſ twjerdźiſny N. wuſchoł, woſta zyle ſady. Kapitan Khlopowowa a leutnant Roſenkranzowa kompanija podaſchtej ßo na dobo na pucź.

Schtož běſche kapitan do prědka prajił, to ßo połnje dopjelni: hdyž běchmy lědma do wuſkeho lěſka pſchiſchli, wo kotrymž běſche wón rěcźał, poczachu ßo ſ wobej ſtron ſtajnje jěſdni a pěſchi horakojo pokaſowacź, a to tak bliſko, ſo ßym zyle derje widźał, kak někotſi potuleni ſ tſělbu w rukomaj wot jeneho ſchtoma k druhemu doběźachu.

Kapitan wſa cźapku ſ hłowy a pokſchiżowa ßo pobożnje; někotſi ſtari wojazy cźinjachu też tak. W lěßu běſche dźiwja wołanza ßłyſchecź, ßłowa: „iaj gjaur! Uruß iaj!“ Ssuche, krótka wutſělenja ſ tſělbiczkow ßlědowachu jedyn ſa druhim a kulki hwiſdachu ſ wobeju ſtron. Naſchi wotmolwichu mjelczo ſ běźazym wóhnjom; w jich rjadach běchu jenož porědko někajke ßłowa ßłyſchecź po waſchnju ßlědowazych: „S wotkal dha wón* pali? Jemu je derje ſa lěßom. Kanony bychu tu nuſne byłe . . .“ atd.

Kanony dojědźechu do linije, hdźež ßo tſěleſche a po někotrych ſaſwach ſ karteczemi woßłabny po ſdacźu njepſchecźel, tola ſa mjeńſchinu a ſ kóżdej krocźelu, kotruž wojazy do prědka dźěchu, poßylnjeſche wón ſ nowa woheń, wołanje a rucźe.

Lědma běchmy ßo na tſi ſta ßażeń (750 m) wot aula ſdalili, hdyž nad nami ſapocźachu hwiſdajo njepſchecźelſke kule lětacź. Ja widźach, kak ßo ſ kulu wojak ſatſěli . . . Tola, cźeho dla dyrbjał rospowjedacź wſchě drobnoſcźe tutcho ſtraſchneho wobraſa, hdy bych tola ßam drohotnoſcźe ſa to dał, ſo bych jón ſabył!

Leutnant Roſenkranz tſěleſche ßam ſ tſělby, njeſaſtawſchi ani mjeńſchiny, ſ khiprym hłoßom wołaſche na wojakow a ſkakaſche, ſchtož móżeſche, ſ jeneho kónza wojakow na druhi. Wón běſche trochu blědy, tola to hodźeſche ßo zyle derje k jeho wójnſkemu napohladej.

Rjany khorhojnik (jähnrich) mějeſche njebjo połne piſchcźelow: jeho kraßnej cźornej wocźi błyſchcźeſchtej ßo ſe ſwaźliwoſcźu, huba poßměwaſche ßo ſ lohka; wón běhaſche ſtajnje a pſchezo k kapitanej proſcheſche jeho wo dowolnoſcź, ſo ßměli ßo ſ „ura“ na njepſchecźela walicź.

„My jich wubijemy“, rěcźeſche wón ſ pſcheßwědcźenjom, „ſawěſcźe jich wubijemy.“

„Njeje nuſne“, wotmolwi ſ krótka kapitan, „my wróćźo póńdźemy.“

Kapitanowa kompagnija mozowaſche ßo lěßowcho kónza a leżo na njepſchecźela tſěleſche. Kapitan, w ßwojim wotnoſchenym khabacźe a we wobtorhanej cźauzy, woſtajiwſchi wuſdy kroſchaka na dołhe, a nakhiliwſchi noſy ſtejeſche mjelczo na jenym měſcźe.

Wojazy ſnajachu a cźinjachu ßwoje dźěło tak derje, ſo jim njeběſche ani pſchikaſa trjeba.

Jenož porědko poſběźe kapitan ßwój hłóß, ſawołajo na tych, kotſiž hłowu poſběhowachu. W kapitanowej poſtawje běſche jara mało wójnſkeho, ſa to pak běſche w njej telko wěſtoty a proſtoty, ſo je mje wona ſ wurjadnym ſpodźiwanjom napjelniła.

„Hlaj, tón je woprawdźe khrobły“, prajich ßam pſchi ßebi.

Wón běſche zyle tajki, kajkehož běch jeho ſtajnje widźał: te ßame měrne hibanje, tón ßamy jednory hłóß, tón ßamón ſprawny wuras na jeho njerjanym, ale proſtym mjeswocźu. Tola krucźiſchemu wócźku běſche móżno ſpóſnacź cźłowjeka, ſpokojnje ſapſchijateho ſe ßwojim dźěłom.

Łóhko prajiſch: wón běſche tajki, kaž ſtajnje; tola na druhich ſpóſnach, kak ßo woni wſchelako wot njeho rosdźela: prěni chze, ſo bychu jeho měli ſa měrniſcheho, druhi ſa ßurowiſcheho, tſecźi ſa wjeßełſcheho, dyžli je wſchědnje; na kapitanowym mjeswocźu pak je hižo ſpóſnacź, ſo wón ani njeſapſchija, cźeho dla dyrbjeli jeho ſa tajkeho měcź.

Franzowſki, kotryž pola Waterloo měnjeſche: „Wojazy wumru, ale njepodadźa ßo“, a druſy, woßebje franzowſzy rjekojo, kotſiž ßu ßłowa, ſpomjatkowanja hódne, prajili, běchu khrobli a jich ßłowa ßebi ſawěſcźe ſaßłuża, ſo ßebi je ſpomjatkujeſch, ale mjes jich khrobłoſcźu a khrobłoſcźu kapitana je tón rosdźěł, ſo ßym pſcheßwědcźemy, jeli ſo by ßo pſchi někajkej ſkładnoſcźi někajke nadobne ßłowo ſ mojeho rjekowej duſche wudyriło, dha wón je njeby prajił: ſ prěnja teho dla, ſo by wón prajiwſchi wulke ßłowo ßo bojał, ſo móhł ſ tym wulkemu ſkutkej ſeſchkodźicź, a ſ druha teho dla, ſo njeje ßłowo ani nuſne, hdyž cźuje cźłowjek we ßebi móz, nadobny ſkutk wukonjecź.

To je po mojim měnjenju woßebite a wyßoke ſnamjo khrobłoſcźe. — — —

(Stóncźenje pſchichodnje.)

Wo modlenju.

To ßo prěcź njeda, ſo ſtare rjane waſchnje wſchědnego pacźerje ſpěwanja rano, pſchipołdnju a wjecźor na wßach a w měſtach bóle je ſwucźenja pſchińdźe. A tola kajke żohnowanje leźi we wobſtajnym modlenju! Wone wutrobu k Bohu ſběhnje, cźini ſcźerpliwého

---

* „Wón“ je powſchitkowne mjeno, ſ kotrymž wojazy njepſchecźela měnja.

w tyschnosćži a troschtuje w srudobje, pschinjeße wnmoženje w nusy a wobarnuje psched hordosćžu w sbožu.

Kajli běsche to wutrobu posběhowazy napohlad, hdyž něhdy hospodař wobdaty wot tych swojich do wobjeda a po wobjedźe ruzy stykny a nutrny modlitwu spěwasche, kak hnujaze, hdyž dźěćži wjećžor a rano wot mačerje so napominachu: „Nětk, spěwaj swoje pačerje, lube dźěćžo!" a potom małuschki s lubosnym hłoßom swoju modlitwu wuspěwachu.

Sawěrnje! S tym sebi dźěćži wutrobny pokład dobychu, kiž jim wosta sa zyle žiwjenje. Ale kak, hdyž nusa a hubjeństwo, stysknosć a starosćže, bojosć a smjertne styski na čłowjeka pschińdu a wón so potom modlić njemóže a njewě, s wotkal pomoz a wumoženje, trosćht a wokschewjenje pschińdu.

Pschi rańschim morju běsche rybak žiwy, w kotrehož domje modlitwa hischćže niczo zuse njeběsche a tež dźěćži je nawuknychu jako kruch k čłowjskemu žiwjenju nusnje pschisłuschazy.

Starschi syn dźěsche na morjo a kaž husto tak tež wón w njeměrnym žiwjenju Bohu a swoju pschisłuschnosć so modlić jabu, doniž Boži mózny hłóß jeho njewubudźi a jeho wróćo njesawoła k wótzowskej wutrobje.

„Wón budźe wichor", praji kapitan a starosćiwy do dalokosćže hladasche a khětsischo hacž běsche sebi myßlił wón pschińdźe. Wón s łódźu mjetasche. Jako žołmy tak wysoko dźěchu kaž twarjenja a łódź na nich rejwasche a potom saßo so dele torže, jako so łódź sapoča na bok lěhać, jako so wěsćže sdasche, so so łódź podnuri a smjertne styski so na wobliczach pokasowachu, tehdom wschitzy na kolena padźechu a k njebjeßam wo pomoz wołachu. Tež psches rybakowsho synowu wutrobu tajke žadanje dźěsche po wumoženju k Knjesej wołać, k kotremuž běsche so jako dźěćo modlił, kaž běsche to jeho mać wučiła a wón padźe dele a modlesche so pschi žałoßnym wucźu wichora k temu Knjesej nad njebjeßami a semju, nad žiwjenjom a smjercźu.

Proschenje so wußłyscha, łódź a wschitzy ludźo buchu wukhowani. Młody rybak běsche swojeßo Boha saßo namakał a jeho tež wjazy wopuschćił njeje.

Modlić nawuknjesch w nusy a schtóž so njemodli, prawy kischesćijan njeje.

Advent.

Słóß: Jesuß moja nadźija.

Hosianna, Jesuß dźe,
Kschesćijenjo sawyskajcže,
Hlaj, tej hnady cźaß tu je,
Wot sboża nětk saspěwajcže!
S njebjeskeje kraßnosćže
Na semju so hotuje.

Napschećźiwo chzemy hić,
Powitać joh' chzemy rjenje;
Wón chze sam nasch srědnik bycź
Wopnschćićź naß nochze ženje.
Wón chze s wulkej lubosćźu
Nam dać wěčne žiwjenje.

Wón na semi njepyta
Žadyn szeptar, žanu krónu,
Ale wón chze do njebja
Naß wschěch pschiwjesć k swojom' trónu,
Hdyž swój skutk je dokonjał,
A naß s Bohom wujednał:

O, duž wschitzy hrěschnizy
Teho krala horje wsmićże,
Budźćže jenož wěrjazy
A po jeho pučzach dźićże,
Kiž naß wjedu k njebjeßam
K tamnym sbóžnym wjeßelam.

Tež, wy srudni, hubjeni,
Nětk so wschitzy sawjeßelćże!
Wón chze waß po srudobi
Wuwjesć se wschej' wobćźežnosćže
A waß dowjesć k wjeßelu,
K swojom' wótzej we njebju.

Duž dha pschihotujćže so,
Wupyschćže te lampy rućže,
Bóh Knjes pschibližuje so
Dźićże won na wschitke pućže.
Hlaj, wón pschińdźe, kedźbujćže,
Sasparni nětk njebudźćže!

E. Helaß.

Wschelake s bliska a s daloka.

— Sa kapłana pschi Michalskej zyrkwi w Budyschinje je zyrkwinske prjódkstejeństwo knjesa kandidatu Tyscherja, kiž je w tu khwilu s wučerjom w Budestezach wuswoliło.

— W tychle dnjach je 25 lět, so knjes farař Mrósak do Budesćźanskeje wossady jako duschowpastyr pschińdźe. Kaž běsche Budesćźanska wossada swojeho lubowaneho duschowpastyrja s wopokasmami lubosćže a pschiwißliwosćže pschi składnosćži jeho 25 lětneho sastojnskeho jubileja čćesćźika a swjeßelika, tak je jemu nětko s nowa, hdyž wón na 25 lětne wot Boha žohnowane skutkowanje w swojej wossadźe wróćo hlada, swoju dźakownu lubosć wopokasała. Ssobotu 25. novembra jemu zyrkwinske prjódkstejeństwo w mjenje wossady swoje sbožopschećże wupraji a votivnu taflu pschepoda. Na to knježa wučerjo knjesej fararjej sbožo pschejachu. Ssrjedu po tym měješche so swjedźeńska hosćźina, na kotrejž so na 100 wossobow wobdźěli. Rjane a wutrobne słowa, kotrež so tu knjesej jubilarej prajichu, budźa jemu nowe wobkrućenje, kak jeho wossada čćesćźi a lubuje. Dokelž budźe pschichodnu njedźelu 1. adventa runje 25 lět, so je wón swoje nastupne prědowanje dźerżał, je sa tón dźeń hischćže wossebite dźakowne počćesćźowanje wotmyßlene.

— Njedźelu 2. adventa směje so 4. serbske kemschenje w Draždźanach w nakhwilnej zyrkwi na lipowej haßy. Spowjednu wučbu směje knjes farař ryćźer Jakub-Njeßwačidlisk a prědowanje knjes farař Gólcź s Budyschinka. My lubych Sserbow napominamy, so njebychu swojim pschećźelam snatym, kiž su w Draždźanskich stronach, sabyli spomnić wo tym serbskim kemschenju, so bychu saßo składnosć wužili, Boże słowo w lubej mačźernej serbskej rěći słyschećź.

— Bjes tymi prostwami, kotrež su saßo w bohatej liczbje na sakski sejm pschischłe, su tež někotre s nascheje serbskeje Łužizy. Najwjazy so jich počahuje na tu želežnizu s Wósporka natwarjomnu s pschisamknjenjom k Budysko-Rakećźanskej. Kaž hižo knježećski namjet wupraji, so nowa želežniza w Radworju k druhej pschisamknje. S Njeßwačidlskich a Minakalskich stron su so proßyli, so by želežniza dale k poknozy so położiła. Wěsćže dyrbi so pschidać, so su tamne strony khětro wotležane wot želežniskeho wobkhada a so by jim pschećź było, so bychu bliže k želežnizy měli. Pschi tym wschěm budźe jich žadanje najskerje podarmo, dokelž je tón pućź sa nowu želežnizu hižo wotměrjeny a postajeny. K temu wschak by želežniza swoju wužitnosć shubiła, hdyž by w tajkim kokopućźu halle zyła do Budyschina jěćź. Wopomúmy: něchtó s Wójborka abo s Barta chze do města — a nětko dyrbi se želežnizu najprjedy do Klukscha — nimo Minakała — do Njeßwačidła, kotrež je runje tak daloko wot Budyschina, kaž něhdźe Bart — a tam so hakle do Rakećźanskeho cźaha snano hischćže khwilu na njón počakawschi sydnje a někak sa 3/4 hodźiny, hdyž je prjedy hižo hodźinu jěł, se želežnizu do Budyschina pschijědźe. Hdy by so po tejle prostwje cźiniło, by želežniza swoju zyłu praktiśku ważnosć shubiła. Dalscha prostwa na sejm dźe na to, so by so sastanischćźo we Wulkej Dubrawje natwariło. Wě so, sastanischćźo pschińdźe s najmjeńscha do bliskosćže Wulkeje Dubrawy. Duž wschak směje tale prostwa wěsty wuspěch. Wósbork je saßo swoju staru prostwu na sejm pschinjeßł, so chze hamtske sudnistwo tam měć. Hdy by we Wósborkskich stronach wobydleństwo pschiběrało, by snano potrjeba k temu było. Ale nascha wyschnosć ma so něko sa to staraćź, so by w tych stronach nowe sudnistwa sakoźiła, hdźež je wobydleństwo tak sylnje pschiběrało, so dotalne sudnistwa skoro wjazy dźěła wukonjećź njemóża. Małe sudnistwa w naschich stronach su so sběhnyłe, dokelž bě tam mało dźěła a duž je tež mało nadźije, so je wyschnosć s nowa sakoźi, hdyž je jim s dobrym pschemyßlenjom spadnyć dała.

— Wójna w Afrizy so dale wjedźe bjes teho, so bychmy wěsteho roshlada dostać móhli. Jendźelećźenjo wěrnosć samjelćźuja a hdyž su snano nanajmjeńsche pokraćźowanje cźinili a něhdźe 100 burow někajku hodźinu nasad sahnali, potom woni wulke dobycźe do swěta wutrubja. Pschi tym najskerje na bitwischćźu sa nich najhubjeńscho steji. Wěsta powjesć je psches Draždźany

dóschła, so ßu ßo Jendźelcźenjo w Ladyshmithu poddacź dyrbjeli. — Jendźelcźenjo dyrbja nětko tón prut na ßwojim khribjecźe cźucź, kotryž chzychu w ßamopaschnoscźi tym swjasacź, kiž ßu sprawni ludźo a jenoź ßwoju ßwobodnoscź sakituja. Wulke wjeßele je Jendźelcźanam w tych tyschnych dnjach było, so je nasch khěźor ßwoju wowku, jendźelsku kralownu, wopytał. Hacźrunjeź běsche w ludu wschelaka njespokojnoscź, so ßo tole pucźowanje runje nětko stanje, móźemy wo tym pscheßwědcźeni bycź, so je nasch khěźor po ßwojej rosßudnoscźi Jendźelcźanam wěrnoscź prajił a so je tam pobył, jako tón, kiž chze saßo měr sakóźicź a teź Transvaalskim k jeho prawu pomhacź.

Kak ßy źiwy?

(Pokracźowanje.)

Wutrobnje źel pak dyrbi nam bycź, hdyź hewak hódny muź se schědźiwymi włoßami sjawnje wusnaje, so je w stysknoscźi ßwojeje wutroby wokoło poknozy na wěźu horje běźał, so by ßebi po tuk, s kotrymź ßu swony masane, jako poßlednje lěkarstwo sa ßwoje ßmjercź khore dźěcźo schoł. Tón muź by lěpje cźinił, hdy by na shodźeńkach wěru k trónej najwyschscheho ßo posběhnył a swón modlitwy tak dołho swonił, hacź by hamjeń wot horkach na ßwoju prostwu saßłyschał. — Tak pak je bórsy po tym ßwoje lubowane dźěcźo k rowu pschewodźał a s nim ßwoju pschiwěru, a swony ßu k temu swonile.

XIII. Staroba a ßmjercź.

Ssamo hacź do ßmjertnje komorki pschikhadźa cźěmny scźěn pschiwěry: To ßo w někotrych domach stoły powrócźeja, so njeby duch semrjetych wjazy ruma w domje namakał — abo kolcźe ßo tschaßeja, dokelź móhło ßo rojam runje tak scźucź, kaź semrjetemu domjazemu atd. Kaź pschi kolebzy dźěscźa, pokasuje ßo teź cźěmny duch pschiwěry pschi kaschcźu morwecho — dwoja cźěmnoscź potom, hdyź cźěmnoscź ßmjercźe s pschiwěru hromadźe trjechi. Ssamo jaßne ßwětło źiweje wěry móźe pschi ßmjertnym łoźu cźłowjeka troschtowazu jaßnoscź sjewicź, a tole ßwětło dyrbjało w kschescźijauskim ßmjertnym domje wschitke rumy rosßwětlicź. Kaź wjecźor pschiindźe po ßwětłym rjanym dnju, tak ßwěcźa ßo pola teho, kiž je kschescźijanszy źiwy byl. ßwěcźki wěry dwójzy jaßnje, hdyź ßmjercź pschiindźe. Hordy pěßnjeł (Götha), kotrehoź mějachu sa najwjetsche ßwětło jeho cźaßa na ßwěcźe, wumrje se sdychowanjom: „Wjazy ßwětła!" — a wón ma prawje, pschi wumrjecźu cźłowjek wjazy ßwětła trjeba, hacź hdy hewak. Wokoło kaschcźow wulkich tuteho ßwěta, s róźemi a wěnzami pschikrytych, ßwěcźa ßo njeliczomne ßwězy wo dnjo a w nozy, ale wone jim mało pomhaja, hdyź njejßu w ßwojim źiwjenju to ßwětło Jesußa Khrystußa namakali. Tole ßwětło pak móźe ßo w najkhudschich hětach jaßnischo ßwecźicź hacź rjane ßwězy w hrodach bohatych. — Farał ßo khudeho, stareho, ßlepeho muźa prasche sche, kotryź po dołhim bolostnym cźerpjenju k łónzej dźěsche: „Kajki cźělny text dyrbju sa wasche cźělne prěbowanje wsacź?" Duź ßo khory we łoźu poßyźe a praji s jaßnym hłoßom: „Mój cźělny text steji pola prosety Micha: Hdyź ja w cźěmnym ßedźu, je tola tón Knjes moje ßwětło." — Tónle muź snajesche to jeniczke ßwětło, kotreź ßmjertnu nóz wobßwětli.

Ale niz jenoź w nozy, ale teź „na wjecźor" dyrbi ßwětło bycź. — Do ßmjertnje nozy pschiindźe wjecźor źiwjenja. Staroba nima podarmo ßwoje ßlubjenja w ßwjatym pißmje. Wone wukhwali sa Boźe źohnowanje, hdyź je schtó „dołho źiwy na semi" a rěcźi wo tym, so Bóh tych ßwojich ponjeße hacź do staroby. S tym pak ßo nawucźene małowaźenje staroby njesnjeße. S wjetscha ßebi ludźo pschedołhe źiwjenje njepscheja a pschi wschelakich starych je srosymicź, so pod cźeźkotu ßwojich wobcźeźnoscźow sdychuja a po ßwobodnoscźi ßebi źadaja. Pod cźeźkotami njeje Bohu źel jenoź cźělna braschnoscź srosymicź, ale wjele hórschi pschidawk staroby, pod kotrymź jich wjele cźeźko cźerpi. To je to cźucźe, so dźěcźi abo pschiwusni, pola kotrychź dyrbja źiwi bycź, jenoź na jich ßmjercź cźakaja, so ßu tym ßwojim ßama wobcźeźnoscź. „Stary cźłowjek nicźo wjazy wuschny njeje", rěka a tole ßudźenje wot teho pschiindźe, so je dźěława móz jeniczka měra, s kotrejź ßo cźłowjek měri. Kak wjele móźe cźłowjek dokonjecź — to je waha, na kotrejź ßo waźi a hdyź je pschelóhki namakany, ßo prjecź cźißnje kaź pschetrjebana weź. Hdyź dyrbisch widźecź, kak njedźakownje, njeßmilnje a bjes cźucźa je starymi ludźimi husto wobkhadźuja, potom dyrbjał ßo prascheć: Njejßu tele dźěcźi źenje nicźo ßłyschałe wo pokleczu, kotreź na pschestupjenju 4. kasnje abo wo źohnowanju, kotreź na poßłuschnoscźi pschecźiwo njej leźi. Pola póhanow ßo to poręko stanje, so dźěcźi dadźa ßwojim starym khorym starschim hłódnym bycź a symu mręcź; schto dyrbjało ßo k temu prajicź, hdyź 80letna macź w ßwojej poßlednej khoroscźi njebu wot źaneho se ßwojich 6 dźěcźi, kotreź běsche s wjele woporami wocźahnyła, wopytana, ani s pjenjeźkom podpjerana — a to chzychu „kschescźijenjo" bycź?

Dźiwajo na tajki pschichod móźemy srosumicź, so najwjazy ludźi na kraju ßebi wyßoku starobu njepscheje, pschetoź woni ßebi s tym — po cźłowłskej myßli — nicźo dobre njepscheja. My pak dyrbimy nasche zyłe źiwjenje, kaź teź starobu, niz jenoź cźłowłszy wobhladacź, ale we wyschschim ßwětle, we ßwětle wěcźnoscźe: Potom ßo staroba pscheměnja do pschihotowanskeho cźaßa na dźěłenje, do pschihotowanskeho dnja prjedy wulkeho woteńoźenja. Schtóź ma waźne pucźowanje psched ßobu, trjeba khwilu ßo pschihotowacź a ßwjate pißmo dawa wschitkim, kiž dyrbja wumrjecź, tu radu, najprjedy ßwój dom wobstaracź. To njerěka jenoź herbstwo dźěłicź, ßwoje weźy w prawym cźaßu „wotedacź", ale teź ßwoju duschu wobstaracź. Sswjatok njeje tu jenoź k wotpocźowanju, ale ßwědomliwy hospodar ßebi ßwoje zyłe dźeńske dźěło rospomina a ßebi hischcźe junkrócź wotmolwjenje da. Njeje to źohnowanje, hdyź ßo wam wot Boha khwila wostaji na sańdźene źiwjenje ßebi myßlicź a ßo hotowy dźeržecź sa sbóźne wotßalcźehnjenje? Wón je pschecźel starych, kotryź wam pucź pokasa wot horneje stwicźki w domje hischcźe dale horje a kiž wschitkim wnpomha, kiž wot cźeźkoty lětow stuleni khodźa — to je tón ßamy, kiž je wam jako pschecźel dźěcźi snaty. Wón móźe naß trjebacź, hdyź źadyn cźłowjek na ßwěcźe naß wjazy trjebacź njemóźe a wón naß njeje sabył, hdyź ßu waß ßamo wasche dźěcźi sabyłe.

(Pokracźowanje.)

Dobrowólne ßmilne dary sa wbohe hłódne dźěcźi w Afrizy w Sserbach nawdate:

Dotal nahromadźene: 1880 hr. 1 np.

S Budescźankskeje woßady:

Kr. dale	3	—	
W.	1	—	
R.	1	50	
Kn.	3	—	
Kn.	3	—	
M.	6	—	
W.	1	—	
M.	4	—	
R.	1	—	
M.	5	—	
R.	1	—	
R.	2	—	
R.	3	—	
S Hornich Jikoz	3	—	
H.	1	—	
Kr.	5	—	
Kn.	1	—	
R.	—	50	
R.	—	40	
S Budyschinkskeje woßady:			
R. R. s Pschiwcźiz	1	—	
Pacźerske dźěcźo s Pschiwziz	—	50	
S Minakalskeje woßady:			
Dalscha sběrka wot schulskich dźěcźi	60	—	
S Michalskeje woßady:			
R. w Jenkezach	1	50	
H. s dźowkomaj w Khelnje	3	—	
K. w Nowych Cźichońzach	3	15	
P. w " "	5	—	
W. na Źidowje	1	—	
S Njeßwacźidliskeje woßady:			
H. s Njeßwacźidła	2	—	
Hromadźe:	2002	56	np.

W mjenje wbohich hłódnych dźěcźi praji dźak

Gólcź, redaktor.

Samolwity redaktor: farał Gólcź w Budyschinku. Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischcźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 50.
10. dez.

Łětnik 9.
1899.

Sſerbſke njedźelſke łopjenku.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Smolerjez knihiczišćiczerni w Budyſchinje a ſu tam dostacz ſa ſchtwórtłětnu pſchedplatu 40 np.

2. njedźela adventa.

Rom. 15, 13.

Bóh wſcheje nadźije napjełń waß ſe wſchěm wjeßelom a měrom we wěrje, ſo byſchcźe połnu nadźiju měli pſches tu móz ßwjateho Ducha.

Najlěpſche na ßwěcźe, je něchtó wuprajił, je luboſcź. Duž wſchak móżemy dale wukładowacź a prajicź: Najnuſnijſche je wěra, najrjeńſche pak nadźija, Kotry cźłowjek nadźiju nima? Kajke źiwnjeje było tajke cźmowe, ſo hwěſda nadźije ſo w nim njeßwěcźiła? Dźěcźo ma nadźiju, młoda holza ma nadźiju, ſtarſchi maju nadźiju. Dźěłacźer ſo nadźija ßwojeje mſdy, ßyłer źnjom, wojak cźeſcźe a dobycźa, pucźowar ſwożowneho domojwróćenja. Żadyn tak ſwożowny, żadyn tak njeſwożowny njeje, ſo nadźije njeměł. A tola, — njerunaja ſo te ſenſke nadźije jeno pſchehuſto wokoło ſo mjetaźym deſkam na mozu, na kotrež ludźo wot roſłamanych łódźow na khwilu cźełku, jenož na mału khwilu — ale bórſy ſo podnurja? Kak wjele nadźijow ſo njedopjełni — a na nje pſchindźe ſame ſadwełowanje! Njeje nadźije, kotraž njeſahanibi„ Saweſcźe; to je łſchcźeſcźijanſka nadźija, wo kotrejž naſch adventſki text rěcźi. Łſchcźeſcźijanſka nadźija je najrjeńſche na ßwěcźe.

1. Łóhko je pośnacź, cźeho dla je łſchcźeſcźijanej nadźija nuſna, ſ wopredka ßama ſa njeho. Łſchcźeſcźijan dyrbi bohabojaſnje źiwy byćź, to by pſchecźeźki nadawk był, hdy by Bóh ßwoje ßłubjenja njedał, ßłubjenja, kotrež wěrjazeho wutrajneho cźinja ßrjedźa w ßwěcźe. Łſchcźeſcźijan dyrbi ſcźerpliwje cźerpicź, nadawk, kotryž ßo jemu jenož połóži w pohladanju na kóng, na kraßnoſcź, kotraž na ßwěrneho cźerpjerja cźaka. Łſchcźeſcźijan dyrbi rychcźiſzy wojowacź, ale ſchtó by to ſamáhł, bjes wěſtoſcźe, ſo wón łkóńcźnje dobudźe? Łſchcźeſcźijan chze ſwóźnje wumrjecź, ale ſchtó chźył nuts hicź do ßmjertneje nozy bjes nadźije wěcźneho źiwjenja? — Wo niczo mjenje nadźije potrjebamy hladajo na łſchcźeſcźijanſku wożadu. Kaž ratał ßwoje ßymjo wußywa źnć wocźakujo, tak duchowny we wożadźe. Rola je huſto twjerda, kamjenina, połna cźernjow, bjes płoda ſo dźěło ſda, ale my wěmy, ſo naſche dźěło podarmo njeje w tym Kuſeſu. Schto pomha ſobu ſkorźicź na ſły ßwět, na wotpadnjenje wot měry, na pſchibywanje łłóſcźe? Njeje to wſchitko prjedy prajene? Njejßu to te wichory, kotrež prjedy nałěcźa pſchiidu? Bóh dźěłacźerjow trjebacź njemóże, kiž ßu bjes ſmujitoſcźe a nadźje. Prawiza Kruſeſowa dobywa. Runje w naſchim cźaßu je tuta nadźija nuſna. — A wón, tón Kuſes dobywa po ſchěrokim ßwěcźe. Łſchcźeſcźijanſka nadźija wopſchija ßwět a widźi hižo pohanow khodźicź w ßwětle a narody ſo wobroćicź k temu Kuſeſej. Ty njemóźeſch Wótcźenaſch wuſpěwacź bjes teje nadźije, ſo budźa wſchitke kraje cźeſcźe Bożeje połne, ſo jeho kraleſtwo pſchindźe a ſo budźe ſo jeho wola ſtacź w njebjeßach a na ſemk; my dyrbimy ſo modlicź w tej nadźiji, ſo złe hubjene, hrěſchne a na ſawjedźenjach bohate źiwjenje łónz ſmeje a ſo je wěcźne wumożenje blizko.

2. Sso prascha, ſchtó nam tu nadźiju dawa. Wſchu nadźiju, kotruž ßebi ßami cźinimy, njeßze ßmjercź

w ßebi; žiwu nadźiju Bóh tón Knjes dawa. Wón ju dawa, wón ſ njej ſtutkuje, kaž wſchitko žiwe roſcže a tyje. Niz na jene dobo je tu róža, roſtlina, ale wona ßo ßadža, roſcže a hatle po něczim w polnej rjanoſczi ſakczěje. Bóh ßymjo nadźije pſches ßwoje ßłowo do naſchich wutrobow wußywa, hdyž my te wucźby a ßlubjenja pſchiwoſmjemy. O njeſazpiwaj ſlote ſchpruchi biblije w młodoſczi! Kak někotry ſchpruch je, kotrehož ßo nadźija w ſtarobje dźerži. A ſchto je nawuknyez ſe ßwjatych hiſtorijow. Woni ßu też nadźiju měli, czi ſtari wótzojo wěry, Abraham, Jakub, Mójſaß, Eliaß a dr. a jich nadźija k hanibje njebu. Pſchi wodowych rěkach ßwjateho pißma dyrbi naſcha nadźija płodźena ſtejecz, hdyž njecha ſwjadnyez, ale roſcz a kczěcz, pſchetož jenož w ßwjatym pißmje teho nadeńdźemy, kotryž wſchém roſtlinam nadźije ſakczěcz dawa, kotryž je ßam naſcha nadźija. W Jeſußu Khryſtußu ßu wſchitke ßlubjenja Boże, haj a hamjeń. Hdyž wón wſchitke nadźije ſtareho ßluba dopjelni, wón tym ßwojim nowym ßwět wěry a nadźije wotewri. Něłk móžach nadźiju ſtajicz na Boha, pſchetož wón je twój Wótz pſches Jeſom Khryſta; něłk hladaſch ſtróſchtnje k tym horam, wot kotrychž je twoja pomoz, twój pomoznik pſchiſchol: něłk žadyn hrěch twoju nadźiju ſaniczicz njemóže, pſchetož wón je njeßł a prjecz wſal ſe ßwojim wumrjeczom, ani ßmjercz njemóže nadźiju ſahanibicz, pſchetož wón je horjeſtanył a je žiwy. Bóh płodźi nadźiju pſches ßlubjenja ßwojeho ßłowa, wón da jej ſakczěcz w ßłónczným ßwětle hnady Jeſußoweje, wón jo dokonja pſches móz ßwjateho ducha. Pohladaj na japoſchtołow, kotſiž ßu w najczěžſchich wobſtejnoſczach, we wichorach pſchecźěhanjow khorhoj ßwojeje nadźije wyßoko dźerželi a njejßu woliwkli w ßwojej ſmužitoſczi, w ßwojej radoſczi, — woni běchu polni ßwjateho Ducha.

3. Kak rjana je nadźija płodow dla, kotrež pſchinjeße. Czim wjazy nadźije, czim wjazy ſczerpliwoſcze; ſczerpliwoſcz ſe ßwětom. Czim polnicha nadźija, czim polniſche też chwalenje Boże ſa ßłowo ſczěrpliwoſcze a troſchta, ſa wſchitke jeho ßlubjenja, ſa teho jeniczkeho narodźeneho ßyna, wo kotrymž ſpěwamy:

„Wón khudy na ßwět pſchiſchol je
A nam wſchitkim pomhacz chze,
So by naß ſczinił bohatych,
Ssojim jandźelam podobnych."

Hamjeń.

Nadpad.

Powjedanczło dobrowólnika.

Spißał Law hrabja Tołſtoj.

(Pokracżowanje a ſtónczenje.)

Na jene dobo běſche na tejßamej ſtronje, hdźcz rjany khorhon ſe ſe ßwojim wodźělenjom ſtejeſche, „ura" ßłyſchecz, wołane wot jenotlinych ſe ßłabym ßłoßom. Sso wohladawſchi po tutym wołanju, wuhladach něhdźe tſizeczi wojakow, kotſiž ſ tſělbami w rukomaj a ſ měſchkami na khribjecze běžachu ſchtož móžachu po roli. Woni ßo ſakopowachu, ale wołajo khwatachu do prědka. Pſched nimi, ſe ſchaſchku machajo, khwataſche młody khorhojnik.

Wſchitczy ſhubichu ßo w lěßu.

Někotre mjeńſchiny dołho bě ßłyſchecz wołanje a tſělenje; potom wuběža ſ lěßa ſpłóſcheny kóń a łónz lěßa pokaſachu ßo wojazy; morwych a ranjenych wunoſchowachu ſ lěßa. Mjeß pośledniimi běſche też młody khorhojnik. Dwaj wojakaj dźerżeſchtaj jeho pod ramjenjomaj.

Wón běſche błědy kaž płat, a rjanuſchka hłowa, na kotrejž běſche jenož hiſchcze ſczěn tamneho wójnikeho ſahorjenja widźomny, kotrež běſche ju hiſchcze pſched mjeńſchinu wożiwjało, kak běſche ßo wona tak ſtraſchnje ſhubiła mjes ramjenjomaj a kak běſche ßo na wutrobno nakhiłiła. Na běłej koſchli běſche pod wotpinjenym khabatom mjeńſchi krwawy łeczk widźecz.

„Ach, kajka to załoſcz!" rjekłych bjeß wołe, ßo wobroczo wot ſrudneho podawka.

„Wopranołże wobżarownje," rjekłny ſtary wojak, kotryž ſrudnje hladajo na ßwoju tſělbu ſeprjeny pſchi mni ſtejeſche. „Niczeho ßo njeboj: kak je to tola móżno!" dorecza wón, na ranjeneho hladajo. „Hłupy wſchak wón hiſchcze je, hlaj, něto je ßo jemu ſapłacziło."

„Ale ty ßo traſch bojiſch?" wopraſchach ßo.

„Ale to nihdy niz!"

XI.

Schtyrjo wojazy njeßechu na nożydłach khorhojnika; ſa nimi wjedźeſche wojak ßucheho, rosbiteho konja ſe ſelenymaj kaſchczikomaj, na nim narwjaſanymaj, w kotrymajž khowaſche lěkać ßwoje naprawy. Woni wocżakowachu lěkarja. Offizierojo pſchiječchachu k nożydłam a ſtarachu ßo, ſo bychu ranjeneho ſmjeßeliłi a troſchtowali.

„Nó, bratſje Alanino, něłk nicbudźe bóry móżno, ſo ßebi ſe kżiczkami porejwaſch," rjekny pſchiječhawſchi ſe ßměchami leutnant Rosenkranz.

„Wón ßebi myßleſche, ſo ßnadź tute ßłowa khrobłoſcz rjaneho khorhojnika pożyłnja; tola, kełłoż běſche móżno ſ jeho ſymneho a ſrudneho wuraſa ſpóſnacz, dha tute ßłowa njeběchu ſamohłe, ſchtož běſche ßebi tamny pſchał.

Też kapitan pſchiječha. Kedźbliwje pohlada wón na ranjeneho, a na jeho ſtajne bjesdźał ſymnym mjeswoczu wobraſowaſche ßo něżne ßobuſaczucze.

„Schto, drohi mój Anatole Iwanicżo," rjekny wón ſ ßłoßom, ßwědczaczym wo tajtkar něżnym ßobuſaczuczom, kajkež ani njeběch wot njeho ßebi dočakał. „Bóh je tak ſa ſpodobne měł?"

Ranjeny wobroczi ßo; jeho błěde mjeswoczo wożiwi ſe ſrudnym poßmějkotanjom.

„Haj, njeſłyßym waß pośłuchał."

„Prajcze radſcho, tak je ßo Bohu ſpodobało," woſpjetowaſche kapitan.

Lěkać pſchiječhawſchi doſta wot feldſchera powjaſy, ſondu a druhe naprawy, a wuhornjo ßebi ruzy dóńdźe ſe ſpokojnym poßměwanjom k ranjenemu.

„Schto, kaž ßo ſda, też wam ßu dźěrku nadźěłali?" rjekny wón ſe żortnym ßłoßom bjeſe wicheje ſtaroſcze. „Dha dha pokażcze!"

Khorhojnik ßo poßběże; ale ſ wuraſa, ſ kotrymž wón na wjeßołeho lěkarja hladaſche, běſchtej widźecz ſpodźiwanje a porok, na czoż pak ßo lěkać njedohlada. Wón ſapocza ranu pſchepytowacz wobhladowacz ſe wſchěch ſtron; tola wuwjedźemy ſe ſczěrpnoſcze wobara ranjeny ſ czěżkim ſtonanjom jeho ruzy . . .

„Wostajcze mje!" rjekny wón ſ ledma ßłyſchomnym ßłoßom. „Něto je wſcho jenak, ja wumru."

S tutymi ßłowami padże wón ſnak. Pjecz mjeńſchinow poſdźiſcho pſchiſtupiwſchi k tym, kotſiž běchu ßo wokoło njeho ſeſtupali, woprajſchach ßo wojaka: „Schto cżini khorhojnik?" Mi wotmolwichu: „Wón mrcże."

XII.

Hižo běſche poſdźe, hdyž ßo wotrjad w ſchěrokich kolonach ſpěwajo k twjernżiſnje bliżeſche. Sstónżo běſche ßo ſkhowało ſa ßněhowym khribjetom horow a ſczeleſche poßledniie różoite pruhi na podokhojtu czěńku mrócżakku, ſtejacu na jaßnym, pjchewidźomnym njebju. Sněchowe hory ſapocżachu ßo pokrywacz ſ módrojtej kurjawu; jenož jich wjeſchne kromy wunurjachu ßo ſ wurjadnej jaßnoſczu w purpurowych pruhach ßo khowazeho ßłónza. Dawno hižo ſapocza ßo ſeſthadżany błědy měżaczk na czěmnej njebjeſkej módrinje błyſchczicz. Selena trawa a ſchtomy poczachu ßo ſa człowiſke wócżko czornicz a potrywachu ßo ſ rożu.

Czěmne żyły wójſka ſtupachu měrnje ſ wotměrjenej kroczelu po kraßnych honach. Se wichelakich ſtron klincżachu bubony a wjeßołe pěßnje. Hłóß ſanoſcherja ſchesteje kompagnije klincżeſche wótſje a pokuje, a ſ poknym czuczom a mozu rosnoſchachu ßo ſynki jeho cziſteho, rjaneho hłoßa daleko po wjeczornych ßmerkach.

— Kónz. —

Kak ßy žiwy?

(Pokracżowanje.)

Kaž pak ßo ſtaroba, tak dyrbjaka ßo pſchede wſchěm też ßmjercz w ßwětle do wicheje wěcżnoſcze, kiž po njej pſchiindźe, wobhladacz

Tola jenož njerěka, so je „čłowjekej pokłajene jenož junkrócź wurjecź“ ale też dale rěka: potom pak to ſubdźenje, haj potom wěčźne ſatamanſtwo abo wěčźna ſbóžnosćź. Hdy bychu ſo ludźo teho dźerźeli, dyrbjał tak wſchelaki nahlad wo ſmjercźi ſam ſpadnyćź. Kajka je to khrobła rěcź, hdyž něchto praji: „Jeno ſo by hakle to wumrjećźe nimo było, potom njech dźe kaž chze!“ Też njerosumne pſchećźe „junkrócź nahle morwy padnyćź“ dyrbjaćo womjelknyćź, hdy bychu ſebi na to myſlili, ſchto po ſmjercźi pſchińdźe. Nahła ſmjercź je něschto, pſched čźimž chzył naš Bóh ſwarnowaćź, niczo tajke, ſchtož ſebi něchto wuproſy. Hdy bychu ſebi ludźo bóle na wěčźnosćź myſlili, potom by ſo tež wſchelake pſchi khowanjach pſcheměniło. Wulke jědźenje, pſchi kotrymž ſawoſtajeni ſwoje bohatſtwo pokaſuja a pſchi kotrymž chzedźa ſo wotdźělićź wot tych, kiž „niczo nimaja“, ſteji myſłli kſchećźijanjy myſłlazeho napſchećźo. — Jako ja na měſchćźanſkim khowanju do cźěkownje ſtupich, ſo bych ſtaru ſonu, kotruž běch huſto wopytał, po ſmjercźi hiſchćźe junkrócź wohladał, rjekny cźěkowa ſona: „Haj, tu njebměćźe jow pytaćź — kak móžećźe ſebi to myſlićź? Ta leži tola w khudobnej ſali!“ Mi pſches wutrobu ta myſł kakaſche: po tajim je hiſchćźe po ſmjercźi rosdźěł mjes bohatymi a khudymi! A ja ſebi myſłlach, to je na wſzach hinak. Też niz. Pſchi pohrjebje bohateho ſo wjazy cźini hacź pſchi pohrjebje khudeho. A wot duchownego ſo žada, ſo by bohatemu woſzebitu khwalbu ſpěwał. Rěćźe duchownych pſchi rowach maja pak wěſćźe druhi ſamyźł, hacź ſemrjeteho „khwalićź“, ſ čźimž ſo huſto pſchećźiwjenje tych wubudźuje, kiž ſu jeho „lěpje ſnali“. To dyrbi ſo wjele bóle troſchćź Božeho ſkowa pſchiwowjedacź a pſchitomni dyrbja ſo napominaćź, ſo bychu ſo ſami na ſwój tónź pſchihotowali. To rěćźenje płaćźi žiwym, a niz morwym. Schto dyrbjało też ſemrjetym pomhaćź? Najrjeńſcha cźěłna rěcź ſteji w 1 Kor. 15. a tak dyrbjałe wone wſchitke bycź. Wy rjekućźe: „Wo ſemrjetym ſmě ſo jenož najlěpſche prajićź“ a k temu nahladej ſo tež my pſchiſamfnjemy. Najlěpſche pak, ſchtož móže ſo wo cźłowjeku prajićź, je to, ſo ſu jemu jeho hrěchi wodate, hdyž je hnadu Božu pytał; pſchetož „hdźež je wodacźe hrěchow, tam je tež žiwjenje a ſbóžnosćź.“ Abo wěſćźe wy něschto lěpſche?

To płaćźi też wo napiſmach na pomnikach. Krótke jaſne ſkowo Boże abo khěrluſchowa ſchtućźka ſtej najrjeńſcha pycha ſa row kſchećźijana. Kajke pak to namakach njeduchowne a njekſchećźijanſke ſchtućźki na pohrjebniſchćźach; ſchtućźki, kotrež móhł tam tak derje žid abo pohan napiſaćź. Pak ſo njebocźiźki ſe ſwojimi počźinkami khwali abo pak ſrudoba na pſchehnate waſchnje wuras namaka. Kak pak, hdyž khwalba počźinkow wěrna njeje abo hdyž ſo ſrudoba bórſy ſhubi? Potom ſo tajke ſměſchnoſćźe ſtanu, kaž pſchi tamnej wudowje, kotraž běſche hižo ſaſo ſlubjena, hdyž ſo njebocźiźkemu mužej pomnik na row ſtaji ſ tym napiſmom: „Wěćźnje budu wo tebje płakaćź; žyłły ſu žwěrnoſćźe nida, hacź ſo tam horkach ſaſo wohladamy.“ Hdyž chzećźe ſebi napiſmo wujwolićź, kotrež ſo hodźi, potom pohladajćźe do ſwjatego pismа abo praſchećźe ſo duchownego wo radu, kiž wam wolićź pomha. Boże ſkowo njeſańdźe, hdyž też njebjo a ſemja ſahinjetej.

(Stónćźenje pſchichodnje.)

Na ſbóžnikowy pſchichod.

Wótź we njebju pſchikaja
Gabrielej janďźelej:
„Pſchipowjedźićź žynka dźi
Knjeźni Marji cźiſtotnej.“

Janďźel ſ mikła ſaſběhnu:
„Strowjena ſy Marija!
Knjes je ſ tobu pózćźiwej;
Se wſchěch ſy ‘mu ſpodobna!“

Wutroba ji ſarźa to,
Pſcheńďźe ju kaž ſtróženje,
Pſchi ſebi ſej pomyſłi:
Kajſi to mi poſtrow je?

Janďźel praji: „Njeboj ſo!
Hnadu pola Boha maſch.
Wóu cźi žyna wobradźi,
Mjeno Jeſuſ ſemu daſch!“

„Tón b’dźe woſvoźeńſki kral
Sa wſchě ſplahi cźłowjeſke;
Jeho ſbóžne kraleſtwo
Do wěćźnoſćźe woſtanje.“

Marja ruzy ſtykuywſchi
Dźeſche ſe ſtom nuternym:
Stań ſo wola Knjejowa!
Podwólna jom’ dźowka ſym.“

Stonjawſchi to późelſtwo
Janďźel božmje woteńďźe;
Marja kleźo nuternje
Horjeſche ſo w modlitwje.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Sapokaſanje noweho knjeſa kapłana Tyſcherja pſchi Michakſkej zyrkwi, kotryž běſche hacź dotal ſ wućźerjom w Budeſtećźach, ſměje ſo njedźelu 3. adventa. Nowy knjes duchowny doſtanje pſches knjeſa tajneho radźićźela Kellera duchownu ſwjećźiſnu. Knjes ſarał Mróſak ſ Budeſtez ſměje na ſerbſkim kenſchenju ſapokaſanſku rěcź. Bóh žohnuj noweho ſerbſkeho duſchowpaſtyrja w jeho ſaſtojnſtwje na duſchach naſchego luda!

— Knjes vikar Mickela ſ Kumſchiz bu wot zyrkwinſkeje wyſchnoſćźe ſa pomoznego duchowneho do Döbelna powołany.

— Sańďźenu njedźelu mějeſche ſo rjenje poradźćźeny zyrkwinſki konzert w Hodźijſkim Božim domje. Sśobu ſkutkowaſche měſćźanſki zyrkwinſki khor pod nawjedowanjom knjeſa wyſchſcheho wućźerja Biehle. Jako ſolistoja knjeźny Kordinez, Schmißez a knjeſaj wućźerjej Hanka a Pjech. Konzert běſche jara wopytany, tak ſo běſche wumoſchł pſches 300 hriwnow. To je cźim bóle ſwjeſelaze, doketź je kolletka ſa ſawjedźeneje woſzadneje diakonije w Hodźijſkej woſzadźe poſtajena. Pſchichodnu njedźelu ſměje ſo zyrkwinſki konzert w Minakakiſkim Božim domje. Nadźijomnje budźe tež tón derje woopytany. My wſchitkich ſ bliſkoſćźe a wokolnoſćźe na tón konzert kedźbliwych cźinimy, ſo bychu tu ſkadnosćź wužili, na to rjane poſběhowaźe duchowne ſpěwanje poſłkuchaćź. Konzert je mnohotny a rjenje ſeſtajeny. Wyſche němſkich budźe ſo też wſchelake ſerbſke pſchednoſćźeć.

— Pſchichodnu njedźelu popołdnju w 2 hodź. budźe knjes ſarał Běrmich we Wulkej Dubrawje a njedźelu 3. adventa w Nowej Wſzu kenſchenje dźerźećź.

— Schwórtk 7. t. m. mějeſche ſo diözeſanſka ſhromadźizna Budyſkeho wokrjeſa pod wodźenjom knjeſa tajneho radźićźela Kellera. Pſchitomny běſche mjes druhimi cźeſtnymi hoſćźemi knjes wokrjeſnjy hejtman ſe Schlieben. Knjes tajny radźićźel napominaſche w ſwojej narěćźi k ſwěrnemu duchownemu prózowanju w naſtupjenym nowym zyrkwinym lěćźe. Knjes krajny ſudniſki direktar Römiſch dźerźeſche jara ſajimawy pſchednoſchł we nowym běrgaſſim ſakonju. Wón wułkadowaſche poſtajenja noweho ſakonja wo manďźelſtwje. Nowy ſakoń pſchinjeſe wjele nowych pſcheměnjenjow w tymle naſtupanju. Wſchitźy pſchitomni ſu wěſćźe jara dźakomni ſa jaſne wułożenja, kotrež w ſwojim pſchednoſchłu poda. Knjes ſarał Mróſak ſ Budeſtez rěćźeſche wo wſchelakich njedoſtatkach w zyrkwinſkim žiwjenju. Pſchećź je, ſo bychu ſo poſinwy date też w žiwjenju wołkedźbowałe.

— My lubych Sserbow ſ nowa něſto do hód, hdyž hodowne dary kupuja, napominamy, ſo bychu ſo dopomnili na naſche evangeliſko-lutherſke towarſtwo a rjane natwarjaze knihe, wot towarſtwa wudate, ſwojim lubym na hodownd blidy położili.

— W ſakſkim ſejmje wuradźowaſche ſo wo ſakońſkim nacźiſku ſa ſtarobne pſchikohi wućźerjow. Tele pſchikohi dyrbja ſo ſ wjetſcheho dźěła na ſtat pſchewſaćź. Sakońſki nacźiſk, kaž běſche ſ rěćźow ſapóźłanzow łžyſchećź, powſchitkowne pſchihtoźowanje njenamaka, doketź maja wulke měſta wužitk, kiž je njepoměrny k tej podpjerje, kotraž ſo khudym a mjeńſchim ſchulſkim woſzadam doſtanje. Nadźijomnje ſo we wubjerku, kotremuž je ſo ſakoń pſchepodał, tak pſchedźěła, ſo ſo potom w ſejmje pſchiwoſmje. Wulka by ſchkoda była, hdy by ſo ſejm roſeſchoł bjes teho, ſo by ſo tónle nuſny a dołho wočźakowany ſakoń dowuradźił. Pſchetož to je wulki cźaſ, ſo ſo ſtarobne pſchikohi wućźerjow na ſtat pſchewoſmu. Wulke ſu to njedoſtatki a njeluboſćźe bykle we woſzadach, hdźež dyrbjachu je woſzady płacźićź. Pſchede wſchěm mějachu wućźerjo pod dotalnymi wobſtejnoſćźemi wjele cźerpjećź.

Wulkeho mužowe poſłedne hodźiny.

Jako wulki hudźbnik Bjedrich Händel w haprleji 1759 na ſwojim ſmjertnym łožu leżeſche a ſwój tónź bliſko cźuješche, da ſebi wot ſwojeho ſwěrneho ſłužomnika Johna 91. pſalm cźitać. Hdyž běſche tón dočźitał, rjekny Händel: „To běſche rjenje, O to je žyroba, kiž naběźći a wołſchewi! Cźitaj mi hiſchćźe wjazy, cźitaj mi 15. ſtaw ſ prěnjeho liſta Pawołeho na Korinthiſkich!“ John ſ nowa cźitaſche. Hiſćźiſcho by tón khory bjes cźitanjom prajił: „Cźakaj, praj to hiſchćźe junkrócź!“ Sa khwilu dyrbjeſche jemu ſe ſpěwańſkich jeho njebocźiźkeje maćźerje jeje luby khěrluſch wućźitać, kiž ſu němſkim ſ tymi ſkowami ſapočźnje: „Ja ſym w mojej wěrje wěſty!“ Khory ſpěwaſche cźiſche ſobu, kaž derje ſ hłowy móžeſche, potom rjekny wón: „O, to je tola kraſna wěź, hdyž móže něchto tak ſwojeje wěry wěſty bycź! Kak kraſna je

evangelika zyrkej se ſwojim prědowanjom wo ſwobodnej hnadźe w Khrystuſu, jako nadźiji hřeſchnika! Dyrbjeli ſo my na ſwoje ſkutki ſpuſchćećeć, ſchto dyrbjako ſ naſ być? Schtož mamy dobreho na ſebi, njeje to dar Boži? Schtož pak darjene doſtanjeſch, na to ſo tola powołać njemóžeſch, kaž by to twoja ſaſłužba była. A ſmy dha my wſchitko čźinili, ſchtož ſamožachmy a dyrbjachmy? Ach, Bóh chzyk ſo ſmilić, kelko naſ wobſkorźuje! Hdyž to ſłowo hnady niczo njeje, potom je nimo je wſchej nadźiju! Jako běch hiſchće młody, chzychu mje w Italſkej katholſkeho čźinić. Knjeźe, mój Božo, ja ſo tebi dźakuju, ſo ja njejźym do tych kyćźow ſchoł; pſchetož hewak bych tu bjes troſchta leźał. Sawěrnje, dr. Marćźin Luther je prawy evangelijon namałał, ſo ſo wěrje do Jeſom Khrysta ſ hnady wobradźi. Tejele hnady dźerźu ſo ſ woběmaj rukomaj."

Händelowe źadanje běſche pſchezo hyło, ſo by móhł na ſmjertnym dnju ſwojeho ſbóźnika wumrjećź. Tole źadanje bu jemu dopjelnjene. Čźichi pjatk wuſmy tónle ſwěrny ſtaw evangelſkeje zyrkwje čźiſche te ſłowa ſcheptajo: „Knjeźe Jeſu, wſmi mojeho ducha horje! Ach daj mi ſ tobu wumrjećź a horjeſtanyćź."

Tak wumrje wulki teho ſwěta, dokelź do ſwojeho ſbóźnika wěrjeſche a jeho hnadne ſłónćźko jemu pſches ſmjertny doł ſwećźeſche. Naſch ſbóźnik ſaſo w lubym adventſkim čźaſu k nam ſtupi, ſo by nam ruku podał, ſa kotruž chźe naſ wodźićź, pſches źiwjenje a wumrjećźe. Sapſchimámy ruku, ſo bychmy teź junu tak ſbóźnje wumrjećź móhli.

Něſchto k roſpominanju na adventſki čźaſ.

Knjeźe, ſchto bych ja byl bjes tebje? Ja njewěm; mi pak ſo ſnyſchćźe, hdyž ſebi na to pomyſłu, ſchto ſu tyłaźy a ſta bjes tebje.

* * *

Kaž mało móže ſo něchtó ſam ſa ſwoje włoſy ſ jenej wuczahnyćź, tak mało móže ſo człowjek ſam wot hřěcha wumóź.

* * *

My ſmy wſchitźy w čźěmnoſćźi, hdyž naſ Bóh njewoła k ſwojemu prawemu ſwětłu, a njeje źana druha nadźija abo możnota ſbóźny być, hacź hdyž khćeſćźijan na Khrystuſa hlada, w kotrymž je ſmjerćź podteptana, hřěch pſchewinjemy, ſatan pſchemóźeny. Kotſiž evangelijon ſłyſcha a na njón poſłuchaja, doſtanu wodaćźe hřěchow a wěćźnu ſbóźnoſćź; kotſiž pak njewěrja, woſtanu w hřěchach a njemóźa ſo ani pſches rojom, ani pſches mozy ſwojeje wole ſami wot hřěcha woſwobodźićź. (Luther.)

* * *

Mjeno Jeſuſ je ſbóźne: khorym je łěkarſtwo, ſłabym ſylnoſćź, khudym pomoź, ſrudnym radoſćź, pſchećźěhanym ſchkit, błudźazym ſwětło, pobożnym poklad, hřěſchnikam wuczeł, mrějazym troſcht, jandźelam troſcht — ale čźertam naſtróźenje.

* * *

Poniźnoſćź je jena najważniſchich poćźinkow khćeſćźijanſtwa; wona je najlubośniſcha dźowka wěry; ſdźerźećka druhich poćźinkow; draſta teho Knjeſa Jeſom Khrysta, w kotrejž wón khodźeſche na ſwěćźe wot ſwojeho ſaſtupjenja do ſwěta, hacź k kónźej, kotruž tych ſwojich woblećźe.

* * *

Žona powjedaſche wo ſwojim khorym mužu, ſo je wſchón njeměrny byl a jejne zyłe rěćźenje niczo pomhało njeje. Duž běſche jej na dobo myſł pſchiſchła, ſchto jemu pobrachuje; wona běſche prajiła: Tebi tón Knjes Jeſuſ pobrachuje!" Na to běſche ſo poklakła a ſo wutrobnje modliła a jako běſche k kónźej była, běſche wona prajiła: „Žona to je derje čźiniło."

* * *

Sechernoſćź je prěnja pſchićźina njeſboża.

* * *

Lěpje je, ſ Jeſuſom płakać, hacź ſe ſwětom ſo ſmjećź.

* * *

K Bohu klazaja ludźo, k čźertej běhaja.

* * *

Sso powjeda, ſo pćźołka, kotraž je něhdźe měddawaze róźe namakała, hymdom do kołćźa wróćźo ſleći a ſwoje namakanje wſchitkim ſwojim towaříſchkam ſjewi a něſto tam wſchitke hromadźe po měd lětachu. Njedyrbjeli teź my, kiž ſmy měd w ſtale Jeſom Khrysta namakali, tole źohnowanje ſwojim ſobućźłowjekam ſjewićź ſ tym, ſo my wuſnaćźe wo Jeſuſowej luboſćźi wotpokóźimy? Tam je doſćź ſa kóźdeho, doſćź ſa wſchitkich a doſćź ſa wſchitke čźaſy. Pójćźe a dźełćźe ſo ſ nami! Schtož my w Khrystuſu pytamy, budźemy ſtajnje namakać. Hdyž my niczo njechamy, njebudźemy teź niczo namakać. Hdyž chźemy mało, mało doſtanjemy. Hdyž chźemy wjele, namakamy wjele. Hdyž chźemy wſchitko — je-li ſo proſcho pſchiźdźemy — namakamy w nim, wſchitko, ſchtož pytamy: „Wſchitko je Waſche; Wy pak ſćźe Khrystuſowi:"

* * *

Roskaćźe je łěkarſtwo duſche.

* * *

Lutherowa 1. ſpada 31. okt. 1517 rěka: Hdyž naſch Knjes a mjſchtr Jeſuſ Khrystuſ praji: Čźińćźe pokutu! chźe wón, ſo by zyłe źiwjenje jeho wěrjazych na ſemi ſtajna a njepſcheſtawaza pokuta było.

* * *

Wſchitke wěźy ſu Bohu możne, jenož jeniećźe niz: poniźnu a pokutnu wutrobu ſaſtoreźićź.

* * *

Pokutne pſalmy ſo ſe ſłyſłami ſapočźnu, ale ſłóncźa ſo ſe ſradowanjom.

Dobrowólne ſmilne dary ſa wbohe hłódne dźećźi w Afrizy w Sserbach nawdate:

Dotal nahromadźene: 2002 hr. 56 np.

S Budyſchinkſkeje woſadу:			
J. ſ Pſchiwćźiz	3	—	
Kh. ſ "	3	—	
N. N. ſ Budyſchinka	3	—	
N. N. ſ "	2	—	
Wudowa ſ Budyſchinka	3	—	
Dwě paćźerſkej holzy ſ Budyſchinka	1	—	
3 ſchulſke dźećźi ſ Pſchiwćźiz	2	50	
Schulſke dźećźo ſ Budyſchinka	1	—	
S Bukećźanſkeje woſadу:			
S Meſchiz: K.	2	—	
S.	2	—	
S Rodez: dź. G.	3	—	
S Błózan: D.	8	—	
L.	3	—	
S Wujeźka: L.	1	—	
S Wadez: P.	2	—	
H.	4	—	
S Pomorz: B.	1	—	
K.	1	—	
R.	3	—	
W.	1	—	
S Wósborka: N. N.	—	20	
S Kołkwaſy: W.	2	—	
S Bukez: M.	3	—	
N. Koporz: J.	2	—	
S Cźornjowa: N.	11	—	
Se Zornoſzyk: Sch.	3	—	
S Wajiz: Kr.	—	50	
N. N.	—	30	
(1., 2. a 3. ſbérka 303 hr. 10 np.)			
S Wochożanſkeje woſadу pſches knjeſa fararja Henćźku	12	—	
S Wóſłlinćźanſkeje woſadу:	3	—	
Hromadźe:	2089 hr.	6 np.	

W mjenje wbohich hłódnych dźećźi praji dźak

Gółćź, redaktor.

Dalſche dobrowólne dary ſa wbohe armenſke ſyroty:

N. N. ſ Pſchiwćźiz	1 hr.	
S Ketlićźanſkeje woſadу pſches k. diakona Vogta:		
Njemjenowana ſ Njeſnarow	3	
" ſ Wujeſda	10	
Hromadźe:	14 hr.	

W mjenje wbohich ſyrotow praji wutrobny dźak

Gółćź, redaktor.

Samolwity redaktor: ſarar Gółćź w Budyſchinku. Čźiſchćź a nakład Sſmolerjez knihićźiſchćźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Cźiśło 51.
17. dez.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ju kóždu sobotu w Ssmolerjez knihicźiśchcźeńi w Budyschinje a ju tam dostać sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 ny.

2. njedźela adventa.

Jes. 52, 7.

„Kak kraśne ju na horach nohi tych, kotśiž měr pschipowjedaju, kotśiž dobre wěźy prědują, sbožo pschipowjedaju, kotśiž k Zionej praja: Twój Bóh je kral“.

To je tež adventśke słowo. Kaž wone won klinczi s adventśkeho luda, dźe tež adventśkej wośadźe pschinjesesć adventśke prědowanje a adventśke smyślenje. To słowo je proseczśke słowo. W buchu śteji Jesajaś źrjedźa w swojim wopuschcźenym podcźiśchcźanym, domapytanym ludu, a jemu je, kaž bychu khwatażych pośłow nohi delestupałe s horow, kotrež ju wokoło Ziona, kaž by so s daloka hižo, runjež pschikhadźażych hischcźe njewidźi, wyśkanje a khwalenje źłyschcerž bylo, so je so tón Bóh Zionśki jako kral wopokasał a wobrocźił jastwo swojeho luda, měr dał a sbože, a s jeho wutroby so tež to khwalenje wudobudźe: Kak lubośni ju cźi pośli, kotśiž to pschipowjedaju!

Haj, mój śchescźijano, ty hladasch won kaž wón do njewěrneho swěta. Wobhladaj sebi jón bliže. Hladaj na jeho cźinjenje a honjenje, na jeho khwatanje a cźěrjenje, jedyn druheho prjecź cźiśchcźo, jedyn na druheho se sawiścźu hladajo — cźeho dla? Seńśtich kublow, seńśkeho wjeśela, seńśkeje cźescźe dla. Pohladaj do swójbow — kak njeměrne hromadźe psches źiwjenje du cźi, kotśiž ju sa źiwjenje hromadźe wjedźeni. Mandźelśzy, kotrychž ju źadoscźiwosć abo pjenjesy hromadźe wjedźe, kotśiž ani źohnowanja pschi Knjesowym woltarju dostali njeźu, abo ju jo dostali, źebi w swojej łóhkosmyślenosći ważnosć ani njerospominawschi, nětko w swadźe a njemérje łóźdy dźeći — a wbohe dźećći bjes nimi nicźo njeźłyscho khiba hrośne słowo, nicźo njewidźo khiba śle wěźy, wotrosćene w tej myśli, so je wschudźom lěpje hacź domach. Abo njeměrny dom w śtajnym honjenju sa wjeźelom, sa rospróschenjom; tam a jow khabłajo bjes dwěmaj sabadomaj źiwjenja, bjes prózniwym wschědnym dźěłom a mozy pózerazym wecźornym wjeźelu, bjes njedźele w cźichim měrje, hdźež móhła duscha wotpocźowacź wote wscheho, schtož ju hewak wobcźeźuje, bjes źwjatoka w lubośnym měrnym towaśtwje, hdźež wschitzy sacźuja, kak blisko źu psches swjatk lubośće swjasani; bjes pacźerjow a domjazeje nutrnośće, hdźež so wutroba juntkróć wysche cźeźkeho seńśkeho prócha posběhnje do cźiśćijścheje wyśokośće njebjeśow, so by źwoje mozy k źiwjenju s nowa poźylnila. Ale najlěpje je: Pohladaj do źwojeje wutroby! Praj mi, bydli tam tón měr, kiž je s njebjeś, abo njemérne myśle, kotrež so bjes sobu wobśkorźuja a samolwjuja? Bydli tam źwjate podacźe Bohu poddateje wutroby, kotraž so we wschej nuśy troschtuje: „Schtož cźini Bóh, wscho dobre je“ — abo njemérna khróblosć wutroby, kotraž je Boha sabyła, kotraž njebjeśa na śemi wobśkorźuje, hdyž so jej hubjenje dźe, a morkoze pscheczźiwo Bohu, hdyž so jej wscho tak njeschlachcźi, kaž by rad chzyła? Bydli tam źwjata cźiśchina templa Božeho, w kotrymž je źebi Boži duch wobśtajne wobydlenje sćźinił, so by źame dobre, prawo, spodobne wumyślił a dokonjał, abo je hela se śłymi

duchami a njeczistymi myślemi, wot kotrychž kóždy prěni žwoje spokojenje žada, jeno so by samóhł? Pohladaj tam, pohladaj jow — wschudžom žamy njeměr w tebi a wokoło tebje!

Wěsch ty, s wotkal to pschinđže? Ach ně, luby pscheczelo, njepraj, to cžinja sli cžłowjekojo na žwěcže, Hdy bychu wschitzy tajzy dobri, snjeßliwi a pobožni byli kaž ja, potom by drje hinak było. Njestorcž winu na žwoju žonu, so je wona žwojeje wole — hdy by ty też tajki njebył, njebyschtaj wój žo swadźiloj. Jenož hdźež worzł na żeleso trjechi, schkrěcžki won lětaja. Njestorkaj winu na dźěcži, so žu njepoßluschne — hdy by je, ty s khutnej myślu a wěstej ruku k poßluchanju wodźił je modło teho sbožnika lubowacz nawucził, potom bychu hinasche byle. Kajki schtomik hladasch, tajki narosćе. Njestorkaj winu na słych ludźi, kiž tebje sawjedu, na žadosćе, kiž tebje wabja, na składnosćе k hrěschenju, kotrež žo poskicza — hdy by žo twoja wutroba tak lóhko njesawjedła, schto by tebi to wschitko schkodźiło? Błysk tola jenož sapali, schtož žo pali. Ja žebi zyle wěsćе myślu, žwět je tajki njeměrny, dokelž žmój mój ty a ja tajkaj hrěschnaj. Mój žwět cžinimoj; hdy bychmoj mój žwjataj byłoj, by wón też był. Nasch hrěch je wina a nicžo druhe, jeli so móhłoj žo wot hrěcha wußwobodźicz, wot jeho rjecžasow, so bychu žo roskłamałe, jeli so bychmy hotowi byli k měrej, t. r. měr pytacz a dźeržecz na wscho wašchnje, se žiwym Bohom horkach a s cžłowjekami tudy delkach, potom móhli drje Boże dźěcži mjenowani bycz. Do njeßwjateho žwěta my hladamy, w njeßwjatym žwěcže žmy žiwi: teho dla je wón njeměrny žwět.

A nětko je hižo tsecza adventska njedźela. W twojim domje žo hižo wo hodźoch powjeda a twoji žo hižo na hody hotuja. Ssnano hižo wjeßele dźěcžaze kłoby wokoło tebje spěwaja; O najsbožnischi, o najwjeßelschi, hnady polniczki Boží dnjo, — abo njesćezérpliwy prascheł žo k tebi cžischcži a jeho wulkej wocži na tebje hladatej a jeho cžerwjena hubka žo tebje prascha: nano, maczi, žu bórsy hody? Luby cžitarjo, njeczujesch ty, kak późli dele pschindu? Njeßłyschisch ty s hodownych myślow, kotrež tebje wobdawaja, s hodownych khěrluschow, s hodownych praschenjow, so je žwjedźeń wulkeje lubosćе Bozeje blisko? Ach, wy późli Bóži, pócze tola dele! Prajcze tole ludźom Zionskim, kschczenym kschescžijanam: Twój Bóh je kral! Prajcze jim tola, so je to ta nóz, w kotrejž je žo nam sjewiła pscheczelniwosć nascheho Boha; so prawe hodownе wjeßele ani w hodownym schtomje ani w darach, ale w žłobiku leži; — so je kralestwo Boże se žwojim kralom na žwět pschischto a jeho dar měr rěka.

Měr! Tón, kotrož je žo narodźił, o cžłowjecze, rěka měrny ferschta. Wokoło jeho kolebki jandźeljo spěwaja; Měr na semi! Wón pschindže, so by hrěchi njeßł, so by wumožnik zyłeho žwěta był. Wón chze žebi s twojeje wutroby žłobik scžinicz, w kotrymž mójesch wotpocžowacz. Potom chze wón, schtož we wutrobje žo hori a rudźi se žylnej ruku won pokasacz. Potom chze wón tebje hladacz, kaž pastyř žwoje stadło paße, pschede wschem słym a pschede wschej schkodu. Měr chze wón scžinicz, so by sjednany Bóh na sjednane dźěcži Boże dele hladał se žwjatym spodobanjom, — měr, so by ty wěsćе wjedźał, so žu w hnadze pola hnadneho. Se skały żórli žo żórło, potom běži rěczka psches sahony, skóncžnje rěka do morja žo wuliwa. Hdyž hakle żórło měra w skale twojeje wutroby je žo won żórlilo, pod Mójsaßowym kijom a hnadze, daj jemu dale běžecz. Wone budže běžecz psches twój dom, psches twoje žwójbne žiwjenje. Ty budźesch žo žam dźiwacz, kak wjele sbožownischi ty budźesch, kak wjele lěpje budže žo tebi domach lubicz, hdyž twój sbožnik žobu nutskach bydli. Doj tej rězy běžecz. Ta rěka też won pobehnje do žwěta. Ty budźesch žo žam dźiwacz, kak wjele lóžo žo dźěła, kak wjele lěpje a radostnischo žy žiwy, hdyž masch Jesuša pschi žebi. Daj rězy běžecz, wona žwój pucz do morja namaka, do morja lubosćе Božeje we wěcžnosćі. Twoja prawdosć budže potom kaž morjaze żolmy, kotrež wschitke twoje hrěchi pschikrywaju, so by sbožny był.

Wy bjes měra, kiž wy to cžitacze, kotrymž je wutroba a žiwjenje a žwět polny hrěcha, schtó spěwa žobu: Kak kraßne žu na horach nohi tych, totsiž měr pschipowjedaju! O, khwaleny budž ty, kiž ty pschindźesch, ty dźěcžo se žłobika, ty měrny ferschta!

Hamjeń.

Wobras se snutskowneho mißionstwa naranscheje kschescžijanskeje zyrkwje.

Moskowska kubkarnja.

1897 běsche sjejd lěkarjow wscheje semje w Moskwje. Wschitzy, kotsiž běchu žo tam sjejdźowali, wrócžichu žo wulzy spokojeni domoj. Mjes nimi běsche też jedyn naschch krajanow: knjes dr. med. Jurij Wjela w Draždźanach. „Matuschka Moskwa“ běsche wschitkich po wschej lubosći witała. Wschitzy pak běchu pschesklapjeni, so běchu pola naschich naranschich žußodow, kotrychž maja w nawjecžornej Europje s wjetscha hischcže sa podźiwich ludźi, tak dospołnje wuhotowane thorownje nadeschli. Sklawny Barlinski professor Virchow wupraji žwoje pschesklapnjenje pschi składnosći žwojeje narěcže na hosćinje s tymi žłowami: „Pschischli žmy, so bychmy powuczowali a nětko dohladamy žo je spodźiwanjom, so móžemy tu hischcže wjele nawukłnycz.“

Wobžebje khwalachu hosćo s němskeho khěžorstwa rujku hospodliwosć, Krjemł bjese wscheho runjecza, thorownje a kubkarnju sa make dźěcži. Też pola naß w němskim khěžorstwje namjetuja někotři, so měła žo kubkarnja sa make njesbožownе dźěcži sakožicz. Teho dla je bjes dwěla sajinawe, tajku kubkarnju spójnacz, kotraž je žo pscheđ wjazy dźiži sto a tsjecži lětami sakožiła. Sso wě, lěkarischch a prosto-cžłowjeschch pschicžinow dla žu naschi lěkarjo s wjetscha sahorjeni pschiwißowarjo tajkich djejow dla sakoženja kubkarnjow.

Saftupmy dha też do tamneho wulkotneho wustawa, sakoženeho wot Katherinu druheje. Nasch wodźeł a wuczeł budže lubosny wyschchi lěkar Ustinow.

Syma je, žurowje syma; tajku symu my we Luźizy ani njesnajemy. Moskwa je schěroke město; teho dla dojeđźemy s wojom do kubkarnje. Wóß sastanje pscheđ khlownym sakhodom khěžorskeje kubkarnje w „Skoljanzy“. Tak rěka haßa, pschi kotrejž je tutón wulkotny twar natwarjeny. Dwě lubosćiwej postawje, „hmilnosć“ a „wocžehnjenje“ wosnamjenjazej, debja stotny běkeje murje. Dwórnik wotewri nam wrota, my pokasamy žwoje poručcaze wopißma, a wón kasa nam sastupicž. Pschesđźemy mjeńschu sahrodu, pschindźemy nimo Miklawschoweje schule a dóđźemy k khlownemu twarjenju. Je to wulkotny, schtyrirósłkotny twar bělych domow. Je-li też twar lubosny a wabjazy wot wonka, nětajku snutskownu njespokojnosć sawěcže njemóžech podtłóčzicz. Ssnano dopomnisch žo na žłowa pěßnjerja: „Wy, kotsiž tu sanđźecze, wđacze žo wscheje nadźije!“ A kajki narod ja pschichod mohł też s tutych murjow wuńcz? Njepózćiwosć, khudoba a hrubosć pscheđ tutymi murjemi běsche rola, na kotrejž žu tute wbohuschke njebožatka sesłhadźake, kotrež maja žo žwojimaj starschimaj jenicžaj sa wbohuschke narodźenje a krajej sa dalsche žiwjenje dźakowacz!

Hacž runje žmy wobrjedź wulkeho města s wjazy dźili 100,000 wobydlerjemi, dha žmy tola sdaleni ropotej a žiwjenju bjese wscheho pschestacza, ko hibazemu we wulkim měsćе. Tu je sawěsćе rjamy pomnik, kotrž je postajiła Katharina II. a kotrž naß dopomina na wulkotnosć jeje knježenja. Lěta 1760 je wona najprjódźy

ležomnosćz darika: 82,800 kóžnych metrow. Lěta 1764 wotewri kněžorka wrota k tamnym městnosćam, hdźež mějachu tamne wbohe śworjeńćka sańcz, kotrež běchu wopuschćene wot žwojich maćerjow. S dźewjatnacze cźěschnymi dźěćźimi saporćachu dobroćerjo cźłowjestwa žwój śkutk luboscze a žmilnoscze. Nětko thowa kubłarńja něhdźe 17,000 dźěćźi a dohladuje a stara žo hischcze wo něhdźe 20,000, kotrež žu na wšy do wocźehnjenja date. Wot teho dnja žem, hdyž žu žo kubłarńne wrota wotewrile, je žo tu wjazy dyźi 1000,000 namakanych dźěćźatkow wukhowako.

Wustaw ma sa sakož wulki pjenjes, kotryž žo psches bohate śběrki a wulke wotkasanja a namrěćstwa stajnje pschisporja, a pódla teho dostanje hischcze lětnje 1000,000 rublow podpjery psches knježeřstwo. Tale podpjera wukhadźa ś wjetscha ś pschedawanja tkartow sa hraćkow, dokelž je tole pschedawanje w Ruśkej knježeřstwowy monopol.

Bohaty Demidow je na jedyn dźeń połdra miliona rublow darik, druhy knjesojo (wjećhojo) a daricźelja scźěhowachu jeho ś mjeńschimi darami. Nadźija njebudźe jebacź, so žo wustaw sa nětkotre lěta žam sdźerźi.

Kaž hižo prajach, se śnutskownej śtyśknosćju sastupichmy do kubłarńje. Ćźim dale pak pschińdźemy, ćźim bóle śhubuje žo tole cźućze. S cźistosćju žo nutskach wscho błyschćźi; wschudźe cźerstwy powětr w jaźnych a wyšokich městnosćach. Khodźo ś jeneho pośthoda do druheho, ś jeneje sale do druheje, dźiwamy žo bóle a bóle, schto je tu luboscź, na śkutk hotowa, dokonjała. Możesch drje tež we Widnje a w Pariju tajku kubłarńju nadeńcź, ś kubłarńju w Mośkwje žo wonej ani runacź njemóžetej!

Drje móhli žo ś jěźdnym śtokom wot delka hacź pod tźechu dowjescź dacź, dźemy pak radscho po schěrokich, nam pschihódnych śthodach horje hacź do pjateho pośthoda. Źyle wójśko myjazych, płokazych a rjedźazych žónśkich ś thoschćźemi a hadreschćźami sekkamy. Jich dźěło je runje dokonjane. Dyž a dyž wohladamy jenu ś wyjschćźich dohladowaćkow, cźornu śdrasćźenu, abo jenu se wschědnych dohladowaćkow, brunu, kaž žorna, śdrasćźenu. Tola porjeńścha žwoju drastu psches schěroki běły khornaź.

Kóždy jenotliwy pośthód je 11,000 kóžnych metrow wulki; wožrjedźa je schěroki, 120 m dołhi thód (korridor) a na woběmaj bokomaj 16 wodźělenjow. Psches wyšoke wokna ś wobeju stronow thoda móžesch stajnje do kóždeho wodźělenja pohladacź. Tak je móžno, so móže dohladowaćstwo dójkam stajne na porsty hladacź.

Na prawej śtronje wot thoda žu śtrowe, na lewej pak khore cźěłchne dźěćźi śpóžkane. Dwaćźeco lěkarjo staraja žo wo śtrowosćź nascheho makeho luda a bjeri lěkaćstwa ś wulkeje wustawoweje haptyti abo ś wustawoweho laboratorija, hdźež žu scheśćźo stajnje pschi dźěle, so bychu lěkaćstwa pschihotowali. Kóžda śala dostawa žwěćko pjches śtinacźe woknow. S nich žu tśi naprawjene, so žo cźerstwy powětr stajnje do śale pschiwodźuje. Tło (schpundowanje) je cźěmnobrune, scźěmy a wjećhi pak ś běłej wolijowej barbu wobarbjene, so móža žo teź ś mótrymi maćźinami a kiźalinami wotmyćź, sacźehnje-li tu hdy hrosna, natyłowaza thorosćź. Po dołhich rjadach wuhladasch źeleśne łóžka śestajane, pschikryte ś běkymi sawěschkami. Sa khore dźěćźatka, abo sa tajke, kotrež žu žo sahe narodźiłe, je pjećźdźeśacź łóžkow naprawjenych, kotrež móža žo stajnje wohrěvacź. Kóždźe tśi měšazy žo matrazy sa dójki a dźěćźi ponowja. Dójti dostanu kóždy tydźeń, dźěćźatka pak wschědnje nowe schaty, běłe kaž najbělschi źneh. My pschekhodźimy tele wodźělenja. Nihdźe njepscheradźi ani próschka wonjenja abo njećźerstwoweho powětra, so žo tu tajka khopiza małych śworjeńćźkow namaka. Jenož wjelehłóšne schrěćźenje śjewi tebi, so je źiwjenje w tutych běłych wacźokach.

Hdyž pschińdźemy, je, jako by wětśit do sahona saduk. Do dołhich rjadow śestupaja žo wone, śdrasćźene do pyschneje wustawśkeje drasty, sady žwojich porućźenych łóžkow a poklonja žo nimale hacź do śemje, hdyž žo wyschschi lěkar pśched nimi pokaźe. Mnohe mějachu žwoje dźěćźatka w rukomaj, cźěćźachu je abo sawalachu je do sahłwćźkow. K temu dostanu wschědnje wóśom króćź cźiśte pjelchi, khore žamo pjatnacźe króćź. Dójti maja po wodźělenju, do kotrehož łkuśheja, cźerwjene abo módre cźapki, běłe schtakły a jaźno cźerwjene, róźiczkojte łuknje ś běkymi schórzuchami.

Pjećź tyžaz tajtich drastow žo stajnje we wustawje thowa.

Mnohe žony maja schnóry śe schłeńćźanych abo druhich pacźerjow na na nahej schiji. Nětkole je tyžaz a schtyri śta dójkow w kubłaćni, śtinacźe tyžaz ś wonka kubłarńje pschiśtajenych. Nětkotre lubośne a mudre mjeswocźa mjes nimi wohladasch, ś wjetscha pak wohladajch źónśke wschelakich starobow — hrosne a wohidne, ś tupy maj wocźomaj.

(Pokraćźowanje.)

Wschelake ś bliśka a ś daloka.

— Njedźelu 2. adventa mějesche žo łétusche pośłednje źerbśke kemschenje w nakhwilnej śichźnej źyrkwi w Draźdźanach. Hacź runje wjedro rano njehojesche, běchu žo tola Sserbja we wulkej liczbje ś Draźdźan a ś wokolnosćźe śeschli, haj, žamo wjele hodźin daloko běchu pschijschli, so bychu Boźe słowo w lubej maćźernej rěćźi źłyscheli. Spowjednu wucźbu mějesche wodźeć źerbśkich Draźdźanśkich kemschenjow knjes farać cźyćeć Jakub-Njećźwaćźidliśki a předowanje knjes farać Golćź ś Budyschinka. Spowjednych běśche blisko 200. Pśched źyrkwinymi durjemi pschedawaśche žo bibliśki pućźnik a je žo na 200 rosdawało — rjane śnamjo teho, kak naschi Sserbja wonkach źwoje domjaze natwarjenje pytaja w lubej maćźernej rěćźi. Pschichodne źerbśke kemschenje śměje žo na nowe lěto njedźelu Lětare.

— W Minakale mějesche žo saúdźenu njedźelu źyrkwinśki konzert. Rjane natwarjaze śpěwanje wot wuměłźy w hudźbje śdźěćźanych knjesow a knjenjow žo poklucharjam pośłućźi. Wschitźy buchu hnućźi wot teho, schtoź běchu źłyscheli. Wschitkim źobustkowarjam źłuscha wutrobny dźak. Wobźarowacź běśche, so konzert wot wośćadnych łěpje wopytamy njeběśche a so źebi jich wjele tu źadnu śkładnosćź wažiło njebě, kraźne duchowne śpěwaćź źłyschećź. Wunoschk konzerta je sa Minakałśki źyrkwinśki twaśśi śond postajemy. Něhdźe 250 hriwnow je konzert wunjećźł.

— Saúdźenu njedźelu źwjećźesche źerbśke towaśstwo w Draźdźanach źwój 10 lětny sakoźeńśki źwjedźeń. Swjedźeń běśche derje wopytany. My wohladachmy mnohe Sserbowki w źerbśkej narodnej drasćźe, wośebje ś delneje Łužicy ś Błótow. Knjes pschedźyda Symmy wotewri źwjedźeń ś hnujazej rěćźu źwojich towaśschow k njekhablazej źwěrnośćźi napominajo. Na to hrojachu źo „Rankowe schtórnje.“ My lubemu towaśstwu k jeźo 10 lětnemu jubilejej najwutrobnisćźe źboźe pschejemy. Wone njech dale kćźeje, rośćźe a źo roswiwa k źboźu nascheho Sserbowstwa!

— Łužiśke předaśke towaśstwo w Lipsku, kotrež žu źerbśzy studentojo duchownśtwa w lěćźe 1716 sakoźili, je pśched krótkim źwój 183. sakoźeńśti źwjedźeń źwjećźiło. K temu je teź źwoju lětnu rosprawu wudało. Wone ma tu khwilu 32 źobustawow, mjes nimi žu 3 Sserbjo: Mrósak, Gólćź a Wićźećź. Swjećźelaze teź je, so je žo sa pschedźyhdu (seniora) towaśstwa sašo Sserb wuśwolił: stud. theol. Wićźećź ś Pschischećź. — Hdyž na historiju předaśkeho towaśstwa hladamy, móžemy ś radosćźu widźećź, so je wodźeśtwo towaśstwa hušto w źerbśkich rukach było. Jako wotdźěłenje łužiśkeho předaśkeho towaśstwa śkutkuje Sorabikum, w kotrymž wschitźy źerbźy śtudowaźy w Lipsku źo śthadźuja, so bychu źo w źwojej maćźernej rěćźi wudokonjeli. Do njeho pschithadźachu w minjenym lěćźe: O. Wićźas, Ráda, Mrósak a Wićźećź, theologojo, dale Kubiźa, W. Wićźas, Hajna a Gólćź, kotśiź prawa śtuduja a śtónćźnje śtudowaźy lěkaćstwa: Łužan, Dućźman a Larraź. S dźakom spomina rosprawa na źerbśki homiletiśki seminar, kotryž śteji pod wustojnym wodźenjom knjesa fararja Mrósaka w Hrodźiśchćźu. Na nim wobdźělichu źo tjjo: stud. theol. Ráda, Mrósak a Wićźećź. Woni źo we wulkich próśdninach pod źwěrnym nawjedowanjom źwojeho wyšokocźećźeneho wućźerja wudospołnjachu we źerbśkej rěćźi a wědomośćźi. Wichitźy tjjo teź w Boźim domje źerbśki předowachu.

— **Hody źo blija.** Hischcze junkróćź Waš, lubi Sserbja, hdyž Wy źwoje hodowne dary kupujejećze, dopomnimy na nasche evangelisko-lutherske knihowne towaśstwo. Kajke rjane knihe je wone wudało. Wone źo najlepje hodźa sa hodowne dary. Wone maja źwój trajazy wužitk sa naschu wutrobu a duschu. Duź położćźe źwojim lubym radscho tajki dar na hodowne blido, hacź so Wy sa njewuschne wěźy wulke pjenjesy wudaćźe.

— Jendźelćźenjo śmeja źrudne hody. Hdyž źebi Jendźelćźenjo myślachu, so budźa po něćźim tola ś knjesom na transvaalśkich, bywaja powjescźe tydźeń a hubjeńscho. Pośłednje dny powjesćź dóśćźe, so bu jendźelśki general śe źwojim wójśkom wot burow cźiśćźe śbity a wjetśći dźěl jeho wojakow śajaty. Kaž wójna nětko śteji, źu wuhlady najhubjeńśćźe. Kaž žo śda, je podarmo, hdyž

ßo Jendźelcźenjo pschezo hischcźe nadźija, so móhło sa nich lěpje być. Wschitkich ßwojich wojakow ßu woni do Transvaalskeje póßłali, tak so domach žanych wjazy nimaja. K temu tež domach w Jendźelskej njespokojnosć pschećiwo wyschnosći, kotraž je łóhkosmyßlenje wójnu sapoczała, pschezo bóle rosćże.

Advent!

Te dny ßu krótke, cźmowe
Te nozy dołhe ßu,
Nam skhadźej ßwětło nowe
Se ßwojej kraßnosćcźu!

A widźimy joh' ßwěćźić
Nětk hischcźe sdala, my,
My saßo dźemy ßwjećźić
Tón pschichod Knjesowy.

To ßwětło je nětk blijko,
Nam hwězda sesthadźa,
So na semi tu nijko
Wschu cźěmnosć roßwětła.

Mój Jesu, hwězda kraßna,
Sswěć mi do wutroby,
So była zyle jaßna,
Pschińdź do njej' ßlubjeny.

Ju wučźićź wot wschěch hrěchow
Sćźiń ßej ju k bydlenju,
Ju wuwjedź se wschěch ßměchow,
Sa to cźe cźesćźić chzu.

Duž w tutym ßwjatym cźaßu
Mje wučźićź Jesu mój,
K tom' njebjeskemu kwaßu,
Hdźež ßym ja wěčźuje twój.

Cźi sćźelu na pucź psalmy,
Chzu rjenje khwalićź cźe,
Tam pak cźi spěwacź psalmy
Do wscheje wěčźnosćże.

E. Helaß.

Kak ßy žiwy?

(Pokračowanje a stónčenje.)

Schtož bolosć nastupa, kotraž ßmě pschi khowanju lubeho jemrjeteho k ßwojemu prawu pschińćź, dyrbi ßo tež tudy radźićź: Wschitko w prawej měrje! Pschehnate płakanje a wokanje pschi rowach, wołebje hdyž ßo kaschćź dele puschćźi, njeje wopokasmo kschesćźijanskeje nadźije. Schtóž ma wopravdźe žiwu nadźiju, njeźaruje kaž cźi, kiž žaneje nadźije nimaju, ale posběhnje tež w najwjetschej bolosći ßwoju hłowu k temu pschewinjerjej ßmjercźe. Haj, wón ßam je sa wschitkich žarowazych prawy pschikład dał: Wón płaka pschi Lazarußowym rowje, ale tym, kiž piskachu, pokaže wón s Jairußowego doma won.

Mjenje by ßo nawopačnje pschihodźiło, hdyž po khowanju do korćźmy picź dźeja. To je sawostanka póhanskeho waschnja a sćźeji napschećźo tak derje pschirodnemu cźuću kaž tež kschesćźijanskemu smyßlenju. K temu je ßmjercź tola w kóždym padźe pschekhutna, so by składnosć k picźu dała a schtóž móže ßo jenož kusk do sačźuwanjow žarowazych myßlićź, tole napschećźiwne ßam cźuje. To ßo rosumi, so ßo hoscźam a noscherjam po khowanju wokschewjenje poskićźi, ale s tym dyrbjało tež doscź być.

Pschi wschěch tych wězach na to pschińdźe, kak ßo ßmjercź wobbladuje. „Wumrjećź dyrbja wschitzy", ale mješ wumrjećźom a wumrjećźom je rosdźěł, a tónle rosdźěł hałke ßo, kaž pschirunanje wo bohatym mužu a khudym Lazaru pokasuje, pschi wotucźenju sjewi. Wy ßebi žadacźe — w tym sćźe drje wschitzy psches jene — w pohladanju na ßwój tónz, so byschcźe sbóžni wumrjeli. Ale schto to rěka? S wjetscha ßebi pschi tym na cźichu ßmjercź myßla, měrne wußnjenje bješ dołheho ßmjertneho bědźenja. Tak wotßał hićź móz, je wschak tež hnada Boža, tola ßa wěčźnosć s tym nicźo dobyte njeje. „Rjana ßmjercź" s molom hischcźe sbóžna ßmjercź njeje. Duž ßo mi tež njespodoba, hdyž ßo ßmjercź bje wscheho „wumoženja" mjenuje. Hdyž je něchtó wo wßy wumrjeł, s wjetscha rěka: „Nětko je tón tež wumoženy." Wy s tym rosumićźe, so je wot wscheje prózy a wscheho hubjenstwa tutoho žiwjenja abo wot ßwojich bolosćow wußwobodźeny. Ale hacź je něchtó wot winy ßwojeho zyłeho žiwjenja wußwobodźeny, wot teho pschede wschěm wotwißuje, na to wschitko sa Boha a wěčźnosć pschińdźe. Ssmjercź wumože jenož teho, kiž běšche prjedy hižo wumoženy, ßmjercź je jenož sa tych wumoženje, kiž ßu ßwoje wumoženje hižo prjedy namakali — bješ teho wumožnika pak njeje žane wumoženje ani we žiwjenju ani we wumrjećźu. Wumrjećź je ßwojim wumožnikom je ryćźeřika ßmjercź — wumrjećź bješ njeho je ßrudna ßmjercź. Prěnje je wojowanje sa wótzny kraj, druhe wukonjenje ßmjertneho ßuda na hrěschniku. Pschi jenym ßłyschisch ßwonjenje s wótzneho kraja, pschi druhim ßynki wěčźneho ßuda. — Schtóž pak chze s tym wumožnikom wumrjećź, dyrbi tež s nim žiwy być: pschetož kaž je cźłowjek žiwy, tak wón wumrje; kaž wón wumrje, tak wón cźehnje; hdźež wón cźehnje, tam wón wostanje.

Teho dla ßo tebje, luby cźitarjo, praschachmy:

Kak ßy žiwy?

— Kónz. —

Dobrowólne ßmilne dary sa wbohe hłódne dźećźi w Afrizy w Sserbach nawdate:

Total nahromadźene: 2089 hr. 6 np.

S Nosacźićźanskeje wosady:

G. . . .	— hr.	30 np.		W. . .	1 hr.	— np.	
B. . . .	1 „	60 „		E. . . .	2 „	— „	
H. . . .	— „	50 „		S. . . .	— „	50 „	
L. . . .	— „	50 „		S. . . .	1 „	— „	
St. . .	2 „	— „		S. . . .	2 „	— „	
B. . . .	— „	50 „		D. . . .	1 „	— „	
S. . . .	3 „	— „		S. . . .	10 „	— „	
H. . . .	3 „	— „		S. . . .	1 „	50 „	
B. . . .	6 „	— „		H. . . .	1 „	— „	
W. . .	2 „	— „		W. . .	— „	50 „	
N. . . .	2 „	— „		R. . . .	3 „	— „	
B. . . .	1 „	— „		H. . . .	1 „	— „	
R. . . .	1 „	— „		W. . .	3 „	— „	
B. . . .	3 „	— „		P. . . .	1 „	— „	
W. . .	2 „	— „		K. . . .	— „	50 „	
L. . . .	7 „	— „		W. . .	1 „	50 „	
W. . .	— „	50 „		K. . . .	1 „	— „	
M. . .	— „	50 „		U. . . .	5 „	— „	
J. . . .	3 „	— „		J. . . .	5 „	— „	
St. . .	3 „	— „		S. . . .	2 „	— „	
H. . . .	3 „	— „		M. . .	4 „	— „	
K. . . .	1 „	— „		S. . . .	1 „	50 „	
B. . . .	— „	50 „		B. . . .	2 „	25 „	
S. . . .	1 „	— „		Dź. . .	— „	90 „	
E. . . .	1 „	— „		L. . . .	— „	50 „	
J. . . .	— „	50 „		S. . . .	2 „	— „	
K. . . .	5 „	— „		T. . . .	10 „	— „	
B. . . .	2 „	— „		W. . .	2 „	— „	
B. . . .	1 „	50 „		Schb. .	— „	60 „	
P. . . .	2 „	— „		M. . .	1 „	— „	
W. . .	1 „	— „		G. . . .	3 „	— „	
Hrom.:	60 hr.	90 np.		Hrom.:	71 hr.	25 np.	

Schulske dźećźi . . . . . 28 hr. — np.

Zyła sběrka . . . . . 160 „ 15 „

S Budesćźanskeje wosady:

W. . . . . 2 „ — „
M. . . . . 2 „ — „
N. . . . . 3 „ — „

S Budyschinskeje wosady:

2 schulske dźećźi . . . . . 2 „ — „

Se Slepjanskeje wosady:

Kónzan w Brěsowzy . . . . . 2 „ — „
Kónzan w Rownom . . . . . 2 „ — „

Hromadźe: 2262 hr. 21 np.

W mjenje wbohich hłódnych dźećźi praji dźak

Gółcź, redaktor.

Samolwity redaktor: farar Gółcź w Budyschinku. Cźiśćź a nakład Ssmolerjez knihićźiśćźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 52.
24. dez.

Łětnik 9.
1899.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Sſmolerjez knihiczíſchczełni w Budyſchinje a ſu tam dostacz ſa ſchwórtłětnu pſchedpłatu 40 np.

4. njedźela adventa.

Wjeſzełe hody.

Hody ſo bliża a naſche dźenſnjſche „Pomhaj Bóh“ chze tez ſ dobom wo hodach nam powjedacz. My chzemy wſchitzy radźi wjeſzełe hody ſwjeczicz. Ale k temu je nuſna hodowna wutroba, t. r. wjeſzeła wutroba. Kak ju dostanjeſch? Wotmolwjenje nam Pawoł w epiſtoli 4. njedźele adventa dawa. Fil. 4, 4—7:

Wjeſzełcje ſo w tym Knjeſu kóždy czaſz, a ſaſzo praju ja: wjeſzełcje ſo. Waſcha mérnoſcz budź ſnajomna wſchitkim ludźom. Tón Knjes je bliſko. Rjeſtarajcje ſo wo nicžo; ale njech we wſchech nježach waſche proſtwy w modlenju a žadanju ſ dźakowanjom pſched Bohom ſjawne budźa. A tón mér Boži, kotryž wyſchſchi je, dużli wſchitkón rozom, wobarnuj waſche wutroby a waſche myſłe w Khryſtuſu Jeſuſu.

Pucz k wjeſzełym hodam — dźijmy jón.

1. Wjeſzełcje ſo w tym Knjeſu kóždy czaſ, a ſaſo praju ja: wjeſzełcje ſo! Kaž krała Davidowa harfa cźemny duch Saulowy ſaczěri, tak chze japoſchtoł Pawoł rady ſe ſwojimi ſłowami ſrudne myſłe ſwojich Filipiſkich ſaczěricz. A woprawdźe! kak dyrbjeſche to ſich hnucz, ſo runje Pawoł jich tak napomínaſche, wón, kotryž tehdom w jaſtwje bedźeſche a wſchědnje ſmjertny ſtrach pſched ſobu mějeſche. Wón njeběſche žadyn tajki khudy, tajki hubjeny, tajki wopuſchczeny, ſo japoſchtoł k njemu prajicz njemóhł: „Pohladaj na moju ſrudobu, na moju nuſu a ſtrach, pohladaj na moje pſcheſcźěhanja, moju khudobu a pſchi tym wſchěm „ſtajnje wjeſzeły“, — to je moje heſło. Kak hłuboko dyrbjeſche wjeſzełoſcz w nim tczecz, ſo jemu ju niczo rubicz njemóžeſche. Schto běſche to do wulkeje bójſkeje wjeſzełoſcze, pſcheczíwo kotrejž ſo žyſły a bolojſcze ani ſběhnycz njemóžachu, wjeſzełoſcz, kotraž cźěnne jaſtwo kaž ſłónczko roſzwětli a ſamo ſmjercze ſo njebojo do woſzady ſawyſka: Wjeſzełcje ſo! — Sswět wobžaruje khcheſcźijanow, dźěcźi Boże jako cźłowjekow, kotſiž žaneho wjeſzela nimaja. Ale ſchto je wobžarowacz? Wuczownik Khryſtuſowy, kotryž je ſnano ſwonkownje khudy a tola ſnutſkownje bohaty na njebeſkich kubłach, ſwonkownje njeſbožowny a tola we wutrobje ſbožny, abo ſwět, kotryž je tajki bohaty a tola tajki khudy, kotryž tak wjele wo wjeſzełu powjeda a je tola w najhłubſchej wutrobje njeſbožowny, hubjeny a bjes troſchta? Schto je wobžarowacz? To dźěcźo Boże, kotrež ſebi darmo wot Boha wjeſzełu wutrobu wobradźicz da, abo ſwětne dźěcźo, kotrež ani prózy ani mudawkow njelutuje ſebi ſboże dobycz, kotrež ſo ſaſo roſłama kaž ſchkłenza? Schto ma ſo wobžarowacz? Tón, kotrehož wjeſzełe je kaž raniſche ſera, kotrež dźeń wěcźneho wjeſzela pſchipowjedajo ſkhadźeja, abo tón khudy cźłowjek, kotrehož wjeſzełe ſo kaž płomjo ſapali, ſo by potom woz žiwjenja khcheſcze cźěmniſcho ſcźiniło? — Wjeſzełcje ſo w tym Knjeſu kóždy czaſ! To je to potajnſtwo wſcheje praweje khcheſcźijanſkeje wjeſzełoſcze. W tym Knjeſu ma ſwój korjeń, ſ njeho ſo žórli, kaž ſ wěcźneho žórła. Wón je tón Knjes, naſch Bóh, wón chze naſ wuwjeſcz ſe wſcheje nuſy, wón chze naſch ſbožnik

ßam być, naß wote wschitkich hrěchow wuczjiscjćicz. Schto by semja była, hdy by wón ßo nam njesjewił? Nam hischcze pschczo cźěmna semja. Schto njebeßa, paradiß? Nam hischcze pschczo shubjeny.! Schto nasche žiwjenje? Ssmjertna sczěn. Schto nasche wumrjecze? Hrósbny kónz. Nětko pak, wjeßel ßo, kscheszćijanstwo. Sswět běsche shubjeny, Khrystuß je ßo narodźił; njebeßa běchu samknjene, nětko wón saßo durje do rjaneho paradiša wotamknje; nětko jedyn dźeń druhemu praji, so je moje žiwjenje puczowanje do rjaneje wěcznosczę. Nětko žana czěžkota wjazy tak czěžka njeje, so ßo njesćz njemóhła, žadyn hrěch tak wulki, so wodacza njeměł; nětko je tu wěczna pomoz, wěczne wumoženje. Wjeßelcze ßo w tym Knjesu.

2. Wascha wěra budź snajomna wschitkim ludźom! Kak rjenje ßo to k wjeßelosczi hodźi! Wjeßelosczę trunam wutroby prawy hlóß dawa, kaž trunam harfy; w měrnosczi truny derje klincza. Wjeßeli w tym Knjesu! Měrni pscheczíwo wschitkim człowjekam! Haj, pscheczíwo wschitkim! Kaž malo Bóh rosdźěl czini bjes słymi a dobrymi, ale je wschitkim ßwoju sbóżnu hnadu sthadźecz dał, tak malo ßměmy my rosdźěl czinicz, njeßměmy ßo hakle praschecz, hacz schto luboscz saßłuži abo niz, hacz je nam schto derje smußleny abo niz. Nascha měrnoscz dyrbi dale tez snajomna bycz. S rjanymi słowami wuczinjene njeje, měrnosczi ma ßo w skukach sjewicz. A kak? We wodawanju a dawanju. O kraßny pucz k wjeßełym hodam, hdyž ty bratrej, kotryž je na tebi shrěschił, wodasch, hdyž domach mjes mužom a žonu, mjes starschimi a dźěczimi, mjes bratrami a sotrami rěka: wodajmy žebi, kaž je nam Bóh wodał w Khrystußu. K wodawanju njech ßo dawanje pschisamknje. Dacz je sbóżnischo hacz bracz. O wjeßely, sbóżny hodowny czoß, hdyž twoja lěwiza njewě, schto prawiza czini, hdyž khuda wudowa, wot kotrejež twój dar czěžku starosczę wosmje, tebi s dźaknymi žylsami „Bóh saplacz“ pschiwoła, — ty pak na ßwjedźeń s wjeßełej wutrobu dźesch.

3. Hischcze něschto: Njestarajcze ßo wo niczo, ale njech we wschěch wězach wasche prósstwy w modlenju a žadanju s dźakowanjom psched Bohom sjawne budźa. Hdyž ßłóncźko na njemerne ßo žołmjaze morjo ßwěczi, wone jo pschi wschej ßwojej czoplocze shrěcz njemóže, a to dokelž je njemerne a žołmy wußoko dźeja. Tez człowjska wutroba je husto njemerna, starosczę žiwjenja ju kaž wichor do njeměra staja. Najprjedy dyrbi czicha bycz, so móhło ju Bože hnadne ßłóncźko se ßwojimi pruhami shrěcz. Kak w tebi wocźichuje? Pšches módlitwu. Czißń ßwoju starosczę na teho Knjesa, a wichory wutroby ßo lehnu, starosczę czeknu.

Njesabudź pak pschi proschenju dźakowanje! Ja chžu teho Knjesa khwalicz, praji psalmista a ßo k njemu wołacz. Najprjedy ßo Bohu dźakowacz sa wschitko, schtož je nad nami czinił a potom jeho proßycz, kaž dźěcźo ßwojeho luboho nana proßy, — to wutrobu czichu czini, so je, kaž cziche morjo, w kotrymž ßo hodowne ßłóncźko błyschcźo wobrasuje. — Wjeßel ßo w tym Knjesu, budź měrny pscheczíwo człowjekam, modl ßo radscho hacz so ßo starasch, — to je pucz k wjeßełym hodam, k wjeßełej wutrobje. A so by wjeßela wostała, japoschtoł pschistaji: Měr Boži, kotryž je wyschschi, dyžli wschitkóu rosom, wobarnuj wasche wutroby a wasche myßle w Khrystußu Jesußu. Hamjeń.

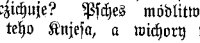

Boza nóz.

Nětk sthadźa rjana ferniczka
Nam fraßna, ßwětka ßwyßoka
Kaž hewak wschěchnje ženje,
Je błychczenje wot daloka,
Sso ßvbolt, je hwěźdźiczka
Na czěmnu semju rjenje.

To njebjo daloko wjaz' njej',
Nam sbóżny czaß nětk blisko stej'
We luboscźi k nam běši,
„Nětk stawaj“, wěrne kscheszćijanstwo
Tych ßwětnych lóschtow sdalnj ßo
Njech měr na semi knjeźi.

Wobras se snutskowneho mißionstwa naranscheje kscheszćijanskeje zyrkwje.

Moskowska kublarnja.

(Pokraczowanje.)

Strowych a žylnych dójkow je stajnje malo. Na hody, jutry a na žně pschikhadźa jich najmjenje do wustawa. W czaßach nusy dyrbi husto dojcz jena żónska tsi, tez schtyri dźěczi czěschicz; póbla dyrbi žebi tez s wożebje pschipprawjenym mlokom dopomhacz. Sso wě, sa tajke czaßy wumrje wjele dźěczi. Julija a augusta wumrje ßamo hacz do 60 se 100 dźěczi, we wschěchnych czaßach pak jenož 15 hacz do 20.

So by kóżda macz ßwoje dźěczatko czěschiła, dostanje ßo jej postajeny njenjes sa dójku; pschi tym je jenak, hacz tajka macz ßwoju pschißłuschnosczę w domje abo w kublarni wukonja. Wostanu wone sa dójku w domje, dha dostanu prěnje schěcz njedźel 25 kopjekow na dźeń, sa dalsche czěschenje 20 kopjekow a naposledź jenož 10 kopjekow.

Tola dźenß je ßo jenož 20 maczerjow naproßycz dało, so bychu tule ßłużbu luboscze ßwojim stworjenczłam wopokasałe.

Dźěło w fabrikach, ßłużba w měschczanskich domach sedanu ßo jim bóle wabjaze. Tam nichto sa nimi njehlada, tam njetrjebaja ßo czasczjicho kupacz — to mjenujaz je wschelakim wohidnosczę.

Hdyž ßo dójka samolwi, ma žebi ßwoje drasty sesłěkacz a ßo wukupacz. Potom ma ßo dacz pschepytacz pšches lěkarja a pšches mudru żonu. Je-li wona zyle strowa, potom dostanje postajenu drastu, a s tym je pschijata. Nozy sjja dójki na czistych pósłanjach póbla tóżkow ßwojich czěschnych dźěczi. Wo dnjo pak nakładu ßo tele běłe a czeřmjene ßmuzłate lěhwa na żelesne podkóżki a pokryja ßo se sawěschkom. Trójzy sa tydźeń maja ßo dójki pod dohladowanjom postajenych dohladowarkow wukupacz a po tym ßo saßo strowoty dla pschepytaja. Lěcze pak maja ßo wschěchnje w rězy wukupacz.

Wyschschi lěkar sastanje s nami pschi nětkotrych tutych małych stworjenczkow. Wón pschikaka, so maja ßo wumicz, wón pokaże nam schaty a tamne mólcźke snamjenjo se żelesa, kotrej ma tóżde dźěcźo na schiji wißazy a na kotrej je czistko napißane. Nad tóżde tóżko je łaticzka se ßamym czißkom a se ßwědomłiwym sapißom mjenow atd., schtož žiwjenje tuteho stworjenczka nastupa, napißane. Tak je tam napißany dźeń, na kotrymž je ßo dźěcźo narodźiło, hdy je do wustawa pschischło, hdy ßu ßo jemu jětra schcźěpike, haj ßamo, wo kak wjele je tóżde dźěczatko czěschche. Tehodla stej w tóżdym wodźělenju waha. Kóżdy tydźeń dwóży ma ßo tóżde dźěcźo pschewažicz a potom ßo pšches ßmuhi na czischcźanu papjeru sapißa, hacz je dźěcźo czěschche abo lóżiche. Tak móżesch stajnje thód jeho rozcźenja wohladacz.

Sapißarki majá wyschě žiwjenske podawki namakaneho dźěczatka do wulkich knihow sa wustawowe sapißy sapißowacz.

Kak luboscźiwy je wyschschi lěkar a wschitzy jeho pomoznizy, spójnajesch najlěpje, hdyž kedźbujesch, kajki je jeho wobthad s tutymi wobohuschkimi stworjenczkami, kak to twoju wutrobu shrěje. Kak luboscźiwje a nežnje pomajka khore, kak hrajka se strowymi!

Kónz hodow ßu městnosczę sa schaty sameštnjene, hdźež ßo woprawdźe hoborske poklady khowaja. Do murjow ßu wuhenje samurjowane, pšches kotrež ßo majane schaty do pokakinje dele sczelu. Pjelchi wußuscha ßo łhětsje s paru we wożebitych thamorach. S boka tutych městnosczow nadeńdźesch kupanje sa wulkich a małych.

Nowe knihy.

Nowe knihy, kotrež su we lěcu 1884 we Bautzenskich nowinach wuzamknjene, su:

1. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
2. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
3. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
4. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
5. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
6. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
7. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
8. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
9. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
10. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
11. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
12. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
13. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
14. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
15. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
16. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
17. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
18. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
19. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
20. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
21. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
22. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
23. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
24. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
25. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
26. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
27. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
28. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
29. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
30. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
31. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
32. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
33. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
34. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
35. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
36. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
37. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
38. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
39. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
40. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
41. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
42. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
43. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
44. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
45. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
46. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
47. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
48. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
49. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
50. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
51. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.
52. Wuzamknjenje Bautzenskich nowinow. Wot Jurja Wjeńkowa. Cena 1 mk. 50 pf.

Tež wulku a rjanu, wožebje ſa wuſtaw natwarjenu zyrkej móžeſch tu wohladacź.

Skónčnje ſaſtupmy do pſchiſeńſkich měſtnoſczow. Na blídźe, je ſelenym rubom pſchikrytym, ſu knihi ſa zuſych wupokoženе. Tu ſapiſa łóžby zuſy ſwoje mjeno.

Potom ńźemy do powitanſkeje ſtwy. Na ławzy ſedźa tu tři młode žony, kotrež ſ njemało wjeſelnym wobliczom ſwoje dźěčźi do wuſtawa pſchinjeſu. Jene dźěčźatko tu runje waža a wuměrja, kak dołhe je a kak ſchěroku ma hłowu a wutrobno. Jeho piſma ſo pſchehladuja a krótke ſtawiſny jeho žiwjenja ſo ſapiſuja. Potom je pěſtonicza wotnjeſe. Wot tehole wokomika ſem ſłuſcha wone do łubłańńe, doniž njeje wotroſtko abo doniž mać ſebi po nje njepſchińdźe.

S wjeſelnym poklonjenjom, na ſchkrěczaze dźěczatko ani njepohladajo, wotſhali ſo żónſka. Nětko bě ſwoju „cźežu“ wotbyła. Pohladaſch na tamne, tu pſchikhadźaze żónſke a jich waſchnja, dha wunurja ſo we tebi ſawěſcźe woſebite cźucźa a woſebite nahlady, kotrež ſu ſo cźi pſches błyſchcźate ſarjadowanje w tymle wuſtawje porajyłe. Tola wo tym poſdźiſcho!

(Pokračowanje.)

Boje dźěczo.

Nětk pójcźe wſchitke dźěczi
K ſwjedźenej hodownom',
Tón ſchtom ſo rjenje ſwěcźi
Spěwajcźe ſ wjeſelom,
Tom' ſhóżnikej ſaź' ſ nowa,
Wam dary wobradźa,
Duž pójcźe, wón waž woka,
Wam ſłubi njebeſa.

Duž k Jeſuſej hicź chzemy,
Hlaj, wón tón Knjes tu je,
Hdyž tež joh' njewidźimy
Wón łóżdom' blíſko je,
Hdyž na njoh' ſpominamy,
Dźeń jeho narodny,
Da jeho hižo mamy
Nam ſwěrny woſtanje.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Jendźelſke bibliſke towaſtwo je ſaſo najchemu ſaſkemu bibliſkemu towaſtwu 100 ſwjaſanych ſerbſkich nowych teſtamentow dariło, kotrež ſo darmo w Sſerbach rosdźěla. To dyrbi rjane wobradźenje ſa khudych Sſerbow być, kotſiž zaneho teſtamenta hiſchcźe nimaja. Knježa duchowni maja je rosdawacź a ſchtóž ſebi tajſi teſtament žada, njech to w prawym cźaſu ſwojemu knjeſej duchownemu ſjewi. Woſebje budźe to ſkladny dar ſa khude pacźerſke dźěczi. Knježa duchowni móža ſebi po potrebnoſczi nowe teſtamenty wotewſacź pola knihiwjaſarja Schenka w Budyſchinje.

— Saúdźenu njedźelu bu nowy knjes kapłan Michałkſkeje woſady duchownu ſwjecźiſnu doſtawſchi ſapokaſany. Na němſkim kemſchenju jemu knjes tajny zyrkwinſki radźicźel Keller duchownu ſwjecźiſnu wudźěli, ważnoſcź duchowneho ſaſtojnſtwa w hnujacej rěcźi wukożnjo. Na ſerbſkim kemſchenju mějeſche k. ſarař Mrósak-Budeſcźanſki ſerbſku rěcź, w kotrejž nowehо duſchowpaſtyrja ſerbſkej woſadźe pſchedźiaji. — Bóh ſohnuj jeho ſkutkowanje jako duſchowpaſtyrja mjes nami!

— Saſkſke wojeſke ſawěſcźaze towaſtwo, kotrež wuſłužených wojakow a jich ſwójbnych ſa ſmjercź abo k wupłacźenju wěſtych pjenjes ſa poſtajeny cźaſ ſawěſcźuje, chze naſchim Sſerbam w bliźſchim cźaſu wotpohlad ſwojeho ſohnowaneho ſkutkowanja w ſerbſkej rěcźi rosdawacź, ſo bychu naſchi Sſerbja wulku dobrotu a wužitk teho ſmilneho wuſtawa pójnali a tu jim poſticźenu ſkladnoſcź wužili. Tónle wuſtaw je w ujeſebicźnej towaſtſchnej ſmilnej łuboſczi ſakożeny a ma tón rjany ſamyſł w cźaſu nuſy pomhacź. Schtó wě, kak dołho je jemu wot Boha cźaſ jeho žiwjenja wotměrjeny. Kajka je to potom dobrota ſa wudowu, hdyž ſo jeje ſežiwjeł pſches ſmjercź woſmje a jej ſo ſa cźejźe cźaſu, hdyž ſe ſyrotkami ſama ſteji, kamjeń cźejźeje ſtaroſcźe ſ wutroby woſmje. Woſebje móžemy łubym Sſerbam najnałežńiſcho pohrjebnu poſkadnizu poruczicź. Wona ſo ſa tuni pſchinoſchk ſa to ſtara, ſo ſo hnydom po ſmjercźi ſwójby hacź do 100 hriwnow wupłacźi. Pſchi tej poſkladniźy móže ſo też żona tak derje kaž muž ſawěſcźicź. — Duž my łubych Sſerbow napominamy, ſo bychu w ſtaranju ſa ſebje a tych ſwojich k temu towaſtwu pſchiſtupili, kotrež ſamo ſa ſebje žaneho wužitka njerodźi, ale chze jenož pomhacź w bratrowſkej towaſtſchnej łuboſczi. Roshlad w ſerbſkej rěcźi to naſchim Sſerbam dokładnje rosjaſni.

— K nowemu lětu, dokelž ſapocźinamy nowy lětſtotetk piſacź, ſo woſebita póſtna kharta wuda, kotrež ſměje na to ſo počźahowaze ſnamjenja. Wona móže ſo woſebje k ſhożopſchecźam do nowehо lětſtotetka wužicź. Dokelž ſo pſchi ſhożopſchecźu k nowemu lětu też huſto póſtne kharty ſ wobraſami trjebaja, chzemy na nowe poſtajenje Sſerbow kedźbliwych ſcźinicź, ſo njebychu njenuſneho dopłacźenja měli. Huſto na tajkich póſtnych khartach jenož napiſane ſteji „Poſtkarte“. Tajku khartu póſt wjazy ſa póſtnu kharku njewobſtara, ale ſebi ſa nju 10 np. porta žada. Hdyž pak je ſo tam nětko jenož 5-nowarſka ſnamka horje ſlěpika, to 15 np. khoſtanja płacźi. Kóżda póſtna kharta dyrbi njenujźy wyſche napiſma „Poſtkarte“ też hiſchcźe napiſmo „Deutſche Reichspoſt“ měcź. Hdyž pak ſchtó tajku póſtnu khartu bjes teho napiſma doſtanje, móže ſebi ſ tym pomhacź, ſo wyſche teho ſkowa ſam ſ cźornikom abo ſ wokojnikom napiſche: „Deutſche Reichspoſt“. My ſo nadźijamy, ſo ſ tymle pokiwom něſtreho pſched njenuſnym wudawkom ſałhowamy.

— Sa kapłana pſchi Pětrowſkej zyrkwi w Budyſchinje je ſo knjes gymnaſialny wyſchſchi wučźer dr. Heber ſ Drażdźan wuſwolił.

— Nowa proſtwa je ſo na ſakſſi ſejm wot Budyſkeje rady ſcźinika, ſo by ſo żeleſniza ſkónčnje wot Rakez dale do Pruſkeje twarika. Bojecź ſo dyrbimy, ſo ſměje tale proſtwa runje tak mało wuſpěcha kaž prjedawſche. To je cźim bóle wobſarowacź, dokelž je tale żeleſniza do Hródka ſa wobkhod nuſna a wužitna a dokelž wyſchnoſcź dale niczo wot pſchihkłoſowanja njewotdźerżuje, hacź ta myſł, ſo wuwoſchki druhich hižo natwarjenych żeleſnizow ſchkoduja. Dyrbi pak żeleſniza jenož k temu ſłužicź, ſo by ſo po móżnoſcźi wjele wuſhytkowało? Prěnja myſł tola je, ludźom wobkhad poſłóżicź a jim ſkladnoſcź poſticźicź, po móżnoſcźi po najkrótſchim pucźu ſwoje pucźowanja dokonjecź. My tej proſtwje wjele ſhoża pſchejemy, pſchetož tale żeleſniza je ſ wulkim wužitkom ſa naſchu zyłu ſerbſku Łużizu.

— Mjes konſervativnymi je wulke roshorjenje wubudźiła rěcź faſtupjerja khěžorſtwowehо kanzlera hrabje ſ Poſadowſkeho, w kotrejž wupraji, ſo je derje a mudrje, khwilu ſozialdemokratam w jich poſpytowanjach pſchihladowacź, a wſchemu ſměrom hicź dacź. My ſo dźiwacź njemóžemy, ſo je tajſi nahlad najwjetſche roshorjenje ſbudźił. Bohu žel je wyſchnoſcź ſozialdemokratam dołho doſcź móz a ſwobodnoſcź woſtajiła, ſo ſu ſo tak roſwicź a poſzylnicź móhli. Najlěpſche dopokaſmo ſa to, ſo drje tole wupraſenje prawe doſcź njeběſche, je, ſo ſozialdemokratoju ſami faſtupjerjej wyſchnoſcźi najmóznſiſcho pſchihłoſowachu a ſamo w ſwojich powróczażych nowinach pitaja, ſo je ſtatny ſekretar „nadpadnje roſomnu“ rěcź rěcźał. Jeno ſo njeby wyſchnoſcź pſchedołho ſměrom pſchihladowała — a potom by poſdźe było.

Hodowny ſpěw.

Kaž huſto pěſnjeł w najhłubſchej tyſchnoſcźi duſche najkraſnſiſche ſpěwy ſpěwa, tak też ſamóźe hudźbnik, ſynkow wuſtojny, w ſrudnych hodźinach wupraji,cźi, ſchtož ſacźuje, móżeli w ſynkach ſwojemu horju wuklinczecź dacź. S bolazeje wutroby wukhadźaze rěcźa tute ſpěwy najnutrnſicho k naſchej wutrobje a „wubudźeja tych ſkradźnych cźucźow móz, kiž tam nutſkach ſwjdźiwnje ſpachu.“

Běſche naſymu lěta 1818, jako ſchědźiwy měſchnik, ſ mjenom Jośef Mohr ſ Oberdorfa, pola organiſty a wučźerja Franza Grubera w Arnsdorfje w Salzburgſkim faſtupi a jemu wot njeho wudźěłany ſpěźnjeny hodowny ſpěw pſchinjeſe, ſo by jón tutón do ſynkow ſtajił. Młody kantor drje ſe ſajimanjom rjane ſchtucźki cźitaſche, ale jeho myſł běſche ſmucźena, pſchetož jeho mandźełſka, mać jeho dźěcźi, leżeſche w khorokożu.

Njedźele dołho ſo młoda żónika ſe ſmjercźu bědźeſche; běſche, jako by ſo gwałtnje ſemje dźerżała, jako by ſo nihdy wot muża a dźěcźi dźělicź njemohła. Hdyž prěni ſnjeh padaſche, dyrbjeſche młody organiſta ſwoju łubowanu mandźełſku pohrjebacź a woſta

w njepſchemĕrniwej bolosćži na ſad. Ničžo jeho w jeho ſtyſknosćži troſchtowacź njemóžeſche, niž jeho dźěćži a ſchulerjo, kotſiž ſwojeho milého wučerja rady mějachu, ani jeho hewak tak lubowane byrgle.

Samknjeny a pokny procha ſtejeſche ſpinett (kaž tamniſche klawěry rěkaju) w jſtwinym kućźiku; na nim leżeſche měſchnikowa pěžeń, kotreją ſchtućźki dreje běchu ſo Gruberowemu pomjatkej ſacźiſchćaće, k kotrejž pak žanoho hłoſa njepytaſche.

Podarmo hižo běſche Mohr jeho na to dopomnił. Organiſta ſrudnje ſ hłowu wjeſche a dopjelnjeſche jenož ſwonkownje a ſwjeſchnje ſwoje pſchiźłuſchnoſćže.

Boža nóz bě pſchiſchła. Gruber ſedźeſche ſamy w ſwojej komorje. Hlaj, tam wočźini jeho mała dźowćźićźka durje a jeje próſtwam ſo poradźi, jeho do bydlanſkeje jſtwy nuts ſćźahnyćź. Tam ſtejeſche mała, je ſwěćźłami wupyſchena jědła a pſchi jeje nayohładźe ronjachu ſo prěni króć njeſbožowneho muža ſylſy. Kaž w ſtarych, rjanych cźaſach, ſo wón k ſpinettej poźydźe a jeho wočźi padźeichtej na Mohrowu pěžeń.

S nutrnośćźu ju pſchećźitawſchi, cźujeſche ſo wſchón hnuty, ſo je tež ſa njeho hiſchćźe troſcht, ſo je tež ſa njeho wumožećźſka hodźina pſchiſchła.

Kaž ſjewjenje ſ wyſokoſćže pſchiźdźe jemu na dobo nutriny, rjany hłóſ do myźle. Najprjedy jón ſ cźicha hrajeſche, potom ſpěwaſche:

Cźicha nóz, ſwjata nóz,
Wſchitko ſpi. Boža móz
Sjewi w rodźe ſo. Jeſuſo, ty
Budź nam wutrobnje powitany,
Spi w žłobiku, ſpi!

Cźichu nóz, ſwjatu nóz
Wobradźi Bóh tón Wótz.
Sśłyſchećźe jandźelow halleluja
Spěwacź, ſyła ty wjeſela wſcha:
Khryſt, naſch ſbóźnik, tu je!

Pſchichodne ranje hižo pſchi ſaźnej mſchi hrajeſche wón tón lubosny hłóſ na byrglach k natwarjenju mnohich kemſcherjow. Wón bu wot tehdy ſtem bórły wſchudźom ſnaty, a hiſchćźe dźenſa ſarźi kóźda wutroba w pobożnym hnućźu, hdyž patorſchizu ſ najhłubſcheje bolosćže porodźene, k njebeſam noſchaźe ſynti ſaźłyſchi.

(S „Daheima“ 1894 cźo. 11.) L.

Hodowne ranje.

„Ty hody płakaſch“, praji žona k mužej. „A w kućźiku ty ſtejiſch a hladaſch do kućźika? Schto dha maſch? Njeſtupiſch ſo radſcho k hodownemu ſchtomej. Tajki rjany kaž lĕtſa jón hiſchćźe njemĕjachmy“.

„Do kućźika wſchak nĕtko hladach“, muž ſmĕrom wotmolwi, „do kućźika, hdźež wona pola zuſych ludźi leźi. Ty wěſch, na koho ſzebi myſłu. Mi je, kaž by mi Bóh luby Knjes w tym kućźiku tón króćź ſam hodowny ſchtom wupyſchił a ſwoje dary ſpody njeho pokożił. Ja dyrbju tam pſchezo ſaźo hladacź. Tam je mój najlubſchi bleźk tele hody. Źiwjeńſka lampa wobheje khoreje je jenož hiſchćźe kaž źełłiwy ſnużoh. Wona běſche runje ſaźo do khudobneho koźa ſaléłła. Sśłabośćź abo hěźa běſche ju móźnje potſchaźka. Wona ſo poźyny, jako ſ hodownym darom ſaſtupich. Wona tam ſedźeſche kaź dźěćźo w kolebźy a ſćźěn, tajka běſche wona woźuchoćźena. Ale běſche, kaź by jaźnośćź wěćźnośćźe na nju ſwěćźiła. Ja jej prajach, jo je też ſa měźaź januar ſa nju ſtarane. Duź mi wona mokru, ſymnu, ſuchu ruku poda. Ja ſo bojach, ruku ſtłóćźićź, tak běſche wona wuſchnjena; ale ja ju dźerźach, ſo bych ju hrĕł. Ale kaź ſo wona ſe ſwojim dybokym a ſłabym hłoſom dźakowaſche, to mi tola tak cźopłe klinćźeſche, mohł rjeź, tak njebjeſźy, kaź bych ſ bliſka khwalobny khĕrluſch jandźelow ſaźłyſchał. Mi ſo ſda, ta cźerpjaźa ſebi wjele na mnje myſłi. Mi je, kaź byſchćźej jejnej wočźi pſche wſchĕ khěźe jow hladałej a kaź bych ju ja je ſwojimaj wočźomaj widźał. Ale hdyž ſebi pomyſłu, ſo mohł ja to runje tak derje być kaź wona; ſo bych hodowny ſwjedźeń runje tak ſwjećźićź dyrbjał kaź wona, potom dyrbju ſtejo woſtacź a dokho na tón ſamy blak hladacź a ſylſy ronja ſo ſ mojeju wočźow.

Hody.

Dźenſ je dźeń teho wjeſela
Kiž Bóh tón Wótz nam ſhotowa,
Na kotrymž jeho dobrota
Je cźłowjekam ſo doſtała.
Duź chźemy ſpěwacź wjeſele:
Budź Bohu cźeſćź do wěćźnośćźe.

Dźenſ je tón Knjes wſcho hubjeńſtwo
Precź wſak pſches Sśyna lubeho,
Bóh dopjelnja tak ſłubjenja,
Hdyž ſwojoh' ſyna ſ njebjeſ da.
Duź chźemy ſpěwacź ſtroſchtniwje:
Budź Bohu cźeſćź do wěćźnośćźe.

Dźenſ je tej' ſmjercźe ſtraſchna móz
Pſches źónſke ſymjo nahle łońź,
Kiž hadej hłowu roſtepta
Naſ wumó ſ helſkoh' ſkaźenja.
Duź dźenſa ſbóźuje ſpěwajćźe:
Budź Bohu dźak do wěćźnośćźe.

Dźenſ je Bóh ſ wulkej lubośćźe
Sśo cźłowjek ſćźinił ſawěćźe,
Wón ſwoju móz pak potaji,
Hdyž leźi w žłobi, w khudobi.
Duź ſpěwajćźe dźenſ wjeſele:
Budź Bohu cźeſćź do wěćźnośćźe.

Schtó nochźył dźenſa ſ wutrobu
We hodownym być wjeſelu,
Hdyž ſpoćźatk ſwojej' ſbóźnośćźe
Nĕtk we Jeſuſu nam kał je?
Duź ſpěwajćźe dźenſ wjeſele:
Cźeſćź Boha hacź do wěćźnośćźe.

E. Helaſ.

K rospomiuanju na hody.

Hdy by ſo Khryſtus tyźaź króćź w Betlehemje narodźił a niź w tebi, by ty wěćźnje ſhubjeny byl.

* * *

Slě je, kaź dokho ſo nam naſche hrěchi pěſkowe ſornjeſchka ſdadźa, hakle potom, hdyž ſo nam jako młynſke kamjenje ſdadźa, móźe lěpje być.

Dobrowólne ſmilne dary ſa wbohe hłódne dźěćźi w Afrizy w Sserbach nawdate:

Dotal nahromadźene: 2262 hr. 21 np.

S Hućźinjanſkeje woſzady:	125	=	50 =
S Michałſkeje woſzady:			
St. w Dobruſchi	4	=	— =
R. w B.	45	=	— =
M. M. w Cźiſchońźach	6	=	— =
W. = = (2. dar)	2	=	— =
M. w Cźemjerźach	6	=	— =
M. w Delnjej Kinje	5	=	— =
A. w Jenkezach (pſchi adv. nutrnośćźi)	5	=	— =
L. w =	2	=	— =
Sch. w Małſzezach	3	=	— =
S Huſcźanſkeje woſzady:	105	=	— =
S Budyſchinkſkeje woſzady:			
N. N. ſ Budyſchinka	2	=	— =

Hromadźe: 2572 hr. 71 np.

W mjenje wbohich hłódnych dźěćźi praji dźak

Gólcź, redaktor.

Dalſche dobrowólne dary ſa wbohe armeniſke ſyroty:

L. w Jenkezach . . . . . 2 hr.

W mjenje wbohich ſyrotow praji wutrobny dźak

Gólcź, redaktor.

Samolwity redaktor: ſarał Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchćź a nakład Sśmolerjez knihićźiſchćźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čiſło 53.
31. dez.

Lětnik 9.
1899.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ſo kóždu ſobotu w Ssmolerjej knihiczíſchczeńi w Budyſchinje a ſu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedplatu 40 np.

Njedźela po hodźoch a léta kónz.

Mójſ. 32, 26.

Ja cźe njewopuſchczu, khiba ſo mje poźohnujeſch.

Lěpſchego dara ſa wukhod ſe ſtareho a ſa nutskhod do noweho léta, do kotrehoż jutſe ſastupimy, njeſnaju, hacź nihdy njewuſtawazu modlitwu Jakubowu: „Knjeźe, ja cźe njewopuſchczu, khiba ſo mje poźohnujeſch.“ Wona ma móz naß prawje mudrych cźinicź k ſboźnemu wumrjeczu a kóždemu dujej, kóždemu lětej a ſkónczuje naſchemu zyłemu źiwjenju ſboźny kónz ſpożcźicź: „Ja ſym Boha wot wobliczа k wobliczu widźał a moja duſcha je wumożena!“ Schtóž tak wumrje, ſboźnje wumrje.

Jakub ſtejeſche, jako ſo tak modleſche, runje kaź my w tutych dujach pſchi ważnym wotdźělenju źiwjenja. Sadу njeho leżeſche zuſba, wotroczkowſki dom, pſched nim kraj jeho wótzow, kraj jeho a jeho luda pſchichoda a Bóh běſche jemu ſam ſ nowa ſlubjenje dał: „Ja ſym ſ tobu a chzu cźe ſwarnowacź, hdźež ty poczehujeſch; a chzu tebje ſaſo pſchiwjeſcź do teho kraja. Pſchetož ja nochzu tebje wopuſchczicź, hacź ja wſchitko ſym cźinił, ſchtož ſym tebi rěcźał.“ Ale ſchto dha nětko hiſchcźe pobrachowaſche, hdyž běſche Bóh ſe ſwojim ſlubjenjom: „haj“ a Jakub ſe ſwojej wěru: „hamjeń“ prajił? hdyž cźaß pruhowanja ſady njeho a kraj ſlubjenja pſched nim leżeſche? Eſau běſche jemu hiſchcźe ſ njepſcheźelom. Runje roshorjeny bratr ſ 400 mužemi ſo domoj wróczazemu Jakubej napſchecźiwo cźehuje. — Ale kak móże ſo Jakub Eſaua bojecź, hdyž je wyſche njeho wutroba lubowazeho Boha, kotryž běſche runje twjerdu wutrobu Labanowu ſmjehcźił, a na kotrehoż hladajo mohł prajicź: „S mojim Bohom ſamóżu ja wulke ſkutki cźinicź, ſ mojim Bohom ſamóżu pſches murju ſkakacź? Ale jow runje teźi.

Zahadło hłubje leźi: niz Eſauowy hněw, ale Jakubowe ſe ſwědomnje jeho bojaſneho cźini. Źiwy Bóh je jemu napſchecźiwo ſtupił a je jemu, dokelž chzyſche nětko do ſlubjeneho kraja ſaicź ruku na wutrobu położił a k njemu prajił: Cźakaj, cźeho dla ſy pſchecźiwo ſwojemu bratrej a też pſchecźiwo ſwojemu nanej njeſprawny był? Cźeho dla ſy jeju ſ leſnoſcźu ſjebał, hdyž dyrbjeſche wěricź a cźakacź, — cźeho dla ſy na tajke waſchnje źohnowanje ſlubjenja na ſo cźahnył, kotrež dyrbjeſche po prawym herbowacź? Cźeho dla ſy mi prjedy cźinił? Na cźłowjekach ſo ſhrěſcho ſy ty tola na Bohu ſamym ſhrěſchił a měſto teho, ſo by wodacźe pytał, ſy hrěch nětko hiźo na wſchě dwazyćźi lět na ſwědomnju wokolo noſył. Stej ſměrom a cźźin najprjedy ſlicźbowanje ſe ſwjatym Bohom! O, Eſawowy hrěch by wſchak ſo pſchewinył a njeſł, ale ſchtó pſchewinje, ſchtó njeſe Boźi hněw? Teho dla ſo Jakub boji, ſwojeho bratra ſetkacź. Schto by cźinił? To, ſchtož wopraudźe cźini — ſo pſched ſwojim Bohom dele padnje, jemu ſo wſcheje ſłóſcźe wuſnaje a we ſprawnej pokuczе praji: „Haj, Knjeźe, ty maſch prawo, hdyž mje mojeje ſebicźuoſcźe a njeſprawnoſcźe dla ſbijeſch; na tebi ſamym ſym hrěſchił, ale ja proſchu: Schtoż ſym cźinił, to pſchikryj! Ty ſy

tež ke mni wo hnadźe rěcźał a ßy ßwěrny w ßwojich ßlubjenjach; teho ßo ja dźerźu a cźe njepuschcźu, khiba so mje pożohnujesch! — A Jakub je ßo tak ſ Bohom bědźił w tamnej ßwjatej nozy a dobył. Roslamany ßam w ßwojej nozy, ſ wuwinjenym bjedrom, ale ſ wodacźom hrěcha a ſ měrom w ßwědomnju wón ſ nozneho bědźenja wuindźe a móże nětko straschny a bjes bojoscźe też cźłowjekam napschecźiwo stupicź, pschetož hdyž je Bóh ſa njeho, schto móże pschecźiwo njemu bycź? —

Lubi bratřja a ßotry, też my wobſamknjemy w tych dnjach wotdźěł naſcheho podrożnſtwa a cźehnjemy w nowym lěcźe do kraja, kotryž hischcźe cźěmny pſched nami leźi, kotryž pak je pſches Boźe ßlubjenje rosßwětleny. Khodźmy jako podrożniźy w nim a pytajmy w njebjeßach, w kraju ßlubjenja, ßwoje měschcźanſke prawo. Te pak je njemóżna wěz, hdyž dyrbi naſche ßwědomnje hischcźe kaž pola Jakuba starych njewodatych hrěchow dla ßwój napominazy a khoſtazy hłóß poſběhnycź; ſ bojaſnej wutrobu bychmy potom naſchej łódźicźazy bjes wodźenja na njeměrnym morju wokoło honicź dali. Wobcźeżuje-li tebje ſe stareho léta hischcźe někajka słóſcź abo maſch-li hischcźe staru, njewobroczenu wutrobu, woſmjeſch-li nješłamanu wolu ſe stareho léta do noweho, potom ſa ßobu cźehnjeſch ſpinadło, kotrež ſadźěwa, ſo móhł wjeßely do prědka krocźicź, a kotrež twoju, po Bohu ßebi żadazu wutrobu k njemu cźehnje. Teho dla chjemy wſchitzy hromadźe, prjedy hacź pożledni dźeń léta k końcźej dźe, ßo pruhowacź a pſchepytacź, kak ſ naſchej ßebicźnoſcźu a ßamowolu, ſ naſchim hněwom a ſawiſcźu, ſ naſchej njepſchecźełniwoſcźu a njeſcźerpliwoſcźu, ſ naſchej njeſprawnoſcźu a njeluboſnoſcźu ſteji. Ssmy my w ſańdźenym lěcźe pſchibywali na ſnutskownym cźłowjeku a niż jenoż na wěcźnoſcźi, ale też njebjeßam bliże pſchiſchli? Ssmy pokracźowali w pośnacźu teho Knjeſa? Ssmy ßo zyle wot hrěcha wſdali, ſo běſche nam hrěch napſchecźiwny a njeßmy wjazy ſe żanej nitku naſcheje wutroby na někajkej hrěſchnej pſchikhilnoſcźi wiżali? A teho dla chibujmy ßo pſched tym Knjeſom a proſchmy: Wodaj mi moje hrěchi, ſo bych wucźiſcźeny byk! Schtož ßym hrěſchił, to pſchikryj! ale dźerżmy też jeho twjerdźe ſa jeho ßlubjenje a prajmy: Ja cźe njewopuſchcźu, khiba ſo mje pożohnujesch. Knjeże, ja żaneje krocźele do noweho lěta njecźinju, doniż wěſcźe njeßwěm a wot tebje ßwědcźenje nimam, ſo mi żadyn njewodaty hrěch wjazy na ßwědomnju njeleźi, ale ſo ßym wſchóń wot tebje wucźiſcźeny. Ja cźe njewopuſchcźu, doniż mje ty njepożohnujesch a ja ſaßo pokńje k tebi prajicź njemóżu: Abba, luby Wótcźe! — Hlaj, hdyż ty pak ſe ßwojim Bohom ſańdźenoſcźe dla wotrachnjesch, potom móżesch bjes ſtracha do pſchichoda hladacź a hicź, njetrjebasch ßo kaž Jakub cźłowjekow bojecź, pſchetož, hdyž ßo Bohu ſpodobamy, wón też cźini, ſo ßu też naſchi njepſchecźełjo ſ nami ſpokojom.

Njeproſch pak teho Knjeſa jenoż wo wodacźe hrěchow twojeho ſańdźeneho żiwjenja, proſch jeho też wo cźiſtu wutrobu a noweho, wěſteho ducha, ſo by w nowym lěcźe nowy cźłowjek byk! Swěř ßo do teho bědźenja, też hdy by pſchi tym bjedro ßo tebi wuwinyło; woſtaj ßwoju cźěłnu móz ſady ßo, daj ßebi ßwoju wolu ſłamacź, dźerź pak jeho też ſa jeho wěcźnu ßwěrnoſcź, na kotruž je ßo też ſa tebje ſwjaſał, wupſchestřěj jemu napſcheczo ruzy twojeje wěry a praj: Ja cźe njepuſchcźu, khiba ſo mje pożohnujesch a mi dasch cźiſtu wutrobu a wěſteho ducha, ſo by ſtare ſaſchło a wſchitko ßo nowe ſcźiniło! —

W Jakubowym żiwjenju hischcźe cźěmne hodźiny pſchińdźechu. Ale hacź runje pſches někotru hłubinu dźěſche, wón tola hacź do ßwojeho ſkońcźenja ſtroſchtny we wěrje a w towaříſtwje ſe ßwojim Bohom wosta; pſchetož pola Pniela běſche jemu ſkońcźko ſkhadźało. Kak wjele bóle móżemy my, kotřiż my pod hodownym ſchtomom ſtejimy, kotrymž je Jeſuß jako jaßne ſkońcźko ſkhadźał, to uaſhonicź, — hdyž my ßo modlimy kaž Jakub: Hdźej je Jeſuß Khryſtuß ſ Knjeſom, tam je dźeń a kraßnſcho! Hdyž też hłuboka ſrudoba naſchu wutrobu cźiſchcźi, my móżemy we wěrje ßo bědźo horje hladacź k temu, kotryž naß khoſtajo a wucźiſcźo ſrudobu ſcźele, ſo by ßam ßwój wobras w naß pſchekraßnił. Cźim dale khſcheſcźijan pſchińdźe, cźim cźejo ßo jemu ſtupa. Někotra nadźija ſo ſnicźi, někotre żadanje ſo njedopjelni, ale jenoż, ſo bychmy ſacźuli, ſo ßmy tudy zuſbnizy a podróżniźy, a ſo mamy naſch wótzny kraj horkach. — Cźejo pak hischcźe hacź tajſa ſrudoba je ta ſnjeſcź, hdyž chże ßo dźeſcźu Bożemu ſeſdacź, kaž by Bóh ßwoje wobliczo wot njeho wotwobrocził, jo zyle ſaſtorcźił. Kohož Bóh żohnuje, tón woſtanje żohnowany wěcźnje.

Tak chjemy ſtare léto wobſamknycź, ſo by nam wone hnadne léto było. Tón Knjeſ pomhaj nam, bjes njeho my niczo njeſamóżemy. Hamjeń.

K wobſamknjenju léta.

Sam. 7. ſtaw 12. ſcht.

Hacź ßem je mje tón Knjeſ ßam wodźił
Pſches ßwoju wulku dobrotu,
Je wodnjo, w nozy ſo mnu khodźił
Swarnował duſchu i wutrobu.

Hacź ßem je Bóh mje wobarnował
Pſched khorofcźu a njeſbożom,
Hacź ßem je mi tón Knjeſ ßam pomhał
Pſches ſtrachi, a mi ſdźerżał dom.

Ach pomhaj, wjedź mje Bożo ßwěrny
Też dale w mojim żiwjenju,
Ach, pomhaj mi, ſo junu wěrny
Dom k Jeſußej nuts poczahnu.

E. Helaß.

Wobras ſe ſnutskowneho miżionſtwa naranſcheje khſcheſcźijanſkeje żyrkwje.

Moſkowſka lubkarnja.

(Pokracźowanje a ſkońcźenje.)

S wotkal ßu dźěcźi w tymle wuſtawje ſaměſcźene? Najwjetſchi dźěl wſchěch dźěcźi ßu njemandźełſke dźěcźi ſ najniżſchich worſchtow ludu. Dźěcźi, w mandźełſtwje narodźene, pſchiwojmu ßo do wuſtawa jenoż, hdyž je jich macź khora abo hdyž je wumrjela a nan telko nima abo njeſahżuji, ſo mohł bójku ſapłacźicź. Pſchinjeße macź ßama ßwoje dźěcźo, dha woteda wona ſ wjetſcha ſchcźeńſki łiſt a ſapłacźi, hdyž je wſchě powjeſcźe podała, pjecź rublow. Sopreje ßo wona, ſo by trěbne powjeſcźe wuſtawej podała, abo pſchinjeße wona trěbne powjeſcźe a ſapiſki w ſaſyglowanym liſcźiku, ma pjecźadwozecźi rublow ſapołożicź. Dźěcźo ßo potom na mjeno ßwjateho, kotremuž je runje dźeń po protużu poßwjecźeny, we wuſtawowej kapałzy wuſkicźijje. Tak cźinja tu też ſe wſchěmi dźěcźimi, wo kotrychž nichtó njewě, cźeje ßu, kotrej ßu ßo něhdźe na hańach abo drudźe jako wupołożene ſtworjencźka namakałe.

Wſchědnje maja ßo tu ſchtyrzycźi, ßamo pok ſta dźěcźi pſchijecź. Najwjazy je ßo pſches poliżiju namakało: wopuſchcźene leżachu na hańy, a duż ßu ßo ßem pſchinjeßłe. Hlej, tajſe nadeſdeſch macźerje mjeſ cźłowjſkim narodom! Macźerje, kotrej tak ßwoje dźěcźi wotbudu, ſathowaja ßebi tamne pjecź rublow, kotrej měłe we wuſtawje ſapłacźicź, ſ tym pak ßu ßo też na cźaß żiwjenja prawa wſdałe. ſo

bychu hdy ſaßo něſchto wo ſwojim dźěćźu a jeho ſeńſkich puczach ſhonike.

Hdyž ſu dźěćźi ſapißane, maja ſo na měſcze wukupacź a wot lěkarja wobhladacź a pſchepytacź. Něhdźe dwazyćźi wot ſto ſu khore, něhdźe ſchtyrnacźe je khorocźź wot ſtarſcheju namrěko, tſizećźi wot ſto ſu tak bědne, ſo njejſu ani 6 puntow cźężke.

Tajke dźěćźi, kotreź maja natykowaze khorosćze, dostanu mloko tak dołho ſ bleſchki, doniž njejſu wuſtrowjene, ſo njebychu pſches nje tež dójki ſhorike. S najwjetſchej ſtarosćźu prózuja ſo lěkarjo, ſo bychu khorosćźam ſadźěkali, abo je hnydom poddußnyli, hdyž ſo pokaźu. To pak ſo pſchezo njeporadźi.

Sso wě, 30,000 dźěćźi njemóže ſo we wuſtawje wocźahnycź, doniž ſu wotroſtke. Hižo ſa někotre měßazy pſchińdu dźěćźi na wßy do ſaſtaranja. W 5000 wßach wokolo Moſkwy khowaja ſo dźěćźi ſ wuſtawa. Burſkim żonam ſu wone ſ wjetſcha ſtajnje witane, dokelž jim pjenjeſy njeßu. Lěkarjo maja tele dźěćźi ſ najmjeńſcha ſchěſćź króćź ſa lěto wopytacź a ſa nimi hladacź.

So bychu ſo ludźo wo ſwoje pſchijomniźy derje poſtarali, dha ſapkacźi ſo kóżdemu ſa wopißma, kotreź ſchulu wukhodźiwſchi dostanje, pjećź hacź do pjatnacźe rublow. Po tym, k cźemuž ſo hólzy hodźa, pſchińdu k rjemjeßlnikam do wucźby abo k buram na ſłużbu. Maja dobru hłowu, móża tež do Moſkowſkich rjemjeßlniſkich ſchulow ſaſtupićź. Wuſtaw ſtara ſo na wſchě waſchnja wo to, ſo bychu ſ pſchijatych hódni cźłowjekojo wotroſtli. Chżedźa ſami něſchto ſapocźećź, dha dostanu młodźi hólzy 35 a młode holzy 30 rublow. Hdyž maja myßle ſo woźenićź, dostanu wot knjeżeſtwa 50 rublow.

Pſchijate dźěćźi khodźa do 44 ſchulow; ſchtyri khorownje ſtaraja ſo ſa to, ſo by ſo jim ſhubjena ſtrowosćź ſaßo wróćźiła. Wuſtaw ſtara ſo wo ſwoje dźěćźi a ſchkituje je po móżnosćźi a po ſwojich mozach, doniž njejſu poknołčtne. Wßazy hacź wuſtaw cźimi, drje ſo ſ cźężka cźimićź hodźi. Wßazy dyžli 3,000,000 hr. płacźi ſnutskowne, wßazy dyžli 2,000,000 hr. ſwonkowne ſarjadniſtwo ſa lěto; to je hromadźe wßazy dyžli 5,000,000 hriwnow!

Wußtupmy něſko ſaßo ſ cźiſchimy tuteho ſwěđka wulkeho Katarinineho cźaßa do hokła a ropota wulkeho měſta. Saweſcze — dwoje cźuczа ſo w twojej wutrobje wunurja. Pſchipóſnawanje nadobneho ſmyßlenja a ſchesćźijanſkeje luboſcze wojuja we tebi ſ myßlemi dwělowanja. Ty njetrjebaſch ſwoju wutrobu pſchikrycź pſched tutymi wulkimi, cźłowjeſtwo wobſhożazymi ſłutkami; — — a tola!? Wot wuſtawowcho wjednika ſy traź ſhonił, ſo ſu někotre macźerje ſa wóßom lět ſamo dźeßacź dźěćźi ſem pſchinjeßłe; ſo ſo wot ſto żońſkich jenož dwazećźi wo ſwoje dźěćźo poſdźiſcho poſtara. Wón ſo ſ hórkim ſdychnjenjom wuſnaje, ſo je do hłubinow cźłowiſkich hroſnoſcźow pohladał.

Njeje temu tak, ſo njepózćźiwosćź roſcze, hdyž kóżdy łóhki ptaczk ſnaje, ſo móże ſo wſchełho ſaſtaranja a wſchełho ſamołwjenja wſdacź? Pola naß ſo někotra holcźka pſched hřěchom wukhowa, dokelž ju ſtaroſcź ſa a wo ſwoje dźěćźo wottraſchi. Wone ſnaja, ſo je ſo wo jich mjeno ſtało, ſo ſu ſa wſchón pſchichod ſ hórkim brěmjenjom wobcźeżene.

A dale. Pohladajmy na tych, kotſiž ſ tutych kubłańnjow wuńdu a do cźłowjeſtwa ſaſtupja. Powjeſcze wo nimi ſu jara wſchelake. Sapiſki na krutych podkożłach (— ſtatiſtika —) rěcźa hróßnu, krutu, ſurowu wěrnosćź, kotraź njeje powokana, naß ſwjeßelićź. Cźi, kotſiž ſu ſ tajſich kubłańnjow wuſchłe, pjełnja jaſtwa a błudnizy ſ wßazy dyžli 50%. 10% ſkónćźi ſwoje żiwjenje ſ tym, ſo ſebi ſami żiwjenje woſmu; dalſche 15% ſu wopißy. 5% ſkónćźi ſ tym, ſo njeje żanehо hódneho żiwjeńſcheho powokanja namakało. A jenož dwazećźo ſe ſto cźłowjekow ſu někak hódni żiwi.

Wo dźěćźoch tutych dwazećźoch wukhowanych cźłowjekow njepowjedaja nam ſapiſki wjele ſwjeßelazeho a dopokaſaja, ſa njepózćźiwosćź a njepocźink cźaſto jedyn norod pſcheſkocźi a ſo potom ſ nowa wunuri. — A tola: tež jenož dwazećźoch wukhowacź, je ſchesćźijanſkeje luboſcze hódne!

Schtó njebyć ſo tu tež dopomnił, ſchto naß Bóh we wobſamknjenju ſwojich dźeßacź kaſnjow wućźi?!

— Kónz! —

Podał A. Sommer.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— 1. januara ſapocźnjemy pißacź 1900. Wjele wurěćźowanja a pißanja je ſo wo tym měło, hacź ſo ſ 1. januarom 1900 nowe lětſtotetk ſapocźnje, abo hakle 1901. Dokładnje ſo ta wěź roſſudźićź njehodźi; tak wjele je wěſte, ſo ludźom ſ 1. januarom, hdyž ſapocźnu nowu liczbu 1900 pißacź, wažnosćź pſcheměnjenja do pomjatka a na myßle pſchińdźe. Wyſchnosćź toho dla tež nowe lěto powſchitkownje jako ſapocźatk nowcho lětſtotetka wobhladuje. Duž je tež konſiſtorſtwo napominało, ſo by ſo w Bożich domach pak pſchichodnu njedźelu abo nowe lěto na tón wažny pſcheſtup do 1900 ſpomniło.

— Hdyž ſo nowe lěto bliźi, my lubych Sserbow hiſchcze jimkrócź napominamy, ſo njebychu żebi żanu druhu protyku, hacź naſchu żerbſku protyku kupili. Wjele němſkich protykow ſo poſticźuje, kiž niczo wuſchne njejſu a tež na naſche żerbſke potrjebnosćze njedźiwaja. Sserbſka protyka je ſa Sserbow ſpißana, duž ſłuſcha tež do kóżdeho żerbſkeho doma. Wona je dostacź pola knjeſa Sſmolerja w Budyſchinje a tež we wſchěch pſchedawańnjach „Sserb. Nowin“ na wßach.

Pomhaj Bóh k nowemu lětu.

Pomhaj Bóh, wam dźenßa praju
Lubi, żerbſzy pſchecźeljo,
Wſchitkim, kiž mje w Sserbach ſnaju,
Moji ſwěrni cźitarjo.

Ja wam pſcheju k nowom' lětu
Sboże, měr a jednotu,
Sa kóżdy dom, khudu hětu
Cźeſćź a ſtrowosćź wobſtajnu.

Bóh waß żohnuj w wſchěđnym dźěle!
Daj Bóh, ſchtoż wam trěbne je,
Na duſchi, na waſchim cźěle,
Boži měr pak wobſtajnje.

Pſchewodź waß tež Boża hnada,
Njech Bóh pomha wſchudźom wam,
Hdźež Bóh njeje, tam wſcho pada,
Bóh je jenož ſwěłko ſam.

Bóh waß ſwarnuj pſched wſchej ſchkodu,
Wotwobrodź wſchě njejboże,
Pſched wóhnjom a wulkej wodu,
Sacźěć wſchitke khorosćze.

Bóh wam ſwarnuj waſche pola,
Żohnuj waſche ſywy wſchě,
So byſchćze, hdyž Boża wola,
Saßo měli rjane žně!

Bożo, tež we nowym lěcźe,
Żohnuj zyrkej, wołßadu,
Njech ſo twoje ſłowo ſwjećźi
S twojej bójſkej cźiſtoſcźu.

Żohnuj ſłużownikow w zyrkwjach
Żohnuj duſche paſtyrjow,
Żohnuj wucźerjow we ſchulach,
Nosßwětł wſchitkich ſchulerjow!

Naſch lud żerbſki kónuj ſ hnadu,
Sdźerž rěcź naſchu żerbſku nam,
Stej jom' k pomozy a ſ radu
Żohnuj, wołßuj jón ſam!

Żohnuj nam tež naſchoh' kraja,
Żohnuj jeho zyły dom,
Sdźerž nam naſch kraj ſ bliſka, ſ dala,
So měr měli ſ wjeßelom.

Něłko pak waß tež ſchcźe proſchu,
Moji lubi cźitarjo,
Sa waß proſtwy k Bohu noſchu,
Woſtańcźe mi pſchecźeljo!

Pſchiwjedźćźe mi w nowym lěcźe
Wjele nowych pſchecźelow,
W bohatej kaź w khudej hěcźe
Lubych ſwěrnych cźitarjow.

Pomhaj Bóh wam poſticźuje,
Prědku ſrjódki ſ biblije,
S kotrychž ſo wam wukkaduje,
K waſchej wěcźnej ſbóżnoſcźi.

Dale macźe powjedanczka,
Druhdy khěrluschk pschiwódła,
Pobožne tež rospomnjeńczka,
Wschelke ſ bliska, ſ daloka.

To je tola rjenje wěſcźe,
Je tež tuni tehо dla,
Njech ſo cźita na wſzach, w měſcźe,
Najkhudschim ſo darmo da.

Duž dha nětk we Božim mjeni
Nowe lěto ſapoczńmy,
Budźcźe Bohu poruczeni,
Hacź ſaß' lěto ſkończimy.

Bjes tym cźaſom pak njech kźěje:
Wěra, lubosć, nadźija,
Njech wam wasch pucź wupyschuje.
Hacź ſo nasch khód dokonja.

E. Helaß.

Puczowanje po Božim pißmje

abo

kajke myſłe nakhadźach, Boże ſłowo cźitajo.

Podawa ſwěrny cźitał „Pomhaj Bóh-a".

1. knihi Mójſaßowe.

Mójſaß wucźi w ſwojich prěnich knihach — tak piſa Luther — kak ſu wſchě ſtworjenja ſtworjene, a — ſchtož je prěnja pſchicźina jeho piſanja, — ſ wotkal ſtaj hrěch a ſmjercź pſchiſchkoj, mjenujźy pſches Hadamowy pad a pſches cźertowu leßnosć. Ale bórſy po tym, doniž hiſchcźe Mójſaßowy ſakoń pſchiúdźe, wucźi wón, ſ wotkal ma pomoz pſchińcź, ſo by hrěch a ſmjercź ſahnała, mjenujźy ani pſches ſakoń, ani pſches cźłowiſki ſkutk, dokelž ſakonja hiſchcźe njeběſche, ale pſches ſónſke ſymjo, pſches Khrysta Jeſuſa, Hadamej a Habrahamej pſchipowjedaneho; ſo by ſo tak wěra wot ſpoczatka Božeho pißma ſtajnje a pſchezo khwalıła nad wſchěmi ſkutkami, ſakonjom a ſaßkußbu. Tak maja prěnje knihi Mójſaßowe nimale jenož pſchikłady wěry a njewěry, a kajke płody njeßetej wěra a njewěra, a tak ſu wone nimale evangeliſke knihi.

1. ſtaw.

I. 1. a 2. ſchtucźka. W liſcźe Hebrejſkim piſanym (11, 3) nadeńdźeſch ſłowa: Pſches wěru pośnajemy, ſo je ſwět pſches Boże ſłowo dokonjany, a ſo wſchitko, ſchtož widźimy, je ſ niczeho ſcźinjene. — S niczeho njenaſtanje pod ruku ſtworjenja do wſcheje wěcźnoſcźe niczo; to je majeſtetiſke prawo ſameho jeniczkeho Boha, ſo ſ niczeho něſchto ſtwori.

Naſcha ſerbſka biblija piſa drje tu w 1. ſchtucźźy, kaź tež w ſcźenju ſwj. Jana 1, 1 „w ſpoczatku", a tola by łěpje byłło, hdy by měła tu rozdźěł; tu rěcźi ſo wo cźaßnym ſapoczatku k rozdźělenju wot tamneho „na ſapoczatk w ſcź. ſwj. Jana 1, 1, hdźež wo wěcźnoſcźi rěcźi.

Pódla ſemje je Bóh tež njebjeßa ſtworił, niz tamuu módrim, ſ hwězdami wjeczor poßytu, na kotrejž měßaczk-paſtyř ſwoje ſtadleſchko paße, ale wſchón tamuy ſwět, cźłowjekej njewidomny ſ Božimi jandźelemi, w doſpołnej hotowoſcźi a rjanoſcźi. Hdyž pſchirunoſch 5. kn. Mójſaßa 10, 14; 33, 26; pſalm 68, 34, dha ſpóſnajeſch, ſo woſnamjenjeſche ſłowo „njebjeßa" ſa iſraelſkeho cźłowjeka niz jenož tamne njebjo, ſemju wobdawacz, kotrež je na 2. a 4. dźeń ſ Božim ſkutkom naſtało.

Puſta a próſdna běſche ſemja, njemějeſche ani formy, njeběſche ani khmana, ſo mohło někajke bycźe na njej pſchebywacź, a cźma běſche nad khłubokoſcźi, nad wodami, kotrež khłubu ſemju wobdawachu: ale Boži duch ſłětowaſche nad wodami, ſo by tym a ſemi ſamej mozy ſiwjenja ſdźělił a tak woboje na Boże ſtworicźełiſke ſłowo pſchihotował.

To je podobjna ſwjateje khćźenizy, hdźež ſo cźłowjek runje tak ſ wody a ſ ducha narodźi, kaź tu ſemſki ſwět.

Kak dołho mějeche ſemja tajka khaotiſka (bjeſe wſcheho porjadka) bycź, a ſchto je ſo mjes tym nutſka w njej pſcheměniło, ſo nam njepraji: tu maja wědomoſcźe ſwoje polo, ſo bychu ſwoje wopramdźite a niz jenož po ſdacźu kute wupłody ſwojeho ſłědźenja je ſwědźcźenjom Božeho ſłowa ſjednoczite, a wo to proßymy ſtajnje njedźełu w powſchitkownej zyrkwinſkej modlitwje.

My tež njeſhonimy, ſchto je ſo mjes tym w njebjeſkim ſwěcźe mjes jandźelemi podało. Najſkerſcho je ſo mjes tutym ſpoczatkom a tamnym druhim ſtworjenjom ſemje (ſchk. 3.—25.), hdźež Bóh ſemju ſa jeje pſchichodneho knjeſa, cźłowjeka, pſchihotuje, padnjenje cźerta a jeho jandźełow ſtało.

II. 3.—25. ſchtucźka. Bóh dźeſche — rěcźeſche —, a to ſo ſta. Rěcźiſch, dha ſjewiſch ſwoje myßłe, hdyž Bóh ſtwori, dha ſtaji wón ſwoje bójſke myßłe wo ſwěcźe do ſkutka a tak je ſtworjenje ſwěta ſkutk, po wſchej ſwobodnoſcźi ducha ſameho dokonjany.

Bóh ſtwori na prěni dźeń ſwětło, kotrež běſche tak rjane a doſpołne, ſo ſo ſam njeſarjeknje, ſo by ſo po nim mjenował: Sswětłoſcź je jeho drasta (pſalm 104, 2); Bóh je ſwětło (1. liſt ſwj. Jana 1, 5).

Tež wědomoſcź je pſchipóſnała, ſo je ſwětło jako tajke hižo do khłónczka na ſwěcźe byłło, ſo je khłónczło jenož n o ſ c h e ř ſwěcźa.

A bu wjeczor a bu rano, prěni dźeń. — Boži lud je po wſchěm ſtarym ſakonju tele waſchuje wobthował, ſo ſo dźeń ſtajnje ſ wjeczorom ſapoczińa. Židam je ſo kóżdy nowy dźeń ſ khowanjom khłónczka na prjedawſchim dnju ſapoczał, niz pak hakle wo ſrjedź nozy w dwanacźich hodźinach. Naſchi židźa ſo teho waſchnja wjazy njedźerźa. Pſchindźeſch pak do połſkich ſtrou, hdźež ſo židźa kaź doma cźuja, dha njeſetkaſch wot pjatka wjeczor, hdyž je ſo khłónzo ſkhowało, hacź do ſameho cźaſa ſobotu, žaneho Žida na żeleſnizy. Tehdy ſwjerźi wón hiſchcźe dźenſa ſwój ſabbath.

(Pokracźowanje.)

Něſchto k rospominanju.

Něhdy běſche ſónſka do wulkeho hrěcha padnyła a cźinjeſche ſebi cźeſke myßłe, jo jej wſchón troſcht ſpadowaſche. Hdyž ſebi na ſudny dźeń pomyſłi, bojeſche ſo helikeho wóhnja; hdyž ſebi na njebjeſa pomyſłi, praji ſebi: Ja hrěſchniza tam nuts njeſłuſcham. Hdyž ſebi na Khrystußowe cźerpjenje myßłeſche, praji ſebi: Haj, jeho krej ſym ſ nohomaj teptała. Jako pak hody ſłyſchieſche, kak je ſo tón Knjes Jeſuß runje teho dla dźěcźo ſcźinił, ſo by naſcha wutroba wjedźała, ſo móżemy ſ nim rěcźeć kaź ſ dźěrcźom — ſo wona ſaßo ſhraba a ſebi noweje nadźije nadobу.

Na nowe lěto!

Saſtupjo do noweho lěta wupraji redaktor wſchitkim lubym cźitarjam a pſchecźelam naſcheho kopjena wutrobny dźak a proßy, ſo bychu tež w nowym lěcźe naſch nabożeńſki cźaßopiß podpjerali, kotryž chze naſchim lubym Sserbam bycź domjacze natwarjenje a duchowne wołſchewjaze cźitanje wołzebje ſa njedźełſki dźeń. Wołzebity dźak praji ſo knjeſej wuczerjej Sommerej w Budyſchinje a knjeſej Helaßej w Njeßwacźidle ſa ſwěrne podpjeranje ſ pchinoſchkami do naſcheho cźaßopiſa. Bóh luby Knjes chzył miłoſcźiwje tež dale nad naſche dźěło ſwoju ruku dźerźecź.

W Budyſchinku, dźeń 1. januara 1900.

J. Gólcź, farał.

Dobrowólne ſmilne dary ſa wbohe hłódne dźěcźi w Afrizy w Sserbach nawdate:

Dotal nahromadźene: 2572 hr. 71 np.

Wot Khwacźanſkich ſchulſkich dźěcźi	101	71
N. N. ſ Budyſchinka	2	—

Hromadźe: 2676 hr. 42 np.

W mjenje wbohich hłódnych dźěcźi praji dźak

Gólcź, redaktor.

„Pomhaj Bóh" njeje jenož pola knjeſow duchownych, ale tež we wſchěch pſchedawańjach „Sserb. Nowin" na wßach a w Budyſchinje dostacź. Na ſchtwórcź lěta płacźi wón 40 np., jenotliwe cźißła ſo ſa 4 np. pſchedawaju.

Zamołwity redaktor: farał Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Ssmolerjej knihicźiſchcźełnje w Budyſchinje.